

LIBRARY OF PRINCETON

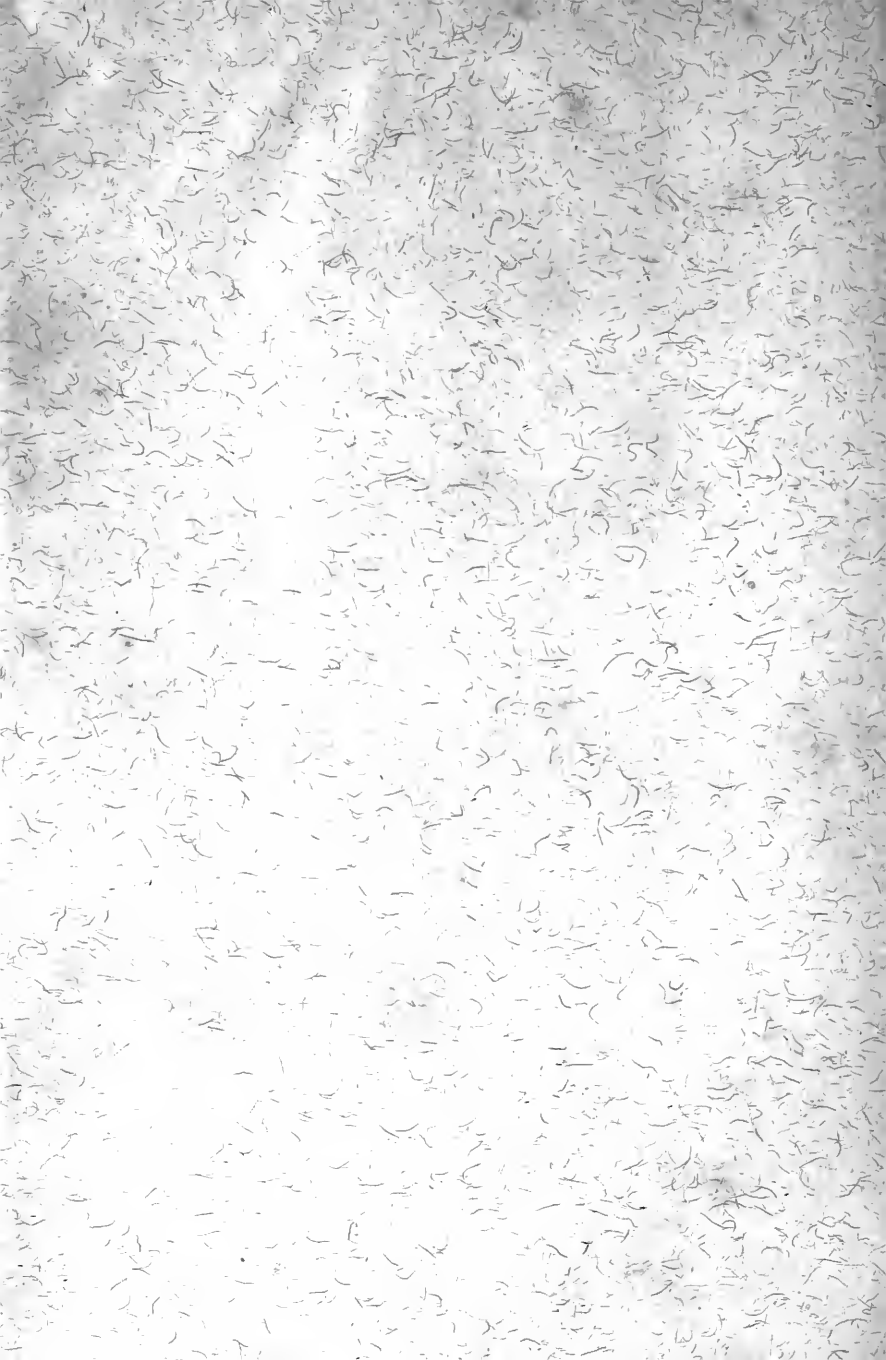
MAR - 3 2010

THEOLOGICAL SEMINARY

KUYPER BX9426.A1 I38 1887

Uit de diepte

UIT DE DIEPTE.

1887—1888.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Princeton Theological Seminary Library

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(DOLEERENDE).

1887—1888.

LIBRARY OF PRINCETON

MAR - 3 2010

THEOLOGICAL SEMINARY

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

I.

Indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

VOORZANG: Psalm 102 : 10, 11 en 12.

TUSSCHENZANG: Psalm 22 : 12 en 13.

NAZANG: Psalm 126 : 3. .

Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, Izak geofferd, en hij, die de belofte ontvangen had, heeft zijnen eeniggeborene geofferd (tot denwelken gezegd was: In Izak zal u het zaad genoemd worden), overleggende, dat God machtig was, hem ook uit de dooden te verwekken; waaruit hij hem ook bij gelijkenis wedergekregen heeft.

Die geschiedenis, geliefden, is bij uitnemendheid een proeve van de wegen, die God met zijn volk houdt. Abraham had de belofte ontvangen, dat in zijn zaad alle geslachten der aarde zouden gezegend worden. Hem was ook gezegd, dat die belofte aan Izak hing: in Izak zal u het zaad genoemd worden. Maar nu ontving hij een bevel des Heeren, waardoor die belofte des Heeren scheen te niet gedaan te worden: waardoor het scheen, dat al de genade, die de Heere beloofd had in zijn zaad voor alle volken te zullen schenken, verviel.

Immers — hij moest zijnen zoon nemen, op wien de beloften lagen, zijnen eenige, dien hij liefhad, in wien hij als in een spiegel, Gods genade over het menschelijk geslacht kon aanschouwen; hij moest de reis maken (weg van beproeving!) naar het land Moria, en daar het kind, waaraan al zijne hope hing, dat God zijnen Naam in de verlossing van zondaren verheerlijken zou, offeren op een der bergen, dien de Heere hem wijzen zou.

Wonderlijk en heerlijk geloof van Abraham, waardoor hij nog aan de belofte vasthield, in een weg, waarin die belofte gansch vernietigd scheen te zullen worden, en waarin het scheen, dat God zijn Woord teruggenomen had. Maar hij mocht deze overtuiging bij zichzelf hebben, dat God machtig was, zijnen zoon ook uit de dooden te verwekken: en zoo openbaarde zich in hem dat wonderlijke werk der genade, dat hij aan het leven, dat God geopenbaard had, vasthield, terwijl toch alles in den dood scheen te gaan. Welnu, hij heeft dan ook den zoon der belofte, bij gelijkenis, uit de dooden wedergekregen.

Nu hebben wij deze geschiedenis genoemd, geliefden, een

uitstekende proeve van de wegen Gods met zijn volk. Die loopen gansch anders, dan vleesch en bloed zich voorstelt. Die schijnen uit te loopen op ondergang, reddeloosheid en verlorenheid: maar juist in die wegen verheerlijkt de Heere zijne macht en genade, en doet Hij eene afgesnedene zaak op de aarde. Dat is de wonderlijke regel van Gods werkingen in zijn Koninkrijk: een regel, zoo geheel indruischende tegen de gedachten van den natuurlijken mensch, zoo gansch verschillende van hetgeen de wereld zich voorstelt, die slechts uit is op een zienlijk en oogenblikkelijk succes: een regel, die bevestigd is in het Hoofd der Kerke en bevestigd wordt in zijne leden. Dat kunnen wij leeren uit de woorden, die wij tot tekst voor deze morgenure kozen, en die wij vinden in het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 12, vers 24.

Voorwaar, voorwaar zeg ik u: indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, zoo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voor.

Joh. 12 : 24.

De Heere Jezus is hier tegen het laatste paaschfeest, te Jeruzalem. Nu waren er onder de opgekomenen tot dat feest ook sommige Grieken. We zullen daarbij wel te denken hebben aan Joden of Jodengenooten, wonende in die streken buiten het Joodsche land, waar de Grieksche taal de volkstaal was. Zij schijnen, van Jezus gehoord hebbende, begeerte gevoeld te hebben, nader en nauwer met Hem bekend te worden; immers, een zijner discipelen, Filippus, spreken zij met eerbied toe: Heere! wij wilden Jezus wel zien. Filippus deelde hun wensch aan Andréas mede, en beiden gezamenlijk maakten hem aan Jezus bekend.

De Heere Jezus wil hen nu daarin doen opmerken een eersten straal van zijne verheerlijking. Zijne verheerlijking zou daarin bestaan, dat Hij in een weg van lijden en heerlijkheid, in een weg van dood en opstanding, een boodschapper van Gods gerechtigheid en Gods lof zou zijn in een groote gemeente. En daar kwamen nu reeds de eerstelingen uit verwijderde landstroken, met de bede: Heere, wij wilden Jezus wel zien.

Daarom antwoordt de Heere Jezus hier aan Andréas en Filippus: De ure is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden. Maar, om nu zijnen discipelen wel te laten gevoelen, dat Hij een leeraar der gerechtigheid zou worden voor Jood en Griek, in een weg, die gansch anders is, dan men zich dien zou voorstellen, zegt Hij: Voorwaar, voorwaar zeg ik u: indien het tarwegraan in de aarde niet valt,

en sterft, zoo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

Dat is wel een duidelijk beeld. Het is werkelijk zoo, in het rijk der natuur. Neem een korrel tarwegraan. Ge merkt niet, dat zich daaruit zulk een levenskracht kan ontwikkelen tot vermenigvuldiging; gij begrijpt het ook niet. Maar het geschiedt ook niet, wanneer gij die graankorrel behoudt. Gij moet haar verliezen; want houdt gij het tarwegraan gaaf en ongeschonden, dan blijft het alleen; maar het moet in de aarde. Daar blijft het niet gaaf, niet ongeschonden; daar wordt het bepaald verdorven; het sterft daar; maar zie, door Gods wonderlijke en voor den grootsten denker onbegrijpelijke macht, rijst de gestorven graankorrel weer op in een frissche spruite des levens, en brengt zij veel vrucht voort, wordt zij zeer vermenigvuldigd. Blijft het tarwegraan gaaf en ongeschonden — er komt geen vrucht; maar wordt het in den schoot der aarde tot sterven overgegeven — dan wordt het vermenigvuldigd, dan brengt het veel vrucht voort.

Hoewel dit wonder nu in het gebied der natuur ons zóó gewoon is, dat in de hope daarop, ieder landman zijn zaad in de aarde werpt, toch is het voor ons, zooals wij van nature zijn, zoo moeielijk te vatten, dat dit ook de regel is in Gods Koninkrijk. Maar laten (onder de voorlichting des Heiligen Geestes) onze tekstwoorden het ons leeren in deze morgenure, dat deze zaak zoo waar is, in de eerste plaats van den Heere Jezus, het Hoofd zijner Kerk, maar dan ook in de tweede plaats van de geloovigen, zijne leden. Want dat de Heere Jezus met dit woord op zichzelf, in de eerste plaats, maar dan ook op zijne discipelen doelde — dat zal ons duidelijk blijken.

I. Er kon, geliefden, geen gemeente des Heeren komen, tenzij de Heere Jezus stierf. Die gemeente heeft Hij zich vergaderd door zijn Woord en Geest van het begin der wereld. Maar haar ontstaan, haar bestaan en vergadering had tot voorwaarde hetgeen eenmaal geschieden zou, nl. den dood van Gods Zoon. Want zou die gemeente, die uit het gansche menschelijke geslacht, vóór de grondlegging der wereld, door God was uitverkoren, er feitelijk komen, als gemeente des Heeren, als de geliefde kinderen Gods en erfgenamen der eeuwige heerlijkheid — dan moest de vloek van haar weggenomen worden, die door den afval van God in 't paradijs, door de moedwillige verbreking des verbonds aldaar, op haar rustte; dan moest er aan Gods gerechtigheid voor haar voldaan worden; hare schuld moest uitgedelgd, en het recht ten eeuwigen leven haar verworven worden. Dat is geschied uit eeuwige ontferming en vrije, soevereine genade, door den dood van Gods Zoon.

Daarom zegt de apostel: gelijk Hij ons heeft uitverkoren in Hem (nl. in Christus) vóór de grondlegging der wereld. Het was alleen door de schuldverzoenende en gerechtigheid aanbren- gende kracht van Jezus' gehoorzaamheid en lijden — het was alleen door de kracht van het in de aarde vallen en sterven van het tarwegraan — dat de Heere God zijne genade betoonde, toen Hij Adam opzocht, toen Hij Abraham riep uit Ur der Chaldeën, toen Hij Noach en de zijnen spaarde, toen Hij Israel redde door het bloed van het paaschlam en door de wateren der Schelfzee henen.

Dat gold dus reeds van de Kerk, toen zij nog, vóór de volheid des tijds en vóór de voleindiging van het Middelaars- werk, wel leefde, maar als Kerk nog niet tot die heerlijker openbaring gekomen was, waartoe zij mocht komen, toen het tarwegraan in de aarde gevallen en gestorven was, maar de plant der Kerke er uit opwies.

Maar toen dit laatste geschiedde — toen die gehoorzaam- heid van Jezus, die vanouds den geloovigen was toegerekend, voleindigd was tot den dood, ja den dood des kruises; toen die bittere drinkbeker van Gods toorn en de verlatenheid van Hem, tot den laatsten droppel geledigd was (en door die smarten en dien dood was het, dat vanouds de geloovigen den toegang hadden tot het water des levens) — toen heeft het gestorven tarwegraan heerlijke en overvloedige vruchten ge- dragen, in de uitstorting des Heiligen Geestes met al wat daaruit voortvloeide, en in de vergadering der gemeente uit alle volken door de prediking des Evangeliums.

Wat een onderscheid nog, vóór en na het sterven van dat tarwegraan in de aarde. Vergelijkt eens de discipelen vóór dat dit geschiedde, in hun onkunde, traagheid om te gelooven, onverstand en versaagdheid, met de discipelen na de uitstor- ting des Heiligen Geestes. Hoe heerlijk droeg het gestorven tarwegraan zijne vrucht. Welk een ruime bedeeling des Heili- gen Geestes wies uit het gestorven tarwegraan op. En — waren vóór het volbrengen van het verlossingswerk slechts enkelen uit de heidenen deelgenooten geworden van Israels hope en verwachting — sedert het tarwegraan in de aarde stierf, droeg het zijne vrucht onder alle volken. Dat zag de Heere Jezus komen, toen Hem geboodschapt werd van die Grieken: wij wilden Jezus wel zien. En Hij zeide: de ure is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden. Maar met nadruk liet Hij ook zijn discipelen gevoelen, in welken weg. Voorwaar, voorwaar zeg ik u: indien het tar- weggraan in de aarde niet valt, en sterft, zoo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.

Ja, geliefden, mocht ge allen eens opmerken en tot vrede en blijdschap uwer ziele verstaan, hoe uw leven en uwe zaligheid ligt in dien Jezus, die daar in Bethlehém uit eene maagd geboren werd, en die daar rondging onder zijn volk. Maar — als eens dat lijden, dat kruis, dat graf niet gekomen waren — och, dan ware Hij zulk een tarwegraan geweest, gelijk gij het in uwe hand kunt nemen: het blijft alleen. Maar neen — dat kon niet. Niet om alleen te blijven, was Hij gekomen, was Hij geboren. Hij moest in de aarde; Hij moest sterven; Hij mocht niet gaaf en ongeschonden blijven; Hij moest in de verlatenheid van God, onder het geweld der hel en des doods; en zie, nu draagt het tarwegraan levende vruchten; juist daardoor. Met zijne opstanding uit de dooden spruit het leven uit, dat alleen in dezen weg kon uitspruiten, en zie, deze plante draagt veel vrucht: dat zijn de geloovigen, dat is zijn zaad. Dat ze het zijn, het is uit kracht van zijnen dood; dat ze door den Heiligen Geest, den Geest der wedergeboorte, aan Hem kleven, ja, Hem ingeplant, in Hem groeien, het is door de kracht van zijn sterven; het wast alles op uit dat in de aarde gevallen en gestorven tarwegraan; die plante wast steeds meer op, en nieuwe vruchten rijpen gedurig, totdat het gansche getal der kinderen Gods, die door het woord zijner gezanten in dezen Jezus gelooven zullen, zal vervuld zijn.

Alle genade, die wij ontvangen kunnen — hetzij onderwijzing des Geestes, hetzij verootmoediging over de zonde, hetzij schuldvergifenis, hetzij toegang in waarheid tot God, en de oefening des gebeds, hetzij de weg der heiligmaking, hetzij de zegepraal over dood en graf — het komt alles, het wast alles uit dat gestorven tarwegraan. Daaruit alleen; wat daaruit niet komt, is niet echt; geldt niet voor God.

o, M. H. zijt gij ook reeds door genade als een vrucht aan deze plante te voorschijn gekomen, voor des Heeren oog? Is door genade reeds in u de nieuwe mensch geboren, die bedroefd is vanwege de zonde, en haar haat en vliedt, die alle sappen des levens uit den Heere Jezus trekken moet, en lust heeft in Gods geboden? Wat niet leeft uit en door dit gestorven tarwegraan — is onder den vloek, o, bedenkt het voor uzelfen; het wandelt in blindheid, in zonde en schuld daarheen, en heeft geen deel aan de verlossing, die in Christus Jezus is; het gaat, zonder Borg en zonder Voorbidder, het oordeel van een heilig God te ontmoet en daarom een rechtvaardig en eeuwig verderf.

Ai, mocht ge nog genade voor uwe ziel leeren ontvangen uit het sterven van dit tarwegraan. Deze plante spruit nog gedurig uit; draagt nog altijd nieuwe vruchten. Hij heeft

gezegd: Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij gelooven zullen. o, Nu het nog het heden is — gij zijt nog in het land der levenden — mocht ge nog bedenken, wat u alleen behouden kan voor de eeuwigheid: door het sterven van dat tarwegraan genade te ontvangen, en uit dat sterven het leven.

o, Zalig voorrecht, het leven te mogen ontvangen, door de genade des Heiligen Geestes en door het geloof, uit den dood van Christus; zalig voorrecht, als een nieuwgeboren schepsel gevonden te mogen worden aan dien stam van Gods Kerk, die uit den dood van Christus zijn leven ontvangt. o, Wat ligt er dan voor het geloof een dierbaarheid in Jezus' lijden en sterven. Het is gegaan naar het woord: als zijne ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zoo zal hij zaad zien; hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des Heeren zal door zijne hand gelukkiglijk voortgaan. Om den arbeid zijner ziel, zal hij het zien, en verzadigd worden; door zijne kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want hij zal hunne ongerechtigheden dragen.

En in Psalm 22 sterft het tarwegraan: zij hebben mijne handen en voeten doorgraven; al mijne beenderen zou ik kunnen tellen, zij schouwen het aan, zij zien op mij. Verlos mij uit der leewen muil; en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen. Maar het draagt veel vrucht: zoo zal ik uwen Naam mijnen broederen vertellen; in het midden der gemeente zal ik U prijzen. De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden; zij zullen den Heere prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven. Komt, zingen we daarvan, met de woorden van Psalm 22: 12 en 13.

II. Het is niet willekeurig, geliefden, dat wij, na eerst gezien te hebben, hoe die waarheid van het gestorven tarwegraan, dat alleen in dien weg veel vrucht draagt, van Jezus geldt, als het Hoofd der Kerk — nu ook in de tweede plaats de waarheid van dit woord in zijne leden, de geloovigen, mogen opmerken. Het lijdt geen twijfel, dat de Heere Jezus zelf zijne woorden alzoo bedoeld heeft. Dat blijkt klaarlijk uit de twee verzen, die er volgen: »Die zijn leven liefheeft, zal hetzelfde verliezen; en die zijn leven haat in deze wereld, zal hetzelfde bewaren tot het eeuwige leven. Zoo iemand mij dient, die volge mij; en waar ik ben, aldaar zal ook mijn dienaar zijn. En zoo iemand mij dient, de Vader zal hem eeren.» De Heere Jezus wilde zijn discipelen leeren, en wil nog zijn geloovigen leeren, niet alleen, dat Hij in een weg van lijden en sterven hun een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden is — maar ook, dat zij, als zijne leden, zijnen dood eenigerwijze gelijkvormig moeten

worden, en de gemeenschap zijns lijdens en zijns doods moeten kennen, zullen zij deelen in zijne heerlijkheid.

De bedoeling is niet, dat de geloovigen lijden en dood mede hebben te ondergaan, voorzooverre daarin een schuldverzoenende en schulduitdelgende kracht was voor allen, die gelooven. Neen, die waarde en die kracht: van ons met God te verzoenen, van de zonden te bedekken of weg te nemen, heeft alleen Jezus' lijden en sterven. De eere, van dat uit te werken, komt Hem alleen toe. Zoo de geloovigen iets van die waarde en kracht mede toekenden aan hetgeen zij ondergaan, dan zouden zij Christus zijne eere rooven, zichzelf misleiden en de kracht van zijn zoenbloed verloochenen.

Het onderscheid tusschen Christus en zijne geloovigen in dit opzicht is dit: Christus door zijn lijden en dood is de bron, de fontein der genade voor hen; door zijn lijden en sterven geeft Hij hun genade. Maar zij, wanneer zij zijnen dood gelijkvormig worden, wanneer zij ook zulk een stervend tarwegraan worden — dan verwerven noch geven zij genade, maar in dien weg ontvangen zij zijne genade. Ze worden zijnen dood gelijkvormig: maar Hij blijft het Hoofd, zij de leden; Hij de Verlosser, zij de verlostten; Hij de Zaligmaker, zij de gezaligden. Maar op welke wijze worden zij nu dat stervende tarwegraan, dat veel vrucht draagt, gelijkvormig? Eenigerwijze geschiedt dit, wanneer zij door den Heiligen Geest zeer bepaald worden bij hunne zondige verdorvenheid en verdoemelijkheid voor God, en daarover gevoelig in hunne ziel worden aangedaan, maar daarbij ook door dienzelfden Geest gemeenschap mogen gevoelen met Christus, als hun schuldovernemenden Borg. Van nature leven zij, en staan ze, met hunne zonden en hunne gerechtigheid voor eigen rekening, helaas! Maar wanneer de Heilige Geest hen zoo leert en leidt, gelijk wij zooveel zeiden, dan staan zij in zichzelf met niets anders dan zonden, maar zij staan niet meer voor eigen rekening; zij hebben gemeenschap met den Heere Jezus in zijn lijden en in zijnen dood voor hunne zonden; en de genade bij God, hunne gerechtigheid en hun leven hebben zij in dat tarwegraan, dat in de aarde gevallen en gestorven is, maar daarom juist niet alleen gebleven is, en in hetwelk zij nu nieuwe schepselen mogen wezen.

Dat is eene leiding des Geestes, waardoor zij gemeenschap hebben met Christus' dood en opstanding. In dien weg wordt de vrucht van beide hun toegepast door den Heiligen Geest en leeren zij iets verstaan van dat heilgeheim: met Christus gekruisigd, gestorven en begraven te zijn, maar ook opgewekt en in den hemel gezet.

Zoo heeft deze gelijkvormigheid aan het tarwegraan, dat in de aarde valt en sterft, maar in dien weg veel vrucht draagt, betrekking op onze rechtvaardigmaking voor God, die uit genade geschiedt, zonder onze werken, in de vierschaar van onze consciëntie, door de kracht van Christus' dood en opstanding.

Maar — en dit komt vooral hier bij onzen tekst in aanmerking, die gelijkvormigheid aan het tarwegraan heeft ook betrekking op het leven der heiligmaking. Gelijk de apostel ook in Romeinen 6 uit de rechtvaardigmaking voortgaat tot de heiligmaking, en zegt: »Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelve leven? Wij zijn dan met Hem begraven door den doop in den dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de dooden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.» Onze oude mensch (zegt hij) is met Hem gekruisigd, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen.

Ziet, Christus is in zijn lijden en dood niet alleen de gerechtigheid der geloovigen, maar Hij heeft hun ook een voorbeeld nagelaten, opdat zij zijne voetstappen zouden navolgen, zegt Petrus. Hij heeft zijn leven niet te kostelijk, niet te dierbaar geacht, om het te geven voor zijne schapen. Voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, heeft Hij het kruis verdragen, en schande veracht. »Aanmerkt dezen,» zegt de apostel tot de Hebreëen, »die zoodanig een tegenspreken van de zondaren tegen zich heeft verdragen, opdat gij niet verflauwt en bezwijkt in uwe zielen. Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde.» En een weinig later, als hij gezegd heeft, dat Jezus, opdat Hij door zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden heeft — voegt hij er aan toe: »Zoo laat ons dan tot Hem uitgaan, buiten de legerplaats, zijne smaadheid dragende. Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstende.»

En zie, die vermaning tot zijne Kerk ligt hier ook zoo opgesloten in het woord des Heeren aangaande het tarwegraan. Hij zegt: o, mijne jongeren, weest toch niet gelijk in uwe wandeling aan degenen, die van de wereld zijn. Zij hebben hun leven lief, terwijl toch Christus zijn leven niet heeft liefgehad, maar zijn volk en de eere zijns Vaders liefgehad heeft. Zij hebben hun leven lief: ze zoeken vóór alles hun leven te behouden, en hetgeen tot hun leven dienstig is en daartoe behoort; dat is hun eerste zorg; de wille Gods is hunne spijs niet, maar hun leven te behouden. Weest hun niet gelijk in uwe wandeling, zegt de Heere Jezus, want die zijn leven liefheeft, zal hetzelfde verliezen, d. w. z. ten

verderve voeren. Maar, die zijn leven haat in deze wereld: die, in deze wereld, zijn leven niet acht, het niet in deze wereld zoekt te behouden, waar het de wille Gods geldt, die zal hetzelfde bewaren tot het eeuwige leven. In de Openbaring van Johannes lezen wij, dat er een groote stem in den hemel gehoord werd, die van de gezaligden zeide: ze hebben den duivel overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord hunner getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe: hun leven verzaakt, tot in den dood.

Zoo vermaant de Heere Jezus ons ook hier: »Zoo iemand mij dient, die volge mij." Dit betaamt een dienstknecht van Christus: Hem te volgen; niet alleen Hem te willen volgen in zijne heerlijkheid, maar eerst ook in zijne versmaadheid en verdrukking. »En waar ik ben," zegt Hij, »aldaar zal ook mijn dienaar zijn." Hij wil zeggen, wat de apostel in deze woorden uitdrukt: »Erfgenamen van God en medeërfgenen van Christus, zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden." En om zijne discipelen daarbij te sterken tegen de oneere, die er in de wereld aan het volgen van Hem verbonden is, zegt Hij eindelijk: »En zoo iemand mij dient, de Vader zal hem eeren."

Voor de leden van Christus, Geliefden! geldt dus ook, naar de bepaalde bedoeling des Heeren, deze tegen alle wereldsche en vleeschelijke gedachten indruischende regel, dat het tarwegraan in de aarde en sterven moet; dan draagt het veel vrucht, maar anders blijft het alleen. Dat wil zeggen: zij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods. Niet om daarmede den hemel te verdienen (dat heeft Christus voor hen gedaan), »maar" (zegt de apostel) »de Heere kastijdt ons tot ons nut, opdat wij zijner heiligheid zouden deelachtig worden." De Heere wil zijn volk in den oven der verdrukking, in den smeltkroes der beproeving brengen, met een doel, Hem waardig en hun nuttig; opdat ze leeren zouden zichzelf te verloochenen, der zonde te sterven, op den Heere alleen hunne hope te hebben, zich in zijne handen te geven en lust tot gerechtigheid te hebben en haar te beoefenen. »Mijn zoon," zegt de Heere, »acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijkt niet, als gij van Hem bestraft wordt. Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geeselt een iegelijken zoon, dien Hij aanneemt. Indien gij zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zoo zijt gij dan bastaarden, en niet zonen."

Dus, dat is eigenlijk de weg, waarin de Heere zijne kinderen opvoedt, en groot brengt, de weg der heiligmaking: kastijding. Wat zijn wij dwaze en vleeschelijke mensen,

dat wij dien weg zoo schuwen en ontloopen. Zie dit tarwegraan: laat 't het beste graan zijn, maar als het niet in de aarde valt, als het niet verdorven wordt en sterft, och, dan blijft het wat het is, dan blijft het alleen; maar, wordt de uitwendige mensch verdorven, de inwendige wordt vernieuwd van dag tot dag; het gaat den leden als huu Hoofd: stervende, brengen zij veel vrucht voort. Daarom zeide de apostel: »Wij roemen ook in de verdrukkingen; wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt; en de lijdzaamheid bevinding; en de bevinding hoop; en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.»

Acht het dan niet een vreemde zaak, gij, die door genade discipelen en discipeliunen des Heeren moogt zijn, wanneer de Heere u als het tarwegraan doet, dat in de aarde moet vallen en sterven. Wij ontloopen dat van nature zoo gaarne. Wij willen ons leven behouden, en hetgeen daartoe behoort. Dat is echter de weg der wereld. En in dien weg blijft het tarwegraan zonder vrucht te dragen.

Ziet echter op hetgeen er aan den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs is geschied. Stervende, droeg Hij veel vrucht. Zoo is het dan geen schade, die te vlieden is, maar een groote genade en een zeer begeerlijk voorrecht, wanneer wij eenigermate zijnen dood gelijkvormig mogen worden. De gemeente des Heeren, wanneer ze der wereld gelijkvormig is geworden, wanneer ze haar leven liefheeft en het niet weet te haten, waar de wille Gods in aanmerking komt, blijft alleen, en is gelijk aan degene, die zeven baarde, maar krachteloos is geworden. De graankorrel, die gaaf en ongeschonden blijft, draagt geene vrucht. Maar als de wille Gods dierbaarder geacht wordt dan het leven en hetgeen daartoe behoort, gelijk Abraham zelfs zijnen Izak en in hem zijnen Christus niet behouden wilde in een weg van ongehoorzaamheid aan God — als er zoo mag wezen een sterven aan eigen leven, aan vleeschelijke inzichten en bedoelingen, aan eigene wijsheid en kracht — o, dan wordt aan Christus' Kerk en hare leden het woord vervuld: »Maak de plaats uwer tente wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide. Want uw Maker is uw man, Heere der heirscharen is zijn naam; en de Heilige Israels is uw Verlosser.» Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende)

II.

GEVALLEN, MAAR OPGESTAAN.

DOOR

F. FORTUIN,

PREDIKANT TE BARENDRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Maar ik zal uitzien naar den Heere, ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij hooren.

Verblijd u niet over mij, o mijne vijandin! wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn.

Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijnen twist twiste, en mijn recht uitvoere: Hij zal mij uitbrengen aan het licht; ik zal mijnen lust zien aan zijne gerechtigheid.

En mijne vijandin zal het zien, en schaamte zal haar bedekken, die tot mij zegt: Waar is de Heere, uw God? mijne oogen zullen aan haar zien, nu zal zij worden tot vertreding, als slijk der straten.

Micha 7 : 7—10.

Wie Gods heilig Woord en de geschiedenis nauwkeurig raadpleegt, weet dat de Kerke Gods haar bedenkelijkste tijden doorleeft, als zij in vadsige rust gedompeld ligt. Zij heet strijdende Kerk hier beneden, en dat is zij, zoo zij haar heilige levensroeping getrouw is. Zoodra vergeet zij die niet, en sluit een onheiligen vrede met de wereld, of zij brengt een geest des diepen slaaps over zich.

Neen niet als het krijgsumoer uit de gelederen van Jezus' onderdanen u tegenklinkt, maar als een stilte, als die des doods, u tegenademt, staat het met de zaak der Gemeente Christi hachelijk. Een modderige poel toch met zijne stilstaande wateren vertoont u het beeld van dood en bederf; daarentegen biedt een helder ruischende beek u het schouwspel van leven en beweging.

Als alle strijdbare man in Israel het zwaard aangordt om den oorlog des Heeren te krijgen, dan wordt er heil in den

lande gezien, maar als het volk Gods gemeene zaak maakt met de heidenen, en voor hun afgoden rookt, dan is er rust, maar een rust, die het ten verderve voert.

Als in de eerste eeuwen onzer jaartelling de Gemeente van Jezus, harer roeping zich bewust, in de wereld optreedt, dan wordt er een schier ongekend bange worsteling gezien, maar in dien bloedigen kamp ook een geheel eenige geloofs- en levenskracht openbaar; terwijl als zij straks haar tijdperk van rust intreedt en haar roepen van vrede, vrede! met dat der wereld in één accoord saamvalt, dan komt er innerlijke verkanking en geestelijke versteening. Als de Heere God in den heldentijd der Hervorming zijn Kerk uit den doodslaap der zorgeloosheid wakker schudt, ontstaat er een botsing op leven en dood, maar valt er ook een geloofsmoed te bewonderen, die evenmin voor het folteren op den brandstapel als het moorden op het schavot terugdeinst. En als straks in een Armijn en Socijn de dwaling fier den kop opsteekt, dan ontbrandt er weer een felle strijd, wijl de jeugdige martelaarskerk nog geloofsmoed genoeg bezat, om uit te stooten wat haar in heur leven bedreigde, terwijl daarentegen als straks de kinderen ontrouw worden aan het verleden hunner vaders, alles wel vrede ademt, maar een vrede met de bleeke doodskleur der ontbinding op de kaken. En daarom is de beroering die in onze dagen in de kerken dezer landen gezien wordt heel wat minder bedenkelijk dan de zoete rust, waarin zij in het begin dezer eeuw ingesluimerd waren. Zeker, veel is er in den kerkelijken strijd, dat Gods volk tot droefheid en ernstig schuldbelijden stemt, maar wel verre van daarin met de vrederoepers hot toppunt van ellende te zien, begroeten wij er een heerlijk levensteeken in, wijl wij er in hooren »de beroering onder de doodsbenederen.»

Zonder zulk een beroering komt er geen ontwaking, evenmin als zonder verzet hervorming.

En vraagt gij dan, hoe de Gemeente des Heeren te midden der beroeringen en der oordeelen Gods in onze dagen te verkeeren heeft, dan verwijzen wij u naar de voorgelezen woorden uit Micha's profetie, waar de Kerk u geteekend wordt als: gevallen, maar opgestaan.

Het waren treurige dagen waarin Micha, tijdgenoot van Jesaia, geroepen werd om onder het volk van Juda zijn profetische zending te volbrengen. Uit den aanhef van zijn geschrift vernemen wij toch, dat hij geleefd heeft in de dagen van Jotham, Achaz en Hiskia, koningen van Juda. Er zijn twee zaken, die Micha's tijd kenschetsen, n.l. een steeds dieper verval van het volk Gods, zoowel in Juda als in Israel en

ten tweede een steeds grootere machtontwikkeling van het Assyrisch-Babylonische rijk.

Scheen onder Jotham een nieuw tijdperk van bloei te zijn aangebroken, met Achaz werd dit geheel anders. De heidensche partij had onder hem spoedig de overhand en de dienst van Baäl en Moloch, gelijk alle andere soorten van afgoderij, werden krachtig bevorderd.

Het kwam zelfs zoover, dat de koning den tempel des Heeren liet sluiten, wat geen Davidstelg ooit vóór noch ná hem heeft durven bestaan. In Israel was het, zoo mogelijk, nog treuriger gesteld dan in het rijk van Juda. Onder zulke omstandigheden nu was Micha geroepen, om den volke het oordeel Gods als straf zijner ongerechtigheid aan te zeggen, maar tevens van het heerlijk herstel te profeteeren, dat eenmaal de verstrooide Kerk, na het dragen van 's Heeren gramschap, zou te beurt vallen. Na de dreigtaal des Heeren in het vorige hoofdstuk, voert de profeet (zie vers 1—7) de boetvaardige, geloovige Kerk sprekende in.

Zij belijdt berouwvol haren diepen afval van God en de in alle standen doorgedrongen goddeloosheid, en beklagt zich, dat de Heere de fiolen Zijns toorns over haar heeft moeten uitgieten.

Maar hoe ook terneêrgedrukt, blijft zij toch gemoedigd, te midden van dat alles uitzien naar den Heere en wachten op Zijn heil. De Heere, de Getrouwe, die Zijn eed aan David heeft gezworen, zal Zijn erfdeel niet begeven noch verlaten. Hij moge het gedoogen dat de vijanden een tijdlang Zijn volk onderdrukken, Hij zal het, als het door die kastijding gelouterd en geleerd, naar Hem om redding en uitkomst kermt, heerlijk verlossen.

Er moge een oogenblik in Zijn toorn zijn, er is een leven in Zijn goedgunstigheid. De snoode afval en diepe verdorvenheid der Kerk moge het noodzakelijk maken, dat de Heere haar door de zeventigjarige ballingschap tuchtigt en kastijdt, ook onder die oordeelen blijft Hij Zijn bondsvolk gedenken en zal Hij hun wachten niet beschamen en hun beden geen gehoor ontzeggen; en daarom kunnen zij in de verdrukking door het geloof reeds triumfeeren over hunne tegenwoordige en toekomstige vijanden.

Maar zoo blijkt het ons dan nu ook zonneklaar, wat er, te midden van afval en beroering, voor de verdrukte Kerke Gods toen en thans (want Gods Woord heeft zijn geldende kracht voor de Kerk van alle eeuwen), vereischt, gedaan en verwacht mag worden.

Zij heeft, zoo onderwijst ons de profeet, allereerst:

- a. uit te zien naar den Heere, en
 b. te wachten op den God des heils.

a. Als God de Heere zich heerlijk wil maken bij Zijn volk, dan snijdt Hij eerst al hun verwachting af. De Heilige Israels, die jaloersch is op Zijn eer, verbreekt allen rietstaf, waarop Zijne gunstgenooten nog dwaselijk leunen. Opat dat volk niet zou roemen: dat het door de veelheid der strijders is verlost uit de ellende, krimpt eerst het getal der getrouwen deerlijk in; opdat het zijn hulpe niet zou verwachten van de heuvelen of van de bergen, weigeren de grooten en edelen der aarde het recht te doen; en opdat het zijn vertrouwen op geen enkel schepsel zou vestigen, worden vrienden en bloedverwanten als ontrouwen en verraders openbaar.

Zoo was het in Micha's dagen blijkens vers 1 tot 6. Ja zoo schrikkelijk was in die dagen het bederf in 's Heeren Kerk uitgebroken, dat eens mans vijanden zijne huisgenooten waren.

Maar is het thans wel beter, wel anders? o, Ontzettend ver zijn wij reeds weggezonden, veel dieper dan wij zelf vermoeden. Waar zijn onder ons in den lande de getrouwen en de oprechten, nu het er op aankomt? Waar de billijke rechters en grooten der aarde, die het voor de verdrukten opnemen? Hoe is de liefde van vrienden ja zelfs van bloedverwanten in den strijd verkoeld!

En nu, verstaat gij het niet, Gel., dat door dit alles de Heere u toeroept: Laat gij dan af van den mensch, wiens adem in zijnen neus is, want waarin is hij te achten ¹⁾?

Ziet door al die dingen wil uw God u leeren, om van alles af te zien en alleen uw oog op Hem te vestigen. Zal er hulpe dagen, zoo belijden zij, die waarlijk »naar den Heere uitzien», dan moet ze eenig en alleen komen van onzen almachtigen God en getrouwen Vader. Alle menschenheil, zelfs van den beste en den uitnemendste, is enkel ijdelheid. En daarom van alle schepsel afgezien en over alle omstandigheden heen uw oog gericht naar den Machtige Jacobs, die een hulpe is bevonden in benauwdheid, onze toevlucht en sterkte. Zoolang de heilige apostel Petrus in geloofsvertrouwen op Jezus zag, kon hij wandelen op de baren, maar zoodra zijn oog van den Heere op de golven starde, zonk hij naar de diepte.

Niet zoozeer de bezwaren op zichzelf, maar de blik, waar-
 meê ze bezien worden, verontrust het hart. Als Elia het oog heeft op den Heere, dan triumfeert hij op den Karmel over

¹⁾ Jes. 2: 22.

honderden Baälpriesters, maar als hij het oog op de omstandigheden richt, slaat hij moedeloos op de vlucht voor ééne Isebel.

Ach, daarom zijt gij zoo dikwijls somber, moedeloos en beangst, omdat gij zoo weinig uw oog eenig en alleen op den Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs gericht hebt. Want, als gij niet op Hem, het eeuwige Licht, staart, maar uw blik vestigt op de wolken van donkerheid buiten Hem, dan moet er wel verschrikking in uw ziel zijn. Helaas! daarom maakt gij, Gel., nog zoo weinig vorderingen op den weg des geloofs, wijl gij uw oog wel richt op u zelve, op anderen, op wat u bejegt, in één woord op alles, behalve op Hem, die uwen voet voor struikelen en uw hart voor bezwijken bewaart.

b. Maar wie dan ook waarlijk uitzielt naar den Heere, die is zeker van zijn zaak, en daarom kan hij wachten, wachten op den God zijns heils. Wachten, o wie dat kan, dien werd het daarbinnen, te midden van al het bruisen der wateren, zoo rustig en kalm! Niet, verstaat ons wel, alsof wachten lijdelijk zijn beteekenen zou. Neen, juist omgekeerd, in het wachten op het heil des Heeren komt de ziel tot hare hoogste krachtsinspanning, wijl zij zichzelf er aan geeft, om eenig en alleen het met haren Bonds-God te wagen. Wie wacht op den God zijns heils, is verre van alle opwinding en koortsachtige gejaagdheid, alsof hij zelf het nog moest doen met de kans het te verliezen.

Neen, hij heeft zijn zaak in de hand des Heeren gegeven, en daarin is zij veilig. Op grond der beloften Gods is hij dan ook van de uitkomst zeker, al is de toekomst hem nog in dikke nevelen gehuld.

Vertoeft de Heere, hij zal Hem verbeiden ¹⁾, want komen zal Hij, gewisselijk komen met Zijn heil, want Hij is geen menschenkind dat Hij liegen kan. En daarom Hij zal komen, en eindelijk op Zijn tijd Zijn uitverkorenen, die nacht en dag tot Hem roepen, recht doen ²⁾.

De vijandin, de wereldmacht, aangevoerd door Satan, moge zich voor een tijd in den val der Kerke Christi verblijden, vallen kan zij, maar vervallen kan zij nooit; want Hij, die haar Immanuël is, richt haar dan te spijt van de hel met al zijn machten weer op en voert haar uit de duisternis der ellende tot het licht van Zijn vriendelijk aangezicht. Op Hem dan uw verwachting gesteld, aan Zijn hand uw zaak gerust

¹⁾ Hab. 2 : 3.

²⁾ Luk. 18 : 7.

toevertrouwd, Hij zal u niet beschaamd doen uitkomen. Of heeft de Heere het u niet toegezegd: Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer ¹⁾, en wederom op eene andere plaats: de poorten der hel zullen dezelve (d.i. Jezus' gemeente) niet overweldigen ²⁾.

Verlaat u dan, Br. en Z. in onzen Heere Jezus Christus, op die beloften Gods, die eeuwig zeker zijn. Is het bij u buiten hope, welnu, ziet uit naar en wacht op den Heere, wiens lust het juist is een afgesnedene zaak bij u te doen.

II. Neen, het geloof haast niet, maar wil nog minder een eigen gekozen pad van vleeschelijk gemak, in plaats van den door God zelven verordineerden weg bewandelen. Zoo onderwijst de Heere het ons ook hier door Zijnen profeet, waar voor de Kerk sprake is

a. van het dragen van 's Heeren gramschap, en

b. van het voortzetten van het twistgeding met de vijanden.

»Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd,» zoo spreekt de profeet in naam der boetvaardige Kerke, die God billijkt in Zijn recht, om haar voor hare zonden te straffen. En dat nu juist is een kenmerk van behoefte aan redding als het volk des Heeren ootmoedig het hoofd buigt onder de oordeelen Gods.

Immers in den weg van boetvaardigheid en berouw komt de verzalige Bonds-God weer tot Zijn eer en recht. Evenals de persoonlijke bekeering, gaat alle waarachtige ontwaking in de Gemeente des Heeren gepaard met diepe droefheid en ootmoedig schuldbelijden. Als de Kerke Gods in een slapenden toestand verkeert, kan er o zooveel door, wijl zij gaandeweg stomper wordt voor de heiligheid des Heeren Heeren en haar zondebewustzijn steeds meer afneemt. Zoodra echter schrikt de Heere God zijn volk door den glans zijner majesteit, die uit Zijn oordeelen het tegenstraalt, uit dien sluimer niet op, of er komt verteederling der ziel en een roepen uit de verbrijzeling om genade. Dan wordt het met smart erkend, dat de Heilige Israels recht heeft, om te toornen en met een verslagen hart wordt de gramschap des Heeren gewillig gedragen. Dan is er geen morren of klagen over, maar een eerbiedig bukken onder de tuchtroede, met de erkenenis in het hart en de belijdenis op de lippen: Wij hebben gezondigd mitsgaders onze vadersen,

¹⁾ Jesaja 54 : 10.

²⁾ Matth. 16 : 18b.

wij hebben verkeerdelijk gedaan, wij hebben goddelooslijk gehandeld ¹⁾.

Te allen tijde is het in de Gemeente Christi gezien, dat naarmate het schuldbesef te dieper wortel had geschoten, er te krachtiger en vrijmoediger geroemd werd in de ontfermingen Gods. Let er maar eens op, hoe krachtig met de Hervorming der Kerk in de 16e eeuw allereerst het zondebewustzijn herleefde. Welk een diepe opvatting der zonde spreekt niet uit de belijdenis uwer Kerk en valt niet te beluisteren uit de heerlijke gebeden van dien tijd. En nu vergeten wij het toch niet, dat uit den treurigen toestand van de Kerk onzer dagen het rechtmatig ongenoegen Gods spreekt, dat wij en onze vaders over ons gebracht hebben. Die ootmoedige belijdenis mag niet uitblijven.

Of hebt gij des Heeren Woord zuiver bewaard? In Zijne rechten en inzettingen gewandeld? Zijn sacramenten heilig gehouden? Niet geduld en toegezien dat Zijn Naam gelasterd, Zijn Christus gesmaad en onteerd en diens bloed vertreden werd? Hebt gij uit des Heeren huis de indringers en moordenaars geweerd?

Wat dunkt u dan, heeft de Heere, die Zijn eer aan geen ander geeft, niet billijke redenen, om Zijn gramschap u te toonen? Laat ons daarom onze wegen onderzoeken en wederkeeren tot den Heere ²⁾, wie weet Hij mocht zich wenden on berouw hebben ³⁾. Hij roept het u immers toe: Keert weder gij afkeerige kinderen, en Ik zal uwe afkeerigheden genezen ⁴⁾ en belooft u: Voor een kleinen oogenblik heb Ik u verlaten; maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleinen toorn heb Ik mijn aangezicht van u een oogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere uw Verlosser ⁵⁾.

b. Of dan dit schuldbelijden voldoende is en gij voorts het maar lijdelijk zult aanzien, dat de halve en heele vijanden het Sion Gods verwoesten? Maar ik bid u, sinds wanneer gaan ware boetvaardigheid en oprecht geloof samen met een lui en ledig stilzitten? Onderwijst u Gods Woord niet, dat de oprechtheid der bekeering juist moet blijken uit het doen van 's Heeren bevelen? Zoo ook de profeet in onzen tekst. Al erkent de Kerk met innige zielesmart, dat zij zich de gramschap des Heeren heeft waardig gemaakt, daarmee geeft zij den strijd, dien zij met de vijanden des Heeren heeft, geen

¹⁾ Ps. 106 : 6.

⁴⁾ Jeremia 3 : 22a.

²⁾ Klaagl. 3 : 40.

⁵⁾ Jesaja 54 : 7, 8.

³⁾ Joël 2 : 14a.

oogenblik op. Merkt het wel op: het Israel Gods was in twist, in een proces met zijne vijanden. In het paradijs reeds begonnen, werd alle eeuwen door tot op den huidigen dag dat twistgeding tusschen het slangezaad des duivels en het vrouwezaad der belofte voortgezet. En wie het anders wil, die spreekt het Woord tegen van Hem, die sprak: »Meent niet dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen, Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard" ¹⁾.

o, Soms kan die worsteling bang, ontzettend bang worden, te banger naarmate de gemeente Christi zich krachtiger in haar bestaan handhaaft en haar levensroeping inniger zich bewust is. Zeker, de Heere alleen kan dien twist ten voordeele Zijner Kerk tegenover de vijanden beslechten en haar recht uitvoeren, maar die Kerk heeft de dure roeping om het recht der waarheid, het heerlijke pand door God haar toebetrouwd, tegenover de wederpartij te verdedigen; in het vaste geloofsvertrouwen, dat de uitkomst ten laatste, trots elken tegenstand, tot beschaming der tegenstanders en tot vreugde van Gods volk zal uitloopen. Zij kan dien strijd niet mijden, dat pleitgeding niet staken of zij boet haar bestaan als Gemeente van Christus in. Zij moet al wat haar leven bedreigt en haar wasdom belemmert, voortdurend uitstooten, of zij begaat een zedelijken zelfmoord. Wat echter oneindig meer zegt, zij bestaat niet om haar zelfs, maar om des Heeren wil; zij leeft niet uit de wijsheid der mensen, maar uit de waarheid Gods. Uit de waarheid is zij geteeld, op de eere Gods is zij aangelegd.

En daarom moet zij veeleer en veel liever al den tijd haars levens hier, in een heiligen oorlog verkeerden, al komt haar die ook te staan op verlies van goed en bloed, dan dat zij het op voet van vrede ooit zou dulden, dat door haar toedoen des Heeren heilig Woord verminkt en des Heeren heilige Naam gelasterd wordt. De leugen mag zij nooit dulden, maar moet zij tegenstaan en ontmaskeren, om het even of zij door vijanden of zoogenaamde vrienden wordt begunstigd. En voor zulk een pleitgeding behoeft gij u, waar het onheilig vuur van menselijke hartstochten maar geweest wordt, nooit bevreesd te maken, want Hij, die met u is, is meerder dan allen die tegen u zijn. »Hij toch, God Almachtig", zoo juicht de Kerk, »zal mij recht uitvoeren, Hij zal mij brengen aan het licht, ik zal mijnen lust zien aan Zijne gerechtigheid. En mijne vijandin zal het zien en schaamte zal haar bedekken, die zegt: Waar is de Heere uw God? Mijne oogen zullen aan haar zien, nu zal zij worden tot vertreding, als slijk der straten."

¹⁾ Matth. 10 : 34.

III. Blijkens onzen tekst mag dus een verdrukte Kerk niets minder verwachten dan der vijanden nederlaag en hare zegepraal. De vijandin, waarvan hier sprake is, is de wereldmacht met haar overste, die altijd door, de Kerk met vernietiging dreigt. Voor Israel was die wereldmacht belichaamd in de heidensche volkeren, die het omringden. Met Ammonieten en Moabieten, met Filistijnen en Edomieten had het strijd te voeren op leven en dood. Maar nooit trad die macht schrikkelijker tegen het volk van Israel op, dan in de Assyriërs en Babyloniërs, die voor een tijd, als een vreeselijk oordeel Gods, het de knie triumfantelijk op den nek gezet hebben. Zoo verpletterend was Israels nederlaag, zoo deerniswaardig zijn toestand in de ballingschap, dat de vijand het belachte en bespote en het met helsch leedvermaak bijtend vroeg: »Waar is nu uw God?» o, Toen scheen het wel, alsof de Heere opgehouden had goedgunstig te zijn voor Zijn volk en het aan de woede en willekeur van zijne vijanden had prijsgegeven. Toch was dit niets meer dan schijn. Het ware Israel wist dit ook wel, want het had de profetische Schrift, om het te troosten in zijn druk en te verzekeren van zijne verlossing. Het gesnoef op zijn macht en het hoogelach voor Israels God kwam haar vijanden duur te staan.

Voor een tijd moge de Heere de aanvallen der vijanden doen gelukken, het onrecht laten zegevieren, een nacht van ellende over Zijn erfdeel brengen, als straks Zijn volk gelouterd en geleerd, zich voor Hem verootmoedigt en de maat der ongerechtigheden van den vijand vol is, dan stijgt Hij ter vierschaar, om Zijn vonnis te strijken en dan wordt de wederpartijder »als slijk der straten vertreden». Ziet, als de Heere God zich sterkte aantrekt, om het recht van Zijn bedrukte volk uit te brengen en het uit de duisternis tot het licht te voeren, dan is Hij zoo wonder in Zijn doen en zoo vol majesteit in Zijn richten, dat zelfs de machtigste vijand beeft en siddert op Zijn gerucht.

o, Zoo menigmaal hebben de vijanden brooddronken van vreugde gejubeld in den vermeenden ondergang van 's Heeren volk, om straks knersetandend van spijt, met schaamte en schande achterwaarts gedreven te worden. Hoe menigen vijand reeds, die in zijn trotschen waan het erfdeel des Heeren dacht te vernietigen, heeft de Heere, schuimbekkend van woede, ter aarde neergeworpen. En als die heerlijke daden des Heeren dan gezien worden, dan is er gejuich bij Sions kinderen, dan is er een innerlijke verlustiging en heilig zielsvermaak in de gerechtigheid huns Gods. Gods dieper ingeleide kinderen toch vermaken zich evenzeer in de gerechtigheid Gods, waardoor

Hij Zijne en hunne vijanden verdelgt, als in Zijn erbarming, waardoor Hij Zijn uitverkorenen zaligt. o, Zoo die gerechtigheid Gods nog nimmer uw zielsvermaak was, dan hebt gij den troost der genade nog nimmer ter helfte toe uitgedronken. Maar weet gij bij ervaring wat het zegt, u in de deugden en volmaaktheden uws Bonds-Gods te verlustigen, wat zoudt gij dan nog bevreesd zijn voor uw wederpartij? Machtig en vele mogen uwe vijanden zijn, de wereldmacht, zooals zij zelfs belichaamd is in het Hervormd Kerkgenootschap, het op uw ondergang hebben toegelegd, wat nood, uw Rechter in den hemel leeft, die maar te spreken heeft en het is er, te gebieden en het staat er ¹⁾. Hachelijk moge uw zaak staan, hopeeloos is zij nooit! Valt gij toch, uw Erbarmer buigt zich tot u neer, om u op te richten. Wandelt gij in stikdonkeren nacht van ellende, de Heere zal uw licht zijn. Wordt u onrecht aangedaan, wat nood, Hij spreekt: Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden ²⁾.

Wordt het u aan aan alle kanten benauwd, grijnst de hel u aan, en zift Satan u als de tarwe, en bijt hij u met hoon-gelach in het oor: Nu is het met u uit, waar is nu uw God, op wien gij vertrouwt ³⁾; grijp u dan in die bange worsteling vast aan het Woord en de belofte uws Gods en zeg dan tot den aartsvijand uwer ziel: God is meerder dan mijn hart en Hij, de Getrouwe, die niet liegen kan, zal mijn recht uitvoeren en mij brengen aan het licht. Of staat daar niet voor u geschreven: Hij toch zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht en uw recht als den middag ⁴⁾?

Eens zal de zaak der gemeente Gods de zaak van den Zone Gods blijken te zijn, voor aller oog ⁵⁾, en waar dan de Satan met al zijn machten brullend van spijt, als verwonneling den strijd voor eeuwig moet opgeven, daar juicht en jubelt het van alle verdrukking en smaad en tiranny verlost Sion. Zie, de Leeuw, die uit den stam die van Juda is, de wortel Davids, heeft overwonnen ⁶⁾, en — om met onzen schoonen Catechismus ⁷⁾ te spreken — Zijne en mijne vijanden in de eeuwige verdoemenis geworpen, maar mij met alle uitverkorenen tot zich in de hemelsche blijdschap en heerlijkheid genomen. Amen.

¹⁾ Psalm 33 : 9. ²⁾ Rom. 12 : 19. ³⁾ Zie Psalm 42. ⁴⁾ Psalm 37 : 6.

⁵⁾ Zie Geloofsbelijdenis Art. 37. ⁶⁾ Openb. 5 : 5. ⁷⁾ Zie Vraag 52.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

III.

DE STORM OP ZEE.

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Ik steun op God, mijn toeverlaat;
Dies heb ik niets te vreezen.
Wie God vertrouwt, dien deert geen kwaad:
Uw tent zal veilig wezen;
Hij zal zijn engelen gebièn,
Dat ze u op weg bevrijden;
Gij zult hen, in gevaren, zien
Voor uw behoudnis strijden.

Hij zal, in alle ramp en pijn,
Tot Mij om uitkomst zuchten,
En Ik gestadig bij hem zijn,
In al zijn ongenuchten;
't Gevaar zal Ik hem doen ontvlièn;
Zijn levensdagen rekken:
'k Zal hem mijn eer en heil doen zien
En nooit mijn hulp onttrekken.

Psalm 91 : 5 en 8.

Gel. H.! De Heere heeft in zijn Woord getuigd van een moeitevollen weg, die noodzakelijk bewandeld moet worden door allen, die met het aangezicht reizen naar Sion.

Niet zooals velen dat willen. Niet als een pad met rozen bestrooid. 't Is veeleer een weg van moeite en kommer. Een weg, die voor 't vleesch volstrekt niet begeerlijk is.

De Heere getuigt het immers: dat de zaaier al weenende voortgaat.

Nooit heeft de Heere tot zijne discipelen gezegd, dat zij hier steeds door de zon van den voorspoed zouden worden bestraald. Veeleer hield Hij hun juist het tegenovergestelde voor oogen.

Ze zullen u haten, u vervolgen en liegende alle kwaad tegen u spreken om mijnentwil. Ze zullen u uit de synagoge werpen. Ja de ure zal komen, dat een iegelijk die u zal dooden, zal meenen Gode een dienst te doen.

o, Merkt er op. De echte kinderen Gods zullen te lijden hebben, te lijden van menschen, die hun dat aandoen onder den schijn van vroomheid.

Ziet, dat is juist het schrikkelijke. Maar dat is het wat alomme in onze dagen gezien wordt.

Zoo was er eens een man, die bijzonder thuis was in den Bijbel en daaruit anderen leerde. Een man, die tot den Heere Jezus zeide: »Meester, ik zal U volgen, waar Gij ook henen gaat.» En dan spreekt de Heere tot hem: »De vossen hebben holen en de vogelen des hemels hebben nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge.»

Weet dus wel wat gij doet, voegt de Heere hem toe. Hebt gij de kosten wel berekend? Een gemakkelijk leven volgt u niet. Gij zult altijd door vervolgd en gesmaad worden.

En zoo is het nu metterdaad. Wilt ge hier eene rustige rust genieten? Wilt ge hier steeds kalm en rustig voortleven? Zijt ge van dat soort van lieden, die gaarne roepen: Vrede, vrede en geen gevaar!

o, Ge zult u zelf bedriegen. Ge zult jammerlijk ontwaken in den nacht des doods.

Schoon dan het leven der geloovigen een leven is van zorg en van moeite. Schoon het door hen werkelijk gekend wordt, dat ze door vele verdrukkingen moeten ingaan. Toch is hun die weg zoo zoet en zoo zalig, dat ze eer alle schepselen varen laten, dan dat ze dezen zaligen liefdedienst zouden willen vaarwel zeggen.

Wat de Gemeente Gods aan haren Zaligmaker heeft, willen we thans overwegen.

MATTHEUS 8 : 266.

Heere, behoed ons, wij vergaam.

De Heere Jezus had den ganschen dag de woorden des eeuwigen levens, der schare gepredikt. Het was een vermoeiende dag geweest. Nog laat kwamen de scharen met zieken aan-

dragen en met van den duivel bezetenen, opdat de Heere ze zou genezen.

Ten slotte geeft de Heiland bevel om naar den overkant te varen. Hij bevond zich hier aan de Galileesche zee te Kapernaüm. Nu Hij in het schip gegaan is volgen Hem zijne discipelen. En waar eerst nog de wateren zachtkens voortkabbelen, daar beginnen ze langzamerhand te bruisen, derwijs te bruisen, dat de discipelen vreezen om te komen. Zoodat ze in den nood verkeerende, roepen: »Heere, behoed ons, wij vergaan.» Dan staat de Heere op en gebiedt de winden en de zee te zwijgen, zoodat metterdaad het gevaar is geweken.

Volgens onzen tekst wenschen we tot u te spreken over: de storm op zee een beeld van de strijdende Kerke Christi.

1. Ze is op de zee des geestelijken levens.
2. Ze heeft stormen te verduren.
3. Ze meent te vergaan.
4. Ze wordt door den Heere gered.

Geve de Heere ons te verstaan of wij tot die Kerk behooren.

I.

Er is hier sprake van de Kerke Gods.

Dat is dus niet van een gebouw van hout of steen. Neen, dat is de Kerk niet.

Dat sloopke, dat daar van Kapernaüm afvoer, was de Kerke Gods niet. Neen, maar zij die daarin waren.

Zoo bestaat dan metterdaad de Kerke Gods uit menschen.

Uit welke menschen?

Dat mogen we, ja dat moeten wij vragen.

En op die vraag nu kan naar Gods Woord geen ander antwoord gegeven worden dan dit: De Kerk, dat is de Gemeente der uitverkorenen. Dat is Gods volk.

De Kerk, dat zijn de zaligen in den hemel en de geloovigen hier op aarde. Degenen, die nu nog op hunnen zondigen weg voortrollen, maar die straks door Gods wondervolle genade in de ziel gegrepen worden.

Allen behooren tot haar, die nog geboren zullen worden, en wier zonden bedekt zijn in het bloed des Lams.

Nu is het duidelijk, dat we hier spreken van de Kerke Gods, die nog niet de haven harer begeerte heeft bereikt.

Dus van de strijdende Kerk is hier sprake.

Van de keurbende Christi, die hier den goeden strijd des geloofs te strijden heeft.

Dat zijn dus de discipelen en discipelinnen des Heeren.

't Is dan niet genoeg, dat ge in de Kerk voorzoover zij naar buiten optreedt, zijt geboren.

Niet genoeg, dat ge daar belijdenis des geloofs hebt afgelegd, zoodat ge nu aan 't Avondmaal moogt komen.

Ge zijt er nog niet, al zit ge ook iederen Zondag onder het geklank van het Woord.

Dat zal u niet baten. Daarmeê zijt ge ten slotte niet gered.

't Is maar de groote vraag of gij een discipel, eene discipelin van Jezus zijt, d.w.z. of gij een leerling zijt in de school, waar de Heere Christus alleen het Hoofd is?

o, Wat is de Christus dan voor u? Hunkert uw harte naar Hem?

Dorst uwe ziel naar dien eenigen Zaligmaker? Zijt ge begerig naar zijn zoenbloed?

Maar hoe zoudt ge naar Hem verlangen, als ge uzelf nog niet kent? Hoe zou 't mogelijk zijn in Hem eenige dierbaarheid te zien, als gij 't nog niet bij eigen ervaring weet, dat ge voor den Heere een zondig, een schuldig schepsel zijt?

Hoe zou uw innig zielsbegeeren naar den Zaligmaker kunnen uitgaan, als gij zelf nog de zonde liefhebt?

Of heeft niet de zonde ons innerlijk leven aangetast?

Is niet heel onze levenswortel vergiftigd?

Is het niet daarbinnen in die diepe kolken van ons hart, dat de stroom der zonde voortbruist?

o, Zalig, zalig, die 't verstaan; zalig die 't weten, weten door den Heiligen Geest, dat ze arm zijn en ellendig. Zij dorsten naar den Heere. Zij smeeken om van de zonde en van den vloek te worden verlost.

Tot de Kerke Gods behooren dus zij, die den Heere Christus zijn ingeplant. Zij, wien het om zijne eer en glorie te doen is.

Nu wordt de Kerk uiterlijk gekend aan de belijdenis.

Eene Kerk zonder belijdenis is een onding en bestaat in de werkelijkheid ook niet.

Waarom de Heere Christus betuigt: »Die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik belijden voor mijnen Vader die in de hemelen is.»

En zoo is het nu ook met onze Kerk.

Zij heeft eene belijdenis. Eene belijdenis, die wel bij velen

veracht is. Die door zeer velen niet wordt gekend of met voeten getreden, maar desniettemin nog steeds de belijdenis onzer Gereformeerde kerken is, en waarop rechtens die kerken staan.

Zijt gij 't nu met die belijdenis niet eens, dan hebt ge u foitelijk reeds van die Kerk afgesneden.

En worden dan in onze dagen de ambtsdragers en dat is de Raad der Kerk, door een valsch ingedrongen bestuur bemoeilijkt, om juist als ambtsdragers op te treden, en alzoo de belijdenis der Kerk te handhaven, dan zijn dat teekenen van diep verval. Dan moogt ge daarmee geen vrede hebben. En hebt gij daarmee vrede, dan is dat voor u een droef teeken, dat gij niet tot de belijders behoort, maar dat ge dan ook in waarheid niet staat onder de tucht des Geestes. Dus zijt ge vreemd aan wat naar des Heeren Woord, in zijne Kerk moet worden gekend.

Nu vaart de Kerke Gods hier op de zee des geestelijken levens. Dat scheepke op de Galileesche zee, waarin de Heere Jezus met zijne discipelen is, biedt ons hiervan een heerlijk beeld.

o, Hebt ge haar wel eens gezien, de zee, die onmetelijke wateren, die de macht en de majesteit des Heeren verkondigt?

Daarop te varen is heel iets anders dan een spelevaart langs de kust. Op die groote wateren gevoelt de mensch zoo zijne geringheid en nietigheid.

Zoo is het insgelijks met de kinderen Gods.

Zij varen niet slechts langs de kust, maar zij komen op de diepe wateren. Ze leeren de angsten en de gevaren kennen, waarin ze 't zoo verstaan, dat ze zonder Jezus reddeloos verloren zouden zijn.

o, Gij, die 't weet, die ook door Gods wondervolle genade in dat schip der Kerk zijt, waar de Heere Jezus alleen Koning is. Gij weet veel te verhalen van al uwe ontmoetingen op de zee des geestelijken levens.

Gij weet te spreken van de schoone en stille uren, dat de hemel onbewolkt was, dat het steeds voorwaarts ging, altijd door naar de lang begeerde haven. Dan was het u zoo goed. Ge kondet u verheugen in den God uws heils. Ge hadt geen vreeze als die wateren zoo kalm en effen waren; als de spiegelgladde oppervlakte der wateren u een sprake was van den stillen vrede der ziel. Gij hadt het toen evenals Jezus' discipelen in het scheepke, zoo goed en zoo stil. Maar met Jezus' discipelen leerdet gij ook andere tijden kennen.

II.

Tijden dat het gaat stormen. Op die diepe wateren is het niet altijd als een spiegel. Als de geweldige wateren beroerd worden door den stormwind, dan is er nood, dan dreigt er gevaar.

O, Kent gij ze niet de stormen, de stormen, die er opsteken in uwe ziel? Kent gij ze niet de uren van angst en van zorgen, dat de afgrond gaapte aan uwe voeten, dat gij dreigdet daarin weg te zinken?

Wie van die aanvechtingen nog niets weet. Wie nog nimmer den storm in zijne eigene ziel leerde kennen. Hij mag een lidmaat heeten. Inderdaad is hij van Christus niet.

Zoo was het ook hier.

Langzamerhand beginnen de golven zich te verheffen.

Een wervelwind steekt op. Het scheepke wordt her- en derwaarts geslingerd. Met elk oogenblik klimt de nood. Alles kraakt en schudt. De wateren slaan overboord. Het angstig roepen van de schepelingen wordt door den stormwind overstemd.

En toch lag in datzelfde scheepke de Heere Jezus. Dus was er geen gevaar. Doch Hij sliep. In dat slapen betoont de Heere het zoo, dat Hij waarachtig mensch is geworden.

Maar de discipelen zijn in angst, in vreeze, in groote verslagenheid.

Ze zijn bezorgd en ontzet. Want ieder oogenblik vreezen ze te vergaan.

En deze storm nu, die hier het scheepke waarin de Heere Jezus met zijne discipelen was, dreigde te doen wegzinken; deze storm is menigmaal in de Kerke Gods gezien.

Hoe vele stormen over haar heen gegaan zijn, zij heeft ze alle verduurd.

Volken en koninkrijken zijn van de aarde verdwenen, maar Gods Kerke is gebleven. Hoezeer ook meêgesleept in den stroom der historie, haar wezen is niet veranderd. 't Is nog de aloude belijdenis als in de dagen der Apostelen: Christus het éénig Hoofd der Kerk.

En of nu van den kant des ongeloofs de doodsklok over haar geluid en hare uitvaart bezongen wordt; de poorten der hel zullen de Kerke Christi niet overweldigen.

Maar, zoo laat men zich hooren, gij zijt ook zoo onverdraagzaam. Gij wilt alleen voor waarheid laten gelden wat gij

gelooft. Volgens uw Kerkbegrip is er maar voor ééne belijdenis plaats. Welnu, wanneer de Kerk derwijs gezonken is, dat de belijders niet meer in de waarheid gelooven, dan is zulks een zeer droef teeken.

Wanneer de Kerk, en dat zijn de belijders, gaat zeggen: gij kunt gelooven wat ge wilt, zoo heeft zij de waarheid reeds prijs gegeven. Zoo zegt zij niet anders, dan wat Pilatus zeide, toen hij spottende den Heiland vroeg: Wat is waarheid? Toen was het de twijfel die alle waarheid loochent, welke uit hem sprak.

Wilt ge dat nu onverdraagzaamheid noemen, dan is ook Gods Woord niet te verdragen.

Zoo is het nu in volle werkelijkheid.

Dat toch wordt ook in onze dagen gezien.

Nu de stormen opsteken. Nu de belijders der waarheid uit hunne bedehuizen verdreven worden. Nu ze noodkerken moeten bouwen omdat ze 't inzien, inzien door Gods genade, dat leugen en waarheid niet te vereenigen zijn. Nu zal het ook in die stormen blijken dat de Heere nog mannen zal verwekken, die met een Luther kunnen zeggen: »Hier sta ik, ik kan niet anders.»

Of was het niet een teeken van diep verval, een teeken van diepen slaap, dat men het geduldig aanzag zonder er zelfs tegen te protesteeren, dat de dierbaarste waarheden en dat in des Heeren eigen huis, op de ruwste wijze werden vertreden?

Was het geen veeg teeken, dat de Kerke Gods, in steê van te lichten als een stad op een berg, schier al haar licht had uitgebluscht?

Waar werden ze in de Kerk gevonden, die nog opkwamen voor de eer van den Koning der Kerk?

Ze waren slechts weinigen. Ze werden uitgekreten als mannen van de nachtschool, als dwarsdrijvers, als lieden, wien men het nimmer naar den zin maken kon.

Ze waren veracht en gesmaad; en dat door degenen die in het eigen huis des Heeren den boventoon voerden.

Toen trokken velen zich terug. Ze zaten in een hoekske met een boekske.

Maar nu, nu het gaat stormen in de voorhoven des Heeren, nu er een stemme Gods uitgaat tot de zonen en dochteren der Kerk, nu is het zoo volheerlijk als de kinderen Gods in dien stormwind, de stem huns Heeren mogen opmerken.

o, Gij volk, gij volk des Heeren, is het u wel op de ziel gebonden, dat de eere des Heeren tot hare eere moet komen?

Weet gij 't reeds dat juist die eere zoolange is verguisd?

Als de eere van een aardsch koning is aangetast, dan breekt de oorlog uit, dan gaan de knechten van dien vorst ten strijde, dan geven ze hun goed en bloed om de eere van den koning te handhaven.

En zou het dan niet evenzeer noodig zijn, waar Gods eere is aangetast, juist voor die eere op te komen?

Of meent ge in ernste, dat ge onder zulk een ongoddelijk verband nog kunt blijven, zonder uwe ziele te bezondigen?

Ja is de eere Gods niet aangetast als ge alles in de Kerk moogt loochenen, tot zelfs het persoonlijk bestaan van God, terwijl allen die het Koningschap van den Heere Christus in zijne Kerk willen eeren, als oproermakers worden uitgeworpen?

Roept het niet om wrake tot den levenden God, dat er in de Kerk voor allen plaats is, alleen voor de belijders niet? En dat in die Kerk, die naar des Heeren naam genoemd is.

o, Ziet, voor Gods kinderen zijn het heerlijke tijden. Want nu het tot een ontwaken komt in die Kerk, die tot voor korten tijd een onmetelijk kerkhof gelijk scheen, nu worden er weer levenskreten gehoord. Levenskreten, die het onbedrieglijke merkteeken zijn, dat er nog een overblijfsel is naar de verkiezing der genade.

o, Laat dan vrij de stormen opsteken. Gij die 't verstaat, gij die alles voor Jezus zoudt willen opofferen, gij weet dat Hij regeert. Ook in den donkeren nacht als de stormen loeien, kunt gij een lied des Heeren zingen.

Laat vrij het schuimend zeenat bruisen,
De ontroerde waatren hevig ruischen;
De golven mogen door haar woën
Het berggevaarte daavren doen:
De stad, het heiligdom, de woning
Van God, den allerhoogsten Koning,
Wordt in haar muren te allen tijd
Door beekjes der rivier verblijd.

Geen onheil zal de stad verstoren,
Waar God zijn woning heeft verkoren
God zal haar redden uit den nood,
Bij 't dagen van het morgenrood.

Men zag de heidnen kwaad beramen,
 De koninkrijken spanden samen;
 Maar God verhief zijn stem, en de aard
 Versmolt, voor 's Hoogsten toorn vervaard.

Psalm 46 : 2 en 3.

III.

De discipelen dan verkeerden in angst. o, Als zij dat bruisen hooren dier geweldige wateren, dat het schip naar omhoog gestuwd en naar beneden geslingerd wordt, als de nood hoog klimt, dan dreigen ze om te komen.

Meent gij nog steeds eenige burgerlijke gerechtigheid te bezitten? Denkt gij, dat 't met u nog wel terecht komen zal? Acht gij aan uwen kant, de zaligheid zeer mogelijk? Ge zijt dan nog een kind der helle, hoe vroom ge ook wezen moogt.

En dat nu wordt schier altijd bij den natuurlijken mensch gezien. Van nature staan we op zoo'n hoogen trap. We hebben 't dan zoo goed. We zijn dan veeltijds vroom. Zoo geheel zijn we 't met den rijken jongeling eens, toen hij vraagde: »Wat ontbreekt mij nog?»

Of is dat niet de jammerlijke vraag, die wij allen van nature doen? Zou het dan een teeken zijn, dat 't met u goed gesteld is, als ge nog zoo gerust kunt zijn? Gij vreest niet voor den dag die komt. Misschien denkt gij er eens een klein oogenblik over na, maar dan stelt ge u al weer tevreden. Dan zegt ge óf ik zal het maar afwachten, óf ge houdt het er voor dat het met u wel terecht komen zal. Ge wiegt u in slaap met de gedachte: Ik ga toch ter kerk, ik lees toch den Bijbel, ik bid toch op zijn tijd.

o, Dwaze mensch, hoort gij 't dan niet, dat de Heere u door den mond van zijnen heiligen apostel toeroept: Al ware het dat ik mijn lichaam overgaf, opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zoo zou 't mij geene nuttigheid geven?

Wat zal 't u baten, al zijt ge uw leven lang hoorders des Woords geweest, zonder ooit daders te worden? Eenmaal zal het tegen u getuigen, dat gij zoo met den Heilige gespot hebt.

Of is het geen spotten, als ge schijnbaar Gods Woord liefhebt, terwijl ge toch waarlijk den Eénige, van wien dat Woord getuigt, verwerpt?

Roept het niet om wreke tot God, als ge u een vriend of vriendin der waarheid noemt, terwijl ge nog nimmer op het tollenaarsbankje uwe plaats vindt?

Hoe ontfermend is de Heere nog, dat Hij u niet in den dood wierp. Hoe lankmoedig, dat Hij u nog zijn Woord doet hooren. Mocht gij 't eens verstaan dat de mensch niet bij brood alleen leven zal, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat.

Toch zijn er zielen die 't weten, zielen die 't verstaan, dat bezit van het aardse niet genoegzaam is voor de eeuwigheid. En dat de mensch moet worden weder geboren — dat nu wil de mensch niet. Want zoo blijft hem geen loon. Zoo moet hij ten slotte alle kronen neerleggen aan de voeten van Immanuel. Zoo wordt hem alles ontrukkt en is het louter genade, waardoor hij wordt gezaligd.

Gods volk leert dit wel verstaan. Zoolang Israel nog blijft beweren: mijne hand zal mij verlossen, blijft het steeds onder 't juk van den vijand. Dan toch kan de mensch zich nog redden. En zoolang ge uzelf helpen kunt, ziet ge nog niet in, waarom gij een Zaligmaker behoeft.

Neen, aan den Heere Jezus gevoelt gij geene behoefte, als ge uzelf nog niet als een doemschuldige schepsel lecrdet kennen.

En zonder Jezus, o dan zal het sterven verschrikkelijk zijn. Zonder Hem wacht u een eeuwige nacht, waar ge van een eeuwig leven hebt gedroomd.

Dit is dan ook steeds het echte merk van het geestelijke leven, dat ge met uw waren staat wordt bekend gemaakt. Niet dat ge in ijdele zelfverheffing u den vrijbrief des geloofs wilt geven, maar dat ge van verre staande, bedelt om genade.

Dat ge, onder de leiding des Heiligen Geestes, steeds meer van eigen zonde en schuld overtuigd, geen offer hebt waarmede gij den Heere kunt voldoen.

Zoo gaarne zoudt ge dat vinden. 't Is immers 't innig ziels-begeeren van elk aan zich zelf ontdekt zondaar, om nu derwils voor des Heeren aangezicht te leven, dat de Heere daarvan getuigen kan: het is goed. — Maar alzoo wordt het op 't gebied des geestelijken levens niet gekend. Neen, ge ontdekt met smart dat de wateren der zonde bedenkelijk beginnen te wassen. Hoe meer ge met uzelf wordt bekend gemaakt, des te meer wordt ge van eigen ongerechtigheid overtuigd. Maar als het aldus geschiedt, dat gij van alle hulp zijt ontbloot. Als er in den donkeren nacht der ellende, geen star der hope u verschijnt. Als zoo elke mogelijkheid om behouden te worden

u ontvalt. Als de afgrond gaapt aan uwen voet, en gij van het recht des Heeren derwijs overtuigd zijt, dat gij zelf ook een ten doode opgeschrevene zijt. o, Dan wordt het openbaar dat dit juist u noodig is, opdat ge alzoo zoudt leeren verstaan, dat de Heere Jezus alleen de Redder is van zijn arm en ellendig volk.

Maar alzoo geschiedt het ook in de Kerke Gods. Niet zich zelve kan zij redden. Wat zou ze zijn, zonder haar Hoofd?

Een weerlooze duive, die door 't wild gedierte wordt vervolgd. Zoolang ge meent dat de Kerk door geld en goed kan gered worden, zijt ge op een jammerlijken dwaalweg. Zoo ge meent dat waarheid en leugen wel kunnen saâmgaan, mits ze slechts door zilveren ketenen zijn verbonden, o dan bukt ge ook nog voor den Mammon neder. Niet dan kan de Kerk hare kracht ontplooien, zoo ge geloof en ongelooft saâm wilt houden alleen om het kerkegoed. Dat is in den grond niets anders, dan het wezen der Kerk miskennen.

Maar als ge juist de belijdenis der Kerke lieft, omdat die belijdenis den Heere Christus alleen als het Hoofd der Kerk erkent. Als ge naar die belijdenis wilt leven en dus om uwe ziele niet langer te bezondigen, nu niet meer wilt treden op de paden der revolutie, maar terugkeert naar de oude paden. Als ge dus geen hiërarchisch bestuur meer moogt erkennen en dat metterdaad toont, dan noemt men u een kerkverwoester, een Saulus die de gemeente Gods vervolgen gaat. Men werpt u uit; men zet u af. Men kan dan langer met u geen gemeenschap houden.

Toch is het onder dat alles zaligheid als ge om den naam des Heeren smaadheid moogt lijden. Immers het gaat in onze dagen alleen om de eere van Christus. Maar het bloed der martelaren was steeds het zaad der Kerk. Juist dat vervolgen, dat uitwerpen, 't zijn altemaal teekenen, dat alleen van den mensch de hulpe verwacht wordt, schoon het geschiedt onder den schijn van godzaligheid. Gods echte kinderen daarentegen, o, ze weten dat ze zonder den Heere niets kunnen doen. Ze weten dat ze zekerlijk het onderspit zullen delven, als ze in eigen kracht staan. Maar bindt de Heere 't hun op de ziele, dan mogen, ja dan moeten ze den Heere volgen; volgen in elken weg. En al weerstond hen dan ook heel de wereld, zij gaan voort, zij het ook langs een weg van bloed en tranen. En moeten ze dan menigwerf wanhopen, ja vreezen te vergaan, toch worden ze juist dan van den Heere gered.

IV.

Zoo was het hier met Jezus' discipelen in den storm. Als ze in de golven dreigen weg te zinken, dan roepen ze uit den nood der ziele tot Jezus. Ze vluchten tot dien eenigen Redder uit den nood. Ze zien in zichzelf geen hulpe meer. Ze bidden met onuitsprekelijke verzuchtingen. En dat nu is metterdaad bidden. Niet zooals wij het zoo gedurig doen, dat het lippentaal is, dat we ons niet van ons gevaar bewust zijn. Dat we niet met het harte tot den Heere vluchten. Ach, waar zijn ze, die zoo in den rechten zin des woords van alles ontbloot zijn? Waar vindt gij ze, die in waarheid van den Heere de uitredding smeeken? o, Zij alleen worden gered. Gods kinderen weten het wel, als de wateren aan de ziel gekomen zijn, als de stormen opsteken, als de stroom voortbruist, als de golven dreigen met den dood, dan roepen ze met Jezus' discipelen: Heere, behoed ons, wij vergaan.

Dat was hier de ontzaglijke werkelijkheid voor de discipelen. Gewis waren zij verwonderd dat de Heere nog niet wakker werd door den orkaan. o, Ze vreezen met angst. Ze vluchten tot den Heiland. Want er is gevaar des doods. Vergaan, dat stond voor hen vast.

Vergaan, omkomen, wegzinken in de diepte, dat is het vreeselijke waarin ze verkeerden. Maar dat moest, opdat ze de wonderdadigheid hunner redding zouden verstaan. De Heere staat ten slotte uit den slaap op. Hij spreekt tot de discipelen: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelooovigen? Als wil Hij zeggen: Ik uw Heiland en Zaligmaker ben bij u, zoudt gij dan nog hebben te vreezen?

Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee, en er werd groote stilte. Dat is de reddende macht des Heeren. Dat is de wonderlijke weg waarin Hij de zijnen verlost.

Zoo moet het dan verstaan, dat Gods volk een volkomen Zaligmaker heeft. Niet een die hen slechts ten deele helpt, neen, maar een die geheelijk de zijnen redt.

Maar weet gij het dan ook bij eigen ervaring, dat gij uzelf niet kunt redden? Kent gij de uren in uw leven dat ook gij dreigdet te verzinken?

Gods kinderen weten het wel. Ze kunnen het bij tijden zoo bang hebben. Ze zijn soms zoo vol vreeze. Want als God de Heilige Geest een zondaar aan zichzelf ontdekt, als Hij hem zijne schuld en zonde laat gevoelen, als Hij zijn harte verbrijzelt, o, waar dan heen? Dan is de nacht des doods om

zijne ziele neergedaald. Dan hoort hij het fluisteren van Satan: Gij zijt een zondaar, veel te groot, veel te slecht, gij zijt niet anders dan een kind der helle, voor u geen vergeving. o, Dan wordt de ziele geschokt, dan zit zij in zak en asseche neder, dan hoort zij het bruisen van de wateren der zonde. Dan mist zij het anker der hope. En als de schepeling, die aan de ongenade van wind en golven is prijs gegeven, drijft zij voort op de wilde wateren. Maar dan ook wordt er uit den nood der ziele geroepen: Heere, behoed mij, ik verga. En dat roepen is zalig.

Want, dat roepen in den storm, dat roepen tot Jezus, is het eigen werk des Heiligen Geestes, door Gods genade in u gewrocht.

Ge houdt dan met roepen niet op. Ge blijft roepen, ge blijft smeecken, tot de Heere opstaat om zijn aangevochten Sionskind te verlossen. Ja, de Heere stilt alleen dien storm in de ziele.

Zoo leeren Gods kinderen den weg des geloofs, dat alleen van den Heere de vrede nederdaalt.

Ja vrede, maar niet dan door strijd. Eerst na den storm worden de wateren effen. Zoo moet er in de Kerke Christi op aarde strijd wezen. Wee den gerusten op Sion, die van vrede spreken, en 't gevaar tegensnellen. Hoe velen zijn nog gerust. Hoe velen bekommeren zich over alles, alleen over het eene noodige niet. Hoe velen spreken in onze dagen van de reformatie, zonder te verstaan dat de reformatie van het eigene hart allereerst noodig is. o, Mijn medezondaar, weet gij 't reeds dat ge in uzelf verloren zijt? Weet ge 't reeds dat ge buiten den Heere Christus een kind der verdoemenis zijt? o, Ge hoort wel des Heeren Woord, maar het doet u geen nut, want het is niet uit 't geloof. En toch, nog verkeert ge in het heden der genade. Nog wordt des Heeren Woord u gepredikt. Nog leeft ge in den dag van 's Heeren lankmoedigheid.

Hoelang nog zult ge voortglijden in uw levensscheepke?

Nu is het nog wel alles schijnbaar kalm en effen. Nu wordt ge nog niet door onrust gekweld. Nu ligt ge nog in den doodslaap der zonde. o, Gij merkt het niet dat ge al dichter nadert tot de ure dat ge bereid moet zijn voor den Heere te verschijnen.

Dan zal de storm opsteken. De storm der ziele. Dan zal 't roepen tevergeefs zijn, overmits ge den dag van Gods lankmoedigheid hebt veracht.

o, Geve de Heere u nog hier dien storm te leeren kennen, dien alleen de Heere Christus kan stillen. Amen.

Hij doet den storm bedaren :
De golven zwijgen stil;
Nu rijst de vreugd; de baren
Zijn effen op Gods wil;
Nu wijkt verslagenheid,
Na zooveel angstig slaven,
Daar God hen veilig leidt
In hun begeerde haven.

Psalm 107 : 15.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

IV.

DE WONDERVOLLE LEIDINGEN GODS.

DOOR

J. H. F. GANGEL,

PREDIKANT TE AALTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

God is getrouw! — Amen zegt daarop het hart van al Gods volk, dat de gangen zijns Gods in het heiligdom heeft leeren kennen en zijne wegen aanbidden.

God is getrouw! — Dat is het plechtanker der ziel, die aan zichzelf ontdekt, hare eigene dagelijksche ontrouw ervaart, belijdt en beweent.

God is getrouw! — Dat is de blijde juich- en danktoon van elken geloovige, die terugziende op zijn levensweg, erkennen moet, dat die weg van het begin tot het einde doorvlochten is met genade.

God is getrouw! — Dat is de staf waarop hij leunt, door God zelf hem in de hand gedrukt, waarmee hij zijn levensreize vervolgt; zijn licht in donkere dagen, zijn troost te midden van droefenissen, zijn laatste lof- en danklied, dat eenmaal zijne stervende lippen stamelen.

God is getrouw! — De Heere verlaat de zijnen niet. Of is dat woord niet menigmaal als een dauw des hemels neergedaald op een matte ziel, die temidden van droefheid en lijden, in de eenzaamheid met Elia klaagde: »Het is genoeg Heere, neem nu mijne ziel,» of met Jozua: »Indien de Heere met ons is, waarom is ons dit overkomen?»

En toch, zoo dient gevraagd, waar was dat vertrouwen menigmaal, wanneer een nienwe storm van beproeving over ons werd losgelaten; hoe beefde het hart telkens opnieuw, als een donkere wolk van lijden zich boven ons legerde; waar was dan dat lied des vertrouwens: »'k Zal gedenken hoe voor dezen ons de Heer heeft gunst bewezen!» — Was het niet menigmaal alsof dat woord niet meer waar was, alsof de Getrouwe ontrouw worden, alsof de Waarachtige liegen kon! Wie onzer moet daarbij niet uitroepen: »Heere, bij U is de gerechtigheid, bij ons de beschaamdheid des aangezichts.»

En daarom, waar de last des Heeren tot mij komt: Roep! en ik met Jesaia zou willen vragen: Wat zal ik roepen?

daar is het als gaf Hij zelf mij ten antwoord: De God van Elia leeft nog! die de olie in de kruik en het meel in het vat niet deed verteren.

Ja als die God wordt Hij nog steeds gekend en trouw bevonden door dat volk, dat op zijnen naam vertrouwt, en dat nog immer van Hem getuigt: »In zes benauwdheden heeft de Heere gered, en in de zevende zal Hij niet laten omkomen.»

Welgelukzalig dan dat volk, dat den God Jakobs tot zijne hulpe heeft, welks verwachting is van den Heere zijnen God! Dien is Hij een verberging tegen den vloed, een toevlucht in benauwdheden

Welaan, overdenken wij met het oog daarop de geschiedenis van Elia en de weduwe te Zarphat, ons opgeteekend in

1 KONINGEN 17: 7—16.

En het geschiedde ten einde van vele dagen, dat de beek uitdroogde, want geen regen was in het land geweest.

Toen geschiedde het woord des Heeren tot hem zeggende: Maak u op, ga heen naar Zarphat, dat bij Sidon is, en woon aldaar; zie, Ik heb daar een weduwwrouw geboden, dat zij u onderhoude.

Toen maakte hij zich op, en ging naar Zarphat. Als hij nu aan de poort der stad kwam, ziet, zoo was daar eene weduwwrouw, hout lezende, en hij riep tot haar, en zeide: Haal mij toch een weinig waters in dit vat, dat ik drinke.

Toen zij nu heenging om te halen, zoo riep hij tot haar, en zeide: Haal mij toch ook eene bete broods in uwe hand.

Maar zij zeide: Zoo waarachtig als de Heere, uw God, leeft, indien ik een koek heb, dan alleen een handvol meels in de kruik, en een weinig olie in de flesch! en zie, ik heb een paar houten gelezen, en ik ga heen, en zal het voor mij en mijnen zoon bereiden, dat wij het eten, en sterven.

En Elia zeide tot haar: Vrees niet; ga heen, doe naar uw woord; maar maak mij vooreerst een kleinen koek daarvan, en breng mij dien hier uit; doch voor u en uwen zoon zult gij daarna wat maken.

Want zoo zegt de Heere, de God Israels: Het meel van de kruik zal niet verteerd worden, en de olie der flessch zal niet ontbreken, tot op den dag, dat de Heere regen op den aardbodem geven zal.

En zij ging heen, en deed naar het woord van Elia; zoo at zij, en hij, en haar huis vele dagen.

Het meel van de kruik werd niet verteerd, en de olie van de flesch ontbrak niet, naar het woord des Heeren, dat Hij gesproken had door den dienst van Elia.

Wij zien bij vernieuwing daaruit

- 1°. Hoe de Heere zijn volk, zijne gunstgenooten, kent.
- 2°. Hen wonderbaar leidt op wegen die zij niet gekend hebben.
- 3°. Hen liefderijk verzorgt en redt uit hunne nooden.

Het waren met recht donkere dagen waarin ons tekstverhaal ons verplaatst. Israel ging gebukt onder een drievoudigen vloek: de regering van den goddeloozen Achab en de bloeddorstige Isebel; ten andere het ontzettend strafgericht Gods door Elia aangekondigd, dat de hemel in drie jaren en zes maanden geen regen liet afdruppen; en het laatste en niet geringste, de hardnekkigheid en onbekeerlijkheid des volks onder dat alles.

God zelf had evenwel voor zijn profeet reeds een veilig oord bereid, beveiligd tegen de vervolgingen van Achab en Isebel, beveiligd tegen den hongersnood die het land teisterde.

»Ga weg van hier,» zoo luidde het woord des Heeren, »en verberg u aan de beek Krith, die voor aan de Jordaan is, en het zal geschieden dat gij uit de beek zult drinken, en Ik heb de raven geboden dat zij u daar onderhouden.»

En Elia, gehoorzaam aan dat bevel, vertrouwend op die belofte, was heengegaan, en gedurende langer dan een jaar had hij daar vertoefd, temidden van de eenzaamheid der woestijn, terwijl de raven iederen dag getrouw haar dienstwerk aan den profeet verrichtten, en het beekje vol waters gestadig bruiste aan zijn voet; het laatste niet minder een wonder dan het eerste, daar deze beek veel spoediger dan alle andere placht te verdrogen, en daarom Krith d. i. uitdroging genoemd werd.

Thans evenwel zal de Heere een anderen weg houden met zijn profeet, een weg die hem aanvankelijk duister en raadselachtig moest voorkomen, maar die in het einde Godverheerlijkend zou blijken. De Heere had daarmede zijne wijze en liefderijke bedoelingen voor zijn profeet, maar tevens voor nog een ander, zooals wij nader zullen zien.

Doch wat Elia betreft, nadat hij gedurende zoo langen tijd daar in de woestijn door een wonder in het leven was gehouden, zou die bij aanvang donkere dag voor hem misschien niet noodig geweest zijn? Immers ook Elia, zegt Jacobus, »was een mensch van gelijke beweging als wij.»

En hoe gaat het ons menigmaal onder de goedertierene leidingen en de overvloedige zegeningen Gods? Is het niet zoo

dat menigmaal datgene wat wij aanvankelijk als wonderen van barmhartigheid aanzagen, waar tegenover wij ons zelf klein en onwaardig achtten, allengs door den duur van tijd onbedachtzaam door ons werd genoten, dat het wondere er voor ons afgang, en die belijdenis: »Heere, wie ben ik!» op onze lippen verstomde, en het stuk der dankbaarheid bij ons achterwege bleef.

Het gaat dan daarmede als het den Israëlieten ging met het manna in de woestijn; dagelijksch manna wordt zoo spoedig een gewoonte alsof het zoo moest zijn, en het baart ons licht verwondering, zoo niet erger, opstand en ontevredenheid, indien het een enkele maal ontbreekt.

En niet alleen met aardsche, maar helaas evenzeer met geestelijke zegeningen is het alzoo gelegen.

De Heere weet echter een heilzaam geneesmiddel daartegen aan te wenden. Omdat Hij weet dat voortdurende zegen zoo licht ophoudt een zegen voor ons te zijn, zoo zorgt Hij dat het aan afwisseling niet ontbreekt, afwisseling van zomer en winter, regen en zonneshijn, verlegenheid en hulp, nood en redding. Nu eens te bidden, dan weer te danken, nu eens op te merken, dan weer te wachten, nu eens een psalm des gedenkens, dan een lied des vertrouwens.

Zoo ook zou het met Elia zijn, want de Heere kent zijn volk en zijne gunstgenooten.

Was hij ook dat jaar te midden van den hongersnood in de woestijn zonder zorgen geweest, het is de vraag of dat wonder in het laatst hem nog even groot en heerlijk is geweest, als toen hij den eersten morgen die raven zag komen aanvliegen.

Maar er komt verandering, want wij lezen: »Het geschiedde ten einde van vele dagen dat de beek uitdroogde, want er was geen regen in dat land geweest." Nauwelijks kan hij zijne oogen gelooven; heeft God dan niet gezegd: »Gij zult uit de beek drinken," en hem daarmede beloofd dat het hem aan water niet ontbreken zou?

Welk een strijd en vreeze zal zijn boezem hebben beklemd; zoolang door God onderhouden, en nu verlaten; zulke stellige beloften, en thans beschaamd! Is hij dan Gods profeet niet meer; heeft hij zich wellicht tegen God bezondigd, dat God hem verstooten heeft?

Zou het te verwonderen zijn geweest, indien dergelijke overleggingen bij hem waren opgerezen; zoo te verwonderen, dat met het opdrogen der beek ook de bron van geloofsvertrouwen daarbinnen scheen te zullen uitdrogen; zoo te verwonderen, dat de Satan hem allerlei gedachten van wantrouwen jegens

den Heere in de ziel wierp, en hem alzoo met zijn geloof in de engte dreef!

Maar Elia kende tevens het schild des geloofs, dat alle vurige pijlen des boozen kan uitblusschen, en met het zwaard des Geestes in de hand overwon hij; één slag met dat zwaard, hetwelk is Gods Woord, en daar lag de vijand ter neder; — dit woord zijns Gods: »Ga weg van hier en verberg u aan de beek Krith die voor aan de Jordaan is, en het zal geschieden dat gij uit de beek zult drinken.»

Heere, dat hebt Gij gezegd; en zie hier ben ik; als Gij uw woord niet zult waar maken, het zij zoo, ik ben bereid te sterven; maar aan uwe eere hangt meer dan aan mijn leven. Doch neen, Gij zijt de Waarachtige, die niet liegen kunt, en die uwe eere niet aan den Baäl geven zult, dat straks Isabel en hare priesters zouden juichen: De God van Israel heeft zijn eigen profeet in de woestijn gedood!

Zoo heeft Elia ongetwijfeld gedacht, en hij wachtte met lijdzaamheid op de uitkomst van 's Heeren wegen.

En gij, mijn broeder of zuster, die ook wellicht in deze oogenblikken ternederzit aan uitgedroogde beken, terwijl de hemel boven u is als koper en de aarde onder u als ijzer, ach, of gij leerdet den Heere verbeiden; indien gij slechts kondet gelooven, gij zoudt evenals Elia weldra de heerlijkheid Gods zien, want Hij is wonderlijk van raad en machtig van daad.

Dat geloof, dat met een Habakuk spreekt: »Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok wezen zal, dat de olijfboom liegen zal en de velden geen spijze voortbrengen, dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en er geen rund in de stalling wezen zal, zoo zal ik nochtans in den Heere van vreugde opspringen, en mij verheugen in den God mijns heils,» dat geloof, het zal nimmer beschaamd uitkomen.

Misschien denkt iemand bij zich zelf: Hoe heerlijk en waar dat alles ook zij, men moet het eerst ondervonden hebben, wat het is, dingen te beleven, die tegen de beloften Gods ingaan!

Neen, dat is zoo niet, zoo iets geschiedt nooit, »God zal zijn waarheid nimmer krenken, . . .» »zijn woord wordt altoos trouw volbracht.» — Uwe ervaringen druischen niet in tegen de beloften Gods, maar tegen uwe wenschen of voorstellingen daarvan. Gij hebt u een gedachte gevormd, hoe en op wat wijze God zijne beloften aan u vervullen moest, en daar zulks nu anders uitkomt, denkt gij: God doet niet wat Hij beloofd heeft.

Zowel de tijd wanneer, als de wijze waarop, moet gij aan God overlaten.

Laat Hem besturen, waken,
 't Is wijsheid wat Hij doet,
 Zoo zal Hij alles maken,
 Dat ge u verwondren moet;
 Als Hij, die alle macht heeft,
 Met wonderbaar beleid
 Geheel zijn werk volbracht heeft,
 Waarom gij thans nog schreit.

Vrees dan niet, gij wormke Jakobs, gij volkske Israels, Ik help u, spreekt de Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israels!"

Indien ook al de beekjes, die eenmaal de stad Gods verblijdden, schijnen uit te drogen, houdt u aan zijn Woord, zijne beloften, die niet falen kunnen; Hij komt op zijn tijd als de dauw des hemels, die Hermons kruin bevochtigt. Zou ook het leem met zijn Maker twisten? Hij moge het maken zooals Hij wil, maar de uitkomst zal steeds wezen: Heere, bij U is de gerechtigheid, bij ons de beschaamdheid des aangezichts.

De Heere kent zijn volk, zijne gunstgenooten; hun weg is voor Hem niet verborgen; en dat Hij hen kent, niet slechts de grooten, maar ook de kleinen onder hen, niet slechts zijne profeten wier stem uitgaat tot koning en volk, maar ook die ellendigen, die geen helper hebben dan hun God alleen, die acht geeft op de stem huns roepens, dat zou te gelijker tijd een arme weduwe in Sarepta ondervinden, die zeker banger dagen nog had doorleefd dan de profeet in de woestijn, van wie wij althans niet lezen, dat zij zulke groote en heerlijke beloften of wondertekenen van God ontvangen had.

Hoe moest zij het niet maken daar in Sarepta bij Sidon, te midden van een heidensche bevolking, zelve misschien een eenling in haar geslacht, die, op wat wondervolle wijze is ons onbekend, gebracht werd tot de kennisse Gods.

Daarenboven droeg zij het weduwenkleed; haar man, die voor haar in het graf daalde, misschien reeds met zoo velen in den hongersnood omgekomen, liet haar niet anders achter dan een eenig kind, voorzeker een troost temidden van haar leed, maar niet minder een voorwerp van moedersmarten, bij de gedachte, dat zij ook dat kind misschien spoedig zou moeten zien ten grave dalen, indien zij althans zelve niet vóór haar kind werd weggemaaid door het zwaard des hongers.

Doch neen, ook deze arme weduwe was bij God niet ver-

geten, ook haar kende Hij als een zijner geliefde kinderen. En terwijl Hij met de eene hand zijn profeet schraagde, deelde Hij met de andere der arme weduwe hare dagelijksche spijs uit.

Straks zal Hij die twee teedere zielen, die elkander tot nu toe onbekend bleven, te zamen brengen en, o wondervolle genade Gods, de zwakke zal den sterke schragen, en in beider weg zal Gods liefde en trouw verheerlijkt worden.

Ja beider weg, zoowel van den profeet als van deze weduwe, was een weg van goedertierene en genadige leidingen Gods, dien zij tevoren niet gekend hadden, waarop wij in de tweede plaats nog nader willen acht geven.

II.

»En het woord des Heeren geschiedde tot Elia zeggende: Maak u op, en ga heen naar Zarphat, — hetzelfde als Sarepta, dat bij Sidon is — en woon aldaar, zie, Ik heb daar een weduwe geboden dat zij u onderhoude.»

Elia had te midden van alle aanvechtingen des twijfels vastgehouden aan het woord zijns Gods, en ziet hij werd niet beschaamd, zijn Redder verscheen te rechter ure.

Maar hoe geheel anders dan Elia zulks verwacht had. — Hoe wondervol zijn de wegen Gods, waardoor Hij alle menschelijke overleggingen beschaamt; want indien Elia niet had vastgestaan in het geloof aan het woord zijns Gods, hoe menige vraag en bedenking had hier op zijne lippen kunnen rijzen.

Hoe, naar Zarphat, het land der Sidoniërs, hij de profeet die tot Israel gezonden was; moet het brood der kinderen dan den honden voorgeworpen worden? — Ja man Gods, ginds is er eene die gij nog niet kent, maar die door God is gebonden in het bundelke der levenden, door Hem opgeschreven op de rol zijner kinderen als bij Sion ingelijfd, bij wie gij grooter geloof zult vinden dan in die droeve dagen bij uw eigen volk Israel.

Maar hoe, daar in het land van Sidon, waar de vader van de snoode Isebel regeert, wier afgoden hij heeft verbrijzeld! en daarenboven onder het dak eener weduwe, en dat in dezen tijd van algemeen gebrek; een vrouw die zelve haar verzorger heeft verloren! Ja Elia, daar zal uw brood zeker en uw water gewis zijn.

Inderdaad het was een weg opnieuw met duisternis omtogen, tenzij hij den blik gericht hield op de eenige leidstar in dien nacht, het Woord zijns Gods.

Ga heen Elia, uw weg tot die weduwe is reeds gebaand door Hem die u tot dusverre geleid heeft; Hij, die de raven

gezonden heeft te uwer hulpe, heeft thans een weduwe verkoren tot dat werk, opdat het andermaal blijke dat het zwakke Gods sterker is dan de menschen, gelijk tevoren dat het dwaze Gods wijzer is dan de menschen.

Schoon is de opmerking, eenmaal gemaakt, dat Zarphat niet alleen bij Sidon ligt, maar tusschen de beide koopsteden Tyrus en Sidon. Nu beteekent Zarphat smeltoven, ter wijl Tyrus rots en Sidon rijke buit beteekent.

Ja dat Zarphat met zijne glas- en ijzersmelterijen, het zou in waarheid voor den profet een smeltoven worden, waar het vleesch gekruisigd en het hart tot ootmoed gebogen zou worden.

Een smelthut voor Gods kinderen is het daar, waar zij voor het eerst een klaar gezicht ontvangen van hunne diepe ellende, hun verloren toestand voor God; daar wordt het ruwe erts eerst opgesmolten, zoodat alle eigengemaakte deugd en gerechtigheid versmolten wordt. Maar een tweede smelthut is het daar, waar de Heere hen leidt door diepe wegen der beproeving, of innerlijke aanvechtingen hun geloof schudden, om alzoo hunne zielen te louteren van alle zelfvertrouwen en hen te doen zinken op de Rots der eeuwen, zoodat zij met een Job uitroepen: »Al zou Hij mij dooden, nochtans zal ik op Hem hopen.» Gelijk de Heere spreekt tot het overblijfsel uit Israel: »Ik zal ze louteren gelijk men zilver loutert, en Ik zal ze beproeven gelijk men goud beproeft, en zij zullen mijnen naam aanroepen en Ik zal hen verhooren. Ik zal zeggen: het is mijn volk, en het zal zeggen: de Heere is mijn God" (Zach: 13 : 9).

Maar als het goud in den smeltkroes is dan zit de smelter er nevens, dat is een heerlijke troost voor zijn volk.

Ook dichtbij Zarphat lag Tyrus, welks naam rots aanduidt. En welke was die rots naast den smeltoven voor den profet? o, Daar is maar één rots die niet wankelt, die geestelijke steenrots Christus, Hij, van wien Maleachi getuigt dat Hij zal zitten louterende en het zilver reinigende, en de kinderen van Levi reinigen zal. Hij blaast het vuur te rechter tijd aan, maar bluscht het ook weder, wanneer het te hevig zou branden; Hij zorgt dat alleen het schuim wordt weggedaan, maar dat het goud niet vermindert, doch slechts gelouterd worde.

Inderdaad een troost voor al Gods kinderen, dat daar bij dien geestelijken smeltoven een geestelijke steenrots ligt.

En was aan de andere zijde van Zarphat Sidon gelegen, welks naam rijke buit beteekent, — aan rijken geestelijken buit ontbreekt het nimmer in de smelthutten der kinderen

Gods. Of zingt David niet: »Door uwe verootmoedigingen hebt Gij mij groot gemaakt.» — Terwijl Jeremia zegt: »Het volk dat aan het zwaard ontkomen is, heeft genade gevonden.» En nogmaals de apostel het bevestigt met deze woorden: »Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen oorzaak van vreugde, maar van droefheid, doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid, dengenen die er door geoefend worden.»

Elia ging heen op Gods bevel naar Zarphat; en als hij aan de poort der stad kwam, ziet zoo was daar eene weduwwrouw hout lezende.

Reeds uit die beschrijving blijkt ons genoeg dat zij arm was, en toch rijk aan geloof, zooals ons straks zal blijken. — Zou Elia wellicht bij zichzelf gedacht hebben: Is dit niet misschien de weduwe waarvan de Heere gesproken heeft?

Ja, ofschoon Elia haar nog niet kent, God kent haar, en Hij heeft niet slechts den weg van zijn profeet tot haar, maar ook haar weg naar den profeet heengeleid; en zal niet slechts zijn profeet door haar, maar evenzeer haar door dien profeet in het leven behouden. En toch beiden bezitten niets! Ja toch, eenzelfden God, die rijk is in barmhartigheid. Zoo ooit dan zien wij hier al het wondervolle van Gods leidingen, en hoe veilig het is in de hand van dien God te rusten.

Of was deze weduwe wellicht niet aan den morgen van dien dag even mistroostig opgestaan als Elia nedergezeten was bij die uitgedroogde beek, en had de laatste handvol meel in het vat nog eenmaal gemeten met haar oog, of die voor haar en voor haar zoon voor dien dag nog toereikend zijn zou! Eerst zal zij nog eenig rijshout lezen om het laatste maal toe te bereiden, en dan bij den uitgedoofden haard met haar kind zich ter eeuwige ruste neer te leggen.

Wat er bij die gedachte in haar hart omging wordt ons niet gemeld, het staat alleen in het boek der gedachtenissen bij God opgeteekend; maar als zij straks tot den profeet zegt: »Zoo waarachtig als de Heere uw God leeft,» wordt daar een enkele bladzijde uit dat boek voor ons opgeslagen. Zij gelooft dat de God Israels, de God van Elia, leeft, ja de waarachtige, de eenige God is; zij gelooft dat ook terwijl zij in de diepste ellende verkeert en den dood voor oogen heeft.

En hoe zwaar haar gang ook moge geweest zijn, en met hoeveel tranen zij haar weg ook moge besproeid hebben, daar moet een stille onderwerping in haar hart geweest zijn; want al is Gods weg ook nog zoo donker met haar, geen bitterheid spreekt daar uit den toon harer woorden, zij weet zelfs

in hare benarde omstandigheden het gevoel van medelijden met eens anders nood te bewaren, en is aanstonds bereid als die vreemdeling zegt: »Haal mij een weinig waters in dit vat, dat ik drinke.»

Reeds dat was een eerste weldaad die zij den profeet bewijst, want zelfs het drinkwater zal schaarsch geweest zijn in die jaren van algeheele droogte. Zij snelt evenwel henen om aan zijn verzoek te voldoen.

Elia ziet in de bereidvaardigheid der weduwe reeds aanstonds een versterking van zijn geloof, een bemoedigend bewijs dat de Heere zijn weg voorspoedig heeft gemaakt, evenals eenmaal een Eliëzer aan Bethuëls bron.

Ja gewis, dat is de weduwe waarvan de Heere gesproken heeft, hij twijfelt er niet langer aan. Nu durft hij dan ook meer vragen; hij roept haar na: »Haal mij toch ook een bete broods in uwe hand!»

Een bete broods! — Ach, daarbij berst zij in tranen uit, dat wordt haar te veel; zij zelve weet wat hongeriïden is, en zoo gaarne zou zij dien hongereuden vreemdeling spijzen, maar God weet het, zij is niet bij machte aan dat verzoek te voldoen. »Zoo waarachtig als de Heere uw God leeft,» zegt zij, »indien ik een koek heb, dan alleen een handvol meels in de kruik en een weinig olie in de flesch; en zie ik heb een paar houten gelezen, en ik ga heen en zal het voor mij en voor mijn zoon bereiden, dat wij het eten en sterven.»

o, Indien die woorden het geloof van Elia een oogenblik geschokt hadden, dat het deze weduwe zijn zou die hem moest onderhouden, hoe natuurlijk ware het niet geweest. Maar neen, zijn vertrouwen wordt er slechts te meer door aangewakkerd. Heeft zij niet gezegd: »Zoo waarachtig de Heere uw God leeft!»

Zij is alzoo geen heidin, zij kent den Heere, den God Israëls. Nu eerst begint de profeet het wondervolle van Gods leidingen in dezen recht in te zien, en hoe Hij zijne kinderen liefderijk verzorgt en redt uit al hunne nooden.

Staan wij ook daarbij in de derde plaats nog enkele oogeblikken stil.

III.

Ja beiden zijn geholpen, gered uit hunnen nood, door dien God, die hen juist op dien tijd en op die plaats te zamen bracht. Wie moet hier niet uitroepen: o, God, uw weg is in het heiligdom, wie is een God gelijk Gij!

Of was het geen wondervolle leiding Gods, die van twee

verschillende kanten deze twee zijner uitverkorene kinderen te zamen bracht? De wereld zou het wellicht toeval noemen, maar Gode zijn al zijne werken van eeuwigheid bekend. Die ontmoeting, zoowel de tijd als de plaats daarvoor waren reeds bij Hem bepaald. Hij greep met de eene hand die weduwe en met de andere den profeet, en leidde hen zonder dat zij zelf wisten waarheen; maar God wist meer dan die beiden.

En zoo zijn zijne leidingen nog steeds met zijn volk, zijne kinderen; zijn daar ook menigmaal rondom Hem wolken en donkerheid, zij kunnen misschien ons beletten om Hem, maar niet Hem om ons te zien en als bij de hand te leiden.

Maar welk een zalige gewaarwording moet het niet voor Elia geweest zijn, die vrouw erkent in hem een profeet van den levenden God, en hij, hij vindt in haar een zuster in den Heere, een zuster in het land van Mesech.

o, Dat kunnen zij recht verstaan die in hun leven wel eens gelijke ervaringen hadden, wanneer hun weg hen leidde naar de eene of andere plaats of in den een of anderen kring waar zij meenden allermint kinderen Gods aan te treffen, ze althans niet kenden. Hoe eenzaam gevoelt een Christen zich in zulke omstandigheden, dan verstaat hij wat het zegt een vreemdeling op aarde te zijn. Maar welk een verrassing en blijdschap verwekt het, wanneer hij dan op het onverwachts aan een enkel woord bemerkt dat daar een verborgen kind van God schuilt onder hen, die daar bloeit als een lolie te midden van de doornen; hoe gevoelen zij spoedig een geestelijke familiebetrekking, en het wordt openbaar wat Jezus eenmaal zeide: »Hieraan zullen zij bekennen dat gij mijne discipelen zijt.»

o, Die Elia's-vreugde wordt ook heden nog gesmaakt onder de kinderen Gods, wanneer zij ervaren mogen dat zelfs daar waar huurlingen en wolven de kudde weiden, de Heere nochtans zijne teedere lammeren in het verborgene heeft; en die schapen die op dorre heiden grazen, heeft eens iemand gezegd, zij dragen doorgaans de fijnste wol.

En nu, nadat Elia den noodkreet der weduwe vernomen heeft, komt de Geest des Heeren over hem, om die treurende een blijde boodschap te brengen, om die gebrokene van harte te genezen.

Hoe vreemd het ook klinke, hij herhaalt zijn woord, en eischt werkelijk het laatste stuk brood der weduwe. — Maar neen, die eisch alleen zou een te zware proef voor haar geweest zijn, hij voegt er een belofte Gods aan toe, in den naam van dien God dien ook zij beleden had: »Zoo zegt de Heere de God Israels, bet meel van de kruik zal niet verteerd

worden, en de olie in de flesch zal niet ontbreken tot op den dag dat de Heere regen op den aardbodem geven zal."

Nu wordt haar het gelooven reeds lichter; welgemoed gaat zij heen en voldoet aan het woord van den profeet, en o, wonder, daar ontdekt zij het wellicht reeds bij het bereiden der spijs, de voorraad vermindert niet. En zoo at zij en hij en haar huis vele dagen.

Ziedaar de uitkomst van 's Heeren wegen, een weg in den aanvang zoo donker en in het einde zoo heerlijk. Hoe zullen zij te zamen de wondervolle leidingen Gods overdacht en besproken hebben, en in aanbidding zijn weggezonden bij het gezicht van zooveel verbeurden zegen. Hongersnood in het land en overvloed in hunne woning; duisternis om hen heen, terwijl het daarbinnen licht is, omdat Jehova, Israels God, hun een zon en schild was, zoodat het ook aan geestelijke spijs daar niet zal ontbroken hebben, maar elke nieuwe dag hen herinnerde aan de weldadigheden en trouwe huns Gods.

Israel had zijn profeet verloren, maar deze arme weduwe heeft hem gevonden, het brood der kinderen werd den hondkens gegeven. En de naam dier weduwe, geschreven in het boek des levens, zou ook na eeuwen nog genoemd worden in de geheele wereld, tot roem en prijs van Gods genade en zijne onwankelbare trouw, en tot vertroosting en bemoediging van dat volk, dat op zijnen naam vertrouwt, wiens God de Heere is.

Of heeft Jezus zelf niet op haar gewezen, toen Hij zeide: »Daar waren vele weduwen in Israel in de dagen van Elia, toen de hemel drie jaar en zes maanden gesloten was, en tot geen van haar werd Elia gezonden, dan naar Sarepta Sidonis, tot eene vrouw die weduwe was."

En nu, die God van Elia, de God dier weduwe, leeft nog! — Zalig wie Hem tot zijn deel heeft; die is gezeten in de schuilplaats des Allerhoogsten en zal vernachten in de schaduw des Almachtigen; die kan ook te midden van de stormen dezes levens, het hoofd blijmoedig opheffen, terwijl hij het anker des geloofs vallen laat in dien eeuwigen rotsgrond, en juichen ook te midden van de smarten: »Wat buigt ge u neder, o mijne ziel, en wat zijt ge onrustig in mij! Hoop op God, want ik zal zijn naam nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God."

Ja, zoo vele beloften Gods als daar zijn, die zijn in Christus ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons, zegt Paulus, want het is dat geheiligd volk dat van zijne trouw mag zingen

God is getrouw! o, Zeg het, gij volk dat zijns naams doet

gedenken, staat het niet als met gouden letteren geschreven in uwe gansche levensgeschiedenis? Als gij uw levensweg overziet, en de wegen die God met u hield, overdenkt, en de gedenksteen telt, waarop gij een Eben-Haëzer terneër schreeft? — Zoudt ge niet, indien ge uw levensgeschiedenis wildet beschrijven, iedere nieuwe bladzijde behooren aan te vangen met de betuiging: God is getrouw!

In menschen hebt ge u wellicht bedrogen, maar nimmer zijt ge met uw God bedrogen uitgekomen; zijn hart is jegens u niet veranderd van toen aan, dat gij voor het eerst dat: Abba, Vader! op uwe bevende lippen hebt genomen, tot op dezen oogenblik.

Wellicht hebt ge tijden gekend, dat het u toescheen als had de Heere zijn aangezicht van u gewend, en vergeten genadig te zijn; en heette het toch daarna niet menigmaal: »Ik heb mijn aangezicht slechts een oogenblik in toorn afgewend, maar met een eeuwige ontferming zal Ik mij over u ontfermen.»

En hadt ge het evenwel niet aan eigen ontrouw te danken, dat daar een wolke rees tusschen u en de Zonne der gerechtigheid; was niet bij Hem de gerechtigheid en bij u de beschaamdheid des aangezichts, zoodat ge bij de dagelijkshe ervaring van het inwonend bederf uws harten het een wonder van genade moet noemen dat Hij naar zulk een heeft omgezien, zulk een tot zijn kind heeft aangenomen!

Want tegenover dat waarachtige getuigenis: »God is getrouw!» betaamt ons de ootmoedige belijdenis: Wij waren ontrouwen, verbondsbrekers ieder uur onzes levens.

Of wanneer wij ons zelf in alle oprechtheid eens de vraag voorlegden, wie wij voor Hem geweest zijn; wien wij menigmaal meer liefde toedroegen, Hem of onszelven; buiten wien wij menigmaal beter schenen te kunnen, buiten God of buiten geld en goed en vrouw en kind; om welk gemis wij het meest getreurd hebben, toen ons hart de gemeenschap met God moest derven, of toen een dier afgoden, waaraan ons hart hing, ons ontnomen werd; — wat zou daarop ons antwoord moeten zijn voor Hem, die een Kenner der harten is? Zou de Heere niet duizendvoudige reden hebben om te klagen: is dat de trouw die mijn volk Mij vergolden heeft?

Wat moest het volk van zulk een God, wat moesten de kinderen van zulk een Vader niet zijn? hoe vast in het geloof, hoe overgegeven van hart, hoe dankbaar in de liefde, hoe trouw in het wandelen in zijne wegen! En toch hoe menigmaal moet Hij klagen: Ik strek mijne handen den ganschen dag uit tot een wederstrevend volk; zij hooren mijn woord en volgen Mij niet, zij eten mijn brood en dienen Mij niet, zij

ervaren mijne hulp en danken Mij niet, zij beloven Mij trouw en houden ze niet.

o, Indien wij niet met zulk een getrouwen God te doen hadden, die de Getrouwe blijft, ook niettegenstaande onze ontrouw, en die eenmaal sprak tot zijn volk: »Ik doe het niet om uwentwil, o huis Israels, maar om mijns grooten naams wil,» geen vleesch zou bestaan voor Hem.

Daarom het aangezicht in het stof, want Hij woont bij dien die eens verbrijzelden geestes is, Hij richt de neergebogenen op en heelt de gebrokenen van harte.

Maar is God getrouw, en is zijn Woord waarachtig, vergeten wij het nimmer, dat zijne beloften niet kunnen losgemaakt worden van Christus; alleen in Hem zijn ze Ja en Amen, als de Borg en Middelaar ons van God geschonken, in wien Hij het Verbond zijner genade bevestigd heeft.

Hij, de Immanuël Gods, is het, uit wien het volk zijn sterkte heeft, in wien hunne gerechtigheid, uit wien hun leven is, maar uit wien ook hunne vrucht is, waardoor al die beloften Gods niet alleen Ja en Amen, maar tevens Gode tot heerlijkheid zijn door ons.

Dat zij uw tróost, volk van God, die deze dingen door genade hebt leeren verstaan; die dagelijks dieper uwe zwakheid, uwe onbekwaamheid, ja uw algeheele onvermogen hebt leeren kennen en betreuren. Gods beloften hebben haar grond en waarborg niet in uw geloof, maar in Christus Jezus, als de Borg u van God geschonken, want gij zijt van Christus en Christus is Gods; en daarom wat in u gewrocht is door genade, het is Gode tot heerlijkheid, want het is zijn werk, en niet het uwe.

Daarom niet versaagd, maar de blijde juichtoon aangeheven:

De Heer is zoo getrouw als sterk,
Hij zal zijn werk aan mij volenden,

zij het ook dat gij telkens behoefte zult gevoelen er deze bede aan toe te voegen:

Verlaat niet wat uw hand begon,
o. Levensbron, wil bijstand zenden!

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

V.

Het visioen van den onreinen Hoogepriester.

DOOR

Dr. L. H. WAGENAAR,

PREDIKANT TE HEEG IN FRIESLAND.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

In den 143sten Psalm worstelt David, door schuldbesef verbrijzeld, in zielsangst om leven in zijn dood.

Verstaat gij die taal, M. H.?

Is ook uw oog geopend, om uw hart te zien, en siddert ge op dat gezicht?

Welt ook uit uw binnenste de klachte: »Mijne zonde reikt aan den hemel, mijne ongerechtigheid bruist als een stroom, onrein is mijn leven, onrein mijn hart”... en verheft zich de smeeking: »o! Ga niet in het gerichte met Uwen knecht, Gij heilige, alwetende God!”

Was ook dit uw ervaring, dat bij het blinken van het eerste licht, de koestering der eerste liefde, de verrukking der eerste vreugde heel het harte gereinigd scheen, dan ach, dat eerlang weer te voorschijn kwam het voor een wijle in zijn holen weggedoken adderen-gebroedsel veler zonden... en gij meer en meer ontdekt het doodelijk verderf der gevallen natuur!

Deze pijnlijke teleurstelling na overspannen verwachting kan zoo gansch ternederslaan.

En ach, wat »dolksteken in de beenderen” zijn in zulk een toestand de verwijtingen des wederpartijders, die hoonend roept: Is dat nu uw geloof, uw hope, uw liefde, uw trouw! Gij zijt een bidder; gij een dankbaar kind Gods! een toonbeeld van zelfverloochening door de heerschappij der genade!

Ai mij, als deze satanische waarheid u aangrijpt, hoe verstaat ge dan de klachte: »De vijand vervolgt mijne ziel, en treedt mijn leven ter aarde; hij legt mij in duisternissen als degenen, die van overlang dood zijn,” en leert ge de bede:

o, Heere, maak mij levend, om Uws naams wil, voer mij uit de benauwdheden om Uwe gerechtigheid!

Of sloop, waar God Zijn aangezicht verborg en Satan zofel verweet, schier stille wanhoop over uwe ziel, zoodat gij stom zijt, in beschaming; niet meer bidt; nauwelijks meer zucht; — zoodat de hoop is bezweken; het geloove vergaan, en ge 't uitstamelt: ik durf in mijne zóó vuile kleederen niet meer komen voor God....

Zondaar! Voor u heb ik heden een troostwoord — lees het met een door genade heilbegeërig hart:

ZACHARIA 3 : 1—5.

Daarna toonde Hij mij Jozua, den hoogepriester, staande voor het aangezicht van den Engel des Heeren; en de Satan stond aan zijne rechterhand, om hem te wederstaan.

Doch de Heere zeide tot den Satan: de Heere schelde u, gij Satan, ja u schelde de Heere, die Jeruzalem verkiest, is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?

Jozua nu was bekleed met vuile kleederen, als hij voor het aangezicht des Engels stond.

Toen antwoordde Hij en sprak tot degenen, die voor Zijn aangezicht stonden: doet deze vuile kleederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: Zie, ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen en ik zal u wisselkleederen aandoen.

Dies zeg ik: laat ze eenen reinen hoed op zijn hoofd zetten! En zij zett'en dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem kleederen aan; en de Engel des Heeren stond daarbij.

Onder aanvoering van Zerubbabel en Jozua waren de Joden uit Babel teruggekeerd. Met geestdrift had men den opbouw van stad en tempel ter hand genomen; dan — spoedig kwam er verflauwing. »Zij lieten het huis des Heeren woest en elk liep voor zijn eigen huis.» Hierbij kwam moedeloosheid vanwege de tegenwerking der Samaritanen. Gods teederste zielen, ziende, hoezeer door zonde van binnen die tegenstand van buiten verdiend werd, sidderden voor het ongenoegen Gods, en zóó beving moedeloosheid het gansche volk en dreigde dientengevolge in werkeloosheid de reformatie te blijven steken.

Hiertegen ontving de profeet Zacharia in treffende visioenen

geneesmiddelen van Israels Heelmeester. In een eerste gezicht werd Israel getoond, dat het volk uitgered was door de voorbede van den Engel des Verbonds; in het tweede, dat wij heden overpeinzen, dat deze Verbondsenkel de verlossing handhaaft uit vrije genade, dwars door alle zonde heen. Het visioen van den onreinen hoogepriester ver-
toont ons:

hoe de kerk voor God staat;
hoe ze weerstaan wordt van Satan;
hoe de Bondsengel het voor haar opneemt;
wat genade aan haar wordt verheerlijkt —

en wij zien hierin afgespiegeld:

de deelgenooten;
den tegenpartijder;
de vastheid;
en de weldaden van het eeuwig verbond der genade.

I.

Daarna toonde mij de Heere Jozua, den hoogepriester, staande voor het aangezicht van den Engel des Verbonds.

Jozua staat daar als in het Heilige der heiligen — in de tegenwoordigheid Gods.

Hij staat daar als vertegenwoordiger van zijn volk met de namen der stammen op de schouderen gedrukt, op het hart gebonden. Hij staat daar om de nooden des volks voor den Heere te brengen en het den zegen Gods te verwerven.

Dan ziet — Jozua is ongeschikt voor zijn ambt.

De hoogepriester wordt zelf verwerpelijk bevonden.

Zijn kleederen, die blinkend rein moeten wezen, zijn onrein. En niet slechts een spet, een vlek hier en daar ontsiert ze — neen, in volop vuile kleederen staat de hoogepriester voor het heilig aanschijn van den Engel des Verbonds.

Deze, zuiver als kristal, blinkend als middaglicht, bestraalt den bezoedelde, en bij dit licht komt de hoogepriester in al zijn onreinheid zoo ijselijk uit!

Och, M. H., vergelijk ge uwe vlekken met die der menschen, uwe zonde schijnt gering; doch brengt ge ze voor God, en ziet ge ze tegenover Gods Heilige, dan is ook de allervroomste

alsof hij uit het slijk is opgehaald; dan liggen wij allen te zamen als één gruwel voor God!

Zóó ook Jozua: »De wet stelde tot hooge priesters menschen, die zwakheid hebben.» Ook zijn hart was enkel verderf. Ook hem kleefde ambtszonde aan, hem te zwaarder schuldig stellend, naarmate hij te hooger begenadigd was. En daarom toont de Heilige Geest aan Zacharia Jozua met vuile kleederen bekleed.

Maar als zoo Israels hoogepriester voor God staat, hoe gruwelijk is dan het volk voor den Heere; wie kan dan bestaan? En — wat verwachting blijft er dan voor Juda?

De Verbondsengel toch moet als Middelaar Gods en der menschen, evenzeer als Hij voor Zijn bondsvolk pleit, handhaven de wraakeischende gerechtigheid en zondeverzengende majesteit Gods!

Handhaven het woord: »Weest heilig, want Ik ben heilig;» »Ik ben te rein van oogen, dan dat Ik het kwade kan aanschouwen.» »Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al wat geschreven staat in het boek der wet, om dat te doen!»

Hier gaat geen woord van af.

De Engel des Verbonds mag het niet dulden.

En zelfs Jozua zou het niet willen. Hij moet »Amen» zeggen op zijn vonnis. Hij ziet het — en ieder, die met hem voor God komt te staan, ervaart het: ik ben terecht verdoemd voor eeuwig; heilig is de Rechtvaardige in de verwerping des zondaars; en wat oprechte wil zalig worden met krenking van Gods heiligheid?

Maar o, het is schrikkelijk, zoo door Gods heiligheid te worden verbrijzeld.

Onder het rechtvaardig oordeel te vergaan.

En toch — wegvluchten kan Jozua ook niet.

Waar ook heen?

Overal grimt de dood, het verderf, hem aan.

Moet hij omkomen, dan aan de voeten van den Engel des Verbonds.

En, daarom blijft hij staande; een staander voor den Heilige, al staat hij gansch beschaamd, en heeft hij ook geen antwoord als zijn wederpartijder spreekt.

II.

Hoe onstelt de profeet als hij ter rechterhand van zijnen onreinen hoogepriester een gestalte ziet naderen, schoon als een engel des lichts, doch de toomlooze trots op het voorhoofd en in de oogen zienende haat.

Het is de wederpartijder van Gods bondsvolk.

Het is Satan.

Dezelfde gedachte als in het boek Job ook hier:

Satan treedt op als de verklager der broederen.

Ook hij komt voor den Heere.

Ook hij is een instrument in Gods hand.

Hij wordt zelfs aangehoord als hij waarheid spreekt, en voor God, die den leugenaar doorgrondt, waagt zelfs Satan het niet te liegen.

Een alomtegenwoordig God te verliegen — dat poogt slechts een verblind Adamskind . . .

Satan spreekt waarheid voor God, en hij kan dit heden doen, waar hij op Jozua's vuile kleederen wijst.

— Gewoonlijk, M. H., dekt Satan zonde toe. Verbloemen, verschoonen, verontschuldigen, dat is zijn gewoon bedrijf in uw hart.

Somtijds echter zoekt de zielemoorder door ontdekking te verderven.

Dan ontdekken beide de Heilige Geest en Satan, doch welk verschil!

Als Gods Geest u ontdekt aan uzelfen, dan doet Hij dat, opdat Hij u leere te sterven aan de werken der wet en u uitdrijve tot den Christus des Evangelies, in wien goddeloozen worden gerechtvaardigd.

Satan echter ontdekt de gruwelen der kinderen Gods om hen tot wanhoop te brengen; om ze moedeloos te maken; om hun gezegende werkzaamheid te verlammen en hun de vrijmoedigheid ten gebede te rooven.

o, Satan is dadelijk nabij, als gij struikelt en treedt op als pleitbezorger voor de heiligheid Gods. Dan toont hij u aan, hoe ge het u ten eenemale onwaardig gemaakt hebt, dat God ooit weer naar u omzien zou, en roept u toe: zegen God en sterf in uw ongeneeslijk verderf; verga in uw onvergeeflijke zonde, »wat, zoudt gij nog langer hopen!"

En met Jozua — staan wij dan — verstomd.

Niemand achte licht de aanvallen van dien brieschenden leeuw, die omgaat, zoekende, wien hij zou mogen verslinden.

— Toch ligt in felle bestrijding ook iets bemoedigends.

Toen Sion nog in Babel neerzat in schijnbaar machteloze verzuchting en het gansche land stil was, toen zat ook Satan stille; maar toen er leven in de doodsbeenderen kwam, het volk, dat Jeruzalem niet vergeten kon, zich verzamelde; weer optoog naar het land der belofte; het verbond vernieuwde; den tempel herbouwde; en alzoo uit den afgehouden tronk van Isaï alsnog de Spruite dreigde voort te komen; — toen

snelde alle helsche macht te wapen, en trad met hoeren-voorhoofd zelf de vorst der hel op tegen den Engel des Verbonds om te eischen: verwerp dat volk; verwerp dien hoogepriester, die bedolven is onder zijn vuil!

Ook in deze dagen roert zich de geest der verklaging der broederen, en ontdekt wordt alle zonde, niet om te redden, doch om te vernietigen, te écraseeren — en sist met zijn adderentong bovenal tegen onze Josua's...

Broeders, daar ligt déze bemoediging in: waar zóó de hel in arbeid is, geschiedt des Satans wanhopig pogen, om het groote werk der wederoprichting van Sion te keeren; dat de Heere ter hand heeft genomen. Maar Satans pogen is ijdel. Hoort slechts verder: Hoe de Bondsengel het opneemt voor zijn kerk.

III.

De Engel des Heeren — wie is Hij?

Onze tekst noemt Hem: de HEERE — Jehova.

Het is God de Zoon, die — van eeuwigheid bestemd om Middelaar te zijn, zich vóór Zijne vleeschwording openbaarde als de Engel des Verbonds, en den vaderen vele malen verscheen; die waakte over Zijne gunstgenooten en Zijne vleeschwording voorbereidde.

Hij is die »man, die tusschen de mirten stond”, de koninklijke Voorbidder voor Zijn verbrijzeld Sion; de te verwachten Vorst en Hoogepriester, die hier optreedt als Borg en Beschermmer, en vervult, wat Jesaia uitsprak: de Engel Zijns aangezichts heeft ze behouden door Zijne liefde, en door Zijne genade heeft Hij ze verlost.

Jehova, God de Zoon, zeide tot Satan: Jehova, d. i. God de Vader, schelde u, gij Satan!

Eenmaal zou de Zoon zelf den ouden slang onder Zijne voeten verpletten, nu laat Hij den Vader als Schepper en Regeerder aller creaturen waken en richten over de macht der hel.

Jehova schelde u! Schelden is hier ontmaskeren, en den ontmaskerde met verontwaardiging bestraffen en doemen!

Ja, u schelde Jehova, die Jeruzalem verkiest.

Ziet! daar stelt de Middelaar tegenover de waarheid onzer algeheele onwaardigheid en volstreckte verwerpelijkheid de waarheid van Gods eeuwige verkiezende genade.

Hoe diep Jeruzalem verzonken ligge in ongerechtigheid, God heeft het verkoren, om aldaar Zijn naam te doen wonen en Zijne genade te verheerlijken.

Neen, Satan! Jehova heeft Zijn volk niet aangenomen om werken en deugd, maar om het eeuwig voornemen dat naar Zijne verkiezing is.

Onze zaligheid is niet uit onze werken, maar uit vrijmachtige genade.

En daarom is de Schrift waarachtig: Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijne goedertierendheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt Jehova, uw Ontfermer!

Ja, Gods verbond staat vast; — gegrond in de eeuwigheid, blijft het tot in eeuwigheid; gegrond op de onveranderlijkheid des Vaders en des Zoons, kan niets het schokken; — daarbij — het staat vast, omdat het een genade-verbond is, en dus niets eischt, maar alles, wat ter instandhouding noodig is, geeft.

Deze heerlijke waarheid houdt de Christus den Satan voor, en, de vorst der hel deinst er voor terug; want machteloos staat de verklager tegenover Gods vrije genade!

Jehova verkiest Jeruzalem, en, zóó gaat de godspraak voort, deze, zijn hoogepriester, is hij niet een vuurbrand, uit het vuur gerukt?

o, Liefelijk Evangelie in treffende beeldspraak vertolkt. De genadige pleitbezorger spreekt:

»Gij hebt gelijk Satan, — deze mensch is.... een brandhout; een vuurbrand; uit en van zichzelf eene onvruchtbare ranke, waarvan niets te timmeren is; die nergens anders voor gebruikt kan worden dan om te verbranden. Hij kringelde reeds weg in Gods toorn gloed.

Een vuurbrand, ja — dat is hij — maar Ik heb hem uitgerukt uit het vuur.

»Nu hebt ge het met Mij te doen; wat hebt ge op Mij?»

o, Dierbare voorspreker! Ja, Hij had met den onvruchtbren wijnstok Juda ook deze rank Jozua uit den oven van Babel gegrepen; levend gemaakt; gepland in den levenswortel van zijn eigen Middelaarshart en daarom zal Sion leven en niet sterven; ja, hoe onrein in zichzelf, dragen Christi vrucht, hoe fel besprongen, als de braambosch groenen in het vuur.

Voor dit woord staat op zijn beurt Satan stom. Op den Engel des Verbonds kon hij niets vinden. Geen enkele tekortkoming. Zijn werk is volkomen, en daarom deinst de aanklager af...

Daarom door schuld verslagene, blijf een stander voor

den Engel des Verbonds, die begint te spreken als gij zwijgt; erken uw schuld, uw vloek, maar hoop volkomen op Zijne genade; in uwen bloede, leef, ja in uwen bloede leef! Een vaurbrand, een onvruchtbare ranke, ja, maar uit het vuur gerukt door genade; door verkiezende genade alleen!

IV.

De volheid dezer verbondsgenade wordt aan Zacharia verder vertoond.

Gods engelen, de Heere werkt middellijk, trekken op bevel van hun hoofdman, den hooge priester zijne vuile kleederen uit. Zijn zondeschuld wordt van hem weggenomen. Zoo zegt de Zoon: »Ziet, Ik heb uwe ongerechtigheden van u weggenomen." o, Wonder van genade, de ure zou komen, dat de Immanuël de vuile kleederen zijner kerk zelf aantrekken zou en ze van zich af laten branden in het vuur des toorns, waaruit Hij zijn vaurbranden greep. Zóó heeft de Middelaar des Verbonds de vuile kleederen vernietigd en Satan ziet ze nimmer weder.

De Heere vervolgt zijn evangeliewoord: Ik zal u wisselkleederen aandoen.

Wisselkleederen zijn feestgewaden, rein en fijn en ruim; bedoeld wordt de borggerechtigheid Christi; die door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid alle schuld boette en Zijner kerk het recht op de eeuwige onverliesbare heerlijkheden des hemels verwierf.

Zacharia ziet dit volkomen werk der genade aan, zijn hooge priester verricht, in opgetogenheid aan, doch bemerkende dat nog iets ontbreekt roept hij uit: laat men hem een nieuwen hoed op zijn hoofd zetten. En hiermeê bedoelt de profeet: laat ook Jozua's ambt bevestigd, bekrachtigd worden.

— De gemeenschap der heiligen, door den Heere gewekt, wordt door hem beloond. Wat Zacharia bad, geschiedt. De hooge priesterlijke hoed kroont Jozua's schedel en van de gouden plaat fonkelt het opschrift: Heiligheid des Heeren.

Op rechtvaardigmaking volgt heiligmaking; op schuldvergifenis bevestiging ook in het ambt. De Heere legt heiligheid op Zijn volk. Blijft, helaas! hunne overtreding veelvuldig, toch blinkt ook door Gods trouw der wereld in het spijtig oog deugd, karaktergrootheid, reinheid des levens, adel des geestes van uit de gemeente des Heeren; en met name in de ambtsverrichtingen blinkt naarmate de onreinigheden worden weggenomen, des Heeren heiligheid uit!

Doch niet in 't schepsel zij geëindigd, maar in den Heere. Onze tekst waakt er voor, door ten slotte op te merken: en de Engel des Heeren stond daarbij.

Zalig schouwspel. Satan is weg en ter rechterhand des hoogepriesters is getreden, om te zorgen dat alles wél geregeld geschiedt; om te waken en te beschermen; om het aangevangen werk volheerlijk te voltooien, de Engel des Verbonds; zoo blijft ook de gereinigde hoogepriester klein — en God alleen is groot!

Geliefden! zoo iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor onze persoonlijke zonden, maar ook voor alle wereldzonde, waaraan wij medeplichtig zijn; een verzoening ook voor al de zonden der Kerk. Wanhoopt niet. Wordt niet moedeloos. Tegen alle oordeelen roemt Christi genade. »God is het, die rechtvaardigt, wie is het die verdoemt? Christus is het, die gestorven is, die ook is opgewekt, die ook voor ons bidt. Wat zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods in Christo Jesu onzen Heere? Verdrukking of benauwdheid of gevaar of zwaard? Gode zij dank, in Hem zijn wij meer dan overwinnaars.» Hij zal het maken; Hij zal het wél maken; Hij zal het volmaken. Sion zal herbouwd worden, Juda's steden zullen rijzen uit het stof. Ontdekt ge, nu de uitgeleide Kerk in het volle licht van Gods Woord komt te staan, eerst recht haar gruwelijk verderf; haar algeheele afgewekenheid van het ideaal der Christelijke gemeenschap; al het overstelpend vuil, dat haar leven dreigt te verstikken; de heerschappij veler zonden in doode leden, die met haar nittogen en van uit den vermengden hoop verderf brengen onder de oprechten; wijst Satan u hierop, hoonend roepend: zie welk een hoop snoodaards en geheel onreinen, gij doleerende zijt, en hoor wat ik al voor boosheden in uw midden vinde; o, ontveins dan uw ellende niet; roem in verblindheid niet op uw trouw en heerlijkheid; zie uw zonde en — verootmoedig u diep, zeer diep voor God.

Doch nooit vertwijfeld aan Gods genade. Zijn welbehagen zal heerschen, Zijn vrijmacht alleen. De Heere heeft zich nooit iets overgehouden dan een arm en ellendig volk, doch dat op den Naam des Heeren vertrouwt.

De rechtvaardige zal uit geloof leven. En als de Heere u het hart verruimd zal hebben, dan zult gij wandelen in het pad zijner geboden. Naarmate u meer vergeven wordt, hebt te vuriger lief! Betoont en voedt uw liefde in den liefdedienst uws Konings, die u kocht met Zijn bloed. Ja, opdat

de vuurbrand vrucht drage, blijve hij innig, innig kleven in den wijnstok, zich eigen onmacht diep bewust; en in ootmoedigen geloove putte hij genade voor genade uit Hem, die God tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking, tot verlossing gaf. Klein bij den weg; klein in eigen schatting, klein in kracht, siere de Kerk de Heiligheid des Heeren, en spreide ze, biddend en zegenend, heil en vrede rondom zich henen; totdat eenmaal, eerlang Sion als een reine bruid, koninklijk getooid, zonder één smet of rimpel den Vader wordt voorgesteld en eeuwig zal juichen den Driemaal Heilige ter eere. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VI.

DE REGEL DES LEVENS.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Als gehoorzame kinderen, wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die te voren in uwe onwetendheid waren.

Maar gelijk Hij, die u geroepen heeft, heilig is, zoo wordt ook gij zelve heilig in al (uwen) wandel;

Daarom dat er geschreven is: Zijt heilig, want Ik ben heilig.

En indien gij tot eenen Vader aanroept Dengeene, die zonder aanneming des persoons oordeelt naar een iegelijks werk, zoo wandelt in vreeze den tijd uwer inwoning;

Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die u van de vaderen overgeleverd is;

Maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.

1 Petr. 1 : 14—19.

In reizen en rusten volkomen te hopen op de genade, die ons toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus; dat is het troostwoord van den apostel Petrus, in al zijn schrijven, aan de vreemdelingen in de verstrooiing, aan Gods lieve kinderen, die in strijd en lijden zijn, aan al het volk, dat hier in de woestijn woont. Voorwaarts en opwaarts, het land der ruste, de onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis (vers 4). Achterwaarts, het licht van troost en hoop, dat in den vroegen morgenstond van den dag des Heeren aan de kimmen is gerezen in psalm en profetie (vers 10—12^a). Rondom, de gezangen der bevrijding en der vreugde; engelendienst van boven; en van binnen, de troostrijke zalving des Heiligen Geestes (vers 12^b). Zoo gaat des Christens reize; zoo zal de ruste komen!

Zoo te reizen tot de rust, houdt de lendenen des verstands opgeschort in het licht der optrekkende genade, omgord met

den gordel der waarheid, en altijd gereed met den staf des geloofs in de hand; totdat Jezus Christus komt, om zich in al zijne heerlijkheid aan u te openbaren, en het wonderzalig te maken (vers 13).

Maar nu dan ook, met die hoop in het hart en in het oog, geeft de apostel den regel des levens, waarlangs het oog uitziat naar het licht, en het hart steeds overvloediger alles leert stellen op den maatstaf van 's Heeren genade.

Als gehoorzame kinderen, wordt niet gelijkvormig der begeerlijkheden, die te voren in uwe onwetendheid waren. Maar gelijk Hij, die u geroepen heeft, heilig is, (zoo) wordt ook gij zelve heilig in al (uwen) wandel, daarom dat er geschreven is: »Zijt heilig, want Ik ben heilig" (vers 14—16). Die lansen gevonden heeft aan de bron der sterkte, wie in reizen en rusten den rechten weg des levens bewandelt, die heeft ook zijn »diateticum viae vitaeque," den regel des levens, waarnaar zijne schreden gericht worden, en zijn verlangen den rechten koers houdt.

De apostel zegent hen, in zijne vermaning, als gehoorzame kinderen d. i. wijl gij dat zijt, wijl gij kinderen der gehoorzaamheid zijt. Het is niet het vergelijkend als, zooals velen meenen, d. i. evenals; maar eene causale, redegevende bepaling: daarom dat gij gehoorzame kinderen zijt. Hetgeen dan weder, naar het taaleigen van Petrus, beteekent: daarom dat gij gelovige kinderen zijt. Immers, hij gebruikt het woord »gehoorzaam" (en gehoorzaamheid) in de beteekenis van geloof en volgzaamheid des geloofs. Terwijl de apostel Paulus bijv. die beide beteekenissen, hoezeer ook één in haren wortel, afzonderlijk houdt.

Maar nu dan, die alzo geloovig, in het licht der zalige hoop, in den trek der genade, volgzaam en gehoorzaam volgen, vermaant de apostel (en daarmee begint hij de bepaling van den regel des levens) dat zij niet gelijkvormig worden der begeerlijkheden, die te voren in hunne onwetendheid waren. Gelijkvormig, dat wil zeggen »naar den vorm gezet, en in dien eigen vorm pasklaar gemaakt." En met de begeerlijkheden, die te voren in onwetendheid waren, bedoelt de heilige schrijver den »status naturalis," den natuur-staat: als de zinnen verduisterd zijn, en het hart onwetende is van God en Zijne genade, en niet weet hoe heerlijk de trek naar boven is; als het rusteloos begeeren al rusteloozer wordt, en de begeerte der ziel begraven ligt in de wereld, en al wat er nog gehoopt

wordt niets anders is dan een droom en assche en bitterheid en leugen; als het zoo zondig en dwaas toegaat; als alle overleggingen louter ijdelheid baren (Rom. 1 : 21); als het verstand in duisternis rondtast (Efeze 4 : 18); als het vleesch begeert, en de oogen begeeren, en het leven grootsch is (1 Joh. 2 : 16). Ach! die 't verstaat, voegt er zijn eigen onwaardig hart aan toe, naar het woord van Paulus: »Ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde (en) elkander hatende'' (Titus 3 : 3). Maar dan ook, wien de goedertierenheid van God onzen Zaligmaker verschenen is (Titus 3 : 4), en die erfgenamen geworden zijn naar de hoop des eeuwigen levens (Titus 3 : 7), die worden met dezen regel des levens vermaand: »Wordt niet gelijkvormig der begeerlijkheden, die tevoren in uwe onwetendheid waren.'' De Heilige Geest zegt niet: wordt niet gelijk! want, die het beginsel van het nieuwe leven ontvangen hebben, kunnen nimmermeer gelijk gesteld worden met de kinderen der wereld in hunne begeerlijkheden. Neen, maar gelijkvormig, dat is in dien eigen vorm gegoten, naar dien vorm gepast.

Och! dat gevaar is nog zoo groot in dit vreemde land, op het glibberig pad des levens, in bangen strijd en aanvechting, bij allerlei bekoring, die steeds vaardig is om te vleien en te dreigen. Als het hart gedurig getrokken wordt, om achterom te zien en te zuchten; en de bange klacht nabij is, dat de ziel zoo aan 't stof kleeft (Ps. 119 : 25). Als de deun dezer wereld maar in het oor en het hart wil blijven hangen, en de dunk van het eigen ik daarbij zoo hoog gaat. Als bij toeneming het gevaar dreigt, dat wij de lijn van het heilige zien vervloeien in de vlottende bewegingen der onheilige dingen. Als een Christen, gelijk Tauler zegt, zijne klandisie nog weer gedurig bestelt bij denzelfden schoenmaker als de wereld. En het kleed naar denzelfden snit heeft. En de levenswijze in denzelfden trant. En de voet zoo gereed om uit te glijden, als vleesch en wereld er bij komen. En de besten van het huis het ootmoedigst moeten klagen: »Ik ben tot hinken gereed, en mijne smart is steeds voor mij... (en) mijne vijanden zijn levend en worden machtig'' (Ps. 38 : 18 en 20).

En toch, in dien weg mag de voetstap niet bekliven. Trouwens, dat zal ook niet; Gods genade is er goed voor. Maar dan ook de dure, gedurige vermaning, dat zij, die in de voetstappen van den Kruis-koning getrokken zijn, in een dagelijksch sterven aan zichzelf en de wereld, gespeend worden aan ijdelheid en weelde, aan de begeerlijkheden van

vleesch en eigen wijsheid; dat zij matigheid en eenvoud en trouw als den regel des levens bekennen; dat het hun niet ga naar het behagen der menschen, maar naar de eere Gods; dat zij wandelen in verborgen marteliën om het lijden dezes tijds, maar voor het oog der menschen iets van den glinster van de kroon der overwinning toonen. Of, om het in één diepzinnig, goddelijk woord te zeggen, dat zij steeds dieper ingeleid worden in de ordinantie Gods, om den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn (Rom. 8 : 29). De Heere heeft Zijn kinderen verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn. En die Hij te voren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen (Rom. 8 : 30). De eisch van den regel des levens, beide én negatief én positief, »niet gelijkvormig te worden aan de begeerlijkheden, die te voren in uwe onwetendheid waren,” en »den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn,” d.i. gelijk de Heilige Geest het hier uitdrukt: »wordt ook gij zelven heilig in al uwen wandel,” heeft niet maar eene accidenteele beteekenis, doch vindt zijnen wortel en oorsprong in de ordinantie en de roeping Gods: »Gelijk Hij, die u geroepen heeft, heilig is.”

Hij, die u geroepen heeft, uit de duisternis tot het licht, uit vloek tot zegen, uit schande tot heerlijkheid, uit den dood tot het leven; »de Verlosser Israels, zijn Heilige” (Jesaja 49 : 7), »de Heilige God” (Joz. 24 : 19), »de Heilige in het midden van u” (Hosea 11 : 9), »wiens reden reine reden zijn” (Ps. 12 : 7), »die te rein van oogen is dan dat Hij het kwade zou zien” (Habakuk 1 : 13); Hij, de Heere, geeft niets weg van den eisch en den prijs Zijner heiligheid. »Gij zult Mij een heilig volk zijn” (Exod. 19 : 16). »Heiligt u en weest heilig” (Lev. 20 : 7). »Het heilige volk, de verlostten des Heeren” (Jes. 62 : 12). Of, om den ganschen eisch en prijs Zijner heiligheid in één woord samen te vatten, Hij, die de Heilige en Rechtvaardige is, heeft den berg der zaligsprekingen gekroond met dezen heiligen eisch: »Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader die in de hemelen is, volmaakt is” (Matth. 5 : 48).

Alleen die wijs is merkt er op, en ziet het wel. Want dat is geen eigen heiligheid en vleeschelijke gerechtigheid; ach! die zijn toch niet veel anders dan blinkende zonden; »al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed” (Jes. 64 : 6). Neen, maar Hij, die heilig is, heiligt zelf Zijn volk; Hij maakt ze heilig, opdat zij heilig worden; en gelijk Hij hunne rechtvaardigheid is, alzoo is Hij ook hunne heiligheid; opdat ook hierin hun lof gedurig van Hem zij, die, met de kleederen des heils, hun den gordel van Zijn heilig sieraad aangordt,

opdat zij geheiligd worden door Zijne heerlijkheid (Exod. 29 ; 43).

De wil des Heeren, ook in den eisch der heiligheid (immers er is geschreven: Zijt heilig, want Ik ben heilig) is, gelijk onze vaders zeiden, een speculum en een specula, een spiegel en een wekker der hope. Een spiegel, om het eigen hart in te spiegelen, tot ootmoedige erkenenis van zonde en schuld en diepe onwaardigheid. Maar 't is een spiegel van electrum, waar bij het inzien een straal van licht uitvonkt. En wie het rechte inzien in den glans van 's Heeren heiligheid hebben, dien glanst daaruit het licht van zijne trouw en genade tegen. Want Hij heeft in zichzelf den heiligen eisch der wet vervuld, en Hij is onze heiligmaking. En wie dat zien, dien is het speculum, de spiegel zijner heiligheid, de specula, de wekker hunner hope; want in Christus is al hun heil, en in Hem al de roem hunner heiligheid. De geroepen heiligen zijn geheiligden (1 Cor. 1 : 2). Hij stelt ze heilig voor zich (Coloss. 1 : 22). Hij verheerlijkt zich in Zijne heiligen (2 Thess. 1 : 10). Door Zijn lijden worden zij geheiligd, en door Zijne heerlijkheid worden zij lijdzaam (Openb. 13 : 10—12).

Die geroepen zijn om in het licht te wandelen, zijn zelfen het licht niet, maar al wandelende komt over hen hoe langs zoo meer het verlangen om de duisternis te ontvlieden en in het licht te wonen. Die geroepen zijn tot heiligheid, zijn zelfen niet heilig en heerlijk; maar in het »electrum" Zijner heiligheid worden zij uit eigen duister uitgeleid, om in de heilige glorie des Heeren, in Zijne liefde, te wandelen.

En die roeping is zoo heerlijk en begeerlijk! o, Het blijft voor het eigen hart nog zoo met gedurige verzuchting, dat wij onszelven hoe langs zoo meer moeten tegenvallen — »ik ellendig mensch!" En zelfs de uitnemendsten hebben nog slechts een klein beginsel dezer gehoorzaamheid. Maar hunne heiligheid is objectief gegeven en volmaakt in den Heere. En Gods heiligen zijn nu, gelijk Luther zegt: »in fieri," aan 't groeien en wassen en opwassen in die gegeven en toegeschonken heiligheid. En,

Zij die in 't huis des Heeren,
 In 't voorhof zijn geplant,
 Zien door des Hoogsten hand
 Hun wasdom steeds vermeëren;
 Zij zullen, groen en frisch,
 Gewenschte vruchten dragen,
 Om met verheugde monden
 Te roemen 't recht mijns Gods.

»Mijn eigen kled," zegt Basilius, »is een bezoedeld kled; maar Zijne wisselkleederen zijn het purper Zijner liefde, de zijde Zijner gerechtigheid, en de byssus Zijner heiligheid" (Zach. 3 : 4). Mijne goede werken hebben den dood in zichzelf; maar dit is het nieuwe leven, in Christus Jezus te wandelen in goede werken, die God voorbereid heeft (Efeze 2 : 10). Zalig hij, die den regel des levens kent, uit Zijn overvloed te putten, en uit Zijne hand te leven; want hij zal met heiligheid gevoed en met heerlijkheid verzadigd worden.

»Put hieruit, zoo gaat gij frisch!" staat ergens op een koele, heerlijke bron te lezen. Maar waarlijk, wie Hem tot eene fontein stellen, die worden gelaafd en versterkt in dit lage dal, om voort te gaan van kracht tot kracht, en alhaast voor God in Sion te verschijnen (Ps. 84 : 7 en 8).

En vraagt gij dan naar het zalig geheim, om uit Zijnen overvloed te putten, en uit Zijne hand te leven naar den regel der heiligheid? o! Wie 't van Hem vraagt, die heeft het; het is het heilgeheim des gebeds. »En indien gij tot eenen Vader aanroept," zegt de apostel: niet voorwaardelijk, maar gelijk het is naar een objectief gegeven, en dat toegepast naar subjectieve verhouding; dat is dus: in het geval waarin gij zijt (namelijk om te leven naar den regel der heiligheid), en waarin gij tot eenen Vader aanroept enz. d. i. tot Hem bidt. In het gebed wordt den Christen de quaestie van heiligheid en heiligmaking opgelost en toegepast. Laten we er niet van spreken, dan biddende. Laten we er niets van verwachten, dan op het gebed. »Bidt, en u zal gegeven worden" (Matth. 7 : 7). Het gebed is ook in dezen de sleutel van den dag, om opening en licht te vinden. Het gebed is de aansluiting aan alle leidingen des vertrouwens en der heiligmaking. Het gebed is de overzetting van natuur in genade, een appèl op 's Heeren belofte, dat Hij Zijne kracht in onze zwakheid volbrengt. Door bidden en smeeën worden alle begeerten Zijner kinderen, ook om te wandelen naar den weg huns lands (2 Kron. 6 : 38), bij God bekend. De weg der heiligen, en het werk der heiligmaking gaan louter op genade... genade voor genade!

Daarom ook geeft de apostel getuigenis van den Vader, dat Hij zonder aanneming des persoons (vers 17) oordeelt. Alsof hij zeggen wil, dat eigen werk en heiligheid bij den Heere niet in rekening komt; dat eigen persoonlijkheid of staat of stand niet in den hemel brengt; dat geene voortreffelijkheid bij den Heere geldt, dan van de tollenaars-

bede: o, Heere, wees mij zondaar genadig! 't Is, ook in den regel des levens, »naar Zijn eigen voornemen en genade'' (2 Timoth. 1 : 9). En de eenige roem der heiligen is wel deze, dat »den goddelooze genade wordt bewezen'' (Jes. 26 : 10). En toch voegt de apostel er bij, dat de Heere oordeelt naar eens i e g e l i j k s w e r k (vers 17). Hoe paradoxaal dit woord ook klinke, toch is het dit niet. Immers, in de oorspronkelijke taal komt de beteekenis aanstonds duidelijk uit; namelijk dat de Heere aanziet van wien een iegelijk »het orgaan'' is, hetzij van de wereld, hetzij van den Heiligen Geest; hetzij dat hij met onvruchtbaarheid in den wortel geslagen is, hetzij dat hij vruchten draagt der bekeering waardig. Het is dus, alsof hij zeggen wil, dat de Heere schouwt en aanschouwt, of de Heilige Geest Zijn werk werkt, ook in den regel des levens; en het begenadigd hart geene andere functiën erkent, dan die in organisch verband uitgaan van Hem, die het gezegend Hoofd is.

Om zichzelf heeft de Heere dit niet van noode. Immers, Hij kent het hart, en rechtvaardigt den zondaar om niet, en verkiest Zijn volk uit vrije gunst. Maar om onzentwil stelt Hij dezen toets; »opdat wij uit de goede werken, als uit de vruchten, van de oprechtheid van ons geloof mochten verzekerd zijn.'' Want waar leven is, daar is geloof; waar liefde is, daar is licht; waar een uitspruitsel is, daar is lente, en daar breekt het leven door uit den wortel; waar een wandel is in godzaligheid, daar is God almachtig zelf met Zijne genade en vertroosting. Welgelukzalig de mensch, in wiens hart de gebaande wegen zijn, wijl zijne sterkte is in den Heere zijnen God. Van kracht tot kracht zal hij geleid worden, »want God de Heere is eene zon en schild, de Heere zal genade en eere geven; Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen'' (Ps. 84 : 12).

Ook zal dit zijne gedurige vermaning en vertroosting zijn, dat hij wandelt in vreeze den tijd der inwoning (vers 17). Geen knechtelijke vrees, waarin gebod op gebod, en regel bij regel, en inzetting bij inzetting geldt. Neen, maar eene kinderlijke vrees, in welke de heiligmaking voleindigd wordt (2 Cor. 7 : 1); eene teedere vrees, om toch de genade Gods niet te kort te doen, Zijn heiligen wil niet te krenken, Zijne vrijmachtige liefde niet te bedroeven; die zich stelt onder de tucht der wijsheid; die nederig en ootmoedig maakt, en den tijd der inwoning doet schuilen bij Gods trouw en ontfermenis; die niet leert omzien maar opzien; die meêgaat op weg naar huis, naar den regel des levens, dat in haar eene fontein geopend is »van heil dat nooit vergaat,'' dat wij

»gerechtvaardigd zijnde door Zijne genade, erfgenamen zouden worden naar de hope des eeuwigen levens" (Titus 3 : 7).

- Want toch, één ding maar is noodig; zalig hij, bij wien de rechte keuze in het hart viel, »die in Mij gelooft zal leven", spreekt de Heere (Joh. 11 : 25); en de schoonste roem van Gods heiligen wordt vertolkt in het woord van den apostel: »Ik weet wien ik geloofd heb" (2 Tim. 1 : 12). Daarhenen leidt dan ook de Heilige Geest, in onzen tekst, den ganschen regel des levens terug, namelijk tot de wetenschap des geloofs: »wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uwe ijdele wandeling, die u van de vaders overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus" (vers 18 en 19). Dat is de wetenschap, die Hij den mensch leert (Ps. 94 : 10); de wetenschap, die liefelijk is voor de ziel (Spreek. 2 : 10), en waardoor de rechtvaardige bevrijd wordt (Spreek. 11 : 9). Niet in eenig stelsel, noch in woorden, noch ook het allermint in eigen schatting. Maar alzoo, dat wij ons zelve ontleerd, onzen eenigen roem en troost hebben in het a b c van den Christen, d. i. alleen bij Christus! Of, gelijk de apostel hier alle waarachtig weten des geloofs in ééne gedachte samentrekt: verlost te zijn, niet door vergankelijke dingen, maar door het dierbaar bloed van Christus.

Christi Blut und Gerechtigkeit.

Das ist mein Preis und Ehren-kleid;

Darin werd ich vor Gott besteh'n

Wenn ich zum Himmel werd eingeh'n.

LUTHER.

Het woord »verlossen" heeft in het Nieuwe Testament de beteekenis van het Oud-Testamentische: »gaäl", d. i. vrijkoopen, door betaling van losgeld vrijmaken, en »phadah", d. i. bevrijden uit de hand des haters, vrijmaken van den vijand. Beiderlei zin en beteekenis vinden wij dan ook in onzen tekst; de eerste, die ons den losprijs, door onzen Goël betaald, voorstelt, »het roode goud van zijn bloed"; de tweede, die ons de vrijmaking uit den ijdel wandel der vaders beteekent.

o, Welk eene heerlijke vrijmaking is dat, verlost te zijn uit de ijdele wandeling, die van de vaders overgeleverd is! Wij zijn slaven geboren, »in zonde ontvangen" (Ps. 51 : 7). In ons zelve hebben wij niet anders, dan die »vana vitae ratio", gelijk Augustinus zegt, »quae nihil reliqui nisi dolorem habet," een toestand des levens, die in haar ijdel wezen niets overig heeft dan smart; een leven in den dienst der zonde,

in den harden dienst der wereld, in de knellende banden des doods — een leven als een »ellendig mensch!”

Maar als uit dezen prangenden nood, op 't ziele-klagen: »Wie zal mij verlossen?” het antwoord zich voor ons objectieveert in de zalige wetenschap des geloofs: »Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere” (Rom. 7 : 24 en 25); ja, dan is »phadah” verlossen, en »gaäl” verlossen »één en alles” in het dierbaar bloed van Christus.

Neen, geene vergankelijke dingen, zilver of goud, kunnen den losprijs der ziel bepalen, laat staan de ziel van 't graf redden; »al gaf iemand al het goed van zijn huis, men zou hem ten eenenmale verachten” (Hoogl. 8 : 7). Zelfs niet, al ware het louter zilver van barmhartigheid en geluwen goud van wijsheid;

Die schat behoudt zijn broeder niet in 't leven;
Hij kan daarvoor aan God geen losgeld geven!

Psalm 49 : 2.

»Waarmede zal ik den Heere tegenkomen, en mij bukken voor den hoogen God? Zal ik Hem tegenkomen met brand-offeren? met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? aan tienduizenden van oliebeken? Zal ik mijnen eerstgeboren geven voor mijne overtreding?” (Micha 6 : 6 en 7). Neen, geen schat, geen goed, geen hart, geene liefde, geen eer noch offer kan mijn losprijs zijn, noch mij redden. Alleen het zilver der tranen Christi en het goud van zijn bloed betaalt al mijne schuld, lost alle mijne banden, verlost uit allen nood en dood.

o, Er is vanouds al wat zilver op schalen van plengoffers opgedragen; al wat bloeds der verzoening van offerlammeren vergoten; al wat offerande van paaschlammeren gebracht. Totdat het Lam Gods, geduldig en onschuldig, het onbestraffelijk ¹⁾ en onbevleekt Lam, ²⁾ »verwacht, gebracht, geslacht” de reiniging onzer zonden, de uitwissching onzer schuld, de redding uit den eisch des doods, de ontkoming aan wereld en verdoemenis heeft teweeggebracht. Hij alleen, Hij geheel, Hij volkomen! Zalig die 't gelooven!

»Gij zijt duur gekocht” (1 Cor. 6 : 20). Door zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, heeft Hij eene eeuwige verlossing teweeggebracht (Hebr. 9 : 12).

Dierbaar noemt de apostel dat bloed der besprenging,

¹⁾ Qui in se non habet labem. (CALVIJN).

²⁾ Qui extrinsecus maculam non contraxit (CALVIJN).

der reiniging, des testaments; dierbaar, wijl het zoo kostelijk is, want het is de schat Gods uit den hemel; dierbaar, wijl het zoo waardig is, want in hetzelfde is het leven; dierbaar, wijl het zoo duur is, want in zijn sterven heeft de Heere zijne offerande opgedragen; dierbaar, wijl het zoo heerlijk is, want het maakt de ziel vrij; dierbaar, wijl het de eere van den naam des Heeren verheerlijkt aan een arm en nooddruftig volk; dierbaar, wijl Hij er Zijne gemeente door verkregen heeft; dierbaar, wijl Hij een verschen en levenden weg bereid heeft, om in te gaan in het heiligdom (Hebreëen passim enz.). En allen, die door genade »van dezen weg” zijn, al gaat het nu nog »door woestijn en zand,” volgen het Lam, en zingen het lied des Lams, totdat zij thuis zijn, en met eene groote stem zullen juichen: »Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer en heerlijkheid en dankzegging” (Openb. 5 : 12).

Wasch mij geheel, zoo zal ik witter wezen
 Dan sneeuw, die versch op 't aardrijk nederviel;
 Ai! geef mij weer gewenschte ziele-vreugd,
 Laat uit uw mond mij stof tot blijdschap hooren;
 Zoo wordt opnieuw 't verbrijzeld hart verheugd,
 En in mijn geest de ware rust herboren.

Psalm 51 : 4.

Een slaaf werd door een vriend en weldoener uit zijnen harden dienst vrijgekocht en verlost. »Ben ik vrij? Ben ik waarlijk vrij? Kan ik gaan, waarheen ik wil?” zoo sprak hij in den hoogen toon zijner vreugde, »ei! laat mij dan maar bij u mogen blijven en uwe schreden volgen, en uit de bron van uw huis gelaafd worden!” Welnu, wie 't weet, die zegt: Mij is die hooge, heerlijke gunst van mijnen Heer en Goël geschied! En wien de rechte keuze des levens in het hart viel, die weet slechts ééne regel des levens: Heere! laat ik maar bij U mogen blijven, en volgen op Uwe schreden, en licht en sterkte vinden in den dienst van Uw huis, in Uwe liefde, in den overvloedigen schat Uwer genade! Alle heiligheid, alle roeping der heiligmaking, alle eisch en prijs der heilige dingen, alle eer, alle glorie, alle heerlijkheid en dankzegging radiceert in dezen louteren grond, dat het bloed van Jezus Christus ons reinigt van alle zonden (1 Joh. 1 : 7); dat het bloed van Christus het geweten reinigt van doode werken, om den levenden God te dienen (Hebr. 9 : 14); dat het bloed des testaments het volk des Heeren heiligt (Hebr. 13 : 12). En door genade moge ook ons hart zeggen: Naar die maat

des regels is ook het deel mijner erve bepaald, »de snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen» (Ps. 16 : 6).

Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. Die naar dezen regel des levens niet wandelt, die ziet al zijne verwachting afgebroken in afgrond en donkerheid; die vindt nergens rust, nergens licht, nergens vastigheid des vertrouwens. Zoo te dwalen tot stervens toe, zonder den rechten koers des levens bekend te hebben, is een schrikkelijk dwalen en een schrikkelijk sterven. Ei! daar blijve toch voor een iegelijk onzer, ook bij het lezen van onzen tekst, »in margine» aangeteekend, dat God geen lust heeft aan den dood des zondaars, maar daarin, dat hij zich bekeere en leve (Ezech. 18 : 23). En dat Hij de Machtige is, om ook den grootsten der zondaren barmhartigheid te doen geschieden (1 Tim. 1 : 13).

Of is dit juist uw kommer, dat uwe zonden te groot en uwe ongerechtigheden te veel zijn, dan dat uwe schreden immer zouden kunnen bepaald worden naar den regel des levens? Eilieve! 't Is niet uw eigen regel, 't is niet uwe bepaling; 't is niet uw willen, uw loopen; 't is de weg en het werk en het welbehagen des ontfermenden Gods (Rom. 9 : 16). Alleen echter, indien gij oprecht zijt in uwen kommer; want onoprechtheid houdt de ziel op in het wargaren van eigen regel en zelfbepaling. Maar over den oprechte is 's Heeren gerechtigheid (Ps. 36 : 11). En den oprechte gaat het licht op (Ps. 112 : 4).

Die oprecht wandelt zal behouden worden (Spreek. 28 : 18). Het pad des levens is welgebaand; de Heere heeft den regel des levens gesteld op Zijn heil en Zijne heiligheid. Voorts nog, »het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn; en: een iegelijk, die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid» (2 Tim. 2 : 19). Dat de getrouwen in den lande zich steeds nauwer samensluiten in deze verzegeling der waarheid! Dat uw hart, mijne Br. en Z.! in deze vastigheden onzes Gods den eenigen troost in leven en sterven bekennen! En bovenal, dat alleen de eere van Zijn heiligen Naam onze gedurige lof en zalige verwachting zij. Amen!

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VII.

„Ik zal mijnen Geest geven in het binnenste van u.”

DOOR

J. BAJEMA,

PREDIKANT TE ZUIDLAND.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

VOORZANG: Ps. 89 : 3.

GELEZEN: Ez. 36 : 16—38.

TEKST: Ez. 36 : 27.

GEZONGEN: Ps. 68 : 9.

» » 119 : 9 en 17.

» » 25 : 5.

» » 99 : 2.

»Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzoo ook op aarde'' (Matth. 6 : 10b). Geliefden! Die deze bede uit het allervolmaaktste gebed door genade mag verstaan en kan bidden, weet ook, dat zijn verdorven en Gode vijandig beginsel, hetwelk in hem is, moet ten onder gebracht worden, ja, dat het gedood moet worden; weet ook, dat de wet der zonde en des doods (Rom. 8 : 2b), dat is: de macht der zonde en des doods, zich tegen den wil van God zooveel mogelijk verzet en zich in al haar kracht doet gelden, zoodat er een felle en dikwijls bange strijd moet gestreden worden door den begenadigde; weet ook, dat hij in dien strijd tusschen den wil van God en den wil des vleesches en der gedachten, immer tegen Gods wil zou kiezen, indien almachtige en volhardende genade hem niet zichzelf deed verloochenen en Gods wil deed gehoorzamen; weet ook, dat 's Heeren wil menigmaal zoo geheel anders is dan onze wil, en hoe afhankelijk men dan is van de genade zijns Heiligen Geestes, om den Heere te volgen, waar Hij ook henegaat, en om Hem gehoorzaam te zijn in elken weg, waarin Hij ons naar zijne eeuwige wijsheid, ons ten nutte, wil leiden.

Alles kan hier schijnbaar tegenloopen; verdrukking op verdrukking; kruis op kruis; strijd op strijd; duisternis op duisternis; schimp, smaad en bespotting kunnen den begenadigde treffen, en dan nog te bidden: »Uw wil geschiede!'' o, wij leeren 't van nature niet; neen, 't wordt alleen op de school van Jezus geleerd! Hij leert als machthebbende en niet als de schriftgeleerden. Wie is een leeraar, gelijk Hij? Hij verhoogt door zijne kracht (Job 36 : 22). Tot dat einde is Hij in het vleesch verschenen; heeft Hij geleden; is Hij gestorven en opgestaan en ten hemel gevaren; heeft Hij plaats genomen aan 's Vaders rechterhand en heeft Hij den door Hem verworven en beloofden Heiligen Geest gezonden.

Aan den Heiligen Geest hebben wij behoefte, Toehoorders. Nu, Hij is uitgestort, overeenkomstig de belofte van het Oude en Nieuwe Verbond.

Staan wij bij eene belofte dienaangaande uit het Oude Verbond stil, te vinden in Ezechiël 36 : 27.

„En Ik zal mijnen Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in mijne inzettingen zult wandelen, en mijne rechten zult bewaren en doen.”

Ezechiël, uit wiens profetisch boek wij u onzen tekst voorlazen, bevond zich in het midden der weggevoerden bij de rivier Chebar in het land der Chaldeën (Ez. 1 : 17). Ofschoon de Heere Juda en Benjamin wegens hunne zonden zwaar tuchtigde; ofschoon er weinigen overbleven onder de zware slagen, die hen troffen terwille van hunne boosheid; ofschoon zij des broods en des waters gebrek hadden, en de een met den ander verbaasd werden, en in hunne ongerechtigheid uitteerden (Ez. 4 : 17); ofschoon alle handen slap zouden worden, en alle knieën daarhenen vlieten zouden als water; zij hun zilver op de straten zouden werpen, en hun goud tot onreinigheid zou zijn; en ellende op ellende moest komen als gerichte Gods over de hemelergende boosheid en gruwelen, waaraan zich Juda en Benjamin schuldig maakten (Ez. 7 : 17, 19 en 26), zoo was er toch een overblijfsel onder hen naar de verkiezing der genade en daarom werden de dagen der bezoeking verkort (Matth. 24 : 22).

Ezechiël openbaart zich in zijn optreden onder een hardnekkig geslacht overeenkomstig de beteekenis van zijn naam, welke is: »dien God sterk maakt”. Sterkte had hij noodig, want hij werd door God tot harden van aangezicht en stijven van hart gezonden, tot een wederspanning huis (Ez. 2 : 6).

In ons teksthoofdstuk krijgt de profeet last om tot de bergen te profeteeren, dat God in grooten ijver wraak zal nemen op de vijanden zijner Kerk, die haar bespot, verdrukt en verwoest hebben; dat Hij zijne Kerk heerlijk herstellen, vermenigvuldigen en zegenen zal. De Heere verklaart, dat Hij zijn volk om hunne zonden, ter eere van zijnen heiligen Naam, heeft moeten straffen en tuchtigen; maar dat Hij hen om zijns Naams wil uit loutere genade wederom grootelijks zal begenadigen, reinigen, door zijnen Heiligen Geest heiligen en met allerlei zegeningen vervullen en eeuwig zaligen...

Wij hebben in onzen tekst eene onschatbaar rijke en dierbare belofte, aan Gods Kerk, tijdens haar zijn in ballingschap, geschied. Eerst belooft de Heere, haar krachtens

zijne onveranderlijke trouw uit de heidenen te halen en uit al de landen te vergaderen en in haar eigen land te brengen (vers 24). Heeft dit plaats gehad, dan, zegt de Heere, zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden (vers 25). En, nadat in vers 26 aan zijn volk een nieuw hart en een nieuwe geest zijn beloofd, wordt hun in onzen tekst de inwoning van 's Heeren Geest in hun binnenste verzekerd, mitsgaders een wandel naar den regel van Gods eeuwig blijvend Woord.

Laten wij onzen tekst

I. Nader verklaren, en daarna

II. Met leering en toepassing eindigen.

I

a. Die hier als belover optreedt is de God des eeds en des verbonds. Zijn eed is: »Zoo waarachtig als Ik leef.» Hij toch heeft niemand, die meerder is dan Hij zelf, om bij te zweren, en daarom zweert Hij bij zichzelf, zeggende: »Zegenende zal Ik u zegenen en vermenigvuldigende zal Ik u vermenigvuldigen» (Hebr. 6 : 13 en 14).

God, de Heere, zweert niet om zijnentwil, maar om onzentwil, opdat langs dien weg te gereeder onzerzijds het ongelooft en wantrouwen aan zijne beloften, die in Christus Jezus Ja en Amen zijn, zou worden weggenomen. Zijn verbond heeft tot inhoud genade en schuldvergiftenis, vrede en blijdschap door den Heiligen Geest. Immers, de Heilige Geest is de toepasser van al de weldaden des genadeverbonds. Hij stelt de erfgenamen der belofte in het bezit van de vruchten van Christus' Middelaarswerk en in dien zin is Hij de Trooster van treurigen. Hij verheerlijkt Christus (Joh. 16 : 14).

Jezus Christus is de Middelaar van het genadeverbond. Onder de bedeeeling der belofte en onder de bedeeeling der vervulling is dit verbond niet zonder bloed ingewijd, want zonder bloedstorting geschiedt er geene vergeving (Hebr. 9 : 22).

Die hier als belover optreedt is God de Almachtige, die wat Hij belooft ook kan volbrengen. Als God de almachtige maakte de Heere zich aan Abraham bekend, toen hij negen en negentig jaren oud was en nog zonder kinderen uit zijne vrouw Sara henenging (Gen. 17 : 1). Als de Almachtige zegt Hij: »Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn» (Gen. 18 : 14)? Neen, »geen ding zal bij God onmogelijk zijn», zegt de engel Gabriël tot Maria (Luk. 1 : 37). »Ziet, door zijne schelding maakte Hij de zee droog. Hij klieft de zee, dat

hare golven bruisen: Heere der heirscharen is zijn Naam" (Jes. 51 : 15 en Jer. 31 : 35). De oefening des geloofs omtrent de deugd en eigenschap van Gods almacht wordt in de Heilige Schrift zeer aan Gods kinderen aanbevolen. Zij komen gedurig voor hetgeen bij hen onmogelijk is te staan, en daarom is de oefening des geloofs omtrent Gods almacht zoo noodzakelijk en zoo heilrijk. Nu, dit leert de Heilige Geest, in onzen tekst beloofd, want Hij is de Geest des geloofs (2 Cor. 4 : 13), en in de oefening des geloofs is men van zijne zalige en heiligende invloeden diep afhankelijk.

Die hier als belover optreedt is de barmhartige en genadige God. Hij is met innerlijke ontfermingen bewogen over de ellenden, nooden en behoeften van zijn volk, en als zoodanig voorziet Hij daarin met meer dan moederlijke teederheid, niettegenstaande al hnn zonden en gebreken. Tot de mismoedige Joden in de ballingschap komt Hij met de vraag: »Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoons haars buiks? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten! Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uwe muren zijn steeds voor Mij" (Jes. 49 : 15 en 16). Zeker, als de Barmhartige zou Hij zijn zuchtend volk verlossen en hun, als de Genadige al hunne zonden vergeven. Zijne ingewanden rommelen van barmhartigheid. Daarom vindt men van de innerlijke bewegingen van Gods barmhartigheid in den lofzang van Zacharia (Luk. 1 : 8); vindt men, dat God rijk is in barmhartigheid (Ef. 2 : 4). Alle barmhartigheid, op aarde door de menschen geoefend en die waarlijk den naam van barmhartigheid mag dragen, is door God zelve medegedeeld. Naarmate de Heilige Geest ons diepere indrukken geeft van Gods oneindige barmhartigheid, naar die mate leert men ook hopen en zich verlaten op de barmhartigheid van God, den Vader, en op die van zijnen Zoon Jezus Christus, als de barmhartige en medelijdende Hoogepriester, die de hand zijner barmhartigheid uitstrekt over zijne, in zichzelf, hulpeloze kudde.

Die hier als de belover optreedt is de getrouwe en onveranderlijke Verbonds-God. »Zou Hij 't zeggen en niet doen? Spreken en niet bestendig maken" (Num. 23 : 19)? Zou Hij kunnen feilen in zijne trouw? Neen, daarvoor strekt zijne onveranderlijkheid ten waarborg. Als de Onveranderlijke kan Hij zichzelf niet verloochenen; blijft zijne trouw en waarheid kracht houden van geslacht tot geslacht; bevestigt Hij zijn verbond van kind tot kind, tot aan het eind der dagen. Hetgeen uit zijne lippen ging is vast en blijft onverbroken. Het volk, aan hetwelk Hij zich bij eede verbonden heeft, is

in zichzelf ontrouw, schandelijk en veelvuldig ontrouw, en ter wille daarvan bezoekt Hij hen met de roede, maar in zijne trouw feilt Hij niet. Hij zegt: »Ik, de Heere, word niet veranderd, daarom zijt gij, o, kinderen Jakobs! niet ver-teerd" (Mal. 3:6). Geen schaduw van omkeering of verande-ring is er bij den Vader der lichten, van wien alle goede gaven en volmaakte giften afdalen (Jak. 1:17).

b. En wat belooft de Heere in onzen tekst? Geliefden, van de belofte des Heiligen Geestes vindt men hier melding. »Ik zal mijnen Geest geven in het binnenste van u," enz.

»Mijnen Geest," verstaat dan den Heiligen Geest. Deze Geest is die des Vaders en des Zoons. Hij gaat van den Vader uit en leidt in alle waarheid. Zooals de Heilige Geest werkzaam is in de orde des heils tot ontdekking, wederge-boorte, geloof, bekeering en heiligmaking, bezit de mensch van nature den Heiligen Geest niet. Derhalve is 't noodza-kelijk, dat Hij gegeven worde.

Deze belofte is dan onuitsprekelijk rijk in inhoud. »Mijnen Geest," zegt de Heere tot zijn in ballingschap zuchtend volk, »zal Ik in het binnenste van u geven," dat is, in uw hart, in uw gemoed. Van uit het hart zijn de uitgangen des levens; daarom is het zoo noodig, dat het hart veranderd en bekeerd worde; dat in het hart de troon des Satans valle en Christus als Koning aldaar zijn troon oprichte: nu, dit heeft plaats door den Heiligen Geest.

Hij ontdekt den zondaar aan- en overtuigt hem van zijn ellendigen en doemschuldigen toestand. Gelijk dit noodig was voor de in ballingschap zijnde Joden, is dit noodig voor elken zondaar om tot de zaligheid, welke in Christus is, te komen.

Hij leert den zondaar zijne zonde en schuld kennen bij zijn goddelijk licht; alsmede dat hij, schuldig in de hoogste vierschaar, niet kan voldoen aan Gods gerechtigheid, noch in een weg van wettische gehoorzaamheid en eigengerechtigheid, noch door boete en tranen en geweent, hoewel dit laatste met eene waarachtige bekeering gepaard gaat.

Hij maakt den zondaar bij zijn goddelijk licht den weg der zaligheid bekend. Hij openbaart Christus in het hart als Profeet, Priester en Koning. »Die," namelijk de Heilige Geest, »zal Mij verheerlijken," zegt de Heere Jezus Christus (Joh. 16:14).

Hij overtuigt van de macht en bereidwilligheid des Zalig-makers om ellendigen en verlorenen te redden. Zoo troost Hij den zaligmakend ontdekten en heilbegeerigen zondaar met de volheid en algenoegzaamheid van Christus.

Hij brengt hem als bij de hand tot de fontein, welke er

geopend is tegen de zonde en de onreinigheid (Zach. 13 : 1). Zoo wordt men afgewasschen, geheiligd, gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus, en door den Geest onzes Gods (1 Cor. 6 : 11).

Hij is 't, die de verborgenheden des geloofs doet verstaan; die de eerstelingen van het zalig hemelleven doet genieten; die na langeren of korteren tijd van twijfel, en vrees, en worsteling, en strijd, en gebed getuigenis geeft in het hart des begenadigden, dat men een kind Gods en een erfgenaam des eeuwigen levens is.

Hij is 't, die aangordt in den strijd tegen wereld, zonde en duivel; die opricht wie nedervalt; die verlevendigt wie der bezwijming nabij schijnt; die kracht instort wien sterkte ontbreekt; die met zijne hemelsche vertroostingenv vertroost, wien in zich zelven alle vertroosting ontbreekt; die door zijn goddelijk onderwijs voor- en toebereidt voor eene eeuwige zaligheid wie deze zaligheid zoo diep onwaardig zijn en zoo diep onwaardig blijven.

Hij is 't, die zich het hart van den zondaar, naar Gods vrijmachtig welbehagen, tot zijn woning kiest; die het hart van de uit Babel bevrijde Joden zou reinigen van alle onge-rechtigheid en wederspanning; die in hun binnenste de liefde Gods zou uitstorten, en dan eerst zouden zij eene wal-ging hebben van zichzelfenv vanwege hunne ongerechtigheid. Gewis, de Heilige Geest moet al het onreine uit het binnen-ste uitdrijven en uitzuiveren. Hij is de Geest des oordeels en der uitbranding (Jes. 4 : 4).

De zaligmakende gaven en genaden worden in onzen tekst aan Gods Kerk beloofd, en dat tot prijs van 's Heeren vrije ontferming en tot zaligheid van het Israel Gods. Uit hunne vernedering en slavernij door hunne veelvuldige, langdurige en vuile zonden zouden zij worden opgericht en verlost, om den Naam des Heeren groot te maken.

Is deze belofte dan zoo onuitsprekelijk rijk in inhoud, zij is ook zoo rijk in de gevolgen, zoo rijk in hare vrucht. »En Ik zal maken, dat gij in mijne inzettingen zult wandelen en mijne rechten zult bewaren en doen.»

De belofte, waarmede onze tekst begint is het hoofd, waar-uit de volgende beloften in gemelden tekst haar aanzijn als vrucht te danken hebben. Zij is de stam met twee takken, waaraan hare vrucht zal prijken. Het een is hier een onaf-scheidelijk gevolg van het ander. Tenzij de Heilige Geest niet wordt gegeven in het binnenste van den mensch; tenzij Hij niet in het hart des zondaars woont en werkt en de ziel met Christus vereenigt door het geloof, dan wandelt men

niet in Gods »inzettingen»; bewaart men zijne rechten en doet men zijne »geboden» niet. De Heilige Geest moet ons zoowel het een als het ander leeren door zijne genade en goddelijk onderwijs. Hij toch maakt in het verborgene wijsheid bekend.

Van »inzettingen» is hier sprake. Soms heeft dit woord eene meer uitgebreide beteekenis en moeten we er geheel het Woord van God onder verstaan. In die uitgebreide beteekenis komt het voor in Psalm 119. Soms wordt het met enkele woorden samengevoegd en krijgt dan eene meer bepaalde beteekenis. Men begrijpt dan onder »inzettingen» de ceremonieele wetten, aangaande de offeranden, reinigingen, feestdagen en al de plechtigheden, die tot den schaduwdienst des Ouden Verbonds behoorden (ziet Lev. 3 : 17 en Efez. 2 : 5); en onder »rechten» de burgerlijke wetten, naar welke de Israëlieten zich in hunne burgerlijke handelingen gedragen moesten.

Wij kunnen en moeten er door verstaan al de verordeningen Gods, welke betrekking hadden op Israëls kerk- en burgerstaat. Gods geboden, de rechten zijner gerechtigheid. In Gods »inzettingen» te wandelen wil zeggen, zich daarnaar te gedragen voor God en menschen, in het verborgen en in het openbaar.

Ze te beschouwen en te gebruiken als een weg, op welken men met genot en vermaak zijn schreden richt; dan is er een wandel niet naar het vleesch, maar naar den Geest (Rom. 8 : 1).

Ze uit liefde tot God te gehoorzamen en er zich gedurig in te oefenen tot gehoorzaamheid aan den Heere en zijnen Gezalfde, in de kracht des Heiligen Geestes.

Gods »rechten bewaren en doen», zegt: ze als schattengade te slaan. »Zalig, die het Woord Gods hooren en datzelve bewaren» (Luk. 11 : 28).

Ze bij ons weg te leggen meer dan ons bescheiden deel en in het nakomen en handhaven van die »rechten» getrouw te zijn in de kracht des Heeren en tot verheerlijking van zijnen grooten en heerlijken Naam.

Ziet, tot dat einde belooft de hooge en heerlijke God zijnen Heiligen Geest te zullen geven.

Hij is de Geest der vreeze des Heeren. Hij leert te gehoorzamen aan Gods »inzettingen» en doet breken met de »inzettingen» van eigen zin en wil; met de »geboden» van menschenkinderen. Hij is 't, die de liefde tot God en tot zijne »inzettingen» in het hart moet uitstorten. Hij maakt van onwillig gewillig; van wederspannig gehoorzaam; en doet ondervinden dat in het houden van Gods geboden een

groot loon is, niet alleen geestelijk — en dit is zonder twijfel het grootste — maar ook stoffelijk. Immers, de godzaligheid is een groot gewin, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstenden levens (1 Tim. 4 : 8 en 6 : 6).

Geliefden! de Heilige Schrift zegt ons, dat de zegen des Heeren rijk maakt, en de ondervinding van al Gods volk bevestigt deze getuigenis. Waarom toch moest Israel met zijne geestelijke ellende ook stoffelijke ellende en gebrek ondervinden? Was 't niet, om zijn ongehoorzaamheid aan de »inzettingen" en »rechten" des Heeren? Gingen daarom hunne vijanden niet met de inkomsten van hun land — vloeiende van melk en honig — henen? Bezocht de Heere hen niet juist daarom met brandkoorn en honigdauw? Maakte Hij niet juist daarom den hemel boven hen als van koper en de aarde beneden hen als van ijzer? Kwam Hij hen niet juist daarom plagen met rups en kever en sprinkhaan en kruidworm? Doch, waartoe meer? Zij, die de Heilige Schrift onderzoeken, weten dit immers. Evenwel, deze dingen te weten is niet voldoende; slechts hij wordt zalig gesproken, die de lessen des Heeren geloovig betracht. Toehoorders! de achteruitgang in onzen tijd op stoffelijk gebied is, evenals bij Israel, een getuigenis tegen onze zonden, onze ontrouw aan den Heere, ons verlaten van Hem, ons buigen voor de goden dezer eeuw, ons gehoorzamen aan de wotten van den vorst der duisternis, gegeven door zijne dienaren. Ach, wij zijn dwaas genoeg om te meenen, dat wij in een weg van eigenwilligen godsdienst vrede en voorspoed zullen hebben, en ziet, dan breekt de Heere af, en al wat onze hand doet en wat we voornemen gedijt niet, want de zegen des almachtigen en genadigen Gods wordt er uit gemist. »Stelt uw hart op uwe wegen," roept de profeet Haggai den oversten en het volk te Jeruzalem toe, omdat zij in schoone huizen woonden, maar des Heeren tempel ongebouwd lieten liggen. Wegens deze nalatigheid onthielden zich de hemelen over hen, dat er geen dauw was en het land onthield zijn vruchten. Men zaaide veel en bracht weinig in; men at, maar niet tot verzadiging; men dronk, maar niet tot dronken (tot vroolijk) worden toe; men kleeedde zich, doch niet tot verwarming; en wie loon ontving, die ontving dien loon in een doorgeboorden buidel (Hagg. 1 : 5, 6, 10 en 11). Gewis, de droogte van deze dagen zegt ons, dat de Heere een twist met ons heeft wegens onze aardschgezindheid en onbarmhartigheid jegens armen en ellendigen, en wegens de verwoesting van des Heeren huis, van zijn Sion, in Nederland.

o, Dat wij ons bekeeren tot den Heere onzen God en voor Hem onze schuld belijden, want Hij vergeeft menigvuldiglijk!

c. Vraagt men nu, aan wie deze onuitsprekelijk rijke belofte gedaan wordt, — dan antwoorden we: aan de in ballingschap zijnde Joden. Zij worden in hun druk, in hunne ellende, in hunne uitgeteerdheid door hun God vertroost met deze belofte. In vers 24 zegt de Heere: »Want Ik zal u uit de heidenen halen, en zal u uit de landen vergaderen”. De bestemde tijd, om Sion genadig te zijn, was gekomen. Jeruzalem moest herbouwd worden, doch in benauwdheid der tijden. Weldra zou men met den arbeid tot herbouw van stad en tempel aanvangen, maar met de eene hand doende aan het werk en de andere hand vaardig om het geweer te houden (Neh. 4 : 17).

Sanballat, Tobia en Gesem zouden komen en hen van rebellie tegen den koning beschuldigen. Deze, met hun aanhang, waren de vijanden, tegen welke de teruggekeerde Joden hadden te strijden. Tijdens Israels vernedering, wegens hunne zonden, hadden de vijanden zich sterk gemaakt, en daarom viel 't niet gemakkelijk hen te verdrijven. Zoo gaat het ook in onzen tijd. De vijanden van den Heere en zijnen Gezalfde en zijn heilig Woord hebben zich sterk gemaakt in Neerlands kerken, en nu de Heere zijn volk aangordt om zijn Woord te kiezen boven de in zettingen van nietige stervelingen; om den strijd aan te binden tegen hare majesteit de Synode der Ned. Herv. (deerlijk misvormde) Kerk, nu beschuldigt men de getrouwen — 't zij tot roem van vrije genade gezegd omtrent allen, die waarlijk getrouw mogen zijn — van rebellie en opstand; evenwel, met geen enkel bewijs uit Gods heilig Woord, tenzij verwrongen en verdraaid tot eigen verderf.

Aan een ondankbaar en trouweloos volk dan, die ter oorzaak van hunne vele zonden in Babel en elders verstrooid waren, doet de Heere deze belofte.

»In uw binnenste,” zegt de Heere, »zal Ik mijnen Geest geven.” Hij zal met zijne gaven tot u komen, met geloof, hoop en liefde. Uw hart zal Hij verkiesen tot zijn tempel; daarin zal Hij herscheppend, reinigend en heiligend werkzaam zijn op grond van de verdiensten des Middelaars, Jezus Christus.

Door hunne veelvuldige en snoode zonden hadden zij den Heiligen Geest bedroefd, smarten aangedaau, uitgebluscht, was Hij zoozeer van hen geweken, verkeerde Hij hun in een vijand, streed Hij zelf tegen hen (Jes. 63 : 10).

Niettegenstaande al die zonden zouden de gaven des Heiligen Geestes als met volle stroomen op hen worden uitgestort. »Water zal Ik gieten op den dorstige en stroomen op het droge”, is de belofte (Jes. 44 : 3).

»Dan zullen zij gedenken aan hunne booze wegen en aan hunne handelingen, die niet goed waren,” zoo getuigt de

Heere, en laat voorafgaan: »Dan zal Ik maken, dat gij in mijne inzettingen zult wandelen.»

Vóór de ballingschap waren zij aan Gods inzettingen ontrouw; toen werden de inzettingen van Omri onderhouden (Micha 6:16); toen volgde men de gruwelijke inzettingen der heidensche volkeren, naar welke de Israëlieten niet wandelen mochten (Lev. 18:3 en 30). Zij wierpen des Heeren Woord, gelijk de profeet Jeremia klaagt, en wandelden de ijdelheden der heidenen na.

Daarom juist gaf de Heere hen over in de hand hunner vijanden; daarom juist werden zij naar Babel gezonden, om daar hunne zonden te betreuren en eene walging van zichzelf te hebben vanwege hunne ongerechtigheden; om dáár, gelijk ons uit Daniël 9 blijkt, belijdenis van hunne overtredingen te doen voor den Heere en zich deswege te verfoeien in stof en asch, en dit te meer naarmate de dag der verlossing uit Babel genaakte en ze reeds voor een deel ontkomen zouden zijn. Ja, eerst na hunne ontkoming zouden zij zich het diepst verootmoedigen; dit blijkt uit ons teksthoofdstuk.

d. De aard van deze belofte en hare vervulling houde, M. H., onze aandacht nog een oogenblik bezig.

God, de Heere, spreekt hier onvoorwaardelijk, in absoluten zin. Hij doet dit om Israel in de ballingschap te doen verstaan, dat Hij hun genadig zou zijn om zijns Naams wil; dat zij zulks in het geheel niet verdienden.

Om zijn volk te leeren, dat Hij de Vrijmachtige is en daarom met hen handelde naar zijn souverein welbehagen, tot prijs van zijnen Naam en tot zaligheid hunner zielen; dat zijn recht voldaan is in den Borg des verbonds, Jezus Christus, die hen als zijne schapen zou weiden en Vorst zijn in het midden van hen (Ez. 34:2 en 24); dat aan de voorwaaarde is voldaan door den eenigen en eeuwigen Hoogepriester, krachtens zijn Middelaarswerk. Aan de eene zijde moesten de bevrijden des Heeren weten, dat er hoegenaamd van geene verdienste bij hen eenige sprake kon zijn; dat 't enkel ongehoudene goedheid des Heeren was; en aan de andere zijde moest hen dit voor moedeloosheid en mistrouwen, met het oog op hunne vele en gruwelijke zonden, bewaren. Immers, omdat de Heere vergeeft om zijns Naams wil; omdat Christus met zijn dierbaar bloed tusschenbeide is gekomen; omdat 't uit is met alle verdiensten, want zij zijn er niet, van de zijde des armen en doodschuldigen zondaars, — daarom juist is er hoop; daarom juist kan de ellendige het hoofd opsteken uit de gebreken bij de toepassing van de weldaden des verbonds, door den Heiligen Geest.

Deze belofte is ongetwijfeld reeds vervuld bij den terugkeer uit Babel. Zeker, Israel zou uit zijne graven opkomen. Ezechiël moest tot den Geest profeteeren. God zou zijn Geest in hun midden stellen om hen te onderwijzen. Door dien Geest werden Ezra, Nehemia, Zerubbabel, Jozua en zoovele anderen aangegord om te weenen, en te smeeken, en te rouwklagen over de breuke der dochter huns volks; om hunne en hunner vaderen zonde en schuld voor God te belijden; om zich diep te bukken voor den hoogen en heerlijken God, wiens genade zoo diep verbeurd en toch voor hen zoo onmisbaar was.

Doch in het bijzonder werd deze belofte vervuld op het eerste Pinksterfeest na Jezus' hemelvaart. Toen werd de Heilige Geest als met volle stroomen uitgegoten; toen begon de eigenlijke inwoning des Heiligen Geestes in de Gemeente van Christus als in zijnen tempel; toen brak eerst recht de bedeeling des Heiligen Geestes aan; toen kwam Hij in de plaats van Christus om te troosten, om te onderwijzen en in alle waarheid te leiden; om de wereld te overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel. De bedeeling van het Nieuwe Verbond is met recht de bedeeling des Geestes te noemen. De verheerlijking van Christus als Verlosser van eene erger dienstbaarheid dan in Egypte; van eene vernederender slavernij dan in Babel, moest aan de uitstorting des Heiligen Geestes voorafgaan; en daarom zegt ons Johannes: »Want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was" (Joh. 7 : 39b).

Onder het Oude Verbond zijn al de beloften voor de gansche Kerk gegeven, maar eerst na de verdienste des Middelaars kon hare toepassing aan wederhoorigen volgen. Onder het Oude Verbond zijn al de bouwstoffen voor het geestelijk huis des Heeren Jezus Christus bereid en is de bouw reeds aangevangen, doch vóórdat de Heilige Geest in het bijzonder dien geestelijken tempel kon grondvesten, hem met zijne inwoning vervullen en den bouw voleindigen, tot heerlijkheid van den Drieënenigen Verbonds-God, moest eerst het fundament in de vernedering en in de verhooging des Middelaars gelegd zijn.

Voorzeker, M. H. een der grootste en dierbaarste beloften hebben we in onzen tekst! Komt, dat we nog eenige oogeblikken ter toepassing bij haar stilstaan.

II.

Geliefden, is de Heilige Geest in uw binnenste gegeven? Woont Hij in uw hart, en heeft Hij dit tot zijn tempel verkozen? Is Hij dáár herscheppend, reinigend, heiligend en vertroostend werkzaam geweest en nog werkzaam? Zijt gij uit

den dood der zonde en der misdaden overgegaan in het leven? Is uw hart gereinigd door het geloof in het bloed van Christus? Werdt gij geheiligd door den Heiligen Geest? Zijn zijne dierbare vertroosting in de toeleiding tot Christus en in het ontvangen van genade voor genade uit de volheid van Christus uw deel? Is de Heilige Geest u onmisbaar geworden om u te brengen tot en te houden in gehoorzaamheid des geloofs aan God en Christus en zijn heilig Woord? Hebt gij zijne genade leeren afbidden en afsmeeken om de macht der zonde en des doods in u te fnuiken? Is de zonde u de dood geworden en worstelt gij om aan haren verderfelijken invloed te ontkomen? Gevoeldet gij uwe krachteloosheid in den geestelijken strijd? Uwe diepe afhankelijkheid van de kracht des Heiligen Geestes? Heeft de Heilige Geest u doen breken met eigen in z e t t i n g e n en vermeende rechten? Kent gij het gebed: »Geef mij den weg uwer bevelen te verstaan, opdat ik uwe wonderen betrachte,» en: »Och, dat mijne wegen gericht werden, om uwe inzettingen te bewaren?» Hebt gij gezworen en tracht gij 't ook te bevestigen, om te onderhouden de rechten van Gods gerechtigheid? Och, hoe velen zijn er, die van geene inwoning des Heiligen Geestes in hunne harten weten te spreken. De meerderheid van dezen zijn zorgeloos en onverschillig. Hun hart is vol van de aardsche en vergankelijke dingen; vol van zonde en onreinheid. Zij laten de gedachten der ijdelheid in hun binnenste vernachten. Zij gaan voort op den breedten weg der zonde en des verderfs en vragen niet naar God, hunnen Maker. Anderen zijn gerust op hun doop; op hunne belijdenis; op hunne godsdienstigheid; op de werken van barmhartigheid, door hen beoefend, en bedenken niet, dat al die gerechtigheden slechts een wegwerpelijk kleed zijn en kunnen gevonden worden zonder de inwoning des Heiligen Geestes in het hart. Weer anderen wederstaan metterdaad den Geest des Heeren, evenals Stefanus van de hem omringende Joden, die in vijandschap uitbraken, moest getuigen. Zij ontzien zich niet om met het werk van den Heiligen Geest te spotten en 't aan de invloeden van andere, ja onreine machten toe te schrijven, of 't als vrucht van gekrenkte hersenen te beschouwen. Nog anderen zijn op algemeene overtuigingen gerust. Zij hebben wel eens deze en gene zonde betreurd en trachten deze en gene deugd te beoefenen, doch zij verstaan niet, dat zij als verloren in zichzelf alleen door Christus moeten gered worden.

Geliefden, zoo gij geen kennis hebt aan de zooveen voorgestelde werkzaamheden, dan zijt gij nog in uwe zonden; dan is uw hart nog een woonplaats der zonde en des satans; —

dan wandelt gij nog naar eigen zin en wil, in plaats van naar Gods inzettingen en rechten. Weet dan, dat gij Christus niet toekomt en bij uw dood den hemel niet kunt binnengaan, maar buitengeworpen zult worden in de buitenste duisternis, waar weening is en knersing der tanden. En bedenkt 't wel, dat gij niet als heidenen, tot wie het Evangelie nog niet gekomen is, zult verloren gaan, neen maar als gedoopten in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Vreeselijk zal het zijn te vallen in de handen van den levenden God! Och, dat gij nog bidden leerdet om den Heiligen Geest! Immers is Hij beloofd op het gebed; op het gebed des armen en des nooddruftigen, des gansch ontblooten. Ziet dit Lukas 11:11—13: »Hoeveel te meer,» zegt de Heiland, »zal de hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden.»

Is de Heere niet mild in het geven; niet barmhartig over ellendigen; hoort en verhoort Hij den armen bidder niet? Gewisselijk, Hij ontfermt zich op het gebed!

Toeh.! de Heilige Geest brengt den zondaar tot gehoorzaamheid aan God en Christus en zijn heilig Woord. Dit ligt duidelijk in onzen tekst.

Israël zou uit de ballingschap verlost worden. Tengevolge zijner zonde in Babel gekomen, zou hij tot roem van vrije genade er uitgeleid worden, maar dan ook in Gods inzettingen wandelen en zijne rechten bewaren en doen. Ziet, schuldbesef zou er bij de Gemeente des Heeren vóór hunne uitleiding uit de ballingschap voorafgaan, doch eerst na hunne bevrijding kregen zij eene walging van zichzelf vanwege hunne ongerechtigheden, (ziet vers 31 van ons teksthoofdstuk). Naarmate zij bij 's Geestes licht op hunnen zondigen en onreinen wandel in ongehoorzaamheid aan God terugzagen, naar die mate hadden zij berouw in stof en asch; naar die mate was hun hart verbroken en verslagen. Zij, die in onzen tijd de Reformatie der kerken in Nederland tegenstaan, ter oorzake, dat het schuldgevoel niet diep genoeg is bij Gods kinderen, kunnen uit Ezechiël 36 zien, dat het diepste schuldgevoel eerst op de verlossing volgt. Dit is ook de ervaring van onzen tijd.

Geliefden, om onze zonden; om onze schandelijke ontrouw aan den Koning zijner Kerk; om ons laag bukken voor nietige stervelingen, voor de inzettingen van menschenkinderen tegen Gods heilig Woord in, — zijn Neerlands kerken in ballingschap gekomen; hebben zij hare vrijheid verloren. En zegt nu niet, M. H.: »Maar er zijn nog getrouwe leeraars overgebleven,» want niemand kan onder de Gode en zijnen Gezalfde en zijn

heilig Woord vijandige Synodale organisatie getrouw zijn. De reglementen, die de misdadigers beschermen en de getrouwen afmaken, beletten hem dit.

Bovendien, tijdens de ballingschap had men ook getrouwe leeraars, doch dezen waren juist 't meest ijverig in den herbouw van stad en tempel, opdat de Naam des Heeren zou verheerlijkt worden!

Zalig, die verwaardigd worden om den Heere in gehoorzaamheid te dienen; daartoe verlost de Heere zijn volk uit Babel. Zij waren zijn eigendom. Zijn lof moesten zij vertellen. Jaren van ontrouw waren er voorbijgegaan. Dit had hun getrouwe Verbonds-God niet aan hen verdiend. Dit leerden zij eerst recht verstaan toen de Heilige Geest in hun binnenste werd gegeven.

Hoe noodzakelijk derhalve, dat de Heilige Geest in onze harten wone. Dan zal onze ontrouw, onze ongehoorzaamheid aan Christus, den Koning zijner Kerk, ons op het harte wegen. De Heere Jezus is zulk een goedertieren Koning. Hij is een almachtig en alwetend Koning. Met Hem worde het verbond vernieuwd in de kracht des Heiligen Geestes! Alle inzetten en geboden van menschen zwere onze ziel af! Zijn Geest doe ons breken met al wat tegen zijnen wil is! Die Geest reinige, heilige ons geheel en al! Hij troostte ons met de toepassing van de kruisverdiensten van Christus en leere ons, niettegenstaande al onze zonde en schuld, roemen in vrije ontferming! — o, Dat ons gebed maar steeds opklimme tot den Vader der lichten, van wien alle goede gave en volmaakte gifte afdaalt, om zijnen goeden en Heiligen Geest!

Woont die Geest in onze harten; heeft Hij ons Christus doen kennen in zijne onmisbaarheid, dierbaarheid en algenoegzaamheid; heeft Hij ons geleerd voor Christus te buigen, dan is ons de toezegging des Heeren tot vertroosting: »Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor mijn Woord beeft.» Geliefden, indien wij door den Geest leven, laten wij ook door den Geest wandelen. Woont die Geest in onze harten, dan blijft Hij er tot in eeuwigheid, want de genadegifte en roeping Gods is onberouwelijk; en dan zullen we haast geleid worden aan de zuivere rivier, die voortvloeit uit den troon Gods en des Lams.

Zulig, die verwaardigd wordt om den Heere getrouw te zijn en wien de vruchten des Geestes te midden van veel gebrek en zwakheid zijnerzijds, en te midden van veel miskennen en vervolging van de vijanden van Christus hunnerzijds, niet onbekend zijn; en die vooral staat naar zachtmoedigheid en nederigheid tot roem van vrije genade! Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

VIII.

GENADE, GENADE ZIJ DENZELVEN!

DOOR

J. H. HOUTZAGERS,

PREDIKANT TE KOOTWIJK.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

'k Sla de oogen naar 't gebergte heen,
Van waar ik dag en nacht
Des Hoogsten bijstand wacht.
Mijn hulp is van den Heer alleen,
Die hemel, zee en aarde
Eerst schiep en sinds bewaarde.

Hij is, al treft u 't felst verdriet,
Uw wachter, die uw voet
Voor wankelen behoedt;
Hij, Isrels Wachter, sluimert niet.
Geen kwaad zal u genaken;
De Heer zal u bewaken.

Psalm 121 : 1 en 2.

Toen de Heere zijn volk Israel uit Babel wederbracht en gebood stad en tempel te herbouwen, stelden de Samaritanen, die niet als medearbeiders mochten worden aangemerkt, alle pogingen in het werk om den bouw, zoo mogelijk, geheel te verijdelen.

Aanvankelijk nu mochten de Samaritanen slagen en een bevelschrift van den Perzischen koning verbood den opbouw van stad en tempel beide. Zoo lag dan Jeruzalem en de tempel in puin en de ware Israeliet wist slechts op die puinhoopen te klagen tot God.

Maar nu behaagde den Heere dat kermen en tegelijk stille zijn niet, maar Hij verwekt zijne gezanten Haggai en Zacharia, opdat zij het volk uit die lauwheid zouden opwekken en een Zerubbabel en Jozua bemoedigen tot deze moeitevolle taak.

Door gezichten sprak de Heere tot zijne profeten, en nu in het tweede jaar van Darius verkondigt de Heere aan Zacharia in een nachtgezicht zijnen wil.

Zacharia ziet eenen geheel gouden kandelaar met zeven lampen en boven dien kandelaar een oliekruijke en twee olijfboomen ter rechter- en ter linkerzijde.

»Mijn Heere,» dus spreekt Zacharia, »wat zijn deze dingen?»

En nu antwoordt de engel en zegt: »Dit is het woord des Heeren tot Zerubbabel, zeggende: Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen. Wie zijt gij, o groote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld; want hij zal den hoofdsteen voortbrengen, met toeroepingen: Genade, genade zij denzelven!»

De gouden kandelaar met die zeven lampen is zinnebeeld van de gemeente Gods, hij staat daar en Zacharia aanschouwt hem.

Die kandelaar nu zal brandende blijven, zijn licht zal niet worden uitgebluscht, want het oliekruijke is daarboven en dat kruikje zal niet ledig worden, want die twee olijfboomen staan daarnevens en de takken gieten goud van zich, d. i. de olie, omdat die zich als goud vertoont.

Deze nu zijn de twee olietakken, welke voor den Heere der gansche aarde staan.

Donker zag het er voorwaar met de Kerk uit, groot was de tegenstand, dien Zerubbabel in 't bouwen van stad en tempel moest ondervinden, maar, troostvol gezicht, de gouden kandelaar stond daar en zijne olie zou niet ontbreken, maar het is ook alleen die olie des Geestes, die hem brandend houden kan.

Daarom, dus spreekt de Heere, dit is 't woord tot Zerubbabel:

ZACHARIA 4 : 6^b en 7.

Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen.

Wie zijt gij, o groote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld; want hij zal den hoofdsteen voortbrengen met toeroepingen: Genade, genade zij denzelven!

Wat nu hield dit woord van Zerubbabel in?

Wat spreekt het tot ons?

Vergeefs op bouwen toegelegd,
 Vergeefs, om 't huis voltooid te zien,
 Gezwoegd, gezweet, o arbeidslîen!
 Zoo God zijn hulp aan 't werk ontzegt.
 Vergeefs, o wachters! is uw vlijt,
 Zoo God niet zelf de stad bevrijdt.

Vergeefs van 's morgens vroeg geslaafd
 Tot 's avonds, en het brood der smart
 Gegeten met een angstig hart;
 Vergeefs den ganschen dag gedraafd;
 God geeft het, hoe een ander schraap',
 Dien Hij bemint, als in den slaap.

Psalm 127 : 1 en 2.

Zerubbabel, aanvoerder van het uit Babel naar Jeruzalem wederkeerend Israel, gaf, te Jeruzalem gekomen, allereerst last den tempel te herbouwen en de vervallen muren van Jeruzalem te herstellen.

De fondementen van het huis des Heeren werden hersteld, en straks hoopt Zerubbabel het geheel, tot prijs van des Heeren heiligen naam, te zien voltooid.

De tegenstand evenwel blijft niet uit. Eerst de Samaritanen, eindelijk het bevel des konings, en het werk wordt gestaakt. Eu het volk?

Ja, eerst was het een klagen, maar weldra werd men aan dien treurigen toestand gewoon, en een elk verliet het huis des Heeren om te bouwen aan het eigen huis. Zerubbabel evenwel en de getrouwen in Israel, zij dachten aan de dagen vanouds, toen de Heere den berg Sion verkoren had tot zijne woning; zij dachten aan dat huis des Heeren en werden nu door het woord des Heeren met ijver vervuld.

De tegenstand was heftig, de vijand sterk in macht, en 't werk groot. Zerubbabel daarentegen, zwak in zichzelf en nietig in eigen kracht, maar sterk in zijn God, en nu, in het bewustzijn dat één man met God sterker is dan duizendmaal tienduizenden, die zich verheffen tegen des Heeren woord en wil, vat het werk van de wederopbouwing, in diepe afhankelijkheid van zijn God, biddende aan.

De Heere, die de nooden van zijnen dienstknecht kende, zond Zacharia om hem te bemoedigen en het hem toe te roepen: »Niet door kracht, noch door geweld zal dit groote werk

geschieden, maar alleen door mijnen Geest": God zal voor zijn dienstknecht, voor zijn volk strijden, en Zerubbabel en geheel Israel heeft stille te zijn, wachtende op den Heere.

Zerubbabel en Jozua, in zichzelf zwakke, nietige, zondige schepselen, zij zijn die twee olietakken, die voor den Heere der gansche aarde staan. Door God tot werktuigen verkoren, gezalft door zijnen Geest, mannen waarvan de Heere zich wil bedienen, door zijnen Geest, om leven te wekken onder zijn volk en het licht te doen schijnen op den kandelaar; zij staan daar, wachtende op den Heere. De Heere zal de harten neigen, de vorsten zal Hij doen buigen, de vijanden machteloos maken, alle beletselen dus wegnemen, en steunen en sterken door zijne kracht, mits in alles de oogen alleenlijk mogen zijn op den Heere.

Dat nu is Gods woord, Hij houdt trouw, zijn werk zal Hij voleinden, allen tegenstand beschamen, en Zerubbabel heeft in alles slechts af te gaan op des Heeren onfeilbaar woord.

Ja, de Heere gaat verder voort, en door den mond van Zacharia wijst Hij Zerubbabel als op de vervulling van zijn woord: »Wie zijt gij, o groote berg?"

De tegenstand en de vijandschap, die zich tegenover het uit Babel wederkeerende Israel openbaarde, was als een groote berg, waaronder Zerubbabel en geheel het volk dreigde als bedolven te worden. De Heere spreekt, Hij spreekt één woord, en straks wordt die groote berg voor het aangezicht van Zerubbabel tot een vlak veld, want die Zerubbabel zal den hoofd- en sluitsteen aanbrengen met toeroeping: »Genade, genade zij denzelven!"

Dat woord nu is vervuld: de groote berg is tot een vlak veld geworden, en de tempel is voltooid, en als nu Thathnai de landvoogd aan de oudsten van Israel vraagt: »Wie heeft u dit bevel gegeven?" dan is des Heeren oog over zijn volk en het bouwen wordt niet belet.

De Heere strijdt voor zijn volk en voor zijne Kerk.

Lang kan de tegenstand vaak duren, en dan kan het zijn dat de bouw van stad en tempel voor een tijd moet worden gestaakt, alleen om der zonden, om Israels zonde wil, maar mag er een pleiten in de ziele gevonden worden op Gods trouw, dan roept de Heere het zijn volk toe: »Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden," en wat Zerubbabel te aanschouwen werd gegeven, daartoe is de Heere ook nu nog machtig. Darius, de koning der Perzen, voert uit zijne schathuizen de schatten voor den bouw van stad en tempel aan, ja runderen en lammeren, rammen, tarwe,

wijn en olie brengt hij ten offer aan den God van Israel, den God die trouwe houdt.

Zoo was dus alle tegenstand gebroken, en in het zesde jaar van Darius, twee jaren na deze profetie, door des Heeren kracht, het werk voltooid.

Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, spreekt de Heere.

Neen, niets in u, o, Zerubbabel, 't is alles van en door uwen God.

De Heere wijst er ons zoo in deze woorden op, dat alle menschelijke kracht en alle inspanning niets is, en in het minst geen grond biedt voor de zaak des Heeren, want alles moet alleen verwacht van die krachtige werking van des Heeren Geest.

Het woord, tot Zerubbabel gericht, is vermanend, en wijst hem er op, hoe hij in alles diep afhankelijk is van zijnen God, maar niet minder is dit woord voor Zerubbabel bemoedigend en doet hem met ijver arbeiden in de roeping waarin hij door zijn God geroepen is: het bouwen van des Heeren huis.

Is het Gods werk, dan, o, al is ook alles donker en duister voor het oog, verlevendigt de Heere zelf den ijver, Hij zal bouwen en wie zal alsdan keeren?

De Heere werkt, en nu bedient Hij zich bij dit werk van dien zwakken Zerubbabel als van zijn werktuig.

De handen van Zerubbabel, zoo lezen wij in het negende vers, hebben dit huis gegrondvest. Zijne handen zullen het ook voleinden. En verder lezen wij in het tiende vers, dat zich die zeven, namelijk de oogen des Heeren, die het gansche land doortrekken, verblijden zullen als zij het tinnen gewicht, dat is het paslood, zullen zien in de hand van Zerubbabel.

De Heere zal zich dan in den arbeid van Zerubbabel verblijden, want ook die Zerubbabel zal den hoofd- of sluitsteen voortbrengen met toeroeping: »Genade, genade zij denzelven!»

Niet door kracht, noch door geweld, maar alleen door des Heeren Geest zal het geschieden, en in dien weg nu werkt de Heere zoo, dat door Zerubbabel en door Jozua eene roeping moet worden vervuld.

De Geest des Heeren werkt in en door zijne knechten, en is het werk voltooid, dan is het niet hun werk, maar genade en niets dan genade, tot roem van des Heeren heiligen naam.

Waarin nu is de kracht van Zerubbabel en van allen, die in dit werk op den Heere wachten, gelegen?

Is het niet juist hierin, Gel., dat eigen onmacht, eigen nietswaardigheid voor het oog van een heilig God wordt gekend en gevoeld?

Er is een wachten op den Heere, een in den nood uitzien naar Hem, een gelooven in de werking van zijnen Geest, en dus een sterk zijn in des Heeren kracht. God heeft gesproken: »Het zal geschieden,» en Jozua en Zerubbabel zij weten het, dat eer de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, dan dat er een tittel of jota valle van de woorden gesproken door den Heere God.

Jeruzalems muur lag in puin en van Jehova's tempel was, ja de grond gelegd, maar het geheel moest nog worden herbouwd.

Zoo nu ook is Gods Kerk op aarde, en dat wel in de tijden van verval, waarin die Kerk zoo menigmaal om de zonden van het Israel geraakt, aan Jeruzalems muur en tempel gelijk. Is het ook nu niet, Gel., en dat om onzer zonden wil, dat waar de Kerk, ook in ons vaderland, in zichtbare gestalte optreedt, zij zich in eenen allertreurigsten staat van verval openbaart?

Het is voor aller oogen openbaar, hoe vreemden zijn binnengedrongen en als 't ware het eene onmisbare stuk uit Gods Woord na het andere als hebben weggeslagen, zelfs zijn de fondementen ondergraven, en nu worden alle pogingen in het werk gesteld om ook dien hoeksteen uit de voegen te lichten en het openlijk luide uit te roepen: »Met Jeruzalems stad en tempel is het gedaan.»

Het is alsof de vastigheid van het gebouw al meer en meer wijkt, de eene steen na den anderen valt weg, en voor het oog ligt reeds alles in puin.

Zegt ge: »Mijn oog ontwaart zoo weinig van die gescheurde muren en ondergraven fondementen.»

Wij vragen u, is niet juist de oorzaak daarvan hierin gelegen, dat de vreemden, die ingedrongen zijn, onder den naam van te bouwen en het vervallene in den vorigen staat te herstellen, slechts een uitwendigen schijn hebben aangebracht?

Rondom het oude, het ten eenemale als onder het puin begravene, heeft men, geheel naar hedendaagschen trant, ofschoon op sommige punten in antieken stijl, een zwak gebouw opgetrokken en de niet diep ingeleide ziet thans geen reten of puinhoopen meer.

Heeft nu dat gebouw, dat daaromheen is opgetrokken, iets met het oude gemeen?

Voor het oog wellicht, maar neem nu die losse steenen, neem dat vermolmde gebinte weg en uw oog aanschouwt het oud Jeruzalem en geheel dien tempel, en ge kunt u verplaatsen in dien treurigen toestand van den waren Israeliet,

die, ten eenemale ternedergeslagen, op dien droeven puin hoop treurt en klaagt.

Dat los opgetrokken gebouw was slechts menschenwerk, in het aanzijn geroepen door kracht en geweld, en omdat nu in waarheid én stad én tempel niet kunnen gebouwd dan door de kracht van des Heeren Geest, en die Geest strijdt tegen het vleesch, zoo is er vijandschap, verzet, ja de tegenstand, die de Zerubbabels en de hunnen op elk gebied weerstaat, is groot, ontzaglijk groot; die tegenstand is als de groote berg, die straks het geheel als onder zich verpletteren zal.

Ja treurig is de toestand, waar het Woord van God en de waarachtige belijdenis wordt geminacht en de geboden des Heeren worden veracht. God wordt in de bediening van Woord en Sacrament gelasterd en het ongelooft neemt al breeder en breeder omvang aan.

Wat raad?

Die uitwendige schijn moet weggenomen, Gel., de treurige toestand van stad en tempel, treurig om onzer zonde wil, moet duidelijk aan het licht treden, opdat er bij het volk van Israel in waarheid een treuren vanwege de zonden gewekt worde, dan ook zal de Heere door zijnen Geest en Woord den ijver doen ontbranden in de ziele, om te bouwen naar zijnen wil en zijn gebod.

Zal er van een opbouwen naar des Heeren wil sprake kunnen zijn, dan moeten de handen allereerst aan het fundament gelegd, al het puin en gruis moet bedachtzaam weggeruimd, de breuke moet eerst volkomen ontdekt, en dat in diepe afhankelijkheid van God. Met ijver moet de eene steen na den anderen worden aangedragen, want eerst in dien weg zullen die zeven zich verblijden, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de handen van Zerubbabel, die, naar des Heeren woord, eenmaal den hoofdsteen zal aanbrengen, die dan het gebouw zal voltooien, met toeroeping: »Genade, genade zij denzelven!»

De bergen van tegenstand zijn groot, maar de Heere heeft één woord gesproken en dat zal Hij doen, door zijnen Geest zullen al die bergen worden tot een effen veld.

Wat kan niet ongelooft, menschenvrees, 't gezicht op eigen onbekwaamheid als 't ware in één oogenblik allen moed doen ontzinken, en onoverkomelijke bergen vertoonen zich dan voor ons oog, en dat te meer wanneer de tegenpartij, die dat menschelijk gewrocht, dat de scheuren en spleten overdekt maar niet herstelt, wenscht te handhaven, zich nu met kracht opmaakt om den opbouw van den vervallen tempel, aangevangen in des Heeren naam, te beletten.

Zoo ook nu, waar de Heere op kerkelijk gebied zijn volk verwakkerd, om, in gehoorzaamheid aan des Heeren Woord, voor de Kerk op aarde het goede te zoeken, en dat met geheele terzijdestelling van dat opgetrokken gebouw uit kerkelijke besturen, menschelijke reglementen en wat niet al meer bestaande, kan ja de vrees voor de bedreigingen van die vijanden en voor hun krachtig verweer, het volk als 't ware voor een oogenblik doen sidderen en beven, en straks ook de hand ten eenemale doen verslappen, wanneer het gebod van den Perzischen koning, d. i. de wereldlijke overheid, zich tegen hen verheft.

Dan vertoonen zich die machten voor het oog menigmaal als onoverkomelijke bergen, maar nu wil de Heere ons juist zoo wijzen op dit woord, dat dáár, waar menschelijke macht tegen menschelijke macht gesteld, de vijanden gewis de overhand zouden verkrijgen, het niet geschiedt door kracht, noch door geweld, maar alleen door des Heeren Geest, en dat nu ook door de kracht van dien Geest elke hooge berg zal worden tot een vlak veld.

Eenmaal, en dat op des Heeren tijd, zal Hij blazen in al het machtsvertoon van duivel, wereld en vleesch, en in zijne kracht zal Hij het doen geschieden, dat de hoofd- en sluitsteen aangebracht wordt door zijne bouwlieden, met toeroeping: Genade, genade zij denzelven!

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên ;
 Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên,
 Ik weet hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen,
 Naar uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen:
 Zoomin de hemel ooit uit zijnerf stand zal wijken,
 Zoomin zal uwe trouw ooit wanklen of bezwijken.

Gij hebt weleer van hem, dien Gij geheiligd hadt,
 Gezegd in een gezicht, dat zoo veel troost bevat:
 „Ik heb bij eenen held voor Isrel hulp beschoren,
 „Hem uit het volk verhoogd; hem had Ik uitverkoren.
 „'k Heb David mijnen knecht, mijn gunsteling, gevonden,
 „En hem, met heil'ge zalf, aan Mij en 't rijk verbonden.

Psalm 89 : 1 en 9.

Zoo nu spreekt het woord des Heeren, tot Zerubbabel gericht, ook thans tot ons, Geliefden: »Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden.»

Konden wij nu maar waarlijk dat woord gelooven, dan

zouden wij het ook ondervinden, dat elke hooge berg straks zal worden als een vlak veld.

De Heere werkt dat door zijnen Geest, en die werking kan door geen macht ter wereld worden tegengehouden, en ook geen toestand is zoo hopeloos of bij den Heere is uitredding, de hoogste berg wordt voor zijn woord een vlak veld.

»Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest.»

Dat woord geeft kracht en moed om voort te gaan op den eenmaal ingeslagen weg, zoo er ware liefde voor het Sion Gods gevoeld mag worden in het hart.

De tempel des Heeren ligt in puin, en nu is er ja een begeren levendig in de ziel om steenen aan te dragen en de handen uit te strekken tot opbouw van des Heeren huis, maar nu verrijzen bergen van zwarigheden voor het oog.

Eigene onbekwaamheid, en niet het minst de vrees voor de ingedrongen vreemden, de Samaritanen, die met behulp van de wereldlijke macht, den koning der Perzen, wellicht straks het geheele werk zullen beletten en in ijdel overmoed de zwakke bouwlieden alsdan zullen begeeren te vertrappen te midden van Jeruzalems puin, dat alles doet vreezen en sidderen en klagend uitroepen: »Het is ten eenemale tevergeefs.»

De Heere evenwel zal het doen geschieden; neen, niet vertraagd, maar met ijver gearbeid, die zeven verblijden zich als het tinnen gewicht is in de hand van Zerubbabel, hij zal het werk voltooiën, en den hoofd- en sluitsteen aanbrengen met toeroeping: »Genade, genade zij denzelven!»

En dan, ja dan zal juist dat gezicht op die heerlijke voltooiing, op die krachtige uitredding Gods, én Zerubbabel én Jozua én geheel het waarachtig Israel in aanbidding doen neêrzinken voor den God van Israel, den Jehova, den Koning zijner Kerk, die trouwe houdt tot in eeuwigheid, en die het de zijnen doet belijden: Niet onze kracht, niet ons werk, uw naam alleen, o, Heere, zij lof tot in eeuwigheid!

De Heere roept het Zerubbabel toe: »Door mijnen Geest zal het geschieden», en nu eischt de Heere dat zij, Zerubbabel en geheel het Israel, getrouw zullen zijn in de roeping, waarin zij geroepen zijn; de hooge berg zal vernederd worden, en de Heere zal op zijnen tijd betoonen alleen God te zijn.

Heeft de Heere door genade ook onze oogen geopend voor den droeven staat, waarin de Kerk, ook heden ten dage, ligt verzonken, dan spreekt de Heere ook in deze woorden tot ons, Gel.!

Is er begeerte levendig in uwe ziele om mede te werken tot opbouw van des Heeren huis, en dat in zijne kracht, — zoo

weet het: »geen kracht in u,» gij zijt zwakke, nietige schepselen, en wilt ge bouwen in eigen kracht, dan doet ge niets anders dan de binnengedrongen vreemden, die alleen een uitwendigen schijn wenschen aan te brengen en tevreden zijn zoo slechts die vervallen staat voor het menschelijk oog is bedekt.

Wilt ge in waarheid bouwen naar des Heeren wil, dan ervaart ge het, dat ge daar als onmachtig, als niets hebbende in uzelfven staat, ja dat ook alle macht in de wereld u tegen is; gij gevoelt u klein en gering, maar dit ééne wordt u door den Heere toegeroepen: Niet door u, maar door mijnen Geest zal het geschieden.

Die Geest nu wil zich bedienen van werktuigen, van menschen, en de zwaksten zijn onder zijne leiding sterk en tot alle werk bekwaam. Zij het drijven met vleeschelijke macht verre van ons, dat steunen op het schepsel is afdwaling van den Heere.

Verre zij het van ons, te roemen, dan alleenlijk in des Heeren naam.

Zij er in alles een vragen naar des Heeren wil; dat eischt de Heere; een in diepe afhankelijkheid opzien tot Hem, getrouw in de roeping waarin Hij de zijnen geroepen heeft.

Zij er waarachtig schuldbesef en schuldbelijdenis: »aan onze zijde niets dan zonde en schuld.»

Alles is verbeurd, maar wil de Heere aan de spitse treden en in zijnen naam en in zijne kracht het werk doen voltooien, dan is het genade, en niets dan genade.

Zij er behoefte aan gebed, een den Heere aanloopen, opdat Hij werke door zijnen Geest.

Stort de Heere de olie zijns Geestes uit, dan zal ook het licht schijnen in de Kerk, en het volk des Heeren zal juichen in dat groote heil.

Zij er gebed, een den Heere aanloopen, opdat Hij hen, die begeeren te bouwen aan des Heeren huis, stelle als olietakken voor zijn aangezicht.

Die olietakken toch begeeren rijkelijk mede te deelen, uit te storten en het licht te doen schijnen, en in dien weg werkt de Geest zoo krachtig, dat bergen wijken en de hoofd- en sluitsteen aangebracht wordt, terwijl geheel de gemeente het blijde moet uitroepen: »Genade, genade zij denzelven!»

De Heere sprak in deze woorden tot Zerubbabel en het volk van Israel, met het oog op den treurigen, vervallen toestand van stad en tempel beide.

De Heere richt zich in deze woorden ook nu tot ons, wat aangaat den droeven staat van de Kerk, waar de muren zijn gescheurd, en geheel die tempel als 't ware ligt in puin, maar,

Gel., dit woord is niet minder tot de ziele van een elk onzer gericht, en de Heere treedt er vermanend, maar tegelijk ook bemoedigend tegenover u op.

Niet door kracht, noch door geweld, maar alleen door des Heeren Geest kan het geschieden, dus eene ziel, uit den diepen staat van ellende verlost, mag juichen in dat groote heil.

Niets aan 's menschen zijde, geen enkele verdienste, het is alles om der zonden wil verbeurd. God alleen heeft niet vergeten genadig te zijn.

De Heere moet werken, onweerstaanbaar door zijnen Geest de zielen uitdrijven tot dien eenigen Middelaar.

De Geest des Heeren moet krachtig in de ziel werken, want van nature is er bij ons niets dan afdwaling, herhaalde overtreding.

De Heere moet het geloof in u werken door zijnen Geest, tot zaligheid.

In alles dus: niets uit u, het is Gods gave, niet uit de werken; niet uwe zaligheid om een enkele uwer verdiensten, opdat niemand roeme in eigen kracht.

Het te weten, dat het alleen des Heeren werk is, dat nu moet uitdrijven tot het gebed, Gel., dat de Heere eens doorbreke met zijnen Geest en in u brandende make den ijver om in alles te leven naar des Heeren wil en gebod. Er moet een vragen in de ziel zich openbaren naar den eisch van des Heeren recht, een worstelen om genade en vrede moet gekend in de ziel.

Is het dat in waarheid het heil van uwe onsterfelijke ziel u zwaar op het harte ligt, dan zult en kunt ge niet rusten in eigen onmacht, in het te weten dat God alleen werken moet; maar gij zult den Heere niet loslaten voordat Hij u zijne krachtige werking doe gevoelen in de ziel.

Dat worstelen nu met God, om het heil, het leven voor de ziel, is den Heere aangenaam, de zeven verblijden zich als zij het tinnen gewicht zien in de handen van den eenigen Zerubbabel.

In dien weg nu roept de Heere het de ziele toe, al is het alles donker en duister voor het oog: »Door mijne kracht zal het geschieden,» en tegenover alle aanvallen van Satan, wereld en ongeloof geldt het: »Wie zijt gij, o groote berg? voor het aangezicht van den eenigen Zerubbabel zult gij worden als een vlak veld.»

Die Zerubbabel, die het werk heeft aangevangen in de ziel, zal het voleinden. Strijd zal gekend, diepe wegen moeten bewandeld, maar het einde zal enkel heerlijkheid zijn; de hoofd- en sluitsteen, door dien Zerubbabel aangebracht, zal het, onder toeroeping, uitspreken: »Genade en niets dan genade.»

Mochten de oogen van velen, kon het zijn van allen in de gemeente eens geopend worden voor den diep ellendigen toestand, waarin wij allen van nature verzonken liggen, dan ook zou er een roepen, ja een worstelen uit de diepte der ziel tot God gekend worden, dat de Heere eens doorbreken mocht, en zijn licht eens doen schijnen, opdat waarachtige behoefte aan vrede gekend worde in de ziel.

Ja, dan ook zou er een geest van diepe verootmoediging uitgestort worden, vanwege de zonden, onze zondenbron en oorzaak van het kwade, oorzaak waarom ook die zichtbare Kerk, als Jeruzalems tempel weleer, daar nu ligt in het puin. Dan zou ook de behoefte en de begeerte levendig worden in de ziel, om als een cenig man zich op te maken, en in diepe afhankelijkheid van den Heere, ook wat aangaat onze zichtbare Kerk, niet te vragen naar menschelijke wet of bepaling, naar uitwendigen schijn, maar alleen naar des Heeren Woord en naar zijn heilig gebod.

In dat gevoelen weet en gelooft de ziel dat, ja heeft het mogen ervaren, bij ontdekkend Geesteslicht: het is niet door kracht, noch door geweld, maar door des Heeren Geest alleen dat het geschiedt.

De Heere belooft: »Door mijnen Geest zal het geschieden.»

Donker kan het er voorwaar in de ziel uitzien; de zonde hemelergend groot; voor het menschelijk oog de toestand ten eenemale hopeloos, maar niet voor den Heere.

Door zijne kracht geschiedt het, zal het geschieden, Hij spreekt, slaat de ijzeren deuren aan stukken, verbreekt de steenen harten en buigt de stramme knieën voor zijnen troon.

Neen, voor niemand is in dit heden der genade de toestand hopeloos, want de Geest des Heeren wil en kan redden; alleenlijk geldt het: Ken uwe ongerechtigheden en vlucht tot den eenigen Ontfermer.

Weet ge nu slechts te klagen en te kermen om behoud, ja acht ge het voor u wellicht eene geheel afgesneden zaak? o, Gel.! aan uwe zijde, ja afgesneden, voor eeuwig verloren, zoo het ooit door u moest worden verdiend; maar het is de Heere, en waar Hij werkt, wie zal dan keeren? Hij, de Heere, maakt elken hoogen berg als het vlakke veld. En zoo nu ook wat aangaat de zichtbare Kerk.

Donker en duister is de toestand, ja als hopeloos vertoont die zich in menig opzicht voor ons oog, maar mag er nu bij enkelen de ware behoefte en begeerte gekend, om ziende op dien treurigen staat, nu ook naar Gods gebod en naar zijn Woord de hand aan het werk te slaan tot opbouwning, op-

dat de naam van den eenigen Koning verheerlijkt worde, dan ook zal de Heere zich betoonen als een God niet van verre, maar van nabij."

Vele bergen verrijzen alsdan, wel is waar, voor het oog; ontallijk zijn de aanvallen en de bestrijdingen; straks zullen de zichtbare machten, hetzij kerkelijke of burgerlijke, den bouw voorgoed beletten; ja de moed zou geheel onzinken, ware het niet dat juist in dien nood de Heere het de ziel wil toeroepen: »Niet door uwe, maar door mijne kracht zal het geschieden," en in het geloof mag de ziel alsdan van verre zien hoe al die hooge bergen tot vlakke velden worden, waarover de Heere der heirscharen in macht en majesteit rijdt.

De groote Zerubbabel is Koning, Hij heeft het werk begonnen, het tinnen gewicht is in zijne hand. Hij zal het voleinden. Straks draagt Hij zelf den hoofd- en sluitsteen aan, en de arbeiders, waarvan het Hem behaagde zich te bedienen, zinken in diepen ootmoed en aanbidding neder, en belijden het: Genade, genade zij denzelve. Niet door kracht of geweld, maar door des Heeren Geest alleen is het geschied.

Door des Heeren Geest zal het geschieden, o, volk van God! Zij u dat tot troost. Aan uwe zijde slechts zonden en schuld, telkens verderft gij het opnieuw vanwege uwe afdwalingen, maar de Heere, die het werk begonnen heeft, zal het voleinden.

Neen, niet door kracht of geweld willen de hooge bergen wijken, maar de Heere moet spreken. Hij spreekt één woord en zij worden tot een effen vlak.

De Heere wil zich van middelen bedienen. Hij stelle u als olietakken, vervuld met de olie zijns Geestes. Zoo doe de Heere kracht van u uitgaan, zijn licht helder schijnen in uwe ziele, en in dat licht verheuge zich geheel de Kerk. Hij, de Heere, sterke de handen, dat er gebouwd worde in zijne kracht!

Vele, o volk van God, zijn de bezwaren; als onoverkomelijke bergen vertoonen zij zich vaak voor uw oog; zonde en niets dan zonde, enkel onrecht. Ziet het is alles verbeurd, maar een meerdere Zerubbabel is thans voor u aan de spitse getreden. Voor zijn oog vallen alle hoogten, en in zijne kracht verrijst straks stad en tempel uit het gruis en mag uwe ziele juichen in dat groote heil.

Eenmaal, ja, zal diezelfde Zerubbabel aan uwe zaligheid ook den sluitsteen toevoegen, met toeroeping: »Genade, genade zij dien zondaars. En wat aangaat den bouw van de Kerk hier op aarde, zoo zal ook Hij het zijn, die in heerlijken triomf den hoofdsteen aanbrengt, en daarop met onuitwisbare letters schrijft: »Genade en niets dan genade." Amen.

Zoo ik niet had geloofd, dat in dit leven
Mijn ziel Gods gunst en hulp genieten zou,
Mijn God! waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?
Ik was vergaan in al mijn smart en rouw.
Wacht op den Heer, godvruchte schaar! houd moed
Hij is getrouw, de bron van alle goed;
Zoo daalt zijn kracht op u in zwakheid neêr:
Wacht dan, ja wacht; verlaat u op den Heer.

Psalm 27 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

IX.

GEEF EERE UWEN NAAM!

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE HIJLAARD.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

'k Zal met mijn gansche hart Uw eer
Vermelden, Heer!
U dank bewijzen;
'k Zal U in 't midden van de goôn,
Op hoogen toon,
Met psalmen prijzen!
Ik zal mij buigen, op Uw eisch,
Naar Uw paleis,
Het hof der hoven;
En, om Uw gunst en waarheid saâm,
Uw grooten naam
Eerbiedig loven.

Psalm 138 : 1.

„Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!”

Psalm 115 : 1a.

Onze tekstwoorden drukken eene bede uit. Eene bede, die ook ons voegt, Gemeente!

Eene bede, die ook bij ons gevonden zal worden, zoo wij het gebed van Gods Kerk reeds leerden meëbidden; zoo de Heilige Geest Zijne onuitsprekelijke zuchtigen ook reeds uit ons doet uitgaan. Eene bede, die weer uit de zielen uitbreken moet, zoo de Heere de harten van Zijn volk weer verlevendigt in Zijne wegen, en weder naar Zijne schapen vraagt, om hen te weiden.

Dit gebed, dat alle eeuwen door in de Kerke Gods niet sterven kan, kwam ook in de dagen van den terugkeer uit de Babylonische ballingschap en van de wederopbouwung des tempels te Jeruzalem uit de ziel van den vromen zanger, die

dezen 115^{den} Psalm dichtte: door den Heiligen Geest gedreven moest hij de innigste zielsbeweging van Gods Israel in woorden brengen, en zoo op de lippen van het volk leggen, opdat in dezen weg Abrahams zaad zich bewust zou worden van de verborgen zuchtigen des Heiligen Geestes; gedreven en geleid zou worden in het gebed; en het geroep van het volk des Heeren naar de meening des Heiligen Geestes over Sions bergtop, over Kanaän, over de aarde klinken zou.

Ook ons doet de Heere dat geklank vernemen; ook onder ons laat Hij die bede hooren,

1. Om ons te doen verstaan, dat dit de bede is, waartoe Zijn Geest dringt;
2. Om onze zielen tot die bede te drijven;
3. Om die bede weer, als het onbedwingbare geroep van Zijn volk naar den hemel, over de aarde te doen klinken.

I.

„Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!” Door dit ons tekstwoord wil de Heere Zijne Gemeente doen verstaan, dat dit de bede is, die Hij bij Zijn volk wil vinden; die Hij in Zijn volk werkt.

Het gebed is het voornaamste stuk der dankbaarheid. Aan het gebed wordt het volk Gods gekend. Daar is onderscheid tusschen de volken der aarde en het volk des Heeren, en dat onderscheid komt uit in het gebed.

De volken toch roepen tot hunne goden van silver of goud, maar Israel roept tot den Heere, die den hemel en de aarde gemaakt heeft.

De volken der aarde roepen tot hunne goden, opdat zij door dat geroep die goden zouden bewegen, hun te geven, wat zij verlangen; hun gebed is een middel, om zich de vervulling hunner wenschen te verzekeren. Achtten zij die vervulling niet door allerlei omstandigheden bedreigd; vreesden zij niet gevaar of tegenspoed; waren zij voor de wraak der goden niet beducht, zij zouden niet bidden.

Het volk des Heeren bidt echter, omdat het aan de gunst, aan den zegen des Heeren behoefte gevoelt. Die gunst is hun meer dan uitgezochte spijsje. Dat volk heeft behoefte, het hart voor den Heere uit te storten, en Zijnen vrede te vinden, die in het harte daalt bij het aanschouwen van Zijn vriendelijk aangezicht. Het is hun hoogste goed

n a b j God te zijn. Al bezaten zij alle schatten van hemel en aarde, en zij moesten H e m missen, zoo zouden zij klagen van gebrek en ellende. Ja, Zijne goedertierenheid is hun beter dan het leven: „Wien heb ik nevens U in den hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde!” Daarom, omdat het hun om H e m te doen is, zoeken zij ook Zijne gaven, Zijne zegeningen, om H e m daarin te genieten, H e m daarin te verheerlijken.

De volken der aarde zijn onderscheiden van het volk des Heeren. Zij staan er vijandig tegenover. Zij haten dat volk, dat om den Heere roept. Dien God, die hemel en aarde gemaakt heeft, den levenden God, schuwen zij, al zijn zij het zich niet bewust. Al hun roepen tot hunne goden, al hun godsdienst, al hun bidden dient hun slechts, om hunne hand te sterken, opdat zij het tegen den levenden God uit kunnen houden, zich tegen H e m kunnen verdedigen; Zijne macht weerstand kunnen bieden; Zijn oordeel kunnen ontgaan; staande blijven tot in eeuwigheid zonder H e m. Al hun bidden dient hun slechts, om den natuurlijken, gevallen, schuldigen mensch te sterken tegenover den levenden God, die een wreker is. — Daarom haten zij dat a n d e r e volk, dat om den Heere roept; en hun zoeken, en hun wroeten, hun bidden, en hun werken is: de nederlaag, de ondergang van Israel. Opdat dit geroep om den Heere verstomme; opdat God te schande worde in dat volk; opdat de kroon op het hoofd van den gevallen mensch blijve staan; opdat het m e n s c h d o m in den strijd met den levenden God overwinnaar zij, en Satans toeleg uit het paradijs gelukke. De levende God moet het verliezen; en als Israel onder der heidenen voeten ligt, dan wandelt Nebukadnezar op het koninklijke paleis van Babel, en spreekt: „Is dit niet het groote Babel, dat i k gebouwd heb tot een huis des koninkrijks door de sterkte mijner macht, en ter eere mijner heerlijkheid!” Dit „i k” is het eenigste doel van de volken der aarde, het eenigste doel van hun godsdienst, het eenigste doel van hun gebed, het eenigste doel van hunnen strijd tegen het volk des Heeren. Daarom roepen zij hunne goden aan, om den ondergang van Israel.

Ook Israel bidt. Maar het is een a n d e r bidden. Bekommeren zij zich in hun gebed niet om de heidenen? Is hun gebed geen strijd tegen de heidenen? Vragen zij niet om o v e r w i n n i n g? Gaat het bij hen in het gebed niet om eene kroon? Is er bij hen geen d o e l tegenover de volken der aarde? De 115de Psalm geeft ons aanstonds antwoord op die vragen. Hoort dat biddend geroep: „Waarom zouden

„de heidenen zeggen: „Waar is nu hun God?“ Onze God is „toch in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. Hunlieder „afgoden zijn zilver en goud, het werk van des menschen „handen: zij hebben eenen mond, maar spreken niet; zij hebben oogen, maar zien niet; ooren hebben zij, maar hooren „niet; zij hebben eenen neus, maar zij rieken niet; hunne „handen hebben zij, maar tasten niet; hunne voeten, maar „gaan niet; zij geven geen geluid door hunne keel. Dat die „hen maken hun gelijk worden, en al wie op hen vertrouwt!“ De bidder roept om b e s c h a m i n g voor de heidenen; dat zij in hunne machteloosheid tentoongesteld worden; dat zij het vermogen van den levenden God gewaar worden, en verstommen. Hij worstelt in zijn gebed tegen het streven der heidenen in. Dat der heidenen roem tot schande worde; de ijdelheid, de leugen van den valschen godsdienst openbaar worde. Dat hun toeleg mislukke, dat mislukke al hun bedrijf. Hunne goden zijn leugenen; hun godsdienst is een leugen; hun gebed is een leugen; — dat dit alles dan a l s l e u g e n aan den dag gebracht worde. Geheel dat leven en streven der volken met hunne kracht, hun roem, hunne heerlijkheid, hun geroep, hun godsdienst en gebed, hunne deugd en schoonheid kome uit als een werk, dat liegt, eene bespotting: ijdelheid der ijdelheden, het is alles ijdelheid.

Het volk des Heeren bidt dus om de nederlaag der heidenen. En daarom ook om den zichtbaren z e g e n des Heeren over Israel. Daar bidt het om. Daar rekent het op. Dat verwacht het van den Heere in het gebed. „Israel! vertrouw gij op den Heere; Hij is hunne hulp en hun schild. Gij „huis van Aäron!“ gij dienstknechten van den waarachtigen God! „vertrouw op den Heere; Hij is hunne hulp en hun „schild. Gijlieden, die den Heere vreest! vertrouwt op den „Heere; Hij is hunne hulp en hun schild. De Heere is onzer „gedachtig geweest, Hij zal zegenen; Hij zal het huis van „Israel zegenen; Hij zal het huis van Aäron zegenen; Hij zal „zegenen, die den Heere vreezen; de kleinen met de grooten. „De Heere zal den zegen over ulieden vermeerderen, over „ulieden en over uwe kinderen. Gijlieden zijt den Heere gezegend, die den hemel en de aarde gemaakt heeft. Aan „gaande den hemel, de hemel is des Heeren; maar de aarde „heeft Hij der menschen kinderen gegeven. De dooden zullen „den Heere niet prijzen, noch die in de stilte nedergedaald „zijn. Maar wij zullen den Heere loven van nu aan tot in „der eeuwigheid. Halleluja!“

Zoo gaat het dan ook hier om nederlaag van den tegenstander en eigen overwinning? Maar dan is er immers geen

verschil tusschen het gebed der heidenen en dat van Israel? Wie zoo oordeelt, heeft het gebed van Israel niet verstaan. Der heidenen streven, het streven van al wat uit het vleesch geboren is, bedoelt eigen eere, en daarom eigen deugd, eigen gerechtigheid, eigen welvaart, eigen zin en lust; godsdiens- en gebed en strijd dienen hier, om het tegen den waarachtigen God uit te houden, om het eigen ik te kronen, en eere te brengen over eigen naam.

Maar Gods volk, uit den Geest geboren, hunkert naar de overwinning des Heeren en daarom naar de nederlaag van de leugenmacht; naar het standhouden van Zijn volk, omdat Zijne eere daaraan hangt, en daarin genoten wordt. Daarom alleen. Het wordt uitgedreven, om te roepen naar Zijne glorie. Zijne glorie over de heidenen, over geheel het rijk des Satans; Zijne glorie in Zijn volk, in Zijne heiligen.

Dat is het kenmerkende van het gebed dergenen, die den Heere leven. Zij kunnen niet rusten. Hun ingewand keert zich in hen. Zij worden bewogen en uitgedreven, om te worstelen: „o, Heere! geef eere Uwen Naam! Laat de eere van dien Naam uitkomen! Breng die eere uit voor aller oog! Die eere alleen! Laat die eere blinken als een verschrikkend, verblindend licht over allen, die de leugen eeren. Laat die eere de hel doen sidderen, den duivel doen krimpen in zijne rampzaligheid. Laat die eere in Uwe heiligen gezien worden, die U aanbidden in Uwe heerlijkheid, U loven als hunne zaligheid. Heere, geef eere Uwen Naam!”

„Geef eere Uwen Naam!” Wij kunnen U niets brengen! Wij zijn stof en asche! Uw glorie is Uw eigen werk. Laten wij er slechts toe mogen dienen! Ruk zondaars uit het verderf! Houd ons in stand! Doe ons U leven. Leid ons als uw volk! Verheerlijk U in ons! „Geef eere Uwen Naam!”

Geef eere Uwen Naam! Bidt het volk des gebeds hiermee om de eere des Heeren alleen en dus om beschaming der heidenen, die eigen eere zoeken, — het bidt dan tegelijk ook om beschaming van zichzelf, voor zo over het eigen eere zoeken zou. Ja, het bidt, het smeekt om afwending van die eigen eere. Alle afgoden moeten te schande worden, ook de afgod van eigen eer, die in het vleesch aandringt op eene plaats. Het volk des gebeds wijst den Heere op al de afgoden, die Hem onteeren en het roept om Zijne zegepraal over die allen, — maar de eerste tegenstander Gods, die overwonnen moet worden en buitengeworpen, de eerste afgod, die moet worden verbrijzeld, is de eigen eer, het eigen ik, — en daarom, als het volk in gebed mag uitgaan, dan brengt het met bevende vingers dien eigen afgod uit,

om hem voor den Heere neder te werpen, en het smeekt zoo dringend, zoo aanhoudend: „Niet ons, o Heere! niet ons!” o, Heere! neem dien paradijsafgod, die slang toch weg; zegpraal over ons en wees onze God door Uwe almachtige genade: „Niet ons! o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!”

II.

Wanneer de Heere het Zijn volk weder herinnert, dat het gebed, waartoe Zijn Geest dringt, eene bede is, om de nederwerping van de eere des menschen en de oprichting van de eere Gods, dan doet Hij dit ook, om hierdoor als door een middel de zielen dergenen, die Hem belijden, tot die bede uit te drijven.

Israël moest in de dagen van de wederopbouwung des tempels die woorden van Psalm 115 op de lippen nemen, om daardoor er bij bepaald te worden, dat het zelf geene eere verdiende; dat het geene eigen eere mocht zoeken; dat het hierin van de heidenen onderscheiden moest zijn; maar ook, dat den Heere alleen eere toekwam; dat Hem eere gebracht moest worden; dat Hij zelf Zijne eere in het licht moest brengen; dat Jeruzalem en de tempel moesten herrijzen uit het puin, opdat Zijn naam in eere blinken zou.

Het volk moest bij Sions gruis zien, hoe de eere des Heeren ter aarde nederlag en de afgoden der heidenen tegen Hem roemden. Zij moesten zien, hoe Israëls eigen werk dezen smaad had veroorzaakt. Zij moesten beschaamd worden; en in die vernedering door genade verlevendigd, om, zich zelve aanklagende als verwerpelijken, nochtans te roepen tegen de afgoden in, te roepen ook tegen dat eigen vleesch en bloed in, of Hij, de waarachtige God, toch Zijne eere mocht uitbrengen, der heidenen woeden mocht beschamen, maar ook het woelen van vleesch en bloed ten onder mocht houden, opdat Jeruzalem niet als een eigen Babel herbouwd werde, maar waarlijk worden mocht de stad, die op de aarde de eere des Heeren uitriep.

De Heere wilde er Zijn volk toe brengen, dat het bij het gebruik van den troffel, bij het leggen van steen op steen, eigen vervloeking bedacht en beleed, en in het bouwen smeekte en riep en worstelde, om de eere van Zijnen Naam. Opdat, als straks des Heeren Huis weer blonk op Sions top, niet slechts „Basans hemelhooge berg” beschaamd zou staan, maar ook in Jeruzalem alle roem uitgesloten zou worden in

de belijdenis: „Bij ons is de beschaamdheid des aangezichts, Gij alléén zijt God!”

Hij wilde Zijn volk in deze smeeking uitdrijven, omdat Hij eere wilde geven aan Zijnen Naam, en opdat dan ook in het herbouwde Jeruzalem, iedere steen alleen die eere zou uitroepen.

Daarom moest dat herbouwen dan ook plaats hebben, terwijl de afgoden als het ware Sions berg omsingelden, om het te beletten. Het moest geschieden door een zwakken en geringen hoop volks; het moest plaats hebben onder vreezen en zuchten; het moest plaats hebben onder het geroep dergenen, die schuldig waren; die zelve onheiligers waren van des Heeren Naam; onwaardig en onbekwaam om Gode eere te brengen; maar uit wier ziele de Geest het geschrei naar God perste, meer doordringend nog dan van het aemechtige hert, dat om water schreeuwt: „Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!”

Ook onder ons, Gel! verkondigt de Heere die bede, die Hij bij Zijn volk vinden wil, opdat Hij onze zielen tot die bede drijve, en in dien weg zelf eere voor Zijnen Naam bereide.

Het Koninkrijk Gods is er tot Zijne eere; en die eere bereidt de Heere zich daardoor, dat dit Koninkrijk er is, ondanks den gevallen mensch, die Gode vijandig is; die onwillig is, om Hem te eeren. Die eere bereidt Hij zich daardoor, dat dit Koninkrijk bestaat uit onderdanen, die zelve nooit naar Gods eere gevraagd zouden hebben; ja, die hunnen weg voor Hem verdorven hebben, ook als Hij hen reeds in Zijn Israel had ingelijfd. 't Is een Huis vol van verminkten en kreupelen en blinden; het onedele en het verachte der wereld, en hetgeen niets is. Zij verontreinigen het Huis en zij breken het af en zij halen in Zijn eigen Huis smaad over den Naam des Heeren, door er den afgod van eigengerechtigheid, en eigen eer, en eigen wil gedurig in op te richten. Daarom ligt Jeruzalem, de Stad Gods, het Huis, de Kerk des Heeren op aarde telkens weer verwoest; niet slechts door den haat der heidenen, dergenen, die God niet vreezen; maar allermeeest door de zonde dergenen, die naar den Naam des Heeren zich noemen, door de zonde van Zijn volk.

Toch zal de Heere eere geven aan Zijnen Naam. Hij zal altijd de vervallen hut van David weder oprichten. De poorten der hel zullen Zijne Gemeente niet overweldigen, want Zijne eere hangt er aan. Daarom wordt Jeruzalem herbouwd, daarom wordt Zijne Kerk telkens weer hersteld. Hij geeft

eere Zijnen Naam. Maar als Hij dat doet, gelijk wij dit ook in onze dagen mogen aanschouwen, dan brengt Hij het overblijfsel Israels bij de puinhoopen als een arm en ellendig volk. Dan laat Hij het dat volk aanschouwen, hoe het volk der aarde met al zijne afgoden niets van Jeruzalems herbouwing weten wil; hoe alles samenspannt, om de herstelling van Gods Kerk, de wederoprichting van Zijne eere te beletten; geheel dat godsdienstige volk der aarde, bij hetwelk dit Israel zoo gedurig hulp en steun zocht; die vrome afgodendienaars, aan welke Israel den broedernaam heeft willen geven. Ja, dan laat Hij het dat Israel verstaan, hoe het eigen vleesch en bloed, hoe hun eigen „ik” die herstelling van Zijn Huis tegenstaat, en lust heeft aan de afgoden, om die te dienen; die afgoden van zilver en goud, het werk van menschenhanden.

Hij doet hun oog staren op dat puin, op Zijn heiligdom, dat verwoest is, en daarin doet Hij hen hunne zonde aanschouwen. Omdat zij niet gehoord hebben naar den Heere, Zijne inzettingen en Zijne rechten niet gehouden hebben, maar naar eigen wijsheid hebben geluisterd, naar eigen lust en eere gevraagd hebben, — dáárom ligt daar des Heeren Kerk in puin, de eere des Heeren vertreden. En als Hij dan de bede hun op de lippen legt: „Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!” dan wil Hij daarin hunne schande voor hunne ziel leggen, hen wijzen op de verontreiniging, op de verwoesting van Zijne Kerk door hunne zonde. Ja, Hij wil ook ons door dat: „niet ons! niet ons!” dat wij zelf op onze lippen nemen, aan al onze afgoderijen herinneren. Jeruzalem moet herbouwd worden, want de Heere zoekt Zijne eere. Maar wij worden bij het puin gebracht, niet omdat wij nu eens de rechte bouwlieden zijn, omdat wij nu eens voor die eere des Heeren zullen zorgen, maar juist omdat wij de oorzaak van de onteering des Heeren zijn. Opdat wij in het puin der Kerk, onze schande, onze naaktheid, onze zonde zullen zien. Opdat wij dáár, waar nu om de eere des Heeren geroepen moet worden, aan al onze afgoden ontdekt zouden worden, die wij nog dragen in ons klee: onze eierzucht; onze wereldliefde; onze gierigheid; onze zelfzucht; onzen hoogmoed; ons minnen van rust en gemak en genot, ons zoeken van de gunst der menschen; ons leven bij eigen berekening en eigenwijs overleg; ons pogen, om alles te ontgaan, wat niet naar den vleesche is.

Bij dat puin moeten wij staan; wij, die als de belijders des Heeren Zijne eere hadden moeten bewaren, wij moeten hier ons laten beschuldigen, dat wij die eere onzes Gods verkochten voor dertig zilverlingen. Zoo wij nog tot het getal

der wedergekeerden uit Babel behooren, het is alleen, omdat de Heere nog eere aan Zijn eigen Naam geven wil. o, Ja, Broeders en Zusters! da a r o m a l l e e n.

Wil Hij ons nog verwaardigen te roepen om die eere, dan drijft Hij ons ook in de diepte, dan brengt Hij ons bij het verwoeste heiligdom, om daar te zien, wat de wereld niet ziet, namelijk onze zonde, onze schande; om daar te bekennen, wat vleesch en bloed niet bekent, namelijk dat wij onteerders van Gods Naam zijn; om daar den gruwelijken afgod, die de eere des Heeren tegenstaat, te bekennen als den afgod, waarmee wij gemeenschap gehad hebben. Al het ongerechte, dat daar tegen den Heere woelt in de wereld en tegen Zijne eere opstaat, de onteering van Zijnen Naam, waarvan het verwoeste heiligdom getuigt, die moeten wij daar, zoo wij begenadigden zijn, belijden als o n z e z o n d e. Bij die schande moeten wij een walg van den afgod hebben, des Heeren oordeel over hem uitroepen, terwijl wij er als de s c h u l d i g e n bij staan. En indien wij zóó met den Heere instemmen mogen in Zijn oordeel over onze zonde, over o n z e o n e e r, dan werkt daarin reeds de Geest des Heeren in ons de erkenning van de e e r e G o d s, en de liefde tot die eere, en het gebed om die eere. De smeeking, dat onze eigen eer nedergeworpen worde, en wij vaten tot Z i j n e eere mogen zijn. Dat Hij in ons verheerlijkt worde door over ons te zegepalen. In het: „niet ons, niet ons, o Heere!” wordt het zuchten, het smachten, het bidden om de eere des Heeren geboren; het roepen, het dringen, dat de Heere toch zal opstaan, om eere te g e v e n aan Zijnen Naam. Dan begint in de vernedering des volks de wederopbouw van Jeruzalem, de oprichting van de eere des Heeren door Zijne almachtige genade, door Zijn eigen, eeuwigen, vrijen wil, waardoor Hij onze zielen doet uitgaan in smeeking: „Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!”

„Geef eere Uwen Naam!” Zoo roepen wij als onwaardigen door de genade des Heiligen Geestes gedrongen, en bidden hiermeê om de herstelling van Jeruzalem, van des Heeren Kerk op aarde. Bidden, om een Huis, dat den Heere verheerlijkt; om een stad, die Zijn sieraad is; om een volk, dat Hem dient; om onderhouding van Zijne inzettingen en Zijne rechten in Zijne Kerk; om de openbaring Zijner kracht, Zijner heerlijkheid in het Lichaam van Christus, tot beschaming Zijner vijanden, tot beschaming van al wat vleesch is. Wij bidden om de eere van den Naam des Heeren, die Hij geven moge, door Jeruzalem zóó te bouwen, dat al de steenen roepen van de eere des Heeren. Hij geve eere Zijnen Naam, door aan

ieder, die aan de herstelling van Zijnen tempel door Zijnen wil bouwen mag, bij allen arbeid de zuchting in de ziele te leggen: „Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!”

Gedenk niet meer aan 't kwaad, dat wij bedreven:
 Onz' euveldaad word' ons uit gunst vergeven!
 Waak op, o God! en wil van verder lijden
 Ons klein getal door Uwe kracht bevrijden.
 Help ons, barmhartig Heer!
 Uw' grooten naam ter eer;
 Uw trouw koom' ons te stade;
 Verzoen de zware schuld,
 Die ons met schrik vervult;
 Bewijs ons eens genade!

Zoo zullen wij, de schapen Uwer weiden,
 In eeuwigheid Uw' lof, Uw eer verbreiden,
 En zingen, van geslachten tot geslachten
 Uw trouw, Uw' roem, Uw onverwinb're krachten.

Psalm 79 : 4 en 7.

III.

Door de bede van dezen Psalm aan de wedergebrachten uit Babel op de lippen te leggen, wilde de Heere hunne eigene oneer voor hunne zielen brengen, opdat zij die zouden belijden, Gods eere alleen erkennen zouden, — en in de bede om nederwerping van eigen eere, tegelijk om de eere van Zijnen Naam zouden roepen.

Want om dat roepen van Zijn Israel is het Hem bepaald ook te doen. Zijne eere is hierin gelegen, dat Hij door Zijne almachtige en vrijmachtige genade op deze aarde een volk heeft, dat om Zijne eere roept. Dat geroep om Zijne eere moet, ten spijt van Satan en zonde over deze aarde klinken. „Hij zelf heeft Sions berg begeerd ter woning, om aldaar geëerd, Zijn heerlijkheid te toonen.” Daar is Jeruzalem voor; daar is Zijn volk voor, om Zijnen lof te verkondigen. Dat volk, in schuldbesef en verootmoediging zich aanklagende, moet weer naar dat heiligdom, waaruit de genade straalt, het oog richten en niet slechts in aanbidding zich buigen, maar ook als Gods volk roepen om het opwaken Zijner eere, om alle afgoden te beschamen en te schitteren over geheel de aarde. Uitgedreven en aangedreven door den Heiligen Geest moeten zij als het volk,

waarin de Heere verheerlijkt wordt, worstelen om het herrijzen van des Heeren Huis, om de zegepraal van Israels God over alle vleesch. Het gebed moet een strijd worden, waarvan de aarde het gedruisch verneemt, een geroep in het midden der afgoden om hunne nederwerping, een geroep om de bevestiging van des Heeren volk. „Sta op, o God! twist Uwe twistzaak; gedenk der smaadheid, die U van den dwaas wedervaart den ganschen dag!” (Ps. 74 : 22).

Zoo wordt des Heeren eere op aarde gehoord en gezien in dit roepende volk; zoo wordt die eere aanschouwd in den tempel, in Jeruzalem, die onder dat geroep herrijzen; zoo komt die eere er, omdat de heidenen bekennen moeten, dat de Heere God is. Zoo geeft de Heere, in het geroep en in de verhooring, eere aan Zijnen Naam.

Zoo de bede van dezen Psalm door des Heeren genade ook ons voor de ziele gebracht is, Gel! en de Heilige Geest heeft onze oogen geopend voor het heiligdom des Heeren, dat verwoest was; voor Zijne Kerk op aarde, die, door onze schuld, den Heere onteert; zoo wij dat waarlijk voor den Heere mogen belijden en betreuren; zoo wij de toevlucht mogen nemen tot Zijnen Naam, opdat Zijne genade zich nog in ons verheerlijke; zoo wij nog den verschen en levenden weg naar den troon der genade mogen vinden; in het Verbond eene schuilplaats mogen zoeken; in den Naam van den Borg mogen smeeken om ontferming; zoo wij nog pleiten mogen op Zijne trouw, op Zijne eer: „om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil”; — o, dan kan het niet anders, of de Heere heeft daarmee een vuur in onze zielen ontstoken, dat vele wateren niet kunnen uitblusschen. Dan moeten ook wij roepen om de eere van Gods Naam. Want daar brengt de Heere allen toe, die Hij begunadigt. Hij heeft ons biddende gemaakt, opdat wij roepen zouden dag en nacht om Zijne eere. De aarde moet het hooren. De afgoden moeten het weten. Het volk der aarde moet het bemerken, dat de Heere opgestaan is en dies Zijn volk roept om Zijne eere.

Die eere werd door ons nedergeworpen; die eere moet door Hem weer opgericht worden, en zoo Hij in ons zich weer verheerlijkt, dan kunnen wij niet rusten, voordat Zijn eere weer blinkt in Zijn heiligdom, dat alle afgoden in al hun schoonheid afschuwelijk worden, voor aller oog te schande gemaakt, en alle vleesch aanschouwt, dat de Heere God is.

Zoo wij in de diepte geleid werden, om het „Niet ons, o, Heere!” te bidden, zoo zullen wij voortgedreven worden, om te smeeken om Gods eere tegen alle afgoden in. Als David zullen ook wij spreken: „Zoo ik in de tent mijns huizes inga!

Zoo ik op de koets van mijn bed klimme! Zoo ik mijnen oogen slaap geve, mijnen oogleden sluimering! totdat ik voor den Heere eene plaats zal gevonden hebben, woningen voor den Machtige Jacobs!" (Ps. 132 : 3—5).

De Heere moet weder tot Zijne eere komen in Zijne Kerk, in ons vaderland, op de aarde. Omdat Hij opgestaan is, mogen wij dat verstaan; mogen wij om die eere smeeken in het gezicht der afgoden; maar daarom ook, drijft Hij ons tot den arbeid, om de breuke van Zijn Huis te heelen. Dat Huis moet hersteld! Hersteld ondanks alle aanslagen Zijner vijanden. Zijn recht, Zijne eer moet weêr worden opgericht. Zijn Naam, Zijn Woord moeten weêr het teeken zijn van Zijne woning. Zijn lieve Zoon, de gezalfde Koning Sions, de éénige en algenoegzame Zaligmaker, het Lam, dat alléén de eere ontvangen moet, — Hij, de steen door de bouwlieden verworpen, moet weêr tot een Hoofd des hoeks liggen; Hij, de éénige deur tot de schaapskooi zijn. De Heere is opgestaan om Zijn Huis te herbouwen, daarom bond Hij het in de diepte van onze vernedering op onze zielen, dat Zijn Huis herbouwd moet worden. Al zouden alle duivelen, alle machten, alle menschen het willen beletten, het moet! Want het geldt de eere van den levenden God; het geldt de eere van Immanuël! Zoo moeten wij dan wel, waar onze zielen naar die eere uitgedreven worden, den troffel voeren, al rukken ook alle heidenen op ons aan. Zij moeten beschaamd worden. Zij zullen beschaamd worden. Zoo zij zegepraalden, werd God gesmaad door hun hoongelach: „Waar is nu hun God!" Daarom zoo wij aan des Heeren eere gebonden werden, onbekwaam en krachteloos als wij zijn tegenover een machtig leger van vijanden, — zullen wij roepen in het bouwen, dat onze eere niet wederom de vijanden doe zegepralen, den Naam des Heeren doe lasteren, maar dat, ondanks ons, des Heeren Kerk hersteld worde ten spijt der afgoden, tot eere van des Heeren Naam. Wij zullen roepen, strijdende, worstelende in het gebed, onder den arbeid; roepen tot den levenden God, den Almachtige; roepen tot Hem, wiens eere het geldt; roepen om Zijne eere: „Niet ons, o Heere! niet ons, maar Uwen Naam geef eere!"

In dien weg herbouwt de Heere Zijn Huis; daar is niemand, die het verhinderen kan, zoo wij slechts bidden mogen. In dien weg herbouwt de Heere Zijn Huis, want zoo wij roepen mogen om de eere des Heeren, zullen al de afgodenmakers, ondanks al hun gespot, aan hunne afgoden gelijk

worden, krachteloos, beschaamd, verlegen. Ja zij zullen het bemerken, dat de Heere om Zijne eere komt; en gewillig of onwillig zullen zij weten, dat de Heere God is, die Zijne eere aan geenén anderen geeft, noch Zijnen lof den gesneden beelden. Zij zullen het erkennen, dat Hij slechts ééne Kerk heeft, de Kerk van Zijnen Zoon, waarin die Koning regeert, waarin Zijn Recht, Zijn Woord, Zijn Wil en ordinantie, Zijn Naam geldt, waarin Zijne Eere gezien wordt, en alle vleesch gevloekt is. — Zij zullen het zien en erkennen door mede hunne schuld te belijden en den Naam des Heeren te aanbidden tot zaligheid, — óf door alle masker van godsdienst af te werpen en als zoekers van eigene eere Hem den overwinnaar te kennen in hunne rampzaligheid.

Zoo zal in de herstelling der Kerk, die wij hier op aarde beleven, de eere des Heeren alleen uitkomen, in het gebed van Zijn volk en in de verhooring hunner smeeingen.

En eenmaal daarboven zal het Jeruzalem eeuwig pralen, wanneer al de zuchtingen verhooring vinden en de Heere eeuwig Zijnen Naam eere geeft. Dat zal de zaligheid zijn van allen, die hier bij aanvang in die eere hunne zaligheid mochten vinden.

„Geef eere Uwen Naam!” Kent gij M. H. die bede? Het volmaakte gebed begint niet met het dagelijksch brood, maar met de heiliging van den Naam des Heeren. Daar begint al wat uit God geboren is te bidden. Is dat reeds uw hoogste verlangen geworden, of dient uw gebed u nog om uzelf en? Om brood en voorspoed, en hulp in allen nood? Zoo bidden de heidenen ook. Dat is het gebed des vleesches, dat om eigen eere roept.

Wij bidden dan over u, dat de Heere de eigenlijke bedoeling van uw gebed niet verhoore. Trouwens, gij roept ook niet waarlijk tot den levenden God, zolang gij niet om Zijne eere roept. Gij dient den afgod van uwe ijdele gedachte. Indien de Heere zich met zulke onderhandelingen ophield, als gij met uw god voeren wilt in uw godsdienst en in uw gebed, — zoo zou Hij geen God zijn!

Och, dat Hij zich uwer ontferme, om u, die Hem niet kent, tot kennis van Zijne Majesteit, tot kennis van uzelf, van uwe ongerechtigheden te brengen, u Zijne eere nog eens in Zijn Recht en in Zijne Genade te doen aanschouwen, opdat gij die eere boven alles moogt leeren begeeren. Want zoo gij de eere des vleesches zoeken blijft, zoo zult gij eenmaal in uw verderf God moeten verheerlijken.

Over u bidden wij: „Heere, geef eere Uwen Naam! Open ook dezen blinde de oogen; maak ook hier de afgoden te schande.”

Och, of gij het mede bidden mocht! Bid deze bede en zij zal u gegeven worden.

„Geef eere Uwen Naam!” Ja, wie dat bidden mag, die wordt verhoord. Israel, vertrouw gij op den Heere!

Zij het dan onze bede. Voor onze Kerken. Geef, Heere! eere Uwen Naam. In de Kerken, die Gij tot Uw Woord terugbracht. Bouw Uwe eere op! Door verootmoediging, door geloof, door heiligmaking. In de bedieningen; onder volwassenen en kinderen. Laat er kracht van Uw Lichaam uitgaan! — Geef eere Uwen Naam! Door al Uw gevangenen weder te brengen. Laat het getuigenis doorgaan. Maak oogen open, maak boeien los. Verlos van de afgoden. Breng de tegenspraak tot zwijgen bij zoo velen, die Uw getuigenis hooren. Maak Uwe knechten gehoorzaam. o, God, sta op! ontferm U over Uwe ellendigen! — Geef eere Uwen Naam! in den strijd. Laat alles daartoe medewerken. Dat het openbaar worde, hoe Gij regeert! — Geef eere Uwen Naam! In de zaak van ons recht. Kom om Uwe eere bij overheid en rechters. Gij zelf moet Uw licht over hen doen stralen, opdat zij U vreezen.

Geef eere Uwen Naam, hoe het ons ook ga. Verheerlijk Uwen Naam in ons. Ontdek ons meer aan onze zonden. Leer ons meer kennen van de schatten, die daar zijn in Jezus Christus onzen Heere. Vereenig ons nauwer met Hem. Doe ons uit Hem alleen vruchten dragen. o, God, vereenig ons inniger met U. Laat Uw licht uit ons blinken door de dooing van al onze leden op de aarde! Laat ons dienen mogen tot Uwe eere, in overvloedigen arbeid, in liefde, in gebed, in heiligen ijver, in smaadheid, in alle dingen.

Broeders en Zusters! — Dat gebed wordt verhoord. Werke de Heilige Geest het steeds sterker in ons, tegen al ons vleesch en bloed in. Zoo nemen wij tot de genade de toevlucht, en altijd dieper ons buigende: „niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen Naam geef eere!” zullen wij „vaten ter eere” zijn. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

X.

EENE BEDE, DOOR DEN HEERE AFGEWEEZEN.

DOOR

P. VAN SON,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Geloofd zij God, die zijn genade
Aan mij heeft groot gemaakt;
Die voor mijn welstand waakt:
Zijn oog slaat mij in liefde gade;
Hij wil mij heil bereiden,
Mij in een vesting leiden.

Bemint den Heer, Gods gunstgenooten!
Den Heer, die vromen hoedt,
En straft het trotsch gemoed.
Zijt sterk; Hij zal u niet verstooten;
Hun geeft Hij moed en krachten,
Die hopen op Hem wachten.

Psalm 31 : 17 en 19.

En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen, zoo is mij gegeven een scherpe doorn in het vleesch, namelijk een engel des Satans, dat hij mij met vuisten slaan zou, opdat ik mij niet zou verheffen.

Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken.

En Hij heeft tot mij gezegd: Mijne genade is u genoeg; want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht. Zoo zal ik dan veel liever roenen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone.

Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in nooden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil; want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

2 Corinthhe 12 : 7—10.

Toen wij heden voor acht dagen tot u spraken over de Apostolische zegenbede: »De genade van onzen Heere Jezus

Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u", konden wij niet vermoeden dat wij eenige dagen daarna ons de gelegenheid zouden zien geboden, om ook andere broeders over datzelfde onderwerp te hooren. Toch is het geschied, en wel in het onlangs te Rotterdam gehouden Convent. Daar is de vraag gedaan: »of de godsdienstonderwijzers, evangelisten, ouderlingen en andere broeders, niet in het ambt gezet van de bediening des Woords en der Sacramenten, bij het einde van de door hen geleide samenkomsten, den zegen op de gemeente mogen leggen al dan niet." Op die vraag is verschillend geantwoord, en wyl men niet tot eenheid van overtuiging kon komen, besloot men, dat de broeders vooralsnog in dezen zouden voortgaan met hetgeen zij tot nog toe gedaan hadden, zich voornemende om over deze zaak nog eens ernstig na te denken en haar dan later weer ter sprake te brengen. Wat wij gehoord hebben heeft ons opnieuw bevestigd in onze overtuiging, dat wij u over de hooge beteekenis dier zegenbede niet te veel hadden gezegd, en dat de gemeente zich steeds meer bewust moet worden wat het inheeft, dat de zegen des Heeren op haar gelegd wordt. In genoemde zegenbede wordt »de genade van onzen Heere Jezus Christus" 't eerst genoemd. Waarom dit geschiedt hebben wij u vroeger herinnerd, maar heden worden wij in onzen tekst bepaald bij den rijkdom en algenoegzaamheid dier genade voor een ieder die haar deelachtig werd. De Heere der heerlijkheid zelf heeft dat getuigenis aangaande zijne genade gegeven, toen Hij zijnen apostel moest zeggen dat Hij de door hem opgezonden bede niet kon verhooren. »Mijne genade is u genoeg, want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht," is een woord van den Heiland uit de vaste plaats zijner woning, maar door Paulus herinnerd ter verklaring van zijnen roem in zwakheden. Wat den apostel drong deze dingen te schrijven weet gij. Joodschgezinde Christenleeraars zochten op zijn apostolaat af te dingen, en in zulke omstandigheden moest de begenadigde discipel des Heeren dingen zeggen en schrijven, die hij anders liefst niet had uitgesproken. Zijne tegenstanders zelven provoecerden hem, veel over zichzelf en zijnen arbeid te spreken, iets wat hij anders zeer ongaarne deed, want zoo licht laadde hij den schijn van zelfverheffing op zich. Maar 't moest nu eenmaal, en daarom schroomde hij niet zich met zijne tegenstanders als te meten. In de verzen 21 tot 31 lezen wij hoe hij 't gedaan heeft. Maar dat roemen (hoewel daartoe geprest) was hem niet oorbaar, niet nuttig. Hij deed het dan ook niet om er zichzelf een naam

mede te maken. Dit moest men wel in het oog houden, wilde men hem niet verkeerd beoordeelen, ook bij hetgeen hij nu verder ging uitspreken. Want hij zal komen tot gezichten en openbaringen, d. i. tot het verhalen van gezichten en openbaringen, waartoe de verhoogde Heer hem verwaardigd had. Eens was hij toch opgetrokken geweest tot in den derden hemel; en een ander maal in het paradijs, en daar had hij onuitsprekelijke woorden gehoord, die het een mensch niet geoorloofd is te spreken. Wat dat geweest is behoeft thans niet verklaard te worden; maar wel moeten wij herinneren, dat de apostel met dien »mensch in Christus" niemand anders dan zichzelf bedoelt. In vers 7 van ons hoofdstuk zegt de apostel toch duidelijk: »Opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen, is mij gegeven een scherpe doorn in het vleesch, een engel des Satans, opdat hij mij met vuisten slaan zou, opdat ik mij niet zou verheffen. Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken. En Hij heeft tot mij gezegd: Mijne genade is u genoeg, want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht. Zoo zal ik dan liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in nooden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus' wil, want als ik zwak ben, dan ben ik machtig." Zoo leert de apostel dus duidelijk, niet alleen dat hij »die mensch in Christus" is, maar ook, en daarop wenschen wij u nog verder te wijzen,

- I. wat hem tot zulk een ernstig smeekgebed gedrongen heeft;
- II. wat hij van en hoe dikwijls hij tot den Heere bad;
- III. wat er op zijn gebed is gevolgd; en eindelijk
- IV. tot welk een gewijzigde zielsstemming hij door 't antwoord uit den hemel geraakte.

Het brieschend paard moet eindlijk sneven,

Hoe snel het draav' in 't oorlogsveld;

't Kan niemand de overwinning geven;

Zijn groote sterkte baat geen held.

Neen, de Heer der heeren

Doet ons triomfeeren;

Hij, geducht in macht,
Slaat elk gunstig gade,
Die op zijn genade
In benauwdheid wacht.

Psalm 33 : 9.

I.

Wat den apostel tot zulk een ernstig smeekgebed gedrongen heeft, is de scherpe doorn in 't vleesch. Een scherpe doorn, die met gevoelige smarten in zijn vleesch was ingedrongen en allen hoogmoed ten onder hield. Het lijden door dien doorn hem veroorzaakt, noemt hij een engel des Satans. De Satan heeft ook zijne engelen. Denkt slechts aan het woord des Heeren: »Gaaf weg van mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, dat den duivel en zijnen engelen bereid is.» Gelijk onder de goede engelen onderscheid bestaat van rangen en namen, zoo ook onder de booze geesten. Van de demonen is de Satan, Beëlzebub, het hoofd. Een dier booze geesten moet hem met vuisten slaan. Een slag met de vuist is heviger en komt harder aan dan een slag met de vlakke hand. En die Satansengel moet hem met vuisten slaan. Zoo wil Hij het, die aan Paulus dien Satansengel gegeven heeft. En wie heeft dat gedaan, wie dat zoo beschikt en gewild? Niet de Satan zelf, die, als hij geheel zelfstandig handelt, naar zijnen aard bij den mensch juist 't omgekeerde pleegt te doen. De duivel houdt den hoogmoed bij ons niet ten onder, maar wekt dien op en verleidt er ons toe. Was hij 't niet die, in het Paradijs onzen voorouders het »eritis sicut Deus», het »gij zult als God zijn» voorhield, en is sedert het wezen der zonde niet zelfzucht, hoogmoed en opstand tegen God? Hier echter moet hij juist de zelfverheffing en den hoogmoed tegengaan. Er moet dan wel een meerdere zijn dan hij, die zich van hem bedient om den uitverkorene des Heeren niet tot verderf maar tot heil en zegen te zijn.

Zoo handelt de booze dan hier, onder het bestuur en naar den wil des Heeren, onder zijne toelating; en moeten de vuistslagen van den Satansengel eene uitwerking hebben, welke de werkingen des Boozen in den regel niet hebben.

In 'tzelfde licht komt de Booze voor in de geschiedenis van een Judas en een Petrus, en wordt ons ook hier deze troostrijke waarheid geleerd, dat gelijk onze vijanden, huns ondanks, soms 't volk Gods groote diensten moeten bewijzen, zoo ook de Satan soms doen moet onder hooger bestuur, wat den kinderen Gods ten leste nuttig en heilzaam is. Zoo heeft onze Gereformeerde belijdenis dan wel terecht geleerd, »dat Gods macht en goedheid zoo groot en onbegrijpelijk is, dat Hij zeer wel en rechtvaardig zijn werk beschikt en doet, wanneer ook de duivelen en goddeloozen onrechtvaardiglijk handelen,» en wederom »dat Hij de duivelen in den toom houdt en al onze vijanden die ons, zonder zijne toelating en wil, niet beschadigen kunnen.»

Wat die »doorn in 't vleesch,» dat »met vuisten slaan» des Satansengels nu geweest is, weet ik niet. Vindt iemand van u het vreemd, dat een voorganger dit zoo maar openlijk uitspreekt, dan zij den zoodanige herinnerd, dat zelfs een man als Luther hier zijn: »ik weet het niet» eenmaal heeft doen hooren. Al wie hier durft verklaren, dat hij precies weet, wat voor den apostel die doorn in 't vleesch geweest is, toont eenvoudig zijne oppervlakkigheid en bewijst dat 't feit hem onbekend is, dat tal van uitleggers, van eeuw tot eeuw, de juiste verklaring der zaak hebben gezocht, maar geen van hen tot nog toe haar heeft gevonden. Trouwens, Paulus zelf zegt ons ook niet wat voor hem die vuistslagen des Satansengels geweest zijn. Wij maken ons echter zeker niet aan ijdelheid schuldig, als wij beweren, dat deze twee dingen voor ons vaststaan. Vooreerst, dat wij bij dien doorn in het vleesch niet aan mismaaktheid des lichaams hebben te denken. Want stel, dat daarin die doorn in 't vleesch had bestaan, zou Paulus dan om wegneming daarvan hebben gebeden? Neen, dat doet geen kind van God, die rekent met des dichters woord: »Wie zinloos zonder 't overwegen tot God durft gaan, zal voor zijn aangezicht niet bestaan.» Ten andere, moet het iets geweest zijn, dat hem werkelijk voor zelfverheffing kon behoeden, en dan moet het iets geweest zijn, dat den apostel gevoelig herinnerde aan zijne onwaardigheid, zwakheid, onbekwaamheid en zedelijke ellende. Hoe 't ook zij, dit staat vast, dat, onder het bestuur des Heeren, hem in dien doorn in 't vleesch een tegengif en tegenwicht geboden werd, of beter een voorbehoedmiddel, maar dan altijd een voorbehoedmiddel in overeenstemming met den aard van de mogelijke kwaal. Opmerkelijk, opdat anderen hem niet zouden verheffen, onthoudt de apostel zich van roemen, en

opdat hij zichzelf niet verheffen zou, wordt hem van den Heere een doorn in het vleesch gegeven.

Weten wij dan nu wat den apostel tot zulk een ernstig smeekgebed drong, hooren wij dan ook nu in de tweede plaats zijn gebed.

II.

Als Paulus zegt dat hij den Heere gebeden heeft, herinnert hij ons

- a. wat hij bad;
- b. tot wien hij bad;
- c. hoe dikwijls hij om dezelfde zaak bad.

Op de vraag »wat de apostel bad”, antwoordt hij ons, zeggende: »Hierover heb ik den Heere drie malen gebeden, opdat hij van mij zou wijken.” Hierover. Men kan ook vertalen: over dezen, namelijk over dezen Satansengel, en het komt ons voor, dat in het verband deze vertaling de voorkeur verdient. De apostel bad dus om wegneming van iets, dat weggenomen kon worden; en dat door den Heere alleen. In dezen geestelijken strijd weet de apostel dat alle menschenhulp ijdel is, en dat er maar Eén is, »de machtigere dan alle creaturen”, die 't vermogen bezit, om, zoo het Hem behaagt, hem van den Satansengel, den doorn in het vleesch, te verlossen. Die den Satansengel had gegeven, kon hem ook doen wijken. Welk een troost voor bezwaarde, aangevochtene en bestredene zielen dit te weten, en in allen nood den Heere te mogen kennen en aanroepen! Zoo mogen dan Gods kinderen den Heere om alles vragen, en toch ook weer niet om alles. Stel dat Paulus, gelijk wij vroeger herinnerden, een mismaakt lichaam gehad had, dan zou het hem niet vrijgestaan hebben daarover te bidden. Wij weten nu eenmaal dat er dingen zijn die de Heere nooit wegneemt. Als iemand van ons arm of been verliest, wie zal het dan in zijn hart nemen den Heere te vragen dat zulk een lichaamsdeel hem teruggeschonken moge worden? Wij moeten te allen tijde

niet slechts onze tranen, maar ook onze gebeden beproeven, en naarmate wij den Heere beter leeren kennen in al onze wegen, naar die mate zullen wij ook minder bidden om hetgeen de Heere niet geven kan, en dus ook minder teleurstelling ons berokkenen. Het is zoo, de Heere heeft verklaard: »Al wat gij den Vader zult bidden in mijnen naam, dat zal Hij u geven», maar de Heere wist tot wie Hij dat zeide, immers tot jongeren, wien Hij den Heiligen Geest beloofd had om hen in alle waarheid te leiden en die, zoo dikwijls zij zich voornamen iets van den Vader te vragen, zich de vraag wel zouden stellen of zij met die bede tot den troon durfden gaan in naam van hunnen Koning. Doch al zonden wij ook onverhoorbare gebeden op, de Heere hoort ze nochtans, al verhoort Hij ze niet. Wij zien het hier, Paulus bidt, de Heere blijkt gehoord te hebben, en toch verkrijgt hij op de bede niet wat hij verlangt.

Te weten dat »Hij het gebed hoort», is reeds troostrijk en moet Gods volk dan ook dringen om den Heere »door bidden en smeeken met dankzegging, al onze begeerten bekend te maken», het hart voor Hem uit te storten, »Hem aan te roepen in den dag der benauwdheid». Verhoort Hij ons dan op onze bede niet, dan weten wij althans dat de Heere er zijne redenen voor heeft, waarom Hij ons moet weigeren; valt er weer nieuw licht op hetgeen wij zoo gaarne van ons weggenomen zagen; worden wij tot onderworpenheid opgewekt en berouwt het ons niet des Heeren aangezicht gezocht te hebben.

Tot wien zond de apostel zijne bede op? Tot den Heere, dat is, tot den verhoogden, verheerlijkten Heiland in den hemel, den Koning zijner Kerk, aan wien alle macht gegeven is in hemel en op aarde. Dat wij hier aan den tweeden persoon in de heilige Drieëenheid moeten denken is ontwijfelbaar. Paulus zegt ons toch: »Hierover heb ik den Heere gebeden;» dan is 't antwoord later: »Mijne kracht wordt in zwakheid volbracht,» »mijne genade is u genoeg,» terwijl de apostel eindelijk betuigt: »Zoo zal ik dan liever roemen in mijne zwakheid, opdat de kracht van Christus in mij wone.» Bovendien weten wij, dat als er in de Schriften des Nieuwen Verbonds van den Heere sprake is, daarbij dan in den regel gedacht moet worden aan Hem, die eens gezegd heeft: »Gij noemt mij Meester en Heere, en gij zegt wel, want Ik ben het.» Jammer maar dat zoo velen die Hem »Heere» noemen, Hem niet geven wat des Heeren is, en vergeten dat in zijn huis, d. i. zijne Kerk, geene andere heeren nevens Hem

mogen geduld en erkend. Hij is de Heere, Hij de Koning, Hij de Machthebbende, Hij alleen. Daarom mag en moet zijn volk Hem dan ook gedurig aanroepen, gelijk trouwens een ieder zijner gunstgenooten daar behoefte aan heeft. Maar die Jezus niet als Heere en God belijden, kunnen en mogen het niet doen, willen zij zich niet aan inconsequentie schuldig maken en zelve doen, wat zij in den Roomschen Christen veroordeelen, zoo dikwijls deze zijne heiligen aanroept. Toch is het niet zeldzaam, dat zelfs predikers, der moderne richting toegedaan, hun gehoor een »Zoon des Vaders! schenk ons uw genade!” op de lippen leggen. Op de vraag, of ook anderen dan Paulus tot den Heere Jezus gebeden hebben, antwoorden wij bevestigend. Stefanus, »het kind bij adoptatie”, heeft tot den Zoon gebeden, zeggende: »Heere Jezus, reken hun deze zonde niet toe”; in de Handelingen der Apostelen lezen wij meer dan eens dat de gemeente tot het Hoofd zich in den gebede wendt, om bescherming, aanwijzing en licht. Om nu tot den apostel weder te keeren, wij weten dat hij ook ten dage zijner bekeering aan den Heiland vroeg: »Heere, wie zijt gij? Heere, wat wilt Gij?” en in onzen tekst verklaart hij niet slechts gebeden, maar drie malen den Heere gevraagd te hebben om dezelfde zaak. Als hij op de eerste en tweede bede geen antwoord heeft ontvangen, onderwindt hij zich ook ten derden male zijne »ziele voor den Heere uit te storten,” en na deze derde bede krijgt hij antwoord. Wie denkt bij deze dingen niet aan 't woord: »Zoo Hij vertoeft, verbeidt Hem,” en wederom: »Zal de Heere dan geen recht doen zijnen uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, al is Hij lankmoedig over hen?” Maar ziet gij ook hier niet, M. H.! dat de Christen niet zoo spoedig met bidden ophoudt, als hij werkelijk van harte verlangt en begeert te hebben wat hij den Heere voordraagt? In Gethsemane bad »de Zoon” ook drie malen en de engel des Heeren komt om Hem te versterken. Paulus, »de mensch in Christus”, bidt ook drie malen tot zijnen Hoogepriester en Koning, en deze antwoordt hem uit het paleis zijner heiligheid. De Middelaar heeft gebeden en toch moest Hij den drinkbeker drinken. Paulus bidt drie malen dat de Satansengel van hem wijken mocht, en hij ontvangt niet wat hij vraagt, maar iets uitnemender dan hetgeen hij begeerd had; want, op het driemaal herhaald verzoek is het woord des Heeren uit den hemel: »Mijne genade is u genoeg, want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht.”

Dan zingen zij, in God verblijd,
 Aan Hem gewijd,
 Van 's Heeren wegen;
 Want groot is 's Heeren heerlijkheid;
 Zijn majesteit
 Ten top gestegen;
 Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
 Op hen het oog,
 Die needrig knielen;
 Maar ziet van ver met gramschap aan
 Den ijdlen waan
 Der trotsche zielen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
 Bezwijken moet,
 Schenkt Gij mij leven;
 Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
 Uw rechterhand
 Zal redding geven.
 De Heer is zoo getrouw als sterk;
 Hij zal zijn werk
 Voor mij volenden!
 Verlaat niet wat uw hand begon:
 o, Levensbron!
 Wil bijstand zenden.

Psalm 138 : 3 en 4.

III.

Zoo heeft de Heere dan toch het gebed gehoord en geantwoord, maar niet verhoord zooals de apostel gehoopt had. Zoo kan de Heere den zijnen in zijne wijsheid en goedheid ook iets weigeren. Gelukkig dat Hij het soms doet, want waarlijk wij zouden van slechter conditie worden, zoo de Heere alles gaf en deed wat wij van Hem gevraagd hebben. Menig kind van God kan dan ook vaak er voor danken, dat de Alwijze geen regard heeft geslagen op hetgeen wij in onze

averechtsche wijsheid van Hem gevraagd hebben. Zullen ook de kinderen onder ons, tot jaren van onderscheid gekomen, niet dikwijls hunne ouders danken, dat deze ook wel eens geweigerd hebben wat zij in kindsche jaren van hen vroegen? Een Christen, die waarlijk gelooft, dat Jezus de Heere is, die doet wat Hem behaagt en bij wien de wijsheid en het verstand is, zal dan ook niet ontevreden zijn als de Allerhoogste tot hem zegt: »Spreek Mij niet meer over deze zaak." Toen David door Nathan vernomen had, dat niet hij, maar zijn zoon Salomo den Heere een huis zou bouwen, was hij niet alleen niet ontevreden, maar zelfs dankbaar, zoodat hij moest uitroepen: »Heere, wie ben ik, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt." En geen wonder, want het weigerend woord van Jehova bevatte tegelijk deze heilsbelofte en bevestiging, dat Davids huis bestendig en zijn stoel vast zou staan tot in eeuwigheid. Zoo verging het ook Paulus. Wel moest hij 't hooren, dat de doorn in het vleesch niet weggenomen zou worden, de Satansengel niet wijken mocht, maar ook, dat 's Heeren genade hem genoeg was, 's Heeren kracht in zwakheid volbracht wordt. Dit woord verklaart ons eenigszins waarom de apostel zoo gaarne van den doorn in het vleesch verlost wilde zijn, namelijk niet slechts om van die pijn en dien hinder bevrijd te worden, maar ook omdat hij meende dat de doorn hem in den weg zat, om voor den Heere en voor 's Heeren gemeente datgene te kunnen zijn wat hij zoozeer begeerde te wezen. »Mijne genade is u genoeg," spreekt de Koning der eere, en spreekt daarmee uit niet slechts, dat Hij als de Zoon aan den zondaar vrije gunst, ongehouden liefde kan bewijzen, maar ook dat de zondaar zoowel voor zijn persoon als voor zijn werk in 's Heeren wijngaard, genoeg heeft aan die genade.

Genade was een Paulus bewezen, gratie had de Koning den doodschuldige verleend; uit genade had Hij hem uitverkoren om een vat ter eere te zijn, zoo onder de heidenen als onder de kinderen Israels. De eenmaal bewezen genade bleef hem bij al de dagen zijns levens, wat deerde hem dan de ongunst der menschen of de engel des Satans? Het kwam er maar op aan, dat hij genade had gevonden en vond in de oogen des Heeren, en dit was werkelijk het geval. De Heere bevestigt het, tegelijk op hare algenoegezaamheid wijzende en verzeke- rende dat zijne kracht juist in zwakheid volbracht wordt. Zoo bevat 's Heeren Woord zoowel troost als belofte en is het ons als herhaalde de Heiland het eens vroeger uitgesprokene: »Ik weet wien Ik heb uitverkoren." Zoo werd hem dan op-

nieuw duidelijk dat ook die doorn in het vleesch om zijn heilzame werking niet mocht weggenomen, maar dat ook die Satansengel niet kon verhinderen, dat de Heere door en in den zwakken Paulus, deed wat Hij zich nu eenmaal had voorgenomen.

o, Welk een troostwoord voor den man wien het om de eere Christi te doen was, welk een bemoediging voor elk kind van God! Aan 's Heeren gunst is het al gelegen, en die gunst zal over die Hem vreezen, in eeuwigheid altoos dezelfde wezen. Die genade stelt tot alles in staat, is tot alles genoeg, meer hebben wij niet noodig.

's Heeren gunstelingen mogen zich nog zoo zwak gevoelen; 's Heeren uitverkorenen vaak gebukt gaan onder het besef hunner zwakheid; 's Heeren volk vaak meenen dat als die doorn, die smart, die aanvechting, die hindernis maar werd weggenomen, dan.... »mijne genade is u genoeg,» spreekt de Heere, die weet wat maaxsel wij zijn; »mijne kracht wordt in zwakheid volbracht.» Zoo leert de hoogste Profeet en Leeraar, wat de openbaring en realiseering van 's Heeren kracht het meest in den weg staat. Niet onze zwakheid, maar juist ons ingebeeld vermogen en het crediet in onszelfen. Maria heeft door den Heiligen Geest wel recht gesproken, zeggende: »Armen heeft Hij met goederen vervuld, maar rijken heeft Hij ledig weggezonden.» Den rijke en verrijkte met iets dat des menschen is, kan de Heere niets zijn, niets doen, dan hem ontledigen en arm maken. De welbekende rijke jongeling ging eenmaal bedroefd van Jezus heen, maar het onedele, onwijze en zwakke, dat verkiest Hij en daarin komt 's Heeren kracht tot zijn recht, ten dage dat het Hem belooft het woord te vervullen: »Ik zal mijne hand tot de kleinen wenden.» Dezelfde Geest, die uit Jezus' woord ons tegenademt, vinden wij ook in den 33sten Psalm terug in het welbekende:

Neen, de Heer der heeren
Doet ons triomfeeren;
Hij, geducht in macht,
Slaat elk gunstig gade,
Die op zijn genade,
In benauwdheid wacht.

Wien het er nu om te doen is, dat niet hij, maar dat de Heere in alles verheerlijkt en geprezen worde, die kan er vrede mee hebben, dat het is gelijk de Heere gesproken heeft, en

beantwoordt 's Heeren verzekering met een: »Niet ons, niet ons, o Heere, maar uwen naam alleen geef eer;» en Paulus heeft gezegd: »Zoo zal ik dan liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in nooden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil; want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.»

IV.

Dit woord des apostels verraadt wel een zeer gewijzigde zielsstemming; toont wel welk een machtigen indruk het antwoord uit den hemel op hem gemaakt heeft, en hoe het den apostel eeniglijk om de eere Christi te doen was. Omdat de kracht zijns Heeren juist in zwakheid volbracht wordt, zal hij niet meer bidden om wegneming van den doorn in het vleesch, om bevrijding van den Satansengel; en liever dan te roemen op openbaringen en gezichten of op eenigerlei wijs zichzelf te verheffen, roemen in zijne zwakheden, ja daarin een welbehagen hebben, want als hij zwak is, wordt Christi kracht in hem volbracht. Wordt er dan door den in zichzelf zwakken Paulus iets gewrocht tot uitbreiding van Gods Koninkrijk, ten zegen van de gemeente, tot opbouwning van het lichaam van Christus, dan krijgt niet het zwakke aarden vat, maar Christus die daarin werkte, de eere, en openbaart 's Heeren kracht zich juist in zwakheid, dan is Paulus te machtiger naarmate hij zwakker is. Trouwens zoo ervaart en bevindt het elk kind van God. Als wij op eigen wijsheid of kracht vertrouwen, komt de Heere ons tegen en vernedert ons. De apostel Petrus heeft het in de zaal van Kajafas pijnlijk maar leerzaam ondervonden, maar op den dag van de uitstorting des Heiligen Geestes te Jeruzalem is hij waarlijk rotsman, doordat de Heere in hem werkte en uit hem sprak. Trotsche harten en hooge oogen blijven den Heere immer een gruwel. Doch als wij in geestelijken strijd of arbeid de oogen opheffen naar de bergen vanwaar onze hulpe komen moet, en in dat opzien voor den Heere belijden: »Van ons geen vrucht noch kracht», dan betoont de Heere zijn welbehagen aan hen, die nederig naar Hem vragen, en gunt Hij dat wij in en door Hem »kloeke daden doen.»

Het zijn zalige oogenblikken, als het kind van God, zich van zijne zwakheid bewust, zien mag dat de Heere in en door hem gewerkt heeft, wat Hem welbehaaglijk is. Het: »Heere, wie ben ik''? moest dan ook eenmaal een prins Maurits uit het hart en van de lippen, toen hij na den slag bij Nieuwpoort, op de knieën overwoog wie hij was en wat de Heere door hem voor Zijn volk gedaan had. De wereld spot met zulk een besef van en roemen in zwakheden. Op de lippen van hare dienaren is het: »Hebt vertrouwen in uzelfen, gelooft in uzelfen'' als bestorven; maar in Gods Koninkrijk is en blijft het immer: »Als ik zwak ben, dan ben ik machtig.'' Zoo is dan de roem in zwakheden niet zoo te verstaan, alsof die zwakheden op zichzelf stof tot roemen gaven, in contrarie, dat wij zoo zwak en onbekwaam zijn, is een gevolg van onzen diepen val en dies een oorzaak van verootmoediging; maar in zoover valt er slechts in te roemen, als die zwakheid ons naar Jezus henen drijft en deze er zijne kracht in volbrengt. Dan wordt het een roemen in zwakheid om Christus' wil. Waar Gods kinderen al niet in roemen! Nu eens: »Wij roemen in den Heere''; dan weer: »Wij roemen in de verdrukkingen''; hier roemen in zwakheden; maar immer opdat de Heere boven allen en alles geprezen worde. Elk waar kind van God begeert dat »niet hij, maar 's Heeren heilige Naam eeuwiglijk geprezen worde,'' en Amen zegt hij op 't woord van een bekend Fransch redenaar der vorige eeuw: »God alleen is groot.'' o Wél ons, zoo wij steeds onder den indruk en het besef van 's Heeren grootheid en van eigen zwakheid en onbekwaamheid geraken; zoo dat gevoel van ons onvermogen om iets goeds te denken en te doen als uit onszelfen, ons mag uitdrijven naar de »Fontein aller goeden!'' Werpe niemand ons tegen dat er toch geschreven staat: »Weest sterk'', want er volgt op: »Hun geeft Hij moed en krachten, die hopen op Hem wachten.''

Die dit mag doen, ontvangt kracht, en ziet zich de sterkte vermenigvuldigd, maar den hoovaardige vernedert de Heere. Weest dan met ootmoedigheid bekleed, Broeders! Laat de Satan u niet wijs maken dat uwe zwakheid den Heere zou kunnen verhinderen in en door u te doen wat Hem behaagt. De Heere des hemels leerde Paulus het tegendeel, zeggende: »Mijne kracht wordt in zwakheid volbracht''.

Dat dan de kennis van eigen onvermogen ons niet verschrikke, uit Gods Woord en de geschiedenis wetende, dat de Heere immer het zwakke uitverkiest om het sterke te beschamen en het onedele der wereld en het verachte, opdat Hij hetgeen

iets is teniet zou maken, opdat geen vleesch zou roemen voor Hem. Als de Heere dan door middel van in zichzelf zwakken en onvermogenen iets ten zegen doet voor onze medezondaren, en voor zijne Kerk, dan worde »niet sterk op den mensch gezien,” maar de Naam des Heeren verheerlijkt; want Paulus is niets en Apollos is niets, maar God alleen is alles, die den wasdom geeft. Zoo mogen wij dan wel verze-
ren: »Wij vermogen alle dingen,” mits wij er in éénen adem bijvoegen: »door Christus, die ons krachten geeft.” Amen.

Zoo ik niet had geloofd, dat in dit leven
 Mijn ziel Gods gunst en hulp genieten zou,
 Mijn God! waar was mijn hoop, mijn moed gebleven?
 Ik was vergaan in al mijn smart en rouw.
 Wacht op den Heer, godvruchte schaar! houd moed;
 Hij is getrouw, de bron van alle goed;
 Zoo daalt zijn kracht op u in zwakheid neer;
 Wacht dan, ja wacht; verlaat u op den Heer!

Psalm 27 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XI.

HET TEEKEN, AAN DEN VIJGEBOOM GESCHIED.

DOOR

Dr. G. VAN GOOR J.Lzn.,

PREDIKANT TE BUNSCHOTEN.

AMSTERDAM

J. A. WORMSER.

1887.

GELFZEN: Marcus 11 : 12—26.

GEZONGEN: Psalm 33 : 7.

» » 106 : 2 en 3.

» » 25 : 3 en 10.

» » 19 : 7.

M. H.! Aan het slot der Bergrede stelt de Heiland in een diep aangrijpend beeld zijnen hoorders eene hoogernstige tegenstelling voor, als Hij tegenover elkaar stelt: den man, die zijne woorden hoort, en die doet, en den man, die wel die woorden hoort, maar ze niet doet. Den eerste, den dader des woords, vergelijkt de Heere bij den man, die zijn huis gebouwd heeft op eene steenrots en wiens huis, juist omdat het op de steenrots gebouwd was, al viel de slagregen, al kwamen de waterstroomen, al waaiden de winden, niet gevallen is. Tegenover dezen staat de man, die de woorden hoorde, maar niet deed, en die — zoo zegt de Heere — vergeleken zal worden bij een dwazen man, die zijn huis gebouwd heeft op het zand, en wiens huis, toen de slagregen viel en de waterstroomen kwamen en de winden waaiden, gevallen is, en zijn val was groot.

Hoort, wat ernstige roepstem tot ons! Of in het oordeel des rechtvaardigen Rechters, of bij den stroom van vijandschap, den storm van vervolging en smaad, ons huis gebouwd zal blijken op de steenrots, dan wel op het zand, wij hebben het voor het aangezicht des Heeren te vragen. Want de Heiland, dien wij belijden, heeft niet alleen geleerd van den berg, maar gepredikt ook in een teeken, dat niet de gedaante der godzaligheid, maar de godzaligheid zelf de beloften heeft van het tegenwoordige en het toekomstige leven, en dat in zijn gericht al wat schijn is, bezwijkt op de proef en alleen wat waarheid is in het binnenste zal bestaan! o, Geve de Heere ons verlichte oogen des verstands, om bij het licht van zijn Woord en Geest ons te doorzoeken als voor zijn heilig oog, waar wij uit Gods Woord nagaan wat ons gepredikt wordt over

Het teeken, aan den vijgeboom geschied.

TEKST: MARCUS 11 : 12—14, 19 en 20.

„En des anderen daags als zij uit Bethanië gingen, hongerde Hem.

En ziende van verre eenen vijgeboom, die bladeren had, ging Hij (om te zien) of Hij ook iets op denzelven zoude vinden, en daarbij gekomen zijnde, vond Hij niet dan bladeren; want het was de tijd der vijgen niet.

En Jezus antwoordende, zeide tot denzelven: Niemand ete (eenige) vrucht meer van u in der eeuwigheid.

En als het nu laat geworden was, ging Hij uit buiten de stad.

En des morgens vroeg voorbijgaande, zagen zij dat de vijgeboom verdord was van de wortels af.

Op den dag na den intocht des Heeren in Jeruzalem, toen onder de Hosanna's der scharen vervuld was, wat geschreven is: Vrees niet, gij dochter Zions: zie, uw Koning komt, zittende op het veulen eener ezelin, kwam langs denzelfden weg de Heiland weër uit Bethanië naar Jeruzalem. In Bethanië vernachtte Hij met de jongeren en iederen morgen ging Hij met hen naar dat Jeruzalem, waar, eer de aangevangen week ten einde zou zijn, Israel zijn Messias zou verwerpen en Jezus zou lijden buiten de poort, opdat Hij door zijn eigen bloed het volk zou heiligen.

Wat op den Maandag- en Dinsdagmorgen dier week op den weg van Bethanië naar Jeruzalem is geschied en gesproken, vinden wij in onzen tekst beschreven, waar van den vijgeboom aan den weg ons wordt verhaald:

Hoe welvarend hij scheen.

Hoe onvruchtbaar hij bleek.

Hoe rechtvaardig hij werd veroordeeld.

Hoe kennelijk hij werd gestraft.

Hoe dringend hij predikt.

I.

Die ons in alles gelijk geworden is, uitgenomen de zonde, wist ook, wat honger is en dorst. En als Hij uit Bethanië ging, zoo lezen wij, hongerde Hem, en van verre ziet Hij een vijgeboom, die bladeren had. Dus geen gestorven boom,

geen verdorde, die nog nutteloos daar stond, maar een boom, die pronkte met bladeren en van wien dus de oppervlakkige beschouwer niet anders zeggen kon dan: Die boom is welvarend, ziet slechts zijn bladerentooi. En vooral bij den vijgeboom viel 't blad als teeken van welvaart in het oog, daar deze boomsoort buitengewoon dikke en zware bladeren draagt en zijne takken verre uitspreidt, 'twelk ook de reden was, waarom de Israeliet zoo gaarne zijn rusturen doorbracht onder wijnstok en vijgeboom. Bovendien kon de aanwezigheid van vruchten aan dezen boom met grond worden vermoed, daar bij den vijgeboom de vrucht zich zet, eer de bladeren uitspruiten.

De vijgeboom, vol bladeren, schijnbaar zoo welvarend, waarvan was hij anders het beeld, dan van het Joodsche volk met zijn priesters en schriftgeleerden, zijn tempeldienst en inzettingen? Immers was meermalen in de Heilige Schriften des Ouden Verbonds de vijgeboom alzoo als beeld gesteld van Israel. Hoort slechts hoe bij Hosea des Heeren Woord luidt: »Ik vond Israel als druiven in de woestijn, Ik zag uwe vaders als de eerste vrucht aan den vijgeboom in haar beginsel,» en bij Joël wederom: »Een volk, machtig en zonder getal heeft mijnen vijgeboom gesteld tot schuim.» Heeft in diezelfde dagen de Heiland niet de gelijkenis uitgesproken van de goddelooze landlieden, van welke zelfs de overpriesters en Farizeën verstonden, dat Hij van hen sprak? (Matth. 21 : 45). Had niet de Heere den vorigen avond, na den glorieijken intocht binnen Jeruzalem, in den tempel alles rondom bezien, al die gebouwen vol pracht, waarvan Hij den jongeren later verklaarde, dat geen steen op den anderen zou blijven? Blonk niet juist ten tijde van het Paaschfeest, als van rondsomme de scharen opgingen naar stad en tempel, Israel uit in al zijn ijver voor de plechtigheden en offeranden? Als de vijgeboom vol bladeren, zoo was Israel vol van uitwendigen ijver voor de wet des Heeren en zijne inzettingen. Hun waren de woorden Gods toevertrouwd. Ze omreisden land en zee om een Jodengenoot te maken. Op de hoeken der straten stonden ze om te bidden. Dille en komijn vertienden ze. Ze bouwden de graven der profeten. Ze vastten menigmaal met droef gelaat. Ja, wie als vreemdeling Jeruzalem binnentrad en daar ter ure van 't morgen- of avondoffer den eeredienst zag, moest ook wel als bij den vijgeboom zeggen: Ziet, welk een volk, vol ijver voor zijn God en diens inzettingen! Bij oppervlakkige beschouwing moest het ieder schijnen, dat hier wel de meest gewenschte vruchten waren, als men uit wat uitwendig werd gezien, tot het innerlijke ging besluiten.

En tot den vijgeboom, zoo lezen wij, kwam de Heere om te zien of Hij ook iets op denzelfen zou vinden. Zóó is Hij gekomen tot Israel, Hij, de lang beloofde Messias en Redder. Voor het oog had nog pas de vorige dag getoond, dat velen Hem met Hosanna's begroetten, en nog waren de palmtakken niet verdord, die men gestrooid had voor zijn voet. En op dienzelfden weg ziet nu zijn oog den vijgeboom, zoo welvarend in schijn, en van wien wij onmiddellijk daarna lezen, hoe onvruchtbaar hij bleek te zijn.

II.

Hij vond — zoo gaat onze tekst voort — niets dan bladeren, want het was nog de tijd der vijgen niet. Vooral deze laatste bijvoeging is schijnbaar eene verontschuldiging voor den boom. Als 't nog geen tijd der vijgen was, hoe kon men ze dan verwachten en hoe kon daaruit de onvruchtbaarheid blijken van den boom? Liever dan de gevoelens van vele verklaarders te bespreken, wijzen wij er op, dat de vraag waarop 't hier aankomt, deze is, wat men te verstaan heeft door den tijd der vijgen. En dan zegt ons eigen spraakgebruik ons reeds, dat door den tijd van deze of gene vrucht wordt bedoeld de tijd, waarop zij tot rijpte komt en wordt geplukt of geoogst. Zoo spreken wij van den kersentijd, den druiventijd. Was nu de oogsttijd der vijgen reeds daar geweest, dan had de mogelijkheid bestaan, dat van den in den tekst bedoelden boom de vruchten reeds waren ingeooft. Maar nu, nu het nog geen tijd der vijgen was, moesten de vruchten — als de boom ze had voortgebracht — aanwezig zijn geweest. En dat juist deden de bladeren vermoeden, die, gelijk wij 't reeds zeiden, bij den vijgeboom later ontspruiten, dan de vrucht zich vertoont. Toch was er niets te vinden dan bladeren en bleek dus de boom geheel onvruchtbaar te zijn.

»Niets dan bladeren,» gold het niet met nadruk van al het schijnschoon van Israels schriftgeleerden en priesterdom? Ja, den sleutel der kennis hadden zij weggenomen, maar zij gingen zelf niet in en verhinderden anderen om in te gaan (Luk. 11 : 52). Zij ijverden om een Jodengenoot te maken, maar als zij hem gevonden hadden, maakten zij hem tot een kind der helle, tweemaal meer dan zij 't waren. Zij pleegden lang te bidden op de hoeken der straten, maar onder dien schijn aten zij de huizen der weduwen op. Zij verdienden dille en komijn, maar zij lieten na het zwaarste der wet, namelijk het oordeel

en de barmhartigheid en het geloof. Zij bouwden de graven der profeten, maar zij zouden met daden de mate hunner vaderen vervullen, als de Zoon des menschen veel zou lijden van overpriesters, ouderlingen en schriftgeleerden en gekruisigd worden, als de bouwlieden den steen verwerpen zouden, die worden zou tot een hoofd des hoeks. Als Hij, de Heere, tot hen zenden zou profeten en wijzen en schriftgeleerden, zouden zij uit dezelve sommigen dooden en kruisigen, sommigen zouden zij geeselen in hunne synagogen, en zouden zij vervolgen van stad tot stad (Matth. 23 : 13—34).

»Niets dan bladeren'', en wat was de vrucht, die Hij zocht, wiens spijze het was te doen den wil des Vaders, die in de hemelen is? Wat anders dan 't verbroken hart, de heilbegeerige geest, dan de Simeons-begeerte en de Hanna's-lofzang? Vruchten des ootmoeds, des geloofs, der bekeering. Ja, was al hun gewaande eerbied voor de voorschriften der wet maar iets meer geweest dan schijn, zij zouden geloofd hebben in Hem, in Wien wet en profeten vervuld werden, en die zoo diep beschamend tot hen zeide: »Indien gij Mozes geloofdet, zoo zoudt gij Mij gelooven, want hij heeft van Mij geschreven'' (Joh. 5 : 46). »Hij is gekomen tot het zijne en de zijnen hebben Hem niet aangenomen.''

»Niets dan bladeren,'' wat ernstig getuigenis! In schijn zoo wélvarend, inderdaad zoo onvruchtbaar. En Hij, de Heere, heeft lust aan waarheid in het binnenste. Voor Hem dekt geen klatergoud en geen vijgeblad; geen schoongepleisterde graven verbergen voor Hem de verrotting daarbinnen. Het was nog geen oogsttijd der vijgen, maar de tijd der openbaarmaking kwam, als Israel den Messias doemen zou tot het kruis en als straks de vlammen van Jeruzalem 't zouden verkondigen, wat hier in dien vijgeboom als in een opgericht teeken werd gepredikt, gelijk wij verder lezen,

III.

Hoe rechtvaardig hij werd veroordeeld. Als de Heere bij dien vijgeboom staat, klinkt den jongeren zijn vonnis tot den boom in de ooren: »Niemand ete enige vrucht meer van u in der eeuwigheid.'' De boom, die onnuttelijk de aarde besloeg, ontvangt zijn oordeel. Geen bladertooi kan hem dekken voor 't oog des Heeren en heeft zijne lankmoedigheid hem daar lang verdragen, de tijd des verdragens is voorbij en plechtig weerklinkt het woord der vervloeking. Zoo had reeds bij Maleachi het Woord gesproken van Hem, die komen zou en de aarde slaan met den ban.

Voortaan zou niemand van dezen boom meer vrucht eten. In dit profetisch teeken wordt het rechtvaardig oordeel uitgesproken over Israels tempeldienst en priesterschap en wetgeleerden. Rechtvaardig, want wat was er meer aan zijnen wijngaard te doen, hetwelk Hij niet gedaan had? Uit Egypte had Hij zijnen wijnstok gebracht. Door eene hooge hand en een sterken arm had Hij zijn volk verlost en ze geleid als een kudde. Zijne wet en zijne inzettingen had Hij hun willen bekend maken. Hij had gezonden door zijne knechten, de profeten, vroeg op zijnde en zendende. Hij had den vijgeboom zijner plantinge omringd met zegeningen. Door zijne bestraffingen was Hij tot hen gekomen, om hen te onderwijzen van den weg dien zij hadden te gaan. Des Doopers roepstem had weerklonken: »Brenge dan vruchten voort, der bekeering waardig," want de bijl ligt alreede aan den wortel der boomen. Ten laatste van alle had Hij gezonden zijnen eigenen Zoon. En zou dan niet met volle recht over Israel het gelden: »Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven zou voortbrengen?" Maar — wat vrucht wordt er gevonden? Niets dan bladeren en — stinkende druiven. Vervuld werd in deze dagen het oordeel, reeds door Jesaja voorspeld: »Ulieden is alle gezicht geworden als de woorden van een verzegeld boek." In plaats van verootmoediging, hoovaardij; in plaats van kennis Gods, zelfs bij Israels leeraren onkunde over de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan. De tempel, in plaats van een huis des gebeds allen volken, tot een kuil der moordenaren gemaakt door Israels schuld. In plaats van een gebaanden weg voor Hem, die tot zijnen tempel komt, bergen van ongerechtigheid en eigengerechtigheid; vrucht, ja stinkende vrucht van vijandschap tegen den gezalfde Gods wordt er gevonden. De Hosanna's mogen nog zoo luide weerklonken hebben, luider zal door Jeruzalem straks de kruiskreet klinken, als in steef van de koningskroon over Israel, de doornenkroon der versmaadheid den schedel drukken zal van Israels Messias. Geen plaats voor Hem, die kwam in de gestaltenis eens dienstknechts. Daarom wordt des Heeren rechtvaardigheid blinkend openbaar, waar een overspelig Israel wordt veroordeeld en aan geheel dat volk het profetenwoord vervuld wordt: »Vervloekt is een iegelijk, die het werk des Heeren bedrieglijk doet." Vertrouwend op hunne gerechtigheden, worden diezelfde gewaande gerechtigheden nu openbaar, dat zij geen nut doen. De Heere is lankmoedig, doch van groote kracht en Hij houdt den schuldige geenszins onschuldig. Hij is rein in zijn richten en rechtvaardig in al zijn doen. Het woord, dat Hij spreekt, wordt vervuld. Zijn vonnis wordt voltrokken. Ziet het weder in den vijgeboom nabij Jeruzalem,

die door den Heiland rechtvaardig veroordeeld, nu ook terstond ten teeken wordt, door den rechtvaardigen Rechter gesteld, om zijne waarheid te bevestigen. Leest slechts in onzen tekst.

IV.

Hoe kennelijk hij wordt gestraft. Aan den avond van den dag, waarin het oordeel over den onvruchtbaren vijgeboom was gesproken, en waarop de Heere later uit den tempel had uitgedreven wie kochten en verkochten, met wie aan wisselaarstafels neerzaten om handel te drijven, keert Hij weder naar Bethanië, om in de stille vriendenwoning den nacht door te brengen. En als weer de nieuwe morgen aangebroken is, en weer de welbekende weg wordt betreden, dan is het vonnis voltrokken en »de vijgeboom is verdord van de wortelen af." Een opmerkelijk feit! Als in den gewonen weg een boom wegsterft uit onze gaarde, dan is 't verdorren het eerst aan de bladeren zichtbaar en eerst later gaat het wegsterven door tot wortel en stam. Hier gaat het juist andersom! Van den wortel uit verdort de boom, ten kennelijk teeken, dat Hij veroordeeld is en dies verdord, geslagen door de machtige hand des Heeren Heeren.

In den aanvang werd Aärons hoogepriesterschap bevestigd door het groenen eener dorre amandelroede. Nu dit hoogepriesterschap ten einde liep, als aan den vooravond van den dag, waarop de hoogepriester naar Melchizedeks ordening met zijn eigen bloed zou ingaan in het binnenste heiligdom, om de dingen te doen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen; nu wordt dit einde bevestigd door het verdorren van den groenenden vijgeboom. Een kennelijk strafgericht! »Alle boomen des velds zullen weten," zegt de Heere bij Ezechiël, »dat Ik de Heere den groenen boom verdroogd en den drogen boom bloeiende heb gemaakt" (17: 24). En wat kennelijk oordeel is over heel Israel gekomen! Nog een korten tijd des uitstels en Jeruzalem aanschouwt en ondergaat den gruwel der verwoesting. In vlammen gaat de tempel op. De offerdienst is ten einde. Zonder koning en zonder vorst, en zonder offer en zonder opgericht beeld, en zonder ephod en teraphim zitten Israels kinderen neder sedert de oogstmaand van het jaar 70. Ze zwerven over de lengte en breedte der aarde en hunne geschiedenis is als ééne aanenschakeling van jammer en ellende. Aan Israel is het oordeel voltrokken, in het profetisch teeken des onvruchtbaren vijge-

booms verkondigd, en onder de volken der aarde is Israel als de vreemdeling, maar juist alzo de trouwe getuige, dat 's Heeren oordeel rechtvaardig is en waarachtig. Ja, ook uit Israel is een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Maar niet door den tempeldienst der schaduwen worden Israels zonen behouden, niet door 't weer opgroenen van den verdorden vijfgeboom, maar door het ingeplant worden als ranken in den wijnstok Christus. Geen bladerentooi van uitwendige inzettingen zal Abrahams kinderen naar het vleesch behouden. Neen, ook van hen zal 't moeten gelden: ééne plante geworden met Christus in de gelijkmaking zijns doods en dies ook in de gelijkmaking zijner opstanding. Gelijk daar buiten Jeruzalem de verdorde vijfgeboom stond als een opgericht teeken der gerichtens Gods, zoo gaat onder ons en onder al de volkeren dit ééne volk rond, zelf maar al te wel te huis in 't vreemde land. Wat vreeselijk oordeel over dit Kaper-natim, eens tot den hemel toe verhoogd, maar straks ter helle toe nedergestooten! Over dit profetendoodend Jeruzalem, over 'twelk gekomen is al het rechtvaardige bloed, dat vergoten is op de aarde, van het bloed des rechtvaardigen Abels af tot op het bloed van Zacharia, den zoon van Barechja, welken zij gedood hebben tusschen den tempel en het altaar. Ziet, hun huis is hun woest gelaten en bij 't brokstuk van den tempelmuur, dat nog als puinhoop daar ligt op Sions top, vergadert Vrijdag aan Vrijdag een kleine schare van Israels zonen, klagend om de ellende. Och of 't worden mocht een klagten over schuld! En nu, M. H.! nog eenmaal keeren wij tot den verdorden vijfgeboom weder om te hooren

V.

Hoe dringend hij predikt. Aan het slot van het 14^e vers, waarin het oordeelswoord des Heeren over den onvruchtbaren vijfgeboom staat opgeteekend, heet het met nadruk: »En zijne discipelen hoorden het.» En in het 20e vers lezen we verder: »Zij zagen dat de vijfgeboom verdord was van de wortels af.» De jongeren hebben het teeken aanschouwd en opgemerkt. Wat heeft het ook tot ons veel te zeggen én als Kerk, én voor een iegelijk in het bijzonder! De vijfgeboom stond uitwendig zoo schoon in zijn bladerendos getooid, maar ach, de vrucht ontbrak, toen de Heere kwam om den boom te bezien. Dies volgde het oordeel!

En ook van ons als Kerk des Heeren kan worden getuigd: »Zij keerden uitwendig weder tot het gezag van het Woord

Gods, van den Koning der Kerk." In gehoorzaamheid aan dien Koning hebben wij den scheidbrief mogen geven aan het opgedrongen gezag eener zich noemende synode! Als accoord van gemeenschap erkennen wij de belijdenis onzer Gereformeerde Kerken! Zeker groote voorrechten hebben wij in dezen ootmoedig te erkennen. Dat het langs wegen, die wij niet kenden, langs paden, die wij niet wisten, bij aanvang tot Reformatie kwam in tal van Kerken, de Heere zij er ootmoedig voor geloofd, die ook in deze dingen wat menschen ten kwade dachten, ten goede heeft gedacht. Maar worde nu maar niet vergeten, dat bladeren geen vruchten zijn! 't Is een voorrecht, de waarheid te belijden, 't is een voorrecht in gehoorzaamheid te wandelen naar het Woord Gods; maar — 't is niet genoeg, als 't bij een uitwendig wederkeeren tot Gods Woord en Waarheid blijft. Integendeel, als deze Reformatie ten zegen zal zijn, dan moet ze doorgaan door hart en huis en school en kerk, dan moet het komen tot een wegdoen van vreemde goden, dan moet niet slechts het juk der hierarchie worden afgeworpen, maar dan moet er gevonden worden een gebogen zijn onder het juk van Christus den Heere. Ziet die Koning nu de Hem behaaglijke vrucht, den verbroken en verslagen geest, dien Hij niet versmaden wil, de ootmoedigheid en de oprechtheid, de stille geloofsgehoorzaamheid, die heeft leeren verstaan dat gehoorzamen beter is dan offerande? Is daar gebed tot zijn troon, is daar verbondsvernieuwing met Hem, is daar een zoeken van Christus' zoenbloed tot bedekking en uitdelging der schuld van zoo jarenlange ontrouw jegens Hem, van zoo menigvuldige ongehoorzaamheid aan Hem? Is er in plaats van verheffing en hoogheid des harten tegenover Kerken en Broederen, die nog in de banden der hierarchie gebonden zijn, gebed tot onzen God en die nederigheid der ziele, die kostelijk is voor Hem?

Tot zulke vragen ontbreekt nergens de stof, al is vooral waar tot hiertoe de vervolger nog weinig woedde dubbel aanleiding om er met drang des harten op te wijzen. Want, o, M. H.! bezwijken zal in de vuurproef der verdrukking; geoordeeld staat voor het aangezicht des Heeren, wat enkel schijn is of uitwendige gedaante; maar als een boom, geplant aan waterbeken, die zijne vrucht geeft in zijnen tijd en welks blad niet afvalt, zoo zal onverwinnelijk zijn de Kerk, die waarlijk gereformeerd is door God den Heiligen Geest. Als zij zwak is, is zij machtig en als de vijand aankomt als een stroom, zal de Geest des Heeren de banier oprichten! Want daar, waar de vijeboom vruchten draagt, worden de bladeren straks gezien. Ook dat worde niet vergeten. Zoo menigeen zoekt in een

hoeksken met een boeksken een stille toevlucht of vervult het Schriftwoord: »Die op den wind acht geeft, zal niet zaaien,» zonder te gedenken aan wat onmiddellijk volgt: »Die op de wolven ziet, zal niet maaien.» Broeders, gedenkt des woords: »Wie Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik belijden voor mijnen Vader, die in de hemelen is.» Maar voor zoo velen wij der macht, die »den vijgeboom des Heeren stelde tot schuim en hem ganschelijk ontblootte» den scheidbrief geven mochten, o, dat ons de vrage wege op het hart: Ziet de Heere ook vruchten, Hem welbehaaglijk? vruchten, die uit Hem vloeien, als die den boom zijner plantinge bedauwt met wateren, die vlieten uit het Heiligdom; vruchten, waarbij Hij de eere ontvangt zijns Naams, Hij, van wien alle wasdom, alle vruchtbaarmakende genade neerdaalt, opdat zij tot Hem weerkeere als een loffer der aanbidding en des ootmoeds, als een nardusgeur der dankzegging, tot glorie van Hem, uit Wien en door Wien en tot Wien alle dingen zijn?

Van een vijgeboom, die geene vruchten droeg, spreekt de Heere nog in eene veelzeggende gelijkenis. Daar (Luk. 13 : 6, 9) heeft reeds de heer des wijngaards het vonnis gesproken, als de wijngaardenier tusschentreedt met het verzoek om nog één jaar uitstel, tot er mest gelegd zij om den boom. M. H.! In de Reformatie dezer dagen toont de Heere nog bemoeienis met ons vaderland en de Kerken zijns Zoons in deze landen. Van noord tot zuid in Nederland weerklinkt nog zijne roepstem. o, Behoede de Heere ons vaderland en onze Kerken er voor, dat niet straks het vonnis in vervulling ga, eens over Israel gesproken: »Uwe vijanden zullen u den éénen steen niet op den anderen laten, daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet hebt gekend » Nog klinkt zijne prediking tot zijn Kerk: »Bekeer u, o Israel, tot den Heere uwen God toe.» Hij doe ze doordringen in de harten, in de huizen, in de Kerken dezer landen! Want dan is er eene deur der hope op de getrouwheid van der vaderen God, den God des Verbonds, den Drie-eenige en Getrouwe!

Hebt gij die stemme gehoord, mijn Broeder, mijn Zuster in zonde en schuld? Kwam tot uw ziele, o belijder der waarheid, de stemme uws Gods? Tot den vijgeboom kwam de Heere en vond slechts bladeren en geen vruchten. Als Hij komt om u rekenschap te vragen van uw Doop en uwe belijdenis, van zoo menig jaar, dat Hij u droeg, van zoo menige roepstem, die Hij u bracht, zegt, zal Hij dan vrucht vinden? Wat is er meer te doen aan zijn wijngaard, dat Hij niet heeft gedaan? En als dan de vrucht ontbreekt, als het ontzettende »niets dan bladeren» ook van u gelden moet, hoe zult gij bestaan

voor het heilig oog van Hem, die harten kent en nieren proeft? Geen vrucht te hebben en dies geoordeeld en veroordeeld te worden, 't is het eeuwig buiten zijn in de ellende en smart. Leest men ook eene druif van doornen of vijgen van distelen? Alzoo kan een goede boom geen kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten. Uit het hart des menschen komen voort alle ongerechtigheden en boosbeden. Daarom is alle vrucht van het natuurlijk bart niet anders dan schuld voor God. Maar daarom ook is onmisbaar de wedergeboorte uit den Heiligen Geest, de verlossing door den Zone Gods en zijne gerechtigheid, het ingeplant worden door een waarachtig geloof in den Zone Gods, opdat onze vrucht uit Hem gevonden worde. Dat heeft uw God u doen verkondigen. Dat predikt u het teeken des vijfgebooms. En als Hij nu komen zal ook tot u en wegrukken zal de vijfgebladeren uwer verontschuldigen, wat denkt gij dan dat uw lot zal zijn? Gedoopt te zijn in des Drieënigen Naam, zijne waarheid beleden te hebben, en verloren te gaan? Niets dan bladeren: het vonnis weerklinkt in het oordeel over dezen vijfboom over alle eigengerechtigheid, over alle schijngods-vrucht, over alle gedaante der godzaligheid, zonder het wezen der zaak. Beproeft u nauw, ja zeer nauw! Alle teleurstelling is smartelijk, maar geen teleurstelling zoo vreeselijk, als van wie meenen zou in te gaan en buitengesloten zal blijven.

Uit de vruchten wordt de boom gekend. De werken des vleesches nu zijn openbaar, welke zijn overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen en dergelijke, van dewelke ik u te voren zegge, gelijk ik ook te voren gezegd heb, dat die zulke dingen doen het Koninkrijk Gods niet zullen beërven. Als gij nu daarin uw beeld geteekend ziet, o mijn hoorder, heden, terwijl gij zijne stemme hoort, verhard u niet, maar laat u leiden. Als de Heere komt tot zijne Kerk door den dienst des Woords, dan is 't altoos iets voor een iegelijk die dat Woord hoort, eene reuke des doods ten doode of een reuk des levens ten leven. Wat zal het zijn voor u?

»Niets dan bladeren,» en menig hart heeft misschien reeds gefluisterd: ja, zoo zal 't bij mij zijn. Ik worstel wel, ik weet wel, dat alleen waarheid in het binnenste kan bestaan voor den Heere, maar als ik de vruchten zoeken wil, ach, dan vind ik die niet. De vruchten des Geestes zou ik wenschen te bespeuren en de vruchten des vleesches zie ik telkens weer. En dan wordt gedurig vergeten wat de rechte vruchten

zijn, ootmoed, verbrijzeling des harten, begeeren naar dien Redder en Middelaar, dien de wereld niet kent en niet zoekt, maar die dierbaar is voor de vermoeiden en belasten, voor armen en verlorenen. Als deze dingen bij u gevonden worden, als ge in de wereld rust en lust verloort, als ge bij geen schijn van godsdienst meer 't leven vinden kunt uwer ziele, als de psalm van 't hijgend hert, dat dorst naar de waterstroomen, uw levenspsalm werd, o meen dan niet, dat dit vruchter zouden zijn van den akker uws eigenen harten. Ik weet wel, dat als de psalm »uit de diepte" weérklinkt, het Hallelujah der dankzegging soms nog zoo verre schijnt, maar ik weet ook, dat de getrouwe Heiland wonen wil bij de verslagenen van geest en de verbrokenen van hart. Dat juist zijn vruchten Hem behaaglijk, die in zijne eigene werken verheerlijkt wordt, als onder het wicht van zonde en schuld gebogenen, zich wenden tot Hem, om in het rijske uit Isai's afgehouden tronk den Redder van verlorenen, den Heiland der erbarming te kennen en te roemen. En hoe 't dan komt, dat Hij soms zoo verre schijnt, dater zoo weinig blijdschap des geloofs bij u is? Omdat zoo dikwijls vergeten wordt, dat wij niet zalig worden om de vruchten, maar dat de vruchten 't kenmerk zijn en onderpand van het heilswerk Gods in de zielen. Zoolang wij nu onzen staat voor God willen afmeten naar de gestalte van ons hart, zoolang ontbreekt gedurig weer de blijdschap. Want alleen uit Christus is de vrucht gevonden, die bestaan kan voor God, uit Hem, die nabij Jeruzalem hing aan het hout des vloeks, Hij rechtvaardig voor onrechtvaardigen, uit Hem, die gestorven is en opgewekt, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt. Waar nu rechtvaardigmaking en heiligmaking wordt verward, daar is het zien van eigen schuld en ontrouw, van eigen onreinheid en gebrek gedurig weer de oorzaak, dat de ziel in twijfelmoedigheid verkeert. Want daar wordt vergeten, dat de gerechtigheid voor God alleen is in den volkomen Zaligmaker, in wien zijne Kerk is gekruist, gestorven, opgewekt, gezet in den hemel.

Die gerechtigheid is volkomen. En tot alle heilbegeerige ziel komt de stem des Heeren: Die in Hem gelooft, die heeft het eeuwige leven. Naarmate nu meer wordt verstaan, dat in ons niets is, wat Gode kan behagen, maar dat al wat wij voortbrengen onrein is voor den Heere onzen God, naar diezelfde mate wordt Hij dierbaar en onmisbaar, in Wien al de beloften Gods Ja en Amen zijn. Niet om de vruchten, maar om Christus' offer alleen behouden, 't is het heilgeheim der verlossing, 't is de roem des geloofs. Niet om de vruchten, want bij ons is geene vrucht en zelfs des Heeren ge-

nadegaven keeren bezoedeld weêr tot Hem, als onze onreine harten ze aanraakten. Niet om de vruchten, maar om niet behouden. o, Als onze ziel dat wonder der verlossing maar eenigszins mag verstaan, dan moge de verklager der broederen, de leugenaar vanouds, ons wijzen op onze schuld, onze ongerechtigheden en onze onbekwaamheid om ook maar eenige vrucht voort te brengen voor des Heiligen oog bestaanbaar, wij zullen Hem niet weerspreken, maar roemende in genade, en genade alleen, ons klemmen aan den Eenige, in Wien onze gerechtigheid staat, die goddeloozen rechtvaardigt om niet.

Niet om de vruchten, maar ook niet zonder de vruchten. Toen eens aan Ezechiël getoond werd de stroom des levenden waters, vlietende van uit het heiligdom, zag hij aan den oever der beek allerlei spijsgeboomte en werd hem verklaard: »Aan de beek nu, aan haren oever zal van deze en gene zijde opgaan allerlei spijsgeboomte, welks bladeren niet zullen afvallen, noch de vrucht van dien vergaan; in zijne maanden zal het nieuwe vruchten voortbrengen; want zijne wateren vlieten uit het heiligdom, en zijne vrucht zal zijn tot spijs en zijne bladeren tot heeling" (Ezech. 47 : 7, 12). Bij Jesaja heet het evenzeer van het volk des Heeren, dat zij genaamd zullen worden eikeboomen der gerechtigheid, eene plantinge des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde (61 : 3). Dat is het heerlijk kenmerk van de Kerk des Heeren, die Hij gesteld heeft opdat zij vrucht zou dragen tot heerlijkheid Gods des Vaders. Gij, die God vreest, hoe beschamend klinkt dat woord! Zion eene plantinge des Heeren tot eere zijns Naams, en datzelfde Zion eene aanfluiting op de straten. o, Als zijne Kerk weer opleeft en Hij haar komt bezoeken, dan is er ootmoed en schuldbesef over zooveel wereldgelijkvormigheid, zooveel afwijking en ontrouw, zoo weinig vruchten des geloofs, der hope, der liefde, der blijmoedigheid en ootmoedigheid, der verheffinge zijns Naams, der gehoorzaamheid aan Zions Koning. Waar dit gevonden mag worden, is de rechte gestalte des gemoeds, daar zijn de offeranden, die Gode behagen.

Maar daar vloeit ook weder de stroom des levenden waters. Ja, in den weg der wederkeering tot onzen God is de rechte zegen, de verootmoediging en heiliging tegader. Uit Mij is uwe vrucht gevonden! Dat is de heerlijke vertroosting Gods. Maar dan juist, als alle eigengerechtigheid verre is, als de verootmoediging gekend wordt voor onzen God, is daar nieuwe gemeenschap, nieuwe zegen, en dragen de ranken des wijnstoks veel vrucht, juist waar 't wordt ervaren, dat zij zonder

Hem niets kunnen doen. Mocht dat in deze dagen in Gods Kerk worden gevonden, opdat Hij de eere zijns Naams ontvange, die ons geschapen heeft in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen. Dan zal de Heere heerlijk zijn in Zion en wordt vervuld: dat de rechtvaardigen zullen groeien als de palmboom — en de palmboom groeit onder den druk — dat zij zullen wassen als een cederboom op Libanon — en de ceder groeit het meest als de storm loeit om zijn kruin. Dan wordt — o make God het waar! — weer de Kerke Gods als eene lelie onder de doornen, een zegen voor ons vaderland, een glorie voor en door heur Koning! Want juist dan, als Gods kind 't ervaren mag en erkennen, dat alle ware Godverheerlijkende vrucht van boven komt en naar boven keert, is daar rijke, rechte zegen. Daar toch is de roem buitengesloten, daar de eigengerechtigheid veroordeeld, daar dag aan dag de ondervinding, dat in ons, dat is in ons vleesch, geen goed woont, maar dat al onze bekwaamheid is uit God. Maar daar wordt ook als heerlijk voorrecht geroemd in den Koning der eere, den driemaal Heilige, daar wordt van dag tot dag meer uitgezien naar dien dag der glorie, als voor den doorn de denneboom, voor den distel de mirt zal opgaan. Als Gods volk gewillig wezen zal ten dage zijner heirkraft, Hem eeuwiglijk dienende voor zijn troon en Hem de eere gevende zijns Naams.

En in den wachtenstijd, tot die doorluchte dag des Heeren komt, worde 't al meer doorleefd en ervaren in de harten van Gods kinderen: Gezegend is de man, die op den Heere vertrouwt en wiens vertrouwen de Heere is. Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is, en zijne wortelen uitschiet aan eene rivier en gevoelt het niet wanneer er eene hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet en houdt niet op van vrucht te dragen. Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XII.

HET DAL ACHOR.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

»De gansche wereld verdoemelijk voor God.» Dat woord van den apostel vindt zijn bevestiging en heeft zijn nagalm in het kraken der boomen als de stormwind ze breekt. Daarvan getuigt het gedierte des velds, als Joëls woord moet worden herhaald: »o, Hoe zucht het vee! de runderkudden zijn bedwelmd, want zij hebben geene weide. Ook schreeuwt elk beest des velds tot U: want de waterstroomen zijn uitgedroogd, en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.» Maar meer nog dan planten- en dierenwereld spreekt van dien vloek de schuldige oorzaak van al dat lijden, de mensch, die een strijd op aarde heeft, die niet slechts met zweetdruppelen, maar ook met tranen den bodem week maakt, ja zelfs met zijn bloed. De vlekken door een Abel geverfd zijn tot plassen geworden, en die plassen tot stroomen, welke de rivieren hebben rood gekleurd en de slagvelden gemest. De wereld is één groot Bethesda, de aarde één ontzaglijk kerkhof. Ja zelfs de zee zal in den grooten dag der opstanding hare dooden hebben weder te geven.

Dat lijden der wereld ondervinden wij zelve in eene mate, als de Heere God in Zijne wijsheid noodig acht; dat lijden aanschouwen wij rondom ons bij vriend en vijand, bij boozen en goeden, en er is niemand, die Zijne hand kan afslaan of tot Hem kan zeggen: »Wat doet Gij?»

Hoe zien wij dat lijden onzer medeschepselen aan, met welk gevoel? Dat teekent voor ons eigen gemoedsbestaan. De Spanjaard vermaakt zich nog in de woedende stierengevechten en de jeugd op onze eigene straten in het plagen en kwellen van het onschuldig dier of van den onnoozele, die zich niet kan verdedigen. De oude Romein had zijn vermaak in gladiatorenstrijd, een Nero zijn grootste genot in het aanschouwen van martelingen. Het gebrul uit Phalaris' Stier en de kreten

van den kruiseling spreken uit wat menschelijk welbehagen zijn kan, en die lust heeft zijn toppunt in het woord van Caligula, die woedende tegen het menschdom den wensch omtrent zijne natuurgenooten uitsprak: »Och, dat zij ééne nek hadden!» Romes hiërarchie heeft haar lust gekoeld aan pijnbank en schavot en martelvuren. Synodale hiërarchie toont in haar Gereformeerden-haat haar lust om uit te bannen, om weduwen uit te stooten, om onderwijzers, en leeraren van school of kerk, van huis en brood te berooven, en waarom? Omdat de hoogheid van Christus, het eenig Hoofd der Kerke, is aangerand? Dan ware terecht het banvonniss gevelde. Neen, M. H.! Dat moogt ge vrijelijk doen, maar omdat de hoogheid der Synode werd aangeraakt, en de Synode is immers meer dan de Christus, of liever heeft de plaats van den Christus ingenomen?

Mijne BB. en ZZ.! zegt niet: »Ik heb in deze mijn hart gezuiverd; ik ben vrij van alle leedvermaak.» Onderzoeken wij ons; of zou misschien onze Catechismus onwaarheid spreken, als hij zegt: »Ik ben van nature geneigd mijnen naaste te haten!»

Anders is het gebod van Hem, die aan Jeruzalem met tranen den ondergang aankondigde; en die gedurig met medelijden werd vervuld over het lijden der menschen.

Ja, daar is een billijken van Gods recht, als Hij het woord vervult (Pred 1:26 v.) aan de goddeloozen: »Zoo zal Ik in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt.»

Er is een billijken van Gods recht, als Hij ter helle doet nedervaren, en Abraham tot eigen vleesch en bloed zegt: »Kind! gedenk dat gij uw goed in uw leven hebt gehad, en daarom lijdt gij smarten.»

Toch is als roeping ons voorgeschreven te lijden met de lijdenden. De bergrede noemt de barmhartigen zalig, en de gelijkenis leert ons den Samaritaan na te volgen, die den Jood tot het laatste hielp, zijn vijand, dien hij uitgeplunderd en halfdood op den weg had gevonden. »Jezus weende» is het kortste vers in onzen Bijbel, maar dat zeker niet het minst rijke is in leering.

o, Het is zoo groote vertroosting als ons lijden wordt gevoeld door onze medemenschen. Het is zoo schoon om te aanschouwen, als daar tranen van medelijden vloeien uit het oog van hem, die den neergebogene in armen des ontfermens gesloten houdt.

Toch Gel.! kunnen er juichtonen opgaan, daar, waar geschrei wordt gehoord, en met reden; tonen van dankbaarheid, van vreugde over dat klinken van smart.

Treedt die kamer der geboorte binnen. Een mensch is ter wereld gebracht, en dat kindeke schreit. Het moet dat smar-

telijk geluid laten hooren; waar het achterblijft, daar zoekt de geneesheer het door middelen teweeg te brengen, want het geschrei is levensteeken. Maar ziet dan ook hoe de moeder tranen van weelde schreit, als zij haar kind, haar eigen kind hoort. Haar hart springt op van vreugde, want die tonen melden haar, dat zij moeder is, en toch — moederlijk medelijden begeert aanstonds weer te geven, waarom dat schreien vraagt. »Eene vrouw», zegt de Heere, »wanneer zij baart, heeft droefheid, dewijl hare ure gekomen is, maar wanneer zij het kind den gebaard heeft, zoo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap, dat een mensch ter wereld geboren is.»

Bij de komst op de aarde schreit de mensch, en wat er rondom is juicht. Zal het bij het heengaan van deze aarde omgekeerd zijn, zullen wij temidden van weenenden juichende scheiden, Gel! dan zal moeten plaats hebben wat door de natuurlijke geboorte wordt afgebeeld, dat, wat in dien nacht aan een Nicodemus met een dubbel »voorwaar» is gepredikt.

Welke ook van de duizenderlei bekeeringsgeschiedenissen de onze zij, zonder smarten, zonder tranen en worstelingen is zij niet. Hoe gij ook, afgedwaald schaap! weder terug zijt gebracht tot de kudde van den eenigen Herder, zonder droefheid komt gij er niet. En het is die droefheid, welke oorzaak is van blijdschap, want die duisternis is het, waaruit God licht schept. Het is in die smarten, dat wij een welgevallen hebben, waarvoor het volk des Heeren God dankt, waarom het bidt tot Hem, die gezeten is aan 's Vaders rechterhand om te geven bekeering en vergeving der zonden. Daarom de dankpsalm: »God heeft bij ons wat groots verricht;» daarom de psalm des gebeds: »Verheug het volk,» daartoe ook ons gebed!

HOSEA 2 : 14.

Het dal Achor, tot eene deur der hoop.

Voor het sterven komt vaak bij den lijder nog een oogenblik van opleven; vóór het ondergaan der zon geeft zij ons een prachtig schouwspel aan de kimmen. Vóór het rijk der tien stammen ten onder ging gaf de Heere een Jerobeam II, van wien wij lezen (2 Kon. 14 : 27): »De Heere had niet gesproken, dat Hij den naam van Israël van onder den hemel verdelgen zou, maar Hij verlost hen door de hand van Jerobeam, den zoon van Joas.» En nog meer; vóór Jeruzalems muren ineen zonken stonden dienaren Gods op, die Jehovahs banieren zochten recht te houden. Zoo wij ze opnoemen wordt aller-

minst Hiskia's naam verzwegen, en evenmin Hosea, die in de dagen dier beide genoemde koningen leefde. Van Hosea is terecht gezegd, dat »zijn bestraffend woord vlamt met den verzengenden gloed van Elia, maar dat altijd door de vlammen van den heiligen toorn het zachte suizen der goddelijke liefde waait" (Umbreit). Als hij optreedt tegen de zwarte gruwelen van Efraïm dan hooren wij het knetteren van het vuur der wrake, maar hij is als een vader, die straks de roede laat zinken, en in tranen nedervalt om met die tranen den afge- weken zoon te verbidden, dat hij nog wederkeere van den zondigen weg, een vader, die door betuigingen van liefde en genade, door beloften van vergeving en heil zoekt te trekken aan zijn liefdevol hart. Zoo is hij de mond van dien God, die Israëls ontrouw bestraft, maar nochtans de Getrouwe blijft, en alzoo lezen wij als boven dit boek, de woorden van Paulus: »Ziet dan de goedertierenheid en de gestrengheid Gods," van Paulus, die met een Hosea te zamen den zegepsalm zingt over den laatsten vijand: »o Dood! waar zijn uwe pestilentiën! o hel, waar is uw verderf." Ziet het maar in ons hoofdstuk zelf. Nauwelijks heeft het woord geklonken: »Ik zal over haar bezoeken de dagen des Baäls, waarin zij dien gerookt heeft, en is haar boelen nagegaan, maar heeft Mij vergeten," of de stem der genade wisselt die strafrede af: »Daarom ziet, Ik zal haar lokken en zal haar voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken, en Ik zal haar geven hare wijngaarden van daar af, en het dal Achor tot eene deur der hoop, en aldaar zal zij zingen als in de dagen harer jeugd, en als ten dage, toen zij optoog uit Egypteland."

»Het dal Achor eene deur der hope." Dat woord is een woord van vertroosting voor degenen, wien het gelden mag, hetzij we op de gesteldheid der plaats, of op hare geschiedenis, of op de beteekenis van haren naam letten. Bij Egyptes vuur- oven had het volk der belofte gezucht en gebeden en uit die harde dienstbaarheid verlost de Heere het door Zijn machtige hand. Hij kliefde de zee en wierp Farao met zijne wagenen in de diepte des doods. »Hij lokte ze," om met Hosea's woorden te spreken, »en voerde ze in de woestijn, en sprak met hen naar hun hart." »In de woestijn." Och, had Gods volk zich naar Zijn raad gedragen, hoe kort zoude de beproe- ving zijn geweest, maar eerst moesten tientallen jaren voorbij- gaan, in die veertig jaren een nieuw geslacht zijn opgegroeid voor ten tweeden male de grenzen dier woeste plaats konden worden bereikt. Eindelijk is de Jordaan overschreden, zijn Jericho's muren gevallen, en is ten noorden dier stad een diep dal binnengetreden, het dal Achor. Nu is het geen

woestijn meer, waar de hitte den onverteerbaren voetzool brandt en de zonnestralen den schedel zengen; Achors diepte geeft wat anders te aanschouwen, wat anders te gevoelen. Daar groeien de palmboomen, daar verkwikt de dauw, daar grazen in de weiden de kudden, en geven een voorsmaak van het land, dat van melk en honig vloeit. De profeet Jesaja (65 : 10) zegt: »Het dal van Achor zal tot een runderleger worden voor Mijn volk, dat Mij gezocht heeft.» Dat runderleger zou Israëel iets te smaken geven van de heerlijkheid van Kanaän, moed tot strijden instorten, de hope vernieuwen en verlevendigen en opwekken, de hope op de volheid der zegeningen Gods.

Het dal Achor was in Hiskia's en Jerobeams dagen lange reeds doorgetrokken, toch zegt de Heere: »Alzoo zal Ik met u doen,» en Hij teekent met datzelfde den weg, dien Hij houdt met Zijn volk. Hij draagt in Zijne uitverkorenen de zonden niet als een Eli, maar als de Rechtvaardige, die te rein is van oogen, dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen. Hij laat de roede nederdalen op de afgewekenen, maar vergeet daarom Zijn verbond niet. Hij kan Zijne trouw niet vergeten. Als Hij geslagen heeft en het geschrei gaat op, dan heelt hij, en als Satan Simon heeft zoeken te ziften als de tarwe, dan is de tijding van den Paaschmorgen: »Zeg het aan Petrus» voor den verslagen discipel een Achordal, eene deur der hope. En als de Kerke Gods, vanwege hare afwijkingen aan vreemde heerschers overgegeven, ontwaakt uit den zwijmel der verblindings, dan wacht haar een woestijn van verdrukking. Gesmaad en vervolgd door den verwoeden vijand vraagt ze soms, wat van haar worden zal, maar God leidt in de diepte, waar de hope oprijst, en de blinkende morgenster spreekt van Hem, wiens aangezicht blinkt als de zon, wanneer die opgaat in hare kracht.

Of wilt gij liever letten op dat dal in zijne geschiedenis, herinnert u dan met mij wat daar is geschied, als door het geloof Jericho's muren waren gevallen. Overmoedig geworden door den val dier machtige stad, trekt Israëel het dal Achor binnen om op te trekken tegen Ai. »Vermoei daarheen al het volk niet,» zoo is het woord, »want zij zijn weinige.» Neen Achans overtreding was de eenige niet. Zijne zonde moest met den dood worden gestraft, maar geheel Israëel toch ook leeren, dat de overwinningen des Heeren zijn, dat niet op het gering getal van den vijand, maar alleen op den machtigen arm van Jehovah mag worden gesteund. Na Israëls nederlaag »versmolt het hart des volks en het werd als water» (Joz. 7 : 5). Daar ligt Jozua neder op de aarde met gescheurde kleederen en het »Ach Heere! Heere! waarom?» en het »Ach Heere! wat

zal ik zeggen?" over eigen leed lost zich op in het: »Wat zult Gij dan Uwen grooten naam doen?" Dat is de klachte van Achors dal. Daar zoekt op Gods bevel het verootmoedigd volk naar de zonde, en het vindt den ban in het leger, omdat God er de oogen voor opent.

Het was om dien ban, dat Hij niet mede optrok, van wien alle kracht en zegen is; maar de ban wordt weggenomen, de gouddorst van een Achan vindt zijn loon. Nu klinkt het woord des Heeren: »Vrees niet en ontzet u niet. Maak u op; trek op. Ik heb koning en volk en stad en land in uwe hand gegeven." Er is eene deur geopend voor de hope en de verwachting, die niet zal worden beschaamd.

Een Achordal wordt aan Israël en mede aan het Israël des Nieuwen Verbonds voorgesteld. Helaas! Nauwelijks is het door de hand der Almacht uit slavenboeien gered, of het hart wordt overmoedig en stout en machtig in eigen oogen. Een Mozes zelfs droeg het niet, als de Heere Zijn wonderstaf eens niet noodig had, maar zonder dien staf het water uit den rotssteen wilde laten vloeien, en een Petrus denkt dat hij zijn leven wel voor Christus stellen kan. Dan komt er een Achordal, waar erkend wordt, dat de kracht Godes is, waar het volk vraagt naar den ban in het midden, een Achordal, waar het de zonde uitbant, al valt het ook zwaar de steenen te werpen, een dal van tranen, waar de eere Gods weer boven komt, en het ons weder te doen komt om Zijnen »grooten naam," en dat dal wordt eene deur der hope; want als Israël den Heere achterna klaagt, dan weet het getrokken te zijn, het gevoelt, dat in die droefheid eene stemme ligt verborgen van Gods genade, het luistert of de Heere van vrede spreekt, en wacht met vast vertrouwen en wacht niet tevergeefs. Hij opent daar de deur der hope.

Let eindelijk ook op den naam. Het is een dal, en wel genoemd, in onderscheiding van andere woorden, eveneens dal vertaald, met een woord dat diepte (eemek) beteekent. Dat dal is tegengesteld aan de hoogten van Nebukadnezar, vanwaar hij zijn Babel beschouwt. Daar verwacht men het niet van de heuvelen of de bergen, maar Psalm 130 is het lied der scharen, die daarin afdalen. Uit de diepte roepen zij tot God. Het is het dal Achor, dat is »beroering, droefenis".

Geen dieper Achor werd ook op aarde gevonden dan Gethsémané, waarin de Heere des hemels en der aarde inging met een »Nu is Mijne ziele geheel bedroefd tot den dood toe". Maar ook des Heeren discipelen vinden op aarde vaak een Achor. Daar wordt het hun bange vanwege eigen schuld, en liggen ze neder op de aarde, omdat het »de gansche wereld

verdoemelijk voor God" geworden is tot een »tegen U, U alleen heb ik gezondigd. Ik ellendig mensch!" Daar in ons Achor »roept de afgrond tot den afgrond bij het gedruisch Uwer watergoten; al Uwe golven en al Uwe baren zijn over ons heengegaan" (Ps. 42 : 8). Doch hoort, Gel.! wat de psalmist dadelijk volgen doet, zoodat David met Hosea mede getuigt: »Maar de Heere zal des daags Zijne goedertierenheid gebieden en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn, het gebed tot den God mijns levens". Achor is nog wel Kanaän niet. »De hoop, die gezien wordt, is geene hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen?" (Rom. 8 : 24). Het is nog wel niet »de volle verzekerdheid der hope" (Hebr. 6 : 11), maar eene deur der hoop. Daar begint het licht te dagen, daar breekt een ster door, daar grijpt de ziele moed om op te staan en tot den Vader te gaan, om Hem vast te grijpen bij de slippen van Zijn kleed, om te zeggen: »Ik laat niet los voor Gij mij zegent".

Toch is het geene deur, die straks zich weer sluit. Bij de Kananeesche groeit de hope ook bij het afwijzen, ook bij het woord »hondeke". Zij wordt sterker, naarmate wij dieper het dal ingaan, de zwakke hope wordt vertrouwen, wordt zeker verwachten, en in die hope zijn wij reeds zalig. Hoe spoedig keert bij het voorttrekken soms de weg, en zien wij de bergen Gods voor ons, vanwaar de hulpe zal komen, en is de profetische Geest in ons nedergedaald, die wat nog toekomstig is, reeds aanwezig ziet en juichen doet: »Wij zijn verlost", al houden ook nog de boeien vast; de Geest, die in den hemel verplaatst, al staat ook onze voet nog op aarde. In Achor worden alle bergen en heuvelen vernederd, maar daar ondervindt ook Gods volk, dat alle dalen zullen verhoogd worden. Daar klinkt de stem des roependen in de woestijn om des Heeren weg te bereiden, en opdat des Heeren heerlijkheid openbaar worde (Jes. 40 : 3 v.v.).

Gel.! Kent gij dat dal? Aan den ingang staat vertroostend geschreven met letters, die ook lichten in den nacht: »Hij schept uit duisternis licht", en aan het einde roepen de dienstknechten des Heeren den worstelaars toe (2 Kor. 7 : 9 v.v.): »Ik verblijde mij, niet omdat gij bedroefd zijt geweest, maar omdat gij bedroefd zijt geweest tot bekeering; want de droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeering tot zaligheid".

Ps. 130 : 2 en 3.

De bruid in het Hooglied waarschuwt er tegen, dat men de liefde opwekke voor het haar luste. Wij ook, Gel.! zou-

den dezelfde waarschuwing laten hooren omtrent het Achordal, eene waarschuwing tegen tranen der geveinsdheid, tegen ingebeelde, tegen zelfgemaakte droefheid. Ik zag eens een jongeling, die zich in schulden had gestoken, aan eene vrome moeder een brief schrijven vol betuigingen van berouw. Hij schreef: »Ik heb mijn brief doorweekt met tranen», en sprenkelde, om er een schijn van waarheid aan te geven, er waterdruppelen op. Tusschen dit en het verbroken hart zijn zoo vele trappen. In het huis van Jaïrus schreien de gehuurde klaagvrouwen en maken beroerte en misbaar, maar als het vertroostend woord des Heeren is gehoord, dan belachen zij Hem. Op den weg naar Golgotha zijn vrouwen, die het zoo wel meenen met den Man van smarte en schreien om den wreeden dood, welke Hem zal worden aangedaan, maar de Heere keert zich tot haar en zegt, dat het andere tranen zijn, welke Hem behagen.

Er is een Farao's-woord: »Ik heb mij ditmaal verzondigd; de Heere is rechtvaardig: ik daarentegen en mijn volk zijn goddeloozen» (Exod. 9 : 27). Och! onder de slaande hand, onder de bittere gevolgen der zonde komt zoo ligt een »ditmaal verzondigd» over de lippen, waarvan straks al de nietigheid openbaar wordt. Als de roede is weggenomen, is de rouw voorbij. De dief, die betrapt wordt op heeter daad, wenscht, dat hij ditmaal zijne hand niet uitgestoken had, maar denkt daarom met vreugde terug aan zoo menigen roof zonder ontdekking gepleegd. Er vloeien soms tranen in menigte, als met wegsleepende welsprekendheid het ontzaglijke der misdaad wordt geschilderd of het lijden van Golgotha voor oogen wordt gesteld, maar even vele tranen zouden uit dezelfde oogen vloeien, als in de komediezaal een aandoenlijk tafereel werd geschetst. Wat onderscheidt dan die tranen, in den tempel geweest, van die schouwburgtranen?

Elke plant, welke de hemelsche Vader niet geplant heeft, zal worden uitgerooid. Wat de duivel in een Judas-harte werkt leidt tot zelfmoord. Met hetgeen de mensch zelf werkt komt hij bedrogen uit, want aan alle menschenwerk ontbreekt het leven; dat werkt God alleen, en zonder leven kan niets den Heere behagen. Als wij onszelven een dal Achor geven of als wij van elders binnendringen, M. H! dan zal het voor ons geene deur der hope zijn. Ziet het in ons tekstvers. Er staat: »Ik zal haar geven.» Geen eigen geslagen geld is gangbaar, en evenmin is te vertrouwen wat uit de hand van den valschen munter komt. Alleen wat de Waarachtige geeft is waarachtig, alleen de wissel door Hemzelve gemerkt, vindt betaling met »de deur der hope.»

Na maanden van verharding, maanden van zwijgen, waarbij de beenderen verouderden in zijn brullen den ganschen dag, werd Davids hart gebroken en zijn geest verslagen, en zijn mond tot belijdenis geopend. Nu is er eene verwachting in zijne ziele geboren en hij bidt: »Doe mij vreugde en blijdschap hooren, dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt'' (Ps. 51 : 10). De verouderde, de verdroogde beenderen had God verbrijzeld. Nathans woord was hem een woord Gods geweest, waarvan de Heere wel vragen mocht (Jer. 23 : 29): »Is Mijn woord niet alzo, als een vuur, spreekt de Heere, en als een hamer, die een rotssteen te morzel slaat?''

Gel! het kindeke schreit niet vóór de geboorte, maar »zekerlijk nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt'' (Jer. 31 : 19). Daarom bidt ook de zondaar, dien God verkoort: »Bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de Heere, mijn God'' (vers 18).

Er is eene droefheid naar de wereld, welke den dood werkt (2 Kor. 7 : 10). Op deze is van toepassing wat Jezus Sirach zegt: »De droefheid heeft er velen verdorven en gedood (30 : 24); van droefheid komt de dood en droefheid des harten kromt den sterke'' (38 : 19).

Waaraan die droefheid, welke uit God is, te onderkennen? Aan hooger en graad, aan sterker openbaring? Toeh! Geschilderde bloemen zijn in den regel van hooger kleuren dan die men in de hoven groeien ziet.

Er is een stille treurigheid, waarbij de Heere de zonde geeft in te zien en ze ernstig doet haten, maar waarbij Hij tevens de uitlatingen Zijner genade nu en dan gevoelen doet. Er is een krachtiger werking Gods, waardoor Hij het hart verslaat en vermaalt, en de tollenaar van verre staande, slechts op de borst slaande uitroepen kan: »o, God! wees mij zondaar genadig!'' Sterker weeën gaan dikwerf krachtiger en sneller wedergeboorte vooraf. Als de Heere in de zeeën van angst inleidt, als »al Zijn golven, al Zijn baren de benauwde ziel vervaren'', als in David alle Gods pijlen zijn nedergedaald en hij brult van het geruisch zijns harten (Ps. 38), of een Heman (Ps. 88) Gods vervaarnissen draagt en doodbrakende is, als banden des doods omvangen en beken Belials verschrikken, banden der hel omringen en strikken des doods bejegenen (Ps. 18), dan is het ontzaglijk in dat Achordal, dan is het een dal der schaduwen des doods, maar toch ook alleen maar van schaduwen, niet van den dood zelven, en eene schaduw doodt niet.

Neen, M. H.! niet aan den graad, welken de thermometer

in het vuur der beproeving wijst, is het te onderkennen of het de warmte der zonne Gods is, of de kunstmatig verwekte. De mate der smart zij den Heere overgelaten, en als Hij ons als Petrus aanwijst met welken dood wij God zullen verheerlijken, dan hebben wij niet omtrent een Johannes te vragen: »Wat zal deze?» Hij leidt een iegelijk gelijk Hij wil.

Het werk Gods heeft andere kenteekenen. In Achors dal hebben wij het niet te doen met de straffen, maar met God. Het is een groot verschil of het ons weinig deert, dat Gods eere is geschonden, als van ons het onheil maar wordt afgewend, dan of het ons van minder beteekenis is, dat de straf blijft, indien Zijn oog maar weder vriendelijk voor ons mag zijn. »Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven» zong David, al werd ook van de aangekondigde straf niets weggenomen. Zijn kind stierf, er kwam kwaad uit zijn eigen huis, hij had geen rust zijn gansche leven, zelfs niet op zijn sterfbed, waar nog een Adonia's-pogen hem bemoeilijkte. Dat alles was wel zwaar, maar het was te dragen.

Op dat alles moet hij antwoorden: »Uw doen is rein, Uw vonnis gansch rechtvaardig,» maar niet te dragen was, dat des Heeren oog in toorne op hem nederzag.

Evenmin als de vrouw van Simons huis kon tevreden zijn met hetgeen de Heere tot Simon van hare schuldvergeving had gezegd, maar zij slechts kon opstaan toen de Heere persoonlijk tot haar had gezegd: »Uwe zonden zijn u vergeven», evenmin kon een David raste vinden op Nathans woord: »De Heere heeft ook uwe zonde weggenomen; gij zult niet sterven», hij moet het hooren uit 's Heeren eigen mond, die tot het harte van vrede spreekt. Dat wij tegen God gezondigd hebben, tegen Hem, Hem! alleen, den Heilige en Rechtvaardige, dat is het wat het hart bezwaart; dat God in Zijne majesteit is gekrenkt, in Zijne eere is geschonden, maakt de afwijking zoo ontzaglijk. En nog meer, als wij tegen Zijne liefde hebben misdään. o, Toeh.! als wij licht hadden ontvangen, en tegenover de ondervonden genade misdreven, dan ziet in Achors dal het oog Gods ontferming, dan staan daar alle Eben-Haezers voor ons; zij rijzen in onze herinneringen die tijden van Gods-gemeenschap, die bewijzen Zijner eeuwige trouw, dan rijst boven die alle Golgotha met zijn kruis voor onzen geest. Ach! die liefde Gods, die ondervonden genade maakt het zoo zwaar, dat wij misdreven. Als wij opmerken hoe lang de Heere reeds klopte aan de deur en wij in onze zonden bleven, en wij opgeschrikt de mirrhe aan de handvatsels gewaar worden, dan moet het »Uit diepte van ellende» wel onze klaagpsalm zijn.

Wat uit God is, dringt tot God. Dwaze maagden, die de deur straks gesloten vinden, vragen: »Geef ons van uwe olie,» en berouw der helle doet roepen tot vader Abraham. Waar berouw roept tot God. In Achors dal wordt het »Ach Heere, Heere!» gehoord. Als de Heere het gemis der ark gevoelen laat, »klaagt het gansche huis van Israëel den Heere achterna» (1 Sam. 7 : 2). Als de bede Gods door Jeremia's mond in Israëls harte gevallen is, de bede: »Gij hebt met vele boeleerders gehoereerd, keert nochtans weder tot Mij» en de klacht vermurwd heeft: »Gelijk een vrouw trouwelooslijk scheidt van haren vriend, alzoo hebt gijlieden trouwelooslijk tegen Mij gehandeld, gij huis Israëls!», dan wordt »eene stem gehoord op de hooge plaatsen, een geweën en smeekingen der kinderen Israëls, omdat zij hunnen weg verkeerd en den Heere hunnen God vergeten hebben.» Maar in die droefheid is het dan ook: »Wij komen tot U. Waarlijk tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen; waarlijk in den Heere, onzen God, is Israëls heil.»

Als God de Heere Zijn volk in Achors dal leidt, dan is het niet maar te doen om vergeving, maar ook om verbreking van de banden der zonde. De dronkaard, die zichzelf als hij ontwaakt, verfoeit, maar straks, door de wanhoop gedreven, weer het glas ter bedwelming aan de lippen zet, heeft geen traan voor God geweend. De Lots, die de rechtvaardige zielen kwellen in Sodom, maar om het schoone Siddimdal, of om de verbintenissen der dochteren nochtans in Sodom blijven wonen, zijn nog niet waarlijk verootmoedigd voor God. En wijzelveu, wij hebben lang de zonde ingezien, waarin de Kerk onzer vaders was gezonken. Wij hebben lang genoeg geweten, dat Synodale heerschappij het geroep inhield: »Wij willen niet, dat Deze koning over ons zij», maar wij hebben het helaas! aangezien als honden, die het bassen hadden verleerd. Toen heeft God ons gebracht in het Achordal, en daar den ban in het leger doen zien, en daar door de slagen des vijands bij ons eerste klagen ons wakker geschud, en daar gedwongen door Zijn machtige hand tot de Karmelsbelijdenis: »De Heere is God,» en nu — voor geen schatten der wereld meer onder dien goddeloozen band! Laat ze weg zijn die kerken en pastorieën, al dat goud; laat er van komen wat wil (en wij staan ook in dezen nog maar in de deure), wij keeren niet weer.

Op den dag van Israëls verootmoediging, den grooten Verzoendag, moest niet alleen de bok des zondoffers voor het volk worden geslacht, maar ook de bok Azazel, beladen met al de ongerechtigheid levend voor des Heeren aangezicht

worden gesteld om door hem verzoening te doen, »opdat men hem als eenen weggaaenden bok naar de woestijn uitlate'' (Lev. 16 : 10). Hij, die de zonde in hare ontzettende gevolgen voelen laat, stort daarbij ook een haat uit in het hart tegen de zonde. Dat plekje van ons lichaam, dat wij als het zwakste leerden kennen, heeft onze meeste zorg. Zoo zal ook eene ziel, welke eenmaal in de diepte neerlag over eene bepaalde zonde, ook het meest vreezen wederom in diezelfde ellende neer te zinken.

Die droefheid naar God is eene deur der hope. Ik weet het, alle bloesem is nog geen vrucht; zelfs opent zich niet elke knop tot bloesem. Er wordt veel zaad verstikt tusschen de doornen en verschroeid door de hitte der zon, hoe schoon het ook opschoot. Er kan een smaken zijn van hemelsche gaven, van het goede Woord Gods en de krachten der toekomende eeuw, een deelachtig geworden zijn van den Heiligen Geest, waarvan het einde is, dat men den Zoon van God wederom kruisigt en openlijk te schande maakt; maar toch eene deur der hope is ons gegeven, waar wij in Achors dal zijn geleid, dat die namen geschreven staan in het boek des levens. Zonder knop geen bloesem, en zonder bloesem komt zeker geen vrucht.

Een treurige tijd was het zwijgen Gods in de dagen der Richteren. Beth-Sear werd niet door Manasse, de Kanaäniet niet door Efraïm verdelgd, en even ontrouw en werkeloos waren Zebulon en Naftali en Dan. Maar ziet een engel des Heeren komt opwaarts van Gilgal tot Bochim, en maakt aan Israëel van Godswege de zonde bekend, en vraagt: »Gij zijt Mijner stem niet gehoorzaam geweest, waarom hebt gij dit gedaan?" Toen hief het volk zijne stem op en weende (Richt. 2). Dat was het oogenblik, waarop een betere tijd begon. Ja zalig zijn ze, die treuren, want zij zullen vertroost worden. Als David in der Filistijnen land het rustig heeft, dan is hij in zielsgevaren, maar als de Heere hem bij Ziklags puinhoopen heeft gebracht, dan is de redding nabij. In het Bakadal zij het donker en dor, maar de psalmist zingt uit ervaring (Ps. 84 : 7): »Als zij door het dal der moerbezieboomen doorgaan, stellen zij Hem tot eene fontein. Zij gaan van kracht tot kracht, een iegelijk zal verschijnen voor God in Zion." »Zij zullen komen met geweën," zegt de Heere (Jer. 31 : 9 en 13), »en met smeekingen zal Ik hen voeren. Dan zal zich de jonkvrouw verblijden in de rei, daartoe de jongelingen en ouden te zamen: want Ik zal hunlieder rouw in vroolijheid veranderen en zal hen troosten, en zal hen verblijden

naar hunne droefenis." Wilt gij nog meer bewijzen uit de Heilige Schrift, merkt het dan op met welk eene verwachting elke klaagpsalm eindigt. Wilt gij, dat ik er u eenen noeme, treffend om de plotselinge verandering van toon, ik noem u dan den zesden. Hoort slechts: »Ik ben moede van mijn zuchten; ik doe mijn bed den ganschen nacht zwemmen; ik doornat mijne bedstede met mijne tranen. Mijn oog is doorknaagd van verdriet, is veroud, vanwege al mijne tegenstanders. Wijkt van mij, al gij werkers der ongerechtigheid! want de Heere heeft de stem mijns geweens gehoord. De Heere heeft mijne smeeeking gehoord, de Heere zal mijn gebed aannemen." Zegt, Gel.! is David niet reeds als opeens uit Achors dal in de volheid der verwachtingen overgezet? Of anders leest de gelijkenis van den verloren zoon, en gij zult zien dat het »ik verga van honger" de eerste stap is tot redding, het heerlijk begin van hetgeen hem straks in 's vaders armen doet liggen, en, met den ring van 't zoonschap versierd, doet aanzitten aan den welbereiden disch.

In dat diepe dal van Achor ligt een zegen, »want Hij, die zeer hoog woont, ziet zeer laag" (Ps. 113). Den geringe richt Hij op uit het stof, den nooddriftige verhoogt Hij uit den drek. Neen, wij beklagen u niet, die in die diepte ver-toeft, en daaruit roept; ik beklaag alleen, die op eigen hoogten hunne altaren bouwen, die nimmer de diepten zijn ingegaan, waar men als een verlorene kruipt voor God.

Hoe wenschte ik het daarom, mijn medezondaar! onbekend nog met die dalen, dat de stem van Hem, die alle macht heeft, tot u in anderen zin dan tot Simon, het woord »naar de diepte!" toeriep, maar om tot hetzelfde »Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mensch" u te leiden. Of zou het beter zijn, wat een Tacitus (Ann. XV. 36) schreef van een keizer, dat als hij de goden wilde vereeren en hij een tempel was binnengetreten, hij plotseling trilde aan alle zijne leden, en, hetzij omdat de godheid hem verschrikte of omdat hij door de herinnering zijner misdaden nooit zonder vrees was, zijn voornemen varen liet. Is dan niet begeerlijker die droefheid, welke eene onberouwelijke bekeering werkt? Eenmaal worden zeker onze ellenden ons openbaar, zoo niet in het dal van Achor, de deur der hoop, dan in den ingang der helle, de deur der eeuwige wanhoop.

Gel.! treurt niet als degenen, die geene hope hebben, als God de Heere u we zonden voorhoudt. Vreest niet als Hij u gelijk Ezechiël de wanden laat doorgraven en de deuren openbreken, maar van uw eigen bestaan, en u vraagt: »Menschenkind! ziet gij deze gruwelen?" Vreest alleen hiervoor,

dat die droefheid zal verdooven zonder dat de Zonne der gerechtigheid daagt, dat gij in Pniëls worstelingen Hem zult loslaten voor uw naam Israël geworden is. De tijd der smarten is de tijd der opzoekende liefde Gods, en als Hij dat harde hart is beginnen te vermorzelen, hoe zou Hij dan niet hooren? Zou een vader kunnen afstooten, als een zoon, die verdoofd rondzwierf, eindelijk voor hem nederligt in tranen van boete? En zou God harder zijn dan een mensch?

o, Denkt er aan: het dal Achor is gegeven tot eene deur der hope, en de hoop beschaamt niet; het dal Achor noemt Jesaja reeds »een runderleger voor Gods volk, dat Hem heeft gezocht." Daar zijn »de wijngaarden der bruid", gelijk in ons tekstvers voorgaat; »de wijngaarden van Engedi", zooals het Hooglied ze noemt, d. i. »fontein des Lams." Houdt dan moed; aan het einde van dit hoofdstuk staat geschreven: »Ik zal Mij ontfermen over Lo-Ruchama, en Ik zal zeggen tot Lo-Ammi: »Gij zijt Mijn volk", en dat zal zeggen: »o, Mijn God!"

Laat het u niet moeielijk zijn, BB. en ZZ! als gij uit den droom wakker schrikt, en wordt opgewekt van het leger uwer afdwalingen. Ware het beter geweest, zoo de Heere u in die bedwelming had gelaten? Of verkiest gij niet, door de pijn der slagen Gods gebogen, te liggen voor Hem in het stof, boven dien toestand van doodigheid? Het is de getrouwheid Gods, die u opzoekt, als Hij door de tegenspoeden des levens, door ramp op ramp, door de angst over de zielen te jagen, door Zijn aangezicht voor u te verbergen, u doet vragen welke de ban zij, die er bij u gevonden wordt. Het is getrouwheid des Heeren als Hij u dwingt, om aan uwen afgod te breken, om het oog uit te rukken, de hand af te houwen, welke u ergert. Een David werd in het stof gelegd met vasten en geweent, maar straks dankt hij voor die slagen en zingt: »'t Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest".

Wat waar is voor elke ziele van Gods uitverkorenen, is waar voor de geheele Kerke Christi. Gezegend zij, als zij niet meer in de verdooving verkeert, maar in Achors dal is geleid, als niet meer het geloofsleven geketend ligt aan het goud, of gehechtheid aan steenen, of betrekkingen der gewoonte haar binden aan de oude paden der verkeerdheid, maar de Heere haar heeft opgeschrikt uit de bedwelming, en hare klachten worden uitgestort voor des Heeren aangezicht. Het weenend Zion is beter dan de gerusten te Zion, waarover het »wee" geschreven staat. Gel.! dat wij ons verheugen, dat de Heere God ons heeft doen bekennen: »Wij en onze vaders, wij hebben gezondigd," dat Hij ons in de schuld heeft doen vallen. In Dekapolis nam de Heere den doofstomme

alleen, en stak Zijne vingeren in zijne ooren en raakte zijne tong aan, om aan te wijzen waar het gebrek was, en toen riep: Hij »Effatha". Zoo deed God met Israel, als Hij het lokte en voerde in de woestijn. Zoo doet God thans met Zijne Kerke. Hij zondert haar af, Hij legt den vinger op de wonde, en dat is de aanvang der redding. Hij doet ons door genade breken met den Synodalen ban, en zegt tot Lo-Ammi: »Gij zijt Mijn volk", en dat antwoordt: »o Mijn God". Wij zijn nog in het dal Achor; het vuur der vervolging brandt steeds feller, de strijd dringt door den zuurdeesem der beproeving van Kerk in School, in Staat, in broodwinning, in familie, in eigen huis. Steeds meer wordt geëischt van uwe verdraagzaamheid, van uwe offervaardigheid. 't Wordt soms de vraag: »Hoe komen wij dat dal Achor door?" Maar neen! Naar geen vleeschpotten van Egypte wenschen wij terug. Wij gaan het land der vrijheid in, -en Achor zelf is reeds een deel daarvan.

God heeft het ons gesteld tot eene deur der hope. Al moge dan Tobia en Sanballat met Gesem bespotten, met list willen vangen, ons vreesachtig zoeken te maken, al zeggen zij verachtende: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Wilt gijlieden tegen de »Synode" rebelleeren? Wij geven als hij ten antwoord: »God van den hemel die zal het ons doen gelukken, -en wij, Zijne knechten, zullen ons opmaken en bouwen", en Hij, onze God, beschame niet de hope van hen, die Hij in Achors dal heeft geleid! Amen!

Maar de Heer zal uitkomst geven,
 Hij, die 's daags Zijn gunst gebiedt;
 'k Zal in dit vertrouwen leven,
 En dat melden in mijn lied.
 'k Zal Zijn lof zelfs in den nacht
 Zingen daar ik Hem verwacht,
 En mijn hart, wat mij moog' treffen,
 Tot den God mijns levens heffen.

Psalm 42 : 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XIII en XIV.

DE VERBORGENE DINGEN VOOR DEN HEERE ONZEN GOD.

DOOR

Dr. A. KUYPER.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

De verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God; maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet.

Deuteronomium 29 : 29.

Genade en vrede zij der Gemeente van God onzen Vader door onzen Heere Jezus Christus, in de gemeenschap van den Heiligen Geest!

Geliefde Broeders en Zusters in onzen Heere Jezus Christus!

De woorden, die ik tot tekst koos, zijn genomen uit de afscheidsrede van Mozes, den man Gods, en wel uit dat deel dier afscheidsrede, waarin de Heere zijn Verbond met Israël vernieuwde. Zoo toch lezen we in den aanhef (vers 1): »Dit zijn de woorden des Verbonds, dat de Heere Mozes geboden heeft te maken met de kinderen Israëls in het land van Moab, boven het Verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb.»

Om nu van meetaf te beseffen wat dit woord tot u te zeggen heeft, verzoek ik u aanstonds alle denkbeeld van u te zetten, als wierd hier gehandeld over een oud volk, uit lang vervlogene eeuwen, en waarvan nu de nakomelingen nog verstrooid rondzwerfen op den aardbodem. Neen, er wordt hier niet gehandeld van Israël naar den vleesche, maar in het vleeschelijk Israël wordt de Kerke van het geestelijk Israël toegesproken; en ons tekstwoord geldt alzoo niet zekere stammengroep uit vroeger eeuwen, maar de Kerke Gods; diezelfde Kerk onzes Heeren Jesu Christi, die, in het Paradijs geboren, tot op dezen dag toe voortbestaat, en waartoe ook gijzelven belijdt te behooren. Let maar op wat er staat in vers 15, dat het Verbond gesloten wierd, niet alleen met hen, die toen voor 's Heeren aangezicht stonden, maar evenzeer »met hen die hier niet zijn»; alsook op hetgeen ons eigen tekstwoord zegt: »ons en onze kinderen tot in eeuwigheid.»

Het is niet maar Israël, neen, de Kerke Gods, die naar 's Heeren verborgen raad, in Egypte kwam en daar onder het juk der Faraonen wierd gebracht. Het is de Kerke Christi, die door den Heere uit het diensthuis is uitgeleid. Heel de Kerke Christi is door de Roode Zee doorgestaan. Ze heeft bij

Elims oäse neêrgezeten onder de palmboomen en bij de waterfonteinen. Ze heeft bij Horeb 's Heeren stem in den donder gehoord. Het is de Kerke Christi, die veertig jaren om haar afval en zonde in de woestijn moest omzwerven, en het is zijn Kerk, de Kerk waartoe wij nu nog behooren, die, aan het einde van haren zwerftocht, thans eindelijk in de velden van Moab was aangekomen, en nu voor de poorte van Kanaän stond. Symbool van wat eens de stand zijner Kerk door alle eeuwen zou blijven. In de velden Moabs blauwt het heilig land der belofte in een hemelsch verschiet.

En met die Kerke Gods wordt nu hier een verbond gesloten, dat dus ook u en uwe kinderen aangaat. Opnieuw een verbond, zegt Mozes, boven het verbond van Horeb. Beduidt dit nu, dat een nieuw, een tweede verbond aan het verbond van Horeb wierd toegevoegd? Geenszins, M. H.! Na den val in zonde is er door den Heere onzen God maar één verbond, zij het ook naar de onderscheidene bedeeeling op verscheidene wijze, met zijn Kerk gesloten, en dit is aldoor het Genadeverbond. Voor den val in zonde het Werkverbond, maar na het: »Adam, waar zijt gij?» nooit iets anders dan het ééne zelfde onveranderlijke Genadeverbond. Ook bij Horeb is niet het Werkverbond vernieuwd, maar het ééne zelfde Genadeverbond dat aan Adam, Noach, Abraham, Isaäk en Jacob was betuigd, aan Israël naar de hardigheid zijns harten bevestigd. De zaak blijft steeds één, al verschilt ook gedurig vorm en inkleeding. Want de Kerke Gods groeit en ontwikkelt zich onder zeer onderscheiden volken en in zeer uiteenlopende toestanden; ook de openbaring Gods breidt zich uit en zoekt het vleesch geworden Woord; en eindelijk de Kerke Gods is zoo vergeetachtig en ongeloovig, dat haar telkens het verbond weer moet herinnerd en bevestigd. En vandaar dat ook, nu uw Kerk in de velden van Moab was aangekomen, in 's Heeren oog een nieuwe bezegeling van het Genadeverbond voor haar noodig was, en de Heere bij deze bezegeling goedvond haar als grondregel voor te schrijven: »De verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God, maar de geopenbaarde voor ons en onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen naar al de woorden dezer wet.»

Laat u door die slotwoorden niet op het dwaalspoor brengen, alsof daarin toch weer het Werkverbond school. Dit is niet zoo, en ge zult dit terstond zelven gevoelen, zoo ge maar duidelijk inziet, wat »de woorden dezer wet» hier beduiden. Hiermee toch zijn volstrekt niet de Tien geboden bedoeld, of ook alleen de zedewet. Neen, naar oud spraakgebruik wordt met »de woorden dezer wet» geheel de Heilige Schrift

bedoeld, voor zoover ze toen bekend was. »De Wet'' heetten de vijf boeken van Mozes, alzoo met inbegrip van de bediening der verzoening en met inbegrip van dien éénigen Profet en Leeraar, op wien deze bediening wees. Toen aan Jezus gevraagd wierd: »Wat doende zullen wij het werk Gods werken?'' was zijn antwoord: »Zoo gij gelooft in Hem, dien Hij gezonden heeft'', en nu nog volbrengt al de woorden dezer wet, wie alzoo met een oprecht geloof dien Christus is ingeplant.

En vraagt ge waarom dan de Kerke Gods te harer waarschuwing dezen grondregel: »dat de verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God en de geopenbaarde voor ons en onze kinderen'', bij haar optrekken naar Kanaän noodig had, laat mij u dan het antwoord geven in een beeld uit het leven. Soms ziet men dat een vader een zijner kinderen boven de overige tot den vertrouwing van zijn hartsgeheim uitkiest; aan wien hij vertelt wat de anderen niet te weten komen, en dien hij inleidt in zijn plannen en bedoelingen. Wat is nu het gevaar voor zulk een kind? Maar immers, dat het, ten deele ingewijd in de geheimnissen zijns vaders, nu onbescheidenlijk ook naar meer gaat vragen, en zelfs ten slotte door zondige vrijpostigheid gedreven wordt, om in een eenzaam oogenblik een ongeoorloofden blik in de papieren van zijns vaders kabinet te slaan. Wat hem uit vrije gunst gegeven was, misbruikt zulk een kind dan om er zich op te verhoovaardigen en den afstand tusschen zich en zijn vader uit te wisschen. De geschonken weldaad wordt door hem verzondigd en wordt hem tot schuld. In zulk een geval nu zou zulk een vader, als hij zijn kind betrapt, immers tot zijn vertrouwing zeggen: »Wat ik u zeg en meedeel is voor u, maar wat ik verborgen houd, zult ge voor mij laten!''

En zoo nu was het ook met Israël; aan zulk een gevaar stond en staat ook de Kerke Gods bloot. Want immers zij is de vertrouwing des Heeren. Wat de Heere, die vele volken op aarde heeft, voor alle overige natiën geheim had gehouden, dat had Hij bij uitzondering aan Israël geopenbaard. Te weten wat andere volkeren niet wisten, was Israëls goddelijk privilege. Het had »de woorden Gods'' en »de Verbonden'' die het waren toevertrouwd, boven alle andere natiën voor.

En omdat dit nu ook Israël zoo licht verlokken kon, om hetgeen God Israël toevertrouwd, opdat het Hem dienen zou, te misbruiken, om zichzelf te verheffen en met zondige onbescheidenheid ook in te dringen in wat God niet geopenbaard had, daarom gaf God aan Israël, en geeft God nog aan zijn Kerk bij haar optrekken naar Kanaän, deze hoognoodige en deze zeer ernstige waarschuwing mede: »Tot mijn vertrouwe-

linge verkoor Ik u, maar zie toe, dat gij hierin niet zondigt, en vergeet nooit, dat de verborgen dingen voor Mij den Heere uwen God blijven, en dat voor u alleen de geopenbaarde zijn, voor u en voor uw kinderen, om die te doen."

Deze woorden richten zich dus niet enkel tot uw verstand, maar tot heel uw persoon, en ze strekken niet om zekere geheimnissen Gods voor u toe te sluiten (waar ge toch zonder zijn wil zelfs van verre niet in gluren kunt), maar om te maken, dat uw God door u als God geëerd en in zijn Majesteit geëerbiedigd worde.

Ge zult dit gevoelen, zoo ge in uw gedachten het eens zoo schitterend paleis der Tuilerieën te Parijs eerst in 1700 onder Lodewijk den Grooten, en een eeuw later in de dagen der Fransche revolutie binnentreedt. Wie onder Lodewijk XIV dit schitterend paleis binnentrad, schreed met schuchteren eerbied door de zalen en gangen en sloeg zijn oog alleen op wat men hem liet zien. Hij zag wat voor hem ontsloten en geopend werd en was met dit ontslotene tevreden; en de vermetelheid om een deur, die op 's konings last dicht bleef, met eigen hand open te duwen, of op een kabinet, dat gesloten was, zijn eigen sleutel te beproeven, kwam in den vermetelste zelfs niet op. Het verborgene liet men verborgen, en met het ontslotene nam men genoegen, niet omdat geen nieuwsgierigheid prikkelde om nog dieper door te dringen, maar omdat eerbied voor de majesteit van den koning dit verbood. Hij was koning en dus heer en meester in zijn paleis, en zoo stond het aan hem en niet aan den bezoeker te bepalen, wat al dan niet hem zou worden getoond.

Doch kom nu een eeuw later, en zie in 1789 het Parijsche straatvolk ditzelfde paleis binnengestoven, en immers van een eerbiedigen van eenig geheimnis is geen sprake meer. Nu worden met brutale onbeschoftheid alle deuren opengesloten; opengebrouwen alle geheime kisten en kabinetten; alle schuilhoeken doorsnuffeld; en zelfs de private briefwisseling der koningin aan den spotlust der onverlaten prijs gegeven. En vanwaar anders nu dit verschil, dan alleen wijl men nu den koning ontrouw werd, hem niet meer als heer in zijn paleis eerbiedigde en dies geen grens tusschen het verborgene en ontslotene meer erkende?

En zoo nu ook is het bij den Heere uwen God. Ook Hij is Heer in het paleis zijner majesteit, en wie den drempel van dat paleis overtreden mag en dien Hij naderen doet, ontvangt niets dan gunste, zoo het Hem belieft, hem een deel van de verborgenheden van dat paleis te ontsluiten. Dan neemt ook Hij zijn vertrouwelingen bij de hand en leidt ze door zijn zalen en

gangen, en ontsluit hun een deel van zijn schatkameren, en dat alles mogen, ja moeten ze zien. Maar wee u, zoo ge nu achter uw God om, nog iets openrukt wat Hij voor u gesloten liet, nog gluren woudt in wat Hij voor u verborg, ijlings zou Hij u door zijn dienstknecht uit zijn paleis wegjagen, omdat ge Hem in zijn majesteit hadt aangerand en zijn recht als Heer in zijn paleis niet hadt geëerbiedigd.

Of wilt ge een ander voorbeeld, meer uit het leven uwer eigen handelsstad genomen, denk u dan een kantoor, waar een nieuwe klerk wordt in dienst gesteld. Niet waar, dan zal de patroon van het kantoor aan dien klerk zóóveel van zijn boeken toonen, als hem goeddunkt, en hem zóóveel omtrent zijn handelszaken mededeelen, als voor hem noodig is om zijn werk te doen. Ook op dat kantoor zijn er voor dien klerk geopenbaarde dingen. Maar naast die geopenbaarde, o, nog zoo-veel meer verborgen dingen. En zoo nu de patroon, straks zijn kantoor weer binnentredend, dien klerk bezig vond met het nasnuffelen van zijn portefeuille of met het gluren in zijn geheime brieven, hij zou hem op staanden voet van zich jagen. »Neen, jonge man, wat ik u geopenbaard had, was voor u, maar voor mij waren de verborgen dingen, gij zijt mijn dienst onwaardig!»

En niet anders immers is het met ons tegenover den Heere onzen God. Hij nam ons in zijn dienst, en openbaarde ons zooveel van zijn heilige zake als ons noodig was, om in zijn dienst te kunnen arbeiden. Maar indien wij nu, door zooveel vertrouwen verlokt, ons vermeten in schandelijke vrijpostigheid ook te willen vorschen naar wat God ons niet geopenbaard heeft, dan komt de toorn Gods onze ziel bezoeken, en heet het van zijn straffende lippen tot onze conscientie: »Voor u de geopenbaarde dingen om die te doen, maar de verborgene dingen zult ge voor Mij, uwen God, laten!»

Te schandelijker bovenal is die vermetelheid voor ons zondaren, omdat wij het zijn, die zelven door onze zonden, o, zooveel dat vroeger geopenbaard was, verborgen hebben gemaakt. Toen God Adam in het Paradijs schiep, schonk Hij hem een heerlijke ingeplante kennis en oorspronkelijke wetenschap van zijn goddelijk paleis, en Adam kon zijnen God recht kennen, om in eeuwige zaligheid met Hem te leven. In den staat zijner oorspronkelijke gerechtigheid kon Adam, o, zoo ver en diep en breed in al de zalen van het heilig Huis des Heeren inzien.

Maar zie, de zonde komt, en zóó is de zonde niet in Adams hart gevaren, of God gebiedt zijn engelen dat ze ijlings sluiers zullen aandragen en gordijnen voor alle ingangen zullen han-

gen, opdat het onbescheiden oog des zondaars in zijn heiligheden niet inzie. Een cherub is het met een vlammeend lemmet, die Adams oog verblinden en van voor het paleis zijns Gods verjagen moet. In dat paleis nu blonk het licht, en toen de gordijnen vielen ging dus dat licht voor ons teloor, en daardoor wandelde de zondaar nu in donkerheid en duisternisse.

Maar God de Heere is genadig, en in zijn lieven Zoon komt Hijzelf nu van achter die gordijnen te voorschijn, en roept ze bij name, die Hij als vertrouwelingen gekend heeft, en voor hen licht Hij nu een tip van die gordijnen op, en zoo wordt het hun weer gegund in een deel van het paleis, bij den glans van het goddelijk licht, in te zien.

En dan komen die geroepenen aan, niet om van de plek waar ze stonden, in 's Heeren heilgeheim in te zien, neen maar om af te dalen, en te kruipen naar een verborgen plaats, dáár in de diepte, waar ge staan moet, om door die reet te kunnen heengluren. En alleen wien dat kruipen lief is en dat afdalen in de diepte, om Gods wil, genade wierd, hij alleen heeft er de genieting van en hem wordt de glans der heerlijkheid geopenbaard.

Maar natuurlijk, als deze geroepenen nu, met die nederige plek en dat beperkte inzicht niet tevreden, opgeblazen worden en weer willen opklimmen, en die gordijnen verder pogen weg te schuiven dan God die optilde, dan ontbrandt zijn toorn geweldiglijk, want »de geopenbaarde dingen zijn voor u en uwe kinderen, maar de verborgene zult ge laten voor den Heere uwen God.»

Laat ons nu achtereenvolgens nagaan, wat deze gestrengte waarschuwing ons te zeggen heeft, ten opzichte van de Kennisse, van den Wil en van den Raad des Heeren onzes Gods.

In de kennisse onzes Gods, M. H., is de oneindigheid. Zijn goddelijk bewustzijn kent geen perken. En hetzij ge Ps. 36 of Ps. 139 ter hulpe neemt, om die aldoorgrondende kennisse en wijsheid en wetenschap, voor welke niets, tot zelfs het hart niet verborgen is, voor uw geest te trekken; of u door den heiligen apostel laat voeren langs de onnaspeurlijke wegen en ondoorzoekelijke gangen onzes Gods, — altoos overkomt u stil ontzag en overvalt u aanbidde bewondering voor dat licht, in welks glans wij het licht zien; voor die waarheid, die als een reuzengebergte zich ten hemel opheft; en voor die oordeelen, die als een diepe afgrond zich onder u openen. Zijns verstands is geen getal, zijn goddelijke wijsheid is zoo onpeilbaar diep; en Asaf zong het ook uit de belijdenis uwer ziele: »o, Heere, hoe kostelijk zijn mij uwe gedachten, hoe

machtig vele zijn hare sommen." Bij wien is doorzoekinge van zijne kennisse en wien straalt de schittering zijner wijsheid niet als een verblindend licht in de ziel! En wat bovenal de klove tusschen deze aanbiddelijke kennisse van den Schepper en alle natuurlijke kennisse die in ons mag zijn, zoo breed maakt, — in den Heere HEERE is al deze schat der wijsheid en der kennisse onmiddellijk met zijn Wezen gegeven, terwijl in ons slechts zooveel druppelen kennis zijn, als het Hem belieft ons kennisse te geven.

En ja, het heeft Hem beliefd ons enkele druppelen uit de weelde dier kennisse te verleenen. Het heeft Hem beliefd ons, kinderen des stofs, te begaven en rijk te maken met een ingeschapen bewustzijn, ons te versieren met een kenvermogen, ons de macht om te denken in te planten, en ons zulk een gemeenschap met de wereld van ons hart en de wereld om ons hart te schenken, dat ook onzer zekere mate van kennisse en van wetenschap en zelfs van wijsheid worden kan.

Doch zie, in plaats dat we nu deze gave, dit vriendelijk Godsgeschenk, deze onuitsprekelijk rijke gunste waardeeren en als gegeven goed dankbaar in de ons verleende mate bezitten, kweeken, aanwenden en genieten zouden, kruipt in uw boos hart de zondige lust, om buiten het u gestelde perk uit te treden; het gegeven goed als een u oorspronkelijk toekomstend goed te beschouwen; en, niet tevreden met het deel der kennisse dat God u schenken wilde, nu ook met vermete hand Hem het u onthoudene te ontstelen.

Satan nadert tot uw ziel, en fluistert u met al de tooverkracht van zijn verzoekend woord in: »Gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad"; en aan die stem gehoor gevende, voelt ge nu op eenmaal het vuur der rustelooze weetgierigheid in u ontbranden. Alles moet doorgorscht; ge moet alle diepte peilen; meten alle hoogte; alles moet verklaard; alles door u begrepen worden; en wat Psalm 64 van den goddelooze zegt, helaas! ook uw hart taalde er naar: »Zij doorzoeken het uiterste dat te doorzoeken is, zelfs het binnenste eens mans en het diepe hart."

Reeds als kind teekende zich de eerste kiem dier zonde in u, toen ge, nauwelijks tot eenig bewustzijn ontluikend, naar alles vroeg, en van alles uitleg moest hebben, en met een rusteloos »waarom?" en nog eens »waarom?" vermoedde wie naar u luisteren wilde.

En die koortsachtige dorst naar kennisse is voort- en voortgegaan, en al meer is de zonde machtig in u geworden, die alle muur doorbreken, alle gestelde perk overtreden wil, en

niet kan rusten in haar ongoddelijk jagen, eer ge den bodem gepeild hebt, die u toch altoos weer ontvlucht.

Bij God is die volkomen kennisse, die den grond en de oorzaak en den wortel van aller dingen verband en saamenhang doorziet. En wat God weet, wilt ook gij weten. En onbescheidenlijk, alsof er geen geheimnis voor uw hoogheid en geen verborgenheid voor uw ingebeelde majesteit bestaan mocht, gluurt en spiedt uw onbescheidenheid door alle kameren van Gods schepping, tot in het verborgenste geheimnis van zijn eeuwig Wezen door.

Die trek is in u, en die trek was van het Paradijs af in al de kinderen der menschen, en zoo ontstond onder de denkende geesten de valsche wijsbegeerte, en onder de trage menigte alle vorm van afgoderij.

Zie, er is in de kennisse Gods een deeling. Allerlei wereld van kennis breidt zich voor zijn goddelijk aanschijn uit. Er is een wereld der kennisse van zijn eigen Wezen en denken en bedoelen. Er is een wereld der natuur, die Hij tot aanzijn riep, en waarin Hij zijn gedachten als belichaamde. Er is ook een wereld der voor u onzichtbare geesten. Er is voor God naakt en geopend een wereld van kennisse van wat er omgaat in het menschenhart. En eindelijk is voor God den Heere een wereld der kennisse van de verborgenheid der ongerechtigheid. En voor niets uit den weg tredend, voor niets terugdeinzend, poogt nu uw zondige geest beurtelings in elk dier werelden van de kennisse Gods door te breken.

Maar God de Heere straft die vermetelheid, en handhaaft voor elk dier deelen van zijn goddelijke kennisse den door Hem gestelden grondregel, dat het geopenbaarde voor u is, maar dat ge van het verborgene zult afblijven; dat Hij dit voor zichzelf behield; en dat een iegelijk mensch en een iegelijk volk dat verder door zoekt te breken, gewisselijk met een pijn zou doorschoten worden, tot hij in razernij zichzelf verteert; in zinlijkheid verdierlijkt; of in superstitie zijn botten geest nog meer verstompt.

Hij spreidde door de hand zijner engelen zijn sluiers uit; Hij liet het gordijn zijner majesteit neder; en wee, wee den mensch, die met opgeheven hand, een tip van die sluiers dorst oplichten, of iets ook maar van dat gordijn wegschoof met zijn roekelooze hand.

Zie het maar voor die eerste wereld van de kennisse Gods in de afgoderij en de valsche filosofie, waarop ik u wees.

o, In al die afgoderijen liggen diepe gedachten. Ze zijn altemaal voortbrengselen van een doorzoekenden geest, die in wilde dringen in de verborgenheden des Heeren, en zijn

kennisse wilde doorgronden, en zijn geheimnissen door eigen denkkracht wilde verstaan. Vandaar in al deze afgoderij de pretentie dat men een geheime leer bezat en mysteriën kon uitstallen; en naar het scheen een antwoord gereed had op alle vragen over der dingen verband. Zoo wierd God met de natuur, het zichtbare met het onzichtbare vermengd, en in steê van te roepen: »Komt, laat ons opgaan naar Jeruzalem, en laat de Heere ons van zijn wegen leeren!» sufte men zich stomp in de droomerijen van zijn eigen geest en goot zijn eigen ontstelde verbeelding uit in allerlei menschverlagende en menschonteerende vormen van natuurdienst en beelden-dienst en bigottische afgoderij.

God had zijn geopenbaarde dingen gegeven en zijne verborgene voor zich gehouden. En terwijl men de geopenbaarde liggen liet, stak men de hand naar het verborgene uit. En de vloek liep de zonde na.

In vers 19 van ons teksthoofdstuk spreekt Mozes van den vermetelen mensch die in deze ten leste »den dronkene tot den dorstige doet», om juist hierin zijn vreeslijke vergelding te vinden. Eerst speelt hij den dorstige, d. i. den weetgierige, die naar kennisse dorst en uit is op het vinden van kennisse der verborgen dingen. En als hij in steê van voor dien dorst te drinken uit de fontein der geopenbaarde kennisse, dan zichzelf vruchteloos putten zoekt uit te houwen, dan eindigt hij met den dronkene te vertoonen. Dan windt hij zich op, dan slaat zijn weetzucht in fanatisme over. Hij mengt zich een sterken drank uit zijn verhitte voorstellingen. En ten leste valt hij als een dronken man in zijn eigen smaad, en ieder ten spot, schier ontzield en machteloos neder!

Dat is de wrake Gods over de afgodische onteering van zijn naam, als het schepsel de verborgen dingen niet voor den Heere laat, en zijn geopenbaarde dingen veracht

En niet anders is het met de valsche filosofie. Let wel, ik zeg valsche. Want er is ook een ware, een van God gewilde filosofie, die zich rekenschap poogt te geven van wat saamhoort en zich afspiegelt in ons bewustzijn. Doch als de wijsgeer naar hooger streeft en de hand uitstrekt naar de verborgenheden der eeuwigheid, en de grens van het oneindige overschrijdt, en in steê van als leerjonger voor zijn God te knielen, als heer en meester over Hem en zijn beoelen oordeelen wil, och, hoe valt dan ook hij in zijn eigen uitspinselen verstrikt en verward ter neder, de dronkene tot den dorstige, tot alles wiegelt en onzeker wordt voor zijn blik, en de bodem schijnt te waggelen onder zijne voeten.

En denk nu niet, omdat gij geen heiden en nog minder wijsgeer zijt, dat er voor u daarom geen gevaar bestaat van in denzelfden strik te vallen; want ook op het erf der Christelijke belijdenis staan we gedurig voor duizend vragen en raadselen, die onzen geest verwarren en u den twijfel doen oprijzen uit de diepte van uw gemoed.

Of wie uwer loste ooit den knoop op, die Gods voorzienig bestel met de zedelijke verantwoordelijkheid van den mensch saamsnoert? Wie zocht niet wel door te dringen in het geheimnis, waarom millioenen bij millioenen geboren worden en sterven, zonder dat ooit de lampe van Gods Woord hen met haar schijnsel bestraalde? Wie legt altoos de hand op den mond, als een onnutte mensch telkens uit gevaren en ziekten gered wordt, en ginds een onmisbare moeder stervend haar weezen achterlaat, of een vader, met wien het brood in het graf daalt, zijn gezin berooft van den stok en staf des levens? Raadsels altogader, M. H., vraagteekens en nog eens vraagteekens op elk punt van den levensweg. En dan daarbij die nóg dieper gaande vragen, hoe er zonde kon komen in Gods heilige schepping? Hoe van ouders op kinderen de zonde overerft? Waarom het kind lijdt om wat de schuldige moeder en de schuldige vader misdreef? En toch, in al die vragen en in al die raadselen wordt de geest des menschen met onweerstaanbare kracht heengedreven, zoolang de vreeze Gods niet in hem opwaakt, en het besef niet in hem doordringt: achter dat gordijn, dat God dalen liet, mag mijn oog niet gluren.

Wat u nut en goed en noodig was, uit al deze geheimnissen te weten, dat is u geopenbaard; daarvan is geen druppel kennis u onthouden. Meerder wetenschap er van kondt ge niet dragen. En in dien boozen strijd als ge van binnen geprikkeld werdt in de nieren om verder door te dringen, en toch de stem in uw conscientie komt, om eerbiedig van de verborgenheden uws Gods af te blijven, moet de triomf door het geloof bevochten. En alleen wie God den Heere weer als God ook in zijn recht op zijn eigen verborgenheden erkent, vindt ruste voor zijn denkend bewustzijn en wordt weer door den glans van kalme, heldere, verzoende wijsheid verkwikt.

En niet anders is het gelegen met de tweede wereld der verborgene dingen uit de kennis Gods, die in de wereld der onzichtbare geesten, de engelen en de afgestorvenen zich ontsluit.

Ook die geheimzinnige wereld prikkelt onze nieuwsgierigheid, o, zoo onweerstaanbaar. En ge weet hoe schier bij alle

volken guichelaars en doodenbezweerders optraden, en hoe Saul naar de waarzeggeresse van Endor ging; wat zeg ik, ge weet maar al te goed, hoe ook in onze dagen weer duizenden bij duizenden bij klopgeesten heil zoeken, in spiritisme zich verliezen, en er zich op verheffen, dat ze nog na het afsterven omgang met hun dooden hadden. Zelfs zijn er bedienaars van Gods heilig Woord, die de schare toeroepen om toch voor dit gordijn van den dood niet te blijven staan, en om door oproeping van gestorven geesten naar een verrijking van kennisse te jagen, die, zoo ze voorwenden, nog verre de heerlijkheid van het Woord der Schrift overtreft.

En ook dit verlangen is natuurlijk, M. H.! Op die wereld der engelen voelen we betrekking, op die met ons waren en van ons gingen, blijft de gespannen aandacht van onze rouwe en onze liefde gericht. Wie zou ze niet willen terugzien, wie ook met de groote dooden van het voorgeslacht niet spreken willen! God het hier dus alleen ónzen wensch en óns begeeren, ik zou u toeroepen: Slaat allen het pad der guichelaars en der spiritisten in. Gaat met Saul naar Endor. Maar als ge niet met eigen wensch, maar met Gods gebod en zijn vreeze rekent, dan mijdt ge dien weg naar Endor, en dan spelt Sauls uiteinde u den vloek, die op dien zondigen weg behaald wordt. Neen, ook die wereld der engelen en der gestorven geesten behoort tot de verborgen dingen, die voor uw God zijn, en waarvan ge u eerbiedig verre hebt te houden. Hoor maar hoe de Heere Israël rusteloos door zijn profeten van alle doodenbezweering en guichelarij afmaant. Zie waartoe onder Gods gerechtige vergelding al deze dienst der dooden geleid heeft. Merk er op, hoe wie de dooden najaagt, de levenden om zich heen pleegt te verwaarloozen. En vergeet niet hoe Rome zelfs, door ook maar eenigszins aan dezen verboden prikkel toe te geven, verliep in een heiligen- en engelen-dienst, die ten leste de eere Gods als van den enig Aanbidelijke verkortte.

Tot in hun jongsten snik zullen we onze stervenden bijstaan. Maar dan valt het gordijn van den dood en neemt God uw dooden in zijn verborgene hoede. En voor u wenkt dan de traan, niet om door dat gordijn hen na te willen gluren, maar om weer te keeren tot de geopenbaarde dingen van uw God, niet om de dooden, maar om de levenden te dienen, zijn naam tot prijs.

Doch zie, ook in die levenden is een wereld van kennisse, die God weet en heur eigen ziel weet, maar die voor u is verborgen, en ook van die wereld der kennisse

geldt het, dat ge het verborgene voor den Heere zult laten, en dat gij u houden zult aan wat uit die wereld geopenbaard wierd.

Ons is een oordeel gegeven over onze medemenschen. Een oordeel dat ieder persoonlijk velt in zijn binnenste en dat door den rechter op alle gebied geveld wordt in het openbaar. Houdt gij, houdt ook de rechter zich daarbij aan het geopenbaarde, zoo is het wél, en is er een oordeel en een rechtspraak in de vreeze des Heeren. Maar indien niet, bijaldien gij, of zoo die rechter, ook in het verborgene van den mensch wil indringen, dan ontardt de vierschaar in een bloedraad der Inquisitie, wier diepe zonde juist daarin school, dat ze »de verborgen dingen niet voor den Heere wilde laten." En hierin nu bezondigt elk rechter zich schrikkelijk, omdat hij hiermee »zitten gaat in Gods stoel." Wat God openbaar maakt in de feiten, dat en dat alleen zal de mensch beoordeelen; en al het andere zal daarom niet ongewroken blijven, maar de rechtspraak daarover verblijft aan den Heere. Zoo hangt dus aan dezen grondregel uit het verbond in Moabs velden met Israël, d. i. met Gods Kerke en dus ook met u gesloten, tevens al uw vrijheid als mensch en burger en Christen, en door het verschuiven van die grens, die God in zijn vrijheid gesteld heeft, leveren we onszelven willoos en reddeloos in de macht van onze medemenschen. o, Gods ordinantiën zijn zoo goddelijk barmhartig. Ook over zijn Kerk; want ook zijn Kerk mag nooit anders dan het uitwendige, het geopenbaarde beoordeelen. Niet over de verborgen afdwaling gaat de kerk-tucht, maar over de ketterij die openbaar wierd, en ook niet de verborgen zonde des harten speurt ze op, maar over den zondigen wandel gaat haar discipline. En zoo ook, ze beoordeelt uw staat niet, om alleen de verkorenen tot de heilige sacramenten toe te laten, maar laat allen toe die de geopenbaarde kenteekenen niet verloochenen van eerlijke belijdenis en godzaligen wandel. Ja, ook gij, Broeders en Zusters, ge moogt in uw eigen kringen wel toezien, dat gij ook daar die zondige zucht, om elkanders staat te beoordeelen, niet laat insluipen, want dan komen de keurmeesters en grijpen in wat God alleen toekomt; en ook die diepe vrage, of iemand des eeuwigen levens deelachtig is, gij moogt er, naar de belijdenis en de wandel is, een antwoord op gissen, maar de zekerheid er van behoort tot de verborgene dingen, die ge laten zult voor God en de ziele zelve aan wie Hij het bezegeld heeft.

In uw burgerlijken omgang zelfs duldt God de Heere dat onbescheidenlijk indringen in de verborgen wereld van het

menschenhart niet. Hij verfoeit hen, die het uiterste onderzoeken om dat te doorzoeken, tot zelfs het diepe hart. En hoe vrij ge ook zijt, om iemands doen en bedrijf en woord te beoordeelen, zonde is het in u, zoodra ge door wilt dringen tot iemands heimelijke bedoeling en beweegreden. Is daar wrake over noodig, die wrake zal God oefenen, maar voor u zijn ook deze verborgene dingen niet.

Ik kan er niet aan denken, M. H.! op die wijs heel het wijd gebied van de kennis der verborgen dingen met u te doorwandelen, maar toch moet, eer ik verder ga, nog bij één in donkerheid gehuld terrein worden stil gestaan, ik bedoel bij de verborgenheid der ongerechtigheid.

Gij weet wat de Heere in de betere helft der gemeente van Thyatire prijst; het is dit, dat zede diepte des Satans niet gekend hebben. Verheel, verbloem het uzelfen toch niet, er bestaat ook een geheimzinnige wereld der zonde. Ook de ongerechtigheid heeft haar webbe uitgesponnen tusschen de twijgen des levens. Heel een wereld van ongerechtigheid is tot in de diepte der ongerechtigheden uit het gevloekte hart van Satan ontwikkeld. En God kent ook die wereld. Ook hare geheimnissen zijn voor Hem niet verborgen. Hij is de Heere. Maar voor ons heeft God de Heere althans die booze wereld van het verborgene door een dicht gordijn onmerkbaar gemaakt. Een genadedaad; want in de hel zal dit juist het vreeselijke zijn, dat de verlorene van de wereld der godzaligheden niets en van de wereld der ongerechtigheden alles ziet. En, o, het is zulk een zegen, zulk een hulpe voor de reinheid van hart, als ge nooit iets van achter dat gordijn gezien hebt. Maar helaas! ook hier werkt de valsche prikkel der zonde, en vooral in de aankomende jaren brandt het soms van nieuwsgierigheid in het jeugdig hart, om zich aan de wetenschap van deze verborgenheden der ongerechtigheid te vergasten. En terwijl onze vadersen deze diepte van Satan bedekt hielden, heeft onze eeuw in haar *Mysteriën van Parijs en Verborgenheden van Londen* al deze diepten met schitterende kleuren afgemaakt. Satan is als een engel des lichts zijn verborgenheden komen vertellen en onze eeuw heeft geluisterd. En daarom dring ik er zoo op aan, dat de Kerk van Christus hier toch tegen strijde. Ook deze verborgen dingen zijn voor den Heere, en waarlijk het geopenbaarde der zonde is reeds bitter droef en schadelijk genoeg. Zoo mijl dan deze verborgenheden der zonde. Maak stomme zonde niet sprekend. Zelfs uw eigen aanvechtingen, vertel ze niet en geef ze geen loop; want o, het is zoo ongelooflijk hoe één

schrikkelijk woord of beeld van Satan heel een menschenziel verwoesten en tot een vuur der ongerechtigheid in zijn beenderen kan worden; een wortel, zooals vers 18 van ons teksthoofdstuk zegt, die gal en alssem draagt.

Ja, gal en alssem soms voor kinderen en kindskinderen tot in drie en vier geslachten.

Zoo maant dus de Heere, gelijk eens in de velden van Moab, zoo ook nu nog zijn Kerk, waarlijk niet zonder oorzaak af van het indringen in de verborgen dingen, die ze voor den Heere haar God zal laten. Maar toch dit is niet al, Hij doet meer, en gelijk Hij u gebiedt af te blijven van de verborgene dingen die voor den Heere uw God zijn, zoo gelast Hij u even beslist, om de wél geopenbaarde dingen niet te verwaarloozen, maar te doen, gij en uwe kinderen tot in eeuwigheid.

En ook hierop moet nadruk worden gelegd.

Immers onze zondige aard is het nu eenmaal, dat we steeds de ordinantiën Gods pogen om te keeren. Als er dingen verborgen zijn, willen we er op zondige wijze onbescheidenlijk indringen, en als er andere dingen zijn die God openbaart, dan sluiten we het oor en doen de oogen dicht, en het geopenbaarde trekt ons niet aan. Zoo kende Mozes de Kerke Gods reeds, en daarom sprak hij haar in vers 11 en 12 van het volgende hoofdstuk ongeveer in dezer voegen toe: »Deze dingen zijn nu niet voor u verborgen en niet verre. Hiervan behoeft gij nu niet te zeggen: Wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het ons hale? En ook is het niet verre, dat ge zoudt moeten zeggen: Wie zal het van over de zee ons aanbrengen? Want deze dingen zijn u zeer nabij, ze zijn u geopenbaard, in uwen mond spreekt gij ze, in uw hart bekent gij ze, en ge weet dat ge ze doen moet" ¹⁾).

En helaas, aan die zonde lijden we nog. Naar het verborgene trachten we, en het geopenbaarde steekt ons. We achten het Woord, ja, maar waar brandt voor dat Woord de dankende, de jubelende liefde van heel de ziel?

Dat we toch eens beseften wat een voorrecht het voor ons

¹⁾ Letterlijk staat er vers 11—14: „Want dit gebod, hetwelk Ik u heden gebiede, dat is van u niet verborgen, en het is niet verre. Het is niet in den hemel, om te zeggen: „Wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het voor ons hale, en ons hetzelfde hooren laten, dat wij het doen? Want dit woord is zeer nabij u, in uwen mond en in uw hart, om dat te doen.”

De paraphrase in de leerrede strekt om den zin toepasselijk te maken.

is, dat geopenbaarde van onzen God te mogen bezitten. Zooals de Heere bij Sodom sprak: »Zou Ik voor Abraham verbergen wat Ik ga doen?» zoo is de grondtoon van heel deze Godsopenbaring. Het is een openbaring van geheimnissen uit het goddelijk hart en van het goddelijk Wezen aan de vertrouwelingen des Heeren. »Het heilgeheim wordt aan zijn vrienden naar zijn vreeverbond getoond!» Maar waar zijn de oogen van het stil gemoed, die op dit Woord zich zalig turen? We zingen er zoo gereedelijk van, maar bij wie, waar, in wat deel der kerke is de godzalige praktijk?

Immers op dat Woord en op dat Woord alleen wordt hier gedoeld met de geopenbaarde dingen; er staat toch bij: »om te doen al de woorden dezer Wet,» d. i. van de toen aanwezige Schriftuur.

Er is hier dus geen sprake van de gewone openbaring der natuur, en ook niet van de openbaring in de conscientie of ook in uw levenslot; neen, hier geldt het alleen die opzettelijke, die bijzondere openbaringen, die God de Heere aan zijn bondsvolk gaf. Merk slechts op, hoe er sprake is van den Heere ONZEN God. Eéniglijk hebben we hier dus te doen met de ingevinge des Heiligen Geestes. God de Heilige Geest is het, die zelf persoonlijk deze dingen voor het menschenoor geopenbaard heeft.

Maar hoe? In dien zin, dat Hij, gelijk de valsche mystiek voorwendt, nu nog een iegelijk onzer zijn openbaring door den Heiligen Geest in het zielsoor fluistert? Ons tekstwoord zegt het tegendeel, M. H.! Ze staan hier allen saam voor het aangezicht des Heeren, en de Heere spreekt niet tot een ieder afzonderlijk, maar tot allen saam door zijnen profet, door Mozes; en die heeft de woorden Gods voor heel de Kerk ontvangen, en die heeft ze te boek gesteld; en dat boek, »de Wet» genaamd; en de geopenbaarde dingen zijn nu »al de woorden dezer Wet», waaraan ze saam, zij die daar staan en zij die daarna komen zullen, verbonden worden.

In dit opzicht is er geen verkiezinge onder Gods kinderen, maar geeft Hij aan allen saam éézelfde ontsluiting van zijn geheimnissen. Zooals ze daar liggen, al is er ook bij de inleiding er in onderscheid, zooals ze daar liggen zijn de geopenbaarde dingen voor allen één.

En dáár, in dat Woord, daar ontspringt nu voor ons die fontein van levende wateren, die uw dorst zoo overvloediglijk lesschen kan, zoo ge maar toegrijpt en er uit drinkt, er u in baadt, er u heel de ziel aan verfrist, zoodat de valsche dorst naar het verborgene van u wijkt, en de dorst, de zielsdorst naar het geopenbaarde, u heilzaam prikkelt; niet om u

te blijven tergen, maar om het genot des drinkens voor u mogelijk te maken. En als ge dan in uw leven teruggaat, en indenkt hoe het, werktuigelijk en zielloos, zoo vaak was, ja des morgens een kleine teug uit dat Woord, en eer ge u ter ruste begaaft nogmaals een teug, maar om voorts van die Fontein der wateren af te zwerven; wat, bidde ik u, vindt ge dan in de kerke Gods van een waarlijk inleven in die geopenbaarde dingen; in het Beschreven en Vleeschgeworden Woord; niet maar om de waarheid te lezen, maar om die waarheid te beleven en die woorden Gods te doen?

De geopenbaarde dingen zijn voor u, en alzoo niets dan het Woord en al dat Woord zal u het antwoord op de vragen van uw hart zijn.

Niets dan dat Woord, en dus niet, in den trant der Ethischen, ja, dat Woord hoog en zeer hooge stellen, maar om er allerlei van elders gevonden bespiegelingen, die op de grens der valsche philosophie liggen, onder te mengen. En ook niet op de wijs der valsche Mystieken, die, ja het Woord roemen, maar om er, in den grond der zaak, gelijk Rome het door de inspiratie der kerk wil, allerlei andere voorgewende openbaringen des Heiligen Geestes uit het eigen gemoedsleven aan toe te doen, en straks er boven te stellen. Neen, onvermengd en onvervalscht zullen deze kristallijnen wateren der Schrift gedrooken en genoten worden, en niets, niets wat elders is geput, zal in den beker uwer ziele met deze goddelijke wateren saamvloeien.

Maar ook ge zult er niets afdoen; want al de woorden der Wet zijn saam de geopenbaarde dingen, die voor ons en onze kinderen, als een artsenij tegen de krankheden onzer ziel bereid zijn. Niet alsof ge aanstonds heel dit Woord in u hadt op te nemen. Daartoe is het te machtig en te overweldigend en niet voor één jaar, neen, voor al de jaren uws levens saam zijn de wateren des levens bestemd, die uit deze bronwel ontspringen. Naar goddelijk bestel is die Heilige Schrift zeer kunstig voortgebracht en beter dan de fijnste scheikundige u zijn praeparaten mengt, juist toeziende dat elk bestanddeel zijn eisch erlange, heeft ook God de Heere u die goddelijke praeparaten van zijn Woord gereed gemaakt, wel wetende wat u gezegd en wat verzwegen moest worden, opdat er verzoening en vrede en uitstorting van kracht voor uw ziel in mocht zijn.

Vat en versta zoo toch die geopenbaarde dingen. Niet als een Woord waartoe gij met uw lijstje van eindelooze vragen der nieuwsgierigheid komt, om nu op elk dier vragen het antwoord na te slaan, maar als de heilige instructie en

voorlichting, die God de Heere, als Hij u in dienst neemt, u uitrekt, opdat ge tot zijn dienst bekwaam en zijn's indachtig de zake zijns Koninkrijks daarin vorderen kondt.

En zoo opgevat, wie zou dan een deel of ook maar een stukke van die heilige instructie als niet gegeven willen beschouwen? Of voelt ge dan niet, dat een sluier over de Schrift te leggen, gelijk de Joden die onder een deksel legden, even zondig en oneerbiedig is, als den sluier, dien God over de verborgene dingen legde, te willen wegnemen?

Dat toch bovenal de Bedienaren des Woords dit bedenken mochten, die immers niet anders zijn mogen dan »uitdeelaars van de verborgenheden Gods», voor zoover Hij die geopenbaard heeft.

Niet zij zijn de mengers der goddelijke artseneij. De Heere heeft die zelf voor zijn zieken gemengd, en al wat zij mogen doen, is bij dagen en bij nachten aan de sponde van den kranke neerzitten en stipt naar de wijze door het goddelijk recept verordend, die medicijn aan den kranke toedienen.

Te kiezen of uit te laten hebben ze niet. Ook niet de prediking der erfschuld, en ook niet de predikatie der verkiezing. Want als het Gode belieft desaangaande den regel der Schrift te openbaren, wie zou dan den Heere bedillen mogen en zeggen: Dit element der verkiezing zou schaden en neem ik dus uit de door U gemengde artseneij weg. En vraagt ge of dan ook de verwerping moet gepredikt, dan zeg ik: De Schrift openbaart er weinig van en dus ook met weinig zal hier vrede zijn te nemen, maar hoe wrang en bitter dit element der verwerping ook voor ons menschelijk gevoel zij, het is in de Schrift geopenbaard, niet doelloos maar met heilig bedoelen; en daarom zal het ook door de Kerke Gods niet verzwegen worden.

Doch niet alleen den leeraren geldt dit woord. Er staat niet, dat de geopenbaarde dingen voor de priesters en Levieten zijn, maar voor ons en onze kinderen, om die te doen, tot in eeuwigheid. Zoo wil de glans van dit licht schijnen over heel uw gezin; en verspelen van het geopenbaarde is het, als vader of moeder deze heilige mysteriën voor zich alleen houdt, als gingen ze hun gezin niet aan. Waakt, waakt toch, M. H.! dat er ook in deze niet gezondigd worde. De Heere zegt in vers 11 en 12 dat de kerke Gods hier staat, gerepresenteerd ja in de mannen Israëls, maar dat bij die mannen hooren »hun wijven, en hun kinderen, en hun vreemdelingen, tot zelfs de houthouwers en waterputters toe." En wie gaat dan vrij uit, die, ja, met enkele vrienden diepe verborgenheden bespreekt of eenzaam kostelijke boeken leest, maar voorts vrouw en kinderen van de geopenbaarde dingen verre

laat! Tot zelfs over den houthouwer en waterputter gaat de ontferminge des Heeren, en eerst dan gaat gij vrij uit, zoo ge uw dienstbaren in uw huis, op uw werkplaats, deelen laat in het schijnsel van dit heerlijk licht en óók hen met de geopenbaarde dingen des Heeren zegent.

En zult ge dit nu kunnen in eigen mogendheid, zoo ge die Schrift maar hebt en die Schrift in al haar gangen naspeurt?

Bij die vraag wijs ik u op de ontzettende verklaring van Mozes in vers 4. Israë!, de kerke van die dagen, had soortgelijke vermetelen waan in het hart laten opklimmen, en wat was de uitkomst? Deze, dat Mozes in de velden Moabs aan Israë! toeroepen moest: »De Heere heeft ulieden niet gegeven een hart om te verstaan, noch oogen om te zien, noch ooren om te hooren, tot op dezen dag!» En zoo is het, Broeders en Zusters! of God de Heere al het gordijn wegschuift, dat de verborgen dingen aan uw oog onttrekt, dit baat u nog in het minst niet. Dan staart ge wel in die heerlijkheden, maar met een oog dat niet onderscheiden kan en waaraan het geestelijk waarnemingsvermogen ontbreekt. Vergeet het toch niet, de Schrift is wel een kostelijken diamant gelijk, maar wat onderscheid ziet ge tusschen den diamant en den kiesel of het glas, zoolang het donker om u heen blijft? Neen, eerst als het licht gaat stralen en in dat keurgesteente in schijnt, ontdekt het u zijn verborgen glansen. En zoo ook is het met de Schrift. Alleen waar God de Heere zelf ze toelicht, aanschouwt ge haar heerlijkheden en schitteren haar schatten voor uw oogen. Daarom bidt de psalmdichter in Psalm 119: »Heere, verberg uwe geboden toch voor mij niet,» en getuigt de apostel aan de geroepenen des Heeren: »Gij hebt de zalving van den Heilige, en daarom weet gij alle dingen.» Natuurlijk niet, alsof de kerke Gods daarom niets meer te vragen zou hebben, maar wel zóó dat ze alle dingen bij Geesteslicht aanschouwen kan, die haar voor den dienst van haar God en voor haar eigen ingang ten leven noodig zijn.

Zietdaar u dan, M. H.! althans voor de kennis dezer dingen ontvouwd, wat diepe ernst er in dat zeggen ligt, dat de verborgen dingen voor den Heere onzen God zijn, maar de geopenbaarde voor ons en onze kinderen. We willen nu ook voor wat aangaat den Wil Gods en zijn heiligen Raad dezelfde diep ingrijpende tegenstelling onderzoeken. Maar toch heb ik, eer we daartoe overgaan, een bede tot u, als weer door Godes gunst gereformeerde Kerke.

Ge weet het, het is onze roem bij God, dat er ten leste voor ons verbreking is gekomen van het juk van menschelijke instellingen, waaronder we bekneld lagen.

Alle menschelijke vondst of ingebeelde vondst omtrent de verborgene dingen, is dan nu weer van het heilig erf geweerd en alleen het Woord onzes Gods heeft dan nu in den kring der kerke Gods weer geldende kracht. Maar beseft dan nu ook de zware verantwoordelijkheid die op u ligt, om met uw kinderen uit de perken van dit Verbond uws Gods niet uit te loopen, en met hen naar al den geopenbaarden raad onzes Gods te doen. Moge daartoe, gelijk Job in den aanvang roemen mocht, de verborgenheid des Heeren over onze tente zijn. Wordte gestuit in ons midden elk doelloos indringen in verborgen vragen, wier beantwoording de Heere ons onthouden heeft; gestuit ook dat keuren van den staat der personen, waardoor de bondsbanden aan het zaad Gods, door het kaf dat het koren draagt, zoo licht gekwetst worden. En zij er daarentegen een komen aanloopen van een iegelijk naar het Woord in verslagenheid des harten; met verbrijzeldheid des geestes dat we Gods heilige dingen zoo lang gemeen hebben geacht. o, Dan zal nog heel anders dan dusver de reformatie der Kerke onder ons doorwerken; er zal geestelijke verteedering over de zielen komen; in steê van dat heilige Woord te bedillen of te misbruiken, zal er aanbidding, zal er vreeze Gods, zal er een beven voor dat Woord en in dat beven iets van die stille bewondering voor Gods getuigenis komen, waarin eens de psalmist zong:

Hoe wonderbaar is uw getuigenis!

Dies zal mijn ziel die ook getrouw bewaren:

Want de oopning van uw woorden zal gewis,

Gelijk een licht, het donker op doen klaren;

Zij geeft verstand aan slechten, wien 't gemis

Van zulk een glans een eeuw'gen nacht zou baren.

Ps. 119 : 65.

II.

Er is een verborgen Kennisse Gods, maar in den Heere onzen God is ook een verborgen Wil, en ook bij dien wil des Heeren stuiten we op de tegenstelling tussehen wat voor ons verborgen en wat ons geopenbaard is. Zelfs wordt die tegenstelling hier nog scherper getrokken. Want ziet, bij de kennisse Gods geldt het dingen die e e r s t verborgen waren en daarna ten deele geopenbaard wierden; maar hier geldt het een geopenbaarden wil, die in beginsel en van nature van Gods verborgen wil verschilt.

De strikken der verlegenheid, die bij het indenken van dezen tweërlei wil ons omvangen, zijn dan ook nóg moeilijker te ontknopen dan bij de kennisse Gods, en nooit, nooit zal het aan eenig schepsel gelukken den strijd, die hier bestaat, voor zijn denken te verzoenen. Gods verborgen wil is nu eenmaal een geheel andere dan zijn geopenbaarde wil. Zijn verborgen wil gaat rechtstreeks tegen den geopenbaarden wil van dienzelfden God in. Hij wil in zijn verborgen wil wat Hij verbiedt en verdoemt in zijn geopenbaarde wet; en omgekeerd belet zijn verborgen wil wat Hij in zijn geopenbaarde wet had geboden.

Verbloemen noch bemantelen baat hier, en of we in de predikatie des Woords dezen pijnlijken strijd al ontweken, in de praktijk des levens stuit ge er toch telkens op, en een predikatie des Woords is schuldig, die in die bange oogenblikken ongetroost en verlegen laat.

Gij weet wat met dien verborgen wil bedoeld wordt. »Geen ding geschiedt er ooit gewisser», zoo roemen we in Psalm 33, »dan het hoog bevel van 's Heeren mond.» En hiermeê wordt beleden, niet slechts, dat »geen muschje op de aarde valt zonder den wil van onzen Vader die in de hemelen is» en »dat Hij alle dingen draagt door het Woord zijner kracht», zoodat »Hij alle dingen werkt naar den raad zijns willens» (Ef. 1:11); maar ook, dat de menschenkinderen zonder dien wil zich niet roeren of bewegen kunnen, en zelfs de roerselen en bewegingen in hun binnenste, naar en door dien raad des willens geleid worden. Ook »de treden des mans zijn van den Heere», zegt Salomo (Spr. 20:21). »Des konings hart is in de hand des Heeren als een waterbeek en Hij leidt het waarheen Hij wil» (Spr. 20:1). Zelfs, »het antwoord der tong is van den Heere» (Spr. 16:1). »Ik weet, o Heere», erkent Jeremia (10:23), »dat bij den mensch zijn weg niet is, en dat het bij den man die wandelt niet is, dat hij zijnen weg richte»; en de apostel voegt er als in één adem bij: »Want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken naar zijn welbehagen.»

Ja, zoo verre gaat dit door, dat metterdaad niets, zelfs niet hetgeen zich aan onze consciëntie als zonde openbaart, van dien verborgen wil is uitgesloten. Het is schrikkelijke zonde in Simeï dat hij David, den gezalfde des Heeren, op zijn vlucht voor den ontaarden Absalom vloekt, en toch belijdt David: Simeï had mij niet kunnen vloeken, indien God tot Simeï niet gezegd had: »Vloek David!» David zelf, als hij het volk telt, zondigt op een manier die Gods verbolgenheid tegen hem verwekt, en toch is het wel Satan die David hiertoe aanspoort,

maar alzoo dat Samuëls boek er van meldt: »De toorn des Heeren ontstak tegen David en Hij porde David aan dat hij het volk tellen zou.” Pilatus en Herodes hebben niets tegen Gods heilig Kind Jezus bedacht, dan wat geschied is naar den bepaalden raad en voorkennisse Gods, dat geschieden zou, en toch is er nooit gruwzamer uitgieting van ongerechtigheid geweest. Judas verraadt den Zoon des menschen, die heengaat gelijk geschreven is, en toch volgt een eeuwig »wee u” den zoon des verderfs in de diepte der rampzaligheid na. Neen, de Schrift kent niet enkel een kennisse die God van de zonde heeft, noch enkel een toelating, waardoor het kwaad gedoogd wordt, maar ook »de engel des Satans, die Paulus met vuisten slaat,” is hem van God gegeven, en als de Zoon des menschen in de woestijn met Satan zal worstelen, wordt Hij in die woestijn ingeleid door den Heiligen Geest. In Hem leven we, bewegen we ons en zijn we, ook dan als we in zonde vallen, en geen moord zelfs is er ooit op aarde geschied, of het was God die op dat zelfde oogenblik de kracht in de hand van den moordenaar spande, waarmee hij zijn slachtoffer sloeg.

Zoo leert de Schrift het, en zoo moet het beleden, of alle geloof aan Gods Voorzienigheid valt, en Hij houdt op die God te zijn, die heel dit samenstel der wereld regeert en stuurt met ondoorgroendelijke wijsheid. En als nu toch de geopenbaarde wil des Heeren hier gedurig lijnrecht tegen in gaat, en verbiedt aan zijn instrument wat Hij door zijn instrument uitvoert, ja waarlijk, M. H.! dan staan we hier voor raadselen die ondoorzoekelijk, voor afgronden van verborgenheid die onpeilbaar zijn, en baat het ons niet, of we deze ontzettende tegenstrijdigheid al zoeken te bedekken. Want zoo ergens, juist hier in de tegenstelling tusschen den verborgen en den geopenbaarden wil des Heeren ligt een dier ondoorgroendelijke geheimnissen voor ons, waarom ons tekstwoord u zoo hoogerstijg vermaant dat ge ook deze verborgene zaak voor den Heere onzen God zult laten, en dat gij u alleen in zult laten met zijn geopenbaarden wil, om dien te doen.

Maar let wel, dit beduidt nu hier niet, evenals bij de kennisse Gods, dat vermetelete razernij zich niet vergripen mag aan dingen die u te hoog zijn, neen hier wordt nu gehandeld van den wil Gods, en is alzoo bedoeld, dat gij nooit of nimmer u aan moogt stellen, alsof gij Gods verborgen wil eens zoudt ten uitvoer leggen. Dat is voor u niet. Gods verborgen wil is voor God, dat wil zeggen, opdat Hij zelf dien uitvoere, en zijn geopenbaarde wil is voor u, opdat gij

daarnaar zoudt geoordeeld worden, nu reeds in uw conscientie, en straks in zijn gericht.

Slechts één uitzondering bestaat hierop, maar die den regel bevestigt. Er zijn namelijk dagen geweest dat er tweeërlei geopenbaarde wil des Heeren bestond, ten eerste zijn zedewet en ten tweede zijn bijzondere last, en dan natuurlijk mag het schepsel de zedewet nooit als wapen gebruiken om de uitvoering van den last des Heeren te weerstaan. De zedewet zegt: Gij zult niet dooden; maar als God de Heere door bijzondere openbaring aan Israël gelast, om al de steden der Kanaänieten zóó uit te moorden, dat geen levende haaf overblijve, dan heeft Israël te gehoorzamen. Hiermee hebt echter gij thans niet meer te rekenen, want de kerke Gods in uw dagen ontvangt zulke bijzondere lastgevingen niet meer; en een iegelijk die opstaat en zich vermeet om zich ook nu nog op zulke lastgevingen te beroepen, moet in den Naam des Heeren als een indringer en verzinner van voorgewende openbaringen weerstaan!

Uw regel is en blijft dus, dat ge voor uw gedrag en wandel met Gods verborgen wil niet slechts niet te rekenen hebt, maar er zelfs niet naar moogt vragen. Deze gaat buiten u om en gaat u niet aan. Gij hebt alleen u te houden aan den wil dien God u geopenbaard heeft. En acht nu niet, dat deze waarschuwing overbodig is, want integendeel, M. H.! ligt juist op dit pas de heillooze voetangel van het Antinomianisme, dat ook thans zich weer zoo zondig werpt in onzen kerkelijken strijd.

Ik weet het; in zijn voltooiing heeft het Antinomianisme nog een veel vreeslijker gestalte en vertreedt het de Wet opzettelijk om zich te kittelen in de geestelijke hoovaardij, als ware een kind van God boven de Wet zijns Gods verheven. Maar ook reeds in het pronken met zijn wetenschap van Gods verborgen wil steekt de kiem van het Antinomianisme zijn schadelijk kopje boven den grond uit.

Ge hoort, ge leest dan: »Aan alles bespeurt men dat God bezig is zijn kerk van gestalte te doen veranderen en de belijdeniskerken om te zetten in de belijdende gemeente." Of ook met wat andere woorden: »Kennelijk was de Heere bezig het modernisme in de kerk ter zijde te dringen, en zie, door deze doleantie geeft men nu den modernen vrij spel en daarom mag ik niet mee doen." Beide malen, gelijk ge ziet, uit Gods verborgen wil geredeneerd. Men weet wat »God bezig is te doen." Alsof men in zijn raad had aangezetten! Alsof men het boek zijner raadslagen had mogen inzien! Alsof men gelijk een profeet van ouds gezichten des Heeren had ontvangen!

En toch dit alles steunt op niets dan wat men zichzelf verbeeldt. En daar staat nu tegenover dat er een geopenbaarde wil voor Gods kerke is: dat we de heerschappij van Koning Jezus en niet eens menschen in de kerke zullen dulden; dat we de sacramenten niet gemeen zullen maken; en dat er tucht in Jezus' kerk zal zijn. En zie, nu vermeet men zich, dien geopenbaarden wil des Heeren ongedaan te laten, ja te weerstreven, om kwansuis naar zijn verborgen wil te doen. En dit nu is Antinomianisme, niet bedekt, maar kras en openlijk.

Als het besluit gebaard heeft, zeiden onze vaders, dan is voor u de ure om met den eerst verborgen, maar alsdan geopenbaarden wil te rekenen; maar zoolang gij vóór de zaak staat en handelen moet, is het zonde, zoo ge in den verborgen wil ingluurt. Blind in de uitkomst, maar ziende in het gebod, moet dus uw regel zijn, B. en Z.! en dat is de grondregel dien ook Mozes hier met zijn zeggen: »De verborgene dingen zijn voor den Heere en de geopenbaarde voor u en uwe kinderen" in 's Heeren naam op het harte bindt.

Als de schipper zijn matrozen in een barkas gelast voor de riemen te gaan zitten, dan plaatst hij ze met hun rug toe naar den kant waar ze heen moeten, en hij alleen, omdat hij sturen zal, ziet naar den kant waar het heengaat uit. En zoo ook is het met ons bij ons opvaren in het scheepke op de wateren des levens. Niet wij hebben te sturen. God zelf heeft zich het recht voorbehouden van aan het roer te staan en te zeggen waar het heen moet. En al wat wij hebben te doen, is een iegelijk op onze plek, met onze rug naar de uitkomst, op een der roeibanken te gaan zitten en met de riem het water te klieven zoo dikwijls en zoo lang Hij het ons gelast.

Reeds van ouds heeft de kerk dit in een duidelijk beeld aldus uitgesproken: Stel u een bejaard man voor die sterven gaat. Zijn ure is bepaald. Morgen zal zijn einde zijn. Alzoo staat het in Gods verborgen wil, en naar dien wil zal het geschieden. Nu heeft die oude zwakke man twee zonen. De eene heeft zijn ouden vader teerder lief, maar de andere hunkert naar de ure dat het geld van zijn vader zijns zal wezen. En nu bidt die eene zoon dat God zijn vader spare en put zich uit om door alle middelen zijn leven te redden, terwijl die andere 's nachts opzettelijk het raam openzet en hem een tocht laat vatten, waaraan hij morgen sterft; sterft op het door God bepaalde uur. Hier ziet ge nu, hoe die lieve zoon tegen Gods verborgen raad inging, maar deed naar den geopenbaarden wil, dat hij zijn vader eeren zou; terwijl die schandelijke booswicht juist Gods verborgen wil uitvoerde, maar juist in dat uitvoeren, zich verdierf onder Gods gericht.

De bede van het *O n z e V a d e r*: »Vader, uw wil geschiede gelijk in den hemel alzoo ook op aarde!» beduidt dan ook volstrekt niet, dat »Gods v e r b o r g e n wil geschieden moge,» maar dat ons genade en kracht moge geschonken worden, om Gods g e o p e n b a a r d e n wil te volbrengen, gelijk de engelen doen wat diezelfde God hun daarboven gelast. Iets wat scherp in het oog dient gehouden tegenover een geheel anderen vorm van hetzelfde *A n t i n o m i a n i s m e*, waartegen ik u even dringend te waarschuwen heb.

Er zijn er toch velen, die, neen, niet den Heere helpen willen in wat Hij bezig is te doen, maar die sidderen onder zijn oordeelen, en nu achten dat, als zijn oordeelen over ons zijn, de gerechtigheid daarin bestaat, dat we van het volbrengen van zijn geopenbaarden wil aflaten. Ge merkt dat bij sommige kranken, die voelen dat in hun krankheid een oordeel des Heeren over hen komt, en die nu geen medicijnen willen gebruiken ¹⁾. Ze durven tegen Gods verborgen wil niet ingaan, wjl die het oordeel over hen brengt, en ze merken niet op hoe ze aldus juist 's Heeren geopenbaarden wil overtreden die ook hun geboden had: *Gij zult niet dooden*, hetwelk insluit dat ze geen middel ter afwering van levensgevaar ongebruikt zullen laten. En toch, hoe wordt ook deze klare zaak in Jezus Kerk miskend. Dat het ongeloof doorbrak is ook onze schuld, roept één, en och, of ons hart er inniger om weende en er inniger over weenen kon! Geen twijfel, vreeselijk zijn de oordeelen Gods in het verval van zijn Zion openbaar geworden. Maar als ge nu zeggen gaat: »Derhalve, omdat Gods oordeelen over ons zijn, zullen wij tegen de ongerechtigheid onze hand niet opheffen, maar wachten tot zijn oordeel zich van ons keert,» o, ik bidde u, M. H.! wat doet ge dan anders, dan weer Gods verborgen wil, dien men niet kent, als richtsnoer nemen, en Gods geopenbaarden wil, die eischt dat alleen zijn Woord in zijn kerke gelden zal, moedwillig weerstaan?

o, Dit klinkt alles wel vroom, en het heeft wel een schijn

---

¹⁾ Wat in 2 Kron. 16 : 12 van Asa geschreven staat dat hij niet den Heere zocht, maar de medicijnmeesters, mag niet misverstaan. Brood op zichzelf voedt u niet, maar hetgeen u voedt is de zegen, of het woord des Heeren, waardoor dat brood gelast wordt u te voeden. Daarom zal de mensch bij brood alleen niet leven, maar van alle woord dat van 's Heeren mond uitgaat. En zoo ook, de medicijnen geven ons niets, maar de zegen dien God er over spreekt. En daarom wie de medicijnen zoekt en niet den Heere, die zondigt, maar wie de medicijnen gebruikt en den Heere zoekt om ze te zegenen, die doet naar het gebod.

van eigenwilligen godsdienst, maar wat is het anders dan zeer goddelooze onvroomheid? Of heeft de Heere het dan zijn kerk niet klaar en duidelijk aangezegd: de verborgene dingen zijn voor Mij, en voor u alleen de geopenbaarde, om die te doen?

Zoo zou ik kunnen voortgaan, M. H., maar de perken eener leerrede gedoogen het niet, en daarom wijs ik u bij de tegenstelling tusschen Gods verborgen en Gods geopenbaarden wil ten slotte nog alleen op eigen levenslot en op den gang der gebeurtenissen.

Ge beseft, ge weet, het moet zoo, het kan niet anders, godsvrucht moet met eere en heiligheid verzeld gaan, en goddeloosheid moet achtervolgd worden met verbolgenheid en vloek. En wat speurt, wat merkt ge nu, in uw eigen levenslot en om u heen? Och, immers dat het bijna in den regel juist omgekeerd toegaat; dat de goddeloozen wandelen op een pad met rozen bezaaid, en de dienstknechten en dienstmaagden des Heeren verdrukking hebben en gebogen gaan onder het kruis. En in uw eigen leven? Och, immers ook daar soms voorspoed op uw ongerechtige keus, en als ge God vreesdet en voor Hem koost, vervolging en smaad. En ook dan rijst in uw ziel weer die bittere worsteling op. Zoo, zoo hard en wreed is dan die verborgen wil des Heeren, en uit dien verborgen wil is alle gerechtigheid weg. En dan, op dien verborgen wil afgaande, roept dat mismoedig hart: »Zoo heb ik dan tevergeefs mijn hart gezuiverd!» en Satan raadt u: »Laat van Gods geopenbaarden wil af!»

o, Wat ik u bidde, geeft daar toch nooit aan toe. Ook die worsteling uwer ziele toch ontstond alleen doordien ge weer in Gods verborgen wil woudt indringen. En dat moogt ge niet, dat voegt u niet, dat moet altoos in den angst uwer ziele aan u gewroken worden. Gij zult Gods geopenbaarden wil doen, niet omdat gij er u wel bij bevindt, maar alleen omdat Hij de Heere het u geboden heeft, en voor Hem zult ge den verborgen wil laten, die, juist omdat hij verborgen is, een uitkomst voor u verbergen kan, die gij nu niet ziet, maar die eens heerlijk al de vragen van uw twijfel beschaamt!

III.

Behalve bij de verborgene Kennisse en den verborgen Wil des Heeren, zei ik ook nog stil te zullen staan bij den verborgen Raad onzes Gods. Niet alsof ik den Raad des welbehagens van den Wil des Heeren afscheidde, maar omdat

de Raad des Heeren nog dieper op den wortel van het oorspronkelijke willen Gods heenwijst, en onder den verborgen wil gemeenlijk meer de uitvoerende wil begrepen wordt. En nu is er althans één punt in dezen wil des Heeren, waarbij een iegelijk uwer terstond de noodzakelijkheid voelt, om tot dien wortel en oorsprong in den Raad des welbehagens door te dringen, ik bedoel uw eigen verkiezing of verwerping.

Gaat ge nu met de Heilige Schrift te rade, dan is ook bij deze vraag alle verlegenheid onmiddellijk afgesneden, en geldt ook daarbij de regel van ons tekstwoord: »Het verborgene uwer verkiezing is voor den Heere onzen God, en alleen het geopenbaarde voor u en uwe kinderen.»

Doch, helaas, gelijk de valsche mystiek niet tevreden is met Gods geopenbaarde kennis, maar altijd gluren wil door de reet in de verborgenheden des Heeren; en de Antinomiaan, in steê van Gods geopenbaarden wil te doen, gestadig tornt aan Gods verborgen wil; — zoo ook prikkelt vleesch en eigen zin er Gods kinderen aanhoudend toe, om ook bij de vraag naar hun persoonlijke verkiezinge voor het geopenbaarde Woord het oog te sluiten, en te hunkeren naar wat zijn wijs bestel verborgen hield.

Natuurlijk is dit alleszins. Het is de vraag voor uw eeuwig aanzijn die u wel wat meer in steê van minder mocht bekommeren. En nu, het antwoord op die vraag is er. God weet het. Het ligt daarboven geschreven in het Boek des levens of het blijkt uit wat in dat Boek ontbreekt. Wat is dan natuurlijker dan dat gedurig de heimelijke wensch bij ons opkomt, of het God believen mocht, u even in dat Boek met de zeven zegels te laten gluren; u met één vluchtig woord in de ziel te fluisteren of ge al dan niet van zijn verkorenen zijt; of één enkel maal één van zijn tienduizenden engelen tot u te zenden, die u het heerlijk woord in den naam des Heeren kon toeroepen: »Ook gij zijt van de gekochten door het bloed van het Lam!»

Doch omdat dit natuurlijk is, daarom is het nog niet verontschuldigd. Immers, hoe ge ook in deze verkeeren zult, hebt ge niet aan uw natuur, noch aan uw prikkelend en begrijpbaar verlangen, maar alleen aan den Heere uw God te vragen. Hij en Hij alleen heeft te beslissen, of Hij u verzekerdheid geven wil, en zoo ja, op wat wijs.

En blijkt het nu, gelijk heel de Schrift u toont, en de ware kerk steeds volstandig beleed, dat de Heere de vraag naar persoonlijke verkiezing nooit op die wijs beantwoorden wil, maar een gansch anderen weg, om u tot die zekerheid

te brengen, heeft voorgeschreven, dan is het niet vroom in u, maar veeleer goddeloos, zoo ge dan toch dwingen blijft als een dwingend kind en moedwillig het oog sluit voor gegeven licht, om vruchteloos uw leven lang naar een star die toch nooit aan den hemel zal flonkeren te zoeken.

Niet, versta mij wel, alsof ik de duizenden bekommerde zielen in ons goede land, die nog steeds naar het verschijnen van die star uitzien, en altoos hun vingers aan het gordijn hebben, om even in Gods Raad te gluren, daarvan persoonlijk alle schuld wilde geven. Wij allen saam, heel uw kerk ligt hier in de schuld, en het is de ziekelijke, onschriftuurlijke prediking, die, tegen onze Confessie en Catechismus en Artikelen ingaande, de zielen aan het wiegelen op deze deinende zee gewend heeft.

Maar ook al heeft, o, zoo menig prediker en schrijver door uw bekommernissen te streelen, u misleid, dit heft toch uw schuld niet op. Want ook u was het aangezegd, dat de verborgene dingen voor den Heere uw God zijn en dat alleen de geopenbaarde weg voor u, o kinderen Gods, en voor het zaad der Kerke is, om daarop in de vreeze des Heeren te wandelen.

En daarom roep ik u ook thans met al den ernst die in mij is, van deze doolpaden terug, en plaats Gods Woord als waarschuwend baken in zee, opdat het scheepje uwer ziel toch niet langer op deze klip dreige te stooten. Calvijn kende die gevaarlijke klip in zijn dagen reeds, en riep daarom de kerke toen reeds met zoo snijdenden ernst toe, dat er geen »swaerder nochte sorglicker versoekinghe is daermede de Duyvel de sielen slaen kan, dan als hij se verlockt, om die sekerheydt van heur verkiesinghe buyten den weg te soecken.” »Ick noeme het”, zoo gaat hij voort, »buyten den weg ondersoeken, als de mensch sich vermeet in de verborgenheydt Gods te willen doordringhen, om daer te verstaen wat by den Rechterstoel Godes over hem verordineert is. Want”, zoo zegt hij, »dat doende werpt hij sichselven in een onmetelicken draeikolck om daerin strswolghen te worden, en omwart sich met onontwarbaere stricken en overdeekt sich als met den afgrond der duysternisse. Een versoekinghe die des te dootlicker is overmits byna een yder daertoe genechen is. Want byna niet een ontkomt aan die kwellinghe des geestes die vraeght: Er is een verkiesinghe, maer wat openbaeringhe heb ick van mijn verkiesinghe? En als die gedachte eenmaal de siel bestormt, dan blijft het rustelooze quellinghe en wordt se door bekommeringhe gecruyst en als gheheel verslaghen.” Ook onze Dordsche vaderen waarschuwden ons zoo ernstig

om toch »niet curienseelick de verborghenheden en de dieptens Gods" aangaande onze eigen verkiezing te doorzoeken. En ach, wie weet het niet hoe nu reeds twee eeuwen lang, juist het stooten op die heillooze klip onze arme gereformeerde kerke gefolterd en verdorven heeft.

Laat van dien heilloozen weg daarom toch af, wat ik u bidde, en laat u nog veel minder verlokken om zekerheid aangaande uw heil te willen zoeken bij de keurmeesters, die ook uw staat oordeelen zullen. Op al die wegen wordt nooit anders dan óf teleurstelling óf zelfbedrog gevonden; en de éénige weg die tot verzekerdheid des geloofs leidt, is de weg die gaat door het Woord en u vastigheid doet zoeken in Christus.

Zegt het daarom eens voor goed tot uw ziele dat al deze bekommering en dit spieden in het Boek des levens u nooit iets baten kan, en geeft het op, als een verboden zoeken, — dan eerst zal weer mogelijkheid voor u geboren worden, om te komen tot de zalige, klare, eenvoudige belijdenis van den gelukkige uit onzen Catechismus, die op de vraag naar zijn troost voor eeuwig, zoo beslist en zeker antwoordt: »Daarom Hij mij ook door zijnen Heiligen Geest des eeuwigen levens verzekert," en als ter aanduiding van de wijze waarop dit geschiedt er bijvoegt: »en Hem voortaan te leven van harte willigen bereid maakt."

En zoo zeggen ook onze Dordsche Canones: »Van deze hunne eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij verscheidene trappen en met ongelijke mate, verzekerd (2 Cor. 13 : 5) als zij de onfeilbare vruchten der verkiezing die in het Woord aangewezen zijn (als bijv. het ware geloof in Christus, kinderlijke vreeze Gods, droefheid naar God over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid) met eene geestelijke blijdschap en heilige vermaking in zich waarnemen."

En wilt ge nog sterker uitspraak, hoor dan hoe onze Catechismus op de vraag naar het oprechte, d. i. ware geloof, u zegt, dat dit niet alleen is een vaste kennisse om den inhoud der Schrift te gelooven, maar »ook een zeker, d. i. vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen aan anderen, maar ook mij eeuwige zaligheid geschonken zij."

Dát, dát is de weg, en er is geen andere, waarop ge anders dan als een dief en inbreker kunt insluipen. Alleen dezen weg heeft God voor zijn kerk ontsloten en een andere is er niet. Altoos weer tot het Woord en het Getuigenis! Daarin komt de roeping tot u, en gij hebt voor u zelve te weten, of de

roeping uitwendig voor uw oor voorbij ging, of dat de Heilige Geest u die roeping van het Woord in de ziel deed indringen, zoodat de roepstem tot boete en bekeering als een last van Godswege tot uw persoon en wezen kwam.

In dat Woord en in dat Woord alleen hebt gij te onderzoeken, of bij elk zondaar die daarin geschetst wordt, Nathans zeggen: »Gij zijt die man! ook u aangreep; of, zoo dikwijls er de verloren zoon in geteekend wordt, gij uw eigen beeld herkent, en of gij bij dat lezen gevoeld hebt: »Ik, ik ben die doemeling, die daar beschreven wordt, die verlorene, die ellendige, die vermetele en diep schuldige, o, zoo schuldige voor den heiligen God ben ik." En als ge dan ziet hoe in die Heilige Schrift juist die verlorene geroepen wordt, en die diep ellendige doemeling door God bewerkt, verzoend, rein gewasschen en in Christus hersteld wordt, dan hebt ge immers niets in u zelve, maar alles in Christus te zoeken. Niemand is in zichzelf uitverkoren, maar een iegelijk verkorene is verkoren in Christus Jezus en in Hem alleen. En nu komt de Heilige Geest en drijft u uit naar den Vader en brengt het ook u op de lippen: »Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u," en bij die belijdenisse zelve ontmoet ge de ontfermingen Gods reeds, die u opwachten en u de armen der eeuwige erbarminge openen, en er wordt u niets aangezegd, maar ge ervaart, ge beseft, ge gevoelt den vrede die uw ziel vermeerstert.

Niet alsof die indruk al uw zekerheid zou zijn, maar ze is de aanvang; en dan gaat het Woord door en blijft u rusteloos Gods ondoorgrondelijke barmhartigheden prediken, dat ze al grooter en geweldiger voor u worden. En de bondzegelen, zoo dikwijls er gedoopt wordt of het brood gebroken en de wijn geplengd wordt, maken het u onmogelijk, van Gods barmhartigheden ooit weer geringe gedachten te hebben. En dan werkt de Heilige Geest dat Woord in u uit. En komen de goede werken, die God voorbereid had, opdat ge daarin wandelen zoudt. En ja, nu ziet ge het, nu tast ge het, gij zijt op den weg des levens; en al slaan de golven der verlorenheid er weer over heen, aan de hand van uw Heiland wandelt ge op dien weg des levens met zekerheid.

En wel komt dan de ziel weer soms onder een wolk, en gaat bij de donkerheid dier zonde en der aanvechting dat goddelijk besef van innerlijke verzekerdheid weer soms schuilen, maar omdat ge nu nooit meer op een stem uit den hemel wacht, en ook niet meer naar plotselinge openbaringen uitziet, is die aanval van twijfel reeds minder gevaarlijk, en slaat ge niet meer de armen in de lucht, maar strekt ge uw voet laag

uit, om den weg des levens weer onder u te voelen. En zoo komt er weer droefheid naar God, en een weer zoeken van de eeuwige ontfermingen, en in het diep berouw en in de verbrijzeling uwer ziele, speurt, merkt ge reeds weer die oude, die u bekende hand van uwen hemelschen Leidsman, en als ge die hand nu weer voelt, wijkt alle bekommernisse, en de de teloor gegane zekerheid keert zoo zaliglijk en ongemerkt in uw ontrust gemoed terug, en weer jubelt ge van de kerke Gods, die de Zoon vergadert, en waarvan ge met uw Catechismus belijdt: »Waarvan ik een levend lidmaat ben en eeuwig zal blijven.»

Laat slechts die scheiding van de verborgen en de geopenbaarde dingen bij u terugkeeren, en ge zult zien wat vrucht van vrede en rust het u brengt.

Of weet ge niet, dat hierin meest de mistred schuilt dat ge nóch aan een verborgen leven der zonde, nóch aan een verborgen leven der zaligheid gelooft? o, Kom die zelfverblindung en die dwaasheid toch te boven. Denk toch bij uw zonden niet langer aan wat gij weet, dat ge misdeedt, maar aanvaard het en leef er in, dat er een oneindig dieper schuld van zonde, heel een wereld van onreinheden in u schuilt, waar God van weet die meer is dan uw hart, maar die voor u verborgen bleef. Dan eerst zult ge dóórzien kunnen tot op den bodem der volkomen verlorenheid en naar God om heil leeren schreien.

En zoo nu ook staat het met uw zaligheid. Och als uw zaligheid gemeten moet naar die kleine vruchten der heiligmaking, die nu reeds in u uitbotten en aan uw takken gezien werden, hoe armelijk zou uw hope zijn. Maar neen, zoo is het niet! Ook van uw heiligmaking geldt het, dat de veel rijker diepte er van nog niet in u uitkwam, maar in Christus voor u verborgen ligt, en dat ge leeft, ook voor uw ziele leeft, niet uit het geziene, maar uit het geloof.

Zelf gevoelt ge immers hoe ge anders én uw schuld én uw genade binnen enge hekken en omtuiningen opsluit. Dan is er niets dan wat gij ziet en na kunt meten, en in enghartigheid drukt zich uw ziele dood.

Maar als ge weer aan de verborgen dingen gaat gelooven die voor uw God zijn, o, dan vallen die hekken, dan verdwijnen opeens die omtuiningen, en oneindig diep breidt zich uw verlorenheid naar beneden, maar ook oneindig hoog de ontferminge uws Gods daarboven uit, en het is de Heere, die koninklijk in uw binnenste triomfeert.

o, Keer toch, wat ik u bidde, de van God gestelde ordiantiën niet om. Niet met uw Bijbel dicht, moet ge over uw

Bijbel heen in den hemel staren, om van die hemelen af te lezen wat van Boven u nooit gespeld wordt. Neen, maar in die Schrift, en in den Christus, dien die Schrift u teekent, ligt de weg, die u tot verzekerdheid leidt. Niet eerst op uw sterfbed moet de zake uwer ziele beslist, maar nu nog, in de velden Moabs, op uw pelgrimstocht naar het eeuwig Kanaän, moet de jubeltoon der Verzoening van uw lippen ruischen. Laat dan de sluiers liggen die God gespreid heeft, houdt eerbiediglijk uw hand verre van de gordijnen die God de Heere voor zijn heilige verborgenheden, ook over uw eigen persoon en uw eeuwige toekomst schoof. Het verborgene voor den Heere onzen God en het geopenbaarde voor ons en onze kinderen, maar dan ook om met dit geopenbaarde ernst te maken en elk korrelke goud, dat daarin op onze hand gelegd is, te doen schitteren.

Ja, als beelddragers Gods, Geliefden, past ook op uzelf en op uw eigen vroomheid die van God gewilde scheiding tusschen hetgeen verborgen en hetgeen openbaar moet zijn met wat nauwkeuriger teederheid toe. Niet, gelijk het thans zoo vaak is: het geloof verborgen en de aalmoezen te koop gedragen, maar de aalmoezen in het verborgene uitgereikt en uw geloof als een licht op den kandelaar doen schijnen. Niet uw klachten van de daken doen hooren, om te verbergen wat de Heere u welgedaan heeft; maar uw verborgen verdriet Hem geklaagd in het verborgene zijner tente, en zijn barmhartigheden voor aller oor uitgeroepen, opdat de dankzegging vermenigvuldigd worde. Geloof mij, dat verborgen laten van wat God gewild heeft dat verborgen zou zijn, het heeft een loon zoo rijk nu reeds op aarde aan vrede en innerlijk verzoend zijn, en zoo schoon in de hemelen, als eens de laatste verborgenheid zich ontsluit.

Wel hem, die, als in dien grooten dag eens alles wat op aarde verborgen was, openbaar zal worden, niet in zijn smaad en schande verzinken, maar achter de gerechtigheid Christi schuilen mag!

Bedenkt het, dat eens al de woorden van dit Verbond uit Moabs velden bevestigd zullen worden. De woorden van genade en vreê voor wie er in school, maar ook de schrikkelijke woorden van toorn en vloek voor wie er de verzenen tegen aan sloeg. En daarom bidt Gods kind en bidt heel de kerke Gods: »Abba, lieve Vader, o verberg mijn zonden in het kleed uwer barmhartigheden, en breng eens in het licht uit mijn gerechtigheid die in Christus is! Abba, Vader, voor ons zijn de geopenbaarde dingen. Om ze te volbrengen, laat in U onze sterkte zijn! Amen.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XV.

DIENT DEN HEERE.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Van den Sophist Prodicus is ons alleen, en wel door Xenophons Memorabilia, bekend de schoone fabel van „Hercules op den tweesprong.” Dat verhaal van den tijdgenoot en vriend van Socrates is nog wel de herinnering waard. Toen, zoo luidt het, Hercules van den kinderlijken leeftijd tot de jongelingsjaren overging, zat hij in de eenzaamheid te peinzen, welken weg des levens hij zou inslaan. Nu naderden hem twee jeugdige vrouwen, de eene in eenvoudige, zedige schoonheid, de andere opgepronkt met al wat het bontlievend Oosten schoons en prachtigs heeft. De eerste, de deugd, wilde den jongeling aanspreken, toen de andere, de ondeugd, zich voor haar drong. Zij beloofde met verleidelijke stem en gebaren een gelukkig lot in wellust en overdaad, zonder moeite of bezwaar; maar de deugd toonde hem een anderen weg, lang en bezwaarlijk, vol moeite en strijd, maar leidende tot geluk. „Zonder arbeid en zonder inspanning,” zoo sprak zij, „geven de goden aan den mensch geen waar goed.” Beslist voor het pad der deugd keerde Hercules van den Cithaeron terug, en bij leefde en streed op eene wijze, dat de heiden hem eene plaats onder de halfgoden waardig keurde.

Neemt M. H! uit dit verhaal wat tot het heidendom behoort weg, en gij hebt eene waarheid, welke in Christelijken vorm en geest de Heilige Schrift u op zoovele bladzijden lezen doet.

Wat in de woestijn van Quarantania door het Hoofd der Kerke werd ondervonden, is zeker, eenigermate tenminste, de gedurig terugkeerende geschiedenis van de verzoeking der Kerke Christi. Terwijl voor het vuur der helle de gordijn wordt gehangen, wordt u brood verzekerd in plaats van honger, eere der engelen voor smaad van menschen, en scepeter in plaats van kruis. Liefelijk is de gedaante van dien, die zich als

engel des lichts heeft vermomd, zoet klinken de liederen, waarmede de wereld lokt, overtuigend voor vleesch en bloed zijn de redeneeringen van de wijsheid des ongeloofts. Op dien breeden weg is alles licht en genot en vrijheid. Daarentegen die andere weg is zoo donker, zoo somber, zoo smal. Zoo wordt u gedurig het lied tegen den Heere en Zijnen Gezalfde voorgezongen: „Laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen.”

Gansch andere klanken worden aan de poorte van het koninkrijk der hemelen gehoord. Er is geen enkele toon, welke vleesch en bloed bekoren kan; integendeel het Evangelie is niet naar den mensch. Wie den Heere Jezus wil volgen hoort zich voorgehouden: „De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd op nederlegge.” De geroepene, die eerst afscheid nemen wil van zijne huisgenooten, krijgt ten antwoord: „Niemand, die zijne hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk Gods.” Hij, die gekomen is om zondaren te redden en zalig te maken, roept: „Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard. Want Ik ben gekomen, om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijnen vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder. En zij zullen des menschen vijanden worden, die zijne huisgenooten zijn. Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig, en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig. En die zijn kruis niet op zich neemt, en Mij navolgt, is Mijns niet waardig. Die zijne ziel vindt, zal dezelve verliezen, en die zijne ziel zal verloren hebben, om Mijnentwil, zal dezelve vinden.”

En waarin een Camphuisen ook hebbe gedwaald, zeker niet in het bekende

„De weg is smal, de poort is eng;
Des Meesters eerste les luidt streng:
Verlaat, verzaakt, trekt harten af
Van wat de wereld geeft of gaf,
Van wat u lief is op deez aard!
Die zoo niet komt is Mijns niet waard!
Die zoo niet komt is onbekwaam
En nog niet waard eens leerlings naam.”

En toch M. Gel., al is de Christus' stemme waarheid, al is de weg van elk kind van God een weg van lijden en

kruisdragen, toch aarzelen wij niet een iegelijk met het oude Israël toe te roepen: „Kom, ga met ons, en doe als wij,” want, is de weg doorweekt van tranen, hij is het niet meer door tranen van smarten dan door tranen van dank en vreugde. Aan den ingang mogen de eerste meer worden gevonden, hoe verder gij komt, destemeeer de laatste. Het juk is zacht, de last is licht. Het kruis is omwonden met rozen en het pad loopt hemelwaarts. De verleidende taal des duivels is leugen, maar al moet een Paulus spreken van verdrukkingen en nooden en benauwdheden, van slagen, gevangenis en beroerten, van arbeid, waken en vasten, hij getuigt naar waarheid in naam van alle kinderen Gods: „stervende en ziet wij leven, getuchtigd maar niet gedood, droevig doch altijd blijde, arm doch velen rijk makende, niets hebbende en nochtans alles bezittende.” En in hun naam roepen wij u toe: wij hebben, helaas! de wereldvreugd gezocht, maar de beker der zwijmeling bevatte enkel bitterheid; wij hebben door Gods genade den weg des heils gevonden en: „het is mij goed, mijn zaligst lot, nabij te wezen bij mijn God.”

En wat meer zegt: niet ik geve u slechts den raad om des Heeren weg te kiezen; niet slechts de gemeente Christi op aarde en de gansche wolke van getuigen, welke wij om ons hebben liggende, dringt u tot diezelfde keuze, maar de Heilige Geest zelf, de onbedriegelijke, de waarachtige roept het u toe, dat de vloek ligt op elken weg buiten God, en zegen vloeit uit de fonteinen tegen de ongerechtigheid en de zonde. Maar gelijk wij alleen door Gods licht het licht zien, en genade voor genade is, zoo is elk luisteren naar 's Heeren raad, en elk volbrengen van 's Heeren eisch alleen door Hem. Daarom zij onze bede, dat de Heere ons niet alleen raad maar de volheid der genade geve!

Ps. 84 : 5 en 6.

ROMEINEN 12 : 11.

Dient den Heere.

Wie nog eenigzins mocht twijfelen of het leggen in Paulus mond van: „Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome” laster was, of wie nog kon denken, dat de leer, in 't bijzonder door Paulus in Rom. 9 gepredikt, goddelooze en zorgelooze menschen maken zou, leze het paraenetische of vermanende, het tweede deel van zijnen brief. De macht van Sinaï's vloek, niet van Sinaï's eisch is voor hem, die zijn Gol-

gotha en opstandingsmorgen vond, geknakt. Geene van Gods woorden mag op de aarde vallen, maar wij hebben een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch, als in plaats van steenen harten vleeschen harten zijn gegeven en in die vleeschen harten God, de Heilige Geest, zijne wet heeft geschreven. Het: „Gij zult den Heere, uwen God, aanbidden, en Hem alleen dienen,” was niet alleen een zwaard des Geestes tegenover Satans verzoeking voor den Heere, het: „dient den Heere” staat ook voor den discipel van Satans Overwinnaar geschreven.

Leest gij onzen tekst na in de vertaling van Luther: gij vindt daar een gansch ander woord dan hier, namelijk, „Schikt u naar den tijd.” In het oorspronkelijke is slechts een zeer klein verschil noodig, om tot deze overzetting te komen (kairooi—kuriooi). Onze Staten-overzetzters, die zich hielden aan de meeste en beste en oudste handschriften, verdienen ook wederom hier te worden gevolgd, hoewel ook in de kantteekening de andere lezing niet wordt verzwegen.

Over het verband hebben wij niet meer te zeggen dan dit: als een godzalige vader, eene godvreezende moeder aan hunne kinderen schrijven, dan zijn er velerlei zorgen, en die bezorgdheden geven menige waarschuwing te lezen.

Nu is het dit, en dan weder iets anders, dat voor de aandacht der liefde komt, en waartoe moet worden aangemaand.

Zoo is ook de Apostel voor zijne kinderen in Christus. Van alle zijden, hij weet het, loert de vijand, en terwijl men op zijn hoede is tegen een aanval aan de eene zijde, wordt men van de andere zijde besprongen. Bij zulk een onverwachten en onverhoedschen aanval bezweek zoo menigeen. Daarom richt de Apostel nu rechts dan links zijn oog, en de veelheid der gevaren, die zich voor zijne gedachten verdringen, noodzaakt hem met een kort woord hiertegen te waarschuwen, en weder met een enkel woord daartegen te wapenen. Dit moet hij herinneren, dat op het hart drukken. Zoo is het bij den Apostel, als hij dit hoofdstuk schrijft, en onder onderscheidene vermaningen vangt Tertius uit zijnen mond op, wat hij ternederschrijven moet aan de geliefden Gods en de geroepene heiligen, die te Rome zijn: „Dient den Heere!”

Het is dus niet slechts een woord aan de kinderen dezer wereld, dat hen vermaant, aan duivel en wereld en eigen vleesch den dienst op te zeggen, en zich neder te leggen aan de voeten van den Heere Jezus; het is niet slechts een woord, tot de twijfelaars, die in de Pilatus-slingeringen niet weten, wien zij zich zullen toewijden; het is een woord, dat wel inzon-

derheid tot de „geliefden Gods” komt om hen te waarschuwen het welbehagen van hunnen Koning te doen, alle vreeze voor menschen af te leggen, alle berekeningen ter zijde te laten, alle slaapzucht te bestrijden, in een woord volijverig te zijn in het hun aanbevolen werk. Juist het korte der uitspraak maakt haar zoo veel omvattend. Het bevat den eisch Gods op staatkundig en maatschappelijk, op kerkelijk en huiselijk gebied; het heeft betrekking op uw zichtbaar en verborgen leven. Op de vraag „waar?” is het antwoord: „Overal”. Vraagt gij „wanneer;” het antwoordt „ten allen tijde.” Het „hoe” en „waarmede” krijgt geen ander bescheid dan „in alles” en „met alles.” Neen! BB en ZZ! gij zegt dan niet: „het is overbodig,” noch vraagt „waarom dit tot mij?” Gij, die immers weet, dat gij vernieuwd moet worden van dag tot dag, die weet, dat in u, dat is in uw vleesch geen goed woont, die het lied der oude Kerke nog nazingt: „ik ben aan 't zinken, en tot hinken ieder oogenblik gereed,” gij zegt niet: „dat weet ik ook wel”, maar bidt daarentegen: „Heere! schrijf dat woord op de tafelen mijns harten. Geef dat ik het nooit vergeete! Laat bij dat woord kracht van U uitgaan, opdat bij elk bevel, bij iedere roeping mijn woord zij: „Spreek Heere! hier ben ik. Spreek; uw dienstknecht, uwe dienstmaagd hoort.”

I.

De mensch is geschapen niet om gediend te worden, maar om te dienen. Hij is een schepsel, en dat woord sluit reeds elk denkbeeld uit van heerschen of om voor zichzelf te bestaan. Gij werpt mij tegen, dat hij in het paradijs een onderkoning was, dat hij geroepen werd aan de dieren de namen te geven, en God tot onze eerste voorouders heeft gezegd: „Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de visschen der zee en over het gevogelte des hemels, en al het gedierte, dat op den aardbodem kruipt.” Ik stem het u toe. De Heere God heeft alles onderworpen aan den mensch, maar opdat de mensch met alles aan God onderworpen zou zijn, met alles God zou dienen. Wij zijn schepselen. De werkman vormt zijn werk, opdat het hem in eenig opzicht tot nut of tot veraangenaming zijns levens zal zijn; hij geeft zich die moeite en getroost zich zijn arbeid niet om hetgeen hij maakt, hij maakt het om zijns zelfswil. Zoo heeft de Schepper ook zijn

schepsel geformeerd, opdat het Hem zou dienen, in alles wat Hij wil, niet om eene macht buiten Hem of nevens Hem te zijn, of een bestaan te leiden buiten zijn Schepper. Die eigenschap van dienstbaarheid is ons ingeboren. Dat ingeschapene is onuitwischbaar; willens of onwillens, wetende of onwetende openbaart zich dat karakter. De convolvulus moge los gerukt worden van den stam, waarbij de hovenier haar plaatste; zij kruipt langs den grond en zoekt, en slaat haar ranken, al is het om doornstruik of distel. De hond kan niet buiten een meester; heeft hij zijn wettigen eigenaar verloren, hij zal zoeken tot hij er weder een heeft gevonden, aan wien hij zich kan hechten, en die hem aannemen wil, al zal hij dan ook tot een trekhond worden gemaakt. Niets anders brengt de aard des menschen mede. In het paradijs was de wijnstok geplant, om zich vast te hechten aan den Levensboom. Zijn God was zijn Meester, en zijn plicht dien Schepper en Koning te gehoorzamen; den hof te bebouwen en te bewaren was de inhoud van het gebod; zich te onthouden van den boom der kennis was de inhoud van het verbod. Dat was geen wet, waarbij behoefde geklaagd te worden: wie kan die inzettingen houden? noch 't is gebod op gebod, regel op regel. Die last was licht, dat juk was zacht. En toch het was nog te zwaar voor den mensch, sedert het oor aan de stem des verleiders werd geleend. Hij had een Meester, die in de gift van een Eden had getoond dat Hij geen hard Gebieder was, een Heer, in wiens hand geen slavenketenen waren, maar enkel koorden der liefde, en toch het was voor den hoogmoed, eenmaal opgewekt, nog te veel om zich voor dezen in aanbidding te buigen, te veel om den God van hemel en aarde te vragen: „Wat wilt Gij, dat ik doen zal?” De band, die aan God verbond, werd losgescheurd. De groote revolutie was begonnen, die van geslacht tot geslacht zich in steeds ijselijker vormen openbaren zou. Met vrijheidskreten werd sedert die ure de lucht vervuld, en door dat uitbundig geschreeuw werd het rammelen verdoofd van de ketenen der hel. Gelijk de ontuchtige waardin de teedere moederzorgen voor hare dochter een ondragelijk juk noemt, en die dochter verleidt tot hare vrijheid in die woning, waar onder zijde en satijn niet alleen de boeien zijn verborgen, maar ook de wroeging huist en de krankheid verteert en de ellende verwoest, zoo is ook de dochter Gods listig ontvoerd uit de Vaderlijke omhelzing, om van nature met al haar geslacht dienstknechten des duivels, rampzalige slaven der zonde, opgeschrevenen ten doode te zijn.

Die God niet dient, dient den afgod.

De afgodendienaar neemt een stuk hout, en het eene deel

werpt hij in het vuur en warmt zich en zegt „ik ben warm geworden,” en van het andere deel maakt hij een gesneden beeld, hij knielt er voor neder, en buigt zich en bidt het aan, en zegt: „Red mij, want Gij zijt mijn God.” Israël geeft zijn sieraden voor zijn gouden kalf; een Achaz laat zijne zonen door het vuur gaan, de Javaan laat zich verpletteren onder zijn Jaggernaut. De wellusteling wordt door zijne begeerlijkheid voortgejaagd en of hêt zijn naam, zijn rust, zijn geld, zijne gezondheid kost, hij kan niet anders, hij moet voort. De dronkaard, tot bezinning gekomen, rukt de haren uit den schedel en vervloekt den drank, maar nauwelijks spreekt degene, die hem meester is, of hij moet onverbiddelijk weer voort. Voorwaar, die de zonde doet, is een dienstknecht, is een slaaf der zonde!

Ook den kinderen Gods is het woord ter waarschuwing. Een Simon Jona-zoon staat daar als het sprekend bewijs, dat, als eenmaal de schaamte voor den waren vorst in de ure van smaad in 't harte is opgewekt, straks de loochening, en na nog eene schrede de zelfvervloeking volgt.

Ik noemde openbaringen van ontzettende zonden, maar ook de Mammon is meester bij den rijken jongeling, die meent dat nog maar weinig hem van een eerestoel in het hemelrijk scheidt, en de blinde ijver om Gode een dienst te doen, jaagt een Saul naar Damaskus heen.

Als het eenig Hoofd der Kerk is verlaten, en van de volstrekte gehoorzaamheid aan Hem eenmaal is afgeweken, dan kiest men den slavendienst van priesterhiërarchie, en synodale wet drijft onverbiddelijk van 't een op 't ander voort, tot allerlei ontrouw en ontheiligen van het heilige, tot het verklagen der broederen, tot laster en vervolging. En dat alles, dansende om den vrijheidsboom, en gelijk aan den Israëliet, die roemen durfde: „Wij zijn Abrahams zaad, en hebben nooit iemand gediend,” terwijl de Romeinsche adelaar op het Zionsgebergte was opgericht.

Die God niet dient in waarheid, dient de zonde; een derde is onmogelijk. En ach! hoe wreed is die dienst buiten God! Daar is geen vrede in het hart, maar onrust, maar gejaagtheid, maar vreeze. Nieuwe zonden moeten die onrust verdooven, en opgewondenheid en toorn en boosheid openbaren de treurige stemming des harten. Bij dien meester is geen hulpe in nood. Het woord van Hosea wordt dan bewaarheid: „Uw kalf, o Samaria! heeft u verstooten.” Ja, zelfs de afgod begraaft onder zijn puin zijnen dienaar.

o, Hoort dan, alle gij afgewekenen in welk opzicht ook, het woord des Heeren: „Keert weder, gij afkeerige kinderen!

en Ik zal uwe afkeeringen genezen." De goddelooze verlate zijnen weg, maar ook de Israëls moeten naar Bethel, om daar de afgoden uit hun huis te gaan begraven. Hoort allen wat des Heeren woord ons heden zegt: „Dient den Heere!"

Psalm 119 : 82 en 83.

II.

Door den nood gedrongen, heeft Israëls koning al het volk verzameld op den Karmel. Eene plechtige stilte heerscht, als de boetprofeet daar staat op de hoogte en zijne stem verheft. „Hoelang hinkt gij op twee gedachten?" zoo vraagt hij: „Zoo de Heere God is, volgt Hem na, en zoo het Baäl is, volgt hem na." Wat zal het antwoord zijn? Ach, de Heilige Schrift geeft de treurige getuigenis „maar het volk antwoordde hem niet één woord."

Wat dunkt u, M. H! zoude niet datzelfde moeten getuigd worden, indien wij in de vergaderplaatsen van het genootschap aan de ééne zijde het gewraakte Art. 61 „Bij de Synode berust de hoogste wetgevende, rechtsprekende en besturende macht," en aan de andere zijde het heerlijk woord Gods in Jes. 33 : 22: „De Heere is onze Rechter, de Heere is onze Wetgever, de Heere is onze Koning, Hij zal ons behouden" stelden? Zou het daar ook niet zijn „priesters en volk antwoorden niet één woord", om zich aanstonds weer te buigen onder de hiërarchie en met een Izebelsgeest, hunkerende naar de Izebelsmacht, te woeden tegen de Elia's en degenen, die hen volgen?

Ik weet het, in dit opzicht is de Geest des Heeren u te machtig geworden, en toch M. H! ik acht noch u noch mij zelve verheven boven den raad van onzen tekst. Integendeel! „Ik heb een woord aan u," sprak de jongeling van den profeet tot Jehu, en dat woord was: „Alzoo zegt de Heere, de God Israëls". Ik heb ook een woord Gods aan u, en dat woord is: „Dient den Heere," en dat woord wordt u, kinderen Gods! gebonden op het harte. En opdat wij zelfbeproeving niet overbodig achten, zoo bedenkt met mij, wat dat woord inhoudt.

Als wij den 45sten Zondag van onzen Heidelbergischen Catechismus nalezen, dan zult gij daarin vinden, dat tot een Gode aangenaam gebed behoort, „dat wij alleen den eenigen waren God, die Zich in zijn Woord geopenbaard heeft, van

harte aanroepen." Er is afgoderij met Baäls en Astharoths, met Molochs en Melechets. Afgoderij is de aanbidding van het groote gouden beeld in Dura's dal en evenzeer het kleine beeldje van hout, waarvan Jesaja spreekt. 't Is afgoderij als dat beeld zichtbaar voor u staat, maar niet minder als het slechts in uwe voorstelling leeft. Een God, aan wiens rechtvaardigheid wordt tekort gedaan, om eene liefde als van Eli op den voorgrond te stellen, een God, wiens eenheid naar menselijke gedachte wordt voorgesteld, en niet als de onbegrijpelijke God, een God, die geen woord heeft gegeven, maar stom is als Karmels Baäl, of wiens woord de mensch het recht heeft te bedillen en te schiften, een God, die niet naar zijn eeuwig raadsbesluit regeert, maar van menschen wil het einde afhankelijk stelt, die is niet de God der Heilige Schrift, niet de eenig Waarachtige, die Zich in zijn Woord geopenbaard heeft.

Gel.! Dient gij den Heere?

Er is meer. Geen Samaritanen-dienst kan den Heere behagen. Al leert ook een van Israëls priesteren hun, hoe men den Heere moet vreezen, dan is de Samaritaan nog Israël niet ingelijfd. Al staat er geschreven (2 Kon. 17 : 33): „Zij vreesden den Heere, en dienden ook hunne goden naar de wijze der volken,” dan verklaart het volgende vers dit met het woord: „Zij vreesden den Heere niet.” „Niemand kan twee heeren dienen, of hij zal den eenen aanhangen en den anderen verachten. Gij kunt niet God dienen en den mammon.” Och dat hier als een andere Jozua in uw midden stond om u toe te roepen: „Vreest den Heere en dient Hem in oprechtheid en in waarheid, en doet weg de goden. Kiest u, wien gij dienen wilt; maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen”; een andere Jozua, die op uw antwoord: „het zij verre van ons, dat wij den Heere verlaten zouden, om andere goden te dienen: want de Heere is onze God; Hij is het, die ons uit het diensthuis heeft opgebracht,” u waarschuwde: „Gij zult den Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God, Hij is een ijverig God.” Gel.! zoo min de echtgenoot het harte der zijne gedeeld wil zien, veel minder wil de Heere in uw hart wonen, tenzij het Hem geheel alleen toebehoort.

Geen uitwendig dienen is voor Hem, die niet aanziet wat voor oogen is, voldoende. De „ouden” onder Israël gaven verklaringen der geboden naar de letter. Daartegen trad onze Heiland op, en riep van den berg der zaligsprekingen: „Gij hebt gehoord, dat van de ouden gezegd is, maar Ik zeg u” en verscherpte het gebod en wees op de inwendige gezind-

heden des harten. Gel.! geen oogendienst, maar hartendienst wil van u uw God; en zegt, als gij psalmen doet hooren, is het uwe ziele die zingt, en als gij uwe oogen sluit, is het dan waarlijk, dat gij bidt? Ik zou kunnen voortgaan met zoo te vragen, maar reeds slaan wij de oogen neder en zucht ons harte: „genade!”

Het is gemakkelijk om te dienen, als het bevel naar onze eigene begeerten is; maar niet alleen dan, als Hij langs liefelijke wateren en op grazige weiden voert, wil de Heere gediend zijn, ook als Hij zijn volk in woestijnen leidt, en het kruis op de schouders legt. De Heere eischt gehoorzaamheid van Abraham, als Hij tot hem zegt: „ga naar Moria,” van Israël, als Hij door Mozes beveelt om voort te trekken in de wateren der zee; van Gideon, als slechts de 300 overblijven; van Petrus, als Hij na de aankondiging van den dood, waarmede Hij God zal verheerlijken, roept: „volg Mij.”

Een hond kruipt ook naar de voeten van den meester, als die met vertoornden blik en met opgeheven roede hem roept. Gij zegt met den profeet, dat menig leeraar gelijk is aan honden, die niet bassen kunnen, is ons misschien dat kruipend dier ter beschaming?

Een dienstknecht, die eigen wegen gaat, of altijd aan 's meesters gebod wat verandert, bijvoegt of er aan te kort doet, is een onbruikbare knecht. Geen eigenwillige godsdienst verkrijgt de goedkeuring des Heeren. Wij hebben niet te redeneeren, niet te berekenen, niet te filosofeeren, maar te volgen en zijn wil te doen, opdat het niet zij: „te vergeefs eeren zij Mij, leerende leeringen, die geboden van menschen zijn.” Psalm 123 moet onze psalm zijn: „Ik hef mijne oogen op tot U, die in de hemelen zit. Zie, gelijk de oogen des knechten zijn op de hand zijns heeren, gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw, alzoo zijn onze oogen op den Heere, onzen God, totdat Hij ons genadig zij.”

Er is tweeërlei dienen: in slaafschen geest en in kinderlijke gezindheid, een dienen omdat men moet en een dienen omdat men wil, een dienen om loon en een dienen uit liefde. Tot onbekeerden van harte zouden wij zeggen: „indien het tweede niet is, laat dan ten minste het eerste zijn”, maar met de bijvoeging: het is niet wat de Heere begeert, maar doe het of het u uit genade mocht gegeven worden u te gewennen aan den Heere en vrede te hebben. Tot de kinderen Gods komt het woord: reeds staat boven den dekalog: „Ik ben de Heere uw God, die u uit Egypteland, uit den diensthuize heb uitgeleid”, opdat Israël zou weten, dat dankbaarheid tot het houden dier geboden dringen moest.

Gij dan, die door den hoogereren Middelaar verlost zijt uit de banden van zonde, dood en hel; gij, die gekocht zijt door den duren prijs van Christus' bloed, zal u niet dankbaarheid en liefde dringen? De beweladigde zegt soms tot den mensch, als hij een wensch verneemt: „ik ben blijde, dat ik iets voor u kan doen.” Geredde zondaren! moet het niet tot den Heere opgaan: „mijne vreugde zal het zijn te mogen arbeiden in Uwten wijngaard?” Daar mag geen sprake zijn van loon. Daar vraagt de knecht naar, niet de zoon; voor dezen is er slechts met het geheele gezin één belang. Hoort, dit is de toon, die in de gemeente klinkt: „Eer ik het wist, zette zich mijne ziel op de wagens van zijn vrijwillig volk,” en wederom: „Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.”

Gelijk bij het „Onze Vader” het „die in den hemelen zijt” is gevoegd, zoo voegt ook de Heilige Schrift bij het gebod van uit liefde te dienen het woord: „Dient den Heere met vreeze” (Ps. 2 : 11). Het kinderlijk ontzag mag nimmer wiken. 't Is de hooge God, met wien de worm dezer aarde, het is de Heilige, met wien de arme zondaar te doen heeft. Daarom roept ons de Apostel Paulus ook toe „weest mijne navolgers, broeders!” ook als hij van zichzelf te Milete voor de ouderlingen van Efeze getuigt, dat hij den ganschen tijd bij hen is geweest, „dienende den Heere met alle ootmoedigheid.”

Bij dat kinderlijk dienen, bij dat leven der liefde alleen kan de opgeruimdheid op het gelaat te lezen zijn, zelfs waar zware last ons drukt; daar alleen kan met vreugde de last op de schouders worden genomen. Die psalmzingerde zijn arbeid verricht of zijnen weg bewandelt, levert in den regel dubbel werk, en vermoeienis vertraagt zijn tred niet. Laat mij u daarom herinneren Gel.! aan Psalm 100: „Gij gansche aarde! Juich den Heere. Dient den Heere met blijdschap. Komt voor zijn aangezicht met vroolijk gezang. Weet, dat de Heere is God; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) zijn volk en de schapen zijner weide. Gaat in tot zijn poorten met lof, in zijne voorhoven met lofgezang. Looft Hem, prijst zijnen naam. Want de Heere is goed; zijne goedertierenheid is in der eeuwigheid en zijne getrouwheid van geslacht tot geslacht.”

Een leger marcheert het gemakkelijkst, als het onder vroolijke muziek loopt in éenen pas naar het bevel van den overste. Soms zien wij op ons dorpke eene schare uitgaan naar den akker onder geleide van één hoofd, al zingende, en des avonds wordt nog het gezang van de terugkeerende jeugdige menigte gehoord. Gel.! De Heere wijst ons op de voorzich-

tigheid van de kinderen dezer wereld, ook wij mogen immers hierop de kinderen des lichts wel wijzen, opdat zij „in hun geslacht” naar de wijze van hunnen God, desgelijks den weg verkorten, den arbeid verlichten. Of anders, hoort het woord des Heeren Heeren, dat Hij door zijnen profeet Zefanja (3 : 9) aan Israël hooren deed: „Gewisselijk, Ik zal tot de volken eene reine spraak wenden, opdat zij allen den naam des Heeren aanroepen, opdat zij Hem dienen met eenparigen schouder.” En als gij dat woord verder leest, dan zult gij vinden: „De Heere, uw God, is in het midden van u, een Held, die verlossen zal” en wederom: „Ik zal ze stellen tot eenen lof, en tot eenen naam in het gansche land, waar zij beschaamd zijn geweest.”

„Met eenparigen schouder.” Op den Pinksterdag waren de discipelen „eendrachtig” bijeen. De eerste Christenen waren dagelijks „eendrachtelijk” volhardende. Toen deed de Heere dagelijks tot de gemeente, die zalig werden. In Samaria hielden de scharen zich „eendrachtelijk” aan hetgeen van Filippus werd gezegd, en er werd groote blijdschap in die stad. Wij herinneren u dit, Gel! en bidden u met den Apostel Paulus toe (Rom. 15 : 5. v), „dat de God der lijdzaamheid en der vertroosting u geve; dat gij eensgezind zijt onder elkander naar Christus Jezus; opdat gij eendrachtelijk, met ééne mond, moogt verheerlijken den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.”

III.

En niet alleen bidden wij u toe, dat de Heere u dit geve, maar dat Hij u alles geve, wat tot dat ware, oprechte, onafgebroke dienen behoort; want gelijk het geloof niet uit ons is, zoo is ook het dienen des Heeren wel eisch, maar het te mogen, te kunnen doen, is genade alleen. Wat dunkt u, M. H., daar is een arme slaaf, die door den harden meester wordt gejaagd en met geeselen geslagen, die slechts zoo veel van de harde broodkorsten en den zwijnendraf verkrijgt, als eigenbelang ingeeft. Ontvleescht is de rug, vermagerd het gelaat; nog een korte tijd slechts en dan bezwijkt de arme. Daar komt een weldadige, die medelijden heeft, in wiens hart het is, het koste wat het koste, dien ongelukkige te redden. Hij koopt hem tot zijn eigendom, de wonden worden verbonden en in 't huis van den nieuwen meester is overvloed, is liefde. Wat, dunkt u, zal in 't harte van dien

geredde zijn? Zal hij er zich op beroemen, dat hij de dienaar van dien heer heeft willen worden, of spreken van genade? Zal het niet in zijn hart moeten zijn, om zulk een meester nooit te verlaten? Zal hem, gedachtig aan vroeger lijden en uitzicht, ooit eenige opdracht te zwaar zijn? Maar B. en Z.! wat gelijkenis zullen wij toepassen op de hardheid van den wereld-dienst en zijn vreeselijk einde? En al ware daarvoor nog een beeld te vinden, zeker niet voor de liefde van onzen Ontfermer, zeker niet voor den prijs van dat dierbaar bloed, zeker niet voor de reddende kracht van den Verlosser, en de zaligheden, in den dienst des Heeren Jezus gemaakt. Genade is het tot Hem gekomen te zijn en het antwoord, in onzen eersten Zondag te lezen, het onze te mogen maken; maar niet minder is het genade, die ons vasthoudt en bewaart. Hoe dikwijls moeten wij niet weder gebracht worden tot dat schuldbesef, hoe dikwerf van zijpaden en dwaalwegen worden teruggeleid. Gebrek moet den afgedwaalde van het Vaderhuis vaak weder tot bezinning brengen en doen getuigen: »De huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger. Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan.» De groote Herder der schapen moet zoo dikwijls het schaap, dat onbedacht zijn Herder had verloren, uit de doornen en distelen terughalen en op de schouders wederbrengen. De Hoogepriester moet bidden voor zijne Simons, als Satan hen zoekt te ziften als de tarwe. Wie van ons buigt niet het schuldige hoofd, als de Heere spreekt (Jer. 3 : 1): »Zoo een man zijne huisvrouw verlaat en wordt eens anderen mans, zal hij ook tot haar wederkeeren? Zou datzelve land niet grootelijks ontheiligd worden? Gij nu hebt met vele boeieerders gehoe-reerd, keer nochtans weder tot Mij, spreekt de Heere»; (vs. 20): »Waarlijk, gelijk eene vrouw trouwelooslijk scheidt van haren vriend, alzoo hebt gijlieden trouwelooslijk tegen Mij gehandeld.» Ja, als onze God den eisch laat hooren: »Dient den Heere,» dan gevoelen wij ons schuldig, maar gelukkig, als dan ook mag worden getuigd: »Er is eene stem gehoord op de hooge plaatsen, een gewezen en smeekingen der kinderen Israëls, omdat zij hunnen weg verkeerd en den Heere, hunnen God, vergeten hebben.» Gelukkig, als op de stem van Hem, die getrouw blijft: »Keert weder, gij afkeerige kinderen, Ik zal uwe afkeeringen genezen,» ons antwoord is: »Zie hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere onze God! Waarlijk, te vergeefs verwacht men het van de beuvelen en de menigte der bergen; waarlijk, in den Heere, onzen God, is Israëls heil.»

IV.

Gij acht het immers niet een vernederenden naam, dat woord: „dienaar”? Alles hangt af van hetgeen daarbij te voegen is: dienaar der wellust, der wereld, des duivels te heeten, ja, dat is schande; maar zoudt gij het beneden u achten, of niet veel eer te hooge eere voor u, „minister” d. i. dienaar des konings te worden genoemd? Staat zulk een niet juist bovenaan in de rij der eere? Hooger rijst de waarde van dien naam, als het is: „dienaar des goddelijken Woords,” hooger, als het is: „dienaar des levenden Gods.” Dat geeft gemeenschap met de zaligen daarboven, van wie een Daniël zegt (7 : 10 : „Duizendmaal duizenden dienden Hem en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Hem.” Klinkt het u niet begeerlijk toe, als de Heere zegt: „Den engelen gelijk” (Luk. 20 : 36); en wat zijn engelen anders dan: „Gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden” (Hebr. 1 : 14), en hebben zij niet den Heere Jezus gediend in de woestijn (Matth. 4 : 11)?

Of meent gij, dat die dienst moeielijk en smartelijk is? Neen waarlijk, mijne Gel.! wij behoeven het woord uit Malleachi (3 : 14) niet tot het onze te maken: „het is te vergeefs God te dienen”, en, zoo onze dwaasheid soms al een oogenblik klaagt met Asaf, het duurt slechts tot wij het heiligdom ingaan, dan zingen wij weer met hem: „Wien heb ik nevens U omhoog”; en als de Heere vraagt, wanneer de Demassen de tegenwoordige wereld liefkrijgen: „Wilt gijlieden ook niet heengaan?” dan antwoorden wij: „Gij hebt mij, naar Uw woord, mijn ooren doorgeboord, en 't lichaam toegerust.”

Wij ontkennen het niet: vele zijn de wederwaardigheden der vromen, maar zelfs in de wederwaardigheid ligt een zegen. Als de vijand tegen Stefanus woedt, dan opent God voor hem den hemel, en in 't land der ballingschap vond meer dan één Johannes een Patmos der openbaringen Gods. Een Lodensteyn kon als gevangene in het fort Nieuw Rees in Cleefslant zingen:

's Hemels Geest, ons dierbaar pand,
 's Hemels Geest en kent geen band,
 Hoor des hemels lievelingen
 Paulus en zijn medgezel
 In de wreede boeien zingen,
 's Hemels Geest en kent geen kwel.

Dat dienen is voorbereiding voor het leven in den hemel, waar de heiligen zich geen rust gunnen nacht en dag om Hem te verheerlijken. Ja, reeds dat dienen op aarde is eeuwig leven.

Zoo dan, Gel.! zijt den menschen gelijk, die op hunnen Heere wachten, opdat, als Hij komt en klopt, zij Hem terstond mogen opendoen. „Zalig zijn de dienstknechten, welke de Heer, als Hij komt, zal wakende vinden (Luk. 12 : 36 v.). Gij dan zijt ook bereid, want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen.”

Maar „indien iemand dient, die diene als uit kracht, die God verleent; opdat God in alles geprezen worde door Jezus Christus, welken toekomt de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen. (1 Petr. 4 : 11).

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XVI.

GEEN ANDER JUK MET DE ONGELOOVIGEN.

UITGESPROKEN BIJ DE BEVESTIGING VAN DEN KERKERAAD DER
GEREFORMEERDE KERK TE GOUDA.

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

VOORZANG:

PSALM 65 : 2.

Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aardsch gedruisch
Doet naad'ren, en uw heilstem hooren,
Ja wonen in uw huis.

Gemeente van Gouda!

Geliefden in den Heere Jezus Christus!

Van harte verheugt het ons, dat wij in deze ure tot u mogen spreken. Toen wij de vorige maal voor u optraden, konden wij de namen voorlezen der mannen, die gijlieden, krachtens het ambt der geloovigen, tot ouderlingen en diakenen verkoren hebt, opdat een iegelijk in de gelegenheid zou zijn om bezwaren tegen leer of leven der geroepenen in te brengen. Daar het nu geschied is, dat tegen geen der gekozen broeders eenige klacht is ingekomen, zoo mogen wij heden in den naam des Heeren tot het werk der bevestiging voortvaren, waardoor de Gereformeerde gemeente van Gouda in het bezit komt van een kerkeraad.

Wat onze tegenstanders ook mogen beweren, wij houden vol: de mannen, door u verkozen, zijn vertegenwoordigers der Gereformeerde gemeente van Gouda; zij zijn wettig verkozen en straks behooren wij hen op wettige wijze in hunne ambten te bevestigen.

Waarom is het, dat wij ons genoopt gevoelen, daartoe over te gaan? Waarom een kerkeraad tegenover dien, welke tot hiertoe fungeerde, in het ambt gezet?

Laat ons daarvan met een enkel woord rekenschap geven.

Van overoude tijden, misschien reeds van de 7^e eeuw, bestond alhier eene gemeente des Heeren, bijeenvergaderd door de verkondiging des Woords. Wel werden aanstonds daarbij ook menschevonden verkondigd, doch in de 13^e eeuw brak zich het verzet daartegen baan en van lieverlede werd het openbaar, dat, al was de macht der Roomsche hiërarchie steeds grooter geworden, de lamp der schriftuurlijke Waarheid er toch niet geheel door uitgebluscht was. In de 16^e eeuw won de overtuiging veld, dat het levensbeginsel der kerken bedreigd werd door de werking van het Roomsche kerkbestuur. Wel had het niet ontbroken aan pogingen om de kerk in de kerk te reformeeren. Maar alle deze waren mislukt; het kwaad nam hand over hand toe; er werd met toenemende onbeschaamdheid een valsche leer verkondigd en dit werd geduld, ja begunstigd door het Roomsche kerkbestuur.

Toen zagen de belijders onzes Heeren Jesu Christi in onderscheidene plaatsen zich genoodzaakt, om te breken met die hiërarchie, en gingen zij krachtens het hun verleende ambt als geloovigen er toe over, om eigen opzieners en armverzorger te verkiezen, waar de voorgangers der gemeente niet wilden medegaan, om het juk van een onbijbelsche leer en van een tegen-schriftuurlijk kerkbestuur af te schudden.

Daarvoor moesten onze vaderen goed en bloed offeren.

En zoo is het dan geschied, dat ook de gemeente te dezer plaatse, ondanks den tegenstand van het toenmalig kerkbestuur, gesteund door den sterken arm der overheid, aanvankelijk van onnatuurlijke banden bevrijd en met de hulp van genabuurde kerken gereformeerd is.

Toen leefden de kerken weder op, al moest ook veel martelaarsbloed vloeien.

In 1573 trad het eerst te dezer stede als Gereformeerd predikant Joachim Adriaensz. op en triumfeerde de gezuiverde religie.

Negen jaren later braken echter voor de Gereformeerden droeve dagen aan. Het Remonstrantisme drong de kerk binnen. Hermanus Herberts werd alhier predikant, die een boekschreef over Rom. II: 28, waaruit bleek, dat hij niet rechtzinnig was in het stuk van de rechtvaardigmaking des zondaars voor God. Deze prediker beroerde veertien jaren lang de

kerk. Hij was een geestverwant van Coornhert. In 1582 te Dordrecht predikant zijnde, had hij het bestaan, om de catechismusprediking na te laten. De regeering meende zich met de zaak te moeten bemoeien en ontsloeg Herberts; doch inmiddels was hij naar Gouda vertrokken. Te Gouda mocht hij prediken, maar dit verhinderde niet, dat hij in 1591 door de provinciale vergadering geëxcommuniceerd werd. Doch de Heeren Staten traden tusschenbeiden en Herberts kon rustig voortprediken; Uytenbogaert nam het voor hem op en de strijd heette geëindigd met een vrede-predikatie van Uytenbogaert. In 1607 stierf hij, doch het uitgestrooide zaad droeg vruchten; althans in hetzelfde jaar kwam uit Amstelveen een der felste Remonstrantsche predikanten naar Gouda over, die Eduard Poppius heette. Gouda bleek hoe langer hoe meer een broeinest van Remonstrantisme. Den 14^{den} Januari 1610 zijn, hoogstwaarschijnlijk te Gouda, door Uytenbogaert drie en veertig geestverwanten saamgeroepen, om de bekende Remonstratie op te stellen, terwijl Poppius een boek schreef over „De Enge Poorte”, waartegen Trigland zijn pen scherpte.

Gelukkig was in Gouda nog een volk, dat niet met den nieuwen wind van leer werd omgevoerd. Die goede luyden, die hunne Gereformeerde religie nog liefhadden, vergaderden eerst in partikuliere huizen om Gods Woord te lezen en de voorlezing van eene Gereformeerde predikatie aan te hooren, maar daarna kwamen zij er toe om predikanten en proponenten, die zuiver in de leer waren, te noodigen om bij hen voor te gaan.

Wel ging de overheid, die Remonstrantschgezind was, dit zooveel mogelijk te keer, doch het hielp niets. Er werd eene d o l e e r e n d e kerk gesticht, die veel hulp en steun vond bij den Gereformeerden predikant Lydius van Oudewater en de Gereformeerde leden van den kerkeraad aldaar. In een brief door de Oudewatersche predikanten aan de dienaren des Woords te Amsterdam gezonden, vermeldden zij, die toen beiden nog onder Gereformeerde vlag voeren, „dat zy tot hiertoe by de eenigheydt der kercken gebleven zyn, en een toevlucht hunner bedroefde naburen zyn geweest, en 'tzelvige door Gods ghenade hopen te blyven”. Ook Samuel Van den Borre, predikant te Groot-Ammers, kwam de Goudsche Gereformeerden meermalen stichten. De magistraat schreef hem daarover een scherp brief, met de bedreiging, hem nog zwaarder te zullen straffen, dan te Schoonhoven. Hij verbood den burgers hunne huizen voor de samenkomsten der Gereformeerden te leenen. Dit baatte echter niet,

waarom eenige der voornaamsten op het stadhuis werden ontboden, waar men hen wilde persen om te beloven geen vergaderingen meer te houden. Zij weigerden evenwel; en nu moesten zij het aanhooren, dat zij gescholden werden voor oproermakers, die een verbond met de Jezuïeten gesloten hadden. Om hen schrik aan te jagen, werden er twee als schutters ontslagen en buiten de poort gezet, drie verboden handel te drijven en twee uit de stad gebannen. Het hof gaf hun wel brieven, om weder in de stad te komen, maar de officier liet een hunner er weder uitzetten. En zoo ging men voort.

Doch gelijk u bekend zal zijn, kwam in 1618—19 in Dordrecht een nationale synode bijeen. Op deze vergadering werden de Remonstrantsche gevoelens veroordeeld, en het gevolg was, dat twee honderd Remonstrantsche predikanten werden afgezet, met de bepaling dat in hun onderhoud voorzien zou worden, indien zij een stil, ambteloos leven wilden leiden.

Toen werd ook de doleerende kerk van Gouda weder een publieke. Drie Remonstrantsche predikanten van Gouda, met name: Herbolet Tombergh, Theodorus Herberts en Eduard Poppius, werden gedeporteerd.

Doch daarmee was de Remonstrantsche zuurdeesem niet uitgezuiverd. In geen der vaderlandsche steden was zulk een groot getal Remonstranten als te Gouda, zoodat zij in 1768 zelfs twee predikanten hadden. Doch zij waren genoodzaakt zich afzonderd van de Gereformeerde kerk te organiseeren.

De Gereformeerde kerk van Gouda onderhield echter dezelfde kerkenordering als de andere kerken dezer provincie, die op Gods Woord was gegrond en waardoor tegelijk orde en vrijheid werden gewaarborgd. Wel was de toestand der kerk te dezer stede niet voortdurend een goede, doch men leefde ten minste onder een kerkenorde, die het mogelijk maakte om de souvereiniteit van Koning Jezus over zijn Kerk te handhaven.

In dien toestand kwam verandering, geheel buiten voorkennis en medewerking der gemeente, door invoering bij koninklijk besluit van 1816 van het algemeen reglement voor het bestuur der Hervormde kerk in het koninkrijk der Nederlanden, waardoor bedektelijk een hiërarchisch kerkbestuur aan de kerken dezer landen is opgelegd.

Over het algemeen werd het gevaar, dat met de invoering van genoemd reglement voor het levensbeginsel der kerk ontstond, niet ingezien. Laat ons er bij zeggen, dat de Gere-

formeerde kerken in die dagen met een diepen slaap waren bevangen. Zelfs getrouwe belijders zagen niet in, welk een noodlottige werking de zoogenaamde synodale organisatie hebben moest. De oogen van velen, vooral van predikanten, werden verblind door de uitwendige voordeelen die zij scheen te bieden. Vele dier laatsten hadden zulke kommervolle tijden in de dagen van Napoleons heerschappij doorworsteld!

Van lieverlede zijn echter de oogen daarvoor open gegaan. Men zag, dat de belijdenis der kerken werd op zijde gezet; al was dan ook plechtig bij de invoering der hiërarchie gezegd, dat er in de leer niets veranderd zou worden; al was aan de kerkbesturen zelfs handhaving der leer opgedragen, terwijl onder die leer geen andere te verstaan was, dan die welke uitgedrukt is in de drie formulieren van eenigheid. Immers, den aanstaanden dienaren des Woords werd een formule ter teekening voorgesteld, waarin de eenige naam, onder den hemel gegeven, waardoor wij moeten zalig worden, niet eens wordt genoemd. De toelating tot het heilig Avondmaal werd zoo geregeld, dat zelfs loochenaars van de Godheid des Heeren Jezus, ja zelfs van den persoonlijken, levenden God, niet mochten geweerd; mannen, die de Schrift onderwierpen aan eene kunstbewerking, waardoor bladzijde voor bladzijde er uit werd gescheurd, werden door de synode benoemd, om bedienaren des Woords op te leiden. Een ieder kon leeren wat hij wilde, zonder dat de besturen hun macht gebruikten, om de valsche leer tegen te gaan. Werd er geklaagd over het drijven van goddelooze leer, steeds werden zij, die voor de handhaving der leer streden, in het ongelijk gesteld.

Eindelijk kwam het Amsterdamsche Conflict. Dit deed nog meer de oogen opengaan. Zoo helder mogelijk is daardoor aan het licht getreden, hoe geheel de synodale hiërarchie, door zucht tot zelfbehoud gedreven, vijandig optrad tegen de handhavers der belijdenis.

Toen hebben zij, die deze belijdenis hadden leeren liefhebben, gemeend, dat zij niet langer mochten stilzitten. Ziende op het ambt der geloovigen, hun toebetrouwd, wilden vele Gereformeerden niet langer lijdelijk toelaten, dat met het Hervormd genootschap ook hunne Kerk ongemerkt geheel van den grondslag, die eenmaal gelegd is, den gekruisten Christus, den eenigen, onmisbaren, algenoegzamen Zaligmaker, werd afgebracht. Zij mochten niet langer medeverantwoordelijk zijn voor de ongerechte daden der hiërarchie; zij mochten niet langer geacht kunnen worden mede te helpen aan het verachten van Jezus' koningschap over zijne Kerk.

In dezen ernstigen toestand zijn zij, volgens hunne roeping begonnen met elkander te zoeken en saam de schuld hunner kerk, alsmede hun eigen schuld voor 's Heeren aangezicht te belijden.

Zoo is het ook hier te Gouda gegaan. De broeders waren er verre vandaan, om aanstonds buiten den voormaligen kerkeraad om te handelen; veeleer hebben zij zich tot dien kerkeraad gewend met de bede, om toch de gemeente des Heeren van deze plaats niet te verlaten, maar, met afsnijding van de haar bedreigende hiërarchie, haar levensbeginsel en daarmede haar bestaansrecht naar Goddelijke en menschelijke rechten te redden.

Dit verzoek is door den zoogenaamden kerkeraad der Hervormde gemeente; eigenlijk het bestuur van het Hervormd genootschap, afdeeling Gouda; botweg van de hand gewezen; schoon het toch niets anders bedoelde, dan te doen, wat de wet des levens in Christus' kerk van alle ambtsdragers eischt.

Toen zijn de belijders des Heeren, die bekenden alsnog de Gereformeerde belijdenis te zijn toegedaan en diensvolgens de drie formulieren van eenigheid als akkoord van kerkelijke gemeenschap aanvaardden, onder leiding van mij, als consulent, namens de genabuurde kerk van Oudewater, samengekomen en zijn de alhier tegenwoordige broeders H. W. Otto, A. W. Van Kluyve en A. J. Van Vliet tot ouderlingen, en de broeders C. Brunt, A. Vingerling en J. Dercksen als armverzorgers verkozen.

Deze broeders treden nu op als kerkeraad van diezelfde kerk, die voor eeuwen hier ter plaatse gesticht is en in de 16^e eeuw gereformeerd werd. Zij hebben uitdrukkelijk verklaard, dat zij als kerkeraad thans met hun gemeente de organisatie van 1816—52 hebben verworpen, dus met de synodale hiërarchie niet het allerminste uit te staan hebben, en dat zij thans voor hun kerk de nimmer wettiglijk afgeschafte kerkenordering van onze aloude nationale synoden weder als geldig en van kracht hebben verklaard.

Wij meenden u eenigszins uitvoerig te moeten duidelijk maken, wat aanleiding gaf tot deze samenkomst, en nu rest ons nog slechts de bevestiging van broeders kerkeraadsliden.

Maar zijn nu al die dingen wel volgens Gods Woord?

Moesten we naar den raad van sommigen niet geluisterd hebben, namelijk om tijdelijk de belijdende Gereformeerde Kerk prijs te geven, om te trachten onze beginselen in eene volkskerk ingang te doen vinden? Moest men geen vrede hebben met het denkbeeld eener volkskerk, waarin geloof en ongeloof tezamen wonen en strijden om de opperheerschappij?

Wij antwoorden daarop een beslist: neen! En wij gronden ons daarbij o. a. ook op hetgeen geschreven staat in 2 Cor. 6:14a, waar wij lezen:

„Trekt niet een ander juk aan met de ongelooovigen.”

Dat de apostel Paulus, als hij hier van ongelooovigen spreekt, dit woord neemt in kerkelijken zin, zal ons duidelijk zijn, wanneer wij letten op hetgeen in het eerste vers van hetzelfde hoofdstuk te lezen is. Daarin zegt hij te bidden, dat de Corinthiërs „de genade Gods niet te vergeefs mogen ontvangen hebben.” Beschouwde hij de geheele gemeente als het oprecht geloof deelachtig zijnde, dan behoefde hij dit niet te bidden. Voortdurend straalt daarentegen in de brieven van Paulus door, dat hij de gemeenteleden, die den Christus beleden hadden en die belijdenis niet hadden weersproken met een ergerlijken wandel, beschouwt als (uitwendig) ingesloten te zijn in het genadeverbond; terwijl zij, die heidenen bleven of zich goddeloos gedroegen, als buiten de gemeente staande worden aangemerkt.

Het is een regel in de huishouding Gods, dat het ongelijksoortige van elkander moet gescheiden zijn en gescheiden blijven, niet alleen in de eeuwigheid, maar ook reeds in den tijd.

Abraham moest uit zijn afgodisch vaderland trekken naar het land, dat de Heere hem wijzen ging, opdat hij de stamvader wierd van een volk, dat de kennis des Heeren bewaren zou. Israel mocht zich niet vermengen met de heidenen; ja het was op straffe des doods verboden, een heiden binnen de muren van het heiligdom te brengen.

Zoover ging het gebod onder de bedeeling des Ouden Testaments, dat geen kleeid van tweeerlei stof mocht geweven worden, dat het verboden was een wijngaard met tweeerlei zaad te bezaaien en tegelijk met een os en een ezel te ploegen.

Aan dit laatste voorschrift is het woord van onzen tekst ontleend. Het is een beeldspraak; want, zoo is de bedoeling van den apostel, evenals het in Gods Woord tijdens de bedeeling der schaduwen verboden was om een os en een ezel tezamen voor een ploeg te spannen, zoo min mag een geloovige met een ongelooovige onder een juk gaan. Want dan

is de geloovige gevangen onder een ander juk dan het zachte, dat Christus oplegt.

Door een juk werden en worden nog in het Oosten twee dieren verbonden, die voor denzelfden ploeg of hetzelfde voertuig moesten loopen. Wanneer nu een geloovige met een kind der wereld tezamen gaat loopen in hetzelfde gareel, dan bevordert men de werken der duisternis. Van een kind der wereld is niets anders te verwachten, dan dat hij het juk van Satan draagt. Die met hem gaat, loopt dus in het gareel van Satan; terwijl toch uitdrukkelijk in Gods Woord is geboden, geen gemeenschap te hebben met de onvruchtbare werken der duisternis, maar ze veeleer te bestraffen.

Wij hebben ons voorgenomen om heden over deze apostolische vermaning tot u te spreken. Laat ons zien:

- 1°. hoe zij in het wezen van den Koning der Kerk is gegrond;
- 2°. welke strenge eischen zij stelt;
- 3°. en welke heerlijke belofte aan hare opvolging verbonden is.

Meent niet, dat wij de verdeeling van onze stof willekeurig hebben gekozen. Neen, zij is gegrond op het verband waarin onze tekst voorkomt.

Er wordt gevraagd: „Wat samenstemming heeft Christus met Belial?” (vs. 15), „of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden?” (vs. 16).

Er wordt geboden: „Gaaf uit het midden van hen en scheidt u af, zegt de Heere.” (vs. 17).

Er is beloofd: „En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.” (vs. 18).

T U S S C H E N Z A N G :

PSALM 105 : 5 en 6.

God zal zijn waarheid nimmer krenken,
 Maar eeuwig zijn verbond gedenken,
 Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht
 Tot in het duizendste geslacht.
 't Verbond met Abraham, zijn vriend,
 Bevestigt Hij van kind tot kind.

Al wat Hij Izak heeft gezworen
 Heeft Hij ook aan zijn uitverkoren,
 Aan Jakob, tot een wet gesteld,
 Van al 't beloofde heil verzeld,
 En aan gansch Isrel toegezeid
 Tot zijn verbond in eeuwigheid.

Er is geen gemeenschap tusschen Christus en Belial. Er is ook vijandschap gezet tusschen het zaad der vrouw en het zaad der slang. Dit was de noodzakelijke voorwaarde van het genadeverbond. Wilde de zondaar gered worden en behouden blijven, dan moest hem afkeer, vijandschap ingeboezemd worden tegen zijn verleider. In het hart van elk kind van God is dan ook afkeer gestort tegen den menschenmoorder van den beginne. Want er bestaat ook geen gemeenschap of tezamenstemming tusschen Christus, wiens eigen hij is en Belial, aan wiens macht hij is ontrukkt.

Hoe zou dit ook kunnen?

Vóór de mensch viel, was Satan reeds muitend tegen God opgestaan. Satan is een uitnemend schepsel van den Almachtigen God; men kan zelfs zeggen, dat hij naar zijn aanleg het uitnemendste van al Gods schepselen is. In de Schrift vinden wij Satan als hoofd in het rijk der duisternis gesteld, tegenover Christus als het Hoofd van het Koninkrijk Gods. Het rijk des lichts en het rijk der duisternis zijn twee door geesten bezielde machten, die elk haar hoofd hebben en dan komt Satan in dit opzicht met Christus op één lijn te staan. Alleen Satan, als aanvoerder van het duivelenheir, heeft macht om tegenover den Christus te staan.

Bedenkt men daarbij, dat de Heere Jezus alleen macht heeft om Satan te overwinnen, omdat Hij de Zoon Gods en de Zoon des menschen is; terwijl Satan altijd, ook al is zijne macht ontzettend groot, een schepsel blijft, dan kan men beseffen welk een voortreffelijk schepsel hij geworden zou zijn, indien hij niet tegen God ware opgestaan. Wie zulk een macht kan openbaren, nadat hij van God afviel, tot welk een heerlijkheid en sterkte zou hij geklommen zijn, indien hij staande ware gebleven en met de hemelkooren Gods troon had omringd, om den Heere der heirscharen te lofzingen?

Welk eene schrille tegenstelling tusschen Satan, die met de felheid van den haat God, zijn Gezalfde en zijne Kerk bestookt, en den Messias, door den Vader van eeuwigheid gegenereerd, door welken Hij volzalig is in zichzelf en die

op aarde gekomen is om den wil zijns Vaders te doen, het offer der volkomene gehoorzaamheid te brengen en zijne schapen lief te hebben tot aan het einde. En welk een einde? Het smadelijk kruis!

Daarom: geen gemeenschap tusschen Christus en Belial!

Satan gaat uit als een brieschende leeuw om de kudde van Christus te verderven; Christus is de Goede Herder, die ten koste van zijn bloed het moorddier bestreden en overwonnen heeft.

Daarom kan het ook niet, dat ongelovigen en geloovigen onder één juk zouden loopen.

De oprechte belijder heeft Christus tot zijn Koning; de ongelovige wordt door Satan beheerscht. Vreedzaam kan dit samengaan onder hetzelfde juk alleen dán geschieden, wanneer ook de geloovige tijdelijk onder de macht van Satan is.

Zoo was een tijd lang de synodale organisatie het juk, waaronder bestrijders en belijders tezamen liepen. We zochten dit goed te praten, door te zeggen dat de omstandigheden ons wel noodzaakten om in hetzelfde kerkverband te blijven met openbare bestrijders van Gods Woord. Wij maakten ons wijs, dat wij dien toestand moesten dragen als een oordeel Gods; doch we konden ons onder dat oordeel maar al te wel schikken. We hadden er vrede mede, dat naast ons in dezelfde kerk het ruwste ongelooft werd gepredikt en dus zij, die kennelijk instrumenten van Satan zijn, met ons hetzelfde juk droegen.

De vorst der duisternis spant steeds alles in om te trachten kinderen Gods te verlokken. Dat de kinderen der wereld zoo weinig van zijn macht bemerken, is helaas! daaraan toe te schrijven, dat zij geheel en al onder de macht van den booze zijn en de drukking van zijn looden hand niet gevoelen. Het is bovendien een van Satans listen, dat hij leugengeesten als Balth. Bekker nitzendt om te doen gelooven, dat hij niet bestaat. De kinderen der wereld valt hij niet aan, enkel omdat dit niet noodig is, daar hij ze reeds beheerscht. Doch op hen, die uit alle geweld des duivels verlost zijn, op welke Satan geen souverein recht meer heeft, beproeft hij zijne listen. Nu eens vaart hij in de discipelen des Heeren, en zoekt hen, die klein moeten zijn als kinderkens, te verleiden tot een strijd wie de eerste zijn zal. Dan weder treedt hij op, om in te blazen, dat men toch dwaas handelt om handen af te kappen en oogen uit te rukken, omdat men wel zonder lijden tot heerlijkheid komen kan.

Steeds verkleed hij zich als een engel des lichts. Zoo was

het, toen hij Eva verleidde en haar voorspiegelde, dat haar oogen zouden geopend worden en dat zij als God zou wezen, kennende het goed en het kwaad, indien zij maar at van den verboden boom. Zoo was het, toen hij al de koninkrijken der wereld aan Christus bood, als Hij maar voor hem, den vorst der duisternis, knielen wilde.

Zoo doet hij ten huidigen dage aan de leeraars de belofte: „Buig maar voor de synode en heel de wereld is uwe. De menschen zullen u dan achten, gij behoudt uw invloed op de menigte en... uw traktement, vermeerderd met het geld van broeders, die de dingen te ver drijven.”

Maar weet gij, waaruit zonneklaar blijkt, dat geen samenstemming tusschen Christus en Belial mogelijk is?

Het is, wanneer een zondaar tot zichzelf komt en door Gods Geest leert inzien, hoe hij als een opstandeling tegen God ingaat.

Dan spreekt Christus: „Zie op Mij en wees behouden”; éen blik op den aan het kruis verhoogden Zoon redt van den doodelyken beet der slang. Maar dan treedt ook Satan op met zijn verwijten; dan treedt hij op als aanklager; dan zegt hij: „Zie op uzelfen”; of dan zoekt hij ons tot wanhoop te drijven, door te wijzen op hetgeen onze zonde uitwerkte. Daarom ging Kaïn, nadat hij zijn broeder Abel doodsloeg, diep rampzalig uit van het aangezicht des Heeren en zeide: „Mijn zonde is grooter, dan dat zij vergeven worde”. Daarom stortte zich Saul in zijn zwaard, omdat hij zag dat hij den slag verloren had en gevoelde, dat de Heere na zijn afval niet meer met hem streed; daarom verworgde zich Judas, omdat Satan in zijne ziel was gevaren en hij, tot ontwaken gekomen, inzag, dat hij onschuldig bloed had verraden.

Maar zij, die niettegenstaande hunne zonden het geloofsoog op Christus mochten slaan, werden en worden gered. De moordenaar aan het kruis ontving de verzekering, dat hij met den Heere dien dag nog in het paradijs zou zijn; en zoovelen vóór en na hem, die in de radeloosheid hunner ziel hadden uitgeroepen: „Heere Jezus! ontferm U mijner”, hebben ervaren, dat Christus zoekt en zalig maakt, wat verloren is.

Daarom is er ook geen tezamenstemming tusschen Christus en Belial; want Christus is de behouder van zielen, en Belial is haar verderver. Christus bouwt zijne Kerk, Satan zoekt haar fondamente te ondergraven.

Op grond van deze tweespalt vermaant de apostel dan ook:

„Gaat uit den tempel der afgoden, scheidt u af en raakt niet aan hetgeen onrein is.” Als wij er van doordrongen zijn dat het rijk van Satan lijnrecht tegen dat van Christus indruischt, dan erkennen wij de noodzakelijkheid van deze apostolische vermaning.

O! mocht een deel van den geest van Elia op mij zijn, om u in deze ure tot verootmoediging te roepen, omdat er zoo lang op twee gedachten gehinkt is! Mocht 's Heeren roepstem, „Zoo de Heere God is, volgt Hem na, zoo het Baäl is, volgt hem na!” tot onze zielen doordringen. De Ziener op Patmos heeft op last van den verheerlijkten Koning der Kerk gesproken: „Gaat uit het midden van haar, namelijk uit de goddelooze stad Babylon, opdat gij aan haar zonde geen gemeenschap hebt.”

„Ga uit van haar”; de Heere der gemeente eischt dit weder van ons in dezen tijd, nu de toeleg openbaar wordt, om van de vaderlandsche kerken meer en meer één volkskerk te maken, gelijkvormig aan de wereld.

Men' heeft het in dit streven reeds ver gebracht. Geloovigen en ongeloovigen moeten samen één juk dragen, samenwerken tot hetzelfde doel; en wanneer er zijn, die zeggen: Dit verbiedt Gods Woord, er staat toch geschreven: „Trekt geen ander juk aan met de ongeloovigen!” — dan moeten die lastige personen maar verwijderd; zoo zeggen althans de synodalen. En naar dit woord wordt dan ook gehandeld en blijft men handelen. En is het niet smartelijk, dat broeders, die hetzelfde met ons belijden, blind schijnen voor de zonde, dat men niet alleen één juk met de ongeloovigen heeft aange trokken, maar dat men dien toestand met allerlei drogredenen nog zoekt goed te praten? Beseft men dan niet, dat als men alle aan Christus vijandige machten, die in de maatschappij werken, ook in de kerk wil laten doorwerken, men de kerk gerustelijk kan opheffen, daar zij dan geheel aan de wereld gelijkvormig geworden is en daarom alle recht van bestaan verloor?

In de Schrift worden wij vermaand: „Bewaar het pand, u toebetrouwd!” Om het in veiligheid te stellen, om ons onze dierbare belijdenis niet te laten ontrooven, was het noodig, dat wij een doleerende kerk stichtten.

De Heere heeft aan zijne kerken in Nederland zulke heerlijke gaven geschonken. Vooral hebt gij, broeders, die hier zijt gekomen om als ouderlingen en diakenen in uw ambt bevestigd te worden, toe te zien, dat de gemeente bij de naar de Schriften gezuiverde leer gehouden wordt. Verzuimt daartoe de gave niet, die in u is. Bedenkt dat het mede

door de afwijkingen der ambtsdragers geweest is, dat onze Gereformeerde kerken gelijken op bouwvallen en op afgebrokkeld puin, dat aan vroeger grootheid herinnert. Staan wij daarvoor mede schuldig voor het aangezicht des Heeren, sta u die schuld gedurig voor oogen! Smeekt den Heere om bekwaammakende genade, opdat gij als wachters op Sions muren moogt staan, in wie de Koning der Kerk toont, hoe Hij zijne kracht in zwakheid volbrengt.

Toen de profeet Jesaia in den geest Israël zag uittrekken uit Babel, riep hij tot hen, die de goddelooze stad mochten ontvlieden: „Vertrekt, gaat uit van haar, raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van haar, reinigt u, gij die de vaten des Heeren draagt!”

Dit was een woord voor de geestelijke leidslieden van Israël, die als Priesters en Levieten het heilige hadden te bedienen! Welk een blijdschap zal er in hun ziele geweest zijn toen zij met het gewijde gereedschap naar dat Jeruzalem, dat zij maar niet hadden kunnen vergeten, terugkeerden! Hoe had hun hart geschreid, toen de heilige stad vertreden werd door de heidenen en haar altaren verwoest lagen! Krijgslieden hadden zich niet ontzien om roovend en plunderend al de heilige vaten uit den tempel te sleuren. Maar nu waren zij als krijgsknechten van Jehova er toe geroepen om de vaten des Heeren, die kostbare schatten — niet enkel om het goud en zilver, maar vooral om hun symbolische beteekenis — te dragen uit de goddelooze omgeving van Babylon en weder te brengen in het middelpunt der openbaring van Gods heiligheden: Jeruzalem. Zij moesten het eerst breken met Babel, het eerst uittrekken, het eerst de lange, moeilijke reis aangaan. Daartoe hadden zij wel aansporing noodig en daarom roept de profeet hun toe: „Gaat uit, gij die de vaten des Heeren draagt!”

En zoo hebben zij gedaan; zij trokken uit de goddelooze stad, vol zorges voor de schat die hun was aanbevolen. Al stak de zon des daags en de maan des nachts, al moesten zij door de woestijn, al was het een trekken over bergen, — zij gingen voort, totdat eindelijk de vaten weder stonden in het Sion Gods.

Waarom al die zorgen? Was het enkel om die vaten te doen? Neen! die schijnbaar ledige vaten bevat'ten zoo onuitsprekelijk veel. Het waren vaten des Heeren, vaten waarin de naam van den trouwen God des Verbonds vervat was. Deze mochten niet in Babel blijven. Reeds te lang, zeventig jaren, waren zij er geweest.

En heeft het ook niet reeds te lang geduurd, wederom zeventig jaren, dat de vaten des Heeren, de belijdenis der kerken, dragende den naam van denzelfden God, die het verbond met Abraham sloot, te vinden waren in eene plaats, waar zij niet tehuis hoorden? Wilde men niet in de zoogenaamde Nederduitsche Hervormde kerk, dat de vaten des Heeren zouden staan naast die, waarin »het sap van gruwzame dingen" te vinden was?

Bij aanvang hebt gij reeds mogen breken met Babel, door alle gemeenschap met het Nederduitsch Hervormd kerkgenootschap te verbreken; maar beschouwt u nu als Priesters en Levieten die slechts vooruitgetrokken zijn, en mocht uw gebed en uw arbeid er op gericht zijn, om de gemeente te overtuigen, dat, indien de vaten des Heeren, het geloof waardoor eenmaal ons land groot werd, ongeschonden zullen bewaard blijven en daar staan, waar de Heere het verordend heeft, men te breken heeft met een genootschap, dat de grenslijn tusschen heilig en onheilig uitwischet; niet, om zich af te scheiden van de Kerk, maar juist om als Kerk te blijven bestaan en niet opgelost te worden in de wereld.

Er zitten nog zoovelen, ook ambtsdragers, met de vaten des Heeren aan Babylons rivieren neder, die wel zouden wenschen dat het heilige heilig wierd gehouden, doch die het weelderig Babel niet durven verlaten.

Wij hebben op dezulken niet laag neder te zien. Hoe lang hebben wij gedraald, eer wij den beslissenden stap aandurfdien! Komt aan den Heere niet enkel de eere toe van ons uittrekken?

Welnu; diezelfde God is machtig om hen te verlossen, die met sterke banden aan een organisatie gebonden zijn, welke lijnrecht indruischt tegen Gods Woord. Laten wij biddende worstelen, opdat zij niet ten slotte, gelijk Moab, verbroken worden als een vat.

Wanneer de apostolische vermaning door ons opgevolgd wordt, dan stellen wij ons in den weg om de vervulling te verkrijgen van de heerlijkste beloften, die kortelijk saamgevat zijn in die éene toezegging: »Ik zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn!" Elders in Leviticus en in Ezechiël belooft God, dat Hij zijn tabernakel, zijn heiligdom in het midden van het volk Israëls zetten zou.

Hoeveel ligt er opgesloten in de belofte: »Ik zal u tot een God zijn, Ik zal mijn heiligdom in het midden van u zetten!"

Deze belofte is vooral in onze dagen vertroostend. Wij hebben uit gehoorzaamheid het genootschap verlaten, dat ons

een ander juk dan het zachte van Christus met de ongeloo-
vigen wilde laten dragen.

Wat zal de toekomst zijn dier kerken, die het juk heb-
ben afgeworpen? Hoe zal het met de Gereformeerde kerk van
Gouda gaan?

We zijn den strik ontkomen, uit Egypte zijn wij getrokken,
maar zal het niet eerst een zwerven moeten zijn in de woestijn,
vóór wij een gewenschten kerkstaat erlangen?

Wanneer wij aan onszelf overgelaten zijn, zal Satan weder
de overhand verkrijgen; geholpen door de wereld en ons eigen
zondig hart, zal het zwakke, niet zeewaardige scheepke onzer
kerk besprongen worden door gehate roovers, en... het einde
kan niet anders zijn, dan dat het in 's vijands handen valt.

Maar alleen als wij zoeken getrouw te zijn, dan hebben wij
vrijmoedigheid te bidden, dat Gods beloften mogen vervuld
worden.

Doch ook dan, wanneer de Heere toont een Vader te zijn
en zijne kerken als kinderen aanneemt om zijns Zoons wil,
dan hebt gij niet te verwachten, dat u een effen baan wordt
ontsloten. Met de kerk gaat het als met de kinderen Gods; een
ingaan in Gods Koninkrijk door vele verdrukkingen.

Zij, die aanvankelijk iets van de grootheid van Gods genade
hebben ondervonden, meenen soms opeens ontheven te zijn
van alle krankheden. En hoe moeten zij daarna nog dikwerf
klagen, dat banden des doods hen omringen.

„Indien God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?” zoo spreekt
menigeen, die pas den weg heeft mogen inslaan, die tot het
leven leidt; maar zie, inplaats dat voorspoed zijn deel is,
wordt hij gejaagd als een ree over de bergen en al de baren
en golven des Almachtigen gaan over hem heen.

Men zou verwachten dat een kring van getrouwen, die
eveneens belijdenis deden van hun vreeze Gods, met hen
den strijd onder de banier des Heeren zouden volhouden, en
zie, zijne vrienden verlaten hem, en de man die met hem
brood at, heft de verzenen tegen hem op.

En wanneer hij dan alles tegen krijgt, dan zou men meenen
dat de godvreezende des te meer sterkte zou vinden in zijnen
God; maar dan drijft Satan hem aan om uit die tegenhe-
den af te leiden, dat hij niet in 's Heeren gunst deelen
mag. Doch dan leert hij ook weder, hetgeen op hem af-
komt, door de kracht des Heiligen Geestes beschouwen als
een rechtvaardig oordeel over zijne zonden, zoodat hij roe-
pen moet: „Ik, ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit
het lichaam dezès doods?”

En toch houdt de Heere zijn belofte: „Ik zal u tot een God zijn!” „Vele toch zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hem de Heere.”

Laat het dan zijn van buiten strijd en van binnen vreeze; Gods Woord is onze waarborg, dat ten slotte de vijanden over de Kerk Gods niet kunnen triumfeeren, en dat al onze vreezen zullen beschaamd worden. Het geweld der goddeloozen zal ons des te meer uitdrijven naar den Bruidegom, die de ziel zijner tortelduif liefheeft; onze ontrouw doet zijne trouw niet teniet.

Uit dit geloof kunnen wij leven, leven ook als kerk, leven ook als ambtsdragers.

Een onafzienbare taak, broeders ouderlingen en diakenen, is u op de schouderen gelegd. In deze stad is jaren op jaren een ongelijk juk aangetrokken geweest met de ongeloovigen. Het gevolg daarvan was, dat de groote menigte hoe langer hoe onkundiger werd; dat de burgerklassen en de zoogenaamde hogere standen steeds meer een zeer vijandige houding aannamen tegenover de Kerk des Heeren, of in onverschilligheid wegzonken. Nu en dan hebben zich verschillende groepen belijders, die aan de beproefde Gereformeerde waarheid vast hielden, van de kerk afgescheiden. Dien weg hebt gij gemeend niet te mogen bewandelen. Toen zij, die geroepen waren om in deze gemeente de leer der Gereformeerde kerken te handhaven, zich hiertoe ongeneigd betoonden, hebt gij, na wettig volgens Gereformeerd kerkrecht tot opzieners en armverzorgeren der gemeente verkozen te zijn, voor de geheele Gereformeerde gemeente van Gouda, het andere juk, dat u met de ongeloovigen in één gareel deed loopen, afgeworpen. Geen afscheiding, maar reformatie van de gereformeerde kerk, was uw bedoelen. Met de zonden van het zoogenaamd Hervormd genootschap hebt gij niet langer gemeenschap willen hebben.

Indien gij daarin volstandig, door Gods genade, blijven moogt, zal het ook u blijken dat Gods Woord niet liegt. Immers zelfs uitwendige gehoorzaamheid zal nog met uitwendigen zegen bekroond worden. Welk een zegen is dan niet te wachten, als gij gedurig in uw schuld moogt liggen vanwege den jammerlijken toestand van de kerk dezer stad, die een jarenlange trouwbreuk in het leven heeft geroepen. Dan draagt gij de geestelijke nooden dezer stad op uw hart; dan komt het tot een arbeiden, tot een bidden en smeeken, dat het den Heere der gemeente behage, om het volk terug te brengen van de wegen der goddeloosheid, om het te leiden

op de paden des rechts. Dan wordt het een worstelen voor den troon der genade, om Gods volk ook in deze plaats uit zijne zondige lijdelijkheid ten opzichte van de breuke des volks wakker te schudden, opdat het zijn roeping in deze dagen beseffe.

Wordt dit in u gevonden, dan zult gij het ervaren, dat de Heere u tot een God is, dan toont Hij zijn majesteit en zijn macht, en wat onmogelijk scheen, wat een afgesneden zaak was, zal geschieden. De kerk dezer plaats zal gaan bloeien en haar zegel blijkt dan niet langer een bespotting. De saamgevouwen handen met den stengel eener goudsbloem, zij willen aanduiden hoe de handen ineen geslagen werden om de bloem, die het meest van alle uit onzen hof de kleur van goud vertoont, vast te houden. Wat zouden onze vaders met de goudsbloem anders bedoeld hebben dan er mede af te beelden het kostbare kleinood, dat meer waard is dan het fijnste goud op aarde? De naam dezer stad is oudtijds wel eens *Chrysopolis* of *Aurelia* (Goudstad) genoemd.

Welnu, de Heere schenke u genade om te arbeiden, ten einde nog te redden, wat te behouden is. Door het optreden als doleerende kerk, hebt gij reeds den eersten stap gedaan, om het pand, der Gereformeerde kerk toebetrouwd, in veiligheid te stellen. Het erfdeel der vaders, dat niet bestaat in trotsche gebouwen of kapitalen, maar in de gezuiverde belijdenis, waardoor de Heere op het hoogst wordt verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd, moest uit die handen gerukt, welke het krachteloos maakten door het geven van gebod op gebod en regel op regel, lijnrecht ingaande tegen de duidelijkste uitspraken van Gods Woord.

Het is eene zware taak, u, broeders, op de schouders gelegd, om uwe kerk bij die belijdenis te houden en het afgedoode daartoe terug te brengen. Volbrengt haar, geduriglijk biddende in den geest.

Zoo vele onsterfelijke zielen liggen voor uw rekening! Zoo vele honderden gedoopten in deze stad doen vreezen, dat zij dansende het eeuwig verderf tegemoet gaan!

Worde het in deze gemeente openbaar, dat velen beseffen, wat onze geloofsbelijdenis getuigt omtrent het ambt der geloovigen (art. 28). Dan zal het u niet aan medewerking ontbreken. Maar boven alles, ondervindt het, dat God u tot een Vader, en gij Hem tot een volk zijt.

Die God wone onder u, en zende de keur zijner zegeningen op u neder. In Hem zult gij krachtige daden doen. En blijft

het hier op aarde altijd een strijd om niet een ander juk met de ongeloovigen te dragen; als eenmaal de overwinningskroon u gegeven is, dan dwarrelt het stof van den krijg niet meer voor uwe oogen. Wie door genade heeft mogen volharden tot het einde, zal, na Gods raad te hebben uitgediend, opgenomen worden in die zalige gewesten, waar geen ongeloovige binnentreedt, waar slechts lofliederen worden aangeheven rond den troon van het Lam, dat zijn volk kocht met zijn bloed en het in eeuwigheid beveiligt. Amen.

N A Z A N G:

PSALM 118 : 8.

Gods rechterhand is hoog verheven;
 Des Heeren sterke rechterhand
 Doet door haar daën de wereld beven;
 Houdt door haar kracht Gods volk in stand.
 Ik zal door 's vijands zwaard niet sterven,
 Maar leven, en des Heeren daën,
 Waardoor wij zooveel heils verwerven,
 Elk, tot zijn eer, doen gadeslaan.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN,
(doleerende).

XVII.

TWEEËRLEI KEUZE.

DOOR

C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI,

RUSTEND PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Wie heeft lust den Heér te vreezen ,
't Allerhoogst en eeuwig goed ?
God zal zelf zijn leidsman wezen ;
Leeren , hoe hij wand'len moet.
't Goed , dat nimmermeer vergaat ,
Zal hij ongestoord verwerven ,
En zijn godgeheiligd zaad
Zal 't gezegend aardrijk erven.

Psalm 25 : 6.

Treffend, schoon en verheven is mij altijd de geschiedenis van Abrahams roeping en zijn gehoorzaamheid.

Zoo kort en toch zoo kenschetsend en veelbeteekenend, gelijk wij dat overal in de Schrift vinden, wordt ons de geschiedenis daarvan medegedeeld. Zoo lezen wij: »De Heere nu had tot Abraham gezegd: Ga gij uit uw land en uit uwe maagschap, en uit uws vadershuis, naar het land, dat Ik u wijzen zal. En Ik zal u tot een groot volk maken: en wees een zegen! En Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt; en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden. En Abraham toog henen, gelijk de Heere tothem gesproken had.»

Hoe heerlijk en groot de beloften ook waren, die de Heere hem deed, de eisch, dien Hij hem stelde, was niet minder groot.

Hij moest zijn land, zijne bloedverwanten en vrienden, ja ook zijns vaders huis verlaten. In één woord, alles, wat hem

hier op aarde lief was en waard, moest hij vaarwel zeggen, met het verledene moest hij breken, en hij mocht niet omzien naar hetgeen achter was. Een eisch, welke vooral in die dagen van buitengewone beteekenis was; want nu moest hij een vreemdeling worden, en werd hij als een vijand geacht in het land, werwaarts hij gezonden werd. Een leven van moeite en zorg, van smaad en verachting wachtte hem. Desniettemin toog Abraham henen, gelijk de Heere tot hem gesproken had.

Wij zouden zoo zeggen: was de keuze tusschen het blijven, waar hij was, temidden zijner magen en vrienden, in het land zijner geboorte, eener- en de heerlijke beloften Gods anderzijds zoo gemakkelijk voor Abraham? Van een strijd, dien hij daarover gehad heeft, lezen wij niets. Van een ondoordachte keuze bespeuren wij in zijn volgend leven evenmin iets, want dan zou hij later hebben kunnen wederkeeren. Hij heeft ongetwijfeld vooraf wel de kosten overrekend, en geweten wat hij deed. Onberaden, lichtzinnig was de keuze niet.

Er was dus een andere, hoogere drijfveer, die hem deed gehoorzamen, hoe zwaar het hem ook viel. Want een strijd met vleesch en bloed, indien ook niet met zijn natuurlijk verstand, heeft ook hij ongetwijfeld gekend, al was die strijd ook nog zoo kort van duur.

»Abraham toog henen, gelijk de Heere tot hem gesproken had.»

Zijn wil, zijne genegenheden en zijn verstand waren den wille Gods onderworpen. Hij deed naar des Heeren woord.

Ook wij komen in ons korte leven in verschillende gevallen en omstandigheden, waardoor wij voor een dergelijke keuze worden gesteld, om den Heere te gehoorzamen, of Hem ongehoorzaam te zijn; om ons eigen weg te gaan, of dien, welchen de Heere ons wijst; om vleesch en bloed met liefde en lusten den Heere ten offer te brengen, of den Heere op te offeren aan de wereld en wat het hare is. Zoo is het bijvoorbeeld, als men tot die jaren is gekomen, waarop gewoonlijk belijdenis des geloofs wordt afgelegd; of als de Heere bij het licht des Heiligen Geestes ons een klaar gezicht geeft op den weg der zonde, dien wij van nature bewandelen, en op het ijdele en vergankelijke van de wereld en haar goederen, alsmede op het heerlijke en volzalige van zijn dienst en op het bestendige van de in Christus geschonken heilsgoederen. Zoo zijn wij ook nu door den strijd, die er in onze kerken gestreden wordt voor het erkennen en gehoorzamen van Jezus Christus als Koning in haar, voor een dergelijke keuze gesteld, namelijk of wij dezen

Koning der Kerk alleen, en in alles, dus ook in zijn Kerk, zullen gehoorzamen, op gevaar af van alle kerkelijke goederen en traktementen te verliezen en veler vriendschap in vijandschap te zien verkeerren, dan of wij ons, gelijk tot nog toe, aan een opgedrongen kerkbestuur en zijn, met Gods Woord strijdige, menschelijke reglementen zullen blijven onderwerpen.

Och, dat niemand uwer zich om eenigerlei reden van het doen eener besliste keuze zoeke te ontslaan, want wie niet kiest heeft feitelijk, ook naar Jezus' eigen getuigenis, tegen den Heere en zijn over Sion gezalften Koning gekozen. Doch de meesten uwer zullen ongetwijfeld wel reeds gekozen hebben.

Overdenkt in dit geval uw keuze nog eens, alsook de beweegredenen en het doel, en onderzoekt eens ernstig of het wel een onberouwelijke keuze mag heeten.

Maria had het goede deel gekozen en Abraham evenzeer.

Bij zulk een goede en besliste keuze wensch ik uw aandacht te bepalen naar aanleiding van de woorden, die gij vindt opgeteekend in het boek Ruth, hoofdstuk 1 vs. 14^b:

„En Orpa kuste hare schoonmoeder, maar Ruth kleeftde haar aan.”

Het boek Ruth is een der kleinste boeken van den Bijbel, geschreven, naar wij vermoeden, in de dagen van David, misschien wel door Samuel. Doch dat doet ook minder ter zake. Het draagt, ondanks zijn eenvoud, de onloochenbare kenmerken van zijn goddelijken oorsprong. Ja, zelfs die eenvoud is een kenmerk van het ware.

In dit boek wordt ons de geschiedenis medegedeeld van een dochter uit Moab, uit wie nochtans Israels groote koning David, ja ook der Christenen Koning en Heer, Jezus Christus, zooveel het vleesch aangaat, is gesproten. Haar naam is Ruth, en deze naam is ook aan het boek gegeven, dat haar geschiedenis bevat. Zij leefde in de dagen der richteren.

Zekere Elimelech, een Israeliet, was in de dagen, dat er hongersnood was in het land, met zijn vrouw Naomi en zijn beide zonen, Machlon en Chiljon, van Bethlehem-Ephrata naar het land Moab getrokken, waar het toen zeer zeker beter gesteld was.

Elimelech stierf na verloop van eenigen tijd, en de beide zonen namen zich Moabietische vrouwen. Chiljon huwde Orpa en Machlon Ruth.

Deze verbintenis was ongetwijfeld in strijd met 's Heeren wetten aan zijn volk en derhalve zondig. Zij werpt, zoolwel als het verlaten van Kanaän en het wonen in Moab, een donkere schaduw over Elimelech en zijne zonen, ten minste voorzoo veel hun godsvrucht betreft. Waarschijnlijk hebben deze vrouwen zich geschikt naar de godsdienstige begrippen en gewoonten harer mannen, die zich toch niet zoo nauw aan de wet van Mozes hielden. Er bestond ongetwijfeld een soort van stilzwijgend toegeven van beide zijden, zooals men dat ook nu zoo gaarne wil, en dat men dan liefst met den schoonen naam van verdraagzaamheid bestempelt. Als de vrome maar niet al te vroom en niet al te streng wil zijn, dan wil het ongeloof nog wel met de vroomheid samenwonen in één huis. Maar weet dit, M. H., dat de waarlijk van God levend gemaakte en geloovige ziel gruwet van zulk een verdraagzaamheid, die immer op verloochening van God uitloopt. Neen, de ware Christen is zoo onverdraagzaam mogelijk, althans in het godsdienstige. Als hij recht in het geloof staat, en waarlijk leven voor zijn ziele kennen mag, dan kan er bij hem niets door; dan kan hij niet samenwonen, niet samenleven met ongeloof en wereldliefde. Dan staat hij er lijnrecht tegenover. Maar onverdraagzaamheid, uit een levend geloof voortvloeiende, is niet, gelijk bij de ongelooigen en wereldlingen, met haat en nijd verbonden, maar met waarachtige liefde voor den ongeloofige. Terwijl hij dezen in zijn ongeloof met zijn heillooze vruchten wederstaat, kan hij nog bidden, dat het den Heere behagen moge hem te bekeeren, en zijn ziel te behouden van den dood. De geloovige kan niet anders, want hij kan en mag geen enkele van al de eischen Gods laten varen, niet alleen, omdat ze hem goed, wijs en heilig zijn, maar omdat ze, als uit het goddelijk wezen voortvloeiende, even onveranderlijk zijn als God zelf. Al wat Gods volk op dat gebied, d. i. wat het heilig, goddelijk recht betreft, toegeeft, loopt uit tot groote, onberekenbare schade voor hun geestelijk leven.

Doch keeren wij tot de geschiedenis terug.

Na eenige jaren stierven ook Machlon en Chiljon en was en Orpa en Ruth, evenals Naomi, weduwe. Nu besloot Naomi, die ook gehoord had, dat de Heere zijn volk bezocht had, hun brood gevende, weder te keeren tot haar land.

Toen zij zich op weg begaf, gingen haar beide schoondochters met haar. Maar, toen zij aan de grenzen van Moab en Kanaän genaderd waren, zeide Naomi tot Orpa en Ruth, dat zij nu zouden wederkeeren, ieder tot het huis harer moeder, terwijl zij haar des Heeren zegen en weldadigheid toewenschte,

en beiden dank betuigde voor al de liefde, die zij haren zonen en ook haar hadden betoond. Zij wenschte ook beiden een gelukkig en van den Heere gezegend huwelijk toe. Daarop kuste zij beiden ten afscheid.

Dat woord van afscheid, zoo beslist en zoo liefderijk, en de gedachte aan de scheiding greep Orpa en Ruth zoozeer aan, dat zij bitterlijk en luide begonnen te weenen. En zij zeiden: »Wij zullen zekerlijk met u wederkeeren tot u wolk.»

Doch Naomi, hoe lief zij hen ook had, ja, juist omdat zij beiden recht liefhad en niet zelfzuchtig was, bleef bij haar aandringen, dat zij zouden wederkeeren. Zij vreesde zeer, dat zij verwachtingen mochten koesteren, waarin zij teleurgesteld zouden worden. De hoop om te huwen, ook volgens de goddelijke wet voor lossers, zou zeker niet vervuld worden. Zij zouden een leven van armoede moeten leiden. En als Moabietische vrouwen liepen zij groot gevaar van in Israel verachting en smaad te ondervinden. Wellicht vreesde Naomi ook, dat zij den Naam des Heeren te schande zouden worden door ongeloof en afgoderij.

Hoe moeilijk ook haar het scheiden viel, zij durfde haar schoondochters niet alleen niet aanraden, om met haar tot heur land en volk te gaan, maar zij meende ze er integendeel veelmeer voor te moeten waarschuwen, en alle daaraan verbonden bezwaren voorhouden.

Daar stonden nu de beide Moabietische vrouwen. Nu moest het tot een besliste, verstandige, weloverdachte keuze komen. Zij moesten zich niet door haar gevoel laten beheerschen, maar eerst goed de kosten overrekenen en zichzelf onderzoeken, of zij waarlijk bereid waren, om zulke offers te brengen als wellicht zouden worden geëischt.

In zulke beslissende oogenblikken, wanneer kalnte en ernst alle opgewondenheid en gemoedsaandoeningen beheerschen, dan wordt het openbaar, wat er in den mensch is. De wereld, het ongeloof, en wie niet in waarheid alles in des Heeren hand weet te geven, wie ook niet voor des Heeren zaak ijvert, maar voor eigen belangen, maakt gaarne gebruik van opgewondenheid en aandoeningen, en vreest, dat kalnte en ernst zullen terugkeeren. In plaats van daarvoor, zooveel in hen is, zorg te dragen, opdat een verstandige keuze gedaan en een weloverdacht besluit genomen worde, zoeken zij juist de hartstochten gaande te maken. Ja, het is helaas! in onze dagen geen zeldzaamheid, dat zelfs Christelijke mannen zoo doen in Christelijke zaken; en in hoe menige Christelijke vergadering wordt evenzoo gehandeld! Doch de bit-

tere vruchten van teleurstelling en schande blijven dan ook menigmaal niet achter.

Toen Naomi zóo sprak, begonnen beide schoondochters wederom luide te weenen. Droefheid over de woorden van Naomi vervulde heur harten, zoodat zij in luid gewezen uitbarstten.

En Orpa kuste hare schoonmoeder, blijkbaar ten afscheid. Zij deed naar Naomi's woord, en keerde weder tot haars moeders huis, tot haar volk en tot haar goden. Ruth daarentegen kleefde Naomi aan. Zij bleef bij haar schoonmoeder en bij haar eens gedane keuze. Nogmaals zeide Naomi tot haar: »Keer gij ook weder, uwe zwagerinna.»

Doch neen, zij had met volle beslistheid gekozen. Zij wist, wat zij wilde en deed, en waarom. Haar besluit stond onherroepelijk vast. Zij zeide tot hare schoonmoeder: »Dwing mij niet, dat ik u zoude verlaten, om van achter u weder te keeren; want waar gij zult henen gaan, zal ik henengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk, en uw God mijn God. Waar gij zult sterven, zal ik sterven, en aldaar zal ik begraven worden. Alzoo doe mij de Heere, en alzoo doe Hij daartoe, zooniet de dood alleen zal scheidung maken tusschen mij en tusschen u!»

Orpa keerde dus weder tot haar volk en tot haar goden. Hoe gelukkig, dat Naomi zoo krachtig bij haar had aangedrongen, om toch terug te keeren, en haar al de bezwaren had voorgehouden! Zoo bleef zij bewaard voor teleurstelling en voor de schande van een later terugkeeren, of voor een geveinsd zich onderwerpen en huichelen. Zoo bleek haar eerste keuze een ondoordachte te zijn geweest, en werd het ten laatste openbaar, waaraan toch eigenlijk haar hart nog hing, wien het nog toebehoorde. Hoe gelukkig in zekeren zin, dat zij terugkeerde! Welk een leven van moeite en jammer werd daardoor aan haar, Naomi en Ruth bespaard! Hoe zou zij voor geheel Israel een aanstoot en ergenis, en tegelijk wellicht nog voor sommigen een schandelijke verleidster zijn geworden! Doch aan den anderen kant, hoe treurig was het voor haar!

Zoo had zij dan nu de afgoden gekozen boven den eenig waren God, dien zij zeker in meerdere of mindere mate heeft leeren kennen door haren man en inzonderheid door Naomi, in wie blijkbaar de vreeze Gods werd gevonden.

Hoezeer moest dit ook Naomi en Ruth bedroeven, dat zij haar zagen heengaan tot de ijdelheden der wereld en der afgoderij, tot het verderf!

Ruth had blijkbaar niet alleen hare schoonmoeder lief,

gelijk Orpa. Zij had haar niet alleen lief, omdat zij een goede, uitmuntende, liefdevolle vrouw en schoonmoeder voor haar was, maar meer nog, omdat zij in des Heeren hand het middel voor haar was geweest, om den God Israels te leeren kennen en liefhebben. Zij had Naomi lief, omdat zij den God had lief gekregen, dien ook Naomi liefhad. Zij had het volk van Naomi lief, omdat ook dat volk den Heere liefhad. Daar was dus bij Ruth een hogere liefde dan de aard-sche, en daarom was het haar mogelijk om met zulk een beslistheid niet slechts haar land en volk en goden den rug toe te keeren, maar om ook alle bezwaren en moeilijkheden te aanvaarden, die haar door de verstandige en liefdevolle schoonmoeder waren voorgehouden, en waarmede zij hoogst waarschijnlijk op haar verderen levensweg zou hebben te worstelen. Zij koos vóór den God van Israel en zijn volk, met al het lijden en den smaad, die daaruit voor haar konden voortvloeien. De God van Israel was ook haar God. Daarin lag haar kracht, om met hetgeen achter was te breken, en daarnaar niet meer om te zien; om bij het volk van God zich te voegen en in al zijn lotgevallen en wedervaren te deelen.

Nadat wij nu alzoo kortelijk de geschiedenis van de door Orpa en Ruth gedane keuze met elkander hebben nagegaan, zullen wij zien, wat er voor ons uit te leeren valt.

Welzalig hij, die in der boozen raad
 Niet wandelt; noch op 't pad der zondaars staat,
 Noch nederzit, daar zulken samenrotten,
 Die roekeloos met God en godsdiens spotten;
 Maar 's Heeren wet blijmoedig dag en nacht
 Herdenkt, bepeinst en ijverig betracht.

Want hij zal zijn gelijk een frissche boom,
 In vetten grond geplant bij eenen stroom,
 Die op zijn tijd met vruchten is beladen;
 En sierlijk pronkt met onverwelkte bladen;
 Hij groeit zelfs op in ramp en tegenspoed;
 Het gaat hem wel, 't gelukt hem wat hij doet.

Psalm 1:1 en 2.

II.

Wat is uw oordeel over het gedrag dezer vrouwen? Wie van de twee trekt u wel het meeste aan? Is Orpa of Ruth u de uitnemendste?

En als gij die vragen hebt beantwoord, zegt mij dan eens, wie van die twee uw beeld is.

Beschouwen wij beiden in haar gedrag en keuze wat nader, en merken wij daarbij op, in hoever wij hetzelfde ook onder ons weervinden. Trachten wij van het een en ander ons reken-schap te geven, en vergeten wij bij dat alles de toepassing op onszelven niet.

Was Orpa een vijandin van den God Israels en zijn volk, of niet? Een vijandin? Zoo wij naar waarheid en recht moeten oordeelen, dan zou ik zeggen: ja, zij was een vijandin, ondanks al hare liefde voor Naomi, en haar aanvankelijke begeerte om mede te trekken naar Israel. Het is waar, bij haar openbaarde zich die vijandschap niet gelijk bij Kaïn, die zijn broeder dood sloeg, omdat zijne werken boos waren, en die van zijn broeder rechtvaardig. Noch ook gelijk bij zoo menig ander, die Gods volk met hoon en smaad overlaadt, het bespot, verguist en benadeelt of op andere wijze grieft. Neen, het schijnt veelmeer, dat zij het volk liefheeft en het hoog-aacht. Hoe lief heeft zij Naomi! Hoe smartelijk valt het haar om van hare schoonmoeder te scheiden! Hoe bitterlijk weent zij; niet minder dan Ruth. Zij gaat, zoowel als haar schoon-zuster, met Naomi mede, totdat zij de grenzen nadert. Tot zoover valt het moeielijk om in die beiden, Orpa en Ruth, onderscheid te zien. Zij gaan denzelfden weg. Zij toonen dezelfde liefde. Denzelfden wensch spreken zij uit. In harts-tochtelijke uiting harer liefde en droefenis geeft de eene aan de andere niets toe.

Orpa is het beeld van zoovelen, die den Christennaam dragen en met de Christenen medeloopen. Zij hebben een zekere hoogachting en liefde voor de godvruchtigen, hetzij, omdat zij van hen weldaden of gunsten genoten, of een welwillende en liefderijke bejegening hebben ondervonden; hetzij, omdat zij hun vriendelijkheid, dienstvaardigheid, eerlijkheid en andere Christelijke deugden moeten erkennen en waardeeren, daar ook zij zelf deze trachten te beoefenen en op prijs stellen, en de ware heiligmaking niet weten te onderscheiden van een uitwendige deugdsbetrachting. Deze hun liefde voor Gods volk vloeit echter niet voort uit hun liefde voor God, en is daarom ook niet de ware liefde der heiligen onder elkander, die een vrucht is van het leven der genade.

Zoodra niet bespeuren zij, dat hun toegenegenheid voor de vromen hun tot nadeel zou strekken in hun tijdelijke belangen, of hen aan bespottling en vijandschap zou blootstellen, of zij scheiden zich van het volk des Heeren af en scharen zich aan de zijde der spotters, of zij trekken zich in stilte

terug, indien het hun mogelijk is. Dan wordt het openbaar wie zij zijn: ongeloofigen en vijanden Gods. Hij, die daarentegen door genade gelooven mag, moge een langen en bangen strijd te strijden hebben, hij zal ten slotte met Mozes door het geloof weigeren een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, en liever verkiezen met Gods volk kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genietingen der zonde te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte.

Wanneer Gods volk trouw met zulke vermomde werelddingen mag omgaan, hen in liefde vermanen en waarschuwen, en, zoo het noodig is, bestraffen, dan ook keeren zij's Heeren getrouwen kinderen haastig den rug toe, en hun liefde wordt haat. Zoo haatte koning Achab den profet Micha, omdat deze over hem niets goeds profeteerde, maar kwaad. Ja, hij haatte hem, ofschoon hij moest getuigen, dat Micha nog de eenige man was, door wien men den Heere kon vragen. David daarentegen, het kind van God bij uitnemendheid, betuigde: »De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; hij bestraffe mij, het zal oliedes hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken; want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hunne tegenspoeden." En waarlijk, wie in oprechtheid den Heere vreezen, zullen de kastijding en bestraffing verdragen, al is deze niet aangenaam voor het vleesch. Zij weten, dat de ware liefde ook gestreng weet te zijn, dat zij het moet zijn, en dat alleen de valsche liefde immer vleit.

Orpa was niet minder bedroefd, en weende evenzeer overluid als Ruth.

Zoo kan het zijn, dat het kind der wereld, evengoed als dat van God, bitter bedroefd is, en weent bij het gezicht van zijn zonde en schuld. Dat het onder den last van Gods toorn gebogen gaat en geheel verslagen, ja verbrijzeld is uit vrees voor den dood en het eeuwig gericht. Waarom zou men niet, evenals hier bij Orpa en Ruth, van beiden hetzelfde denken en hopen? Maar hebt gij ze niet gekend; ja, zijn er soms niet ook onder ons, bij welke die droefheid was als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw, die heengaat? Zij hebben slechts een wijle stilgestaan op den weg der ongerechtigheid. Het scheen, als waren zij aan een keerpunt gekomen, maar helaas! in plaats van den weg der zonde te verlaten, zijn zij niet alleen daarop gebleven, maar, als wilden zij de schade van het stilstaan weer inhalen, zijn zij

voortgehold, het eeuwig verderf te gemoet. Daar zijn er zelfs, die gelijk een Judas berouw hebben, doch ten doode en niet ten leven. Daar zijn er ook, die, bedroefd geworden, de oorzaak hunner droefenis trachten weg te nemen. Zij zijn teeder en zachtmoedig gestemd, verootmoedigd en klein. Hun leven zoowel als hun hart, zoo zou men zeggen, is veranderd. Doch, helaas! na niet langen tijd blijkt het tegenovergestelde. Als Saul zag, hoe David zijn leven had verschoond, was hij zeer ontroerd en bewogen, en de anders zoo hardvochtige man weende zeer, en riep: »Is dit u w stem, mijn zoon David?» Op dat oogenblik was hij inderdaad een overwonnene. Hij was verootmoedigd en huichelde geenszins, als hij David zijn zoon noemde, maar . . . . zijn hart was niet veranderd. Nauwelijks was dan ook de indruk van het zooveen gebeurde voorbij, of de oude haat kwam weer boven.

Tranen zijn veelal het teeken van droefheid, maar niet alle droefheid is dezelfde, niet ook alle droefheid over dezelfde zaak is daarom dezelfde. Er is een droefheid der wereld over de zonde en een droefheid naar God over de zonde; deze laatste alleen werkt een onberouwelijke bekeering tot zaligheid. Er zijn velen, die zich verblijden als zij tranen zien, maar waarlijk, zij komen met die tranen zoo menigmaal bedrogen uit. De ervaring leert ons dan ook, dat zij in den regel ijdele predikers zijn, wier toeleg het is op het gemoed te werken en de hartstochten gaande te maken door een veelheid van bewegelijke woorden. Een ernstige prediking der waarheid, die het verstand zoekt te verlichten en het oordeel te overtuigen, zal, de uitkomst heeft het proefondervindelijk bewezen, het meest van den Heere gezegend worden. Zulk eene prediking is ook overeenkomstig het voorbeeld van den grooten heidenapostel, en, wat alles zegt, van onzen grooten Profet, Gods Zoon, ja ook van den Vader zelve.

Wij zien dus, hoever men met Gods volk kan gaan, zelfs tot op de grenzen van het land der belofte. In waarheid, daar zijn er, die tot hun dood den waren geloovigen gelijkvormig zijn, met hen medereizen, hun liefde betoonen, maar . . . verder gaan zij niet mede, dan komt de groote scheiding. Zij hebben een gedaante van godsvrucht, maar de ware vreeze Gods is niet in hen. Hun hart bleef der wereld toebehooren. Zij hebben het nooit Gode gegeven. Zij zijn niet van de wereld overgebracht tot God. Zij zijn in de wereld en van de wereld gebleven; alleen hun sprake en kledij was als van Gods kinderen, een vrucht van opvoeding en onderwijs, of zij hebben het uit zichzelf aangeleerd als passelijk en welvoegelijk.

Geloofst gij niet, M. H., dat er vele zoodanigen zijn, van wie het volk Gods zelfs, en ook wij, naar den aard der liefde, het goede hopen en vertrouwen en die toch in den grooten dag der scheiding niet met Gods volk zullen ingaan in de eeuwige vreugde? Zijn zij dan huichelaars, schijnheiligen? Neen, dat behoeft nog volstrekt niet. Zij kunnen eerlijke en oprechte menschen zijn, die dwalen, omdat zij hun eigen hart niet kennen, noch ook de waarheid verstaan.

Om slechts één voorbeeld te noemen: als de wereldliefde hun soms te sterk wordt en wat al te zeer door den mantel hunner vroomheid naar buiten dringt, dan zien zij daarin den ouden Adam, die nog niet geheel dood is, en zij redencieren aldus: dat is immers bij al Gods volk evenzoo, derhalve mag ik hierin een vernieuwd en krachtig bewijs zien, dat ik tot dat volk van God behoer. Maar, ach! zij zien het niet, dat die oude mensch der zonde in hen nog de heerschappij voert, noch ook hoezeer het eigen »ik" bij hen nog op den troon zit, ook zelfs in hun godsvrucht, en evenmin dat hun hart nog geheel aan de wereld toebehoort. Zij worden niet op de proef gesteld gelijk Orpa. Indien dat het geval ware, indien van hen om Gods wil juist dat geëischt werd, waaraan hun hart het meeste gehecht is; indien zij eens in de vuurproef der verzoekingén gebracht werden, bepaaldelijk in die zaken, waarin hun liefde het sterkst is, dan zou het al heel spoedig openbaar worden wie zij zijn. Zegt nu niet: ja, maar is dat ook wel noodig om een kind van God te zijn, om niets ter wereld meer lief te hebben? Ons antwoord hierop kan geen ander zijn dan dit: Al waart gij de geachtste, de ijverigste, de liefdevolste, de getrouwste, de nuttigste, de aangenaamste onder al de vromen, en uw harte behoorde niet geheel en al den Heere, éene zaak slechts zoudt gij den Heere, uwen God, niet kunnen ten offer brengen; al kondt ge voor God, den Kenner der harten, betuigen alles voor Hem over te hebben, uitgezonderd alleen uw kind, of uw goeden naam, of uw leven, of wat anders het moge zijn, dan zijt gij niet des Heeren, maar der wereld.

Uw eeuwige zaligheid moest gij, zoo het mogelijk ware dat de Heere zulks van u eischte, ten offer kunnen brengen. »Heere, al moest ik verloren gaan, Gij zijt mij boven alles dierbaar!" zoo moet Gods volk voor den Alwetende kunnen betuigen. God moet zijn volk lief zijn om zijnszelfs wil, en niet om wat Hij geeft, hoewel een onderworpené begeerte naar de zaligheid alleszins geoorloofd is.

God moet zijn volk boven alles lief zijn. Zoolang dat nog

het geval niet is, is het ook nog niet het ware. Daar is zoo-veel vrome zelfzucht. Ziet, hoe de Heere Jezus van den rijken jongeling zijn geld en zijn goed eischt. Hij verlangt niet, dat deze de wereldsche gezelschappen vaarwel zegge, en zich onthoude van lichtzinnigheid en wereldsch vermaak. Dit zou hem gemakkelijk zijn gevallen, want dat lag niet in zijn aard. Abraham had vrijwillig zijn vaderland en maagschap verlaten, en zich naar den vreemde begeven, maar zijn zoon, zijn eeniggeborene, zijn hoop en verwachting, dezen moet hij den Heere offeren. Ging de jongeling bedroefd heen, den Heere den rug toekeerende, dien hij nog zooeven »Goede Meester» heeft genoemd, Abraham mag zijn liefste, dat hij heeft, den Heere wedergeven.

Ziet hier Orpa gelijk den rijken jongeling. Zij valt haar schoonmoeder om den hals, kust haar onder een stortvloed van tranen, en gaat heen; keert haar, die zij liefheeft, den rug toe, omdat zij een onzekere verwachting in Moab kiest boven de meer zekere armoede en ellende in Israel. Zij kan den smaad en de armoede met Naomi niet verkiezen boven den mogelijken voorspoed in het huis harer moeder. Zij heeft de afgoden van haar land, met een waarschijnlijk wereldsch genot, liever dan den God en het volk van Naomi, met waarschijnlijke verguizing. Maar Ruth mag haar maagschap, haar volk en land en goden, al wat door de natuurlijke geboorte het hare is, vaarwel zeggen. Zij mag breken met het oude, en zich geheel en al aan het nieuwe geven; aan Naomi, haar land, haar volk, haar God. En al wat haar op dien nieuwen weg wacht, wil zij mede aanvaarden.

Zóo is het ook met wie voor den Christus wil kiezen. Hij moet den Christus met zijn kruis, zijn lijden en schande begeeren, en om Christus' wil alles vaarwel kunnen zeggen; alles, niets uitgezonderd. Wie man of vrouw, vader of moeder, broeder of zuster, kinderen, huizen, geld of goed, eer of roem, of ook zijn leven boven Hem liefheeft, is zijns niet waardig. De Heere wil het gansche hart.

Waarom een Ruth en zoo veel kinderen Gods met haar dat hebben kunnen doen, en nog kunnen? Wilt gij den sleutel van dat raadsel? Omdat de Drieëenige hun hart tevoren heeft overwonnen en het leven van hun leven is geworden.

Ook zij waren eertijds even wereldschgezind en aan de wereld verkleefd, ja ook hun harte behoorde tevoren evenzeer geheel der wereld toe, als dat van alle andere menschen kinderen. Ook zij waren vijanden van God en van het ware volk Gods, vooral als dit getrouw mocht zijn in zijne vermaningen en bestraffingen.

De Heere nochtans, de Almachtige, heeft naar zijn vrijmachtig welbehagen hunne harten willen verbrijzelen, hun vijandschap overwinnen, hun onwil breken, en die liefde in hunne harten uitgestort, die zij zoo duidelijk en beslist hebben geopenbaard. Zoo zegt ook Johannes: »Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad.» Het is Gods genadewerk aan den zondaar, waarin Hij zichzelf verheerlijkt. Zoo was het met een Abraham; zoo met een Mozes; zoo met een Ruth; zoo met een Petrus en Johannes en hunne broeders, en een Mattheus, die vischwant en tolhuis vaarwel zeiden, toen de Heere hen riep. Zoo is het nog met hem en met haar, die evenals Ruth vóór God en zijn volk mag kiezen, en al wat daaruit voortvloeit in een wereld van ongerechtigheid met beslistheid mag aanvaarden, en dat in oogenblikken, waarin die liefde in waarheid op de proef wordt gesteld.

Het is geen kunst om in een oogenblik van opgewondenheid groote woorden te spreken, en schoone beloften te doen, en zijn verkleefdheid aan den Heere en zijn volk te betuigen. Daarvan hebben wij ook nog in de laatste jaren de sprekendste bewijzen gehad, als er gesproken werd over de belangen onzer Gereformeerde Kerken, en wat te haren nutte zou behooren gedaan te worden. Hoevelen hebben toen niet alleen de noodzakelijkheid erkend van hetgeen nu is geschied, maar zelfs zoo gesproken, dat men zou hebben vermoed, dat zij thans in de voorste gelederen der strijders voor de zaak der reformatie zouden worden gevonden, en ziet, zij staan nu veelmeer vooraan onder hare bestrijders. Velen hunner, zijn helaas! getrouwe afdrukken van het door Orpa ons geleverde beeld.

In dagen van verootmoediging, van druk en kommer, te zeggen, dat men den Heere voortaan zal dienen; in dagen van rouw en beproeving, wanneer het harte week is en vatbaar voor indrukken, tot een uitwendige bekeering te komen, de wereld vaarwel te zeggen, het vróme volk aan te hangen en met hen God te dienen; dat gaat wel! Hoevelen zijn zelfs uit kracht van opvoeding of door den invloed eener omgeving, waarin zij vroeg of laat zijn geplaatst, godvreezend. Bij den een duurt dit langer, bij den ander korter, bij sommigen hun leven lang. Van hen, die wederkeeren, mag met recht gezegd: »Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zoo zouden zij met ons gebleven zijn: maar dit is geschied, opdat zij zouden openbaar worden dat zij niet allen uit

ons zijn." Petrus zegt van de zoodanigen: »Want indien zij, nadat zij door de kennis des Heeren en Zaligmakers Jezus Christus, de besmettingen der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde ervan overwonnen worden, zoo is hun het laatste erger geworden dan het eerste. Want het ware hun beter, dat zij den weg der gerechtigheid niet gekend hadden; dan dat zij, dien gekend hebbende, zich weder afkeeren van het heilige gebod, dat hun overgegeven was. Maar hun is overkomen, hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt: de hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel; en de gewasschene zeug tot de wenteling in het slijk.»

De Heere Jezus zegt er van, dat hun tweede erger is dan hun eerste. En geen wonder. Zij komen nu moeilijker tot bekeering dan weleer. Er is alweer meer in hen te overwinnen. Zij breken ook gemeenlijk meer dan ooit te voren uit in ongerechtigheid. Zijn niet ook velen dergenen, die voreen met ons waren, nu zij teruggebleven zijn onder de hiërarchie, en daardoor zijn teruggegaan op den weg, dien zij met ons begonnen waren te loopen, bitterder vijanden en grooter vervolgers dan de meesten onder hen, die ons immer om der waarheid wille tegen waren?

En wie gevoelt niet met ons, dat het hun nu onmogelijker is dan te voren, om met ons het werk der reformatie ter hand te nemen? Het is voor hen moeilijker dan voor ieder ander om hun zelfzuchtig en hoogmoedig ik te breken.

Nochtans M. H., zoo er iemand onder ons mocht zijn, die helaas! in een dezer gevallen verkeert, ook voor u blijft er nog een hope. De Heere is de Almachtige. Hij kan u nog in waarheid bekeeren tot de vreeze zijns heiligen naams, en u tot een zijner getrouwste en ijverigste dienaren maken; ook in het werk der reformatie. Och, of gij zijn aangezicht in oprechtheid mocht zoeken en om de verheerlijking zijner genade in u smeeken!

Nog vreeselijker acht ik den toestand van hen, die in hun gewaande vroomheid en liefde voor God en zijn volk voortleven tot den einde toe. Zij toch zijn onherroepelijk verloren, want als eerst dan, wanneer de tijd der genade voorbij is, hunne oogen geopend worden voor hun zelfbedrog, hoe vreeselijk zal hun dan dat ontwaken zijn uit den zoeten droom, dien zij hier gedroomd hebben!

Wie dit recht mag indenken, kan zich niets vreeselij-

kers voorstellen. Die teleurstelling, die verschrikkingen, die wanhoop zullen allerontzettendst zijn. Zij zijn niet te beschrijven. Dan is er geen omkeering, dan geen redding meer mogelijk. Dan zal alle gewezen en gekerm vruchteloos zijn. Dan zal dat ontzettende woord des Heeren: »Gaaf weg van Mij, Ik heb u nooit gekend!» hun eeuwig in de ooren klinken. En of zij dan al willen zeggen: »Maar Heere! hebben wij niet in uwen naam geprofeteerd, en in uwen naam duivelen uitgeworpen, en in uwen naam vele krachten gedaan?» Of gelijk men in onze dagen zou zeggen: »Heere! hebben wij niet in uwen naam de waarheid voorgestaan, geijverd voor uw eer en voor de erkenning van uw Koningschap op elk gebied, ook op dat der Kerk? Hebben wij niet gepredikt, en geleerd onder oud en jong, aan kranken en ellendigen weldadigheid gedaan, kerken en scholen gebouwd? De Heere zal hun openlijk aanzeggen: »Ik heb u nooit gekend, gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt!»

Och, of niemand onzer in dit oordeel mocht vallen! Dat wij er gedurig voor mochten sidderen en beven, en dies in ootmoed des harten met den psalmist mochten vragen: »Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijne gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg.» Immers is het beter, dat onze oogen nog aan deze zijde des grafs geopend worden, zoo wij ons tot nog toe bedrogen. En dat is ook onder ons nog zeer wel mogelijk. Want ach! daar gaan ook, gelijk te vreezen is, zoo velen met de reformatie der kerken mede, die nog geen kennis hebben aan de reformatie van hun eigen hart. En zonder deze is geen waarachtige godsvrucht mogelijk. Het is ongetwijfeld waar; ook hier zou de ontgoocheling wel hard zijn, en zwaar om te dragen, maar hier is nog de weg des behouds niet gesloten. Beter is het, dat het oog uitgerukt en de hand of voet afgekapt dan dat het geheele lichaam verdorven worde.

Zoo is het toch ook beter, dat uw schijnvroomheid u ontruikt wordt, en gij in al uw ellende, verdorvenheid en armoede aan uzelf ontdekt, dan dat uw ziele verloren ga voor eeuwig!

Welzalig, wie met Ruth heeft leeren zeggen: »Uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God!» Dan hebt gij ongetwijfeld uzelf leeren kennen in uw natuurlijke vijandschap tegen dat volk en tegen dien God. Dan weet gij zeer zeker ook, hoe de Heere die vijandschap in u heeft ge-

broken en overwonnen. Hoe en waardoor Hij die vijandschap heeft verkeerd in liefde. Is uw liefde reeds op de proef gesteld geweest? En..... zijt gij door genade overwinnaar gebleven? Meer niet? Is uw liefde ook niet versterkt? Het staal wordt in het vuur gehard, zoo ook wordt de liefde in het vuur der beproeving gesterkt.

Moogt ook gij bij tijden en oogenblikken getuigen met de bruid, dat »uw liefde sterker is dan de dood, uw liefde ijver hard als het graf; dat hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren”?

Zalige oogenblikken, nietwaar? Heerlijke uurtjes, in die liefde doorgebracht!

De beproevingen zullen echter ook voortaan niet achterblijven; misschien moeten de zwaarste nog komen. Wij zeggen dit niet om u vrees aan te jagen, of uwe zalige liefdesuitingen te verstoren, maar alleen om u tot waakzaamheid en gebed en volhardende geloofs- en liefdesgemeenschap met uw grooten God en Zaligmaker aan te sporen. En wij zijn verzekerd, dat gij dan niet alleen met de bruid zult kunnen zeggen: »Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblusschen; ja de rivieren zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zoude hem ten eenenmale verachten”, maar gij zult het, zoo noodig, ook kunnen staven door uw wandel, Gode tot eer, en tot roem zijner genade. En Hij, die alzoo zijn genade en liefde in u verheerlijkt, zal u ook bewaren tot zijn hemelsch Koninkrijk.

En gij, die nu ook met dezelfde beslistheid van overtuiging en met dezelfde liefde voor den Heere gekomen zijt tot het weder erkennen en gehoorzamen van Hem als Koning, ook, en niet het minst, in zijne Kerk, en u van ganscher harte hebt mogen geven aan het pas aangevangen werk der reformatie, gij hebt toch ook uwe schuld voor God gezien aan de algemeene miskennis van den Christus en zijn hoog gezag? Hebt gij haar niet beweend en moet gij haar nog niet gedurig opnieuw beweenen, zoo dikwijls gij moogt zien op al den strijd en de ellende, die de jammerlijke vrucht is van zoo jarenlange verloochening van Christus' Koningschap?

Maar gij zijt dan immers ook met uw schuld tot Hem gegaan, dien gij door genade kennen moogt als een God des ontfermens, bij wien vergeving is eeuwig en altoos, en hebt zijn woord verstaan: »Keert weder, gij afkeerige kinderen, en Ik zal uwe afkeeringen genezen”?

o, Blijft dan nu ook bij Hem, opdat Hij u van uwe oude en

altijd nieuwe afkeeringen geneze, en u gewillig en bereid make om Hem te volgen in den weg, waarin Hij u leidt, en elk offer Hem te brengen, dat Hij van u eischt. Het werk der reformatie is nog nauwelijks aangevangen, de strijd van binnen en van buiten kan nog met elk oogenblik toenemen. De vijanden, die te duchten zijn, zijn nog vele, en rusteloos zijn zij werkzaam, al merken wij het door hun gedurige verandering van taktiek niet altijd even duidelijk op. Slechts in des Heeren kracht en door zijn genade zullen wij overwinnaars worden bevonden, zij het ook in den weg der diepste vernedering en van den grootsten druk. En zien wij het niet voorbij, dat voor ons alles afhangt van de trouw onzes Heeren. Doch bedenken wij het tevens, dat zijne trouw onwankelbaar is, ook ondanks onze ontrouw. Bidden wij Hem, den Getrouwe, dan maar veel, dat Hij ook ons getrouw make.

Ten slotte zien wij niet voorbij, dat er ongetwijfeld velen zijn, die nog voor de een of andere gewichtige keuze staan. Zij worden nog op allerlei wijze en door allerlei oorzaken gevangen gehouden in de onzalige banden, waarin zij tot nu toe besloten zijn. Aan strijd ontbreekt het u niet, en soms hebt gij zelfs een zwaren strijd, niet waar? Maar tot een doorbreken komt het maar niet.

o, Wij verstaan uw toestand, en meenen zelfs iets er van bij ervaring te kennen. Maar daarom, al veroordeelen wij uw hinken op twee gedachten, uw aarzelen, uw vreezen en beven, omdat het uw God en zijn grooten naam niet tot eer maar tot oneer is, daar gij toont het niet op Hem te durven wagen, en het ook uzelfen tot schande en schade is, u veroordeelen wij nochtans niet. Neen, ons past veelmeer uwer in ons gebed te gedenken, zoo dikwijls wij voor onszelfen mogen bidden om bekwaammakende genade, gelijk wij behoefte hebben, dat gij ook ons in uwe gebeden gedenkt, als gij uwe nooden voor den Heere moogt brengen. Wij hebben eenerlei behoeften; alleen in hetgeen, waarin wij u soms vooruit mogen zijn, hebben wij een genadebewijs en onderpand te meer van onzen God, dat Hij onze nooden kent en daarin wil voorzien. Dat geve u en ons tezamen vrijmoedigheid om den goddelijken genadetroon te blijven aanloopen.

Geve de Heere u weldra de genade, om, gelijk Ruth, met beslistheid te kiezen, en stelle Hij ook u daardoor tot een teeken van zijn wondermacht en groote zondaarsliefde. En waar Hij ons niet noodig heeft, en het Hem nochtans behaagt om zijn naam in ons te verheerlijken, daar stemme dit onze harten, nu en tot in alle eeuwigheid, tot lof en dank en aanbidding van dien heiligen en drieënenigen naam. Amen.

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
Vergaat eerlang en wordt vervloekt:
Gij roeit hen uit, die afhoereeren,
En U den trotschen nek toekeeren.
Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God:
't Vertrouw op Hem geheel en al,
Den Heer, wiens werk ik roemen zal!

Psalm 73 : 14.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHÉ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XVIII.

HOE LANG, HEERE!

DOOR

W. MAAN,

PREDIKANT TE AUGUSTINUSGA.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Een psalm van David, voor den opperzangmeester.

Hoe lang, Heere! zult Gij mij steeds vergeten? Hoe lang zult Gij uw aangezicht voor mij verbergen?

Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijne ziel? droefenis in mijn hart bij dag? Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?

Aanschouw, verhoor mij, Heere, mijn God! verlicht mijne oogen, opdat ik in den dood niet ontslope.

Opdat niet mijn vijand zegge: ik heb hem overmocht; mijne tegenpartijders zich verheugen, wanneer ik zou wankelen.

Maar ik vertrouw op uwe goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in uw heil; ik zal den Heere zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft.

Psalm 13.

Geen toestand der ziele is er, Gel. in onzen Heere Jezus Christus! of wij treffen er in de Psalmen woorden voor aan.

»Is iemand goedsmoeds? dat hij psalmzingt», (Jac. 5 : 13b) en de hoogst gestemde lofliederen worden hem hier aangeboden om de goedertierenheden des Heeren te vermelden.

Vreugde en droefheid, hoop en vreeze, voor- en tegenspoed wisselen elkander gedurig af in het leven van Gods kinderen.

Zoo was het ook bij David, den jongsten zoon van Isaï, die van achter de kudde geroepen en gezalfd werd tot een voorganger des volks. Welk een blijdschap doortintelde zijne ziel, toen hij in Gods kracht Goliath had overwonnen en onder het vreugdegezang der jubelende maagden met het zegevierende leger uit den strijd tegen de Filistijnen wederkeerde!

Hoe gansch anders was het met hem gesteld, toen hij, vluchtende voor Saul, die hem op allerlei wijze zocht te dooden, soms buiten Israëls grondgebied in woestijnen en spelonken een schuilplaats zocht.

Ook in deze omstandigheden had hij het ondervonden dat de Heere zijn Redder was, daar hij, bijna in Sauls macht zijnde, toch ongedeerd bleef.

Wie nog geen kennis heeft van de zwakheid des geloofs en de duisternis der ziele van den Christen, die alleen door het geloof moet leven, zou wellicht meenen dat David, de man naar Gods harte, voortdurend met blijdschap der ziele zijn weg had bewandeld.

Doch David kende ook de tijden en oogenblikken, waarin hij bekommerd en bezorgd, bedroefd en beangst was. Ja, het is dezelfde persoon, die in het vaste geloofsvertrouwen eens kon juichen: »Want met U loop ik door eene bende en met mijnen God spring ik over een muur» (Psalm 18 : 30), en die op een anderen tijd troosteloos klaagde: »Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen!» (1 Sam. 27 : 1).

Zulke toestanden, die David eerst zelf doorleefd had, heeft hij dan ook tot troost van Gods volk in zijne Psalmen geschilderd.

Een dergelijken droeven toon klinkt ons mede uit den voorgelezen psalm tegen.

Wie uwer bij geestelijke ervaring iets daarvan verstaat, zal het voor ons, in deze dagen van strijd en vervolging, 's Heeren getrouwen belijders aangedaan, niet ongepast achten, dit klaaglied met elkander te overdenken.

Bij oppervlakkigen blik op den inhoud ziet gij reeds, M. H.! dat niet alle Psalmen hooggestemde lofzangen zijn.

Zij waren in 't algemeen liederen, bestemd om met begeleiding van muziekinstrumenten gezongen te worden.

Aan den opperzangmeester die bij de uitvoering der diensten in des Heeren tempel moest voorgaan wordt ook deze, gelijk vele psalmen Davids, opgedragen.

Laat ons beschouwen en overpeinzen:

Hoe een aangevochten ziel nog troost vindt bij den Heere.

Vestigen wij onze aandacht dan voornamelijk op des dichters

viervoudige klacht,
herhaalde bede,
blijmoedigen dank.

I.

»Hoe lang, Heere! zult Gij mij steeds vergeten?»

Welk een uiting van diepgevoelde smart vernemen wij hier van den psalmist!

Hoe hoog moet de nood der ziel gestegen zijn om aldus te roepen!

Hoe lang! wanneer komt er toch een einde aan? Heb ik dan nog niet lang genoeg in droefheid en zielsangst verkeerd?

Steeds vergeten, d. i. geduriglijk, geheel en al niet meer aan mij denken. Zal dan mijn lijden en aanvechting nimmer eindigen?

Vergeten te worden door den Heere, o, die gedachte kwelt den dichter vreeselijk. Had een ongestadig en wispelturig mensch zijner niet gedacht, het ware nog te dragen, maar nu de Heere dit lijden toelaat, hoe smartelijk, hoe ontmoedigend is het! Vergeten te zijn, en dat door den Heere God, die hem zoo menigmaal heeft uitgered; o, die gedachte kwelt Davids ziele!

Te midden van zijn bijna troosteloze wanhoop blijft er echter nog een lichtstraal van hoop, omdat hij nog tot den Heere mag zuchten en klagen.

In donkerheid en duisternis kan het der ziel wel eens toeschijnen, alsof God haar vergat; maar, neen! »Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.» (Psalm 9 : 13) Al hunne tranen bewaart Hij in zijn flesch.

Er is een gedenboek voor Gods aangezicht. Moet de gedachte daaraan den ongeloofige en onbekeerde doen schrikken, omdat de Heere al zijn zonden weet en eens zal straffen; de geloovige kan zich daarmede troosten.

Doch in zulk een toestand als waarin David zich bevond en de zielen verkeeren, die met hem bijna verzonken liggen in den afgrond der vertwijfeling, weigeren zij vertroost te worden. Alles is donker om hen heen; 't is schrik van rondomme. Het ontzettendste is niet, dat de vijanden die hen van alle zijden benauwen vele zijn; maar dat de Heere hen zou vergeten. De Heere, die hun voormaals zooveel gunstbewijzen heeft geschonken, die hun zielen zoo liefelijk had omhelsd, die hen vroeger reeds in de ruimte had gezet!

»Zou dan nu de Heere vergeten genadig te zijn en heeft zijn toezegging een einde?» (Psalm 77 : 9^b, 10).

Zoo schijnt het wel.

Troosteloos gaat de ziel in zulk een toestand haar weg. Bij de menschen kan zij geen hulp verkrijgen. Het zoeken daarnaar heeft zij reeds lang afgeleerd. Als God de Heere zijn genadeblijken inhoudt, gaat de oprechte ziele steeds in het donker daarheen.

Klacht op klacht stort de dichter uit! Bij de eerste

voegt hij een tweede: »Hoe lang zult Gij uw aangezicht voor mij verbergen?»

Laat ons zien, wat dit beduidt!

Natuurlijk zult gij aanstonds begrijpen, dat, waar hier van het aangezicht des Heeren sprake is, zooals op andere plaatsen in den Bijbel van zijne oogen, ooren, handen en armen, dit menschelijke uitdrukkingen zijn, die niet letterlijk opgevat kunnen worden. God toch is inderdaad een Geest, en »een geest heeft geen vleesch en beenen" zeide de Heere Jezus. (Joh. 4: 24. vgl. Luc. 24: 39).

Het aangezicht des Heeren beteekent hier: zijn tegenwoordigheid.

Gelijk geliefden, die elkander hartelijk beminnen, elkanders aangezicht steeds willen zien en in elkanders nabijheid willen verkeerem, zoo is het ook met de kinderen Gods; zij zoeken zijn aangezicht geduriglijk.

De Heere schenkt den zijnen aldus zijn vrede, zijn zaligen omgang en talrijke geestelijke zegeningen.

Voor de goddeloozen is het aangezicht, de tegenwoordigheid des Heeren niet begeerlijk. Neen, zij vreezen den Heere te zien; ja ook bij de geloovigen moest die vreeze vooraf door den Heere worden weggenomen, als Hij zich in zijne Majesteit aan hen, in zichzelf schuldige zondaren, openbaarde.

Doch alleen Gods volk aanschouwt 's Heeren gunstrijk aangezicht, gelijk David in Psalm 21 getuigt: »Want Gij zet hem tot zegeningen in eeuwigheid; Gij vervroolijkt hem door vreugde met uw aangezicht" (vs. 7).

Daarentegen zullen de vijanden des Heeren iets anders ondervinden: »Gij zult hen zetten als een vurigen oven ter tijd uws toornigen aangezichts; de Heere zal hen in zijnen toorn verslinden, en het vuur zal hen verteren" (vs. 10).

Zoo is dan de tegenwoordigheid des Heeren voor de ongeloo- vigen verre van verkieselijk. God is voor hen een verterend vuur.

Maar gelijk aan de eene zijde het vuur verterend is en verwoestend werkt, zoo heeft het aan den anderen kant ook een koesterend vermogen om de kilheid des lichaams weg te nemen. Deze uitwerking heeft het aangezicht des Heeren, zijn liefelijke tegenwoordigheid, voor zijn volk op de ziele.

Wie door Gods genade daarvan eenmaal iets genoten heeft, kan deze zalige tegenwoordigheid op den duur niet meer missen.

Wel geeft de bekeerde ziel helaas! dikwijls te veel aan de wereld toe en is zijzelf er oorzaak van, dat God zijn aangezicht verbergt. Maar gelukkig als dit weder spoedig wordt gevoeld en daarop de bede van den Psalmist door Gods kin-

deren wordt nagebeden: »Verberg uw aangezicht niet voor mij" (Psalm 27:9), of: »Verberg uw aangezicht niet van uwen knecht, want mij is bange!" (Psalm 69:18).

In zulk een toestand was de Psalmist ook in onzen tekst, en wel voor langen tijd was hij reeds in droevige gemoedsstemming

Toch zat hij nog niet gansch en al moedeloos ter neder. Hij slaakte nog zijn zuchten. Ook die ontlasting van het bezwaarde hart geeft reeds eenige verruiming. Beter is het nog te zuchten en te klagen dan in stom gepeins daar neer te zitten.

Doch ook deze klachten vinden niet dadelijk verhooring. Naar Gods wijsheid moet somtijds de ziele telkens dieper geleid worden en de nood ten hoogste stijgen, eer de redding daagt.

David althans voegt hier bij de tweede nog een derde klacht.

»Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijne ziel? droefenis in mijn hart bij dag?"

Altijd bedenkt de vluchteling David, hoe hij aan Saul kan ontkomen; daarmede is zijn geest steeds bezig, ook des daags, wanneer anders door de beslommeringen van andere dingen de grootste bekommernissen des harten plegen vergeeten te worden.

Vandaar, dat door een geloovig uitlegger de beteekenis dezer vragen terecht aldus wordt weêrgegeven:

»Hoe lang zult Gij mij aan mijzelven overlaten, hoe lang zal ik mijzelven vermoeien om een uitweg uit deze ellende en dezen nood te vinden uit welke Gij mij zoo gemakkelijk kunt bevrijden?

»Hierdoor wordt zeer treffend de gemoedstoestand van een mensch aangeduid, die in radeloosheid en verlegenheid zich afmat om raad te vinden, nu eens een plan opvat en het dan weder in volslagene radeloosheid opgeeft, omdat hij ziet, dat geen zijner plannen tot het doel kan leiden.

»Deze onrust, die in ons ontstaat zoodra de Heere in den nood zijn aangezicht van ons afwendt, beschouwt de lijdende als zijne grootste kwelling."

Ach, zulk een toestand is zoo vermoeiend; niet te weten wat te doen, nergens raad en hulp te vinden! Ontzettend is het, dag en nacht door zorgen en bekommernissen gekweld te worden. Schrikkelijke beproeving voor de geloovige ziel, zoo in duisternis rond te tasten terwijl de tegenstand der vijanden zich verheft!

Kent gij, Gel.! iets van die droefenis? Zulk een zuchten en klagen moge niet aangenaam zijn, toch worden Gods kinderen dikwijls in deze bange wegen geleid. De weg des geloofs loopt niet altijd, wat zeg ik? bijna nooit langs liefelijke landouwen en over de hoogten der bergen; maar door de enge paden, langs gevaarlijke afgronden en door moerassige dalen is hier op aarde met Gods vinger het spoor ten hemel getee-kend.

Verdrukking en vervolging, leugen en laster heeft de Christen in deze wereld te verdragen, en daaronder blijft het hem verreweg het beste zijn nooden den Heere te klagen.

Zoo deed ook de Psalmist ten vierden male:

»Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?» Duidelijk geeft deze uitdrukking te kennen: hoe lang zal mijn vijand de overmacht behouden? De vijand van David is de vervolgzieke Saul. Die vervolging uit te staan werd de onschuldige ten langen leste moede.

Nu 't is ook een vreeselijke zaak, om aldoor ten onrechte mishandeld, geplaagd en verdrukt te worden. Onze natuur wil dien weg van lijden en strijd niet bewandelen. Waar de Heere ons daarop leidt en den vijand hier schijnbaar doet zegevieren, is het niet vreemd, dat de ziele met David tot den Heere God spreekt: »Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?»

In zulk een toestand worden Gods kinderen in de enge gedreven. Dat heeft voor hen naar 's Heeren wijs bestel weder zijn nut. Zij zien daardoor des te beter hun diepe afhankelijkheid van hun hemelschen Vader en Rechter, die alleen hun zaken kan uitrichten. Zoo leeren zij ootmoediglijk wandelen voor Gods aangezicht.

Waar de mensch, ja ook de bekeerde ziele, nog waant zichzelf te kunnen helpen, daar roept hij of zij niet uit de diepte om redding en hulp. Zoo weet onze trouwe Leidsman, wat de zijnen op den weg der zaligheid noodig hebben. Hij deelt naar die mate zegeningen, beproevingen of teleurstellingen uit. Moge dat alles maar die uitwerking hebben, dat wij in de droefenis niet versmachten maar dat de menigvuldige klachten op 's Heeren tijd in zoovele gebeden overgaan. Zoo geschiedde het met den dichter in onzen Psalm. Kon er eerst geen gebed door, in het tweede gedeelte van zijn klaaglied komt hij er toch toe, om zijn behoeften met bepaalde bewoordingen Gode bekend te maken.

II.

Viermalen heeft de Psalmist zuchtende geklaagd over het kwaad, dat hij zoo lang moest verduren; daaraan beantwoordt dan een gelijkelijk herhaalde bede om het goede, dat hij van den Heere begeert.

»Aanschouw, verhoor mij, Heere, mijn God!» Aldus verheft David zijn stem in dien diepen nood.

Tegenover het: »vergeten" en »verbergen van 's Heeren aangezicht", staat hier het: »aanschouwen" en »verhooren."

Ach, dat vergeten zijn door den Heere was David zoo bang; doch hoelang ook de Heere hem vergat en zijn aangezicht verborg, de dichter grijpt moed, hij bidt tot God, hij zoekt 's Heeren aangezicht!

Uit de smartelijke vertwijfeling durft hij nog het hoofd opwaarts beuren en Jehova aanroepen als zijn God. Terecht zegt hiervan een zalig ontslapen leeraar: »Dat is het voorrecht van den godvruchtige boven den wereldling: wanneer de laatste door den druk en de bezwaren des levens wordt geprangd, vervalt hij ras tot moedeloosheid en zinkt hij al dieper en dieper tot vertwijfeling, omdat hij geen God voor zijn hart kent, en hij slaat over tot een weg van verstrooiing of wanhoop; maar het kind van God weet zich tot zijn Vader te wenden, op zijn getrouwen Verbonds-God zich te verlaten en vindt altoos licht en troost, raad en uitkomst in elken, zelfs in den grootsten nood; ja, zelfs doet ons de moedeloosheid wel eens onze machteloosheid erkennen, van alle poging ten eenenmale afzien en op den Heere alleen en geheel ons vertrouwen vestigen."

Gelukkig, wanneer onder Gods zegen dit kwade alzo ten goede medewerkt.

Langs dien weg wordt het hart gevormd en geheiligd, gewent het zich aan den Heere en verkrijgt het den verloren vrede der ziele weder.

Te weten, dat de Heere onze klachten kent, onze nooden gadeslaat, dat is reeds een troostrijke gedachte voor de bezochte ziel in haar duisternis. Maar nog veel meer is dit het geval, als het ontwakende geloof zich aan den Heere als zijn God mag aanbevelen. Zulk een God zal niet altijd van verre blijven staan, noch zich doof houden voor het geroep der zijnen.

Neen, Hij verbergt zich niet willekeurig, maar om wijze redenen verhoort Hij niet altijd dadelijk de stem hunner smeekingen.

Hoe menigmaal hebben de heilige mannen Gods onder de

oude en nieuwe bedeeling aldus tot den Heere gebeden: »Verhoor mij, Heere!” Dat is eene bede, die wij vooral gedurig in het psalmboek aantreffen.

Nu eens wordt daarbij op den dringenden nood gewezen, zooals Psalm 102 : 3c: »Ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk!”, dan weder de grond voor de verhooring opgegeven, als gelegen in Gods deugden of eigenschappen, gelijk Psalm 4 : 2a: »Als ik roep, verhoor mij, o God mijner gerechtigheid!” en Psalm 143 : 1b: »Verhoor mij naar uwe waarheid, naar uwe gerechtigheid”.

En niet tevergeefs werd aldus tot den Heere geroepen.

Op een anderen tijd kon de psalmdichter juichen: »Ten dage, als ik riep, zoo hebt Gij mij verhoord.” (Psalm 138 : 3).

Aan Zacharias, den priester, en Cornelius, den hoofdman, werd van Godswege door een Engel bericht: »uw gebed is verhoord”; terwijl de Apostel Johannes zijnen medechristenen plechtig verzekerde: »En dit is de vrijmoedigheid, die wij tot Hem hebben, dat zoo wij iets bidden naar zijnen wil, Hij ons verhoort. En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, zoo weten wij, dat wij de beden verkrijgen, die wij van Hem gebeden hebben.” (1 Joh. 5 : 14 en 15).

Hebt ook gij, Gel.! kennis aan zulke gebedsverhooring?

Zoo ja, dan zult gij zeker met den psalmist hier door genade mogen bidden: »Heere, mijn God!” of gelijk elders met hem blijmoedig getuigen bij het geweld en den list zijner vijanden: »Ik heb tot den Heere gezegd: Gij zijt mijn God; neem ter oore, o Heere! de stem mijner smeekingen!” (Ps. 140 : 7).

Op dat toëigenend geloof, Gel.! komt het aan, vooral in dagen van strijd, bij de woede van het ongelooft en den schijn van het bijgeloof of den twijfel van het zwak geloof, hetwelk meent te kunnen blijven hinken op twee gedachten.

Niemand zal iets tegen u vermogen, als gij uit vrije genade vasthoudt aan dat »Mijn des geloofs” en daarop hoe ernstiger de tijden worden voor Kerk, School en Staat slechts biddende pleit.

Al moge de nood der ziele telkens hooger stijgen, de Heere zal de zijnen eens doen triumfeeren. Het geloovig volk is zeker en veilig bij den Heere, zijn God. Zoo Hij vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn?

Laat ons in elken nood schuilen bij den God Jakobs en zeggen: Gij zijt mijn Steun en Hulp, mijn Bestuurder en Beschermer, mijn Goël en Verlosser, die mij voor tijd en eeuwigheid zult bewaren en bewaken! Ja, dan kan men psalmen zingen in den nacht, gelijk Paulus en Silas in den kerker; want:

In de grootste smarten
 Blijven onze harten
 In den Heer gerust;
 'k Zal Hem nooit vergeten,
 Hem mijn' Helper heeten,
 Al mijn hoop en lust.

Psalm 33 : 10½.

Aan de eerste twee bed en worden er door den dichter nog twee andere paarsgewijze toegevoegd:

»Verlicht mijne oogen, opdat ik in den dood niet ontslope.
 Opdat niet mijn vijand zegge: Ik heb hem overmocht; mijne tegenpartijders zich verheugen, wanneer ik zou wankelen.»

Verlicht mijne oogen, opdat ik in den dood niet ontslope heeft, dunkt mij met andere uitleggers, de volgende beteekenis. Wanneer iemand door kommer en zorgen gedrukt wordt, zich zwak en machteloos gevoelt of op zijn sterfbed ligt, dan worden de oogen, de spiegel van de levenskracht, duister.

»Verlichte oogen ontvangen" is derhalve zooveel als zieg nieuwe kracht en leven voelen instorten.

Deze verklaring kan door een treffend voorbeeld uit de gewijde geschiedenis gestaafd worden. Denkt slechts aan den doodelijk vermoelden Jonathan, die tegen het bevel zijns vaders bij het najagen van het leger der Filistijnen honig geproefd had, en wel met dit heerlijk gevolg, dat zijn oogen verlicht werden. Het was hem terstond aan te zien, dat hij nieuwe kracht had verkregen.

Maar de uitdrukking: »verlichting der oogen" wordt niet alleen in natuurlijken zin in de H. Schrift gebruikt. De priester Ezra vermeldt met dankbaarheid in zijn gebed tot den Heere: »En nu is er, als een klein oogenblik, eene genade geschied van den Heere, onzen God, om ons eene ont-koming over te laten en ons een nagel te geven in zijne heilige plaats, om onze oogen te verlichten", — d.w.z. in onze dienstbaarheid ten tijde der Babylonische ballingschap waren onze oogen door droefheid duister en dof geworden, maar nu de dag der bevrijding door Cyrus werd geschonken hebben wij vernieuwde genade ontvangen — »o, onze God! en om ons een weinig levens te geven in onze dienstbaarheid." (vgl. Ezra 9 : 8).

Geestelijk leven en geestelijk licht, ja ook verlichting van de oogen des verstands wordt met deze bede door den psalmist elders bedoeld, als hij van »het gebod des Heeren" zingt:

»het is zuiver, verlichtende de oogen.” Ook een dergelijke beteekenis behoeft hier niet te worden uitgesloten.

De dichter klaagde in vs. 3: »Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijne ziel? droefenis in mijn hart bij dag?”; in het natuurlijke en in het geestelijke was hij dus in duisternis gezeten en in schaduwen des doods. Zijn raadslagen hielpen niets, hij versufte van smart en kommer; doch, als de Heere hem nu op zijn bedde, naar het woord van Paulus wilde geven »verlichte oogen des verstands”, dan zou hij ook beter middelen kunnen beramen om zijn vijand te ontkomen.

Dauids leven was gedurig in gevaar; daarom is dit zijn wensch en bedde tot God: »opdat ik in den dood niet ontslope”, opdat ik niet te eeniger tijd of liever niet spoedig sterve. Hier wordt, gelijk ook op andere plaatsen in Gods Woord, de dood bij een slaap vergeleken.

De profeet J e r e m i a spreekt van een eeuwigen slaap, waaruit men niet meer ontwaken zou (vgl. Jer. 51 : 39, 57) en bedoelt daarmede den eeuwigen dood der ziele. Zoover zou het door Gods genade bij den dichter niet komen, daarvoor zou de Heere zorgen.

Tegenover de laatste klacht in vs. 3: »Hoelang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?” staat ten slotte de bedde van vs. 5: »Opdat niet mijn vijand zegge: Ik heb hem overmocht; mijne tegenpartijders zich verheugen, wanneer ik zou wankelen”.

Dauids vijanden zochten niet anders dan zijn ondergang. De Heere alleen kon dit verhoeden. Ach, de psalmist zelf gevoelde zich menigmaal zoo zwak gelijk al Gods kinderen, als zij zien op hun kleine kracht tegenover de groote menigte. Vandaar zijn bedde om staande gehouden te worden in dezen heeten strijd. Die strijd was niet Dauids eigen zaak, neen; gelijk ook thans de onze tegen de vijanden van Christus' Kerk, was het de zaak des Heeren! De eere van Hem, die in den hemel woont, zou schade lijden, wanneer Hij zijn knecht, die zich met lichaam en ziel aan God toevertrouwde, aan het hoongelach der vijanden prijs gaf. Neen, dat laat de Heere niet toe! Dikwijls kan het donker en bijna hopeloos zijn voor de geloovige zielen, doch, als de nood het hoogst is gestegen, dan zal er ook spoedig uitkomst wezen.

De vijanden der Waarheid worden slechts gebruikt om 's Heeren vrienden, die telkens in gevaar zijn van af te wijken en te wankelen, bij Hem te houden en te bevestigen. Zalig het volk, hetwelk nog kan zuchten en klagen, maar dat ook bidden geleerd heeft. Daardoor wordt het bezwaarde gemoed ontlast; en al is de verhooring nog niet aanwezig, toch verblijdt de

ziel zich reeds bij voorbaat in de zekere hulp, die haar wacht.

III.

Ziet, Gel., dit ook hier in onzen Psalm. — De dichter, die met klachten over uitstel van Gods hulp aanving doch daarop vrijmoedigheid had om den Heere zijn gebeden voor te leggen, mag met een danktoon zijn klaaglied eindigen.

»Maar ik vertrouw op uwe goedertierenheid; mijn hart zal zich verheugen in uw heil; ik zal den Heere zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft.»

Hoort gij daarin niet met mij een toon van blijmoedigen dank?

»De vijanden meenden reeds, dat ik bezwijken zou, maar, neen! ik vertrouw op uwe goedertierenheid.» Welk een heerlijk geloofsvertrouwen, dat God in het harte van zijn dienaar werkt.

Gods Woord is vol van 's Heeren goedertierenheid, maar vooral is die eigenschap des Volzaligen de grondtoon der Psalmen.

Zoo ligt dan de grond van het geloofsvertrouwen van Gods kinderen in zijne goedertierenheid, genade en liefde in Christus jegens armen en ellendigen. Op de zwakheid en hulpbehoevendheid van de voorwerpen zijner liefde wil God acht geven.

Zalig de arme zondaar, die aldus uitgedreven wordt tot den machtigen Helper. Och, mochten wij ook als David op 's Heeren goedertierenheid vertrouwen! Zalig was het hem van de menschen af te zien en het oog naar boven te heffen, vanwaar alleen zijne hulpe komen kon.

Die gedachte gaf hem reeds een aanvankelijke blijdschap, zoodat hij er bij kon voegen: »Mijn hart zal zich verheugen in uw heil.» Gansch en al is hij zeker van de zaak der redding, zoodat er geen vreeze overblijft; evenals zag hij het heil des Heeren zichtbaar tegenwoordig, zoo blijmoedig spreekt hij dit nu uit. Kwam zijn klagelijk zuchten uit het binnenste zijns harten voort, ook deze dankzegging is geen taal der lippen, maar van een gemoed, vervuld van het innigste geloofsvertrouwen.

Het heil des Heeren is onder het Oude Verbond de zaligheid, in het oorspronkelijke »Joschua», Jezus! Dit wordt onder het Nieuwe Verbond in den levenden persoon van Christus voorgesteld. Op dien Christus zagen ook de oude bijbelheiligen. De dienst der offeranden wees zinnebeeldig op het eenig

offer van Christus, dat op het altaar des kruises in de volheid des tijds zou gebracht worden.

Het heil is des Heeren, de redding was nu reeds voor David volbracht in zijn grooten Zoon, den Leeuw uit Juda's stam.

Geen wonder dat zijn danklied nu nog hooger stijgt, en klagende (doleerende) begonnen, in een loflied eindigt: »Ik zal den Heere zingen, omdat Hij aan mij welgedaan heeft».

Was David niet in de diepte geweest, dan zou het geloofs-vertrouwen ook nimmer zoo heerlijk hebben uitgeblonken. Wie eerst de angsten 'der hel en de benauwdheid der ziele eenigermate gevoeld heeft, die kan daarna terecht de grootte der verlossing beseffen.

Welk een zalige verandering: zoo uit de duisternis tot het wonderbaar licht van den Heere gebracht te worden! Hoe wonderlijk leidt toch de Heere de zijnen. Zij willen van nature niet weten van een weg van druk en lijden. Ging het naar hun wensch dan was de aarde geen tranendal. Maar de Alwetende kent zijn schapen en leidt hen naar zijn wijzen raad langs steile afgronden, op de hoogte der bergen, in grazige weiden. Och, dat wij ons dan maar gedurig aan de leiding van onzen oversten Leidsman en Voleinder des geloofs overgaven.

Zijn wij dan hier op aarde ook nog menigmaal in druk en vervolging, heffen de vijanden der Waarheid onder Gods toelating schaamteloos het hoofd op, toch hebben Gods kinderen niets te vreezen. Nog geldt des Heeren belofte: »In zes benauwdheden zal Hij u verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren.» (Job 5 : 19).

Geliefden! de wegen waarlangs de Heere zijn kinderen leidt om hen voor te bereiden voor den hemel kunnen verschillen; maar toch, hoe effen die ook zijn, toch zullen alle liefhebbers zijns naams iets van de klachten des dichters bij ervaring moeten verstaan.

Wie voor des Heeren naam en zaak uitkomt, heeft in deze wereld niet anders dan verdrukking en vervolging te wachten.

Het is daarom wel een kenmerk, waaraan wij ons kunnen probeeven, of wij door genade Gods naam belijden voor de menschen.

Niet allen worden openbaar vervolgd, gesmaad en kwalijk behandeld, het zij zoo; maar daarom zijn zij nog niet van de smarten en droefenissen der ziele bevrijd.

Wanneer de Heere de liefde uws harten heeft, dan kunt gij Hem niet meer missen. En nu komen er ook tijden in het leven der discipelen van Jezus, waarin zij zoo droevig te moede zijn, omdat de Heere zoo verre is; en ofschoon zij

nog zoeken, kunnen zij zijn zalige tegenwoordigheid, die zij vroeger genoten, maar niet terugkrijgen. Gewis, dan slaken ook zij menige bange klacht: »Hoe lang, Heere!»

Die staat der ziele moge op dat oogenblik niet aangenaam zijn, maar gij zoudt hem toch voor de schijnbare rust en al het aardsch genot van den wereldling niet willen verruilen, niet waar, bekommerde ziele?

Wanneer wij op de rechte plaats mogen staan, dan zijn wij niet met Asaf »nijdig op de dwazen, ziende der goddeloozen vrede. Want er zijn geene banden tot hunnen dood toe, en hunne kracht is frisch. Zij zijn niet in de moeite als andere menschen, en worden met andere menschen niet geplaagd." (Psalm 73 : 3—5).

Aldus redeneerde deze psalmist bij zichzelf voort, tot dat hij bij een beter punt kwam en sprak:

»Totdat ik in Gods heiligdommen inging en op hun einde merkte. Immers zet Gij hen op gladde plaatsen; Gij doet hen vallen in verwoestingen. Hoe worden zij als in een oogenblik tot verwoesting, nemen een einde, worden te niet van verschrikkingen! Als een droom na het ontwaken! Als Gij opwaakt, o Heere! dan zult Gij hun beeld verachten." (Ps. 73 : 17—20).

Ziet, Gel.! dat wordt eindelijk het deel en lot van hen, die hier nimmer in de diepte der ellende geweest zijn. Zegt uw redelijk verstand dan niet reeds, dat het toch verkieselijker is hier met Gods volk schade te lijden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben?

Och, mocht gij dan ook door 's Heeren genade nog eens kennisse krijgen aan den staat der ellende, dan volgt daarop gelijk bij David ook een roepen uit de diepte om verlossing! Bij den psalmist was dit eene vernieuwde verlossing; zij het bij u ook alzoo of bij den aanvang.

In anderen zin wordt dan ook debede opgezonden en verstaan: »Aanschouw, verhoor mij, Heere, mijn God! verlicht mijne oogen, opdat ik in den dood niet ontslope!"

Waar de nood der ziele gevoeld wordt, daar stijgt het gebed tot den God des levens; daar wordt dan gevraagd om verlichte oogen des verstands, om de wonderen van Wet en Evangelie toepasselijk te verstaan.

Ja, daar is een rechte vreeze, om niet in den eeuwigen dood te ontslapen.

Zulke zielen weten het dat zij den eeuwigen dood te gemoet gaan, zoo de Heere hen niet redt en helpt, indien Hij niet van vrede door het bloed des kruises tot hen spreekt.

De vijand, met wien zij dan te kampen hebben, is de

duivel, de menschenmoorder van den beginne; doch ook die zal hen niet schaden, want »hiertoe is de Zone Gods geopenbaard opdat Hij de werken des duivels verbreken zou." (1 Joh. 3 : 8).

U dan, die nog steeds gevaar loopt in den eeuwigen dood te ontslapen, vermaan ik in 's Heeren naam: roept den Verlosser aan!

Doet gij dit in oprechtheid, dan zult gij ook gelijk een Jakob in zijn worsteling den man Gods niet laten gaan, tenzij dat gij gezegend wordt!

Komt het daartoe, o dan is het geloofsvertrouwen ook gewrocht door den Heiligen Geest en gij verblijdt u in des Getrouwen ontferming, die in genade op u nederzag. Dan vloeit hart en mond over van den lof des Heeren, die zijn heil ook aan uwe zielen bewezen heeft. Zoo worden de wonderdaden Gods groot gemaakt en in de tegenwoordigheid van al zijn volk zult gij van ganscher harte aanheffen:

Komt, luistert toe, gij godgezinden!

Gij, die den Heer van harte vreest!

Hoort, wat mij God deed ondervinden,

Wat Hij gedaan heeft aan mijn' geest.

'k Sloeg, heilbegeerig, 't oog naar boven:

Ik riep den Heer ootmoedig aan;

Ik mocht met mond en hart Hem loven,

Hem, die alleen mij bij kon staan.

Psalm 66 : 8.

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XIX.

DE GAVE VAN HET GEHOOR.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE „VRIJE UNIVERSITEIT” TÈ AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Ik hef mijn handen naar den hoogen;
Mijn ziel is voor uw alziend' oogen,
Gelijk een dor, een dorstig land,
Dat sedert lang ligt uit te drogen,
Verkwijnend' in dien doodschen stand.

Laat uwe gunst mij niet begeven;
Schenk mij, om uwes naans wil, leven;
Laat mijne ziel, die tot U schreit,
Van haar benauwdheid zijn ontheven;
Red mij om uw gerechtigheid.

Psalm 143:6 en 11.

Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

Matth. 13:9.

Een vrouw kwam tot haar koning, die over land reisde, en klaagde hem haar nooden. Maar de koning antwoordde: »Ik heb geen tijd om u te hooren.» En zij zeide: »Waarom zijt gij dan koning?» Als om daarmee te betuigen: zie, dat is uw koninklijke roem, uw kroon, indien gij anderen wilt hooren. En waarlijk, wij kunnen, zij het dan ook met anderen nadruk, zeggen, dat het gehoor een koninklijk geschenk, de gave van het gehoor een koninklijke eer is. Gij hebt dat geschenk ontvangen, o mensch! gij hebt die koninklijke eer verkregen. Helaas! die eer is weggenomen. De mensch heeft geen tijd meer om te hooren. Maar de eeuwigheid hangt er aan! En, treffender dan in het verhaal dier vrouw: zie, de koning heeft u wat te zeggen; de Koning der koningen heeft u wat te klagen en te vragen, te zeggen en te zegenen. Dwaze

mensch, die daar zegt: »Ik heb geen tijd om te hooren!» Velen hebben dat met schaamte leeren verstaan, wien de gave des gehoors om Christus' wil vernieuwd is. Ons ga het evenzoo. Want als God komt om te leeren, zoo neemt Hij alle veranderingen weg. Hij doet der blinden oogen open, en opent der dooven ooren. Een leermeester zeide tot zijn leerling: »Spreek, opdat ik u zie!» Maar wij hebben een Leidsman, die spreekt, opdat wij ziende worden; een Leeraar, die zegenen wil, opdat wij hooren. Hij vervulle in ons de ontzaglijke beteekenis van dat woord: »Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.»

Zeker, de mensch heeft in betrekkelijken zin de gave van het gehoor nog behouden. En indien hij die gave mist, zoo tracht hij haar door hulp en middel te vervangen. Maar 't is niet meer dan de schelp; de parel heeft hij daaruit verloren. Toch, de schelp is er nog; de parel is Gods woord. De verleider heeft er steenen tusschengeworpen, om die schelp te breken, en de parel te rooven.... wee ons! indien wij het op hem wagen; want de verleider is een leugenaar, en leidt in het verderf. Maar de Heere doet nog altijd den zegen van zijn Woord nederdalen.... Zalig, indien het oor tijdig ontsloten is, om die parel van onschatbare waarde te ontvangen!

Waarlijk, de mensch heeft in zekeren zin de gave van het gehoor nog behouden. Maar alleen in omtrek; het wezen is er uit. Toch, die omtrek heeft nog altijd gedaante; het oor is als een vraagteeken, dat een antwoord zoekt, en in het gehoor bevrediging tracht te vinden. De wereld wil het vullen.... wee ons! indien wij nog meenen, dat wij daaraan genoeg hebben; want zoo laten wij ons voeden met asch, en staan met een leugen in onze rechterhand. Maar de Heere kan het alleen in waarheid vervullen, dat is zalig maken. Zalig, indien wij hongerig en dorstig zijn naar het Woord des levens!

De gave van het gehoor is nog in betrekkelijken zin behouden. Ja, maar naar buiten, en niet naar binnen. Tot streeling der zinnen; en niet tot sterkte voor de ziel. Neigende tot de aarde, en niet opgaande tot den hemel; maar zou Christus dan tevergeefs op aarde zijn gekomen? Begeerig tot zonde, en niet tot heiligheid; maar weet gij niet, dat Christus zonde voor ons gemaakt is, opdat wij niet te verontschuldigen zouden zijn? Dienstig tot oneere, en niet tot heerlijkheid.... en ziet, toch wil de Heere nog in oneer zaaien, opdat het gehoor in heerlijkheid opgewekt worde; in zwakheid, opdat zijne kracht openbaar zij; in natuurlijke dingen, opdat er een geestelijk gehoor, een levende ziel, een levend gemaakte geest opsta. Gelukzalig de mensch, in wiens hart dit nieuwe schepsel ontvangen is!

Gij hoort toch nog, o mensch! al hoort gij niet. En gelijk de blinde dichter, die uitriep: »Het licht kan mij genezen!" alzo ook wordt de doofheid des harten genezen, als het oor, tot de prediking des Woords gewend, den zegen en het licht van het goddelijk Woord ontvangt. Het licht zelf maakt niet ziende; maar Hij, die het licht is; toch geneest Hij onder de vleugelen des lichts. Het woord zelf maakt het hart niet gehoorig en gehoorzaam; dat doet Hij alleen, die het Woord is; toch wil Hij dat doen onder de prediking van het Woord. Immers, het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods. En, hoe zullen zij gelooven van wien zij niet gehoord hebben? En, hoe zullen zij hooren, zonder die hun predikt? Daarom ook is het de eisch, het recht, de eer van het Evangelie, gelijk het ook in het woord onzer overdenking ons betuigd wordt, om ons te vermanen d a t wij hooren, te onderscheiden w a t wij hooren, te toetsen h o e wij hooren. De Heere make voor ons daarvan, naar het woord der ouden, een »Vehiculum Spiritus Sancti"; een wagen des Heiligen Geestes. Want waarom zouden wij met de ooren zwaarlijk hooren, en de oogen toedoen, opdat wij niet te eeniger tijd met de oogen zouden zien, en met de ooren hooren, en met het hart verstaan en ons bekeeren, en de Heere ons geneze?

Als vanzelf zien wij onze gedachten bepaald tot deze drie opmerkingen.

Indien gij niet hooren wilt, o mensch! zoo kan het niet anders, of het moet u tot een oordeel wezen; indien gij hoort, God weet, hoe het u ten voordeel zal zijn. Immers, als gij de waarheid Gods hoort; want indien gij de leugen dezer wereld liefhebt, of vermengde, verminkte waarheid liever hoort, zoo zal het toch als een oordeel over u komen. En nog, indien gij de waarheid Gods al hoort, maar uit vuil gewin, of met ijdele gedachten, of in allerlei zorgvuldigheden; wat zou het u baten, o mensch? Doch waar het hart eenvoudig is, als de ziel begeerig is gemaakt, zal het u gegeven worden overvloed te hebben. Want Hij, die het oor geplant heeft, is machtig om te genezen. Hij, die geneest, is gewillig om te zegenen. Hij, die zegent, draagt nog het: »Effata! Ik wil, word geopend!" onder ons om.

Zend, Heer! uw licht en waarheid neder,

En breng mij, door dien glans geleid,

Tot uw gewijde tente weder;

Dan klimt mijn bange ziel gereeder

Ten berge van uw heiligheid,

Daar mij uw gunst verbeidt.

Psalm 43 : 3.

Wie ooren heeft, om te hooren, die hoore. Wilt gij niet hooren, dwaas hart, het zal u een oordeel zijn; want het Woord is vleesch geworden. Verontschuldigt gij u vanwege uwe zwakheid? Hij wil in zwakheid tot u komen. Zegt gij, dat gij in het stof woont? Hij wil er met u wandelen. Zijt gij te zondig? Hij is voor zondaars gegeven. Zijt gij te wijs? Hij vangt de wijzen in hun overleggingen. Te machtig? En heeft Hij niet zelfs een Saulus ter aarde geworpen? Te groot, te heerlijk? o Adams-kind, waar zijt gij? Wie zijt gij, dat gij den Heer niet erkennen wilt aan de stem zijns monds; dat gij het gehoor dezer dingen zoudt versmaden, alsof iemand stof tegen den wind droeg? Uwe vijgenbladeren zullen uw schande niet bedekken; uwe verontschuldigeningen zijn niet ontvankelijk. Of gij een akker gekocht hebt, of met uw ossen arbeidt, of eene vrouw trouwdet, gij zult in uw onwil uwe schuld van ongehoorigheid en ongehoorzaamheid slechts verzwaren. De Heere is er toornig om; juist daarom, wijl Hij nog bemoeienis met u heeft.

Wilt gij niet hooren? Maar misschien zegt gij: »Ik kan mijn oor niet te luisteren geven.» Eilieve! wie heeft u dat gezegd? Wie zal u gedurig omvoeren in ijdele redenen? Wie brengt uwe ziel in zulk een graf? Ziet toch toe, dat gij den onwil van uw hart niet begraaft in de vale nevelen uwer bespiegelingen; of verwringt naar uw zondig begrip van onmacht. Wilt gij niet hooren? De Heere legt den nadruk op uwen onwil... maar gij weet toch, het kostte Hem tranen!

Wilt gij niet hooren? Verblinden, als de waarschuwing tot u komt, te wachten en stil te staan, opdat gij niet in de gracht valt? Melaatschen, als u gebeden wordt van Godswege, dat gij roepen zoudt om uwe reiniging? Ellendigen, als u de hoop gepredikt wordt, die toch is het brood der ellendigen? Onwetenden, als u de wegen Gods getoond worden? Een wijs man had voor zijne school een opschrift gesteld: »Hij is geen schepsel onder de schepselen, die niet hoort 't geen hij behoort te hooren.» En Augustinus roept daarbij uit: »Wee, wee! de duisternis, daar ik in gelegen heb!» En de Heilige Schrift vergelijkt ze bij honden, slangen en adderen-gebroedsel, die Gods Woord licht achten, en hun ooren toestoppen, opdat zij toch niet hooren zouden. Dit is het, o dwaze zondaar! 'twelk uwe ziel verderven zal, dat gij uwe speellieden hooren wilt, en niet uwe predikers. En indien gij ze nog hoort; dat het is om uw oor te vermaken, en niet om uw conscientie te prikkelen.

Wij niet alzoo, geliefden! opdat als wij hooren, het gehoor ons vruchtbaar en tot voordeel zij. Want het geloof is uit

het gehoor, en het geloof is tot zaligheid. God besluit het einde in het gebruik der middelen. Zeker, het geloof is loutere genadegift. Maar indien wij ons oprecht in den weg der middelen stellen, zoo zullen wij er den Middelaar in ontmoeten. Zeker, aan Gods zegen is het al gelegen. Maar als wij ons begeven onder den zegen van het woord; eilieve! zou het hart te groot, of de zegen te klein zijn? Als wij in den regen loopen, hebben wij geen kans om nat te worden? God verzegelt zijne beloften niet aan ledigheid. Maar in de »ecclesia plantaria», in de planthoven der gemeente, geeft Hij te planten, nat te maken, te besproeien, dat is besproeid te worden, en door de vruchtbaar gemaakte gave des gehoors te groeien in de geboden en beloften des Heeren.

De rechte toepassing van de gave des gehoors is, gelijk iemand zeide, als de egge op den akker, »humiliat et aequa»: zij slecht en maakt effen. Of als de ploeg, om diepe voren door het hart te trekken; het tranen-zaad wil daar welig ontkiemen. Als een greep in het onkruid... en ziet, een zaaier ging uit om te zaaien; zouden wij geen oogst mogen verwachten, en reeds in hope het lied des oogstes zingen? 't Gehoor is als een opgerichte ladder. In de wenteling der leugenachtige dingen is die omgekeerd, en men komt er meê in de diepten. Maar in den weg der oprechten is het als de ladder Jakobs, waar de engelen op en afklimmen. Als een sleutel op de schatkist; o, indien toegepast op de schatkamer der wijsheid, wat al wondere verrassingen van wijsheid en vrede zullen ons daaruit openbaar worden. Het gehoor schiet vleugelen uit. o, Wie zich in het gehoor der dwaze dingen verlustigt, dwarrelt en fladdert als een ephemeride, als een aas der wereld, den dood tegen. Maar in de draagkracht der waarheid, bij het licht der liefde, ontplooiën zich die vleugelen als van een arend, om de zon tegemoet te vliegen. Dit is het voordeel van de gave des gehoors, dat het — wij refereeren hier slechts, wat door de vaders der kerk geleerd is — een gulden sleutel is, om het hart te ontsluiten; een ontsloten weg, om de wateren des levens te doen toevloeien; een gebaande weg, om toegang te vinden tot het heiligdom; een zoeken naar de goud-ader, terwijl het goud reeds opgegraven ligt; een hart-sterkte; een gezondene, die uitgaat naar het land der belofte, om een druiven-tros van hemelsche vertroosting mede te brengen. Waarlijk — en God zegene het ons daartoe! — zoo wordt de gave des gehoors, naar het woord van Chrysostomus, de voedster der godzaligheid.

Gelijk het is met de tong, waarvan de apostel zegt, dat òf de lof des Heeren er op rijst, òf vervloeking daarvan neder-

daalt; alzoo is het ook met het gehoor. In den dienst der zonde is het een onbedwinglijk kwaad, vol van doodelijk venijn; op zijn best, in betrekking tot de heilige dingen, als eene zeef in het water; maar in zijn ergste als kaf voor den dorschvloer. Doch door de genade onzes Gods, onder den zegen des Heeren, maakt het gehoor ons God en Christus, zijne geboden en beloften eigen; het wordt ons een wegwijzer ten hemel; een tempeldeur om mee naar binnen te keeren; een geopende deur om uit te gaan tot de grazige weiden, waar overvloed is. En gelijk de wijnstok, die van boven en van onder ondersteund wordt, maar om rijke vruchten te dragen; alzoo is de gave des gehoors, die den zegen van boven heeft ontvangen, en die van omlaag begint; hoe zwakker hoe beter; hoe nederiger des te rijker; hoe eenvoudiger des te kostelijker. Wat zullen wij dan zeggen? De Heere make ons gehoor recht vruchtbaar tot den lof zijns Naams!

Indien dan het recht van het woord, en de zegen van Gods genade is, dat wij hooren; het hangt er ook aan wat wij hooren. Immers, als wij de leugen dezer wereld begeeren, of verminkte, vermengde waarheid liefhebben, zoo verwoesten wij onze wegen. Maar wanneer wij de woorden des levens hooren, — Geliefden! wij zeggen dit wederom in diepe afhankelijkheid van den zegen onzes Gods — zoo worden wij geleid op effen paden. Welk een eer voor dwalenden en verdrukten! Waarlijk, uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest, ter plaatse mijner vreemdelingschappen!

Voorzeker, wij verblijden ons nog in zoovelen, die de waarheid liefhebben, en het gehoor des Woords kostelijk achten. Maar anders, wat al verwoesting en verwoesters! Men loopt van alle kanten te hoop en te koop om leugen, en ijdele, lichtvaardige dingen. Met studie en hartstocht wordt het gehoor misbruikt als een trechter, om allerlei onreinheid te laten binnenvloeien. Troebel water, om het arme hart te laven; zure wijn, om het ellendige hart te ondersteunen! 't Zou voorwaar in deze eeuw lichter vallen een boek van leugenaars en verleiders, dan van belijders der Waarheid en predikers der gerechtigheid te schrijven. Hoe wordt de gave van het gehoor onteerd met vleien en vloeken, verleiden en vervolgen. Hoe beroemt men zich, dat men als Hercules een gouden keten in den mond heeft, om het oor van tienduizenden te boeien. Wat al godslastering wordt er schaamteloos uitgebraakt; wat al valsche vrede bedrieglijk verkondigd. Van katheders en kansels. Bij raadslieden en leiders van het volk.

In straattaal en met fluweelen woorden. Met ijdele philosophiën en allerlei bewegelijke woorden. Met een weggelooopen verstand, voor onnutte ooren — gelijk Clemens van Alexandrië zegt naar het woord van een oud dichter — en in ijdele gedachten.

Ach, o mensch! indien gij uw ooren met leugen laat vervullen, zoo ware het nog beter, dat gij geen gehoor hadt. Gelijk de blinde, die in zijne blindheid uitriep: »Goddank! nu zie ik ten minste al die ongerechtigheid niet.» Of indien gij nochtans uzelf met leugen blijft voeden; o, zie toe, de spijze van het gehoor is dikwerf het grafmaal van de ziel. Hoe wijder gij het oor opent voor dwaze redenen, des te roestiger klemmen zich de grendelen van uw hart. Hoe meer vergift, zij 't ook met gesnikerde woorden, gij inneemt, des te ongeheelijker — wij spreken naar den mensch — worden de plagen uwer ziel. Er is geen samentrekking voor uw breuke, uw plage is smartelijk. Gelijk de zonde van het ongeloof door het gehoor in het hart is geslopen, en alzoo de dood is gekomen; zoo wordt nog ongeloof bij ongeloof door het gehoor ingestort, opdat de tweede dood kome!

Zie, wat gij hoort. Want gelijk gij uwen mond niet voeden kunt met Sodomsappelen, schoon van buiten, vuil van binnen; zoo ook is het onmogelijk, dat het oor gevoed wordt met bedriegelijke dingen.

Ach! hoe menigeen houdt nog de leugen in de hand, en teleurstelling in het hart. En als het op sterven gaat, is het woest en ledig! Welk een schade en schande!

Zie, wat gij hoort. Gel.! laat ons dit woord vasthouden in spijt van den duivel, in spijt van de leugen, ten spot der wereld. Want het geloof is door het gehoor, en het gehoor uit het Woord Gods. En zalig, die Gods Woord hooren, en het bewaren. Heerlijk Woord der waarheid! Waar alles ons toeroept: »Tot de aarde zult gij wederkeeren!» legert zich dat Woord voor de deur van ons gehoor met meer dan engelen-boodschap: »Naar boven, naar boven!» Heilig woord des levens! Terwijl alle dingen doormengd zijn met zonde, om den zondaar te verderven, is dit woord onvermengd en van Goddelijke helderheid, om een medicijn te zijn voor het zondig hart. Krachtig is het woord, het eeuwige; onweêrstandelijk en onveranderlijk de waarheid Gods; kostelijk als de balsem des levens; sterkte voor zwakken; troost voor bedroefden; Gods aalmoes-prediker voor armen en ellendigen; licht van boven; levensvreugd voor stervenden; de levensvoorwaarde bij Hem, die het hart bekeert door den Heiligen Geest, onvoorwaardelijk, en die nochtans zijne wonderen doet door den dienst

van dat woord. Want gelijk de zonde in de wereld is gekomen door het woord des duivels, zoo wil de Zaligmaker genezen van de plagen der zonde door het Woord der waarheid.

Daarom ook zendt Hij de stem der waarheid tot ons, opdat Hijzelf als het Woord tot ons kome. Daarom legt Hij nog, vol ontferming, het Woord zijner prediking in den mond zijner getuigen, opdat wij, naar de innerlijke bewegingen zijner barmhartigheid, overtuigd worden van leven en liefde beide. Daarom komt Hij met zijne gedachten in het midden van onze gedachten door het treffen van zijn woord; en schakelt de gebroken keten van de gedachten onzes harten samen met zijne trouw en waarheid; en verlengt het gehoor tot het geloove. o Gezegend, indien alzoo ons gehoor opengaat voor de roepstem der genade; indien wij als verdwaalde schapen de stem van den getrouwen Herder hooren; indien onze hope rijst in deze drie: in de liefde der aanneming, in de waarheid der beloften, in de macht zijner voleindiging! Gezegend, indien wij alzoo met een geopend oor en een eenvoudig hart het koningswoord van vergeving en genade ontvangen: »Zalig, die Gods Woord hooren, en het bewaren!» Voorwaar, de koninklijke belijdenis moet ons daarbij van het hart: »Dit woord is meer dan vijftig kronen waard!» »Indien gij willig zijt en hoort,» zegt de Heere, »zoo zult gij het goede van dat land eten.»

Och! had naar mijn' raad
Zich mijn volk gedragen!
Och! had Isrels zaad
Op mijn effen paân
Ijv'rig willen gaan,
Naar mijn welbehagen!

'k Had u dau tot spijz'
Vette tarw' doen groeien;
En u, ten bewijz'
Hoe ik u kon voen,
Honigbeken doen
Uit de rotsen vloeien!

Psalm 81 : 15 en 18.

Een gewillig gehoor is als een vriendelijk gezelschap op de reis. Ach, dat zoovelen dien vriendelijken zegen missen! En wie niet heeft, ook hetgeen dat hij meent te hebben zal van hem genomen worden. Ziet dan, hoe gij hoort. Want gelijk de verkeerde toepassing der machine het gansche raderwerk

ontreddert; gelijk doornen, die geen zaad geven; gelijk de molen van 's werelds bedrijf, die door zijn gedruisch alles overstemt; zoo is het bij velen, die de gave van het gehoor op averechtsche wijze, op eenzijdige wijze gebruiken, en op allerlei wijze misbruiken. Slaperig en humeurig. Verstrooid en kitteloorig. Trachtende naar bloempkens van welsprekendheid, en niet naar waarheid. Als een muildier weêrstrevig, of als een lastdier, dat den ganschen schat onwetend op den rug draagt. Bij den weg bezaaid, op de steenrots, onder de doornen. En allerlei vogels, die het zaad wegnemen. Zonder wortel, zonder diepte, in zorgvuldigheden en verleiding der wereld, in rijkdom en wellusten.

Ach, gelijk Hieronymus zegt, »*quam facilis oblivio boni*», hoe haastig vergeten wij het goede Gods! Ook is het gehoor der waarheid niet gegeven tot twisting, maar tot stichting. Ook staat de waarheid niet bij cijfers in het boek des levens. Ook weten wij zoo gauw niet genoeg om in den hemel te komen. En toch weet een wijze in eigen oog, die niet eenvoudig wandelen kan, allicht te veel. Want het Koninkrijk der hemelen is eerst een afleeren, en dan een leeren; een onwaardig zijn, en dan een worden als de kinderen. Ei! waar is de »*contritio cordis*», het verslagen hart? Waar de eerbied voor het Woord, de drang der conscientie, het prangen des harten, dat zoeken naar waarheid, dat vragen om licht, dat verlangen des vredes? o, Dat verlangen, hetwelk geen schepsel bevredigen kan; in geen vormen of klanken gevleugeld kan worden; dat alleen groot wordt door de aanblazing Gods, en zijne plaats vindt aan de voeten van Jezus. Neen, niet door vitterijen, of oorbazingen, of lichtgeloovigheid, of wat dan ook, dat de wijze van het gehoor bij menschen, helaas, dikwerf bepaalt. Maar uit de volle stroomen des levens, bukkend, puttend, drinkend. Zoo, dat niet alleen de waarheid aan ons overgegeven is, maar wij ook overgegeven tot de waarheid. En alles ons schade dunkt, als wij maar winst mogen doen voor ons leven. »*Fides aurea et aureata*»: o heerlijke gave des geloofs, kostelijker dan goud, op de vleugelen des gehoors gedragen! o, Dat de gewilligheid des gehoors ons deze kostelijke gave doe vinden!

Want, Gel.! die gewilligheid is een gewonnen hart. Geen last dus meer; maar Goddank! een loutere lust. Niet in slaperigheid en doodigheid gewikkeld; maar een opwaken tot Gods eer, zelfs om den dageraad vooruit te streven. Geen leervormigheid, en nog minder een prijsgeven van het wezen der belijdenis; maar een drang des levens, die, gelijk een

stroom van 't gebergte neêrgekomen, voortgaande door de velden, en uitgestort in den diepen oceaen, alzoo in God zijn oorsprong heeft, en tot Hem wederkeert.

Heerlijke gave des gehoors, waar het ons alleen te doen is om den naam des Heeren. Om Hem 'te hooren, opdat wij Hem gehoorzaam zijn en volgen. Om Hem te kennen, als die van Hem gekend en gekocht zijn. Om in Hem te gelooven, en Hem in zijn wondere barmhartigheid te verheerlijken. Als uit die gave voor ons een stem geboren wordt, gelijk dien vrome, wien het was, alsof hem gezegd werd: »Gij hebt wel en willig van Mij gehoord; wat begeert gij?» Maar alzoo, dat zijn antwoord ook het onze zij: »Niets, Heere, dan U alleen!» Heerlijk, om als schapen de stem van den getrouwen Herder te hooren en te volgen; om in ootmoedigheid te wandelen voor het aangezicht van Hem, die leeft en den boetvaardigen de zonden vergeeft; om den zegen des Woords te smaken, daardoor versterkt, daarmee verzadigd te worden; en te ervaren, dat aan alle plaatsen, waar zijns naams gedachten is, de Heere zal komen en zegenen. Toen ik onwetende was, hebt Gij, Heere! mij willen leeren; toen ik dwaalde, hebt Gij mij terechtgebracht; toen ik zondigde, hebt Gij mij bestraft en mij vergeven; toen ik struikelde, hebt Gij mij bij de hand gegrepen; in mijn vallen hebt Gij mij opgericht; in duisternis hebt Gij mij licht gebracht; ook de nevelen, die mijn gehoor bezwaarden, hebt Gij doen opklaren, en mij klaarheid en waarheid gebracht.... waarlijk, »Deus audiëntibus non deest», God onthoudt zijn genade niet aan die Hem gaarne hooren.

Wie ooren heeft om te hooren, die hoore. Wie dan het gehoor op de rechte plaats heeft, draagt in deze planting des hemels een overvloed van zegeningen. De ijdele gedachten worden verstrooid; de kwade hartstochten uitgerooid; de valsche ijver uitgebluscht; de wortel der dwaasheid afgestoken. Zie, er komt ruimte, licht, leven! De liefde ontsteekt; de smaak van het hemelsche wordt opgewekt; de rust vanbinnen komt; de boodschap des vredes daalt neder in het hart, de ziel wordt met blijdschap vervuld; de beloften der zaligheid en van het eeuwige leven zijn nabij. »Hoe zalig is het volk, dat naar uw klanken hoort!» Die als vreemdelingen wandelen, maar in 't licht van blijdschap en verheuging; als armen, maar die aan de deur des overvloeds zich legeren; als kreupelen en verminkten, maar die het woord van noodiging tot 's Konings bruiloft kennen; als eenvoudigen, en God slaat

hen gade; als oprechten, en zie, het licht gaat hun op. uit alle duisternis.

Zoo is het gehoor dan waarlijk een schat des hemels, een roepstem des geloofs, een signaal der geloovigen, een gouden ladder naar boven; een duive met den olijftak des vredes. Zoo komt de zegen dezer heerlijke gave; en wordt het gehoor een wandelen onder de heiligen, een overzetting in goddelijke dingen, een overgang van de natuur tot de genade; een bidden, een wachten, een hopen; een ingaan tot het zalig geheim om, met God te spreken.

Wie dan gewillig hoort, die zal een vruchtbaren boom gelijk zijn, die zijne wortelen drenkt in waterbekken, en den zegen heeft van boven; en het wordt hem gegeven overvloed te hebben. Gel.! het gehoor voor Jezus is de grootste winst. Het geloof is door het gehoor; en het einde des geloofs is de zaligheid der zielen.

Hoe zalig is het volk, dat naar uw klanken hoort!

Zij wand'len, Heer! in 't licht van 't godd'lijk aanschijn voort.

Zij zullen in uw' naam zich al den dag verblijden.

Uw goedheid straalt hun toe. uw macht schraagt hen in 't lijden;

Uw onbezweken trouw zal nooit hunn' val gedoogen,

Maar uw gerechtigheid hen naar uw woord verhoogen.

Psalm 89 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XX.

EEN DRIEVOUDIG VERMAAN.

DOOR

H. W. VAN LOON,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Wil uwen knecht, door schuld verslagen,
o, Heer! niet voor uw vierschaar dagen;
Want niemand zal in dat gericht,
Daar zelfs zijn hart hem aan moet klagen,
Rechtvaardig zijn voor uw gezicht.

Psalm 143: 2.

Zijt niet hooggevoelende, maar vrees. Is het noodig dat wij onszelven deze vermaning des heiligen apostels gedurig toeroepen, op een dag als deze mag zij wel met verhoogden nadruk worden gehoord. ¹⁾

Op 31 October of op den Zondag daarna is men gewoon van de Reformatie der zestiende eeuw te hooren en, naar men zegt, zich te verblijden in haar gezegende gevolgen. Men komt bijeen, men hoort een woord, liefst over de vrijheid, men zingt een lied, er worden soms zelfs nieuwe liederen voor die gelegenheid gedicht en — maar ik ga niet voort.

Weet gij, waaraan velen, die met den hervormingsdag zoozeer zijn ingenomen, ons doen denken?

Aan bloode en ontaarde krijgslieden, die zelve den strijd vlieden en zich bezighouden met het roemen van de heldendaden der vaderen, terwijl de vijand van allen kant opdringt.

Ons voorgeslacht hield geen gedenkdagen van zijn overwinningen, toen het schier onophoudelijk in oorlogen gewikkeld was en overwinning na overwinning mocht behalen. Maar sedert wij niet meer meëttellen en slechts van nederlagen kunnen spreken, teren wij op de lauweren, in de jaren vijftien en dertig van deze eeuw verkregen.

---

¹⁾ Deze leerrede werd uitgesproken op Zondag 6 November 1.1.

Zoo ook hooren wij hen, — het laatste jaar heeft het weer overvloedig bewezen — die van een reformatie onzer diep verbasterde kerken niet willen weten, ja ijveren voor een organisatie, welke wij een desorganisatie, d. i. een ontbinding en daarom onze groote vijandin moeten noemen, het meest van de gezegende Kerkhervorming gewagen.

Of wij er dan van zwijgen willen? Dat zij verre; de Heere wil, dat wij van zijne daden spreken en op zijn eischen letten. Hij wordt niet geëerd door degenen, die de graven der profeten bouwen en het werk der profeten verachten, maar alleen door hen, die naar het voorbeeld dier godsmannen in gehoorzaamheid aan den Heere tegen iedere deformatie opkomen.

Hij zal eeren, die Hem eeren.

De Reformatie heeft aan de volken, die haar mochten omhelzen, een zegen medegedeeld, waar de geschiedenis nauwelijks rekenschap van weet te geven.

»Ziet de Nederlanden!» zegt een buitenlandsch geleerde. »Twee millioen menschen op een grond, half zand en half moeras; zij bieden het hoofd aan Spanje, dat Europa in zijne hand hield, en, nauwelijks van 't Castiliaansche juk bevrijd, bedekken zij de zee met hun vlag, treden aan de spits van de wereld des verstands, bezitten zooveel schepen als geheel het overige vasteland tezamen.»

En datzelfde Spanje verkocht zich aan Rome, en Rome maakte het tot een lijk.

Ach, dat we ons spiegelden aan dat ongelukkige land!

De miskenning van den Christus Gods, de verwerping van zijn Woord, de verachting van het volk, dat nog aan Bijbel en belijdenis vasthoudt, kunnen ons niet anders dan schade aanbrengen. Reeds ondervinden wij het in niet geringe mate.

In de maatschappij een staat van zaken, die bijna allen over zware tijden doet zuchten, en daarbij een heerschappij van beginselen, die het gebouw op zijn diepsten grond ondermijnen.

In de kerken, o zeker, door de genade Gods een aanvankelijk ontwaken, een terugkeer tot de oude paden, maar wat al vijandschap en ontrouw wordt daarbij openbaar, ook onder degenen, die wat anders van zich lieten verwachten!

Verreweg de meesten weten wel op te tellen water herzien, hervormd en herwonnen moet worden; maar hoe weinigen zijn er, die zich willen gedragen naar de spreuk: »Ziende in het gebod, voor de uitkomst blind.»

En toch kan de noodzakelijkheid van het laatste wel door niemand betwijfeld worden, die nog rekent met het Woord van onzen God.

Wij gaan uwe aandacht bepalen bij een eisch, die vooral in

onzen tijd verdient als van de daken verkondigd te worden en eenmaal uitgesproken werd door Hosea, den profeet:

Gij dan, bekeer u tot uwen God, bewaar weldadigheid en recht, en wacht geduriglijk op uwen God.

HOSEA 12 : 7.

In onderscheidene redenen heeft de hoogverlichte godsman het klimmend verderf, de inwendige beroering en het algemeen verval van Efraïm geschetst. Zijn ziele, waarin een vuur van ijver brandt, heeft zich nu eens ontlast in de bitterste verwijten en dan weer in de weemoedigste beden tot een volk, dat het rechtvaardige oordeel Gods niet kon ontgaan. De rede, waaraan onze tekst is ontleend, is de laatste en de kalnste van alle. Haar toon is meer vermanend dan bestraffend en zeer geschikt om het overblijfsel naar de verkiezing der genade, dat in de donkerste tijden niet ophield, te versterken en te bemoedigen.

Immers eindigen deze profetiën, waarin aan Israels verkiezing en geschiedenis wordt herinnerd, met het vermelden van den tijd, waarop het verbond door den Heere zal worden vernieuwd en Israel tot zijnen God en tot David zijnen koning zal terugkeerd zijn

Juist dat verbond werd in Efraïm zoo gering geacht. Dáar maakte men allerlei plannen en berekeningen met menschen, waarop men zich verliet, doch die niets waren dan ijdelheid; dáar stapelde men zonde op zonde en dwong men den Heere om Jakobs kroost te vergelden naar hunne werken.

Hoe geheel anders had hun stamvader gehandeld! Worstelend en biddend was hij sterk geweest in zijn God en daarom door Hem gezegend en groot gemaakt. Reeds bij zijn geboorte kampte hij om den zegen der eerstgeboorte met zijn broeder en ontving er zijn eersten naam van; en in de kracht zijns levens gedroeg hij zich edel in den strijd, toen de Heere zelf hem verscheen bij Jabok en hem Israel noemde, omdat hij zich vorstelijk gedragen had met God en met de menschen. En vooral dat Bethel getuigde tegen Efraïm. Op de plaats, die vreeselijk was en een poort des Hemels mocht heeten, stond nu het altaar van het gouden kalf, roepende om wraak over een trouweloos volk.

Neen, de Heere was niet veranderd. Hij is, die Hij was, de Almachtige, de Verbondsgod van Israel; en zijn naam, waarmee Hij genoemd wil worden door zijn volk, is eeuwig dezelfde. Maar Efraïm heeft zijn belofte vergeten en den Heere verwor-

pen. Voor hem geen andere raad dan deze: wend u tot der vaderen God, onderhoud zijne geboden en vertrouw alleen op zijn naam.

De waarheid, door den Geest des Heeren gesproken, is eeuwig als die Geest zelf. Het woord, door den profeet gesproken, zoo geheel voor zijne tijdgenooten berekend, is daarom niet minder belangrijk voor ons.

Wij letten dan op een drievoudig vermanen:

1. Gij dan, bekeer u tot uwen God.
2. Bewaar weldadigheid en recht.
3. Wacht geduriglijk op uwen God.

Geve de Heere ons een oor om te hooren en een hart om te verstaan!

Israel was de Kerk des Ouden Verbonds en tot haar komt gedurig de eisch der bekeering. Ook Efraïm behoort tot de Kerk, ondanks al zijn verdorvenheid. Daarom wordt hij nu eens bestraft om zijn boeleeren, waarmede de zonde wordt aangewezen, die gelegen is in het verbreken van het verbond, en dan weer ernstig vermaand om zich toch te bekeeren tot den Heere, zijnen God.

Bekeering is een eigenaardig woord der Heilige Schrift en komt ook gedurig bij onzen profeet voor. De eerste predikatie, die ooit is gedaan en door God zelf in het paradijs werd gehouden, handelde over de bekeering. »Adam, waar zijt gij?» zoo klonk het uit den mond des Almachtigen. En van dien tijd hebben alle profeten en apostelen ditzelfde onderwerp.

De bekeering is een werk, maar dat alleen kan gedaan worden door hen, die in den staat der genade zijn. Niemand kan zich bekeeren, tenzij hij de zonde hate en de gerechtigheid liefhebbe; en niemand kan de zonde haten, tenzij hij geheiligd is. Nu kan dit wel niet gelden van ieden mensch in Efraïm. Eer het tegendeel is waar. De mannen er de vrouwen leefden in de dagen van Hosea in allerlei boosheid voort. Maar van Gods kerk, hoevelen er ook slechts uitwendig toegerekend konden worden, moet gezegd worden, dat zij in den staat der genade is. De verbonden en de wetgeving, de dienst van God en de beloftenissen zijn haar geschonken. En al is het, dat sommigen ongeloovig zijn geweest, hun ongeloovigheid doet het geloof van God nooit teniet. Daarom heet het dan ook tot Efraïm, »Gij dan, bekeer u tot uwen God.»

Verwonder u dan niet, dat de Heere zich Efraïms God noemt.

Zie, het volk, tot hetwelk de roepstem ter bekeering kwam, door den mond van den profeet, kon alzoo antwoorden: »Gij hebt mij getuchtigd en ik ben getuchtigd geworden als een ongewend kalf. Bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de Heere, mijn God!» Het kende Hem, van wien de stem kwam: »Gij dan, bekeer u.»

De Heere was zijn Maker en zijn Man, zijn Heiland en zijn Koning.

Met Juda kon Efraïm zeggen: »Abraham weet van ons niet en Israel kent ons niet. Gij, o Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is uw naam!»

En ook wij kennen Hem, die den eisch tot bekeering ons laat hooren. Of luidt zijn Woord niet tot de gansche Kerk: »Hoor Israel, ik ben de Heere, uw God, die u uit het diensthuis heb uitgeleid; van Egypteland af ben ik de Heere uw God»?

Zoo is er dan bij de Kerk een kennen van Gods stem. Al is zij nog zoo wederhoorig, avvallig en verbasterd, er is in haar eene herinnering aan het verbond, dat zij trouweloos heeft gebroken. Zoodra zij haar ellende gevoelt en haar schuld erkent, hoort zij in het vermanen tot bekeering de vertroostende verzekering: »Bij Hem is vergeving, opdat Hij gevreesd wordt.»

Of zou voor ons moeten gelden, wat voor het afkeerig Efraïm gold: »Zij stellen hunne handelingen niet aan, om zich tot hunnen God te bekeeren, want de geest der hoererij is in het midden van hen, en den Heere kennen zij niet»? Helaas, dan zal ook onder ons de woning der kerk niet bestendig zijn en het Woord des Heeren worden volbracht: »Ik, Ik zal verscheuren en henegaan; Ik zal wegvoeren en er zal geen redder zijn.»

Gij dan, bekeer u tot uwen God.

Geen heil van uwe bekeering tot den tempel, eenmaal door Efraïm zoo ondankbaar prijs gegeven, toen het met Jerobeam, den zoon van Nebat, die Israel zondigen deed, aanstonds naar Dan en Bethel liep; eene bekeering, waartoe velen wel genegen waren, na de ervaring van de verachtelijke handelingen der priesters, die inplaats van leermeesters des volks, aanvoeders waren tot het kwade. Geen heil van eene bekeering tot het huis van David, met hetwelk tien stammen zoo beslist gebroken hadden, toen Salomo's zoon met schorpioenen dreigde te zullen slaan; eene bekeering, waarvan sommigen, die het muiten en moorden moede waren, misschien wel wilden hooren.

Neen, alleen eene bekeering tot zijn God kon Efraïm zegen aanbrengen. Daartoe moest de profeet zijn volk bewegen. En hij, die zelf al de smart gevoeld had, die de ontrouw eener

geliefde gade bij den echtgenoot moet opwekken, wordt niet moede Efraïm te vermanen. Immers had hij de ontuchtige vrouw weer aangenomen, en dat op hooger bevel, hoeveel te meer zal de Heere de afkeeringen zijns volks genezen en zijn toorn wenden, als Israel tot Hem wederkeert met boete en berouw! Maar dan ook alleen. Want zelfs over Juda, dat zich zooveel beter gedroeg dan Efraïm, maar zich niet vast en trouw hield aan zijn God, zou bezoeking komen vanwege Hem, die najverig is op de onverdeelde liefde van zijn volk.

Gij dan, bekeer u tot uwen God.

Ook heden ten dage hebben wij dit vermaan noodig. Het ontleent aan den tijd, waarin wij leven, een eigenaardig gewicht, een bijzonderen aandrang. Ook nu treden de belangen van kerk en vaderland op den voorgrond.

Tegenover de onverschilligheid van velen omtrent de zuiverheid van Neerlands Zion, is er bij anderen een medelijden met haar gruis en een lust om haar steenen op te richten. Er wordt meer gevraagd naar het huis des Heeren; en zijn reformatie gaat tot blijdschap van niet weinigen in dezen tijd gelukkiglijk voort.

Maar nu dreigt er een gevaar, waartegen niet ernstig genoeg gewaarschuwd kan worden. Zie toe, dat gij u niet tevreden stelt met tot een gezuiverde kerk te behooren. Bedenk toch wel, dat alle hervorming van hart en huis uitgaan moet. De eisch des Heeren: »Word veranderd door de vernieuwing uws gemoeds!» blijft voor ieder persoonlijk van kracht. Als zij wordt opgevolgd, zult gij ook zelf gebouwd worden tot een woonstede Gods in den geest.

Gij dan, bekeer u tot uwen God.

Meer dan ooit is het Christenvolk er thans op bedacht om zijn liefde tot het vaderland en het oude stamhuis, dat ons regeert, te toonen door als partij van den levenden God zooveel mogelijk naar de vertegenwoordiging des volks mannen af te vaardigen, die in 's lands vergaderzaal hunne stem zullen laten hooren, naar het woord van Hem, die als Potentaat aller potentaten moet worden erkend.

Meer en meer wordt het ingezien, dat het een dwaling is, te meenen dat de staatkunde met den godsdienst niets te doen heeft. Neen, voorwaar, God moet in alles gediend worden en niet het minst in het openbare, maatschappelijke leven. Nimmer mag worden vergeten, welk een band God gelegd heeft tusschen Nederland en Oranje. Maar getrouw ook in dezen Gods aangezigt zoekende met smeekingen en gebeden, voorbidtingen en dankzeggingen voor alle menschen, voor koningen en allen, die in hoogheid zijn; opdat wij een gerust en stil leven mogen leiden

in godzaligheid en eerbaarheid, hebben wij vóór alles te bedenken, wat de Heere zegt: »Door Mij regeeren de vorsten», en wederom: »Gij dan, bekeer u tot uwen God!»

Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, Heer!
 Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten;
 Uw loon, uw straf beantwoordt aan uw eer.
 Gij eischt van ons, dat w' op uw waarheid letten;
 Dat wij altoos op hoogen prijs uw leer
 En 't heilig recht van uw getuig'nis zetten.

Psalm 119 : 69.

II.

Bewaar weldadigheid en recht.

Het tweede lid van het vermaan des profeten staat met het eerste in een zeer nauw verband. De bekeering tot God is de boom, waaraan weldadigheid en recht als vruchten groeien. Efraïm kende ze, maar had ze prijsgegeven. En de Heere wil, dat ze zorgvuldig bewaard worden tegenover vijanden, die haar belagen.

De duivel is zoo boos, de wereld zoo arglistig, ons eigen vleesch zoo bedriegelijk. Israel mag den dienst der barmhartigheid en het hooghouden van het recht niet verzuimen. o, Wat een stil verwijt ligt er in dat woord »Bewaar weldadigheid en recht» voor dat Efraïm, met hetwelk de Heere juist een twist had, omdat er geen trouw en geen weldadigheid en geen kennis van God in het land was; maar vloeken en liegèn, en doodslaan, en stelen, en overspel doen. Hos. IV : 2.

De weldadigheid wordt allereerst genoemd. Het volk, dat door Gods zachtmoedigheid groot gemaakt werd, mag zijne roeping, om barmhartigheid te oefenen, nooit vergeten. Ook tot de Kerk onder het Nieuwe Verbond komt die eisch. Zoo dikwijls zij gezuiverd wordt, blijkt, hoe dikwijls de weldadigheid verzuimd werd. Ook onder ons scheen het, alsof haar dit werk niet aanging. Wat was er van het verzorgen en vertroosten der nooddriftigen, die maar al te veel als paria's werden beschouwd, onder ons geworden? Zie, dat de overheid de armenzorg aan zich heeft getrokken, getuigt tegen de Kerken en bewijst, dat zij de weldadigheid niet hebben bewaard.

Volgens de ontleding der ouden is er eene weldadigheid des harten, welke bestaat in een medelijden met de ellendigen, en terecht wordt aangemerkt als de moeder van de andere deelen der barmhartigheid; is er eene weldadigheid des monds,

die klaagt met de klagenden, de bedroefden vertroost en naar het hart van Jeruzalem spreekt; is er eene weldadigheid der handen, wanneer deze worden uitgestrekt ter hulpe en ontsloten ter mededeelzaamheid, en alzoo bewijzen dat men liefheeft, niet maar met den worde of met de tong, maar met de daad en in waarheid.

o, Er is voor de Kerken, die in de wereld het beeld van den barmhartigen Samaritaan hebben te vertoonen, hier zooveel te betrachten en te bewaren. Tegenover de nooden der maatschappij, en die zijn in onze dagen zoo ontzettend, mogen zij niet onverschillig blijven. Tot de oplossing der sociale kwestie hebben zij allereerst en allermest bij te dragen; en de verzorging van blinden, doofstommen en krankzinnigen, waaraan zij zich, helaas, maar al te veel hebben onttrokken, moet door haar onverwijld ter hand worden genomen. De Heere geve zijnen Kerken genade om gehoorzaam te zijn en de weldadigheid in haar vollen omvang te bewaren.

Bewaar het recht.

't Is vooral tegen Israels overheden, dat dit woord uitging. Zij omringden den Heere met leugen. Zij hadden geen vreeze Gods en ontzagen zich niet, allerlei onrecht te plegen. Met Assur stonden zij in verbond en inmiddels zonden ze geschenken naar Egyptes koning om zich van zijne hulp tegen eigen bondgenooten te verzekeren. Kan het wel anders, of dit voorbeeld moest schadelijk werken op het volk? In de onderlinge samenleving kwam dan ook de gerechtigheid steeds meer van verre staan, en werden geweld en verdrukking vermenigvuldigd.

En nu, onder ons mag de vermaning »Bewaar het recht» ook wel luide uitgeroepen. Of zijn er geen schatten der goddeloosheid en een schaarsche efa, dat te verfoeien is? Gaat het onder ons naar het woord: »Dat niemand zijn broeder verrede noch bedriege in zijne handeling»? Of is niet veeleer in handel en verkeer het wantrouwen in de plaats van het vertrouwen moeten komen? En toch zegt de Schrift, dat de Heere een Wreker is over dit alles.

Neen, wij mogen niet zwijgen, ook niet als we de overheid van ons land zooveel onrecht zien bedrijven.

Een stem uit de verte, uit de schoone koloniën, welke de Heere ons gaf en tot heden ons liet, niet om te verderven, maar om te behouden, herinnerde ons nog in de vorige week aan het geweld en de verdrukking, die voortdurend met weten en willen van de hooge regeering in onze Oost plaats vinden. Jarenlang is het nu reeds door een Christennatie stilzwijgend aangezien, dat eene onchristelijke staatkunde, die op onrecht steunt en op roof bedacht is, ons den toorn Gods op het

hoofd laadt. Of zou de Heere Efraïm en Juda hebben vergolden naar hunne daden en de nakomelingschap van Jakob hebben gestraft om haar ongerechtigheden; en onze goddelooze handelingen verdragen, die reeds zoolang roepen om wraak?

o, Gij overheden! Ziet toe, wat gij doet, want gij houdt het gericht niet den menschen, maar Gode, en Hij is bij u in de zaken des gericht. En gij volk! Wat eischt de Heere van u dan recht te doen, weldadigheid lief te hebben en ootmoediglijk te wandelen met uwen God?

III.

Wacht geduriglijk op uwen God.

Hosea beoogde met zijn profeteeren een dubbel doel. Hij moest de goddeloozen bestraffen en dreigen met Gods oordeelen, maar zichzelf en de godvruchtigen in Israel mocht hij troosten met de beloften van verlossing en zaligheid.

Tot de godvruchtigen richt hij zich dan ook met het derde deel van zijn ernstig vermaan. Waar Efraïm zoo vaak tot het werk zijner handen sprak: »Gij zijt mijn God" en hulp verwachtte van het schepsel, dat niets is dan wind en ijdelheid, mocht het ware Israel op zijn God hopen. Wachtende op den Heere, zijn trouwen Verbonds-God, zou het niet beschaamd worden. Ziet daar, wat al de profeten van Mozes af verkondigd hebben. Verdrukking en benauwdheid zullen wel vóór de verlossing uitgaan, maar de Heere zal den toorn niet behouden. Hij spreekt: »Ik zal hunlieder afkeering genezen, Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben." Benevens en boven alle lotwisselingen was aan Israel de belofte van een eeuwigen Verlosser geschonken; en in deze verwachting mochten allen gedurig leven, die geloofden. Het geestelijk Israel leefde op de toekomst en was zalig in de hope.

Daarom heet het bij den psalmist: »Zie, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw; alzoo zijn onze oogen op den Heere, onzen God, totdat Hij ons genadig zij!"

o, Dat gedurig wachten op den Heer zijnen God is voor Israel zoo weldadig. Lijdzaam en stil zich buigend onder Gods recht, proeft hij diens liefde en erkent hij diens trouw. Aan Hem laat hij het over, wanneer Hij verlossing zenden en uitkomst geven zal; en inmiddels wordt hij geoeffend om onder alles een goed toevorzicht op God te mogen houden, en Hem, ook in den donkersten weg, te mogen aankleven.

Israels geschiedenis stond onzen profeet in deze zijn laatste rede gedurig voor den geest. Hij mocht er zich mede verster-

ken in het vertrouwen, dat de Heere zijn verbond zou gedenken. Ook de heiligen van vroeger dagen hadden geduriglijk gewacht op hun God. Zie Abraham, die de vervulling der belofte geduldig verbeidt en tegen hoop op hoop geloofd heeft, dat hij zou worden een vader van vele volken, volgens hetgeen gezegd was: »Alzoo zal uw zaad wezen!»

Zie Mozes; door het geloof heeft hij Egypte verlaten, niet vreezende den toorn des konings; want hij hield zich vast, als ziende den Onzienlijke.

Zie David in gevaar van een der dagen door Sauls hand te zullen omkomen, maar zich sterkende in den Heere, zijnen God, die hem vroolijk deed zingen: »Allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden; maar zij zullen beschaamd worden, die trouwelooslijk handelen.

Zie, dat is vertrouwen op en vastklemmen aan God, waar alles dreigt te ontzinken. In het gevoel van wat het in Hem heeft, roept dan ook het ware Israel met een anderen profeet uit: »Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal; dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijze voortbrengen, dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal; zoo zal ik nochtans in den Heere van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils!»

Welgelukzalig is hij, die den God Jakobs tot zijne hulp heeft, wiens verwachting op den Heere zijnen God is.

»Gij dan, bekeer u tot uwen God, bewaar weldadigheid en recht en wacht geduriglijk op uwen God.» Zoo luidt het drievoudig vermaan des Heeren.

»Wie is wijs? Die versta deze dingen. Wie is verstandig? Die bekenne het; want des Heeren wegen zijn recht en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.» Die overtuiging moge ons doen wederkeeren tot God, met de erkenning, dat er geen heil is voor Kerk en Staat buiten Hem. Wij hoorden het: reeds zijn wij evenals Efraïm gevallen door de zonde, die als een strik ons omslingerde en nederwierp; maar wie weet, Hij mocht zich wenden en berouw hebben, want Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid. Geen offerdieren verlangde de Heere van Israel, maar woorden van berouw en verootmoediging, van schuldbekenenis en geloof. Van zijn God moest het vragen, dat Hij de belijdenis en bede hunner lippen, als de Hem welgevallige offerande, als den var op het altaar mocht ontvangen. »De offeranden Gods zijn

een verbroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten." Het bloed van bokken en stieren vermocht de zonden des volks niet weg te nemen. De profeten getuigden van den eenigen Hoogepriester, die met één offerande volmaakt heeft degenen, die geheiligd worden. En de Heilige Geest getuigt het ons ook.

Want, nadat Hij tevoren gezegd heeft: »Dit is het verbond, dat Ik met hen maken zal na die dagen, zegt de Heere; Ik zal mijne wetten geven in hunne harten, en Ik zal ze inschrijven in hunne verstanden. En hunne zonden en hunne ongerechtigheden zal ik geenszins meer gedenken. Waar nu vergeving derzelve is, daar is geen offerande meer voor de zonde!" laat ons dan bidden, dat het bloed van dat volmaakte offerlam voor ons en onze kinderen kome tot bedekking van onze schuld, die zoo groot is, wjl wij recht en weldadigheid hebben vertreden.

En gij, godvruchtigen, die leerdet bidden: »Heere, neem weg alle ongerechtigheid en geef het goede, zoo zullen wij betalen de varren onzer lippen!" gij moogt het er voor houden, dat uwe zonden met al haar gevolgen weggenomen zijn. Wacht geduriglijk op den Heere, uwen God, en verbeidt het beste van Hem. Tuchtigt Hij u andermaal, verre zij het van u, dat gij daarom twifelen zoudt aan zijne gunst. Denkt veel meer te uwer bemoediging, dat Israels God, de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, ook uw God is. De uwe met al zijne trouw, met al zijne beloften, die Hij aan u vervullen kan en ook tot zijne heerlijkheid aan u vervullen wil. Dit met steeds dieper ootmoed, steeds inniger dankbaarheid, te gevoelen, heeft een verzachtende, een louterende, een heiligende, een tot elke zelfverloochening in staat stellende, van alle liefdeloosheid terughoudende kracht. Stort voor Hem uit uw gansche hart, uw leed, uw strijd, uw pogen, van welken aard ook. Wij hebben zulk een barmhartigen Hoogepriester, die zichzelf ten offer heeft gebracht voor onze zonden, die in het binnenste heiligdom is ingegaan, om onze voorspraak te zijn bij God, die medelijden kan hebben en medelijden heeft met onze zwakheden. Met onze zwakheden, niet om tot verontschuldiging te strekken tot nieuwe zonden, maar om iedere, ook de zwakste poging tot terugkeer en toenadering te sterken en te doen slagen. Ik bid u, broeders! verdraagt het woord dezer vermaning.

Wacht dan op den Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja wacht op den Heere.

Die den Heere verwachten, zullen niet beschaamd worden!

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXI.

DE BESTE WENSCH.

DOOR

G. RINGNALDA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Druk van P. Groenendijk.

Geliefden! vóór alle dingen wensch ik, dat gij welvaart en gezond zijt, gelijk uwe ziel welvaart. Zoo vangt de apostel Johannes zijn derden brief, geschreven aan den geliefden Gajus, aan.

Het is een zegen, als wij hier, in het aardse jammerdal, welvaart en gezondheid mogen genieten, en het betaamt ons in die gaven Gods den Gever te erkennen, en den dank en de eere Hem er voor toe te brengen. Hoe weinig merken wij de tijdelijke zegeningen, die wij uit verbeurde goedheid van den Heere ontvangen, op! Hoezeer verkeeren wij er onder, als hadden wij er recht op, als kwamen zij ons toe. Wij gevoelen niet, dat wij alles verbeurd en verzondigd hebben; dat alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, en dat wij eenmaal rekenschap zullen moeten geven van hetgeen de Heere ons als rentmeesters geeft en toevertrouwt. Welvaart en gezondheid zijn zegeningen, die wij wel hebben te waardeeren. Maar wat baat het den mensch, zoo hij de geheele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheden, en als wij God in zijne gaven niet kennen, en die gaven alleen gebruiken om het vleesch te voeden, dan zullen zij in den grooten dag der verantwoording tegen ons getuigen. Daarom zegt de Heere in zijn Woord: »Zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.» (Matth. 6 : 33) »Vergadert u geene schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderven, en waar de dieven doorgraven en stelen, maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven of stelen.» (vs. 19, 20) Wij gaan de eeuwigheid tegen; en wat wij noodig hebben, is, voor de eenwigheid bereid te zijn. Dat onze ziele wel-

vaart is het eerste, wat wij behoeven, en daartoe, dat wij in Jezus Christus van de zonde verlost en met God vereenigd zijn. Dit wenschte Johannes voor den door hem geliefden Gajus, gelijk Mozes het wenschte voor Israel. Op zulk een wensch van Mozes, die ons tevens toonen zal, waarin de welvaart der ziele bestaat, vestig ik in deze ure uwe aandacht. Gij vindt dien beschreven in:

DEUTERONOMIUM 33 : 27.

De eeuwige God zij u eene woning, en van onder eeuwige armen; en Hij verdrijve den vijand voor uw aangezicht, en zegge: Verdelg!

Mozes, de man Gods, was bijna gekomen aan het einde van zijn aardse loopbaan. Een weg van veelvuldigen strijd lag achter hem, een veertigjarige tocht door de groote woestijn, waarin hij, bij allerlei ontberingen, zooveel had moeten verdragen van dat volk, waarover de Heere hem als leidsman had gesteld, dat hij op zijn hart droeg, maar dat zoo wederspanning was en telkens weder rebelleerde tegen den Heere en tegen hem; maar waarin hij ook zooveel bewijzen had ontvangen van de onveranderlijke trouw en de wonderlijke uitredingen van zijnen God. In het aardse Kanaän mag hij niet komen, omdat hij bij den rotssteen den Heere niet geloofd had, en Hem niet had geheiligd voor de oogen der kinderen Israels. (Num. 20 : 12).

Maar de Heere had wat beters voor hem bereid; Hij zou hem opnemen in het hemelsch Kanaän, het land der eeuwige ruste. Als een vader onder zijne kinderen staat hij nu in het midden des volks, en, vóordat hij van hen beengaat, geeft hij hun zijn vaderlijke vermaningen, maar ook den profetischen zegen. Nadat hij, door den Heiligen Geest geleid, evenals vroeger Jakob, aan de verschillende stammen, ieder afzonderlijk, heeft verkondigd wat hun in de volgende dagen wedervaren zou, wendt hij zich tot het geheele volk, als hij in het 26ste vers zegt: »Niemand is er gelijk God, o Jeschurun! die op den hemel vaart tot uwe hulp, en met zijne hoogheid op de bovenste wolken. Het is de uitdrukking van de hoogheid en heerlijkheid van dien God, die de trouwe en almachtige Helper is van zijn volk. En nu spreekt de vaderlijke vriend uit, wat hij voor dat volk wenscht, in het woord van onzen tekst: »De eeuwige God zij u eene woning, en van onder

eeuwige armen; en Hij verdrijve den vijand voor uw aangezicht, en zegge: Verdelg!"

Deze laatste wensch van Mozes bevat alles, wat des Heeren volk voor het leven en de godzaligheid noodig heeft. Hij wijst op het genieten van God als

de Bron hunner zaligheid,
de Kracht van hun leven,
den Beschermer tegen hunne vijanden.

I.

Wat Mozes voor Israel, het bondvolk van Jehova, wenscht, is, dat God hun tot eene woning zij. Niet alleen begeert hij dat hun zwerftocht door de woestijn nu spoedig moge eindigen, en de Heere hun Kanaän, het beloofde land, het land vloeijende van melk en honig, in bezitting geve, om daarin te wonen, maar dat zij mogen wonen in God zelf. Daarin ligt opgesloten het zijn in God, in de gemeenschap met Hem. In God te zijn is zaligheid, is leven. God schiep den mensch naar zijn beeld en zijne gelijkenis. Hij deelde hem iets mede van zijne heerlijkheid, en dat, wat de mensch in zijn God had, was zijn leven. Hij leefde in de gemeenschap met den Volzalige; hij was in God; God was hem eene woning.

Maar moedwillig en vrijwillig, door verbreking van het verbond, waarin God met den mensch en de mensch met God stond, heeft de mensch zich losgescheurd van God; den band verbroken, die hem aan God, de Bron zijner zaligheid, verbond. Die scheiding van God is onze ellende, is de geestelijke dood. Zullen wij leven, zullen wij zalig zijn, dan moeten wij weder met God verbonden, in God zijn; dan moet de klove gedempt worden, die tusschen God en den mensch bestaat; en daartoe moeten wij van de straf bevrijd worden, en weder tot genade gekomen; daartoe moet de zonde, de oorzaak der scheiding, weg, en de gemeenschap met God hersteld worden.

God, in en door zichzelf van eeuwigheid bewogen, zond zijn eigen, eeniggeboren Zoon in de wereld, om, in menschelijk vleesch geopenbaard, als de Middelaar Gods en der menschen, te doen de dingen, die bij God te doen waren om de zonde des volks te verzoenen. Door zijn lijdelijke gehoorzaamheid droeg Hij, in de plaats der zijnen, de straf der zonde, en

door zijn dadelijke gehoorzaamheid bracht Hij een eeuwige gerechtigheid aan. Hij is de tweede Adam; en gelijk door de ongehoorzaamheid van dien eenen mensch Adam velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzoo zullen ook door de gehoorzaamheid van eenen, Christus, velen tot rechtvaardigen gesteld worden. (Rom. 5: 19)

Zij nu, die in Christus zijn uit kracht van de verbonds-gemeenschap, en door geloofsinplanting in de levensgemeenschap met Hem zijn gebracht, zij zijn in en door Hem in God, gelijk Hij, hun eenige Hoogepriester, voor hen bidt: »Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader! in Mij, en Ik in U, dat ook zij in ons één zijn.» (Joh. 17: 21) In dat één zijn met God, in die gemeenschap met den Volzalige, hebben zij hun leven en hunne zaligheid.

Wat echter des Heeren volk in zijn God is en heeft, geniet het niet altijd. Vaak gevoelen zij zich zoo verre van hun God; dikwijls hebben zij te klagen over zooveel afzwerfingen van Hem en omzwerfingen in de wereld en haar zorgvuldigheden of begeerlijkheden. Hoe menigmaal maken zonden, waaraan zij niet geheel verloochend zijn, eene scheiding tusschen God en hen, en verbergt de Heere zijn vriendelijk aangezicht voor hen. Dan zijn zij gelijk aan iemand, die ver van zijne woonplaats, in een vreemd land zich bevindt, onder een vreemd volk, welks taal hij niet verstaat, welks gewoonten hij niet kent. Hij voelt zich daar niet tehuis; hij is onrustig, en het heimwee in zijn binnenste doet hem de zucht slaken: »Ach! ware ik maar weer in mijne woning!» Alleen dán is het voor het kind van God goed, als het nabij zijn God mag zijn, als het mag proeven en snaken dat God goed is. o, Het zijn zulke zalige oogenblikken, als hij zich eens met God gevoelen mag, als hij verkeeren mag in de levende bewustheid, dat hij in God is! Geen menschelijke woorden zijn instaat, dat genot te beschrijven.

Het is een zaak der geestelijke ervaring. Dan wordt een vrede gesmaakt, die alle verstand tebovengaat; dan wandelt Gods kind als gast en vreemdeling op aarde; dan ondervindt het, dat het een God heeft. Want dit is zijn schat. Vraagt het maar eens aan den pelgrim naar Sion, waarin zijn rijkdom bestaat, en hij zal u antwoorden: »In God is al mijn heil, mijn eer.»

Dit nu, dit gedurig bij en in God zijn, wenscht Mozes het ware Israel Gods, Jeschurum, het oprechte volk, toe, als hij zegt: *G o d z i j u e e n e w o n i n g*. Eene woning, dat is: een eigendom, een eigen tehuis, een bestendige verblijfplaats. Als een kind des Heeren in de dadelijke gemeenschap met zijn

God mag verkeerren, dan zegt zijn hart: Mij n God. Dan is het niet gelijk aan den dienstknecht, die een tijdlang in het huis is en dan weder wordt weggezonden, en die dient om loon, maar dan is het als een kind, dat in het huis behoort, zijn tehuis er heeft, dan gevoelt het zich daar zoo gemakkelijk, evenals iemand, die in zijn eigen woning is, waar alles het zijne is, en wien de toegang, ook tot de binnenste vertrekken, is vergund.

Maar de woning is ook het beeld van veiligheid. Daarvan zingt de gewijde dichter in den 91sten Psalm: »Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen." Er is een reiziger, die bij het vallen van den nacht een eenzamen weg bewandelt. Het is donker; de stormwind giert om hem heen; de bliksems schieten door het hemelruim; de donder rolt en klatert door de lucht; het akelig huilen van het roofgedierte, dat op buit uitgaat, klinkt hem in de ooren. De angst grijpt hem aan; hij gevoelt zich ieder oogenblik in gevaar, om verpletterd of verscheurd te worden. Maar ziet, aan den weg staat eene woning; hij bereikt die en wordt er in opgenomen. Nu is hij veilig, wat gevaren daar buiten ook mogen dreigen. In God, als in hun woning, is zijn volk veilig en geborgen. Hij is de eeuwig e God.

Daarin ligt inzonderheid de kracht van Mozes' wensch, ligt de vastheid, de sterkte van de woning. Als wij een huis hebben, dat bezwijkt als de stormen of de waterstroomen er tegen vallen, dan biedt het ons geen veiligheid. Als ons huis met den tijd verouderd en vermolmt, dan is er gevaar, dat het eindelijk instort en wij onder het puin begraven worden. Zoo is het huis der hope voor de eeuwigheid, dat menigeeen zich bouwt, en waarin hij meent veilig te wonen, maar dat niet gegrondvest is op het eenig vaste fundament, Jezus Christus, de Rots der eeuwen.

Maar de eeuwige God is de Onveranderlijke, die tot zijn bondvolk spreekt: »Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer" (Jes. 54: 10). In den eeuwigen God is het veilig wonen; in den eeuwigen God te zijn is zaligheid.

II.

Ons tekstwoord toont ons God als de Kracht van het leven zijns volks.

God woont in den hemel; de hemel der hemelen is de plaats waar Hij zijne heerlijkheid en majesteit het luisterrijkst openbaart. De hemel is zijn troon en de aarde is de voetbank zijner voeten. Mozes wenscht nu voor des Heeren volk, dat God in den hemel, die hooge, heerlijke God, hun schuilplaats zij, in en bij wien zij schuilen bij alle gevaren, die hen dreigen; hun toevluchtsoord, waarheen zij vluchten met al hunne nooden en benauwdheden; hun bergplaats, waarin zij zich versteken, als zij aangevochten worden, als het in en om hen stormt. Maar nu voegt de man Gods er nog bij: »En van onder eeuwige armen», d. i. dat de eeuwige armen van dien God onder u zijn. De eeuwige God zelf dus boven hen, om hen te dekken; de eeuwige God rondom hen, om in Hem te wonen, en zijn eeuwige armen onder hen, om hen te dragen. Wat zou het kind van God dan nog meer willen?

Mozes weet, hoe diep afhankelijk 's Heeren volk is. God moet alles voor hen zijn. God heeft zijn verlossende en bewarende armen onder hen gestoken, en op die armen zijner genade worden zij gedragen. Maar de bewustheid daarvan is bij hen niet altijd levendig. Dan, als zij de draagkracht van Gods armen niet gevoelen, willen zij in hunne dwaasheid rusten op hun eigen armen; stellen zij vleesch tot hunnen arm; zoeken zij hunne kracht in zichzelf en in de omstandigheden; en dan gaan zij verkeerde wegen in, dan komen zij in de zaal van Kafafas. Dan moet de Heere hen in zijn oneindige goedheid weder aanzien, hun eigen kracht verbreken en hunne dwaasheid beschamen. Maar als zij in God als in hunne woning mogen zijn, dan gevoelen zij de armen van hun God onder zich. En, o, het is zoo zalig, als zij, in zichzelf machteloos, zich mogen laten dragen op en in die Godsarmen. Dan is er geen nood, want het zijn eeuwige armen, die niet moede worden van het dragen, maar altijd uitgestrekt blijven onder hen, zoodat zij niet vallen kunnen.

Mozes, toen Israel met Amelek streed, moest de handen omhoog houden. Als hij zijne hand ophief, zoo was Israel de sterkste, maar terwijl hij zijne hand nederliet, zoo was Amalek de sterkste. Doch de handen van Mozes werden zwaar, hij werd moede. Daarom namen zij een steen, dat hij daarop zat, en Aäron en Hur onderstutt'en zijne handen. Alzoo waren zijne handen gewis, totdat de zon onderging. (Exod. 17: 10-12) Maar de eeuwige armen Gods zinken nooit naar beneden. Hij wordt niet moede of mat.

God is een geest, een onstoffelijk wezen. Als er in het

Woord, waarin God in zijn nederbuigende goedheid zich op menselijke wijze openbaart, van zijne armen wordt gesproken, dan zijn deze de uitdrukking van Gods macht. De macht is in Hem almacht, en zijn almacht is de almachtige God zelf. Als Mozes nu begeert voor des Heeren volk, dat zij zich in de armen van hun God zullen laten dragen, dan is zijn wensch, dat de eeuwige en almachtige God, als hun Verbondsgod, zijne kracht in hen volbrengende, hen beveilige in al hunne wegen, hen trooste in elken nood, en dat zij dan ook, machteloos in zichzelf, leunen en steunen mogen op hun God, zich op Hem mogen verlaten, en, heilig onbezorgd, Hem mogen laten zorgen.

III.

Het is de wensch van Mozes, dat de Heere voor zijn volk zij de Beschermers tegen hunne vijanden. »Hij verdrijve den vijand voor uw aangezicht.» Israel zal weldra Kanaän binnentrekken. Dat land, hun door Jehova beloofd, is nu nog in het bezit van de Kanaänietische volkstammen. De Heere heeft gezegd, dat die heidenen, die de mate hunner ongerechtigheid hadden volgemaakt, zullen verdelgd worden; dat Hij hen in hunne hand zal geven. Maar toch zullen zij het land moeten veroveren door hun zwaard. Nu zegt Mozes hun, dat zij de overwinning alleen van den Heere kunnen verwachten, en wenscht hij hun toe, dat de getrouwe God overeenkomstig zijn belofte de Kanaänieten verdrijve, en hun het land Kanaän in erfelijke bezitting geve. Hij is de Almachtige, die slechts te spreken heeft: »Verdelg!» en al hunne vijanden, hoe machtig ook, zullen vlieden.

„Hoe trotsch zijn vijand wezen moog’,
Hij zal, voor zijn ontzaglijk oog
Al sidderende vluchten.”

Maar ook hier ligt in Mozes' wensch een diepere beteekenis voor het ware volk des Heeren te allen tijde. Dat volk heeft den strijd met machtige vijanden, met het drievoedige monster, de wereld, den duivel en het zondig vleesch, aan te binden. Die vijanden loeren altijd op hen, en niet het minst, als zij verkeerden mogen in een toestand, waarin zij zich zalig gevoelen in hun God.

Als een kind des Heeren in zijn God mag schuilen als in zijne woning, en zich mag laten dragen in de eeuwige armen, die onder hem zijn, dan ligt het vleesch, de oude natuur, aan banden; dan ligt de wereld er onder; maar dan vooral ligt Satan op de loer. En als dan van de versterkte stad slechts éene poort opengaat, dan dringt hij daarbinnen, om er den vrede te verstoren.

Al deze drie machten blijven vijanden, ook dan, als de Heere hun belet hunne macht uit te oefenen. Satan is altijd bezig de begeerlijkheden der wereld voor oogen te stellen, en de hoogmoedige natuur te prikkelen. Wel kan hij het kind van God uit de eeuwige armen Gods niet rukken, want de trouw van den Verbondsgod wankelt niet, en de eeuwige Hoogepriester bidt altijd voor al de zijnen, dat hun geloof niet ophoude. Maar toch wendt de Vorst der duisternis alle listen aan, om Gods kind er toe te brengen, dat het zich niet gewillig wil laten dragen in de armen van zijn God.

En als het den booze gelukt, hem zoover te krijgen, dat hij zijn eigen weg gaat kiezen, en inplaats van door den Heere gedragen te worden, zelf wil loopen, dan heeft hij hem de zaligheid in zijn God ontroofd.

Mozes wenscht nu, dat de Heere de vijanden, die des Heeren volk den vrede in hun God benemen, verdrijve. En dat kan die God, dat mogen zij van dien God verwachten, want Hij is de Almachtige, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er. Als Hij zegt: »V e r d e l g!" dan vlieden alle vijanden voor Hem henen. Wij willen vaak strijden met het Petruszwaard in de hand. Dan worden de vijanden nog machtiger. Maar als de Heere zich openbaart in zijne majesteit, en spreekt: »I k b e n h e t!" dan stort de gewapende bende ter aarde, en ligt machteloos aan zijne voeten.

M. H.! beter wenschen kunnen wij elkander niet geven, dan Mozes in onzen tekst aan Israel gaf. Een eeuwig God in den hemel, om in en bij Hem te schuilen, temidden van de stormen des levens; een eeuwig God hier, om ons te dragen, bij onze machteloosheid; een almachtig Beschermers tegen al onze vijanden. Dan is er geen nood, al moge het dan donker worden; al gaat het ook door diepe wegen heen; al wordt de strijd soms bang.

Maar is die God u w God geworden, met wien gij vereenigd werdt door het geloof in en door Jezus Christus? Dan moet gij in uw zieleven ook eenige kennis hebben aan de zaken, welke in dien wensch liggen opgesloten. Daarvan kennen

alle kinderen Gods iets. De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, welke des Geestes Gods zijn; zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden. (1 Cor. 2: 14) De geestelijke dingen zijn hem vreemd. Hij kent zichzelf niet in zijn ellende, en God is hem een onbekende God. Indien gij, M. H.! nog niet door het geloof in Jezus Christus in de gemeenschap met God zijt gekomen, indien gij nog in een onverzoende betrekking staat met God, dan, al moogt gij een gedaante hebben van godzaligheid, zoekt gij uwe woning nog in deze wereld, alsof gij hier een blijvende stad hadt en rust zoudt vinden in de dingen dezer aarde. En toch roept u alles, waarin gij in uwe dwaasheid rust wilt zoeken, altijd toe: »Bij mij is het niet!» Wij zwerven door de wereld heen; rusteloos worden wij voortgedreven; nu valt de een, dan de ander aan onze zijde weg; straks maait de zeis des doods ook ons af. Dan gaan wij naar ons eeuwig huis. En als gij dan niet geborgen zijt in Jezus Christus, als de eeuwige God hier u niet eene woning is geworden, en als gij niet door zijn eeuwige armen zijt opgenomen, dan zal het eeuwig Vaderhuis niet uwe woning zijn, maar zal uw deel zijn in de plaats des eeuwigen verderfs. Nog roept de stem der genade: »Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is!» Moge de eeuwige God nog uwe woning worden! Daartoe moet uw eigen huis, het huis uwer vleeschelijke begeerlijkheden en uwer eigengerechtigheid worden afgebroken, om, uit uzelfen uitgedreven, voor uwe verloren zielen eene schuilplaats te zoeken in de wonden en in de gerechtigheid van den Borg en Middelaar Jezus Christus, den Plaatsbereider in het Vaderhuis.

Werd de eeuwige God door genade onze woning, dan zijn wij in Hem veilig en geborgen. Hij is de onveranderlijke God; daarom zijn wij niet verteerd en kunnen wij niet verteerd worden. Kinderen Gods! wij twijfelen nog zoo menigmaal aan de macht en aan de trouw van onzen God; wij vertrouwen Hem zoo weinig. Vandaar, dat er zoo weinig een bestendig wonen is in Hem, en dat wij zoo weinig ons gewillig laten dragen in zijne armen. Wij maken vleesch tot onzen arm, en willen den Heere den weg voorschrijven. Dan ontnemen wij aan onzen God de eere, die Hem alleen toekomt. Er is zulk een heerlijk verband gelegd tusschen de eere Gods en onze zaligheid. Ons te dragen in zijn eeuwige armen, dat is Gods eer. En het is ons zalig in die armen te liggen. Zij Mozes' wensch veel onze bede! Het is zoo goed, in onzen God te schuilen; in Hem, als in onze woning, ons tehuis te

gevoelen. Dan zingt onze ziel: »In God is al mijn heil, mijn eer, mijn sterke rots, mijn tegenweer.” Met onzen God kunnen wij de wereld door, ook temidden van strijd en van ver-smading. Onze reis duurt niet lang meer. Dan, als de woestijn-reis is geëindigd, gaan wij in, door de Jordaan des doods, in het hemelsch Kanaän; en daar, waar geene vijanden meer zullen zijn, zal de eeuwige God onze eeuwige woning zijn. Amen.

In God is al mijn heil, mijn eer,
 Mijn sterke rots, mijn tegenweer;
 God is mijn toevlucht in het lijden
 Vertrouw op Hem, o volk! in smart,
 Stort voor Hem uit uw gansche hart;
 God is een toevlucht t' allen tijden.

Psalm 62 : 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXII.

WEE DER WERELD VAN DE ERGERNISSEN.

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Gezegend zij de Heer, die t' allen tijde
Mijn rotssteen is, mijn handen leert ten strijde,
En tot den krijg mijn vingers toebereidt:
Mijn hooge burg, mijn goedertierenheid:
Die mij bevrijdt: mijn schild, op wiens vermogen
Ik vast vertrouw; wiens arm mij wil verhoogen;
Die heerschappij, en roem, en sterkte geeft,
En die mijn volk mij onderworpen heeft.

Psalm 144 : 1.

»Ik zal mijne hand tot de kleinen wenden.» (Zach. 13 : 7)
Zietdaar, M. H., een belofte Gods, die onze aandacht dubbel
waardig is. De Heere zegt hier zijne zorg en bescherming
toe aan de kleinen. Dan doet de Koning der koningen wel
anders dan de vorsten der aarde, want dezen zien juist naar
de kleinen niet om, die moeten zelve hun weg vinden. Wie
hulp en bescherming van den koning wil hebben, moet wat
beteekenen in de wereld. Het is echter den Heere niet genoeg,
dat Hij zich tot de kleinen wendt en zich dezen bijzonder
aantrekt, maar de hoogen en grooten wederstaat Hij. »Wat
hoog is onder de menschen, is een gruwel voor God», lezen
we in de Schrift (Luk. 16 : 15^b). Den Heere Jezus hooren wij
danken: »Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde,
dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen
hebt en den kinderkens hebt geopenbaard, want alzoo is ge-
weest het welbehagen voor U.» (Matth. 11 : 25, 26) Ook de
profetie getuigt: »Hij zal zijn kudde weiden, gelijk een her-
der; Hij zal de lammeren in zijne armen vergaderen en in
zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtken leiden.»
Geen wonder, dat die kleinen vol zijn van de genade, die de
Heere hun bewijst. Hanna bad en zong in den tabernakel

Gods, toen zij haar Samuel den hoogepriester toevertrouwde. »Hij verheft den geringe uit het stof en den nooddruftige verhoogt Hij uit den drek, om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij hen den stoel der eere doe beërven.» En David zeide: »De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten!» En Maria, de begunstigde onder de vrouwen, zong: »Hij heeft machtigen van de tronen afgetrokken, en nederigen heeft Hij verhoogd. Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij ledig weggezonden.»

Daar zijn ook in Christus' Kerk »niet vele wijzen naar den vleesche, niet vele machtigen, niet vele edelen,» maar meer armen dezer wereld, die de Heere uitverkoren heeft, om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben. Niet dat dit, woord ons recht zou geven tot de bewering, dat aardsche armoede alleen reeds recht geeft op de erfenisse Gods. Want de Heere heeft gezegd: »Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.» Met andere woorden, alleen de geestelijk kleinen zijn de voorwerpen van 's Heeren reddende genade en barmhartige boede. Dit blijkt ons duidelijk uit het Schriftwoord, dat we thans gaan overdenken. Gij vindt het in:

MATH. 18 : 2—6.

En Jezus, een kindeke tot zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen,

En zeide: Voorwaar zeg ik u, indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.

Zoo wie dan zichzelf zal vernederen, gelijk dit kindeken, deze is de meeste in het koninkrijk der hemelen.

En zoo wie zoodanig een kindeken ontvangt in mijnen naam, die ontvangt mij.

Maar zoo wie een van deze kleinen, die in mij gelooven, ergert, het ware hem nutter dat een molensteen aan zijnen hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.

Dit sprak de Heere Jezus als antwoord op de vraag zijner jongeren: »Wie is toch de meeste in het Koninkrijk der Hemelen?» Eene vraag, die meer dan eens behandeld is in den kring dergenen, die zoo dicht bij den Heere stonden en Hem werkelijk voor den Messias hielden. Zij doet ons zien, dat het voor de discipelen vaststond, dat er in Gods koninkrijk

ook meesten en minsten moesten zijn. Dienenden en gediend wordenden, hoogen en lagen. Hoe zouden zij anders hebben kunnen oordeelen, zij die altijd geleefd hadden onder een hiërarchie, waarin dat verschil van heerschers en beheerschten met kracht gehandhaafd werd? In het Messiasrijk zou het ook zoo moeten zijn. En wel zal hun het Woord des Heeren als een orakel, als een onoplosbaar raadsel in de ooren geklonken hebben: »Voorwaar, zeg ik u, indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.» Om te beter zijne meening te doen verstaan, nam de Heere Jezus een kindeken en stelde dat in het midden der discipelen, toen Hij de daareven vermelde woorden sprak. Het kind was voor de discipelen een voorbeeld en blijft het ook voor ons. Dit is ook het geval in de volgende verzen, ofschoon sommige Schriftverklaarders, met name de Luthersche, beproefd hebben om de uitdrukking »kleinen, die in mij gelooven,» uitsluitend van toepassing te maken op de kinderen. Het verband echter verbiedt dit, zooals wij later zien zullen, wanneer wij dieper in onzen tekst indringen. Wij hebben hier te spreken van de kleinen des Heeren:

- a) wie ze zijn;
- b) hoe ze ontvangen moeten worden;
- c) wat hun onthouden moet worden.

Mijn hart verheft zich niet, o Heer!
 Mijn oogen zijn niet hoog; 'k verkeer,
 Ik wandel niet in 'tgeen te groot,
 Te vreemd is voor uw gunstgenoot.

Heb ik mijn* ziel niet stil gezet,
 En mij verloochend naar uw wet,
 Gelijk het pas gespeende kind
 Zich stil bij zijne moeder vindt!

Mijn ziel, die naar den vrede haakt,
 En 't morrend ongenoegen wraakt,
 Is in mij als een kind gespeend,
 En heeft zich met uw wil vereend.

I.

Wat soms zelfs met een grooten omhaal van woorden niet duidelijk gemaakt kan worden voor de menschen, wordt duidelijk door één enkel beeld. Daarom heeft de Heere zich vaak van gelijkenissen bediend. Ook in onzen tekst vinden we zulk een beeld, dat van het kind namelijk. Bij kinderen vergelijkt de Christus de zijnen, die Hij kleinen noemt. Wat de punten van overeenkomst tusschen een kindeken en een kleine des Heeren is, schijnt niet zoo gemakkelijk te zeggen te zijn; wanneer men namelijk let op de verschillende gevoelens, hierover geuit.

Natuurlijk behoef ik niet alle gevoelens te bespreken. Daar zijn er onder, die dat niet waard zijn. Zoo roemt, om niet meer te noemen, meer dan één de onschuld bij de kinderen en zegt: Zie, die moet gij ook zoeken bij de kleinen des Heeren. Maar wie durft van de onschuld der kinderen te gewagen, wanneer de Heilige Schrift van hen zegt, dat zij in zonden ontvangen en geboren worden? Moeten ze ook niet sterven; en weten we niet, dat de dood de bezoldiging der zonde is? Anderen zoeken een punt van overeenkomst in het vertrouwen, waarvan men beweert, dat het onzen kleinen zoo eigen is. Ik heb nooit iets daarvan gemerkt. Stel, dat ge met uw kind voor een sloot staat en gij zegt: „Kom, kind, ga hier over, ik zal u vasthouden,” zal uw kind niet zeggen, dat het niet durft? En gij zult het op uwe armen moeten nemen en daarover dragen; dan zal het beschaamd worden en erkennen, dat zijn vader, zijn moeder toch wel sterk is en te vertrouwen.

Zie, dat is nu het eerste kenmerk van het kindeken, licht beschaamd worden. De volwassenen daarentegen groeien langzamerhand dit schaamrood weder uit. In geestelijken zin is dit ook waar. Wanneer iemand groot is in eigen oogen, dan dient hij de wereld en den Satan zonder blikken of blozen. Niets voelt hij van zijn ongelooft of ongevoelighed. Heeft het echter den Heere Jezus behaagd, in ons het kindschap te leggen, en zijn wij kinderen, dan zullen we beschaamd worden over alle ongelooft, dat in ons opschiet als een giftige plant, over elke afwijking van des Heeren woord.

Het tweede kenmerk van het kindeken is een voudigheid. Zeer terecht zegt men: »Eene kinderhand is spoedig gevuld.” Daar zijn wel kinderen, die niet licht tevreden zijn en altijd meer willen hebben, maar die hebben de kindernatuur verloren. Daarentegen staat het echte kind niet naar hooge dingen. Dit is ook op geestelijk gebied waar. Het kind Gods leert inzien, dat het alles verbeurd heeft en dus op niets aanspraak

maken kan. Zulk een is dan blij, als hij, al is het dan ook maar een zeer klein, bewijs van Gods barmhartigheid ontvangt. Dat geringe zelfs is hem het bewijs van de ontzaglijk groote liefde zijns Zaligmakers. Het is hem zeer groot. Het kindeken heeft niets, bekommert zich om niets, want zijn vader zorgt voor hem. Zoo is ook het kind Gods arm van zichzelf, zonder zich daarover te ontrusten, want zijn Heere voedt het aan Jezus' tafel, reinigt het van zijne zonden, heeft het, in één woord, voor zijne rekening. Nog meer, al is het schijnbaar arm, het is toch werkelijk rijk, want zijn Vader is rijk en heeft het een rijke erfenis bewaard in de hemelen.

Een kind eindelijk is leerzaam en neemt hierdoor toe in kennis. Wie boven de kinderjaren uitkomt merkt, dat het leeren niet meer zoo goed gaat als vroeger; ook de lust om te leeren begint langzamerhand te ontbreken. En is hij oud geworden, dan is die leerlust geheel weg en we nemen eerder af in kennis dan dat we er in opgroeien. In geestelijk opzicht gaat het niet anders met den mensch. In de zonde levende en daarin voortgaande, verliezen we hoe langer hoe meer, zelfs van de uitwendige kennis, die we ontrent den Heere bezitten. Daarentegen, maakt de Heere ons tot een kindeken, dan ontwaakt de lust, om weer aan den Heere Jezus te vragen, om meer van Hem te weten. Ons hart ziet dan uit naar den Heere en vraagt Hem: Och, leer mij nog meer van U en uw genade, dan zal ik mij nog meer in U verlustigen.

Dit woord kindeken, voor de zijnen, verwisselt Hij in onzen tekst met kleinen; en wel vooreerst, omdat zij meestal gering van staat zijn. Een raadsheer als Jozef van Arimathea, een leeraar als Nicodemus moge de Heere Jezus onder zijn gemeente tellen, — schoorvoetend, vreesachtig naderen zij. Daartegenover zijn de meeste kinderen Gods gering naar de wereld, zonder eenigen invloed in staat en maatschappij.

o, Dat ondervinden zij zoo dikwijls, wanneer zij veracht en vertrapt worden. De wereld durft ze zoo goed aan, want al staan zij op het recht, dat de Heere hun hier op aarde gegeven heeft, ze zullen de hand niet verroeren, om het met geweld te verkrijgen. De minste wereldling heeft nog wel eens den tijd, dat men hem ontziet en daarom recht doet. Maar daarop heeft Gods kind niet te hopen. Waarom zou men hem ook achten, want zijn Koning is ook maar een Gekruisigde. »Ik ben het,» zegt Job (12 : 4, 5) »die zijnen vriend een spot is, maar roepende tot God, die hem verhoort; de rechtvaardige en oprechte is een spot. Hij is een verachte fakkel,

naar de meening desgenen, die gerust is; bij is gereed met den voet te struikelen."

Kleinen zijn de kinderen Gods ook, omdat zij slechts weinigen zijn. »Vrees niet, gij klein kuddeken!" heeft de Heere Jezus eenmaal gezegd, en in die uitdrukking behoeft nog niet de minste verandering gemaakt te worden. Wel kan men op sommige tijden groote scharen achter den Heere Jezus en zijn Woord zien loopen, maar dan geldt het woord des Heeren: »Gij zoekt mij, niet om de teekenen, die gij gezien hebt, maar omdat gij van de brooden gegeten hebt en verzadigd zijt." »Kruis Hem!" roepen die duizenden even gemakkelijk als »Hosanna!"

»Hoe zijn de omstandigheden?" vragen de menschen, wanneer het den Christus geldt. En is de strooming van den Heere af, dan verlaten velen Hem. De geschiedenis van ons eigen vaderland bewijst dit. Toen er ambten, bedieningen, invloed, rijkdom aan hing, waren er velen, die Christus beleden als Borg en Middelaar. Maar toen de revolutiegeest de Kerk des Heeren in de engte dreef, was deze weer zeer klein.

Kleinen zijn de geloovigen ook, omdat zij, aangezien zij, meer dan anderen aan ramp en tegenspoed en verdrukking bloot staande, vaak klein van hart worden en zich moedeloos gevoelen. Dit is zeker niet goed, en de Heere bestraft de zijnen er voor, maar een wereldling mag er toch meer van zeggen, want het minste zuchtje maakt hem reeds benepen in het hart. En Gods kind bedreigen de stormen des levens, terwijl de stem der verleiding hem toeroept: »Verlaat God, den Heere, verminder tenminste uwen ijver voor Hem en alles zal weggenomen worden, wat u drukt."

Kleinen ook moeten de kinderen Gods heeten, omdat ze klein van zichzelf denken. Onwaardig voor God zich gevoelende, zijn ze ook klein voor den Heere. Daarom moeten zij zich dagelijks er over verwonderen, dat de Almachtige hunner gedenkt en gunsten bewijst. De krachten zijn ook zoo klein bij de discipelen des Heeren Jezus. Wat is hun geboden in het Woord van God? En hoe staan zij daartegenover? Immers, als meer dan onnutte dienstknechten en dienstmaagden, die verdiend hebben van den Heere verworpen te worden, maar door zijne trouw leven.

Van dage tot dage groeit het getal en de macht der vijanden aan en Gods kinderen hebben daartegenover niet anders dan kleine kracht. Kleinen erkennen de geloovigen zich te zijn, als zij een ander uitnemender mogen achten dan zich zelven.

Dit alles verstaat de Heilige Schrift onder de kleinen des Hee-

ren. Niets anders mogen wij daarvoor aannemen. Er is wel gevaar voor. Want velen noemen kleinheid voor God onervaren zijn in het Woord der gerechtigheid of ook licht geërgerd worden over wat men bij andere kinderen Gods niet verstaat. Ook heet de beschroomde vaak de kleine des Heeren. Zoo zocht men een ingebeelde kleinheid te vormen, daarmee zich te bekleeden en dan uit te roepen: Ik ben ook een kindeken Gods! Bedriegt uzelfen niet, M. H., want niet wat de mensch voor klein uitgeeft is dat, maar wat God de Heere klein gemaakt heeft. Zoo is het Johannes den Dooper gegaan, toen hij, doof voor alle inblazingen van zijne vrienden, uitriep van den Heere Jezus: »Hij moet wassen en ik minder worden.» Onderzoekt uzelfen nauw, of ge werkelijk reeds zulk een kleine des Heeren zijt geworden; en bevindt ge, dat ge nog hooggevoelend en trotsch zijt, weet dan, dat dezulken het koninkrijk Gods niet zullen beërven. Klein gemaakt door den Heere, die zijn Woord en Geest daartoe gebruikt. Uit de kleinheid is geen roepen, dan dat des Heiligen Geestes met onuitsprekelijke verzuchtingen: »o God, wees mij, zondaar, genadig.» De Heere heeft gezegd: »Indien gij u niet verandert en wordt gelijk een kindeken, gij zult in het koninkrijk des hemels niet ingaan.» Dit veranderd worden van den Heere Jezus bewijst, dat wij van nature groot en hoog zijn, maar neergeslagen dienen te worden door de hand des Heeren.

Ziet, derzulken is het koninkrijk der hemelen. Met deze uitdrukking wordt in de Schrift bedoeld of het rijk der genade of het rijk der heerlijkheid of beide tegelijk. In onzen tekst is het eerste bedoeld. Wie een kind is van God, is onderdaan van het rijk der genade. Nog meer, hij is de minste daarin. En wat wil dat zeggen? Hij is als een, die dient, en al dienende zichzelf zou vergeten, om alleen voor de eere des Heeren en de zaligheid der broeders en zusters te leven.

II.

»En zoo wie zoodanig een kindeken ontvangt in mijnen naam, die ontvangt mij,» zegt de Heere Jezus verder. Wat dat toch wil zeggen: als Jezus ontvangen te worden? Hoe moest Hij ontvangen worden? Immers, in de eerste plaats, met eere. Hij is de hoogste, de eerste; dus behoort de ziele Hem eerbiedig en ootmoedig tegemoet te gaan. Zoo behoort ook een kind Gods, als het ergens komt, met eere ontvangen te worden. En dat moet de wereld evengoed doen als de gemeente des Heeren. Maar de eerste bedankt er voor. Geen wonder. Zij ontvangt den Heere Jezus niet dan met verach-

ting of onverschilligheid. Dus doet zij ook met Gods kinderen. En de Satan, hij heeft immers den Heere ontvangen met verleiding en verlokken, en zoo handelt hij ook met de uitverkorenen des Heeren. We kunnen dus gerust zeggen, dat dezen op het Woord des Heeren geen acht slaan. Anders moeten echter de geloovigen doen.

Zij doen het niet altijd. Denkt slechts aan Saulus van Tarsen, toen hij pas bekeerd was geworden. Hij poogde zich bij de discipelen te Tarsen te voegen, »maar zij vreesden hem allen, niet geloovende, dat hij een discipel was.” Geheel anders deed de stokbewaarder van Filippi, die hem en zijn vriend Silas, dadelijk nadat hij een kindeken des Heeren geworden was, uit de gevangenis in huis nam »en hen van de striemen wiesch.” Ook de purperverkoopster van Thyathire opende de deur van haar huis voor den apostel. Maar zij had nog een tweede reden voor deze ontvangst van Paulus. Om namelijk van hem onderwezen te worden in de Schriften en geleerd van den Heere. Om die reden zou ze ook den Christus ontvangen hebben, dus ook zijn knecht, zijn kindeken. Wie kan dit vreemd vinden, wanneer wij soms zelfs wereldsche menschen zien hangen aan de lippen der vromen, wanneer zij van den Heere en zijn genade spreken. Ik heb dezulken dikwijls hooren zeggen: »’t Verveelde mij niets, dat kind Gods te hooren.” Toch gaan zij den ouden weg der zonde weer voort, en vergeten wat zij vernomen hebben. Maar ontvangen wereldlingen, dienaars der zonde, de kleinen des Heeren, om van hen onderricht te worden, hoeveel te meer de broeder en de zuster! Daar zijn immers diep ingeleiden, vergevorderden op den weg des levens, die leeren kunnen. Maar daar zijn ook eenvoudigen, van wier lippen zelfs de verstgevorderde op den weg des levens nog veel kan leeren. En leeren ze elkaer niet, dan kunnen ze toch met elkaer spreken, evenals ze graag met den Heere Jezus zouden spreken. De bekende Rutherford zegt ergens, dat het een groote gunst des Heeren is, wanneer de eene broeder den anderen mag ontvangen, want dan kunnen zij met elkaer spreken van den Heere Jezus en elkaer wakker houden, totdat hun Heiland komt. Zeker ligt ook in het woord des Heeren: »Zoo wie zoodanig kindeken ontvangt in mijnen naam, die ontvangt mij,” de beteekenis om daarbij te geven, wat men heeft. De vrouwen in Israel, die den Heere volgden, dienden Hem van haar goederen. Zoo dient de eene broeder den anderen. Weer denken we ons den stokbewaarder van Filippi, zooals hij Paulus en Silas de tafel voorzette. Het bleef echter niet bij eten van de spijze, die vergaaf. Immers »hij verheugde zich tevens bij de ontvangste van den

apostel) dat hij met al zijn huis aan God geloovig geworden was." God den Heerè groot te maken voor zijne barmhartigheid en ontferming is de vreugde van Gods kinderen, als zij elkaër ontmoeten, als zij met elkaër gaan.

Daar is bij dit ontvangen van het kindeken Gods echter een groot gevaar. Dat men namelijk zich laat medeslepen door zucht naar eer of door medelijden. Om dit te kunnen, heeft dan ook de Heere Jezus geboden, dat de ontvangste zou zijn in zijn naam en dus tot zijn eere. Zoo waakt de trouwe Herder zijner kudde telkens bij de zijnen tegen die ontzettende zonde van den hoogmoed en de begeerlijkheid, de vruchtbare moeder van alle andere zonden. Klein hoort bij klein, roept de Heere zijn gemeente toe en dan zal Hij van alles de eere ontvangen.

III.

Maar wat zal met hem geschieden, die niet alleen Gods kleinen niet ontvangt, maar hen ook ergert? »Het ware hem nutter, dat een molensteen om zijnen hals gehangen en dat hij verzonken ware in de diepte der zee." »

Wat is ergernis? Het oorspronkelijke woord beteekent eigenlijk een zeker krom hout, dat in de val opgezet wordt en, bij de minste aanraking losschietende, de val doet neerslaan. In ruimen zin heeft het de beteekenis van *val* of *valstrik*. Daar die naam langzamerhand uitsluitend in zedelijken zin gebezigd werd, bedoelt men er mee *aanstoot* of *hindernis*. Het werkwoord *ergeren* beteekent dan: *aanstoot* geven, dat is, *aanleiding* zijn tot iemands *struikeling* en *val*. Nu moeten we wèl in het oog houden, dat er met dit woord, welks beteekenis zoo duidelijk is, evenals met zooveel andere, zoo wonderlijk is omgesprongen, dat men het ook heeft toegepast op dingen, waar ze eigenlijk niet op passen. Daardoor is men gekomen tot de onderscheiding *genomen* en *gegeven* ergernis. Wanneer wij namelijk lezen, dat de Farizeën zich ergerden aan 's Heilands leer, of de Heere hen zalig noemt, die aan Hem niet zullen geërgerd worden, dan is dit *genomen* ergernis. Dat wil zeggen, dat hier eigenlijk van geen ergernis sprake is, maar dat de vijanden des Heeren die zoo lieten voorkomen. Ditzelfde moeten wij zeggen van de ergernis, die de Grieken namen aan het kruis van Christus. Van werkelijke ergernis spreekt de apostel Paulus in zijn brief aan de Corinthen (1 Cor. 8 : 8 vv.) als hij zegt: »De spijze nu maakt ons Gode niet aangenaam, want hetzij dat wij eten, wij hebben geen overvloed; en hetzij dat wij niet eten, wij hebben

geen gebrek. Maar ziet toe, dat deze uwe macht niet eenigerwijze een aanstoot worde dengenen, die zwak zijn. Want zoo iemand u, die de kennis hebt, ziet in der afgoden tempel aanzitten, zal het geweten van hen, die zwak is, niet gestijfd worden, om te eten de dingen, die den afgoden geofferd zijn? En zal de broeder, die zwak is, door uwe kennis verloren gaan, om welke Christus gestorven is? Doch gijlieden, alzoo tegen de broeders zondigende, en hun zwak geweten kwetsende, zondigt tegen Christus. Daarom, indien de spijs mijnen broeder ergert, zoo zal ik in eeuwigheid geen vleesch eten, opdat ik mijnen broeder niet ergere." Dus is gegeven ergernis iemand zóo bedroeven door woord of daad, dat men van de paden der liefde afgaat en den geërgerde doet zondigen. Dit geschiedt in de eerste plaats door een valsche leer te leeren, vooral wanneer men dit doet op een betoooverende wijze. Voorts geeft men ergernis, wanneer men iemand tot kwaaddoen aanzet. En dit nog meer, als men het kwaad in een schijnheilig kleed weet te steken of met woorden der Schrift tracht te bedekken. Zoutelooze woorden en slechte voorbeelden eindelijk wekken rechtmatige ergernis op en ontrooven der gemeente en den kleinen meer dan eens de stichting, die zij van het Woord Gods en het voorbeeld der vromen hebben. Het ware zulk eenen, die Gods kinderen ergert, nutter, dat een molensteen aan zijnen hals gehangen en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.

Welk eene straf! Een molensteen, door ezels in beweging gebracht, moet voor eenen, die ergernis geeft, gebruikt worden, zegt de Heere. Een gewone handmolensteen is nog te licht. Hij zou er nog meê naar boven kunnen drijven; maar als een ezelsmolensteen hem houdt, dan blijft hij liggen. Waar? In het water? Neen, in de diepte der zee.

Deze straf pasten de heidenen toe op hun zwaarste misdadigers. Wat moet dus het ergernis geven een vreeselijke zonde zijn, waartegen zulk een vreeselijke dood wordt geëischt! Beter is het te sterven en te stikken als de grootste misdadiger der heidenwereld, dan te ergeren.

De natuurlijke menschen geven vaak ergernis. En wel onderling door verkeerde daden of verleidenden omgang. Vooral echter ergeren zij de kinderen Gods, die zij bedroeven door hun doen en laten, die zij trachten meê te voeren op hun zondige wegen, door hen te leiden van het Woord Gods. Doch dit is geen wonder, want de natuurlijke mensch moet juist daarin zijn genot vinden, uit vijandschap tegen den Heere en zijne kleinen.

Smartelijker is echter, dat ook godzaligen soms ergernis

geven in de huisgezinnen, man tegenover vrouw en vrouw tegenover man, in hunne betrekkingen, in hun maatschappelijke verhoudingen, in hun handel en wandel. Wat een droefheid is er in de gemeente Gods, welk een vreugde in de wereld, als de vromen ergeren door onvoorzichtigheid, door onstichtelijken wandel, door zondigen. Gewis heeft de Heere Jezus gezegd, dat er ergernissen moesten komen, maar: »Wee den mensch, door wien zij komen!» heeft de mond der waarheid daarbij uitgeroepen.

Zijt gij soms van die menschen, Geliefden? Onderzoek dat toch voor het aangezicht des Heeren! En zoo ja, denkt aan het oordeel Gods, dat te zwaarder zal zijn, als gij u vergrijpt aan de kleinen Gods. Haast u om den Heere te vragen, toch aan dat oordeel te mogen ontkomen door die verandering, welke uw ziele geheel omzet en het kindschap Gods inplant. Of zijt gij reeds zulk een kleine des Heeren? Mijn broeder, mijne zuster, zie toe op de ergernissen, die u gegeven worden. Zij dienen om u te beproeven. Kleef den Heere aan en zoek bij Hem kracht, die u in den dag der ergernissen doet palstaan. Wacht u ook voor ergernissen geven. Ge weet, dat de Heere de zijnen niet onschuldig zal houden, als zij zondigen. Zijn toorn zal over u ontbranden. Bid den Heere, dat Hij u houde op zijne wegen en leide door zijn Woord, zijnen naam tot eere. Spreek onderling veel van den Heere. Houdt elkaer wakker tot den dag van 's Heilands komst. Klein bij den weg te zijn, het moge voor de wereld verschrikkelijk zijn, Gods kind, wiens schuld betaald is, wiens zonden verzoend zijn, weet dat er niets zaliger is dan te mogen gelooven en genieten: Ik niets meer, de Heere alles! Amen.

Maak uwe weldaën wonderbaar,
 Gij, die uw kindren wilt behoeden
 Voor 's vijands macht en vreslijk woeden.
 En hen beschermt in 't grootst gevaar.
 Wil mij uw bijstand niet onttrekken;
 Uw zorg bewaak mij van omhoog,
 Bewaar me als de appel van het oog.
 Wil mij met nwe vleuglen dekken.

Psalm 17 : 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXIII.

GIJ ZIJT HET LICHT DER WERELD.

DOOR

D. J. KARSSSEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Uw heilleer wordt door mij alom verbreid;
 'k Bedwing mijn tong en lippen niet;
 Gij weet het, Heer! die alles ziet.
 Mijn hart verbergt nooit uw gerechtigheid;
 Uw waarheid doe ik hooren;
 Uw heil, den mensch beschoren,
 Vloeit daaglijks uit mijn mond;
 Uw gunst, uw trouw, uw Woord
 En Gods geheimen hoort
 Uw talrijk volk in 't rond.

Psalm 40 :5.

In den morgenstond der schepping trad God Almachtig, Schepper des hemels en der aarde, uit de eeuwige lichtglansen, waarin Hij zich hult als in een kleed, tevoorschijn met het machtwoord: »Daar zij licht!» En onmiddellijk daagde het licht in de duisternis en werd, met het licht, het leven voortgebracht. Bleef dit leven niet onbestemd, maar deelde het zich mede aan de verschillende schepselen, door God, een iegelijk naar zijn aard, daartoe geschapen; ook het licht, op den eersten dag voortgebracht, verkreeg op den vierden dag bepaalde bestemming in lichamen, daartoe tot aanzijn gebracht. God schiep op den vierden dag de zon, de maan en de sterren, opdat zij, in zichzelfe duistere bollen, het licht, door den Schepper hun medegedeeld, verspreiden zouden op dit wereldrond, en scheidings maken tusschen dag en nacht en »tot teekenen en tot gezette tijden en tot dagen en jaren» strekken zouden. Maar boven dit n a t u r l i j k licht, aan die lichamen ter verspreiding medegedeeld, schonk God aan het hoogste schepsel, den mensch, het b o v e n n a t u r l i j k licht om dit eveneens in deze wereld te openbaren. Doch de mensch heeft dit hoogere

licht, onmiddellijk uit God hem toestroomend, uitgebluscht en is in de duisternis verzonken. Dat Goddelijk licht is echter niet verborgen gebleven. In Christus is het weder op aarde als genade licht verschenen, en door den Heiligen Geest der kerke medegedeeld, opdat het door die kerk wederkeerig in deze duistere wereld zou verspreid worden en van haar uit tot verheerlijking Gods eeuwig zou terugstralen.

Hierop willen we elkander in deze avondure wijzen, gelijk dit ons duidelijk door den Heere Jezus getoond wordt in het woord uit de bergrede:

MATTH. 5 : 14a.

»Gij zijt het licht der wereld.»

Onderzoeken wij achtereenvolgens, wie het »licht der wereld» genoemd worden; welk licht bedoeld wordt; waaraan dit licht zijn oorsprong ontleent, en waartoe het wordt medegedeeld.

Leide de Heilige Geest ons bij dit onderzoek, opdat velen, door het licht der Waarheid bestraald, zelve tot »licht der wereld» worden mogen!

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;

Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.

Ik weet, hoe 't vast gebouw van uwe gunstbewijzen,
Naar uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zoomin de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zoomin zal uwe trouw ooit wanklen, of bezwijken.

Hoe zalig is het volk, dat naar uw klanken hoort!

Zij wandlen, Heer! in 't licht van 't Goddlijk aanschijn voort.

Zij zullen in uw Naam zich al den dag verblijden.

Uw goedheid straalt hun toe, uw macht schraagt hen in 't lijden;

Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedoogen,

Maar uw gerechtigheid hen naar uw Woord verhoogen.

Psalm 89 : 1 en 7.

I.

Wie zijn zij, die de Heere Jezus met zulk een verheven naam van »licht der wereld» toespreekt? Vs. 1 en 2 van ons teksthoofdstuk wijzen hen duidelijk aan als Jezus' discipelen, die, tot den Heere op den berg gekomen, de zaligsprekingen

uit zijn gezegenden mond hooren mochten en in het vorig vers het »zout der aarde" worden genoemd. Maar zijn alleen die enkele discipelen tot dien hoogen rang van »licht der wereld" verkoren? Voorzeker, in de eerste plaats hebben zij de heerlijke bestemming van den Heere ontvangen, om dragers van dat licht der waarheid te zijn, dat, in Hem, het Licht der wereld, verschenen, hun medegedeeld werd, om het tot aan 's werlds einden te verspreiden. In hen werd bevestigd, wat Jehovah door Jesaja's mond gesproken had: »Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, om mijn heil te zijn tot aan de einden der aarde." (Jes. 49 : 6, vgl. Hand. 13 : 47) Zij werden op bijzondere wijze met het Goddelijk licht bestraald, door den Heiligen Geest geïnspireerd en in de Waarheid ingeleid, opdat zij als apostelen de waarheid niet slechts door hun woord zouden verkondigen, maar ook door hunne geschriften als een dierbaren erfeschat der Kerk mededeelen. Deze geschriften, met die, aan de Kerk des Ouden Verbonds toevertrouwd, tot één Woord Gods saamgesteld, moesten voor alle volgende geslachten tot licht- en kenbron der waarheid strekken. Ontvingen zij het licht onmiddellijk van God, om het der Kerke mede te deelen, — die Kerk ontvangt het middellijk uit dat Woord Gods, de eenige kenbron der Waarheid, maar ook met geen ander doel, dan, om daarmede bestraald, het wederkeurig in deze in duisternis verzonken wereld te verspreiden. Zoo geldt niet slechts voor de apostelen, maar ook voor alle ware leden der Kerk, wat de Heere Jezus op den berg tot de discipelen sprak: »Gij zijt het licht der wereld." Trouwens, in dien kleinen discipelkring was reeds de Kerk besloten, die uit hen zou voortkomen. Het mostaardzaad, hoe klein ook, zou tot een boom opgroeien, in wiens takken de vogelen des hemels hunne schuilplaats zouden vinden. De apostelen zijn de grondzuilen van de Kerke Christi, in het boek der Openbaring als het nieuwe Jeruzalem voorgesteld, welks muur gebouwd is op twaalf fundamenten, waarin de namen der twaalf apostelen des Lams zijn ingegrift. (Openb. 21: 14) De Waarheid, aan hen en door hen geopenbaard, is de petra, waarop de gansche gemeente gegrondvest is. Zij toch is gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste hoeksteen. Het licht, eenmaal aan de Kerk geopenbaard, die daaruit haar leven heeft ontvangen, moge in den aanvang in den kleinen kring der apostelen besloten zijn, het heeft zijne stralen tot aan het einde der aarde in de harten der uitverkorenen verspreid, die saam als éene Kerk het licht dezer duistere wereld zijn mogen.

II.

Wat is dit licht, der Kerke medegeedeeld? Het is het licht der eeuwige Waarheid Gods, geopenbaard in Christus en door den Heiligen Geest ontstoken in de harten der uitverkorenen. Dat licht, door de zonde uitgedoofd, straalt in niemands harte meer, wordt in deze wereld niet meer gevonden. In onbenevelde glans in het paradijs stralende, heeft Adam het verworpen en uitgebluscht, om zijn geslacht in stikdonkere duisternis te doen verzinken. Wel is het natuurlijk redelicht in den mensch overgebleven, of liever, zijn denkvermogen heeft de mensch, als boven het redeloos dier geplaatst, behouden; maar wijl dit vermogen niet meer door het Goddelijk licht der waarheid bestraald en bestuurd wordt en gansch vijandig daartegenover staat, leidt het hem hoe langer hoe verder van den rechten weg af en voert hem op donkere doolpaden, die in den afgrond van eeuwige duisternis eindigen. Het redelicht, in den mensch overgebleven, is door de zonde een dwaallicht geworden, dat, den mensch bestierende, hem tot het eeuwig verderf voert.

Hoe helderder dit redelicht in hem schijnt en hem voorlicht op den weg, om de waarheid te zoeken, des te verder dwaalt hij van de bron der waarheid af en des te onvatbaarder wordt hij om de geestelijke dingen te kennen, zoodat de hoogst ontwikkelde mensch, tenzij God het genadig verhoede, het diepst in den poel des ongeloofs en den afgrond der duisternis wegzinkt. Neen, niet het natuurlijk redelicht is door den Heere bedoeld, niet de wijzen en geleerden dezer wereld worden door Hem het »licht der wereld" genoemd. Voor de wijzen en verstandigen is verborgen, wat den kinderkens, naar 's Vaders welbehagen, geopenbaard is. (Matth. 11: 25) »Ik zal", zoo verklaart de Heere, »de wijsheid der wijzen doen vergaan en het verstand der verstandigen zal Ik tenietmaken. Waar is de wijze? Waar is de schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt? Want nademaal in de wijsheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zoo heeft het Gode behaagd door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die gelooven." (1 Cor. 1: 19, 20) Het dwaze der wereld (door die wereld veracht) heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou. (1 Cor. 15: 27) En juist dit dwaze wordt door den Heere het »licht der wereld" genoemd. Noemt de wereld alleen haar wijzen en geleerden »het licht der wereld", dat zij hoog in haar scholen en raadzalen verheft, terwyl zij het geestelijk licht als dui-

ternis verwerpt, en hen, die door dat licht bestraald zijn, als een dom en dwaas geslacht, als een »schare, die de wet niet weet,” veracht en vervloekt, — de Heere noemt juist dat in het oog der wereld dwaas en verachtelijk volk het »licht der wereld”, daarmede al haar licht veroordeelende en verwerpende. Het licht der Kerk is niet van beneden, maar van boven, aan de lichtbron der eeuwige Waarheid ontleend, om in deze wereld met zijne glansen het natuurlijk licht te doen verdwijnen.

En moge dat licht der Waarheid hier ook weinig in onbenevelde glans van de kandelaars, waarop het geplaatst is, stralen, eens zal het alle licht verdooven en in zijn vollen glans eeuwig schitteren hierboven. Nooit kan dat licht uitgedoofd worden, omdat het zijn oorsprong ontleent aan de eeuwige lichtbron, in den Drieënigen God gevonden.

III.

Ja, in God zelf is die lichtbron gelegen. Hij is het eeuwig Licht; Hij omhult zich in de onbenevelde en ondoordringbare lichtglansen, waaruit Hij bij de schepping is tevoorschijn getreden, maar waarachter Hij zich weder door de zonde verborgen heeft. Toch heeft Hij zich niet aan deze wereld, naar haar rechtvaardig verdiend oordeel, onttrokken, maar is terstond in het licht der beloften opgetreden, die de afstralingen waren van dat volle Licht, dat in Christus straks op aarde zou verschijnen. Gelijk nu de zon in haar stralen wordt aanschouwd, die het oog naar haar heentrekken, zoo ook mocht de Kerk des Ouden Verbonds bij de stralen der beloftenissen de Zonne des heils aanschouwen, die in de volheid des tijds ter kimme verrijzen zou. En, verlicht door die stralen, mocht zij de levendmakende, genezende, verwarmende en heiligende kracht dier Zonne genieten, die zoowel voor de Kerk des Ouden, als voor die des Nieuwen Verbonds ter zaligheid verzezen is. Zoo was het profetisch woord voor de Kerk des Ouden Verbonds temidden der duisternis de bron van het licht, dat haar heenwees naar de Morgenster, die, verzezen in de wereld, opgegaan is in de harten der uitverkorenen. (2 Petr. 1 : 19) Die blinkende Morgenster, reeds door Bileam aangekondigd (Num. 24 : 17), is in Bethlehem verschenen, door de ster der Ooster-wijzen afgebeeld, en aangewezen, om in den nacht dezer wereld haar Goddelijk licht te verspreiden. De Zon der gerechtigheid, door Maleachi getoond, is »opgegaan uit de hoogte, om te verschijnen dengenen, die in duisternissen en doodschaduwten zijn gezeten en hunne voeten op den weg des

vredes te richten" (Luk. 1 : 78 en 79), en »om onder zijn gezegende vleugelen genezing te schenken dengenen, die den Heere vreezen." (Mal. 4 : 2) Hij, de Zone Gods, die in het eeuwig Licht is gezeten, is uit zijne lichtsvolheid tevoorschijngetreden en in menschelijke gestalte de duisternis ingegaan, waarin de mensch moedwillig zich gestort heeft. In die duisternis heeft Hij, als »het Licht der wereld", het Goddelijk genadelicht ontstoken en de Waarheid, die der Kerk als haar heilschat en lichtbron is toevertrouwd, in al haar helderheid geopenbaard. En die waarheid, door Hem als Profeet verkondigd, is door Hem als Priester door zijn eigen bloed verzegeld, om nu door Hem als Koning der Kerke te worden medegedeeld. Dit Licht, dat in den nacht des doods scheen ondergegaan, is ten derden morgen aan de kimmen verrezen en in volle heerlijkheid geopenbaard, om tot in eeuwigheid hierboven te schitteren en der Kerke ten leven, ter zaligheid, ter heerlijkheid te strekken. In Hem, het verheerlijkte Hoofd, is de bron des lights, de fontein des levens voor de Gemeente gegeven, die uit zijne lights- en levensvolheid alles, wat haar tot gerechtigheid, tot zaligheid, tot heerlijkheid noodig is, putten mag. Dat Licht, eens in Bethlehem opgegaan en straks uit de duisternis des doods verrezen en der Kerke medegedeeld, kan door geen duisternis des doods meer worden uitgebluscht.

Moge hier op aarde gedurig de macht der duisternis heerschappij voeren en de Kerk in duisternis schijnen te doen wegzinken, — geen nood! Dat Licht, uit de eeuwige Lichtbron ontsproten en in den Hemel in eeuwigen glans schitterend, zal binnen Sion blijven schijnen, totdat de laatste geloovige in de eeuwige Godsstad zal zijn ingeleid, waarbinnen de volken, die zalig worden, eeuwig in het Licht zullen wandelen, dat, afstralende van de Zonne der gerechtigheid, hun niet slechts tot zaligheid en heerlijkheid strekt, maar zijne glansen weder tot Hem terugkaatst, die in zijne Kerk zijn eigen heerlijkheid aanschouwt.

IV.

Tot afstraling van dat licht, dat uit Christus zijn oorsprong ontleent, is de Kerk geroepen. Zegt de Heere Jezus: »Ik ben het Licht der wereld", Hij heeft zijn gemeente in zijne plaats tot »licht der wereld" gesteld. Bleef het licht der Waarheid onder de schaduwen binnen Israel besloten, in Christus verrezen, heeft het zijne stralen verspreid tot aan de einden der wereld, over de volken, »die gezeten waren in de duis-

ternis en schaduwen des doods." En gelijk Hij »een Licht is tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van zijn volk Israel", zoo heeft Hij zijne Kerk tot lichtdraagster en lichtverspreidster gesteld tot aan de einden der wereld, waar het Goddelijk genadelicht, in Hem opgegaan, verzezen is en verrijzen zal in de harten der uitverkorenen, uit alle geslachten, talen, volken en natiën tot éene Kerk saamgevoegd, om de deugden te verkondigen van Hem, die hen uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht geroepen heeft. Niet om binnen de ziel besloten te blijven, maar om naar buiten tevoorschijn te treden, is het licht der kerk geschonken. »Gij zijt het licht der wereld", dat wil zeggen, gij moet dat van Mij ontvangen licht in deze duistere wereld verspreiden en door woord en daad aan de wereld openbaren.

Dit doel blijkt duidelijk uit het vervolg van onzen tekst, waar de Heere zegt: »Eene stad, boven op een berg liggende, kan niet verborgen zijn. Noch steekt men eene kaars aan en zet die onder eene korenmaat, maar op een kandelaar, en zij schijnt allen, die in het huis zijn: Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, opdat zij uwe goede werken mogen zien en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken." (Matth. 5:14—16) Hierdoor wordt de wijze bepaald, waarop het licht verspreid moet worden. De goede werken als vruchten des geloofs, gewrocht door den Heiligen Geest, zijn als 't ware de stralen van het licht, in de ziel verzezen, waardoor de wereld het bestaan van het licht erkennen en den reinen glans van het licht aanschouwen kan. Uit de goede werken moet de waarheid des geloofs, de zuiverheid en Goddelijkheid van het licht blijken. Is zonder de werken het geloof dood, het licht, dat niet in de goede werken zijne stralen verspreidt, moet als duisternis beschouwd worden.

Gelijk de aarde van de zon haar licht ontvangt en dit wederkeerig doet afstralen, alzoo moet ook de kerk, haar licht van de Zonne der gerechtigheid ontvangende, het aan de wereld openbaren en aan anderen mededeelen. Evenals God de Heere de zon, de maan en de sterren, die op zichzelf duistere bollen zijn, tot lichtdraagsters en lichtgeefsters voor de aarde gesteld heeft, evenzoo moeten de geloovigen, die meer met de sterren te vergelijken zijn door de verschillende grootte, hun licht, dat zij, als duister in zichzelf, uit genade van God hebben ontvangen, een ieder naar de mate en den stand, door den Heere hem in zijn wijsheid gegeven, in deze wereld verspreiden en elkander openbaren, opdat zij eenmaal als sterren verschillend, in heerlijkheid, maar gelijk in zaligheid, daarboven in den hemel schitteren mogen. Neen, het zijn

niet alleen de ware bedienaars des woords, de leeraars, die tot dragers van het licht der Waarheid gesteld wierden, en geroepen zijn de Waarheid te verkondigen, om straks als de sterren te blinken, eeuwig en altoos (Dan. 12 : 3); ieder kind Gods, dat misschien hier op aarde diep verscholen was, maar toch in zijn kleinen kring het ontvangen genadelicht heeft mogen verspreiden, zal eene ster zijn, die dat genadelicht zal afstralen tot heerlijkheid des Drieënenigen Gods, aan wien het zijn oorsprong ontleent. En dat licht, uit God stralende, door den Heiligen Geest in het hart ontstoken, kan onmogelijk verborgen blijven. Wordt het op aarde niet gezien, de schuld daarvan ligt niet aan het licht, maar aan den mensch, die het ontvangen heeft.

Dit licht dringt door alles heen en laat door niets zijn helderen glans benevelen. Maar het kan wel door den mensch verborgen en door de wolken van ongeloof en ongerechtigheid bedekt worden. Dit heeft de geschiedenis der Kerk, de ervaring van ieder lid dier Kerk maar al te duidelijk geleerd. o, Hoe zwaar heeft de Kerk, ook in de laatste jaren, gezondigd tegen het licht, dat over haar opgegaan, in haar ontstoken is! Hoe weinig heeft het licht der Waarheid in onbenevelde glans gestraald! Hoe gering en sober waren de stralen, die in woorden en daden van waarheid, gerechtigheid en heiligheid door de geloovigen der wereld zijn geopenbaard! En nu het licht der Waarheid, zoolang onder de korenmaat verborgen, weder op den kandelaar geplaatst is; nu de banden der goddelooze reglementen, waardoor de Waarheid als 't ware gekluisterd lag, weder zijn verbroken, en het licht weder ongehinderd zijn heldere stralen verspreiden mag; kan nu van de Kerk, kan nu van ons, als leden der Kerk, door den alwetenden Koning der Kerk gezegd worden: »Gij zijt het licht der wereld»? Het is toch niet genoeg, dat de Kerk het licht der wereld is door de Waarheid, die zij belijdt; neen, dat licht moet zij toonen, dat licht moet in de harten harer leden stralen, die het in belijdenis en wandel aan de wereld openbaren.

Hierop willen wij elkander nog nader in de toepassing wijzen.

Al wat Gij wrocht, zal juichen tot uw eer;
 Uw gunstvolk zal verblijd, U zegenen, Heer!
 En roemen van uw koninkrijk, uw macht,
 Uw heerlijkheid en Goddelijke kracht;
 Om, waar zich 't hart ooit voelt in leezucht blaken,
 Uw heerlijkheid, uw macht bekend te maken,
 En de eer uws rïjks, zoo groot, zoo hoog verheven,
 Voor aller oor, den hoogsten roem te geven.

Psalm 145 : 4.

Is dat licht der Waarheid, in Christus over de Kerk opgegaan, ook reeds in uwe harten geopenbaard, Gel.! zoodat gij reeds persoonlijk lichten der wereld moogt zijn? Of gij al leden der ware Kerk zijt, die zichtbaar op aarde tevoorschijntreedt en het licht der zuivere Waarheid in deze duistere wereld mag verspreiden; of gijzelf die waarheid in haar zuiverste openbaring belijdt en haar banier hoog omhoog heft; gij zijt nog geen licht der wereld, indien het licht der Waarheid niet in uwe harten heeft geschinen en daardoor leven aan uwe zielen geschonken heeft. Die God, die gezegd heeft, dat het licht in de duisternis schijnen zou, moet ook het licht in uwe harten doen opgaan, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus. (2 Cor. 4 : 6) Het licht der wereld, in Bethleem opgegaan, moet ook opgaan in uwe harten, zult gij door het ontvangen genadelicht, uit Hem uitstralende, lichten der wereld kunnen worden. Van nature zijn wij allen verduisterd in het verstand en vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in ons is, door de verharding des harten (Efez. 4 : 18). En hoe zullen wij, zelf duister zijnde, ook maar eenig licht kunnen verspreiden?

Laat de wereld haar geleerden *lucēs mundi*, »lichten der wereld" noemen, zij zullen straks allen blijken duisterlingen der helle te zijn. Wandelt niet voort bij dat licht, dat u langs verderfelijke doolpaden in de eeuwige duisternis wegvoert. Maar nu het ware licht in de duisternis is opgegaan en thans weder, tot roem van Gods genade, in helderen glans in de Kerk schijnen mag; komt tot dat licht, opdat uw duister hart er door bestraald moge worden. Maakt u op, wordt verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op; want ziet, duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de volken, maar over u zal de Heere opgaan en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden" (Jes. 60 : 1 en 2.) Deze profetische vermaning blijft, nu het ware licht over de Kerk is opgegaan, thans voorwaar van geen mindere kracht. Luister naar haar, opdat uw oordeel niet als dat van Jezus' tijdgenooten juist door de aanschouwing van het licht verzwaaard worde, gelijk geschreven is: »Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want hunne werken waren boos." (Joh. 3 : 19). Vreeselijk zal het lot zijn dergenen, die, door het licht der Waarheid bestraald, dit moedwillig verwerpen, om in eigen duisternis voort te gaan! Ja, te vreeselijker zal de duisternis zijn, naarmate het licht te helderder heeft geschinen. Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groote

zaligheid geen acht geven? (Heb. 2: 5). Ontvliedt nog dat dreigend verderf, door tot dat licht te komen, biddende, dat het u in uw duistere ziel ten leven en ter zaligheid moge beschijnen!

Maar vraagt gij: »Hoe kan ik mijzelf tot dat licht begeven? Moet dat licht niet mijn duister gemoed bestralen, alvorens ik het aanschouwen kan?» Voorzeker, M. H.! maar heeft het u ook reeds bestraald? Onderzoek eens, of gij uw eigen duisternis zien en naar het licht der genade in Christus verlangen moogt! Weet wel, dat de duisternis de duisternis niet aanschouwen kan en er dus ontdekkend licht van Gods genade in uwe ziel is opgegaan, indien gij uw eigen duisternis bespeuren moogt. Wel is dit niet het licht des Evangelies, dat tot vertroosting, maar het licht der Wet, dat tot veroordeeling in u schijnt. Maar geen licht des Evangelies kan aanschouwd worden, dan bij het licht der Wet. Eerst moeten wij bij het licht der Wet onze natuurlijke verdorvenheid, doomschuld en vloekwaardigheid hebben ontdekt, vóór wij het licht der vrije genade Gods in Christus begeeren te zien en er door bestraald wenschen te worden. En, bestraald door het licht der wet, met vrees, angst en schrik onze eigen duisternis aanschouwende, waaruit wij om een lichtstraal van Gods genade roepen en met smachtend verlangen, ware het slechts een enkel straaltje, verbeiden, zullen we straks ervaren, dat reeds het genadelicht ons bescheen, toen wij in de duisternis meenden om te komen. Maar het was het genadelicht ter ontdekking en veroordeeling, dat ons naar Christus heenwees, om, bestraald door zijn licht, de verzekering en vertroosting voor uwe ziel te ontvangen. Indien gij dan zucht en klaagt in uwe duisternis, Gel.! en gij begeert waarlijk dat licht, dat van Christus afstraalt, in uwe ziel te ontvangen, laat dit u troosten, dat reeds het licht der wet, in uw duistere ziel stralend, genadelicht is, door den Heiligen Geest in u geopenbaard, opdat gij uwe duisternis zien en het licht des levens begeeren en ontvangen zoudt.

Blijft dan niet moedeloos en hopeloos in uwe duisternis nederzitten; maar ziet op het licht, dat uit de Waarheid u tegenstraalt en juist voor zulke duistere zielen, als gij u bevindt, is opgegaan. Zij, die meenen in het licht te staan, verwerpen het ware licht en smachten niet naar een lichtstraal, die hun duister gemoed beschijnen, verkwikken en vertroosten moge. Maar alleen die in het duister zijn gezeten, huu eigen licht verwerpende, verlangen naar dat genadelicht, dat Christus voor zulke duistere zielen heeft doen opgaan. Welnu dan, laat uw gebed in de duisternis vertrouwend tot God opklimmen: »Zend, Heere, uw licht en uwe waarheid, dat die mij

leiden en mij brengen tot den berg uwer heiligheid en tot uwe woningen!" (Ps. 43 : 3) Onderzoek, smeekend om dat licht, het Woord Gods, dat de lichtbron in onze duisternis is, en houdt niet op met het onderzoek, tot ook voor u de dag des heils aanlichte en de Morgenster opga in uwe harten. (2 Petr. 1 : 19) Vertwijfelt niet! Elke lichtstraal, die uwe ziel beschijnt, straalt uit de eeuwige lichtbron u tegen. En die God, die zijn genadeliċht in u heeft doen opgaan, zij het ook tot uwe veroordeeling, zal het tot den vollen dag toe doen schijnen, waarop gij u met al het volk Gods in het vriendelijk licht van de Zonne des heils verheugen moogt. Want »het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe." (Spr. 4 : 18) Hoe meer gij, door het licht der Waarheid bestraald, uw eigen duisternis zien moogt en in oprechtheid ook uw verborgen zonden en ongerechtigheden voor den Heere moogt belijden, des te meer straalt het genadeliċht u tegen; en al blijft ook het licht van Gods vriendelijk aangezicht nog in nevelen gehuld, het zal voortgaan u te bestralen, totdat gij bij dat licht het vriendelijk en vertroostend aangezicht Gods zelf aanschouwen moogt. En moge dan ook in deze wereld het licht van Gods vertroostend aangezicht zich verborgen houden, eens zal het zich in onbenevelde glans hierboven openbaren voor iedere ziel, die er smachtend naar uitgezien heeft. Dáar is alle duisternis verdwenen en staren Gods kinderen in het eeuwig heerlijk licht, dat met zijn reine glansen de stad Gods volkomen vervult. Hier is het een wandelen door geloof, dáar in aanschouwen; hier straalt het licht der beloften ons tegen, die als in Christus besloten en door Hem vervuld, van Hem uitgaan, om ons te leiden tot Hem, de eeuwige Lichtbron, de Zonne der gerechtigheid, in wiens onmiddellijke aanschouwing de ziel zich tot in eeuwigheid verlustigen mag.

Maar niet slechts tot eigen zaligheid en heerlijkheid, neen, vooral tot verheerlijking Gods straalt dat licht uit Hem, de eeuwige Lichtbron, in de geloovigen, die als zoovele lichtstralen de heerlijkheid op Hem, van wien ze afstraalt, terugkaatsen. Tot die verheerlijking Gods nu zijt gij, geloovigen! ook reeds in deze wereld geroepen. Gelijk Mozes' aangezicht schitterde van den glans der heerlijkheid Gods, op hem afstralende, zoo ook moet die heerlijkheid Gods hier aanvankelijk van de geloovigen afstralen. Elke lichtstraal, die God in uwe ziel doet schijnen, moet zijn glans verspreiden tot verheerlijking van zijn Naam. »Laat uw licht alzo schijnen voor de menschen, opdat zij uwe goede werken zien en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken." In een leven van heiligmaking moet dat

licht, dat God in uwe ziel geschonken heeft, zijn glans naar buiten verspreiden. Door woord en daad moet de Waarheid, in u geopenbaard, verkondigd en bevestigd worden. Elk woord moet een lichtvonk, elke daad een lichtglans zijn, door den Geest der waarheid uit u tevoorschijngebracht. En niet alleen op zichzelf staande, van elkander verwijderd, maar saamvergaard tot één geheel, moeten de leden der Kerk dat licht, in haar stralende, openbaren. Gelijk vele lichten, tot één gebracht, één groot licht vormen, dat zijn schitterende stralen rondom verspreidt, zoo moeten alle leden der ééne Kerk saam het licht der Waarheid, in hunne ziel ontstoken, der wereld openbaren. Die saamsmelting van het licht is ook het kenmerk van het ware licht, van de ware kerk, er door bestraald. »Indien wij», zegt de apostel, »in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, zoo hebben wij gemeenschap met elkander.» (1 Joh. 1 : 7) Zoo moet de gansche Kerk in hare leden zijn eene stad op een berg, die, door de avondzon beschenen, haar schitterende stralen in de duistere dalen werpt, welke door den terugkaatsenden glans verlicht worden. o, Hoe weinig wordt van dat licht gezien! Wel wordt er meer eenheid onder de geloovigen gevonden; wel trekt het licht der Waarheid de belijders meer samen, die dit licht weder op den kandelaar plaatsen, zoodat het van uit de kerk beschijnt degenen, die buiten zijn en als vijandig tegen het licht der Waarheid naar buiten gedrongen worden. Maar oefent dit licht der Waarheid reeds die kracht, die er in gelegen is en zich werkelijk van uit de kerk, in tijden van reformatie, geopenbaard heeft?

't Is waar, God de Heere heeft mannen in de Kerk verwekt, die, met zeldzaam licht begaafd, het licht der Waarheid tegenover het licht, door de wereld verspreid, helder en krachtig doen schijnen; die, evenals eenmaal Agricola het »lux mundi» genoemd werd, ook, zij het dan in misschien wat flauwer glans, in waarheid »lichten der wereld» mogen heeten en, op één tijdstip der kerke geschonken, ieder in zijn mate dat licht, zoolang verborgen, weder in helderen glans mogen doen schitteren. Maar schijnt nu werkelijk dat licht der Waarheid in zijn reinen glans helderder, dan tevoren uit de ware leden der Kerk? Worden de deugden Gods meer verkondigd en verheerlijkt dan voorheen? Is het leven met de belijdenis in overeenstemming, zoodat het licht der Waarheid niet slechts door het woord, maar vooral door den wandel zijn reinen glans verspreidt? o, Hoe diep moeten wij ons schamen, wij, die als bestraald met het Goddelijk genadelicht, beschenen door het licht der zuivere Waarheid, overal en te

allen tijde dat zuiver licht moeten afstralen! Hoe vaak houden wij ons woord terug, waar wij spreken moesten, en bedekken het licht voor de wereld door de schaamte voor de menschen! Hoe weinig heffen wij den kandelaar der Waarheid omhoog tegenover de wereld, die voortgaat haar verderfelijk licht als het alleen ware op steeds driester wijze te verheffen en te verspreiden! En niet slechts in 't verborgen, maar ook in 't openbaar, voor de wereld, zijn wij niet, die wij behoorden te zijn in heiligen wandel en godzaligheid! Ach, hoe weinig wordt het onderscheid tusschen de geloovigen en ongelooovigen, tusschen het licht en de duisternis openbaar! o, Dat wij allen ontwaken als uit den nacht der duisternis, waarin wij nog zoo diep gezonken zijn, terwijl de dag aangelicht en de morgenster opgegaan is. »De nacht is voorbijgegaan en de dag is nabij gekomen; laat ons afleggen de werken der duisternis en aandoen de wapenen des lichts. Laat ons als in den dag eerlijk wandelen; niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid. Maar doet aan den Heere Jezus Christus en verzorgt het vleesch niet tot begeerlijkheden.» (Rom. 13: 12-14) »Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts!» (Efez. 5: 8) Juist, doordien de Kerk het licht der Waarheid zoo flauw heeft doen schijnen, ja onder de korenmaat heeft verborgen, wordt er thans zooveel valsch licht ontstoken, dat zijne stralen zoo ver verspreidt en zoovele onkundigen en dwalenden verleidt en ten verderve voert. En daarom rust thans vooral op de Kerk de dure roeping, om het licht der Waarheid in zijn onbenevelden glans door een zuivere belijdenis en door een reinen wandel aan de wereld te openbaren.

Verkondigen wij dan met vrijmoedigheid en kracht die Waarheid, ons dierbaar, en heffen wij de banier der Waarheid, het licht op den kandelaar hoog omhoog! Smeeken wij toch meer, om niet slechts het dierbaar genadelicht tot onze eigen verlichting, verzekering en vertroosting te ontvangen, maar ook anderen te openbaren tot verheerlijking onzes Gods! Gedurig doet de Heere zijn volk in duister verkeeren door hunne flauwheid en lauwheid, hunne traagheid en zorgeloosheid, door hun verbergen en bedekken van het licht, hun ter verspreiding toevertrouwd. Gedurig worden wij medegevoerd op dwaalwegen, bekoord door het valsche licht, dat zich als het ware aan ons voordoet, omdat wij het ware licht hebben verborgen en onszelven eraan hebben onttrokken; omdat wij niet door het licht van de eenige Lichtbron, maar van onze eigen kaars worden beschenen. Gedurig onthoudt de Heere in zijn toorn

zijn licht en doet de ziel in duisternis zinken, opdat zij uit die diepte harer duisternis, waarin zij het niet kan uithouden, vol schuldbesef en smartgevoel tot haar God weder om het genadelicht smeeken zou. Zoo moeten wij hier door eigen schuld zoo vaak in duisternis onzen weg gaan, waardoor wij het licht, dat wij zelf missen, niet verspreiden kunnen. Maar daardoor worden wij ook te meer aan onze eigen duisternis ontdekt en tot de lichtbron der genade heengeleid; daardoor ervaren wij, dat wij geen straaltje licht hebben of verspreiden kunnen, tenzij de Heilige Geest het ons uit vrije genade schenkt; daardoor leeren wij verstaan, dat wij slechts kandelaars zijn, die alleen het licht voor 's Heeren aangezicht moeten en mogen dragen, opdat al onze roem uitgesloten zij en Gode alleen de eere door ons worde toegebracht. Ja, Gode alleen de eere! Daartoe heeft Hij zijn volk tot lichtdragers gesteld, die het licht, uit Hem stralende, in Hem zouden terugkaatsen.

Moge tot ons, moge tot velen met ons dat diep treffend en heerlijk woord door het Licht der wereld zelf worden gesproken: »Gij zijt het licht der wereld», opdat wij hier, als leden der Kerke Christi, zij het dan ook onder veel duisternis en met veel zwakheid, de lichtstralen der Waarheid verspreiden mogen en eens met al de gezaligden hierboven in die stad Gods mogen wandelen, waar geen nacht meer zal zijn, maar de heerlijkheid Gods en het licht van de kaars, die het Lam is, de bewoners, die hun licht in smettelooze reinheid tot verheerlijking Gods zullen doen afstralen, eeuwig beschijnen zullen!

AMEN.

Verlicht ons hart, dat duister is;
 Wil ons, naar uw getuigenis,
 Doen vlieden alle kwade paân,
 En ijvrig in uw wegen gaan!

Morgenzang vs. 5.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN.

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XXIV.

DE MACTIGE MESSIAS-KONING.

DOOR

A. VAN VEELO,

PREDIKANT TE KLUNDERT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

PSALM 73: 13.

JESAJA 9: 1—6; MATTHEÛS 4: 13—16.

„Ik heb”, dit was uw taal, „een vast verbond gemaakt
Met mijnen gunsteling, dien steeds mijn oog bewaakt;
Ik heb aan mijnen knecht, aan mijnen uitverkoren,
Aan David, in mijn gunst, met eenen eed gezworen:
Ik zal van kind tot kind, tot aan het eind der dagen,
Uw zaad bevestigen en uwen rijkstroom schragen.”

Psalm 89: 2.

Geliefde Toehoorders! »Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen.” Zóo mochten we op den vorigen rustdag bij onze eerste adventsprediking uit de Godspraken van Jesaja vernemen.

De gezegende Messias, naar wiens komst in de wereld reeds de aartsvaderen hadden verlangd, zou verschijnen als een Licht tot verlichting der Heidenen, zoowel als tot zaligheid van zijn volk Israel; als een Zonne, die zoowel in het land der doodsschaduw doordringt, als de levenden met haar hemelschen warmteglod bezielt en verkwikt.

Als het Licht der wereld bestraalt Hij niet alleen zijne gunstgenooten, maar openbaart Hij zich ook aan hun geloofsoog, en verwaardigt Hij hen met zooveel innerlijk licht, dat ze door den glans zijner majesteit niet worden verblind, maar hier reeds aanvankelijk, en eenmaal, in de eeuwigheid, volkomen. Hem in zijn volle Middelaarsglorie mogen aanschouwen.

Nimmer behoeft een zondaar, die tot de ontdekking komt, dat hij in het land van de schaduw des doods woont, die

zich in de duisternis niet langer thuis gevoelt, en zich gedrongen gevoelt tot het zoeken van het ware Licht des levens, verlegen te staan; want de dierbare Middelaar Gods en der menschen is ten volle bevoegd en volkomen berekend voor de grootsche taak, die Hij voor zijne rekening nam. Hij vereenigt in zich alles, wat een arm, verloren zondaar voor tijd en eeuwigheid behoeft; Hij is altoos bereid ieder, die het in oprechtheid bij Hem zoekt, alles te schenken, wat hij in leven en sterven noodig heeft.

Komt, vergewissen we ons daarvan, door bij deze tweede adventsprediking nogmaals stil te staan bij eene Godspraak van Jesaja. Ook zij is ons bewaard gebleven. Gij vindt haar in het negende hoofdstuk zijner profetieën, en daarvan het vijfde vers.

Daar lezen we:

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op zijnen schouder, en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.

Het redegevend woord, waarmede onze tekst aanvangt, doet reeds terstond vermoeden, dat hij den grond aanwijst voor wat tevoren geschreven is. Dit is dan ook werkelijk het geval. Bij eenigszins opmerkzame lezing der vier eerste versen uit dit negende hoofdstuk van Jesaja's profetie blijkt aanstonds, dat van het groote Licht, in het eerste vers voorspeld, en van de groote blijdschap, waarvan het tweede vers gewaagt en het derde en vierde een nadere omschrijving geven, de diepste grond in het vijfde en zesde vers moet gezocht worden.

Immers, daar wordt de geboorte aangekondigd van een Kind, de schenking van een Zoon, die door de alles overtreffende en alles verdurende macht zijner heerschappij dat groote Licht, der verlossing zou doen opdagen, en daardoor oorzaak zijn van eene boven alle lasten verheffende blijdschap.

Wien de profeet met dat Kind, met dien Zoon bedoelt, is geenszins twijfelachtig. Geen ander heeft hij op het oog dan den lang verwachten Messias, den eeuwigen Zoon des Vaders en tevens den waren Menschenzoon.

Ik weet wel, dat er in vroeger en later tijden zoowel Christelijke als Joodsche uitleggers waren, die meenden daarvoor koning Hiskia te moeten aanwijzen; doch het is mij evenmin onbekend, dat de latere uitleggers van eenigen naam en van allerlei richting, dit knutselwerk der Schriftuurverklaarders moede, bijna eenparig erkennen, dat Jesaja den Mes-

sias heeft bedoeld, ook zelfs, al schrijven zij den inhoud dezer verwachting op rekening van zijn overprikkelde en overdreven verwachting van Israels toekomst.

Reeds de herinnering van het bij de behandeling van het eerste vers overwogene overtuigt ten volle van het Messiaansche doel dezer profetie, terwijl de kennismeming van de verheven namen, die in het vijfde vers aan dit geboren Kind worden toegekend, en van de wijd uitgestrekte heerschappij van dezen Zoon, in het zesde vers beschreven, van de onmogelijkheid der toepassing op Hiskia of eenig gewoon mensch ons straks zal overtuigen.

Wij zien dan ook in dezen Koning der toekomst onzen eeuwig gezegenden Heere Jezus Christus, het Zaad der vrouw, doch ook den eeniggeboren Zoon des eeuwigen Vaders, door den Vader gegeven, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Daarom zij het mij vergund, heden tot u te spreken over

DEN MACHTIGEN MESSIAS-KONING,

om u daarbij te wijzen:

I. OP DE VOLHEID VAN ZIJN PERSOON, EN

II. OP DEN RIJKDOM ZIJNER MACHT.

Volgt mij daarbij met uw belangstellende aandacht. En geef Gij, dierbare Eerekoning van Zion, dat wij U in uwe schoonheid mogen aanschouwen! Amen.

I. DE VOLHEID VAN 'S HEEREN MIDDELAARSPERSOON beschrijft de profeet door zijne vermelding: »Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.» Een Kind is ons geboren. Dat de profeet in den verleden tijd spreekt, en daardoor den indruk geeft, alsof dit Kind reeds geboren ware, kan in het minst geen aanleiding geven tot het vermoeden, dat Hiskia of eenig ander reeds geboren vorst wordt bedoeld. Dit toch is een gewoon verschijnsel bij Israels profeten. Steeds gebruiken zij den verleden tijd voor de toekomst, om daarmee te doen gevoelen de zekerheid hunner verwachtingen en hun onwrikbaar vertrouwen op het woord, dat Jehova tot hen sprak. Zóo zeker waren ze van hetgeen de Heere door hen voorzeide, dat ze het aan Israel mededeelden, als ware het reeds geschied.

Een Kind is ons geboren. Mensch uit de menschen zal Vorst Messias zijn. Geen menschelijke verschijning, als onder de bedeeing der wet, maar een werkelijk Mensch mag

Israel tegemoet zien. Uit het vleesch en bloed van de maagd Maria genomen, zal Hij vleesch van ons vleesch en been van onze beenen zijn. Hij zal worden onder de wet en worden uit eene vrouw, om straks te kunnen optreden als het z a a d e r v r o u w tot vermorzeling van den kop der slang. De natuur de engelen neemt Hij niet aan, maar die van het zaad van Abraham. Hij zal zijn een spruite Davids uit het midden zijner broederen, die zich niet zal schamen de oudste broeder te heeten van allen, die in zichzelf wel geheel verloren waren, doch die door zijn almachtige en allesoverwinnende genade verlost en naar zijn heerlijk beeld vernieuwd zouden worden.

Gelijk iedere hoogepriester onder Israel uit de menschen genomen werd, en iedere lossen aanverwant moest zijn dergenen, wier bevrijding hij op zich nam, zoo moest ook de Apostel en Hoogepriester onzer belijdenis de menschelijke natuur mede deelachtig, en zijnen broederen in alles, uitgenomen de zonde, gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoogepriester zou zijn, in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen.

Als e e n K i n d zou de dierbare Middelaar ter wereld komen, niet als een man; al de phasen van het menschelijk leven wilde Hij als mensch komen doorloopen, om al de plichten, aan de verschillende leeftijden verbonden, te vervullen, al hunne zonden te verzoenen, en elken tijd des levens op te roepen en te heiligen voor zijn gemeenschap en dienst.

Een Kind is o n s g e b o r e n ! Welk een nederbuigende goedheid! De Schepper van hemel en aarde wilde als een weerloos kind geboren worden, en zich aan nietige en zondige menschen kinderen vermaagschappen. De Zoon des menschen zou wel geboren worden na een geheel buitengewone ontvan-genis, die Hem vrijhield van de erfschuld en erfsmet in Adam; maar toch zóo, dat Hij met de afgefallen nakomelingen van Adam é e n s v l e e s c h e s e n b l o e d s d e e l a c h t i g w e r d , e n m e t h e n é e n w e r d i n d e g e l i j k h e i d d e s z o n d i g e n v l e e s c h e s . Hij wilde geboren worden uit de menschen, om te leven en te sterven onder de menschen, en om, met voorbijgaan van de afgefallen engelen, niet minder diep gevallen menschen te verlossen van den eeuwigen dood.

Een Kind is o n s g e b o r e n ! Zóo mocht de oude profet reeds in zijne geloofsverwachting, zóo mogen alle verloste kinderen Gods met het oog op de vervulling dezer heilvolle profetie door alle tijden jubelen, met ootmoedige aanbidding van de nederbuigende ontferming, waarmede de dierbare Mid-delaar zich vernederd heeft door te worden uit eene vrouw.

De afstand tusschen den gevallen mensch en den levenden

God was oneindig groot. Indien nu de Middelaar Gods en der menschen gekomen ware, omstraald met den glans zijner Goddelijke majesteit en heerlijkheid, dan zouden 's Heeren ellendigen daardoor zijn verteerd geworden. Nu echter wordt Hij mensch, ja zelfs een kind, en tot hunne laagten daalt Hij af door de dienstknechtsgestalte aan te nemen, om hen uit deze diepte van hunne dienstbaarheid op te voeren naar de hoogten zijner eeuwige vrijheid. De Wetgever zelf stelt zich onder de wet, om in de plaats zijner uitverkorenen al de eischen dier wet te vervullen, al de straffen dier wet te dragen, en alzoo een eeuwige gerechtigheid teweeg te brengen, waardoor zijn doemschuldig volk, met God bevredigd, een vrijen en zaligen ingang verkrijgt in zijn hemelsch Koninkrijk.

Nu hun dierbare Goël in zoo diepe vernedering verscheen, kunnen Gods arme kinderen Hem volgen op heel zijne omwandering op aarde. Nu druipen zijne treden voor hen van vettigheid, en wordt zijn aardse leven, lijden, sterven en doen hun de grond en oorzaak hunner eeuwige vertroosting.

Doch als Gods kinderen hun dierbaren Middelaar door het geloof mogen zien in zijn diepe vernedering, dan omgeeft Hem toch een stralenkrans van Goddelijke heerlijkheid, die aan deze vernedering waarde geeft, en aan zijn lijden en strijden de kracht schenkt, om de Bron te zijn van gerechtigheid en leven voor hen, die leerden zich voor God verdoemelijk te kennen en het leven uit eigen hand te verliezen, om het in Hem te vinden. Want de profeet laat op zijn: »Een Kind is ons geboren», onmiddellijk volgen: »Een Zoon is ons gegeven.»

Een mannelijk Kind zal Hij zijn, met mannelijke krachten toegerust, dat, voor zijn moeilijke taak ten volle berekend, met mannenmoed tot de uiterste zelfopoffering bereid is. Een Zoon zal Hij zijn. Nu niet van Abraham, Jakob of David. Hun Kind is Hij, maar de Zoon is Hij des levenden Gods, de Eeniggeborene des Vaders, die uit den Vader en met den Vader één is. God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid, is Hij, en daarom behoeft Hij het zich geen roof te achten Gode evengelijk te wezen, en zich te laten verkondigen als den waarachtigen God en het eeuwige leven.

Dit was de Messias, en dit moest Hij wezen, indien althans zijn vernederd Middelaarsleven, lijden en sterven de kracht en de waarde zou bezitten, die het voor de eeuwige verlossing van verloren Adamskinderen behoefde.

Een Zoon is ons gegeven Dien Zoon te ontmoeten in zijne heerlijkheid, zonder dat Hij voor de zonden zijner ver-

lorenen was overgegeven, zou u in Hem wel een Lam doen aantreffen, doch een Lam, dat toort en u op uwen weg doet vergaan. Nu echter heeft God uit eeuwige ontferming zijn Zoon geschonken.

»Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.»

Niet geboren is Gods Zoon, want eer de wereld werd, was Hij. Hij is van alles de oorzaak, want Hij schonk aan alles het aanzijn. Gegeven is Hij door den Vader, die Hem reeds van eeuwigheid tot het Middelaarschap verordende, en Hem daarom ook in de volheid des tijds in de wereld zond, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, om zijne gunstgenooten te verzamelen tot het verbond, dat Hij in zijn eenig en eeuwig geldend zoenoffer kwam bevestigen.

Wat is Gods aanbiddelijke zondaarsliefde toch onuitsprekelijk groot! Oneindig en eeuwig waren God en de menschen door de zonde gescheiden; iedere ontmoeting van den levenden God moest den gevallen mensch van schrik doen beven; want wie zal God zien, en leven? Hij kan Gods heiligheid niet verdragen, en voor zijn gericht niet bestaan. Nu God echter zijn Zoon geschonken heeft, geeft Hij zichzelf in dien Zoon te aanschouwen. In den Immanuel aanschouwen Gods kinderen nu God in onze natuur; God en den mensch dus één, en God zich openbarende in zijn menschenkind.

Bij de herinnering aan dit grootste wonderfeit mogen allen, die er de kracht van verstaan, wel uitroepen: »o, Diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen, en onnaspeurlijk zijne wegen!»

Dit meest vernederde van alle kinderen is ons geboren, deze verhevenste van alle zonen is ons gegeven. Zoo mogen getuigen allen die buiten dezen God den dood in zichzelf leerden vinden, om in Hem alleen het leven te zoeken en te vinden. Van hen begon Hij reeds het juk van hun last, en den stok hunner schouders, en den staf desgenen, die hen dreef, te verbreken, om hen te nemen onder zijne genadeheerschappij, en hen te doen deelen in de rijke zegeningen zijner Middelaarsmacht; want de heerschappij is op zijnen schouder, en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst. Zietdaar

II. DEN RIJKDOM ZIJNER MIDDELAARSMACHT. De heerschappij is, of rust, op zijnen schouder. Hij is het Woord, dat in den beginne was, bij God en zelf God is, en waardoor alle dingen gemaakt zijn, zoodat Hij dan ook met den Vader en den Heiligen Geest de teugels voert van het bewind over alles, en alles zich aan Hem moet onderwerpen. Hier doelt de profeet echter niet op deze algemeene wereldheerschappij van den eeuwigen Zoon des Vaders; maar op de bijzondere genademacht, die de Messias openbaart in zijn hemelsch Koninkrijk, dat Hij kwam verwerven, en waartoe Hijzelf zijne onderdanen vergadert uit alle geslacht en taal, en natie en tong, zooveel opgeteekend zijn in het Boek des levens des Lams.

Gelijk nu een Oostersch vorst in de oudheid zijn scepter op den schouder droeg, als zinnebeeld zijner bereidvaardigheid om alle lasten en zorgen van zijn rijk, hoe zwaar dan ook, te torsen, zoo zal ook de Messias-Koning het dragen van al de lasten en moeiten vrijwillig op zich nemen, die gedragen moeten worden voor de verovering, het behoud, en de volmaking van zijn rijk op aarde en in den hemel.

Dat de last dezer heerschappij zwaar is, en dat de macht, daarvoor vereischt, groot moet wezen, zal wel ieder erkennen, die bedenkt, dat het Koninkrijk van Christus hemel en aarde vereenigt, dat het bestemd is zich over de geheele aarde uit te breiden, en dat zijne onderdanen in menigte gelijk zijn aan de sterren des hemels en aan het zand op den oever der zee. Bovendien moet Koning Jezus zijne onderdanen zelf eerst veroveren op de macht des Satans en der duisternis, wier gewillige slaven ze zijn. Hijzelf moet hen van zijne vijanden in zijne vrienden herscheppen en op den dag zijner heirkraft gewillig maken, om niet alleen naar sommige, maar naar alle wetten van zijn Koninkrijk te leven.

Voor dezen strijd moest Hij zichzelf ten offer brengen en zijn eeuwige heerschappij grondvesten in de plenging van zijn dierbaar verbondsbloed. Na de stichting van zijn rijk en de overwinning zijner onderdanen, moet de Koning der koningen al zijne onderdanen naar lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid, van al het noodige verzorgen. In den strijd, dien ze hebben te voeren tegen duivel, wereld en eigen vleesch, moet Hij niet alleen hen aanvoeren, maar zelf aan de spitse treden, en als de leeuw uit Juda's stam al zijne en hunne vijanden tenonderbrengen, om hen meer dan overwinnaars te maken en hen eeuwig te doen triomfeeren.

Dit alles nu behoort tot de heerschappij van Koning Jezus. Met Goddelijke majesteit en alles overwinnende glorie voert

Hij in zijn Koninkrijk al de eeuwen door heerschappij. Groot is zijne macht, grooter dan alle machten der aarde.

Hij draagt al de lasten; zijnen onderdanen beschikt Hij al de zegeningen zijner genademacht. Onder zijne bescherming vinden ze steeds een veilige toevlucht, een liefderijke verzorging, de rijkste zegeningen, wijl ze uit zijne volheid ontvangen genade voor genade.

Grootsch en gewichtig is deze taak van Vorst Immanuel; doch Hij is voor haar ten volle berekend, daar Hij alle eigenschappen in zich vereenigt, die noodig zijn tot het voeren dezer heerschappij en voor haar eeuwigdurende bevestiging, want men noemt zijnen naam Wonderlijk. Wondervol en onmetelijk rijk zijn de namen, hier door den profeet op Jehova's last aan Vorst Messias toegekend. Zij sluiten door hunne Goddelijke verhevenheid iedere gedachte aan een gewoon mensch, aan een aardsch koning uit. De dierbare Christus is het dan ook, die een naam geërfd heeft, welke boven allen naam is, opdat alle knie in zijnen naam zich buigen zouden alle tong belijden, dat Hij de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Met zijn naam komt geen andere ooit in vergelijking, want zijn naam is Hijzelf in de heerschappij zijner genade. Zijne zending door den Vader, zijn geboorte uit Maria, zijn genadearbeid tot behoudenis van arme en verloren zondaren vinden verklaring noch rechtvaardiging voor de rechtbank der menschelijke rede, omdat zij vallen buiten haar bereik. Zij verheffen zich verre boven haar, en vormen een reeks van onuitsprekelijk groote wonderen, door welker herinnering en ervaring de Godgewijde ziel tot eeuwige bewondering en aanbidding wordt gestemd.

Zijn éene, ondeelbare Middelaarsnaam spiitst zich, naar luid der Goddelijke openbaring, naar de verschillende zijden zijner waarneming voor onze beperkte bewustheid in een tal van naamvormen, waarvan de een den ander in verhevenheid overtreft.

Zijn naam is Raad. Het woord, hier in het oorspronkelijke gebezigd, wordt in het boek van Job door raadsheer, en in de Kronieken door raadgever vertaald. Met volle recht mag onze dierbare Middelaar dezen eernaam dragen. Hij is de opperste Wijsheid, die zeggen kan: »Raad en Wezen zijn mijne. Ik ben het verstand, mijne is de sterkte.» Tot de zegeningen van zijn Middelaarschap behoort ook, dat Hij gezalfd is met den geest der wijsheid en des verstands en des raads. Zijne

wijsheid was het, die, met den Vader één, in den eeuwigen Raad des vredes het plan der verlossing vormde, en eer de wereld was, de lijnen bepaalde, waarlangs Hij dat plan ten uitvoer zou brengen, om doemschuldige Adamskinderen weder te verzoenen en te hereenigen met hun God.

Hij is het orgaan der hemelsche wijsheid, het vleeschgeworden Woord, dat den Raad Gods tot zaligheid aan verlorenen openbaart, den geestelijk verduisterden zondaar den levensweg wijst, hem het harte vernieuwt, de blinde ziels-oogen opent, en hem het verstand geeft om den Waarachtige te kennen, zoodat hij den smallen weg des levens kiest boven den breeden weg des verderfs, om de loopbaan, welke hem is voorgesteld, met lijdzaamheid te loopen, ziende op dezen oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, die om de vreugde, dat Hij arme zondaren zaligen zóu, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en nu gezeten is aan de rechterhand der kracht Gods in de hemelen.

Hij leidt door zijn hemelsche wijsheid den zondaar op den weg der ontdekking, waarop deze zich als een doemschuldig en reddeloos verloren Adamskind leert kennen. En als dan op dien ontdekkingsweg de nevelen en donkerheden des on-geloofs en der wanhoop zich samenpakken, dan verdrijft Hij die, door een deur der hope te openen en met vrijmoedigheid te doen toegaan tot den troon der genade, om barmhartigheid te vinden en geholpen te worden ter bekwamer tijd.

Is er een, die, door zijne doemschuld verslagen, tot Hem de toevlucht neemt, Hij fluistert hem vertroostend toe: »Wees welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven; want Ik ben om uwe overtredingen verwond, om uwe ongerechtigheden ben Ik verbrijzeld; de straf, die u den vrede aanbrengt, was op Mij, en door mijne striemen zal u de genezing geworden.» Is er een, die met innig zieleleed de banden der zonde voelt klemmen, en die zijne machteloosheid gevoelt, om zich uit haar strikken los te maken, Hij schept in dien mensch een rein hart, vernieuwt in diens binnenste een vasten geest, waardoor hij leert weerstand bieden aan de vele lokmiddelen der zonde. En is iemand neergebogen onder druk en beproeving, Hij weet door zijn hemelsche raadgevingen het hart te vertroosten, den druk te verlichten, en zelfs den nacht der beproeving te herscheppen in een helderen dag van zalige geloofsverwachting, zoodat ook in de grootste smarten het hart zijner gunstgenooten in Hem gerust kan zijn.

Zijn naam is Raad. Dit mochten al zijne gunstgenooten keer op keer ondervinden door 's Heeren profetischen genade-arbeid, aan hunne zielen verheerlijkt.

Zijn naam is ook sterke God. God de sterke of God de held staat er eigenlijk in den Hebreuwschen grondtekst, welke beide uitdrukkingen elkander dekken, omdat in de oudheid iemand zoowel in kracht als in moed moest uitmunten, om den eere naam van held te kunnen verwerven. De sterke God, een allen in dapperheid overtreffende Held moest Hij wezen, zou Hij de verhevene en zwaarwichtige taak, die Hij eenmaal aanvaard had, zonder terugdeinzen tot een goed einde brengen.

Den ganschen last van Gods eeuwigen toorn moest Hij in de plaats zijner gunstgenooten torsen, en uit de peillooze diepten, waarin Hij daardoor werd nedergestooten, moest Hij zich weder door zijn eigen kracht opheffen. Door zijn Goddelijke persoonlijkheid moest Hij oneindige waarde bijzetten aan het offer der verzoening, dat Hij brengen zou. Een geheele wereld vol vijandschap lag daar vóór Hem, waaruit Hij de zijnen, die zich ook tegen Hem verbonden hadden, moest overwinnen. En eenmaal overwonnen, blijft het zijne taak hen te verdedigen en te beschermen tegen de machten des Satans en der zonde, hen van alles te verzorgen wat ze voor tijd en eeuwigheid noodig hebben, en hen, trots alles dat er tegen opkomt, te voeren uit het Egypte hunner zondeslavernij naar het Kanaän hunner eeuwige en volkomen bevrijding.

Sterke God is Hij. Getuige de schare van verlostten, die Hij vrijkocht met zijn dierbaar hartebloed, die Hij op de macht des Satans overwon, die Hij heiligde tot zijn vreeze en dienst. Gedurig ondervinden zij het, dat Hij zijne kracht in hunne zwakheid volbrengt, dat Hij zijn genade hun genoeg doet zijn. En als zij menigen bangen strijd te doorworstelen hebben, is Hij het, die den moede kracht geeft, en de sterkte vermenigvuldigt dien, die geen krachten heeft, door met de macht zijner liefde vertroostend hem toe te spreken: »Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls, Ik help u, ook sterk Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand mijner gerechtigheid.»

De sterke God betoonde zich de dierbare Middelaar steeds voor heel zijn gunstvolk, en dat zal Hij blijven doen tot het slot der eeuwen. Zijn onwrikbare trouw staat borg voor hunne volkomen verlossing. Hij zal niet rusten, vóordat Hij alle heerschappij en macht en kracht zal hebben tenietgedaan, vóordat Hij al zijne vijanden zal gelegd hebben onder de voetbank zijner voeten, en het Koninkrijk Gode en den Vader zal hebben overgegeven. Daarom zullen dan ook al de gezaligden Hem eeuwig de eere, de heerlijkheid en de dankzegging toebrengen voor de wondervolle kracht en

sterkte in hun eeuwige behoudenis geopenbaard. Zij allen kennen, huldigen en aanbidden Hem als den sterken God.

En ook als den Vader der eeuwigheid, of, gelijk ook kan vertaald worden, als den eeuwigen Vader. Dat deze benaming van den Middelaar niet doelt op zijne wezensverhouding in de Godheid, volgt reeds terstond uit zijne erkenning als den eeniggeboren Zoon des Vaders. Het wijst op zijne verhouding tot de onderdanen, die Hij zich maakt heeft en nog maken zal uit de kinderen der menschen.

Gelijk een vader voor zijne kinderen, koestert Hij reeds van eeuwigheid voor hen de warmste en teederste liefde, hetgeen Hij dan ook toonen kwam door zijn eigen leven ten offer te brengen voor de redding zijner geestelijke kinderen. Gelijk een vader verwierf Hij hun het recht tot het kindschap Gods, brengt Hij hen uit zijn eigen leven geestelijk voort door geboorte van boven, en verschafft Hij hun het recht op de erfenis, die in de hemelen bewaard wordt tot den dag zijner wederopenbaring in heerlijkheid.

Gelijk een vader de zorg voor zijne kinderen zich ten plicht rekent, zoo houdt Hij zijn geestelijke kinderen door zijn eigen levenskracht in stand. Hijzelf is het levensbrood, waarmee Hij hun zielshonger stilt; uit Hemzelf vloeit het levend water, dat hun zielsdorst lescht. Hij verzorgt hen voortdurend van al het noodige, door hun uit zijne volheid genade voor genade te schenken.

Hij is de eeuwige Vader, want Hij bemint zijne kinderen met een eeuwige liefde. En hoe wonderlijk jegens Hem ook de genegenheid dier vaak wederspannige kinderen moge zijn, Hij blijft voor hen onveranderlijk dezelfde. Hunne ontrouw zelfs doet zijne vadertrouw nimmer teniet.

De Vader der eeuwigheid is Hij; want gelijk Hij voor en in de zijnen het eeuwige leven voortgebracht heeft, bewaart en bevestigt Hij dit ook voor hen. Hij geeft zijnen schapen het eeuwige leven, en niemand zal ze rukken uit zijne hand, noch uit de hand zijns Vaders; want ze worden in zijne kracht bewaard door het geloof tot de zaligheid, die Hij juist met zijne openbaring in heerlijkheid in haar eeuwigen luister zal ontplooien.

Eindelijk nog is zijn naam Vrede vorst. Het is wel waar, dat de Christus Gods, toen Hij onder zijn volk rondwandelde, zeide: »Ik ben niet gekomen om vrede te brengen op aarde, maar het zwaard»; doch dit was zoo, omdat Hij de wereld vol wanorde en onvrede en vijandschap vond. Daarom moet Hij eerst het lancet zetten in het wilde vleesch der verdorven maatschappij en van het

menschenhart, om het van deze wanverhoudingen te zuiveren. Hij doet dit dan ook om het eeuwig vrederijk te stichten, waarin Hij al zijne uitverkorenen opneemt.

Hen bevredigt Hij met God, met Gods rechtvaardigheid en liefde, met Gods weg ook in natuur en genade. In hun hart schenkt Hij den vrede, die alle verstand te boven gaat, en die hun hart en zin in Hem, den Vrededorst, bewaart. Hen maakt Hij vrede-stichters, en doet een lieflijken en zaligen vrede reeds op aarde van hen uitgaan. En eindelijk geeft Hij hun, na hunne overwinning in den strijd tegen duivel, wereld en zonde, den eeuwigen vrede deelachtig te worden, waarin alle strijd zal rusten, geen wanklank meer zal worden gehoord, en zij allen mogen ingaan in de ruste, die overblijft voor al het volk van God.

Komt, Geliefden, zingen wij van dien vrede :

· Wat vreë heeft elk, die uwe wet bemint !

· Zij zullen aan geen hinderpaal zich stooten.

Ik, Heer! die al mijn blijdschap in U vind ,

Hoop op uw heil met al uw gunstgenooten ;

'k Doe uw geboën oprecht en welgezind,

Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Psalm 119 : 83.

Geliefde Toehoorders! Hebt gij dezen Immanuel reeds voor uw hart leeren kennen? Reist gij de naderende Kerstherinnering met innig zielsverlangen naar zijn hernieuwde openbaring aan uw hart tegemoet? Of heeft Hij wellicht voor u nog geen gedaante of heerlijkheid, zoodat ge het der moeite niet waardig acht, Hem te begeeren?

Helaas, er zijn nog zoovelen, ook onder ons, voor wie de Christelijke herinneringsdagen geen hoogere beteekenis hebben, dan dat ze hun gelegenheid schenken tot zinnelijke ontspanning; en voor wie de rijke Middelaarsvolheid en de allesbesturende Middelaarsmacht van den te Bethlehem geboren Koning geen waarde of aantrekkelijkheid bezitten, omdat zij nooit werden ontdekt aan eigen geestelijke armoede en machteloosheid. Hun zij het mij daarom vergund, met allen ernst en aandrang toe te roepen: Arm menschenkind! Hoeveel gij u ook inbeeldt te bezitten, en op hoeveel gij u ook moogt verhoovaardigen, bid God, dat Hij uw blinde zielsoogen opene, opdat gij uw jammerlijke ellendigheid en blindheid en naaktheid moogt leeren kennen; dan zal ook de toegezegde Messias, de nu werkelijk reeds geboren en gegeven Middelaar-Koning u zóo onmisbaar en het hoogste voorwerp uwer zielsbegeerte

worden, dat gij niet langer zonder Hem kunt leven en ook zonder Hem niet zoudt kunnen sterven.

Nu is het ook nog voor u de tijd des Goddelijken welbehagens, spoedig is het misschien ook voor u te laat. En wees er verzekerd van, indien gij hier op aarde niet door den glans zijner koninklijke waardigheid wordt verlost en verkwikt, dan zult gij er in de eeuwigheid door worden verblind en verteerd.

Wanneer gij echter uzelfen, dagelijks meer, zóo ellendig leert kennen, dat gij zonder dezen Borg en Middelaar u reddeleloos verloren gevoelt; wanneer gij hoe langer hoe minder het leven in uw eigen hand kunt houden, en u tegenover uw doomschuld voor God machteloos gevoelt om een penning te kunnen voldoen; wanneer het uw lust is, volmaakt voor God te leven, maar gij u gedurig onbekwamer leert kennen, om een enkele, Gode welgevallige zucht of gedachte voort te brengen, — dan is dit wel reden om u voor het aangezicht des Heeren diep te verootmoedigen, doch geenszins om aan de genade des Heeren te wanhopen; want de dierbare Borg en Middelaar vereenigt in zich al de schatten van rijkdom en macht, die noodig zijn om ook uwe ziel uit haar grenzenlooze armoede en onmacht op te heffen. Hij is gegeven tot een verbond des volks, en Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde, ook om al de ledigheden van het arm en verslagen zondaarshart volkomen en voor eeuwig te vervullen.

Gij moogt zijn eeuwige rijkdommen vrijmoedig van Hem begeeren; want Hijzelf zegt aan allen, die tot Hem komen, genadevol toe, dat Hij hen geenszins zal uitwerpen, en Hij is te allen tijde bereid, om al wat u ontbreekt, wanneer ge het van Hem begeert, mild en overvloedig te schenken.

Welk een rijken en machtigen Koning hebt gij toch, gij, onderdanen van Koning Jezus! Over alles heeft Hij te uwen behoefte de beschikking, en altoos is Hij gereed er u uit zijne volheid mede te bedeele. Alles is uwe, omdat gij zijt van Christus en Christus is Gods.

Hoe het komt, dat gij zoo dikwijls in geestelijke armoede wegwijnt? Niet door gemis van overvloed bij uw Koning; ook niet door uw eigen gemis en gebrek; maar omdat gij nog zoo gedurig rookt aan eigen garen; omdat gij uzelfen bakken zoekt uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden; en omdat ge dientengevolge uw rijken Koning zoo gemakkelijk kunt missen. Och, dat gij met zielsgebrek en lichaamsnood u meer gedurig tot Hem mocht wenden, dan zoudt gij ook ervaring hebben van zijn groote rijkdommen en hemelsche schatten. Gij zoudt dan zijn dierbare Middelaarsvolheid meer aanschouwen, bewonderen, genieten. Want Hij, uw dierbare

Goël, is toch onverstoortbaar met u, en niets kan dus tegen u zijn. Hij bezit alle macht in hemel en op aarde. Straks komt Hij u daarvan op zijn geboortefeest bij vernieuwing verzekeren; en langs welke diepe en donkere wegen Hij het ook moge noodig keuren u hier op aarde te leiden, straks voert Hij, die van den hemel kwam om u uit den afgrond van zonde en dood op te halen, u in het Immanuelsland der eeuwige rust, waar gij van zijn rijke Middelaarsschatten eeuwig deelgenoot zult zijn, en van zijn zalige en heerlijke Middelaarsmacht onverstoorden, rijken zegen zult genieten. Amen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
 Bezwijken moet,
 Schenkt Gij mij leven;
 Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
 Uw rechterhand
 Zal redding geven.
 De Heer is zoo getrouw als sterk;
 Hij zal zijn werk
 Voor mij volenden!
 Verlaat niet wat uw hand begon,
 o, Levensbron!
 Wil bij-stand zenden.

Psalm 138 : 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXV.

„ALS MIJN HART OVERSTELPT IS“.

DOOR

B. VAN SCHELVEN,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Van het einde des lands roep ik tot U, als mijn hart overstelt is: leid mij op eenen rotssteen, die mij te hooge zoude zijn.

Psalm 61 : 3.

De bediening des Woords brengt ons hier samen, M. H.! En dies, niet de gezant die het Woord brengt, maar de Koning die het Woord sprak, heeft op den voorgrond te treden. Deze herinnering zal door u wel niet overbodig gerekend worden bij het aanvangen van dit samenzijn ¹⁾, waarin door mij, en misschien ook door menigeen onder u, het gevaar kan gelooopen om dat uit het oog te verliezen. Er is zooveel gebeurd, sinds ik de laatste maal aan deze plaats stond om diezelfde taak te vervullen. Eéne ledige plek in ons midden, van eene die zoo trouw en zoo gaarne placht op te gaan, spreekt zoo luid, dat zij zoo licht zou kunnen overstemmen, wat in de vergadering der gemeente den boventoon hebben moet.

Gij weet waarop ik doele. Doch zelfs na de herinnering aan den eisch dezer ure, moge een enkel woord althans daarover niet ongeoorloofd worden geacht. Niet alleen om, wat mij eene behoefte is, aan zoovelen een woord van dank te brengen voor de liefde en christelijke genegenheid, waarvan ik in de laatste weken zoo treffende bewijzen mocht ontvangen. Daarin is anders reeds iets, hier der vermelding waard, omdat ook daarbij de heerlijke werken Gods openbaar zijn geworden. Zulk eene gemeenschap der heiligen als er in breeden kring is

---

¹⁾ Deze predicatie werd uitgesproken den 6en November l.l. Ofschoon het eigenaardige dier ure zich er in merken laat, meen ik toch den eisch van „bediening des woords” in zooverre getrouw gebleven te zijn om aan den wensch van velen tot uitgave te kunnen voldoen. Moge zij, ook in dezen wijderen kring verspreid, ten zegen zijn, gelijk men getuigde dat zij bij het hooren was!

geoeffend geworden, is 'een gewrocht Zijner genade. Dat samenleven, samenlijden, samenbidden bovenal, waarvan Gods engelen getuigen geweest zijn, en waarvan ik de vrucht in de ondersteunende genade mijns Gods heb ondervonden, is eene stoffe om Hem te danken.

Zoo heeft dan die stemme Gods in het snelle wegnemen tot Zich van mijne lieve doode verder weerklonken dan in den engeren kring van familie en vrienden alleen. Maar naar een bestendiger vrucht nog dan die van medeleven en medegevoelen, haakt ons hart. Dat er iets en veel verstaan moge zijn en worden van hetgeen in die daad Gods tot een iegelijk van ons gezegd is, is het doel dat voor oogen moet staan, opdat het dienstbaar worde om ons te leiden of vaster te doen gaan op het pad, dat alléén veilig is voor de kinderen Gods.

En wijst Jesaja's getuigenis ons dan niet den weg? »Eene stemme zegt: roep! En hij zegt: wat zal ik roepen? »Alle vleesch is gras, en al zijne goedertierenheid als eene bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des Heeren daarin blaast; voorwaar het volk is gras. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in eeuwigheid." Ziedaar, waartoe alle ervaring van de vergankelijkheid des levens telkens brengen moet: »Het Woord onzes Gods bestaat in eeuwigheid." Naar dat Woord moet altoos weer het volk geleid. Tot dat Woord gaan wij dan ook nu.

Bij het ervaren van die schrikkelijkste der werkelijkheden in 's menschen leven, de werkelijkheid van den dood, aeh, wat baat dan eenig menschenkind zelfs het meest kunstig weefsel van eigen gedachten! Wat helpen ons anders dan van den weg af, de aandoeningen en bewegingen van het diep geschokte hart! Dan leert de geloovige bij eigen bevinding de waarheid kennen van de verkondiging: het Woord onzes Gods bestaat in eeuwigheid! Make de Heere ons ook nu maar tot leergrage discipelen en discipelinnen en bereide Hij den akker des harten tot het ontvangen van het zaad van Zijn Woord!

Wat wij als onzen tekst u voorlazen, is eene gedachte uit den grondtoon, dien gij telkens in de psalmen terugvindt. Het eigenaardige van dat deel der Heilige Schrift vindt gij ook hier terug. Immers 't is, om het zoo eens uit te drukken, niet Gods Woord zooals het uit den hemel rechtstreeks nederdaalt. Maar getuige wordt gij gemaakt van de zielsgesteldheid, waarin een menschenkind verkeert, dat met Gods beloften

werkzaam geworden, nu de vrucht dier werkzaamheid heeft leeren smaken.

Waarschijnlijk zong David dit lied in den tijd van den droeven opstand van zijnen zoon Absalom tegen zijn koning en vader. David had moeten vluchten. Ver was hij verjaagd van het paleis, waarin zijn lieven toefden. Verdreven was hij van de nabijheid van de plaatse der aanbedding, waar de ark als het teeken van Godes genadige nabijheid werd bewaard. Hij was gevloten tot aan de einden des lands en vandaar riep hij tot den Heere.

Denkt gij u dat in, M. H.? Of was niet het koninklijke paleis met de teekenen zijner waardigheid het zichtbaar onderpand van de trouwe Gods, die Zijne beloften aan hem hal vervuld? Moest vooral niet die arke hem dierbaar zijn als het zichtbare merkteeken van 's Heeren genade? En dan van dat alles verwijderd zich te zien! Is het wonder dat David zich gevoelde als de drenkeling, die de laatste plank, waarvan hij redding hoopte, zich onder het lijf voelt wegspoelen, en voor wien elke over hem heenrollende baar eene aankondiging is van den nakenden dood. Zoo ter neder geploft, klaagt hij van zijn hart, dat het overstelpt is en dreigt weg te zinken.

En toch weet hij geen andere toevlucht voor zijn ziele dan dienzelfden God, wiens wateren het hem alzoo bange maken. Dit ééne bleef daarbinnen vast in hem geprent: er is een rotssteen die mij dragen kan. En naar die plek ziet hij nu reikhalzend uit. Daarop den voet te kunnen zetten! Naar de plaats verlangt hij, waar weér de zekerheid van Godes ongestoorde gemeenschap wordt gekend. Van het einde des lands ziet hij uit; naar Jeruzalem? naar de tente, waar binnen de arke zich bevindt? Gewisselijk ja, doch niet om die stad en niet om die arke, maar om Hem van wien die arke getuigt; om dien te verwachten Messias, die het ware fundament des Verbonds is tusschen God en hem. Dies slaakt zijne ziel de bede: »Leid mij op eenen rotssteen, die mij te hooge zou zijn!»

De geloovige David zij ons ten voorbeeld! In hem kunnen wij nagaan hoe het geloof werkzaam is te midden van de benauwdheid des harten op moeilijke wegen. Eene tweeledige onderwijzing wordt ons hier gegeven:

door het geloof leidt de benauwdheid tot God;
door het geloof leidt de Heere op den rotssteen.

I.

Mijn hart is overstelpt! Die belijdenis is voorwaar niet vreemd, M. H., bij de kinderen Gods. Een blik op de levens-

ervaringen die zij plegen te hebben, kan lichtelijk ons daarvan overtuigen. Nu eens komt van buiten af en dan weér van binnen uit de aanleiding en meest zelfs zijn beide saam vereenigd.

Hoevele zijn niet de tijdelijke nooden, waarin zij in hun persoonlijk of huiselijk leven komen kunnen. Bezwaren bij het arbeiden voor het dagelijksch onderhoud, als voedsel en kleding maar schaarsch zijn te verwerven. Allerlei tegenspoeden die het voortgaan op den weg zoo moeielijk maken. Het binnentreden der krankheid in hun woning. Ja, ook het vellen van hun lievelingen door de zeis des doods en het hangen van het rouwgewaad om de leden als teeken van den rouw in het hart. Al deze dingen zijn hun evenmin vreemd als den kinderen der wereld.

Met Gods kerke meelevend, meer dan alleen in uitwendigen band, hoe wordt ook daarbij dan niet nood en lijden gekend! Vijanden bespringen haar met vervolging. Wat eigenlijk nog erger is, leden en dienaren worden gebezigd om het vergif der valsche leere in haar midden te strooien en haren bedervers de handen te houden boven het hoofd. En zoo worden haar, en in haar hem en anderen, de noodige levenssappen bedorven en onthouden.

En dan wat daarbinnen omgaan kan in het hart. Aanvechting kan er zijn, terwijl alles rondom stil is en rustig. Door meer dan één werd dat vaak ondervonden. Maar zij mengt zich bijna zeker in den levensbeker, wanneer van buitenaf reeds de golven der bestrijding aanrollen op de ziel. Als het buiten stormt, dan worden ook de wateren der ziel beroerd en opgezweept. Ontbloot worden de diepten van het hart; en dan liggen zij weér naakt en ontdekt voor het oog, de donkere zonde en overtreding, die het kind van God blijft omdragen zijn leven lang.

Als die omstandigheden komen, treedt ook het onderscheid tusschen wie al en wie niet gelooft aan het licht. Niet die meer ruime grenslijn tusschen wie zelfs uiterlijk met de religie brak en wie althans uitwendig er nog aan gehecht bleef. Maar in dien laatsten, engeren kring wordt dan openbaar, wie al en wie niet metterdaad den levenden God leerde kennen. Bij deze allen bleef nog bewaard de forme des gebeds, van een roepen tot God in de uren, wanneer de nood aandringt en het der ziele bange doet zijn. Doch bij nader inzien wordt een scherp geteekend verschil u aldra duidelijk merkbaar.

Er zijn er die bidden; maar hoe? Ziet, voor hun bewustzijn gevoelen zij zich als strijders, tegenover wie die sombere levensomstandigheden staan met overmachtige kracht. Zij zijn

hun te sterk en er tegen worstelen met hoop op goede uitkomst kunnen zij niet meer. Maar daar staat buiten de kampplaats nu God. Van Hem gelooven zij wel dat Hij macht zal hebben om te bevrijden. En nu roepen zij Zijn bijstand in, opdat Hij kome en hen verlosse van wat hen dreigt en drukt.

Gansch anders staat het evenwel met de levende leden van het lichaam des Heeren. De gedachte aan zulk een scheiding, tusschen de omstandigheden die hun overkomen en den Heere die die omstandigheden alzoo bestelt en bestiert, zij moge al een wijle zich aan hen opdringen, toch wijkt zij bij nader doorzien terug. De Heere zelf toch ontsteekt in Zijn Woord een ander licht. Naar dat Woord zijn alle schepselen alzoo in Zijne hand, dat zij buiten Zijnen wil zich noch roeren noch bewegen kunnen. Zij weten, dat er geen kwaad is in de stad, dat de Heere niet doet. Als het verstand weêr geleid is onder de gehoorzaamheid aan de uitspraak des Heeren, komt die belijdenis weêr uit het hart over de lippen. Zoo roept een Job dan ook in al zijn leed: De Heere heeft gegeven; de Heere heeft genomen! Bij monde van een Jesaja spreekt Gods kerke het uit: Wie heeft Jacob tot eene plundering overgegeven en Israel den roovers? Is het niet de Heere, tegen wien wij gezondigd hebben? Een Mozes erkent het in zijn gebed, dat als hij verschrikt is, zulks is omdat de Heere zijne heimelijke zonde stelt in het licht Zijns aangezichts.

Gods kind heeft leeren verstaan, dat het in zulk een weg met zijn God, met den levenden God te doen heeft. Ontzaglijke ervaring, wanneer het oog daarvoor opengaat. Die drukkende hand, Zijn hand. Die snerpemde roede, Zijn roede. De maker twistend met het broos en schuldig schepsel, eens door Hem geformoerd. O, die wetenschap is aanvankelijk verpletterend; en verbroken en verslagen dreigt het harte daaronder weg te zinken!

En toch houdt de geloovige die wetenschap juist vast. Daaruit alleen vloeit ten slotte troost en hulpe hem weêr toe. Merktet gij het nog niet op in de praktijk van Gods kinderen, zooals de Heilige Geest zelf ons die verhaalde? Naar God zoeken zij gedurig toch weêr. Een Job, in zijn ellende wegzinkend, roept nochtans het uit: »Och, of ik wist, dat ik den Almachtige vinden zou! Ik zou tot Zijnen stoel komen!» Een Jona, uitgestooten van Gods oogen, tot de ziel toe omgeven door de wateren, van den afgrond omvangen, met wier gebonden aan zijn hoofd, rust niet vóór hij den Heere weêr naderen kan met het gebed in den tempel Zijner heiligheid. Bij een David — slaat slechts op den psalm

bijna dien gij wilt! — vindt gij het niet anders, dan dat steeds temidden der stormen en met de wetenschap wie ze over hem brengt, zijn hart nochtans er naar hijgt om dien God te mogen ontmoeten.

Dat schijnt misschien tegenstrijdig. Menigeen oordeelt dat zulke belijdenis eer van God zal afvoeren dan naar Hem toeleiden. En toch is het niet zoo. Doch alleen het geloof kan dat verstaan, daar het geleerd heeft om te weten, wat er omgaat achter het gordijn der zichtbaar waarneembare verschijnselen. Daar is eene wereld, waarvan al die verschijnselen uitvloeisel zijn; en van die wereld is genoeg hun geopenbaard, om daardoor dat zichtbare in een ander licht te bezien. 't Is voor den geloovige met deze dingen als met het schip, dat op den stroom ligt, waartegen de golfslag telkens aanrolt, terwijl toch het schip niet wordt weggeschoven van zijn plaats. Het kind verstaat dat niet, totdat zijn vader het wijst op den ketting, van het schip indalend in de wateren tot op den bodem, waar die bevestigd is aan het anker. En dan onderwijst die vader het verder, dat dat anker vast ligt in den bodem, en dat nu het rukken aan den ketting door het deinen van het telkens aangestooten schip, dat anker niet lossen maakt, maar dieper eer vastwoelt in den grond.

Het geloof kent de verbonds-betrekking, waarin de Heere Zich gesteld heeft tot het volk, dat Hij liefheeft. En nu komt het daarop aan, om te onderscheiden tusschen dat verbond op zichzelf genomen en wijze waarop krachtens dat verbond de Heere de Zijnen nu bejegt. Het verbond zelf staat vast. Vóór de grondlegging der wereld werd reeds het fundament gelegd. Een nitvloeisel is het van vrijmachtig welbehagen en dus onafhankelijk van het schepsel. Onwankelbaar vast blijft dies het Woord des Heeren staan: Ik zal u tot een God en gij zult Mij tot een volk zijn!

Doch hoe onderscheiden zijn nu de wijzen, waarop de Heere die bondelingen bejegt. Berekend zijn zij steeds naar de eigenaardige omstandigheden, waarin de Heere ze ontmoet. Juist omdat zij in dat verbond zijn opgenomen, juist omdat dat verbond vast is, worden Gods geliefden soms gekastijd met de roede der verdrukking; of geworpen in den smeltkroes der beproeving; of hun door diepgaanden rouw de traan geparst uit het oog. Daarom en daarom alleen is het mogelijk, dat de Heere soms zelfs den Satan tot op zekere hoogte vrij spel laat tegenover een Job, tegenover een Petrus, tegenover zoo menigeen van Zijne discipelen of discipelinnen.

Geliefden in den Heere, zalig wie dat verstaat en daarmee gewapend is in het midden van de benauwdheid. Dat geloof

werkt kracht om te staan, om te dragen. Dan kan het donker worden boven het hoofd; dan kan de wolkenmassa zwaar worden en zóo laag dalen, dat het uitzicht aan alle kanten belet wordt; maar toch is er eene zekere kennis, dat van achter die wolk Godzelf de Zijnen gadeslaat en met een wèl nog verborgen maar toch wijs en heilig doel die wolk om hen laat komen. Dan wordt de Voorzienigheid Gods verstaan gelijk nooit te voren, als beleden wordt dat niet alleen vruchtbare jaren, voorspoed, rijkdom, gezondheid maar niet minder ook onvruchtbare tijden, tegenspoed, armoede, krankheid en smart niet bij gevalle maar van 's Heeren vaderlijke hand ons toekomen.

Dan wordt ook het oprechte geloof gekend als een geloof dat de Heilige Geest werkt in verstand en hart, en onderscheiden van al wat slechts namaaksel is. Zijn Goddelijke oorsprong wordt openbaar in de wijze van werkzaam zijn. Gelijk de zonnebloem zich keert naar de zon, zoo werkt dat geloof in de ziele als een prikkel om haar aan te zetten in het worstelen om bij den Heere te geraken midden door alles heen, wat als struikelblokken en hinderpalen op het pad licht geworpen. Er is dan — vergunt mij de vergelijking — iets, dat wij zouden kunnen noemen de instinctmatige werking van het geloof. Gelijk ons ooglid zich sluit en onze hand zich uitstrekt bij nakend gevaar voor 'oog of lichaam, zonder dat een beraad en besluit van den wil daaraan behoeft vooraf te gaan; zoo ook is het met het geloof: het keert zich tot Hem, die het wrocht in het hart, zoodra het nijpende van den nood wordt doorzien. Immers komt dan de wetenschap weér op: er is een hutte ergens om te schuilen; en dáár weér te zijn is het verlangen der ziele.

Dat is iets anders dan eenvoudig redeneeren, M. H. 't Is dan ook niet altijd in de weg van kalme overweging, dat het daar weér toe komt. Eer integendeel is er vaak een roepen gelijk ons tekstvers vermeldt; en sterker nog, een geschrei des harten, een sterk schreeuwen uit alle kracht, of de stem mocht doordringen zóo dat Hij aanstonds hoorde. Zoo is het wanneer sterke benauwingen ons deel zijn; wanneer de wateren niet, gelijk de vloed bij kalm weder, zachtkens de oppervlakte bevochtigen; maar de golven zich verdringen en de eene over de andere tuimelend de ziele als overstelpen en bedelven tot bezwijkens toe. Dan wordt het een krijten en kermen: » He e r e , leid mij op eenen rotssteen, die mij te hooge zou z ij n ! »

II.

Door datzelfde geloof leidt de Heere op den rotssteen. Zoo is de tweede onderrichting, waarbij wij naar ons tekstwoord elkander bepalen.

Wat is die rotsteen, waarvan David hier vraagt om daarop te worden gesteld? In het gebezigde woord alleen reeds wekt de dichter voor de ziele het denkbeeld van vastheid, van onwankelbaarheid, van sterke draagkracht en veiligheid tevens. Het is dus een toevluchtsoord, waarheen men zich met vertrouwen kan wenden en waar men gered is uit den dreigenden nood.

't Is de vrage niet, wat voor rotsteen onder de kinderen der menschen wordt gehouden. Veel zou kunnen worden genoemd; want beurtelings neemt de mensch tot alles de toevlucht; zelfs tot wat hij zelf in kalmer uren zou erkennen een nietige stroohalm te zijn. Zóó sterk is dat ingeweven in 's menschen door zonde bezoedeld harte, dat telkens nog Gods kinderen zelfs zich betrappen op een loopen buiten het rechte spoor. Bij hen, vooral wanneer de onspoed lang uitbleef en de weg gedurig werd geëffend voor den voet. Ja, al meenden zij zelve soms daartegen op hun hoede te zijn geweest en te hebben gewaakt, toch moeten zij van achter nog zoo telkens het een David nazeggen, wat hij belijdt in psalm 30: »ik zeide wel in mijnen voorspoed: ik zal niet wankelen in eeuwigheid. Want Heere, gij hadt mijnen berg door uwe goedgunstigheid vastgezet." Ach, hoe dikwijls is reeds, en — het staat te vreezen! — hoe dikwijls zal nog de klacht als aanklacht tegen zichzelf door hem moeten herhaald: weér heb ik mijn tente gespannen op het wellend oeverzand in plaats van te wonen op de rotssteen, waar veiligheid is en beschutting!

Naar het Woord des Heeren toch is er geen rotssteen dan Eén, de Machtige Jacobs, Helper en Redder uit den nood. Hoe vaak vinden wij die benaming om Hem aan te duiden niet in Godes Woord terug. Met voorliefde zelfs brengt de Heilige Geest haar in de pen der Heilige Schrijvers, wjl daarin zoo troostelijk de krachtige hulpe des Heeren wordt geschetst. Datzelfde is buiten Hem nergens en bij niemand te vinden. Zoo onderwijst de Heere en gebruikt tot zelfs het wapen der heilige ironie om het ijdele van het betrouwen op al wat buiten Hem is ten toon te stellen.

Dit Woord is volstrekt en laat geene gelegenheid zelfs voor de minste afwijking toe. Naar Zichzelve wijst Hij; van Zichzelve spreekt Hij. Zijn heilig wezen en de luister Zijner vol-

maaktheden zijn telkens de grondslag, waarheen Hij de Zijnen verwijst. Verder met Zijn schepsel redeneeren doet Hij niet. Heeft u die majesteit in Zijn optreden nooit getroffen in het Woord, M. H.? Stondt gij nooit stil bij dat telkens in de Schrift terugkeerende: Ik ben de Heere! Ik ben God en niemand meer! Als Hij Zijn volk roept en de vraag opkomen moet bij die het aanhooren en vooral bij dat volk zelf: van waar dat de Heere zulke bemoeienissen met ons houdt? dan antwoordt Hij met de herinnering, dat Hij is de Heere! Als dat volk is afgeweken naar zondige paden en Hij laat hen vermanen om weder te keeren, dan verklaart Hij de mogelijkheid van zulk een terugkeer zonder dat het wordt weggestormd in Zijn toorn van den aardbodem, door de betuiging dat Hij is de Heere! Als zij naar Zijn vermaan niet luisteren, Zijn profeten den rug toekeeren, Zijn wet blijven verachten, dan zegt Hij Zijn schrikkelijke oordeelen aan en bevestigt dat zij zullen worden uitgevoerd, met het woord dat Hij is de Heere! In Zijn Wezen ligt aanvang en einde en verklaring van alles. Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Heeft niet de mond der waarheid het zelf gezegd: „Dit is het eeuwige leven, dat zij u kennen en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.”

Hoe kostelijk moet dus niet dat Evangelie geacht worden, waarin God de Heere zichzelve openbaart; op onfeilbare wijze mededeeling doet van het verborgene van Zijn Wezen en Raad, voor zooverre dat met de bereiking van Zijn doel in verband stond! Hoe veelzijdig is niet het licht, dat uit Gods Woord dienaangaande tegenstraalt! Hoe worden de reeds vermelde zaken telkens weér opnieuw op eigenaardige wijze herhaald! En wat is die herhaling niet minder kostelijk voor het hart dan het nieuwe dat er telkens bijkomt, wijl door die herhaling de vastzetting er van in het bewustzijn des geloovigen wordt bevorderd!

Gelet moet dan allereerst op de namen, waarvan de hooge God zich bedient om Zijn natuur te openbaren voor des menschen oor. Immers is dat het eerste middel, waarvan Hij zich bedient. Niet om zich van andere goden te onderscheiden, daar er toch geen andere zijn; maar alleen om door het hulpmiddel der menschelijke taal zichzelve te doen kennen. Merkt op hoe ze met zorg zijn gekozen, met het oog op het doel dat in die ure en bij die gelegenheid door den Heere met Zijn Woord wordt beoogd.

In Melchizedeks dagen dreigden de zonden van afgoderij en beeldendienst alles meê te voeren, en dies wordt als de Allerhoogste Hij genoemd.

Van een Abraham bepaalt de Heere aan wat zware geloofsproeven hij zal worden onderworpen. Hem wordt de belofte gegeven van een zoon, maar de reeks zijner jaren klimt en ook die zijner vrouw, tot zulk een ouderdom, dat nog vervulling van dat woord te wachten, eene dwaasheid en onmogelijkheid schijnt. En als die zoon er dan is, dan wordt opnieuw hem een bevel gegeven, dat hem roept om dien zoon, zoolang verbeid, dien zoon, aan wien zelfs het heil der geslachten der aarde hangt, met eigen hand te nemen en te dooden. Doch ziet, van den aanvang af maakt de Heere zich bekend als: de Almachtige! opdat zij, in wie de moeder verstorven was, daarmee zou rekenen en hij die zijn zoon moest offeren, zou bedenken dat Hij in staat is dooden terug te brengen tot het leven.

En later is Israël in Egypte, enkele eeuwen reeds toevend als vreemdeling, wie weet hoelang reeds bukkend onder den bangen druk van een wreeden heerscher. In ellende zinkt het weg, stoffelijk en geestelijk ook. Niet één teeken ontvangt het van de goddelijke gunst, nochtans den aartsvaders zoo nadrukkelijk beloofd. Doch Mozes wordt gezonden om tot dat volk het Woord des Heeren te brengen; en het eerste waarmee Hij Mozes zelf verwaardigt, is de openbaring, die hij straks aan heel Israël moet brengen; deze, dat des Heeren Naam is: Ik ben die Ik ben! Ik ben de onveranderlijke, trouwe God des verbonds!

De voltooiing dier openbaring van Gods wegen langs dezen weg valt saam met de ure der vervulling van het Evangelie. In de volheid des tijds komt de groote Profeet en Leeraar zelf de Zijnen onderwijzen; en als Hij den Naam uitroept des Heeren, dan klinkt de volle openbaring Gods u tegen als Vader en Zoon en Heilige Geest, steeds verbonden met den persoon des Middelaars Jezus Christus.

Daarnaast staat dan eene geheele reeks van eigenschappen, waarin de luister van Zijn Wezen zich doet kennen. Soms wordt der moedelooze kerk de klacht van de lippen geperst: mijn weg is voor den Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijnen God voorbij? Doch openbaarde Hij zich niet als de alomtegenwoordige, wiens oogen de gansche aarde doorloopen, zoodat noch wereld noch Satan slagen in het pogen om scheidende te maken tusschen den Heere en de Zijnen?

Soms komt de klage in het hart: waarom, o Heere! vergeet Gij mij? Doch dan openbaart Hij zich in zijn onveranderlijkheid, waardoor er bij Hem schijn noch schaduw is van omkeering.

Wanneer de grondslagen bewogen worden en alle dingen

ontzinken en de nood aan allen kant aangrijnst, dan is Hij de Eeuwige, wiens onbewegelijk koninkrijk door niemand kan worden overmocht.

Ja zelfs, wanneer de dood in de vensteren inklimt en ons zijn vernielende macht doet ervaren in de lichamen onzer dierbaren of in onze eigene, dan predikt Hij het luide, dat Hij niet is een God der dooden maar der levenden, opdat al Zijn volk het toch moge gelooven, dat de ziele van stonden aan na dit leven tot Christus wordt opgenomen en dat ook het vleesch, door de kracht van Christus opgewekt zijnde, wederom met de ziel vereenigd en aan het heerlijk lichaam van Christus gelijkvormig zal worden.

Dan eerst, wanneer het oog voor dat alles geopend is, wordt ook de toevoeging bij deze bede verstaan: »Leid mij op eenen rotssteen, die mij te hooge zoude zijn." Dan toch rust de blik niet meer op de menigte van elkander afwisselende en verdringende verschijnselen. Dan is de ziel doorgedrongen tot dien God, die deze alle beheerscht. En dan treedt juist op den voorgrond de vraag naar de verhouding, de persoonlijke betrekking tot dien God, die in zulke namen en onder zulke eigenschappen zich kennen doet. Op het al of niet in zijn in het verbond valt dan de nadruk. Op het al of niet Hem kennen als Bondsgod, ook voor zichzelf, komt het dan aan.

Die vraag wordt te klemmender, te ernstiger, te meer in de engte drijvende, naarmate ook tegelijk bij het ingeleid worden in de kennisse Gods de onbevleete luister Zijner heiligheid en Zijne daaruit voortvloeiende rechtvaardigheid worden ontdekt. Dan wordt de tegenstelling tusschen dat heilige Wezen en de onheiligheid van het menschenkind openbaar. Dan leert men zich toetsen aan Zijn onkreukbare wet. Hoe kan het dan anders, of wie aan al Gods geboden schuldig en doemwaardig zich weet, dien benauwt de schrik des Heeren?

Ook daarin blijkt een kenmerkend onderscheid tusschen de geloovigen en de verkeerden onder de kinderen der menschen. Voor die laatsten staat het toch vast: God is als zij en denkt als zij en doet ook als zij. Zij meenen, omdat zij zelve de zonde door de vingers zien en ze zich gaarne vergeven, dat ook de Almachtige er niet op let of Zijne geboden worden gehouden. Een grenslijn tusschen hen die kinderen zijn en geen kinderen van God, rekenen zij te behooren tot de dingen die vrucht zijn van bekrompen verstand of ontstelde verbeelding. Een God, die de Vader is van alle menschen, en allen, eenige zeer slechten misschien uitgezonderd, toch zal opnemen in de plaats der heerlijkheid, is de afgod, aan welks dienst

zij zich wijden. Ja zelfs verder hollen anderen nog voort op denzelfden jammerlijken weg. Onverschillig zijn zij geworden voor alle vragen, die daarop doelen, en het gewag maken van een dag des oordeels en eene plaats der pijniging wordt, zoo zij nog luisteren, met een hooghartig schouderophalen begroet.

Hoe anders, wanneer de wandel door het geloof wordt gekend! Geen letter wordt afgedongen op wat Gods Woord aanzegt van de vijandschap tegen God; van het bedenken des vleesches; van het oordeel dat over allen rechtvaardig is gekomen; van de schrikkelijke verwachting des vuurs voor een ieder, die onbekeerd in zijne zonden sterft. Maar tegenover dat alles wordt uit de schatkamer van Gods genadegaven een troost te voorschijn gehaald die in tegenstelling met het zoo-even genoemde, niet op de proef teleuistelt, maar integendeel rijken zegen aanbrengt.

Op het goddeloos zijn in zichzelf dingt de geloovige niets af; maar de Heere onderwees hem, dat Zijne gedachten niet zijn onze gedachten en Zijne wegen niet onze wegen. Niet naar eigen denkgeregelt moet dus geoordeeld, maar aan Gods geopenbaarde gedachten zijn denken onderworpen. En voorts: de geloovige rekent niet meer met God buiten Christus, wijl Hij in Christus zich heeft geopenbaard; en in het aangezicht van dien Christus ziet Hij niet meer een vertoornden Souverein, maar een vergevend God en Vader.

Zoo gaat het al verder: de geloovige rekent niet met vergelding maar met vrije genade. Vergelding ook, maar alleen tegenover den Christus als Hoofd en Borg van de Zijnen. Maar anders vrije gunst alleen. Ook daarbij leert hij de gedachten Gods nadenken. Op andere wijs zalig te maken was onmogelijk: onmogelijk wijl anders God de Heere niet alléén de eere zou hebben van dit groote werk; onmogelijk wijl de zondaar van nature in onkunde, onmacht en onwil verzonken ligt. Zoo wordt die weg, hoe wonderlijk ook bij het zien op Gods werk daarin, toch ook weer de eenige die kan worden betreden.

Wanneer dat wordt verstaan, dan daalt weer moed in de bijna vertwijfelde ziele. Het glijden der voeten heeft uit. Dan komt er aanraking met wat haar dragen kan. Dan merkt zij het: door alle donkerheden heen was de Heere haar nabij. o, Wonder Zijner barmhartigheid, zij staat, eer zij het nog denken kan, gefundeerd en vast, op de rotssteen, die haar te hooge zou zijn. Door Zijn Geest en Woord heeft Hij derwaarts haar geleid. En wat wateren nu ook aanrollen, geen Satan die er in slaagt, haar te doen vallen!

Kent gij, M. H., bij eigen levenservaring iets van dat woord des gewijden dichters: van het einde des lands roep ik tot u, als mijn hart overstelpt is: leidt mij op eenen rotssteen, die mij te hoog zoude zijn?

Geslagenen zijn hier gewis; misschien reeds onder de nog jongen van jaren; maar zekerlijk onder de ouderen. En hoe was het daaronder? Moet de Heere misschien van u klagen: geslagen, maar zonder pijn te gevoelen? Of wel waart, zijt gij gelijk het redeloze dier, dat wel bijt op den steen, waarmede het getroffen is, maar niet denkt aan de hand, die dien steenworp bestuurde? Och M. H., laat u toch gezeggen; gij hebt in dat alles met den levenden God te doen; 't is Zijne hand, die alzo u aangrijpt. Moge er dan een waarom? komen in uw hart en op uwe lippen! Niet een waarom der ijdele nieuwsgierigheid; maar een waarom der heilige bezorgdheid over uwe verhouding tegenover uwen Schepper. Dat is de eerste tred op het pad des geloofs, wanneer de Heilige Geest ons het bewindsel van de oogen afneemt, en ons uit de wereld onzer inbeeldingen in de wereld der werkelijkheid overbrengt.

Indien wij het wèl verstaan M.H., dan is er voor ons alle reden om te roepen tot God. Wat stoffe gaven, wat stoffe geven wij niet telkens weêr aan Hem om weg ons te bannen naar 't einde des lands! om ons dan wel niet geheel te verstooten, maar toch te doen wandelen in donkerheid! Och, wat bergen van schuld rijzen daar niet op voor Zijn oog en ook voor het onze! Hoeveel malen is met ongeloof Zijn Woord bejegend geworden en integendeel aan Satans inblazingen gehoor gegeven! Hoeveel boosheid verhief zich telkens daarbinnen, waardoor wij weigerden ons te bukken onder Zijnen souverainen wil! Van hoeveel gebrek aan liefde en toewijding hebben wij ons niet aan te klagen! Hoe treurig toont zich niet in dat alles de hardheid van het hart, zelfs bij den wedergeborene nog gedurig te merken, wijl vleesch vleesch blijft en alleen wat uit den Geest is zich keert naar den Heere!

Juist dān echter, wanneer hiervoor het oog geopend is geworden, ligt er zoo rijke troost in de onderwijzing uit het Woord des Heeren in deze ure geput. Een troost, maar in geestelijken zin te verstaan. Niet in dien zin dat het kastijden nu uit zal zijn en geen droefheid meer worden ervaren. Beelde toch niemand zich dat in; want uit dien droom moet gij toch weêr worden wakker geschrikt. Voor Gods kinderen is niet een leven van voorspoed weggelegd op deze aarde. Dat wij er toch veel op rekenen, opdat de werkelijkheid ons niet al te onverwacht overvalle. Zelfs dān zullen wij nog genoeg worden verrast, wijl wij door het indenken nooit de helft zelfs kun-

nen peilen van wat de wezenlijkheid brengt. Vooral u onder mijne hoorders, die lang door uwen God gezegend zijt met het beste wat Hij voor dit aardse leven geeft, met vrees en levensvreugde in den kring van de uwen, van vrouw en kroost, u zeg ik het met nadruk: denkt er toch aan; ook uw dag moet komen.

En als hij dan komt, volg dan Davids voorbeeld na. Er was een zwijgen in den zin van den Almachtige niets ongerijms toe te schrijven. Doch overigens, hoe riep hij niet! Zoo doe ook gij, M. H. Leg geen slot op uwen mond, maar roep, schreeuw het uit. Dat deden al Gods kinderen. Dat deed zelf uw Borg en Middelaar, toen Hij hing aan het kruis en het zielelijden daarbinnen Hem folterde. Zulk schreeuwen geeft den geprangden boezem lucht. Maar zij het dan ook bij u, gelijk bij hen en bij Hem, een roepen tot God. Bij uwen Borg was de vadergestalte uws Gods een wijle verborgen van wege het schrikkelijke ervaren van den Goddelijken toorn; maar voor u ligt juist in dat Zijn lijden de waarborg dat gij nimmermeer van God verlaten zult worden.

Roep, schreeuw het uit tot Hem, maar doe het met het Woord in de hand. Leg uwen God Zijn eigen beloften voor. Hij gaf u uit genade de vrijheid om alzoo te doen. Pleit op Zijne toezeggingen, die Hij in Christus immers ja en amen doet zijn. En dan zult gij het ondervinden: er is een verbond des vredes, waarvan de gevolgen voor de bondgenooten heerlijk zijn, niet alleen in de verwachting voor de toekomst, maar ook in de ondervinding van het heden.

Houd bovenal in gedachtenis: met alle spanning van eigen kracht komt gij er niet; ja vordert gij geen duimbreed zelfs tot bereiking van het doel. Wanneer straks metterdaad uw voet op den rotssteen drukt; wanneer gij verkregen hebt dat de zwellende wateren geen scheiding meer maken tusschen uwen God en u, zoo zal het nooit anders zijn, dan omdat de Heere uit genade het gebed heeft verhoord: »Leid mij op eenen rotssteen, die mij te hooge zoude zijn.» Dan heeft Zijne hand u aangegrepen en opgetrokken en in veiligheid gesteld. Dat erkennende, zult gij dan ook Zijnen Naam recht erkennen en Hem althans eenigermate geven de eere die Hem toekomt.

Geve de Heere ons dat recht te verstaan en te beoefenen!

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXVI.

NIET HONGEREN, NOCH DORSTEN.

DOOR

T. H. WOULDSTRA,

PREDIKANT TE MAASSLUIS.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

God heeft groote dingen bij ons gedaan! Zijn naam alleen zij eere!

Wij liepen den weg der zonde, vermeerderden onze schuld, maakten ons rijp voor velerlei oordeel. Eenvoudig getuigen ontbrak. Er waren wel zoogenaamde belijders der waarheid, die het onrecht in de synodale organisatie aanwezen, en de breuke openlegden, maar hoezeer daaraan de eenvoudigheid des geloofs ontbrak, heeft het bijkans afgelopen jaar ons geleerd. En dat er nu zoovele »Julianussen" gevonden worden, is mede onze zonde, geliefde broeders en zusters! »In »krammen" en »lijmen" hebben we lange heil gezocht. Daardoor hebben we de »zwakken en de onvasten" in een zondigen weg gesterkt. Wij kwamen hen in het gevele, zochten ze zoo te winnen. Om deze ongerechtigheid is de Heere ons tegengekomen.

Zijn genade brak nochtans liefelijk door de donkere wolken heen, en de gebeurtenissen, die in een jaar tijds plaats grepen, zijn door de machtige werking des Heiligen Geestes voor vele harten een ploegijzer geweest. Kerk na kerk beliefte de Heere te verlossen. Maar onze vervolgers werden zij, van wie we eens zooveel verwachtten. Dit stemme ons tot ootmoedig schuldbelijden van zooveel ontrouw, als bij ons gevonden wordt. Laat ons hen niet hard vallen. God zal hen oordeelen!

God heeft groote dingen bij ons gedaan!

Mochten we nu maar een oog hebben voor de gevaren, die dreigen. Het valt niet te ontkennen, dat wij, menschen, vooral in onze dagen gevaar loopen in den kerkelijken strijd op te gaan, onze geestelijke en eeuwige belangen voorbij te zien. Dan is al onze ijver, om Jezus' Koningschap te eeren, een vleeschelijke. Dan brengen we onszelven een onberekenbare schade toe. Dan verderven we onze zielen.

Laat ons daarom (en zij het biddend) een belofte des Heeren overwegen. Mochten allen, die tot hooger licht geleid zijn, bewogen worden om ootmoedig voor hunnen God te wandelen. Zijn belofte behoort ons, die geen ontferming waardig zijn en zoo veel ontferming mochten ervaren, daartoe aan te sporen. Komt, slaan we daartoe met elkander op

J E S A J A 49 : 10.

Zij zullen niet hongeren, noch dorsten, en de hitte en de zon zal hen niet steken; want hun Ontfermer zal ze leiden en Hij zal hen aan de springaders der wateren zachtkens leiden.

Beschouwen wij deze woorden nader.

I.

»Zij zullen niet hongeren, noch dorsten.» Bij deze woorden wenschen we eerst stil te staan.

Dat is beeldspraak. Er wordt hier oneigenlijk gesproken. Het beeld, dat hier wordt aangewend, is aan het menschelijk lichaam ontleend, dat door honger en dorst schrikkelijk kan worden gekweld. Dan ziet men uit naar middelen, om deze prikkels weg te nemen, vestigt het oog op het voorwerp der bevrediging.

Wanneer wij dat nu overbrengen, dan duidt deze beeldspraak een gemis van geestelijke zaken aan, met hartelijke begeerte naar bevrediging. Dan hebben wij hier de vrucht der wedergeboorte, dat is, een levende behoefte naar de genade-weldaden Gods in Christus.

Van wie spreekt de profeet hier? Dat wordt ons door die ontkenning duidelijk gemaakt: Zij zullen »niet'' hongeren, »noch'' dorsten. Zulk spreken toch kan niet op den natuurlijke mensch slaan, die, door de zonde geheel verdorven, geen bevrediging van zijne begeerten kent. Hij blijft hongeren en dorsten. Zijn honger en dorst zijn sinds den noodlottigen zondeval niet naar God heengericht. Averechts wendt hij al de door den Schepper hem geschonken gaven en krachten aan. Daarom is God niet zijn hoogste goed, zijn rustpunt, zijn verlangen, maar de aarde, het vergankelijke en tijdelijke. Het bewustzijn van onsterfelijkheid en eenwigheid, de stem des

gewetens, de gedachte aan den dood en aan verantwoordelijkheid maken hem onrustig. Er is een holligheid in zijn hart, die hij zoekt weg te nemen; maar al zijn pogen is Danaïdenwerk, is tevergeefs, vruchteloos. En omdat God niet zijn hoogste begeeren is, is er wel een jagen naar geluk, een zoeken om die holligheid door allerlei afleiding weg te nemen; maar in de eenzaamheid teruggekeerd, gevoelt hij het ijdele van alles. Het water, hetwelk hij meent, dat zijn dorst zal lesschen, keert achterwaarts, op hetzelfde oogenblik, als hij denkt, dat het zijne verlustiging zal zijn. Ziet u daar het beeld van den mensch geteekend, die ruste zoekt voor zijn woelend hart buiten God en Christus. De ruste vliedt van hem, zijn hope stelt hem duizendmaal teleur. Voorwaar, de goddelooze heeft geen vrede, hij blijft hongeren en dorsten.

In onzen tekst nu staat: »Zij zullen niet hongeren, noch dorsten.» Vindt de natuurlijke mensch geen stilling en laving van zijn honger en dorst, gansch anders is het met hen, die de Heere heeft levend gemaakt door zijn Geest. Zal er dus geen honger en dorst zijn, dan moet er iets met den mensch hebben plaats gehad. Hij moet het dan niet meer in en bij het zinnelijke en vergankelijke zoeken, want daarin is geen verzadiging. En zoo is het ook.

Daarom zegt de Heere Jezus ook: »Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.» De Heere noemt hen »zalig», omdat een eeuwig leven in zijne gemeenschap hieraan verbonden is. Ja, »zalig» zijn ze, omdat deze honger en dorst bewijzen, dat er wat aan de ziel gebeurd is. Door ontdekking heeft men geleerd, dat de wereldsche verlangens ijdele dingen zijn, die voor God niet kunnen bestaan. Meer nog, zij brengen schuld aan, zijn gruwelijk voor God. Er is hier verslagenheid in de ziel, een buigen voor God, een vallen voor Hem, een haken naar hooger heil: »o, God! wees mij zondaar genadig!» Men mist iets, namelijk de fontein van waren troost. Dat smart, dat grieft zoo diep. Zoo zijn wij niet uit onszelven. Dit kunnen wij ook niet uit boeken leeren, maar daarin worden de zielen op de school der genade onderwezen. Voor de wijzen en verstandigen is het verborgen.

En welke ervaringen zulke zielen opdoen? Is het niet, mijne hoorders, dat alles, waarvan men het tevoren verwachtte, teleurstelt? De bronnen houden op te vloeien. Zij worden gebroken bakken, die geen water houden. Alles, waarop men tevoren het oog vestigde, wordt stof en asch. De waan van eigen bidden, werken en gelooven wordt weggenomen. Het ontvalt alles. Eigen bed wordt tekort, eigen dek te smal, aan spinrag is alle eigen kracht gelijk. Zoo leert men verstaan,

dat een mensch geen ding kan aannemen, tenzij het hem van boven gegeven worde.

Maar het is voor zulke uitgeputte, onmachtige zielen, dat deze belofte geschreven is: »Zij zullen niet honger en dorst hebben», dat wil zeggen, zij zullen geen gebrek hebben aan die dingen, welke tot ondersteuning noodig zijn. God zal in zijne Voorzienigheid zorgen voor alle geestelijke nooddrift, zoodat zijn genade en ware vertroosting nooit zullen ontbreken, want naar zijnen rijkdom in Christus Jezus zal Hij alle behoeften vervullen (Fil. 4 : 19).

Welk een onschatbaar voorrecht!

En of men nu verder dan wel minder ver op des levens eenigen weg geleid is, allen, die op den wagen van dat vrijwillig volk geplaatst zijn, zal niets ontbreken. Zoowel van hen, die verlangen naar rust, troost, vrede, blijdschap en vrijheid, als van degenen, die als dood aan de voeten des Heeren mochten neervallen, doch door Hem opgericht, dat woord mochten vernemen: »Zoon, dochter! wees welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven!» heet het: »God zal zelf hun Leidsman wezen.» In de genade van Christus hebben zij alles, wat de ziel voeden en verlustigen kan. En hoewel er verscheidene verzoeken overblijven door het afwezen van den Heere en door gebrek aan inwendige vertroosting, zoodat de ziel bijkans bezwijkt (Ps. 63 : 2, 32 : 4), nochtans vergaat de grondslag der vertroosting nimmermeer. Donkere lotsbedeelingen dreigen menigmaal. Dan kunnen de gedachten zich vermenigvuldigen, kan de hope haast wegsterven. Er is geen kracht, om door eigen vermogen de beletselen weg te nemen, maar Hij, die het beloofd heeft, geeft kracht aan den vermoeide en krachteloze. »Maar Gij deedt ons 't gevaar ontkomen, verkwikkend ons te goeder uur.»

Rijke beloften doet de Heere aan zijne kerk en gunstgenooten. Dat komt duidelijk uit in dat: »Zij zullen niet honger en dorst hebben.» Eigenlijk wil dat zeggen: tegen de scherpste prikkels is sterkte bij den Heere. Of zou er wel ondragelijker kwelling kunnen zijn dan honger en dorst? Zoo dan belooft de Heere, dat de schrijnendste nood niet zal kunnen deren, want geen ellende is zóo schreeuwend, of zijne hand zal redding bieden.

Dat wordt hier nog maar ten deele verstaan. Ten volle zal die waarheid in het toekomend leven haar vervulling vinden. Dáar zal geen honger en dorst meer zijn. Is het hier zalig niet te begeeren (maar ach, het is ras voorbij), dat zal dan ophouden, als er voor begeeren geen plaats meer zal zijn.

II.

Vervolgens heet het: »En de hitte en de zon zal hen niet steken.” Dat wil zeggen, de hitte der zon zal hen niet steken, die de Heere zich geformeerd heeft tot een volk. De »hitte”, waarvan hier sprake is, doelt op de verdrukking en vervolging, welke zij hebben te duchten, die den Naam des Heeren vreezen. Maar die vervolging en verdrukking zal geen wezenlijke schade aanbrengen, want zij zullen niet bezwijken. Integendeel, de Heilige Geest zal te allen tijde nieuwe kracht verleenen, zoodat zij de hitte niet alleen verdragen, maar zelfs overwinnen door de genade des Heeren. Gedrukt, benauwd, ja tot den dood vervolgd, overwinnen zij niet alleen, maar zijn zij ook »meer dan overwinnaars door Hem, die hen heeft liefgehad.” (Rom. 8 : 37) De hitte der zon, de verdrukking, wanneer zij het heftigst heur kracht doet gevoelen, stelt te heerlijker Gods genade in het licht. Dat werd in den apostel openbaar, toen hij mocht betuigen: »Wij worden vervolgd, doch daarin niet verlaten, neergeworpen, doch niet verdorven.” (2 Cor. 4 : 9.)

Deze verdrukking is het deel van allen, die tot de gemeente van Christus behooren, naar zijn woord: In de wereld zult gij verdrukking hebben.

Deze verdrukking, die vervolging van Christus in zijne geloovigen, is van verschillenden aard. Er zijn vele smeltkroezen en vuurovens, waarin zij gelouterd worden.

Er zijn inwendige verdrukkingen. Deze zijn de voornaamste en ontstaan uit aanvallen van den Satan, uit krachtige verzoe kingen, uit den last van zonde en schuld; ook ontstaan zij uit twijfelingen, beangstigende inwerpselen en eindelijk uit den gedurigen strijd met de natuur, die immer op het kwade belust is. Daaronder kan bitter geleden worden; dat kan heete tranen kosten bij de ervaring, dat men onmogelijk het hoofd kan opheffen. Maar gelijk zich een vader ontfermt over zijne kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vreezen. Ja, de verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vreezen; en zijn verbond, om hun die bekend te maken. Hij zal zijne barmhartigheid betoonen, Hij zal zijn genade ontdekken, want de hitte en de zon zal hen niet steken. Zijne zorg is over zijne schapen. Hij zal Herder en weide voor hen zijn. Het fluisteren der vreesachtigen hoort Hij, zoowel als het zuchten der benauwdten. In alle verdrukking is zijn oor tot hun geroep: »Want Hij is in alle leed tot hunne hulp gereed.” o, Hoe groot is uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vreezen, dat Gij gewrocht hebt voor degenen,

die op U betrouwen in de tegenwoordigheid der menschenkinderen. Daarom heet het ook: »Den oprechten gaat het licht op in de duisternis. In al hunne benauwdheid ben ik benauwd, zegt de Heere. Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken.»

»De hitte der zon zal hen niet steken», want de betrekking van den Heere op zijn volk is niet weg te nemen. Maar alle hitte en druk leidt tot ontdekking en verootmoediging, opdat men maar arm worde voor den hoogen God. In dezen weg is het, dat men zoo schrikkelijk met zichzelf en eigen overleggingen wordt teleurgesteld. Zalig daarom hij, die den God Jakobs tot zijn hulpe heeft, want door al die smeltkroezen overwonnen zijnde, overwinnen zij nochtans; neergeslagen, staan ze weder op.

»De hitte en de zon zal hen niet steken», dat is, geen wezenlijk kwaad toebrengen. Duurzaam toch is de band, die hen aan den Heere bindt. En daarom, noch de tijd kan deze betrekking wegnemen, noch Satan haar verbreken. Ook staan de menschen hier machteloos. »Want wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?» Neen, mijne geliefden. »Noch leven, noch dood, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere.» (Rom. 8 : 38)

Zoo zullen dan ook de uitwendige verdrukkingen, die treffen, Christus' kerke niet schaden, want ook voor haar is de belofte: »De zon en de hitte zal u niet steken.» Juist haar staat in de wereld als getuige van Christus, haar Koning, brengt die vervolging, onderdrukking en versmading met zich mede. Maar des Heeren eindelooze zorg zal over haar zijn naar zijn woord. Voor Israel was de Heere een vuur- en wolk-kolom, toen het optoog uit Egypte. Hij maakte de bergen tot effen wegen, baande een pad door de Schelfzee. Zoo is het met de kerk gegaan door alle eeuwen heen. Merkt het ook maar in de dagen van Achab. De Heere bevestigde over haar het woord: »De hitte en de zon zal u niet steken.»

o, Als dat er niet stond, zouden we het in onze dagen moedeloos opgeven. Want het valt wel eens hard, als we zien, dat het recht vertrappt wordt en het onrecht zegeviert; dat de vijanden des Heeren in glorie zijn en de zoekers van zijn Naam in allerlei moeite; als we zien, dat Saul op den troon is en David in ballingschap; dat Achab het koninklijk paleis bewoont, en de knecht des Heeren naar de woestijn vlucht; dat Farizeën en

Schriftgeleerden in eere zijn, terwijl des Heeren discipelen vervolgd worden. Maar dan troost ons het »Woord". Oók dan, als we letten op zoovelen, van wie men ook verwacht zou hebben, dat ze Jezus' Koningschap hoog wenschten te houden. Dat brengt wel eens tot onderzoek van eigen wegen. Maar dan gelooven we, dat niet allen »broeders" zijn. De Schrift spreekt ook van »valsche" broeders. Zij schaarden zich wel aan de zijde van Gods volk, maar nu het op een loopen in de wegen van dat volk aankwam, werden ze openbaar. Velen hunner, om niet meer te zeggen, mochten wel meer gebeden hebben: »Laat gierigheid mij in haar strik niet vangen!"

»De hitte en de zon zal u niet steken." Wij gelooven aan het voorzienig albestuur van God, die zijne kerk en haar wegen kent. En waarom dan die druk treft, dat kruis komt? Opdat in haar zijn woord bevestigd worde: »In de wereld zult gij verdrukking hebben", en deze bevinding hoop werke. En dit weten wij: »Geen vader sloeg met grooter mededoogen op het teeder kroost ooit zijn ontfermende oogen, dan Isrels Heer op ieder, die Hem vreest."

Maar de hitte is onafwijsbaar, als wij verwaardigd worden om getrouw voor onzen God uit te komen. Maar die den Heere vreezen, worden niet door Hem vergeten: want dit alles zal slechts dienstbaar gemaakt worden ter bevordering hunner zaligheid.

Als het er van alle kanten op aankomt, voelen ze zich zoo onvermogen. Er is geen verweer, geen kracht. Zoo beschikt het de Heere, opdat ze zouden leeren, dat ze in Gods kracht bewaard worden. En dan zijn zulke wegen ook wel noodig om hen te verootmoedigen, te vernederen voor den Heere, opdat ze zijn sterkte zouden aangrijpen.

De hitte is wonderbaar nuttig! »Hoopt op den Heer, gij vromen! Is Israel in nood, er zal verlossing komen." Mochten wij er maar uit leeren om ootmoedig voor onzen God te wandelen, die telkens nieuwe blijken van zijne gunst schenkt en zijn woord bevestigt: »De hitte en de zon zal hen niet steken."

Gods vriendlijk aangezicht
 Heeft vroolijkheid en licht
 Voor alle oprechte harten,
 Ten troost verspreid in smarten.
 Juicht, vromen, om uw lot;
 Verblijdt u steeds in God;
 Roemt, roemt zijn heiligheid!
 Zoo word' zijn lof verbreed
 Voor al dit heilgenot.

III.

Wat wij daar zongen, komt de Heere kennelijk bevestigen. Maar ach, hoevelen verstaan niets van den troost, waarvan hier sprake is. Ze hebben nog nimmer dat vriendelijk aangezicht aanschouwd.

Och, zoekt het nog te leeren kennen. Er is zooveel aan verbonden. Voor u heeft het Woord geen troost, wel vloek, terwijl het tot het volk Gods van zegen spreekt. De Heere toch zal zijne gunstgenooten bewaren; ja, Hij zal ze geleiden, wijl zij zijne schapen zijn. Dat zegt het vervolg van onzen tekst zoo schoon. Mocht Gods Geest u tot jaloerschheid verwekken, waar wij deze woorden nog zullen overwegen: »Want hun Ontfermer zal ze leiden en Hij zal hen aan de springaders der wateren zachtkens leiden.»

Dat zijn dierbare woorden met rijken zin.

Tevooren staat er: »De hitte en de zon zal hen niet steken.» En waarom niet? De Heere zegt: »Hun Ontfermer zal ze leiden'', dat is, als een trouwe Herder zal Hij hen bewaren, opdat zij niet bezwijken.»

Er staat: »hun'' Ontfermer. Dat ziet op de heidenen. Dit blijkt uit vers 6: »Ik heb u gegeven tot een licht der heidenen.'' En in vers 9 lezen wij: »Om te zeggen tot hen, die in duisternis zijn: Komt tevoorschijn.'' Zij zijn het volk, dat, hoewel van alle ware kennis verstoken, nochtans een heerlijk licht over zich zal zien opgaan. De Heere zal zich hunner ontfermen. Het is een rijke belofte, waarin wordt verkondigd, dat de Messias niet alleen hun »licht'', maar ook hun »heil'' zal wezen. Dat laatste is de zaak. Het eerste zegt al veel en doelt op de verlichting, die door de bediening des Woords over hen zou komen. Maar meer dan dit zal hun worden geschonken. Hun heil, hun zaligheid, hun Zaligmaker zal de Messias genadiglijk worden.

Ook het volk, dat daar zoolang had ledig gestaan, het volk, waarop Israel zoo laag nederzag, zal het Evangelie vernemen; en uit dat volk zullen er toegevoegd worden tot de gemeente, die zalig wordt. Het volk, dat bij de wet zijn heil zocht, dat zich Abrahams zaad roemde, dat volk zal niet alléén in den zegen der genade deelen. Het woord van Simeon is vervuld: »Mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken.'' (Luk. 2 : 30, 31.)

Over hen — en wij zijn dat geslacht — wilde de Heere zich ontfermen. Dat ontfermen houdt veel in. Het is het aanzien

van den ellendige door den Almachtige. Dit gaat niet uit van den mensch, alsof deze zich dat liefdebetoon zou waardig maken. o Neen, dat ontfermen zegt juist, dat de mensch vol ellende en jammer is, ja verwerpelijk. Dat ontfermen is het verheerlijken van Gods genade in dien ellendige, verwerpelijke en doemwaardige. Het is het zoeken van een schuldige door den Heere, waarbij Hij redenen neemt uit zichzelf en door niets in den mensch wordt weerhouden tot het bewijzen zijner liefde. Dat ontfermen grondt zich in den Middelaar, door wien God weer de God van een doemwaardig zondaar kan worden. Gewis, het is een wonder in onze oogen.

»Hun Ontfermer zal ze leiden.» Dat gaat langs wondere wegen, die vol aanbidding zijn. Dit »leiden» gaat langs Gods wegen, die volstrekt geen wegen van ontferming, maar van toorn schijnen te zijn. Dat vloeit evenwel daaruit voort, dat wij van hemelsche dingen een verkeerden dunk hebben en volstrekt maar niet begrijpen kunnen, dat geen nieuwe wijn in oude lederen zakken kan gedaan worden. Om dat nu aan zijn volk te leeren, leidt de Heere het naar zijn raad. Dan gaat het naar de diepte, dan raakt het met eigen vermogen uit, en wordt men om en om ellendig. Alle vorige steunsels ontglijpen; alles, waaraan men tevoren hechte, ontzinkt.

Zóo leidt de Ontfermer. Maar zóo verstaan het maar weinigen. Want, laten wij het ons niet ontveinzen, die weg is den mensch van nature geheel vreemd. Wij willen in een eigen weg des Heeren ontferming tot ons deel ontvangen, ja, ons waardig maken. Daarom zal veler afloop treurig zijn. Mocht de Heere uwe oogen openen.

»Hun Ontfermer zal ze leiden.» Naar de diepte, wij hoorden het, voerde Hij de ziele. En dat niet om haar verderf of ondergang te zoeken, maar om zijn Zoon in haar te openbaren. Hij is óók in die diepte geweest, ja, zonk oneindig dieper, toen de last des toorns van God in den hof het bloedig zweet Hem uitdrukte. Voor zijne macht en bereidwilligheid om te zaligen wordt het oog geopend, en alle begeeren is naar Hem.

Daarom is het doel van dat »leiden» ook zoo heerlijk. Door den Geest zegt Jesaja er dit van: »Hij zal hen aan de springaders der wateren zachtkens leiden.»

Hij, die het goede werk begint, zal het ook voleindigen. Zoo ziet men dat eerst niet aan, want het »leiden» van den Ontfermer doet de ziel eerst wegzinken. Alle hoop schijnt afgesneden; zoodat men met den dichter ook kan klagen: »Mijne ziel is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf. Ik ben gerekend met degenen, die in den kuil nederdalen; ik ben geworden als een man, die krachteloos is.

Afgezonderd onder de dooden, gelijk de verslagenen, die in het graf liggen, die Gij niet meer gedenkt, en zij zijn afgesneden van uwe hand. Gij hebt mij in den ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten. Uwe grimmigheid ligt op mij, Gij hebt mij nedergedrukt met al uwe baren. Sela." (Psalm 88:4—8).

Wie zulke toestanden mag verstaan, gevoelt zich verdoemelijk, is er niet gemakkelijk onder. Hier is het ook: »Zie op mij in gunst van boven; wees mij toch genadig, Heer! Eenzaam ben ik en verschoven, ja, de ellende drukt mij neer; 'k roep U aan in angst en smart.»

Dat roepen hoort de Heere. En wat Hij dan doet? Hij leidt verder, maar nu naar de springaders der wateren. Daar hebben zulke zielen behoefte aan.

Onder die »springaders der wateren" hebben we al de weldaden der genade te verstaan, die door Jezus Christus, naar zijns Vaders welbehagen, zijn geworden. In Hem is een fontein van heil geopend, dat door den Heiligen Geest tot blijdschap en bemoediging op het hart wordt toegepast.

Het zijn »levende" wateren, die uit Christus afvloeien. Zij blijven altijd frisch. Zoo wordt het ook ondervonden in benauwde tijden, wanneer zijn goede hand uit alle nooden verlost en stroomen giet op het droge.

Dat dit »levend" water is, blijkt wel daaruit, dat er sprake is van een springader of fontein, waaruit het aldoor komt opborrelen. Het staat tegenover »dood" of »stilstaand" water, waardoor men alle eigengerechtigheid, plichtsbetrachting, het steunen op werken des vleesches en wat niet al hebbe te verstaan. Dat is »dood" water. Daarvan is geen heil te verwachten, wijl het vruchten zijn van eigen akker. Maar zij kunnen Gode niet behagen.

Daarom doelt de Heilige Geest hier op dat water en die weldaden van Christus, die door de werking van dien Geest het harte verlevendigen en zijne genegenheden tot hemelsche dingen optrekken.

Tot die wateren leidt de Ontfermer zelf zijn volk. Zij maken zich dat heil niet waardig door goed doen, door tranen, door gebeden. o Neen, mijne hoorders! Moest het zóo gaan, dan stond de zaak geheel hopeloos, want ze leeren zich als hulpeloos kennen in het beoefenen van hemelsche dingen.

Naar zijn vrije en soevereine genade leidt Hij zijne ontblooten »zachtkens" aan de springaders der wateren. Er staat »zachtkens". Dat is des Heeren gewone weg. Geestelijke sprongen komen hier ook niet voor. Het gaat zachtkens, omdat zich overal op den weg tal van vijanden voordoen.

De Heere leidt hen zachtkens. Menigmaal langs wonderlijke wegen, waartegen wij o, zooveel hebben in te brengen. Heimelijk is het dan: »Zou God zijn genâ vergeten, nooit meer van ontferming weten?» Dan weer zegt Zion: »De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten!» en begint aan de voorzienige zorg Gods te twijfelen.

En het einde daarvan is, dat de Ontfermer zijn doel bereikt en wij in diepe beschaming wegzinken voor zijn aangezicht bij de ervaring, dat er even weinig reden is om Gods genade en belofte te wantrouwen, als zijne rechtvaardigheid in twijfel te trekken.

Gods werk gaat door, zijn raad zal bestaan en Hij stoort zich niet aan al de tegenstribbelingen zijner schapen. Hij is de Herder, Hij leidt ze naar de springaderen, waaruit leven voor de ziel opwelt en waarvan het einde zal wezen: God eeuwig danken en loven.

Het tekstwoord bevat een rijke vertroosting. De Heere trooste er uwe zielen mede! Mocht deze ontvouwing door zijn genade en Geest daartoe ook dienstbaar gemaakt worden. Amen.

't Alwijs bestier bevestigt 's vromen gangen:

De hooë God keurt zijne wegen goed;

Hij zorgt voor hem, en waakt voor zijn belangen.

Hij wordt geenszins om 't glibbren van zijn voet

Of om zijn val verworpen, maar vervangen,

En ondersteund door God, die hem behoedt.

Psalm 37: 12.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXVII.

„MAAK U OP, WORD VERLICHT.”

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1887.

Dus wordt des Heeren volk geleid
Door 't licht, dat nu ontstoken is,
Tot kennis van de zaligheid,
In hunne schuldvergiffenis;
Die nooit in schooner glans verscheen
Dan nu, door Gods barmhartigheên;
Die, met ons lot bewogen,
Om ons van zonde en ongeval te ontslaan,
Een star in Jakob op doet gaan,
De zon des heils doet aan de kimmen staan.

Voor elk, die in het duister dwaalt,
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schouw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt.

Lofzang van Zacharias : 4, 5.

Maak u op, word verlicht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op.
Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken, en donkerheid de volken; doch over u zal de Heere opgaan, en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden.
En de heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen tot den glans, die u is opgegaan.

Jesaja 60 : 1—3.

De groote tegenstelling van donkerheid en licht, van droefenis en blijdschap, van zonde en genade, schijnt bijzonder helder in de profetieën van Jesaja. Geen wonder, want hij heeft voorspeld de wegvloering naar Babel, waarin het hooge ongenoegen des Heeren blijken zou over de zonden en ongerechtigheden zijns volks; maar hij heeft ook voorzeggd den dag der genade, die zou aanlichten over het in duisternis gezeten volk; en het jaar der vrijlating, dat voor de gebondenen zou aanbreken. Hij heeft scherpelijk bestraft de goddeloosheden van dat volk, dat anders van de heidenen was afgezonderd. Hij heeft den donder van Gods straffende oor-

deelen vooraf laten hooren. Maar hij heeft ook het overblijfsel van Israel, dat zich schuldig leerde kennen en zich voor den Heere verootmoedigde, getroost en opgebeurd, en dat niet bloot met de hope der verlossing uit Babel, waartoe de Heere Kores zalven zou, maar ook met de hope der eeuwige verlossing, waartoe nog een andere Knecht des Heeren zou gezalfd worden.

Van die verlossing is ook sprake in onze tekstwoorden. De profeet is niet gewoon, de goddeloozen en werkers der ongerechtigheid vrede toe te spreken. Wat hen ook drukken moge, hij zegt, dat ze geen vrede zullen hebben, zoolang ze hun goddeloozen weg niet verlaten. Hij heeft in den aanvang van het vorige hoofdstuk gezegd: »Ziet, de hand des Heeren is niet verkort, dat zij niet zou kunnen verlossen; en zijn oor is niet zwaar geworden, dat het niet zou kunnen hooren. Maar uwe ongerechtigheden maken eene scheiding tusschen ulieden en tusschen uwen God, en uwe zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort.» Zoo sprak de profeet tot dat volk, met hetwelk de verbonden der belofte waren aangegaan. Maar al waren zij Abrahams zaad, de goddeloozen, zegt mijn God, hebben geen vrede. De Heere vergaderde zich echter een overblijfsel, dat met den profeet leerde betuigen: »Onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons; want onze overtredingen zijn bij ons, en onze ongerechtigheden kennen wij.» En voor dat vernederd en naar de genade en het heil des Heeren dorstend volk opende de profeet zoo in den naam des Heeren de troostbronnen: »En er zal een Verlosser tot Zion komen, namelijk voor hen, die zich bekeeren van de overtreding in Jakob, spreekt de Heere.»

Komt, mochten we heilbegeerig overdenken de toezegging, die in onze tekstwoorden is vervat. Vier punten van overdenking bieden ze ons:

1. Een Evangelische opwekking tot geloove;
2. hoe die gegrond is in de openbaring van Gods heerlijkheid in Christus;
3. het voorrecht der geloovigen boven de wereld; en
4. welk soort van menschen de Heere nog in dit voorrecht wil laten deelen.

I. De profeet begint met een Evangelische opwekking tot geloove. Een Evangelische opwekking noemen wij zulk eene, die uit het genadeverbond gedaan wordt; met andere woorden: het is een opwekking, die haar drangreden en haar prikkel ontleent aan de goedertierenheden en genade des Heeren

in Christus. De wet in het werkverbond zegt: »Doe dat, en gij zult leven.» Door het vleesch echter, door onze natuurlijke verdorvenheid, is de wet krachteloos om ons het leven te geven. De wet werkt toorn, want zij brengt de ontdekking der zonden mede en den vloek over de zonden. Maar waar de genade komt, daar neemt deze de zonden en den vloek der wet weg, in het bloed van Christus; en daarom gebruikt de Evangelische vermaning deze drangreden: »Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods.....»

Nu, wij hebben hier een Evangelische opwekking tot geloove, in deze woorden: »Maak u op, word verlicht.»

Het woord: »Maak u op» wordt gebruikt van het opstaan uit den slaap, en ook gebruikt van een opstaan uit de dooden. En het woord: »Word verlicht» wijst er op, dat degenen, die aldus toegesproken worden, vol duisternis zijn, en donkerheid zich om hunne ziele gelegerd heeft. Hier worden dus toegesproken menschen, die als 't ware in dofheid daar nederzitten, gelijk in het natuurlijk leven de slaap dat medebrengt, en die zóo weinig blijdschap en leven in hunne ziel gewaarworden, dat ze, om zoo te spreken, schier onder de dooden liggen; ja, menschen, die gezeten zijn in duisternisse en schaduwe des doods.

Dat is nu juist de toestand, waarin de zielen geraken, die door God bekend gemaakt worden met hunne zonden, die bepaald worden bij hunne ongerechtigheden, en die bevreesd en verschrikt worden vanwege het ongenoegen Gods over hunne zonden. Dat geeft een neergedrukten toestand.

Een mensch, die blind voortgaat in zijn weg, dien hij van nature bewandelt, bekommert zich niet over deze dingen; de goddelooze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet. Maar waar eenigermate de kennis der zonde komt en de zondaar met God leert rekenen, daar wordt de ziele neergebogen. Daar wordt de ziel vaak verschrikt door het zien van haar ongerechtigheden en het bedenken van Gods majesteit, heiligheid en rechtvaardigheid. En bij den voortgang kan er, tengevolge daarvan, zulk eene dofheid over de ziel komen, dat ze alle blijdschap derft; waar ze gaat of staat, verkeert zij onder het gewicht van haar zonden en onder het gevoel van Gods ongenoegen daarover; ook het gemakkelijkste kan haar eigenlijk niet vermaken; geestelijkerwijze gesproken is het, alsof zij onder de dooden komt te liggen; want zij gevoelt nu, hoe het haar aan het waarachtige leven ontbreekt, hoe God haar ontbreekt; zij krijgt en houdt banden om haar hals. David ziede eenmaal, dat hij gelegd werd in duisternissen, als degenen, die overlang dood zijn (Ps. 143). Want de overtuiging van

zonden, vaak ook gepaard gaande met uitwendige en inwendige moeielijkheden, en zonder dat de hope der genade het hart verruimt, buigt de ziel neder, beneemt haar alle vreugde, brengt eene dofheid als des slaaps over haar, legt haar als onder de dooden, zoodat haar van alle zijden en ook uit haarzelf een reuke des doods tegenkomt, en doet haar nederzitten in geestelijke duisternis.

Zóo was het ook met het volk, dat hier door God wordt toegesproken, met den mond des profeten. Dat volk was de gemeente des Heeren, die met den voorbeeldigen naam van Zion en Jeruzalem en Stad des Heeren genoemd wordt; zóo zaten zij neder; in de onheilen, die over hen kwamen door de Chaldeënen en door andere tuchtroeden, bespeurden zij het ongenoegen Gods over hunne zonden; en het was hun, gelijk Jeremia in de Klaagliederen zegt: »Toen zeide ik: Mijne sterkte is vergaan, en mijne hoop van den Heere.»

En zie, nu komt de Heere tot dat volk met het woord: »M a a k u o p, w o r d v e r l i c h t.» Zoo spreekt de Heere op een andere plaats datzelfde volk toe met de woorden: »Schud u uit het stof, maak u op, o Jeruzalem; maak u los van de banden van uw en hals, gij gevangene dochter van Zion.»

Och, geliefden, het kan ons misschien vreemd voorkomen, dat de Heere tot degenen, die door hunne zonden en verkeerdheden gedrukt worden, wier zielen daaronder dof kunnen worden en als in het stof des doods gelegd, en die het licht der hope missen, niettemin zóo spreekt: »M a a k u o p»; dat zij als 't ware uit hunne dofheid moeten opwaken, moeten opstaan uit het stof des doods, het hoofd omhoog moeten heffen, hart en ziel moeten opbeuren; en dat hun zoo toegeroepen wordt: »W o r d t v e r l i c h t»; want licht is toch genade, en hoe kan God dan zoo bevelen: »W o r d v e r l i c h t»? Immers, dit is juist de ellende van zulk eene ziel, dat ze de banden van haar hals niet kan kwijt worden; dat ze niet geraken kan uit de beklemdheid haars gemoeds, die ze heeft vanwege haar zonden; dat ze wel gaarne uit den dood zou uitkomen om tot de vreugde en de blijdschap van het waarachtig geestelijk leven te geraken; maar zij kan de banden harer zielezwarigheden niet breken, en zij kan het licht der verlossing niet krijgen. En nu komt de Heere daar en zegt: »M a a k u o p, w o r d v e r l i c h t.»

o Geliefden, weet gij, waarom dit ons vreemd kan voorkomen, en wij het vaak niet verstaan? Och, door onze wettische en slaafsche bewegingen en zielswerkzaamheden gedreven, zien wij vaak aan voor een onmogelijk te volbrengen en dies nog meer neerslaand bevel, wat iets veel beters is, namelijk een

Evangelische opwekking tot geloove, waarmede de Heere tot zijne ellendigen komt.

Van zulk een woord, als wij hier hebben: »Maak u op, word verlicht!» wil de Heere zich bedienen, om, daaraan parende de genadige en krachtige trekking zijns Geestes, dat door hunne zonden en door 't gevoel van Gods ongenoegen gedrukte volk opmerkzaam te maken, op te doen waken, op te wekken, en hun het geloof in de ziele te storten, dat, hoe donker en hopeloos het ook schijne, er bij den Heere nog uitkomsten voor hen zijn, en zóo de vonk van hope daarop in hun harte te ontsteken. o, Dan is er een opwaken uit de dofheid en zwaarmoedigheid; dan is er een zich opmaken uit de reuke van dorre doodsbeenderen, wanneer de ziele bevochtigd wordt met een enkelen droppel van dezen dauw: Er zijn bij den Heere nog uitkomsten! o, Dan komt er zoo, al is 't nog zeer zwak, een uitgaande daad des geloofs uit de ziel, die zich naar God uitstrekt; dan keert het zielsoog, dat dof en verdonkerd was, al maar ziende op eigen bederf, zich naar het licht toe; dan komt er een weinig hope. En zie, tot die aanvankelijke geloofs-oefening wil de Heere hier de door hunne zonden gedrukte zielen opwekken, om het hoofd op te beuren, en den Heere en zijn heil te verwachten, wanneer Hij zegt: »Maak u op, word verlicht.»

II. Het zal ons nog duidelijker worden, welk een liefelijke en krachtige Evangelische opwekking tot geloove de Geest des Heeren in dit woord aan de bedrukte zielen doet, wanneer wij nu in de tweede plaats overdenken, hoe die opwekking gegrond is in de openbaring van Gods heerlijkheid in Christus.

Want wat staat er? »Maak u op, word verlicht, WANT u w licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op.» »Uw licht komt.» Toen dat volk uit Babel verlost werd, uit de hand der Chaldeën, en weder in Jeruzalem en in het heilige land geplant, bespeurden ze daarin reeds Gods schulduitdelgende genade en vaderlijke liefde over hen; maar dat was nog maar een schemering van hun licht; zij verwachtten den vollen dag en die is opgegaan in de komst van Christus, in zijn lijden en verheerlijking, met de vruchten daarvan.

Christus, Hij is het, die bedoeld wordt met de woorden: »Uw licht.» Want Hij is het licht, dat juist voor dit arm, ellendig en vanwege zijne zonden bedrukt volk bestemd en verordineerd is. God heeft ze verkoren, om dat licht

te genieten. Daarom u w licht, omdat het voor hen verordineerd en bestemd is. »Dat u heden geboren is de Christus», zegt de engel tot de herders. En verder u w licht, omdat dit juist het licht is, waaraan ze behoefte hebben en gevoelen. Niets kan hunne donkerheid ophelderen, dan alleen dit licht: Christus. Omdat Hij aanbrengt in zijn menschelijke natuur, waarin hij hunne zonden draagt, de verzoening hunner zonden in zijn bloed; omdat Hij het handschrift, dat tegen hen was, aan het kruis nagelde; omdat Hij zijne ziel voor hen stelde tot een schuldoffer; omdat Hij, die hun vloek op zich nam, op wien de Heere al hun ongerechtigheden deed aanloopen, en die in hun dood en in de helle, die zij verdiend hadden, inging; omdat Hij nu hun de vrucht daarvan zal deelachtig maken, door de banden van hun hals weg te doen, hen te bestralen met het licht zijner genade, en hen rond te leiden in vrijheid, in de weide zijner schapen en aan de waterbeken zijns Geestes. Ja daarom »u w licht». Voor hen verordineerd en voor hen gepast. Christus alleen dat licht. En hoe wordt het verder nog uitgedrukt? Aldus: En de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Christus is de heerlijkheid des Heeren. De mensch, die Christus niet kent, al schrijft hij ook boeken vol over het Goddelijk Wezen, weet niets van de heerlijkheid Gods. Maar de heerlijkheid des Heeren; de heerlijke eenheid van al Gods deugden en eigenschappen; de heerlijkheid en aanbiddenswaardigheid van Jehova, den Verbondsgod, die wordt in Christus gezien. Hoe Jehova die God is, die in en door zijnen Christus zijn volk, doemschuldig en verloren, eeuwig zalig maakt en zijnen naam eeuwige eere geeft, dat wordt gezien aan de Zonne der gerechtigheid. Oudtijds werd met den naam van de heerlijkheid des Heeren bestempeld de wolkkolom bij dag, de vuurkolom bij nacht, waarin de Heere zijn volk Israel op hun pelgrimstocht nabij was, de stralen der zon in haar felheid voor hen temperende, en de duisternis van den nacht voor hen verlichtende, hun den weg wijzende en hen voorgaande naar het land der belofte, wraak doende over zijne en hunne vijanden. Maar de ware vuur- en wolkkolom, de ware heerlijkheid des Heeren, is Christus, de Leeraar en Leidsman zijns volks, die maakt, als een tusschenkomende wolk, dat de stralen der zonne van Gods heiligheid hen niet verteren, die in den nacht hunner zonden het licht hunner gerechtigheid is, en die de dood is voor al hunne vijanden en het leven voor hunne zielen.

Wat zegt de Heere dus tot de ellendige bedrukten vanwege hunne zonden? »U w licht komt.» Ze kunnen blijven graven

in zichzelf, zonder ooit licht te vinden. Maar hun licht, voor hen verordineerd en voor hunne behoeften gepast, wordt van boven gezonden: »Uw licht komt!» En den God, die hunne zielen verlost en zalig maakt, zullen ze niet kunnen opdiepen uit zichzelf; maar die zal zich aan hen te kennen geven en over hen schijnen: »De heerlijkheid des Heeren gaat over u op.»

En o, nu verstaan wij nog beter dat: »Maak u op, word verlicht.» o Gij, die gebukt en gedrukt gaat onder uwe zonden en die bij uzelf en in uzelf geen baat vindt, maar wel verergering, gij, die de banden om uwen hals draagt, en het licht der verlossing ontbeert; de Heere zelf, God van den hemel, roept u toe, om van uzelf af te zien en het hoofd naar boven te beuren, vanwaar genade druipen zal, en uw oog te wenden naar het waarachtige licht, hetwelk Christus is. Als ge zóo met de uitgangen des geloofs u naar den Opgang van de Zonne der gerechtigheid moogt wenden, kunt ge niet beschaamd worden. Want de Heere zelf roept u toe, dat ge u zoudt laten bestralen — „Word verlicht!” — met dat licht, dat vrede en blijdschap geeft aan de ziele, omdat het gerechtigheid medebrengt. o, Mocht gij zuchten: »Ik geloof, Heere, kom mijne ongeloovigheid te hulpe.» Hoe ellendig het ook bij u zij, hoe schuldig gij zijt, hoe arm aan zuchten en ware gebeden, de Heere kan niet liegen, die daar zegt: Maak u op, word verlicht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op.» o Geliefden, in dezen weg zult gij nog met den apostel leeren belijden: »Want God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is degene, die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennisse der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus.» Komt, zingen wij van dien Koning, en van het heil, dat Hij zijnen armen en ellendigen brengt, met de woorden van Ps. 118: 13:

Gezegend zij de groote Koning,

Die tot ons komt in 's Heeren naam!

Wij zegnen u uit 's Heeren woning;

Wij zegenen u altezaam.

De Heer is God, door wien we aanschouwen

Het vroolijk licht, na bang gevaar;

Bindt de offerdieren dan met touwen,

Tot aan de hoornen van 't altaar.

III. En nu het voorrecht der geloovigen boven de wereld. Het is uitgedrukt in deze woorden: »Want ziet, de duisternis zal de aarde bedekken en

donkerheid de volken; doch over u zal de Heere opgaan, en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden."

Christus is wel het licht der wereld. Hij heeft gezegd: »Wie Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben." Er staat echter ook geschreven: »Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want hunne werken waren boos. Want een iegelijk, die kwaad doet, haat het licht en komt tot het licht niet, opdat zijne werken niet bestraft worden."

Er is hier gesproken in onzen tekst tot een volk, dat bekommerd is vanwege zijne zonden, en daardoor gedrukt en gebukt gaat, en zijn geestelijken doodstaat leert kennen; en de Heere heeft van hen gezegd: »Zalig zijn die trenren, want zij zullen vertroost worden." Den oprechten gaat het licht op in de duisternis. Met de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods is de Opgang uit de hoogte verschenen. Maar alzoo is het niet met de werkers der ongerechtigheid; alzoo is het niet met hen, die naar hunne verdorven begeerlijkheden wandelen; alzoo is het niet met hen, die op hun gewaande deugden en godsdienstigheid steunen, en zich niet als armen en ellendigen voor God leeren gedragen. Laten dezen zich toch niet vleien met de gedachte, dat Jezus hun licht is. Immers, ze zullen uit hunne werken eenmaal gelogenstraf worden, in den dag der dagen. Immers, hunne conscientie moet hun zeggen, dat ze geen lust hebben in de wegen des Heeren.

Ook voor hen hebben wij, ook voor hen heeft de Heere hier een woord. Dat het met hen van duisternis tot duisternis zal voortgaan, zoo zij zich niet oprechtelijk tot God bekeeren. Niemand droome van een algemeene zaligheid. Want God laat zich niet bespotten; en zoo wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaien.

Werkers der ongerechtigheid, die een walging hebt van het Woord des Heeren, wascht u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen verre van u! Gij, die uwen naaste oordeelt en veroordeelt, maar uzelf niet weet te veroordeelen, noch uwe zonden en verdorvenheid leert verfoeien en die u niet in verootmoediging tot Gods genade leert wenden; bedenkt, dat de vuurkolom, die des nachts het volk van God voorlichtte, de Egyptenaren stortte in donkerheid en in de wateren der Schelfzee. Zóo is ook Christus voor hen, die niet willen, dat Hij Koning over hen zij. Zie toch toe, in dezen korten levens-tijd, dat uwe zonden het u nog donker mogen maken, opdat gij u nog wenden moogt naar het waarachtige Licht. Want zoo

niet — deze Christus, dien gij versmaadt, zal het u duister maken; en gij zult aan het einde uwer levensreis uwe voeten stooten aan de schemerende bergen; dat gij naar licht wacht en Hij datzelve tot eene schaduw des doods stelle en tot eene donkerheid zette.

Want hier staat het geschreven: »De duisternis zal de aarde bedekken, en donkerheid (dikke wolken van donkerheid) de volken.» Het zal zijn, gelijk het eenmaal in Egypte was, een dikke duisternis in het gansche Egypteland; zij zagen de een den ander niet, er stond ook niemand op van zijne plaats. Maar — bij al de kinderen Israels was het licht in hunne woningen. De engel des verderfs zal u niet sparen, als gij niet aan de posten uwer deuren, in het bloed van het paaschlam, het merk draagt van Gods volk, dat Hem vreest.

Verlaat dan uwe wegen om uws levens wil, en zoekt het goede. Ja, zoekt Hem, wiens troon eenmaal zal zijn in de wolken en zijn oogen zullen zijn als vuurvlammen, hier nog deelachtig te worden als uw Borg, Middelaar en Verlosser.

o, Heerlijk deel van Gods verkorenen! »De duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid (zware wolken) de volken; doch over u zal de Heere opgaan, en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden.»

Ziet, daarom mogen zij moed houden, die ernstig naar de wegen des Heeren vragen, de werken der duisternis wenschen te vlieden en hunne zaligheid in dezen Christus zoeken; het moet hier wel met hen door veel donkerheid en bestrijding en aanvechting; veel strijd met het vleesch, met het ongelooft daarbinnen, met de wereld en de geestelijke boosheden in de lucht; afwisseling van donkere wolken en zonnenschijn; inzinking en weder opstaan; — maar de Heere, die hen riep tot zijn wonderbaar licht, is de Getrouwe, en daarom kunnen zij niet verloren gaan; en zij hebben de belofte: »Doch over u zal de Heere opgaan.» De Heere zelf zal eene Zon wezen, die over hen schijnt. God zal zijn vriendelijk en vaderlijk aangezicht in Christus, zijnen Zoon, niet ganschelijk voor hen verborgen houden. »Hoe donker ook Gods weg moog' wezen, Hij ziet in gunst op die Hem vreezen.» »Want een oogenblik is er in zijnen toorn, maar een leven in zijne goedgunstigheid.» »Des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich.» Mochten wij door genade maar veel vertrouwen des harten hebben in het woord, dat de Heere gesproken heeft: »Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent, o Heere; zij zullen in het licht uws aanschijns wandelen. Zij zullen zich den ganschen dag verheugen in uwen naam en door uwe gerechtigheid verhoogd worden.»

»Over u zal de Heere opgaan en zijne heerlijkheid zal over u gezien worden.» Gezien worden. Al is het, dat de spotter, de goddelooze en de eigengerechtigde dat volk smaden, zij zullen tot een getuigenis zijn in de wereld, tot wonderteekenen. En zij zullen elkander kennen als van den Heere begenadigden, gelijk er geschreven staat: »Allen, die hen zien, zullen hen kennen, dat zij zijn een zaad, dat de Heere gezegend heeft.»

En in dien weg, geliefden, zullen er nog velen aan hen toegevoegd worden. Want laten wij nu ten slotte nog zien, welk soort van menschen de Heere nog in hun voorrecht wil laten deelen.

IV. Er staat: »En de heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen tot den glans, die u is opgegaan.»

Hoe dit vervuld is, sedert de Zone Gods in het vleesch geleden heeft en, verhoogd zijnde, den Geest heeft uitgezonden, die de wereld overwint, weten wij. De opgang van de Zonne der gerechtigheid trok de wijzen uit het oosten, en menig vorst der aarde heeft geleerd Hem te hulldigen, dien Zoon te kussen, die de Overste is der koningen der aarde. Gelijk er geschreven staat: »God regeert over de heidenen; God zit op den troon zijner heiligheid. De edelen der volken zijn verzameld tot het volk van den God Abrahams; want de schilden der aarde zijn Godes. Hij is zeer verheven!»

En niet alleen, dat wij hieruit iets leeren kunnen aangaande de bekeering der heidenen, maar wij kunnen in het algemeen hieruit leeren, dat de Heere, met het licht van zijn aangezicht in Christus zijn volk bestralende, nog brengen zal tot hun licht degenen, die anders ganschelijk vreemd zijn van de ware kennis Gods, van den weg der geboden Gods en van zijn genade in Christus, gelijk het met ons allen van nature is.

Hoewel ieder mensch van nature en uit zichzelf een vijand is van Gods wegen, zoo behaagt het den Heere wel, zóo te werken aan de harten tot verandering en vernieuwing met zijn Heiligen Geest, dat zij, die anders vijanden waren, begeeren en zoeken te deelen in het genadelicht, waarmede God zijn volk bestraalt.

Ja, dengenen, die in groote verhevenheid en macht in de wereld zijn — gelijk bijv. de koningen en de edelen der volken — moet het anders in zeker opzicht wel het moeielijkst zijn, zich te buigen voor dezen Koning; maar den Heere is geen ding te wonderlijk. Hij vergadert soms hen tot zijn volk, van wie wij het nimmer gedacht zouden hebben. Daarom staat er zoo: »En de heidenen zullen tot uw licht gaan, en

koningen tot den glans, die u is opgegaan."

o, Zondaar, vergelijk dan toch eens redelijkerwijs de genoegens, die gij tot heden gezocht en nagejaagd hebt, met hetgeen de Heere geeft dengenen, die Hem vreezen. Al zegt gij ook: »Ik doe toch zooveel en zoo groote zonden niet", wil dan toch bedenken, dat het doel van ons leven immers eigenlijk geen ander mag wezen, dan in elken ademtucht en polsslag van ons leven te zoeken en na te jagen, wat strekt tot eere en verheerlijking van God, onzen Schepper. Dit moet gij toch redelijkerwijs toestemmen, dat iedere ademtucht van uw leven daarop gericht behoort te zijn, dat God door u recht gediend en verheerlijkt wordt. En o, merkt ge nu niet, hoever het daar vandaan is bij u, en zoudt gij dan het rechtvaardig oordeel Gods ontvlieden, zoo gij niet uwe behoudenis zoekt in dien eenigen weg, dien God tot zaligheid geopenbaard heeft? Moet gij dan niet, als gij tot rede komt, erkennen, dat het deel dergenen, die zich voor God leeren verootmoedigen vanwege hunne zonden, tot zijn genade in Christus de toevlucht nemen en uit dankbaarheid naar zijne geboden wandelen, beter is dan uw deel, dat in de wereld is, waarbij uwe ziel zonder verzoening met God de eeuwigheid zal moeten ingaan? o, Mocht gij het dan niet alleen redelijkerwijs erkennen, maar mocht het u nog door genade daar brengen, dat gij moogt gaan tot hun licht en tot den glans, die hun is opgegaan.

o, Gij volke, dat van den Heere geleerd zijt, mocht gij in dezen weg bevorderlijk zijn aan de toebrenging van zondaren. Dit zijt gij niet, wanneer gij geen goede reuke van Christus geeft. Maar mocht ge zóo verkeerren onder de menschen, dat het te merken is, dat de glans van de Zonne der gerechtigheid u is opgegaan; opdat de wereld nog eens een indruk moge krijgen, dat de kennisse van Christus geen slechte menschen maakt, en dat het goed is en begeerlijk God te dienen. Zoekt niet de menschen tot u te bekeeren; dan hebt gij uw loon weg'eu maakt gij afgodendienaars; maar zoekt een middel te wezen, dat de menschen tot Christus mogen bekeerd worden. Wie velen rechtvaardigen, zullen blinken, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk. AMEN.

Gods vriendlijk aangezicht
 Heeft vroolijkheid en licht
 Voor alle oprechte harten
 Ten troost verspreid in smarten.
 Juicht, vromen, om uw lot;
 Verblijdt u steeds in God;
 Roemt, roemt zijn heiligheid!
 Zoo word' zijn lof verbreed
 Voor al dit heilgenot.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXVIII.

PAULUS, STAANDE IN HET GELOOF.

DOOR

J. H. HOUTZAGERS,

PREDIKANT TE KOOTWIJK.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Komt, maakt God met mij groot;
Verbreidt, verhoogt met hart en stem
Den nooit volprezen naam van Hem,
Die ons behoedt in nood.
Ik zocht in mijn gebed
Den Heer ootmoedig met gewezen;
Hij heeft mij in angstvalligheên
Geantwoord, mij gered.

De Heer verlost en spaart
Zijn volk, dat op zijn hulp vertrouwt;
Het zal, door Hem in gunst beschouwd,
Niet schuldig zijn verklaard.

Psalm 34 : 2 en 11.

Er wordt, en dat wel in den tegenwoordigen tijd, zeer veel over geloof gesproken. Maar zal het ware, zaligmakende geloof het deel der ziele zijn, geliefden, dan moet er allereerst een grond zijn, waarop dat geloof rust; ten tweede een voorwerp, dat het omhelst; en ten derde eene kracht, waardoor het ontstaat en bestaat.

Dit nu is een zeer gewichtig punt, geliefden, het te weten, of het levend geloof al dan niet het deel uwer ziele is; want uw staat voor de eeuwigheid hangt daarvan af.

Het geloof moet dus een grond, een fundament hebben, en dat fundament is het zekere Woord van God.

Op dat Woord heeft Abraham gebouwd. God heeft gesproken: »Vrees niet, Ik ben uw schild, uw loon zeer groot.» »Zie op naar den hemel, en tel de sterren, zoo gij ze tellen kunt, alzoo zal uw zaad zijn.» En wij lezen: »Hij geloofde, en het werd hem gerekend tot rechtvaardigheid.»

Abraham is de vader aller geloovigen. De grond van zijn geloof nu, het Woord Gods, moet uw grond ten leven zijn, Het geloof moet een voorwerp hebben, dat het omhelst.

Wij spreken van de hand des geloofs; die hand moet iets hebben om vast te grijpen; en zoo grijpt het geloof, het klemt zich vast aan de werken van Christus, terwijl het oog gevestigd is op zijn persoon, en het oor luisterend de woorden opvangt, gesproken door dien eeuwigen mond.

Dat geloof moet kracht hebben om te bestaan, en het bestaat niet in de wijsheid der menschen, maar in de kracht Gods.

Het geloof toch is de gave Gods, eene vrucht des Geestes, verwekt door de almachtige kracht Gods, in spijt van alle ongelooft.

In dat geloof nu staat de kerk van Christus, en zij mag, sterk in dat geloof, tegenover alle aanklacht van duivel en wereld, tegenover elke beschuldiging van wet en geweten, spreken:

»Wie is het, die verdoemt?»

Wij bepalen ons heden, onder inwachting van des Heeren zegen, bij deze woorden:

Wie is het, die verdoemt? Christus is het, die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt.

Rom. 8:34.

Letten wij op de vraag; den vrager; en den grond, waarop deze vraag rust.

Dat Bazans hemelhooge berg
Met al zijn heuveln Zion terg'
En wane te overtreffen;
Wat springt gij, bergen, trotsch omhoog?
Wat wilt ge u, in der volkren oog,
Bij Zions berg verheffen?

God zelf heeft dezen berg begeerd
 Ter woning, om, aldaar geëerd,
 Zijn heerlijkheid te toonen;
 De Heer, die hem verkozen heeft,
 Die trouwe houdt en eeuwig leeft,
 Zal hier ook eeuwig wonen.

Psalm 68 : 8.

»Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt.»

Heerlijk woord! Laten dus vrij én wet, én geweten, én duivel beschuldigen, de uitverkorenen Gods antwoorden op al die beschuldigingen, terwijl het oog op den eenigen Koning en Rechter is gevestigd: »God is het, die rechtvaardigt. Wie is het, die verdoemt?»

Wij vragen, wie hij is, die dus spreekt. Het is Paulus van Tarsen, de man, uit Juda gesproken, voorheen Saulus genaamd, een ijveraar naar de wet, en nu Paulus, een dienstknecht van Christus.

Paulus, die weet te lijden en te strijden, die weet te zwijgen en te spreken, Paulus, die weet te klagen en te jubelen, hij weet, gelijk elk kind van God het weet, met David te roepen uit de diepte van ellende, ziende op eigen zonde en schuld, maar tegelijk te roemen en met David de vroolijke gezangen der bevrijding te doen hooren: »Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geen van zijne weldaden.»

»Wie is het, die verdoemt?»

De Geest legt Paulus deze woorden op de lippen, nu hij het oog vestigt op het gansche schepsel, dat als in barensnood is en zucht.

»Wij zuchten,» dus spreekt hij, »verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams.»

Hij let op de zwakheden, de bestrijdingen, de aanvallen van duivel, wereld en ongelooft; en daartegenover klemmt hij zich vast aan Gods trouw: »Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?» Laten vrij de stormen woeden, het anker, het vaste anker zijner ziel, de hoop in Jezus Christus ligt vast binnen het voorhangsel. En terwijl hij nu het hoofd omhoog heft, verheft zijn geest zich met de kracht des geloofs, gelijk de zeeadelaar, die rustig zich stelt boven de woeste golven, terwijl hij daarentegen eenzaam nederzit en de vleugels laat hangen, wanneer de storm zwijgt, maar vroolijk weder de wieken

uitslaat, zoodra de orkaan opsteekt, terwijl hij zich dan ver, zeer ver boven den storm verheft.

Zoo staat hier Paulus, door God vastgehouden en omhoog geheven; en terwijl wet en geweten, terwijl duivel, zonde en wereld aanvallen en bestrijden, wordt alleen dit woord van de lippen gehoord: »Wie is het, die verdoemt?»

Zoo staat hij daar nu als een held in den strijd, aangegord met de wapenrusting Gods; maar terwijl hij dus moedig, in de kracht Gods, daar staat als een jonge leeuw, ligt hij tegelijk voor zijn God in de diepte, en roept, ja zucht en kermt met David: »Een worm en geen man.»

Hoort slechts, hoe hij van zichzelf spreekt: »Ik, de voor-naamste der zondaren; ik, ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods?»

»Het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.»

»Mij is gegeven een scherpe doorn in het vleesch, een engel des Satans, dat hij mij met vuisten slaan zou, opdat ik mij niet zou verheffen.»

»Wie is het, die verdoemt?»

Met die vraag op de lippen vestigt Paulus het oog op Sinaï, terwijl donder en bliksem slechts in staat zijn om én mensch, én beest te doen sidderen en beven.

God spreekt: »Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.»

Ja, wie de geheele wet zal houden, en in één gebod zal struikelen, die is schuldig aan alle.

Heilig is die plaats; wie zal den berg aanroeren en leven?

Het dier, dat den berg aanroert, moet gesteenigd of met een pijl doorschoten worden.

De wet eischt: »Doe dat, en gij zult leven!» Elke overtreding wordt met den dood, als rechtvaardige straf, bedreigd.

Paulus weet het, God is een rechtvaardig en een ijverig God, een God, die voldoening eischt aan het recht der wet; en toch spreekt hij, en dat in het gezicht van Sinaï, terwijl hij zelf dien rookenden berg aanraakt, dit woord, en wel zóo, dat het door geheel Israel wordt gehoord, en dat Israel »Amen!» zegt op dat woord.

»Wie is het, die verdoemt?»

En geen steen wordt opgenomen om hem te steenigen of geen pijl op de pees van den boog gelegd om hem te doorschieten.

Nu wendt Paulus zich tot den aanklager der broederen, den vorst dezer eeuw; en tegenover dien vijand en geheel

zijne macht roept hij het luide uit: »Wie is het, die verdoemt?»

Slaat Paulus een blik in het verleden; en is het, dat geheel de wereld en elke vleeschelijke vijand zich tegen hem verheft; en men hem wijst op de plaats, waar een Stefanus stervende smeekte: »o God, reken hun die zonden niet toe»; houdt men hem die brieven van aanbeveling voor oogen van de overpriesters aan den overste van de synagoge te Damaskus, om te binden en gevankelijk naar Jeruzalem te brengen allen, die den naam aanriepen van den gehaten Nazarener; — Paulus roept het al dien getuigen, geheel de wereld toe: »Wie is het, die verdoemt?»

Maar spreekt dan het geweten van Paulus niet?

Dat geweten spreekt van zonden, van niets dan zonden. In alles overtreden! De rechtvaardige toorn dreigt!

En Paulus? Hij verontschuldigt zich niet, o neen, hij erkent en belijdt het volkomen: »Ik, de voornaamste der zondaren!»

En toch, ja opnieuw spreekt hij het uit: »Wie is het, die verdoemt?»

Zoo hebben dan wet en geweten, wereld en duivel gezwegen; maar, geliefden, er is een Rechter, de Rechter der gansche aarde; en zal Hij nu ook zwijgen, nu deze vraag in zijne ooren weerklinkt?

Die Rechter is Immanuel, God met ons. Die Rechter is de Alpha en de Omega, de eerste en de laatste. Hij, die de slentels heeft der hel en des doods. Die Rechter is het Lam, stemmeeloos voor het aangezicht van de scheerders. Die Rechter is de Leeuw uit Juda's stam, die heeft overwonnen.

Hij nu, op den troon des gericht's gezeten, Hij spreekt recht.

»Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods», dat is mijn volk, mijne kerk? Dus spreekt Hij. »God is het, die rechtvaardig maakt.»

In het recht Gods wordt geen ontschuldiging voor de rechtvaardigen in eigen oog gevonden. De rijken ziet deze Rechter niet aan, ook doet Hij de wijsheid der wijzen vergaan.

Als de Koning der koningen rechtspreekt, ziet de rechtvaardige in eigen oog, die slechts als uit de hoogte op het zuchtend kind van God weet neer te zien; hoe daar opeens een ingebeeld hemel in het niet wegzinkt; en van de lippen kan slechts worden gehoord de uitroep: »Bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons voor het aangezicht van Hem, die op den troon zit, en het Lam!»

Voor dien troon des gericht's nu treedt een Paulus, en met hem geheel dat volk, het uitverkoren volk, waarvan hij vraagt: »Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods, want God is het, die rechtvaardigt!» En luide roept hij het uit, en de Geest legt dit woord op de lippen van geheel het volk, tot roem en prijs van des Heeren recht: »Wie is het, die verdoemt?»

Op dat vragen nu wordt als uit den hemel het antwoord vernomen: »God is het, die rechtvaardigt,» alle zonden en schuld doet Hij voor eeuwig verzinken in de zee van genade. Vergiffenis in het bloed van het Lam!

Het is Paulus, die dus vragend optreedt, en in hem geheel het volk van God.

Heerlijke staat, zich te kennen als onverwerpelijk, rechtvaardig voor God en het schepsel, om het met volle vrijmoedigheid tegenover God en menschen, tegenover wereld en duivel en tegenover alle machten uit te roepen: »Wie is het, die verdoemt?» terwijl geen enkele stem zich tegen dat roepen verheft.

Kent gij dien toestand?

Weet gij, wat het zegt, dus met volle vrijmoedigheid naar voren te treden en het luide tegenover alle macht, die u tegenstaat, tegenover elke beschuldiging, uit te roepen: »Wie is het, die verdoemt?»

Wanneer alle getuigen eens werden opgeroepen, en al die overtredingen, die zonden van de jeugd, van geheel dat leven u eens duidelijk voor oogen werden gesteld, wat zoudt gij antwoorden?

Wij meenen dikwijls nog zooveel goeds in ons te vinden, maar als de Heere ons oog ontdekt, dan valt op eenmaal alles in het niet.

Geliefden, niet al die zonden van dat geheele leven behoeven u als een zwart register voor oogen gesteld; de zonden, in één oogenblik van uw leven bedreven, zijn voldoende om u te verdoemen en voor eeuwig te verwerpen in de hel.

Wie nu kan en mag dit woord uitspreken, zooals een Paulus het uitspreken kon en mocht?

Immers, alleen hij, die met Paulus weet, wat het zegt, in Christus te zijn!

Niet hij, die over Christus weet te spreken, maar hij, in wiens hart Christus woning heeft gemaakt.

Men noemt zich zoo spoedig een Christen, en dan, ja, kan er o, zooveel over de waarheid en over Christus en zijne zoenverdiensten gesproken worden; maar dat alles is niets dan

verstandelijke kennis; dat is een Christus noemen met de lippen, terwijl het hart verre, zeer verre is van den Heere. En dat nu is de treurige toestand, waarin zoo menigeen, die meent ten hemel te varen, een hellevaart doet.

Ziethier de scheiding. Hij, die het door genade mag uitspreken: »Niet Belial, maar Christus leeft in mij,» die mag ook vragend uitroepen: »Wie is het, die verdoemt?»

Dat inwonen van Christus nu, het wordt aan de vruchten gekend; en die vruchten zijn niet altijd tegelijk zichtbaar, maar elke vrucht is er op den bepaalden tijd.

De Heere houdt zich menigmaal verborgen; maar dit is een groote troost, geliefden, het te weten, dat, zoo Jezus eenmaal in de ziel is, Hij daar is voor eeuwig.

Het zijn in Christus Jezus sluit een nauwe vereeniging in zich. De Heere spreekt van die vereeniging bij herhaling in zijn Woord. Eén, gelijk de wijnstok en de ranken, het hoofd en de leden van het lichaam, de man en de vrouw. De gemeente, het volk van God, wordt de vrouw des Lams genoemd; en nu wordt haar Maker haar Man geheeten en Hij zegt tot haar: »Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid, ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid, en in gericht, en in goeder-tierenheid, en in barmhartigheden, en Ik zal u mij ondertrouwen in geloof, en gij zult den Heere kennen.»

Nauwe vereeniging dus tusschen de leden van Christus en Hem, hun heerlijk Hoofd.

En die vereeniging, geliefden, is van eeuwigheid. »Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.»

Bij ons is de tijd, bij God de eeuwigheid. Hij is: »Ik ben, die Ik ben,» de éene Eeuwige, gisteren en heden dezelfde. Van eeuwigheid heeft de Heere de zijnen gekend, en van eeuwigheid heeft God hen als het ware gesteld in den Zoon. Met het van eeuwigheid gekend zijn moge de wereld spotten, Gods Woord spreekt en roept het ons toe: »God heeft zich zijn volk uitverkoren in Hem, den geliefden Zoon, vóór de grondlegging der wereld» (Efez. 1 : 4); en zoo spreekt Christus van de zijnen in het hooge priesterlijk gebed: »Zij waren uwe, en Gij hebt mij dezelve gegeven!»

Dat alles nu is waarheid; het zijn in Christus is voor Gods volk, voor de ziel van elk kind in het bijzonder, van eeuwigheid; maar nu is het alleenlijk maar de vraag: »Hoe weet ik, en dat een ieder voor zich, dat ik persoonlijk vereenigd ben met den Zoon Gods?»

Er is een tijdelijke en een eeuwige vereeniging, geliefden; de bewustheid van ons deel aan de eene kan ook ons deel

aan de andere waar maken. Hebben wij geen deel of lot in de tijdelijke vereeniging, dan hebben wij ook geen recht, om ons deel in de eeuwige vereeniging te onderstellen.

»Hoe zullen wij ons deel in de tijdelijke vereeniging kennen?»

Op die vraag nu antwoorden wij met de wedervraag: »Geloofst gij in den Zone Gods?»

Dat is de groote zaak, geliefden.

Filippus doopte den Moorman niet, alvorens deze kon zeggen: »Ik geloof, dat Jezus Christus de Zone Gods is.»

Kunt gij dat nu ook zeggen; niet naar de letter, maar in den geest, geloovende met uw hart ter rechtvaardigheid?

Hebt gij, door een levend geloof in den Zone Gods, geloofd, dan ook hebt gij een zekere vereeniging met Hem, dan wordt er een zich op den Heere verlaten, een op Hem steunen, een aankleven gekend in de ziel.

Hebt gij door genade de grootheid uwer zonden en schuld leeren zien, en hebt gij, uitgedreven uit uzelf, leeren vluchten tot, ja u geheel werpen op dien eenigen Ontfermer?

Johannes spreekt ervan en noemt het een door geloof aannemen. »Zoovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven, kinderen Gods te worden, namelijk, die in zijnen naam gelooven.» En hij gaat voort: »Zij zijn uit God geboren.»

Het voorrecht, kinderen Gods te worden, is verbonden aan een hemelsche geboorte en een aannemen van Jezus.

Jezus aangenomen, en dat waarom?

Omdat, door genade, zijne heerlijkheid mocht worden voor de ziel als eene heerlijkheid van den Eengeborene des Vaders.

Eene geloofsaanschouwing dus van dien heerlijken persoon heeft het geloof verwekt in de ziel, en nu is er ook, door het geloof, een Hem omhelzen, een Hem aannemen, als den Zone Gods.

Van nature is de mensch vervreemd van God, gerust daaraan levende in zonde en afdwaling. Maar de Heere heeft gesproken; van wet en geweten heeft Hij zich bediend, want Hij wilde van den wilden stam afscheiden, om daarna in te enten, en des wortels en der vettigheid des olijfbooms mede deelachtig te doen zijn.

De inenting toch vereenigt stam en scheut.

Zoo nu wordt de zondaar met Christus vereenigd, als Hij tot den in zijn bloed wentelende spreekt: »Leef; ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef.» (Ezech. 16 : 6).

Weet gij, wat het zegt, deelgenoot te zijn van Christus' Geest?

Wie den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe; maar wie den Heere aanhangt, is één geest met Hem. En die eenheid is het, waarvan Hij tegenover zijne kerk spreekt.

Dat één geest met Christus zijn is den Heere verstaan, den zin van Christus hebben, liefhebben, wat Hij liefheeft, en haten, wat zijne ziel haat.

Dat één zijn van geest met Christus is een samensmelten, eene vereeniging, eene gemeenschap met Hem, een zien met zijn oog, een hooren met zijn oor, een gevoelen met zijn hart, en als het ware een spreken met zijne tong.

Kent gij iets van die liefde tot den Heere, dat uitgaan van uwe ziel tot Hem?

Het is toch naar zijn woord: »Zoo iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij eene vervloeking. Maranatha!" Dat is een vloek, zekere veroordeeling: »De Heere komt, en Hij is een Wreker, en zeer grimmig!"

Maar daartegenover geldt het nu ook van degenen, die Hem liefhebben: »God is liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God, en God in hem. De liefde is uit God en wie liefheeft, kent God."

Kent gij iets van die liefde, of heeft Hij zich nimmer aan u geopenbaard in zijn heerlijke persoonlijkheid, nooit zijn liefde in u uitgestort; was Hij u nimmer nabij in bange ure en troostte Hij u niet door belofte of woord?

Te mogen gelooven in den Heere Jezus Christus als in den Zone Gods; met Hem vereenigd te mogen zijn door éenen Geest; liefde tot Hem te mogen gevoelen als tot den lust onzer ziel; ziet, die staat is heerlijk, geliefden, want »er is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus zijn," en zij toch mogen het uitspreken: »Wie is het, die verdoemt?"

Doch gij, mijn ziel, het ga zoo 't wil,
 Stel u gerust, zwijg Gode stil!
 Ik wacht op Hem; zijn hulp zal blijken.
 Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
 Mijn hoog vertrek; zijn macht is groot;
 Ik zal noch wanklen, noch bezwijken.

Waarop, zoo vragen wij, is deze vraag, deze krachtige uitroep gegrond? Is het op den grond van werken, van deugden of van uitwendigen, braven of vromen schijn?

O Neen, geliefden! Paulus en een ieder, die met hem deze vraag op de lippen mag nemen: »Wie is het, die verdoemt?» belijdt het: »Zonde en niets dan zonde!» Het is: »Ik, ellendig mensch, verdoemelijk voor God.» Maar in Christus Jezus gevonden, zal God geen dier beschuldigingen aannemen, om te vonnissen met een eeuwig verderf.

Hoe ook Sinaï dreigt, het geweten beschuldigt en Satan aanklaagt, zoo wij in Christus Jezus gevonden worden, is er geen verdoemenis, geen vonnis der veroordeeling tegen ons uit Gods mond, dat ons in dien grooten dag zal verderven. Christus droeg den vloek in zijn lichaam aan het hout. Hij bracht volkomen gehoorzaamheid voor de zijnen aan. De Borg heeft de schuld betaald. En in Hem alleen nu spreekt de ziel: »Wie is het, die verdoemt?» Het geweten beschuldigt en roept het elk uwer toe: »Ééne zonde, ééne overtreding.»

Of is dat woord te hard gesproken?

Wees waar voor God, en uw geweten zal u beschuldigen. Telkens hebt gij opnieuw overtreden. Ja, geliefden, ook op dit oogenblik zondigt gij in het hooren; en ik, o, met smart en schaamte moet ik het belijden, zondig in het spreken, zondig in het denken, zondig op dit oogenblik, nu ik mij met deze woorden tot u wend.

Dat alles is dus waar; het geweten beschuldigt met recht; en nu vraagt gij: »Hoe kunnen wij het uitspreken: Wie is het, die verdoemt?» Ja, geliefden, met volle vrijmoedigheid mogen wij dus vragen, gij en gij en ik, zoo wij namelijk door genade weten mogen, veilig geborgen te zijn in Christus. En in het eind der dagen, dan, wanneer God gezeten zal zijn op den troon des gericht, dan zal Hij verdoemen, rechtvaardig verdoemen een iegelijk, u en u en mij, ons, die het Woord hooren, het weten, en niettemin zullen worden bevonden niet in Christus, maar buiten Hem te zijn.

Tot zijn Israel; tot den man uit Juda, Paulus van Tarsen; tot geheel zijn volk, arm en ellendig; tot hen, die het weten, wat het zegt, zich te wentelen in het bloed, zal Hij spreken: »Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het koninkrijk, dat voor u bereid is van vóór de grondlegging der wereld!» En blijde zullen zij het mogen uitspreken, en dat tegenover wereld, duivel, wet en geweten: »Wie is het, die verdoemt?»

Maar eeuwig wee, verworpen van voor het aangezicht van Hem, die op den troon zit, gij, die het weet, het bij herhaling

hebt gehoord, maar die u veilig waant in uw eigenwilligen godsdienst, en handhaaft het verdoemelijk eigen ik; want geen Borg, geen Middelaar treedt voor uwe ziel op in het gericht.

Paulus en geheel het volk, dat het met hem mag uitroepen: »Wie is het, die verdoemt?» staat op een zekeren grond, dat is, het kruis op Golgotha's kruin en het graf, geopend in Arimathea's hof. »Christus is het, die gestorven is, ja wat meer is, die ook opgewekt is!» En dat niet alleen, neen, o zekere grond, Hij is gezeten aan de rechterhand Gods en Hij bidt.

Op Golgotha is Christus gestorven, Hij stierf daar voor zijn volk. Op die plaats nu spreekt de ziel: »Wie is het, die verdoemt?»

Neen, God toernt niet meer; in den Borg heeft Hij getoornd, en die Borg heeft betaald, voor eeuwig voldaan. En nu, in dien Borg, in dien Christus geborgen voor eeuwig, zoo nu leeft de ziel, halleluja!

Maar is het dan alleen Golgotha? Zou, zoo de ziel niet op een andere plaats kon wijzen, wel met frissche en levendige kracht het: »Wie is het, die verdoemt?» van de lippen kunnen worden gehoord?

Neen, geliefden, Paulus, en geheel het volk in hem, plaatst juichend den voet boven het geopend graf en het is: »Ja wat meer is, die ook opgewekt is.»

Neen, nu is de hoop en het vertrouwen op de algenoegzaamheid van het offer van Christus niet ijdel.

Had God de voldoening van Christus niet als volkomen aangemerkt, dan had Hij den Borg niet gekroond, opgewekt en gezet aan zijne rechterhand.

God is getrouw, Hij is heilig, rechtvaardig, waarachtig.

Eenmaal heeft hij het woord gesproken: »In Christus is leven en behoud»; in Hem is de verzoening van al de zonden; in zijn lijden en sterven is het handschrift, dat tegenover de zijnen was, weggenomen, geheel uitgewischt; Hij, eenmaal opgewekt zijnde, leeft en is gezeten aan Gods rechterhand; en nu mag in Hem blijde de uitroep worden gehoord: »Wie is het, die verdoemt?»

Christus is opgewekt, en dus spreekt Paulus: »Indien Christus niet opgewekt is, zoo zijt gij nog in uwe zonden.» Maar nu niet meer in den vloek, niet meer onder den toorn, niet meer in de zonde.

Dit is het groote nut, dit is de verborgenheid der godzaligheid.

Eén met Christus, Hij het hoofd en de zijnen de leden. Is Christus opgewekt, zoo ook zijn volk in Hem.

Dat is de staat, de heerlijke staat van hen, die in Christus

zijn; en in dien staat geldt het, van Golgotha en van de geopende groeve in Arimathea's hof af: »Wie is het, die verdoemt?»

Hij is de gerechtigheid van God. En zijn volk, daar Hij de zijnen die gerechtigheid heeft medegedeeld, staat in Hem gerechtvaardigd voor Gods oog.

Is dit waarheid?

Onomstootelijke waarheid, geliefden!

Dit woord blijft, niettegenstaande al die herhaalde, die menigvuldige struikelingen. Eénmaal heeft Hij voor de zijnen betaald, God heeft den losprijs aangenomen, en nu? »Wie is het, die verdoemt?»

Paulus roept het zoo ook geheel het volk toe: »Komt, laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade!» Aan de rechterhand Gods, op den troon, is gezeten Jezus Christus, die ook voor ons bidt.

Hij is de Voorspreker. Hij treedt telkens opnieuw tusschenbeiden. Hij bedekt. Ja, eer nog de zonde is beleden, heeft Hij reeds voor de zijnen gebeden, en elke overtreding verzoent Hij, wijzende op zijn bloed en zijne wonden.

Dus treedt Hij voor de zijnen op en bidt; en Hij, die dus als plaatsbekleeder optreedt, is God. Daarom mag de ziel zich hierop veilig verlaten; op het oogeblik, waarin de voorbidding geschiedt, is zij tegelijk aangenomen.

Welnu, »wie is het, die verdoemt?»

Op die vraag doet God zelf luide het antwoord weerklinken: »Troost Jeruzalem, troost Zion, ziet, hier is uw heil, uw strijd is vervuld, al uwe ongerechtigheden zijn verzoend, ja, voor eeuwig verzonken in die zee van onmetelijke genade.»

Wie zijt gij?

Past deze uitroep ook u op de lippen?

Zijt gij door genade in Christus gevonden, of buiten Hem?

Ernstig onderzoek is noodig, geliefden; éénmaal toch, niet waar, komt het op die ontzaglijke eeuwigheid aan!

Hoe is uw wandel?

Een wandelen naar het vleesch?

Het kind van God weet te wandelen, niet naar het vleesch, maar naar den Geest.

Wat wil dat zeggen, te wandelen naar het vleesch?

Dat is, geliefden, een weg bewandelen, waarin het vleesch ons voorgaat en onze leidsman is.

Dat wandelen is de geboden van het vleesch gehoorzamen, die lusten opvolgen en die begeerten bevredigen. En nu is hier niet alleen mede bedoeld het uitwendig overtreden, het vallen in grove zonden en misdrijven, maar eveneens is geheel

uw natuurlijke godsdienst, in alle vormen en gedaanten, onder dat wandelen naar het vleesch begrepen. Wat is er veel vleeschelijk geloof, vleeschelijke hoop en liefde, ook onder hen, die een zuivere belijdenis uitspreken en den naam hebben, dat zij leven, maar zij zijn dood!

Maar wat nu is daarentegen het wandelen naar den Geest?

Dat is het zich richten naar den geopenbaarden Christus.

De Geest openbaart dien Christus in het hart; het wandelen naar den Geest is dus het volgen van die genadige ontdekking.

Die Geest leidt in alle waarheid, en dat volgen van dien Geest is een wandelen naar den Geest.

Die Geest drijft uit tot het gebed, stort geloof, hoop en liefde in de ziel uit.

Die Geest verootmoedigt, ontdekt, werpt neder voor Gods troon en doet roepen en kermen uit de diepte van ellende om behoud.

Die Geest troost, want Hij is van God tot een Trooster gegeven.

Die Geest doet gemoedigd voorwaarts treden, als de ware behoefte aan dien troost gekend mag worden in de ziel.

Dat wandelen naar den Geest is een vragen, niet naar hetgeen van deze aarde is, maar naar de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende ter rechterhand Gods.

Wandelt ook gij naar den Geest? Of moet gij het voor uwen God belijden, dat slechts het wandelen naar het vleesch door u bij bevinding wordt gekend?

Geliefden, is het niet het heden; en roept de Heere niet in dit heden der genade het u als bij herhaling toe: »Bekeert u en leeft»?

Het wandelen naar het vleesch baart den dood, geliefden! Dat is het derven van het genot der hemelsche zegeningen; maar indien gij door den Geest de werkingen des vleesches doodt, zoo zult gij leven.

Hoevelen leven daar gerust in dien vormelijken, vleeschelijken godsdienst heen! En ach, geliefden, dat uitwendig belijden, terwijl het hart verre is van den Heere, is ijdel, uw vertrouwen is nietig en het verderf wacht.

Ook Gods volk moet zich zoo telkens van vleeschelijke gezindheid beschuldigen, maar dan ook wordt door den Heere de kastijdende hand opgeheven, en Hij brengt terug, maar menigmaal door een weg, waarin de ziel slechts weet te zuchten en te vreezen, omdat God voor een tijd het aangezicht heeft verborgen.

Zalig hij, die weet, in Christus Jezus te zijn.

Die verzekering, geliefden, ligt geheel in het wandelen naar den Geest; want wordt die Leidsman uit het oog verloren, dan is het terstond een wandelen naar het vleesch, en de verzekering, het geloof en de hoop worden gemist.

Het hart moet, niet waar, o, zoo menigwerf veroordeelen; maar de Heere weet, wat in het diepst van de ziel leeft, en Hij wil u schenken, trots twijfel en ongelooft, nu reeds in dit leven of anders eenmaal voor den rechterstoel Gods, dat de ziel het met volle vrijmoedigheid mag uitspreken: »Wie is het, die verdoemt? Christus is het, die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt!»

Dat zij uw deel. AMEN.

Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
 Verhoogen uwe majesteit!
 Mijn God, niets gaat uw roem teboven;
 U prijs ik tot in eeuwigheid!
 Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
 Want goed is de Oppermajesteit!
 Zijn goedheid gaat het al teboven;
 Zijn goedheid duurt in eeuwigheid!

Psalm 118 : 14.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXIX.

ER BLIJFT EENE RUST.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE „VRIJE UNIVERSITEIT” TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Druk van P. Groenendijk.

Maar hij, vol zijnde des Heiligen Geestes, en de oogen houdende naar den hemel, zag de heerlijkheid Gods, en Jezus, staande ter rechterhand Gods.

En hij zeide: Ziet, ik zie de hemelen geopend, en den Zoon des menschen, staande ter rechterhand Gods.

Maar zij, roepende met groote stemme, stopten hunne ooren, en vielen eendrachtelijk op hem aan;

En wierpen hem ter stad uit, en steenigden hem; en de getuigen legden hunne kleederen af aan de voeten eens jongelings, genaamd Saulus.

En zij steenigden Stephanus, aanroepende en zeggende: Heere Jezus! ontvang mijnen geest.

En vallende op de knieën, riep hij met groote stem: Heere! reken hun deze zonde niet toe. En als hij dat gezegd had, ontsliep hij.

Handelingen 7 : 55 - 60.

Gij evenwel, Gij blijft dezelfde, o Heer!
Gij zijt vanouds mijn toeverlaat, mijn Koning,
Die uitkomst gaaft, en uit uw hemelwoning,
Voor ieders oog, uw hatren gingt te keer!

Hoe menigmaal hebt Ge ons uw gunst betoogd,
't Zij Ge een fontein deedt uit een rots ontspringen,
Of op een hoop de watren samendringen,
Wanneer de stroom door U werd uitgedroogd.

Dat elk verdrukte uw bijstand eens erlang!
 Laat, laat uw volk niet schaamrood wederkeeren;
 Maar wil van hen ellende en nooddruft weren,
 Opdat ze uw naam verheffen in gezang.

Psalm 74 : 12, 15 en 20.

Vanouds pleegde men in den kring van Kerstmis ook den marteldood van Stephanus ¹⁾ te betrekken. En er ging geen nieuwjaar voorbij, of de gemeente werd, in 't verscheiden van Stephanus, bepaald bij 't woord, dat zoo heerlijk staat uitgedrukt in den Hebreër-brief (13 : 14): »wij hebben hier geene blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstende.» In die historische herinnering werden mijne gedachten geleid tot de keuze van dezen tekst, toen ik, als bij verrassing, geroepen werd, om het Woord Gods te brengen tot de gemeente. Wat ik toen sprak, kan ik slechts uit de herinnering wedergeven. Liever deed ik het niet. Doch, waar mij van verschillende zijden gevraagd werd, om een herinneringswoord aan dien dag, schrijf ik, wat mij het hart in de pen geeft. Zij het voor velen eene herinnering aan genoten zegen. En voor ons allen eene proeve, hoe wij alle prediking wel missen kunnen, als het Woord Gods ons, door de indachtigmakende genade des Heiligen Geestes, het één en het alles geworden is. Ook moge onze geboortedag gezet zijn op den morgenstond van het eeuwige leven. Ook moge de Heere ons zegenen, in dit vreemde land, met de zalige verzekerdheid, dat er eene ruste overblijft voor het volk Gods (Hebr. 4 : 9).

- 1°. Zetten wij onzen tekst in de lijst der geschiedenis.
- 2°. Zien wij, wat de toepassing van den tekst ons te zeggen heeft.

Stephanus, één uit het zevengesternte van diakenen, dat de Heere gesteld had tot een teeken der ontfermenis en der trouw, toen het, in druk en kommer, alhaast weer nacht scheen te zullen worden over de gemeente des Heeren. Ziet, zoolang als Stephanus den dienst der barmhartigheid diende, lieten de vijanden hem ongemoeid. De dienst der armen, hoe moeilijk dikwerf ook, geeft altijd en overal een vrij geleide. De dienst der ellendigen is een vredige dienst.

---

¹⁾ Die genoemd werd de dies natalitius (de geboortedag) van Stephanus.

Maar toen Stephanus geroepen werd om te prediken; en toen hij in zijne prediking den eigengerechten zondaar onder de tucht der wet wierp; toen hij het volk de heerlijkheid des Heeren, dat is, het heerlijk licht van zijne heiligheid, aantoonde; en deed zien, hoe zij het getuigenis van Mozes en de arke der getuigenis miskenden; en hij den eisch der prediking hun als een prikkel in de conscientie dreef; toen viel dit beslag hunner zielen met den scherpen kant tegen Stephanus, en hun hart werd met bitterheid tegen hem vervuld. En toen Stephanus al den eisch en prijs der heerlijkheid Gods, en het einde der wet, en den glans van de arke der getuigenis als eene schuld tegen hen en hunne vaderen stelde (vs. 51—53); toen »berstten hunne harten», of gelijk de grondgedachte zegt, die in dit woord ligt, 't ging er bij hen in het hart toe, evenals wanneer een pot met ziedende olie aan het overkoken is; »en zij knersten de tanden tegen hem», gelijk de honden, die op den ketting bijten, als zij in razernij ontstoken zijn.

Barmhartigheid, en vrede, en »algemeene» waarheid laten den eigengerechten zondaar kond en onverschillig. Maar als de tuchtroede der wet wordt opgeheven; en de eisch van het getuigenis Gods scherp aangebonden: en de wig aan 't eigen hart, persoonlijk, wordt aangezet; dat is den trotschen, zelfgenoegzamen mensch ondragelijk, en prikkelt hem tot bitterheid en nijdigheid. Het zwaard in de schede ontrust den vijand niet, en laat hem rustig doorslapen. Maar uitgetogen (en als 't zijnen glinster glinstert), schrikt het hem op, en prikkelt den lafhartigste zelfs tot bitterheid en bitteren nijd.

Zoo ook hier. Ziet, hoe de vijanden den stijven hals tegen Stephanus verheffen. Maar intusschen strekt zich zijne ziel van verlangen uit naar den hemel, waar Christus de poort van edelgesteenten voor al zijne lieve kinderen ontsloten heeft. Ziet, hoe zij, in zondigen ijver ontstoken, in helsch rumoer zijne stem trachten te smoren. Maar intusschen wordt hijzelf als op vurige wagenen gezet; en waar zijn mond van overvloeit, daar is zijn hart van vervuld, vol zijnde des Heiligen Geestes. o, Zalige volheid, die sterk is als de dood, en die 't hart vervult en bereidt tot al de volheid Christi!

In zijne prediking had Stephanus het heilig, heerlijk spoor van de doxa (de heerlijkheid des Heeren) nagespeurd tot in 't kruis toe. En nu ziet hij den hemel vol van die heerlijkheid, heilig en heerlijk, en de kroon op het kruis; de oogen houdende naar den hemel, zag (hij) de heerlijkheid Gods, en Jezus, staande ter rechterhand Gods.

o, Wat die prediking is in al haar omvang, wat dit zien is in al z'n omtrek, wie zal het zeggen? Eens werd aan een zendeling door een heidenschen vorst gevraagd, de grootheid Gods te beschrijven. »Geef mij één dag,» sprak de zendeling, »opdat ik mij daarop bedenke.» En toen: »Geef mij twee dagen.» En toen: »tien.» En toen die tijd ten einde was, zeide hij: »Niet één, twee, tien dagen, maar de eeuwigheid is er toe noodig, om die grootheid te kunnen beseffen.» En zoo is 't ook met de heerlijkheid Gods; wie zal die meten en bepalen; wie zal het zeggen; wie den vollen omvang daarvan in zijn Woord doorgronden, en in het zien den omtrek zelfs maar beschrijven? Mozes en Aäron hebben er iets van mogen aanschouwen, als »zij zagen den God van Israel, en onder zijne voeten als een werk van saffiersteen, en als de gestaltenis des hemels in (zijne) klaarheid.» (Exodus 24 : 10) En Johannes, als hij in den geest werd, »en ziet, er was een troon gezet in den hemel, en er zat Een op den troon, en die daarop zat, was in het aanzien den steen Jaspis en Sardius gelijk, en een regenboog was rondom den troon, in het aanzien den steen Smaragd gelijk. En rondom den troon waren vier en twintig troonen, en op de troonen zag ik de vier en twintig onderlingen zittende, bekleed met witte kleederen, en zij hadden gouden kronen op hunne hoofden. En van den troon gingen uit bliksemen, en donderslagen, en stemmen, en zeven vurige lampen waren brandende voor den troon, welke zijn de zeven Geesten Gods. En voor den troon was eene glazen zee, kristal gelijk!» (Openb. 4 : 2—6^a)

Hoe blinkt het alles door vertooning
 Van sterkte en sieraad in zijn woning!
 Geef dan, o allerlei geslacht,
 Den roem van heerlijkheid en kracht
 Aan Isrels grooten God en Koning.

Psalm 96 : 4.

En toch, de heerlijkheid in de hoogste hemelen is op aarde geopenbaard, toen de engelen in Bethlehems velden het »Gloria in excelsis» zongen. Jezus, de Heere, is het afschijnsel dier heerlijkheid, dat is, in Hem straalt die volle heerlijkheid uit (Hebr. 1 : 3). »Wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, schrijft Johannes, »eene heerlijkheid als des Eeniggeborenen van den Vader.» (Joh. 1 : 14) »En zelfs aan het kruis is hij de Heere der heerlijkheid.» (1 Cor. 2 : 8) En in zijne opstan-

ding, en in zijne glorificatie hemelwaart, en in zijn zitten ter rechterhand des Vaders, en in zijne wederkomst is Hij de Heere der heerlijkheid, die voor eeuwig verheerlijkt is met de heerlijkheid, die Hij had van vóór de grondlegging der wereld. (Joh. 17 : 5)

Zoo ziet Stephanus het op zijn geboortedag van 't nieuwe leven: »de heerlijkheid Gods en Jezus», dat is, gelijk die in Jezus is, gelijk die in Jezus uitstraalt, gelijk die in Jezus in zijn oog daalt. Want evenals de zon, die het middelpunt is van het licht, en de banen des lichts en den uitersten omtrek des lichts beschrijft, zoo ziet Stephanus het. En dat hij het ziet, 't is door de heerlijkheid van Jezus. En wat hij ziet, het is de heerlijkheid van Jezus. En alles wat hij ziet, het is de heerlijkheid van Jezus; die in de vernedering der kribbe Jezus alleen is, maar ook op den berg der verheerlijking; die aan het kruishout Jezus alleen is, maar ook op den troon der heerlijkheid; die het middelpunt is van alle zaligheid der verlostten, en de zon van alle vreugde der engelen.

o, Zalig! Zie, terwijl hij door den nijdigen blik der vijanden als van schorpioenen gestoken wordt, wordt zijne ziel genadig verkwikt, daar hij Jezus met de kroon van eer en heerlijkheid aanschouwt. Terwijl het goddelooze rot der wederpartijders hem alhaast onder den voet zal loopen, smaakt zijne ziel het zalig schouwspel, om de doorboorde handen des Heeren, die den palm der victorie dragen, te zegenen. Terwijl de goddeloozen hem in den nacht willen wegstooten, breekt de dageraad van onvergelykelijke heerlijkheid door de ontsloten poorten des hemels voor hem aan. Terwijl zij bassen als de honden en huilen als de wolven, zingt hij, als een nachtegaal in de groene hagen der lente, zijn morgenzang van vrede en dank en heerlijkheid: »Ziet, ik zie de hemelen geopend, en den Zoon des menschen, staande ter rechterhand Gods.»

Gelijk iemand zoo treffend opmerkt, in de allertroostelijkste natuur ziet Stephanus den Heere Jezus, namelijk als den Zoon des menschen. Eénmaal slechts heeft een profeet onder het Oude Testament dien naam durven uitspreken; als Daniël namelijk in de nachtgezichten zag, »en ziet, er kwam een met de wolken des hemels, als eens menschen zoon.» (Daniël 7 : 13) En éénmaal ook de profeet des Nieuwen Testaments; of neen, tot tweemaal toe; als hij schrijft, Openb. 1 : 13: »En (ik zag) in het midden van de zeven kandelaren Eenen, den Zoon des menschen gelijk zijnde.» En andermaal, Openb. 14 : 14: »En ik zag, en ziet, eene witte wolk, en op de wolk was Een gezeten, des menschen Zoon gelijk.»

Maar anders is, uit loutere eerbiedenis, die zalige werkelijkheid, dat alle heerlijkheid Gods rust op den Zoon des menschen, nergens uitgesproken. En toch zooveel, en overal. Want de Heere Jezus zelf heeft zijnen zegen, en de heerlijkheid van den troon, en de majesteit van den grooten dag des oordeels het meest met dien naam verbonden¹⁾. En in alle verband, waarin Hij de beteekenis van dien naam zet, wil Hijzelf ons leeren, dat Hij is het beloofde Zaad der vrouw, de Verwachte der vaderen, de hemelsche Jozua, de Goël, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Davids Zoon en Heere, de Spruit, die zijnen tempel zal volmaken in heerlijkheid, de hemelsche Bruidgom. En in allen zegen, waarmee Hij zijn volk voorkomt en omringt en kroont, zegt ons die naam, dat Hij het is, die om onzentwil in de kribbe lag, en de kroon draagt; die het kruis verdragen heeft, en wiens de kracht en de heerlijkheid is; die den last getorscht heeft, en den vloek heeft omgewend in zegen; die voor den verloren zoon de verloren kroon heeft verkregen; die gezegd heeft: »Waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn»; die den Vadernaam Gods in zijn binnenste draagt, en die tot een begenadigd zondaar zegt: Mijn broeder! en tot een doodschuldig schepsel: Mijn zoon! Mijne dochter! geef Mij uw hart! en die zijn bloed en Geest verpand heeft, dat al de zijnen met Hem in de eeuwige heerlijkheid zullen wonen. En, bij al wat het heerlijkst is, voegt die naam de hoogste heerlijkheid toe; dat dit het heerlijkst is van alle 's hemels heerlijkheden, en alle 's Heeren heerlijkheid, dat Jezus, de Zoon des menschen, daarboven de Koning is, mijn Koning en mijn God; en dat Hij, wien alle hemelen aanbidden, daar het lange kleed der ontfermenis draagt, en het hoogepriesterlijk sieraad, en de hemelen met zijnen lof vervult; dat Hij de barmhartige Hoogepriester is, die medelijden heeft met onze zwakheden, en in 't geen wij verzocht worden ons te hulp kan komen.

Die zalige werkelijkheid aanschouwt Stephanus dan ook op dit beslissend tijdsgewricht. Staande ziet hij den Heere Jezus, als zich uitstreckende van verlangen om zijnen lieveling te hulp te komen. Gelijk een vriend, die zijne hand tot den vriend uitstrekt; gelijk een vader, die zijn kind opneemt aan zijn hart; gelijk een bruidgom, die gereed staat om aan zijne arme bruid den troost en de eer van zijnen naam te geven. Staande,

---

¹⁾ Vergelijk bijvoorbeeld Mattheüs 8 : 20; 9 : 16; 10 : 23; 11 : 19; 12 : 8, 32, 40; 13 : 37, 41; 16 : 13, 27, 28; 17 : 9, 12, 22; 18 : 11; 19 : 28; 20 : 18, 28; 24 : 27, 30, 37, 39, 44; 25 : 13, 31; 26 : 2, 24, 45, 64 enz.

gereed en nabij en blij, om hem van onder zijne eeuwige armen te sterken, te helpen, te dragen en te schragen. Staande als zijn getuige in het sterven, om zijn brekend oog alhaast te sluiten, en »de ziele die verlangt" thuis te halen.

't Is niet toevallig, 't is geene speling van vernuft en taal, als ons van den Heere Jezus in heerlijkheid nu eens geschreven wordt, dat Hij gezeten is, en dan weer, dat Hij staande zich openbaart. Zijn zitten is zijne eer als Koning, die in glorie zetelt op de vastigheden van zijn troon. Zijn staan is zijn dienst in het heiligdom als Hoogepriester, die den hemel vervult met den wierook der gebeden, en zijne hand uitstrekt tot den melaatsche, die gereinigd voor Hem gesteld wordt. Zijn zitten is het zitten aan de rechterhand Gods, in macht en majesteit. Zijn staan is het staan aan de rechterhand Gods, in louter barmhartigheid en dienende liefde. Zijn zitten is de kroon van Ps. 110; zijn staan de zegen van Ps. 22. En toch, 't is dezelfde, 't is de Zoon des menschen, 't is Jezus, die troont in heerlijkheid, en woont bij zijn volk, ook in tranen en kommer, ook in nood en dood.

En zoo ziet Stephanus Hem. o, Indien het de hoogste lof was van den psalmdichter, om uit het lage dal de heerlijkheid van de stad Gods te begroeten; welk een wonderzalig aanschouwen moet het voor Stephanus geweest zijn, toen hij de parelende poorten der eeuwige stad zag ontsloten, en den Koning gezeten op zijn troon, en den Hoogepriester dienende in het binnenste Heiligdom, en zijn aangezicht hem toegewend, en zijne hand tot hem uitgestrekt. Of het in het lichaam of daarbuiten geweest zij, wij weten het niet. Maar 't is geschied, 't is louter hemelsche werkelijkheid, die hij aanschouwde. En nog geschiedt het wel, dat in vindenstijd de Heere in heerlijkheid zich openbaart aan het oog dergenen, die uitzien en zuchten naar de toekomstige stad. Wie kent ze, wie zal ze opnoemen, al die heerlijke getuigenissen van waarheid en klaarheid, die in dit vreemde land al genoten zijn bij den dageraad van 's Heeren gunst, in het dagend licht van zijne heerlijkheid, in de volle aanschouwing van zijnen zaligen dienst?

Eén enkel voorbeeld slechts; en God almachtig geve, dat ook wij eenmaal die zalige werkelijkheid mogen aanschouwen; de barmhartige Hoogepriester in heerlijkheid, Jezus, de Zoon des menschen, zij er ons borg voor! Arndt, toen de avond des levens over hem daalde, riep met blijde stem: »Wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd." En toen men hem vroeg: »Wanneer, vader?" antwoordde hij: »Nu, nu op 't oogenblik zie ik de hemelen geopend, en Jezus, staande ter rechterhand Gods!" Melancton, toen het scheidenstijd werd, vroeg aan een

vriend, die tot hem kwam, om hem vaarwel te zeggen: »Wat nieuws, mijn vriend?» en toen deze antwoordde: »Och! wat nieuws zou ik u nog brengen?» riep hij met luider stem: »Ik heb wat nieuws! Ik zie heerlijke, onuitsprekelijke dingen, de hemelen geopend en mijn Jezus op den troon!» En, dat ik er nog eene getuigenis uit eigen ervaring bijvoege, 't is nog niet zoolang geleden, dat ik zag, hoe eene scheidende ziel met een verlangend oog als 't ware in het licht hing, en met eene brekende stem zoo zielszalig zeker lispelde: Ik zie mijn Heiland!»

Ja, 't is loutere hemelsche werkelijkheid, die Gods kinderen in 't verscheiden omringt. En vroolijkheid en licht gaan den oprechte voor, om hem de hemelstad te toonen, en de poorten ontsloten, en den koning in heerlijkheid, en den Heere Jezus nabij. o, Gods genade zij er ons goed voor, dat wij die heerlijke werkelijkheid in het geloof mogen omhelzen, dat wij gedurig het zielsoog omhoog mogen hebben; en eenmaal, in 't sterven, alle nevelen wegtrekken, en hemelsche werkelijkheid ons omringe, en wij dan zeggen mogen: »Dit is mijn dies natalitius», de eerste dag van 't nieuwe leven; ik ben met Christus in den hemel gezet!

Geef dat mijn oog het goed' aanschouw,
't Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uitverkoor'nen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn rotssteen noem',
En deelend in uws volks genoegten,
Mij, met uw erfdeel, blij beroem'.

Psalm 106 : 3.

Terwijl Stephanus als een cederboom op Libanon wast (Psalm 92 : 13), en alhaast zijn hoofd in den hemel zal beuren, wriemelen zijne vijanden rondom hem als wemelend stof, dat hem in »wortel en kroon» niets deren kan. Of, laten wij 't zeggen, zooals de Schrift het zegt: »Maar zij, roepende met groote stemme, stopten hunne ooren, en vielen eendrachtelijk op hem aan; en wierpen hem ter stad uit, en steenigden Stephanus, aanroepende en zeggende: Heere Jezus! ontvang mijnen geest!»

Terwijl de hemelsche nachtegaal den toon van hemelleven en lente zingt, vallen de vijanden op hem aan, en schreeuwen met groote stem, als gieren, die bloedgierig op hun prooi aanvallen. Terwijl de heerlijkheid des Heeren hem met

een nieuwe tong doet juichen, stoppen zij hunne ooren toe, en trekken de slangenheid te vaster over de ooren, opdat zij 't maar niet hooren, dat Stephanus heden met den Heere Jezus in het paradijs zal zijn! Dwaze vijanden! eenmaal zal de slang van »'t paradijs verloren" u zijne huid niet meer kunnen leenen. En zult ge de stem van die God loven toch moeten hooren; en de stem des Heeren, als Hij er vlammen vuurs uithouwt, toch moeten hooren! Wat zal 't vreeselijk zijn, als ge dan geene plaats des berouws zult kunnen vinden, al ware 't ook dat gij die met tranen zocht (Hebr. 12 : 17).

Toen is vervuld geworden, wat geschreven staat: »Zij hadden mij omringd, ja, zij hadden mij omringd; zij hadden mij omringd als bijen" (Psalm 118 : 11 en 12); zij vielen op hem aan. En koning in hun midden is de duivel, die de vijanden Christi eendrachtelijk samenhoudt, om Gods kinderen met wonden en venijn te overdekken; maar die eens de gansche bent tegen elkaér in 't vuur zal drijven. Maar nu hangt hunne eendracht aan 't vervolgen en uitroeien en uitwerpen van Gods lieve kinderen. 't Volgt hier dan ook als in satanische consequentie. Zij wierpen Stephanus ter stad uit. Och, laten we er maar niet veel van zeggen! Alleen dit, zoo ging het, zoo gaat het, den Heere na, wien geene plaats gegund werd in de herberg, geene plaats in de synagoge, geene plaats om het hoofd neer te leggen, geene plaats in de stad, nergens, totdat ze Hem uitgeleid hadden buiten de legerplaats, en aan 't kruis zelfs geene plaats op aarde hebben willen laten. En toch is juist aan 't kruis zijn hoofd verhoogd boven 's vijands benden; Christus triumphant; het kruis is zijne kroon! Maar hier, in het vreemde land, gaat het zóo, den Heere na, geene plaats, nergens! o, Wel ons, indien we gewillig zijn, om »tot Hem uit te gaan buiten de legerplaats, zijne smaadheid dragende; want wij hebben hier geene blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige (Hebr. 13 : 13)."

En zij steenigden hem. Op ieder woord van smaad en hoon, en druk en dood, Stephanus aangedaan, ligt een centenaarsgewicht. Maar bij dit laatste wordt, door herhaling van het woord, die centenaarsdruk in dubbele macht verheven. Toch, geen nood; want 't is slechts als eene lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, en een gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid werkt (2 Cor. 4 : 17). Geen nood; want het lijden dezès tegenwoordigen tijds is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die Stephanus nu reeds aanschouwen mag. Geen nood; want de vijand richt zichzelf met den regen van steenen een hoop der schande op; maar voor Stephanus zijn die steenen als edelstenen; en, gelijk de

ouden zoo treffend zeiden, door de hooge hand van 's Heeren ontfermenis komen ze als dauwdruppen op hem neder.

Op welken grond zij hem steenigden? Och, wat vraagt een goddelooze bende er naar, op welken grond zij den Heere Jezus en zijne kinderen vervolgen, en smaden en steenigen? Toch, een schijn van grond en recht trachten zij nog wel te vinden. Zoo ook hier. Reeds tevoren (Handel. 6 : 11) hebben zij tegen hem valsche getuigen gesteld, dat hij lasterlijke woorden tegen Mozes en God zou gesproken hebben. En nu staat er geschreven (Levit. 24 : 16): »Wie den naam des Heeren gelasterd zal hebben, zal zekerlijk gedood worden; de gansche vergadering zal hem zekerlijk steenigen.» En wederom (Deuter. 13 : 6 v. v.): »Wanneer uw broeder u zal aanporren in het heimelijke zeggende: »Laat ons gaan, en dienen andere goden, gij zult hem met steenen steenigen, dat hij sterve.» En, gelijk alle revolutionairen, keeren zij het recht om, en maken van eigen schuld eene beschuldiging tegen Stephanus; en terwijl zij zelve God lasteren, en den Heere God smaden, stellen zij een eisch des doods in tegen den getrouwen getuige des Heeren. Ach! 't is door alle tijden heen hetzelfde; en altijd alweer hetzelfde. Gij zijt lasteraars, en beroerders en verleiders, zegt en argumenteert de schare met hare wetgeleerden. Neen, maar gij zijt het, daarmede, dat gij de geboden des Heeren verlaten hebt, en de Baäls nagevolgd zijt (1 Kon 18 : 18).

Toen zij, die in den raad zaten, de oogen op hem hielden, zagen zij zijn aangezicht als het aangezicht eens engels (Handel. 6 : 15). Zoo was het reeds, toen het dreigend gevaar nog verre scheen. Maar nu hunne woede, als in een onweder en in een hagelslag, over hem losbreekt, en intusschen de Heere hem met zijn liefde verkwikt; o, wie zal het zeggen, hoe zijn aangezicht toen was; welk een licht van zaligheid in zijne brekende oogen viel; en hoe heerlijk de genade Gods haren triomf vierde in dezen gekroonden martelaar, tegen het geweld des doods en het helsche woeden der vijanden?

En wie zal het zeggen, of uit die oogen niet reeds een pijl van genade en waarheid in het hart van Saulus gezonden werd? Niet toevallig toch maakt de Schrift in het verband van dezen tekst voor het eerst melding van Saulus. Hij is de held, de hoofdman in het vervolgen; hij raast het felst in het woeden; hij deelt de bevelen des doods uit: »De getuigen legden hunne kleederen af aan de voeten eens jongelings, genaamd Saulus.» Nog een jongeling, is hij reeds op 't gestoelte der oudsten gezeten; nog een jongeling, is hij reeds met het gezag van een wetgeleerde bekleed; nog een jongeling, en reeds met het goud der weten-

schappen gekroond. Saulus. En 't is, of bij dien naam ons die andere Saulus voor oogen rijst, van wien wij lezen, dat »hij van zijne schouderen en opwaarts hooger was dan al het volk» (1 Samuel 9 : 2). Zoo was hij ook de eerste in kennis, de hoogste in welsprekendheid; en in het vervolgen van Davids Zoon en legerscharen stak zijn hoofd in grimmigen ijver boven al zijne medegenooten uit. Ziet, hoe hij de voornaamste is in dit doodelijk proces. En toch, die nu »als een wolf verscheurt en des morgens roof eet, zal des avonds buit uitdeelen» (Genesis 49 : 27); die bittere vervolger zal een begenadigd volgeling worden; dat doodige hart zal ook den hemel zien; en de heerlijkheid des Heeren zal in die bittere ziel dalen. Ei, wat wonder is grooter: dat Stephanus de hemelen geopend ziet, of dat de Heere het harde hart van Saulus scheuren zal? Dat Stephanus alhaast in triomf op den hemelwagen gezet wordt, of dat de Heere dezen trotschen held in het stof der verbrijzeling neerwerpt? Dat Stephanus gekroond wordt, of dat Saulus bekeerd wordt?

't Zijn beide wonderen van den vrijmachtigen God aller genade. Toch is wellicht het eene wonder uit het andere geboren. God de Heere werkt een voortgezet werk, en daar is eene verborgen aaneenschakeling zijner daden. Wie zal het zeggen, hoe pijnlijk, dat is, hoe genadig het hart van Saulus getroffen werd door den hemelschen blik, waarmee Stephanus over alle smaadheid en bitterheid der vijanden triomfeerde; door den heerlijken lof, waarmee hij den regen van steenen begroette; door het zalig inslapen, waarmee hij tusschen de steenen nederzonk, alsof hem tusschen Saronsrozen een leger gespreid werd.

Wat zal het een heerlijk schouwspel geweest zijn — maar voor Saulus schier ondragelijk! En toch, uit den dood van Stephanus heeft de Heere Saulus opgewekt ten leven; zoo wonderlijk werkt de Heere! Wat zal het een heerlijk schouwspel geweest zijn, dat ontslapen van Stephanus. Laten we er niet veel van zeggen. Eén woord slechts staat er van in de Schrift: Hij ontsliep. Eén woord slechts, 't welk in den grondtekst de beteekenis heeft, dat een vredige slaap zijne oogen brak, evenals van een kind, dat door moeder ter ruste gelegd wordt met de blijde tijding, dat het morgen feest zal zijn! En welk een feest, en welk een wonder zalig ontwaken zal dat geweest zijn! Want het ontslapen hier is een ontwaken in den morgen daarboven! Het ontslapen van Gods lieve kinderen is een »ter ruste bestellen» in de binnenste slaapkamers des Heeren! (Lukas 11 : 7) Het ontslapen is een ter ruste gaan op het kruis, om te ontwaken met de kroon!

Zoo was het dan ook met Stephanus. Terwijl de schaduwen des doods zich om hem legeren, zegent hij het kruis als de rustplaats zijner hoop en heerlijkheid. Dáar, en daar alléén, vindt hij den pleitgrond van al zijn vertrouwen. Dáar, en daar alléén ziet hij de hemelladder voor zich opgericht, om uit de vallei der schaduwen tot den berg des Heeren opgeleid te worden. Daarom omhelst hij in het sterven het kruis, met die stem van vast en zalig vertrouwen: »Heere Jezus! ontvang mijnen geest!» 't Is als de echo van die groote stem, waarmee de Heere Jezus de offerande des kruises kroonde (Lukas 23 : 46). 't Is als de psalm, waarmee hij zich op 't kruis in slaap zingt (Ps. 31 : 6). Het kruis van Christus heeft in hem een volmaakt werk. En niet de heerlijkheid, die hij ziet; en niet de geopende hemelen; en niet de troon Gods; maar alleen het kruis, alleen het kruis van Christus is in het ontslapen voor Stephanus de toevlucht van alle vertroosting.

En terwijl hij zoo, den Hoogepriester na, in het heiligdom wordt ingeleid, draagt hij aan den ingang der heilige poorten nog een eersteling der dankzegging op; een offerbede der vergeving, niet uit eigen hand, maar op het eigen kruis. Immers, het eigen woord, waarmee de Heere Jezus de eerstelingen van het kruis heeft geheiligd (Lukas 23 : 34), draagt nog eene heerlijke vrucht op de zegenende lippen van Stephanus: »Heere! reken hun deze zonden niet toe!» (stel hun deze zonden niet vast). o, Zalige ingang in het heiligdom met zulk eene zegenbede der vergeving! Saulus zal er in de eeuwigheid nog een lof van maken met Stephanus, dat de Heere bij den ingang der hemelpoort dezen eersteling der dankzegging heeft willen aannemen. Zalig sterven in zulk een vrede; als zelfs het woeden der vijanden de avondstille niet storen kan; en bij het avondlied, op kruistoon gezet, Gods lieve kinderen inslapen, vrij en blij, omdat hun alles vergeven is; en Stephanus, en alle gekroonde, dat is, begenadigde zondaren in het opwaken 's Heeren lof ontvouwen, Hem aanschouwen in gerechtigheid, en verzadigd worden met zijn Goddelijk beeld (Psalm 17 : 15).

Zalig, zalig is het sterven,
 Dat omhoog het leven heeft;
 't Eeuwig heil de ziel doet erven,
 Die in Goël boven leeft.
 Heere, wil ook ons geleiden,
 En beschik ons zulk een scheiden,
 Dat het sterven leven zij!

Bij het nederschrijven van deze herinnering aan ons tekstwoord, is mij hetzelfde geschied, als bij het uitspreken; dat ik namelijk mijne rede ter toelichting van den tekst te zeer uitgestrekt heb; en er dus voor het toepasselijk deel slechts weinig ruimte overblijft.

Ik had anders, naar 'tgeen ik reeds in den aanvang mijner rede mocht opmerken, met dezen rijken tekst eene nalezing op Kerstmis willen houden. En, bij den ingang van het nieuwe jaar, het wachtwoord voor alle oprechten van hart met u willen opnemen: »Wij hebben hier geene blijvende stad, maar zoeken de toekomstende.» En dan nog eene bijzondere toepassing daaraan willen verbinden voor alle nooden en kommermissen in dit vreemde land, 'tzij tot bestraffing, 'tzij tot opbeuring, 'tzij tot ootmoedige dankzegging.

Welnu, zoo de Heere wil, word ik wellicht nogeens tot het houden van zulk eene nalezing geroepen. Of anders word ik allicht verwaardigd, om de heerlijke leuze van lijden en strijden, met het uitzicht op de heilige stad Gods, in een anderen toon onder u te dienen ¹⁾. En wat de bijzondere toepassing betreft; och! wij moeten, hoe langer hoe meer, tot de volle erkentenis geleid worden, dat het Woord Gods zichzelf toepast, en de Heilige Geest alleen door het Woord de goddeloozen bestraft, de bekommerden opricht, en den geloovigen ootmoedige dankzegging in den mond legt.

Moge dit dan ook voor ons allen de bijzondere toepassing zijn van Stephanus' rijke begenadiging in het sterven. Dat wij onszelve verliezen, onszelve verlooehenen, allen bewegelijken dienst van woorden vaarwel zeggen, ook zelfs de getrouwe prediking niet tot een grond van stichting of vertrouwen maken! »Omnia desuper!» Alles alleen van boven; en naar de vastigheden des Woords! Zoo komt, zoo kome het »altiora sapere», het wijs zijn naar boven!

Alles wijkt en trekt terug bij 't zalig aanzien van het licht der heerlijkheid Gods! Niemand, dan Jezus alleen, dat is voor alle begenadigde ziel de opgang tot den berg der verheerlijking! In lijden en strijden, in nood en dood, in dit vreemde land (en toch, 't is niet verre!) strekt zich het zalig vertrouwen van alle oprechten uit tot de heerlijke belofte: »Er blijft eene rust over voor het volk Gods.» (Hebr. 4 : 9) AMEN.

---

¹⁾ Ik sprak dit woord, toen ik mijne roeping om D. V. op geregelde tijden de Amsterdamsche gemeente in de verkondiging des Woords te dienste te zijn, aanvaardde. Terwijl ik dit schrijf, is 't juist vijf en twintig jaren geleden, sinds ik in de bediening des Evangelies bevestigd werd. (18 Januari 1863) (Phil. 3 : 14^{1/2})

'k Zal dan gedurig bij U zijn ,
 In al mijn nooden, angst en pijn ;
 U al mijn liefde waardig schatten,
 Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
 Gij zult mij leiden door uw raad,
 o God, mijn heil, mijn toeverlaat!
 En mij, hiertoe door U bereid,
 Opnemen in uw heerlijkheid!

Wien heb ik nevens U omhoog?
 Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
 Op aarde nevens U toch lusten?
 Niets is er, waar ik in kan rusten.
 Bezwijkt dan ooit, in bittre smart
 Of bangen nood, mijn vleesch en hart,
 Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed
 Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed!

Psalm 73 : 12 en 13.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXX.

GOD MET ONS.

DOOR

J. H. F. GANGEL,

PREDIKANT TE AALTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Eben-Haezer! Gij herinnert u dat woord, geliefden, eenmaal door Samuel in een plechtig oogenblik zijns levens uitgesproken voor het aangezicht des Heeren, toen Israel vreesde voor de Filistijnen, die met hoopen tegen hen gekomen waren, en zij tot Samuel spraken: »Zwijg niet van onzentwege, dat gij niet zoudt roepen tot den Heere, onzen God, opdat Hij ons verlosse.»

En Samuel, zoo lezen wij, »riep tot den Heere voor Israel, en de Heere verhoorde hem,» want Hij donderde te dien dage met een grooten donder en verschrikte hen, zoodat de Filistijnen verslagen werden voor het aangezicht van Israel.

Toen nam Samuel een steen, en stelde dien tusschen Mispa en Sen, en noemde deszelfs naam *Eben-Haezer*, en zeide: »Tot hiertoe heeft de Heere geholpen.»

Eben-Haezer, tot hiertoe heeft de Heere geholpen! Treffend geloofsgetuigenis, dat van eeuw tot eeuw heeft nageklonken in de ziel en van de lippen van zoovele duizenden, als een jubeltoon der dankbaarheid, des geloofs en des vertrouwens op dien God, die nog dezelfde is, bij wien verlossingen zij u voor al zijn volk dat op zijn naam vertrouwt, die het geroep zijner ellendigen hoort.

Ja, in dat Eben-Haezer betuigt dat volk nog steeds zijn onwankelbaar vertrouwen, dat die God helpen *kan*, want Hij zulks betoond heeft; dat Hij helpen wil, want zijzelven zijn er ieder oogenblik huns levens het sprekend bewijs van; en dat Hij helpen zal, want daarvoor zijn zijne trouw en beloften hun ten onderpand.

Daarom »zalig, wie den God Jakobs tot zijne hulpe heeft, wiens verwachting is van den Heere zijnen God;» dat volk, dat hier als gasten en vreemdelingen verkeert, en begeerig is naar een ander, een beter vaderland, waar zij een heilig

burgerrecht verkregen hebben door Hem, die vóór hen is ingegaan in die ruste.

Voor hen is dat Eben-Haezer als een zucht, die aan hunne ziel ontglipt bij elken mijlpaal op den levensweg, dien zij achter zich laten, een heimweeklank des hemels.

Gelijk de bewoner der Zwitsersche Alpen zich hecht aan zijne bergen en dalen, waar hij temidden dier grootsche natuur geboren en opgevoed werd, en zich zoo nauw aan zijne hooglanden verbonden gevoelt, dat hij, verre van zijn vaderland in den vreemde verkeerende, een traan van weemoed niet kan onderdrukken wanneer hij denkt aan zijne bergen en valleien, zoo ook gevoelt de Christen zich hier op aarde als een pelgrim in een vreemd land, ver van zijn eigenlijk vaderland en vaderhuis levende. De eeuwig groenende heuvelen, beschenen door de liefelikheden van Gods aangezicht, die rivier van het water des levens, klaar als kristal, dat nieuw Jeruzalem, dat boven is, dat de zon en de maan niet meer behoeft, omdat het Lam zelf de kaars is, daarheen gaat het heimwee zijner ziel uit, daar is zijn leven met Christus verborgen bij God.

En als hij dat vaderland nadert, gaat het hem als een zeker reiziger in het verre Oosten, die eenmaal verhaalde, dat hem, toen hij met zijn schip de kusten naderde, reeds van verre de specerijgeuren tegenstroomden door de lucht.

Zoo is dan het gansche uit- en inwendig leven van den geloovige hier op aarde een pelgrimsreize naar zijn eeuwig vaderland; door stormen en onweders menigmaal vervolgt hij zijn reis; toch klinkt daar telkens een Eben-Haezer van zijne lippen, wanneer hij ziet op de trouwe leidingen Gods.

Vernemen wij dan heden een gelijkkluidend getuigenis uit den mond van nog een anderen godsman, die met niet minder recht dan Samuel van groote uitreddingen kon getuigen, een woord van den man naar Gods harte, den koninklijken zanger David. Het is uit den 56sten Psalm, de laatste woorden van het 10de vers:

»Dit weet ik, dat God met mij is.»

In dit woord weerklinkt:

- 1°. Een toon van blijden dank met het oog op het verleden.
- 2°. Daaruit spreekt een bewustzijn van onbewegelijke kracht met het oog op het tegenwoordige.
- 3°. Daarin ligt de grond van zijn vast geloofsvertrouwen met het oog op de toekomst.

Overzien wij met datzelfde oog niet slechts Davids weg, maar een iegelijk van ons onzen eigen weg. Een blik te rug op den weg, die achter ons ligt; een blik naar boven op Hem, »van wien het volk zijn sterkte heeft»; een blik vooruit op de beloften, die Hij ons heeft gegeven.

Reeds dat woord: *Jonath Elem Rechokim*, in den aanvang van dezen psalm, dat onze overzetters onvertaald gelaten hebben, maar dat vertaald luidt: »Een stomme duive in verre plaatsen», het is geheel in overeenstemming met het opschrift van dezen psalm, dat ons de omstandigheden meldt, waaronder David dezen psalm dichtte, namelijk »als de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath».

David vergelijkt zich daarin bij de weerlooze duive, door den roofgier verjaagd, en eenzaam rondlolende van rots tot rots, zonder ruste te vinden voor het hol van haren voet.

En is het niet, als vernemen wij hier in den aanvang iets van dat klagend duivengekir?

Nog eerst onlangs had hij, door Saul bedreigd, een roerend afscheid genomen van zijn zielevriend Jonathan, en was, na door den priester Achimelech te Nob met toonbrood gespijsd te zijn, gevlucht tot Achis, den koning der Filistijnen.

Neen, dat had hij enkele maanden tevoren niet kunnen vermoeden, dat hij bij dat volk, wiens held hij nog onlangs in de kracht zijns Gods had verslagen, als balling gastvrijheid zou moeten vragen.

En waarlijk, hij wordt door den koning gastvrij bejegend, maar niet alzo door zijne hovelingen, die hem als een gevaarlijken vijand blijven beschouwen en in hun wantrouwen ten val zoeken te brengen.

»Is deze niet David, de koning des lands?» zoo mompelen zij al luider en luider. En Achis schijnt geneigd, aan hunne stemmen gehoor te geven, zoodat Davids leven als aan een zijden draad hangt.

Waarheen zich nu te wenden? In zijn vaderland vervolgd door onverzoenlijke vijandschap; in den vreemde bedreigd door verraad; geen Jonathan aan zijn zijde; geen priester hier, door wien hij Jehova kan raadplegen; thans nog niet gelijk later een keurbende van zeshonderd man om hem heen, op wier aanhankelijkheid en heldenmoed hij zich verlaten kan.

David staat alleen, alleen tegenover allen; niemand zelfs aan wien hij zijn nood klagen, zijn hart uitstorten kan. Neen, toch niet alleen!

Hoort, daar rijst zijn psalmtoon naar boven. »Ten dage als ik vreeze zal ik op U vertrouwen.» Aan God klaagt hij zijn nood; Hem smeekt hij, dat Hij den toleg zijner vijanden doe mislukken.

Kent gij iets aandoenlijkers dan die woorden in het 9de vers: »Gij hebt mijne emzwerfingen geteld, Gij legt mijne tranen in uwe flesch, zijn zij niet in uw register?»

Treffend beeld, door David hier gebruikt! De flesschen der Oosterlingen toech bestonden uit lederen zakken, waarin de wijn bewaard werd als een kostelijk vocht, waarvan geen druppel mocht verloren gaan; alzoo zegt David, worden mijne tranen bij U geacht; ja, Gij hebt ze opgeschreven en geteld, zoodat ze voortdurend als voor uw aangezicht geschreven staan. Maar daar op eenmaal is het, als verandert de klagende duive in een adelaar, die met stoute vlucht zich omhoog verheft; zijn klaagtoon wordt een kreet van overwinning, als hij uitroept: »Dit weet ik, dat God met mij is!»

Voor dat woord, voor het geloof, dat daaruit spreekt, moeten zijne vijanden terugdeinzen; en voor zijn gevoel is het, als zijn zij reeds verslagen, zóo zelfs, dat hij reeds aan het betalen zijner geloften aan zijn Redder denken kan.

En inderdaad, volgens de geschiedenis in 1 Samuel 21, is David het gevaar ontkomen, en is de strik gebroken, zoodat de klagende duive naar veiliger oorden vluchten kon, en David bij vernieuwing ervoer, met hoeveel recht hij spreken mocht: »Ik vertrouw op God, ik zal niet vreezen, wat zou mij een mensch doen?»

»Dit weet ik, dat God met is!» Of weerklinkt in dat woord niet reeds een toon van blijmoedigen dank? Zou niet de herinnering aan de vele uitreddingen, hem reeds geschonken in verleden dagen, zijn hart gesterkt hebben bij de gedachte, dat Hij, die in zes benauwdheden had gered, in de zevende niet zou doen omkomen? Die God, die hem uit den muil van een leeuw en een beer gered had, en daarna verlost uit de hand van den onbesneden Filistijn; die hem daarop aan Sauls hof beschutte tegen het drillen der spies, en daarentegen in de teedere vriendschap van Jonathan een ruime vergoeding deed vinden tegen den gloeienden haat van diens vader; die God, die hem van achter de schapen genomen en door Samuels hand tot Israels toekomstigen koning gezalfd had!

Neen, dat kon er bij David niet in, dat die God hem in zijn ongeval verlaten en aan den vijand, die zijn ziel zocht, ter prooi geven zou; dat die God, van wien hij eertijds zong: »De Heere is mijn Herder», minder getrouw zich jegens hem betoonen zou, dan hijzelf de kudde zijns vaders geweid had in Bethlehems velden.

o, Gewisselijk, hij heeft in zijn hart gesproken met Azaf, den dichter uit later dagen (Ps. 77 : 7): »'k Zal gedenken, hoe

voordezen mij de Heer heeft gunst bewezen." En daarmede brak de eerste lichtstraal door de wolken in dien donkeren nacht. Neen, dat Eben-Haezer van Samuel, tot hiertoe heeft de Heere geholpen, het was ook David niet onbekend gebleven.

En nu, wat tevoren geschreven is, het is tot onze leering geschreven; ook daarvan geldt dit woord van een apostel in later eeuwen: »Deze dingen zijn geschreven, opdat ook wij gelooven zouden.»

Die heerlijke psalmen Davids, wat kostelijke kleinoodiën waren het te allen tijde voor Gods volk; hoe vonden zij daarin steeds hun eigen bevindingen terug! Terecht is eenmaal de opmerking gemaakt: Wordt ons in de geschiedkundige boeken des Ouden Verbonds de levensgeschiedenis dier godsmannen beschreven, in de psalmen wordt ons hun zieleleven, hun verborgen omgang met God voor oogen gesteld.

»Dit weet ik, dat God met mij is!» Ja, dat woord mag ieder kind van God David ootmoedig nazeggen; of heeft hij er niet even overvloedige stoffe toe, als hij ziet op hetgeen die God voor hem geweest is in vorige dagen? Liggen daar geen Eben-Haezers op hun weg, geen gedenksteenen van Gods trouwe leiding en uitredding uit gevaren?

Iets anders is het, of dat gevoel altijd recht levendig bij hen is, of die psalm des gedenkens niet wel wat minder over hunnelippen komt, dan hun getrouwe God aan hen verdiend heeft.

Of door wien anders zijn wij, die wij zijn; wie leidde onzen weg reeds van onze kindsche jaren daarheen, waar wij ons op dit oogenblik bevinden? Was het niet dezelfde Bewaarder Israels, die niet slaapt of sluimert, die ons tot een schaduw aan onze rechterhand was, zoodat de zon des daags niet op ons brandde; was Hij niet onze trouwe Gids op zoo menig bedriegelijk pad; onze Raadsman in uren van pijnlijke onzekerheid; onze liefderijke Vader, die, ook waar Hij de roede niet mocht weerhouden, ze deed strekken tot onze genezing; onze goede Herder, die ons opzocht en terugbracht, toen wij verre van Hem afgezworven waren; onze groote Medicijnmeester, zoo van lichamelijke- als van ziele-krankheden?

En die God zou het geroep zijner ellendigen vergeten, en doof zijn voor de stem hunner smeekingen; die Vader zijn kind kunnen zien omkomen; die trouwe Herder zijn geschoren lam niet verwarmen; die God, die rijk is in barmhartigheid, zijne goedgunstigheden niet meer gedenken; Hij, Jehova, de Getrouwe, ontrouw worden aan zijn verbond; Hij, de Waarachtige, zijn Woord niet gestand doen?

o, Mijn broeder, mijne zuster, staken wij toch onze klachten; bij Hem is geen verandering of schaduw van omkeering. Is uw weg ook menigmaal door diepe wateren der beproeving, gaat uw pad ook door een woestijn, dor en zonder water, de rots van Hagar is dichterbij u, dan gij vermoedt; slechts een Engel der vertroosting, door God zelf u gezonden, heeft u die te wijzen; evenals Israel in de woestijn hebt gij een steenrots, waaruit levende wateren vlieten, zoo dikwijls gij die slechts in het geloof slaat met den staf des gebeds. En gij zoudt niet met David uitroepen: »Dit weet ik, dat God met mij is?»

En hebben wij niet een grooten Hoogepriester, die de hemelen is doorgegaan; die bij God leeft om voortdurend bezig te zijn in de dingen, die voor zijn volk te doen zijn, die leeft om voor ons te bidden? Die zichzelf een volk verkregen heeft als vrucht van den arbeid zijner ziel, met hetwelk Hij blijft tot in der eeuwigheid, zonder hetwelk Hij zijne heerlijkheid zelfs in den hemel niet volkomen acht? Of heeft Hij niet gezegd: »Vader, Ik wil dat die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij mijne heerlijkheid aanschouwen?»

o, Voorzeker, zij zijn Hem een heilig sieraad, de kroon zijner overwinning; aan hunne zielen kleeft heilig zoenbloed; Hijzelf wandelde in hun vleesch, en droeg dat vleesch, verheerlijkt door zijne opstanding, ten hemel, waar Hij, als het Lam Gods, voor den troon staande als geslacht, hunner voortdurend gedenkt in de wonden die Hem geslagen zijn aan het kruis zijner liefhebbers.

Zoo gaat het dan niet om eenig werk of eenige waarde in hen, maar alleen om het eeuwig welbehagen Gods; en dat, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde, en Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen. Daartoe heeft Hij zich dat volk uitverkoren naar zijn vrijmachtig welbehagen, hen geroepen en getrokken met koorden eener eeuwige liefde uit de tegenwoordige duisternis tot zijn wonderbaar licht, en overgezet in het koninkrijk des Zoons zijner liefde.

Hij heeft niet aangezien hunne verdoemelijkheid, hun jammerlijke ellende, maar toen Hij ze vond op de vlakke des velds, vertreden in hun bloed, sprak Hij tot hen: »Leef in uw bloed, ja leef!»

En niet één van hen, ook niet de kleinste, maar wiens naam geschreven is in het Boek des Levens des Lams, zal eenmaal gemist worden onder die schare, die niemand tellen kan. En hoe zou dan een dergenen, die Hem reeds van eeuwigheid van den Vader gegeven waren, kunnen uitvallen uit dat Verbond der genade niet alleen, maar hoe zou hun weg

hier voor Hem verborgen kunnen zijn, waar dat alles strekken moet om hen toe te bereiden voor die eeuwige heerlijkheid? En Hij, die heiligt, en zij, die geheiligd worden, zijn zij niet uit Eénen, waarom Hij hen ook toeroept: »Ik leef en gij zult leven"?

II.

Maar wij zeiden, in de tweede plaats, dat uit die woorden sprak een bewustzijn van onbewegelijke kracht met het oog op het tegenwoordige.

Voorzeker, een stout woord was het in Davids mond, en in sommiger oor klinkt het wellicht te stout, te zeggen: »Dit weet ik, dat God met mij is!"

Ziet, dat de Heere met David geweest was, ja, daarvan mocht hij vrijmoedig getuigen; of waren de bewijzen niet even menigvuldig als treffend? Maar hoe kon hij op het oogenblik zelf, dat hij in grooten kommer verkeerde, zoo beslist weten, dat de Heere met hem was? Immers, zijn toestand scheen veeleer het tegendeel aan te duiden. Iets anders ware het, te hopen, dat die God hem ook nu niet verlaten zou; te bidden, zooals hij in den aanvang van dezen psalm doet: »Wees mij genadig, o God!"

En dat zou dan het hoogste zijn, waartoe zijn geloof zich verhief; dat het eenige, wat hij uit die ervaring van Gods trouw in vorige dagen geleerd had; dat de kracht, die hem staande hield onder het neerdrukkend leed, de angsten, waaraan hij ten prooi was, omringd van doodsgevaren!

Neen, dan ware David nimmer die geloofsheld geweest, dan ware hij nooit die man geworden, die met zijn God over muren sprong en door benden dringen zou; dan ware het boek der psalmen niet het troostboek bij uitnemendheid van al Gods kinderen geworden.

Dit is het heerlijke dier psalmen uit de diepte, dat zij den geloovige den weg naar boven wijzen, en dat, naarmate ook hij zijn standpunt lager kiest, in het dal des ootmoeds, en vandaar zijn blik opwaarts richt naar de eeuwige bergen van Gods trouw, vanwaar zijn hulpe komen moet, hij straks des te stouter durft spreken, wanneer de Heere Zebaoth hem optrekt tot den berg zijner heiligheid.

Zoo ook zien wij David in dezen psalm; hij neemt zijn standpunt in de diepte des ootmoeds, om straks te stijgen tot de hoogte van geloovig vertrouwen. Het is David, zooals wij hem elders zien, eerst nog gedoken in de duistere spelonk, waarin Saul hem zoekt, maar straks op de hoogte der

steenrots zijn triomf vierende over zijn vijand, wanneer hij hem onbevreesd zelfs het wapen teruggeeft, waarmede zijn vijand hem zou kunnen dooden.

Geen hope had David kunnen opbeuren in die ure des gevaars, indien niet juist het geloof de vaste grond zijner hoop geweest ware. Hij zegt niet: Ik hoop, dat God met mij zijn zal, maar: »Dit weet ik dat God met mij is!»

Ik weet! Zoo spreekt het geloof, zoowel in een Job als hij temidden van zijn lijden uitroept: »Ik weet, dat mijn Verlosser leeft," als bij een Paulus in banden: »Ik weet, in wien ik geloofd heb!" En evenzoo David, als hij zegt: »Ik weet, dat God met mij is!"

Maar waarop rustte dat geloof in die oogenblikken bij David; waaruit putte hij dat vertrouwen, die onbedriegelijke wetenschap? Want al wierp de trouwe Gods, in vorige dagen onderzonden, ook een lichtstraal in de duisternis, die hem van alle zijden omgaf, hier is het meer dan een schemering, hier treedt het geloof in het volle licht.

Wilt gij het weten? Het was het inwendig getuigenis Gods in zijne ziel, dat onbedriegelijk zegel van zijn kindschap Gods; die Geest, waarvan Paulus zegt, dat Hij met onzen geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn.

David wist daardoor, dat die God zijn God en hij zijn eigendom was; dat die God hem in zijne handpalmen gegraveerd had, en hem bewaarde als den appel zijner oogen.

En toch was David daarom geen heilige; neen, een zondaar onder velen. Reeds zijn weg aan het hof van koning Achis was zondig; zoowel de oorzaak, die er hem heen gedreven had, vrees voor Saul, als de wijze, waarop hij zich de welwillende bescherming van den heidenschen koning had trachten te verzekeren, door zich als een krankzinnige aan te stellen.

Waarlijk, als David op zichzelf had gezien, of aan zichzelf eenigen grond des vertrouwens had willen ontleenen, hij zou veeleer reden hebben gehad om uit te roepen: »De Heere heeft mij verlaten."

Maar het geloof ontleent niet den geringsten steun of grond aan den zondaar zelf. Het geloof is niet anders dan de verheerlijking van de vrije genade Gods aan een zondaar, waarbij de ziel op het diepst doordrongen is van deze verootmoedigende en toch zoo zalige waarheid, voor allen, die het door genade hebben leeren verstaan: »Ik doe het niet om uwentwil, o huis Israels, maar om mijns grooten naams wil;" waarop de verlorene ziel geen ander antwoord heeft dan dit éene: »Niet ons, niet ons, o Heere, uw naam alleen geef eere!"

Alleen David was oprecht voor zijn God; zijne zonden

bedekte hij niet; en bij alle zwakheid des vleesches, die hem meer dan eens tot groote overtredingen bracht, schaamde hij zich niet de belijdenis zijner zonden, ja, begeerde zelfs naarstig zijne verborgen afdwalingen te kennen. Is hij ook herhaaldelijk gestruikeld en gevallen op den weg, van zijn God is hij niet trouweloos afgegaan; en toch was het ook daarin weer niet David, die vasthield aan zijn God, maar God zelf, die hem niet losliet.

En die overtuiging kon nu voor enkele oogenblikken voor het oog zijner ziel verduisterd worden, maar straks worden de nevelen weggevaagd; en niet God keert tot hem weder, als had Hij hem ook maar voor een oogenblik verlaten; ook niet is David heiliger of waardiger in Gods oog dan tevoren; maar God drijft den nevel weg, die het oog zijner ziel belemmerde, door te dringen tot in het hart van zijn getrouwen Verbondsgod. God zelf trekt hem tot zich op, en op den berg zijner heiligheid heeft hij slechts de hemellucht in te ademen, die hem van alle zijden omgeeft.

Is het niet de ervaring van allen, die in waarheid van God geleerd zijn, van dat volk, dat het roepen en kermen uit de diepte verstaat, maar ook door genade heeft leeren roemen in de trouw en macht van zijn Goël en Heer? Ach, hoe menigmaal waren zij als die discipelen op het meer van Genesareth, die zich ook pijnigden om hun sloopboot voort te krijgen, terwijl de wind hun tegen was. Straks komt de Meester zelf en betreedt de onstuimige golven; één woord slechts en de stormen zwijgen, de rechte wind blaast in de zeilen, en zij komen aan het land, waar zij heengingen.

Zoo gaat het zoo menigmaal in een anderen geestelijken zin; wij pijnigen ons zoo dikwijls, om het sloopboot des geloofs, door stormen beloopen, door de golven heen te sturen; maar het is al te vergeefs, als de wind des Geestes niet in de zeilen blaast. Het eenige wat wij vermogen is de zeilen te spannen, om den wind op te vangen, als hij komt; en dat is alleen dat roepen uit de diepte, dat onszelven voor God nederwerpen in het diepst besef van eigen schuld en onvermogen, maar tevens dat aangrijpen van en pleiten op zijne beloften.

Want die beloften liggen daar even onwankelbaar als voorheen; geen woord, geen tittel of jota heeft God er van teruggenomen; het testament ligt vast en onverbreekbaar in den dood des Middelaars; onze Hoogepriester leeft bij God als onze pleitbezorger, dien de Vader altijd hoort.

Of was Jezus, terwijl zijne jongeren worstelden met winden en golven, niet alleen op den berg gegaan om te bidden?

En zietdaar het punt, waarop wij nog met een enkel

woord wilden wijzen, namelijk, hoe daar in datzelfde woord: »Dit weet ik, dat God met mij is!» bij David een grond des vertrouwens zich uitsprak, met het oog op de toekomst, en dat wel door een aangrijpen in het geloof van de beloften, die hem gegeven waren.

III.

» Dit weet ik, dat God met mij is!» Nogeens, welk een krachtig geloofsvertrouwen spreekt uit die woorden; welk een tegenstelling schijnbaar met den aanhef van dezen psalm, waar hij kermde: »Wees mij genadig, o God!»

Toch is die tegenstelling zelfs minder dan schijn; het was integendeel een doorbreken van diezelfde genade, die straks haar triomf viert in deze roemtaal des geloofs: »Dit weet ik, dat God met mij is!»

Neen, het stond reeds niet zoo kwaad met David, toen die bede om genade uit zijne ziel omhoog rees, want daarmede had hij de rechte plaats in Gods hart getroffen; daarmede had hij een beroep gedaan op de teederste roerselen des harten bij God, het middelpunt van al Gods volmaaktheden. God is enkel genade, en alles wat een zondaar van Hem hopen en verwachten mag, het is alleen in dien weg; want daarmede erkent hij zijn eigen onwaardigheid voor God, en niet alleen zijne onwaardigheid, maar ook zijne volkomen machteloosheid om zichzelf te helpen.

In gevaarvoller toestand verkeerde David, toen hij meende, door eigen overleg zich de bescherming van koning Achis te verzekeren, en deze aanvankelijk hem niet ongenegen was, dan nu hij moest ervaren, dat die rietstaf, waarop hij leunde, hem de hand doorboorde. Tevoren was zijne verwachting, zijne hoop voor geen gering deel op Achis, thans had hij zijne toevlucht opnieuw genomen tot den Heere, zijnen God. En bij de ervaring van 's Heeren hulpe in vorige dagen, en het opnieuw verlevendigd bewustzijn, dat die God zijn God en hij zijn kind was, voegden zich nu tevens de beloften zijns Gods, die zijn vertrouwen op God nog slechts te meer versterkten.

En die beloften konden eerst nu al haar kracht en troost op zijne ziel uitoefenen, nu juist die herinnering aan de weldadigheden en de trouwe zijns Gods en het daardoor opnieuw verlevendigd bewustzijn, dat die God zijn God was, den akker zijns harten daarvoor hadden toebereid.

Is het niet nog immer de ervaring van 's Heeren volk, dat de beloften en vertroostingens Gods eerst dan haar kracht

doen gevoelen in de ziel, wanneer die ziel eerst opnieuw is levendgemaakt door zijn Geest?

Op die beloften zijns Gods bouwt en vertrouwt David opnieuw; merkt slechts op, hoe hij in vs. 5 en 11 zoo herhaaldelijk zegt, dat hij niet slechts in God, maar in zijn *W o o r d* roemt: »In God zal ik het woord prijzen, in den Heere zal ik het woord prijzen." Ongetwijfeld dacht hij daarbij aan de stellige belofte Gods, dat hij koning over Israel zou worden, toen hij zeide: »o God, op mij zijn uwe beloften."

Maar wat zou hem dan kunnen deren, van welke zijde de storm mocht opsteken, van Sauls hand of aan Achis hof; nimmer kunnen Gods beloftenissen haar vervulling missen; en daarom zegt hij: »Dit weet ik, dat God met mij is." Ik heb zijn woord, dat Hij mij nog eenmaal verlossen zal, en met goedertierenheid en eere kronen; en ik ken Hem als dien getrouwen en almachtigen God, voor wien niets te wonderlijk is, die trouwe houdt tot in eeuwigheid, die last heeft aan goedertierenheid, die de twistzaak der verdrukten twisten en het geroep zijner ellendigen hooren zal.

Ja, waarlijk, die God, wiens weg, wiens wezen, wiens woord hij had leeren kennen in hun onveranderlijkheid, die God was hem een veilige toevlucht, een rots om in te wonen.

En dat is Hij nog voor allen, die op Hem vertrouwen, die geen helper kennen, dan Hem alleen. Of heeft zijn volk niet diezelfde beloften; geldt dat woord niet evenzeer hen, als Hij zegt: »Bergen zullen wijken, heuvelen wankelen, maar het verbond mijns vredes zal in eeuwigheid niet wankelen"?

Was David geroepen om een aardschen troon te beklimmen, een hemelsche troon en kroon is hun bereid, die hier door vele verdrukkingen moeten ingaan in zijn eeuwig koninkrijk, om daar als koningen en priesters te heerschen in alle eeuwigheid.

Daarom vrees niet, gij klein kuddeke, het is de belofte van uw Heiland zelf en het welbehagen uws Vaders, ulieden het koninkrijk te geven. Ofschoon ook hier menigmaal gelijk aan een stomme duive in verre plaatsen en als door onweder voortgedrevenen, de Heere zal u versteken in het verborgene zijner tente, u verbergen in de splete der steenrotsen, totdat de stormen zullen zijn voorbijgegaan. Zie op Gods leidingen in vorige dagen; zie op de onveranderlijkheid van zijn wezen; zie op de onwankelbaarheid van zijn verbond; en zoudt ge dan met David niet uitroepen: »Dit weet ik, dat God met mij is"?

Daar liggen ze achter u, die twintig, die veertig, die zeventig jaren; zijn ze niet een wolke van getuigen rondom u? Ge-

varen dreigden, maar zij werden afgewend; vijanden spanden samen, maar de Heere verdreef hen van voor uw aangezicht; duizenden vielen aan uwe rechter- en linkerhand, en gij, hulpe van God verkregen hebbende, staat tot op dezen dag.

Hoevelen, die in uw kring met u werden opgevoed, maar die de wereld kozen voor God! U heeft de Heere, uw God, gerukt als een brandhout uit het vuur. Wat waart gij beter dan zij, dat Hij u die genade bewees? Duizenden malen daarna verzondigde gij door ontrouw die genade, toch bleef Hij de Getrouwe; Hij schraagde u, toen gij wankeldet; Hij droeg u, toen gij dreigde te vallen; Hij bracht u weder, toen gij buiten Hem omdooldet; en legde Hij u een kruis op de schouders, Hij schonk u de kracht om het te dragen en heiligde het daarenboven aan uw hart; ja, »Hij hielp niet enkel dragen, maar droeg uzelf mee.»

o, Met het oog op dat alles moogt gij David niet alleen laten staan met zijn getuigenis: »Dit weet ik, dat God met mij is!» Gij hebt een God boven u, een God met u, een God voor u, een God, die u omringt als met een vurigen muur. Hebben ook de kinderen dezer wereld, die hun eigen weg bewandelen, soms meer ruimte voor hun voet dan zijne uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, beter is het met uw God in de splete der steenrots te zijn, dan den overvloed veler goddeloozen te genieten!

God met u! Laten dan de menschen maar wegblijven, het is er u slechts te beter om, gij zijt er slechts te veiliger door; want nooit voer uwe ziel er wel bij, wanneer de wereld u zocht.

Eén ding alleen kan u somwijlen in de engte drijven, wanneer gij namelijk ziet op uzelf en uwe onwaardigheid, op uw gedurige ontrouw en veelvuldige afwijkingen; maar weet dan, dat wij een barmhartig en getrouw Hoogepriester hebben bij God in de dingen, die voor zijn volk te doen zijn; weet het, dat Hij met éene offerande in eeuwigheid volmaakt heeft degenen, die geheiligd worden. Ja, als het kind van God in zijne schuld ligt voor den troon zijner genade, dan is het, zooals wij van den hoogepriester Jozua lezen, toen de Satan wees op zijn vuile kleederen: »En de Engel des Heeren stond daar bij»; deze beval, dat men die onreine kleederen van hem nemen zou en een reinen hoed op zijn hoofd zetten, zeggende: »Zie, ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen.»

Zalig dan dat volk, dat het geklank kent; dat door genade zeggen mag: »Dit weet ik, dat God met mij is!» Ja, deze God is onze God, Hij zal ons geleiden tot den dood toe; want tot hen spreekt de Heere, terwijl Hij de wolke zijner heer-

lijkheid over hen legeret: »Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; vreest niet, Ik ben uw heil.»

Behoort gij tot dat volk, geliefden; wenscht gij er toe te behooren? Weet dan, dat de kracht niet is der sterken, noch de loop der snellen; maar indien de Heere Heere zich tot een schuldig Adamskind nederbuigt, en dien nietigen aardworm opricht uit het stof, den werkt Hijzelf die begeerte in de ziel, en er wordt een waarachtig zoeken en vragen, een roepen uit de diepte geboren; dán eerst heet het met een David: »Wees mij genadig, o Heere!» En Hij, die dat gebed werkte in de ziel, Hij zal zich ontfermen op het gebed.

Maar dán zal het ook een genadewerk zijn, en genade beklift in de ziel, terwijl onze gerechtigheid daarentegen is als een morgenwolk, die verdwijnt.

Als God een zondaar waarachtig bekeert, dan ziet die zondaar enkel zonde en schuld in zichzelf; en die zonde en schuld, in het licht van Gods heiligheid, doodt hem, zoodat hij uitroept: »Wee mij, ik verga!» Maar als God de Heilige Geest dan komt, en een enkelen lichtstraal van de heerlijkheid des kruises in de ziel laat vallen, dan roept die zondaar uit: »Geef mij Jezus, of ik sterf!» Maar dat is ook het oogenblik, waarin Hij de ziel omhelst met zijn teederste ontfermingen; dan heet het: »Jezus is mijn, en ik ben zijn, en dit weet ik, dat niets mij zal kunnen scheiden van zijne liefde.»

Gewisselijk, wie zulke dingen zeggen, toonen klaarlijk, dat zij een ander vaderland zoeken; zij zijn begeerig naar het hemelsche; want zij gevoelen het bij oogenblikken nog maar al te zeer, dat zij hier toch eigenlijk nog uitwonende zijn van den Heere, door het woelen der verdorvenheden in hun vleesch, en een wereld vol gevaren van verleiding, die hen van alle zijden omringt. En die oogenblikken, waarin hunne ziel opspringt van vreugde, worden dikwijls afgewisseld door nachten van gewezen.

Daarbij komen het lijden en de vervolging om des Woords wil, door een wereld, die hen haat, omdat zij hun Heer ge- haat heeft en Hem blijft haten en vervolgen in de zijnen.

Maar zouden zij zich deswege mogen beklagen? Zijn het niet de overblijfselen des lijdens van Christus, dat aan zijne broederen op aarde volbracht moet worden? En daarenboven, ofschoon hun weg menigmaal met doornen bezaaid en met kruisen beplant is, heeft Hij voor hen ook van die doornen niet de scherpste punten afgetreden; is de weg, die hen tot heerlijkheid voert, niet ingewijd door zijn bloed?

Des te heerlijker zal die ruste zijn, die er overblijft voor het volk Gods, gelijk de avondkoelte na de brandende zomer-

hitte. Daar rusten de vermoelden van den strijd; daar is het lijden des tegenwoordigen tijds vergeten; daar heerscht geen zonde meer in hunne leden; daar is het zaligst heimwee der ziel vervuld; daar zullen zij de wegen, die God hier met hen hield, aanbidden; wanneer zij van het standpunt des hemels hun geloofs- en lijdensweg hier op aarde zullen overzien, terwijl zij Hem, in wiens gemeenschap des lijdens zij hier deelden, gelijk zullen zijn in heerlijkheid, want zij zullen Hem zien, gelijk Hij is.

Johannes op Patmos zag hen reeds staan voor den troon Gods en des Lams, die geheiligde Godsgemeente, bekleed met lange, witte kleederen en palmtakken in de handen, terwijl een der ouderlingen voor den troon tot hem zeide: »Dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen in het bloed des Lams.»

En daarom, dat lijden moet in ons werken een gansch zeer uitnemend gewicht der eeuwige heerlijkheid, opdat wij hier dagelijks meer den ouden mensch afsterven en opwassen in Christus Jezus, geworteld en gegrond in Hem, die het onderpand is onzer eeuwige heerlijkheid.

Ruwe stormen doen den wandelaar slechts te meer zijne schreden verhaasten, om tehuis te komen; zoo ook houdt dat lijden bij Gods kinderen het gevoel hunner vreemdelingschap hier op aarde voortdurend levendig; want die aarde is voor hen het land der ruste niet en mag hen daarom ook hoogstens een zekere gastvrijheid verleenen, zoolang zij nog uitwonende zijn van hun Heere; en zij hebben zich niet vreemd te houden, wanneer die wereld hen zelfs ternauwernood die gastvrijheid gunt, ja, hen gaarne van de aarde zou verbannen. Bij hun Heere vergeleken, hebben zij nog geen reden van klagen; want Hij droeg hun kruis en dronk den lijdensbeker hunner zonden; en terwijl zij in het lijden dezes tijds alleen de schaduwen des doods aanschouwen, heeft Hij dien dood en vloek in al de bitterheid gesmaakt.

»Dewijl wij dan een grooten Hoogepriester hebben, die de hemelen is doorgegaan, namelijk Jezus, den Zone Gods, zoo laat ons deze belijdenis vasthouden,» en vertragen wij onzen loop niet. Moge ook ons pad smal en steil en doornig zijn, Een gaat ons voor, en baant ons 't spoor, en leidt er ons behouden door.

Zoo hoog kunnen de golven niet stijgen, dat ons scheepke voor het anker zou wegslaan en wij in het gezicht der veilige haven zouden vergaan. Neen, ook temidden van de stormen en in den donkersten nacht heffen wij van goeder harte ons reislied aan:

Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort,
 Elk hunner zal in 't zalig oord
 Van Zion haast voor God verschijnen.

En dáar aanschouwen wij den vollen dag, waarvan wij hier slechts het morgenrood hebben aanschouwd; dáar zal het niet langer heeten: »Geloofd alleenlijk», maar: »Aanschouwt met ongedekten aangezichte de heerlijkheid Gods!»

Ja, die gansche hemel zal Gods beeld weerspiegelen, zoodat, waar wij ook om ons heen zullen zien, wij overal God aanschouwen, en het altijd zal zijn: »God met ons!» terwijl wij zelf naar dat beeld in Christus veranderd zullen zijn en, knielend voor den troon des Lams, zullen instemmen met dat eeuwige lied der verlossing, met al de heiligen, die daar wandelen in het licht; dat lied, dat als een bruisende stroom des gezangs de hemelen vervult: »Gij, o Lam Gods, hebt ons Gode gekocht door uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie.»

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHЕ GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXI.

„GODS REDDENDE ZONDAARSLIEFDE.”

DOOR

C. A. RENIER,

PREDIKANT TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

PSALM 25 : 3, 5.

JOHANNES 3.

1 JOHANNES 4.

PSALM 118 : 1, 2.

PSALM 103 : 4, 5.

PSALM 33 : 11.

Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. 1 Joh. IV : 9.

Zijne lezers, die even dierbaar geloof met hem verkregen hebben, tot onderlinge liefde op te wekken; ziethier M. H., het doel, hetwelk de apostel Johannes beoogt in dit gedeelte van zijnen brief, waartoe het voorgelezen tekstwoord behoort.

»Geliefden! laat ons elkander liefhebben.» Aldus vermaant hij in vers 7, en om deze vermaning aan te dringen, stelt hij in datzelfde vers de liefde voor als een noodzakelijk gevolg en onveranderlijk kenmerk van de goddelijke wedergeboorte, welke zij, die in Christus gelooven, deelachtig zijn.

Door deze geboorte uit God zijn zij vernieuwd naar God, en hebben zij als zoodanig de dure roeping om Zijn beeld in hun leven te vertoonen. Hij nu, naar Wiens beeld zij zijn vernieuwd, Hij is liefde en daarom »die niet liefheeft, die heeft God niet gekend.»

Opdat echter zijne lezers van het hoog gewicht dezer roeping te krachtiger zouden overtuigd worden, wijst hij hen nog op een andere drangreden, en wel op den onmetelijken omvang der liefde, welke God hun geopenbaard en betoond heeft. Zijnen eeniggeboren Zoon heeft Hij in de wereld gezonden, opdat Hij, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende en den menschen gelijk geworden, hunne zonden met zijn bloed bedekken en hun het ware, het eeuwige leven verwerven zou.

Aan deze hoogste en alle gedachte tebovengaande liefdedaad Gods herinnert de apostel zijne lezers in onzen tekst, en nader nog in het daarop volgende vers; en vooral hierop grondt hij hunne verplichting tot onderlinge liefde, schrijvende daarom in vers 11: »Geliefden! indien God ons alzoo lief heeft gehad, zoo zijn ook wij schuldig elkander liefde te hebben.»

»Gods reddende zondaarsliefde!» Ziethier dus, M. H., de waarheid, waarop wij in onzen tekst worden gewezen; en ziethier ook het onderwerp, waarover ik thans spreken wil en waarvoor ik uwe aandacht vraag.

Voorzeker een heerlijk, maar ook ondoorgrondelijk onderwerp. Of wie vermag de lengte en breedte, de diepte en hoogte van deze liefde te verstaan, en onder woorden te brengen? Iedere poging daartoe gelijkt het hopeloos streven om de wateren der zee in zijne vuisten te meten, of van de hemelen met een spanne de maat te nemen. En hooger dan de hemelen en dieper dan de zee is deze volmaaktheid. Ja, gelijk Paulus schrijft, zij gaat de kennis teboven.

Desniettemin waag ik het om hiervan te spreken. Maar ik doe het, biddende den Heere, dat Hij mij bekwame en dus Zijn Heiligen Geest niet onthoude, die in alle waarheid leidt.

Schenkt mij dan uw welwillende aandacht, M. H., als ik u de uitspraak wil verklaren, waarin de apostel Johannes ons Gods reddende zondaarsliefde op duidelijke wijze voor oogen stelt. Aan de hand van dit bekende woord wil ik u van deze liefde aanwijzen:

- 1°. het voorwerp, dat zij verkiest;
- 2°. het geschenk, dat zij vermaakt;
- 3°. het karakter, dat zij vertoont, en
- 4°. het heil, dat zij verspreidt.

Vergunt mij deze bijzonderheden u eenigszins nader te ontwikkelen. God van den hemel doe het mij gelukken. Schenk, Heere! daartoe Uw Geest! Zend Uw licht en waarheid, dat die ons leiden; en leer ons Uw liefde in Christus te bekennen, die de kennis tebovengaat! Dat zij zoo!

I.

Als Johannes in onzen tekst gewaagt van de liefde Gods »jegens ons», dan is het onwedersprekelijk, M. H., dat hij ons aldus de personen aanduidt, naar welke die liefde haar reddende handen uitstrekt Immers, met deze bijvoeging: »jegens ons» doelt hij op zichzelf en op allen, die met hem in den Zone Gods gelooven en alzoo het leven hunner ziel gevonden hebben.

En als wij daarbij bedenken, dat hij van die allen in het eerste hoofdstuk van zijn brief getuigd heeft: »Indien wij zeggen, dat wij geene zonden hebben, zoo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet!» welaan, M. H., dan is het duidelijk, dat Gods liefde in onzen tekst wordt voorgesteld als »reddende zondaarsliefde». Mitsdien het voorwerp, dat zij verkiest om het met haar zegeningen te verrijken, is geen heilige engel, die steeds gehoorzaamt de stemme van Gods Woord, maar een mensch, en wel een zondig mensch, die door zijne zonden Hem heeft gehoond en getergd.

o, Welk een gedachte! Denkt haar in, M. H. en beschouwt dien mensch wat naderbij! Wat is hij, als gij hem stelt tegenover de oneindige Majesteit Gods?

Gering is een enkele druppel in vergelijking met den vollen emmer, waarlangs hij afglijdt. Nietig is het stofje, als gij het afmeet naar de weegschaal, waarop uw oog het nauwelijks ziet. En met zulk een druppel, met zulk een stofje worden al de volkeren saam gelijkgesteld. o, Hoe onbegrijpelijk klein, hoe ondenkbaar nietig in de oogen Gods is dan de enkele mensch. Minder is hij dan wat voor ons zou zijn het millioenste deel van zulk een druppel, van zulk een onzichtbaar stofje.

En aan zulk een nietig voorwerp, dat terecht den naam van ijdelheid draagt, denkt de hooge God. Neen, oneindig meer. Als kon Hij, die in Zichzelf algenoegzaam en volzalig is en dus niemand onzer behoeft, als kon Hij buiten dien mensch niet bestaan, zoo acht Hij hem. Om hem te zegenen en wel te doen, is Hem niets te veel of te wonderlijk. Hij mint en lieft hem met de hoogste liefde. In waarheid, reeds deze gedachte gaat onze bevatting teboven. Zij verbaast en verwondert ons, zoodat wij met den psalmdichter uitroepen: »o Heere, wat is de mensch, dat Gij hem kent? het kind des menschen, dat Gij het acht?

En ware nu in dien mensch nog maar iets te ontdekken, hetwelk die liefde kon opwekken, maar ook dat niet. Geschapen is hij naar Gods beeld en gelijkenisse, goed, rechtvaardig en heilig, kunnende met zijnen wil in alles overeenkomen met den wille Gods. En in dien staat der rechtheid, toen de heerlijkheid Gods van hem afstraalde, en gansch uitnemende gaven hem sierden, ja toen en als zoodanig kon hij het voorwerp zijn, waarop de Allerhoogste met welgevallen neerzag.

Maar zóo is hij niet gebleven, want »als hij in eere was, zoo heeft hij het niet verstaan, noch zijne uitnemendheid erkend, maar heeft zichzelf willems der zonde onderworpen, en over zulks den dood en der vervloeking, de oore biedende den woorde des dnivels.” De nietige mensch is in opstand gekomen tegen den hoogen God. Het gebod des levens, dat hij ontvangen had, heeft hij overtreden. Een zondaar is hij geworden, en dus »minder dan niets”, d. i. een schuldenaar. Alle heerlijkheid heeft hij verloren. Geenerlei goed woont in hem, maar enkel boosheid. Hij bezit thans een gedaante, die hem walgelijk maakt in de oogen van een heilig God.

Neen, M. H., ik overdrijf niet, maar herhaal slechts, wat ook in onzen tekst wordt uitgesproken. Of als Johannes hier wijst op het leven, hetwelk wij alleen door Jezus Christus ontvangen, wat anders zegt hij, dan dat wij dit leven in onszelfen missen en dus vervreemd zijn van God, of dood door de misdaden en de zonden? En als hij van dit leven in het volgende vers getuigt, dat het bestaat in de verzoening met God, leert hij dan niet, dat de zonde over ons gebracht heeft schuld tot verdoemenis, welke op geen andere wijze kan weggenomen worden, dan door het bloed van den Heere Jezus Christus? En ook, als hij van de liefde, welke God in Christus geopenbaard heeft, zegt, dat zij niet door ons is opgewekt, maar geheel vrijwillig uit Zijn Wezen is voortgevloeid; als hij daarom schrijft: »Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad!” erkent hij dan niet op onweersprekelijke wijze, dat in ons hart voor den Heere God geen liefde woont, maar haat en vijandschap, waarom wij Zijnen toorn waardig zijn?

Ook hem dus is de mensch een dood- en doemwaardig voorwerp. Ook hij erkent, dat in hem geenerlei goed woont; dat hij een schuldenaar is aan al de geboden Gods; een opstandeling, die naar God niet vraagt, maar Hem haat en tegenstaat; een zondaar, van wiens hart het gedichtsel alleenlijk boos

is, en dus onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad.

Gansch verdorven schepselen zijn wij, en indien wij kennis verkrijgen van onzen toestand; indien de ontdekkende genade des Heiligen Geestes de schellen van onze oogen wegneemt en ons geeft te zien, hoedanigen wij door de zonden zijn geworden, ziet, dan verfoeien en mishagen ook wij onszelven; ja, dan onderschrijven wij ons vonnis, en wij kunnen en durven niets anders verwachten, dan dat de rechtvaardige God ons verwerpt van Zijn aangezicht.

Anders evenwel denkt en doet Hij. De ontelbare schare, welke Zijn liefde heeft verkoren, bestaat uitsluitend uit zulke ellendige en doemwaardige voorwerpen. Tot betooning van Zijn ondoorgrondelijke barmhartigheid wil Hij Zich over de zoodanigen ontfermen. Hij verwerpt hen niet, maar mint en liefst hen met een eeuwige liefde. Wie kan die liefde peilen? Zij kent perk noch paal! Zij gaat de kennis teboven!

Ja waarlijk, M. H., groot en ondoorgrondelijk wordt ons Gods liefde, als wij haar niet losmaken van, maar in verband brengen met de zonde, waaruit zij redt. Ontkent of verkleint het snood en schuldig karakter der zonde, en gepleegt roof aan de hoogste liefde en zijt onmachtig om deze heerlijke eigenschap van het wezen Gods te verstaan. Alleen op den duisteren achtergrond der zonde kunt gij dit lichtbeeld in zijn volle schoonheid zien uitkomen.

Of waartoe is meerder, is machtiger, is sterker liefdesdrang noodig? Om het kind wel te doen, dat uit uwen schoot geboren is? Of wel den man te beweldadigen, die u het hart deed bloeden, en al uw vreugde heeft vergald? Haast vanzelf gaat het eerste, en slechts machtige liefde bekwaamt tot het andere.

Welnu, zóo is de liefde Gods. Zij gaat uit naar de zoodanigen, in wie niets is, dat die liefde aantrekt, maar alles, dat haar terugwijst en afstoot. En toch, zij laat zich niet terugwijzen. Neen, hoort het, hemel en aarde! en gij, mijn ziel! hoor gij het bovenal! Hij, de volzalige en algenoegzame God, Hij is barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid. Bij Hem zijn milde handen en vriendelijke oogen. En die vriendelijke oogen zien en zoeken naar schuldige Adamskinderen. En die milde handen zijn gevuld met rijke zegeningen voor verdoemelijke zondaars. De zoodanigen wil Hij niet verderven, maar sparen en bewaren, maar redden en behouden, want Hij heeft hen lief met de hoogste liefde. Voorzeker, die liefde is niet te peilen. Zij is hooger dan de hemelen, dieper

dan de hel. Zij gaat onze kennis teboven. En daarom, nogmaals zeggen wij met den psalmdichter: »o Heere, wat is de mensch, dat Gij hem kent; het kind des menschen, dat Gij het acht?»

II.

In waarheid, M. H., de Heere is groot van goedertierenheid, en ondoorgrondelijk is Zijn liefde, welke Zich uitstrekt tot en ontfermt over de zoodanigen, in wie niets te achten of te prijzen is. Maar grooter nog wordt ons deze goedertierenheid en onbegrijpelijker nog deze liefde, als wij hooren, wat Hij voor deze onwaardigen heeft gedaan.

Tot hunne redding toch heeft Hij een gave geschonken, welke alles in waarde tebovengaat, ja boven welke niets hoogers kon gegeven worden. Voor hen heeft Hij Zijnen Zoon in de wereld gezonden, opdat zij in Hem de verzoening hunner zonden en daardoor het leven hunner ziel zouden hebben. Aldus getuigt Johannes in onzen tekst, en op dit getuigenis willen wij in de tweede plaats uwe aandacht vestigen, om alzoo Godsreddende zondaarsliefde u aan te wijzen uit het geschenk, dat zij vermaakt.

Neen, M. H., de Heere God kon Zijn liefde tot een arm en ellendig zondaarsvolk niet duidelijker openbaren, dan hierin, »dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld», opdat zij zouden leven door Hem. Elk gunstbewijs hebben zij door hunne zonden verbeurd. Dood en doem hebben zij door hun moedwillige overtreding over zich gebracht. En toch wordt hun naar die zonden niet gedaan en naar die ongerechtigheid niet vergolden. Integendeel, uit de hand van Hem, tegen Wien zij gezondigd hebben, ontvangen zij een geschenk, en wel zulk een geschenk. o, Wie kan deze liefde peilen?

Terecht wordt beweerd, dat indien éen mensch alle menschen kende, gelijk zij innerlijk zijn, hij niemand zijner natuurgenooten een blik zijner oogen waard zou keuren. Maar, zegt, M. H., als wij zelfs den blik der oogen niet waardig zijn van hen, die met ons in dezelfde ellende verkeerren, wat moeten wij dan zijn voor Hem, die enkel licht, en in wien geen duisternis is?

Hij kent elk menschenkind, gelijk niemand onzer. Hij weet,

wat in ons woont, want Zijn oog schouwt ook in de verborgenste schuilhoeken van ons hart. En als Hij Zijnen mond opent om te zeggen, wat Zijn oog in ons ziet, dan getuigt Hij, dat al het gedichtsel der gedachten onzes harten te allen dage alleenlijk boos is. Een enkelen blik Zijner oogen zijn wij dus allerminst waard, en rechtmatig zou het zijn, indien Hij een iegelijk onzer verwierp van Zijn aangezicht.

Want laat ons niet vergeten, dat Hij heilig is en rechtvaardig. Deze eigenschappen behooren even noodzakelijk tot Zijn Wezen, als de warmte tot het vuur, en het schijnsel tot het licht. Hij is te rein van oogen, om het kwade te zien, en den schuldige kan Hij geenszins voor onschuldig houden.

En toch, hoe schuldig en verwerpelijk wij voor Hem zijn, Hij wil ons niet ganschelijk verwerpen. Neen, nog een schare, die niemand tellen kan, wil Hij redden en lossen. En om dit te kunnen doen met handhaving van Zijn vlekkelooze heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid, om gansch onwaardige zondaren naar Zijn vrijmachtig welbehagen te kunnen redden, daartoe is niets Hem te veel, niets Hem te wonderbaar. Daartoe heeft Hij veel, heeft Hij alles over. Daartoe heeft Hij zelfs Zijn eigen Zoon niet gespaard of te dierbaar geacht, maar Hem gezonden in de wereld en overgegeven aan smaad en hoon, ja aan vloek en doem.

Engelen vallen, en zij worden in de hel geworpen en overgegeven aan de ketenen der duisternis om tot het oordeel bewaard te worden. Daarentegen, menschen vallen, en ziet, om uit hen te redden, zoovelen Hij redden wil, openen zich Gods milde handen, en het rijkste geschenk wordt hun geschonken. »Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.»

Geen geschapen geest dus, geen engel, zelfs geen aartsengel zendt Hij uit den hemel Zijner heerlijkheid, want alle scep sel is onvermogen om te doen, wat Zijn liefde wil bewerken. Om zondaren te redden schenkt Hij Zijnen eeniggeboren Zoon. Den Geliefde, in Wien Hij Zijn welbehagen heeft. Het Woord, dat in den beginne was, dat bij God en God was. Den eeuwigen deelgenoot van Zijn aanbiddelijk Wezen; het afschijnsel Zijner heerlijkheid, het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid: kortom, Zijn eigen Zoon, Hem in Wezen, in volmaaktheid, in heerlijkheid, in alles gelijk, Hem zendt God in de wereld. De hoogste liefde geeft het hoogste geschenk, boven hetwelk zij niets geven kan.

Maar opdat de uitnemendheid dezer liefde nog te duidelijker blijke, merkt dan ook op, M. H., hoe de hooge God Zijnen Zoon zendt. Hij zendt Hem in de gelijkheid des zondigen vleesch, en dat voor de zonde, om in dit aangenomen vleesch de zonde te veroordeelen. En wilt gij weten, wat dit inheeft, hoort dan, tot welk een diepte Hij, die in de gestaltenisse Gods was, Zich vernedert.

Ziet, als Hij, om de Borg te kunnen zijn der kinderen, die Hij tot zaligheid leiden zal, hun vleesch en bloed aanneemt en alzoo deze aarde betreedt, geeft zij Hem een beestenstal tot woning, een beestenkrib tot wieg, een leger van stroo tot eerste rustplaats en schamele doeken tot Zijne eerste kleederen. Arm, hulpeloos, met minder dan waarmeê de armste onder de menschen haar kind begroet, aldus wordt Hij geboren.

En dit is nog slechts het begin Zijner vernedering. Op die kribbe is een kruis gevolgd, en tusschen die kribbe en dat kruis ligt een weg van smaad en hoon, van lijden en strijden. Veracht was Hij en de onwaardigste onder de menschen; een iegelijk was als verbergende voor Hem het aangezicht. Den ganschen tijd Zijns levens op de aarde droeg Hij den toorn Gods, die tegen de zonde van het gansche menschelijk geslacht ontstoken was.

Inzonderheid echter heeft Hij dien gedragen aan het einde Zijns levens. Ziet Hem in Gethsemané, waar Hij Zich kromt gelijk een worm in het stof. Aanschouwt Hem op Golgotha, waar Hij hangt aan een vloekhout. Dáar is Hij enkel bloed en wonden, maar ook enkel vloek en doem. Hij heeft eenmaal het ontzettend beeld van een rijken man geteekend, die, zijnde in de plaats der pijn, vruchteloos bad om een droppel water. Thans is Hij hem gelijk geworden, want als onder de duldelooze smarten van het kruis Zijne tong aan het gehemelte kleeft, dan vraagt Hij tevergeefs om een verkwikkende teug; ook deze geringste van alle weldaden wordt Hem onthouden.

Een ieder keert zich van Hem af. Ja, ook Zijn God verlaat Hem en handelt met Hem, als ware Hij niet Zijn heilig Kind, maar het voorwerp Zijner verbolgenheid. Hij stelt Hem »tot eenen grooten gruwel» en laat al Zijne »hittige toornigheden» over Hem gaan en branden in Zijne ziel. Hij zet den beker Zijns toorns aan Zijne lippen en geeft Hem over aan de helsche pijnen en benauwdheden. En waarom dat alles?

o, Mijne ziel! hoor en bewaar het antwoord op deze vraag. Zóo diep buigt Gods liefde zich neder, dat Hij Zijn eigen Zoon stelt en straft in de plaats van een arm en ellendig

zondaarsvolk. Wat die liefde belette, den stroom harer zegeningen over hen uit te gieten, dat moet en wil Zijn heilig Kind wegnemen. En daarom, wat zij verdiend hadden, Hij ondergaat het. Wat zij missen, Hij verwerft het.

Opdat zij nimmer verlaten zouden worden; opdat Gods vriendelijk aanschijn hen eeuwig zou bestralen, daarom lijdt en sterft Hij. o, Wie peilt deze liefde, die het hoogste geeft, en als den oogappel uitrukt om onwaardigen te zegenen? Voorwaar, die liefde kan niemand in woorden brengen. De taal is te arm om dit wonder naar waarde uit te drukken. Alzoo lief heeft God de wereld, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon geeft. Hij geeft Hem in een kribbe. Hij offert Hem op een kruis. Hem, die geen zonde kende, maakt Hij tot zonde, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. Voorwaar, die liefde is hooger dan de hemelen en dieper dan de hel. Zij gaat de kennis teboven. Wij zien en hooren het, maar doorgronden kunnen wij het niet, zullen wij het nooit.

III.

Neen, M. H., doorgronden kunnen en zullen wij nooit de liefde, welke de Heere God jegens arme en ellendige zondaren geopenbaard heeft. Voor hen heeft Hij het dierbaarste niet te dierbaar geacht; zelfs Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar gezonden in gelijkheid des zondigen vleesches en overgegeven tot den smadelijken dood des kruises. Voorwaar, wij zouden Gode gelijk moeten wezen om deze liefde in haar lengte en breedte, in haar diepte en hoogte te verstaan.

Reeds duidelijk genoeg is zulks gebleken uit wat wij thiertoe hebben gezegd, en niet minder zal het ons blijken, als wij van deze ondoorgrondelijke liefde, in de derde plaats, willen aantoonen het karakter, dat zij vertoont. Alle liefde, welke onder de menschen wordt gezien, ontstaat in den tijd, is een schuldige plicht, en kan door lengte van tijd of om andere oorzaken verkoelen en zelfs ophouden. Gansch anders daarentegen is de liefde Gods; zij is eeuwig en daarom ook vrij willig en onveranderlijk.

Voorzeker, eeuwig is de liefde, waarmede en waarom de Heere God Zich over een arm zondaar ontfermt. Zij is niet eerst begonnen, nadat het voorwerp, dat zij omvat, het aan-

zijn had ontvangen. Neen, ouder is zij dan de wereld. Haar begin is niet na te speuren; zij is altijd in Hem geweest.

Ook hierop wijst ons de apostel Johannes. Hoort slechts, M. H., wat hij van haar getuigt. Hij schrijft, dat God haar »geopenbaard'' of wel bewezen en bevestigd heeft, toen Hij Zijnen eeniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft.

Mitsdien is de zending van Zijnen Zoon in gelijkheid des zondigen vleesch niet de oorzaak, maar de openbaring of het zichtbaar bewijs Zijner liefde. Omdat Hij een arm en ellendig zondaarsvolk liefhad, daarom gaf Hij Zijn eigen Zoon tot hunne redding. Door en om Christus is Hij dus niet tot liefde bewogen, maar heeft Hij haar geopenbaard.

God »is'' liefde, lezen wij in het vers, dat aan onzen tekst voorafgaat, dat wil zeggen: Hij is het niet geworden, maar altijd geweest. Zijn liefde is eeuwig, gelijk Zijn Wezen, waaruit zij, als het water uit eene fontein, vanzelf voortvloeit.

Tot elken zondaar, naar wien Hij de reddende handen uitstrekt, zegt Hij: »Ik heb u liefgehad met een eeuwig liefde.'' En mitsdien is Hij niet eerst begonnen hem lief te hebben, nadat hij het aanzijn had ontvangen, of wel in Christus verzoening voor hem teweeggebracht was. Neen, Hij had de Zijnen lief, nog vóordat Hij de wereld, waarop zij wonen zouden, op hare grondvesten deed nederdalen.

Hij had hen lief, nog vóordat zij bestonden en eenig goed of kwaad gedaan hadden. Maar daarom ook kan die liefde nimmer zijn opgewekt of gaande gemaakt door iets, dat buiten Hem was en in ons gevonden werd. »Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben'' verklaart Hij mede van hen, die Hij tot Zijn volk uitverkoren, en wier namen Hij in het boek des levens opgeteekend heeft.

Hij had hen lief, niet omdat Zijn oog iets goeds in hen aanschouwde of voorzag, maar niettegenstaande Hij weet, dat zij door hunne zonden zich gansch walgelijk voor Hem zullen maken. Geene gebeden, geene tranen, geene aalmoezen, geene werken zullen of kunnen Hem daartoe bewegen, want Zijn liefde gaat aan dit alles vooraf.

Ja, zoo er tranen worden geplengd over de zonden en zoo er gebeden uit de diepte der ellende opstijgen, roepende om genade en ontferming, dan heeft die vrijwillige liefde zulks gewerkt, en moet zij alleen daarvan de eere hebben. Want letterlijk niets ter wereld kon of kan Hem tot liefde jegens ons bewegen. Ook niet het dierbaar bloed Zijns Zoons, hetwelk

Deze op Golgotha vergoten heeft om de zonden Zijns volks te boeten en te verzoenen.

Juist hierin heeft God Zijn liefde geopenbaard. Omdat Hij de Zijnen liefhad, daarom gaf Hij Zijnen Zoon. En mitsdien niet in Christus' persoon of werk, maar uitsluitend in Gods vrijmachtig welbehagen, in Zijne vrije verkiezing, in Zijnen soevereinen wil ligt de oorzaak Zijner reddende zondaarsliefde.

Ware het anders; werd er in de voorwerpen Zijner liefde iets gevonden, dat liefelijk is en welluidt en als zoodanig deze liefde kon opwekken, dan hield zij op groot en ondoorgrondelijk te zijn, en wij zouden ons niet langer over haar verwonderen. Maar ziet, nu God hen lief heeft, niettegenstaande Hij alle redenen had om hen vanwege hunne zonden te haten en te verstooten, nu Hij hen lief heeft vrijwillig, zonder eenige reden in hen, alleenlijk om Zijnszelfs wille, ja waarlijk, nu moeten wij erkennen, dat deze liefde eenig is en onze kennis tebovengaat.

En gelijk zij door niets buiten Hem wordt opgewekt, zoo kan zij ook door niets worden vernietigd. Zij is onveranderlijk. Dien Hij lief heeft, dien heeft Hij lief tot den einde. Eene moeder vergeet niet licht het kind, dat zij onder haar hart gedragen heeft. Nochtans, de mogelijkheid daartoe bestaat, en zouden wij met verschillende voorbeelden kunneu bewijzen. Maar al kan zij vergeten, niet en nooit vergeet de Heere God Zijne kinderen, want Hij heeft hen gegraveerd in de beide handpalmen.

Bergen wijken en heuvelen wankelen, maar Zijne goeder-tierenheid wijkt nimmer van hen en het verbond Zijns vredes wankelt in der eeuwigheid niet. Want in de zending van Zijnen Zoon heeft God Zijn liefde geopenbaard, en deze openbaring is niet als het schijnsel van den bliksem, hetwelk een oogenblik gezien wordt en dan verdwijnt, maar als het licht der zon, beschijnende onze aarde elken dag en te allen tijde, ook als ons oog haar niet aanschouwt.

Kinderen Gods! Gezegenden des Vaders, denkt het in en vergeet het nooit, van welk een liefde gij de voorwerpen zijt! Vóordat gij geboren waart, ja, in de nimmer begonnen eeuwigheid dacht Gods liefde reeds aan u, zorgde zij voor u en bereidde zij alles tot uwe verlossing en zaligheid.

Zijn eeuwige liefde bepaalde den tijd, de plaats en de omstandigheden uwer geboorte. Zij was het, die u opzocht, toen gij in de vijandschap uws harten naar den Heere niet vraagdet, ja, om de walgelijkheid uwer ziel alle medelijden

ouwaardig waart. Zij was het, die u met deze gestalte bekend maakte en deed roepen uit de diepte uwer ellende. Zij was het, die uwen voet op den Rotssteen der behoudenis zette en daar den last der zonde van u afnam om uw ziele liefelijk te omhelzen en met blijden vrede te vervullen.

Ja, zij was het, die dit alles deed en gaf. En diezelfde liefde vergezelt u elken dag en op iederen weg. Al kunt gij haar niet beantwoorden, ja, al is het ook, dat gij haar dagelijks bedroeft door allerlei twijfel, door allerlei wantrouwen, door allerlei struikeling, het kan Zijn liefde niet blusschen. Haar kracht verzwakt niet, haar zorg vertraagt niet, haar trouw verandert niet. Bij Hem is geene verandering, zelfs geen schaduw van ommekeer. Dien Hij liefheeft, dien heeft Hij tot den einde lief en verlaat Hij nooit.

o, Zegt dan nimmer, ook niet als het donker wordt rondom en in u, en de moeiten en tegenheden zich vermenigvuldigen; zegt nimmer: »Mijn weg is voor den Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij.» Waarom zoudt gij aldus spreken? Uw God, de Heere, wordt nimmer moede of mat om u te zoeken en te zegenen. Zijn liefde kent perk noch paal. Vele wateren van verdrukking kunnen haar niet uitblusschen, en zelfs geen stroomen van ongerechtigheid haar vernietigen. Al zijn uwe zonden vele, al vermeerderen de tegenheden, al vermenigvuldigen de bestrijdingen, niets of niemand kan u scheiden van Zijn liefde. Zij is onveranderlijk. Zij duurt tot in eeuwigheid. Voorwaar, die liefde is hooger dan de hemelen en dieper dan de hel. Wij, die van gisteren zijn en niets weten, wij kunnen dit wonder niet naar waarde prijzen. Alle menschelijke taal is hier ontoereikend. En daarom, buigt u neder in het stof, en roept het nogmaals uit: »Mijn God! wat is de mensch, dat Gij hem groot acht en dat Gij uw hart op hem zet?» Het is een wonder in onze oogen, dat wij zien, maar nimmer kunnen of zullen doorgronden.

IV.

Voorzeker, geen grooter, geen uitnemender liefde is denkbaar, dan welke God geopenbaard heeft, toen Hij Zijnen eeniggeboren Zoon in de wereld zond. Zij overtreft elke andere liefde in grootte en omvang, maar ook in waarde en vrucht.

Door haar toch verkrijgen wij de rijkste zegeningen, ja, alles, wat noodig is om welgetroost te leven en zalig te sterven. Hoort slechts, M. H., wat Johannes van haar getuigt in de slotwoorden van onzen tekst. Daarin wijst hij ons op het heil, dat zij verspreidt, meldende als doel, waarom God Zijn Zoon gezonden heeft: »Op dat wij zouden leven door Hem." En wat dit zegt, willen wij u ten slotte aantoonen.

Daartoe herinneren wij u nogmaals aan de uitspraak, welke aan onzen tekst voorafgaat. »God is liefde!" lezen wij daar. Deze volmaaktheid behoort tot het wezen Gods, gelijk het schijnsel tot het licht en de warmte tot het vuur behoort. Mitsdien is zij door Christus niet eerst tevoorschijngeroepen, maar geopenbaard en duidelijk aan het licht getreden.

Evenwel zouden wij grootelijks dwalen, indien wij meenden, dat Christus' komst in de wereld geen ander doel zou gehad hebben, dan Gods uitnemende liefde te laten zien of openbaar te maken. Nog iets anders, nog iets meerders bedoelde zij. Ook en vooral moest zij dienen om die liefde aan een arm en ellendig zondaar te kunnen betoonen. Ja, om hen het genot en den troost daarvan te kunnen deelachtig maken, daarom en daartoe moest Christus hunne zonden verzoenen en wegnemen, welke de betooning dezer liefde onmogelijk maakten. En daarom ook lezen wij in onzen tekst, dat Christus gekomen is, »opdat wij zouden leven door Hem", terwijl in het volgende vers gezegd wordt, dat God Hem »gezonden heeft tot eene verzoening voor onze zonden"

Dit nu bedenkende, zullen wij kunnen begrijpen, wat wij hebben te verstaan onder het leven, waarvan Johannes spreekt. Neen, hij denkt daarbij niet aan ons tijdelijk aanzijn, hetwelk wij door onze ouders hebben ontvangen, maar aan eene weldaad, welke dit aanzijn, waarvan moeite en verdriet het uitnemendste is, tot leven, tot een welgetroost en zalig leven maakt.

Immers, het is de vrucht van Christus' verschijning in het vleesch; vrucht van de verzoening, welke Hij in Zijn bloed heeft tot stand gebracht. Het is door Hem. Hij heeft het verworven. Uit en door Hem vloeit het in allen, die door het geloof Hem worden ingelijfd en als zoodanig deelen in Zijn aangebrachte verzoening. Mitsdien bestaat het in de heilrijke wetenschap, dat wij, die kinderen des toorns zijn vanwege onze zonden, met God verzoend zijn; dat wij tegenover Hem in een verzoende betrekking staan, of wel voor

Hem gerechtvaardigd zijn, en als zoodanig aangenomen tot Zijn geliefde kinderen, die staan in Zijn liefde, deelen in Zijne gunst, en een plaatse hebben in Zijn Vaderhart.

o, Welk een uitnemende weldaad! Welk een onwaardeerbaar heil! Gezegendes des Vaders, leert ook hieruit kennen, van welk een ondoorgrondelijke liefde gij de voorwerpen zijt!

Geene betooning van Gods liefde was mogelijk zonder voorafgaande schuldverzoening. Evenmin als de zon hare stralen naar ons aardrijk zenden kan, zoolang zij door zwarte onweerswolken bedekt is, evenzoo min kan de Heere God Zijn eeuwige liefde uitlaten, tenzij dat eerst de zonden zijn verzoend en weggenomen, welke als een wolkengordijn zich tusschen deze zon en den zondaar gesteld hebben.

Maar hoort nu ook, wat Hij gedaan heeft, Wiens toorn en vervloeking wij door onze zonden hebben verdiend. Om aan zulke onwaardigen Zijn liefde te kunnen betoonen, om haar in het hart Zijner uitverkorenen te kunnen uitstorten, daartoe zond Hij Zijnen eeniggeboren Zoon en stelde Hem tot eene verzoening voor hunne zonden. Wat Zijn liefde belette om den milden stroom harer rijke zegeningen over hen uit te gieten, heeft Hij van Hem geëischt. Hem, die geen zonde kende, maakt Hij voor hen tot zonde. Om hen verzoening met, gerechtigheid voor en zaligheid bij God te verwerven, daartoe moet Hij Zich vernederen en gehoorzaam worden tot den dood des kruises. Opdat zij tot kinderen Gods, tot erfgenamen Zijner heerlijkheid zouden verheven worden, daartoe draagt Hij hun straf, betaalt Hij hunne schuld, torst Hij voor hen Gods vloek en toorn. Opdat zij nimmer verlaten worden, maar eeuwiglijk deelen zouden in de liefde des Vaders, moet Hij verlaten worden en worstelen met de helsche angsten.

Kortom, voor hen moet Hij lijden en sterven aan een smadelijk vloekhout, opdat zij verlost zouden worden uit de sla vernij der zonde, en gekroond met de krone des levens. Hun ontsluit Hij den hemel, waar zij zullen ingaan om eeuwig bij den Vader te wonen, en met de heilige engelen Zijnen troon eeuwiglijk te omringen.

Nogmaals, wie peilt deze liefde, die het hoogste geeft, en als den oogappel uitrukt om onwaardigen te zegenen, en met het hoogste heil te begenadigen? Zij redt uit de diepste diepte. Zij redt ten koste van den duursten prijs. Zij redt om te leiden tot de uitnemendste heerlijkheid.

En daarom, geeft eere dien God, die Zijne majesteit niet heerlijkker openbaren, Zijn zondaarsliefde niet krachtiger betoonen kon.

» Van den opgang der zon tot haren neder-

gang", door de gansche natuur weerklinkt de stem, welke van Zijne macht en grootheid getuigt, en de vraag ons op de lippen legt: »Wie is gelijk de Heere, onze God, die zeer hoog woont?» Maar van Golgotha's kruis vernemt ons oor een sprake, welke ik nergens elders hoor, en welke in geen enkel menschenhart kon opkomen, indien zij niet van Godswege geopenbaard ware. Dat kruis laat ons de stem Zijner liefde hooren, en roept ons toe: »Die God, Dien gij, o mensch! niet hebt verheerlijkt, maar gehoond en getergd door uwe zonden; die God is goed, en gaarne vergevende; Hij is het, die zeer laag ziet, die den geringe uit het stof opricht, en den nooddriftige uit den drek verhoogt, om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen zijns volks.»

o, M. H., dat wij een oor mochten hebben om deze troostrijke stemme te verstaan, en een hart om ons door haar te laten leiden! Zij spreekt van de betooning der liefde Gods, welke in Christus arme zondaren redt van zonde en schuld en hen alzoo tot een nieuw leven in Zijne gunst en gemeenschap wederbaart.

Wie dat leven mag kennen en genieten, wie in Christus de verzoening met God heeft gevonden, mag de gelukkigste mensch op aarde genoemd worden; hij kan welgetroost leven en straks ook zalig sterven.

In Christus tot een kind van God aangenomen, bezit hij als zoodanig den rijksten schat, wetende dat hij den Schepper van de einden der aarde niet als een vertoornd Rechter tegen, maar als een Vriend en Vader vóór zich heeft, die hem kroont met goedertierenheid, en bewaart tegen alle kwaad, dat zijner ziele zaligheid zou kunnen schaden.

En ook is hij deelgenoot van den rijksten vrede; want gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben wij vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus. Daarom onder den last der zonde, waarmede hij nog dagelijks heeft te worstelen, mag hij zich troosten met den troost, dien Gods liefde hem bereid heeft in het reinigend bloed van Jezus Christus.

Als de aanvechtingen des Satans hem telkens benauwen, dan mag hij zich versterken met de gedachte, dat diezelfde liefde ook daartegen hulp en uitkomst besteld heeft in dien krachtigen Held, die gekomen is om de werken des Satans te verbreken, en dus uit zijn geweld verlost.

Heeft hij op zijn reize naar het hemelsche Kanaän met veel en velerlei te kampen, dat tranen aan zijn oog en zuchten aan zijn hart ontperst, ook onder dit alles mag hij den steun

van zijn God erlangen, die zijnen schouder zoo krachtig sterkt tot ieder kruis, en hem zelfs roemen leert in verdrukkingen, gevende hem in elken druk den handdruk van een Vader te voelen.

En als voor hem de ure aanbreekt, dat hij deze aarde moet verlaten, met welk een heerlijk uitzicht mag dan het kind van God zich troosten. Neen, hem is de dood geen koning der verschrikking, die tot den Rechter, maar een bode des vredes, die tot den Vader leidt, uit Wiens mond hij geen vonnis zal hooren, maar volle vrijspraak; de hooge eere en de rijke genade om eeuwig bij Hem te wonen, en met de heilige engelen Zijnen troon te omringen.

Ziet, M. H., dit heil schenkt en werkt Gods reddende zondaarsliefde. Zulk een welgetroost leven en sterven heeft zij in Christus mogelijk gemaakt. o, Welk een uitnemende weldaad, die den onaspaurlijken rijkdom dezer liefde zoo luide verkondigt. Voorwaar, zij is het ééne noodige, de rijkste schat, wier bezit hoogere waarde heeft en meerdere vreugde verschaft, dan als het koren en de most ons vermenigvuldigd worden.

En daarom, M. H., dat wij door onze aardschgezindheid dien schat toch niet voorbij zien! Dat wij de kennis van Gods reddende zondaarsliefde in Christus mochten zoeken en begeeren! Maar vergeten wij niet, dat wij, om haar te kunnen begeeren, ook kennis moeten hebben van onze verdoemelijke zondaarsgestalte.

Gods reddende zondaarsliefde kan ons nooit een blijde boodschap zijn, tenzij wij eerst onszelven hebben leeren kennen, zooals wij van nature zijn. Aan het welgetroost leven, dat zij door het geloof in Christus werkt, gaat de diepste droefheid vooraf. De door God in de ziel des zondaars gewrochte smart over zijn zondig bestaan; het drukkend gevoel zijner groote schuld; het pijnlijk besef, dat de gunst van God verbeurd, de verwerping van Zijn aangezicht verdiend is; de bevindelijke zelfkennis, welke den zondigen hoogmoed breekt, God rechtvaardigt in Zijn heilig recht, en uitkomst noch vertroosting ziet, dan in Zijne nederbuigende goedheid en ondoorgrondelijke liefde.

Kent gij dien toestand, M. H.? Is ook in u die ootmoedige zondaarsgestalte? Indien niet, dan kan en zal Gods reddende zondaarsliefde u geenszins tot blijdschap zijn. Dan kunt en moogt gij u met deze waarheid niet vertroosten. Maar dan mag en moet ik u toch met allen ernst toeroepen om aldus niet voort te gaan, maar van den Heere te bidden, dat

Hij door den Heiligen Geest ook u aan uw ellende ontdekke. o, Doet het, terwijl gij nog in het heden der genade zijt. Doet het, terwijl het blij geklank dezer liefde uw oor nog mag bereiken. Doet het, opdat hare verkondiging u niet tot verzwarend des oordeels zij, maar tot behoudenis uwer onsterfelijke ziel.

En als uw zondaarsgestalte u waarlijk ontdekt is en u veront-rust, zijt dan goedsmoeds. U toch, die bekommerd zijt vanwege uwe zonden, u mogen wij verzekeren, dat Gods reddende zondaarsliefde wil redden, ook u wil redden, maar alleen door Jezus Christus. Blijft dan niet van verre staan, maar komt tot Hem, dien Gods liefde heeft gegeven tot eene verzoening uwer zonden. Komt, zooals gij zijt, met al uwe zonden, met al uw ellende. Laat u door niets afschrikken of terughouden. In Christus wordt u een liefde aangeboden, welke zich gansch vrij wil-lig over onwaardigen ontfermt.

Zegt dan niet, zegt dan nooit, dat gij niet durft komen, hetzij omdat gij u te groot zondaar waant, of wel omdat andere bezwaren en bestrijdingen uwe ziel met bange vrees vervullen, want tegenover al die bedenkingen staat het woord der bemoediging, hetwelk Gods liefde u toeroept: »Ik zal u vrij willig liefhebben.»

Noch om uwe tranen, noch om uwe gebeden, noch om uwe gestalten wordt gij geroepen en aangenomen, maar alleen uit vrije ontferming, uit ongehoudene liefde. Zoekt dan niet langer in uzelf, wat gij alleen in Christus moet zoeken en kunt vinden! Komt tot Hem! Geloof in Hem! Vertrouwt u aan Hem toe! Vraagt daartoe de genade des Heiligen Geestes! Zij zal u niet onthouden, maar geschonken worden, opdat de liefde Gods in Christus ook uwe ziel vervulle en u den vrede geve, welke alle verstand tebovengaat.

En indien gij dien vrede in Christus hebt gevonden en moogt genieten, o vergeet nooit daarvan alleen aan Gods reddende zondaarsliefde de eere te geven. Die liefde heeft u gezocht, toen gij naar God niet zocht, noch vraagdet. Zij heeft u aan uzelf ontdekt. Zij heeft u tot Christus geleid. Zij gaf u in Hem te gelooven. Zij deed u in Hem vinden, wat thans uw roem en blijdschap is. Zij wil en zal u verder leiden en bewaren op uwe reis naar den hemel, waar u heerlijkheid bereid is vóór de grondlegging der wereld. Verwacht dan van haar alleen, wat gij in leven en sterven behoeft. Dat zij in elken nood en in iederen strijd uw hope en toevlucht zij. Maar bedenkt ook, dat het leven, waartoe zij in Christus heeft wedergeboren, zich openbaren moet in een voortdurenden strijd

tegen de zonde en tegen alles, wat God mishaagt. Strijdt dien goeden strijd in de kracht des Heeren!

En wat u daartoe bovenal moet dringen?

Hoort het antwoord, hetwelk een drietal personen eens op deze vraag gaven. De een zeide: »Ik denk aan de vreugde des hemels, en zou vreezen haar te moeten missen, indien ik de zonde aanhield.» De ander sprak: »Ik let op de angsten der hel, opdat de zonden mij mogen afschrikken.» Maar de derde gaf te kennen: »Ik zie op de liefde Gods, en hoe meer ik haar bepeins, des te verfoeielyker wordt mij de zonde.» Kinderen Gods, spreekt en denkt ook gij alzo? Laat niet slechts het verderf en de hoogheid Gods u tot eene verschrikking zijn! Neen, dat de liefde, waarmee gij zijt gezocht en verlost, u dringe om elke zonde met een volkomen haat te haten! Dat zij u daartoe bewege en sterke, opdat Hij, die u liefheeft met een eeuwige liefde, in, maar ook door u verheerlijkt worde!

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXII.

EBEN-HAEZER.

DOOR

W. MAAN,

PREDIKANT TE AUGUSTINUSGA.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot,
 o Heer, der legerscharen God!
 Zijn mij uw huis- en tempelzangen!
 Hoe branden mijn genegenheên,
 Om 's Heeren voorhof in te treên!
 Mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen;
 Mijn hart roept uit tot God, die leeft
 En aan mijn ziel het leven geeft.

Psalm 84: 1.

Gel. in onzen Heere Jezus Christus, gij allen, die met meer of minder belangstelling herwaarts zijt opgekomen!

Ik heet u allen hartelijk welkom in dit eenvoudig bedehuis, in deze noodkerk, welke wij met ootmoedigen dank onzer harten hedenavond aan den drieëenigen God wenschen te wijden ¹⁾. Hier hopen wij voortaan 's Heeren aangezicht te zoeken in gebed en smeeking, en met offeranden der lippen en des harten tot den Heere te naderen; hier hopen wij het dierbaar Woord Gods te lezen en met elkaar te overdenken (zij het tot voedsel der ziele); hier hopen wij onze kinderen aan den God des Verbonds op te dragen, en hier hopen wij ook met de levende lidmaten van Christus, die de Heere in zijne ontferming ook nog op deze plaatsen gelaten heeft of ons nog wil toevoegen, den dood des Heilands te verkondigen naar zijn heilige instellingen.

Hier hebben wij thans reeds een vers van den ouden tempelpsalms tezamen met blijdschap mogen aanheffen. Dat verheven lied, het eerste vers van Psalm 84, ach! mij dunkt het ging u als mij; in de vorige plaats der samenkomsten van de gemeente kon ik het u moeielijk op de lippen leggen.

Maar nu de Heere onzen nood en druk heeft aangezien,

---

¹⁾ Deze rede werd uitgesproken den 18den November 1887.

nu de Heere ons ruimte heeft gemaakt, nu onze God ach maanden lang het elken rustdag deed zien, dat wij om des gewetenswille verhinderd werden, in het kerkgebouw onzer vadersen zijnen naam aan te roepen; nu, na zulk een gemis, kunnen wij ons des te meer verheugen, hier onverhinderd uit volle borst met verheven psalmgezang Hem te loven!

Ja, nogeens: »Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, o Heer, der legerscharen God, zijn mij uw huis en tempelzangen!»

Liefelijker dan ooit, nu wij na zulk een bangen strijd, dien wij met de gemeente in de verloopende maanden beleefden, eindelijk een deel onzer vurigste wenschen en gebeden door de genade Gods vervuld mogen zien.

Wie uwer dan ook iets van dien strijd voor de eere van Koning Jezus kent en mede in den gebede geworsteld heeft om uitkomst, gevoelde ook iets van dat innig verlangen om hedenavond herwaarts te komen en tezamen des Heeren Naam te loven!

De waarachtig bekeerde ziel kan niet leven buiten God. Hij voelt een onweerstaanbare begeerte in zich om gemeenschap te oefenen met zijn Immanuel. Zijt gij aldus gesteld, Gel! dan hebt gij met het harte gezongen: »Mijn hart roept uit tot God, die leeft en aan mijn ziel het leven geeft.»

Ja, wij hebben met een levenden God te doen. Daarvan getuigt deze plaats van samenkomst voor de Nederduitse Gereformeerde Kerken (doleerende) te Augustinusga en Surhuizum.

Hoe het ongelooft ook moge spotten, en het halfgeloof met schamper hoongelach vragen moge, gelijk bij den herbouw des tempels: »Wat willen deze amechtige Joden?» deze steenen spreken van Gods trouw en mogendheid.

Hier een kerk, het is geen menschenwerk! Neen! dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen.

Hier hebben wij aan de eene zijde een teeken van onze schuld en ontrouw in de Gereformeerde kerken van Nederland, maar aan den anderen kant ook een teeken van 's Heeren ontferming en trouwe! Voorzeker, nog hebben wij met denzelfden God te doen, die oudtijds zijn volk uit Egypteland, het diensthuis, heeft uitgeleid, en het met een sterken arm door de Roode zee en, na vele vermoeienissen in de woestijn, ook eindelijk door de Jordaan in het land Kanaän, het land der vrijheid, bracht.

Van Israels God, die wonderen doet, die altijd helpt en redt wie op Hem vertrouwen, wenschen wij in deze avondure dankbaar te getuigen.

Vóordat wij dit doen, zullen wij eerst uit Gods Woord hooren lezen Jozua 4.

Dit is, dit is de poort des Heeren;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig te eeren,
Voor 't smaken zijner zaligheên.
Ik zal uw naam en goedheid prijzen:
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
Door uw ontelbre gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest.

De steen, dien door de tempelbouwers
Verachtlijk was een plaats ontzegd,
Is, tot verbazing der beschouwers,
Van God ten hoofd des hoeks gelegd.
Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heeren hand alleen geschied;
Het is een wonder in onze oogen;
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.

Psalm 118 : 10 en 11.

V O O R G E B E D.

TEKST: 1 Sam. 7 : 12.

Samuel nu nam een steen, en stelde dien tusschen Mizpa en tusschen Sen, en hij noemde diens naam Eben-Haezer, en hij zeide: Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen.

Het tijdperk der Richteren in Israel, waarvan Samuel de laatste is geweest, is in de gewijde geschiedenis bekend als een tijdperk van strijd en verwarring, van zonde en ongerechtigheid.

Tot tweemaal toe lezen wij daarvan: »In die dagen was er geen koning in Israel, een iegelijk deed wat recht was in zijne oogen.»

Het pas verloopende tijdperk der Gereformeerde kerken in Nederland heeft daarin ook overeenkomst met den toestand in Israel. Een ieder deed wat hij meende, dat recht was; doch naar de rechten van Koning Jezus, het Hoofd der Gemeente, werd niet gevraagd.

De eenige Rechter, Wetgever en Koning werd niet gehoorzaamd, maar daarentegen werden de afgoden gediend, evenals in Israel ten tijde der Richteren.

God had zijn volk, toen Hij het in Kanaän bracht, door Jozua bevolen de afgoderij uit te roeien, zich niet te vermengen met de volken der landen.

Maar Israel vermaagschapte zich met de heidenen, die in hun midden nog leefden, en viel af van God om de Baäls en de Astharoths te dienen.

Daarom liet de Heere, die zijn volk nog liefhad, niettegenstaande hun zonde, den heidenen toe om te heerschen voor een tijd. Doch als zij met berouw en boete tot de Heere wederkeerden, roepende uit de benauwdheid om verlossing, dan verwekte Hij richteren, die de onderdrukkers verdreven. En gewoonlijk zóo, dat 's Heeren hand duidelijk zichtbaar was, opdat het volk niet in eigen kracht zou roemen. Denkt slechts aan Gideons hende van drie honderd man, welke het groote leger der Midianieten versloeg.

De Heere zal zijn eere aan geen anderen geven, en daarom gebruikt Hij tot redding zijner Kerk uit de macht van bij- en ongelooft en priesterheerschappij steeds zwakke, nietige m i d d e l e n .

Maar ach, als Israel eens uitgered was, dan keerde het zich toch telkens weer af van den machtigen Helper, zoodat dezelfde vijanden gedurig weer noodig waren om hen te onderdrukken.

De nabij wonende Filistijnen waren menigmaal de geeseloede in de hand Gods om zijn volk te tuchtigen. Ten tijde, waarvan het tekstverband spreekt, was het al zeer droevig met Israels staatkundigen en godsdienstigen toestand gesteld.

De veel te zachte Eli had zijn goddeloozen zonen Hofni en Pinehas allerlei verkeerdheden toegelaten. In overdaad en ontucht ontheiligden zij de spijsoffers, welke de Israelieten te Silo in het heiligdom brachten.

Zóo werd het spijsoffer des Heeren veracht. Waar de herders der kudden, in plaats van de schapen in de grazige weiden te leiden, het vleesch en de wol der schapen zoeken voor eigen begeerlijkheid, zinnelijkheid en heerschzucht, daar kan het ook niet anders, of in de Kerk van Christus zijn zulke ambtsdragers tot schade en schande van zijn dienst.

Ja, het is, zooals ik onlangs ergens vond opgemerkt: »Waar mannen, die den Heere niet kennen, den kansel beklimmen, opdat zij een broodwinning hebben, daar moet het volk verwilderen en des Heeren dienst in verachting komen; maar God laat zich niet bespotten, Hij zal de ongelooftigen als Hofni en Pinehas doen vergaan en die besturen, die tegenover de modernen niet anders deden, dan wat gematigdheid en omzichtigheid aanbevelen, strenger dan een Eli straffen.»

Wederom komt Israel in strijd met de vijanden. De Filistijnen stelden zich in slagorde tegen de Israelieten, die hen ontmoetten bij Eben-Haezer, een plaats, twintig jaren

later aldus genoemd, toen er, naar het woord van den tekst, een overwinning werd behaald.

Nu werd Israel geslagen, niettegenstaande hunne goddelooze aanvoerders met bijgeloovige vereering de arke des Verbonds met zich voerden in het leger. Zoo gaat het dikwijls met de goddeloozen en afwijkers van des Heeren dienst. Komen zij eens in nood, dan willen zij nog wel God aanroepen om hulp, dan worden zij soms bijgeloovig en meenen, dat het gebed van een godvruchtige of van een leeraar hen zou kunnen behouden. Neen, de Heere alleen is de eenige Helper. Hij wil, dat zijne instellingen onderhouden worden.

De arke des Verbonds, welke niet uit het heilige der heiligen mocht genomen worden, baatte den wanhopigen thans niets.

Israel werd geslagen; Hofni en Pinehas gedood; Eli brak den nek, toen hij vernam, dat de arke des Heeren was genomen; zijn schoondochter, door barensnood overvallen, bestierf het mede en noemde haar jongskens nog Ikabod, zeggende: »De eer is gevankelijk weggevoerd uit Israel, want de arke Gods is genomen.»

Treurige toestand in Israel, zoowel staatkundig als godsdienstig! De arke des Verbonds, de heilige teekenen van 's Heeren tegenwoordigheid, bij de vijanden. Zij brengen echter den Filistijnen geen zegen, maar vloek aan. Verschillende plagen rustten op de steden, waar de arke standhield, zoodat de zeven maanden van het verblijf der arke in der Filistijnen land hun spoedig te lang werd.

Van plaats tot plaats gevoerd, komt zij eindelijk weer op Israels grondgebied te Beth-Semes en daarna in het begin van ons teksthoofdstuk te Kirjath-Jearim (Woudstad).

Twintig jaren lang was de arke Verbonds in laatstgenoemde stad geweest, vóordat het volk Israel op de prediking van Samuel tot verootmoediging, tot bekeering kwam.

Al dien tijd drukte het juk der Filistijnen zwaar op hunne schouders, doch de profetische werkzaamheid van Samuel werd eindelijk gezegend.

Toen kwam het volk tot erkenning van schuld; nu betreurden zij, dat zij roekeloos met het heilige hadden omgegaan en dat het gemis van 's Heeren liefelijke tegenwoordigheid een rechtvaardige straf was voor het dienen der afgoden.

Gelukkig werd er echter weer een roepen uit de diepte merkbaar; nu lezen wij zoo zinrijk: »En het gansche huis van Israel klaagde den Heere achterna!»

Uitwendige klachten echter zijn niet genoeg. »Scheurt

uw hart en niet uwe kleederen!" riep de profeet Joël in later dagen.

Woord en daden moeten gepaard gaan. Niemand mag ook thans slechts roepen en uitwendig klagen over den diep vervallen toestand der kerken in Nederland, en daarbij de zonde van hoogmoed, zucht naar eer bij de menschen en geldgierigheid aan de hand houden.

Gelijk tot Israel vanouds, komt ook thans de stem der profetie tot het Gereformeerde volk in deze landen.

»Indien gij u met uw gansche hart tot den Heere bekeert, zoe doet de vreemde goden uit het midden van u weg, ook de Astharoths; en richt uw hart tot den Heere, en dient Hem al'een, zoe zal Hij u uit de hand der Filistijnen rukken.»

Israel hoorde naar die opwekking.

Daar had toen eene hervorming der kerk en des harten plaats!

Te Mizpa (Wachttoeren) wordt het gansche volk samengeroepen en daar treedt Samuel thans als priester voor hen op. Hier wordt de krijgsmacht vergaderd door de oudsten en hoofden der stammen.

Samuel bidt voor het volk om zegen over den veldtocht tegen hunne onderdrukkers, de Filistijnen. »En zij schepten water en goten het uit voor het aangezicht des Heeren", tot een zinrijk teeken, dat zij nu geheel hun hart, zonder iets achter te houden, uitstortten voor den Heere.

Onder vasten en geween betuigden zij openlijk: »Wij hebben tegen den Heere gezondigd!"

Zulk eene belijdenis is steeds den Heere welgevallig, maar de vijand kan dit niet verduren.

Telkens gebeurt het daarom ook, dat, als het volk des Heeren met belijdenis van schuld tot Hem wederkeert, dan de vijanden van zijn rijk in woede losbarsten. Gods kinderen kunnen ook geen twee heeren dienen.

Waar de strijd wordt aangebonden tegen onwettige besturen in de kerk, tegen de zonde in hart en wandel, daar spannen de duivel en zijne trawanten samen om hun prooi niet te verliezen; en, waar zondaars door de kracht des Heiligen Geestes zich tot God beginnen te wenden, daar moeten zij verwachten, dat Satan met al zijne macht tegen hen zal oprukken.

De Filistijnen togen tegen Israel uit. Nogmaals riep Samuel, die priester en rechter was, den Heere aan, en offerde een melklam, dat wellicht eerst voorhanden was. Dit brandoffer en gebed, in geloof opgezonden, waren Gode aange-naam, en spoedig bleek het, hoe wonderbaar de Heere zijn volk verlost!

Een geweldig onweder brak los, zoodat de Filistijnen verslagen werden voor het aangezicht van Israel, voordat zij nog een aanval ondernomen hadden.

Dit geschiedde tusschen Mizpa en Sen; gelijk sommige uitleggers willen, in eenige enge doortochten, veroorzaakt door uitstekende en overhangende rotsen. Dat is de beteekenis van den naam: Sen wil zeggen tand, waarschijnlijk een vooruitstekende, tandige rots in die streek.

Van hieruit vervolgde Israel de Filistijnen. Heeft de Heere aanvankelijk de overwinning geschonken, dan mag niemand op de verkregen lauweren rusten.

De kerk moet hare belagers en de ziel hare vijanden in Gods kracht bestrijden en vervolgen ten einde toe.

Nadat het volk Israel was teruggekeerd, nam Samuel een steen, waarschijnlijk een gewone kei of een zandsteen, zooals daar werd gevonden, en stelde dien tot een gedenksteen.

Hier, waar de Heere zijn volk had uitgered, moest een gedenkteeken, een blijvende herinnering aan Jehova's trouwe worden opgericht.

Die eerst gewone steen kreeg nu een veelbeteekenenden naam. Eben dat is: steen, Haezer wil zeggen: der hulp.

Eben-Haezer beteekent dus: steen der hulpe, of om het nog nader te verklaren, waarom die naam gegeven werd, zeide de dienaar des Heeren: »Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen.» Was het niet opmerkelijk, dat juist twintig jaren tevoren hier het volk Israels door de Filistijnen was verslagen (1 Sam 4: 1 vv.)?

Was het oudtijds in Israel vooral gebruikelijk om steenen op te richten als herinneringen aan buitengewone gebeurtenissen; denkt slechts aan de geschiedenis van Abraham, Jakob, Mozes en Jozua; steenen, die dan met olie gezalfd en ten altaar aan Jehova gewijd werden; ook thans is die gewoonte niet verouderd.

Nog heden ten dage worden gedenkteeken opgericht en standbeelden onthuld om merkwaardige voorvallen en invloedrijke personen uit de geschiedenis aan de vergetelheid te ontrukken.

Soms wordt ook een bijzondere steen aan een huis geplaatst. Kon dat ook aan dit Bethel — Gods huis — geschieden, ik zou »EBEN-HAEZER, tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen!» boven den ingang willen beitelen en daarmede met ootmoedigen dank dit kerkgebouw, deze noodkerk den Heere toewijden.

In gedachten doen wij dit reeds, als wij de oprichting van deze plaats der samenkomst als eene herinnering aan 's Heeren hulp en trouw vermelden. Laat ons daartoe

- 1°. den weg overzien, waarlangs ons de Heere tot hiertoe geleid heeft;
- 2°. de plaats en den toestand beschouwen, waarin wij ons thans mogen bevinden; en
- 3°. de hope bespreken, die wij voor de toekomst mogen koesteren.

Een net belemmerde onze schreden,
 Een enge band hield ons bekneld;
 Gij liet door heerschezucht ons vertreden;
 Gij gaaft ons over aan 't geweld.
 Hier scheen ons 't water te overstroomen;
 Daar werden wij gedreigd door 't vuur;
 Maar Gij deedt ons 't gevaar ontkomen,
 Verkwikkende ons, te goeder uur.

Door 's Hoogsten arm 't geweld onttoegen,
 Zal ik, genoopt tot dankbaarheid,
 Verschijnen voor zijn heilige oogen
 Met offers, aan Hem toegezeid.
 Ik zal, nu ik mag ademhalen.
 Na zooveel bangen tegenspoed,
 Al mijn geloften U betalen,
 U, die in nood mij hebt behoed.

Psalm 66 : 5, 6.

I. »Wat zijn deze steenen?» Zoo vraagden de kinderen aan hunne ouders bij het gedenkteeken van den wonderbaren doortocht der Israelieten door de Jordaan. Wat beteekent dit gebouw, deze noodkerk hier aan den eenzamen weg? Aldus stel ik mij voor, dat een vreemdeling in het kerkelijk Jeruzalem dezer dagen vraagt.

Als dat een vraag der belangstelling is, dan verdient die van onzentwege een duidelijk antwoord. Daartoe moeten wij evenals bij Israels geschiedenis en ook thans in onze geschiedenis der kerk eenigen tijd terug.

In de achtste eeuw na Christus' geboorte werden uw heidensche voorouders, de vrije Friezen, door Bonifacius met het Christendom bekendgemaakt.

Zoo ontstond hier de Christelijke kerk, ofschoon reeds eenigszins van den Roomschen en pauselijken zuurdeesem doortrokken.

In de twaalfde of dertiende eeuw, indien ik goed ben ingelicht, is de grondslag gelegd voor het oude kerkgebouw te Augustinusga.

Hoogst waarschijnlijk heeft ons dorp zijn naam ontvangen van de Augustijner-moenniken, die in de nabijheid hunne kloosters hadden.

Deze Augustijnerorde, door paus Alexander IV uit verstrooide monnikenvereeningen bijeengebracht (1256) ontleende weer haar naam aan den godvruchtigen kerkvader Augustinus.

Gelijk allerwegen heeft zeker ook de kerk te Augustinusga gedeeld in het droevig lot der Roomsche kerk in de duistere middeleeuwen.

Beeldendienst, uitwendige boetedoening, zoogenaamde goede werken; daarin bestond de godsdienst der bijgeloovige voorouders, die het licht van Gods Woord nog misten.

Doch uit de duisternis en onwetendheid omtrent de Heilige Schriften en geestelijke zaken kwam ook hier licht, toen de stralen der Kerkhervorming in de zestiende eeuw ook in Friesland doordrongen. Hoewel de staten van dit gewest eerst nog de valsche leer beschermden, drong toch heimelijk de Reformatie door.

Na eene worsteling tusschen licht en duisternis van eenige jaren werd ook hier van staatswege vrijheid van godsdienst verleend. Daarna werd op menige plaats weder Gods Woord zuiver gepredikt en werden de Sacramenten bediend naar de instelling van Christus. Jammer slechts, dat er in den beginne gebrek was aan bekwame leeraars; daardoor werd de Hervorming, ofschoon door de overheid begunstigd, in bijzondere gevallen nog langen tijd vertraagd. Doch, waar onze vaders in 't algemeen voor de Gereformeerde belijdenis goed en bloed veil hadden, daar ontluikte door Gods genade spoedig het kerkelijk leven. De plaatselijke kerk kwam in verband met andere kerken in den omtrek, in het gewest, en in de van Spanjes dwingelandij vrijgevochten Vereenigde Nederlanden.

De plaatselijke kerk breidde zich uit, en, waarschijnlijk eerst een buurt of gehucht Zuiderhuizum, thans Surhuizum, kreeg toen of vroeger reeds zelf een kerkgebouw.

Doch zooals den ouderen van dagen nog heugt, werden beide kerken door één dienaar des Woords bediend.

De belijders der Christelijke religie hier ter plaatse moesten ook hier, gelijk overal, waken, om het pand hun toebetrouwd, het geloof, eenmaal den heiligen overgeleverd, zuiver te bewaren.

Maar ach, ook onze vaders zijn nalatig geworden in deze hunne dure roeping. Eerst sloop de wereld de kerk binnen, en later drong het ongelooft met woest geweld over de grenzen van Christus' kerk. De oude paden, die onze vaders bewandelden, werden verlaten.

En toen in 1816 een onwettig kerkbestuur oppermachtig aan de gemeenten werd opgelegd, stond de deur voor het ongelooft spoedig wagenwijd open. De vijanden van Christus'

kerk gingen daarbij echter listig te werk. Onze aloude Gereformeerde belijdenis, waarvoor een Guido de Brès den marteldood onderging, werd niet afgeschafft, maar omtuind door een netwerk van met Gods Woord strijdige reglementen. De ongelooftsprediker kon daardoor niet van den kansel geweerd worden; de zoogenaamde belijder, maar die in zijn hart was een bestrijder der waarheid, die naar de Godzaligheid is, had even vrijen toegang tot het heilig Avondmaal in het synodale kerkgenootschap als het oprechte kind van God.

Het recht der plaatselijke gemeente werd verkort, het door God ingestelde ouderlingen-ambt, geroepen om de wolven uit de schaapskooi te weren, tot een bespotting!

Hiertegen werd in het genootschap wel getuigd en gestreden, maar, helaas, het zij tot eigen verootmoediging gezegd, in een weg, die niet recht was voor God. Wij deden en duldden het kwade, opdat het goede daaruit zou voortkomen.

Het stemrecht der manslidmaten, aan geen belijdenisband gebonden, werkte schadelijk op den geestelijken bloei der gemeente.

En toen daar nog bijkwam, dat uw leeraar door zulke, op Gereformeerd standpunt geheel onwettige hoogere kerkbesturen met schorsing bedreigd werd, als hij niet voor die mensche-lijke macht wilde bukken en geen broederen wilde vervolgen, gaf de Heere God hem genade om liever met Gods volk kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben.

Met de meerderheid des kerkerads werd een poging gewaagd om het recht der plaatselijke kerk te handhaven tegen een opgedrongen kerbestuur. Doch dat was te veel voor de on- en half- en schijngeeloofspartij te Augustinusga. Hunne aanvoorders riepen politiemacht te hulp om uwen leeraar den weg tot kerkgebouw en kansel te versperren; ja, voor de gemeente werd dat gebouw, door de vaderen opgericht, gesloten.

Wij moesten ons acht maanden lang in kamer en schuur voor de prediking des Woords behelpen. Daar vergaderden wij echter ongehinderd als in de schaduw van het oude kerkgebouw; in geestelijken zin echter in vrijer lucht dan in de volkskerk van voorheen.

Niet wetende, wat gebeuren zal en hoelang aan de Gereformeerde kerk haar van Godswege zeker rechtmatig toekomende goederen en gebouwen zullen onthouden of ontnomen worden, opperden eenigen der onzen het plan om een noodkerk te bouwen, en wel in 't westen van Augustinusga, als het gunstigst gelegen.

De eene poging na de andere werd door onmacht van onze zijde of door geheime tegenwerking onzer bestrijders verijdeld.

Aldus slaakten wij soms met David de bange klacht: »Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?» (Psalm 13 : 3b) Toen wilde de Heere onze oogen naar het zuiden wenden en onze medelijders en medestrijders voor het recht en de belangen der Gereformeerden te Surhuizum werden het met ons eens om als zwakke zusterkerken elkander in den strijd te schragen.

Nu was de plaats aangewezen, daar de Heere het hart van een echtpaar neigde, om belangeloos den noodigen grond alhier af te staan.

Maar van waar het geldt tot den bouw? De vijand sprak het verstaanbaar genoeg uit: »Te Augustinusga komt nooit een kerk voor de Doleerenden; geld is er niet, wat zal dat kleine hoopje van dom, arm en veracht volk beginnen, als wij, de wijze, aanzienlijke en geachte burgers, het denkend deel der natie, hen tegenstaan met alle ons ten dienste staande middelen? Hun leeraar zal wel spoedig berouw hebben van zijn dwazen ijver en met schade en schande de gemeente verlaten of van honger omkomen!»

En als hij dan op dezen stond, te dezer plaatse, in deze noodkerk, die uit liefdegiften der broederen van hier en elders wordt gebouwd en voor het kleinste deel is betaald, met den apostel Paulus mag betuigen: »Hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag!» dan vraag ik: Hebben wij geen reden bij het overzien van den weg, waarop de Heere ons geleid heeft, een Eben-Haezer op te richten?

Ja, de Heere heeft geholpen tot hiertoe. »Niet ons, o Heere, niet ons, maar uwen naam geef eer, om uwer goedertierenheid, om uwer waarheid wil!» (Psalm 115 : 1) Tot die betuiging, Gel.! moet het door de genade Gods komen of gekomen zijn, zal de afgelegde weg ook een zegen brengen voor eigen hart. Dan alleen kunnen wij verdrukking en vervolging, smaad en berooving onzer goederen om den naam en de zaak des Heeren dragen. Dan zijn wij niet hoogmoedig, en zien wij niet laag neder op hen, die nog in dwaling volharden, maar dan bidden wij: »Red ook hen uit slaafsche banden; verlicht hunne oogen om te zien, dat de Heere voor ons strijdt, en dat Hij niet zal laten varen het werk zijner handen!»

Zijt gij daartoe ook reeds gekomen, dan heeft de kerkelijke strijd uw harte niet ledig of onvruchtbaar gelaten; en daarop komt het toch aan! Wij mogen thans de trouwe hulp Gods vermelden met het oog op het verleden, daar de Heere ons

niet gedaan heeft naar onze zonden en niet vergolden naar onze ongerechtigheden!

II. Maar waar zijn wij heden? Komt, laat ons daarom ook even het oog vestigen op de plaats en den toestand, waarin wij ons thans bevinden.

Samuel richtte een steen der hulpe op tusschen twee plaatsen: Mizpa en Sen; ook ons Eben-Haëzer staat tusschen twee dorpen.

Dit kerkgebouw staat hier als een steen der hulpe tusschen Augustinusga en Surhuizum. Hier naderen de Gereformeerden van beide zijden tot elkander, om elkander te helpen.

Hulp wenschen wij te verleenen in de bediening des Woords en der Sacramenten, hulp voor onze armen, hulp bij onze stoffelijke belangen. Mocht hier ter plaatse dan nu de oud-Nederlandsche spreuk: »Eendracht maakt macht» met nieuwen glans schitteren. Want: »Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen, daar woont Hijzelf, daar wordt zijn heil verkregen, en 't leven tot in eeuwigheid.»

Onze hulpe zij daarom van den Heere, onze toevlucht in elken nood tot Hem, die macht en gewilligheid bezit om ons te zegenen uit Zion.

De Heere heeft tot hertoe geholpen, maar hulp hebben wij steeds noodig, want wij zijn nog in gebrekkigen, onvolkomen toestand,

Stoffelijke hulp zoowel als geestelijke behoeven wij. Nóg is het kerkgebouw niet geheel voltooid, maar nog veel minder betaald; het grootste deel der aannemingsom ontbreekt nog!

Hulp is er noodig voor de aankoop van voegzaam avondmaalsstel en doopbekken, kanselbijbel, Bijbel en psalmboek voor voorzanger, gordijnen en wat dies meer zij, waaraan behoefte zal gevoeld worden; nog gezwegen van hetgeen mij en mijn huis in het bijzonder betreft. Doch wij hebben met een rijken God te doen, die op zijn tijd in alles zal voorzien en die tot dusver gezorgd heeft, zoodat wij thans stof tot roemen in plaats van klagen hebben, als wij zien op 's Heeren trouw tegenover onze ontrouw!

Maar hoe staat het thans bij ons in het kerkelijke en geestelijke?

Ach, ook daar is en blijft het nog de strijdende en klagende, niet de triumfeerende kerk.

Nog weinig lidmaten zijn er, die allen zullen bekennen, als zij op zichzelf zien, dat hun veel gebrek en zonde aankleeft. Telkens ondervinden wij het in het kerkelijke, dat

wij zoo lange jaren van de paden der gerechtigheid, ons in het Woord Gods geteekend, zijn afgeweken.

Daar is nog zooveel onkunde omtrent Gods Woord, de belijdenis der kerken en de op dat Woord gefundeerde kerkenordering, welke nu weer kracht en geldigheid heeft voor ons kerkelijk leven.

Wij zijn geen zondeloozen, reinen noch heiligen, gelijk onze tegenstanders eischen, alsof daardoor hunne zonde, om menschelijke wetten in de kerk boven Gods Woord te zetten, ware goed te praten.

Ach, onder ons zijn misschien (de Heere verhoede het!) geveinsden of hypocrieten. Wij keuren dit af; onze tegenstanders zeggen: Dit moet bij hen om des lieven vredes wille geduld worden. Geloof en ongeloof moeten ook maar in de kerk samenblijven.

Doch hoe kan een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, bestaan?

Bij ons mag en kan niet meer elke wind van leer verkondigd worden; bij ons kan de tucht over de leden naar den Woorde Gods gehandhaafd worden. En mocht een ieder daaraan nu medewerken, eerst door tucht te oefenen over zichzelf en dan bij zijn naaste met den ernst der liefde, die het zieleheil beoogt.

De heilige Sacramenten worden in het kerkgenootschap, dat ongeloovigen handhaaft en geloovigen uitwerpt, tot een zinledigen vorm verlaagd.

Gave de Heere, dat wij eens waarlijk op geestelijke wijze hier des Heeren Nachmaal mochten vieren!

Zoo is over den toestand van h e d e n, bij veel gebrek, toch ook reden van blijdschap, om de trouwe Gods te vermelden en te zeggen: Eben-Haezer!

III. De Heere heeft geholpen, de Heere helpt, de Heere zal helpen. Die gedachte geeft een goede hope voor de toekomst.

Wij, armen en ellendigen in onszelven, die niets vermogen zonder den Heere, hebben met een almachtigen Helper te doen.

Was de stichting van dit gebouw ons werk, was het in eigen kracht ondernomen? o, Wij moesten ons schamen over den overmoed en de vermetelheid!

Maar wie oogen heeft om te zien, weet, dat het anders is. Vastelijk gelooven wij, dat de zaak der reformatie van de kerk Gods werk is.

Wie in oprechtheid den Heere wenscht te dienen, zal dan ook zich daartegen op den duur niet kunnen verzetten, dan tot schade van het leven der ziel!

Met onzen trouwen God, die niet begeven noch verlaten zal, kunnen wij dan ook thans op dezen weg gemoedigd de toekomst tegengaan. »Zoo God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn?»

Wij hebben de rijkste beloften, ook in het profetische Woord, dat zeer vast is; en wij doen wèl, dat wij daarop acht geven. Hoort het bij Jesaja: »Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israels! Ik help u, spreekt de Heere en uw Verlosser is de Heilige Israels.»

En al moesten de nood der kerk, de vervolging en de verdrukking door de machtigen der wereld nóg hooger stijgen, geen nood; geld kunnen zij onthouden, ons goed afnemen, maar het leven der ziele niet verstoren!

Ieder bereide zich dan tot dezen geestelijken strijd! De Heere Jezus heeft dat ook voorzegd: »In de wereld zult gij verdrukking hebben, doch hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen.»

Mocht er dan in de doleerende kerk maar veel geklaagd worden over eigen zonden en ellende. Wanneer de nood der ziele wordt gevoeld, dan stijge ook hier menigmaal het gebed naar boven tot Hem, van wien alleen onze hulp komen kan!

Maar daarom onderzoekte ten slotte nog een ieder zijn eigen hart!

In het kerkelijke hebben wij hier een Eben-Haezer, maar hebt gij ook al zulke gedenksteen van 's Heeren trouw? Of zijt gij nog nimmer in nood der ziele of bekommerd omtrent uwe zaligheid geweest? Wie door Gods genade den goeden strijd des geloofs kent, die heeft ook zijn Bethels en Pniëls, zijn Eben-Haezers op den afgelegden levensweg.

Steenen der hulpe — de weg des Christens is er vol van. Gelukkig als onze oogen maar opmerkend mogen zijn op het goede, dat de Heere ons doet. Laat ons daarom geen zijner weldaden vergeten.

Wat de Heere ons tot hiertoe gedaan heeft, ligt voor onze verantwoording. Hoe menigmaal hebt gij des Heeren Woord hooren prediken? Heeft het ooit uw harte geroerd?

Zijt gij in dit jaar ook gevorderd, door Gods genade, op den weg des behouds?

Heeft al de woeling en wrijving op kerkelijk gebied misschien wel uw hoofd eens warm, maar steeds uw hart koud gelaten? Ach, dan mist gij nog den zegen der ziele!

Laat deze noodkerk, dit Eben-Haezer, deze steenen nimmer een getuigenis tegen ulieden zijn!

o, Gel.! laat ons den Heere niet in schijn, maar inderdaad en in waarheid dienen!

Waar wij aanvankelijk zijn verbond en zijn inzettingen wenschen te bewaren, daar hebben wij gedurig vernieuwde genade noodig!

Dat die hier door ons worde afgesmeekt voor elkander!

Met elken nood mogen wij tot Hem gaan. Dat vele ware gebeden tot den Heere worden opgezonden!

Daarom zegt iemand terecht: »De godshuizen moeten vóór alles gebedshuizen zijn; zij worden ontwijfd, wanneer men ze in plaats van tot bidden en smeeken, tot bloot wereldsche doeleinden, van welken aard ook, gebruikt.” De verhooring der gebeden hangt wel niet af van de plaats, waar zij geschieden, gelijk de Heere Jezus zeide, dat de ware aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en in waarheid.

Maar het gemeenschappelijk gebed moet een bepaalde plaats hebben, waar wij evenzeer verplicht zijn te verschijnen, als God wil, dat wij eenparig met één mond loven en zijnen naam tezamen verheerlijken!

Is de Heere, waar twee of drie in zijnen naam vergaderd zijn, in het midden, hoeveel te meer dáar, waar de gemeente vergaderd is om Hem aan te roepen.

Met den koning Salomo bij zijne tempelwijding bidden wij ook nu: »o Heere, mijn God! wend u dan nog tot het gebed van uwen knecht, en tot zijne smeeking, om te hooren naar het geroep en naar het gebed, dat uw knecht heden voor uw aangezicht bidt. Dat uwe oogen open zijn nacht en dag over dit huis, over deze plaats, van welke Gij gezegd hebt: »Mijn naam zal aldaar zijn!”

Zoo zij dan ook deze noodkerk, ons Eben-Haezer, Gode gewijd. Hem zij alleen de eere! Amen.

Loof, loof den Heer, mijn ziel, met alle krachten;
Verhef zijn naam, zoo groot, zoo heilig te achten!

Och, of nu al wat in mij is Hem prees!

Loof, loof, mijn ziel, den Hoorder der gebeden;

Vergeet nooit één van zijn weldadigheden,

Vergeet ze niet; 't is God, die ze u bewees!

Psalm 103 : 1

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XXXIII.

„NIET DOOR KRACHT, NIET DOOR GEWELD.“

DOOR

W. F. A. WINCKEL,

PREDIKANT TE OUDEWATER.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

»Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest.» Dit woord geeft 's menschen diepe afhankelijkheid van de werking des Heiligen Geestes te kennen. Er is wel een onderscheid tusschen zeggen en zeggen. Immers, niet een iegelijk die zegt: »Heere, Heere,» zal ingaan in het rijk Gods, maar die den wil van zijn Vader in de hemelen doet.

Daar is een zeggen, dat Jezus de Heere, onze Heere is, dat niet anders is dan een o n goddelijk, ij d e l roepen; daar is echter o o k een zeggen, dat Jezus de Heere is, hetwelk het gevolg is van ware kennis; een kennis, die uit het oprechte geloof vloeit; welk geloof zonder de bijzondere werking van den Heiligen Geest ons deel niet worden kan.

De bekeering van een zondaar en de terugkeer van de kerk des Heeren tot de oude en beproefde paden kunnen niet geschieden zonder de leiding des Heiligen Geestes.

Hebben wij daarom maar lijdelijk toe te zien, wat de Geest des Heeren werken wil?

Sommigen schijuen dit te meenen.

Er zijn er, die zich Gods volk noemen en in den grond der zaak tegen elke poging gekant zijn, om de Kerk des Heeren van onschriftuurlijke banden te verlossen. Zij zeggen: »Wat zal alle reformatie van menschen baten, als de Heere niet opstaat?»

Er zijn er, die in het stuk van de zaligheid des zondaars nog heel wat kracht ten goede toeschrijven aan den mensch, doch in zake de regeering der Kerk zoo lijdelijk zijn, dat zij in de zonde van Christusverzaking maar willen blijven liggen, »totdat de Heere een anderen weg wijst».

Men is er blind voor, dat God in zijn Woord den weg

duidelijk heeft getoond, door te zeggen: »Gaat uit het midden van hen en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is en Ik zal u aannemen." Men zou verlangen, dat God onmiddellijk eerst nog door woorden of daden zou spreken.

Men beroept zich dan daarbij als bij voorkeur op Zacharia 4: 6b, een tekst, die, wèlbeschouwd, het tegenovergestelde leert van hetgeen, volgens het verband, er de zin van is. Daar de Heilige Geest door dit woord zooveel tot bemoediging en verootmoediging aan de gemeente van deze dagen zegt, zoo laat ons tezamen nagaan, wat erin ligt opgesloten.

»Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen."

In Zacharia 4 wordt het vijfde nachtgezicht beschreven, dat Zerubbabel, de vorstelijke prins en stedehouder van Juda, hebben mocht. Deze liet het niet bij vermaningen, maar sloeg de hand aan de ploeg. Na verlof te hebben verkregen van Cyrus, wiens hart daartoe door God' geneigd was, stelde Zerubbabel zich aan het hoofd van de vijftig duizend Israëlieten, die de Babylonische ballingschap wenschten te verlaten, om weder te keeren naar dat Jeruzalem, dat zij maar niet hadden kunnen vergeten. De tocht door de woestijn is afgelegd; de priesters, de Levieten, die de vaten des Heeren weder naar de heilige stad mochten brengen, waren vooropgegaan; eindelijk is de plaats bereikt, waar tevoren de heerlijke tempel stond. Maar ach, welk een treurigen aanblik bood hun dat Jeruzalem, dat eenmaal blonk als een maagd, voor haren bruidegom versierd!

Het heiligdom des Heeren lag op den grond, de schendige handen der heidenen hadden zoomin de stad als het huis des Heeren ontzien. Alles lag in puin neder.

Dit mag zoo niet blijven. Alle handen gaan' aan het werk. De her- en derwaarts verspreide brokstukken van de muren van stad en tempel worden weggeruimd; weldra is het eerste altaar gesticht en met spoed worden de fondamente[n] van den tweeden tempel gelegd. Wanneer men zoo bleef voortgaan, kon binnen eenige maanden het huis Gods voltooid zijn.

Groot was in den beginne de ijver; doch daarna begon deze te verflauwen. Eerst lieten de bouwlieden zich afschrikken door de dreigingen der vijanden; later lieten zij de handen slap hangen door de zucht tot rust en genot; jaren gaan

voorbij, zonder dat het gebouw verrijst; het schijnt, dat Zerubbabels arbeid tevergeefs zal zijn.

Men begon voor zichzelf te arbeiden, prachtige gewelfde huizen verrezen, doch men achtte den tijd niet gekomen om het huis des Heeren te bouwen!

Doch de Heere God verwekte twee profeten, Haggai en Zacharia. Haggai verklaarde, dat de Heere wegens de nalatigheid van Israel droogte over het land gaf; immers, de hemel hield haren dauw terug en de aarde hare vrucht. Deze strafrede werd ondersteund door den jongen profeet Zacharia. In ons teksthoofdstuk tracht die Ziener den gezonken moed van Zerubbabel te verlevendigen, of liever, de profeet deelt een gezicht mede, dat wel geschikt is, om een moedeloos geworden opnieuw te bezielen met ijver voor het huis des Heeren.

Zacharia zag in den geest den gouden kandelaar met de zeven armen, gelijk die in het heiligdom stond. Een overdekte oliekruik is daarboven geplaatst, waaruit de olie gedurig door pijpen naar de zeven luchters toevloeit. Twee olijfboomen, welke olie voortbrengen, breiden zich aan weerszijden boven de oliekruik uit, om te kennen te geven, dat deze de kruik van olie voorzien.

De Godsman weet niet wat die dingen beduiden, maar hij vraagt het aan den Engel, die hem uit den slaap gewekt heeft, en hij krijgt ten antwoord: »Dit is des Heeren woord tot Zerubbabel: Niet door kracht, niet door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen.»

Wil dit woord nu zeggen, dat Zerubbabel maar moet stilzitten en afwachten, dat de Heere de vijanden van het volk Gods zal verslaan, en de muren van den tempel optrekken? Wordt hem hier de raad gegeven, om niet verder te arbeiden?

Wanneer wij letten op hetgeen er op onzen tekst volgt: »Wie zijt gij, o groote berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld,» dan blijkt ons juist het tegendeel.

Dat toch met dien grooten berg niemand anders dan Sanneballat bedoeld is, volgens onze staten-overzetters, of de macht der Gode vijandige wereld, gelijk andere uitleggers leeren, is volgens ons aan geen redelijken twijfel onderhevig. Aan Zerubbabel wordt dus te kennen gegeven: »Wees toch niet bevreesd voor dien grooten berg, den machtigen aanvoerder van de Samaritanen; laat u toch geen angst aanjagen door al het machtsvertoon der heidenen. Ware het, dat door kracht en geweld alles werd tot stand gebracht, dan zoudt gij alles moeten verliezen. Maar de Heere spreekt: »Geen kracht

of geweld komt in aanmerking; het is slechts de vraag, wie o o r z a a k is van de krachtige, geweldige werking. Als 's Heeren geest het in zichzelf krachteloos in beweging zet, dan kan het machtige bij de wereld daar niet tegen aan."

Aldus zou het bij den opbouw van den tempel gaan, dat de Heere den hoofd- of sluitsteen zou voortbrengen, dat is Christus, en dan zou de drieëenige God dien tempel toeroepen: »Genade of geluk, geluk zij denzelven."

Welk eene bemoediging voor den dienstknecht des Heeren, vooral omdat er aan toegevoegd is: »Want wie veracht den dag der kleine dingen?" Hoe nietig gij ook wezen moogt, al zijt ge gelijk een meerle tegenover de gieren, die u omringen, ten slotte zult gij over al de vijanden van Gods volk triumfeeren, waarbij dan nog de lofverheffing komt (vs. 10):

»Daar zullen die zeven (Geesten), dat is de Heilige Geest, zich verblijden, als zij het tinnen gewicht (het meetsnoer, waaraan een tinnen of looden gewicht hangt) zullen zien in de handen van Zerubbabel; dat zijn Jehova's oogen, die het gansche land doortrekken."

Die tekst is dus eene bemoediging voor den dienstknecht Gods, om voort te bouwen, de bressen toe te muren, en dóór te arbeiden, geleid door 's Heeren Geest.

Vier jaren later stond de voltooide tempel er, ten spijt van alle wederpartijders.

Het is door 's Heeren Geest geschied.

Is er iets, dat meer den zondaar verootmoedigt, en toch zijn ijver prikkelt, dan de wetenschap, dat alles in de kerk en in de zielen geschiedt door 's Heeren Geest?

Is er iets, dat meer kan bemoedigen?

Laat ons trachten, deze gedachten voor u te ontwikkelen.

Aanschouwt, mijne vrienden, den Koning der kerk, in de nederige dienstknechtgestalte rondwandeland in Galilea en Judea, slechts omstuwde door een gering aantal lijftrawanten, bestaande uit eenvoudige visscherslieden. Hij had een ijzeren staf in zijn hand kunnen nemen, om al zijne vijanden als pottenbakkersvaten te verbrijzelen. Doch niet door macht en geweld wil Hij heerschen, daarom verbergt het vleesch geworden Woord zijn hemelsche majesteit achter het kleed van een timmermanszoon. Wel doet hij teekenen ten bewijze van zijne Messiaswaardigheid, maar deze geschieden om het zwak geloof van zijne discipelen tegemoet te komen, of om te toonen, dat Hij het verloren paradijs kan wedergeven; nooit doet hij éen wonder om zijne vijanden al sidderende te doen vluchten. Hij kan aan het smadelijk kruis, duldelooze smar-

ten naar lichaam en ziel lijdende, den Vader nog bidden om Hem twaalf legioenen van engelen bij te zetten, om Hem uit die ure te verlossen; doch Hij is het Lam Gods, dat gewillig de zonde der wereld draagt. Door zijn Woord en Geest vernedert Hij trotschen, redt Hij zondaren, geeft Hij hun, die dood zijn in zonden en misdaden, het leven. Als Petrus in Gethsémané geweld met geweld wil keeren, dan klinkt het uit zijnen mond: »Steek uw zwaard in de scheede. Die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.» Als een lam, dat stemmeloos is voor zijne scheerders, laat de Heere zich naar de slachtbank geleiden. Maar geen macht ter wereld kon den levensvorst verhinderen, de kluisters van dood en graf te verbreken. Door zijn vrijwillig lijden en sterven kwamen zielen tot verbrijzeling, nadat de Geest hen had overtuigd, dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan Messiasmoord.

De dagen zijns vleesches bracht de Heere dus door, arbeidende, tot in het bloed des kruises, om zijn geestelijken tempel te bouwen; niets geschiedde door kracht of geweld, alles door 's Heeren Geest. Eerst bij de uitstorting van den Geest der genade en der gebeden werden zijne discipelen tot duizendtallen vermeerderd.

En zijne jongeren hebben ook gearbeid; ten koste van hun zweet, ja, van hun bloed, hebben zij de ploeg getrokken door den akker der wereld. Zij waren niet sterk door den steun van de grooten der aarde, veeleer hadden zij onnoemlijk veel te lijden door de vervolging van hen, die wijs, groot, rijk en machtig waren naar het vleesch. Zij droegen geen zwaard, dan dat, waarmede de Geest slaat, namelijk Gods Woord; geen schild, dan het schild des geloofs; geen helm, dan den helm der zaligheid. Zij hadden slechts de prediking van het Evangelie des kruises, welke den Joden een ergenis en den Grieken een dwaasheid was. En toch mochten zij overal de banier des kruises planten en overwinningen behalen voor hunnen Koning. Zij waren als schapen temidden van grijpende wolven, doch de Heere omringde hen als een muur, en als hun bloed moest vloeien, dan was het om het zaad der kerk te worden.

De kerk des Heeren verbasterde echter en week van de eenvoudigheid des geloofs af, zoo spoedig zij het woord: »Niet door kracht en geweld, maar door 's Heeren Geest zal het geschieden,» vergat. Toen men de kerk des Heeren meende te bevorderen door uitwendig vertoon van praal en macht, kwamen allerlei dwalingen de gemeente des Heeren verwoesten. Vooral sedert de zich noemende stedehouders van

Christus steeds meer aardse macht begeerden, nam het bederf der kerk schrikbarend toe.

En hoe is toen redding geschonken voor het kwijnend erfdeel des Heeren? Het geschiedde, doordat God hulp bestelde door een nederigen monnik; doordat 's Heeren Geest over een Luther kwam, die in den aanvang tegenover de zoo geduchte banbliksems van den paus niets anders wist te plaatsen, dan het eenvoudige Woord van God. Datgene, wat de kern is van dat Woord Gods, soevereine genade, werd door reformatoren, al woedde de hel, al waren de koningen en grooten der aarde moord en dreiging blazende, gepredikt. En door de kracht van 's Heeren Geest mocht dit in duizenden harten vallen als in een weltoebereiden akker, zoodat het rijke vrucht voortbracht: dertig-, zestig- en honderdvoud.

Is het in onze dagen niet wederom bewaarheid: »Niet door kracht, niet door geweld»? Wij staan bij den aanvang van een nieuwe reformatie. Hoe is de behoefte daaraan ontstaan? Immers, doordat God de Heere weder mannen verwekte, die het licht van Gods getuigenis op den kandelaar mochten plaatsen. Doch enkelen, die naar dat Woord ook kerkelijk wenschten te handelen, werden uitgeworpen door de machthebbers, die een nieuwe hiërarchie over de kerken der reformatie hadden gebracht. Zij konden en wilden niet geweld tegenover geweld plaatsen; zij getuigden slechts; al was de tijdgeest hun tegen en al weerstonden hun schier alle machthebbers, zij bevrijdden hunne kerken van onschriftuurlijke banden, die den vrijen loop van het Woord verhinderden. Zoo geschiedde vijftig, veertig jaren geleden. In dezen tijd merken wij wederom op, dat, nu 's Heeren Geest vele kerken uit den doodslaap opwekt, schier alles, wat voornaam en edel is, kracht en geweld kan uitoefenen, zich haar vijandig betoont.

Toch geschiedt het door 's Heeren Geest, dat steeds meerdere van onze kerken verwaardigd worden, opnieuw te buigen voor de heerschappij van den Koning der koningen.

»Maar gij bezigt toch geweld, of gebruikt toch kracht, als gij het juk der synodale reglementen afwerpt? Moest gij het niet aan de werking van 's Heeren Geest overlaten om de kerken een betere kerkenorde te schenken? Is al dat werken om te geraken tot afwerping van het synodale juk niet af te keuren als gewelduitoefening?»

Wij antwoorden: Gelijk de apostelen braken met de synagoge en de hervormers met de pauselijke macht, zoo waren wij geroepen om een nieuwe hiërarchie, die nog wel aan de kerken wederrechtelijk werd opgedrongen, opzijde te zetten en te trachten de andere kerken tot hetzelfde aan te sporen,

omdat de gemeente slechts aan één Hoofd, den verheerlijkten Middelaar, mag gehoorzamen. En wanneer men eraan wanhoopt, of het ooit hiertoe in het grootste deel van de kerken in Nederland, welke van Gereformeerden oorsprong zijn, zal komen, dan antwoorden wij: »Niet door kracht en geweld, maar door 's Heeren Geest zal het geschieden." Daarom mogen wij goeden moed hebben, al moet ook in deze dagen met den psalmdichter geklaagd worden: »o Heere! zij verbrijzelen uw volk en zij verdrukken uw erfdeel."

Moesten wij het doen, ook bij den getrouwsten arbeid zouden wij het niet kunnen.

Evenmin als wij de macht van wereld, Satan en zonde kunnen verbreken om de kerken te bouwen, evenmin kunnen wij de vernieuwing van ons hart teweegbrengen, noch voor onszelven, noch voor anderen. De mensch toch moet wederomgeboren worden. Wij konden ons het lichamelijk leven niet geven, wij konden of kunnen ons het geestelijk leven niet schenken.

Dit leven is uit den Geest Gods, die blaast, waarheen Hij wil. Elk oprecht geloovige zal daarvan moeten getuigen, dat de Heere een zaad in zijne ziel heeft gelegd, dat Hij heeft laten ontspruiten en wassen, zoodat hij een kind van God en erfgenaam van de hemelsche heerlijkheid kan genoemd worden. Wie durft het betuigen, dat hij naar God heeft gevraagd, dat er iets in hem was, dat naar zijnen Schepper uitging? Elk mensch is toch door zijn geboorte uit Adam van God af- en den duivel toegefallen.

Tenzij de Heilige Geest tot ons komt met zijn onweerstaanbare kracht en wij tot stilstand gebracht worden op onzen zondigen weg, zullen wij nooit naar verlossing, naar genade vragen. Als die Geest in ons begint te werken, is er aan onze zijde een tegenstreven, een onwil en een tegenstand, uit onze verdorven natuur voortkomende, waarin wij zouden blijven volhouden tot ons uiterste toe, indien de hand Gods, over ons gekomen, niet sterker ware dan wij. Tegen alle roepstemmen in verhardden wij ons, totdat het door de wonderbare, nederbuigende barmhartigheid Gods geschiedt, dat wij, weerspannigen en vijanden Gods, door Hem getrokken, moeten uitroepen: »Heere! Gij zijt mij te sterk geworden; Gij hebt mij overreed! Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Dan gaat er leven in de dorre doodsbeenderen ruischen; dan gaat de blinddoek van de oogen weg; het doove oor wordt geopend; de stijve knieën moeten zich buigen. Dan is de ziel één verwondering, dat de Heere naar zulk

eenen heeft willen omzien, die nooit naar Hem heeft gevraagd. En hij stemt het Gods Woord van harte toe: Niet door kracht van eigen vroomheid, niet door geweld van goede werken, maar door 's Heeren Geest is het geschied, dat ik van dood levend worden mocht!

Het was een grootsche taak, aan Zerubbabel opgedragen: een huis te bouwen, eenigszins gelijk aan den prachtigen tempel, welke Salomo eenmaal den Heere had gebouwd! De tijden waren er niet voor om het trotsche gebouw, waaraan eenmaal geen edele houtsoorten, noch edele metalen waren gespaard, doch hetwelk door de vijanden geheel was vernield, opnieuw te doen verrijzen. Toch moest het een gebouw worden, waarin de heerlijkheid des Heeren zich afspiegelde, en waarin iets van de majesteit van den God, dien Israel diende, was uitgedrukt. Een betrekkelijk klein getal Israelieten had slechts den terugtocht van de rivieren van Babel naar het land, dat den vaderen ten erfdeel gegeven was, ondernomen. En als die vijftigduizend, welke door de woestijn van Jeruzalem togen, maar lieden geweest waren, steeds brandende van ijver voor het huis des Heeren... Doch het waren menschen van gelijke beweging als wij. Waarlijk, de genade der getrouwheid en der volharding is niet aller. Velen beginnen met groote opgewektheid, maar kunnen of willen niet voleindigen. Ja, het puin had men weggeruimd en de grondslagen voor het nieuwe huis Gods gelegd, doch daarna kwamen er trage knieën, daarna vleeschelijke overleggingen en.... de bouw werd gestaakt. Welk een taak om die schare van Joden te bewegen, de hand aan truffel en houweel te slaan en met het zwaard in de vuist de aanvallende vijanden af te weren! Daartoe was een mensch niet in staat. En toch, de Heere heeft Zerubbabel voorspoedig gemaakt, doordat Hij met zijnen Geest aan zijn zijde stond.

En als wij dan zien op de jammerlijke gesteldheid van de meeste onzer Gereformeerde kerken in dit goede land, en wij vragen, hoe het toch ooit komen moet, dat zij weder opbloeien en zich daarin mogen verheugen, dat de Heere is opgestaan om de vijanden ten onder te brengen; als wij letten op de jammerlijke verdeeldheid, die onder de belijders van denzelfden Koning gevonden wordt, en wij vragen: »Hoe zal het lichaam des Heeren ooit weder één worden in ons dierbaar vaderland?» dan is het eenig antwoord: »Niet door kracht, niet door geweld, maar door 's Heeren Geest zal het geschieden.»

Als wij aan onszelf overgelaten worden, hoe zal dan ooit de arbeid onder onze handen gelukkig voortgaan? Wij

kunnen dan in eigen kracht met grooten ophef beginnen, doch wij vermogen niet te voleindigen. Hoevelen worden moede-loos, wanneer zij stuiten op den tegenstand en de hardnekkigheid van het schepsel?

Het is in onzen tijd nog altijd, gelijk als in de dagen van Zerubbabel. De Perzische landvoogd was het volk Gods lang niet genegen; de Samaritanen, niet behoorende tot het volk, uit Abraham gesproten, toonden met woord en daad hun bitteren haat tegen hen, wien de woorden Gods werden toe-betrouwd.

Wie was in staat om al die steenen, welke op Zerubbabels pad lagen, weg te ruimen? Zijn vermanend, bemoedigend woord? Ach, men verliest weldra de vrijmoedigheid om te getuigen, als men bemerkt, dat er onwil is om te hooren. Maar toen 's Heeren Geest de twee profeten vaardig maakte en in het volk de Geest Gods begon te werken, toen ging men volijverig weder aan den arbeid.

Alleen 's Heeren Geest kan bergen van menschelijken tegenstand voor het aangezicht van Gods medearbeiders tennederwerpen.

Nog altijd is er een trotschheid aan de zijde der wereld, die wij niet kunnen overwinnen. Wanneer de kerk de wereld gelijkvormig is, dan laat men haar met vrede, maar wanneer zij een weinig getrouw wordt gemaakt, dan vereenigen zich de brave met de losbandige lieden, om samen te spannen tegen het heilig Kind Jezus. Dan moet de staatkunde dienstbaar gemaakt worden, gelijk in deze dagen opnieuw blijkt, ter bestrijding van hen, die den tempel Gods weder wenschen op te bouwen. Dan denken de halfslachtigen en de openbare vijanden: »Eendracht maakt macht" en worden Herodes met Pontius Pilatus vrienden, om zich te keeren tegen hen, die zich voor het Woord Gods wenschen te buigen.

En wat zullen wij daartegen doen?

Bij ons is geen kracht om ook maar één vijand te laten wijken; wat zal het dan zijn, indien alles zich vereenigt om Gods volk te vertreden? Ook het geweld, dat men, door de liefde van Christus gedrongen, zou willen plegen, teneinde een vijand in een vriend te veranderen, wat zal het baten? Onze tekst zegt: »Door 's Heeren Geest zal het geschieden."

Is er iets, dat meer ons tot ijver kan prikkelen, dan juist deze wetenschap, dat God vermag te doen, wat bij ons onmogelijk is? Wie het heerlijk woord van Zacharia zou willen gebruiken, om er een oorkussen van te maken, om daarop in lijdelijkheid en traagheid in slaap te vallen, verstaat de kracht er niet van. Niets is meer in staat om te manen tot

volhardend strijden en tot stil lijden, dan de bewustheid, dat alle hooge bergen, die wij niet kunnen nederwerpen, op één wenk van de Almacht des Heeren ternedergeworpen worden. Dan is er een gebaande weg, waarop de Koning der eere op het paard zijner majesteit kan rijden.

En wanneer men het dan zien mag, dat het geschied is, dan zinkt de godvreezende weg in aanbidding en roept hij uit: »Gij, Heere, hebt welgedaan.»

Zerubbabel wordt door het gezicht van Zacharia blijkens de uitkomst vermaand: »Gij hebt geen groote heirlegers noodig om u tegen de vijanden te sterken; geen groote schatten, om den arbeid van de herstelling des tempels voort te zetten. Begin slechts met de middelen, die u ten dienste staan. Het overige zal Ik door mijnen Geest doen. Die Geest zal het hart van Darius Hystaspes neigen, zoodat hij het verlot van Kores moet bevestigen om stad en tempel te herbouwen. Ik zal hem gewillig maken om uit zijne goederen middelen te verstrekken tot voltooiing van uw zware taak; ja, Ik zal maken, dat die heidensche koning de woede der vijanden zal intoomen. Mijn Geest zal de arbeiders eendrachtig den bouw opnieuw doen ter hand nemen, en de inwoners van Judea zullen door Hem offervardig worden, om het hunne voor mijnen tempel bij te dragen.»

De natuurlijke mensch is als Nebukaduezar, die in de voorzienigheid Gods de groote stad Babel gebouwd had en trotsch zeide: »Ziehier het Babel, dat ik gebouwd heb.»

Doch hij, die ingeleid is in de verborgenheden van Gods Koninkrijk, roept, als de Heere hem ertoe verwaardigt om hem te gebruiken als een middel ter bereiking van zijn heerlijke doeleinden, en als nevelen van zonde hem niet hinderen, uit: »Die ons hiertoe bereid heeft, is God, die ons ook het onderpand des Geestes gegeven heeft.»

Zoo blijven wij klein, zonder traag in het benaarstigen te worden.

»Niet door kracht, niet door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden.» In deze woorden ligt ook een krachtige bemoediging. De Heere gedooft niet, dat zijn huis woest wordt gelaten, noch in de dagen des Ouden, noch in die des Nieuwen Verbonds. Niet, dat Gods koninkrijk komt op de wijze, waarop wij het verlangen. Zeventig jaren hebben de Joden, die niet enkel uitwendig in het genadeverbond waren opgenomen, gezocht om naar Jeruzalem weder te keeren, hunne zonden belijdende, waardoor deze Babelse ballingschap over het volk gebracht was. Doch eindelijk, als de tijd des Heeren

gekomen is om zijn Zion te verlossen, geeft de Heere uitkomst van een zijde, van welke men het zeker niet had verwacht. De heidensche koning Cyrus moest het zijn, die het zou vrijlaten. En wanneer de leiders der wedergekeerden verlegen zijn, wie hunner de zware steenen zal wegruimen, die op den weg der wedergekeerden liggen, om te geraken tot den dienst van Jehova naar zijn Woord, dan is het de Heere opnieuw, die op ongedachte wijze zijne knechten, welke dreigden moedeloos te worden, komt beschamen; en het huis Gods mocht verrijzen als een bewijs van de trouwe Gods.

Deze tweede tempel is echter opnieuw verwoest; en ten derden male vernieuwd, werd ook deze met den grond gelijk gemaakt. Doch de ware tempel des Heeren, het koninkrijk Gods, waarvan de aardsche slechts een flauwe schaduw was, moest door het koningschap van David, waaruit de Spruit zou voortkomen, eenmaal voleindigd worden, zoodat een ge-roep vernomen werd: »Genade, genade is dezen.»

Dit alles zou gewisselijk komen door 's Heeren Geest. Moest het door menschelijke kracht of door geweld geschieden, dan ware voor de gemeenten des Heeren het doodvonnis geteekend. De drievoudige macht van Satan, wereld en zonde kan de kleine kudde des Heeren gemakkelijk uiteenjagen en in de woestijn van honger en gebrek doen omkomen. Doch nu het buiten ons ligt en alles voor Gods volk bewerkt wordt door de werkingen van den onweerstaanbaren Geest, nu kunnen wij altijd goeden moed hebben.

Ook in ons land zal het geschieden dat, trots het woeden der hel, en schoon de heidenen list op list beramen, 's Heeren tempel gebouwd wordt. Wanneer wij het doen moesten, zouden wij onder den arbeid bezwijken of alles op een zandgrond bouwen. Zeventig jaren lang hebben de kinderen Gods, die een open oog hadden voor de diepte, waarin de kerk des Heeren gevallen was, uitgezien, of er niet verlossing komen zou van de banden, die op den duur de Gereformeerde kerken gelijkvormig konden maken aan de wereld. Men heeft groote verwachtingen gehad van allerlei maatregelen en besluiten, doch alles heeft ons teleurgesteld. Geheel onverwacht is de strik voor vele kerken gebroken.

En als wij nu er maar onder verootmoedigd mogen worden. dat zoo dikwijls onze verwachtingen op allerlei berekeningen gegrond waren; als we slechts mogen belijden dat door »vleesch tot den arm te stellen» wij ons wel duizendmaal onwaardig gemaakt hebben, dat de Heere zooveel bemoeienis met zijne kerken gemaakt heeft, dan zullen zijne verootmoedigingen ons recht groot maken.

o, Als wij er op letten welk een strijd ons nog is opgelegd, dan is het wel noodig dat wij elkander vermanen: »Niet door kracht, niet door geweld, maar door 's Heeren Geest zal het geschieden.»

Is ons vaderland niet het veld, waarop de booze met kwistige hand het kwade zaad heeft gestrooid? Is niet het recht uit onze straten geweken; wordt er niet door de groote meerderheid van ons volk met Gods dag gespot; gelden over het algemeen niet menschevonden boven 's Heeren wet?

Zijn er niet duizenden bij duizenden, die in dronkenschap, hoererij en ontucht leven, die de knieën buigen voor de goden dezer eeuw, en Zions muren met alle macht bestoken? Zijn er niet duizenden armen, blinden en dwazen, die in deze dagen den slaap der gerusten slapen en niet opmerken, hoever wij zijn afgeweken, en niet weten van een weenen om de breuke Zions?

Zal er nog eenmaal een tijd aanbreken van algemeene ontwaking? Zal de Heere Nederland als volk opnieuw komen bezoeken, om zijne banieren te verheffen, die eens overwinnen zullen?

Ons enig antwoord luidt: Het zal geschieden door 's Heeren Geest, al weten wij de tijden en gelegenheden niet. De schuld van het volk en van Gods volk in het bijzonder is groot, en als wij daaraan eenigszins ontdekt zijn, dan weten wij dat ons klein vreesachtig hoopke niets vermag tegen de dichte drommen onzer wederpartijders. Maar wat nood? Als we in het geloof mogen leven, dat we onder de krijgsbanieren van den Koning der kerk strijden, die met zijn Geest, majesteit en genade beloofd heeft, nimmermeer van zijn kerk te zullen wijken, dan doen wij in Hem kloeke daden, en al was het dan dat de geheele wereld aan onze voeten lag, dan zeggen wij, als wij op de rechte plaats staan: »Niet ons, o Heere! maar uwen naam alleen geef eere.»

Zoo alleen komt de Heere tot zijn eere. Aldus valt de mensch erbuiten. Want gelijk de ziel in het niet wegzinkt als zij al de lokkingen, trekkingen en leidingen des Geestes overdenkt, zoo mag de geheele kerk er in juichen dat van het begin tot het einde het huis des Heeren, waarin de geloovigen pilaren zijn, naar Gods gemaakt bestek verrijst. Door alle zonden van alle tijden heen bewaart de Heere door den Geest zijne kerk, Hij vermeerdert haar, tot eindelijk de dag daar is, dat er geen strijdende kerk op aarde meer zal zijn, als de Heere wederkomt op de wolken des hemels. Dan wordt het gejuich der volkomen overwinning over de poorten der hel vernomen, en terwijl de vijanden moeten verstommen, de zonde tenietge-

daan is en Satan in den eeuwigen vuurpoel geworpen wordt, jubelt de gemeente des levenden Gods: »Niet door kracht, niet door geweld, maar door 's Heeren Geest is het geschied.»

Niet door kracht, noch door geweld, hoe vernederend is dit voor den mensch!

Hebben wij dit reeds leeren kennen?

Wij willen onderstellen dat wij spreken tot menschen, die allen hunne zaligheid zoeken. Doch hebben we reeds leeren beseffen, dat de hemel niet te verkrijgen is door kracht van deugden en geweld van goede werken?

Daar is een geweldplegen op het Koninkrijk Gods, waarmede men verloren gaat, gelijk er een ijveren is voor des Heeren tempel, dat aan den geestelijken wasdom der gemeente schaadt, omdat er in een Jehu's ijver onheilig vuur op het altaar gebracht wordt. Het is mogelijk dat zij, gelijk Herodes, door een ontwaakte consciëntie vele dingen doen, voor het nitwendige als de vromen wandelen, terwijl in de ure des gericht's door ons het vreeselijk woord zal worden gehoord: »Gaat weg van Mij, gij werkers der ongerechtigheid, Ik heb u nooit gekend.»

Waarom? Omdat dezulken meenen, dat zij zonder wedergeboorte voor God zullen kunnen bestaan. Doch onze eigen-gerechtigheid zal de Heere niet aannemen. Mochten dezulken, vóór het voor eeuwig te laat is, heil zoeken in de volkomen gerechtigheid van Jezus!

Daar is ook een geweld plegen op het Koninkrijk Gods, dat den Heere welgevallig is. Wanneer wordt dit in ons gevonden? Als wij alles schade en drek achten om de uitnemendheid, die in Christus Jezus is te gewinnen. Het is als wij zooveel begeerlijks in den Zaligmaker zien, dat wij aanhouden met roepen en smeeken en betuigen: »Geef mij Jezus of ik sterf.» Het is als wij, gelijk Jakob met God, worstelen en zeggen: »Ik zal U niet laten gaan tenzij Gij mij zegent.»

Dezulken worden gezegend, omdat zij gevoelen dat zij den Zaligmaker niet hebben, dien zij toch noodig hebben. En het is de Heilige Geest, die hen ertoe dreef aan te houden tot hunne ziel gered was.

Is dit reeds ons deel? Weet gij het, dat de Geest des Heeren u is komen wakker schudden uit den doodslaap der zonde; weet gij het, dat na bangen strijd Hij met uwen geest is komen betuigen dat gij een kind van God zijt?

Hoe moeten wij dan ja en amen zeggen op het woord uit Zacharia! Dat gelooft gij, dat Hij, die een werk in u begon, dat ook zal voleindigen. Uwe uren en dagen van inzinking

en moedeloosheid kent gij, wanneer uwe zonden eene scheiding maken tusschen u en uwen God; maar ook weet gij te spreken van die vernieuwde nederdaling van 's Heeren Geest om u te roepen tot strijden en wachten. Gij hebt de lendenen omgord en de kaarsen brandende. Gij zoudt bij de pakken gaan nederzitten; doch de olijfboomen doen de olie u toevloeien en het blijkt ook u, dat het licht voor de oprechten gezaaid is.

Drukken u uwe zonden, de Geest komt u verzekeren dat Jezus volkomen voor u voldaan heeft, en dat Hij in eeuwigheid leeft, om voor u te bidden. En komt eindelijk de dood, dan zal aan u het woord van den apostel bevestigd worden: »Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus.» Amen.

Als ik, omringd door tegenspoed,
 Bezwijken moet,
 Schenkt Gij mij leven:
 Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt;
 Uw rechterhand
 Zal redding geven.
 De Heer is zoo getrouw als sterk;
 Hij zal zijn werk
 Voor mij volenden:
 Verlaat niet, wat uw hand begon;
 o, Levensbron!
 Wil bijstand zenden.

Psalm 138: 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXIV.

„VERLICHTE OOGEN DES VERSTANDS.”

DOOR

H. J. REUIJL,

PREDIKANT TE ZEVENHOVEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Uw woord is mij een lamp voor mijnen voet,
Mijn pad ten licht, om 't donker op te klaren.
Ik zwoer, en zal dit met een blij gemoed
Bevestigen in al mijn levensjaren,
Dat ik uw wet, die heilig is en goed,
Door uw genâ, bestendig zal bewaren.

Hoe wonderbaar is uw getuigenis!
Dies zal mijn ziel die ook getrouw bewaren:
Want de oopning van uw woorden zal gewis,
Gelijk een licht, het donker op doen klaren;
Zij geeft verstand aan slechten, wien 't gemis
Van zulk een glans een eeuwgen nacht zou baren.

Psalm 119 : 53, 65.

Geliefden in den Heere Jezus Christus!

Onzen tekst voor dit morgenuur vindt uwe aandacht opgeteekend in Efez. 1 : 18, 19:

Namelijk verlichte oogen uws verstands, opdat gij moogt weten, welke zij de hoop van zijne roeping, en welke de rijkdom zij der heerlijkheid van zijne erfenis in de heiligen, en welke de uitnemende grootheid zijner kracht zij aan ons, die gelooven, naar de werking der sterkte zijner macht.

Des Heeren wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert:
't Is Gods getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.

Wat Gods bevel ons zegt
 Vertoont ons 't heiligst recht
 En kan geen kwaad gedoogen;
 Zijn wil, die 't hart verheugt,
 Eischt zuiverheid en deugd,
 Verlicht de duistere oogen.

Psalm 19 : 4.

Niet zonder eenigen schroom, Gel., bereidden wij ons voor tot de behandeling van deze woorden uit onze vervolgstof, die over de verlichting van den Heiligen Geest handelen. Vraagt gij naar de oorzaak van de schuchterheid, die ons beving? Laten wij het u zeggen mogen, M. H. Het is, helaas, maar al te zeer bekend, en een oorzaak van diepe smart en verootmoediging voor het ware Zion in deze landen, dat de kerk van Christus in ons vaderland, niet alleen in vele andere opzichten, maar ook ten opzichte van de kennis der waarheid, in zeer diep gevallen staat verkeert. En dit geldt niet alleen voor zoovelen, die in deze kerk verkeerden met een bloot uitwendige belijdenis, en met hun hart niet naar God en zijn Woord vragen; maar ook en vooral voor vele geloovigen, wien hunne ongerechtigheid is ontdekt en het hart is verbrijzeld, en die met diepe schaamte voor God hunne zonden leerden belijden. Het is bij velen onzer droevig gesteld met de kennis van Gods waarheid en daarom tevens met den eerbied voor het heilig Woord van God. Naar het uiteenzetten van allerlei ziekteverschijnselen, die zich in het leven des geloofs voordoen, hooren wij soms urenlang, in de meening, dat dit nu het ware zielevoedsel is. Maar als God de Heere in zijn Woord ons wat te zeggen heeft en tot ons spreekt: »Hoort aandachtiglijk naar Mij en eet het goede, en laat uwe ziel in vettigheid zich verlustigen,» dan wenden wij vaak onze ooren af en verwerpen het eenig ware voedsel, dat Hij ons in zijn Woord biedt.

En het is, helaas, bij sommigen zoover gekomen, Gel., dat, als men over de kennis der waarheid spreekt, zij eigen onwetendheid verbergen onder het vrome voorwendsel, dat al die kennis er niet toe doet, want dat het maar op de geheiligde kennis aankomt. o, Zeker, de bloot verstandelijke kennis zal ons niet baten, doch laat ons niet vergeten, dat, waar geen kennis is, ook van geen geheiligde kennis sprake kan zijn. Niet, dat wij hierdoor hen willen afstooten, die alleen dit éene maar weten, dat zij blind waren en nu zien, en nu hongeren en dorsten, dat God hen zelf in zijne waarheid zal

inleiden. Dat zij verre, want zij zullen verzadigd en van den Heere geleerd worden.

Maar wat wij alleen willen en wat wij moeten doen in den naam des Heeren, is: alle hoogten nederwerpen, die zich in ons verheffen tegen de kennis Gods, en alle gedachten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus, die als het brood des levens uit den hemel is nedergedaald, en voor al de zijnen den Vader gebeden heeft: »Heilig hen in uwe waarheid, uw Woord is de waarheid.»

Ziet, Gel., de tegenzin, die bij velen bestaat, tegen de uiteenzetting en toepassing van heerlijke en diepe waarheden, die het den Heere in zijn oneindige goedertierenheid beliefd heeft ons te openbaren, was de oorzaak, dat wij een oogenblik aarzelden, om naar aanleiding van deze onze tekstwoorden over de verlichting des Heiligen Geestes tot u te spreken. Toch meenden wij ook dit onderwerp te moeten behandelen, nu het zoo ongezoekt op onzen weg gelegd werd. Het is een stuk van groot gewicht in onze dagen, Gel., wat wij te meer gevoelen, als wij nog op twee zaken letten. Ten eerste op een zeer verkeerde opvatting van het geloof, die bij velen heerscht.

Zeer velen namelijk denken bij het geloof aan een van de hoogste trappen der genade, die hier op aarde bereikt kan worden. Zij stellen zich, als zij van een geloovige hooren, iemand voor, die reeds tot de dadelijke aanneming van Christus gekomen is tot eene verzoening voor zijne zonden. Alles wat daaraan voorafgaat beteekent in de oogen van dezulken niets, is hoegenaamd geen bewijs van genade. De godzalige Comrie zegt ervan: »Daar, waar die meening bovendrijft, heeft de ondervinding mij doen zien, dat het werk en de ernst bij sommigen geheel worden uitgebluscht, of bij anderen, dat zij leven onder zulke bestrijdingen, dat zij God nooit de eere geven van hetgeen Hij aan hen heeft gedaan; ook niet zoeken, van kleine trappen tot meerdere volmaaktheid te komen; maar zij willen den hoogsten trap eerst hebben, en dien niet erlangend, zijn zij onder de toelating Gods en door kwade onderrichting kwellers van hun eigen zielen, verdenkers van de zoete beginselen der Geesteswerkingen in hen, en medearbeiders met den Satan, om hunne zielen in de strikken van het ongeloof te zwachtelen.»

Maar ook, ten tweede, verstaan wij het gewicht van onze tekstwoorden, als wij letten op de door Satan gevoedde neiging, die bij vele geloovigen is op te merken, om, als zij nu maar eens weten, dat Christus hun Zaligmaker is, als het ware genoeg te hebben, niet meer te begeeren, dan hoog-

stens, dat de Heere hun nu maar geve de behouding bij die verlossing.

En ach, het is zoo waar, en de ervaring heeft het zoo dikwijls bewezen, wat een oude vrome gezegd heeft: een Christen, die traag is, om het in onze tekstwoorden bedoelde van den Heere af te smeeken, omdat hij genoeg heeft aan zijn geloof, een kind en erfdeel Gods geworden te zijn, zal spoedig ondervinden, dat hij weer verliest wat hij heeft. »Tot de wet en tot de getuigenis!» zoo roept de Heere u en mij toe, Gel. En die wet en getuigenis spreken van een volk, dat verduisterd was in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in hen is. Die onwetendheid is als het ware het handvat, waaraan de Satan ons vasthoudt, en de Satan gebruikt haar om de gemeente van Christus te benauwen en aan te vechten, zoolang ze hier op aarde is. De onwetendheid, die in ons is, geeft Satan kracht om ons tot zonde en ongeloof te verleiden. Heilige roeping der gemeente, om in Gods kracht daartegen te strijden, totdat zij allen zullen komen tot de eenigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen zaligheid, tot de mate van de grootheid der volheid van Christus. Dan is Satans rijk uit, dan wordt hij geworpen in den poel des vuurs en sulfers, waar het beest en de valsche profeet zijn. Want dan is de onwetendheid niet meer, maar dan is er volkomen kennis, een kennen, gelijk wij gekend zijn. Waartegen de Satan ook bestand is en welke indrukken en aandoeningen hij ook weet weg te vagen, tegenover die kennis is hij machteloos, bij die kennis verdwijnt hij in den dood. En nu, Gel., hoewel het hier altijd een kennen ten deele zal blijven, toch is er toeneming en opwassing noodig. Dat is het werk des Heiligen Geestes, dat wij de verlichting noemen. Zien we nu achtereenvolgens naar aanleiding van onzen tekst:

- 1°. Hoe de verlichting des Heiligen Geestes volgt op de wedergeboorte en de bekeering.
- 2°. Hoe ze noodzakelijk is wegens de in ons overgebleven duisternis.
- 3°. Hoe zij ons heerlijke dingen geeft te zien.
- 4°. Hoe zij ons in Gods geboden doet wandelen.

De Heere zende ons zijn licht en waarheid neder bij de overdenking van deze heerlijke zaken!

Ten eerste dus: de verlichting van den Heiligen Geest een

genade, die op de wedergeboorte volgt. Dat blijkt uit het verband van onzen tekst. De apostel spreekt hier tot geloovigen; tot dezulken, die zichzelf door Gods genade als verloren zondaren hadden leeren kennen; die geleerd hadden, dat zij in zichzelf buiten de gunst en gemeenschap Gods stonden en, van alle eigengerechtigheid afziende, al hunne gerechtigheid in den Heere Jezus Christus zochten. »Daarom,» zoo had de apostel gezegd, »ook ik, gehoord hebbende het geloof in den Heere Jezus, dat onder u is, en de liefde tot al de heiligen, houd niet op voor u te danken, gedenkende uwer in mijn gebeden, opdat de God van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve den Geest der wijsheid en der openbaring in zijne kennis.» En nu verklaart hij in onze tekstwoorden nader, wat hij met dien Geest der wijsheid en der openbaring bedoelt, namelijk »verlichte oogen uws verstands». Ziet, Gel. deze verlichte oogen des verstands worden dus hier den geloovigen toegebeden; hun, in wier harten de Heere reeds geschenen had, om te geven verlichting van de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. De Heere geve u, zoo luidt nu zijn bede, dat ditzelfde licht des Geestes, dat aanvankelijk de stikdonkere duisternis uwer harten verdreven heeft, nu ook voortga de nevelen te verdrijven van voor de oogen uws verstands en u naar zijn belofte in alle waarheid leide. Niet, Gel., dat de apostel denkt, dat allen in de gemeente reeds tot het geloof gekomen zijn en der wedergeboorte deelachtig zijn; niet, alsof hij niet weet, dat er integendeel ook vele hypocrieten in de gemeente zijn, die met een geveinsd hart tot haar zijn gekomen. o, Dat weet hij evengoed, als wij allen dat weten, en dat blijkt ook uit de woorden, die aan onzen tekst voorafgaan. Hij zegt niet: »Gehoord hebbende uw aller geloof», doch: »Het geloof, dat onder u is,» opdat het misschien nog strekken mocht tot ontdekking van vele onbekeerden, opdat velen nog op de knieën voor God mochten komen met de belijdenis: »o, Heere, dat geldt van mij nog niet.» Mocht ook onder ons het lezen van dat woord, dat de apostel ook tot ons spreekt: »Het geloof dat onder u is», nog menig onbekeerde van hart tot beschaming brengen en tot jaloerschheid verwekken, en nog voor velen het middel tot bekeering zijn. En als er bij ons een rechte begeerte is om ook uit het slijk der zonde te worden opgetrokken tot de verheerlijking Gods, laat ons dan den Heere danken, dat Hij die begeerte in ons wrocht, laat ons het dan erkennen, dat dat niet uit ons is, maar Gods werk, en Hem smeeken om die verlichte oogen des verstands, opdat wij niet afdwalen in het verdenken van die

beginselen zijner genade, en niet als een riet heen en weer bewogen worden in het overdenken van onzen staat. We noemden de verlichting des Heiligen Geestes een genade, die op de wedergeboorte volgt. Wel is waar is eigenlijk al het zaligmakend werk des Heiligen Geestes een verlichten, Gel., van het inscheppen van het nieuwe leven in den zondaar tot den hoogsten trap van heiligmaking, die in dit leven kan bereikt worden. Daarvan zullen alle vaders in Christus kunnen getuigen. Eerst volslagen duisternis, een zwarte nacht van zonde en schuld. Maar God zeide: »Er zij licht; en er was licht.» Toen zag de ziel haar ellende en haar verwerpelijkheid; ze zag, dat het bij haar een afgesneden zaak was; maar het oog werd geopend voor de gerechtigheid van den Borg, en het werd licht, licht en leven binnen in haar. Maar ziet, na die tijden der eerste liefde trokken weer nevelen en wolken van zonde voor het oog des geloofs, en het licht werd schemering en de schemering duisternis; maar weer daalden het licht en het leven vanboven in de ziel, en het was weer opnieuw: »Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de dooden!» Of ook, er kwamen tijden van kommer en druk, van tegenspoed en ellende in het leven, en het oog richtte zich op der goddeloozen vrede; en toen kwam er opstand daarbinnen, want wij konden het niet verstaan, wij konden niet door het gordijn heenzien. Doch het behaagde den Heere, ons in zijne heiligdommen te doen ingaan, en dáar, dáar verstonden wij het, en het werd licht in de ziel. Zoo werkt de Heilige Geest altijd verlichtend, en evenals Hij in den beginne zweefde op de wateren, om den levenloozen klomp tot leven en tot bezieling te brengen door zijn scheppende kracht en uit de duisternis het licht te doen voortkomen, zoo doet Hij ook nu nog den dageraad van het nieuwe leven aanbreken voor menige ziel, die in de macht des Satans verkeert en die den doodslaap der zonde slaapt als een geruste te Zion en een zekere op den berg van Samaria.

En zoo bidt iedere ziel, die door genade reeds den weg, de waarheid en het leven gevonden heeft, doch wien het in duistere oogenblikken en in moeilijke tijden aan licht ontbreekt: »Zend, Heere, uw licht en waarheid, dat die mij geleiden, dat zij mij brengen tot den berg uwer heiligheid en tot uwe woningen!»

Doch als wij hier spreken van de verlichting des Heiligen Geestes, dan hebben wij meer in 't bijzonder het oog op de werkingen des Geestes bij den wedergeboren zondaar, bestaande in het verlichten van zijn verstand en het openbaren van vele diepten der waarheid, die hij vroeger

nooit zoo heeft gezien en waarvan hij de kracht nimmer in die mate aan zijn harte heeft ervaren. Op die werking, waarbij de ziel het ondervindt, dat de Trooster ons in alle waarheid leidt, en dat, als wij soms blind en onwetend staan voor moeilijkheden, die de Heere ons op onzen weg doet ontmoeten, Hij, de Heilige Geest, het is, die ons het verstand licht en ons het Woord Gods te dien opzichte ontsluit, opdat wij zien mogen, welken weg wij naar 's Heeren wil hebben te bewandelen.

Die verlichting, zoo luidde ons tweede punt, is noodzakelijk wegens de in ons overgebleven duisternis. Naar wij weten, en belijden met onze Gereformeerde belijdenis, heeft de zonde de beide deelen der ziel, zoowel het verstand als den wil, aangetaast. Het verstand is van de oorspronkelijke kennis beroofd en ten opzichte van geestelijke dingen geheel en al blind, zoodat de apostel zegt: »De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn en hij kan ze niet verstaan.» Met betrekking tot de dingen van Gods koninkrijk is er een nacht van volslagen duisternis over ons verstand gekomen, zoodat wij, om met de Schrift te spreken, verduisterd zijn in het verstand en vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in ons is. Er zijn er, die beweren, dat de zonde alleen in den wil zit, alleen het hart in nauweren zin verdorven heeft, doch het verstand ongeschonden heeft gelaten. Zij beweren, dat ons oordeel geen zedelijk karakter heeft, terwijl Gods Woord leert, dat een der hoofdzonden juist bestaat in het verkeerde oordeel, namelijk in het denken en gelooven, dat het kwade goed en het goede kwaad is.

Juist omdat de Farizeën dachten, dat Christus uit den booze was en zijne werken de werken des Satans waren, verklaarde de Heere Jezus, dat de zonde tegen den Heiligen Geest nooit kon vergeven worden. Juist omdat Paulus geen schoonheid in Christus kon zien, dat hij Hem zou begeeren, en omdat hij waarlijk dacht Gode een dienst te doen met de geloovigen te vervolgen, verklaarde hij zichzelf voor den voornaamste der zondaren. Het is, zooals de Schrift duidelijk openbaart: de menschen zijn verloren, omdat zij onwetend van God zijn en blind voor de openbaring van zijne heerlijkheid in den persoon zijns eeniggeboren Zoons. Wijsheid en godsvrucht, dwaasheid en zonde zijn in Gods Woord woorden van gelijke beteekenis, Gel., zoodat wij op grond hiervan moeten belijden, dat verstand en hart beide bedorven zijn, en dat de duisternis des harten tevens het verstand verduisterd heeft in de kennis van die dingen, die tot het leven onzer ziel noodig zijn te kennen.

En nu is het zeker waar, dat, als de Heere zijn welbehagen in een zondaar komt uitvoeren en de ware bekeering in hem werkt, Hij niet alleen zijn verstand krachtig door den Heiligen Geest verlicht, zooals onze belijdenisschriften zeggen, opdat hij recht zou verstaan en onderscheiden de dingen, die des Geestes Gods zijn, maar ook indringt tot de binnenste deelen van den mensch met de krachtige werking zijns wederbarenden Geestes. Hij opent het gesloten, Hij vermurwt het harde, Hij besnijdt het onbesneden hart. De nachtelijke duisternis is aanvankelijk veranderd in een zacht, hemelsch licht. De dood heeft plaats gemaakt voor het leven. En de geheel onkundige in de dingen des Geestes kent nu de heiligheid Gods, ziet daartegenover zijn eigen vloekwaardigheid, maar weet ook, dat er een volkomen gerechtigheid is aangebracht door Hem, die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing. Doch, Gel., er is ook nog een andere wet in zijne leden, welke strijdt tegen de wet zijns gemoeds en hem gevangenneemt onder de wet der zonde, die in zijne leden is.

Ja, God zij lof, de kracht der zonde is gebroken, haar heerschappij is geknakt door de almacht des Geestes Gods, maar de zonde is er nog. Wel verlost de Heere bij de wedergeboorte van die heerschappij en van de slavernij der zonde, maar niet geheel in dit leven van het vleesch en het lichaam der zonde. Vandaar de nevelen, die telkens weer voor de oogen des verstands trekken, ons weer belemmeren het rechte pad te zien en ons weer dagelijks doen struikelen in velen. En vandaar dan weer de nevelen voor het oog des geloofs, al die vragen, die wij zoo dagelijks vernemen en ook zelven doen, als: »Ben ik het wel waardig? Zou ik wel waarlijk een kind des Heeren zijn? Zou ik mij niet bedriegen?» En ach, dan wordt het licht weer duisternis; de tong, die Gods lof moest vertellen, kleeft aan het gehemelte; en in plaats van vreugdeolie komt er dan treurigheid en een benauwde geest voor het gewaad des lofs. o, Dan ondervindt de ziel, dat zij weer verliest, wat zij had, en hoe noodig het is, aan te houden in den gebede om de verlichte oogen des verstands.

En ofschoon niet onmisbaar noodzakelijk voor de zaligheid, toch is die verlichting des Heiligen Geestes ook nodig tot het verstand der Schriften, waarin sommige dingen, naar het woord van Petrus, zwaar zijn om te verstaan, en die de ongeleerde en de onvaste menschen verdraaien tot hun eigen verderf. Ziet, Gel., Hij, de Heilige Geest, is het, die in één woord al, wat Gods Woord ons leert aangaande de aanbiddelike Drieëenheid en hare personen en aangaande de geeste-

lijke en eeuwige dingen, zóo door zijn inwendige onderrichting aan den zondaar openbaart, dat deze die dingen niet alleen recht leert onderscheiden, maar dat zij ook in meerdere of mindere mate hun invloed op hart en leven van den zondaar uitoefenen.

En zoo zeiden wij dan, ten derde, dat de verlichting des Heiligen Geestes ons heerlijke dingen geeft te aanschouwen. Onze tekst noemt hier drie zaken, Gel.: » Welke zij de hoop van zijne roeping; welke de rijkdom zij der heerlijkheid van zijne erfenis in de heiligen; en welke de uitnemende grootheid zijner kracht zij aan ons, die gelooven, naar de werking der sterkte zijner macht.”

Heer! ai, maak mij uwe wegen
 Door uw Woord en Geest bekend;
 Leer mij, hoe die zijn gelegen,
 En waarheen Ge uw treden wendt!
 Leid mij in uw waarheid; leer
 IJvrig mij uw wet betrachten;
 Want Gij zijt mijn heil, o Heer!
 'k Blijf U al den dag verwachten.

Wie heeft lust den Heer te vreezen,
 't Allerhoogst en eeuwig goed?
 God zal zelf zijn leidsman wezen,
 Leeren, hoe hij wandlen moet.
 't Goed, dat nimmermeer vergaat,
 Zal hij ongestoord verwerven,
 En zijn Godgeheiligd zaad
 Zal 't gezegend aardrijk erven.

Psalm 25 : 2, 6.

» Namelijk verlichte oogen uws verstands, opdat gij moogt weten welke zij de hoop van zijne roeping.” Dat is het eerste, wat die verlichting des Geestes ons doet weten. Welke de hoop van zijne roeping zij; dat wil zeggen, hoe groot, hoe heerlijk en hoe rijk die hoop van zijne roeping is. Zooals wij zeker wel zullen opmerken, bedoelt de apostel hier niet mede » ons hopen” in onderwerpelijken zin. Want » onze hoop” is in den regel niet zoo groot en zoo sterk, eerder arm en zwak, zoodat ze juist door een dieper geestelijk inzicht in het voorwerp

der hope moet verlevendigd en versterkt worden. En als onze hoop, onze verwachting in die onderwerpelijke beteekenis hier bedoeld werd, en daarvan hier werd gezegd, dat zij zoo groot en sterk is, dan moest er waarlijk ook dat weten reeds zijn en behoefde de apostel hun die verlichte oogen des verstands niet meer toe te bidden. Neen, maar wat Paulus hier meent met de hoop van zijne, dat is van Gods roeping, is het voorwerp der hope, de gehoopte zaak, zooals onze kanteekenaars opmerken, die door den Heere reeds wordt getoond aan zijne geloovigen bij hun uitwendige roeping, en waarop Hij hun, als Hij hen ook inwendig roept, een krachtige en levende hoop schenkt in de wedergeboorte.

De apostel geeft ons zelf deze verklaring, Gel., in zijn brief aan de Colossensen, waar hij zegt: »Wij danken den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, altijd voor u biddende, alzoo wij van uw geloof in Christus Jezus gehoord hebben en van de liefde, die gij hebt tot alle heiligen, om de hoop, die u weggelegd is in de hemelen." Dat voorwerp onzer hope, waartoe de Heere zijn gemeente geroepen heeft, doen de verlichte oogen des verstands in al zijne heerlijkheid en zijn rijkdom aanschouwen. Let er wel op, dat de apostel zegt: »De hoop van zijne roeping", en niet: »De op uw uitverkiezing gegronde hope"; want hij spreekt weer tot de zichtbare kerk op aarde, en hij wil bij u en bij mij, Gel., de vraag ernstig voor de concientie leggen: »Tot die hope zijt ook gij geroepen! En zijt gij gekomen? Hebt gij u bekeerd op de roepstem Gods? Is het ook bij u reeds gekomen tot een levende hoop? Of zijn het nog niets meer dan schoone klanken voor u, zonder dat het waarheid voor uw eigen ziel is?" Gel., wij hebben hier onszelven te beproeven, of wij in het geloof zijn; daarvan zal afhangen, of wij een levende hoop bezitten of nog zonder hoop zijn. Och, mochten wij ons in dat laatste geval toch haasten om onzes levens wil; de tijd der roeping kan zoo spoedig verstreken zijn. »En welke zij de rijkdom der heerlijkheid van zijne erfenis in de heiligen." Ziet, Gel., waar de Heilige Geest ons de verlichte oogen des verstands schenkt, om ons als het ware de erfenis in hope te doen zien; met andere woorden het heerlijke van onze roeping tot zulk eene erfenis; daar leert Hij nu ook ten tweede ons den heerlijken rijkdom dier erfenis zelve kennen; kennen Gel., niet alleen onze bevrijding en redding van de ellende en de rampzaligheid — ach, hoeveel geloovigen blijven hierbij stilstaan en komen nimmer verder! — neen, maar ook kennen, wat onze erfenis is, wat wij ontvangen zullen, namelijk eeuwig in Gods gunst en gemeenschap te deelen.

En wat is nu de heerlijkheid van zijne erfenis in de heili-

gen? Wij zouden oppervlakkig kunnen verklaren: de erfenis, die God de Heere in den hemel heeft weggelegd voor de geloovigen. Doch er ligt meer, er ligt dieper en heerlijker gedachte in. Gods erfenis is hier niet de eeuwige zaligheid, maar het zijn hier de heiligen, de geloovigen zelve.

En de heerlijkheid van die erfenis is nu het ons voor oogen gestelde doel van de volmaking der kinderen Gods. Het is de volkomen meegedeelde en verheerlijkende glans en glorie Gods, die de Heere eens in al zijne heiligen als zijne erfenis oprichten zal. Het is de verhooring van de bede huns Hoogen priesters: »Vader, Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als wij één zijn; Ik in hen en Gij in Mij!"

Die verhooring zal in den hemel volkomen vervuld zijn. In de heiligen, zegt de apostel. Merkt er op, hoe voorzichtig; hij past het niet dadelijk toe op zijne lezers, doch er ligt als het ware de bede in: God geve, dat wij er dan toe behooren mogen. Gel., mocht dat ook onze zielsbegeerte zijn of worden!

Buiten die erfenis ligt de eeuwige verdoemenis, in haar een rijkdom van heerlijkheid. Dat is nu het voorwerp der hope, waartoe de Heere ons roept, Gel. Daar een gezicht in te hebben, daarom te worstelen voor den troon der genade, is nu de groote zaak, waar het voor ons allen op aankomt. Och, menigeen weet en verstaat dat, menigeen heeft een soort verlichting der oogen, maar die verlichting wordt hem veeleer tot verblinding, doordat hij zich nu op zijn uitwendige roeping gaat nederzetten, met een vermeend geloof, zich zoo veilig in Christus te zien; en toch, Gel., de beslissende hoofdzak ontbreekt nog, namelijk het bevindelijk weten en kennen van het zalig antwoord op de groote vraag, hoe men nu van zulk eene roeping tot zulk eene erfenis komt; namelijk: door Gods kracht. Dat is dan ook het derde, wat ons de verlichting des Geestes helder doet aanschouwen, te weten, welke de uitnemende grootheid zijner kracht zij aan ons, die gelooven, naar de werking der sterkte zijner macht. o Zeker, ieder zondaar, die aanvankelijk zichzelf als zoodanig heeft leeren kennen en nog slechts zoekende is naar zijne rechtvaardiging voor het aangezicht des Heeren; ieder geloovige, hoe klein en hoe zwak zijn geloof nog maar is, heeft die grootheid van Gods kracht aan het hart ervaren. Want ook tot die zaligmakende kennis van ellende en tot dat zoeken van rechtvaardigheid buiten zichzelf in den Christus is reeds de almachtige werking van Gods Geest noodig. Uit een dooden zondaar kan geen enkele levensdaad voortkomen, alvorens hij

levend gemaakt is door zulk een daad van 's Heeren almacht. En iedere ziel, die door genade kennis heeft aan deze dingen, zal die kracht Gods, die in hem werkt, ook bekennen, zal het ook belijden: »Heere, dat is uwe kracht, want uit mijzelf ware ik daartoe nooit gekomen, aangezien ik van nature dood ben in de zonden en de misdaden.” Doch, Gel., de verlichte oogen des verstands zijn noodig om in die grootheid zijner kracht, in die werking der sterkte zijner macht aan de geloovigen dieper in te dringen, om die kracht in al haar omvang te verstaan, zooals ze van het oogenblik der inwendige roeping in de geloovigen werkt. Die verlichting is noodig om zoo dan ook meer en meer aan eigen kracht te sterven en alleen te roemen in de kracht Gods. Zonder een blik des geloofs in die grootheid van 's Heeren sterkte aan ons, vallen wij weer in onszelven terug, zoeken wij het weer bij ons in plaats van bij den Heere; en het gevolg ervan is, dat wij verachten in de genade, wankelmoedig worden in het geloof en het vertrouwen en dat er zich weer nevelen om onze ziel samentrekken. Maar ook, als dan de verzuchting tot God weer mag uitgaan om zijn Geest, die de oogen verlicht, dan ervaren wij het weer, Gel.: »Als ik zwak ben, dan ben ik machtig;” want dan krijgen wij weer die overvloedige volheid van Gods sterkte en kracht in het oog, die de apostel hier met als opeengestapelde woorden beschrijft. »Aan ons, die gelooven,” zegt Paulus. Gel.! de heelmeeester, die zijne lijdens gaat bezoeken, draagt niet alleen den balsem bij zich voor de wonden, maar ook het lancet, om, als het noodig is, een wonde te snijden. Welnu, zoo is het ook met het Woord van God, zoo is het ook met deze enkele woorden: »Aan ons, die gelooven.” o, Zij zijn niet alleen vol van vertroosting voor allen, die bij zichzelf, de wereld en den dienst der zonde den vrede hunner ziel niet kunnen vinden en uit die verlegenheid tot God hebben leeren roepen, maar zij dragen ook een stekel, een lancet in zich, om in de harten van vele onbekeerden een wonde te snijden, onrust in vele zielen te brengen, waar nog een schijn- en valsche rust heerscht. Och, mochten ze daartoe ook in deze ure nog genadiglijk gebruikt worden door den Heere, opdat uit deze woorden: »Aan ons, die gelooven,” nog menig onbekeerd zondaar de vraag, met de kracht des Geestes vergezeld, tot zijne ziel voele komen: »Ook aan u? Is die grootheid zijner kracht ook aan u reeds geschied?” Och, daartoe zal het toch moeten komen of moeten gekomen zijn bij u en bij mij. »Wie tot mij komt,” zegt de Heere Jezus, »zal Ik geenszins uitwerpen!”

o, Als het er dan nog niet toe gekomen is, en er ligt eene verzuchting in ons hart: »Mocht ook ik er eens deel aan hebben!" laat ons dan vrijmoedig toegaan tot Hem, die het toch alleen werken kan en werken wil om de verdiensten zijns Zoons in alle nooddriftige zielen. Laat ons toch niet meenen, dat wij het met minder wel doen kunnen, dan met zulk een daad van Gods almacht; dat wij er door eigen dengd en gerechtigheid wel komen kunnen. Ach, wie dat meent, zal zeker bedrogen uitkomen; en wat is er vreeselijker, dan bedrogen uit te komen in de eeuwigheid?

En eindelijk, die verlichting doet ons in den weg van Gods geboden wandelen. Zij leert ons en zij doet ons duidelijk zien, welke de goede en welbehagelijke wil Gods is, in allerlei moeilijke omstandigheden des levens, op allerlei kruiswegen, waar de Heere ons brengt in dit leven. o, Zoo menige ziel, die door genade aanvankelijk een begeerte ontvangen heeft om in al Gods geboden te wandelen, komt dikwijls te staan voor vraagstukken, die een oplossing eischen, voor een keuze tusschen twee, waaruit hij moet kiezen, en ook te staan voor allerlei moeilijkheden, waarin hem het licht ontbreekt, zoodat hij, o, zoo gaarne door genade Gods weg wilde gaan, maar dien weg niet kan kennen van tusschen al die kronkelpaden en zijwegen! Maar ziet, Gel., — want wij kunnen dit laatste punt slechts aanstippen, omdat wij het er enkel tot volledigheid bijvoegden — in die oogenblikken schenkt de Heere dan de verlichte oogen des verstands, om uit zijn Woord den Hem welbehagelijken weg te leeren kennen en in dien weg tot zijn eere te wandelen. Gel., mocht het daarom veel onze bede zijn of worden door genade: »Zend, Heere! uw licht en waarheid neder, en verlicht Gij door uwen Geest onze door de zonde verduisterde oogen des verstands!" Ach, zonder dat licht tasten wij in het duister rond, zien wij ook niet de strikken, die de Satan en ons booze hart ons spannen, en is het donker in ons en om ons heen. Maar als de Heere uit vrije genade onze oogen aanvankelijk geopend heeft en nu ook verder de nevelen opheldert, o, dan ondervinden wij aan het eigen hart de zalige vertroosting van het woord van den psalmist: »In uw licht zien wij het licht." Dat schenke ons de Heere naar den rijkdom zijner barmhartigheid, bij den aanvang of bij vernieuwing; opdat, waar velen zeggen: »Wie zal ons het goede doen zien?" voor ons, Gel., uit de duisternis het licht moge komen en de bede moge geboren worden: »Verhef Gij over ons het licht uws aanschijns, o Heere."

AMEN.

Zend, Heer! uw licht en waarheid neder.
En breng mij, door dien glans geleid,
Tot uw gewijde tente weder;
Dan klimt mijn bange ziel gereeder
Ten berge van uw heiligheid,
Waar mij uw gunst verbeidt.

Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik, juichend, stem en snaren
Tot roem van zijne goedheid paren,
Die, na kortstondige ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt!

Psalm 43 : 3, 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXV.

„ZIET, IK BEN MET ULIEDEN.”

DOOR

J. BAJEMA,

PREDIKANT TE ZUIDLAND.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Geen onheil zal de stad verstoren,
 Daar God zijn woning heeft verkoren;
 God zal haar redden uit den nood,
 Bij 't dagen van het morgenrood.
 Men zag de heidnen kwaad beramen;
 De koninkrijken spanden samen;
 Maar God verhief zijn stem en de aard
 Versmolt, voor 's Hoogsten toorn vervaard.

Psalm 46 : 3.

»Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid!» In dit Schriftwoord, Gel.! ligt een sterke vertroosting voor de geheele kerk van Christus in het algemeen en voor elk harer leden in het bijzonder.

Immers, hier op aarde is zij in het strijdperk, heeft zij met een menigte vijanden onophoudelijk te kampen; en, in zichzelf zwak, ja krachteloos, zou zij gewisselijk verslagen en uitgeroeid worden, indien haar Koning — van Israels God gegeven — haar geen krachten tegelijk met zijne wapenrusting verleende. Jezus Christus is voor de zijnen gisteren en heden en in der eeuwigheid dezelfde in macht, om hen te beschutten en te bewaren tegen al hunne vijanden, hoe deze laatsten ook dreiging en moord mogen blazen; in barmhartigheid en genade, om medelijden te hebben met de zwakheden zijner broederen, als die in alle dingen verzocht is gelijk zij, doch zonder zonde; in majesteit en heerlijkheid, waardoor Hij den zijnen ontzaglijk is en hen tevens van harte gewillig en bereid maakt, om Hem in gehoorzaamheid, met verzaking van alles wat zijn wil wederstaat, te volgen en aan te kleven; in onverbreekbare trouw, zoodat Hij hen niet zal begeven of verlaten, maar ondanks hunne

trouweloosheid en afwijking voortgaat hun altijd weer opnieuw zijne trouw en waarheid te doen ervaren. En zoo worden ze eensdeels meer ingeleid in hunne verdorvenheid en boosheid, om anderdeels den weg van vrije genade te beter te kennen bij het licht des Heiligen Geestes.

Christus heeft zijn gemeente liefgehad tot in den dood, ja, tot in den dood des kruises; en na dien dood is die liefde niet verminderd, wel dezelfde gebleven, zoodat Hij na zijne opstanding zijnen discipelen van zijn genade- liefde- en troostvolle tegenwoordigheid tot aan de voleinding der wereld verzekert.

Zien wij dit naar aanleiding van onzen tekst, welke uwe aandacht vindt in het Evangelie van Mattheüs, Hoofdst. 28 : 20 :

»En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen.»

Laten wij onzen tekst:

- I. in zijn verband nagaan;
- II. in het afgetrokkene beschouwen.

I.

Het woord van onzen tekst is door den opgewekten Zaligmaker gesproken tot zijne elf discipelen. Zij waren — men zie vers 15 — heengegaan naar Galilea, naar den berg, waar Jezus hen bescheiden had. Gelijk blijkt uit Matth. 26 : 32, had Christus tot zijne discipelen gezegd: »Nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galilea.» In Galilea had de Zaligmaker zijn meeste aanhangers; dáar wilde Hij zich aan hen openbaren. Wel is waar wordt er in vs. 32 van hoofdstuk 26 van geen berg met name gesproken; derhalve is het te gelooven, dat deze plaats aan Maria Magdalena aangewezen was.

Nog waren de elf discipelen niet genezen van hun twijfel aangaande de waarheid van 's Heilands opstanding. »En als zij Hem zagen, baden zij Hem aan, doch sommigen twijfelden;» vinden we vers 17. Telkens werden zij weer door vrees aangevallen. Niemand onzer verwondere dit te zeer, want 's menschen hart is vol twijfel en ongeloovige bedenkingen, waar het geldt de gebeurtenis van zaken, die verre boven ons begrip verheven zijn. Het ongeloof zegt: »Hoe kunnen deze dingen geschieden?» En vandaar die worsteling tusschen geloof en ongeloof bij Gods kinderen. Zalig zij, die onder de

hoede en de bewerking van den grooten God en Zaligmaker verkeeren. Zalig zij, aan wie de Gezalfde des Vaders verschijnt om de struikelende knieën vast te stellen en hunne voeten te richten op de paden des vredes. De goede Herder zocht zijne schapen telkens weer op. Hij wendde zijne hand tot de kleinen. Deze kleinen waren door Hem naar des Vaders welbehagen verkoren om zijne getuigen te zijn; om Hem te prediken als de kracht Gods en de wijsheid Gods, aan Joden en heidenen. Was dit werk niet boven hun vermogen? Ontbrak hun daartoe geen wijsheid? Hadden zij niet op te zien tegen een den Christus vijandige menigte? Had Petrus Hem niet uit menschenvrees schandelijk verloochend? Waren de anderen niet gevluht en hadden zij, volgens 's Heilands voorzegging, Hem niet alleen gelaten?

Voorzeker, Gel.! en toch behaagde het den Zaligmaker, dezulken tot zijne getuigen te nemen, opdat de sterkte en de wijsheid des Heeren zouden blijken te zijn.

Als Koning zijner duurgekochte gemeente wilde Jezus hen echter niet ongewapend in den strijd zenden. De in zichzelf krachteloozen wilde Hij wapenen met de verzekering, dat Hem, als Middelaar, alle macht gegeven was in hemel en op aarde. Gewapend met deze gedachte, verzegeld in hunne harten door den Heiligen Geest, met wien zij straks zouden gedoopt worden, moesten zij heengaan en den strijd met on- en bijgeloof aanbinden; moesten zij heengaan en de wereld veroveren en brengen aan den voet van het kruis, den Jood wel eene ergernis en den Griek eene dwaasheid, maar hun, die geroepen zijn, de kracht Gods en de wijsheid Gods. Het spreekt vanzelf, dat dan ook de Satan zijn leger in slagorde zou scharen; dat hij Joden en heidenen tegen de getuigen van Christus in het harnas zou jagen.

Zoo zou het een strijd worden op leven en dood. Michael en zijne engelen zouden strijden tegen den draak en zijne engelen. Voorzien van het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord, had men al de volken te onderwijzen; daarna het teeken en zegel van het verbond der genade toe te dienen in den naam van den volzaligen en drieënenigen God. De dan tot God bekeerde volken hadden te wandelen in den naam huns Gods, eeuwiglijk en altoos. De getuigen van Christus moesten hun leeren te onderhouden alles, wat hun Meester hun geboden had; niet meer, ook niet minder; niet binden aan reglementen, tegen Gods Heilig Woord in. De Koning zijner kerk zou met dit in getal onbeteekenend legertje den vorst der duisternis — reeds op het kruis overwonnen — aanvallen. Weldra zou de tegenstand der Joden schier verbroken zijn,

en na verloop van ruim drie eeuwen zag men het heidendom in zijn woede tegen de getuigen des Heilands gefnuikt.

In dien strijd trok de Koning der kerk voorop en met Hem de uitverkorenen en geroepenen en geloovigen. Maar zal de Satan het dan bij de overwinning van het heidendom zoo maar gewonnen geven? Geenszins, M. H.! dan zullen er ketterijen gesmeed worden, om, ware het mogelijk, de kerk van Christus daardoor als door een rivier te doen verdrinken. Evenwel, ook deze goddelooze poging zal niet gelukken! Neen, de poorten der hel zullen de gemeente van Christus niet overweldigen. Ik, zegt Christus, ben met ulieden, mijne discipelen, als de Almachtige en Alwetende God, die u sterkt, die u helpt, die u ondersteunt met de rechterhand zijner gerechtigheid, die al uwe behoeften en nooden kent en als de almachtige en barmhartige Hoogepriester daarin kan en wil voorzien.

Ziet, let er op, staat er bij stil met uwe gedachten! Jezus zegt: »Ik", wien alle macht in hemel en op aarde gegeven is, »ben met ulieden." Alle instrument, tegen u bereid, zal niet gelukken. Zonder mijn wil kan zich niemand roeren of bewegen. Met overwonnen vijanden hebt gij te doen. Op het kruis heb Ik over hen getriomfeerd. Onder mijn geleide zult gij heengaan; onder mijn geleide als den Opperherder en Opziener der ziel. Ik ben met u en geleid en vergezel u op al uwe wegen. Haast zal Ik den Satan onder uwe voeten verpletteren (Rom. 16 : 20). Zijt gij in druk, kruis en lijden, Ik ben met u met mijne vertroosting. Dan moge Jakobus door Herodus met het zwaard gedood, Petrus gevangengenomen, Johannes verbannen naar Patmos om het Woord Gods en om het getuigenis van Jezus Christus, Petrus gekruist en Paulus onder Nero onthoofd worden, — in dit alles waren zij meer dan overwinnaars door Hem, die hen liefhad en met hen was in zijn genade en dierbare vertroosting. In de wereld zouden zij, evenals huu Hoofd en Heere, verdrukking hebben; daarop moesten zij rekenen; met het geloofsoog op Christus konden zij echter goeden moed houden, want hun overste Leidsman en Voleinder des geloofs had de wereld overwonnen! Hij toch was met en in en onder hen door zijn Heiligen Geest. Hij zou hen niet begeven, Hij zou hen niet verlaten. Neen, evenals Hij eens met Jozua was, zou Hij, als de Vorst van het heir des Heeren, ook zijn met deze zijne getuigen. Daarvan ontvingen zij in ons tekstwoord de troostvolle verzekering; en niet alleen zij, maar ook allen, die eerlang hunne plaatsen zouden innemen. Want de Zaligmaker spreekt in hunne personen ook allen aan, die tot het werk

der Evangeliebediening zouden geroepen en verwaardigd worden. Die opgestane Heiland zou straks van de zijnen worden weggenomen. Hun Hoofd moest worden opgenomen in heerlijkheid. Dan zou men zijn lichamelijke tegenwoordigheid moeten missen; maar immers was zijn koninkrijk niet van deze wereld, doch vanboven en dus geestelijk, weshalve zij op een geestelijke wijze met Hem, hun Heere en Koning, gemeenschap moesten oefenen. Naar zijne Godheid, majesteit, genade en Geest was Hij immer bij hen aanwezig. Hoe meer hun geloofsoog opgehelderd werd, des te meer zouden zij Hem zien en zijne hulp, uit zijn heiligdom hun toegezonden, ervaren tot hun zalige vertroosting en versterking temidden van den strijd en de vele tegenspoeden. Met deze belofte: »Ziet, Ik ben met ulieden!» konden zij, en straks hunne opvolgers, de wereld ingaan, predikende het Evangelie des koninkrijks; konden zij smaad, en vervolging, en banden, en gevangnissen, en den marteldood trotseeren. Ja, daarmede konden zij vrede en blijdschap smaken, schoon zij ook door een Gode, zijnen Gezalfde en zijn Heilig Woord vijandige wereld voor oproermakers werden uitgescholden; konden zij dapper en kloekmoedig zijn, al brulde ook de Satan van woede en toorn, wijl zij wisten, dat hun Zaligmaker en Koning den Satan overwonnen had.

»Ziet, Ik ben met ulieden, al de dagen tot de voleinding der wereld.» Wat rijkdom van sterkte en vertroosting ligt in dit Woord van den dierbaren Zaligmaker voor een in zichzelf krachteloos en daarbij zoo veelvuldig aangevochten kind des Heeren! En waarom was Christus met zijne discipelen? Hadden zij het wellicht verdiend? Waren zij misschien beter dan anderen? Was hun hart mogelijk vatbaarder voor het onderwijs van den Zaligmaker dan dat van anderen? Neen, Gel.! »Gij hebt Mij niet uitverkoren,» zegt Christus, »maar Ik heb u uitverkoren.» Van hen moest Hij zeggen: »Zijt ook gij nog als onwetenden? Hebt gij nog uw verhard harte?» En Johannes zegt: »Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.» Alle roem is hier van de zijde des menschen uitgesloten, niet door de wet der werken, maar door de wet des geloofs. De Heiland was met hen en met hunne medegeuigen, en zal met zijn getrouwe getuigen zijn tot aan de voleinding der wereld naar des Vaders raad en welbehagen. »Door uw welbehagen», is de roem in Psalm 89, »zal onze hoorn verhoogd worden!» Zij waren door Christus gesteld om heen te gaan en vrucht te dragen. Hij had hen liefgehad met een eeuwige liefde en daarom getrokken uit goedertierenheid. Vrijwillig had Hij met hen een verbond gesloten, na hen eerst

opgezocht en tot zich vergaderd te hebben. Hij had hun de verlossing geschonken van al hunne misdaden naar den rijkdom zijner genade. Tot zijne erfgenamen had Hij hen van den Vader ontvangen, en, gelijk Hij overwonnen had, zouden ook zij overwinnen. De Vader wilde, dat Hij niemand van de Hem gegebenen zou verliezen, maar hen opwekken ten uitersten dage. De Vader zelf had hen lief en met den Zoon zou Hij woning bij hen maken.

Geldt deze belofte in de eerste plaats den getuigen van Christus, zij geldt niet minder de kerk van Christus door alle tijden en van alle plaatsen; en dat tot aan de voleinding der wereld, dit is zoolang deze bedeeeling stand houdt. Zeker, de Heere Jezus is zoowel met zijne kerk in het algemeen, als Hij was en is en zij zal met haar leidlieden. De laatsten hadden en hebben echter de toezegging van zijn troostvolle nabijheid in het bijzonder noodig, omdat zij het mikpunt zijn van de wereld en den duivel. In den strijd heeft men het vooral op de legerhoofden gemunt; daarom dienen dezen goed gewapend te zijn. En vandaar de plechtige verzekering: »Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.» Hierop mag wel een »Amen» volgen. Met dit woord wordt dit ons tekstevangelie besloten. »Het zal waar en zeker zijn.» Gewis, zoekt in het boek des Heeren en leest, en het zal u blijken, dat de Zaligmaker met de zijnen is geweest. Raadpleegt de geschiedenis der Christelijke kerk en de ervaring van al Gods volk en het zal u niet aan sprekende bewijzen ontbreken, dat de groote Herder zijner schapen hen immer bewaard en uit dreigende gevaren verlost heeft; dat Hij te allen tijde het geroep zijner ellendigen heeft verhoord en op hun noodgeschrei groote wonderen heeft gedaan; dat Hij op de belijdenis van hunne ontrouw en hun groote schuld steeds weer tot hunne hulp gereed was. o, Dat ons hart met Hem zij, om Hem alleen te dienen met een vaardige ziel, met overgegevenheid aan zijn wil, met ons geheele hart! Oeh, dat alle om- en afzwerven ophoude en onze ziel Hem standvastig moge aankleven! In dien weg wordt Christus verheerlijkt en draagt men de bewijzen van zijn aandeel aan Christus in het eigen hart!

Wij gaan over tot ons tweede deel, maar zingen vooraf van Psalm 33 : 6 en 10.

Maar de altoos wijze raad des Heeren
Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;
Niets kan zijn hoog besluit ooit keeren;
't Blijft van geslachte tot geslacht.

Zalig moet men noemen,
 Die hun Maker roemen
 Als hun Heer en God.
 't Volk, door Hem tevoren
 Gunstig uitverkoren
 Tot zijn erve en lot.

Zijn machtige arm beschermt de vromen
 En redt hun zielen van den dood;
 Hij zal hen nimmer om doen komen,
 In duren tijd en hongersnood.
 In de grootste smarten,
 Blijven onze harten
 In den Heer gerust.
 'k Zal Hem nooit vergeten,
 Hem mijn Helper heeten,
 Al mijn hoop en lust!

II.

»Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld!» Dit woord geeft ons aanleiding om vier vragen te beantwoorden, en daarna met een woord van toepassing te eindigen.

1. Wa a r o m is Christus met zijn gemeente?
2. H o e is Christus met zijn gemeente?
3. I n w e l k e n w e g is Christus met zijn gemeente?
4. H o e l a n g is Christus met zijn gemeente?

W a a r o m is Christus met zijn gemeente?

Omdat zij Hem tot een eigendom van den Vader gegeven is. »Zij waren uwe en Gij hebt hen Mij gegeven,» leest men, Joh. 17 : 6. De Zoon van God, Christus Jezus, heeft deze gemeente aanvaard, onder de voorwaarde, dat Hij haar verlossen en heiligen zou tot een woonstede Gods in den Geest. De Vader zelf heeft deze gemeente lief, zóo lief, dat Hij te haren behoefte zijn Zoon in de wereld zond, om haar te redden en zalig te maken. Uit kracht van eeuwige verkiezing heeft de Vader een onverbreekbare betrekking op deze gemeente, en deze betrekking vindt haar middelpunt in Christus Jezus, want zij is in Hem uitverkoren van vóór de grondlegging der wereld.

Omdat Christus zich vóór de grondlegging der wereld tot haar Borg en Middelaar gesteld heeft. Vrijwillig heeft Hij op zich genomen, haar te verlossen van zonde, vloek en toorn. »Ik heb lust, o mijn God, om uw welbehagen te doen!» hooren we Hem zeggen in Psalm 40. Hij gevoelde een onverbreekbare liefdesbetrekking op haar uit kracht zijner liefde tot het welbehagen des Vaders. Dat welbehagen zou door zijne hand gelukkiglijk voortgaan.

Omdat Hij, in de volheid des tijds gekomen, zijne ziel tot een schuldoffer in haar plaats gesteld heeft. Toen heeft Hij zich als een lam ter slachting laten leiden, opdat zij, met zijn bloed besprengd, gerechtvaardigd, geheiligd en verlost zou worden van zonde en schulden komen zou tot de erve der heiligen in het licht. Toen is Hij, haar ter gerechtigheid, opgestaan van den dood en deed dien als Overwinnaar van dood en graf teniet, bracht leven en onverderfelijkheid aan het licht en regeert nu de gemeente door zijn Geest en Woord, en niet door de dwaze vonden en inzettingen van menschen.

Omdat Christus de zorg, de hoede en de bewaring over zijn gemeente op zich genomen heeft. Steeds is Hij tot haar hulp gereed. Hij verzorgt haar van alle nooddracht naar lichaam en ziel. Onder zijn hoede en opzicht vaart zij wél en wordt voor- en toebereid, niet het minst door lijden en verdrukking, voor een eeuwige heerlijkheid. Met meer dan moederlijke teederheid breidt Hij zijne vleugelen beschermend en koesterend over haar uit. Hij ziet de gevaren en wendt ze af; of, zoo Hij naar zijn eeuwige wijsheid noodig oordeelt er haar in te doen komen, dan openbaart Hij zijn machtige hulp en verheerlijkt zich in haar wonderlijke bevrijding, opdat de geheele aarde moge weten, dat de gemeente des Heeren een God heeft. Getuige Israel vóór de Roode Zee! Getuige David in zijn strijd met Goliath! Getuige Paulus in zijne schipbreuk op reis naar Rome! Getuigen zoovele anderen van de weldaden des Heeren!

Hoe is Christus met zijn gemeente?

Als haar hoogste Profet en Leeraar. Als zoodanig openbaart en leert Hij haar de verborgenheden des geloofs en schenkt Hij verlichte oogen des verstands door zijn Heiligen Geest. Toen Hij op aarde was, leerde Hij in eigen persoon. Na zijne hemelvaart heeft Hij den Trooster, den Heiligen Geest, gezonden, opdat deze haar in alle waarheid zou leiden. Ook heeft Hij aan de gemeente gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot Evangelisten, en sommigen tot herders en leeraars; tot de volmaking der hei-

ligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning van het lichaam van Christus.

Als de alwetende, almachtige en alomtegenwoordige God en Zaligmaker. Als de Alwetende kent Hij niet alleen al haar ellenden, zonden en zwakheden, maar ook hare vijanden, uit- en inwendig; kent Hij ook hare nooden en behoeften voor tijd en eeuwigheid. Als de Almachtige kan Hij haar in al haar gebrek te hulp komen; kan Hij de kracht der zonde verbreken en in haar heerschappij voeren door zijn Heiligen Geest; kan Hij haar bij de verworven zaligheid beschutten en bewaren en in zijne kracht meer dan overwinnares maken; kan Hij haar doen loopen in den weg van zelfverloochening en strijd met zonde, wereld en duivel, dat zij niet moede, en doen wandelen, dat zij niet mat wordt. Als de Alomtegenwoordige is Hij immer aan haar zijde; let Hij op al hare gangen; kan geen vijand zijn oog ontgaan. »Gaat gij door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken!» is zijn woord, Jes. 43 : 2.

Als de alleenwijze God en Zaligmaker is Hij met zijn gemeente. Een ieder zijner volgelingen leidt Hij door en naar zijn raad. Hij weet, welk kruis en lijden voor ieder het beste is. Elks weg heeft Hij met eeuwige wijsheid afgebaand en Hij brengt over ieder der zijnen, wat Hij bescheiden heeft. Voor den een keurt Hij lichaamslijden noodzakelijk; voor den ander vuistslagen en aanvechtingen des Satans. De een geniet bij armoede en niet in tel zijn bij de menschen veel van zijn verborgen gunst en stille zielevrede; terwijl een ander bij voorspoed in de wereld minder ingeleid wordt in de heilgeheimen van het genâ- en vreëverbond. Zoo worden zij voor- en toebereid voor de rust, die overblijft voor het volk van God.

Als de vertrooster is Hij met de zijnen. Hier op aarde zijn de ellenden en tegenspoeden van Gods kinderen vele. Nu worden zij hierin teleurgesteld, dan weer in iets anders. Niet zelden gaan zij in het zwart vanwege des vijands onderdrukking; ook kennen ze tijden, dat de kracht der verdorvenheid zich meer dan gewoonlijk in hen laat gelden. In plaats van in heiligmaking toe te nemen, is het alsof men achteruitgaat, van dag tot dag ellendiger wordt. Wie zal zulke ellendigen en nooddriftigen troosten? Wie zal hen het hoofd doen opsteken uit de gebreken? Wie zal tot hen van »vrede" en »zijt welgemoed" spreken? Immers, alleen de barmhartige Hoogepriester, Christus Jezus, die de treurende weet te troosten.

Hij is het, die zegt: »Ik ben gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om de treurigen te troosten." Dit doet Hij door den Geest der vertroosting. »Als een, die zijne moeder troost, zal Ik u troosten, o Jeruzalem!" is zijn woord.

Als de Getrouwe en Onveranderlijke is Hij met de zijnen. Zij zijn ontrouw. Zij zouden Hem verlaten. Zij zouden het verbond met Hem verbreken. Maar ziet, Hij is zoo getrouw als sterk. Hij bewaart hen in zijne kracht door het geloof tot de zaligheid. »Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen," zegt Hij, »maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond mijns vredes zal niet wankelen." Hij leidt hen tot aan den dood en neemt hen daarna op in heerlijkheid. Hier geeft Hij hun bij tijden en oogenblikken in die trouw te roemen en van het heil, hun bereid, te zingen.

Als hun licht is Hij met de zijnen. Daarom wordt Christus de Zon der gerechtigheid genoemd. Hij is den blinden tot licht en schijnt door zijn Geest in hun duistere harten. Soms doet Christus de stralen van zijn vriendelijk aangezicht verrassend doorbreken. o, Het kan zoo duister zijn in het gemoed van Gods kinderen; dan zoekt men daar de kenmerken van genade, maar vindt ze niet; alles is zoo in duisternis gehuld; totdat Christus weer den donkeren nacht verdrijft en de ziel verheugt met zijn verlichtende en verblijvende tegenwoordigheid.

In welken weg is Christus met zijn gemeente?

In den weg van zelfverloochening en gehoorzaamheid aan zijn Woord. »Zoovelen als er naar dezen regel wandelen, over die zal zijn vrede en barmhartigheid en over het Israel Gods." Christus is de Koning zijner Kerk en wil als Koning door de zijnen erkend worden. Hij is jaloersch op zijn eer en kan het niet dulden, dat vreemden die gaan rooven. Is zijn gemeente ontrouw, dan verbergt Hij zich; dan wordt zij verkocht in de hand harer vijanden (leest het boek der Richteren); dan laat Hij haar tot lage dienstbaarheid komen en wordt zij tot een spot- en spreekwoord onder haar vijanden, wegens hare zonden en gruwelen. Deze toestand van inzinking en lage dienstbaarheid duurt dan voort, tot zij, door den Geest des Heeren opgewekt, weer terugkeert tot haar Hoofd en Koning; tot zij schuld belijdt en zich wegens haar onreinheden schaamt en verootmoedigt; tot zij komt met geweën, en met smeeking, en met rouwklagen; tot zij uit den roes der zonde ontwaakt en zegt: »Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" Christus heeft gerechtigheid lief en haat goddeloosheid; daarom bezoekt Hij de zonden

der zijnen met de roede en hun ongerechtigheid met plagen; Hij is echter in zijn verbond onveranderlijk en daarom spreekt Hij weer van vrede en volle schuldvergifenis tot hunne zielen.

In den weg der heiligmaking en der gehoorzaamheid is Christus met zijn gemeente. Zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien. Gods kinderen zijn geroepen, niet tot onreinheid, maar tot heiligmaking. Zij worden opgewekt om af te leggen den ouden mensch met zijne werken en aan te doen den nieuwen mensch, die naar God geschapen is, in ware gerechtigheid en heiligheid. De Vader wordt verheerlijkt, als de gemeente zijns Zoons veel vrucht draagt. En moet het niet de leus zijn van alle begenadigden, om hun licht te laten schijnen voor de menschen, en hun Vader, die in de hemelen is, te verheerlijken? Hoe meer het de lust van het hart wordt, naar het woord van God te wandelen, des te meer komt men in strijd met wetten en voorschriften van menschen, die tegen Gods eeuwigblijvend Woord indruischen. Het is der gemeente onwaardig, te buigen voor nietige menschenkinderen. o, Hoezeer waren onze vaderland-sche kerken dienaressen van menschen geworden, in plaats van Christus, haar door den Vader gezalfden Koning, te gehoorzamen; en zeer velen zijn het nog. Och, dat ze ontwaken mogen uit den strik des Duivels! Och, dat men den strijd mede aanbinde en Christus niet langer verloochene en miskenne. Dit heeft Christus aan zijn gemeente niet verdiend. Twee heeren dienen gaat niet. Aan Gods heilig Woord gehoorzaam zijn en aan reglementen, die met dat Woord in strijd zijn, is eenvoudig onmogelijk! De Heilige Geest binde het op onze harten, opdat wij mogen zeggen en betrachten: »God meer gehoorzaam dan den menschen!»

Hoelang is Christus met zijn gemeente?

Tot de voleinding der eeuwen. Christus leidt de zijnen tot aan den dood; dán houden de leidingen der genade op en worden zij afgewisseld door de leidingen der heerlijkheid. »Ik'', zegt de Heere, »zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten.'' Soms kan het schijnen, dat Christus niet met zijn gemeente is. Hij verbergt weleens zijn aangezicht; staat weleens van verre; laat soms geruimen tijd in een weg van druk en ellende; laat wel toe, dat zij de middelen der genade, de bediening des Woords en der Sacramenten — echter niet zonder oorzaak harerzijds — moet ontberen. Dan komen er klachten over verlatenheid, dorheid en geestelijk gebrek. En toch, Jezus is met de zijnen en heeft hen lief tot het einde.

Hij laat niet varen het werk zijner handen. De goede Herder draagt zorg voor zijn kudde, ook dan, wanneer de vijanden haar aanvallen en dreigen te verslinden. Zij moet leeren, dat de sterkte des Heeren is. Hebben de geloovigen hier den raad Gods uitgediend, dan neemt Christus hen op in het Vaderhuis, waar vele woningen zijn en verzadiging van vreugde zal gesmaakt worden, liefelijkheden aan zijne rechterhand, altoos en eeuwiglijk. Houd dan moed, godvruchtige schaar, want uw Hoofd en Koning is met u al de dagen tot de vol-einding der wereld!

Want goedertieren is de Heer,
 Zijn goedheid eindigt nimmermeer;
 Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht,
 Tot in het laatste nageslacht.

III.

Ons rest nog een woord van toepassing.

Christus heeft zijn woord — het woord van onzen tekst — aan zijn gemeente gegeven. Nu is het de vraag, of men tot die gemeente — het lichaam van Christus — behoort. Gewis, van nature niet; dan behooren wij tot eene vergadering van menschen, die den Satan behooren en mitsdien zijn beeld vertoonen.

Tot de gemeente van Christus behooren niet, die Hem niet kennen; die zonder Hem in de wereld leven; die zich om hunne zaligheid niet bekommeren en met hun gedrag, handel en wandel tot God zeggen: »Wijk van ons, want aan de kennis uwer wegen hebben wij geen lust.»

Tot de gemeente van Christus behooren niet, die zich met een uitwendigen godsdienst tevreden stellen; die meenen genoeg te hebben, zoo zij braaf en godsdienstig zijn in eigen oogen en toch de kracht der ware godzaligheid niet kennen, en als het aankomt op zelfverloochening, kiezen voor eigen zin en wil met verzaking van den wil Gods.

Tot de gemeente van Christus behooren niet, die zich gerust stellen met gedoopt te zijn en belijdenis des geloofs afgelegd te hebben en niet doordringen tot het wezen der zaak en de noodzakelijkheid om Christus deelachtig te zijn in zijn drievoudig ambt en gelijk Hij van den Vader gegeven is.

Tot de gemeente van Christus behooren niet, die wel nu en dan eens een gewetensovertuiging hebben gehad, maar bij wie het nooit een afgesneden zaak is geworden, om door eigen toedoen den toekomstigen toorn te ontvlieden en voor eeuwig zalig te worden.

Tot de gemeente van Christus behooren niet, die het geloof stellen in slechts de waarheid toe te stemmen; die van geen zelfveroordeeling en zelfverfoeiing, van geen redeloosheid en radeloosheid bij zichzelf weten, ook van geen uitzien en verlangen naar Christus.

Tot de gemeente van Christus, in één woord, behooren niet, allen, die nog dood in zonden en misdaden zijn; wien het nog nooit ernst is geworden met hunne zaligheid; die nog geen arme bidders en worstelaars zijn geworden aan den troon van vrije genade.

Bedenkt, Gel.! dat gij een eeuwigheid tegemoetgaat, waarin men zal maaien, wat men hier gezaaid heeft. Mocht gij u nog als doemschuldige zondaars leeren kennen bij het ontdekkend licht des Heiligen Geestes! Mocht het u eens recht om den Heere Jezus te doen zijn! Hij roept ellendigen tot zich. Hij ontvangt de zondaars en eet met hen. Hij werpt niemand uit, die als een gansch ontbloote tot Hem de toevlucht neemt. Christus kan en wil en zal zalig maken, allen, die door Hem tot God gaan, alzoo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.

Sterft gij buiten Hem, gij zult de helse verdoemenis niet ontvlieden. Hoe zal eens elke prediking tegen u getuigen, ook die moedwillig verzuimd is. Och, laat u door den vijand uwer ziele niet langer bedriegen, maar vlucht tot Christus om uws levens wil en grijpt Hem aan door het geloof, want allen, die Hem aangrijpen, worden welgelukzalig. En zijt gij tot dat alles uit uzelfen niet bekwaam, bidt dan om den Heiligen Geest, beloofd op het gebed.

Begenadigden! met u is de Koning zijner Kerk, het Hoofd zijner duurgekochte gemeente. o, Laat uw hart volkomen met Hem zijn, al uwe dagen! Hij is al uw liefde waardig. Wijdt Hem uw hart!

Of zegt deze of gene misschien met Gideon: »Zoo Christus met mij is, waarom is mij dan zooveel kwaad wedervaren? Waarom zit ik dan in duisternis? Waarom verbergt zich dan de Heere voor mij? Waarom laat Hij de vijanden dan over mij juichen? »Maar er is wellicht oorzaak! Tijdens Gideon was er ook oorzaak; namelijk zonde en afwijking van het volk. Onderzoekt uzelfen nauw, onder afsmeeking van het licht des Heiligen Geestes, en keert tot den Heere terug met tranen van berouw en boetvaardigheid, zoo gij Hem verlaten hebt. Hij zal u gewisselijk aannemen.

»Indien Christus met ons ware,» zeggen sommigen, »dan moesten wij maar voortgang maken in den weg der heiligmaking, terwijl wij in plaats van voor- achteruitgaan. Geluk-

kig, zoo het zalig worden dan maar hoe langer hoe meer een werk van vrije genade bij u wordt, want dán eerst krijgt God de eere van zijn werk!

Heilbegeerige zielen! Christus is u onmisbaar geworden. Hij alleen kan u — dit weet gij — vertroosten met zijn genadige tegenwoordigheid, met uwe ziel liefelijk te omhelzen. Daarna ziet gij uit, maar daarin hebt gij ook een bewijs, dat u genade geschied is.

Groot, onuitsprekelijk groot is het voorrecht der gemeente van Christus, van elk harer leden. Christus is met u; wie zal tegen u zijn? Hierin ligt een schat van vertroosting, een bron van onvergelykelijke kracht. Gij zijt gesteld onder de hoede en onder de verzorging van den oppersten Herder en Opziener uwer ziele. Alle dingen moeten u medewerken ten goede. Christus is machtig en gewillig om in al uwe nooden en behoeften te voorzien; ook zal Hij het doen. Hij zal u niet begeven, Hij zal u niet verlaten; zijn verbond is een eeuwig verbond.

Zoekt Hem welbehagelijk te dienen met eerbied en godvruchtigheid. Weest Hem als uw Hoofd en Koning onderdanig. Laat Hij door zijn Geest u onderwijzen en raadgeven in elken weg, dien gij hebt te bewandelen. Is zijn weg soms donker, weet: »Hoe donker ooit zijn weg moge wezen, Hij ziet in gunst op die Hem vreezen.» Hebt gij hier zijn raad uitgediend, dan neemt Hij u op in zijne heerlijkheid. »Vreest niet, gij klein kuddeke, want het is des Vaders welbehagen, u het koninkrijk te geven.» Jezus Christus is met u en zal met u zijn in eeuwigheid. Weldra zult gij Hem in heerlijkheid aanschouwen en het lied der verlossing tot in alle eeuwigheid aanheffen, met al de vrijgekochten door zijn dierbaar bloed. Begint het maar meer en meer reeds hier op aarde!

Hem zij, met den Vader en den Heiligen Geest, lof en prijs! Amen.

Uw macht is groot, uw trouw zal nooit vergaan!

Al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan.

De heiligheid is voor uw huis, o Heer!

Eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer!

Psalm 93 : 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXVI.

DE KERK IN BETREKKING TOT DEN HEERE.

DOOR

J. LANGHOUT,

PREDIKANT TE ANJUM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en liefelijk leunt op haren liefste? Onder den appelboom heb ik u opgewekt, daar heeft u uwe moeder met smart voortgebracht, daar heeft zij u met smart voortgebracht, die u gebaard heeft.

Zet mij als een zegel op uw hart, als een zegel op uw arm: want de liefde is sterk als de dood; de ijver is hard als het graf: hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren.

Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten eenen male verachten.

Hooglied 8 : 5—7.

De vraag, in het begin van onze tekstverzen te vinden, treffen we ook aan in het zesde vers van hoofdstuk 3. Op geen van beide plaatsen is echter aangewezen, wie ze heeft gesteld; vandaar, dat sommigen denken, dat de dochteren van Jeruzalem ze hebben gedaan, anderen, dat ze kwam van de lippen van den bruidegom der bruid, dit is Christus. Wie zij betreft, schuilt echter geenszins in het donker. De opkomende uit de woestijn is de kerk des Heeren, en ook in haar elke ziel, die Christus aankleeft, omdat zij één Geest met Hem is geworden. Den vrager zweeft, naar onze bescheiden meening, het beeld van het volk Israel voor oogen. Veertig jaren zwierf dit volk in de woestijn rond; eindelijk kwam het in het land der belofte, doch als volk wedergeboren. Dit wil niet zeggen, dat ieder, die tot dat volk behoorde, wedergeboren was, vernieuwd door den Heiligen Geest; maar uit de woestijn kwam

een ander geslacht op, dan daarin was getrokken. Allen toch, die door de Roode Zee gingen op een leeftijd van boven de twintig jaren, vielen in de wildernis, Jozua en Kaleb uitgezonderd. Eveneens komt de kerke Christi op uit de woestijn, zij klimt op, dat is, zij komt uit den natuurstaat als vijandig aan God tot een wandelen aan des Heeren hand. Wat ze wordt, werd beschreven onder anderen in Ps. 63 en 73. In den eersten lezen we vs. 9: »Mijne ziel kleeft U achteraan», en in den laatsten vs. 23 en 24: »Gij hebt mijne rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door uw raad.» Het komen tot dien staat gaat echter met moeite vergezeld, dit geeft het woord opklimmen te kennen; het is, of een hooge berg moet bestegen. De kerk komt op, klimt op uit de diepte des verderfs tot de hoogte van Gods gunst, en dit niet zonder aan velerlei gevaren onderworpen te wezen; zonder vele moeiten te moeten doorworstelen. Bunyan stelt dit voor in zijn pelgrimsreize door »Christen» spoedig, nadat hij de stad »Verderf» was ontvlucht, in den poel »Mistrouwen» vele benauwdheden te doen smaken, ja, bijna te doen verzinken. Vandaar dan ook de lieflijke voorstelling: »Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn en liefelijk leunt op haren liefste!» Liefelijk leunt zij op haren liefste. Het beeld bekoort, omdat het zoo eenvoudig en geheel naar het leven is. Het geeft te verstaan niet alleen, dat de kerk, de bruid, aan de hand van den Bruidegom, den Christus, gaat; maar ook, dat zij Christus heeft aangegrepen en op Hem steunt, evenals de vrouw, als het zwakkere vat, leunt op den arm des mans, hem daar aangegrepen hebbende. En wat heeft dit te beteekenen? M.H., is het mogelijk, u in weinige woorden zulks te beschrijven? Omvat het niet alles? De getuigenis is: zij leunt, zij leunt op haren liefste; zij leunt liefelijk op haren liefste. In zichzelf krachteloos houdt ze zich vast, maar eilievsch wat besluit dit vasthouden veel! Zij is en kent zich melaatsch van den hoofdschedel tot de voetsool en daarom verdoemelijk voor God, maar verlaat zich op des Heeren gerechtigheid. Zij nam tot Hem, den Heere, haren Heere, de toevlucht en ziet Hem door het geloof als den eenigen, doch volkomen grond harer rechtvaardigheid. Zij is blind, wellicht beter gezegd onkundig, omtrent den weg, dien ze heeft te bewandelen, maar geeft zich aan zijne leiding over, Hem vasthoudende en volgende, waar Hij haar voert. Zij weet niet voorwaarts te gaan in den weg van Gods geboden, zij kent of vindt bij zichzelf geen voldoen aan den eisch van Gods heilige wet, maar Hij, de Heere, geeft haar door den krachtadigen invloed van zijn Heiligen Geest de geboden te betrachten en bedekt haar

gebrek. Zij weet, geen vrucht tot zijn eere te kunnen dragen, dan alleen door Hem; en daarom gedraagt ze zich van Hem geheel en al afhankelijk, maar tevens op Hem zich verlatende, op Hem vertrouwende, opdat Hij haar geduriglijk opvoere van uit de diepte van den geestelijken dood en het leven in haar onderhoude of, zoo het inzinken mocht, wederom wekke. Het is opmerkelijk, hoevele malen in den langsten der Psalmen, den 119^{den} namelijk, aangaande deze zaak getuigenis wordt afgelegd. Geduriglijk vinden we de bede herhaald: »o, Heere! maak mij levend!» nu met deze, dan met gene bijvoeging. Haar oogen zijn op den Heere, Hij is het voorwerp harer liefde en zij weet, dat Hij haar voert tot de begeerte van haar hart. Zij vertrouwt Hem volkomen en dat omdat het zijne haar wordt toebedeeld met volkomen bereidvaardigheid; zij leunt dan ook op haren liefste. De Heere getuigt, gelijk we vinden Joh. 10 : 27: »Mijne schapen hooren mijne stem. Ik ken dezelve en zij volgen Mij.» Vergeten we niet, dat »volgen» op »kennen» volgt. In het 15de vers van datzelfde hoofdstuk lezen we: »Eenen vreemde zullen ze geenszins volgen.» De Heere heeft zich haar geopenbaard, haar doen kennen als haren liefhebber, als die haar heil zoekt, en zoo is zij uitgelokt om op Hem te leunen. Zij leerde Hem kennen zooals Hij is, en leerde Hem dus beminnen; zoo is ze dan innig aan Hem verbonden geworden. Zij acht Hem haar Vriend, waarom ze ook roept in vers 1: »Och, dat Gij mij als een broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder.» Tusschen Hem en haar is geen vervreemding; het is niet, dat zij alleen door een of andere wet zijn verbonden, zooals op aarde niet zelden man en vrouw; Gods raad verbond hen, maar ook de wederzijdsche liefde. Hij gaf zich geheel aan haar; en zij, dit verstaande, belijdt door den Heiligen Geest: »Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.» Zoo leunt ze liefelijk op haren liefste, zijn gezelschap is haar zoet, zijne redenen zijn haar als honig, waarom de dichter zingt:

Hoe zoet zijn mij uw redenen geweest!
 Geen honig kon 't gehemelt beter smaken.
 Alleen door uw bevelen krijgt mijn geest
 Verstand van God en Goddelijke zaken.

Hij drukt haar aan het harte, en zij openbaart hare genegenheid in dat woord uit vers 3: »Zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij.» Er is een band van vereeniging, maar tevens is er gemeenzaamheid,

een hartelijk verkeer, en dit tengevolge van een zich in elkan-
der terugvinden.

Zoo wandelen deze twee genoegelijk samen; daartoe zijn ze
overeengekomen; zij is de zijne en geeft Hem met blijdschap
getuigenis in woord en daad. Zij geeft zich aan Hem over, wijdt
Hem haar leven, verlaat zich op Hem, waagt het met Hem.
Al de uitgangen van haar hart zijn naar Hem; in nood en
dood is zij aan Hem verbonden. Zij kleeft Hem aan met al
de liefde van haar arm hart. Dit alles vinden we beschreven
in het u voorgelezen gedeelte der Schrift, dat ons de kerk
des Heeren teekent:

- 1°. in haar belijden aangaande den Christus,
- 2°. in haar verlangen naar den Christus,
- 3°. in haar gehechtheid aan den Christus.

Misschien wekt onze voorstelling bij u eenige bevreemding.
De betuiging in het laatste gedeelte van vers 5 wordt ook
wel in anderen zin genomen, en naar sommigen meenen, met
meer recht. Zij achten, dat de Bruidegom aangaande de
bruid getuigt: »Onder den appelboom heb Ik u opgewekt,
daar heeft u uwe moeder met smart voortgebracht, daar heeft
zij u met smart voortgebracht die u gebaard heeft." En te
ontkennen valt het niet, dat de bruid, de kerk, opgewekt is
en wel door den Christus. Zij is opgewekt uit den slaap des
doods. We lezen in Joh. 5: »Voorwaar, voorwaar zeg Ik
u: De ure komt en is nu, wanneer de dooden zullen hooren
de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zul-
len leven." Onder den appelboom is zij opgewekt. De appel-
boom is de tegenstelling van den boom der kennis des goeds
en des kwaads. Men heeft daarin gezien het kruis, waaraan
Christus was gehangen, een vloek geworden zijnde. Aan
dat kruis nu is de kerk met smarte voortgebracht. De Heere
zegt: »Hoe word Ik geperst, totdat het volbracht zij!" Ook
vinden wij in Jes. 53: »Als zijn ziele zich tot een schuldoffer
gesteld zal hebben, zoo zal Hij zaad zien;" en in Joh. 12:
»Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Indien het tarwegraan in de
aarde niet valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien
het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort."

Geheel de Schrift wijst heen naar het lijden en den dood van
Christus, als den grond der rechtvaardiging des zondaars voor
God; doch eilieve! is het nu reeds daarom uitgemaakt, dat
de appelboom het kruis beteekent en dat niet de bruid, maar
de Bruidegom van opwekking getuigt? Het verband pleit voor

een andere opvatting. Het moet toegestemd, dat de eenvoudigste verklaring is, dat de Bruidegom hier sprekende optreedt, en van de bruid melding maakt, dat zij opgewekt is en met smarte voortgebracht; doch we vragen nogmaals: Staat dan het platvloersche immer met de waarheid gelijk; dat wil zeggen, ligt de waarheid immer aan de oppervlakte? Ons dunkt, de overeenstemming in den vorm der uitdrukkingen vraagt een andere verklaring. Er is geen wisseling van persoon; één en dezelfde persoon begint te spreken in vers 5b en gaat voort. Onze vaders hebben het ook in dezen zin genomen en op den kant in de Statenvertaling aangeteekend: »Dit zijn de woorden der Bruyt tot haren Bruidegom, denwelken zij als uyt den slaep opweckt, door haer yverigh gebedt." Het eerste gedeelte van deze uitspraak onderschrijven we gaarne, het andere meenen we niet te mogen beamen. De bruid zegt: »Onder den appelboom heb ik u opgewekt." Ons treft al dadelijk, hoe de verheerlijking van den Christus ook hier samenvalt met de belijdenis van eigen schuld.

De zaak staat aldus. De eerste mensch heeft, door te nemen van de vrucht van den boom der kennis des goeds en des kwaads, den Christus opgewekt, en deze boom wordt hier genoemd de »appelboom". De uitdrukking geeft dientengevolge te kennen: door de zonde van den eersten mensch, het nemen van de vrucht van den verboden boom, is het den Zone Gods mogelijk geworden, zijn genadige liefde te toonen; in den toestand der zonde kon Hij die toonen, ja, door dien toestand is ze mogelijk geworden. Gelijk het hart eener moeder door het zien van het diep treurig lot van haar kind bewogen wordt, zoo heeft de Zone Gods zich met het lot van diepgezonken menschenkinderen bewogen gevonden. Hij is opgewekt tot zijn werk om de schuld te verzoenen en daardoor redding te bieden. God zelf heeft Hem daartoe het lichaam toebereid; daarom volgt dan ook: »Daar heeft u uwe moeder met smart voortgebracht." De moeder is Eva zelve, aldus genoemd, omdat zij was de moeder aller levenden. Dit zeide niet slechts, dat uit haar alle volgende geslachten geboren zouden worden; immers, dan had Adam haar reeds aldus kunnen noemen, toen de Heere hen gezegend en tot hen gesproken had: »Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de aarde;" maar dit gaf te verstaan dat zij zou zijn de moeder van allen, die geestelijk zullen leven, omdat uit haar het beloofde vrouwenzaad zou worden geboren.

Zij geloofden de hun van God geschonken belofte, al bevond Eva tevens Gods bedreiging bewaarheid: »Ik zal zeer vermenigvuldigen uwe smart, namelijk uwer dracht; met smart zult

gij kinderen baren." In het geloof aan die belofte heeft Eva met smart haar zaad voortgebracht, en toen ze den eersteling daarvan aanschouwde, riep zij in zielsverrukking uit: »Ik heb eenen man van den Heere verkregen." Moet dit woord niet in verband beschouwd met dat andere uit Jeremia 31: »De vrouw zal den man omvangen"? Zij hoopte reeds haren Verlosser te zien, doch hoe bedroog ze zich! Verstaan we dit echter wèl! Zij bedroog zich niet in de belofte; dat ze de belofte geloofde, is boven allen twijfel verheven; haar uitroep toont het ons; doch zij vergiste zich in de toepassing daarvan. We vinden in Rom. 4, dat Abraham aan de beloftenis Gods niet getwijfeld heeft door ongelooft en toch heeft hij zaad bij Hagar verwekt. Omtrent het voorwerp der belofte dwaalde zij. De belofte had melding gemaakt van het vrouwenzaad, maar er verliepen eeuwen, vóódat de aangekondigde »Man" geboren werd; en zoo is door al die eeuwen met smart gebaard, met smart zijn kinderen voortgebracht, om te komen tot dat Kind, waarvan de profeet had gesproken in de woorden: »Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven!" en waarvan de engel in Bethlehems velden zong. »Heden is u geboren de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere!"

De gemeente, de bruid, belijdt den Christus, als de gave Gods, voor haar zonde noodig geworden en dat wel als het Wonderkind, onder den appelboom opgewekt en met smarte voortgebracht. Zeggen we te veel, verliezen wij ons op het veld van ijdele bespiegeling, zoo wij het aldus verstaan, dat van den Zone Gods wordt melding gemaakt, gelijk Hij is geopenbaard in de gelijkheid des zondigen vleesches? We worden naar het paradijs verwezen, om daar het oog te richten op schuld en genade. De appelboom herinnert aan snoode overtreding en afval, maar het opgewekt worden doelt op ontferming; het is slechts een andere vorm voor de gedachte, ook aldaar uitgesproken: »Ik zal vijandschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, tusschen uw zaad en haar zaad; datzelve zal u den kop vermorzelen en gij zult het de verzenen vermorzelen." In stille bewondering heeft de bruid dit verstaan; op haren Bruidegom heeft ze bij dit alles het oog; en zij wordt genoopt van Hem te belijden, dat Hij is dat aangekondigde Zaad en dat Hij in de gestalte van een dienstknecht verscheen, haar tot heil. Het is, alsof we reeds in de sferen des nieuwen Verbonds zijn overgezet, want Johannes schrijft in zijn eersten brief, hoofdstuk 4:2: »Hieraan kent gij den Geest van God; alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God."

God heb ik lief, want die getrouwe Heer
 Hoort mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen;
 Hij neigt zijn oor: 'k roep tot Hem al mijn dagen;
 Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer.

Ik lag gekneld in banden van den dood,
 Daar de angst der hel mij allen troost deed missen;
 Ik was benauwd, omringd door droefenissen,
 Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:

„Och Heer! och, wierd mijn ziel door U gered!”
 Toen hoorde God. Hij is mijn liefde waardig;
 De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
 En onze God ontfermt zich op 't gebed!

Psalm 116: 1, 2 en 3.

II.

De bruid vervolgt met en geeft uiting aan haar verlangen in deze woorden: »Zet mij als een zegel op uw hart, als een zegel op uwen arm.” Zij heeft lief, zij leunt op haren liefste, doch wenscht nog inniger aan Hem verbonden te wezen. Dit is een eigenaardigheid van het geestelijk leven, het staat immer naar nauwer vereeniging, naar meerdere genieting. We vinden hierin dan ook een kenmerk van waarheid. Wie de vroomheid nabootst, de godzaligheid in schijn heeft, kan met eigen toestand voldaan wezen, rusten in hetgeen hij werd; maar wie door den Heiligen Geest hongerend en dorstend werd gemaakt naar de gerechtigheid van den Heere Christus, wenscht altijd hooger genadegave. Paulus schrijft in zijn brief aan de Filippensen: »Niet, dat ik het alreede gekregen heb, of alreede volmaakt ben, maar ik jaag er naar.” De woorden der bruid doen wederom denken aan de voorbeelding des Ouden Testaments. De hoogepriester droeg de namen van de twaalf stammen Israels op de schouders en op de borst. Vergelijkt Exod. 28: 9—12 en 15—21. De schouder vertegenwoordigde het gezag, de uitoefening van macht, zooals we vinden, Jes. 9: »De heerschappij is op zijnen schouder.” Dit is hier uitgedrukt door het woord arm. Met de bede: »Zet mij als een zegel op uw hart!” is bedoeld het gedenken in liefde. De bruid staat naar nauwer vereeniging met den Bruidegom; zij vraagt van Hem, dat zij geheel en al onder

zijn hooge bescherming mag staan, want zij weet: »Hij draagt de banier boven tien duizenden.» Daarenboven smeekt zij van Hem, dat Hij haar in zijn teedere liefde gedenke.

Zij verlangt de zalige uitlatingen van zijn liefde onafgebroken te smaken en veilig neder te liggen onder zijn Goddelijke hoede. Wat het is, die te moeten derven, komt eenigszins uit in de bange klacht van Zion, te vinden in Jes. 49: »De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten.» Treffend wordt het ons beschreven in de zoo aangrijpende woorden van Ps. 42:

'k Heb mijn tranen onder 't klagen,
 Tot mijn spijsdag en nacht;
 Daar mij spotters durven vragen:
 Waar is God, dien gij verwacht?"
 Mijn benauwde ziel versmelt,
 Als zij zich voor oogen stelt,
 Hoe ik, onder stem en snaren,
 Feest hield met Gods blijde scharen.

En de Heere let op die klacht. Hij zoekt te overreden, dat er voor die klacht geen grond bestaat, want Hij antwoordt: »Kan ook eene vrouw haren zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten! Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds vóór Mij.» Eenzelfde verlangen vinden we door Nehemia nitgesproken in deze woorden: »Gedenk mijner, mijn God, ten goede!» Het is niet zonder reden, dat dit verlangen zoo vuriglijk is en zoo menigvuldig in de Schrift is uitgedrukt; immers, de kerk is hiervan overtuigd, dat in het gedenken des Heeren aan haar, en daarin alleen, al haar heil is gelegen. Kon de Heere haar vergeten, dan was het met haar gedaan. Zij zonk in de zonde terug.

David belijdt in Ps. 38: »Ik ben tot hinken gereed», en daarin staat deze man naar Gods harte niet alleen; neen, in dit opzicht zijn alle in Zion geborenen hem gelijk. In zichzelf enkel duisternis, zien zij uit naar licht; en alleen in den Heere is hun licht; in zijn licht zien ze het licht. Vandaar, dat de uitgangen des harten naar Hem zijn, want het licht is zoet en het is den oogen goed, de zon te aanschouwen. Zonder dat licht is er geen verkwikking; derven ze dit, dan verkeeren zij als in eene plaats der draken; banden des

doods omsingelen en beken Belials verschrikken, waarom de bange klacht oprijst: »o, Mijn God, wees niet verre van mij!" of: »Zeg tot mijne ziel: Ik ben uw heil." Onder de schaduw zijner vleugelen is veiligheid; daar is rust; daaraan strekt dan ook de begeerte; want ziet, daar wordt de ziele gesterkt door de troostrijke bevinding van Gods eeuwige liefde. Daar zinkt de ziele neder en verlaat zij zich eeniglijk en alleen op den Heere, want Hij wordt haar openbaar als van eeuwigheid haar reeds hebbende gekend, geliefd en gezocht.

III.

Het inzicht in die liefde noopt tot wederliefde! Daarom volgt ook: »De liefde is sterk als de dood" enz. De beelden, hier gebruikt, toonen ons de liefde in haar kracht. Zij wordt vergeleken bij de kracht van den dood; de ijver wordt gelijkgesteld met de hardheid van het graf.

Het valt niet te miskennen, dat de bruid de liefde in een heerlijk licht wenscht te stellen. De dood velt allen door zijne kracht; tegen hem bestaat of voldoet geen tegenweer. Hij zegeviert over alles en allen. Welk een hooge vlucht de geneeskundige wetenschap ook moge genomen hebben, de dood spot met al haar overleggingen, want tegenover hem staat zij machteloos. Nog immer geldt en tot in de verste toekomst zal gelden het woord van den grijzen Prediker, hoofdstuk 8 : 8: »De mensch heeft geen heerschappij over den dag des doods, ook geen geweer in dezen strijd." De ijver uit die liefde ontsproten, is hard als het graf. We zouden kunnen zeggen: onvermurwbaar, door niets tegen te houden. Het graf eischt de panden der innigste liefde, niettegenstaande de heete tranen der bedroefde liefhebbenden. Laat kinderen schreiende vertoeven bij, ja kermende vallen langs de geopende groeve van eene moeder, die teeder minde en zorgde, — de groeve merkt daarop niet, zij toont geen medelijden; nooit zegt ze: »Het is genoeg." Zwijgend verteert ze den een na den ander. Welnu, als de dood is de liefde, als het graf is de ijver! De liefde bekomert zich om niets, dat zich tegen de betooning dier liefde verzet. Hier is van diepe beteekenis en van kracht het woord onzes Heeren, Matth. 10 : 27: »Wie vader en moeder lief heeft boven Mij, is mijns niet waardig; en wie zoon of dochter lief heeft boven Mij, is mijns niet waardig." De voorbeelden zijn er om dit te staven.

In de Bijbelsche geschiedenis vinden we melding gemaakt

van een Ruth, die alles verlaat om haar schoonmoeder naar een vreemd land te volgen. Al is er in dat vreemde land voor haar geen verwachting, al maant Naomi haar aan om evenals Orpa tot haar volk en hare goden terug te keeren, zij blijft er bij: »Waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; want.... uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God.» Daarnevens meldt de geschiedenis der Christelijke kerk van een Perpetua, een jonge vrouw, die zich niet door de smeekingen van haar heidenschen vader liet bewegen, om haar geloof in den Heere Christus te verloochenen, maar uit liefde tot haar Heiland zich gewillig overgaf aan de folteringën, voor haar bestemd, wetende, dat boven Jezus' liefde niets kan worden gevonden. Menigeen heeft gevraagd, hoe deze dingen mogelijk zijn, en velen zullen het nog kunnen vragen. Wij vinden het antwoord in de uitspraak der bruid: »Hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren.» Zij zijn van Godswege gelegd en worden door Hem bewaard. Hij doet ze telkenmale weer opgløeien. Wel kan het gebeuren, dat de stiklucht der wereld ze doet verkoelen, maar daarentegen kan van een geheel uitdooven geen sprake wezen; de Heere bewaart haar kracht en blaast ze weer aan. Het is vuur van een eigenaardig soort. Eenigszins mag het vergeleken bij het zoogenoemde »Grieksche vuur». Dit was bij machte om onder water te branden en in brand te zetten. Door keizer Constantinus IV Pogonatus werd het met gunstig gevolg aangewend tegen de Arabieren, toen dezen een aanval op Constantinopel waagden, en wel, doordat het beneden den waterspiegel de schepen der Arabieren in brand stak. En toch is het uitnemender te achten, wat we lezen: »Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblusschen, ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken.» Wat wateren van vervolging ook voor Gods kerk op aarde mogen vloeien, ze zijn niet bij machte, dien liefdegloed uit te dooven; die liefde is uit God en schittert juist het heerlijkst in de tijden van vervolging. Wanneer Jezus in zijne schoonheid en beminnelijkheid wordt gezien, dan gaat Hij alles teboven, dan waagt de mensch alles om Hem. David bezingt de liefde tot Jonathan in 2 Samuel 1 en zegt ervan: »Uwe liefde was mij wonderlijker dan de liefde der vrouwen!» Wat moet dan wel getuigd van de liefde tot den eenigen Vriend, die liefhad tot in den dood en zelfs voor de zijnen, ofschoon zij vijanden waren, het leven liet! Er volgt: »Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten eenen male verachten.»

We zagen dit bevestigd. De Schrift zegt: »Wat zal iemand

geven voor zijn leven?" De martelaars gaven hun leven, het dierbaarste, het uitnemendste dus wat ze konden geven. »Men zou hem ten eenen male verachten"; dat is, men zou hem met medelijden, hoofdschuddend aanstaren, wijl hij zulk een onevenredige ruiling kon aanbieden. Hij toont door dezen voorslag niet te verstaan, wat hij doet, want de liefde tot Christus gaat alles, alles teboven; met haar is niets te vergelijken; geen vriendschap der wereld, geen schatten der aarde, geen genot in de zonde. De kerk hangt aan haren Christus op gansch bijzondere wijze; vandaar al de strijd, dien ze voert. Neemt Jezus weg of windt Hem voor haar in doeken en zij is ongelukkig. Voor een tijd kan ze het wellicht dulden; o ja, met schaamte moet het beleden, dat ze het dulden kon, want de ijver zonk, de liefde bekoelde; maar zij komt ook weder tot besef van haar gemis, en dientengevolge verlangt ze Hem terug, zoekt ze Hem te hervinden. M. H., het is, omdat er leven aan die kerk werd geschonken en dientengevolge behoefte aan voedsel zich openbaart. Veel kan de kerk toelaten uit de zucht om den vrede te bewaren of de moeite te ontgaan; diep kan ze zinken, omdat ze tegen den strijd opziet; maar verdrinken kan ze niet. Zij leeft uit God en wordt bewaard door den Heere. Hij doet haar weer opwaken en maakt haar gewillig om Hem in alles aan te kleven. En wat van de kerk moet getuigd, dit geldt ook van elke ziel, in haar gerekend. Een kind Gods kan zijn Heere uit het oog verliezen, het kan Hem vergeten in het midden der wereld, het kan Hem verloochenen, verlost door de wereld of uit zucht tot zelfbehoud, maar de liefde wordt weer aangewakkerd en het verfoeit zichzelf, dat het zóo de liefde des Heeren vergeten en miskennen kon en tracht dubbel lief te hebben; niet om daardoor het gebrek te bedekken of uit te wisschen, maar omdat de Heere in zijn trouwe hem bij vernieuwing deed opklimmen uit de woestijn.

Wenden we het overdachte toepasselijk aan, dan herhalen we het woord: »Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, liefelijk leunende op haren liefste!" en voegen de vraag er aan toe: »Mijn medezondaar, mogen wij uw naam daarachter plaatsen? Is het waar, dat gij moet gerekend onder hen, die optrekken naar Zion, met den Heere, hunnen Koning, aan de spitse? Sommigen, zoo niet verreweg de meesten, moeten echter hierop antwoorden door met het hoofd te schudden. Zij ontkennen dus, dat ze opklimmen uit de woestijn, en dat waarom? Eilieve, omdat Jezus hun Leidsman niet werd. Zij kennen den Heere niet in zijne ontferming, en verstaan dus niet, dat zij Hem door hun ongerechtigheid hebben opgewekt om zich

over te geven in den dood, opdat er voor moedwillige zondaren, overtreders van des Heeren heilig gebod, vergeving der zonden en eeuwige zaligheid zou wezen. De liefde des Heeren bleef hun bedekt; en daarom is het, dat zij zich niet door Hem aangetrokken gevoelen, dat zij de genieting der zonde begeerlijker achten, dan het wandelen aan de hand van zulk een goedgunstigen Heiland. Wat zijn de zoodanigen diep te beklagen, want zij zijn gelijk aan den jongsten zoon, die de betooning en genieting der vaderlijke liefde had versmaad en nu zijn buik begeerde te vullen met den draf, dien de zwijnen aten! Zij verderven zichzelf in hunne blindheid! Daarom, M. H.! in ernst, moet gij werkelijk nog onder dezen geteld? Behoort gij nog tot de vijanden Gods, dat wil zeggen tot de menschen, die leven buiten de erkenning van des Heeren heiligen naam? Kent gij dan dien Christus niet, die voor vijanden zich vrijwillig aan het kruis liet nagelen? Misschien meenen velen, dat ze Hem kennen, ofschoon hun hart koud bleef omtrent Hem, ofschoon ze niet het minste in zich gewaar worden van heilige drift om de zonde te verzaken en Gode alleen ter eere te leven. Zoodanigen bedriegen zich, want die den Heere kennen, moeten Hem beminnen, dat is, zij beminnen Hem volgens de wet der noodzakelijkheid, want al wat aan Hem is, is gansch begeerlijk. De kerk des Heeren belijdt toch in Jes. 26 : 8: »Tot uwen naam en tot uwe gedachtenis is de begeerte onzer ziel." Onderzoeken daarom een iegelijk of hij, buiten hope gebracht vanwege zijne verdoemelijkheid voor God, dien Heere heeft leeren aangrijpen, opdat Hij hem zou doen opklimmen uit de woestijn en voeren naar het land der belofte. M. H.! zeker iemand schreef bij deze plaats en terecht: »Het is van tweeën één; of opklimmen uit de woestijn, of dieper daarin verdwalen, en dan omkomen." Mocht het een ieder onzer ter harte gaan!

Anderen durven het misschien niet aan, om te belijden, dat hun naam daarachter mag worden gezet. Het is hun te veel, te gelooven, dat zij op den weg naar het hemelsch Kanaän wandelen. Vatten we het wèl, zij aarzelen, om het vele gebrek, dat zij in zichzelf waarnemen, omdat ze, gelijk ons formulier des heiligen Avondmaals het beschrijft, »geen volkomen geloof hebben", of ook, omdat ze niet lieven den Heere, hunnen God, met zulk een ijver, als de bruid hier teekent. Dezen moeten terechtgewezen, want zij zien te veel naar één zijde, dat is, zij zijn éenzijdig. Men heeft wel eens gezegd: »Het geloof heeft twee oogen; het eene ziet op Jezus, en het andere naar binnen;" zou het zoo geheel mis zijn? Onze Heidelbergsche Catechismus spreekt onder de drie stukken,

welke noodig zijn om in den beschreven troost zalig te leven en te sterven, ook van deze twee: kennis van zonde en ellende, en van den weg der verlossing. Hun euvel is: zij zoeken Jezus in zichzelf en Hij is buiten hen. Zij oordeelen eerst der ellende te moeten zijn ontworsteld, om te mogen hopen; doch de Schrift zegt, Job 36: 15: »Hij zal den ellendige in zijn ellende vrijmaken.» In zijn ellende. M. H.! verstaat gij het wel?

Het opklimmen uit de woestijn is niet het nederliggen in de vlakte; de moeite, daaraan verbonden, duurt tot aan de poorte des doods; zoolang houdt dientengevolge ook de ellende aan; in het doorwaden van de Jordaan des doods ligt alleen de geheele ontheffing van alle ellende. Paulus zucht dan ook nog: »Ik, ellendig mensch!» en dat ofschoon hij weet, dat de Heere naar de belofte van het verbond der genade zijne wet in zijn hart heeft geschreven; want deze strijdt tegen de wet, die in zijne leden is; en dat, ofschoon hij weet, dat de Heere zijn pand voor hem heeft weggelegd en machtig is dat te bewaren. Zien we dan wèl toe, opdat we den grond onzer hope niet deelen tusschen den Christus en onze gewaarwordingen. Christus is alleen de grond. Hij is alles voor ellendigen, want Hij heeft met éene offerande volmaakt al degenen, die geheilgd worden. Zoo is het dan niet noodig, dat aan zijn werk iets door ons wordt toegevoegd. Zijn werk is volkomen. In dat werk alleen heeft men te rusten, alleen dat werk heeft men te beamen. Misschien ligt juist bij velen de oorzaak daar, waar zij die het minst vermoeden. Zij keuren zich te ellendig en ze zijn werkelijk van hun ellende niet genoeg overtuigd. De zaak staat aan hun zijde hopeloos, dan zij wel meenen. Want ziet, wat ze nog acuten te hebben, moet hun zelfs nog ontvallen. Zij moeten alles verliezen om geheel hulpeloos, door den nood gedreven, Christus te zoeken en aan te grijpen en op Hem te leunen. De dichter van Ps. 72 zingt:

't Behoeftig volk, in hunne nooden,
 In hun ellende en pijn.
 Gansch hulpeloos tot Hem gevloten,
 Zal Hij ten redder zijn.

Ook kan het wezen, dat iets anders ons belet, de dierbaarheid van Christus ten volle te zien. De Schrift teekent ons een Bartimeüs aan den weg, roepende tot den Heere om genezen te worden. De Heere hoort hem, en gebiedt hem tot Hem te komen; doch ziet, nu is er iets dat Bartimeüs tegenhoudt, om haastelijk tot den Heere te naderen; het is zijn mantel.

Hij werpt dien echter van zich. Zouden er onder de heilzoekende zielen niet zijn te vinden, die ook nog, door een mantel of, wie weet, welke zaak vast te houden, opgehouden worden?

Dit mag zoo niet blijven. Bartimeüs stelt een voorbeeld, het navolgen ons overlatende. Hoe! M. H.! gij kunt alles niet verlaten? We vragen u dan: Is Jezus' liefde u niet zoet? Noopt zij u niet Hem lief te hebben met een onverdeeld harte? Het moet toch beleden, dat niet gij uw naam achter dat woord: »Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, liefelijk leunende op haren liefste!" hebt gezet, maar Hij, ja Hij, uit eeuwige ontferming. Eerst stierf Hij voor u, en daarna trok Hij u met liefdekoorden, om u te redden van het eeuwig verderf en te zaligen in hope; en daarenboven bereidt Hij u plaats in de stad, die fundamenten heeft, welker kunstenaar en bouwmeester God is. Gaat het dan aan, om zich Laodiceesch omtrent Hem te gedragen? We zouden zeggen: onmogelijk! Welnu dan, vange Gods lieve volk, dat opklimt uit de woestijn, aan, met Hem geheel het harte te wijden, Hem lief te hebben met alle krachten! En vindt het zich hiertoe niet bekwaam; och, dat het dagelijks stilsta bij wat zijn Heere heeft gedaan en nog doet om het volkomen te zaligen! Richt Gods volk het harte hemelwaarts met de verzuchting:

Neig mijn hart en voeg het saam,
Tot de vrees van uwen naam!

AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XXXVII.

IN DE DAGEN ZIJNS VLEESCHES.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Dewijl zijn ziel Mij teer bemint
(Dus laat God zelf zich hooren),
Heb Ik voor hem, als voor mijn vriend,
Een heilrijk lot beschoren;
Omdat hij mijnen naam erkent,
Zal hem mijn gunst verzellen;
Ik zal hem redden uit de ellend
En op een hoogte stellen.

Hij zal, in alle ramp en pijn,
Tot Mij om uitkomst zuchten,
En Ik gestadig bij hem zijn,
In al zijn ongenuchten.
't Gevaar zal Ik hem doen ontvliên,
Zijn levensdagen rekken;
'k Zal hem mijn eer en heil doen zien
En nooit mijn hulp onttrekken.

Psalm 91 : 7, 8.

Die in de dagen zijns vleesches, gebeden en smeekingen tot dengene, die Hem uit den dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vreeze, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden.

En geheiligd zijnde, is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.

Hebr. 5 : 7—9.

Aan het einde van het vorige hoofdstuk heeft de apostel de geloovigen en heilbegeerigen bemoedigd, door te zeggen: » Wij hebben een grooten Hoogepriester." Gelijk wij weten, een

hoogepriester onder Israel offerde tot verzoening der zonden des volks, was, ook voor zijn eigen zonde verzoening doende, voorbidder des volks bij God, en legde den zegen des Heeren op het volk. Nu zegt de apostel tot troost en moedgeving voor de heilbegeerigen: »Wij hebben eenen zeer grooten Hoogepriester, want Hij is door de hemelen doorgegaan; door deze zichtbare hemelen heen is Hij gezet ter rechterhand Gods." Dus wel een grooten Hoogepriester. Maar men zou kunnen zeggen: »Is Hij niet te groot en te heerlijk, om zich in te laten met zulke zwakke en ellendige menschen, als wij zijn?" De apostel antwoordt: »Neen; want Hij is ook zelf onderhevig geweest aan al onze zwakheden en aanvechttingen, beproevingen en verzoekingingen; maar dit is het heil-aanbrengende onderscheid alleen: z o n d e r z o n d e." En die twee stukken — aan de eene zijde de verhevenheid van dezen Hoogepriester, wien het koninkrijk gegeven is, aan de andere zijde zijn laag nederbukken, omdat Hij, ook zelf met zwakheid eenmaal omhangen en in alles verzoekt, een medelijdend Hoogepriester is — die twee stukken, gepaard, zijn voor de heilbegeerige ziel een grond van vrijmoedigheid. »Laat ons dan", zegt de apostel, »met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd."

En zie, dat ontwikkelt hij nu in dit hoofdstuk nader; het troostvolle en heilaanbrengende van die twee stukken: de grootheid van dezen Hoogepriester en zijn medegevoelen met de ellendigen. Hij zegt: Wel, ziet eens, hoe het was in den tempeldienst, onder de schaduwen. De hoogepriester werd uit de menschen genomen, om de zaken der menschen bij God uit richten, om te offeren gaven en slachtofferen voor de zonden. Waarom uit de menschen genomen? Wel, zou hij de zaken der menschen bij God recht behartigen, dan moest hij toch immers behoorlijk medelijden kunnen hebben met de onwetenden en dwalenden. Nu, zegt de apostel, dat kon hij; want hij was ook zelf met zwakheid omvangen, waarom hij ook, gelijk voor het volk, alzo ook voor zichzelf, offeren moest voor de zonden. Maar, hoewel hij uit de menschen genomen werd, hij werd genomen. Niemand nam zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen werd, gelijkwijs Aäron.

Dat laatste geldt ook van Christus, zegt de Apostel.

o, Geloovigen en heilbegeerigen, zegt hij, ziet eens, welk een Hoogepriester er voor u is. Hij is wettig tot zijn ambt gekomen; Hij is geroepen door God. En wat was het een heerlijk persoon, die er toe geroepen werd. De Zone Gods,

van eeuwigheid gegenereerd. Nu, diezelfde God, die tot Hem gesproken heeft: »Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik U gegene-reerd,» heeft ook tot Hem gezegd: »Gij zijt Priester in der eeuwigheid.» Geen voorganger en geen opvolger heeft Hij, juist als Melchizedek. En zijn priesterlijk altaar is tevens zijn koningstroom, als bij Melchizedek.

Nu, heilbegeerigen en geloovigen, welk een Hoogepriester, om het werk van een hoogepriester bij u te doen en voor u te doen bij God! Uwe zonden weg te nemen. Als Voorbidder voor u te staan bij God. Den zegen des Allerhoogsten op u te leggen. Welk een Hoogepriester! Gods eigen en eeuwige Zoon! Van dien God, die Hem genereerde, er toe geroepen! De stemme dier roeping klonk reeds in de eeuwigheid, eer de bergen geboren waren. Met een eeuwige koninklijke macht bekleed, om deelachtig te maken, om te bewaren en te behoeden, om te verheerlijken! Een eeuwige en een eenige Hoogepriester. Geen voorganger, geen opvolger!

Maar éene bedenking blijft nog eenigermate. Och, de hoogepriester, uit de menschen genomen, wist zoo bij eigen ervaring onze zondigheid, onze verkeerdheid, Gods ongenoegen daarover, en ook onze zwakheid en ellendigheid, de aanvechting en verzoeking, die ons omstrikken en die ons ziften kan. De hoogepriester, uit de menschen genomen, stond den menschen zoo na. En hoe is dat nu met dezen Hoogepriester, die hooger dan de hemelen geworden is?

Die bedenking wordt allerheerlijkst opgelost in onze tekstwoorden. En wij hopen, dat de Geest des Heeren er ons bij in moge leiden. Mocht het wezen om begeerig te maken naar dezen Hoogepriester. Mocht het wezen tot opbeuring van verslagen harten. Mocht het in alles wezen tot zijne eere!

o Volk, zegt de apostel, deze Hoogepriester heeft gekend de dagen zijns vleesches. Dit beteekent nog iets meer, dan de dagen, waarin Hij in de menschelijke natuur verkeerde. Want Hij is nog in den hemel, in de waarachtige menschelijke natuur; en Hij zal die natuur tot in eeuwigheid niet meer afleggen. Maar waarom is die waarachtige menschheid van den verheerlijkten Christus voor de heilbegeerigen en geloovigen zulk een krachtige vertroosting? Juist omdat die menschelijke natuur van Christus vóór hare verheerlijking en verhooging een staat van vernedering en zwakheid gekend heeft. Mochten wij in Christus geen andere menschelijke natuur aanschouwen, dan de verheerlijkte; och, dan zou Hij kunnen schijnen toch nog achter te staan bij de hoogepriesters, die al eer uit de menschen genomen werden, en, ook zelven

met zwakheid omvangen, medelijden met de onwetenden en dwalenden konden hebben, en dies hunne zaken bij God uitrusten. Maar nu mogen wij opmerken, dat die Hoogepriester gekend heeft de dagen zijns vleesches, dat wil zeggen de dagen, waarin zijn menschelijke natuur juist zoo was als de onze nu nog is, alleen dit uitgenomen, dat er in Hem geen zonde gevonden is. Ziet — zult gij zeggen — dit laatste was toch een groot onderscheid; en, de Heere zij geprezen, dat was het ook. Want alleen een mensch Christus Jezus, die zonder zonde was, kon onze Borg en Middelaar, kon onze eeuwige Hoogepriester zijn. Maar — bedenk dit wèl — op dien Reine en Rechtaardige heeft God de zonden gelegd van allen, die zalig worden, om al haar bittere vruchten en al haar schrikkelijke straffen te dragen. Ziet, in ons is van de ontvangenis en geboorte tot den laatsten snik de zonde, en die was, o Fontein van gerechtigheid, die was in Christus niet. Maar al de ontluistering der menschelijke natuur, die een vrucht van de zonde is, was in Christus; alle zwakheid, waarmede die natuur door de zonde, omvangen is, was in Hem. Alle vlagen en stormen, waardoor vanwege de zonde onze menschelijke natuur kan geteisterd worden, daalden op Christus' menschelijke natuur in hare zwakheid neder. Alle donkerheid, die een zondig mensch benauwen kan, heeft zich gelegerd om zijne ziel. Alle ziftingen des Satans, waarin een zondig mensch komen kan, heeft Hij ondergaan. Alle pijlen van den toorn des Almachtigen, die een zondig mensch waardig is, zijn in Hem nedergedaald. Ziet, dat waren de dagen zijns vleesches; van de kribbe tot het kruis, maar inzonderheid in het laatste zijns lijdens; gelijk de apostel dan ook elders betuigt, dat Hij gekruist is door zwakheid.

o, Wat is het voor ons van belang, daar recht in te komen, in die dagen zijns vleesches, waarin de Heilige verkeerde. Want hier liggen voor de heilbegeerige ziel troostbronnen, in al hare zwakheid, in al haar ontluistering, in al haar beven, in alle donkerheid, die zich om haar legeren kan, in alle gevoel van Gods ongenoegen over haar zonde, in alle verzoeking, in alle zifting des Satans. Want in dit alles is de Heere Christus geweest, om er voor haar den vloek uit weg te nemen, en opdat Hij haar nu in den hemel een medegevoelend en medelijdend Hoogepriester zou kunnen zijn.

o, Geliefden! als alles donker is om de ziel desgenen, die God vreest: zwakheid, duisternis, beving, verbergung van Gods aangezicht, pijlen des Almachtigen, slingeringen der ziel, aanvechtingen en bestrijdingen des Satans, dan is de hemel

wel met nachtelijk donker bedekt; maar al zien ze het niet, er schittert voor hen een ster Jakobs, en dat is die Hoogepriester, die eenmaal was in de dagen zijns vleeschens, die de diepste diepte van dat alles gepeild heeft, opdat Hij er hen niet in zou laten verzinken.

Dus, geliefden, had Israel een voorrecht in den Hoogepriester, die uit de menschen genomen en van God geroepen was, omdat zulk een Hoogepriester, zelf met zwakheid omvangen, hunne nooden zoo kende en voor God kon brengen, o, nog nader, nog veel nader staat deze Hoogepriester Christus Jezus tot zijn zwak en ellendig volk. Want de Hoogepriesters der wet, och, behalve dat hun dienst geheel schaduwachtig was, konden zij slechts op gebrekkige wijze, bij eenige benadering, mede gevoelen en de nooden des volks mede dragen voor God. Maar deze Hoogepriester — geen zwakheid zoo groot, of Hij is er in gezonken. Geen donkerheid zoo schrikkelijk, of ze heeft zich gelegerd om zijne ziel. Geen bestrijding of aanvechting zoo hevig, of ze is op Hem aangestormd. Geen pijlen van Gods ongenoegen zoo bitter, of ze zijn in Hem nedergedaald. Geen vloek der wet zoo geducht, of Hij is er door afgesneden. Welk een Hoogepriester! o, Volk, Hij kent het dus alles, hoe gij zijt en waarin gij verkeert. En in dat alles zijn er bij Hem ingewanden der ontferming over u, bij Hem, uw Verlosser. Hij droeg dat alles met den vloek er in. Daarom zal er voor u nog een verborgen zegen in liggen.

Ja, zóo is de Hoogepriester. Maar wat was nu zijn offerande? Want de Hoogepriester der wet had voortreffelijke offeranden, duizenden van rammen, tienduizenden van oliebekken. Wat heeft deze Hoogepriester Gode geofferd, om de zonden des volks te verzoenen? Gebeden en smeekingen, met sterke roeping en tranen. Den Heere behagen geestelijke offeranden. »Zou ik stierenvleesch eten of bokkenbloed drinken? Offert Gode dank, en betaalt den Allerhoogste uwe geloften. En roept mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eeren.» Zie, dat is de geestelijke offerande. In den dag der benauwdheid te zeggen: De Heere is recht. Alles goed te keuren, wat Hij ons zendt. En daarbij: Maar op U zijn mijn schreiende oogen. In den dag der benauwdheid zich in de hand des Heeren te geven: Hij doe, wat goed is in zijne oogen!

o, Wie onzer gaat in dit stuk rechtvaardig nit, uit als een priester, die Gode zulk een offerande gebracht heeft? Geen gebed, geen smeeking, geen zucht vaak, schiet er over in den dag der benauwdheid; geen spoor van hartelijke goedkeuring van 'tgeen de Heere doet; geen toeverzicht; geen over-

gave in zijne handen; geen hopen en pleiten op zijne beloften.

Maar met welke offerande is deze Hoogepriester voor Gods aangezicht gekomen? Hij droeg de zonde der wereld. Hij droeg den oneindigen toorn Gods. Al werden alle menschen van den aardbodem, die ooit geleefd hebben of zullen leven, zalig, Christus had niet meer behoeven te lijden, niet dieper behoeven te zinken in helsche angsten. Hij was daar, om voor al zijn volk de schuld te betalen, den vloek der wet te dragen en aan Gods gerechtigheid te voldoen. Dat heeft Hij gedaan, niet als een held, gelijk de menschen zich een heros of held voorstellen, maar als een worm en geen man. Omdat het de dagen zijns vleesches waren. Omdat Hij geen sterkere menschelijken natuur had dan wij. Omdat Hij ons in alles gelijk geworden was, uitgenomen de zonde. Daarom een worm, en geen man. En dat heeft Hij goedgekeurd. Dat heeft Hij standvastiglijk gewild, van kribbe tot kruis. Dat was zijn gansche bedoelen. Dat was zijn lust. Zóo den wil zijns Vaders te doen; zóo de eeuwige zaligheid zijner verkorenen uit te werken. Dat Lam Gods, dat Lam, dat God verordineerd en gezonden had, legde zichzelf vrijwillig op het altaar; en vuur van den hemel stak het aan; en de rook, die er van opging, waren deze gebeden en smeekingen (het woord *smeeking* wil hier naar het oorspronkelijke zeggen: de smeeking van een door bloedschuld gedrukte, die met een olijftak in de hand zich bij het altaar nederzet en dan beveiligd geldt voor den bloedwreker), de rook, die er van opging, waren deze gebeden en smeekingen, met sterke roeping en tranen, als toen Hij zeide: »Nu is mijne ziel ontroerd, en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hierom ben Ik in deze ure gekomen. Vader, verheerlijk uwen naam!» Als in Gethsémané: »Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan! doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt!» en eindelijk: »Mijn Vader, indien dezen drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, uw wil geschiede!» Als aan het kruis: »Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!»

Die gebeden en smeekingen met sterke roeping en tranen en klachten waren de rook, die opsteeg van het Lam, dat zichzelf op het altaar had gelegd en door hemelvuur ontstoken werd. En daarom zegt de apostel: Dat was de offerande van dezen Hoogepriester. En wat bedoelden die gebeden en smeekingen? Verlossing van zichzelf? Afbuiging van het recht Gods? Neen, verre zij het. Weet gij, wat zij bedoelden? Dit: »Beschaam door mij de stille hope niet van hen, die U, o Heer der legerscharen, verwachten; laat

geen schande wedervaren aan hen, die U steeds zoeken in verdriet. Met mij verging hun hoop, o Israels God!" 't Was bij die gebeden en smeekingen te doen om de verlossing van hen, die Hij droeg op zijn hoogepriesterlijk hart, dat die niet zouden omkomen in Hem. Daarom riep Hij zoo tot dengene, die Hem uit den dood kon verlossen. Want de dood grijnsde Hem aan van alle zijden; niet alleen het sterven; dat ook; maar het sterven, de dood als het inslaan van den vloek der wet, gelijk het hemelvuur ergens inslaat; de dood, als de afsnijding, die God in zijnen toorn maakt met den zondigen mensch; de dood, als de verwerping van zijn aangezicht. Daar onder kwam de Borg en in Hem zijn geheele kerk; maar ook in dien ondergang stegen nog zijne gebeden en smeekingen met sterke roeping en tranen tot dengene, die Hem uit dien dood kon verlossen; en die smeekingen en tranen, die de vervulling van Gods vrederaad beoogden en de zaligheid der verkorenen, zij zijn de eenige offerande, door welke wij behouden kunnen worden; en dat reukwerk zal zijnen geur behouden tot in eeuwigheid voor het aangezicht Gods.

Maar Gij, o Heer! tot wien mijn ziel zich keert;
Sta niet van ver, mijn God, die 't al regeert!
Ai! haast U toch ter hulp; ik word verteerd

Door al de ellenden!

Red mijne ziel van 't zwaard dier booze benden,
Die schriklijk woën! Ai! red haar uit hun handen,
Daar ze eenzaam ducht 't geweld des honds, wiens tanden
Haar siddren doen.

Verlos mij van den leeuw, die woedt en tiert;
Verhoor mij, Heer! en red mij van 't gediert,
Dat, sterk van hoorn, rondom mij henenzwiert,
Mij staat naar 't leven!

Dan wordt uw naam door mij met roem verheven;
'k Zal uwen lof mijn broederen vertellen;
'k Heb, in uw huis, bij al mijn metgezellen,
Dan prijzensstof!

Psalm 22 : 10 en 11.

Hij is verhoord uit de vreeze. Het woord vreeze beteekent hier ontzetting, siddering, verschrikking. Daarin is Hij geweest, de Hoogepriester, die u zoo na bestaat, o volk, want het was in de dagen zijns vleesches. Wat benauwde zijne ziel zoo met vreeze? Psalm 22 zegt het. »Maar

Gij, Heere, wees niet verre. Mijn Sterkte, haast u tot mijne hulp. Red mijne ziel van het zwaard, mijne eenzame (dat wil zeggen, mijne verlaten ziel) van het geweld des honds. Verlos mij uit des leeuwen muil, en verhoor mij van de hoornen der eenhoornen." En waarom begeerde Hij verlossing? Hoort het antwoord: »Zoo zal Ik uwen naam mijnen broederen vertellen; in het midden der gemeente zal Ik U prijzen!" Dus de verheerlijking des Vaders en de zaligheid dier broederen, dat was de geur van het reukwerk zijner smeekingen. En dat kón de Vader niet afwijzen, want dat was juist de eeuwige raad des vredes; dat was de wil des Vaders, die Hem gezonden had; daarom steeg dit reukwerk op en Hij is verhoord uit de vreeze. Hij is verhoord uit de poorten des doods. De grendels der hel, die Hem omvingen, zijn verbroken. o, Al is het dan ook, dat iemand zijner broederen of zusteren thans uitroepen moet: »De banden des doods hebben mij omvangen, en de angsten der hel hebben mij getroffen, ik vinde benauwdheid en droefenis!" — de hel kan de zoodanigen toch niet meer houden als haar prooi; want deze Hoogepriester, die al de twaalf stammen Israels op zijne borst droeg, is eenmaal voor hen daarbinnen gegaan; maar de grendels moesten zich wederom voor Hem ontsluiten: Hij is verhoord uit de vreeze.

En o, wat ligt er nu een heerlijkheid in die tegenstelling, die de apostel thans maakt; eene tegenstelling, waarin de zaligheid van al zijn volk besloten ligt en die de apostel aldus uitdrukt, dat Hij in dien weg, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden.

Hoewel hij de Zoon was. Onder dit alles hield Hij niet op de Zoon te zijn, de Eeuwige en Eeniggeborene, dezelfde, van wien de Vader gesproken had: »Deze is mijn Zoon, mijn Geliefde, in denwelken Ik mijn welbehagen heb;" tot wien gesproken was: »Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek." Hij was de Verordineerde, de Gezalfde, de Voorgekende. Wie zou het gezegd hebben, als Hij gezien werd in zijne vernedering, een smaad van menschen en veracht van het volk? Dat is den Joden eene ergernis, den Grieken eene dwaasheid! Maar aan een enkele gaf de Heere het te verstaan. Aan den boetvaardigen kruiseling, aan den hoofdman bij het kruis. Nochtans, hoewel Hij de Zoon was, moest Hij als een mensch, met zwakheid omvangen, weder heelen, wat de eerste Adam verbroken had; weder opbouwen, wat wij nedergeworpen hadden. Zoo met een enkelen slag was in het paradijs de liefelijke ge-

rechtigheid voor God geheel uit den mensch weggeslagen. Door éene misdaad is de schuld gekomen over alle menschen tot verdoemenis. Nu moest door Hem, hoewel Hij de Zoon was, in de menschelijke natuur, met zwakheid omvangen, die gerechtigheid wederom aangebracht worden. o, Die gehoorzaamheid, die den heilbegeerigen en geloovigen uit genade zou worden toegerekend — Gods recht en hunne zaligheid eischten, dat het een beproefde gehoorzaamheid ware, die moest geoefend worden bij het al dieper en dieper zinken in de kaken der hel, bij het al verder en verder uitdrinken van den drinkbeker van Gods toorn, opdat ze ten slotte beproefd en volmaakt tevoorschijn mocht komen, als een eeuwige gerechtigheid voor al het ontbloote volk, om te vervangen de lompen hunner eigengerechtigheid, opdat ze ten slotte tevoorschijn mocht komen, die gerechtigheid, als een glans, en dat heil, als een fakkel, die brandt. Daarom moest Hij, hoewel Hij de Zoon was, gehoorzaamheid leeren uit hetgeen Hij leed. Er moest een volmaakte gehoorzaamheid aan God betoond worden in die zwakke menschelijke natuur. In die natuur moest voor onrechtvaardigen een volmaakte gerechtigheid uitgewrocht worden. En daarom moest teug na teug uit dien bitteren drinkbeker gedronken worden, en moest het lijden zóo diep gaan, dat God de zonde van zijn volk wel nog zocht, maar niet meer vond; zóo diep moest het gaan, niet alleen, omdat de verzoening der zonden zulk eene straf vorderde, maar ook, opdat de gehoorzaamheid daardoor zou voortgaan tot volmaaktheid des werks, tot algeheele ontplooiing. Hoewel Hij de Zoon was, nochtans heeft Hij gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden. Gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja tot den dood des kruises.

Zoo is Hij, zegt de apostel, geheiligd. Dat wil zeggen, zoo is Hij volmaakt gesteld. En zie, God heeft op zijn Gezalfde nedergezien, en de Heere heeft gezien, of er ook iets ontbrak aan de borgbetaling voor al die zielen, die met hunne zonden door zijn genade te doen zullen krijgen, en die het najagen van de ijdelheden en de begeerlijkheden der wereld leeren staken om na te jagen en te zoeken, dat hunne zonden voor God mogen uitgedelgd worden! Zie, daartoe zag God op zijn Gezalfde neder. En aan die borgbetaling ontbrak niets! En de Heere zag neder om te vernemen, of er kleederen der gerechtigheid en des heils verworven waren voor alle armen van geest, die naar de gerechtigheid zouden leeren hongeren en voor wie

het heil des Heeren begeerlijker zou zijn dan koren en most. En zie, de Middelaar stond daar als de Heere, hunne Gerechtigheid.

En God merkte er op, of nu wel genoegzame vreugdeolie bereid was voor degenen, die hier leeren door genade in de asch hunner zonden en hunner ellende neder te zitten, en of er ook een gewaad des lofs was aangebracht voor al die zielen, die klagen en kermen vanwege deze zaak, dat hun harte zoo ongeschikt is en hunne tong zoo onbekwaam om God te prijzen, en die het als het hoogste voorrecht leeren achten, dat ze nog eenmaal den Heere zullen mogen prijzen voor zijne goedertierenheden. En zie, voor die allen was vreugdeolie en een gewaad des lofs bereid, want de Zoon was voor hen verzonken geweest in de bitterste dreefenis en had daarin den Vadernaam nog geprezen.

En God zag verder uit den hooge neder op zijn gezalfden Zoon, of er ook voorzien was in de zwakheden en aanvechtingen en duisternissen, waaraan zijn arm volk hier op aarde onderhevig zou zijn; of er dan ook een barmhartig harte voor hen was in den Middelaar, een harte, dat dit alles verstond en hen daarin genezen kon, omdat Hij in dat alles ook was verzocht geweest. En zie, in de dagen zijns vleesches had hij al hun ellende gedragen, den Duivel der aanvechtingen en bestrijdingen ontwapend, en door zijn nederdalen in de diepste donkerheid der ziel hun een ster aan het firmament geplant, die niet meer zal ondergaan.

En toen God er op merkte, of voor zijn volk ook in hun laatste en bangste ure tegen dood, Duivel en heleen genoegzame verlossing bereid was — o zie, toen was deze Middelaar gestorven en begraven en ter helle nedergedaald, om den sterk gewapende te binden en zijne vaten te rooven en buit te maken de sleutelen der hel en des doods.

o, Wat is Hij dan geheiligd, wat is Hij volmaakt gesteld, die Borg en Middelaar; niets ontbreekt er in Hem, wat behoort tot de volmaakte en eeuwige zaligheid van al zijn volk. Het handschrift hunner zonden is uitgewischt en aan het kruis genageld, een volmaakte gerechtigheid is hun verworven, heiligmaking en volkomen verlossing zijn in Hem geschonken; in één woord: een oorzaak der eeuwige zaligheid is Hij geworden allen, die Hem gehoorzaam zijn.

o Zondaar, buig u dan voor dezen Koning! Omdat Hij zulk een Hoogepriester is, beleeft gij nog dezen Sabbatdag en wordt het u nog aangezegd en verkondigd, dat gij u zoudt bekeeren van uw ijdele dingen en goddeloosheden om u te wenden tot Hem, die van de hel kan verlossen. Wat

zult ge toch uwe ziel verderven in de ongerechte bewegingen en begeerlijkheden van uw hart; wat zult ge toch dingen najagen in deze wereld, die niet baten kunnen om uwe ziel te verlossen van het verderf, wanneer het u heden of morgen overkomt; terwijl hier een Verlosser en Middelaar is, die een schat is voor de ziele, die Hem zoekt, waarvan een enkele penning beter is dan alle koninkrijken der aarde?

Waarom, o fatsoenlijk en eerbaar mensch, zult gij u toch voor de eeuwigheid bedriegen en rampzalig maken met het samenflansen van de lompen uwer eigengerechtigheid en vroomheid, terwijl deze Hoogepriester een arm en naakt en ellendig en blind volk roept, om het te sieren met zijne duurverworven gerechtigheden?

En och, of de Heere voor zijne heilbegeerigen en geloovigen deze vrucht mocht geven van onze overdenking, door zijn genade, dat ze meer en meer van zichzelf mochten afgebracht worden, om alles, wat hun onbreekt, te vinden in de offerande, de voorbede en den Goddelijken zegen van dezen barmhartigen en medelijdenden Hoogepriester, opdat ze meer en meer komen mochten in den weg van die gehoorzaamheid des geloofs, die een kenmerk is van zijne verlostten.

AMEN.

Want God, de Heer, zoo goed, zoo mild,
 Is te allen tijde een zon en schild.
 Hij zal genade en eere geven!
 Hij zal hun 't goede niet in nood
 Onthouden, zelfs niet in den dood,
 Die in oprechtheid voor Hem leven.
 Welzalig, Heer! die op U bouwt
 En zich geheel aan U vertrouwt!

Psalm 84: 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXVIII.

BAR-ABBAS OF JEZUS?

DOOR

C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI,

RUSTEND PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Vraagt naar den Heer en zijne sterkte,
Naar Hem, die al uw heil bewerkte:
Zoekt dagelijks zijn aangezicht.
Gedenkt aan 'tgeen Hij heeft verricht,
Aan zijn doorluchte wonderdaan;
En wilt zijn straffen gadeslaan.

God zal zijn waarheid nimmer krenken;
Maar eeuwig zijn verbond gedenken.
Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.

Psalm 105 : 3, 5.

Is de gemeente des Heeren hier op aarde steeds in lijden en strijd, dit kan haar toch niet verwonderen, wijl ook haar Heer en Koning hierbeneden niets anders heeft gekend en Hij haar nooit het tegenovergestelde heeft voorgespiegeld. Herinnert u slechts, wat Hij den zijnen heeft gezegd: »Indien de wereld u haat, zoo weet, dat zij Mij eer dan u heeft gehaat. Indien gij van de wereld waart, zoo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld. Gedenkt des Woords, dat Ik u gezegd heb: Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen. Maar alle deze dingen zullen zij u doen om mijns naams wil, omdat zij Hem niet kennen, die Mij gezonden heeft.»

De gemeente des Heeren heeft dus gemeenschap aan het lijden haars Heeren, en dat is, als het wél met haar is, haar eer en haar vrengde, gelijk ook de apostelen zich hebben verblijd, dat zij waren waardig geacht om zijns naams wille smaadheid te lijden.

Doch ook in een ander opzicht heeft de gekochte des Heeren gemeenschap aan zijn lijden. Of heeft Hij niet om haar ongerechtigheden zoo zwaar geleden en zoo bangen strijd gestreden? Is Hij niet om haar overtredingen verwond en om haar ongerechtigheden verbrijzeld? Was Hij niet om harentwil veracht en de onwaardigste onder de menschen gerekend? Maar is het nu ook niet door Goddelijke genade haar zaligheid, de gemeenschap des geloofs en der liefde met dien lijdenden Knecht des Heeren, haar Borg en Koning, te mogen oefenen? Ja, is het voor haar niet ook heilzaam en heiligend, gedurig bij des Heilands lijden met haar aandacht bepaald te worden, en Hem met het oog des geloofs te beschouwen?

o Gewis, niets is meer geschikt om haar te verootmoedigen bij de gedachte aan eigen zonde en schuld, dan de oorzaak van zijn lijden, en hét zien van de vijandschap tegen God en zijnen Gezalfde, die er in het door de zonde van God vervreemde menschenhart schuilt. Maar het oefent ook een heiligenden invloed op haar uit, want het is zeer geschikt om haar te manen tot biddend waken en kinderlijk toevlucht nemen tot haar Heer en Zaligmaker, om door zijnen Geest geheiligd en in het spoor der gerechtigheid geleid te worden. En wordt zij er ook niet door bemoedigd en getroost onder al haar lijden en kruis? Verzinkt haar lijden niet bij dat haars Heeren als in het niet? Wordt het haar niet licht? En leert zij van dien Lijder niet het Gode waardig te dragen? Heeft Hij haar lijden niet door het zijne geheiligd en is Hij het niet, die haar kracht geeft, zoodat zij er niet onder bezwijkt?

Komt, slaan wij ook nu weder het boek des lijdens van onzen gezegenden Heiland op, en lezen en overdenken wij met biddenden ernst, wat wij opgeteekend vinden in het Evangelie van Mattheüs, hoofdstuk 27 : 15—21:

En op het feest was de stadhouder gewoon den volke eenen gevangene los te laten, welken zij wilden.

En zij hadden toen eenen welbekenden gevangene, genaamd Bar-abbas.

Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilatus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten, Bar-abbas of Jezus, die genaamd wordt Christus?

Want hij wist, dat zij Hem door nijdigheid overgeleverd hadden.

En als hij op den rechterstoel zat, zoo heeft zijne huisvrouw tot hem gezonden, zeggende: Heb toch niet te doen met dien rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in den droom om zijnentwil.

Maar de overpriesters en de ouderlingen hebben de scharen aangeraden, dat zij zouden Bar-abbas begeeren, en Jezus dooden.

En de stadhouder, antwoordende, zeide tot hen: Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten? En zij zeiden: Bar-abbas.

Wij hebben hier een der belangrijkste en meest beteekenisvolle gedeelten uit 's Heeren lijden voor ons.

In onze gedachten worden wij verplaatst voor den gerichtstoel van den Romeinschen landvoogd. De leden van den Joodschen Raad zijn zelve met hun gevangene naar den Romein gegaan om kracht bij te zetten aan hun eisch, dat Hij gedood worde.

In den vroegen morgen reeds hebben zij zich naar den landvoogd begeven, want met het oog op den naderenden Paaschsabbat is zoo groote spoed noodig. Bleef Hij tot na het feest in leven, dan, zoo vreezen zij, mocht de gunstige gelegenheid hun eens ontgaan om hun snood ontwerp te volvoeren. Zelve gaan deze schijnheilige ijveraars voor Jehova's eere niet in het huis van den heiden om niet ontreinigd te worden, doch of hun gevangene ontreinigd wordt, gaat hun niet aan. Deze is hun niet meer dan een heiden en een tollenaar.

De Romein verdraagt deze belediging, wijl het zijn vaste gewoonte is, om zich overal te voegen naar de godsdienstige gebruiken van de overwonnen volkeren. Hij begint de behandeling der zaak, die vóór hem gebracht wordt, volkomen naar recht. Zijn eerste vraag is, welke beschuldiging zij tegen den gevangene inbrengen. Doch deze vraag brengt de overpriesters niet weinig in verlegenheid. Zij willen blijkbaar niets daarvan weten, en antwoorden eenvoudig, dat Pilatus daarmede niets te maken heeft. Het moet hem genoeg zijn, dat zij dezen aan hem overleverden. Immers, zij zouden dit niet gedaan hebben, indien Hij geen boosdoener ware. Daarop hernam Pilatus, dat zij Hem dan maar moesten nemen en naar hunne wet oordeelen, indien zij den eisch des doods tegen dezen niet wilden rechtvaardigen.

Tot zoover handelt Pilatus volkomen naar den eisch des rechts. En de leden van den Joodschen raad zien zich thans gedrongen om beschuldigingen tegen Hem in te brengen, gelijk zij dan ook doen. Zij kiezen met opzet zulke, die indruk

moeten maken op Pilatus. Zij zeggen, dat hij een oproermaker is, die zich tegenover den Romeinschen keizer stelt. Welk een valsch getuigenis! Pilatus neemt den gevangene onmiddellijk in verhoor, en de uitslag is, dat hij geen de minste schuld in Hem vindt. Maar nu komt de raad met een andere beschuldiging voor den dag, als zou Hij namelijk het volk door zijne leeringen beroeren, er bijvoegende, dat Hij van Galilea was begonnen en het gansche land doorging tot Judea toe, alzoo van het noorden tot het zuiden. Van deze aanwijzing maakt de stadhouder gaarne gebruik. Herodes, de viervorst van Galilea, vertoeft met het oog op het Paascheest te Jeruzalem. Tot dezen zal hij den gevangene zenden, ten einde de zoo gewenschte inlichtingen te ontvangen, en tevens bewijst hij op die wijze Herodes, met wien hij op een gespannen voet staat, eene beleefdheid.

Maar hoewel Herodes en Pilatus van die ure weder vrienden zijn geworden, Pilatus heeft er voor de zaak zelve, die het gold, niet veel bij gewonnen. Nadat Herodes tevergeefs heeft getracht zich met den gevangene te vermaken, bespot hij Hem, en zendt Hem in een spotkleed, een witte candidatenmantel, naar den stadhouder terug, tevens verklarende, geene schuld in Hem te vinden. Nog eenmaal belijdt Pilatus openlijk Jezus' onschuld, maar tegelijk wijkt hij van den goeden weg af. Hij bemerkt de dreigende houding der Joodsche grooten, en nu wil hij nog wel altijd Jezus loslaten, doch tevens den Joodschen grooten eenigszins te wille zijn.

Van dit oogenblik af is het bij dezen man met alle recht en gerechtigheid gedaan. Hij wordt hoe langer hoe zwakker, de Joden daarentegen nemen toe in kracht en stoutmoedigheid, en drijven dezen ongelukkige voort op het hellend vlak, waarop hij zich thans heeft begeven, totdat hij de ongerechtigheid heeft bedreven, die hij verafschuwde, en waartoe hij zich niet in staat achtte. Ja, zelfs op het oogenblik, dat hij er zich aan schuldig maakt, wil hij zichzelf en anderen nog diets maken, dat hij er geen deel aan heeft.

Wat hij dan toch heeft gedaan? Hij zegt: »Zoo zal ik Hem dan KASTIJDEN en loslaten.»

Den onschuldige zal hij kastijden, om der overpriesteren wil, en dan loslaten. Hij wil de ongerechtigheid eenigszins dienen en tegelijk, en in meerdere mate, de gerechtigheid.

Opeens krijgt hij echter een inval, die hem, tenminste voor eerst nog, van de kastijding terughoudt. Hij heeft iets gevonden, dat hem, naar hij vertrouwt, uit alle verlegenheid redt. Er bestond in die dagen een gewoonte, die echter niet van oude dagteekening schijnt te zijn geweest, en ook niet op Goddelijke

inzettingen gegrond was, al heeft de groote Albestuurder haar ditmaal tot een verheven zinnebeeld willen verheerlijken. Op het Paascheest werd het namelijk den volke vergund om voor den een of anderen zwaren misdadiger de vrijheid te begeeren. Sommigen willen hierin een zinnebeeld zien van den uittocht der vaderen uit Egypte. Anderen zijn van oordeel, dat de Romeinen dit gebruik hebben ingevoerd ten believe van het overwonnen volk, om het gunstig te stemmen, wanneer op het hooge feest duizenden bij duizenden uit alle oorden des lands en der geheele wereld in de tempelstad waren saamgestroomd. Doch hoe dit ook zij, van deze gewoonte wil Pilatus zich thans bedienen om zich uit de verlegenheid te redden. Vluchtig de rij zijner gevangenen in de gedachten overziende, heeft hij spoedig den man gevonden, die hem voor het tegenwoordige doel het meest geschikt voorkomt.

De bedoelde persoon is zekere Bar-abbas, een bekende opvoermaker en doodslager. Dezen zal hij tegenover den Rechtvaardige uit Nazareth stellen, en dan twijfelt hij geen oogenblik, of het volk zal onmiddellijk de invrijheidstelling van dezen laatste eischen. De anders in politiek doorzicht niet misdeelde Romein is blijkbaar met blindheid geslagen. Of zou hij het niet weten, dat het volk te allen tijde — gelijk wij dat ook in onze dagen kunnen zien —, maar vooral in dagen van overheersching, tegenover een staatkundigen misdadiger, hoe ruw en wreed hij ook zij, tot versooning en zaechtmoedigheid is geneigd?

In de volle zekerheid van zijne zegespraal treedt Pilatus naar voren met de vraag tot het volk: »Wien wilt gij, dat ik u zal loslaten, Bar-abbas of Jezus, die genaamd wordt Christus?" — »Want", zoo voegt de apostel er bij, »hij wist, dat zij Hem uit noodigheid overgeleverd hadden." — De beschuldigingen, door de overpriesters tegen Hem ingebracht, waardoor zij Hem nu als een staatkundigen, dan als een godsdienstigen misdadiger willen doen kennen, hebben Pilatus daarvan voldoende overtuigd. Maar daarom juist was het zoo uiterst onvoorzichtig van hem om den Christustitel te bezigen, waardoor hun haat nog meer werd gaande gemaakt. De uitkomst zou dan ook voor den beginselloozen en onrechtvaardigen landvoogd niet dan bittere teleurstelling baren. Hij was geroepen om recht te spreken, en dat had hij moeten doen ondanks allen tegenstand en dreigement. Zoo hij waarlijk van de onschuld des gevangenen overtuigd was, gelijk hij was, blijkens zijn eigen ondubbelzinnige verklaringen, dan had hij Hem ook onmiddellijk in vrijheid moeten stellen, en zijne vrijheid,

zoo noodig met kracht van wapenen, moeten beschermen. Maar daartoe ontbrak het hem aan moed. Liever geeft hij de beslissing over het lot van den gevangene uit zijne handen in die der menigte, op wier menschelijkheid en rechtsgevoel hij rekent, teneinde zoo de vrijheid van den aangeklaagde te verkrijgen en zichzelf te vrijwaren tegen de woede der overpriesters. o, Hoezeer verlaagt hij den onschuldige! Hij pleegt dubbel onrecht jegens Hem. Maar hij verlaagt ook zichzelf en zijn ambt.

Nadat Pilatus aan het volk de vraag heeft gedaan, wien van de twee genoemden hij hun zal loslaten, plaatst hij zich weder op den rechterstoel.

Het volk wankelt. Doch nauwelijks bespeuren dit de overpriesters, of zij begeven zich onder de menigte, om haar ten gunste van Bar-abbas te bewerken, opdat hun prooi hun toch niet ontga. Terwijl zij daarmede bezig zijn, komt in allerijl een bode van Pilatus' vrouw tot dezen met de boodschap: » Heb toch niet te doen met dezen rechtvaardige, want ik heb heden veel geleden in den droom om zijn entwil." Wat de eigenlijke inhoud van den droom is geweest, weten wij niet, maar dit is zeker, dat zij van dezen Jezus gedroomd heeft, dat Hij rechtvaardig is, en dat het niet ongewroken zal blijven, zoo iemand zich aan Hem vergrijpt. Van het groot gewicht van haar droom overtuigd, haast zij zich, om haren man te waarschuwen, opdat hij zich niet aan dien rechtvaardige bezondige. Maar, helaas, het is reeds te laat! Wel heeft hij de rechtzaak, die hem was toevertrouwd, uit de handen gegeven, maar het volk heeft nog niet gekozen. Een hevige strijd wordt er in zijn binnenste gestreden. Zal hij de zaak van Jezus nog weer aan zich trekken en Hem in vrijheid stellen, of zal hij het nu maar zoo laten als het is? Als het volk zijne vrijheid eischt, dan is het voor hem toch wel zoo gemakkelijk. Dan kan Hij voor de overpriesters de schuld op het volk werpen. Maar indien het volk eens Bar-abbas koos! In dat geval, zoo meent hij, zal hij Jezus nog de vrijheid kunnen geven. Dit laatste behaalt ten slotte bij hem de overwinning. Maar onder al dien tweestrijd hebben de overpriesters het volk weten te bewerken, dat het vóór Bar-abbas kiest. En als nu Pilatus weder voor het volk treedt en zijne vraag zoo vriendelijk mogelijk herhaalt: »Wien wilt gij, dat ik u loslate?" dan dondert den ongelukkige uit duizenden monden een: »Weg met dezen, en laat ons Bar-abbas los!" in de ooren.

Beschouwen wij nu

eerst dezen Pilatus wat meer van nabij,
dan de menigte en hare leidlieden, en
eindelijk de beide personen, wier toekomstig lot
hier werd beslist.

I.

Pilatus zondigde hier ongetwijfeld tegen zijn ambt. Dit vorderde van hem, dat hij den onschuldige zou beschermen tegen het geweld der goddeloozen. Hoort, hoe de Heere spreekt tot de rechters der aarde: » Hoelang zult gijlieden onrecht oordeelen, en het aangezicht der goddeloozen aannemen? Doet recht den arme en den wees; rechtvaardigt den verdrukte en den arme. Verlost den arme en den behoeftige, rukt hem uit der goddeloozen hand." En wijl Pilatus zelf voor zijn gevangene getuigde, dat hij macht had Hem te kruisigen en macht had Hem los te laten, zoo moest hij nu ook getoond hebben, dat hij ten gevalle van niemand, hij zij groot of klein, aanzienlijk of gering, het recht wilde schenden. Zonder omwegen had hij den verdrukte moeten rechtvaardigen en den rechtvaardige moeten redden uit de handen der goddeloozen.

Pilatus heeft het hem van God toevertrouwde ambt verloochend, toen hij de macht, om den beschuldigde, die daar vóór hem stond, los te laten en tegen de woede der overpriesters te beveiligen, niet gebruikte, maar overgaf in de handen des volks. Had hij God gevreesd en op dezen vertrouwd, hij zou dit niet hebben kunnen doen, maar gewisselijk naar ambt en roeping hebben gehandeld ondanks alle dreigementen der Joden.

Pilatus handelde voorts in strijd met zijn eigen getuigenis en dat van Herodes.

Wat moet men denken van een rechter, die telkens de onschuld van een beklagde openlijk getuigt en desniettemin nalaat hem in vrijheid te stellen, ja die hem ten slotte ten gevalle der aanklagers laat geeselen en kruisigen? Is het wonder dat, waar hij eenmaal is begonnen zich bloot te geven, terwijl hij pal had moeten staan voor recht en gerechtigheid, de aanklagers steeds stoutmoediger worden, en niet rusten, vóór zij hun doel bereikt, hun wensch verkregen hebben?

Als zij maar volhouden, dan zal hij, die zoo duidelijke

blijken heeft gegeven van lafhartigheit en menschenvrees, ten slotte hun geheel te wille zijn. Had Pilatus geleerd, zich aan de Goddelijke wetten te onderwerpen, hij zou zijne toevlucht niet genomen hebben tot de vonden eener valsche wereldwijsheid, maar het recht met volkomen beslistheid vastgehouden en den Joden geen macht over zich gegeven hebben.

Nu echter doet hij te hunnen believe den Rechtvaardige geen geringe belediging aan. Immers, niet naar recht, maar naar gunst wil hij Hem loslaten. Daarenboven stelt hij den ook in zijn oog onschuldige op éene lijn met een algemeen erkenden booswicht, en geeft Hem daardoor over aan doodsgevaar, waaruit hij juist geroepen was Hem te redden.

Pilatus doet zich hier kennen als een beginsellooze, karakterlooze, onrechtvaardige rechter en de speelbal van anderen. En toch, in den aanvang deed hij alles goeds van zich verwachten, en toonde hij wel te weten, hoe het behoorde. Maar hij had een beschuldigend geweten, en dat hield hem gebonden. Hij was niet vrij. Reeds menigmaal had hij zijn stadhouderlijke macht misbruikt tegen de Joden, die een lastig en onrustig, ja veelzins oproerig volk waren. Aan menige wreedheid en menigen gruwel had hij zich schuldig gemaakt, zoodat de haat der Joden groot tegen hem was, en hij hen wederkeerig haatte. Maar juist daarom gevoelde hij zich nu niet volkomen vrij. Hij vreesde, dat, indien hij hun nu niet eenigermate te wille was of als hij den gevangene zelf losliet, zij hem dan bij den keizer zouden aanklagen, als spaarde hij een oproermaker, waardoor hij van medeplichtigheid zou kunnen worden verdacht. Zoo werd hij door zijne ongerechtigheden verhinderd om naar plicht en geweten te handelen. Zoo werd hij door zijn vroegere wanbedrijven tot andere en steeds gruwelijker voortgedreven.

Onder allerlei gedaanten ontmoeten wij zulke Pilatussen op het groote wereldtooneel. Niet alleen heeft menigeen in onze dagen aan Bar-abbas de vrijheid gegeven en Christus opgeofferd, door het recht uit zijne hand te geven. Maar hoe menigeen voert ook een strijd tusschen zijn conscientie en de vleeschelijke overleggingen van zijn verdorven hart! Zulken worden geslingerd door een dwarrelwind van allerlei overleggingen. Letten zij op de inspraak van hun geweten, dan worden zij gedrongen om recht en gerechtigheid te doen en vóór den Heere en de eere zijns naams te kiezen. Zien zij daarentegen op tijdelijk voordeel, eer en aanzien¹, genoegen en wat de wereld meer aangenaams biedt voor het vleesch, dan worden zij aangezet om tegen de stem hunner

conscientie in te handelen, God en zijn dienst prijs te geven, en zich naar het welbehagen der menschen te voegen. Gaarne zouden zij God en de wereld beide dienen, den Heere en de menschen tegelijk te vriend houden, hun geweten gehoorzamen en het goede der wereld behouden. Zij zoeken daartoe vele vonden. De overleggingen en redeneeringen van hun hart zijn vele, en velerlei middelen beproeven zij om hun doel te bereiken. Pilatus tracht zelfs nog, nadat hij den Rechtvaardige ter kruisiging heeft overgegeven, zichzelf te overtuigen, dat hij, hoewel hij geheel en al den Joden te wille is, nochtans vrij is van het bloed des Rechtvaardigen. Immers, hij heeft gedaan wat hij kon.

Zoo, en niet anders, is het einde van zulke dubbelhartigen en karakterloozen. Zij dienen ten slotte altijd de wereld, terwijl zij het beschuldigend geweten tot zwijgen willen brengen door allerlei logen en valsche redeneering.

Dat zijn geen mannen, geen persoonlijkeden, geen karakters. Het zijn ongelukkige menschen voor zichzelf en voor anderen; want hoe fier zij soms spreken, hoe trotsch zij zich menigmaal gedragen, hoe moedig zij zich voordoen, zij zijn trouwellozen, waarop niet te rekenen valt, dan voor zoolang zij er hun voordeel in zien. Zij kunnen de proef der standvastigheid niet doorstaan. Weet gij, waarom niet? Het zijn menschen, die zichzelf niet hebben verloren. Hun eigen ik is hun god. Zij missen alle hooger gezag dan van dat ik. Zij derven elken hechten grondslag, waarop zij kunnen staan. Zij zijn der wet Gods niet onderworpen. Zij hebben niet geleerd eigen zin en wil en begeerte onder hunnen God gevangen te geven. Daarom valt op hen niet te rekenen. Zij zijn niet te vertrouwen. Zij buigen zich altijd over naar die zijde, waar het meeste voordeel, eer, gemak of dergelijke is te vinden, en de minste kans voor verlies of moeite en verdriet bestaat. »Het is onmogelijk, dat iemand twee heeren kan dienen, want of hij zal den eenen haten, en den anderen liefhebben, of hij zal den eenen aanhangen en den anderen verachten. Gij kunt niet God dienen en den mammon.»

Daarom wordt overal in de Schrift, in Oud en Nieuw Testament, op een besliste keuze aangedrongen en gewaarschuwd tegen alle halfheid en tegen het hinken op twee gedachten. Ook in onze dagen is het wel noodig, dat met nadruk gewezen wordt op de noodzakelijkheid van zulk een besliste keuze, want aan halfheden en dubbelhartigen ontbreekt het tegenwoordig niet. En mannen van karakter zijn schaarsch!

Het is ook maar al te waar, dat een half toestemmen van

de waarheid en een erkennen van de halve waarheid door menigeen met blijdschap wordt begroet, en dat, niettegenstaande onze dagen overvloedig doen zien, wat daarvan te wachten is.

Zoo wordt ook in onze dagen een halve bekeering reeds toegejuicht, terwijl de Heere niet tevreden is, zoolang de zondaar zich niet tot Hem heeft bekeerd. Vandaar de roepstem en vermaning telkens herhaald: »Bekeert u tot Mij met uw gansche hart. Bekeert u tot den Heere.» Och, of allen dat bedachten, die meenen op den weg der bekeering te zijn! En dat zij, die zich bekeerd achten, eens ernstig, ja, mocht het zijn, biddend onderzochten, of zij inderdaad zóoverre in waarheid zijn bekeerd, dat zij met geheel hun hart tot den Heere zijn wedergekeerd, zoodat zij niets zijn, en de Heere hun één en hun al is, en zijn wil hun wil, zoodat zij niet meer zichzelf en leven, maar den Heere, wyl deze leeft in hen! Och, of het gedurig de bede van ons harte mocht zijn: »Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten; en zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg» Och, of wij alle karakterloosheid en dubbelhartigheid mochten haten, en dies met beslistheid ons harte den Heere geven, geheel en onverdeeld! Zoolang het zóover met ons nog niet is gekomen, zijn wij geenszins vrij van dubbelhartigheid en een hinken op twee gedachten. Zoolang wij niet door genade de wereld en het hare, ja alles buiten Christus, schade en drek hebben leeren achten om de uitnemendheid van Christus Jezus, zullen wij niet alleen immer een meer of minder harden strijd hebben, maar ook de wereld zal overwinnen. Zoolang wij niet in Christus met God verzoend zijn, mogen wij de uitnemendste gevoelens en gedachten koesteren over recht en gerechtigheid, moge ook onze conscientie spreken, — wij zijn niet vrij, maar gebonden door de zonde, en een speelbal van de wereld en haar overste, wij dienen de zonde en de ongerechtigheid. Zoolang zijn wij dan ook diep beklagenswaardige schepselen, die wanen macht te bezitten, en, ach, wij beseffen het niet, hoe machteloos wij zijn.

Hoe staat het nu in dit opzicht met u en met mij? Oordeelen wij niet over anderen. Laten wij dat oordeel vrij over aan Hem, die de harten kent, en weet wat er in den mensch is. Oordeelen wij onszelven!

Nu dan, o Heer! wat is 't, dat ik verwacht?
Mijn hope staat op U alleen!

Verlos mij, door uw onweerstaanbre kracht,
 Van al mijn ongerechtigheên,
 En stel mij niet, getrouwe Toeverlaat!
 Den dwazen stervling tot een smaad.

Wanneer uw straf op eenen stervling stort,
 Omdat hij uwe wet vergeet,
 Verdwijnt zijn glans, zijn kracht vergaat in 't kort,
 Gelijk de schoonheid van een kleed.
 Waarover zich alom de mot verspreidt,
 Gewis, de mensch is ijdelheid!

Ps. 39 : 5, 7.

II.

Staan wij nu een wijle stil bij de menigte en hare leidlieden.
 Hoe wuft en onvast is de menigte! Een speelbal van hare
 leidlieden. Maar daarom is het ook zoo dwaas, haar het recht
 in handen te geven.

Vóór weinige dagen riep het volk met luider stem: »H o -
 s a n n a ! » Nu is het: »K r u i s H e m ! »

De groote menigte vreest God niet, is onbekeerd. Of wie
 zou durven beweren, dat de groote hoop geloovig is? »V e l e n
 z i j n g e r o e p e n , » zegt de Heere Jezus, »m a a r w e i n i -
 g e n u i t v e r k o r e n . »

De groote hoop moge al eenig natuurlijk bewustzijn van
 recht hebben, het verdorven zondaarshart sluit zich bij de
 zonde en de ongerechtigheid aan. Maar ook al spreekt een
 zeker natuurlijk gevoel van menselijkheid en een redelijk
 bewustzijn bij hen, zij hebben steeds behoefte aan leidlieden.
 Zijn dezen listig en welbespraakt, dan valt het hun niet moeie-
 lijk om de menigte te leiden naar hun wil, al is die met
 alle recht in strijd.

Ja, is het niet ook opmerkelijk? Hoe hoogmoedig en trotsch
 het van God vervreemde volk ook is, toch gevoelt het behoefte
 aan de leiding van menschen. Wie zich nu aan zulke handen
 overgeeft, is nimmer zichzelf gelijk. Daarom bevreemdt het
 ons niet, dat de menigte, door de sluwe priesters verleid,
 Bar-abbas voor Jezus kiest.

Zoo ziet gij, wat er wordt van hen, die in der menschen
 handen zijn. Zij worden een werktuig, dat nu eens ten goede
 en dan weder ten kwade gebruikt wordt.

M. H. Wilt gij u nooit tot zulk een werktuig of speelbal
 van menschenlijke willekeur verlaagd zien, och, of gij dan een
 schuilplaats mocht zoeken bij den Koning der koningen, u
 geheel in zijne handen overgeven en volkomen aan Hem toe-

vertrouwen mocht! Dat gij u dan met hart en ziel, met lichaam en krachten den Heere mocht geven! Hij zal u gewisselijk leiden op de paden des rechts en der gerechtigheid, en u met vaste schreden daarop doen gaan. Geen andere uitweg is er, om den verderfelijken en den mensch verlagenden invloed van de booze geesten en machten, die in en door de menschen op u zoeken in te werken, te ontgaan. Vele wegen zijn reeds beproefd, in onzen tijd niet het minst die van beschaving en ontwikkeling, maar zij alle hebben nooit iets anders dan teleurstelling gebaard. Het is waar, de weg, dien ik u zooveen mocht wijzen, is niet die des vleesches, want de Heere vleit niet noch streelt de zinnen door wereldsch vermaak. Hij eischt volkomen afstand van alles, wat de wereld ons biedt tot verstrooiing en zingenot, maar maakt hen, die waarlijk op Hem zich verlaten en leerden aan Hem genoeg te hebben, sterk, en leidt hen langs vaste paden.

Och, of ook ons volk, als volk, zich tot den Heere mocht wenden! De teekenen der tijden spellen niet veel goeds. Alleen zoo de vreeze des Heeren ons volk mocht vervullen, zouden wij de smarten en weëën, die komende zijn, zoo niet volkomen ontgaan, dan toch tebovenkomen. Want hoe bang het soms ook wezen kan, en hoe ook de stormen woeden en de nood klimt, de Heere houdt niet alleen zijn volk in stand, maar als de Almachtige en liefdevolle Vader doet Hij hun alles ten goede gediën.

Och, dat 's Heeren Geest in ons volk voer en het drong om zich op alle levensgebied, ook op dat van kerk en staat, den Heere en zijn onveranderlijken wil over te geven! Och, of de Heere door genade al zijn lieve kinderen daarin mocht doen voorgaan, gelijk niet alleen hun heilige en dure roeping is, maar waartoe ook de liefde huns Heeren hen dringen moet! Och, of de nood van ons volk hun ook recht op het hart gebonden mocht worden, waartoe vóór alles noodig is, dat hun steeds meer de oogen geopend worden voor dien nood, die met den dag wassende is.

Och, of het arme volk van Nederland, och, of een ieder van ons het recht duidelijk en overtuigend mocht zien, hoeveel sluwe en goddelooze leidlieden er in onzen tijd in kerk en staat zijn, die het volk verleiden, om Belial voor Christus, de wereld voor God te kiezen! Zij hullen zich in het schoone kleed van vrienden des volks, ijveraars voor de belangen des volks, voorstanders van vrijheid, wetenschap en vooruitgang. En onder al dien schoonen schijn verlagen zij het volk tot hunne handlangers en slaven, en maken het tot dienaars der zonde en der ongerechtigheid; storten het in steeds dieper

armoede en ellende en drijven het voort op den weg van het eeuwig verderf. Ja, ziet het en merkt het op, hoe zij het volk hoe langer hoe meer vervreemden van God en zijn dienst en zelfs van de oude maatschappelijke deugden.

Moge de Heere hen steeds meer in hun ware wezen en bedoelen openbaar maken en de oogen van het volk daarvoor openen, opdat het zich voor hun zoo verderfelijke leer wachte, zich niet aan hen toevertrouwe, hun geen gehoor geve, noch hen in hunne huizen ontvange. Dat zij de dagelijksche bede van alle getrouwe wachters op Zions muren!

Maar moet niet ook schaamte ons aangezicht bedekken, zoovelen wij van God tot leidlieden des volks zijn gesteld in zijn koninkrijk? Hoe ontrouw waren wij weleer in deze onze roeping! Hoe onoprecht, hoe leugenachtig! Hoe schandelijk hebben wij het volk verleid tot en zijn wij het voorgegaan in ontrouw aan en verloochening van den Koning der kerk en zijn hoog gezag! En hadden wij daarbij, voorzooveel wij geen blinde leidlieden der blinden waren, bewust of onbewust, wel een andere bedoeling, dan voor onszelven het gezag te bewaren, dat wij wederrechtelijk en in strijd met Gods heilige inzettingen hadden? Wij waanden ons priesters, die over het geloof en het geweten der ons toevertrouwde kudde heerschappij bezaten, of wilden althans niet ongaarne eenigermate als zoodanig worden aangemerkt.

Om des lieven vredes wille, uit gemakzucht, en soms ook wel om des gewins wille, hebben wij, helaas, de gemeente in rust gelaten, waar zij sliep, of haar geblinddoekt, waar zij de oogen opende.

Hoeveel hebben wij voor haar verborgen gehouden! En werden wij soms getrouw gemaakt, om haar en onszelven de zonden en gebreken, die in de kerken heerschende waren, te bekennen, dan lieten wij het gemeenlijk blijven bij eene klacht en eene verzuchting. Een enkel maal kwam het, ja, tot een gebed, waarin schuld werd beleden en gesmeekt werd om bekeering, maar het werd aanstonds tot logen gemaakt door de verklaring, dat er aan al dien jammer toch niets was te doen. Er werd dan ook zelfs geen poging gewaagd, om, in den weg der gehoorzaamheid aan Koning Jezus, een einde te maken aan al die logen en zonde.

Denken wij daarover nog weleens na? Is het ons nog gedurig tot zonde en schuld voor God? o, Maken wij er daarom dan toch ook niet allereerst een verwijt van aan het volk, zoo het nog in die zonde en logen blijft, die wij nu door 's Heeren ontferming den scheidbrief hebben mogen geven, maar wijten wij het allereerst en allermeeft aan onze jaren-

lange ontrouw. Zoeken wij nu de menigte met liefde, geduld en zachtmoedigheid te overtuigen van den zondigen weg, waarop zij zich nog bevindt, daarbij eigen ontrouw oprecht belijdende. En geve de Heere ons boven alles hen zonder ophouden in den gebede te gedenken. Want onze schuld is zoo groot, en zij is volstrekt niet daarmede goedge maakt, dat wij nu met die zonde gebroken hebben.

Zien wij toch ook toe, dat wij niet in den dwazen waan vervallen, alsof wij nu voortaan in alles getrouwe leidsleiden zullen worden bevonden. Zij het onze gedurige bede, dat de Heere ons getrouwe voorgangers en leidslieden make. Dat nooit heerschzucht, eigenliefde of zucht naar tijdelijk gewin ons moge drijven, maar dat 's Heeren geopenbaarde wil immer ons richtsnoer zij; daar moge dan van komen wat wil!

Doch de gemeente des Heeren bedenke ook, dat zij een oversten Leidsman heeft, aan wien alleen zij zich zonder beding heeft toe te vertrouwen en dien zij in alles moet gehoorzamen. En alle leidsman uit de menschen, van Hem haar gegeven, is Hem in alles onderworpen. Zietdaar het zuivere kenmerk van de ware, van Christus gestelde en graaggetrouwe leidslieden. Dezen heeft zij als zoodanig te eeren en te hooren, maar de anderen mag zij niet volgen, hen moet zij veel meer wederstaan. Ook haar mag geen valsche vredelievendheid, of gemakzucht, of gevoel van zwakheid of minderheid, of wat anders het zij, daarvan terughouden. Daardoor zou zij zich schuldig maken voor God. Want het gaat niet aan, dat de gemeente in den dag des oordeels zou kunnen schuilen achter haar herders en leeraars, en het oordeel, dat zij heeft verdiend, op hen doen nederkomen.

Daarom, gemeente des Heeren, zie ook gij toe voor uzelf, en bid den Koning zijner kerk, dat Hij zijne knechten getrouw make in het hun toevertrouwde ambt

Zoo zij er bij ambtsdragers en gemeente beiden een helder en levendig bewustzijn van eigen verantwoordelijkheid, van gemeenschappelijke afhankelijkheid van den Heere der gemeente, en dus ook een gemeenschappelijk aanloopen van den troon der genade met het oog op eigen en anderer behoeften.

III.

Wijden wij nu ten slotte nog een wijle onze aandacht aan de beide personen, wier toekomstig lot hier werd beslist.

De eerste, Bar-abbas, ook wel Jezus Bar-abbas genoemd, heeft ongetwijfeld de rol van een valschen Messias gespeeld. Hij was een oproermaker en had zich niet ontzien om bloed

te vergieten. Hij is dus een volksverleider en moordenaar. Als zoodanig is hij door de Romeinen gevangengenomen, gekerkerd en ter dood veroordeeld, terwijl de tenuitvoerlegging van het vonnis hem ieder oogenblik wacht. Doch niet alleen als bijzonder persoon staat hij hier voor ons, maar ook als een zinnebeeld van het gausche menschelijk geslacht met zijn afval van God, vijandschap tegen God en dood en doemwaardigheid voor God.

Of wat zijn wij anders dan oproerlingen tegen de allerhoogste majesteit Gods, stoute overtreders van zijn heilige geboden, ons in allerlei opzicht en ieder oogenblik betoonende vijanden van God en onze naasten te zijn? En wat hebben wij daardoor, naar Gods rechtvaardig oordeel, anders dan den eeuwigen dood verdiend?

Was voor Bar-abbas elk uitzicht op redding afgesneden, en bestond voor hem geen kans om uit zijn welbewaakten kerker te ontvluchten, aan loskooopen viel evenmin te denken. Met ons is het niet anders, M. H.

„Geen zondaar zal 't gewis verderf ontkomen.
Als in 't gericht door God wordt wraak genomen.’

En waarheen zouden wij ook de vlucht moeten nemen, om ons aan zijn machtigen arm te onttrekken? Wat hebben wij ook te geven tot lossing onzer ziele? Waarop zouden wij dus nog kunnen hopen? Doch ziet, hoe donker de toekomst voor Bar-abbas ook is, hoewel hij niets anders vóór zich ziet, dan de donkerheid des grafs en het ontzettend Godsgericht, opeens breekt er voor hem een lichtstraal door die diepste duisternis heen; neen, dat akelig donker is als opeens weggevaagd en heeft plaats gemaakt voor het helderst en heerlijkst licht. Zonder dat hij er iets van weet of vermoedt, heeft Pilatus — o wonderbare Godsbeschikking! — hem naast den Rechtvaardige gesteld, en aan het volk de keuze gegeven, wien zij willen dat hun losgelaten zal worden. Wordt deze Rechtvaardige verworpen, dan is hij, de goddelooze, behouden en vrij. Het volk doemt den Christus ten doode, en de kerker van Bar-abbas wordt niet alleen geopend, maar hij treedt in al de rechten des rechtvaardigen. Zoo is de Rechtvaardige den dood en het oordeel overgegeven, en hij, die dooden doemschuldig was heeft het leven ontvangen. Geheel zonder zijn toedoen is dit geschied. Het heeft hem niets gekost, zelfs heeft hij er niet om gevraagd, er niet eens op gehoopt.

Hoe zou ook ooit zulk een weg der verlossing in hem kunnen zijn opgekomen?

Niet anders is het nu met Gods volk, dat door genade tot zijn diepe verootmoediging in Bar-abbas zijn beeld mag zien en zijne behoudenis aan Gods wonderbare en genadige beschikking dank mag weten, daar Christus van den Vader in zijne plaats is gesteld, en Hij heeft geleden wat zij hadden moeten lijden. En deze Christus zelf heeft zich geheel vrijwillig met hen, de overtreders van al Gods geboden, gelijkgesteld, ja, al hunne overtredingen op zich genomen en den last van Gods toorn voor hen gedragen. »God heeft dien, die geene zonde gekend heeft, voor ons zonde gemaakt, opdat wij in Hem rechtvaardigheid Gods zouden worden.» Ook hiervan is het zoo waar, wat geschreven staat: »Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen niet is opgeklimmen, dat heeft God bereid dien, die Hem liefhebben.» Toen nu de vrijspraak van Bar-abbas uit de verwerping van den Christus was gevolgd, werden hem de kerkerdeuren ontsloten en zag hij zich in vrijheid gesteld. Dat het hem eerst te wonderbaar en daarom ongelooflijk voorkwam, kunnen wij ons voorstellen. Maar hoe ook ontzet en verbaasd over hetgeen hem gezegd werd, hij zal toch wel niet in den geopenden kerker zijn gebleven, maar dankbaar de vrijheid hebben aanvaard, die hem zoo wonderbaar als in den schoot werd geworpen.

Maar hoe is het nu met u, M. H. ? Hebt gij geloovig gebruik gemaakt van de rechtvaardiging uit genade in Christus Jezus, zooals die toch ook u van 's Heerenwege wordt verkondigd ? Of hebt gij haar totnogtoe stout verworpen ? Want wat is het anders, zoo gij niet gelooft in de verlossing, die in Christus is ? Eilieve, zegt mij, hebt gij u dan ook rekenschap gegeven van deze verwerping ? Of laat de blijde boodschap van verlossing u geheel onverschillig, zoodat gij er maar niet eens naar hoort ? o Daar zijn er zoovelen, die zich niet gevangen en gebonden weten, die ook geene oorzaak daarvoor kunnen vinden, en die daarom nog veel minder zich bewust zijn van hunne vloek- en doemwaardigheid. Dat zijn die ongelukkigen, die geheel blind zijn voor hun toestand; die in den valschen waan verkeeren, dat zij vrij zijn en vrijwillig in alles handelen; die geen kennis hebben aan Gods heilig en onveranderlijk recht, noch aan zijn wil, die in alles gehoorzaamd moet worden, noch aan hun dure roeping. Daarom verstaan zij des Heeren woord niet, dat spreekt van vloek over de goddeloozen, dat zondaars roept tot bekeering, en dat aan goddeloozen een lijdenden Borg verkondigt, die voor hen tus-

schentreedt bij den Vader. Hoe zouden zij nu gelooven in Hem? Neen, dat is niet mogelijk. Wie geen zondaar geworden is voor God, kan ook niet uit genade gerechtvaardigd worden. Wie zich geen gevangene kent, kan geen vrijlating aannemen. Wie niet in Bar-abbas zijn beeld heeft gevonden, kan in Jezus nooit zijn Borg zien, die voor hem is ingegaan in den dood. Hem laat het Evangelie koud, voor hem is het geen Evangelie. Hij kan het op den duur niet hooren, het is hem of een ergernis of eene dwaasheid. Hij is geen blijvende hoorder, of hij verhardt zich onder het gehoor, en hetgeen hem ten leven moest zijn, wordt hem ten doode. Och, of zulken onder ons niet mochten zijn! Wij vreezen er evenwel voor, dat er nog wel zullen wezen. U bidden wij toe, dat uwe oogen geopend mogen worden en gij geen ruste moogt hebben, zolang gij Jezus niet kent als uw Borg en Vrijspraak.

Dat toch is het geval met hen, die door Goddelijk genadelicht aan zichzelf ontdekten, dat zij en het Goddelijk doemvonnis over zich met eigen hand hebben moeten onderschrijven. Zij gevoelen behoefte aan verlossing, doch zij durven daarop evenmin hopen als Bar-abbas. Maar meent gij, dat zij nu ook evenals Bar-abbas vrij uitgaan, nu hun de vrijlating in Christus wordt aangekondigd? Meent gij, dat zij zich nu in Hem uit genade gerechtvaardigd weten? Helaas, neen, hun ongeloof staat hun menigmaal zóo in den weg, dat zij God niet eens op zijn Woord gelooven. Dat wonder van Goddelijk erbarmen zouden zij eerst willen doorzien, voordat zij het zonden kunnen gelooven. En dan komt hun zonde en schuld hun weer zóo groot voor, dat zij niet kunnen gelooven, dat Gods genade nog oneindig veel grooter is!

Zoo berooven zij zich moedwillig, door hun ongeloof, van de zaligheid, die hun van den Vader in den Borg was bereid, eer zij nog eenige behoefte daaraan gevoelden; wat zeg ik, eer zij waren. o Bekommerde en heilbegeerige zielen, hoelang zult gij nog in deze uwe ongeloofszone volharden en uwen God en Heiland daardoor onteeren? o, Dat uw ongeloof u tot zonde en schuld worde voor God! Buigt u ootmoedig, maar ook in blijde en dankbare aanbidding neder voor Hem, die u zoo groote zaligheid heeft bereid, en geniet het heil, u beschoren, tot eer en verheerlijking van Hem, die het u schenkt.

Maar ook, wie daartoe is gekomen, heeft nog zoo menigmaal met hetzelfde ongeloof te strijden. Niet één van Gods kinderen komt het hier geheel teboven. En daarom is het voor al Gods volk dan ook zoo heilzaam en goed, dat het gedurig bij het lijden des Heiland's stilsta en het in het rechte

licht beschouwe. Hoezeer leed de Heere Jezus ook hier! Insteede dat Pilatus, die zijne onschuld erkende en de verplichting, die op hem rustte om dezen onschuldige vrij te laten, openlijk uitsprak, Hem werkelijk ook de vrijheid gaf, hield hij Hem niet alleen gevangen, maar stelde Hem naast een oproermaker en moordenaar en gaf Hem bloot aan die pijnlijke vernedering, dat het volk Hem verwierp en Bar-abbas' vrijlating eischte.

Maar welk een zondaarsliefde openbaarde Hij hier ook! Als een machteloze en hulpeloze stond Hij daar en verdroeg Hij alles, ofschoon Hij zich volkomen van zijn Goddelijke macht en majesteit bewust was. Om uwentwil, o volk van God! heeft Hij dit onrecht, dit oordeel, deze verwerping verdragen, terwijl gij dit alles rechtvaardig van God hebt verdiend; want wat het Joodsche volk hier doet in vereeniging met Pilatus, dat hebt ook gij gedaan; en oeh, of gij nooit meer iets deedt, dat daaraan nog altijd herinnert! o, Laat toch het lijden uws Heilands en zijn ondoorgrondelijke liefde, daarin jegens u geopenbaard, u ernstig dringen om te allen tijde waakzaam en biddend te zijn, dat de begeerlijkheden des vleesches en de booze lusten der zonde over u niet heerschen. Ja, wilt ze hoe langer hoe meer zoeken te doodden. Gevoelt gij eenige neiging, waardoor gij van God en zijn dienst zoudt atzwerfen, waakt daartegen met vurige gebeden. Bedenkt, dat Gods goedertierenheid beter is dan het leven. Ziet ook toe, dat gij u nooit, in welken hevigen tweestrijd gij ook moogt komen, laat verlokken tot de slechte keuze. Hoeveel te schandelijker zou dit zijn voor u, die de liefde Christi en des Vaders hebt leeren kennen, ja, ook hebt gesmaakt, zoo waarlijk gij in Jezus als uwen Heiland en Borg hebt mogen gelooven. IJvert steeds met een heiligen ijver voor de eere van uwen Heiland, vooral in onze dagen, waarin zoo stout zijn eere wordt aangerand en zijn hoog gezag miskend. En moet gij daarom smaad of verdrukking verdragen van een ongeloovige en Gode vijandige wereld, of is miskening van de zijde der broederen en vervreemding van hen er het gevolg van, denkt dan om dit woord van uwen Heer en Zaligmaker: »De discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijn heer. Het zij den discipel genoeg, dathij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer. Indien zij den heer des huizes Beëlzebul hebben geheeten, hoeveel te meer zijne huisgenooten" En heeft diezelfde Heiland niet ook gezegd: »Zalig zijt gij, als de menschen u smaden

en, liegende, alle kwaad tegen u spreken om mij nentwil; verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen!"

Ja, is u hier niet reeds het Vaderhart en daarboven het Vaderhuis ontsloten, omdat Hij in uwe plaats van den Vader is verlaten geweest?

Is de hemel niet uw deel met al de hemelsche geneugten en wellusten, omdat Hij voor u tot de hel toe is nederge-
worpen? En wacht u niet de kroon der heerlijkheid, omdat Hij om uwentwil een doornenkroon heeft gedragen?

Als gij daaraan moogt denken, zou dan eenig kruis, zou dan eenige vijandschap, die gij om zijnentwil te dragen hebt, u nog ooit te zwaar kunnen zijn?

Maar staat er ook naar, gij, die gelooft, om door zijn genade en naar zijn voorbeeld uwe vijanden lief te hebben, te zegenen die u vervloeken, wel te doen dengenen, die u haten, en te bidden voor degenen, die u geweld aandoen en u vervolgen, »opdat gij moogt zijn kinderen uws Vaders, die in de hemelen is.» AMEN.

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven,
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlakt,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.
Welzalig is de mensch, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blanke oprechtheid voedt.

Rechtvaardig volk! verhef uw blijde klanken,
Verheugd in God, naar waarde nooit te danken.
Zingt vrolijk, roemt zijn deugden te allen tijd,
Gij, die oprecht van hart en wandel zijt!

Psalm 32: 1 en 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XXXIX.

NIET DEN VREDE, MAAR HET ZWAARD.

DOOR

Dr. C. C. SCHOT,

PREDIKANT TE HARDENBERG.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Heer! door goedheid aangedreven,
Zijt Gij mild in 't schuld vergeven;
Wie U aanroept in den nood
Vindt uw gunst oneindig groot.
Heer, neem mijn gebed ter ooren,
Wil naar mijne smeeking hooren;
Merk, naar uw goedgunstigheên,
Op de stem van mijn gebeên!

Psalm 86 : 3

In den Kerstnacht zongen de engelen des Heeren van een zaligen vrede, en was hun lied: *V r e d e o p a a r d e*. Naar dat lied wordt nog menig oor in onzen tijd getrokken. Zij, die reeds lang braken met alle kerk en met de aloude Christelijke beschouwing der dingen, willen nog luisteren naar dien zang. Er ligt iets betooverends in die woorden; en in de Kerstdagen spreken zij ook nog van *v r e d e*, of wordt door hen geklaagd dat die *v r e d e* weder werd verstoord.

Die arme kinderen dezer wereld! Zij verstaan het engelenlied niet. Het wordt zoo weinig begrepen, en de beteekenis, die de lieden der wereld er aan hechten, die zij het geven willen, is zoo geheel verkeerd; wel overeenkomstig ons zondig hart, maar in strijd met Gods Woord.

Op dien weg mag de gemeente hen dan ook geenszins volgen.

Wat bedoeld werd met den vrede, waarvan des Heeren engelen moesten zingen, mag niet door ons eigenwillig worden vastgesteld, maar moet door ons worden opgemaakt uit de openbaring, door den Heere zelf gegeven, en zal ons duidelijk worden uit het letten op Gods Woord.

Tot dat Woord gaan wij ook nu, om uwe aandacht eenige oogenblikken te bepalen bij Matth. 10 : 34—39:

Meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard.

Want Ik ben gekomen, om den mensch tweedrachtig te maken tegen zijnen vader, en de dochter tegen hare moeder, en de schoondochter tegen hare schoonmoeder.

En zij zullen des menschen vijanden worden, die zijne huisgenooten zijn.

Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig.

En die zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is mijns niet waardig.

Die zijne ziel vindt, zal dezelve verliezen; en die zijne ziel zal verloren hebben om mijnentwil, zal dezelve vinden.

Mijn ziel, hoe treurt ge dus verslagen,
 Wat zijt ge onrustig in uw lot?
 Berust in 's Heeren welbehagen!
 Hij doet welhaast uw heilzon dagen;
 Uw hoop herleev', naar zijn gebod;
 Mijn Redder is mijn God!

Psalm 43 : 5.

De volgers van den Christus zullen niet zonder kruis blijven. Integendeel is juist aan het volgen en dienen van onzen Heer hierbeneden veel moeite verbonden. Zijne discipelen zullen het ondervinden, dat de wereld met hen geen vrede heeft of hebben kan.

»Meent niet dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen op de aarde;» heeft dan ook de Heere Jezus reeds gezegd.

»Ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard.»

De Heere Christus is niet gekomen om vrede op aarde te brengen. Dat zegt Hijzelf! Hoe kan dat bestaan met wat in Bethlehems velden gezongen werd?

Toch is er geen tegenstrijdigheid; maar alleen is de vrede, waarvan de menigte des hemelschen heirlegers zong, een andere, dan de vrede, waarvan de Christus spreekt in onzen tekst.

De vrede, dien Hij hier bedoelt, is juist de vrede, waarvan de kinderen dezer wereld droomen; hare wijzen en woordvoerders zoeken dien overal; telkens vinden zij teleurstelling, maar aldoor gaat hun hart er weder naar uit. Dat is de vrede, waarvan menigeen u zegt, dat de engelen zongen;

dat is de vrede, dien men overal wil brengen en ook in de kerken dezer landen ijverig bezig was te zoeken. Of hoordet gij niet die vele stemmen, die riepen voor vrede, voor een vrede tusschen de leugen en de waarheid, voor een vredig samenblijven in hetzelfde kerkverband van hen, die in den Heere Jezus hunnen Christus en Koning hebben, en van hen, die van Hem als Middelaar en Christus niets weten willen?

De geestekinderen dezer eeuw wenschen op elk gebied, in staat, school en kerk, ja overal, een vredige overeenstemming tusschen hen, die den Heere God vreezen en willen dienen naar zijn Woord, en tusschen hen, die in hun leven God niet meer noodig hebben en zelfs ook niet meer bidden willen tot den Almachtige. Onder hen wil zij haar hooggelooft verdraagzaamheid. De wereld noemt en kent geen anderen vrede.

Maar ach, wat voor een vrede is dat!

Het is een vrede, waarbij gij wat u lief en dierbaar is telkens op de ruwste wijze moet zien aanranden en schenden, zonder dat gij er eenigszins tegen moogt opkomen. Ja, zelfs wordt u daarover geen klacht vergund. Het is een vrede, die u in onvrede brengt met God. Het is een vrede die niet bestaan kan, dan wanneer de ziel, die in den Christus haar Middelaar en haar leven vindt, dulden zou, dat Hij gelasterd wordt en gehoond.

En wanneer gij dat niet dulden kunt; wanneer gij, broeder of zuster, voor uw dierbaren Heiland opkomt; wanneer de liefde voor Hem u dringt — o, dan is die aardsche vrede weg; dan vallen de dienaars dezer wereld op u aan; dan zijt gij onverdraagzaam; dan klaagt men over u en roept men u toe: »Gij eigenzinnigen, gij beroert de wereld.»

Voorwaar, de vrede, waarvan zij spreken, is een valsche vrede, is een zondige vrede; en dezen zondigen en valschen vrede kwam de Christus verstoren, daarvan sprak Hij: »Ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard.»

Maar is dan in den Kerstnacht niets geopenbaard van vrede op aarde? Zeker, twijfelt daar niet aan!

Doch juist omdat de Christus dien echten vrede wil brengen, moet de valsche vrede weg.

In plaats van den schijnvrede geeft Hij ons waren vrede, vrede met God. Dan is de breuk, door de zonde gekomen, hersteld; dan is de vervreemding opgehouden; dan is de toorn des Heeren gestild en de verzoening gevonden. Zondaren, die in Christus, en met zijne gehoorzaamheid en gerechtigheid bekleed, den Vader mogen ontmoeten, hebben alzoo

eerst vrede. En deze lieflijke, onverwelkelijke bloem kan alleen door Christus voor ons bloeien, maar de aardse vrede moet vergaan, die is giftig, en voor hem kan geen plaats wezen op de nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont.

Doch het schrikkelijke en zondige dezer wereld en der toestanden dezer aarde komt schrill en schrijnend uit, als de Heiland den valschen vrede komt wegnemen, om den echten ons te schenken. Daarop wijst des Heeren woord: »Ik ben niet gekomen, om vrede te brengen, maar het zwaard.»

De wereld en de overste dezer wereld willen hun zoogenaamden vrede, en stellen zich ook op dit punt vijandig tegen den Christus, die den echten vrede geeft. Zij kunnen dezen Heiland niet verdragen. Ook des Konings woord: »Vrede laat Ik u, mijnen vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft!» (Joh. 14 : 27) prikkelt hen.

En nu keert deze wereld en alles wat van haar is zich met bitterheid en kwalijk verholten woede tegen dezen Christus, die zoo zijn vrede durft stellen tegenover haar schijnvrede. Ja, zoolang een ziel nog maar eenigszins in de banden dezer wereld gevangen ligt, gaat ook die ziel nog tegen Jezus in; terwijl toch gij en ik, broeders en zusters, alleen bij dezen Heiland troosten en vrede kunnen vinden.

Die vijandschap tegen den Christus draagt zich ook over op hen, die met Hem gaan. En zijn er dan, die door de genadige werking des Heiligen Geestes vóór den Christus leerden kiezen en alleen zijn vrede begeeren, dan is het ook tusschen hen en de wereld uit.

Voor u heeft zij dan geen vrede meer; jegens u kent zij geen verdraagzaamheid. Gij moet kiezen tusschen twee dingen, die zij u biedt, tusschen haar vrede of tusschen een kruis.

Dat kruis nu is het zwaard, waarop de Heiland doelt. Want de vijandschap der wereld is heftig, snijdend en wreed, evenals het koude, scherpe staal; en zij greep dikwijls naar het zwaard om de gemeente te treffen. Het zwaard der vervolging woedde soms zoo fel. Zij zijn velen, die als martelaren daardoor werden geveld. Ook de geschiedenis onzer kerken weet ervan te verhalen. Doch dan komt de Heere bij tijden de woede der vijanden weder inbinden, zoodat zij zich uit in andere, minder harde vormen. Zoo is het nu. Toch worden alle openbaringen en daden van vijandschap dezer wereld samengevat en aangeduid in dit woord, »het zwaard». Daartoe behooren ook die droevige toestanden van vijandschap en verdeeldheid onder hen, die nauw, ja zelfs met banden des bloeds aan elkander verbonden zijn.

Ook in dien engeren kring willen zij, die van de wereld zijn, de volgers van Jezus niet met rust laten. Dit grijpt vooral zeer aan, dit grieft zoo diep. Voorzeker, dit is een scherp zwaard, dat zwaar de ziel wondt. Het is een zoo treurige openbaring der vijandschap tegen den Christus en zijn vrede, dat de nauwste en teederste banden des bloeds haar niet kunnen binden, zoodat het gaat naar het woord: »En zij zullen des menschen vijanden worden, die zijne huisgenooten zijn.»

Waar gij dat nu weet, waar de Heere Jezus u zegt, dat de vijandschap tegen Hem en zijne volgelingen zelfs in uw naaste omgeving, en onder de uwen uitbreken kan, zult gij daar niet bewogen worden tot het wijken van den Christus?

Dat kruis, dat zwaard, mag het u niet doen besluiten het te vermijden? Vader of moeder, zoon of dochter, zult gij hen niet meer mogen liefhebben dan den Christus?

Zult gij uwe ziel niet zoeken te bergen, door vrede te maken met de wereld?

Broeder of zuster, wat zoudt gij dan rampzalig zijn! Dan was de vrede met God weg; dan zal het woord aan u vervuld worden: »Die zijne ziel vindt, zal dezelve verliezen.» Immers, alleen bij Jezus is hulp te vinden. De Christus is de volkomen Middelaar.

Waar wijzelven niets hebben dan zonde en schuld, die ons den dood verwierf, terwijl wij ons daarvan nimmer kunnen bevrijden, daar is juist de Christus een Borg en Heiland, die onze zonden op zich nam en ervoor betaalde; die in onze plaats gehoorzaamheid en gerechtigheid oefende, en daardoor ons met God verzoende. Hem hebben wij noodig. Geen vader of moeder, geen onzer dierbaarsten kan ons bevredigen met den Heere. Geen der onzen kan onze zonden uitdelgen. En daarom, indien wij voor hen van den Christus ons afwenden, zullen wij eens in Gods dag, wanneer het oordeel komt, zonder Borg staan, met onze eigen zonden, met onzen boozen en verdorven aard, met onze zware schuld.

En hoe zullen wij dan den hoogsten Rechter kunnen bevredigen? Waar ons kunnen bergen voor Hem? Hoe zullen wij dan het rechtvaardig oordeel ontgaan? Want dan zullen de boeken worden geopend; het boek, waarin ook de meest verborgen zonden geboekt zijn; en het boek des levens; en wij zullen allen geoordeeld worden uit hetgeen in die boeken geschreven was naar onze werken (Openb. 20 : 12). Als wij dan niet in het boek des levens als ledematen van Christus en erfgenamen zijner werken geschreven staan, dan

zullen wij NIET kunnen betalen. Dan zal het blijken, dat de ziel zonder Christus verloren is.

Doch gij, mijn ziel, het ga zoo 't wil,
Stel u gerust, zwijg Gode stil!
Ik wacht op Hem, zijn hulp zal blijken.
Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
Mijn hoog vertrek; zijn macht is groot.
Ik zal noch wanklen, noch bezwijken!

In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke rots, mijn tegenweer;
God is mijn toevlucht in het lijden.
Vertrouw op Hem, o volk in smart,
Stort voor Hem uit uw gansche hart;
God is een toevlucht te allen tijden!

Psalm 62: 4 en 5.

Alleen in Christus Jezus — de gemeente weet het — is leven te vinden en vrede met God. Dit is zoo door Gods groote genade. De ontfermingen Gods hebben Hem bewogen dezen weg, die door het lichaam en bloed van zijn eeniggeboren Zoon ingewijd (Hebr. 12: 20) moest worden, te openen; te openen voor zondaren, zooals wij zijn, die moedwillig alles verbeurd hebben, die van nature niets dan vijandschap voeden tegen Hem, die van onszelven, tenzij de Heere ons vernieuwe, geen lust hebben in iets anders dan wat kwaad is, onrein en onheilig.

Juist voor zoodanigen is die weg gebaad, en daarop en daarlangs verzoent de Heere zondaren met zichzelf. Hij is in Christus zondaren met zichzelf verzoenende, hun de zonden niet toerekenende. Doch dan, broeders en zusters, kan de gemeente dezen Christus ook niet missen. Wij hebben Hem noodig en ZIJNE gerechtigheid, opdat onze zonden voor Gods oog worden bedekt en Christus' gerechtigheid ons tot een sierlijk kleed zij, waarmede wij voor God kunnen verschijnen.

Gij, verslagen zondaren, die genade en vrede noodig hebt, zult gij nu vader of moeder nog verkiezen boven den Christus? Hoort, wat de Heiland daarover zegt.

»Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig.»

Die vader of moeder, of welke dierbare bloedverwanten ook, zal verkiezen boven den Heere Jezus, moet uit diens mond vernemen: »Gij zijt mijns niet waardig.» Voor u is

mijne hulp niet; naar u zal Ik niet meer omzien; God laat niet met zich spotten."

En wanneer door den Heere zóo over ons moet gesproken worden, dan is er voor ons geen zalige toekomst meer.

Dezulken vinden geen vrede met God! Want de toorn des Heeren blijft op hen rusten en toornet over hunne zonden, die dagelijks nog meerder worden. Het is zoo, de wereld heeft dan voor hen geen kruis, maar veeleer lof. De wereld wil hun alles van het hare bieden. Maar dat alles is slechts voor een tijd. Eens komt de ure, waarin het ontvalt. Rijkdom, eer, vrienden, zij blijven achter, wanneer de ure des doods komt. En dan is de doodsrivier zoo schrikkelijk, wanneer aan de ziel het woord des Heeren vervuld wordt. » Gij zijt mijns niet waardig."

Broeders en zusters, let op dit woord van uwen Koning. Neemt het ter harte. Onderzoekt uzelfen daarbij! Want hierin wordt aangewezen, hoe die begenadigden, die Jezus kocht met zijn bloed, hier in den tijd openbaar worden.

Het is van hen iets kenmerkends, dat zij door een kruis zich van den Christus niet laten afhouden. Wanneer het er op aankomt, dan blijkt telkens, dat zij voor hun Heere alles over hebben, ook hun leven. Zij worden onwederstaanbaar naar Jezus heengetrokken en volgen Hem, in wien hun leven is.

Vindt gij dit kenmerkende nu bij uzelfen?

De Christus wijst ons in zijn Woord den weg, dien Hij wil, dat wij gaan zullen. Op elk gebied des levens wil Hij door de zijnen worden gevolgd. In uw huis en huisgezin; in de maatschappij; als staatsburger; in de school; in de kerk; overal wil daar de Heere Jezus door zijne dienaren worden gevolgd. Dat weet gij, broeders en zusters!

Zijn er nu echter sommigen, die in hun bedrijf liever hun eigen wegen volgen om zich te bevoordeelen? Gaat uwe bezitting, uw geld, uw tijdelijk belang, u nog bovenal ter harte? Let dan op dit woord van onzen tekst, en bedenkt, of het u niet oordeelt!

Hoevelen zien wij in deze dagen, om eigen huis en bezit niet in de waagschaal te stellen, zich terugtrekken uit den strijd, die op staatkundig en kerkelijk erf moet gevoerd worden tegen alles, wat niet kan bestaan bij Gods Woord!

Er is zooveel gemakzucht, ook in de gemeente. Men verkiest zoozeer de tijdelijke rust en welvaart boven den smaad om Christus' wil. De Demassen zijn er ook nu weder, die de tegenwoordige wereld hebben liefgekregen (2 Tim. 4 : 10).

Zijn er niet velen, die door vrouw en kinderen, door vader

of moeder, door vriend of vriendin zich laten verhinderen, om te handelen, zooals het Woord en geweten gebieden?

Niet, dat gij niet moogt liefhebben. Niet, dat u hier de haat gepredikt wordt!

Want den band des bloeds heeft de Heere zelf geweven; en de liefde tusschen man en vrouw is van Hem; ja, een beeld der liefde van Christus jegens zijn duurgekochte gemeente.

Schuldig staat daarom ook voor den Heere ieder, die vader en moeder, vrouw, kinderen, broeders en zusters niet liefheeft.

Alleen, die liefde recht moet zijn; en zondig wordt zij, wanneer zij niet meer voortvloeit uit, niet meer een onderdeel is van de liefde tot God.

Dan is het de omkeering van wat heilig is. »Gij zult God liefhebben boven alles en uw naaste als uzelfen!» zegt de Heere.

Maar de mensch keert dit om en wil zijne naasten, die hem aangenaam zijn, namelijk man, vrouw, ouders, broeders, kinderen, liefhebben boven God. Bovenal vrede houden met de wereld, en daarna eerst denken aan vrede met God! Ziet, dat kan de Heilige niet dulden.

Zoo mag het ook in Christus' gemeente niet zijn. Hij zegt: »Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is mijns niet waardig. En die zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is mijns niet waardig.»

Broeders en zusters, zij er daarom onder u maar dat navolgen des Heeren, en dat dragen van het kruis achter uw gezegend Hoofd.

Als dat niet meer in de gemeente gevonden wordt, dan is het zout smakeloos geworden, dan zal er geen bederfwerende kracht of zegen meer van uitgaan.

Als men ter wille van zijne geliefden, die nog betooverd werden door den valschen vrede, niet durft kiezen en uitkomen voor den Christus en voor zijn vrede, dan staat men zoo schuldig en is men zoo onbarmhartig jegens de zijnen, voor wie men juist diende te getuigen van den heerlijken vrede in Christus.

Als men kiest vóór de wereld en haar vrede, dan komt de ure, waarin vervuld wordt: »De wereld gaat voorbij en hare begeerlijkheid;» (1 Joh. 2 : 17) en wat blijft u dan over?

Maar wie met Jezus gaat, vindt in en bij Hem eeuwi-

gen vrede. Wie om Christus' wil van de kinderen der wereld een kruis ontvangt, zal toch recht gelukkig zijn.

Want bij Hem is echte vrede en geluk te vinden. Alleen in Hem is het leven. Wie door den Heiligen Geest Hem door het geloof worden ingelijfd, vinden wat onverderfelijk is, wat de wereld niet kent, maar wat alleen troosten kan.

Zij vinden in den Heere Jezus een Heiland, die hen zóo lief heeft gehad en nog zóo mint, dat Hij voor hen ging in den dood, voor hen betaalde, voor hen gehoorzaamheid en gerechtigheid oefende. Een Heiland en Christus, die nu leeft voor zijne schapen en zorg draagt, dat NIETS van wat Hij voor hen verwierf hun ontgaat.

Deze Jezus heeft het voor de zijnen goed gemaakt bij den Vader. En de Vader ziet in dezen Christus weder met liefde neder op hen, die van zijn Zoon zijn, terwijl de Zoon hen troost en leidt door zijn Heiligen Geest, tot zij eens bij Hem zullen zijn in zijne heerlijkheid.

Hangt dan maar aan niets meer, dan aan dezen Heiland. En laat eer alle andere dingen varen, dan uwen Christus, o, gemeente!

Hij heeft de zijnen zóo liefgehad, dat Hij voor hen ging in den dood. Worde Hij dan van ons maar recht geliefd!

En gelukkig, wanneer dat zoo met u is, broeder of zuster! Gelukkig, wanneer het merkteeken, hier genoemd, door u wordt getoond.

Zij, die innig aan Hem hangen; die met verslagen harten vanwege hunne zonden worden uitgedreven en heengetrokken naar den Heere Jezus; die Hem noodig hebben en door niets kunnen bevredigd worden, dan alleen door Hem en zijne gerechtigheid; die gelukkigen zullen ondervinden, wat Jezus ons geeft en wat zijn vrede is. Hij bekleedt ons met zijne gerechtigheid, zoodat wij voor God gerekend worden als rechtvaardig en niet naakt zullen bevonden worden. Hij geeft ons vergeving van al onze zonden; Hij vernieuwt ons en regeert ons door zijn Geest en Woord, opdat wij de zonde telkens meer vlieden en opwassen in een leven der godzaligheid; ja, Hij ontvangt ons eindelijk met lichaam en ziel in zijn sierlijk paleis, in het eeuwig Jeruzalem.

Zij het oog dan maar geopend voor den rechten vrede, opdat niet een bedriegelijk geluk worde verkozen boven het echte. Zoovelen stellen zich tevreden met klatergoud. Zijt er voor gewaarschuwd, ernstig gewaarschuwd, nu het nog tijd is. Spoedig kan het heden voorbij zijn. En er staat toch zooveel op het spel. Wij hebben den Heiland noodig, broeders en zusters!

Die Christus worde telkens meer gezocht, steeds inniger geliefd, zoodat men zelfs gewillig zijne ziel verlieze om zijnentwil. Heerlijk zal dan worden verstaan, wat zijn volle vrede is, dien Hij geeft; wat die onverwelkelijke erfenis is, die in Hem bewaard wordt voor de zijnen. Zij zijn in het oog der wereld dwazen, die Jezus zoo volgen. Maar zij zullen de waarheid ondervinden van het onfeilbaar woord des Konings: »Die zijne ziel zal verloren hebben om mijnentwil, zal dezelve vinden.» AMEN.

Uw koninkrijk koom' toch, o Heer!
 Ai! werp den troon des Satans neer!
 Regeer ons door uw Geest en Woord!
 Uw lof worde eens alom gehoord,
 En de aarde met uw vrees vervuld,
 Totdat Ge uw rijk volmaken zult!

Gebed des Heeren : 3.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XL.

ZIJ HEBBEN NIET KUNNEN INGAAN.

DOOR

G. KLAARHAMER,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

LEZEN: Hebr. 3.

ZINGEN: Psalm 105 : 5.

» 97 : 9.

» 63 : 2.

En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongelooft.

Hebr. 3 : 19.

Geliefde broeders en zusters! Onze tekst wijst ons op de geschiedenis van Israel. Die geschiedenis meldt ons zoo ontzaglijk ernstig het oordeel Gods over de zonde van dat volk, dat Hij met een sterken arm uit Egypteland had uitgeleid. Dat oordeel Gods is geweest dat zij, die twintig jaren waren en daarboven, toen zij uit Egypte trokken, het beloofde land niet zouden ingaan. Hun doode lichamen zijn gevallen in de woestijn, en tot een ernstige leering staat het ook voor ons, als sprak de Heere er door: „God laat niet met zich spotten; want zoo wat een mensch zaait, dat zal hij ook maaien.”

I.

Heerlijke beloften heeft de Heere aan Abraham en zijn zaad gegeven.

Deze beloften gaf de Heere aan Abraham, maar tegelijk stond er de eisch Gods; en die was gehoorzaamheid des geloofs. De Heere wist wel, wat ontzaglijken eisch Hij deed; en nederbuigend goed geeft Hij tevens zulke uitnemende beloften, dat zij meer dan genoegzaam zijn, om Abraham te doen erkennen, dat hij met een God te doen heeft, die eischt, en geeft, wat tot volbrenging noodzakelijk is.

Wat de Heere van Abraham eischt, vindt gij in Gen. 12: 1—3. Hoe heerlijk evenwel deze beloften Gods waren, onmogelijk was het ze te omhelzen, dan alleen door het geloof. Alles verlaten om des Heeren wil en gaan naar een land, dat hij

niet kende. Maar zelfs wist hij niet, naar welk land hij gaan moest. De Heere zou het hem wijzen. Het is gemakkelijk dit zoo te zeggen, maar onmogelijk is het den eisch Gods te volbrengen zonder den eischenden God.

Toch zien wij, hoe de Heere het voor den mensch onmogelijke mogelijk maakt. Vers 4 vermeldt: „En Abraham toog heen, gelijk de Heere tot hem gesproken had.” Maar wat hij van zijn God meekrijgt op zijn weg, zijn heerlijke en rijke beloften Gods.

Een uitgebreide nakomelingschap; maar hij had geen kind en was reeds oud gelijk ook Saraï. Het zou dus een wonder zijn, dat de Heere doen zou. Voorts, zegen Gods. Een roemruchten naam. En met betrekking tot zijn persoon en zaad, van Godswege, zegen voor zegen en vloek voor vloek. Zoo zal de Heere persoonlijk voor Abraham optreden; hem beschermen niet alleen, maar het oordeel zal Hij zenden over allen, die zijn knecht iets ten kwade zullen doen. Hij was dus op zijn weg een muur rondom hem en zijn machtige beschermer, zoodat geen kwaad hem genaken zou, waar niet de Heere hem heerlijk zou uitredden, en zijne vijanden beschamen en tuchtigen.

En dan ten slotte de uitnemendste aller beloften, het hart van alle beloften: den Christus uit Abraham, in wien hij alle geslachten der aarde ten zegen zijn zou. In Gen. 18 : 18 en 22 : 18 wordt deze belofte nog eens herhaald.

In het verbond, dat de Heere met Abraham maakte, wordt zijn geheele zaad opgenomen; en als de Heere straks het teeken des verbonds geeft, dan wordt dit gegeven voor heel zijn geslacht. En zoo draagt heel zijn zaad het teeken en zegel des verbonds, op Gods bevel, in zijn lichaam. Er was, het bleek, helaas, verschil in zijn nakomelingschap, maar van Godswege ontvingen allen het teeken en zegel, omdat zij als Abrahams zaad mede in het verbond waren.

Maar

II.

Abraham en zijn geestelijk zaad hebben er in geleefd, omdat zij den God des verbonds en der beloften kenden.

In het paradijs heeft de Heere zelf scheiding gemaakt. „Ik zal vijandschap zetten tusschen u en deze vrouw, tusschen uw zaad en haar zaad!” Het kon en kan dus nooit anders zijn. De openbaring is er; en nooit kan vereenigd, wat door wezen en natuur van elkaar gescheiden is. Paulus zal het met smart hebben gezegd, maar hij heeft het dan toch

gezegd: „Zij zijn niet allen Israel, die uit Israel zijn.” Er is dus een Israel, dat het in waarheid is, en een, dat slechts den naam draagt en deelt in de uitwendige zegeningen des verbonds; maar ook de verantwoordelijkheid draagt.

Het blijkt uit alles, dat er is een geestelijk en een natuurlijk zaad. Daarom staat er, Rom. 9 : 29: „Indien de Heere Zebaoth ons geen zaad had overgelaten, zoo waren wij als Sodoma geworden en Gomorra gelijk gemaakt geweest.” Het was derhalve om dat geestelijk zaad, dat de Heere nog niet een afgesneden zaak met zijn volk had gemaakt.

Abraham en zijn geestelijk zaad, dat zijn degenen, die met hem in dezelfde betrekking tot Jehova stonden; dat is: God had deze beloften niet enkel voor, maar tot en in hen gesproken. Zoo hadden zij met Abraham niet enkel den eisch, maar ook de heerlijke beloften Gods en het deel hebben daaraan, voor hun hart en leven. Het teeken der besnijdenis was niet enkel voor hen het teeken, maar het teeken van de daardoor beteekende zaak, die in hen gevonden werd; in hen zoowel als in Abraham. God sprak tot Abraham en zijn geestelijk zaad; maar zij kenden God en daarom ook zijn sprake.

Gods eisch sprak tot hun conscientie; niet onbestemd, maar zeer duidelijk en helder. Zij wisten uitnemend goed, wat Gods eischen in hadden, en dat zij eischen Gods waren. Evenzoo waren Gods beloften hunne vertroosting, die hen in den levensstrijd aan God deed vasthouden. Evenzoo had elke belofte, aan Abraham en daardoor aan hen gegeven, beteekenis voor hen, en wel die beteekenis, die de Heere daarin bepaaldelijk gelegd had. „Niet naar eigen uitlegging” is steeds het kenmerk geweest in alle tijden van het Israel Gods. Daarom deden deze beloften Gods hun oog op den Heere gericht houden, al scheen het ook, dat de Heere zijne beloften vertraagde te vervullen. En al was het, dat er tijden van donkerheid kwamen en hun oog voor den rijkdom van Gods beloften als beneveld was; dat bleef niet zoo, dat was voorbijgaand, hoewel smartelijk voor hunne zielen. Het was niet een miskennen der beloften Gods of van den God der beloften, het was eene, zeker zondige, afwijking van den gewonen regel huns levens; het was tegen den aard in van het leven des Geestes in hen.

Het geestelijk zaad van Abraham, dat zijn God kende en in zijne beloften zich verblijdde, kende het doel dier beloften; het doel, dat de Heere daarmee bad; namelijk hunne harten en zinnen af te trekken van het aardsche, zinnelijke, en ze te richten op den levenden God, en op wat Hij is voor

zijn volk. Daartoe was iets anders noodig, dan te zijn een zoon of eene dochter Abrahams naar den vleesche. Daarom moest men God kennen, dat is een geestelijk mensch geworden zijn; want God te kennen, dat is een geestelijk mensch zijn. Evenals Abraham door den Heere toebereid was en daarin ontvangen had, wat hij behoefde om den Heere kennende, Hem te kunnen dienen, — alzoo ook zijn geestelijk zaad. De natuurlijke mensch verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn. Hij onderscheidt niet en kan niet onderscheiden, omdat hij daartoe het geestelijk vermogen mist. Maar de geestelijke mensch onderscheidt alle dingen, en derhalve ook Gods heerlijke beloften aan zijn volk.

En zoo was dan, wat de Heere geestelijks gaf aan Abraham en zijn zaad, h u n, maar ook h u n alleen, ten zegen en ten leven. Dat was h u n heerlijk voorrecht. Gelijk met elk kind des Heeren tot op dezen dag, zoo was het ook met Abraham en zijne nakomelingen, die zijne kinderen waren ook in den geest: hoe ook Gods eisch tegen hen scheen, het liep alles ten goede uit door de tusschenkomst des Heeren, huns Gods.

Zegen en leven, daarop liep alles voor hen uit. En anders kon het ook niet uit oorzaak van 's Heeren bijzondere tusschenkomst, bearbeiding en Goddelijke trouw. God had zichzelf aan hen gegeven en alles moest medewerken om hen met Hem die het leven is, in steeds inniger gemeenschap te brengen. De proef was zwaar, die de Heere Abraham oplegde; maar wat heeft hij in die vijf en twintig jaren van beproeving menige heerlijke openbaring van zijn God ontvangen, waarin hij Hem herkende! En zoo zorgde de Heere er voor, dat het geestelijk goed voor zijn volk, óók onder de oude bedeeling, niet verloren ging, maar doel trof.

Ook toen was Hij voor de zijnen een overvloedige fontein van alle goed. Heerlijke openbaringen daarvan vinden wij in de bijzondere mannen en vrouwen onder de oude bedeeling, die ons leeren, niet hoever een mensch het wel brengen kan in vroomheid, maar wel, wat de Heere doen kan aan een zondig mensch, zoodat hij een krachtige openbaring wordt der heerlijkheid Gods. Welnu, naar de roeping, die de Heere aan ieder zijner kinderen geeft in deze wereld, waren dan ook Abraham en zijn geestelijk zaad de openbaring van dezen heerlijken arbeid Gods.

Nu is de vraag: Waarom dat alles?

III.

Omdat zij in dien God geloofden en daardoor in zijne gemeenschap waren getreden.

Het geloof in den levenden God, dat is het tegenovergestelde van het ongeloof, in onzen tekst genoemd als de oorzaak, waarom zij niet konden ingaan. Het ongeloof is in zichzelf de dood en loopt voor een ongeloovige uit op den eeuwigten dood. Het geloof als vrucht van de werking des Heiligen Geestes is in zichzelf leven en voert ten leven. Laat ons niet vergeten, dat hier gesproken wordt van geloof in God. Het geloof dus, dat zich op God richt en niet opeenig voorwerp van natuurlijken aard. God is geest. Men kan wel over het geloof spreken wanneer men wil, maar men kan er niet in leven, wanneer men wil. Is het een werk Gods in den mensch, dan is 't het werk, dat door God in den mensch tot stand gebracht wordt en dan ook naar zijn geestelijken aard in den mensch wordt onderhouden.

Het is onwaarheid en zelfmisleiding, over het geloof te spreken als over iets, dat van den mensch afhangt. „Geloof maar!” is een verkleinende uitdrukking, daar zij het geloof voorstelt, als ware het iets, dat geheel van eigen wilsbepaling afhangt, en derhalve niets bijzonders. Neen, het geloof is zóózeer geestelijk, dat het ten eenen male buiten onze menscheelijke natuur ligt en boven ons bereik. Dit heeft het gemeen met alles wat geestelijk is.

Ongeloovig is de mensch van nature; geloovig is hij door den Heere, die de dooden levend maakt. Zoo legt ook de Heere bij de wedergeboorte de macht tot gelooven in den mensch. En dan? Wat zou er van worden, als niet de Heere doorwerkte en tot een doorbrekende daad kwam in den mensch? Als de Heere hem niet zette in den weg der bekeering en tot zijn ziele zeide: „Leef”? Als wij tot zijn recht laten komen, wat de zonde in den staat des menschen teweeggebracht heeft, dan kunnen wij niets minder zeggen dan dit: Hij is uit het leven uitgevallen, in de dubbele beteekenis van het woord, en in de macht des doods gekomen, evenzeer in de dubbele beteekenis van het woord. En wat is er dan van zulk een te wachten? Zoudt gij meenen, dat de mensch, van wien men zeggen moet: „Het bedenken des vleesches, dat is der door de zonde verdorven natuur, is vijandschap tegen God!” ook maar iets als uit zichzelf zou kunnen doen, dat geestelijk genoemd mag worden? En dan zoudt gij het gelooven aan den mensch toeschrijven, als iets, dat hij in zijne macht heeft om te doen of te laten? Indien

er iets, dat geestelijk is, in den mensch door den Heere gewerkt moet worden, dan zeker niet het minst het geloof. Misschien werpt iemand tegen, dat er toch in Gods Woord menig gebod gevonden wordt, om te gelooven. o, Zeker! Men zou daarvan kunnen zeggen: Dat is de wet Gods. Maar wie zal aan dit gebod gevolg geven? Wie zal de geboden Gods houden om die te doen? Is het niet de geestelijke mensch? Wie zal gelooven, dan alleen hij, in wiens natuur door de alles overwinnende macht Gods de macht des ongeloofs overwonnen is? „Er is niemand, die God zoekt;” maar dan is er ook niemand die uit zichzelf gelooft; want het geloof richt zich op God.

De eisch des geloofs blijft, en hij blijft rechtmatig. De Heere kan met den ongeestelijken mensch geen vrede hebben. Wat de Heere hem inschiep, verloor hij; maar de Heere eischt hem weer, zooals Hij hem schiep. Dat is Gods recht en dat geldt zijne eer en niet minder des zondaars zaligheid. „Wie in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, maar wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien: de toorn Gods blijft op hem.” Gij ziet, hoe het geloof alles beslist. Het beslist over leven en dood, voor tijd en eeuwigheid. Zonder geloof is het onmogelijk, Gode te behagen.

Heel het leven van den ongeloovigen mensch gaat tegen God in. Er is in dat leven niets, dat den Heere welbehagelijk zijn kan, omdat er het geestelijk beginsel uit God in gemist wordt. Er is zelfs geen gebed, hoe gering gij er ook van denkt, mogelijk zonder het geloof. Wie tot God komt, moet gelooven dat Hij is; dat is, dat Hij als God, als die God, die uw gebed verhooren kan en wil en zal, bestaat. o, Denk daarover niet gering, want met dat geloof zijt gij opeens midden in het geestelijk leven.

Een zondaar, die dat gelooft, staat niet meer buiten de ware kennis Gods, waarvan Christus zeide: „Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen, waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.”

Vóór zulk een geloof, zal er plaats voor zijn in het leven des menschen, moet er een daad Gods plaats gehad hebben. Die daad is de rechtvaardigmakende daad Gods. „En Abraham geloofde God en het is hem gerekend tot gerechtigheid.” Dit sluit met hetgeen in Rom. 5:1 geschreven staat: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus.” Daarin is de rechte betrekking tusschen den zondaar en zijn God hersteld. Vrijgesproken van schuld en straf, treedt het kinschap Gods op den voorgrond, en in al zijne lieflijkheid doet het zijne wer-

king ervaren aan het vrijgemaakte kind des Heeren en hem deelen in de heerlijke voorrechten en genietingen, daaraan verbonden. Maar dat bepaalt dan ook tegelijk zijne levensrichting en beheerscht al de openbaringen zijns levens; want gelijk het deeg van het zuurdeeg geheel is doortrokken, alzoo is ook in zulk een kind Gods het leven des Geestes de macht, die alles doortrekt.

Deze gerechtigheid Abrahams, die eene gerechtigheid des geloofs was, zegt ons niet, dat het geloof iets verdienstelijks is. Door de bijzondere tusschenkomst des Heeren waren Abraham en zijn geestelijk zaad die zij waren. De gerechtigheid, waarvan gesproken wordt, was niet het loon op zijn geloof; het was een toegerekende gerechtigheid, die hij alleen door het geloof als de zijne kon erkennen, waarvan hij ook zóo alleen de zegenrijke vruchten kon genieten. Zoodra het geloof zelf vrucht van eene genadedaad Gods is, kan er niet meer gesproken worden van verdienstelijkheid des geloofs. Het is óf uit het geloof, maar dan is het naar genade, óf uit de werken, maar dan is het naar verdienste. Is het dit laatste, dan kan er niet gezegd worden: „Het is hem g e r e k e n d tot gerechtigheid.”

Welk een heerlijke macht dit geloofsleven is, blijkt uit Hebr. 11. Het is niet in de geloofstheorie, maar in het geloofsleven, dat de kracht des geloofs heerlijk uitblonk.

Uit een en ander blijkt niet

IV.

de uitnemendheid van Abraham en zijn geestelijk zaad, maar wordt enkel openbaar de uitnemendheid der openbaring Gods aan en in hen. Voor de verheerlijking van den mensch is in de Gereformeerde belijdenis geen plaats. Paulus vraagt: „Zijn wij uitnemender?” En zijn antwoord luidt: „Ganschelijk niet, want wij hebben tevoren beschuldigd beiden Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn.” Er is dus geen onderscheid voor God, en er is voor Hem in den eenen mensch niets meer aantrekkelijks dan in den anderen, wijl zij allen voor God verdoemelijk zijn. Hoe zou er een bewegende oorzaak buiten God kunnen zijn? Als de Heere Abraham roept, nog zijnde in Ur der Chaldeën, dan is dit uit kracht van Gods souvereinen wil en niet om de uitnemendheid van Abraham, die in zichzelf geen uitnemendheid boven anderen heeft, dan alleen in zooverre als de Heere de uitnemendheid zijner kracht in hem heeft geopenbaard en daardoor Abraham gemaakt tot wat hij is. Wat geschiedenis van ge-

nadearheid voorafgegaan was, eer de Heere Abraham riep, is niet te zeggen; maar zonder voorbereidende werking heeft de Heere tot Abraham in Ur der Chaldeëen zijn eisch niet gesproken. Hoe blinkt hier de heerlijkheid van Gods vrijmacht! Hij ontfermt zich diens Hij wil; en in plaats dat daarin een drukkende tirannie zou zijn, is dit juist de heerlijkheid van het Goddelijk wezen, dat als souverein staat boven alles en met het zijne doet naar zijne vrijmacht. Hij verhoogt dezen en vernedert dien, en niemand kan met recht vragen: „Wat werkt Gij, of wat doet Gij?” Er is in het minst geen reden voor den begenadigde om op de begenadiging roem te dragen, dan alleen zoodanigen roem, die den Heere geeft wat Hem toekomt: de volle eer.

Was Abraham uitnemend en zijn geestelijk zaad bevoorrecht met geestelijke zegeningen, dan was dit enkel, omdat de Heere hem en zijn geestelijk zaad daartoe gebracht had, met het doel om in hem zijne macht en heerlijkheid te openbaren en hen alzoo in de wereld te stellen als dragers van deze heerlijke openbaring Gods en tevens hen te stellen als zulke dragers, die getuigden, wat zij wisten, uit kracht der bijzondere tusschenkomst des Heeren; alzoo toebereid om te volbrengen in gehoorzaamheid en uit te voeren Gods eeuwigen raad. Opdat zij dit met duidelijke bewustheid zouden doen, opdat zij als kinderen Hem kennen en als knechten Hem dienen zouden, daartoe heeft de Heere hen zóo bearbeid, dat hun leven, door het leven Gods geheiligd, de openbaring des geestelijken levens zijn zou. Zij hebben geloofd, zij hebben geleefd; zij hebben beleden; en ten slotte zijn zij ingegaan in de rust; en toch was ook toen in hunne zielen de overtuiging, die de apostel Paulus vertolkt in deze woorden: „Doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.” Zoo doet de Heere nog, en zoo is het nog met elken zondaar, dien de Heere opzoekt en uitleidt en tot een geestelijken mensch maakt. En er ligt voor hen een heerlijke vertroosting in, dat de Heere het doet. Wie door Gods Geest ingeleid wordt in de kennis en ervaring van Gods vrijmacht, zal Hem billijken in al zijne wegen en God erkennen in al zijne daden. En dat zal noodig zijn; want in een groot huis zijn gouden, zilveren en aarden vaten, met verschillend doel; en dat zijn zij niet naar eigen beschikking, maar naar Gods eeuwigen raad. De Heere regeert! Daarom geeft Hij aan ieder zijne plaats en zijn arbeid en wat hij daartoe behoeft, terwijl Hij hen stelt als rentmeesters en zegt: „Weest getrouw en gij zult de kroon des levens beërven.” De Heere zegt tot Abraham: „Ga!” en hij gaat, maar door den Heere bekwaam gemaakt. Al gaat

dan ook de weg Gods tegen alle redeneeringen en berekeningen des vleesches in, de Heere heeft gesproken en Hij, de Vrijmachtige, geeft geen rekenschap van zijne daden. Zoo is elk kind Gods in de hand des Heeren en kan van Hem alleen zijne verwachting zijn. Wat zij dus zijn, kunnen zij zijn en moeten zij zijn, en moeten zij zóo zijn; en is hun leven in God krachtig en helder, dan zullen zij ook niets anders willen zijn, dan dat, wat zij naar dien wil Gods behooren te zijn.

Zoo blijkt dan, dat Abraham en zijn geestelijk zaad in het leven des geloofs niet tegen God ingaan, maar in eenheid en blijde erkenning met en voor God leven op hunne reis door de woestijn; en het Kanaän ontgaat hen niet. Gaat het onder strijd en lijden, zelfverloochening en kruis, zondensmart en schuldgevoel, terwijl de kreet uit de diepte opgaat, — de Heere, die het geloof werkt, is het, die ook het geloof sterkt.

DE TEGENSTELLING.

I.

Tegenover dit ware zaad Abrahams stond het niet geestelijk zaad, dat Gods wonderen heeft gezien en er door uit tijdelijken nood gered werd, maar er God niet in heeft erkend.

Het was inderdaad een onuitsprekelijke bevoorrechting boven de volkeren der wereld, die de Heere in hun eigen wegen liet wandelen, dat de Heere Israel zulk een wonderbare geschiedenis liet hebben en het verkoos tot de dragers der verbonden en der beloften. Als een wonder van Gods scheppende almacht heeft Hij dat volk in het aanzijn geroepen; Hij heeft het met wonderen omringd en den roem zijns naams in zijn midden groot gemaakt. Alzoo heeft Hij met geen volk gedaan. Mozes werd door Jehova gezonden om het geheele zaad Abrahams uit Egypte te leiden, en uit kracht van het verbond zegt God tot Mozes: „Ik heb zeer wel gezien de verdrukking mijns volks in Egypte.” De erbarming Gods strekte zich dus óók uit over het niet geestelijk zaad Abrahams. In de uitwendige bedeeling maakte deze openbaring Gods geen verschil. Heel Israel heeft Gods wonderen en teekenen gezien in geheel Egypteland en ook ondervonden, hoe de Heere het uitzonderde, toen de plage Gods over Egypteland kwam. Als straks het verstokte hart van Farao, door smart en vreeze gedrongen, Israel trekken laat, dan gaat

heel het volk uit en wordt door den Heere gered uit de dienstbaarheid der slavernij. Maar wat was het voor dit niet geestelijk geslacht? Och, het was slechts bevrijding uit tijdelijken nood; en terwijl het Israel naar de vrijmachtige verkiezing Gods zijn God in dezen weg erkende en er een geestelijke weldaad in zag, heeft het Israel naar het vleesch den God Israels daarin niet erkend. En zoo bleef het alles buiten hen en er werd geen geestelijke zegen voor hen in gevonden, omdat zij ongeestelijk waren. Zoo werd dan wel geheel Israel uitgeleid, maar de geestelijke zegen ging voor het ongeestelijk Israel teloor.

En toch was het voor hen van groote beteekenis. Zij waren een volk des verbonds, ook in hun ongeestelijken staat. Hoe onkenbaar de geestelijke zijde des verbonds in hen ook geworden was, toch was het zoo en werden zij door Jehova als zoodanig behandeld. Zij hebben, als tot het verbond behoorende, de teekenen en wonderen des Heeren gezien, evenals de Egyptenaren, maar met dit verschil, dat zij ze zagen als verbondelingen, en de Egyptenaren, staande buiten dat verbond. En dit zegt veel. Voor het geestelijk zaad Abrahams was dit de openbaring van den God des verbonds, van h u n God, maar voor het Israel enkel naar den vleesche was het de openbaring van dien God, wiens naam zij wel, maar wiens wezen zij niet kenden. Er kwam geen verheffing der neergebogen ziel, neergebogen onder het slavenjuk der Egyptische overheersching. Het bracht geen verlevendiging van het heerlijke geloofsleven: „Deze God is onze God!” Neen, want zij kenden dat geloof niet. En toch, hoe ook onwetend in hunne ongeestelijkheid, deze machtige openbaring Gods kan niet voorbijgaan voor hen, zonder haar werking te doen. Zij zullen weten, met wien zij te doen hebben. De Heere verspilt zijne gaven niet; en s c h i j n t het soms, als ging een arbeid Gods verloren, straks blijkt het dat, naarmate de openbaring Gods heerlijker was, de verantwoording en het oordeel te zwaarder zijn. Zeker, de redding uit tijdelijken nood was groot, maar hen daaruit te redden alleen was niet en kon niet zijn het eenige doel Gods. Hij heeft alles gewrocht om zijns zelfs wil en wie niet in den weg van nood en van uitredding uit den nood God leert kennen en erkennen, gaat het hoogste voorbij en tegen hem keert zich straks wat hem eens een zegen toescheen.

Tijdelijk geluk, tijdelijke vrijheid, dat was de begeerte van het ongeestelijk Israel, dat nog wel, zoolang Gods oordeelen over Egypte waren, vervuld was, misschien met vreeze en siddering voor zooveel macht en majesteit; maar met het

heimelijk verlangen, dat aan dit alles maar spoedig een einde kwam, en zij konden uitgaan, om dan de verkregen vrijheid te gebruiken naar den lust huns harten. En die lust was vleeschelijk.

De geschiedenis leert het en onze tekst bevestigt het. Het ging dat Israel gelijk het elk ongeestelijk mensch gaat; klagen en murmureeren over hun staat; begeerte na begeerte koesteren; uitroepen: „Och, als wij maar eerst bevrijd zijn uit deze handen, dan zal alles beter gaan;” maar dat beter gaan komt niet. Het is een nooit vervuld jagen naar verzadiging van den vleeschelijken lust; want daar is geen verzadiging voor. Dat is het kenmerk van den ongeestelijken mensch; het was en bleef het kenmerk van het ongeestelijk Israel; en het liep uit op wat onzen tekst zegt, waarop het altijd en met ieder ongeestelijk mensch moet uitloopen.

Maar ondanks dit, de Heere ging voort.

II.

Zij hebben in de woestijn denzelfden geestelijken drank o n t v a n g e n , maar zij konden dien niet nuttigen vanwege hun ongeloof. Zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde, en de steenrots was Christus. Maar in het meerendeel van hen heeft God geen welgevallen gehad, want zij zijn in de woestijn ternedergeslagen. Zoo schrijft Paulus, 1 Cor. 10 : 4, 5. Dat was dus wel met het geestelijk zaad Abrahams denzelfden geestelijken drank o n t v a n g e n , maar van n u t t i g e n kon geen sprake zijn, omdat dit ontvangen en tot zich nemen geen geloofsdaad was; zij waren ongeloovigen en ontvingen slechts water om hun dorst te lesschen. Dat is het schrikkelijke kenmerk van den ongeestelijken mensch, dat hij het geestelijke, dat soms en vaak in natuurlijke vorm tot hem komt, niet kan onderscheiden van den stoffelijken vorm. Maar het is tevens het oordeel Gods over den ongeloovige, dat het geestelijke voor hem niet ten zegen kan zijn, en hij verwerpt, wat meer is dan de uitgezochteste spijzen. De uitwendige welvaart der goddeloozen is dus niet altijd zegen, al wordt het soms zoo beschouwd, zelfs door een Azaf. Dit duurde echter, totdat hij in Gods heiligdommen inging en op hun einde merkte. Daarom gaat het ongeestelijk Israel weg met wat voor dezen tijd verkwikking en lessching van den tijdelijken dorst aanbrengt. Maar dat er ook nog een dorst is naar geestelijke dingen, en dat dit water uit de steenrots van dit geestelijke een beeld is, daarvan heeft het geen begrip, daaraan denkt het niet. En ook al zijn er onder

dat ongeestelijk Israel, die wel weten, dat er iets hoogers, dat er iets geestelijks is, dan nemen toch de tijdelijke nood en het verlangen om er uit gered te worden zoozeer al hun aandacht in, dat er geen mogelijkheid is om ook aan dit hoogste aandacht te wijden. „Dat zal misschien later wel eens komen!”

Het manna uit den hemel was tijdelijk voedsel en tot dat doel deed de Heere het voor zijn volk van den hemel nederdalen. Maar behalve dat deze gave der bijzondere voorzienigheid en tusschenkomst des Heeren Israel moest opleiden tot Israels God en zoo een geestelijken zegen moest opleveren, was er in dit manna voor het geestelijk Israel een heenwijzing naar Hem, die was het brood uit den hemel, het brood des levens, gezonden van den Vader. „Mozes heeft het manna niet gegeven, maar de Heere, evenals Hij dat ware brood aan zijn volk gaf!” Was het niet bij dat Israel in de woestijn de hoofdvraag: „Wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken en waarmede zullen wij ons kleeden?” En is dat niet volgens Jezus' woord, „wat de heidenen, die van de kennisse Gods verstoken zijn, zoeken”? Er is niet meer geloof noodig om in het manna een geestelijke gave Gods te zien, dan er noodig is om in Jezus het brood uit den hemel te zien. Maar juist aan deze macht des geloofs ontbrak het dat ongeestelijk Israel in de dagen van Mozes, als het ongeestelijk Israel in de dagen van Jezus. Daarom heeft dat Israel het manna gegeten en is gestorven, en heeft dat Israel in de dagen van Jezus zijn Koning gekruisigd en is onder het oordeel Gods totnutoe.

Als het manna van den hemel daalt en als het water uit de steenrots vloeit, dan is het, alsof de woorden van Jesaja worden gehoord: „o, Alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, zonder geld en zonder prijs!” Het was de heerlijke prediking van genade aan menschen, die niets hadden en niets konden en zonder den Heere zouden zijn omgekomen van honger en dorst. o, Als zij eens hadden kunnen inzien, wat heerlijke sprake Gods daarin lag voor hunne zielen! Maar hun oog was gesloten door ongelooft. Nu zagen zij het teeken, maar de betekende zaak was voor hen verborgen. Zoo wordt, wat ten zegen is voor het geestelijk zaad Abrahams, een oordeel van het ongeestelijk zaad; en dat oordeel is te zwaarder, naarmate de bevoorrechtiging boven anderen uitnemender was. Zoo gaat wel voor hen teloor de heerlijke zegen, om hun God in zijne gaven te herkennen, maar de Heere blijft dezelfde.

Uit kracht van hun ongelooft

III.

konden zij God niet gehoorzamen, wilden zij zichzelf helpen in hun gouden kalf en in hun wederkeeren naar Egypte, waar zij met hun hart nooit uit geweest waren.

In vers 18 van ons hoofdstuk staat: „En welken heeft Hij gezworen, dat zij in zijne rust niet zouden ingaan, anders dan dengenen, die ongehoorzaam geweest waren?” Hier wordt ongehoorzaamheid genoemd als de oorzaak, dat zij niet hebben kunnen ingaan; in ons tekstvers wordt ongeloof als de oorzaak aangegeven; en in vers 17 wordt gezegd, dat de Heere vertoornd geweest is veertig jaren over degenen, die gezondigd hadden. Ongeloof is ongehoorzaamheid, en dat is de zonde naar haar eigen aard.

Konden zij niet ingaan, het was, omdat zij alles misten, wat noodig was om te kunnen ingaan. Het ongeloof sluit af van God en van al wat Goddelijk is en uit God zich openbaart. Het sluit dan ook af van het leven, waarom het, gelijk alle zonde, in zichzelf de dood is, en voor hem, die onder de heerschappij der zonde nog is, niets dan de dood kan zijn. Hoe kan het anders? Gelijk het geloof in gemeenschap brengt met den levenden God en wat geestelijk is brengt onder zijn bereik, zoo doet het ongeloof het tegenovergestelde en houdt den mensch buiten God, zoodat hij zich tegen God stelt en in den grond der zaak God verwerpt.

De eerste zonde in het paradijs was ongehoorzaamheid, maar die ongehoorzaamheid was immers ongeloof, en dus zonde. Nu ging in die zonde zoowel het aardsche als het hemelsche paradijs voor hen verloren. Zij voerde hen den dood, den tijdelijken en eeuwigen dood, in de armen. De Heere toornst over de zonde van Israel, want hunne zonden sluiten hen af van de vervulling der belofte Gods, aan Abraham en zijn zaad gegeven. Zij moeten vallen in de woestijn, omdat zij in hunne ongehoorzaamheid het recht Gods vertreden.

De zonde toont in alle eeuwen hetzelfde karakter. Het ongeestelijk Israel wil zichzelf helpen in een gouden kalf. De reden, die zij opgeven, waarom zij goden begeeren, die voor hun aangezicht gaan, is eene drogreden. Zij zeggen: „Dezen Mozes, dien man, die ons uit Egypteland gevoerd heeft, wij weten niet, wat hem gescheid zij.” Was daarmede dan, al ware Mozes omgekomen, hun Jehova voor hen verloren, of was dan Mozes hun God geweest? Neen, het was volslagen verwerping van en breken met den levenden God. In de plaats niet van Mozes, maar van Jehova, een gouden

kalf. Schrikkelijke smaad en lastering van 's Heeren naam! Het verwerpt niet enkel Jehova, het stelt het werk hunner handen in de plaats van Jehova, alsof er ook maar zelfs de minste overeenkomst ware tusschen hun God van eigen vinding en den Eeuwige.

Deze hun daad teekent het ongeestelijk karakter des ongeloofs, dus de zonde van het ongeloof. Wat kan het ongeloof stellen tegenover den Heere, anders dan vrucht der verdorven natuur? En daarvoor knielt dan de mensch, dat Israel, dat de groote daden des Heeren had gezien en zijn oordeel over het afgodisch Egypte had aanschouwd, dat mede het loflied had aangeheven, toen zij de doode lichamen der Egyptenaren zagen aan het strand der Roode Zee. Zoo diep goddeloos is het hart des menschen, dat hij al deze dingen als niets kan achten en God met zijne werken kan verwerpen.

Het kan niet verwonderen, dat ditzelfde volk, dat ongeestelijk Israel, zich later tegen Jehova verzet en wederkeeren wil naar Egypte. Zij willen voldoen aan hun ongeestelijke, vleeschelijke begeerte, zichzelf helpen, los van God, in eigen weg. Volkomen opstand. „Laat ons die banden verscheuren en die touwen van ons werpen!" Te lang reeds hebben zij aan die banden geloopen. Dat land is schoon, maar toch niet te verkrijgen. Gods woord dus verworpen en den Waarachtige tot een leugenaar gemaakt. Zij willen wederkeeren naar Egypte, waar zij met hun hart nooit uit geweest waren, al waren zij ook naar het uitwendige daar uitgeleid. De band der zonde bleef hen nog aan dat Egypte binden en het leven naar hun vleeschelijken lust bleef in de woestijnreis zijn invloed oefenen en deed hen met hunne harten wederkeeren naar Egypte.

IV.

En nu het recht Gods.

Zij sterven in de woestijn onder het oordeel Gods. Omdat zij dien God in zijn vrijmachtige genade verwerpen, verzondiven zij het land der ruste in beiderlei beteekenis.

En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof. Ja, dat zien wij. De Heere heeft door zijn Heiligen Geest deze schrikkelijke geschiedenis doen beschrijven, opdat alle geslachten weten zouden: „God laat niet met zich spotten." Er is een tijd der genade, maar daarna het oordeel. Zij zullen niet kunnen ingaan. En zij gaan niet in. Zij, die in hun ongeloof Kanaän den rug toekeeren om Egypte te verkiezen, roepen het oordeel Gods over zichzelf in. Zij, die twintig jaren waren en daarboven, toen zij uit Egypte

trokken, zullen niet ingaan; hun doode lichamen zullen in deze woestijn begraven worden. Zij verzondigen het land der ruste in beiderlei beteekenis. Ook de rust, die voor Gods volk overblijft, zal hun deel niet zijn. Zoo is een volk, dat den levenden God verwerpt, een verloren volk, evenals elke ziel, die in de macht des ongeloofs, in de zonde, leeft en sterft. Dat is een verloren ziel. De Heere handhaaft zijn recht. Als een opschrift als het ware boven de wet der tien geboden staat: „Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland uit het diensthuis heb uitgeleid.” En van dat woord neemt de Heere geen tittel terug. Dat handhaaft Hij in de geschiedenis van zijn volk. „Ik ben de Heere, uw God.” Behalve Hem is er geen God. De goden der volken zijn ijdelheid. Uit kracht daarvan eischt de Heere geloof, geloofsgehoorzaamheid, volkomen onderwerping aan zijn gebod, zijn wil, en nooit zal iemand ongestraft zijn wil wederstaan. Het mag nooit de vraag zijn: „Is er in Gods weg iets of veel, dat tegen menschelijke gedachten en overleggingen ingaat?” Omdat de Heere God is, daarom zullen alle volkeren Hem gehoorzaam zijn. Als nu zijn volk zijne wet vertreedt, dan kan de Heere over deze zonde niet zwijgen, maar moet Hij uit kracht van zijn wezen, dat heilig is, de zonde bezoeken. Daar zal geen woord vallen van al de goede woorden, die de Heere gesproken heeft. Maar ook in zijne oordeelen is Hij getrouw. Dit bewijst ons Israels geschiedenis.

Jozua brengt naar Gods raad en wil het volk in Kanaän en is in zijn naam en arbeid de voorafschaduwing van den meerdere dan hij. Dat was niet de eeuwige rust; die kan alleen verworven worden door Jezus Christus. Maar zij was van die rust toch de type. Het ongeloovig, ongehoorzaam, in zonde levend volk ziet noch komt in die rust, die Jozua geven zal op Gods bevel en in Gods weg. Zoo blijft God zelfs tegenover den felsten ongeloovige onbewogen in zijn recht en in zijn eisch: „Geloof, en indien gij niet gelooft, gij zult niet bevestigd worden.” En als dan dat oordeel Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid, dan zullen zij in hun ondergaan toch nog het recht van God moeten erkennen.

Deze woorden mogen hard klinken in niet geestelijk geoefende ooren en harten; maar het zou nog ontzettender zijn, indien niet de Heere voor zijn recht waakte. Een God, die zijn heilig recht niet kan handhaven en niet de heerschappij kan behouden over zijn eigen schepsel, kunt gij u niet denken; en denkt gij Hem u toch, zeg dan, dat gij zijn naam lastert en den waarachtigen God verwerpt, om gelijk Israel u te buigen voor uw eigen verzinsel. „De goddelooze”, zegt mijn

God, „heeft geen vrede.” Hij kan geen vrede hebben, omdat alleen in God, door het geloof omhelsd, vrede is en het leven. Hij zal geen vrede hebben in eeuwigheid, zolang niet de macht des ongeloofs is in hem verbroken, de lieflijke macht van het kinderlijk geloof in hem gewerkt is, en de Heilige Geest het „Abba, Vader!” in hem spreekt. Hij zal dus niet kunnen ingaan vanwege zijn ongeloof.

„En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof.” Wie dat waarlijk ziet, zal gedrongen worden, om met den nood zijner ziel tot den Heere te vluchten, en de zielsbelijdenis te doen: „Gij alleen zijt God!”

TOEPASSING.

Welk een schrikkelijke tegenstelling maakt het leven des geloofs en des ongeloofs in zijn wezen en gevolgen. Om dit laatste te sterker te doen uitkomen, moest het eerste op den voorgrond gesteld. Eene tegenstelling is het in den vollen zin des woords, en wel zoo bepaald, dat er geen enkel punt van overeenkomst is in het leven des geloofs en dat des ongeloofs, noch in de gevolgen van beide. Geloof en ongeloof staan tegen elkander over in beslist vijandigen zin; zóo, dat als het geloof werkt, op datzelfde oogenblik het ongeloof in datzelfde hart niet kan werken. Zoomin als iemand tegelijk kan waken en slapen, evenmin kan iemand tegelijk geloovig en ongeloovig zijn. Zoo zullen ook de vruchten des geloofs en des ongeloofs het kenmerkend karakter dragen, en het is niet mogelijk, deze met elkander te verwarren. En wat het geloof en het ongeloof als vrucht voor de zielen afwerpt zelfs in dit leven, is liefelijk eenerzijds, maar ontzettend anderzijds. Toch ziet het onbekeerde zondaarshart daar niets schrikkelijks in, evenmin als het ongeestelijk zaad Abrahams. Integendeel, het is een leven naar den lust des harten, zonder de vraag naar Gods recht en wet. En komt ook al eens die vraag in de conscientie op, dan wordt zij spoedig verdreven, en het oude leven, zonder God, tegen God, gaat zijn gang.

Jozua en Kaleb zijn de vertegenwoordigers van die door God getrouw gemaakten, die ook zeer zeker in dien tijd onder Israel gevonden werden.

Jozua en Kaleb, welk een heerlijk beeld vertoonen zij tot het einde huns levens van hun standvastig geloof en onoverwinbaar vertrouwen op hun God en zijn woord! En zoo is

er dan ook temidden van het ongeestelijk Israel een Israel Gods geweest. Het geloovig volk, het biddend volk, het door den Heere levend gemaakt volk.

Mozes en Aäron sterven mede in de woestijn, omdat zij den naam des Heeren niet geëerd hebben voor de oogen des volks. Op deze openlijke onteering van Gods naam moest een openlijke straoefening het antwoord Gods zijn. Zij zijn, om zoo te spreken, de vertegenwoordigers van dat deel van Gods volk, dat slechts het aardsche Kanaän derft door zijn zonde, maar de rust, die voor Gods volk blijft, beërft. En dat behoeft niet enkel op Israel in de woestijn toegepast. Neen, ook nu blijft het waar, dat de zonde in den geloovige hem in gedurige onrust houdt. Er werken twee machten in de wedergeborenen: de macht des geloofs en des ongeloofs. Dat veroorzaakt den strijd, die gevoerd moet worden. Het geloof blijft overwinnend, maar door een vaak diepen strijd heen. Dan kan het voor het hart des strijders soms, o zoo bang worden, en schijnen, als zou hem de eeuwige rust kunnen ontgaan, het heerlijk Kanaän daarboven hem gesloten worden. Maar de eeuwige ontferming Gods houdt hem vast en de trouw zijns Gods blijft hem troosten en sterken in den strijd. o, Dat ongeloof! Neen, het kan u door Gods trouw wel niet het Kanaän der ruste doen ontgaan, maar hier maakt het, gelijk elke zonde, uwe levensreis vaak tot een moeilijke woestijnreis. In dit land zal de rust niet zijn.

De tegenstelling van de macht des geloofs en des ongeloofs is dus niet enkel buiten den wedergeborene, maar ook in hem. En wat dat zeggen wil, weet iedere door den Heere uitgeleide ziel. Wat al moeite door dat maken van gouden kalveren, door dat zich banen van eigen wegen, door dat murmureeren tegen God en Gods wegen! Dat — en veel meer — zijn de zonden, die menigmaal over het leven van Gods kinderen een donkere schaduw werpen. „Er blijft dan eene rust over voor het volk van God!”

Hoe krachtig spreekt uit dit alles des zondaars staat voor God, maar ook de heerlijkheid van het werk der genade! Verzondigen zou hij de eeuwige rust, zoowel als de rust der ziele, in dezen tijd. Dat ligt in zijne natuur; en de geschiedenis van Israel in de woestijn spiegelt zijn leven af. Maar voor Gods kinderen gaat de genade altijd boven hunne zonden, en dat in Christus, hun Verbondshoofd, in wien God hen gerechtvaardigd heeft en hen aanschouwt. Dat verbond staat vast in Hem, en daarom zal niets hen scheiden van

de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, hun Heere. De heerlijkheid van het werk der genade is hierin, dat het aan goddeloozen wordt verricht, en dat de begenadigde van den Heere in Hem de zekerheid en in den Borg het onderpand zijner erfenis heeft. De Heilige Geest bevestigt en verzegelt dat en spreekt tot de ziel in de donkere oogenblikken van genade, waar zij zoo diep gevoelen, dat zij het recht hebben verbeurd.

Meent gij, dat zij in een enkele zonde zouden kunnen rusten? De Heere zorgt daar wel voor. Gods Geest getuigt met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn; maar diezelfde Geest getuigt óók in hen van de zonde en van het zondige der zonde. Zoo komen zij niet in de valsche rust, maar komt de onrust, die niet wijkt, voordat zij komen aan den voet van het kruis, om in het bloed der verzoening rust te zoeken in de vrijspraak en de hernieuwde verzekering van Gods gunst. Zoo worden zij bewaard voor de rust in het hemelsch Kanaän, en die ruste blijft bewaard voor hen.

En zoo wordt al voortgaande de rust, die blijft, kostelijk en begeerlijk in hun oogen, en hun verlangen daarnaar wordt gelouterd. Welk een licht dit op uw aardsche reis doet vallen, weet Gods kind.

Zoo sterven de begeerlijkheden des vleesches; en wat geestelijk en wat vleeschelijk is in de wedergeborenen wordt hoe langer hoe meer onderscheiden en daarom het niet geestelijke bestreden. De rust in de volle aanschouwing van God en het Lam wordt, naarmate zij het einde der reize naderen, steeds meer begeerlijk, en het verlangen daarnaar zuiverder. Het wordt niet enkel de begeerte om van den strijd, maar bovenal om van de zonde ontheven te zijn, om den Heere te kunnen dienen naar de begeerte der ziel, in ongeschokte en door niets gestoorde gemeenschap. Al het verlangen gaat uit naar het land der ruste, omdat daar niet alleen het heil der ziel, maar vooral de eere Gods meê samenhangt. Gods kind weet bij ervaring, welk een licht dit doet vallen op zijn aardsche levensreis. Hij trekt hier maar door. Telkens komt de stem tot hem, die spreekt: „Sla uw pinnen niet te vast in deze aarde, want dit land zal de ruste niet zijn!” Het doel van zijne reis is niet de reis, maar het land der ruste. Zoo wordt het aardsche geheiligd door het hemelsche, en Paulus' woord vervuld: „Onze wandel is in den hemel, van waar wij ook den Zaligmaker verwachten.”

Onder de diepe beschaming en smart over de zonde spreekt het geloof in zijne ziel: „Straks de eeuwigheid en dan geen zonde meer.”

Als het kruis hem drukt en het leed hem kwelt, dan fluistert

Gods geest in zijne ziel: „Heb goeden moed; dáar geen kruis meer en geen leed meer!” Als de weg hem lang en bang valt, spreekt de Heiland: „Ik sterk u, ook steun Ik u met de rechterhand mijner sterkte!” En de ziel, die nog pas in smart inzonk, voelt zich gesterkt om den weg te gaan tot het einde. „De Heere zal het voor mij voleinden!” Dat is de zekerheid der ziele.

Onder Gods genadige leiding kan dit voor ieder verlorene zijn oorzaak van diepe beschaming; bron van rijke vertroosting; en, met het oog op de rust, onoverwinbare kracht. Diepe beschaming kan niet uitblijven; want wat heeft Gods kind te stellen tegenover zooveel trouwe Gods? Wat anders, dan zooveel ontrouw, als waarvan, helaas, heel zijn leven getuigt? Moest niet elke verlorene ziel in alles betoonen: „Het eeuwige is meer dan het tijdelijke en het geestelijke meer dan het stoffelijke”? En wat zegt nu dat leven zoo menigmaal? Ach, er is geen denken aan, om in dezen van tevreden zijn te spreken. Maar diepe beschaming moet heel de ziel vervullen, als in de binnenkamer het antwoord gegeven wordt op de vraag: „Wie ben ik en wie behoorde ik te zijn?” o, Over Israel is het oordeel spoedig geveld; zij konden niet ingaan vanwege hun ongelooft. Maar dan kan de belijdenis niet uitblijven: „Deed de Heere naar mijn geloof, dan ware er geen ontkomen aan het oordeel over het Israel, dat niet kon ingaan.”

Maar er is ook vertroosting, eene bron van rijke vertroosting, te weten, dat zij met een God te doen hebben, die niet de zonde door de vingers ziet, maar voor zijn volk ze gezocht heeft in zijn Zoon. En nu zijn die zondigenden en hun weg steeds bedervenden vrijgekochten door het bloed des Lams. De heerlijkheid der genade is hierin, dat zij aan verlorenen in zichzelf zich verheerlijkt; en de toeneming in het genadeleven is hierin, dat Gods kind het steeds meer hierin met zijn God eens wordt, om als zondaar gezaligd te worden. Hoe krachtiger de genade werkt, des te meer zal de Farizeër gedood worden; en als het: „Ik, ellendig mensch!” uit de ziel tot God opgaat, dan schittert de macht der genade op het heerlijkst. Zoo verliest gij alle kracht en wordt gij een machteloze, maar de genade wordt in u die onoverwinbare kracht.

Krachtig, o ja, maar gelijk Paulus zegt: „Als ik zwak ben!” en met het oog op de rust! Dat geeft den moeden strijder kracht, want de rust genaakt! Straks, als het moede en afgesloofde lichaam ineens stort, dan ontwaakt de bevrijde ziel tot het volmaakte leven in God, in die zalige rust. Geen bezwijken, neen, want de Heere stort die kracht uit in de ziel, die

worstelt om Zions top te bereiken. En gelijk Mozes stierf, nadat hij Kanaän gezien had, zoo gaat het ook hen; elke blik in het land der ruste is de dood voor den ouden mensch. Hieruit is het te verklaren, dat Paulus zeggen kon: »Wij hebben dan altijd goeden moed, want er blijft eene rust voor het volk van God».

In de woestijn zijn wij allen gelijk geheel Israel en de reis is naar de eeuwigheid, maar de beloften aangaande de rust zijn voor Gods volk. De ongeloovigen en ongehoorzamen sterven onder het oordeel Gods.

»Wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof.» Hebt gij dat werkelijk gezien? En kon het u rustig laten? o, Er is een zien, dat niets is dan een historische kennis; en komt het niet verder, dan is het te begrijpen, dat gij er u zoo weinig van aantrekt. Maar geheel anders wordt het, zoodra de Heere door zijn Heiligen Geest u het schrikkelijke laat zien van dat niet kunnen ingaan door ongeloof, en derhalve in eeuwige verwijdering van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid zijner sterkte te moeten verzinken. Dan gaat het oordeel Gods u door de ziel en het gebed uit de diepte wordt vernomen tot den meerdere dan Jozua, tot Hem, die voor al uwe zonden volkomen heeft betaald. Dan leert gij het verstaan, dat het een groot verschil maakt, de beloften Gods te kennen, of daarin te leven, en er op te hopen, omdat de Heere in Christus ze u gegeven heeft. De beloften aangaande de rust zijn voor Gods volk, gelijk ook de rust voor Gods volk is. Die rust kan hun niet ontgaan. Zij zijn daarvan zeker in den Borg hunner zielen. Hij staat er voor in. »Van degenen, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren. Niemand zal mijne schapen uit mijne hand rukken. Ik geef hun het eeuwige leven!

Buiten Hem is alles onvastheid en onzekerheid, en is een misschien het meeste, dat iemand zeggen kan. Maar in Hem en in Hem alleen is de zekerheid. Zoeke dan niemand die zekerheid buiten Hem! Alleen deze zekerheid is buiten Hem, dat wie niet gelooft, niet kan ingaan.

En zoo staat het oordeel vast. Wie ingaat, moet ingaan langs den weg, waarlangs, en op de wijze, waarop God zondaren behoudt. Wie zich daaraan onttrekt, onttrekt zich ten verderve, en sterft in zijne woestijnreis onder het oordeel Gods. En mogen al op die reize, gelijk het Israel ondervond, u vele zegeningen en weldadigheden Gods van zijne hand gezonden worden, bedenkt, dat dit nog arbeid Gods is, of die

goedertierenheden Gods u tot bekeering mogen leiden. Zij, die niet kunnen ingaan vanwege hun ongelooft, hebben toch dezelfde gaven Gods ontvangen, maar deze dingen deden hun geen nut, omdat het voor hunne zielen buiten het geloof omging.

Broeders en zusters! In de woestijnreis valt alles op uw geloofsleven aan. Gij hebt alles tegen u. Gij trekt door een vijandig land. De Satan legt zijne pijlen op u aan. Uw vleesch en hart zijn zwak en worden vaak afgetrokken van de hoofdzaak en het doel uwer reis. o, Indien gij maar in een zekere vroomheid voortgingt, waar geen werk Gods in is, dan zou de vijand uwer ziel u niet ontrusten. Integendeel, hij zou al zijne listen aanwenden, om u te doen voortbouwen op dezen valschen grond. Maar zoodra de Heere u leert te gelooven in Hem, die de goddeloozen rechtvaardigt om niet, zal hij u bestrijden. Hij zal niet ophouden te trachten, u van uw geloof te doen schipbreuk lijden. Gelukt het hem uw geloofsleven te dooven, nevelen van zonden voor uw geloofs oog te trekken, het schild des geloofs u, zij het maar voor een wijle, uit de hand te slaan; och, arme ziel, hoe zijt gij dan ter prooi aan de diepste ellende des twijfels of des ongeloofs! Daarom is de beproeving des geloofs zoo kostelijk, en wordt de strijd des Christens genoemd de strijd des geloofs, en jubelt Paulus aan het einde zijns levens: „Ik heb den goeden strijd gestreden; ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, die de rechtvaardige Rechter mij geven zal in dien dag.” Dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ongelooft. En dat geloof richt zich op God, in Christus. Heerlijk is het vooruitzicht voor hem, die wettig heeft gestreden! Die rust zal heerlijk zijn.

Zijt gij voor Gods rekening, waakt dan, opdat het geloof in dien trouwen God u niet begeve. Want is dit u duidelijk, dan zijt gij er zeker van, dat de Heere over u waakt en u bewaart als den appel zijner oogen. En daartoe moet het nu komen, dat uw oog in en onder alles van uzelf af en op Hem gericht zij, die het alleen en volkomen volbrengt in u. Welk eene rust hier reeds, vast te mogen gelooven: „Ik ben voor 's Heeren rekening.” Hij geeft in deze woestijn water uit de steenrots en manna van den hemel. Gij zijt zijn kind en Hij zorgt voor u. Uw welzijn geldt niet alleen u, maar ook de eere van zijn naam. Hoezeer raakt het de rust en den vrede uwer ziel, of uw geloof krachtig is! Niets, dat den Heere meer onteert, dan uw ongelooft; en hoe zou er dan rust en vrede in uwe ziel kunnen zijn, als gij ongelooft en twijfel-

moedig staat tegenover uw God? Dat worde u tot schuld voor den Heere. Dan zult gij ervaren, dat de Heere zijn eere zal handhaven, óók in u; en uw heilstaat zal in en door Hem bevestigd worden a a n u.

Zoo zal het in de woestijn met God nog goed zijn en niets zal, om Gods trouwverbond, u het Kanaän der ruste doen ontgaan.

De oorzaak aller klacht is aan onze zijde en de oorzaak van allen roem, indien die de ware roem is, is aan Gods zijde! Zijn het niet onze zonden, die scheiding maken, en is het niet de heerlijke genade Gods, die telkens weer doorwerkt en voortzet, wat zij in u begon? Heerlijke en geestelijke gaven gaf de Heere aan zijn vroom volk in de woestijn. En doet Hij niet nog zoo? Naar dat uw dag is, zal uw sterkte zijn; en Hij is getrouw. Het verbond staat vast in den Borg, in wiens bloed het gevestigd is. Het zegel en teeken hebt gij op uw voorhoofd, en tot werkelijkheid in uw leven gebracht, is de gerechtigheid Christi, die voor God geldt, u toegerekend. Wat ontbreekt u dan nog? o, Aan uw zijde alles; aan 's Heeren zijde niets; en dat is genoeg. Verlies uzelfen maar, opdat Christus een gestalte in u krijgje. Laat u alles maar ontvangen, waarop gij nog eenigszins zoudt meenen te kunnen steunen, tot er niets van u overblijft, dan de zondaar, verloren geheel, maar in Christus behouden ook geheel. Hij moet toch de eere hebben en Hij zal u zoolang bearbeiten, totdat gij met volle bereidwilligheid der ziele tot deze daad des geloofs komt, dat gij er niets meer op tegen hebt, maar het integendeel, om de eer en de waarheid Gods, uw lust wordt, als z o n d a a r door God behouden en gerechtvaardigd te worden. Al kan het Kanaän der rust u niet ontgaan, de rust der ziele kan op de reis daarheen verstoord worden door ongelooft.

Zijt gij het reeds met God eens geworden, om zonde z o n d e te laten in uw leven, en genade g e n a d e te laten? Gelijk de Heere zijn volk door de woestijn leidde en hun een Jozua gaf om hen in te brengen, zoo doet Hij nog aan zijn volk, aan zijn geestelijk Israel; en hun Jozua, die hen voorgegaan is door lijden tot heerlijkheid, leidt hen langs dien lijdensweg tot de rust.

Maar — blij vooruitzicht dat mij streelt! —
Ik zal, ontwaakt, uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met uw Goddijk beeld!

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLI.

THOMAS, EEN VAN DE TWAALVEN.

DOOR

J. C. SIKKEL,

PREDIKANT TE HIJLAARD.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

't Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frissche waterstroomen,
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den Heer.
God des levens! ach, wanneer
Zal ik naadren voor uw oogen,
In uw huis uw naam verhoogen?

o, Mijn ziel! wat buigt ge u neder?
Waartoe zijt ge in mij ontrust?
Voed het oud vertrouwen weder;
Zoek in 's Hoogsten lof uw lust!
Want Gods goedheid zal uw druk
Eens verwisslen in geluk.
Hoop op God; sla 't oog naar boven;
Want ik zal zijn naam nog loven!

Psalm 42 : 1 en 3.

En Thomas, een van de twaalven, gezegd Didymus, was met hen niet, toen Jezus daar kwam.

De andere discipelen dan zeiden tot hem: Wij hebben den Heere gezien. Doch hij zeide tot hen: Indien ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen, en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen, en steke mijne hand in zijne zijde, ik zal geenszins gelooven.

En na acht dagen waren zijne discipelen wederom binnen, en Thomas met hen; en Jezus kwam, als de deuren gesloten waren, en stond in het midden, en zeide: Vrede zij ulieden!

Daarna zeide Hij tot Thomas: Breng uwen vinger hier, en zie mijne handen, en breng uwe hand, en steek ze in mijne zijde; en wees niet ongeloovig, maar geloovig.

En Thomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Heere en mijn God!

Jezus zeide tot hem: Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd; zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben.

Joh. 20 : 24—29.

Bekend is het woord van Luther, M. H.: »De ware schat der kerk is het Woord." De kerk des Heeren van alle eeuwen belijdt met den psalmdichter: »Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad!" Het is dan ook een dwaalweg, dien de kerk insloeg, toen zij naast den schat des Woords een anderen schat stelde, namelijk dien der persoonlijkeden, der heiligen; en het noodzakelijk gevolg was, dat straks de schat der heiligen boven den schat des Woords verheven werd.

Dien dwaalweg sloeg de kerk in, eer zij verdrukt werd. Ach, dat zij er bij kon voegen: »Maar nu geleerd, door de ervaring der wrange vruchten, houd ik Woord en wegen."

»Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad!" Van hoeveel waarde de personen ook zijn, die de Heere aan zijne kerk schenkt, het is nooit zijne bedoeling, dat die personen lichten zouden zijn, waardoor de kerk zien moet. De meer en meer opkomende dwaling, dat God zich slechts aan zijne kerk doet kennen, voorzooveel er personen zijn, door wie Hij zijn licht doet schijnen, behoort als gevaarlijk te worden genoemd en verworpen: velen zullen erdoor worden afgetrokken van het Woord, en het einde van deze menschvereering zal zijn dwaasheid, duisternis.

»Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad!" Uit dat Woord, door Gods wonderbaar bestel opgesteld en afgesloten, straalt echter het licht ons op velerlei wijze toe.

Daarin geeft de Heere zijne kerk niet slechts eene beschrijving van zijn wezen, eene omschrijving van zijn wil in de wet, eene verklaring aangaande den staat der zondaars, eene betuiging van vergevende en verlossende genade; niet slechts een belofte, eene vermaning, een profetie; — neen, maar Hij teekent ons als het ware het paradijs; Hij vergunt ons bijna de schepping en den val bij te wonen; Hij doet in zijn Woord naar onze behoeften levende personen voor ons

voorbijgaan, in welke wij de waarheid, die Hij ons ontdekt, aanschouwen. Denkt aan Kaïn en Abel, aan Jakob en Ezau, aan Faraö, aan David, aan Petrus en Judas. Wij zien in het Woord het vleesch voor onze oogen werken; er komt geen goed uit en het einde is de dood. Wij zien in het Woord de gerechtigheid, die Gode zijn eere geeft en alle hoogheid nederwerpt. Wij zien de ontferming, die nederdaalt, die zich ontsluit, die het verlorene zoekt. Wij zien den stroom der genade, die door de woestijn vloeit en het doode land tot een hof maakt.

Wij zien in het Woord in levende personen, in menschen van ons vleesch en bloed, de worstelingen tusschen zonde en genade, tusschen vleesch en geest. In klachten, in tranen, in smeekingen en gebeden, in psalmen en lofzangen, hooren wij hen de bewegingen hunner zielen uitstorten, terwijl ons oog hen volgen mag op hunnen weg. Door die personen, door deze bijbelheiligen EN door deze goddeloozen, van wie de Schrift ons spreekt, wil de Heere wèl zijn licht doen vallen op het pad der kerk. Zij moeten zeer bepaald dienen, om het Woord tot een lamp te doen zijn. Door hen komt het Woord tot ons; en wel niet toevallig, maar naar des Heeren bepaalde bedoeling; niet omdat wij opmerken, dat er uit hun weg en leven zooveel te leeren valt, maar omdat DE HEERE bepaald hun weg en leven mede heeft doen dienen voor zijn volheerlijke openbaring; voor de lamp, die Hij op het pad zijner kerk ontstoken heeft, en die nu voor alle eeuwen dat licht verspreidt, dat de Heere voor zijne kerk noodig achtte.

Zóo hebben wij er ons dan ook voor te plaatsen, als wij in dit uur onder de bediening des Woords het oog vestigen op Thomas, een van de twaalven.

»Niet Thomas! Hij baat ons niets! Maar uw Woord is een lamp voor onzen voet, en een licht op ons pad; uw Woord, Heere! dat naar uw bijzondere bestelling ook in dezen Thomas tot ons komt!»

Het licht, dat hier uit het Woord tot ons komt, predikt ons, hoe de Heere niet slechts wil, dat de zijnen door het geloof in het licht van zijn vriendelijk aangezicht wandelen, maar hoe Hij hen ook zelf in dat licht voert.

I.

Slaan wij eerst het oog op den toestand van Thomas. Het was een toestand van treurige duisternis. Hij was onge-

loovig en kende daarom geen vreugde, geen vrede. Dit was volstrekt niet naar den geopenbaarden wil des Heeren; het was groote zonde voor Thomas. De Heere Jezus Christus had Thomas tot zich getrokken; Thomas was zijn discipel geworden; Thomas had geen andere liefde meer, dan bij den Heere te zijn. Als de Heere Jezus sterven gaat, wil Thomas met Hem sterven (Joh. 11 : 16); waar de Heere heengaat, daar wil ook Thomas heen (Joh. 14 : 4). Het was waarlijk wel bij hem: »Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Ik koos liever een dorpelwachter in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid!» Die jaren, waarin hij slechts als een nederige discipel achter den Heere Jezus mocht wandelen, o wat waren ze goed; wat gevoelde hij zich nabij den Vader, nabij den hemel; de wereld was er voor Thomas niet meer; wat had hij ook met haar te maken!

Dat de Heere echter zijn volk niet kroont, zoo het niet wettiglijk gestreden heeft (2 Tim. 2 : 5), — dat verstond Thomas niet. Dat de weg voor degenen, die nabij God willen zijn, door de diepte, door den dood heengaat, een enge weg is, — hij moest het nog leeren. Hierbeneden het heil door het geloof te bezitten, gelijk Abraham Kanaän in eigendom had, en zijn eenige, dien hij liefhad op het altaar leggen moest, — Thomas kende het niet.

Ziet, zijn ziele kende geen lust, geen leven meer buiten den Heere. Hij was dan ook door den Vader tot den Zoon getrokken, door den Geest tot den Zoon uitgedreven. Hij moest wel, gelijk al Gods volk, onder de schaduw van de vleugelen des Heilands de toevlucht nemen. Nu was hij gekomen tot den Getrouwe, tot de Rots, die niet wankelt; in de schuilplaats des Allerhoogsten gezeten, moest hij niet vreezen, maar zeker wonen. o, Ja, met al des Heeren volk ligt hij onder het gebod: »Vreest niet, gij klein kuddeke!» Want hij ligt onder de belofte: »Het is des Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven!» Hij behoorde Gode de eer te geven: »God is ons eene Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtelijk bevonden eene Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vreezen, al veranderde de aarde hare plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën: laat hare wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door derzelve verheffing! De beekjes der rivieren zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond! De Heere der heirscharen is met ons, de God van Jakob is ons een hoog Vertrek!» (Psalm 46)

Zoo moest het met Thomas wezen, maar daarom was het nog niet zoo. Sedert de Heere Jezus Christus van hem was weggevoerd en gestorven was aan het kruis; toen het aankwam op gelooven; toen de wateren begonnen te bruisen; toen liet de arme Thomas het eenige dat hem troosten kon los; hij liet het geloof varen; hij miskende de trouw, ondanks alle woorden des Heeren, bij het afscheid gesproken: »Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij. Waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn!" Hij wilde vluchten uit de schuilplaats des Allerhoogsten, inplaats van daarin te vernachten. Gelooven? Hij wil niet gelooven! Of de medediscipelen al roepen: »Wij hebben den Heere gezien!" met een kouden glimlach ziet Thomas hen aan, en zijn ellendige, verscheurde ziel houdt aan haar ongelooft vast: »Indien ik in zijne handen niet zie het teeken der nagelen, en mijnen vinger steke in het teeken der nagelen, en steke mijne hand in zijne zijde, ik zal geenszins gelooven."

Treurige toestand van Thomas! Wiens beeld is hij? Het beeld van de ongelooftigen? Neen, M. H., wij hebben hier niet met een »ongelooftige", maar met een »ongelooftigen discipel" te doen. Dit Thomaswoord komt uit een verscheurde Thomasziel, die wel op een dwaalweg doolde, maar toch een van des Heeren schapen was.

Thomas, een van de twaalven!

Het wereldsch ongelooft staat hoog; Thomas ligt laag. De taal des ongeloofts is koud, maar al doet Thomas zich koud voor, zijn woord is een kreet, een schrikkelijke kreet van eene ziel, die wegzinkt! »Ik ben besloten en kan niet uitkomen!" (Psalm 88) Het ongelooft wil er weleens over praten, maar Thomas kan er niet van hooren: »o, Kon hij maar gelooven!"

Zoo ligt Gods volk er bij — en dit is het geheim van Thomas' toestand —: het kan niet meer leven buiten den Heere; het schreeuwt naar Hem, meer dan het hert naar de waterstroomen, meer dan het kind naar de moeder; het vlucht, het moet wel vluchten tot den drieëenigen naam des Heeren Heeren, den God van alle genade, den God des Verbonds, den Getrouwe; onder de vleugelen van den Borg en Middelaar; het heeft geen hooger lust, dan te drinken van het water des levens om niet; te drinken voor de dorstige ziel. En nu, de Heere roept hen en lokt hen en drijft hen. Drinken zij nu? Zij liggen onder het gebod, gelijk ook onder de belofte van vertrouwen, van gelooven. Gelooven zij nu? Zij moeten door het geloof vrede hebben, door het geloof ingaan. Om dien vrede is het hun te doen;

buiten te zijn doet hen sidderen. Gaan zij nu metterdaad in? Ach, zeg het nu maar, dat zij gelooven moeten, dat zij zich schrikkelijk bezondigen; zij stemmen het toe; o zij weten het wel! En toch, wie hunner kende nooit den Thomastoestand: »Mijne ziel weigerde getroost te worden; dacht ik aan God, zoo maakte ik misbaar; peinsde ik, zoo werd mijne ziel overstelpt; ik was verslagen en sprak niet”? (Psalm 77) Eenswillend te zijn; in de duisternis, onder het slaan van alle golven, vast te houden aan den Heere; alles los te laten, en Hem te roemen, die trouwe houdt, ook als er bij ons geen gezicht in zijn weg is; o, hoe wij ook moeten, hoe onze ziele er ook niet buiten kan, wij kunnen niet. Terwijl onze ziele verteerd wordt door ellende, zouden wij wel iederen trooster willen toeroepen: »Praat mij niet van gelooven: ik kan niet, ik zal niet!”

Och, indien de kudde slechts uit schapen bestond, indien er ook niet een goede Herder ware, — wij waren gewis een prooi der wolven!

Hij zal zijn volk niet eindeloos kastijden,
 Noch eeuwiglijk zijn gramschap ons doen lijden;
 Hij is het, die ons zijne vriendschap biedt.
 Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
 Hoe zwaar, hoelang wij ook zijn wetten schonden, —
 Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.

Geen vader sloeg met grooter mededoogen,
 Op teeder kroost ooit zijn ontfermende oogen,
 Dan Isrels Heer op ieder, die Hem vreest.
 Hij weet, wat van zijn maaksel zij te wachten,
 Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
 En dat wij stof van jongsaf zijn geweest.

Psalm 103 : 5 en 7.

II.

Geliefden! trekt gij misschien voor Thomas uwe schouders op; begrijpt gij niets van zulk een toestand: te smachten naar het geloof, en toch het geloof af te wijzen? o, Het komt, omdat gij dat smachten nog niet geleerd hebt.

Zijt gij uit uzelfen bekwaam, om te gelooven? Gij zijt dan in eigen oogen nog rijk en verrijkt en hebt geens dings gebrek;

maar wezenlijk zijt gij ellendig, want gij zijt nog buiten; gij hebt nog geen deel aan den Heere Jezus Christus. Want Hij heeft geen andere dan arme schapen, met wie Hij veel te doen heeft, maar voor wie Hij ook alles is.

Hoort het tot uwe vertroosting, gij, die noch op aarde noch in den hemel een anderen lust kent, dan den Heere toe te behooren, maar die uzelfen zoo verkeerd, zoo eigenzinnig, zoo ongehoorzaam vindt, dat gij niet gelooven kunt in een Herder, die zulke verkeerde schapen de zijnen noemt! o, Schrikkelijk is uw zonde, ja, dat gij zoo tegenstreeft; dat gij zoo ingaat tegen het leven uwer eigen ziel; en zoo gij het niet gevoeldet, hoe hard het is, de verzenen tegen de prikkels te slaan, dan ware de duisternis waarlijk ondoordringbaar. Maar neen, zoo waarlijk uw ziele naar God bedroefd geworden is, de Heere zal niet toelaten, dat gij vrede hebt met uwen dood.

Schreeuwt maar naar Hem! Hij redt uit den fellen klauw des leeuws! Arm schaap, daar is ook nog een Herder, en het is de goede Herder, die het weggedrevene wederbrengt!

Hij maakt het Thomas eerst al onmogelijk, zich geheel van den discipelkring af te scheiden. En als de eerste dag der week weer aanbreekt, is Thomas met hen. En Jezus staat in hun midden en zegt: »Vrede zij ulieden!» Daarna zeide hij tot Thomas: »Breng uwen vinger hier en zie mijne handen, en breng uwe hand en steek haar in mijne zijde en wees niet ongeloovig, maar geloovig!»

Wat zal Thomas antwoorden? Zal hij nog tegenspreken? Geliefden! hoe zou hij het kunnen? o, Als het hem niet waarlijk om den Heere te doen was geweest, dan zou hij nog wel wat in te brengen gehad hebben. Maar dan had hij ook geen discipel moeten zijn!

Ach, ging zijn geheele ziel niet uit naar den Heere? En nu, daar was Hij immers, zijn Heer! o, Halleluja, ja: »Mijn Heere en mijn God!» Hij werpt zich aan des Heeren voeten, Hij rust aan des Heeren hart; wat zou er nog? »Bezwijken mijn vleesch en mijn hart, zoo zijt Gij de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid! Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijne rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door uwen raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen!»

Thomas, een van de twaalven!

Ja, broeders en zusters, zoo gaat het!

Als de Herder tot zijn verkeerde schapen komt, dan is het zijn ure, en Hij regeert ze met zijn herdersstaf.

o, Zoo Hij over uw ziele komt, als gij schijnt weg te zinken, wat zoudt gij dan? Hij voert uwe ziel uit de diepte en doet haar huppelen op de wolken. Hij spreekt tot u: »Ik ben uw God!» en Hij heft u tot zich op. Hij brengt u weder! Zult gij dan nog tegenstaan? Gij kunt niet meer!

Is het niet al uw nood, al uw dorst, al uw schreien geweest, nitgevoerd te worden in de ruimte, te gelooven, en uw trouwen God weer aan te kleven?

Gij laagt daar, en gij kondt niet; gij werdt besprongen door de wolven en kondt niet weder opstaan; — nu heeft Hij u in de armen en noemt u bij uwen naam! Hoe kunt gij nu anders dan aanbidden en gelooven en juichen: »Mijn Heere en mijn God! Mijn Redder! Ja, Gij zijt het! Ik zal niet vreezen, al veranderde de aarde hare plaats; al werden de bergen in de zee gezet! Gij, mijn trouwe Heer, Gij hebt de boeien verbroken; Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overmocht»?

Zijn dat dezelfde menschen, die niet gelooven, die niet juichen konden? Ja, geliefden, juist dezelfde! In een kleinen toorn had Hij zijn aangezicht van hen verborgen; geen ellendiger dan zij! Maar met groote goedgunstigheit heeft Hij zich weder over hen ontfermd, en zij zijn wedergebracht; en zij geven Hem eer; en zij hangen Hem aan; en zij staan onwankelbaar! Dit is het geheim; in zichzelf en zijn niets en hebben zij niets, maar in Hem en door Hem zijn zij meer dan overwinnaars! En zoo zij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw!

III.

En Jezus zeide tot Thomas: »Omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd; zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben!»

De Heere zegt niet tot Thomas: »Nu heb Ik u wedergebracht, en nu moet gij maar weer in uw verkeerdheid terugvallen, dan zal Ik u opnieuw wederhalen!»

o, Des Heeren leidingen en bedoelingen met de zijnen leiden daarheen, dat zij geoefend worden in het gelooven. Daarop wijst de Heere Thomas dan ook, en niet alleen Thomas, maar allen, die Hij uit de benauwdheid der ziele bevrijdt. Hun toestand was niet goed, was groote zonde; zij behooren te gelooven; zij staan onder het gebod des geloofs. Hiervan moeten zij zich in de ruimte bewust zijn; zij moe-

ten hunne zonden nu niet vergoelijken, maar bekennen en betreuren. Ook als alles duister wordt, moeten zij aan Hem vasthouden; zij moeten strijden om in het geloof te zijn, als ze niet zien! Het ver wachten van Hem! »Hoop op God, mijne ziel, want ik zal Hem nog loven! Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts, en mijn God! 'k Zal gedenken, hoe voordezen ons de Heer heeft gunst bewezen; 'k zal de wondren gadeslaan, die Gij hebt vanouds gedaan. 'k Zal nauwkeurig op uw werken en derzelve uitkomst merken; en, inplaats van bittere klacht, daarvan spreken dag en nacht!"

Daarheen wil de Heere het leiden, en daarheen leidt Hij het ook bij hen allen. Zij zijn niet gelijk aan eene wolk, die er nu eens is, en dan eens niet is; maar zij zijn »in het huis des Heeren geplant, en hun zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen als een cederboom op Libanon." (Psalm 92)

Niet, dat er geen donkere wegen, geen bange dagen, geen storm en duisternis meer zouden komen. o, Het kan weleens altijd dieper gaan. Maar de band, die hunne zielen aan den Heere bindt, wordt dan ook altijd inniger en gevoeliger, en Hij geeft in dien weg steeds meerdere genade, om Hem groot te maken, ook als zij verlaten schijnen! Zij gelooven straks en mogen volharden, ook al zou alle macht tegen hen zijn losgelaten!

Nog eens: Zijn dat dezelfde menschen, die niet gelooven konden? Ja, maar dit is het geheim: de Heere houdt trouw tot in eeuwigheid en laat de werken zijner handen niet varen; daarom gaan zij voort van kracht tot kracht: »een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Zion." Door genade zijn zij, die ze zijn; maar Gods genade, die aan hen bewezen is, is niet ijdel geweest.

Geliefden, nemen wij het Woord Gods, dat licht op ons pad werpt, ter harte!

Zoo wij nog geen Thomassmart kennen, smart om te mogen, om te kunnen gelooven, laten wij ons dan onderzoeken, of wij wel reeds tot de discipelen behooren!

Zoo wij met Thomas lijden, o erkennen wij onze zonde en schreeuwen wij naar den Herder!

Zoo wij nog als discipelen voor de diepte der duisternis van Thomas bewaard bleven, of wel uit die diepte met Thomas werden opgevoerd; o, geven wij den Heere de eere zijns naams en wandelen wij door kinderlijk geloof!

De goede Herder waakt over al zijne schapen!

Ja, Hij waakt; en Hij kent hen bij name; en Hij leidt hen uit; en zij kennen Hem. Amen!

't Rechtvaardig volk zal bloeien,
Gelijk op Libanon,
Bij 't koestren van de zon,
De palm en ceder groeien.
Zij, die in 't huis des Heeren,
In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeëren.

Psalm 92 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XLII.

WILT GIJ LIEDEN OOK NIET WEGGAAN?

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Druk van P. Groenendijk.

Wie U durft wederstreven,
Wie onrecht durft begaan,
Zult Gij, o God! weerstaan,
Verstrooien en doen sneven.
Gij zult mijn eer vergrooten,
Mij sterken in mijn stand;
Ik ben door uwe hand
Met olie overgoten.

't Rechtvaardig volk zal bloeien,
Gelijk op Libanon,
Bij 't koestren van de zon,
De palm en ceder groeien.
Zij, die in 't huis des Heeren,
In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeëren.

Psalm 92 : 5 en 7.

Op den weg des geestelijken levens gaat het steeds anders,
dan de mensch zich heeft gedroomd.
Gods Woord is ons daarvan een duidelijke sprake.
Wanneer in Edens hof de Heere het verbond der genade

heeft aangekondigd en tot den gevallen mensch van het z a a d der vrouw heeft gesproken, dan meent Eva bij Kaïns geboorte, dat de belofte is vervuld. Dan breekt zij uit in het jubellied: »Ik heb een man van den Heere ontvangen!"

Als na vele jaren de Israëlieten, op wondervolle wijze, van den Heere door de Roode Zee zijn geleid; als zij zien, hoe Farao met zijne dapperen in de golven wegzonk; dan meenen zij, dat er nu nooit meer een ure van vreeze of onrust kan aanbreken. Zij zullen nu juichend en jubelend voorttrekken, tot zij komen in het land der belofte.

Zoo droomen de menschen steeds hun droomen. Zoo meenen zij den weg te kunnen uitdenken. En toch blijkt dat alles de grootst mogelijke dwaasheid te wezen.

Wij willen zoo gaarne het gordijn wegschuiven en lezen wat de toekomst ons zal aanbrengen. Maar dat is niet uit het geloof leven. Dat is de voorzienigheid Gods opzijde schuiven. Dat is het maken van een eigen weg.

Gods volk leert dit wel verstaan. Bij ervaring weet het, dat het gedurig den weg uitdenkt en zegt: nu zal hij zus of zoo loopen. En ten slotte wordt het openbaar, dat alleen de loopbaan, door den Heere voor zijn volk gelegd, kan bewandeld worden.

Wanneer het nu geschiedt — en menigmaal grijpt het plaats — dat de weg des Heeren moeilijk is, dat het een weg is van verdrukking, kruis en lijden, dan gaan de halven terug. Dan zijn degenen, die maar voor een tijd gelooven, niet anders dan degenen, aan wie het openbaar wordt, dat hun keuze een andere is, dan die van Gods kinderen.

Over de besliste keuze zullen we handelen volgens Joh. 6 : 66—69.

Van toen af gingen velen zijner discipelen terug en wandelden niet meer met Hem.

Jezus dan zeide tot de twaalven: Wilt gijlieden ook niet weggaan?

Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.

En wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.

Bij de overdenking van deze vraag des Heeren: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?" letten we

1. op hen, die waren heengegaan ;
2. op hen, die niet scheiden konden.

I.

Onze tekst spreekt van een keerpunt, van een ernstig keerpunt in het leven. In elk menschenleven zijn er van die zeer gewichtige oogenblikken; oogenblikken, die een eeuwige beslissing met zich voeren. Zulk een oogenblik nu wordt hier in onzen tekst vermeld.

We lezen hier toch: »Van toen af gingen velen zijner discipelen terug en wandelden niet meer met Hem.»

Waarom geschiedde zulks? Uit wat oorzaak vloede dat voort? Wat had er plaatsgegrepen, dat er nu velen uit Jezus' discipelen terugkeerden en Hem niet langer volgden?

Ons teksthoofdstuk geeft daarop het antwoord. In dit hoofdstuk toch wordt u gezegd, wat het eigenlijke is, waarom vele discipelen thans den Heere gingen verlaten.

Toen Hij voor het eerst optrad onder de Joden; toen Hij zijn woord deed hooren; zijn machtwoord, dat hen in de ziele greep; zijn woord dat invloed uitoefende; — toen waren zij onder de macht van dat woord gekomen. En velen schaarden zich vol geestdrift om de banier van dezen nieuwen Rabbi. Gelijk zijn woord was, alzoo hadden zij het nog nimmer vernomen. Het greep hun aan. Zij werden er door bezielde. Gaarne lieten zij alles varen, om Hem te volgen.

Want nu, nu zij Hem volgden op zijne schreden, nu lag er een schoone, een schitterende toekomst voor hen open. Zij verheugden er zich reeds over, dat ze straks met Jezus op den gehaten Romein heel het Joodsche land zouden veroveren. Met dezen Meester zouden zij overwinnen, ja tot de roemrijkste glorie worden gebracht.

Immers, Hij was een Koning, die zou heerschen van zee tot zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde. Ja, zijne macht zou schitteren en blinken. Van Hem toch was getuigd, dat Hij als koning heerschen zou, tot alle vijanden gelegd zouden zijn tot een voetbank voor zijne voeten. En alzoo zou het nu geschieden.

Geen wonder, dat een schare van bezielde jongelingen dezen ongeëvenaarden Meester volgde.

En toch, er kwam verandering in deze geestdrift.

Evenals in het voorjaar de boomen, als zij beginnen te bloeien, voor de toekomst een schoonen oogst beloven, maar door een kille nachtvorst al die hope verdwijnt, zoo is het ook hier. Een gure nachtvorst bluschte de geestdrift uit, de nachtvorst der wereldschgezindheid.

Want toen de Heere Jezus hun sprak van het eten van zijn vleesch en van het drinken van zijn bloed en hen dus wees op de innige gemeenschap, die er tusschen Hem en de zijnen bestaat; toen de Heere het hun juist in dat woord te kennen gaf, dat Hij zijn vleesch zou geven voor het leven der wereld; en daarmee hun aanzegde, dat zijn leven moest eindigen in den dood; dat die dood voor hen noodig was; toen werden ze teleurgesteld. Dat hadden ze niet verwacht. Wie had zulks kunnen denken? Nimmer was dit in hun hart opgekomen.

Verdwenen zijn hunne luchtkasteelen: verdwenen al datgene, dat hen tot hiertoe dreef om Jezus te volgen. Zoo werd het dan gezien, dat zij de kosten niet hadden berekend. Zoo leerden zij het verstaan, dat achter Jezus geen schitterende aardsche toekomst hun deel was.

Neen, weg met die grootsche verwachtingen!

Neen, smaad en verguizing, vervolging van den kant der wereld, dát zal hun deel achter Jezus zijn. Straks misschien een wreede dood. En o, dat grijpt hen zoo aan. Zoo hadden zij het waarlijk niet bedoeld; daarvoor deinsden zij terug; dat ging hun te ver.

Ziet, zoolang er eer en aanzien te behalen was in den dienst des Heeren Jezus, zoolang ging het geheel naar hun harte, zoolang was hun die dienst aangenaam en gewenscht.

Maar nu zij moesten lijden, lijden om zijnentwil, nu zij het verstonden, dat er voor deze wereld niets te winnen valt, neen, veeleer alles te verliezen, nu dropen ze af en verlieten ze de banier, die zij eens zoo vol geestdrift omringden.

En dat waren de discipelen, die eenmaal op het geroep des Heeren waren gekomen. De discipelen, die, naar het scheen, alles hadden verlaten om Hem te volgen. Ja, de discipelen, bij wie het scheen, dat het hun om den Heere te doen was, maar die in waarheid alleen zochten zichzelf een lauwerkrans om de slapen te vlechten.

Zoo is het niet genoeg, dat wij in ons leven weleens tijden gekend hebben, dat het ons goed was, Gods Woord te hooren. We zijn er nog niet, al gingen we vroeger ook met vreugde op naar Gods huis. In de gelijkenis van den zaaier toch lezen we zoo vermanend, dat er menschen zijn, die het Woord met vreugde ontvangen, met vreugde, zoolang ze daarom

geen schade behoeven te lijden; maar als verdrukking, als vervolging komt om des Woords wil, dan worden zij terstond geërgerd. Ze doen dan juist, als deze discipelen deden, die juist daardoor toonden, dat ze niet in den waren zin des woords discipelen van Jezus waren.

Zoo zien we hier, dat er tijden, ontzettende tijden kunnen aanbreken; tijden, dat er velen teruggaan; tijden, dat er maar weinigen zijn, die voor de eere van Koning Jezus begeeren uit te komen.

Ze keerden terug. Ze wandelden niet meer met Hem.

Waarom? Omdat Hij hun harte raakte; omdat Hij hun gebod alles prijs te geven; wijl Hij hen vermaande, zelfs niet naar hetgeen achter is om te zien.

En alzoo wordt het nu ook wel in onze dagen openbaar.

Toen vóór eenige jaren de banier der waarheid weer omhoog werd gehouden; toen in die banier de verbleekte letteren weer begonnen te blinken; toen er eer en gunst te behalen was voor allen, wier sloop op de Gereformeerde wateren voer; toen rezen ze op als een machtig groot heir, de mannen, die zeiden, de waarheid lief te hebben.

Maar nu, nu de gunste der tijden verloopt; nu in plaats van eere smaad en beschimping u wachten, zoo gij naar Gods Woord niet alleen spreken, maar ook leven wilt in de kerken, op het erf uwer vaders, nu wordt het wel openbaar, dat er velen in onze dagen zijn, op wie dat ontzettende woord des Heeren van toepassing is: »Van toen af gingen velen zijner discipelen terug en wandelden niet meer met Hem.»

Toch lette hier een iegelijk allereerst op zichzelf, want wij zien zoo gaarne op anderen. Wijzelven willen steeds vrij uitgaan en anderen uit de hoogte veroordeelen. Dat mag niet. Het is in strijd met Gods Woord. Dan toch zien wij voorbij, dat wij ganschelijk verkeerd en bedorven zijn. Hier is het, dat de Heere ons aanziet en zegt: »Gij zijt die man; in schijn zijt gij een discipel, maar inderdaad behoort gij tot Mij niet.»

Moet de Heere het ook van ons getuigen, dat we wel schijn-discipelen zijn, maar dat we het niet zijn met het hart? Moet het niet juist van ons gezegd worden: »Van toen af gingen velen zijner discipelen terug en wandelden niet meer met Hem»? Hoewel zij jubelend den dienst des Heeren hadden gekozen, zoo bleef het niet. Er kwam een keerpunt, een ommekeer, een tijd, dat zij de parel van groote waarde vaarwelzegden om de begeerlijkheden der zonde aan te kleven. Het kwam bij deze schijn-discipelen tot de ure, dat er beslist

moest worden, beslist tussehen Christus en Belial. Hoezeer zij ook langen tijd achter Jezus waren geweest, was een besliste keuze allernoodigst, want in den rechten zin des woords waren ze geen discipelen. Om het éene n o o d i g e van alles afstand te doen, neen, dat konden ze niet. Maar juist daarop had de Heere hen gewezen; juist daarvan had Hij gezegd: »Werkt niet om de spijze, die vergaat, maar om de spijze, die blijft tot in het eeuwige leven.» Zoo wilde de Heere hen overtuigen van de nietigheid van al het aardse goed. En als de Heere dan tot hen sprak van dat brood des levens, dan trok hen dat bijzonder aan; vooral het wonder der broodvermenigvuldiging.

Maar dat dit wonder een t e e k e n was der onverganke-lijke spijze, dat verstonden zij niet. Alzoo ergerden zij zich aan zijn woord.

En dit gebeurt nog. Als Gods Woord ons aantast; als het ons in onze verdoemelijkheid voor God tentoonstelt; als dat Woord onze zonden aangrijpt; als de bazuin een zeker geluid geeft en ons aanzegt, dat wij rebelleeren tegen den Heere; — dan willen wij van nature daarvan niet weten; dan zeggen wij: »Deze rede is hard»; voor 's Heeren roepstemmen sluiten wij dan het oor; en zoo wordt er schade geleden voor de eeuwigheid.

Maar zoo moet het dan tot scheiding komen, tot besliste scheiding van hetgeen nog tot hiertoe samenging.

Nu zij in hun stoutste verwachtingen zijn teleurgesteld, keeren velen der discipelen terug. De wereld kunnen zij niet vaarwelzeggen.

In die wereld is nog zooveel, dat hen lokt en boeit; zooveel, waarvan ze niet scheiden kunnen; daarom keeren zij terug.

Gij zijt er dus nog niet, Gel., al zijt gij ook een eindweegs meegeloopen, al hebt ge weleens lust gehad in des Heeren dienst; dat is niet genoeg, daarmee zijt gij nog niet gered. Of zoudt gij dan denken, dat deze discipelen, die nu terugkeerden, het niet hadden gemeend?

Zij meenden het wel, zeer zeker; maar er was in hunne ziel een vurig verlangen naar de dingen der wereld, en daarom moest het nu openbaar worden, dat ze van de wereld waren.

Ach, hoe menigeen is aan deze discipelen gelijk! Eerst vol geestdrift, en straks weer terugkeerend als de gewasschen zeug tot de wenteling in het slijk. Waar zijn ze, die staande blijven? Waar vindt gij hen, die alles opofferen, als het gaat om de eere van Christus?

Waar in onze dagen weer dat roepen voor den Koning ge-

hoord wordt, waar het weer gaat om de vrije heerschappij van zijn koningschap; waar Jezus' eere is aangetast in de kerken op het erf onzer vaderen, door geloof en ongeloof met zilveren ketenen saam te snoeren; — daar is het genade, als gij, in heiligen ijver voor zijn eere ontstoken, nu ook medestrijden moogt in de keurbende Christi, die den heiligen oorlog op het erf onzer vaderen heeft begonnen.

Toch minnen wij allen een rustig en gemakkelijk leven. Als de wateren zachtken voortkabbelen, dan is het voor menigeen zoo zoet en zoo goed. Als alles stil is en vredig, dan is het velen zoo lief. Menigeen mint dan ook dwaaslijk de stille rust van het kerkhof boven het gewoel van den strijd. En waar dan in onze dagen de kreigsheiren weer optrekken, waar ze door den Heere worden gemonsterd, waar het geklank der bazuin weer wordt vernomen, nu de krijgslouze weerklinkt: »De strijd is des Heeren», daar zal het er op aankomen, wie wij zijn.

Waar door Gods wondervolle genade de strijd is aangebonden, waar het dan gaat vóór of tegen den Christus, waar gij het dan niet kunt ontkennen, dat het u eeniglijk om Gods eere te doen is, daar vraagt ge niet, ja, daar moogt ge niet vragen naar der menschen oordeel; want: »Vervloekt is de mensch, die vleesch tot zijn arm stelt.»

Zoo keerden deze schijn-discipelen terug; zoo werd openbaar, wat verborgen was in hun harte. Wij zijn er dus nog niet, al koesterden we weleens begeerte tot des Heeren dienst, al ondervonden we weleens eenige roeringen des harten, dat is niet genoeg. Ten slotte is het maar de vraag, waarnaar ons harte uitgaat.

Wat begeert ge? Wat verlangt ge? Waarop is al uw streven gericht?

Is de wereld voor u het eenige, het hoogste goed, dan zult gij tot uw eeuwige schade ondervinden, dat gij, ondanks uwe vroomheid, nog verloren gaat, en dat, al hebt gij ook een gedeelte van den weg, die ten leven leidt, bewandeld, het u niet baten zal, wijl ge zijt teruggekeerd. Het hart, dat aan de wereld verknocht is en verbonden, moet ten slotte openbaar worden. Misschien volgt gij den Heere Jezus een eindweegs; misschien eenigen tijd met vreugde; maar volgen tot het einde, volgen tot in den dood, dat kunt gij niet, wijl uw harte aan de wereld behoort.

Wat niet samenhoort, kan niet vereenigd blijven. Door de bijzondere drijfkracht, aan elk beginsel eigen, moet er scheiding komen.

Zeg nu niet, dat gij den Heere wel uiterlijk kunt dienen. Neen, dat meenden deze discipelen ook, doch hun hart dorstte niet naar den levenden God. 't Was hun om den Heere niet te doen; dies keerden ze terug, toen er gevaar begon te dreigen. »Van toen af gingen velen zijner discipelen terug en wandelden niet meer met Hem.» Van hoeverlen moet dit ontzettend oordeel worden gezegd, want de Heere aanschouwt het toch, of het u om Hem te doen is of niet. Hij weet, of het waarheid is, als ge spreekt van zijn zaligen liefdedienst. Ondanks uw vrome gezindheid blijkt gij een vijand Gods, tenzij de Heere door de werking des Heiligen Geestes het nieuwe leven in u plante. Maar dan leert ge ook het heilgeheim verstaan, het heilgeheim, dat de Heere aan zijn Zion openbaart. Is dat wonder van genade aan u verheerlijkt, dan heult ge niet langer met de wereld; dan kunt ge 't niet meer uithouden aan de gebroken bakken; dan is de dienst des Heeren u een liefdedienst geworden, waarvan gij niet scheiden kunt.

Wien heb ik nevens U omhoog?
 Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
 Op aarde nevens U toch lusten?
 Niets is er, waar ik in kan rusten.
 Bezwijkt dan ooit in bittere smart
 Of bangen nood mijn vleesch en hart,
 Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed,
 Mijn rots. mijn deel, mijn eeuwig goed!

Wie ver van U de weelde zoekt,
 Vergaat eerlang en wordt vervloekt;
 Gij roeit hen uit, die afhoereeren
 En U den trotschen nek toekeeren.
 Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
 Nabij te wezen bij mijn God!
 'k Vertrouw op Hem geheel en al,
 Den Heer, wiens werk ik roemen zal!

II.

In dit lied sprak Asaf uit, wat hij had aan zijn God. Hij kwam voor de keuze uit, voor die keuze, die geheel zijne ziel vervulde. Wel scheen het, dat hij zou uitglijden, toen hij den vrede der goddeloozen zag. Maar toch mocht hij door genade betuigen: »Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op aarde.»

Met Asaf wordt dit uitgesproken door heel de gemeente des levenden Gods. Deswegens moest dit ook hier voor den dag komen uit den kring der twaalven.

Toen de Heere zoovelen uit zijne discipelen zag, die Hem nu gingen verlaten; toen Hij hen zag weggaan, die vroeger met vreugde Hem waren gevolgd; toen Hij aanschouwde, dat ze zich nu afkeerden van den levensweg, om het pad des doods te gaan betreden; toen bloedde den Heiland het harte, toen trokken de smart en de droefenis over zijne ziel. Hij zag hen nu een prooi worden van Satan. Hij aanschouwde hen met deernis; maar Hij wist ook, dat het niet anders kon!

En nu, nu die velen weggingen, waren er nog enkelen gebleven.

Enkele getrouwen, schier een handvol tegenover zoovelen! Het waren de twaalven, die ook dat harde woord hadden vernomen, maar die door 's Heeren wondere genade zich daaraan niet hadden geërgerd. Ze waren er van doordrongen, dat zij om 's Heeren wil alles moesten vaarwelzeggen. Zij scheidden niet, neen — z e b l e v e n. Ze zouden door Gods genade volharden.

Toen de Heere zag, dat zij zich niet gereedmaakten om te gaan, legde Hij hun de vraag voor: »Maar gijlieden, wilt gijlieden ook niet weggaan?»

Dat woord greep hen in de ziele; tot in het diepst huns harten werden ze geroerd. En Simon Petrus gaf ten antwoord: »Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.»

Deze vraag nu: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?» doet de Heere nog zoo menigmaal aan de zijnen. Niet omdat Hij gaarne zien zou, dat ze van Hem weggingen; maar in zijn teedere ontferming doet de Heere het, om de zijnen te laten weten, wiens ze zijn, en wien ze dienen. Want het gebeurt toch niet zelden, dat er een levende ziel is, die nog niet weet, dat de Heere haar heeft levend gemaakt. Ze kan het nog niet gelooven. Wel ziet zij groote dierbaarheid in den persoon van Jezus. Wel mint zij zijn volk met teedere

liefde. Wel hongert zij naar Gods Woord. Maar dat ook zij, zoo diep zondig en verkeerd, daarin deelen zou, neen, dat kan zij niet gelooven, dat is te groot, te heerlijk; dat kan voor anderen zijn, voor haar niet. »Ach,» zucht zulk eene, »mocht de Heere Jezus zich eens aan mij openbaren! Kon ik eens gelooven, dat 's Heeren beloften ook voor mij zijn!» Zoo zucht en verlangt zij, terwijl ze 't niet weet, dat de Heere haar reeds trok met de koorden zijner liefde. Nu weet de Heere die kleingeloovigen, die aangevochten zielen volheerlijk te verkwikken. Hij bezit voor hen den eenigen balsem, den balsem uit Gilead. Dus buigt Hij zich vol ontferming tot hen neder en legt hun de vraag voor: »Wilt gijlieden ook niet weggaan? Gij zijt toch immers niets, niets dan een vloekwaardige, gij kunt u in Mij toch niet verblijden?»

Doch weggaan, weggaan van Hem, dien zij niet missen kunnen, neen, dat nooit! Dat kunnen die heilbegeerige zielen niet! Maar uit dat blijven wordt het dan ook openbaar, wie zij zijn. Liever zouden zij aan Jezus' voeten sterven, dan Hem verlaten.

o, Gij aangevochten Sionieten, gij verstaat het dan ook wel, waarom Petrus moest betuigen: »Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.»

Petrus had dus reeds wat ervaren van de liefde van Christus, iets van dat zalig leven; en daarom kon hij niet scheiden.

Indien gij dan dezen dienst niet vaarwelzeggen kunt, waarin ligt dat dan? Want zoo gij nog nimmer iets van de liefde van Christus ervaren hadt, gij zoudt zoo goed kunnen weggaan. En zoudt gij dan meenen, dat Hij, die in u een goed werk begon, het niet zal voltooien? Petrus kende geen ander, in wien het eeuwige leven te vinden is, dan Christus; dies moest hij getuigen: »Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.»

Zegt hij dus: »Heere, tot wien zullen wij heengaan?» dit was het bewijs, dat hij het vroeger elders had gezocht. Vroeger, o, toen had Simon op den weg des doods het leven gezocht. Maar sinds de Heere hem had ontmoet, was het alles anders geworden. Nu was het openbaar, dat in hemzelf de dood, maar in Christus zijn leven was.

Weet gij het ook, Gel., dat in u de dood is? Weet gij, door de werking des Heiligen Geestes, dat gij uit uzelf een kind der helle zijt? Weet gij dat, niet van hooren zeggen, maar bij eigen ervaring? Is het u waarlijk een oorzaak van smart en van jammer?

De Christus toch kan u niet dierbaar zijn, wanneer gij niet verstaat, dat gij Hem als Middelaar noodig hebt. De gezonde vraagt naar den medicijnmeester niet, neen, alleen de kranke. En is het dan waarheid in uw binnenste, dat gij in uzelf den dood vindt?

Zoovelen zijn in onze dagen vóór de waarheid. Doch waar zijn zij, bij wie de waarheid aan het harte is geheiligd? Waar ontmoet gij hen, die den dood leerden kennen in hun eigen bestaan? En dat toch moet ge weten, weten door de werking des Geestes, of gij stelt u tevreden met een ingebeeld geloof, met een halven Christus.

Als de Heere in zijn almachtige genade een zondaar met zijn doodsstaat bekend maakt, dan wordt er een onrust geboren; dan is er een roepen uit de diepte; dan is het om den levenden God te doen; dan is Christus dierbaar. Zalig, wie met Petrus den Christus aldus als Vredevorst leert kennen, als Hem, die vrede schenkt in het hart der zijnen!

Petrus kon nu verder gaan en er bijvoegen: »En wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.»

»Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.»

Dat was kloeke taal. Dat was niet weifelend of aarzelend. Dat was niet met Pilatus vragend: »Wat is waarheid?»

En deze beslistheid vond haar grond in het geloof van Petrus. Daarom zegt hij: »Wij hebben geloofd en bekend.»

Het gelooven is eene zaak des harten. Het is een werk van God den Heiligen Geest, dat in het verborgen geschiedt. Maar het geloof mag niet onder de korenmaat, neen, het moet op den kandelaar gezet worden, opdat het strale in de duisternis. En dus is er geen geloof mogelijk, zonder dat het zich naar buiten openbaart. Deswegens betuigt Petrus: »Wij hebben geloofd en bekend.»

Geen gelooven zonder belijden! Deze twee hooren bijeen. Zoodra het belijden ophoudt, is dit òf een teeken dat er geen geloof is, òf het duidelijk bewijs, dat er een inzinking plaats-greep, waarvan de Heere getuigt: »Dit heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten.»

Neen, de gemeente des Heeren is geroepen, den Heere Christus te belijden. En dat belijden, dat opkomen voor den naam des Heeren, is zalig. Dát toch was de vreugde, die de martelaren vervulde, als zij temidden van de felste smarten nog den Heere mochten belijden.

En dat belijden nu is immers door de wereld gehaat! Wel moogt gij gelooven. Gelooven zooveel gij wilt. Maar wee u, zoo gij den Christus gaat belijden. Dan heet het: »Weg met dezen!» Dan behoort gij ook tot de secte, die overal wordt tegengesproken.

En toch, naar des Heeren Woord moet het alzoo geschieden, en blijft het de dure roeping van des Heeren erfvolk, zijn naam te belijden.

Te belijden, gelijk Petrus dat hier deed. Wel kunnen er later, gelijk het met Petrus geschiedde, tijden aanbreken, dat de Heere verloochend wordt. Maar toch, overmits Jezus voor zijn gemeente bidt en bidden blijft, zal haar geloof niet ophouden, maar zal het door 's Heeren vrijmacht weer schitteren en blinken.

o, Gij allen, dien het om Gods eere te doen is! Gij, die ijvert voor des Heeren zaak! Gij, die iets kent van die innige gemeenschap, die Petrus kende! uw Heiland ziet u aan. Hij heeft aan u een gewichtige vraag; eene vraag, waaruit het openbaar zal worden, wie gij zijt.

o, Hoort dan de stem des Heeren! Of verneemt gij haar niet? Hoort gij niet dat zachte fluisteren, dat Hij tot u, niet tot anderen richt: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?»

Ja, dát is de vraag, de ontzettende vraag, welke de Heere Christus u, ook in deze ure, voorlegt. o, Hij kent het weifelen van uw hart. Hij verstaat, wat er in uwe ziel omgaat. Hij weet het, hoe gij gedurig heen en weder wordt geslingerd. Hoe gij nu eens wegzinkt, verslagen over uwe schuld, en dan weer door zijn onweerstaanbare liefde wordt getrokken. De Heere kent dat angstig kloppen van uw hart. En dan zegt de Heere tot u: »Wilt gij op mijn weg wandelen, dan zal het voor u duidelijk worden, dat gij te lijden hebt; dan moet gij ingaan door vele verdrukkingen. Gij hebt dan ten bloede toe te strijden. Gij zult dan van allen gehaat worden om mijns naams wil. Gij zult dan een zwaar kruis te dragen hebben. Maar toch, door mijne kracht zult gij dan ook eenmaal overwinnen.»

o, Als de Heere u die vraag voorlegt, gij, die door de onweders zijt voortgedreven; en als Hij tot u zegt: »Maar wilt gijlieden dan ook niet weggaan?» ziet, als gij dan iets van de liefde des Heeren aan uw hart moogt gevoelen, dan kunt, ja, dan moet gij ook met de gemeente des levenden Gods betuigen, dat des Heeren dienst u een liefdedienst is, waarvan gij niet scheiden kunt.

Wilt echter niet meenen, dat Gods kinderen niet kunnen

wankelen. Zij struikelen gedurig, doch de Heere richt hen op. Indien het aan u gelegen had, o, volk des Heeren, gij zoudt nimmermeer zijn opgestaan. Nog zoudt gij nederliggen in den dood.

Doch de Heere heeft zich uwer ontfermd. Hij trok u met koorden der liefde; zoo werdt gij gebracht tot die onberouwelijke keuze. Wat zoudt gij zijn zonder Christus? Dan laagt gij nog onder den vloek; nog geheel in den nacht des doods. Maar nu Jezus tot u kwam, nu Hij op u neerzag, nu stroomt het leven, het eeuwige leven reeds door uwe ziel. Nu zijt gij vrij, in strikte gebondenheid aan den Heere!

Nu de Zoon u vrijgemaakt heeft, zijt gij eeuwig vrij. Ziet dan toe, dat ge niet insluimert. Neen, ge moet op uw post zijn, werkende wat uwe hand vindt om te doen.

Daarom hebt gij 't zoo noodig, dat de Heere u zijn Woord voorhoudt; zijn woord: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?» Dat is noodig, opdat ge niet in traagheid valt, opdat de liefde voor den Heere weer worde aangewakkerd. Indien zijn Woord u dan maar brenge tot de vernieuwing uwer keuze, dan zal dat Woord nog rijke vruchten dragen.

Doch bij hoevelen is het anders gesteld! Hoevelen zijn Christenen in naam en in schijn, die evenwel de kracht des Christendoms missen! En als de Heere tot hen komt met het woord: »Wilt gijlieden ook niet weggaan?» dan worden ze daarover niet ontroerd. Dan grijpt hen dat niet aan. Zij worden er niet verlegen onder. Zonder den Christus kunnen zij het zoo goed stellen. Zij hunkeren niet naar zijne heerschappij. Neen, door hun zondige lusten worden zij geregeerd. Zoo behooren zij tot die velen, van wie Gods Woord getuigt: »Van toen af gingen velen zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem.» Maar gij zult het eens bejammeren, dat gij onder des Heeren Woord ongevoelig zijt gebleven.

Doch heden gaat nog het roepen uit, het ernstig roepen des Heeren. Hoort gij niet die geduchte stemme Gods? Dat aankloppen aan de deur des harten? Gij zult u niet kunnen ontschuldigen, dat het u niet is aangezegd. Het is Jezus, die nog vermaant. Zijn naam is Zaligmaker. Maar eenmaal zult gij Hem als Rechter zien; dan is de dag van Gods lankmoedigheid voorbij. Zoo gij dan niet bekeerd zijt, worden de fielen zijner gramschap over u uitgegoten. Dan zijt gij in het eeuwigdurend jammer. o, Brengte de Heere u met een verbijzeld harte aan zijne voeten! Dan zult gij in het heden der genade den zoeten troost smaken, dat Jezus Zaligmaker is.

Uwer knechten trouwe zonen
Zullen altoos bij U wonen ;
    Ja , bevestigd in hun staat ,
    Voor uw aanschijn , met hun zaad ,
Uwen naam ter eere leven.
Zij , van smart en smaad ontheven ,
Blijven aan uw dienst geheiligd ,
Daar uw goedheid hen beveiligt.

Psalm 102 : 16.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLIII.

VERZOCHT IN DE WOESTIJN.

DOOR

H. HOEKSTRA,

PREDIKANT TE UTRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Gods offers zijn een gansch verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen;
Dit offer kan uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God! van U veracht geweest.
Doe Zion wel; laat om mijn zwaren val
Uw goedheid niet van zijne burgren wijken;
Bouw Salem op, laat nooit zijn muur en wal,
Door uwe straf, voor 's vijands macht bezwijken.

Dan vindt Gij in onze offeranden lust,
Waarmeê wij U, naar 't heilig recht, vereeren;
Dan zal 't altaar de varren gansch verteren;
Dan wordt het vuur daarop nooit uitgebluscht.

Psalm 51 : 9 en 10.

Toen werd Jezus van den Geest weggeleid in de woestijn,
om verzocht te worden van den Duivel.

En als Hij veertig dagen en veertig nachten gevast had,
hongerde Hem ten laatste.

En de verzoeker, tot Hem gekomen zijnde, zeide: Indien Gij
Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden.

Doch Hij, antwoordende, zeide: Er is geschreven: De mensch
zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat
door den mond Gods uitgaat.

Toen nam Hem de Duivel mede naar de heilige stad, en
stelde Hem op de tinne des tempels,

En zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp uzelfen
nederwaarts; want er is geschreven, dat Hij zijne engelen van
U bevelen zal, en dat zij U op de handen zullen nemen, op-
dat Gij niet te eeniger tijd uwen voet aan eenen steen aanstoot.

Jezus zeide tot hem: Er is wederom geschreven: Gij zult
den Heere uwen God niet verzoeken.

Wederom nam Hem de Duivel mede op een zeer hoogen berg, en toonde Hem al de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid,

En zeide tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.

Toen zeide Jezus tot hem: Ga weg, Satan! want er staat geschreven: Den Heere uwen God zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen.

Toen liet de Duivel van Hem af; en ziet, de engelen zijn toegekomen, en dienden Hem.

Matth. 4 : 1—11.

Dit is een zeer gewichtig stuk in de levensgeschiedenis van Christus op aarde, even gewichtig als het lijden in Gethsémané en op Golgotha. Wij weten wat Genesis 3 ons meldt; hoe de verzoeker gekomen is tot den mensch, het pronkstuk van Gods schepping op aarde, den beelddrager Gods; en hoe Adam het verbond Gods verbroken heeft, en wij allen in hem. Daarom worden wij als verbondbrekers ontvangen en geboren. Onze geschiedenis van nature is slechts een voortgaande schrikkelijke ontplooiing van de verbreking van Gods recht en eisch, gelijk die in het paradijs geschied is. Als verbrekers van Gods verbond, dat Hij met Adam en al wat uit zijnen bloede zou voortkomen maakte, komen wij ter wereld; die schuld ligt op ons, die smet kleeft aan ons. Pelagiaansche oppervlakkigheid alleen kan het loochenen. Kan het loochenen, dat door éene misdaad de schuld gekomen is over alle menschen tot verdoe-menis; kan het loochenen, dat wij kinderen des toorns zijn van nature; kan het loochenen, dat wij geboren worden onder een verbroken werkverbond en dat wij uit onszelven niet anders doen, dan gedurig weder aan Satans verzoeking toegeven en Gods heiligen eisch vertreden. Alleen Pelagiaansche oppervlakkigheid kan ontkennen, niet alleen Adams, maar ook onzen val in het paradijs, en daarmee ook de waarheid der toerekening van Christus' gerechtigheid trachten te ondermijnen.

En daarom, als de Heere ons die waarheid leert, dat die ook van ons geldt, nl. dat wij ons niet wachten voor de strikken, die de Satan ons spant, dat ons leven van nature niet anders is dan een vervolg op Genesis 3; wanneer onze ziel daarmee te doen krijgt, te doen krijgt met de snoode schennis van Gods heilige geboden; — dan worden wij vatbaar gemaakt om de heerlijke beteekenis van Jezus' verzoeking te verstaan. Hij is die tweede Adam, die onze menschenlijke natuur moest aannemen, juist gelijk wij die hebben, uitgenomen de zonde, om in die natuur voor allen, die in Hem hunne

behoudenis zullen zoeken, niet alleen den toorn Gods te dragen, maar ook alle verzoeking des Satans te weerstaan, opdat zijne gehoorzaamheid hun zou worden toegerekend.

Het is opmerkelijk, dat deze drievoudige verzoeking dadelijk geschiedde na den Doop in de Jordaan. Die Doop was de inwijding geweest tot zijn middelaarswerk. De mensch Jezus Christus was nu gezalfd met den Heiligen Geest, om al dat werk te volbrengen, waartoe hij gezonden was. En de stem, die uit den hemel geklonken had, was niet alleen ter wille van de omstanders geschied, maar in de eerste plaats om Hemzelven een woord des Vaders mede te geven op zijn bangen weg. Markus vermeldt die woorden aldus: »Gij zijt mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb." En hij laat er deze woorden op volgen: »En terstond dreef Hem de Geest uit in de woestijn." Merkt dus wel, geliefden, dat deze beproeving, deze verzoeking, van God gewild was. Daaraan moest de Christus onderworpen worden. o Gij, wien het tot smart is, dat gij van nature meer naar den Satan hoort, dan naar God! om u de gerechtigheid te verwerven, die gij verworpen hebt, moest de Christus hier uitgedreven worden in de woestijn.

Wij hebben door onze zonde den hof Eden veranderd in een woestijn. In het heerlijk paradijs heeft de mensch het verbond met God verbroken. In een plaats, die zoo in elk opzicht van Gods gunst over den mensch getuigde, heeft hij den dienst des Satans verkoren. Maar nu moest op die verwoestte aarde de Heere Jezus onder alle verzoeking aan den dienst des Vaders vasthouden, opdat Hij zou zijn de Heere, onze gerechtigheid. Hij was daar in die woestenij veertig dagen en veertig nachten. Welk een tijd! En de Evangelisten laten ons gevoelen, dat deze drie hier opgeteekende verzoekingens slechts eene samenvatting zijn van alle verzoekingens, waaraan Hij al dien tijd blootstond, gelijk in een bergachtige landstreek enkele toppen boven al de andere uitsteken. »Hij was daar bij de wilde gedierten", zegt Markus. In zulk een Hem aangrijnzende omgeving moest dus deze Jezus dat recht Gods weder heelen, dat Adam verbroken had in de liefelijkste omgeving, waarin de wolf met het lam verkeerde.

Welaan, laat ons, mocht het zijn heilbegeerig, den aard van de drie verzoekingens overdenken, waaraan de Heere Jezus onderworpen werd; en laat ons letten op de gehoorzaamheid, waarmede Hij over den verzoeker triomfeerde, en dat voor al zijn volk, dat van nature in de strikken des Satans verward en gebonden ligt.

Veertig dagen en veertig nachten had Jezus gevestigd, daar

in de woestenij, bij het wild gedierte. De Vader had Hem alle spijs en alle verkwikking onthouden. En ten laatste gevoelde Hij scherpelijk den knagenden beet des hongers. En toen, op dat oogeblik, kwam de Satan tot Hem, met het woord: »Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze steenen brooden worden.»

Gij merkt, hoe de Satan hier barmhartiger wil zijn dan God. Zoo was het ook in het paradijs geweest. Ook toen had hij zich immers aangesteld als iemand, wien het leed deed, dat God den mensch de vrucht van den boom der kennis des goeds en des kwaads onthield. Daar was hij immers gekomen met de vraag: »Is het ook, dat God gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van allen boom dezès hofs?» Met die vraag wilde hij zeggen: Begaat God ook de onbarmhartigheid, u de vrucht van eenigen boom hier te onthouden? o, Zie hoe de Satan zich verandert in een engel des lichts. Hij neemt den schijn aan, barmhartiger, milder, vrijgeviger te zijn dan God. Helaas, dat gelooft de mensch van nature. Hij meent het in den dienst des Satans beter te zullen hebben, dan bij God, dien hij voor een harden heer houdt.

Zoo wil de Satan ook hier barmhartiger zijn dan God. God liet zijn Zoon hongeren. Ook daarin moest Hij de vervloeking onzer zonde dragen. Maar de Satan vindt dit, naar het schijnt, al te wreed. Hij stelt zich tot een raadgever. Hij wil den weg van honger en van ontbering wel afwenden van Christus. Het was hier, gelijk later zoo dikwijls: »Wees uzelf genadig; dit zal u geenszins geschieden.»

»Zeg, dat deze steenen brooden worden.» De Satan wil den mensch wel een raadgever en wegwijzer zijn. Hij had in het paradijs ook gezegd: »Gij hebt uwe hand maar uit te steken en de vrucht te nemen; en dan moet gij eens zien, hoe uwe oogen verlicht zullen worden, om het onderscheid tusschen goed en kwaad te kennen.» En zoo sprak hij in het paradijs tot den mensch, wien het aan niets ontbrak, die zich aan de edelste vruchten verzadigde. Maar hier moest de Borg en Middelaar deze verzoeking ondergaan in den toestand, waarin de zonde ons gebracht heeft, in nijpenden honger. Dat vorderde het recht Gods.

Ook hier was het: »Gij hebt het immers in uwe macht, uzelf te verschaffen wat u onthouden wordt; zeg, dat deze steenen brooden worden.» o, De Satan heeft den Christus zoo gaarne willen vrijwaren voor den weg van honger en kommer, van bloed en tranen, van lijden en dood, want dat was juist de weg, waarin Hij zijn volk zou rukken uit des Satans geweld. En zoo wil de Satan nog altijd gaarne

degenen, die den Heere vreezen, een weg van verdrukking en vervolging, van kommer en lijden sparen; hij zegt: »Ge hebt het immers in uw macht, het anders te maken; neem het niet al te nauw met Gods gebod, en ge zijt immers uit alle moeite.»

»Indien Gij Gods Zoon zijt.» Zoo lag het ook in de verzoeking in het paradijs: indien het dan waar is, o mensch, dat God u tot zoo iets hoogs en heerlijk schiep, welnu, wat moet er dan nog getoefd worden; neem, eet van de vrucht en gij zult tot de volmaaktheid voortvaren.

God wilde den mensch tot de heerlijkheid brengen door gehoorzaamheid. Maar de Satan raadt een anderen weg aan: een eigenwilligen weg.

Zoo ook hier. God wilde zijnen Zoon heiligen. God wilde den schulddragenden Borg volmaakt stellen in een weg van ontbering, van honger, van lijden en gehoorzaamheid. Daartoe was Hij gezalfd, toen uit den geopenden hemel het woord gehoord was: »Gij zijt mijn geliefde Zoon.» Maar hier, bij den Satan, is het: »Zoo Gij dat zijt, zoo God het zoo wel met U meent, zoo Hij waarheid gesproken heeft — welnu, dan kunt en dan moogt Gij ook nemen wat u toekomt; waarom dan den scherpen honger te lijden? Zeg, dat deze steenen brooden worden.»

Gevoelen wij niet, geliefden, de schrikkelijke overeenkomst van deze verzoeking met die in het paradijs? En daar was het in het heerlijke Eden, waar niets den mensch ontbrak. Maar hier, bij Christus, in een weg van nijpenden honger, in het midden van eene woestenij, o Volk, dat uwe zonden leert kennen, wat is Hij om uwentwil door den Satan aangevochten!

»Indien het dan waar is, dat Gij die persoon zijt, voor wien God U verklaard heeft, indien Hij U dan wel wil, waarom dan den nijpenden beet des hongers te verduren? Het is immers in uwe macht, het te veranderen.»

o, Geliefden! dat is een verzoeking, waarmede de Satan ook wel Jezus' discipelen aanvalt. »Indien God dan zulke goede gedachten over u heeft; indien het waar is, wat Hij in zijn Woord over u gesproken heeft; welaan, waarom dan zulk een weg van kommer en ontbering? Hoe zou dat dan de wille Gods over u zijn? Hoe kunt gij dat rijmen met het goede, dat God over u gesproken heeft? Hoe zou het dan zijn wil kunnen zijn, dat gij zoo in kommer daarheen moet gaan? Ge kunt het immers ook anders maken! Wat wacht gij op den Heere? Kom, help uzelfen, en zie, dat gij krijgt, wat u ontbreekt. Het is in uw macht!»

Maar hoort nu het antwoord des Heeren: »Er is ge-

s chreven"! Tegen alle listige omleidingen des Satans in de waarheid van Gods getuigenis gesteld! De Satan zegt: »Indien het dan naar waarheid over u gesproken is, dat Gij Gods Zoon zijt, in wien Hij een welbehagen heeft, waarom dan geen brood voor U; waarom dan een weg van honger en kommer?" Maar daartegenover de Heere, steunende op de vastheid en onwrikbaarheid van Gods getuigenis. En wat zegt dat getuigenis? »De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat." De ware zin en beteekenis van dit laatste woord is menigmaal op gemoedelijke wijze zeer verdraaid. Dan gebruikte men dit woord tegen de wereldschgezinde menschen, die maar naar spijs en drank jagen en geen waarachtig zielevoedsel zoeken. En dan verklaarde men dit woord, alsof het zeggen wil: Een mensch kan het leven zijner ziel alleen niet vinden in het aardse brood, maar hij heeft de hemelspijze van Gods Woord noodig. Dat is echter de beteekenis niet. Het woord komt voor in Deut. 8. En daar staat: »Gij zult gedenken aan al den weg, dien u de Heere uw God deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft, opdat Hij u verootmoedigde, om u te verzoeken, om te weten, wat in uw hart was, of gij zijne geboden zoudt houden of niet. En Hij verootmoedigde u en liet u hongeren, en spijsde u met het manna, dat gij niet kendet, noch uwe vaders gekend hadden, opdat Hij u bekend maakte, dat de mensch niet alleen van het brood leeft, maar dat de mensch leeft van alles, wat uit des Heeren mond uitgaat. Uwe kleeding is aan u niet verouderd en uw voet is niet gezwollen, deze veertig jaren."

Het wil dus zeggen: Een mensch denkt, dat hij bepaald brood noodig heeft om te leven, dat hij dit of dat noodig heeft; maar o Israel! heeft de Heere u niet getoond, dat het brood op zichzelf niet het leven onderhoudt, maar dat alles ligt aan het woord en bevel, dat uit des Heeren mond uitgaat? Gij hadt in de woestijn geen brood. Maar zie, er ging een woord, een bevel uit 's Heeren mond, en toen regende het manna, dat gij noch uwe vaders gekend hadden. Ziet ge dus wel, Israel, dat de Heere niet aan het brood gebonden is, om uw leven te onderhouden, maar dat Hij het doet door zijn bevel? Heeft Hij u niet bekend gemaakt, dat de mensch niet alleen van het brood leeft, maar dat de mensch leeft van alles, wat uit des Heeren mond uitgaat?

Ziet nu, hoe de Heere den Satan afwijst. M. a. w. ziet, hoe Jezus hier den Vader prijst, zeggende: Hoewel Mij hongert, hoewel Ik hier geen brood heb, toch is de Vader goed, toch onderhoudt Hij mijn leven. Hij heeft daartoe geen brood

noodig. Hij zal mijn leven onderhouden, zooals het Hem goed-dunkt. Want het zit niet in het brood, maar in het leven-onderhoudend bevel, dat uit des Heeren mond uitgaat.

o, Ziet eens: in vollen overvloed had de mensch in het paradijs den Satan gelijk gegeven en gedacht in zijn hart: Ja, die vrucht heb ik voor mijn geluk noodig; en hij had genomen, wat hem niet toekwam. En ach, dat is onze weg van nature.

Maar ziet dezen Borg en Middelaar Jezus. In den nijpenden en knagenden honger zegt Hij: De Heere is goed. Hij onderhoudt mijn lot, mijn leven. Hij heeft daartoe ook geen brood noodig, maar zijn bevel is daartoe genoegzaam. Er is geschreven: De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. o, Wat was hier een verbeiden van den Vader! De Duivel had een tegenstrijdigheid gesteld: Gij Gods Zoon en dan zoo in honger; gelijk hij diezelfde tegenstrijdigheid in het paradijs gesteld had: Gij door God tot geluk bestemd en dan u die vrucht onthouden? En o, voor die duivelsche list zijn wij door moedwillige ongehoorzaamheid bezweken. Maar Jezus, de tweede Adam, lost de listig gestelde tegenstrijdigheid op. »Hij, die tot Mij sprak: »Gij zijt mijn geliefde Zoon!» Hij is waarachtig en Hij is goed. Hij is het, die door zijn bevel mijn leven onderhoudt en Hij kan dat doen op andere wijze dan door brood. Zijn getuigenis is waarachtig. Er is geschreven: De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat.» o, Welk eene gehoorzaamheid, welk eene onderwerping, welk een prijzen van den Vader in een weg van ontbering! Hoe werd hier de kop der slang geslagen! Hier is nu de Heere, onze Gerechtigheid, o gij, die door genade uwe ongerechtigheden leert kennen! Hier zijn nu die kleederen der gerechtigheid verworven, waarmede Hij, die ze verwierf, alle naakten dekken wil! Hier is de gehoorzaamheid, die God van u eischt! Door Hem alleen betoond. In Hem alleen te vinden. Maar hier zijn ook de wapenen aangewezen, waarmede Hij zijn volk wil leeren staan en strijden tegen de listige omleidingen des Satans!

En nu de tweede verzoeking.

o, Wat den Duivel hier al toegelaten werd! In welke zifting de Heilige moest komen, en dat om de zonden zijns volks! Het was wel een arbeid zijner ziel, waarin Hij hunne gerechtigheid uitwrocht. Aan de listigste aanvallen des Satans werd Hij blootgesteld. De godslasterlijkste taal moest zijn reine ziel hooren, in vromen vorm gekleed. »Toen nam Hem de Duivel mede naar de heilige stad en stelde

Hem op de tinne des tempels." Dit werd den Satan toegelaten. »En hij zeide: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp uzelfen nederwaarts, want er is geschreven, dat Hij zijne engelen van U bevelen zal en dat zij U op de handen zullen nemen, opdat Gij niet te eeniger tijd uwen voet aan een steen aanstoot."

De Satan wil hier Jezus helpen aan de openbaring zijner heerlijkheid. Ziet toe, broeders, ziet toe, alle gij, die leeren moogt, God te vreezen, dat gij niet een prooi des Satans wordt, ook waar hij soms met den Bijbel in de hand tot u mocht komen! Ons hart is arglistig en goddeloos genoeg, om een verkeerden weg, waarin ons vleesch lust heeft, te vergoelijken en te rechtvaardigen met misbruik van Gods getuigenis. Eerst geeft men dan toe in den zondigen weg, waarin het vleesch lust heeft, en dan verhardt men nog zijn hart, door in Gods Woord vergoelijking en rechtvaardiging van zoo zondig bedrijf te zoeken. Wat is het toch schrikkelijk, het Heilig Woord van God te misbruiken tot een dekmantel der boosheid! Wandel niet in een zondigen weg, maar zoek veel meer in de kracht des Heeren de zonde te dooden, eer deze strik over uwe ziel komt.

De Satan kwam met de Schrift. Ja, hij had wel recht, dat er in den 91sten Psalm geschreven staat van alle Gods gunstgenooten, en in de eerste plaats van den Zoon van Gods welbehagen, in en door wien zij alleen gunstgenooten Gods zijn: »Hij zal zijne engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen; zij zullen u op de handen dragen, opdat gij uwen voet aan geen steen aanstoot."

Maar zie nu, hoe goddelooslijk de Satan dit misbruikt. Gods beloften aangrijpen, om er op te hopen in een zondigen weg. Hij wil Jezus, naar het schijnt, helpen, om zijne heerlijkheid te openbaren. »Indien Gij dan Gods Zoon zijt, dan moet dit toch openbaar worden; laat het dan openbaar worden; dat moet immers ook zoo naar de Schrift. Welnu, werp uzelfen dan nederwaarts; laat zoo uwe heerlijkheid voor aller oog openbaar worden. Immers, Gij zult veilig zijn vanwege Gods belofte."

o Gruwelijke strik des Satans. Zich met Gods belofte te willen sterken in een zondigen weg.

God had den mensch in het paradijs het goede toegezegd op de onderhouding van zijn gebod. En de Satan zeide: »Grijp toe en gij zult er wel bij varen; dat weet God ook zeer wel." En de mensch, helaas, hij stelde zijne hoop op een hooger geluk in een weg van ongehoorzaamheid.

En welke verzoeking kwam hier nu tot Christus? o, Ja, het

is een gewisse belofte Gods aan zijnen Gezalfde en aan al zijn volk, welks Hoofd Hij is, dat, wanneer zij in een weg van gehoorzaamheid door het water zullen gaan, Hij bij hen zal zijn en dat de rivieren hen niet zullen overstroomen, ja, dat zij in het vuur niet zullen verbranden en de vlam hen niet zal aansteken.

Maar nu goddelooslijk den voet te zetten op den weg van zelfmoord, en te zien, of de Heere ook beveiligen zal voor den dood; goddelooslijk God en de waarheid van zijn Woord op de proef te willen stellen, om zichzelf daarin te verheerlijken voor de oogen der menschen! o Schrikkelijk bedrijf, waartoe de Satan den Zone Gods hier verzoekt.

De proef te nemen van het woord, dat over hem gesproken was: »Gij zijt mijn geliefde Zoon, in denwelken Ik mijn welbehagen heb!» De proef te nemen van de waarheid der beloften, waarmede God zijn Zoon vergezellen zou in den weg van zijn lijden en hellevaart door bloed en door vuur. Daarvan de proef te nemen in een weg van zelfmoord, in een van God gevloekten weg. Naar het heet, versterking des geloofs te zoeken in een goddeloozen weg, die op zelfverheffing uit is. In de beloften Gods niet de eere Gods te zoeken, maar eigen verhooging. Dat was de beteekenis van deze tweede verzoeking. Gelijk een mensch, die in zijn zondigen weg voortgaat en daarbij nog wil hopen op beloften van genade, die God alleen aan zijn verlagen volk doet. Gelijk een mensch, die de bestraffing zijner zonde afwijst met het woord, dat God geen zonde ziet in Jakob, noch overtreding in Israel. Gelijk een mensch ook in het kerkelijk leven in den zondigen weg blijft, en daarbij spreekt van de belofte, dat God op zijn tijd zijne kerk wel reformeeren zal. Gelijk de kinderen Israels het deden, toen zij in de woestijn wel manna hadden, maar nog ontevreden waren en hunkerden naar vleesch, en zeiden: Zou God niet een tafel in de woestijn kunnen toerichten?

Komt, mochten wij onze zonden belijden met de woorden van Psalm 106 : 8.

Maar zij vergaten 's Heeren werk;
 Zij stelden hunnen God een perk;
 Zij wilden in Hem niet berusten;
 Maar durfden, in de wildernis,
 Zijn macht beproeven door hun lusten,
 En 't hunkren naar Egyptes disch.

o, Zie hier, wat alleen het rechte wapen is tegen de listige omleidingen des Satans, ook waar hij met Gods beloften een

zondigen weg wil dekken. Daartegen is het rechte wapen: Gods gebod. Jezus zeide tot hem: »Er is wederom geschreven: Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken.» Daar merkt gij nu uit, hoe het in deze dingen gelegen is. Ons hart is arglistig genoeg, om in een zondigen weg zichzelf nog te willen streelen en zegenen met beloften Gods, en wanneer wij in zulk een toestand verkeeren, zijn wij voor niets meer bevreesd dan voor Gods gebod. Want dat gebod overtuigt de conscienties. Dit is dus de proef op de som, of wij een recht geloovig gebruik, dan wel een zondig misbruik maken van Gods beloften. Wanneer we vijanden van het gebod zijn, dan is dit een slecht teeken. Het gebod is vaak het middel om den Satan op de vlucht te drijven en aan de ziel, die in een zondigen weg zich met Gods beloften vleide, haar valschen grond te ontnemen. Maar wie gaat hier onschuldig uit?

Is er gruwelijker zonde, dan God te tergen? De proef te nemen van zijne lankmoedigheid, door wel het Woord te hooren, maar geen werk te maken van de behoudenis onzer ziel? Door wel veel werk te maken, op onze wijze, van de behoudenis onzer ziel, maar geen werk te maken van de ontbinding der knoopen der ongerechtigheid? Wel wat te willen hebben voor onze ziel, wel vertroosting te willen hebben, maar de zonde niet te willen dooden, en hoog van oogen te zijn voor den Heere? God had gezegd in het paradijs: »Ten dage, als gij van dien boom eet, zult gij den dood sterven;» het was den mensch gezegd door den God der waarheid, dat hij, zoodra hij zich van God losscheurde, verwelken en verdroren zou, gelijk de groenende en bloeiende twijg, die van den stam losgerukt wordt, waaruit hij zijne levenssappen trekt. De Satan zeide: »Gijlieden zult den dood niet sterven.» En de mensch verzocht God, en beproefde Hem goddelooslijk, toen hij de hand naar de verboden vrucht uitstak. Hij spiegelde zich nog wel het leven voor in dezen zondigen weg, ofschoon God den dood daarop gedreigd had. Dit is uw weg van nature, o mensch! Maar er staat geschreven: »Gij zult den Heere, uwen God, niet verzoeken.» o, Mocht gij u schuldig kennen en uwe gerechtigheid zoeken in Hem, die u leeren kan den Satan, ook waar hij als een schriftgeleerde komt en met beloften komt aandragen, te weerstaan met Gods heiligen eisch.

En nu de laatste verzoeking. Alle gelegenheden werden onder de toelating Gods den Satan gegeven, waardoor hij, naar het hem lustte, den Christus op de proef kon stellen. Want zóo moest het geschieden naar den raad Gods tot zaligheid van zondaren; het zou den Duivel toegestaan worden

het uiterste te beproeven op dezen Middelaar, opdat ook in de scherpste verzoeking diens standvastige gehoorzaamheid aan den wil des Vaders blijken zou, en Hij door die gehoorzaamheid aan het recht Gods voldoening zou schenken voor degenen, die in Adam dat recht hadden geschonden. Daarom werd thans den Satan vergund, Hem mede te nemen op een zeer hoogen berg; en van dien berg toonde Hem de Satan al de koninkrijken der wereld en hunne heerlijkheid. En dat bood de Satan Hem alles aan; het werd hem toegelaten al die heerlijkheid Jezus voor oogen te stellen, en Hem die aan te bieden, onder deze voorwaarde, dat hij dengene, die het Hem aanbood, zou huldigen. »Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, nedervallende, mij zult aanbidden.» Het was hem niet gelukt Jezus in den honger te bewegen, dat Hij zou nemen, wat de Vader Hem onthield; dat Hij de kracht, die zijn leven onderhield, zou zoeken in het brood en niet in den Vader; dat Hij de dierbare benaming van Gods Zoon, die Hij als de Middelaar bij den Doop ontvangen had, zou misbruiken; dat Hij die heerlijkheid op de proef zou stellen, door een eigenwilligen weg in te slaan. Het was hem ook niet gelukt, Jezus met de beloften Gods, gedaan aan den lijdenden en gehoorzamen knecht des Heeren en aan al zijne lidmaten, te bewegen, dat Hij, in een zondigen weg zich begevende, in die beloften zijn eigen eere zou zoeken.

Nu deed de Satan den laatsten driesten worp. De Heere Jezus was zich welbewust van den bangen weg, dien Hij zou moeten doorgaan om zijn volk van bloedschulden te verlossen en hun de gerechtigheid en het leven weder te verwerven. Dat zijne ziel tot een schuldoffer moest gesteld worden, was Hem niet onbekend. En dat Hij dan als Hoofd zijner verzoende en verlost kerk de geheele wereld aan zijne voeten zou ontvangen, dat zijns het rijksbewind zou zijn over alle dingen, opdat Hij met alles zijn volk zou mogen dienen, was met onbedriegelijke lippen tevoren gesproken. »Eisch van Mij en Ik zal de heidenen geven tot uw erfdeel en de einden der aarde tot uwe bezitting.» Wij behoeven echter nauwelijks op te merken, hoezeer zijn reine menschelijke natuur moest beven voor zulk een hellelijden. Wij hooren het later: »Nu is mijne ziel ontroerd; mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe.»

Nu doet de Satan den laatsten schrikkelijken worp, den laatsten aanval op de gerechtigheid van den mensch Christus Jezus. Dien weg van hellelijden kon Hij ontgaan. In dien weg zou Hij hem, den Satan, tegenhebben met al zijn

woede, die schrikkelijk was, want het was de naar Gods bestel rechtvaardig tegen den zondaar losgelaten woede. Nu kon Hij zich die bitterheid sparen. De Satan wilde een verbond met Hem maken. Hem niet een vijand zijn, maar een vriend. Ja, een vriend, die Hem zoo, uit zijne hand, al de heerlijkheid van de koninkrijken dezer wereld schonk. De Vader had Hem beloofd, dat Hij het zou vinden op den bodem van zijn lijdensbeker, nadat Hij den droesem uitzuigende zou gedronken hebben. De Satan zeide het toe, zoo maar, zonder lijden. Slechts onder é e n e voorwaarde: dat de Middelaar den V a d e r zou loslaten, dat hij zijne zalving tot het lijden des doods zou verloochenen, dat Hij zijn volk zou prijsgeven. En dat alles behoefde maar het werk van één oogenblik te zijn: »I n d i e n G i j , n e d e r v a l l e n d e , m i j z u l t a a n b i d d e n .»

In het paradijs was het zoo geschied. Adam wist, welk verbond de Heere met hem had, en in hem met al zijne nakomelingen. Hij behoefde geen weg van lijden te ondergaan, om zich en zijn zaad het leven te verwerven. Maar de Satan zeide: »Laat toch eens voor één enkel oogenblik G o d niet langer u w G o d zijn. Immers, dat houdt uwe verheffing, cere en heerlijkheid tegen. Hoort eens een oogenblik naar m i j n e stem. Indien gij, nedervallende, mij zult aanbidden, indien gij eens een oogenblik niet naar God, maar naar mij hoort, indien gij u eens even aan mij onderwerpt en mij gelooft, zoo zal uw loon groot zijn, want gij zult a l s G o d w e z e n .» En de mensch heeft zijnen God losgelaten en het verbond verbroken, heeft zijn eigen zaligheid en die van al zijne nakomelingen losgelaten, heeft den Satan voor een oogenblik als zijn God geëerd en heeft nu het loon.

Ziet, wat de gerechtigheid Gods vorderde: deze zelfde verzoeking moest komen tot Hem, die op zich genomen had, voor al zijn doemwaardig volk alle gerechtigheid te vervullen. Ook Hij had een verbond met den Vader; ook achter H e m stond al zijn zaad, al het volk, voor hetwelk Hij beloofd had zijn bloed ter verzoening te zullen offeren. Hier moest de gehoorzaamheid beoefend worden, niet in een lusthof Eden, maar onder de banden des doods, tusschen de poorten der hel, temidden van de beken Belials.

En nu deed de Satan den worp: »Al die heerlijkheid der wereld voor U. Geen druppel van den lijdensbeker. Maar alles wat oog en hart begeeren kan Zoo Gij slechts één oogenblik de proef er van neemt, of ik niet woord zal houden.»

Het was hier een ontzettend oogenblik. Het gold hier het verbond, dat de Middelaar met den Vader had, of d á t

ook gefundeerd zou blijven. Het gold hier de eeuwige zaligheid van al Gods volk. Ja, zelfs dat niet alleen. Het gold hier de handpalmen des Heeren, waarin die gemeente gegraveerd was, als een nieuw Jeruzalem. Het gold hier, of God God zou blijven. Of zijn eeuwige gedachten zouden bevestigd worden. Ziedaar de beteekenis van Satans aanval, maar ook de beslistheid zijner nederlaag.

Maar hiermede was dan ook de laatste pijl des Satans afgeschoten. Hiermede was de mate dezer drievoudige verzoeking vervuld. Want nu de Satan het gewaagd had, driest en openlijk voor zich de eere te eischen, die alleen aan God toekomt, en daarvoor de heerlijkheid der wereld den Middelaar aan te bieden, nu was het oogenblik gekomen om den Satan weg te slingeren; gelijk de Heere die macht ook wel geeft aan zijn volk op aarde, wanneer de Satan zich zoo driestelijk in de plaats van God komt stellen; die macht, om in zijnen naam hem weg te slingeren. »Ga weg, Satan! want er staat geschreven: Den Heere uwen God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.» Heilige afgrijzing en toorn, waarmede de Middelaar den Satan, die driestelijk de alleen God toekomende aanbedding voor zich eischt en zijn loon aanbiedt, wegwijst, om den lijdensbeker te kiezen, dien de Vader Hem op de handen had gezet!

En ziet, hoe de Vader nu, na deze verzoeking, waarin de Zoon geleid moest worden, dien Zoon zijns welbehagens, dien Man, die al zijn raad doen zou, eerde en verkwikte. De Duivel, in den lusthof Eden toegelaten door den mensch, die den hof had te bebouwen en te bewaren, was hier in de woestijn door den tweeden Adam weggeslingerd. En zie, daar kwamen de engelen toe en dienden Hem. Hier werd het nu openbaar, dat de mensch leeft bij alle woord, bij alle bevel, dat door den mond Gods uitgaat; hier openbaar: »Zij zullen U op de handen dragen, opdat Gij uwen voet aan geen steen stoot;» hier openbaar, dat de Heere alleen God is en alleen te aanbidden.

Mijne hoorders! hebt gij al uwe gerechtigheid voor God verloren? Als gij met uwe gerechtigheid kondt bestaan, gewisselijk, dit schrikkelijk tooneel ware niet voorgevallen in de woestijn van het Joodsche land. o, Leert het toch erkennen, in den weg des gebeds en der genade, leert het toch erkennen, dat gij de man zijt, die niet wilt leven door het bevel, dat van des Heeren mond uitgaat, maar bij brood. Leert het erkennen, dat gij de man zijt, die God veracht hebt, in uw zondigen weg uzelfen nog vleierende met een ijdele hoop. Leert

het erkennen, dat gij in het paradijs den knieval voor Satan gedaan hebt en daarom van uwe ontvangenis en geboorte aan niet voor God u weet te buigen. o, Uwe dagen kunnen ten einde spoeden. Och, mocht ge heden leeren buigen voor God, die alleen te aanbidden en te dienen is, om uwe gerechtigheid en de verzoening uwer zonden te zoeken in dezen grooten Middelaar Jezus Christus.

Volk, dat Hem vreest! het is zaligheid, door het geloof een weinig te mogen aanschouwen van zijne Middelaarsheerlijkheid. Het is zalig, te mogen schuilen onder de doorboorde hoogepriesterlijke handen van Hem, die verzocht werd in de woestijn. Komt, steunt en leunt dan op zijne gerechtigheid, waar uwe gerechtigheid u meer en meer ontvalt. En leert dan ook van Hem, dat de Heere uw leven onderhoudt door zijn bevel, en ziet niet te veel op het brood. Leert dan ook van Hem in ootmoedigheid met uwen God te wandelen en niet in een zondigen weg u te dekken met Gods beloften en niet in die beloften u w eere, maar Gods eere te zoeken; want welgelukzalig zijn de oprechten van wandel, die in de wet des Heeren gaan; welgelukzalig zijn ze, die zijne getuigenissen onderhouden, die Hem van ganscher harte zoeken; ook geen onrecht werken, maar wandelen in zijne wegen. Leert dan ook van Hem, niet één oogenblik met onderwerping te wijken voor den Satan, die u veiligheid en rust en brood in overvloed aanbiedt, zoo ge hem slechts even aanbidt. Kiest veeleer, voor den Heere alleen knielende, den lijdensbeker. Want gewisselijk, het einde zal heerlijk zijn. Uw God zal u een tafel toerichten in de woestijn, en zijne engelen zullen u dienen.

A M E N.

„Mijn hand zal, hoe 't ook ga, hem sterken dag en nacht;
Mijn arm zal hem in nood voorzien van moed en kracht.
De vijand zal hem nooit, door wreevle handelingen,
Door list of helsch bedrog, in uiterste engten dringen;
Den booswicht zal 't geweld nooit tegen hem gelukken,
Noch in-, noch uitlandsch vorst zijn zetel onderdrukken.”

Psalm 89 : 10.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLIV.

ZIONS BEEKSKENS.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Het zij mij vergund, Gel.! uwe gedachten voor een oogenblik te vestigen op het feest, waarvan de apostel, die de wijsgeer, de groote denker onder de gewijde schrijvers is genoemd, in het zevende hoofdstuk van zijn Evangelie spreekt. Hij noemt het (vs. 2) »de huttenzetting”. Het voorgevoegde »loof” toch is slechts eene bijvoeging tot beter verstand, gelijk een enkele blik in uwen Bijbel u daarvan de overtuiging kan schenken. Opmerkelijk is die naam juist hier, waar de Heere zichzelf prediken gaat, gelijk de nederige van hart altijd op 's Heeren persoon als den eenigen weg ter zaligheid wees. Opmerkelijk voor den ingewijde in de oorspronkelijke taal, die het weet, dat ook van den Heere gezegd wordt, dat Hij zich een hut heeft gezet op aarde, gelijk ons dezelfde Evangelist in zijne inleiding heeft geleerd, een woord, door onze statenoverzetters »Hij heeft gewoond” vertaald ¹⁾. Is het dan vreemd, dat de Heere aan zichzelf dacht en in handelingen op dat feest profetiën zag en aanwijzingen, nu in Hemzelf vervuld; Hij, de Allerhoogste en Heerlijkste en Heiligste in dat feest, dat een Josephus en Philo beide het heiligste en grootste hebben genoemd; Hij, die het hart met eenig ware vreugd vervult, de Zaligmaker, op dat feest, dat met zooveel teekenen van vreugde werd gevierd, dat na ontarding dier vreugde een Plutarchus het met Dionysosfeesten verwarren kon.

Gelijk de Schechina Gods, de heerlijkheid des Heeren, in

---

¹⁾ Huttenfeest is in het oorspronkelijke skênopègia, saamgesteld uit skènè = tent of tabernakel en pègnumi = ik zet. In Joh. 1 : 14 staat eskènoosen, van het werkwoord skènoō, eveneens afgeleid van het woord skènè met den uitgang, welke een maken, een teweegbrengen beteekent; dus eigenlijk: „Hij heeft onder ons getabernakeld, eene hut gezet.”

Israels tabernakel was nedergedaald, zoo heeft de Zone Gods onder ons den tabernakel aangenomen, die verbroken zou worden, en »wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd”.

Op den avond van den eersten grooten feestdag had de illuminatie plaats, en baadde zich Jeruzalem in een zee van licht. Doch van een licht, dat nauwelijks aan de einden van den tempelberg nog een flauw schijnsel gaf, van een licht, dat snellijk weder verdoofde. Hoeveel heerlijker alzoo Hij, wiens oogen Johannes in latere dagen zag als een vlam des vuurs, wiens voeten gloeiden als een oven, wiens handen met sterren waren gevuld, wiens aangezicht was, gelijk de zon schijnt in hare kracht (Openb. 1 : 14—16). Deze zon zal nooit ondergaan, en — Hij is het licht der wereld (Joh. 8 : 12), niet het doode licht, door menschevinding gevormd, maar het Woord, dat als het waarachtige Licht een iegelijk mensch verlicht, komende in de wereld (Joh. 1 : 2), omdat Hij het Leven is, en blijft; Hij, het Lam, dat dood was en leeft, en leeft in alle eeuwigheid.

Gelijk te Mizpa Samuel en zijn volk water schepten en het uitgoten voor het aangezicht des Heeren (1 Sam. 7 : 5), zoo geschiedde het ook op het huttenfeest. In de morgenure ging een priester, door een groote menigte achtervolgd, naar de bron van Siloa met een waterkruik, om die met dat zacht vloeiend water te vullen, en dat aan de westzijde van het altaar uit te storten onder plechtig psalmgezang. Op den tempelberg, op Moria zelf, was geen bron, geen water. De priester als middelaar liet er het water vloeien, tot herinnering aan het water, dat in de woestijn uit den rotssteen vloeide, en de geestelijke Steenrots, die volgde, zoo verklaart ons de apostel Paulus (1 Cor. 10 : 4), was Christus. Gelijk het licht van Jeruzalem verdoofde, zoo hield ook het waterscheppen reeds op, als de laatste dag van het feest was aangebroken, op welken het inkomen in Kanaän, het land van fonteinen en waterbeken, werd gevierd. Dan was de wonderbare fontein verdroogd. Op dien grooten dag van het feest stond de Heere op en riep: »Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke. Die in Mij geloof,» gelijkerwijs de Schrift zegt, »stroomden des levenden waters zullen uit zijnen buik vloeien.”

Water! Denkt u een Egypte zonder de overstromingen van den Nijl, of het Jordaandal zonder die uitdampingen van de rivier, waardoor een overvloedige dauw als een regen elken nacht nederdaalt, en Egypte is immers als de woestijn van Sahara geworden, en het schoonste van Palestina is in niets meer onderscheiden van de hoogten van Peor. Maar meer nog, denkt u de wereld zonder de vervulling van Zacharia's profetie:

»Er zal een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinigheid,» dan is niets op aarde zoo woest, zoo dood, dat het een beeld kan heeten van die ellende; dan is hier een poort der hel en dan ware er zelfs geen speeksel genoeg op onze tong en geen vocht genoeg voor onze oogen om met een traan van smart ook maar te fluisteren: »Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God!»

Water! dat maakt de woestijn tot een vruchtbaar veld (Jer. 32 : 15), zoodat in haar de cederboomen groeien (Jes. 41 : 19). En Hij heeft het beloofd (Jes. 43 : 20), Hij zal in de woestijn wateren geven en haar maken als den hof van Eden (Jes. 51 : 3).

Gel! dat het u in deze ure zij als Samaria's vrouw (Joh. 4 : 28), die het watervat, de kruik, welke aan den bornput aan stukken gestooten wordt (Pred. 12 : 6), kon vergeten, omdat zij gedronken had van het levend water, omdat zij als een Elihu moest gaan verhalen van den: »Eén uit duizend» (Job 33 : 23).

Al wisten wij ook alle verborgenheid en alle wetenschap en al spraken wij ook engelentaal, wij konden u dat water niet geven; Hij, onze Heere, Hij kan het alleen.

Zij dan ons gebed tot, onze verwachting alleen van Hem.

De God des heils wil mij ten herder wezen;
 'k Heb geen gebrek, 'k heb geen gevaar te vreezen.
 Hij zal mij zacht, in liefelijke weiden,
 Aan de oevers van zeer stille waatren leiden.
 Hij sterkt mijn ziel, richt, om zijn naam, mijn treden
 In 't effen spoor van zijn gerechtigheden.

Psalm 23 : 1.

De beekskens der riviere zullen verblijden de stad Godes.

Psalm 46 : 5.

Van Psalm 118 zeide Luther: »Dit is mijn Psalm, dien ik liefheb. Hij is mij liever dan de eer, het goed en de macht van den paus, den Turk en den keizer. Ik zou dezen Psalm niet voor hen allen willen ruilen.» Paulus vraagt aan de Corinthiërs: »Broeders! een iegelijk van u, heeft hij eenen Psalm?» doch de orde van de gemeente wordt zekerlijk niet gestoord, doordat ieder kind van God wel een Psalm of Psalmvers heeft, een, boven alle andere lief, een vers, waarbij

hem God bepaalde, dat tot bijzondere leering of vertroosting hem was. Luther had meer dan één Psalm, dien hij den zijnen noemde. Ook die voor deze ure de onze moge zijn, was de zijne. Hoe vol moed hij ook was, om voor de waarheid den dood tegemoet te gaan, toch waren er tijden, waarin ook hij vragen moest: »Wat buigt gij u neder, o mijne ziel?" In zulke tijden zeide hij tot Melanchton: »Kom, Philip, laat ons den 46sten Psalm zingen." Hij zegt van dezen: »Wij zingen dezen Psalm om God te prijzen, omdat God met ons is, en machtig en wonderlijk zijne kerk en zijn Woord bewaart en verdedigt tegen alle onzinnige geesten, tegen de poorten der hel, tegen den onverzoenlijken haat des Duivels, tegen de aanvallen van wereld, vleesch en zonde."

Het was ook naar dezen zijnen lievelingspsalm, dat de hervormer zijn bekend hervormingslied dichtte.

Wat dunkt u, mijne Gel.! zou in dezen tijd van reformatie Psalm 46 niet de Psalm der geheele doleerende kerk mogen zijn? Te allen tijde toch wordt het woord des Heeren tot zijne getrouwe belijders bewaarheid: »In de wereld zult gij verdrukking hebben." Die verdrukking, die boosheid van den tegenstander, is als de meststof, waaronder menige bloem wordt begraven, om zelve tot verrotting over te gaan, maar waarop ook menig bloempje van hoop en vertrouwen, geplant, te heerlijker opgroeit en bloeit, ja zelfs uit de onreine stof krachten vergadert tot schooner kleuren en lieflijker geuren. Ook onze psalmist vertelt ons wat de menschen deden: »De heidenen raasden, de koningen bewogen zich." Hij is temidden van oorlog, van hoog en spies en strijdwegens Maar hij weet ook wat God doet. »Hij verhief zijne stem; de aarde versmolt." »De God van Jakob is een hoog vertrek." In Ziens God is de veiligheid der kerk gelegen, in Hem is al haar heil.

Daarom klinkt ons van dezen burger Zions een lied toe van onwankelbaar vertrouwen, van onbewegelijken moed, waaruit een geheel andere geest ons toeademt, dan wanneer buiten dien God de wereld haar onverschrokkenheid toont.

Op de pijnbank moge een Cornelis de Witt den Horatiaanschen zang op de lippen nemen: »Den rechtvaardigen en standvastigen man verschrikt niet de woede zijner burgers, die oproeren willen, noch de machtige hand van den dondergod. Stortte ook de aarde ineen, zij zou slechts een onverschrokkenen begraven onder haar puin!" wij gevoelen ons meer één met den gewijden zanger van Israel, en zingen bij al onzen strijd met den hervormer in onze hervormingsdagen het lied op Alamothe: »God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krach-

telijk bevonden eene Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vreezen, al veranderde de aarde, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën." Niet alleen dit; er is zelfs vreugde in Zion als het van vijanden omlegerd is.

Een ander dichter der oudheid (Vergilius) bezigde het schoone beeld van eene schaapskooi, om welke een hongerige wolf brult, maar waarin de lammeren veilig zich voeden en rusten. Dat is het beeld voor het Jeruzalem Gods, gelijk onze dichter zingt: »Laat hare wateren bruisen, laat ze beroerd worden, laat de bergen daveren door derzelve verheffing. De beekskens der riviere zullen verblijden de stad Godes, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten." Geen andere reden is er voor Zions veiligheid dan zijn God, geen andere oorzaak van zijne blijdschap dan zijn Koning. Dat moet herhaald: »God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond;" gelijk een andere psalm ook al de heerlijkheid der stad aan haren Koning toeschrijft: »Uit Zion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende." Welaan, Gel! vertroosten wij ons met dat lied in al onzen druk, sterken wij ons met dien Psalm tot al wat ons wacht, verdrijven wij de donkerheid met dien zegezang. Bij den Psalm in den nacht zal de nacht lichten als de dag, en alleen het Halleluja van den morgenstond verblijven.

Doch van den Psalm in zijn geheel ons bepaald bij zijn vijfde vers: »De beekskens der riviere zullen verblijden de stad Godes."

Welke is die rivier, die alleen heerlijker en machtiger is dan het viertal, hetwelk Edens hof omsloot? Erskine dacht hier aan God Drieëinig. De Vader toch noemt zich (Jerem. 2 : 13) de Springader des levenden waters; de Zoon wordt beloofd (Zach. 13 : 1) als de Fontein tegen de zonde; en van den Heiligen Geest zegt de Heere (Joh. 4 : 14), dat die een Fontein van water zal worden, springende tot in het eeuwige leven.

En wat zijn de beekjes? Diezelfde noemt »de deugden Gods de volheid van Christus, de werken des Geestes loopende door het kanaal van het verbond der belofte."

Hoer schoon en waar dit moge wezen op zichzelf, nochtans stemmen wij hiermede als verklaring niet in. God Drieëinig is geen rivier, maar een fontein. Hij is niet het water zelf, maar die het water geeft, van wien de stroomen van genade en zegen zijn volk toevloeien. Als in een anderen Psalm (65 : 10) gezegd wordt: »De rivier Gods is vol water", dan

is daar God evenmin de »rivier”, als in onzen tekst bij de uitdrukking »stad Gods” de Heere de stad zelve is.

Wij denken hier liever aan hetgeen den profeet bij de wateren van Chebar werd getoond (Ezech. 47). Uit de rechterzijde van het huis des Heeren, van het zuiden des altaars, daalden de wateren af. Hoe ze daaruit afdaalden ziet hij niet. Hij ziet alleen, dat ze van onder den dorpel des huizes naar het oosten vloeien. In de schatkameren Gods toch slaat geen menschenkind zijn blik. De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet zijne wording niet te verklaren, noch kunt zijn weg hem voorschrijven. Alzoo is het met de werkingen van Gods Geest. Ezechiël waadt steeds verder in die wateren en ze worden al dieper en dieper, want in Gods koninkrijk gaat het van trap tot trap, en van godzaligheid tot godzaligheid, en dat is: zelf steeds dieper wegzinken, maar ook dieper wegzinken in de goedertierenheden Gods. Evenmin als een Mozes ook maar de uiterste deelen van 's Heeren heerlijkheid kon aanschouwen, anders dan staande in de Steenrots (en de Steenrots is Christus), kon zonder de leiding des engels het menschenkind voortgaan. Die wateren zijn de stroomen der genade Gods, de rijkdommen van 's Heeren geestelijke zegeningen aan zijn volk. Gelijk een kerkvader van de Schrift heeft gezegd, dat die gelijk is aan een beekje, waarin een lam kan baden, maar ook aan een stroom, waarin een olifant zwemmen moet, zoo is het met alles wat in het rijk der genade vanboven tot ons afdaalt. Eene rivier vormt zijtakken, maar geen beekjes. Beken ontstaan door de wateren, neergevallen op hoogere plaatsen, doorzijpelend tot de lagere. Wilt gij eene bepaling van wat ze zijn, dan kunt gij deze lezen: »Beek noemt men een van nature vloeiend water van zoo geringe diepte, dat het overal te doorwaden is.” Wat Ezechiël zag was een stroom, waar men door zwemmen moest, en toch wederom een beek. De doode zee der menschheid werd door dat water gezond gemaakt (Ps. 8). Van Engedi (bron des Lams) tot Eneglaim (twee kalveren) stonden de visschers; maar modderige plaatsen en moerassen werden overgegeven tot zout. Waar de mensch met zijn filosofie en zijne inzettingen het water troebel maakt, daar gaat hij dieper en dieper zinken; alle geestelijk vocht dampft weg; en wat blijft hem over? Daarop geeft ons mede een andere profeet (Jesaja) ten antwoord, dat van tegengestelde zijde, van Nimrin, wateren ter verwoesting vloeien tot aan Eglaim (vs. 8), ja tot Beër-Elim (put der machtigen). Twee stroomen dus, de een de wateren Gods, de ander de wateren der wereld; waar de eene aanvangt, daar eindigt de andere; en waar men

met Jerobeam gaat offeren op de hoogten in eigenwilligen godsdienst, of waar eigen werk, menschenwerk, aanvangt, daar ziet de stroom van vrije genade een dijk vóór zich, welken hij niet over kan gaan.

»Die beekjes der rivier», dat zijn geen twee zaken, van welke de eene den oorsprong van de andere aangeeft, maar één. Daarom zegt het oorspronkelijke letterlijk: »Rivier, zijne beekjes». Rivier wordt het water genoemd, om den rijken overvloed te teekenen en van beekjes wordt gesproken om ons het zachte en liefelijke van alle zegeningen Gods in Christus voor te stellen tegenover hetgeen in het voorgaande vers wordt gezegd van de woeste stroomen der wereld en hare verbolgen zeeën, de bruisende en beroerde wateren en de daverende bergen.

Het is een rivier en nochtans zijn het vele beekjes, éene waarheid en toch een onuitputtelijke rijkdom van waarheden, één leven en toch velerlei levensuitingen, éene zaligheid en toch weder duizenden zaligheden, éene reiniging en toch ook gedurige voetverfrissing, éene bekeering en wederom een vernieuwd worden van dag tot dag. Het koninkrijk Gods is één en wederom het is veelvuldig.

Het zijn geene wateren van de zee, waarin duizenden den dood vonden, en waarop millioenen hebben gesidderd, van die zee, die daarom eenmaal niet meer zal zijn (Openb 21 : 1), maar het zijn wateren des levens, die in eeuwigheid vloeien, de wateren van Siloa, »die zachtjes gaan» (Jes. 8 : 6).

Misschien zegt ge met de Samaritaansche: »De put is diep, vanwaar hebt ge dan het levend water?» Niet omdat het antwoord niet door uzelf zou worden gegeven, maar omdat elk kind van God hunkerend uitziet naar het noemen van dien eenig dierbaren naam; want waar hij van zijn Jezus niet hoort, daar smaakt het hem niet. o, Gel. in onzen Zaligmaaker! als het vorig vers ons van die bruisende en beroerde wateren meldt, wat zaligheid met Ps. 18 : 16 te kunnen zeggen: »De diepe kolken werden wel gezien, maar Hij zond van de hoogte, Hij nam mij, Hij trok mij op uit groote wateren;» want is een Jona in zijn ondergaan en verrijzen eene profetie van den Christus, hij is het ook van al des Heeren volk.

Wat zegen, als wij mogen weten, omdat God het ons heeft geopenbaard, dat die dure prijs des bloeds voor ons is betaald en Hij, de Oneindige, de straf heeft geleden, welke wij, eindige schepselen, eeuwig hadden moeten lijden. Voor ons had de hemel van koper moeten zijn en geen druppel van genade waren wij waard. Wij hadden moeten verdrogen en verdorren in ellende, vanwege onze zonde en onzen vloek. Maar Hij,

Gods Eenige, is zonde voor ons gemaakt. Zóo dierbaar waren zijne uitverkorenen in zijne oogen. Ja, Hij is een vloek voor ons geworden, terwijl Hij, o wonder! toch de Heilige was en bleef; en Hij is uitgestort als water, en al zijne beenderen hebben zich vaneengescheiden; zijn hart was als was, het is gesmolten in het midden zijns ingewands. Zijne kracht is verdroogd als een potscherf, en zijne tong kleefde aan zijn gehemelte. Zijn God legde Hem in het stof des doods (Ps. 22 : 15). Wij hadden den eeuwigen dood verdiend, verdiend om in alle eeuwigheid temidden van het bernen der hel te smachten naar een druppel water voor de verschroeide tong; maar Hij klaagde: »Mij dorst!» en »Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?» Om de zonde te overwinnen, kwam het licht op deze wereld; om Satan als een bliksem uit den hemel te doen vallen, ging Hij de woestijn van Quarantanie in; om den dood teniet te doen, legde Hij zijn leven van zichzelf aan het kruishout af; om der hel haar prooi te ontrukken, daalde Hij in de hel, in het rijk des doods neder; en toen Hij op den Paaschmorgen zichzelf het leven wedergaf, ging Hij uit als Triumphator in viervoudige zegepraal. Het spotkleed van Herodes is een hermelijnen mantel geworden, wat zeg ik, een hemelsch lichtgewaad van den Overwinnaar der zonde; de voet, aan het kruis genageld, de vermorzelde verzenen, staan op den vermorzelden Satanskop. Het hoofd, eens met doornen gekroond, draagt de hemelkroon, den olijfkranen der overwinning over den dood; en in de doorboorde handen van het Lam Gods ziet een Johannes de sleutels der hel en het boek met de zeven zegelen, dat niemand dan Hij alleen ontsluiten kan. o, Als Gods genade zijnen kinderen geeft om hun dorst te lesschen aan die levenswateren, dan vallen zij neder in aanbedding voor hun Zondenverslinder en Duivelvernieler, voor hun Doodvernietiger en Helverwinnaar; en gelijk het eerste woord van Ps. 22 het brullen was in den doodsangst en de hellesmart van het offer Gods, is het laatste woord van dienzelfden Psalm het eenig antwoord van de kerke Gods. Zions wonder en Zions lofgezag is: »Omdat Hij het gedaan heeft.»

De ontembre zee houdt stand, waar 't God gebiedt,
 Zij overschrijdt de vaste stranden niet;
 Zij ziet haar macht door hooger macht betoomen,
 En zal deze aard nooit weder overstromen.
 Gods goedheid zendt de koele bronnen uit;
 Zij wandelen, met ruischend stroomgeluid,
 De bergen om, en dwalen, en verspreien
 Zich wijd en zijd door beemden en valleien.

't Is God, wiens hand de bergen water schenkt,
 Den drogen grond uit zijnen hemel drenkt,
 Den regen geeft uit zijne hooge zalen,
 En vruchtbaarheid doet zweven in de dalen.
 Dan schiet voor 't vee de teedre grasscheut uit;
 Tot 's menschen dienst ontluikt dan 't geurig kruid;
 Dan spruit het brood, nog in den halm besloten,
 Uit de aarde voort, door milden dauw begoten.

Psalm 104 : 5 en 7.

Voor allen zonder onderscheid had de Heere geleerd in Jeruzalems tempel, in Nazareths synagoge, op de straten en wegen, in Simons zoowel als in Martha's huis; doch toen de Hoogepriester naar Melchizedeks ordening zichzelf offeren ging, bad Hij niet voor de wereld, maar voor degenen, die Hem gegeven waren (Joh. 17 : 9); en toen Hij opgestaan was van de dooden, verscheen Hij niet al den volke, maar den getuigen, die van God tevoren verkoren waren (Hand. 10 : 41). De wateren des levens, ze zijn niet voor de wereld, maar tot verheuging der stad Gods. o, Als die schare van verkorenen den blik in eigen boezem slaat, dan mag zij wel met een discipel vragen: »Heere! wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?» Jeruzalem ligt in de hoogte op het Zionsgebergte, en rondom haar zijn geene rivieren der natuur. Het is daar alles droog, zoodat, als op de »huttenzetting" water zal worden geplengd, de priester van den berg moet afdalen naar de bron van Siloa, wier naam aan den Silo denken doet, die alleen te vinden is uit de diepte. Op den bergtop geen water, dat uit den grond opwelt, geen beekje; daar moet men leven uit de hand Gods. Uit de opperzalen wordt de berg van het huis des Heeren gedrenkt (Ps. 104 : 13), en Hij alleen doet het gras op de bergen uitspruiten (Ps. 147 : 8). Neen, M. H.! het is niet te veel en te hard, als Ezechiël in zijn nachtgezicht moet opmerken, dat niet eens op de hoogte des bergs, maar zelfs in het diepste dal, de beenderen dood zijn, ja zeer dor. Gods kinderen zeggen niet, als de muren van hun hart worden doorgraven en de Heere vraagt: »Menschenkind! ziet gij deze gruwelen?» zij zeggen niet: »Deze rede is hard, wie kan ze hooren?» o Neen; uit het dor en dorstig land verheft zich het klaaglied (Ps. 42 : 1): »Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God. Mijne ziel dorst naar God, naar den levenden God."

Toch is Zion door Gods genade geen ingebogen wand, geen

aangestooten muur (Ps. 62 : 4), maar eene stad; geen stad als Hanoeh, door een Kaïnshand gebouwd, maar eene stad Gods. De Heere heeft dien berg gemaakt tot den berg zijner heiligheid. Dien heeft Hij verkoren om er op te wonen. Dat Hij zijn Israel verkoren heeft uit alle volken blijft een eeuwig wonder. Het volk des Nieuwen zoowel als des Ouden Verbonds is buiten zijn God een hardnekkig en tegenstrevend volk; het heeft geen roem van geleerdheid als Griekenland, noch krijgsroem als Rome; ja, terwijl het hout van het ruwe bosch nog tot nut kan zijn, waartoe kan het hout des wijnstoks dienen, als het van den stam afgesneden werd? God bouwde en verkoos die stad; het »waarom" blijft een eeuwig wonder; en alleen omdat God er zijnen tabernakel in opsloeg, kan Zion heeten: »de volkomenheid der schoonheid". Er is geen sterkte, want in Zion wonen schapen slechts en lammeren; al haar strijden is dulden en zij kent geene kracht dan op de knieën. Toch is zij geen Laïs, maar in het land van Juda wordt dit lied gezongen: »Wij hebben een sterke stad. God stelt heil tot muren en voorschansen." (Jes. 26 : 1) Die God, die groot is in de natuur, is niet minder groot in de genade. Hij heeft Jeruzalem gemaakt, en Hij onderhoudt en bevestigt het, naar het bestek Gods, naar hetwelk het in eeuwigheid zal rijzen. Het is geen ordeloosheid der woningen; er behoeft niet geklaagd over verzuim van den Bouwmeester, want het is het werk van Hem, die volmaakt is in wetenschappen, en die steeds al zijn werk goed bevindt. In een stad zijn de burgers eene burgerij, waarin een iegelijk naar zijne krachten de lasten draagt, en ieder zijn arbeid heeft, waardoor hij anderen dient en voor zichzelf het noodige vindt. Daar is één belang, één strijden tegen den gemeenschappelijken vijand. Zoo is het in de stad, welke geestelijk Zion heet; hare muren zijn onwinbaar; en alzoo heerschen veiligheid en rust in haar midden. Telkens wordt zij van vijanden omsingeld en is zij ingesloten door verwoesters, maar geen nood. Geen nood? En is dan niet gezegd, dat er geen waterfonteinen of rivieren op de bergen zijn? En is niet voor de steden in het Oosten het groot bezwaar in gebrek aan water gelegen? Al was Babylon nog zoo groot en machtig, zoodat men daarbinnen zonder zorgen aan feestmalen zat — toen Cyrus de Euphraat had afgeleid, was de stad genomen. Tot een Sanherib, die den levenden God had gehoond, komt des Heeren woord: »De jonkvrouw, de dochter van Zion, veracht u, zij bespot u, de dochter van Jeruzalem schudt het hoofd achter u. Door middel van uwe dienstknechten hebt gij gezegd: »Ik heb gegraven en de wateren gedronken; en ik heb met mijne voetzolen alle

rivieren der belegerde plaatsen verdroogd." (Jes. 37 : 22 en 25) Vanwaar dan het heil der stad Gods?

In de groote steden, waar gebrek is aan zuiver water, heeft de kunst der menschen het water der duinen weten aan te brengen. Een groote buis leidt daarheen, waardoor het water met reusachtige machinekracht wordt gedreven, terwijl het in de stad met ontelbare kleinere en grootere buizen naar de onderscheidene woningen wordt gevoerd. Mijne Gel.! in de stad Gods is het één stroom waaruit allen drinken, één en dezelfde zegen, die, hoewel in onderscheidene mate, allen toestroomt. Dat water komt niet uit de holen der aarde, maar van den levenden God. Het Jeruzalem daarboven heeft geen zon nodig, omdat de heerlijkheid Gods het verlicht; het Jeruzalem op aarde behoeft geen kunstwerken der menschen, omdat de Heere God Drieëinig de Fontein is in het midden daarvan. God zelf zal zijn volk leiden tot fonteinen van levende wateren; en tot u, o wereld! zegt Hij: »Mijne schapen, zullen zij afweiden wat met uwe voeten vertreden is, en drinken wat met uwe voeten vermodderd is? Ik zal een eenigen Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden. En Ik zal den plasregen doen nederdalen op zijnen tijd; plasregens van zegen zullen er zijn." (Ezech. 35 : 19, 23 en 26) Dan antwoordt het volk zijner erve: »Schouwt Zion aan, de stad onzer bijeenkomsten; uwe oogen zullen Jeruzalem zien, een geruste woonplaats, eene tent, die niet ternedergeworpen zal worden, welker pinnen in der eeuwigheid niet zullen uitgetogen worden, en van welker zelen geene zullen verscheurd worden. Maar de Heere zal aldaar bij ons heerlijk zijn, het zal zijn eene plaats van rivieren, van wijde stroomen. Geen roeischip zal daar doorvaren en geen treffelijk schip zal daar overvaren. Want de Heere is onze Rechter, de Heere is onze Wetgever, de Heere is onze Koning; Hij zal ons behouden." (Jes. 33 : 20 v.v.)

Wilt gij een anderen zegezag, die het u zegt, hoezeer die beekjes de stad Gods verblijden, — de psalmbundel geeft er meer dan één. Leest ze, die op het lied op Alamothe volgen. Psalm 47 roept uit: »Al gij volken, klapt in de hand." Psalm 48 laat u hooren: »De Heere is groot en zeer te prijzen in de stad onzes Gods, op den berg zijner heiligheid. Schoon van gelegenheid, een vreugde der gansche aarde is de berg Zion, de stad des grooten Konings. God is in haar paleizen; Hij is er bekend voor een hoog vertrek." Maar hoe zou ik u alle liederen Zions kunnen voorzeggen, die hare vreugde melden, als maar hare zonden de beken niet hebben afgeleid en de

kanalen hebben verstopt, zoodat de harpen aan de wilgen hangen; als maar niet in Moab het brood wordt gezocht en in Sodom de rechtvaardige ziel gekweld en van En-Gedi naar En-Eglaim wordt verguisd. Maar het afgedwaalde schaap vergete ook niet: als Mara weer in Bethlehem woont, dan wordt ze weer Naomi, en als de ballingschap voorbij is gegaan, dan wordt de mond weer vervuld met lachen en de tong met gejuich (Ps. 126 : 2).

Zou Jeruzalem niet opspringen van vreugde, als de Heere in haar is? Hoe zouden de bruiloftskinderen vasten, als de Bruidegom bij haar is? Zij het ook, dat de gevangenen Zions, wedergebracht, zeggen: »Wij waren gelijk degenen, die droomen;» zij zijn niet als de menigte der heidenen, die gelijk zijn als wanneer een dorstige droomt, en ziet hij drinkt, maar als hij ontwaakt, ziet, zoo is hij nog mat en zijne ziel is begeerig (Jes. 29 : 8). Het zijn niet »de wateren van het noorden, die daar komen over de Filistijnen en de stad, zoodat de menschen schreeuwen en al de inwoners des lands hulen.» (Jes. 47 : 2) De beker der wereld perelt van den wijn, en haar eerste teugen zijn zoet; op den bodem is enkel gal; maar ook de bittere kelk des Heeren is enkel medicijn. Als de derde engel heeft gebazuind, dan valt de brandende ster in rivieren en fonteinen en maakt ze tot alssem ten doode, maar voor zijn volk heeft de Heere het hout, dat Mara's wateren geneest.

Al is het, dat een Achab met water der bedruktheid drenken laat (1 Kron. 22 : 27), geen Achab komt met vrede weder. Wat God de Heere zijn volk drinken doet, is levend water, volkomen rein. Dat is het water van Bethesda, waarin de zieken worden genezen, het water van de Jordaan, waarin een zevenmaal nederdalen naar het verbondsgetal den melaatsche reinigt. Dat is het water der ontzondiging (Num. 8 : 7), waardoor de Leviet wordt gereinigd, waarmede den discipel de voeten worden gewasschen.

Indien u dan, mijn broeder! de moeiten der wereld afgemat en afgetobd op de aarde hebben geworpen, en gij als een Simson vraagt: »Zou ik nu van dorst sterven?» (Richt. 15 : 18) als gij, gewond door de doornen en distelen der wereld, in den koortsdorst versmacht; als gij uw voet in de woestijn brandt, of, afgegleden van den rechten weg, in het slijk der wereld, uzelf een walg zijt geworden; — er is in Zion een fontein tegen de ongerechtigheid. Gij behoeft niet uit uwe woestijn (Deut. 2 : 26 v.) als tot een koning van Hesbor te roepen: »Geef mij water voor geld!» De Heere roept: »o Alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt,

komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk!" Het blijft genade tot den jongsten snik.

Mijn medezondaar! is het, dat gij wel niet op de straten, maar in 't verborgen op de knieën voor uw God roept: »Onrein, onrein!" en vraagt gij: »Is nog redding voor zulk een schuldige mogelijk?" dan antwoorden wij u: »o Zeker! maar langs één weg, en anders ook niet." Dan prediken wij u, dat Jezus is de Zoon van God en zeggen u met den discipel, dien Jezus liefhad (1 Joh. 5 : 5 en 6): »Deze is het, die gekomen is door water en bloed, namelijk Jezus, de Christus; niet door het water alleen, maar door het water en het bloed." Dat bloed, dat reeds vloeide op den achtsten dag van Hem, die geworden was onder de wet; dat bloed, dat Gethsémané's grond heeft ingedronken; dat bloed, dat van zijne slapen vloeide op Gabbatha, toen slagen de doornen indrongen in dat gezegende Hoofd; dat bloed, dat op Calvarië door wreede hamerslagen en langdurig openrijten der wonden bij droppels Hem werd ontperst; dat bloed, waarin de ziele des Rechtvaardigen voor het aangezicht des Rechtvaardigen werd nitgestort (Lev. 17 : 11^a); dat bloed, dat Hem »uitgeduwd" (Lev. 1 : 15) is geworden, Hem, het Lam Gods; — dát is de grond en de oorzaak en het middel van alle redding. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden. Waar dat teeken aan den dorpel des huizes wordt gezien, daar kan geen doodsengel binnentreden: waar op de bladzijde uwer zonde in het gedenboek Gods een stipje van dat bloed is gevallen, daar kan op die bladzijde de Rechter geen ander schrift meer lezen dan het: »Deze is gekocht. Hij heeft verzoening gevonden."

Maar als aan het kruishout de steek in de zijde gegeven wordt, is het dan niet, dat de Christus zelf ons daar toeroept: »Door water en bloed"? Ook door water!

Waarlijk, Gel.! indien gij niet drinkt het water, dat Hij u geven zal, gij hebt geene gemeenschap aan Christus; zijn bloed wischt uwe schuld voor God niet uit. Indien gij slechts het water der wereld drinkt, gij zult wederom dorsten, niet alleen in dit leven, maar »wederom", dat is in dat leven, dat niet eindigt, en dat toch niets anders is dan een gestadig sterven.

Ach! waarom dau, mijne medezondaars! de stroomen van vrije genade geweigerd en gezegd: »Zijn niet Abána en Farpar, de rivieren van Damaskus, beter dan alle wateren van Israel? Zou ik mij in die niet kunnen wasschen en rein worden?" (2 Kon. 5 : 12) Geen ander water dan wat de stad Gods verblijdt, kan redding geven.

Ach! gij volk, »dat veracht de wateren van Siloa, die zachtjes gaan, en de vreugde liefhebt bij Rezin en den zoon van Remalia,» (Jes. 8 : 6 v.v.) weet gij niet, dat de Heere die wateren zal doen worden tot sterke en geweldige wateren der rivier, om over de oevers te gaan en te overstroomen? Ze sleuren u mede al verder en verder om u te verpletteren tegen de rotsen, om u te doen verzinken in de afgronden der zee.

o, Gel.! hoe zou ik de gedachte kunnen verdragen, als ik u aanzie, dat gij zoudt verloren gaan, dat niet de stroom der genade u zou afvoeren in de haven der Godsstad, maar de machten der hel u zouden wegsleepen in het eeuwige vuur? Kon ik u één oogenblik mijn Liefste toonen, want al wat aan Hem is, is begeerlijk. Kon ik u één oogenblik de zaligheid doen gevoelen, welke in 's Heeren nabijheid wordt genoten! In die Godsstad heerschen vrede en blijdschap door den Heiligen Geest; en al komt over Egypte donkerheid, in Israels woningen is licht. Daar is geen berouw, geen terugtreden; daar zeggen allen: »Gij hebt mij de ooren doorboord.» Is er vaak strijd en beproeving? Liever aller afschrapsel geacht en met mijn God, dan in al de vreugde der goddeloozen. Is het hier vaak in de diepte? o Dat is juist het leven; hoe dieper ik wegzink in gevoel van schuld, des te dieper zink ik ook weg in de goedertierenheden Gods; en indien ik uit die diepte mijn Heiland mag zien, dan wordt het wonder der genade zoo eenig groot. Gij hebt niet te vreezen den voet te zetten in het water, want het zijn slechts beekjes, waarin het water tot de enkelen raakt; maar gij hebt ook niet te klagen, dat het water karig vloeit, want het wordt al dieper en dieper onder des engels geleide; het is ook weder een rivier, een stroom van zaligheden.

Worden eerst de voeten des Heeren Jezus gekust en nat gemaakt met tranen, straks worden de knieën van den Levensvorst omhelsd; nog een duizend ellen voorwaarts, en dan liggen wij aan zijne borst en wij gevoelen het kloppen van zijn liefdehart; eindelijk ontvangen wij den druk zijner lippen en drinken den adem des Heeren in, en dán — dán zijn wij geheel in Hem, en willen niet anders dan voor Hem leven, en wij roepen: »o Fontein der hoven, put der levende wateren, die uit Libanon vloeien. Ontwaak noordewind! en kom, gij zuidewind! doorwaai mijnen hof, dat zijne specerijen uitvloeien. Och, dat mijn Liefste kwame tot zijnen hof, en ate zijne edele vruchten!» (Hoogl. 4 : 15 vv.)

En dan? Ja zoo moogt gij nog vragen, want ik heb u niet alles gezegd. Maar laat mij het u niet zeggen; Gods

Heilige Geest zelf, die de pen van een Johannes bestuurde, zegge het u: »Ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem. En Hij sprak tot mij: Ik ben de Alfa en de Omega. Ik zal den dorstige geven uit de fontein van het water des levens voor niet. Die overwint zal alles beërven, en Ik zal hem een God zijn, en hij zal Mij een zoon zijn. En Hij toonde Mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods en des Lams. En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft kome, en die wil, neme het water des levens om niet.»

o, Gel.! veracht de wateren van Siloa, de beekjes der Godsstad niet, maar moge het einde uws levens zijn gelijk het einde van uwen Bijbel: »Ja, kom, Heere Jezus!» Daartoe bevestigte de Heere ook ons laatste woord aan u: »De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen.»

A M E N.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLV.

V R E D E.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Wat vreë heeft elk, die uwe wet bemint!
Zij zullen aan geen hinderpaal zich stooten.
Ik, Heer, die al mijn blijdschap in U vind,
Hoop op uw heil met al uw gunstgenooten;
'k Doe uw geboën oprecht en welgezind;
Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Psalm 119 : 83.

Het was de wreede vrucht van des menschen val, dat als in één oogenblik de vrede van Eden week om plaats te maken voor verdeeldheid. De stok Liefelijkheid en Samenbinders was verbroken, toen de mond Gods had gesproken: »Ik zal vijandschap zetten." Ze was reeds gezet tusschen man en vrouw, toen aan Adams »Ik heb gegeten" voorafging: »De vrouw, die Gij mij hebt gegeven, heeft mij verleid," een beschuldiging tegen haar, maar ook een beschuldiging tegen den Schep- per zelf. Het woord was ras tot daad aangegroeid, toen Kaïns hand het bloed vloeien deed van den broeder, dat van den aardbodem om wrake riep, een daad, die ons reeds bij den aanvang der wereld toeroept: »De mensch geneigd God en den broeder te haten." De vlekken van het bloed des rechtvaardigen hebben zich vermenigvuldigd en uitgebreid, en zijn geworden tot stroomen, welke steeds breeder en verder vloeien. De rivier, voortkomende van het zuiden des altaars, werd met elke duizend ellen dieper, maar ook de stroom van zonde en van haat, van bloedvergieten en moord, heeft steeds dieper bedding gegraven. De klove tusschen mensch en mensch werd grooter, sinds het zelfzuchtig ik zich verheven zag door verlaging van anderen en aan zijn eigen godheid al wat in den weg stond geofferd wilde zien. Indien wij een oogenblik op een slagveld konden toeven, om te verkeerren tusschen d

duizenden en tienduizenden dooden, temidden van het kernen der gekwetsten en het doodsgerochel, zouden wij dan Paulus' woord (Rom. 3 : 15 v.v.) niet moeten onderschrijven: »Hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten, en den weg des vredes hebben zij niet gekend"? Dat is zoo, omdat er, gelijk de apostel voortgaat, »geene vreeze Gods voor hunne oogen is"; dat is het monster, dat de zonde heeft gebaard, en ons moet doen uitroepen: »De gansche wereld verdoemelijk voor God."

Niet slechts rondom ons op onze natuurgenoeten hebben wij te zien, en met het oog op hen de hand in den boezem te steken, maar ook in ons, om ook dáar dien strijd te vinden. De wedergeborene heeft te getuigen (Rom. 7 : 21): »Ik vind deze wet in mij: als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt," zoodat hij zuchten moet: »Ik, ellendig mensch! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" De onwedergeborene, al weet hij het niet, is een vijand zelfs van zichzelf. Of verwerpt hij niet de eenige schatten? Vertreedt hij niet met den voet al wat heil kan geven? Geeft hij zich niet ter prooi aan wat hem schaadt, hem verderft, hem doodt? Verkoopt hij niet voor ellendig zingenot aan Duivel en hel lichaam en ziel? Neen, de mensch heeft geen bitterder vijand dan zichzelf, al dompelt hij zich ook, gelijk hij meent, in welbehagelijke rust. Men verhaalt, dat soms een aap zijne jongen uit liefde zóo hartelijk kan omhelzen, dat hij ze dooddrukt. Is de eigenliefde van den zondaar niet aan deze gelijk? De Grieksche kunst verdichtte een Narkissos, die de liefde versmaadde van een goddelijk wezen, en dien de wraak der goden alzoo trof, dat hij aan den Helikon dorstende zijne beeltenis zag in de heldere beek, waaruit hij dronk, op zijn eigen beeld verliefd werd, en dientengevolge, nooit in die liefde bevredigd, verteerde van verdriet. Een zinrijke fabel voorwaar! Wat worsteling vaak in den mensch, als het geweten, nog niet met een brandijzer toegeschroefd, aanklaagt, of de Heilige Geest Gods de wereld begint te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel; als een Pilatus, als tusschen twee machten geplaatst, in zijn binnenste wordt saamgeschroefd en niet anders kan, dan, ja betuigen, dat die Mensch rechtvaardig is, zijne handen indoopen in het waschvat, maar toch den gruwel bedrijft, welke de allersnoodste zijn zou, indien hij, die den Heere hem overgeleverd had, niet nog grooter zonde had bedreven dan hij. Ach, Gel.! ieder mensch, die geen vreemdeling meer is in eigen hart en leven, zal wel moeten klagen: »Och, of mijn hoofd water ware, dat ik beweenen mocht de zonde van mij en van mijn volk, de zonde, die niet alleen vijandin is van den naaste, maar ook van het ik."

En nu den blik opwaarts! Is er éenheid, is er gemeenschap, is er vrede van nature met God? Israëls dichter zingt, dat zijn zonden zijn weggedaan, »zoover het westen verwijderd is van het oosten»; zóover reikt de lengte van de rij onzer misdaden. Het zijn geen molshoopen, geen duinen of heuvelen, maar hemelhooge bergen, welke trotsch de kruin opheffen tegen God, en die zonden maken scheiding tusschen den mensch en zijn Maker. Onze natuur is in strijd met de heiligheid van Gods wezen, met de openbaring zijner waarheid, met al zijne eischen en bedreigingen, met zijn rechtvaardige lotsbeschikkingen, met de roede zijns toorns, met zijne gerechtigheid, de vastigheid van zijnen troon. Ach, daar is een klove, en die is niet te dempen, al wierpen wij al het goud der wereld daarin. De brug van alle menschelijke deugden tezamen zou te kort zijn om een weg over dien afgrond te vormen.

Daar staan wij dan nu, afhankelijke, nietige wezens, tegenover den Almachtige, die met vlammend vuur ter wrake komt. Waar dan heen? Het »Bergen, valt op ons!» baat niet. »Zoo ik opvoer ten hemel, Hij is daar, of bedde ik mij in de hel, zie, Hij is daar.» (Ps. 139 : 8.)

»Is er dan geen balsem in Gilead? Is er geen heelmeeester aldaar?» (Jes. 8 : 22.) Ja M. H.! er is een Heelmeeester. Godlof, wij worden niet overgegeven ter prooi aan de wanhoop. Ziet, welk een licht temidden der donkerheid daar uit Bethlehem rijst, welk een heil van Golgotha temidden der ellende optreedt, welk een Middelaar de Olijfberg ons toont na zoo veel strijd! Het is de Christus, van den hemel nedergedaald, om als het Lam van God de oorzaak der scheiding weg te dragen; en wat Hij doet en werkt en geeft, Hij, die leeft in alle eeuwigheid, hoort dat niet van mijne lippen, maar leest het zelf in het Woord van God. Slaat uw Bijbel op en ziet wat er geschreven staat in Joh. 20 : 26b:

Vrede zij ulieden.

Vóór de overdenking dezer woorden zij daartoe en daarover een zegen gebeden.

Let toch, en zie op vromen en oprechten;

Want wat men denk' van de uitkomst hunner paân,
God kroont met vreë het einde zijner knechten.

Maar durft men stout des Heeren wet versmaân,
Dan zal Gods wraak den berg van hoogmoed slechten
En 't boos geslacht ten grond toe doen vergaân.

Het heillot, dat rechtvaardigen verkregen,
 Vloeit af van God, hun Sterkte, als de angst hen knelt.
 Hij laat, in tijd van nood, hen niet verlegen.
 Des Heeren hulp bevrijdt hen voor 't geweld
 Van 't goddloos rot; Hij komt hem gunstig tegen,
 Die op zijn macht een vast vertrouwen stelt.

Psalm 37 : 19 en 20.

Niet zelden weerspreekt de geschiedenis het bekende »Nomen est omen» dat is: De naam is een voortteeken. Een Lamech moge bij de geboorte van zijn zoon uitroepen: »Deze zal ons troosten over ons werk en over de smart onzer banden vanwege het aardrijk, dat de Heere vervloekt heeft,» maar Noach (Rust) heeft geen rust gezien; hij zag den vloek Gods uitgestort. Absalom moge den naam »Vader des vredes» dragen, maar snooder krijg en ontzettender ondergang is zelden op aarde gezien; wel mocht een David, in al zijn verwachtingen teleurgesteld, klagen: »Mijn zoon Absalom, ware ik, ik in uwe plaats gestorven.»

Op het einde der achtste eeuw leefde een Grieksche keizerin, uitstekende door verstand en schoonheid, wier naam was Irene, dat is »Vrede»; en in hare dagen werd een heftige strijd (over den dienst der beelden) gestreden, terwijl zij zich onderscheidde door het afmaken van haar naaste verwanten, zelfs van eigen gemaal en eigen zoon, tot zijzelve als ballinge stierf. Irenes naam was toen — en hij is het nog heden ten dage — eene leugen.

De naam, door den mensch gegeven, zij ter misleiding, — de naam, dien God geeft, kan niet liegen. En het is de Onfeilbare en Waarachtige, die door Israels mond van den Silo heeft gesproken, door Jesaja's pen in het boek der waarheid ons dien naam *V r e d e v o r s t* lezen laat (9 : 5). Salomo's vrederijk moge heerlijk zijn geweest; onze Heere mocht in waarheid getuigen: »Meer dan Salomo is hier.»

Het Sjaloom, dat is »Vrede», der Hebreëen was dikwerf een wensch der lippen, ja eens Joabs groetenis aan Abner. De heilwensch en liefdebetuiging mocht soms doen denken aan het woord van den spreukendichter (27 : 6): »De kussingen des haters zijn af te bidden.» Maar gansch anders is het, als de Heere God zelf zijn zegenende hand op het schepsel legt, en van zijne lippen het woord der liefde komt: »Want Hij zal tot zijn volk en tot zijne gunstgenooten van vrede spreken.» (Ps. 85 : 9) Gods Woord wordt in eeuwigheid bevestigd. Gansch anders dan de groetenis der wereld is het woord van den Zone Gods. Zijn »Sjaloom» aan den discipel, zijn »Irene»

is niet slechts een woord, maar een daad, niet slechts een wensch, maar een gave. Hij geeft een »vrede», niet gelijkerwijs de wereld dien geeft.

Elken morgen en elken avond, na het offer, dat geheel ver-teerd werd, hief Israels priester de handen op over de vergaderde scharen, en legde hij den naam van Jehova op al het volk des Heeren en zegende hij het met den drievoudigen zegen, welke bevestigd en bezegeld werd met het langzaam uitgesproken »Vrede» (Num. 6 : 26). Gelijk de hoogepriester des Ouden Verbonds het »Vrede» eerst uitsprak na het offer, zoo heeft de Hoogepriester des Nieuwen Verbonds het »Vrede zij ulieden!» niet uitgesproken, vóór Hij zich tot het Lam Gods had gemaakt door de daad van zijn sterven. Luidde de Testamentsbelofte: »Vrede laat Ik u, mijnen vrede geef Ik u!» opgestaan uit den dood vermenigvuldigde zich die zegenbede over zijne jongeren, en was het, alsof met het licht van den Paaschmorgen ook de vredezon over het hoofd en in het hart van 's Heeren getrouwen was opgegaan. Hetzij u Lukas (24 : 36) in de zaal bij de discipelen en Emmausgangers inleidt, of Johannes u op den achtsten dag den Heere voorstelt, gekomen om een Thomas tot het: »Mijn Heere en mijn God!» te bewegen, — gij hoort dien liefelijken en machtigen groet; ja, op dien eersten dag herhaalt hem de Heere (1 Joh. 20 : 19 en 21) opdat het den jongeren recht zeker zou zijn (Gen. 41 : 32), dat die zegen zou komen, en zij met den psalmist zouden kunnen zingen (62 : 8): »Tot tweemaal toe heb ik het gehoord.» Wie zou eraan kunnen twijfelen, of dat woord heeft de harten doen huppelen van vreugde? Bij het openen zijner lippen, zoowel als bij het aauraken van zijn kleed, gaat kracht van Hem uit, een kracht, die alle stormen doet bedaren, die aan elken strijd een einde maakt. Och, of ook op dezen dag der opstanding ons oor zulk een groet vernemen, ons hart zulk een zegen ervaren mocht!

Indien gij mij vraagt, Gel.! wat de Heere met dat woord in het bezit zijner jongeren stelt, dan antwoord ik u liefst ontkennenderwijs: niet wat de wereld daaronder verstaat, de wereld, die blind is voor alles, wat het Koninkrijk Gods aangaat. Het is niet die kerkhofsvrede, waarbij alles in doodslaap ligt, die, omdat alle geestelijke beweging, alle ijver, alle heilige overtuiging, alle drang der liefde ontbreekt, eenvoudig God terzijdestelt, en onverschillig is omtrent eigen en des naasten zieleheil. Niet die valsche vrede, welke door allerlei wereldsche genietingen en zinnelijke bedwelmingen het geweten in slaap sust, en allen godsdienst in uiterlijke vormen omzet. Niet dat afvijlen en afsnijden van elke punt en elken

hoek der waarheid, die hoog geprezen middelweg, niet al te liberaal en niet al te rechtzinnig, opdat men toch niet snijde of kwetse, en zoowel naar de eene als naar de andere zij zich neigen kan, maar waarmede men zich zóo valschelijk vleit, dat hier juist de grootste vijandschap tegen Gods volk schuilt. Gij kunt het opmerken, dat juist de »liefste” menschen in woede opstuiven, als het kind van God met een »Ik kan niet anders!” getrouwheid aan zijn Heiland betoont; dat juist de »vroomste” mannen de hardste verdrukkers der kerke Gods zijn; dat juist de mannen des »vredes”, die anderen veroordeelen als opstandelingen en kerkverwoesters en revolutionairen, het meest zich bezondigen aan het aanraken van den oogappel Gods.

De Heere zegt (Luk. 11 : 21): »Wanneer een sterk gewapende den hof bewaart, zoo is al wat hij heeft in vrede.” Zoo lang God de Heere de beroering in de doodsbeenderen niet verwekt, wacht Satan zich wel om hen uit die behagelijke rust wakker te schudden. Met listen omstrikte hij ons aller moeder, en sedert studeerde hij zestig eeuwen om den mensch in den slaap of in de dronkenschap der wereld ter helle te leiden. Te listig is hij, om niet wat in zijn armen slaapt en van vrede droomt, te laten voortslapen. Ach, het is daar in waarheid (Jes. 28 : 15): »Wij hebben een verbond met den dood gemaakt, en met de hel hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt.”

»Maar de goddeloozen”, zegt mijn God, »hebben geen vrede!” »Gij zult weten,” zegt God (Ezech 13 : 10 v.v.), »dat Ik de Heere Heere ben. Daarom, ja, daarom, dat zij mijn volk verleiden, zeggende: Vrede! waar geen vrede is; en dat de een een leemen wand bouwt, en ziet, de anderen denzelven pleisteren met looze kalk. Zeg tot degenen, die met looze kalk pleisteren, dat hij omvallen zal; er zal een overstelpende plasregen zijn; en gij, o groote hagelsteen! zult vallen, en een groote stormwind zal hem splijten. Ziet, als die wand zal gevallen zijn, zal dan niet tot u gezegd worden: Waar is de pleistering, waarmede gij gepleisterd hebt?”

»Maar als”, zoo gaat de Heere in Lukas 11 voort, »een daarover komt, die sterker is dan hij, en hem overwint, die neemt zijne geheele wapenrusting, waarop hij vertrouwde en deelt zijnen roof uit.” Als de Silo komt, de Vrededorst, dan hoort men het, dat Hij niet gekomen is om dien valschen vrede der wereld, dien schijnvrede, te brengen, maar het zwaard, om in plaats van die ellendige rust, waarbij de ziel in haar vuil vergaat en verrot, strijd teweeg te brengen. Hij werpt het vuur in de ziele; en dan is zij verbroken in ons; dan

bukt zij zich in de aarde en weent vanwege hare ellendigheid; dan vangen de worstelingen aan, hier met wereld en zonde en Duivel, aan wie de ziele zich zoekt te ontwingen, en dáar met haar God, dien zij met tranen zoekt en met zuchten, dien zij niet loslaten wil, noch loslaten kan, maar als een Jakob overwinnen moet met een »Ik houd niet op, vóór Gij mij zegent.” Hij werpt het vuur in het midden van zijn Zion, dat Hij wil doen verrijzen uit het stof; en dan klaagt Israel den Heere achterna; en de strijd vangt aan tegen Baäls en Astharots, tegen alle machten, die haar bekneld houden, haar overheerschen in wereld-gelijkvormigheid. Als Zion dan opstaat voor de eere haars Konings, dan verheffen zich de machten der wereld tegen haar, en het meest de broedervolken, het meest, die eerst haar bondgenootschap schenen te zoeken, maar, in netten verward, nu het vroeger ontwijken bij de anti-goddelijke machten weer zoeken goed te maken door heftiger vervolgen, en eigen geweten overschreeuwen met scheldwoorden tegen de getrouwen des Heeren.

Ja, waarlijk: »Ten ware de Heere, die bij ons geweest is, als de menschen tegen ons opstonden, toen zouden zij ons levend verslonden hebben.” (Ps. 124 : 2 v.v.)

o Dán, dan eerst, als God haar heeft doen ontwaken uit den valschen slaap, vraagt de ziele naar den balsem, die de wonde geneest, en uit de benauwde borst rijst de noodkreet op: »Is er dan geen vrede?”

Nog eens een ontkennend antwoord, Gel.! Vrede met zichzelf verkrijgt de zondaar nooit. Het: »Er is geen vrede in mijne beenderen vanwege mijne zonde!” blijft, zoolang wij die beenderen omdragen. Hoe edel de ent ook zij, op den wilden stam geplaatst, hoe schoon die ook groeie, en hoe goede vruchten die voortbrengt, de stam wordt nooit tam, die is en blijft wild. Neen, met het eigen ik wordt nooit een kind van God tevreden; het klaagt ten einde toe: »Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed woont.” Het sleept zich voort met die boeien der inwonende zonde; het voert gestadigen strijd met die andere wet, die in zijne leden is; en wee hem, zoo hij niet altijd, zoo hij niet ten einde waakt, of liever zoo God hem niet bewaart!

Het is geen vrede met de kinderen dezer eeuw. Dat zou geen bewijs van getrouwheid zijn. Of mag een landman vrede hebben met het onkruid, dat zijn akker verwoest; de herder met den wolf, die de schapen verslindt, of met het ongedierte, dat ze ondermijnt? Een jeugdig prediker schreef aan zijn vader, dat allen in zijne gemeente hem op de handen droegen, en ontving ten antwoord: »Mijn zoon! ik ben verschrikt

door uw bericht. Zeker predikt gij niet den vollen raad Gods. Wee u, als alle menschen wél van u spreken." De apostel beveelt zijnen zoon in den Heere (1 Tim. 2 : 16): »Stel u tegen het ongoddelijk, ijdel roepen, want zij zullen in meerdere goddeloosheid toenemen, en hun woord zal voorteten gelijk de kanker." Met een beteren ijver dan dien van een Jehu moet den Jorams worden toegevoegd: »Wat vrede, zoolang als de hoerijen van uwe moeder en hare tooverijen zoovele zijn?" (2 Kon. 9 : 22) Geen Josafat in verband met een Achab, indien gij niet de bestraffing Gods u op den hals halen wilt (2 Kron. 19 : 2): »Zoudt gij den goddelooze helpen, en die den Heere haten, liefhebben? Nu is daarom over u van het aanzicht des Heeren groote toornigheid."

Enmaal heeft de Heere gezegd, en het geldt al zijn volk door alle eeuwen: »In de wereld zult gij verdrukking hebben." Van den beginne zijn de Abels door eigen broeders vervolgd. En hoe het nu ook ga, alleen tot den prijs van ontrouw kan die verdrukking worden afgekocht. De rechtvaardige zal groeien als de palmboom; en de palm groeit onder den druk (palma pressa crescit). Gelijkvormigheid aan de wereld kan haar gunst winnen; en juist dit is de eigenschap van Gods volk, dat het afgescheiden en onderscheiden leeft, als degenen, tot wie de Heere mag zeggen: »Indien gij van de wereld waart, zoo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld." (Joh. 15 : 19) Toch mag die haat niet worden gezocht. Hij, die gekomen was om het zwaard te brengen, schold niet weder als Hij gescholden werd, bad aan het kruis, liet geen vuur of legioenen engelen nederdalen, maar leed en streed en bad en deed wél, als de Vorst des vredes. Alzoo zal ook zijn dienaar zijn, wien het gebod is gegeven: »Hebt uwe vijanden lief; zegent hen, die u vloeken; doet wel dengenen, die u geweld aandoen en u vervolgen." Er staat geschreven: »Indien het mogelijk is, zooveel in u is, houdt vrede met alle menschen;" (Rom. 12 : 18) maar nimmer vrede ten koste der waarheid, noch gemeenschap met den mensch gezocht ten koste der gemeenschap met God. Liefde voor den medezondaar, maar om hem te trekken tot de waarheid en het leven, nooit om ons te laten aftrekken van den Heere en zijn rijk. Doch altijd ondervond het Gods kerk: hoe heerlijker liefde zij openbaarde, hoe zachtzinniger en verdraagzamer zij in ware godzaligheid was, des te meer werd de vijandschap aangevuurd; en alzoo moest Zions klacht te allen tijde zijn (Ps. 120 : 5 v.v.): »o Wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de ten-

ten Kedars wone! Mijne ziel heeft lang gewoond bij degenen, die den vrede haten. Ik ben vreedzaam; maar als ik spreek, zijn zij aan den oorlog." Zoek dan mijne ziel alleen den vrede Gods!

Merk op, mijn ziel, wat antwoord God u geeft!
 Hij spreekt gewis tot elk, die voor Hem leeft,
 Zijn gunstgenoot, van blijden troost en vreë,
 Mits hij niet weer op 't spoor der dwaasheid treë.
 Voorwaar, Gods heil is reeds nabij 't geslacht,
 Hetwelk Hem vreest en zijne hulp verwacht,
 Opdat er eer in onzen lande woon',
 En zich aldaar op 't luisterrijkst vertoon'.

Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet,
 De vrede met een kus van 't recht gegroet;
 Dan spruit de trouw uit de aarde blij omhoog;
 Gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog.
 Dan zal de Heer ons 't goede weer doen zien;
 Dan zal ons 't land zijn volle garven biën.
 Gerechtigheid gaat voor zijn aangezicht,
 Hij zet ze alom, waar Hij zijn treden richt.

Psalm 85 : 3 en 4.

Welke is, zoo herhalen wij de vraag, de vrede dan, welke de Heere geeft? Het is die zalige zielekalmte, geboren uit het bewustzijn van zondenvergeving en verzoend zijn met God, uit het geloofsvertrouwen, dat Hij mij leiden zal naar zijnen raad en mij zal opnemen in zijne heerlijkheid. Als de Heilige Geest van de toegerekende gerechtigheid van den Borg verzekering geeft, de angsten des harten stilt, van slaafsche vrees bevrijdt, tegen de aanvallen der wereld en de verschrikkingen des Satans vertroost, en in God als het hoogste goed, als de volkomen liefde in Christus Jezus inzinken en inleven doet, dan is er vrede. Hij is onderscheiden van rust. Rust wordt door de strijders van Christus slechts bij oogenblikken genoten, als Hij zegt: »Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen, en rust een weinig." (Mark. 6 : 31) Let op, Gel.! »een weinig", zegt de Heere; straks moet het weer voort; er moet gearbeid, zoolang het dag is. Dat zijn die Elims in de woestijnreize, welke hier zoo zoet, maar zoo kort, zoo zalig, maar zoo zeldzaam zijn. Daartoe roept de Heere met het woord: »Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." (Matth. 11 : 28) Die rust

is slechts voor een wijle (»anapauso" staat in het oorspronkelijke, »een pause geven"). De rust blijft over voor het volk Gods (Hebr. 4 : 9); zij wacht aan gindsche zijde van dit moeielijk leven. Hier moet worden gebeden, geleden, gestreden, opdat daarboven kan worden gedankt, gezongen, getriomfeerd. Dat onderscheid tusschen die beide heeft Rome gevoeld, toen zij de bekende letters op de graven schreef (R. I. P. = requiescat in pace), die als onafgebroken den wensch der overgeblevenen den doode toeroepen: »Rust in vrede." Indien ik rusten bleef, waar de Heere tot arbeid roept; indien het zwaard in de scheede werd gestoken, waar voor 's Heeren zaak te strijden is; indien de lippen gesloten bleven, waar getuigd moet worden voor de waarheid; indien ik de zoete genietingen zocht in de stille binnenkamer of mij afzonderde om maar gemakkelijk voor het eigen ik genoegens der ziel na te jagen; mij wilde verdiepen in zalige toestanden, in plaats van te antwoorden: »Hier ben ik, Heere, uw knecht hoort!" dan was de vrede der ziel weg. Zij had plaats gemaakt voor zelfbeschuldiging. Het zou kloppen daarbinnen, en de stem Gods: »Ontrouw, ontrouw!" zou moeten worden beantwoord met een: »Schuldig, schuldig!" en neergezonken op de knieën voor God het: »Gena, gena!" moeten worden uitgeschreeuwd. Zou de landheer vriendelijk zijn tegen den arbeider, die den dag in liefelijke overpeinzingen in plaats van in den arbeid had doorgebracht? Zou het aangezicht des vaders vriendelijk tegen den zoon zijn, indien de beleedigingen en de smaadheden, hem aangedaan, niet eens het hoofd hadden doen oprijzen van het kussen der rust? Neen, Gel.! Als een Mozes geroepen wordt om Israel ten redder te zijn, dan mag het stille leven in Rehuels huis, bij Zippora en hare zonen, hem niet doeu zeggen: »Och, Heere! zend toch door de hand desgenen, dien Gij zoudt zenden;" (Exod. 4 : 13) of hij zou den toorn des Heeren doen ontsteken. Alleen in getrouwe plichtsvervulling ligt de zegen, en de vrede wordt niet weggenomen door moeite of druk. Daarom voegt de Heere tezamen (Joh. 16 : 33): »Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen." Een godzalig monnik lag in de tijden vóór de Reformatie in zijne cel gekniel, toen het hem onuitsprekelijk zalig werd. Hij gevoelde de zalige nabijheid des Heeren. Hij zag den hemelschen glans, die van zijn Wezen hem toestraalde. Ach, daar luidde het kloosterklokje, dat hem riep om den armen het brood toe te deelen. Zou hij heengaan? Kon hij, mocht hij aan die liefelijke omhelzingen des Heeren een einde maken?

Zou hij den Heere niet beleedigen, als hij dien omgang afbrak? Zoo peinsde hij, toen voor de tweede maal het klokje hem riep, en hij, aan zijn plicht gedachtig, oprees en zich tot zijn arbeid spoedde. Nooit hadden die armen zulke woorden gehoord; het was hun als de schare, die eens op Zacharia's aangezicht las, dat hij een gezicht had gezien. (Luk. 1 : 22) De plicht is volbracht. Hij spoedt zich naar de cel terug. Zal het hem daar nog weder zoo heerlijk bij zijn Heere zijn? Weder knielt hij neder, en ja, hij ziet weer dien glans, hij gevoelt weer die zaligheid en hoort: » Waart gij gebleven, dan was Ik gegaan; nu gij gegaan zijt, ben Ik gebleven."

In dien zegen is de hoogste blijdschap van Gods Zion. Naar dien zegen is de vurige begeerte des harten. Dien zoekt te eeniger tijd, tot hij gevonden is, al wat van God den Heere genadig is uitverkoren om zijn eigendom te zijn. En geen wonder! Want wie, die hem kennen mag, zegt niet een Luther na: » Wie is op aarde zoo welsprekend en zoo groot van geest, dat hij zich zou onderwinden om te vertellen, waartoe de vrede dient. Er is toch een halve hemel, waar vrede is"? Daarom vraagt het kind van God naar den Gever, naar weg en middel. Gel.! is de liefde de schoonste bloem, die niet op menschelijken akker, maar op hemelschen grond groeit en bloeit, dan is het ook deze zegen. Geen andere oorzaak en grond dan Jezus Christus en die gekruist! En is liefde de dochter des geloofs, dan is vrede haar broeder; een tweeling, uit denzelfden schoot voortgekomen, door denzelfden vader verwekt.

Vraagt naar welken geestelijken schat gij wilt, en de kerke Gods zal zeggen: » Hij is onze rijkdom"; naar eenig zalig gevoelen en gij zult hooren: » Hij is onze zaligheid." Zoo ook getuigt zij omtrent dit heil met den apostel: » Hij is onze Vrede, die deze beiden één gemaakt heeft; en den middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende, heeft Hij de vijandschap in zijn vleesch tenietgemaakt, namelijk de wet der geboden, in inzettingen bestaande; opdat Hij die twee in zichzelf tot eenen nieuwen mensch zou scheppen, vrede makende; en opdat Hij die beiden met God in één lichaam zou verzoenen door het kruis, de vijandschap aan hetzelfde gedood hebbende." (Efez. 2: 14 vv.) Van het kruis en alleen van het kruis gaat die genade nit. Niet door u, o mensch! is ze teweeggebracht; God heeft zichzelf met den zondaar verzoend in zijn lieven Zoon. 't Is geheel en al en alleen vrije genade. Niet uw hand verhief zich het eerst ter verzoening naar den hemel; die strekte zich slechts uit naar de hel; maar de Heere God zocht u, mijn broeder, en door genade ook mij! Het is die Christus,

de Herrezeene, die gaven heeft verworven om uit te deelen aan wederhoorigen; en zijn woord bevestigt der engelen profetischen lofpsalm in Efrata's velden. Daarom laat Paulus op de straks genoemde woorden ook volgen (Ps. 17 v.v.): »Komende, heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd u, die verre waart, en dien, die nabij waren. Want door Hem hebben wij beiden den toegang door éenen Geest tot den Vader.»

Art. 57 van de grondwet van het koninkrijk der Nederlanden luidt: »De koning maakt en bekrachtigt vredesverdragen.» Dat is het praerogatief van den troon en: »de koning is onschendbaar». Dat is ook het majesteitsrecht van den Koning der gemeente, en »wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods of wie Hem ter verantwoording roepen, omdat Hij dezen verkiest tot vrede en genen verwert?» Hij is in eigen persoon »onze Vrede»; en zou Hij geen recht hebben zich te geven aan wien Hij wil? Dat te laken zou zijn den Christus zelf aan banden leggen en den mensch tot beschikker en koning maken in de plaats van God.

Alles is genade; en toch vraagt de ziele met recht: »Wat moet ik doen om zalig te worden?» De Heere deelt vrijwillig zijne schatten uit; en toch mogen wij vragen: »Wijs mij den weg!» Het is, of de medicijnmeester Lukas die vraag heeft gehoord en daarom in twee achtereenvolgende hoofdstukken het ons leeren wil. (Luk. 7 en 8) Daar ligt in Simons huis eene vrouw, een groote zondares. Haar mond heeft geen woorden; zij kan slechts de voeten des Heeren wasschen met haar tranen en afdrogen met haar haren; en tot haar komt het woord: »Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!» Daar is een diep ongelukkige in het midden der schare. Nergens was voor haar genezing; niet voor al haren leeftocht was die te vinden geweest; maar nu alles verloren is, weet zij, dat die Eén uit duizend haar redden kan en redden wil om niet. »Indien ik alleenlijk», denkt zij, »den zoom zijns kleeds aanrake, zoo zal ik genezen zijn.» Zij grijpt moed, zij raakt dien zoom aan, en zij is genezen naar het lichaam en wordt genezen naar hare ziel, door 's Heeren kracht en 's Heeren woord: »Dochter! wees welgemoed, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede!»

Ja, mijn medezondaar! als de overstelpte ziele verbroken en verslagen neerligt en niet op heil durft hopen; als zij alles, alles als ijdelheid heeft leeren wegwerpen en wegs melt in tranen voor den Heere; wanneer ze geene woorden meer vinden kan, maar zich voor Hem nederwerpt, opdat Hij zijn oordeel spreke, naar dat Hij wil; dan openen zich de lippen van den Silo tot dat zaligend woord. Alleen in verscheurde

geesten kan dit nederdalen; alleen dáar kan het ontkiemen, waar de akker des harten is natgemaakt door tranen.

Ziet, als de Silo hoort, dan sluit die Koning het vredesverdrag, onderteevend met zijn eigen bloed; en dat vredesverdrag is heerlijk, het is een huwelijksverbond. Dan wordt de zwarte hoederin der wijngaarden, de uitgestootene door de kinderen harer moeder, (Hoogl. 1 : 6) zijne duive (2 : 14), overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluwen goud" (Ps. 68 : 14). Dan wordt die schare de Sulammith (Hoogl. 6 : 13) van dien Salomo, die in waarheid Jedidjah, geliefde des Heeren, mag heeten, de Sulammith, die getuigt (8 : 10): »Toen was ik in zijne oogen als een, die vrede vindt."

Zijn ook de toegangen tot die binnenkameren van onzen Silo meer ontsloten dan de Janustempel te Rome gesloten was, toch bederft het kind van God zoo vaak zijn weg, en dan moet dat oog des Heeren in toorn op hem rusten. Dan schokt het hart in ons onrustig heen en weder. Dan klagen wij als Maria: »Zij hebben mijnen Heere weggenomen." Maar Gods Woord wijst u den weg (Openb. 2 : 5), als gij uwe eerste liefde hebt verlaten, en roept u toe: »Doc de eerste werken"; want aan de voeten des Heeren verneemt het de verlatene vrouw, de bedroefde van geest (Jes. 54 : 6 v.v.): »Voor een klein oogenblik heb Ik u verlaten, maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen; want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen. Gij, verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! Zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen en Ik zal u op saffieren grondvesten."

Als Zacheüs den Heere begeert te zien, dan klimt hij in den vijgeboom, hoe ook de toeschouwers spotten; en bij den zondigen man gaat de Heere in om te herbergen. Daar geschiedt den huize zaligheid en vierdubbel geeft hij weder wat door bedrog is ontvreemd. (Luk. 19 : 8) Op ons Pniël wordt die Zacheüsgeest ontfangen; en wat Jakob ontving voor linsensoep en door Rebekka's list, dat geeft Israel weder in het dubbele deel der geschenken en in het: »Uw knecht Jakob aan mijnen heer Ezau". Zoo wordt de vijand verzoend, en worden de tranen gezien, waar bloedstorting werd verwacht. »Als iemands wegen den Heere behagen, zoo zal Hij ook zijne vijanden met hem bevredigen." (Spr. 16 : 7)

Hij is onze Vrede! o, Hoe goed is het, als dat oog weer vriendelijk op ons rust, en onze ziele, opmerkende wat antwoord God ons geeft, de belofte vervuld vindt (Ps. 85 : 9):

»Hij zal tot zijn volk en tot zijne gunstgenooten van vrede spreken.» Hoe tintelt het daarbinnen van het vuur der liefde; hoe klopt het van zalige vreugde! Gewis, dan verliezen wij onszelven geheel in Hem, en wij leeren iets verstaan bij dat dankzeggend roemen van genade, wat dat is: »Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij.»

En toch, hier kunnen wij niet anders zeggen dan een Jonathan (1 Sam. 14 : 29 v.v.): »Zie toch, hoe mijne oogen verlicht zijn, omdat ik een weinig van dezen honig gesmaakt heb. Hoeveel meer, indien het volk had mogen vrijelijk eten!» Hier vallen nog maar de kruimkens van de tafel des Heeren; van gindsche zijde zingt men hierbeneden: »Ik zal, ontwaakt, uw lof ontvouwen, verzadigd met uw goddijk beeld.»

Toch zijn wij op reis naar dat vredeoord, waar geen traan, geen rouw, geen gekrijt meer zijn zal, en snel draait die wijzer voort op het uurwerk, dat tot randschrift heeft: »Una ex his hora mortis» (Eén van deze is de ure uws doods). »Elke avond telt al af.» Zoo trekken wij voort en hebben den zang van een Jan Luyken in het harte:

Wij gaan naar Vrederijk!
 Dat land, zoo schoon gelegen,
 Heeft nergens zijns gelijk
 In overvloed van zegen.
 Hoe heerlijk zijn de wegen,
 Die leiden naar dat oord,
 'tWelk door hen wordt verkregen,
 Wie 't ziel en zin bekoort.

Een heerlijke weg naar een heerlijk oord, naar een zalig vaderland, dat is het deel dergenen, die den Heere hebben aanschouwd. Die kunnen met een Simeon zeggen: »Nu laat Gij, Heere! uwen dienstknecht heengaan in vrede, want mijne oogen hebben uwe zaligheid gezien.»

Zoo zij het ook mij, mijn Heiland! verzezen Lam van God! Dan zal het ook mij zijn als den godzalige van den ouden dag (Chrysostomus), wiens laatste woorden waren: »God zij in alles geprezen!» Maar uw zegenende handen ook over de mijnen, over uw geheele kerk, terwijl van uwe lippen vloeit: »Vrede zij ulieden!» Amen.

Looft den Heer, die wondren werkt,
 Israel, zijn volk, versterkt;
 Hem, die Jakobs heilig kruost
 Zegenen zal met vrede en troost!

Psalm 29 : 6.

UIT DE DIEPTE.

LEERR EDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

XLVI.

De verheerlijkte Heiland van zichzelf getuigende.

DOOR

A. VAN SCHELVEN,

RUSTEND PREDIKANT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Mijn hart, vervuld met heilbespiegelingen,
Zal 't schoonste lied van eenen Koning zingen;
Terwijl de Geest mijn gladde tonge drijft,
Is ze als de pen van een, die vaardig schrijft.
Beminnlijk Vorst! uw schoonheid, hoog te loven,
Gaat al het schoon der menschen ver teboven;
Genâ is op uw lippen uitgestort;
Des Ge eeuwiglijk van God gezegend wordt.

Gord, gord, o Held! uw zwaard aan uwe zijde,
Uw blinkend zwaard, zoo scherp gewet ten strijde;
Vertoon uw glans, vertoon uw majesteit,
Rijd zegerijk in uwe heerlijkheid
Op 't zuivre woord der waarheid; rijd voorspoedig,
En heersch alom rechtvaardig en zachtmoedig.
Uw rechterhand zal 't Goddlijk rijk behoên,
En in den krijg geduchte daden doen.

Psalm 45: 1 en 2.

Vrees niet; Ik ben de eerste en de laatste; en die leef, en
Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid,
Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods.

Openb. 1: 17b en 18.

Geliefde broeders en zusters in onzen Heere Jezus Christus!
Wij zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd, als wij
gelooven en prediken, dat Jezus Christus is opgestaan van
de dooden. Geen feit in de geschiedenis is door zoovele en
zoo betrouwbare getuigen gestaafd, als die dit groote feit
verkondigen.

Met vele en ontwijfelbare kenteekenen is Hij na zijne op-

standing verscheenen aan engelen en menschen, aan vrienden en vijanden. Historisch en zielkundig is het bewijs voor ieder, die niet hoorende doof, ziende blind wil zijn.

Onder al die betrouwbare getuigen van Jezus' opstanding mogen wij Johannes, Jezus' geliefden discipel, wel den eerste noemen. Toen nog alle vrienden en vriendinnen her- en derwaarts werden geslingerd door twijfelmoedigheid, had hij den blik geworpen in het ledige graf, en is hij het, die van zichzelf getuigde: »Hij zag het en geloofde.»

En daarom, gezalfd met den Heiligen Geest, is hij een getrouw getuige des Heeren geweest, die onder veel smaad en lijden heeft palgestaan en om dat getuigenis werd gebannen op het eiland Patmos.

Doch hoe ook gescheiden van de broederen en de gemeenten, de Heere is er hem goed en nabij Hij getuigt, dat hij op den dag des Heeren in den Geest was. Ongetwijfeld herdacht hij alles, wat er op den eersten dag der week geschied was, toen aan den avond daarvan de opgestane Heere in het midden zijner discipelen verscheen en hun zijnen vrede gaf en de teekenen deed zien en tasten desnoods, die getuigenis gaven, dat Hij dezelfde was, die aan het hout des vloeks den geest gegeven had.

Terwijl hij in de eenzaamheid met deze dingen bezig is, hoort hij opeens achter zich een stem als van een bazuin. Hij ziet om; en wat wordt hij gewaar? Hij ziet Eenen als eens menschen zoon. Hij ziet Hem als een Priester-Koning, met een lang wit kleed en een gouden gordel om de lendenen. Zijn schedel en lokken zijn heilig en rein, wit als de sneeuw; zijne oogen als vuurfakkelen; uit zijn mond gaat een adem gelijk een tweesnijdend zwaard, terwijl zijn geheele gelaat is gelijk de zon op den middag. In zijne hand houdt Hij een zevental sterren, terwijl zijne voeten gelijk zijn aan koper, blinkend, alsof het gloeiend uit den oven kwam.

Geen wonder, dat Johannes, een mensch van gelijke beweging als wij, als dood aan zijne voeten nederzinkt.

Maar wie is het, die daar in zoo groote heerlijkheid vóór hem staat? o, Indien Johannes nog een oogenblik had kunnen twifelen, dan zou Hijzelf dien twijfel wegnemen. Ziet, daar strekt Hij zijne rechterhand uit en legt die op hem; daar openen zich zijne lippen en Hij spreekt met een stem, gelijk aan het ruischen der zee: »Vrees niet, Ik ben de Alpha en de Omega; de eerste en de laatste; en die leef, en Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods.»

Geliefden, welke zonderlinge en ongerijmde definities men

ook in onzen tijd van twijfelzucht en ongelooft van den Heere Jezus gegeven heeft, hier hebben wij nu een viervoudig getuigenis van den Heiland zelf.

Hij spreekt van zijn Goddelijk wezen, van zijn diepe vernedering, van zijn glorieus overwinningen, van zijn grenzenloze macht.

Het is waar, geliefden, dat het profetisch woord, van den Messias sprekende, gezegd heeft, dat Hij komen zou zonder gedaante en zonder heerlijkheid; dat er niets aan Hem zijn zou, waarom men Hem boven andere menschen zou hebben begeerd; en dat Hij veracht zou zijn, zelfs als den onwaardigste der menschen. Maar toch, dat is niet het eenige, niet het alles omvattende getuigenis, dat de profeten van Hem gegeven hebben. Men zal zijn naam noemen Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst, Immanuel, God met ons.

Hijzelf, in de dagen zijns vleesches, Hij noemde zich liefst met den nederigen naam van Zoon des menschen, maar de nederigheid van zijn hart weerhield Hem toch ook niet om van zichzelf te zeggen: »Eer Abraham was, ben Ik;» »Ik en de Vader zijn één;» »Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien;» »Die Mij niet eert, onteert den Vader, die Mij gezondend heeft;» en zoo menig ander getuigenis als ons van zijne heilige lippen is bewaard geworden.

En, wat alles overtreft, hoort den Heere zich toeëigenen den eigenaam van Jehovah, die van zichzelf getuigde: »Ik ben de eerste en de laatste, dat is mijn naam en mijne eere, die in dien naam is neergelegd; mijne eere zal Ik geen anderen geven.»

Het moet dus uitgesproken: Indien de Heere Jezus zichzelf in den dag zijner vernedering en van uit zijne heerlijkheid dezen naam, deze eere toeëigent en Hij niet de waarachtige God is, eenswezens met den Vader en den Heiligen Geest, dan heeft Hij zich onrechtmatig de eere des Almachtigen toeëigend, die voor zichzelf geroofd, en zouden Kajafas en de hooge raad Israels getrouw hunne roeping hebben vervuld, met Hem als eenen, die God gelasterd had, ter dood te veroordeelen.

Maar neen, geliefden, de heerlijkheid, waarin Johannes Hem hier aanschouwt, de heerlijkheid van den Eengeboorne des Vaders, de heerlijkheid, waarin hij Hem ook op den Thabor had gezien, is ons een waarborg, dat wij geen afgoderij bedrijven, als wij in Hem gelooven en Hem belijden als met den Vader en den Heiligen Geest te zijn de eenige en de waar-

achtige God, Hijzelf God, boven al te prijzen in der eeuwigheid. Houden wij dus deze banier weder trouw, als kerk van Jezus Christus, omhoog, geliefden, omdat God zich in zijn Woord aldus heeft geopenbaard, en omdat zulk een groote en machtige Heiland ons zoo noodig is. Waren wij niet zoo diep gezonken en was de eereroof, dien wij door onzen opstand tegen onzen Formeerder hebben ondernomen, niet zoo ont-eerend voor de hooge majesteit Gods; waren de vijanden, aan wie wij onderworpen zijn, niet zoo machtig; was onze schuld niet zoo zwaar, onze armoede om er iets aan af te doen en ons onvermogen niet zoo volkomen als dat alles waarlijk is en Gods volk dat bij ervaring kent, — dan zou het voor ons niet een zoo alles beslissende levensvraag zijn, wie toch eigenlijk Jezus van Nazareth is.

Doch nu dat alles zoo is, en nog veel meer en ontzetterder dan de het diepst aan zichzelf ontdekte zondaar het zich bewust is, nu weten wij, dat geen broeder der broederen, dat geen geschapen engel, geen schepsel in hemel of op aarde, het groote werk der verlossing op zich nemen of voleindigen kan.

God zelf is geopenbaard in het vleesch, God zelf was in Christus de wereld met zichzelf verzoenende, en krachtig is Jezus Christus bewezen Gods Zoon te zijn, door zijne opstanding uit den dood. En Johannes heeft van zijne lippen het getuigenis beluisterd, door Hem van zichzelf gegeven: »Ik ben de eerste en de laatste.»

En dat getuigenis moet niet bewezen, maar is toch openbaar waarachtig te zijn. Hij is de eerste, die met den Vader en den Heiligen Geest den heerlijken raad ter verlossing van zondaren ontwierp; de eerste, die zich bereid verklaarde, als de Borg der zondaren van het verbond al de voorwaarden te vervullen, die Gods gerechtigheid eischte, om weer met schulddige zondaren gemeenschap te kunnen hebben.

Daarom sprak Hij: »Zie, Ik kom om uwen wil te doen, o God! uw wet, uw wil is in het binnenste mijns harten.»

Hij heeft dan ook als de laatste alles volbracht, wat er voor zondaren bij God te doen was, gelijk Hij met stervende lippen betuigde: »Het is volbracht!»

Zoo is Hij ook, erkent het, al gij kinderen Gods! de eerste, die ons zocht, die ons blinde zielsoog ontsloot, gelijk Hij voor-spelde, zeggende: »De ure komt en is nu, dat de dooden zullen hooren de stem van den Zoon Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven.» Aan hen allen wordt vervuld wat geschreven staat: »Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten»; en wederom: »Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren.»

Indien dan in onze harten eenige kennis is van zonde, eenige rouw en smart over het verderf van ons hart, eenig besef van onze schuld voor God, eenige behoefte aan zulk een Borg en Middelaar als Jezus is, geven wij Hem de eer, dat Hij het is, die door zijn Woord en Geest dit beginsel des nieuwen levens in ons wrocht, en geven wij Hem het vertrouwen van ons hart, dat Hij dat goede werk in ons zal voortzetten tot voleinding, daar Hij betuigt ook de laatste te zijn.

Kleven wij Hem daartoe aan met dat arm zondaarsgeloof, dat geen naam onder den hemel erkent, waardoor wij moeten behouden worden, dan den zijnen, den zijnen alleen!

II.

Van zijn diepe vernedering getuigt de verschenen Heere, zeggende: »Ik ben dood geweest.»

In dat woord besluit Hij alles, wat Hij in den staat zijner vernedering gedaan en geleden heeft.

Was het voor den Zoon Gods, die heerlijkheid had bij den Vader, eer de wereld was, en die van alle engelen Gods als hun Heer en Hoofd werd aanbeden, niet reeds een diepe vernedering, dat Hij die heerlijkheid verliet om neer te dalen in den toestand des doods, waarin wij waren neergezonken? Was het geen vernietiging van zijn glorie en van zijn macht, dat Hij de gestalte eens dienstknechts aannam en in gedaante gevonden werd als een mensch, en die menschenlijke natuur droeg, niet in haar oorspronkelijke heerlijkheid, maar in haar zwakheid en diepe vernedering, zoodat Hem niets van de zondaren onderscheidde, dan dat Hij niet in zonde ontvangen en geboren was, en vrij bleef van dat verderf, dat onze geboorte van zondige vaders kenmerkt?

Van zijn intrede in deze wereld af was Hij als met duizend dooden omringd. Toen het eerste gerucht van zijn geboorte het oor der machthebbers in Israel trof, werd het zwaard van Herodes gevat en gericht op zijn leven, om dat uit te roeien.

Stond Hem die dood, met al zijn smaad en smart, en met al de angsten, die hem zouden voorafgaan en vergezellen, niet voor den geest van den beginne van zijn openbaar optreden? »Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft,» zoo sprak Hij tot Nicodemus, »zoo moet ook de Zoon des menschen verhoogd worden.»

En wanneer eenige Grieken, door de hand van Filippus, tot Hem geleid worden, met de uitgedrukte begeerte om Hem te zien, wat is dan de oorzaak van de plotselinge ontroering, die Hem aangrijpt en doet uitroepen: »Nu is mijne ziel ont-

roerd"? Hij ziet in hen eerstelingen van die verkorenen uit de volken, Hem van den Vader gegeven, wier zonden Hij zal te dragen en wier ongerechtigheden Hij zal te verzoenen hebben, en die Hij niet anders ten Redder zal kunnen zijn, dan ten koste van zijn leven. Immers, Hij doet op die diepe ontroering dit woord volgen: »Indien het tarwegraan in de aarde niet valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het sterft, brengt het vele vruchten voort.»

En als eindelijk de lang voorziene ure nadert van zijn laatste lijden en van zijn dood, dan is het openbaar, dat Hij van den dood niet overvallen wordt, maar dat Hij, hoewel Hij er al het schrikkelijke van gevoelt, hem met bewustheid tegengaat, om zich in zijne handen te geven. Immers, Hij zeide tot zijne discipelen: »Wij gaan op naar Jeruzalem, en het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, wat van Hem geschreven is; want Hij zal gesmaad, bespot en bespogen worden. Men zal Hem den heidenen overgeven, en Hem geëeseld hebbende, zullen zij Hem dooden.» En alzoo is het dan ook geschied. Hij heeft zich laten binden en voor Israels hoogen raad laten voeren; en zij, die Hem, in plechtigen rade vergaderd, naar het woord der belofte, aan de vaderen geschied, hadden behooren te erkennen voor gansch Israel als den Messias, die, met al de kenteekenen ervan aangedaan, vóór hen stond, hebben Hem veroordeeld en des doods waardig gekeurd.

Toen werd Hij den heidenen overgeleverd en voor den Romeinschen landvoogd terechtgesteld. En ofschoon bij Pontius Pilatus het rechtsbesef niet zoo diep verdorven was als bij het Joodsche Sanhedrin, daar hij Jezus onschuldig verklaarde, toch heeft hij, zijn geweten verkrachtend, zijn doodvonnis bekrachtigd en uitgevoerd.

o, De Heere herinnert zich nog in zijne heerlijkheid alles, wat er met en aan Hem is geschied: dien kus des ver-raads van zijn eigen discipel; die banden, waarmede Hij gebonden werd; die valsche beschuldiging, tegen Hem ingebracht; die gehuichelde verontwaardiging van Kajafas; die smart van de doornenkroon; dien smaad in het speeksel; dat wilde geroep der schare, dat de lucht weergalmd: »Kruis Hem! kruis Hem!»

Neen, Hij is het niet vergeten in zijne heerlijkheid, dat gevoel, dat zijn menschelijk lichaam sidderen deed, toen die nagelen door zijne heilige handen gedreven en Hij aan het kruis omhoog geheven werd. Nog hoort Hij dat verwijten van zijne weldaden in het spotwoord: »Anderen heeft Hij verlost, zichzelf kan Hij niet verlossen; indien Hij de Zone Gods is, Hij kome nu af van het kruis, en wij zullen Hem gelooven.» En

eindelijk die vreeselijke scheiding van lichaam en ziel, Hij heeft het niet vergeten, dat Hij uitriep: »Vader, in uwe handen beveel Ik mijnen geest," en Hij, het hoofd buigende, den geest gaf. Van uit zijne heerlijkheid getuigt Hij ervan, zeggende: »Ik ben dood geweest." »

Het is echter geen verwijt, dat Hij tot Johannes richt, als Hij deze betuiging aflegt; veeleer eene herinnering, eene verkondiging van de blijde boodschap aan allen, die met vreeze des doods al hun leven bevangen waren. Gelijk Hij tevoren betuigd had: »Ik ben gekomen om mijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen." Immers, zoo luidden de bedreigingen: »De ziel des zondaars zal sterven!" en ze hebben allen gezondigd. De dood heerscht over allen, die uit vrouwen geboren zijn.

Dat vonnis is rechtvaardig. En de rechtvaardige God kan dat vonnis niet terugnemen en toch de rechtvaardige en heilige God blijven. Hij dus, die zondaren ten plaatsbekleeder wezen zou, moest zich dat ontzettend vonnis laten welgevalen, en zich daaronder buigen.

Geliefden! dat heeft de Zone Gods gedaan. Aan dien dood als den zoendood van onzen dierbaren Borg hebben wij het te danken, voorzooverre wij, door een levend geloof, deel hebben aan Hem en met Hem gekruisigd en gestorven zijn, dat het vonnis des doods, als straf voor de zonde, voor ons is opgeheven en de dood voor ons geheel van aard is veranderd.

III.

En is nu de geschiedenis van Jezus Christus in dien dood geëindigd?

Geliefden, wat zou ons een doode Jezus kunnen baten tot verlossing? In der waarheid, dat ware een dwaasheid: van een doode, van eenen, die zichzelf niet uit den dood redden kan, het eeuwige leven te verwachten. Dan zouden wij veeleer moeten vaststellen, dat Hij voor eigen zonde, aan het oordeel des doods onderworpen, door den lichamelijken dood in den eeuwigen dood ware neergestort.

Maar neen! de weg van den Zoon des menschen, die geen zonde gekend of gedaan had, kon niet eindigen in het graf. Zijn weg en zijn werk waren door den vinger der profeten naar den raad van God voorgeteekend; zoo en niet anders zou de persoon des Middelaars wezen, geen andere weg door Hem worden gegaan, geen andere uitkomst van dien weg.

Zoo zong de Messias door Davids mond, in den zestienden psalm »Gij zult mijne ziel in de hel niet verlaten; Gij

zult niet toelaten, dat uw Heilige de verderving zie." »Dit", zegt de Heilige Geest, door den mond van Petrus, »is voorzeggd van de opstanding van Christus."

En Jesaja spreekt nog duidelijker; toen hij den lijdenden Messias van Israel zóo voor de oogen geschilderd had, alsof Hij voor hunne oogen voorbijging, volgde hij Hem op de paden des doods en zeide: »Als zijne ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zoo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen, en het welbehagen des Heeren zal door zijne hand gelukkiglijk voortgaan."

En had de Heere zelf ook dat doorgaan door, verblijf in en wederkeeren uit het doodenrijk niet voorzeggd: »Gelijk Jona drie dagen en drie nachten was in den buik van den visch, alzoo zal de Zoon des menschen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde"? Zou dat »gelijk" alleen op het tijdsverloop van het verblijf des Heeren in het graf gezien hebben? Of zou het »gelijk Jona" ook betrekking kunnen hebben op, een overeenkomst teekenen tusschen Jona's innerlijk zijn, toen hij in den buik van den visch was, en den Heere in den staat der scheiding van lichaam en ziel.

Wij hebben grond om het laatste vast te stellen. Sober is zeker in Gods Woord, wat ons van het doodenrijk en wat ermede in verband staat, wordt medegedeeld. Toch ook weer genoeg om te weten, dat de diepten zeer diep, de angsten zeer zwaar en de smarten en benauwdheden onbeschrijflijk zijn, die er den Heiland hebben aangegrepen.

Immers, zoo getuigt Petrus, vol van den Heiligen Geest: »De smarten des doods ontbonden hebbende, alzoo dat het niet mogelijk was, dat Hij van denzelfden dood zou gehouden worden." Hand. 2 : 24.

En zoo nu Jona's toestand in de ingewanden van den grooten visch ons een beeld is van den toestand des Heeren Jezus in het rijk van den dood, slaan wij dan een blik op den profeet en beluisteren wij hem in het tweede hoofdstuk van zijn profetisch boek. Hij is er niet bewusteloos, in een toestand van verdooving, maar in levend bewustzijn van den zeer vreeselijken toestand, die de zijne is: »Banden des doods hadden mij omringd, het wier was aan mijn hoofd gebonden." »Ik riep", zoo gaat Jona voort, »uit mijne benauwdheid tot den Heere en Hij antwoordde mij; uit den buik des graf's schreide ik, en Gij hoordet mijne stem."

Ook ontving hij er beloften van den Almachtige, van wien hij als uitgestooten was, en oefende geloof voor de toekomst: »Ik ben uitgestooten van voor uwe oogen; nochtans zal ik den tempel uwer heiligheid weder aanschouwen."

Toen Jona wegzonk in de diepte, konden de scheepslieden niet denken, dat Jona's leven daar werd voortgezet en hij uit de diepte weer zou opkomen. Zoo dachten ook Israels overpriesters en schriftgeleerden niet, toen zij Jezus in den dood hadden nedergestooten, dat, naar den raad van God, zijne levensgeschiedenis niet werd afgebroken, maar Hij met vaste gangen voortging om het werk te voleindigen, dat Hem van den Vader gegeven was om te doen. En het had er dan ook, naar menschelijke berekening, al den schijn van: Jezus boog het hoofd en stierf. Hij werd neergelegd in het graf, en om den triomf te verzekeren, dien zij meenen over Hem te hebben behaald, wentelen zij een zwaren steen vóór de deur van het graf, voorzien dien met het hoogepriesterlijk zegel en plaatsen eene wacht van kloeke Romeinsche soldaten voor het graf. Nu verbeiden ook zij den derden morgen, waarvan zij weten, dat Jezus gesproken heeft. Dan zullen zij heengaan naar den hof van Jozef, de deuren van het graf ontsluiten, en wijzende op het doode lichaam, den volke prediken: »Daar ligt nu die verleider, die van zijn opstaan gesproken heeft. Zijn dood lichaam getuigt tegen hem! Dat zijn naam verga!»

Gaan wij nu in den geest naar de plaats, waar men Jezus gelegd heeft. Alles is er nog gelijk de overpriesters het Vrijdag na zonsondergang gelaten hebben. De steen vóór de deur des graf, het zegel ongeschonden, de soldaten wakende.

Opeens! een dof gerommel als een uit de verte naderende donder. De aarde dreunt, de rots, waarin het graf is uitgehouwen, siddert op hare grondvesten. De soldaten ontroeren. Plotseling, een licht boven den glans der zon, en met dat licht de verschijning van een wezen, zoo majestueus ontzagwekkend, dat deze helden, in den krijg gehard en voor geen kleine verschrikking vervaard, geen stand durven houden, maar op vleugelvlugge voeten het graf en den hof verlaten, en naar Jeruzalem ijlen, om te verhalen wat hun wederwaren is.

De engel Gods geeft geen acht op den natuurlijke moed of op den last, die hun was opgelegd, maar wentelt, naar den last, hem opgedragen, den steen af van de deuren des graf, zet zich daarop, en begroet den Zoon Gods en zijn wederkeeren uit de diepte van het geweld des doods.

En de Heere, die den Duivel, die het geweld van den dood had, opgezocht in zijn eigen rijkgebied, hem onttroond en alle gezag overweldigd heeft, verschijnt in zijne God-menschelijke heerlijkheid, en rammelend met de sleutels van het ver-

wonnen gebied, zegt Hij: »Ik ben levend en leef in alle eeuwigheid, Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods.»

Welk een krachtige held Simson, Israels richter, ook was, toen hij, besloten in de stad Gaza, de deuren van de poort der stad uit hare hengsels lichtende, alzoo aan de hand zijner vijanden ontkwam, — de poorten van het doodenrijk te ontsluiten, dat vermocht hij niet.

Maar meer dan Simson is hier. Hij, die beloofde aan zijne gemeente, dat de poorten van het doodenrijk haar niet overweldigden zouden, deed die toezegging, omdat Hij voorgenomen had, zelf die poorten in te gaan en den sterk gewapende te binden en zijn rijk aan zich te onderwerpen.

En nu zegt Hij aan Johannes en door hem aan de geheele gemeente: »Ik leef in alle eeuwigheid, Amen!» Hij leeft en sterft niet meer! Hoort het, al gij bekommerden en door onweder voortgedrevenen: Vreest niet. Jezus, uw medelijdende Hoogepriester, leeft, leeft u ten goede, leeft in alle eeuwigheid. Hij leeft u ten goede. Hij weet medelijden te hebben met al uwe zwakheden, zelf in alle dingen verzocht zijnde. Hij leeft, om voor u te bidden en uw Voorspraak te wezen bij den Vader.

Vreest niet voor uwe zwakheden en zonden, die nog tegen uwen wil in u overgebleven zijn. Hij zal u bewaren voor zijn hemelsch koninkrijk en zijne kracht in uwe zwakheid volbrengen.

Vreest niet voor de wereld met al hare macht, die gekant was tegen Hem en gekant blijft tegen de zijnen. Zijne kerk heeft het, door de eeuwen heen, hard gehad en door de eeuwen heen een spoor geteekend met bloed en tranen, en het scheen soms, of Hij ze prijsgegeven had aan den overmoed der wereld. En toch, wat getuigenissen heeft zij ontvangen, onder lijden en strijd, van zijne liefde en trouw! Amen, Hij is gisteren en heden dezelfde en in alle eeuwigheid!

Wat er verder te doorworstelen zal zijn, Hij is met u en zal u niet laten verzocht worden boven vermogen, maar u sterkte geven, naardat uwe dagen zijn.

Vreest niet! noch voor den Duivel, noch voor den dood. Het zijn overwonnen vijanden, reeds onder zijne macht bezweken, die welhaast ook onder uwe voeten zullen verpletterd worden.

Hoe dikwijls gij ook door vreeze moogt bewogen zijn of bevangen worden, grond voor die vrees is er eigenlijk niet voor hen, die gelooven en door dat geloof zijne sterkte mogen aangrijpen. Zeg tot uw eigen ziele: »Vreest niet, uw Heiland leeft, Hij leeft in eeuwigheid ten goede voor de zijnen!»

Gezegend zij de groote Koning,
 Die tot ons komt in 's Heeren naam!
 Wij zegnen u uit 's Heeren woning,
 Wij zegenen u altezaam.
 De Heer is God, door wien we aanschouwen
 Het vroolijk licht, na bang gevaar;
 Bindt de offerdieren dan met touwen
 Tot aan de hoornen van 't altaar.

Psalm 118 : 13.

IV.

»Ik heb de sleutels der hel en des doods.» Dat is een getuigenis van zijne grenzenlooze macht.

De scepter der heerschappij was ontvallen aan de hand van den eersten mensch, die in plaats van heer over de schepping, slaaf geworden was, en zich beurtelings door alle scheepsel beheerschen, ja overheerschen liet.

En toch zong de dichter van den achtsten psalm van de heerschappij van het menschenkind, van den zoon des menschen: »Gij doet hem heerschen over de werken uwer handen; gij hebt alles onder zijne voeten gezet: schapen en ossen, alle die, ook mede de dieren des velds, het gevogelte des hemels en de visschen der zee, hetgeen de paden der zee doorwandelt. o, Heere, onze Heere! hoe heerlijk is uw naam op de gansche aarde!»

De schrijver van den brief aan de Hebreëen past dat toe op onzen dierbaren Heiland. »Gij hebt Hem een weinig minder gemaakt dan de engelen; met heerlijkheid en eer hebt Gij Hem gekroond, en Gij hebt Hem gesteld over de werken uwer handen. Doch», zegt hij verder, »nu zien wij nog niet, dat Hem alle dingen onderworpen zijn; maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eer gekroond.» En die heerlijkheid van Jezus is voor ons een onderpand, dat de schepping door Hem van den vloek zal worden bevrijd, het zuchtend scheepsel zal vrijgemaakt worden en de heilige verhouding zal worden hersteld, waarin oorspronkelijk de schepping stond tot den mensch en de mensch tot zijnen God.

En van uit die heerlijkheid hoort Johannes Hem getuigenis afleggen van nog grenzenlooser macht, de macht over hel en dood, zeggende: »Ik heb de sleutels der hel en des doods.»

Die sleutels immers zijn de kenteekenen van zijn verworven macht over dat onbekende en onbegrensde gebied. Heeft een krijgsman eene stad belegerd en worden door de overwonnenen hem de sleutels daarvan overgegeven, dan ligt daarin hunnerzijds de betuiging: »Wij zijn overwonnen! Aan u het bewind

over ons en over ons rijk. Gij handelt met ons naar uw welgevallen." En als een teeken van zijn triumpf neemt hij die sleutels en rinkelt ze in zijne handen omhoog: »Ik heb de sleutels!"

Wij zullen ons niet onderwinden, geliefden, bij deze teekenen van macht van onzen verheerlijkten Heiland ons te laten vervoeren om te treden in dingen, ons te hoog en te wonderlijk, of den schijn van wijsheid aan te nemen, door te spreken boven hetgeen geschreven is. Dit getuigenis is eene herhaling van hetgeen Hij zeide, toen de machten der duisternis nog voor Hem stonden in ongebroken kracht: »Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij geloofd, zal leven, al ware hij ook gestorven." En: »De ure komt, dat allen, die in de graven zijn, mijne stem zullen hooren, en zullen uitgaan: die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis."

Geheimzinnige, ontzettende heerschappij, die des doods en des grafs. Onoverwinnelijk voor alles wat mensch heet. Abraham kon ze niet ontgaan door zijn geloof. Simson kon ze niet verbreken door zijne kracht. Voor Salomo's wijsheid deinsde ze niet terug. Totdat Hij verscheen, die zeggen kon: »Ik heb macht mijn leven af te leggen, en heb macht hetzelfde wederom aan te nemen. Dit gebod", deze macht, »heb ik van den Vader ontvangen."

En in de dagen zijns vleesches had Hij reeds bewijzen te over gegeven, dat zulk een getuigenis van zijne kracht geen ijdele woorden waren. Aan de poort van Naïn, in het huis van Jaïrus, bij het graf van Lazarus, heeft Hij door daden getoond, dat er rekening te houden was met woorden van zijne lippen. En wij hebben, als er mede in betrokken, van zijn getuigenis kennis te nemen, als Hij van zijne heerlijkheid spreekt: »Ik heb de sleutels der hel en des doods."

o, Dat ze beven, de Judassen, die Hem den kus des verraads op de lippen gedrukt hebben. Hij komt; zijne stem zal uwe graven doorklinken; gij zult de macht van die stem ontwaren; gij zult opstaan uit uw graf. Dan zult gij den moed, den treurigen moed, missen om den Meester te naderen met de woorden: »Rabbi, Rabbi!" Zijn vlammend oog zal u met lichaam en ziele ter helle nederstoeten.

Dat ze sidderen, de Kajafassen, alle leden van den Joodschen raad, die in dezen hebben ingewilligd om het heilig Kind Jezus te veroordeelen als een Godslasteraar, met allen, die na hen, die in zoogenaamde hoogere kerkbesturen zijne

trouwe knechten en belijders zijner heerlijkheid hebben geoordeeld en daarom buitengeworpen. Gij zult opstaan en op uw beurt, in omgekeerde orde, voor zijne rechtbank verschijnen. Dan zult gij den moed missen, om in gehuichelde verontwaardiging de kleederen te scheuren.

Sidderen zult gij voor het tweesnijdend zwaard, dat uit zijnen mond uitgaat, u oordeelen zal en zeggen: »Gaaf weg van Mij, gij, vervloekten, in het eeuwige vuur, dat den Duivel en zijnen engelen bereid is.»

Dat ze ontzetten van schrik, de Pilatussen, met alle rechters, die geroepen waren om te onderzoeken wat waarheid was en recht, om de onschuld te beschermen en de boozen te straffen; maar die, om des keizers vriend te zijn en hun eigen positie te handhaven, hen, van wie zij het getuigenis hadden in hun geweten, dat ze niets onbehoorlijks gedaan hadden, toch aan de handen der boozen hebben overgegeven.

Met de sleutels zijner macht zal Hij uwe graven ontsluiten, en gij zult voor Hem gesteld worden ten oordeel, en dat naar de strengste regelen van het heiligste recht. En of gij dan al hier uwe handen hebt gewasschen om u van uwe bloedschuld te zuiveren, deze Rechter van de rechters der aarde zal zich daardoor niet laten misleiden. Met zijne voeten, blinkende als gloeiend koper, dat pas uit den oven komt, zal Hij u vertreden in zijn toorn en u vertrappen in zijne grimmigheid.

Ja, dat allen zich ontzetten, die voor dezen Koning zich niet hebben gebogen, zich door het verzoenend bloed van dezen Hoogepriester niet hebben laten verzoenen met God, maar in wederspanningheid tegen Hem, tegen zijn Woord, tegen zijn getuigenis zich hebben gesteld in volständigkeit.

Hebt gij hier u aan zijne roepstem onttrokken, u tegen zijne roepstem tot bekeering en geloof verzet, dat zult gij dan niet vermogen. Gij zult opstaan uit uw graf. En of gij dan al tot de bergen en tot de heuvelen roept, dat zij u bedekken zullen voor het oog van Hem, die op den troon der heerlijkheid zitten zal, bergen en heuvelen zullen u hulp weigeren. Gij zult geopenbaard worden voor zijn rechterstoel en zult in het lichaam der opstanding dragen den toorn des almachtigen Gods. Dat lichaam zal sterk en krachtig zijn om dien toorn te verduren tot in eeuwigheid. Het zal niet door het vuur worden verteerd en ook door den worm niet worden vernietigd, maar de rook der pijniging zal in alle eeuwigheid opgaan. Nu is het nog de ure der genade. Nu hoort gij nog de stem van den Heiland, die u roept tot behouding der ziel. Hoort dan; zoekt dan, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is, eer de dag der genade voor u zal zijn voorbijgegaan.

Maar dat zich verblijden en juichen van goeder harte alle arme zondaars, die, verslagen van harte over hunne zonden en onreinheid, tot den Heiland gekomen zijn op de roepstem van het Evangelie der genade, dat hun van betere dingen spreekt, dan het bloed van Abel, dat om wrake riep. Wie hier vol van de vreeze des doods Hem hebben betrouwd, die den dood overwon en van de vreeze des doods bevrijden kon, zij hebben in leven en sterven op Hem hunne hoop gebouwd en zijn naam aangeroepen. Hij heeft hen voor de zijnen erkend en hen bekleed met hunne woonstede uit den hemel. Hij heeft hen gerechtvaardigd en geheilgd en verheerlijkt. En daar Hij hen gekocht heeft met lichaam en ziel, is het Hem niet genoeg, dat ze naar de ziel met Hem zijn en Hem zien in zijne heerlijkheid, maar moeten zij ook van zijn lichamelijke opstanding en de vrucht daarvan deelgenooten zijn.

Uw heerlijke Heiland komt. Dezelfde stem, die u door zijne dienaren uit den doodslaap der zonde wekte, zal door u worden gehoord in het graf. De Geest desgenen, die Jezus opgewekt heeft uit den dood, woont in u en is u het onderpand uwer lichamelijke opstanding. Want Hij zal uw slaafsche lichamen levend maken door dienzelfden Geest.

Gij zult opstaan in uw lot, een iegelijk in zijn orde. De eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, als Hij komt; en daar zal er niet één worden gemist.

Indien dit geen rede is tot uitbundige blijdschap, geliefden! wat zal het dan zijn? Wij zullen den engelen, ja zelfs den verheerlijkten Menschenzoon gelijk zijn! Het lichaam, dat gezaaid wordt in zwakheid, zal opgewekt worden in kracht. Geen angstkreet zal meer aan de benauwde en bedroefde ziel worden ontperst: »Als ik het goede doen wil, ligt het kwade mij bij. Ik heb eene wet, eene macht in mijne leden, die strijdt tegen de wet van mijn gemoed.» Dan geen zonde meer, geen droefenis of kommer. De laatste traan is door 's Heeren hand zelf van de oogen afgewischt.

Vreest dan niet, kinderen Gods! Is het geloof in sommigen uwer nog zwak, durft gij u alles, wat in de belofte des Evangelies u wordt toegezegd, u nog niet toeëigenen, o, blijft maar als arme zondaars aan de voeten van Jezus. Troost u met niets anders dan met zijn bloed en gerechtigheid, en geeft het in handen van Hem, die ook voor u de eerste en de laatste is. Zij, die op Hem betrouwen, worden niet beschaamd.

In den hemel is geen geloof meer noodig, dat is omgezet in aanschouwen; ook geen hope meer, die is verwisseld met genieten. Slechts de liefde, die plant, uit hemelsche gewesten overgebracht, uit God zelf voortgevloeid, zal daar gereinigd,

gelouterd en gezuiverd haar vollen wasdom bereiken, en een liefelijken geur voortbrengen voor Hem, die haar heeft geplant op deze verdorven aarde, bewaard temidden der verstikkende doornen en overgebracht in den hof zijner lusten.

AMEN.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.
Uw vrije gunst alleen wordt de eere toegebracht!
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen de eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.

Psalm 89 : 8.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLVII.

DE LIEFDE CHRISTI.

DOOR

Dr. A. H. DE HARTOG,

HOOGLEERAAR AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

God heb ik lief; want die getrouwe Heer
Hooft mijne stem, mijn smeekingen, mijn klagen;
Hij neigt zijn oor; 'k roep tot Hem al mijn dagen;
Hij ſchenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer.

Ik zal uw naam met dankerkentenis
Verheffen, U al mijn geloften brengen;
'k Zal liefde en lof voor U ten offer mengen,
In 't heiligdom, waar 't volk vergaderd is.

Ik zal met vreugde in 't huis des Heeren gaan,
Om daar met lof uw grooten naam te danken.
Jeruzalem! gij hoort die blijde klanken.
Elk heff' met mij den lof des Heeren aan!

Psalm 116 : 1, 10 en 11.

En bekennen de liefde Christi, die de kennis te boven
gaat.

Efez. 3 : 19a.

Al wat Gods kinderen zijn, en hebben, en ontvangen, dat
is een »zijn», en »hebben», en »ontvangen», naar het welbe-
hagen van den wil des Vaders, door de verlossende liefde des
Zoons, tot prijs der heerlijkheid zijner genade. Daarvan is al
de lof van den apostel in dezen epistel; immers, in het eerste
of leerende deel en doel van zijn schrijven. Gelijk het bron-
water, dat uit de bron ontspringt, en uit de fontein gevoed
wordt, en altijd zoekt om tot zijn oorsprong weder te keeren;
zoo is de oorsprong, en de kracht, en het einde van wat Gods
kinderen zijn, door de verkiezende liefde des Vaders, door de
erlossende liefde des Zoons, tot eer en heerlijkheid van den

God van alle genade. Gelijk de plant, die, uit den wortel ontsproten, al haren wasdom heeft uit de gemeenschap met dien wortel, en alzoo haar bloesem en haar vrucht ontvangt; zoo is het met Gods kinderen in al wat zij hebben, uit de verborgenheid van den eeuwigen raad Gods, in Hem, in wien zij een erfdeel geworden zijn; hier in de eerstelingen der hoop, en eens in den vollen oogst der vreugde en der heerlijkheid. Gelijk al wat, uit louter overvloed ontvangen, tot overvloed wederkeert, zoo ook ontvangen zij, die des Heeren zijn, en de beloften des Heeren hebben omhelsd, alles uit genade, voor genade, tot genade!

Dat is »de veelvuldige wijsheid Gods», waarvan de apostel spreekt in het verband van onzen tekst: »naar het eeuwig voornemen, dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus, onzen Heere; in denwelken wij hebben de vrijmoedigheid en den toegang met vertrouwen door het geloof in Hem.» (Efeze 3: 10b—12) Daarvan predikt hij den overvloedigen en onnaspeurlijken rijkdom in het voorgaande deel van den brief; om dan die heerlijke waarheid met lof en dankzegging te kronen, en in gebed en smeekingen te zegenen: »Om deze oorzaak buig ik mijne knieën tot den Vader onzes Heeren Jezus Christus, uit welken al het geslacht in de hemelen en op aarde genoemd wordt, opdat Hij u geve, naar den rijkdom zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door zijnen Geest in den inwendigen mensch; opdat Christus door het geloof in uwe harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt; opdat gij ten volle kondt begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij, en bekennen de liefde Christi, die de kennis teboven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.» (Efeze 3: 14—19)

Van die liefde Christi nu, van zijne verlossende liefde, van zijne oneindige liefde, »die de kennis teboven gaat», wensch ik »eenigszins» met u in onze overdenking te handelen. Al is het dan ook, dat wij niet machtig zijn in de gave der talen, indien de liefde des Heeren ons maar dringt in het spreken, dan zijn we toch welsprekend. Al is het, dat wij dien schat in aarden vaten dragen, geen nood, als het maar zijn mag naar 2 Cor. 4: 7, »opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes». En al is het ook, dat de lof dier liefde zoo overvloedig is, dat zij de hemelen vervult; zoo wil God ons toch de zonderlinge genade bewijzen, dat Hij ook hier, in dit vreemde land, den dienst van menschen gebruikt om den schat der liefde te verheerlijken. Geve Hij ons maar eene stem om te spreken, een oor om op te merken, en een hart om te genieten! En waar anders de oorzaak, waarom zooveel liefs van

ons weggenomen, en niet gezegend wordt, hierin ligt, dat wij er ons hart al te zeer aan hechten; daar is dit juist de weg, waarin de liefde Christi tot ons komt, en ons gezegend zijn zal, indien wij zeggen mogen: toto corde! mijn hart is des Heeren!

Mijn hart, o hemelmajesteit!
 Is tot uw dienst en lof bereid;
 'k Zal zingen voor den Opperheer,
 'k Zal psalmen zingen tot zijn eer!
 Gij, zachte harp! gij, schelle luit!
 Waakt op! dat niets uw klanken stuit!
 'k Zal in den dageraad ontwaken
 En met gezang mijn God genaken.

Psalm 108 : 1.

»God is liefde.» (1 Joh. 4 : 16^b) Die waarheid, gelijk Bengel zegt, bevat meer zoetheit dan de gansche wereld kan geven, en alle eeuwen kunnen bevatten. Wel mag van haar getuigd worden, dat zij niet te schatten is tegen het fijne goud van Ophir, en niet te waardeeren tegen een kleinood van dicht goud.

Zoo kostelijk als het licht is, zoo kostelijk is die waarheid; ja, die liefde is het licht, en daarom de reine, louterre liefde. Zoo heerlijk als het licht uit de duisternis, zulk een doorbrekend licht is die liefde; die zichzelf niet zoekt, maar in hare openbaring is uitgegaan om te zoeken; die gestaltenis onder ons genomen heeft, om bij ons te wonen; die hare heerlijkheid en haar recht heeft, en heilig houdt, in de komst en de kroon van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.

Immers, als ge den naam Jezus noemt, dan noemt ge den lof der liefde, die als een licht, zoo groot, zoo schoon, in Hem geopenbaard is, en bij ons heeft willen wonen, en zich onder ons verheerlijkt heeft. Hij is de verpersoonlijkte liefde Gods; die liefde heeft in Hem voor ons gestaltenis genomen op aarde. »De liefde is zijne banier over mij.» (Hoogl. 2 : 4) »Door zijne liefde is de engel des aangezichts gekomen om te verlossen.» (Jes. 63 : 9) »De koorden der liefde, waarmee Hij trekt,» (Hosea 11 : 4) zijn zijne uitgangen van de dagen vandoen. In Hem is de goedertierenheid van God onzen Zaligmaker, en zijne liefde tot de menschen verschenen. (Tit. 3 : 4) En opdat wij den lof zijner liefde, in zijne verschijning onder ons, op het hoogst mogen verheerlijken, Hij is gekomen om te redden uit de macht der duisternis, en Koning te zijn in het koninkrijk der liefde. (Coloss. 1 : 13)

Ziet, hoe zijne komst onder ons louter liefde is. En indien

eene Elizabeth in de verbazing harer ziel uitriep, en zeide: »Vanwaar komt mij dit, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?» (Lukas 1: 43) dan mag onze ziel te meer met verbazing vervuld zijn vanwege de eer zijner liefde, dat Hij tot ons gekomen is, om ons zijn salve! te brengen. Voorwaar, Hij, die in zijne majesteit onbegrijpelijk is, is in den nederen dienst, waarin zijne liefde tot ons komt, verwonderlijk.

Dat Hij op aarde kwam, in dit vreemde land vol duisternis en verschrikking; dat Hij eene kribbe voor eene kroon heeft verkozen, en zich met gescheurde windselen heeft doen bekleeden, in plaats van met het kleed des lights; dat Hij een verlaten leven gezocht heeft uit al de volheid der hemelen, en in de smaadheid van menschen is ingegaan van den troon der heerlijkheid; o, wie kan dien lof zijner liefde uitspreken, kennen, doorgronden? Ziet, de Onzienlijke laat zich in zijne liefde zien; de Onsterfelijke komt in liefde sterven. Het Woord wordt vleesch, de zon gaat de wolk in, om den zegen zijner liefde te bereiden en uit te breiden.

En, als, bij de komst des Heeren, de vraag zich voegt: voor wie? en waarom? dan wordt die kennis ons nog te wonderlijker; »ik kan er niet bij» (Ps. 139: 6). Wij zeggen van de liefde, dat zij zich grondt op gelijkheid (en ik meen wel, dat wij daarmee den diepsten trek van liefde onder ons hebben aangegeven). Maar in de liefde Christi, waarmee Hij tot ons komt, en zijne lievelingen zoekt, is de grootste ongelijkheid; ja, naar den mensch gesproken, zouden wij zeggen, louter tegenstrijdigheid. Want Hij is de hoogste; en die Hij komt zoeken zijn de laagsten. Hij is de schoonheid zelve, en die Hij komt zegenen zijn de mismaaktheid zelve. Hij is de rijkste, en Hij vraagt naar de armsten; Hij is de vlekkeloos Heilige, de Volzalige, die in het licht woont, de Gerechtigheid, het Leven, de Koning der koningen; en Hij zet zijn hart op de liefde van zondaars, goddeloozen, vervloekten, die in den ruischenden kuil en het modderig slijk zijn neergezonken. (Ps. 40: 3) Het moge wat schijnen, dat de machtige koning Ahasveros de arme Esther liefhad; maar vanwege hare schoonheid had hij hare armoede vergeten. Doch hier is de arme bruid, gelijk Augustinus zegt, nog zwart en melaatsch in hare armoede. Maar toch, o mensch! grooter is de liefde des Heeren, dan uwe verdorvenheid en uwe »armelijke» gedaante. Om hen, die van zichzelf kinderen Belials zijn, kinderen des toorns, dezer eeuw, des nachts, der duisternis, der verkeerdheid, der hel, om derzulken wil is de liefde op aarde gekomen. Zij, die eigenlijk voor God nog erger zijn, dan wat Kaïn was voor Adam, en Ezau voor Izaak, en Absalom voor David, en de

verloren zoon voor zijn vader, ontvangen den troost van de komst zijner liefde. Zij, die het »crimen laesae majestatis", de misdaad van gekwetste majesteit, gepleegd hebben, en in de gevangenis zijn, ontvangen de zalige tijding, dat 's Konings Zoon is ingegaan tot de poorten der gevangenis, om met zijne liefde de schuld des doods te dekken. Ja, daarom alleen is Hij nedergedaald, opdat Hij er velen zou opheffen. Daarom heeft de Koning zich vernederd, opdat Hij een goddeloos volk zou verhoogen. Daarom is zijne liefde in het donker ingegaan, opdat Hij ellendigen heerlijk zou maken, en uit de duisternis in zijn wonderbaar licht zou trekken. Hij, die, om onzentwil, geen enkele reden, maar louter »tegenreden" had, is om zijne liefde alleen gekomen: »Omdat de Heere uw God u liefhad." (Deut. 23 : 5) »Daarom, dat de Heere zijn volk liefheeft." (2 Kron. 2 : 11) »De Heere heeft hen lief." (Jes. 48 : 14) »Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde." (Jer. 31 : 3) »Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben." (Hosea 14 : 5) »Alzoo Hij de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde." (Joh. 13 : 1) »Ik zal hem liefhebben." (Joh. 14 : 21) »Die mij liefgehad heeft." (Gal. 2 : 20)

En, opdat wij, uit dien louteren schat der waarheid, hier nog alleen bijvoegen, wat de apostel in onzen brief schrijft: »Gelijkerwijs Christus ons liefgehad heeft" (5 : 2); »Gelijk Christus de gemeente liefgehad heeft" (5 : 25); »In de liefde geworteld en gegrond" (3 : 17). En dan, nog eens: »de liefde Christi, die de kennis teboven gaat." Voorwaar, als wij zijne komst in liefde toetsen aan de vraag: waarom? en voor wie? dan zal ons »bekennen" niet anders kunnen zijn, dan de lof van den psalm zijner gunste: »Ik zal mij verheugen en verblijden in uwe goedertierenheid, omdat Gij mijne ellende hebt aangezien, en mijne ziel in benauwdheden gekend." (Ps. 31 : 8)

'k Zal in uw goedheid mij verblijden,
Gij hebt mij aangezien,
En hulpe willen biën.

In mijn verdrukking en mijn lijden;
Toen, in mijn zielsellende,
Uw aangezicht mij kende.

Psalm 31 : 5.

Gods zegeningen zijn aaneengeschakeld. Hij brengt die, van zijn troon, door het water, door het vuur, door de tranen, door het lijden, zelfs door het sterven heen; maar om ze vast te

houden in zijn licht, en te bevestigen voor eeuwig. Zoo is de zegen van de liefde Christi, waarmee Hij in het vreemde land komt; en door lijden en tranen, door smaadheid en kruis, door het sterven heen, dien zegen vervult en bevestigt. Alzoo Hij de zijnen liefgehad had, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. Van de kribbe tot het kruis, maar dan ook van het kruis tot de kroon, komt de liefde van Christus zoeken en zegenen en zalig maken. o, Als Hij, die »de heerlijkste» is, zich in liefde voegt tot den ellendigste, en dat in gerechtigheid en waarheid, dan kan dit niet anders dan op een zwaren weg en wijze.

En alzoo is het dan ook geschied. Wat van een held uit de grijze oudheid verhaald wordt, dat hij, op de vraag, welke de heerlijkste arbeid was, dien hij gedragen had, ten antwoord gaf: »Dien ik uit liefde gedragen heb»; en toen men hem vroeg: »En welke de zwaarste?» antwoordde: »Dezelfde»; dat mag in éenige, heilige, heerlijke mate gelden van Hem, »die de banier draagt boven tienduizend» (Hooglied 5 : 10). Voorwaar, Hij heeft een mateloos smartelijken arbeid moeten dienen, en heeft ook daarin den vollen raad Gods uitgediend; om het recht zijner liefde te handhaven, en den zegen zijner liefde te bevestigen; en opdat Hij het zien zou om den arbeid zijner ziel. (Jes. 53 : 11)

Ziet, reeds zijne komst in het vleesch is eene onuitsprekelijk smartelijke vernedering geweest voor Hem, »die, in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof geacht heeft Gode evangelijk te zijn; maar zichzelf vernietigd heeft, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en zichzelf vernederd heeft.» (Filipp. 2 : 6—8) En wie zal ze meten, al de moeiten, en wegen al den last, en tellen al de tranen, en kennen al den arbeid, den langen bangen weg, van de kribbe tot het kruis? Noemen kunnen wij ze niet eens, al die smaadheden, en lasteringen, en vervolgingen, en aanvechtingen, en verschrikkingen, die Hij geduld en gedragen heeft; laat staan, dat wij al die diepten en afgronden zouden kunnen peilen. En dat alles, om, in al die vermoeidheid en smart en tranen, ter hulpe te zijn van armen en ellendigen, en die in hun bloed vertreden lagen (Ezech. 16 : 6); en in zijne tranen vreugde te zaaien voor treurigen en verslagenen. Liefhebben en lijden, lijden en liefhebben, opdat de weg door lijden tot heerlijkheid gaan zou; dat is zijne heerlijkheid in het lijden, en zijn lijden in zijne heerlijkheid. Hoe wijder zich de benauwdheden zijns harten hebben uitgestrekt, des te heerlijker heeft Hij het verlangen zijner liefde vervuld. En naarmate de golven en baren der verschrikkingen rijzen, heft Hij de banier zijner zegeningen

hooger op. Totdat de hoogste prijs zijner liefde moet betaald worden in zielsangsten, bloed en kruis; en Hij het mysterie zijner liefde kroont in de offerande zijner ziel, die Hij heeft uitgestort in den dood (Jes. 53 : 12), ja, in den dood des kruises!

Voor de tienduizend talenten schuld heeft zijne liefde in banden en lijden betaald. Uit medelijden met onze wonden en plagen, heeft Hij zich doen striemen en doorwonden. Quot vulnera tot ora; iedere wonde is als eene stem des lofs zijner liefde. Al die benauwdheid der helsche smart, en die droefenis der ziel tot den dood toe; dat dorsten, en vermoeid zijn; dat sterven, en zegenen; het is een uitvloeien en geven van zijne liefde. Den beker der verlossingen heeft Hij opgeheven, en zijne liefde daaraan gelaafd tot den dood toe. De wijnpers heeft Hij alleen getreden, en Hij versiert zich in zijn gewaad, en trekt voort in de groote kracht zijner liefde. (Jes. 63 : 1 en 2) En »alzo is Hij hun geworden tot eenen Heiland; in al hunne benauwdheid was Hij benauwd; en door zijne liefde, en door zijne genade heeft Hij hen verlost." (Jes. 63 : 8 en 9) En wie de liefde Christi in zijn lijden bekent, en alzo vervuld ziet in het kruis, die ziet ook in de donkere wolk het licht dier liefde als een »boog in de wolken"; die liefde »zoekt zichzelf niet" (1 Cor. 13 : 5).

Ai! zoek uw knecht, schoon hij uw wetten schond!

Psalm 119 : 88.

Van de kribbe tot het kruis, maar dan ook van het k r u i s tot de k r o o n, komt de liefde Christi zoeken, en zegenen, en zalig maken. Ook in de stilte van het graf, waar alle verschrikkingen gestild worden door zijne liefde; waar de uiterste klacht, waarin wij verstommen: »Wie zal u loven in het graf?" (Ps. 6 : 6) tot een loflied wordt, zelfs »uit het onderste des grafs" (Ps. 86 : 13), dat zijne liefde sterker is dan de dood; en het hart in zalige vertroosting mag juichen: »Dood! waar is uw prikkel? hel! waar is uwe overwinning?" (1 Cor. 15 : 55)

En, uit dien stillen nacht van het graf gaat, met den morgen der opstanding, het volle licht zijner liefde weer op, als de Opgang uit de hoogte, die zijn volk in het diepe dal der schaduwen des doods kwam zoeken, en verlichten; maar om hen te geleiden, en uit te voeren in de grazige weiden zijns overvloeds, en te kronen met goedheid en barmhartigheden.

»In de opstanding des Heeren zien wij, in zijne liefde, het exempel der hoop, den sleutel der graven, het onderpand eener

zalige opstanding!" zegt een apostolisch vader. En wie door genade mochten »bekennen" die liefde Christi, »die de kennis teboven gaat", hebben er den zaligen lof van, dat die liefde zoo heerlijk glorieert in zijne opstanding, dat zelfs de ziel van een zuchtend schepsel ontboeid mag worden tot het lied der victorie, en der vertroosting:

Gij zaagt uw strijd bekronen
Met gaven, tot der menschen troost,
Opdat zelfs 't wederhoorig kroost
Altijd bij u zou wonen.

Psalm 68 : 9.

En, wat den toon van dezen psalm inzet :

Gij voert ten hemel op vol eer,
De kerker werd uw buit, o Heer!

Zijne liefde is eene »gekroonde" liefde. Van den troon tot den troon. Zoo zijn de zegeningen des Heeren vastgeschakeld van boven naar boven. En, naarmate zijne liefde het diep kwam ophalen, o zoo diep, houdt Hij zijne liefde hoog en heerlijk daarboven. En op zijn glorietroon zien wij de kroon op zijn hoofd bloeien, de kroon der eere, en der heerlijkheid, en der liefde, en der dankzegging.

Of zou er, daarboven, soms geen plaats der liefde en der dankzegging zijn voor hen, die in het stof wonen? Ziet, de eerste boodschappers van goede tijding, na zijne glorificatie, dragen in het eerste woord, dat zij brengen, den vollen schat der liefde Christi weer uit op aarde: »Jezus, deze Jezus" (Hand. 1 : 11). Dezelfde, die uit liefde kwam, en leed, en streed, en stierf, en overwon, en in die liefde verheerlijkt is daarboven; wiens lust en loon het is verdwaalden te zoeken, ellendigen te ondersteunen, zieken te genezen, melaatschen te reinigen, dooden op te wekken, stormen te bedaren, afgronden te dempen en bergen te slechten; en die nog altijd gereed is, om het eerste teeken zijner liefde te bevestigen, en water in wijn te veranderen, als Hij vreugde schept uit tranen; die den treurigen Zions beschikt, »dat hun gegeven worde sieraad voor asch, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor eenen benauwdten geest." (Jes. 61 : 3) En rondom zijn troon, waar de liefde het licht is, juicht eene groote schare, en bedrijft vreugde, en geeft Hem heerlijkheid. (Openb. 19 : 7) En alle dezen zijn bekleed met lange witte kleederen, en palmtakken in de handen, en zij zingen het nieuwe lied; »want het Lam,

dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een leidsman zijn tot levende wateren, en God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen." (Openb. 7 : 17)

Maar ook hier, in het vreemde land, komt, en zegent Hij, van den troon zijner heerlijkheid, met den troost zijner liefde. Gelijk de bruidegom, die zijne bruid in het vreemde land den zegelring schenkt, als het heilig onderpand zijner liefde; zoo zegent de liefde des Heeren zijne gunstgenooten met den Heiligen Geest, als het onderpand van onze erfenis tot de verkregen verlossing (Efez. 1 : 14), d. i. tot den tijd toe, dat wij zijne liefde van aangezicht tot aangezicht zullen bekennen als wij »zullen ingaan in des Konings paleis" (Ps. 45 : 16). Den »Trooster" (Joh. 14 : 16, 26; 15 : 26), den »Geest der waarheid, der genade en der gebeden," heeft Hij beloofd, gezonden en geschonken. En, door de gaven des Heiligen Geestes verheerlijkt de Heere zijne liefde op het heerlijkst, en maakt er een Pinksteren des lofs en der dankzegging van voor eeuwig. Wat zal dat een wonderzalig Pinksteren zijn, als alle lof van alle verlost en zalig paren zal, en den hoogen toon zal vatten, om de liefde Christi en het welbehagen des Vaders, onder den overvloedigen zegen des Heiligen Geestes te verheerlijken. Och! dat ook wij hier reeds, in het vreemde land, van dien volzaligen lof van Pinksteren den grondtoon mogen »bekennen".

Laat uit uw mond mij stof tot blijdschap hooren;

Zoo wordt opnieuw 't verblijzeld hart verheugd,

En in mijn geest de ware rust herboren.

Psalm 51 : 4.

Paulus, die opgetrokken is geweest tot in den derden hemel, en onuitsprekelijke woorden gehoord heeft (2 Cor. 12 : 2—4); en die de »gekroonde" liefde Christi in heerlijkheid heeft hooren loven; maar die ook, in zijn eigen diep verloren toestand, die liefde op het zaligst had leeren bekennen, en op het diepst had leeren peilen; zegt er van (en toch, hij zegt het niet, maar de Heilige Geest, die het uit de volheid der liefde Christi neemt, zegt het), dat die liefde Christi de kennis te boven gaat. Ziet, wij kennen op zijn best den uitersten omtrek der dingen; en alleen uit hare stralen kunnen wij den zegen van het licht der zon bepalen. Maar wat zullen wij dan zeggen van Hem, die is, die was en wezen zal, en zijn zegen, en zijn licht, en zijne liefde? Stamelend kunnen wij er op zijn best iets van voortbrengen; en, zelfs in de heerlijkste oogenblikken, ternauwernood een enkele straal des lichts, of één druppel zegen daarvan opvangen. Maar wie zal al de

volheid, en den overvloed van majesteit en glorie, van de liefde des Heeren kennen en doorgronden? Zij is er, o, zeker! en zijn troon, en zijne belofte, en zijn woord zijn er vol van. En de objectieve werkelijkheid van die liefde is juist het absoluut wezenlijke; en daarom ook zoo nabij voor alle oprechten van hart. Maar kennen, dat is doorgronden, dat is in die liefde den diepsten grond van het eeuwig, vrijmachtig welbehagen Gods te doorzoeken; o! zelfs met verlichte oogen des verstands »kunnen wij niet” (Jes. 29 : 11) vanwege hare eeuwige ruimten! Kennen, dat is weten, dat is in die liefde den hoogsten lof bereiken, en de hoogte bepalen van den troon zijner heerlijkheid; o, »het geklank er van mogen we kennen” (Ps. 89 : 16), en dat is zalig! en de stad, en de muur, en de tempel Gods mogen met een heilig meetsnoer te meten zijn (Openb. 11 : 1; 21 : 15—17); maar de voorhof kan niet gemeten worden (Openb. 11 : 2), laat staan dan het binnenste heiligdom, waar zijne liefde troont. Kennen, dat is macht hebben, en den scepter voeren, in het rijk van wetenschap en wijsheid. Maar wie heeft in dat rijk, waar zijne liefde de wetenschap is, eenige aanspraak op die macht? En waar zijne liefde den scepter gebiedt, wie heeft daar iets meer te eischen dan de laagste plaats aan den voetschabel zijner souvereine gunst? En indien wij reeds van onszelven, in de bepaling zijner almacht, moeten belijden:

Hoe zou ik met mijn zwak verstand,
Naar uwe wondre kennis streven?
Ze is mij te groot, te hoog verheven!

Psalm 139 : 3,

och! dan mogen wij de wondere kennis zijner liefde wel overzetten in de bede: »o God, ken mijn hart!” (Ps. 139 : 23) en, in dit vreemde land, verlangen naar den tijd, den heerlijken tijd, als wij niet meer zullen zien »door eenen spiegel in eene duistere rede; maar alsdan zullen zien van aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben.” (1 Cor. 13 : 12)

Dat is dan ook de vermaning van den apostel; en, voor wie het weet, de vertroosting des Heiligen Geestes; dat wij de liefde van Christus, die de kennis teboven gaat, mogen be-
kennenen. Kennen niet, maar bekennen. Kennen niet, maar belijden, dat wij gekend zijn.

Kennen niet, maar gelooven, hopen, genieten, en zelfs, als wij niet zien, zalig zijn, als degenen, die niet zullen gezien en nochtans zullen geloofd hebben (Joh. 20 : 29). Bekennen, dat is belijden, ook tegen het eigen onwetend hart in. Bekennen, dat is loven, ook onder de verslagenheid der ziel, die den rechten toon zou doen missen. Bekennen, dat is vertrouwen, een stil zijn, een wachten, een psalm zingen, zelfs in den nacht; om als »de ellendigen onder de schapen, die op den Heere wachten, te bekennen, dat het des Heeren woord is." (Zach. 11 : 11)

Bekennen, zie, dat is een geleerd zijn van den Heere, dat zijne liefde de kennis teboven gaat; dat is een staan in zijne kracht, omdat het alles louter uit genade is; dat is een beleven door strijd en lijden heen; dat is het kronen van alle marteliën met zijnen lof; dat is een eeren en aanbidden van de soevereine rechten, die Hij door zijne liefde over al de zijnen bevestigd heeft; dat is een eersteling, een Amen! dat tot een heerlijk Hallelujah! zal worden voor den troon, als het bewindsel des aangezichts zal verslonden zijn; en men te dien dage zeggen zal: »Ziet, deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, Hij zal ons zalig maken; deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in zijne zaligheid." (Jesaja 25 : 9) Dan zal het schoonste lied van den Koning, het lied der liefde, gezongen worden:

Beminnlijk Vorst! uw schoonheid, hoog te loven,
Gaat al het schoon der menschen ver teboven,
Genâ is op uw lippen uitgestort.

Psalm 45 : 1.

En, als bij beurten, zullen zij, (o, zijne liefde, die de kennis teboven gaat, zij er ook ons een borg en bruidegom voor!)

geleid met lofgezangen,
De vreugde voên, die afstraalt van haar wangen,
Tot zij, daar elk gewaagt van haren lof,
Ter bruiloft treên in 't koninklijke hof.

Psalm 45 : 7.

Een koning zond zijne gezanten tot eene belegerde stad, met den eisch, dat men hem schatting zou opbrengen. De gezanten kwamen en zeiden: »Wij brengen twee metgezellen mede: persuasie (overreding) en noodzakelijkheid!" Maar zij antwoordden: »Wij hebben twee getuigen, die meerder en machtiger

zijn dan deze: armoede en onmogelijkheid!" Ziet, onze Koning zendt, in nood en ellende, zijn woord, niet om ons goed te schatten, maar om ons zijne schatten aan te bieden. Hij houdt niet op, ons te laten betuigen, dat wij van Hem goud koopen (Openb. 3 : 18), zonder prijs (Jes. 55 : 1), en uit genade zijne liefde bekennen. En bij die »persuasie" kan niemand zich verontschuldigen met armoede en onmogelijkheid. Want, tot den overvloedigen schat zijner liefde noodigt Hij armen en ellendigen, nooddruftigen en behoeftigen; »en den armen wordt het Evangelie verkondigd" (Luk. 7 : 22). En van »onmogelijkheid" mag het allerminst geene sprake wezen. Wel van onze zijde. En ook, wie die liefde Christi bekend heeft, zal immer meer en ootmoediger uitroepen: »Hoe is het mogelijk! mij, goddelooze en onwaardige!" Maar wat onmogelijk is bij menschen, dat is mogelijk bij God! ja, juist dit is de mogendheid zijner liefde, dat Hij eene »afgesneden zaak doet op aarde" (Rom. 9 : 28).

o, Godlof! Hij heeft al wat wonderen zijner mogendheid gewrocht; en het dwaeft hart »ad terminos non loqui" gebracht; dat het geene verontschuldiging meer vond, om het vrijwillig aanbod zijner liefde te weigeren. Ook als de schuld der ongerechtigheid de ziel benauwde; en smart en ellende waren als golven en baren; en, op dien naam van licht en troost, het hart tot ruimte kwam uit al die benauwdheid; als de zonde te groot scheen, dan dat zij vergeving kon vinden; maar zie, de Heere deed zijne liefde rijzen, als het morgenrood uit den stillen, donkeren nacht. Ja waarlijk, de liefde Christi is machtiger om te vergeven, dan iets of iemand om te verdoemen; machtiger om te redden, dan de dood om te verslinden; machtiger om te beschermen, dan Satan om te verderven; machtiger om te behouden, dan de hel om te verwoesten. En het geheele kort begrip van de liefde Christi, die de kennis teboven gaat, is voor den overtuigden en begenadigden zondaar, wat eene bekeerde ziel op de eerste bladzijde van het »nieuwe" levensboek schreef: »Uw liefde, Heere! heeft mij verlost, toen ik verloren was; ik was dood, Gij zijt tot in den dood neergekomen, om mij van den dood te redden; tot den knecht is de Koning gekomen; toen ik vercocht was onder de zonde, hebt Gij Uzelf doen overleveren, om mij vrij te maken; mij hebt Gij zóo lief, dat Gij uw bloed voor mij gegeven hebt; toen ik dwaalde, hebt Gij U doornen laten vlechten; mij, onwijze, hebt Gij van het kruis onderwezen; mij, bedroefde, getroost; mij, wanhopende, gesterkt; mij, vallende, opgericht; in uwe groote liefde hebt Gij mij vroolijk gemaakt (Spreek. 7 : 18); wat zal ik U vergelden, mijn God en mijn Zaligmaker?"

Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân,
 Dien trouwen Heer voor zijn genâ vergelden?
 'k Zal bij den kelk des heils zijn naam vermelden
 En roepen Hem met blijde erkentnis aan.

Psalm 116 : 7.

Geliefden! wat dunkt u? Ach! van zooveelen geldt het, wat Ambrosius zegt: »Indien ik van mijn koning gezonden was, om u goud en eere te bieden, wie zou er zijn, die het weigeren zou, en zeggen: Kom morgen maar eens terug! en naar het aanbod van liefde en het goud van genade hoort gij niet! gij geeft den tegenwoordigen tijd aan den duivel, en zegt tot de boodschappers van goede tijding: Komt morgen maar weder!" En wel is het ook onder ons nog, langs de straten en in de huizen, als toen een Prudentius, in eene zijner schoonste liederen, zong van de diepste klacht der treurigheid »omdat de »Liefde" niet geliefd wordt!"

Maar niet een ander, en niet de velen, doch onszelven hebben wij, in den naam des Heeren, zeer nauw te onderzoeken, of wij den heiligen eisch zijner liefde nog miskennen, en den kostelijken prijs zijner liefde nog licht achten? Want »hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groote zaligheid geen acht geven?" (Hebr. 2 : 3) En indien wij dat licht nog verachten, naar de meening dergenen, die gerust zijn (Job 12 : 5)? o! Dat we toch niet vallen mogen in het wee! dergenen, die gerust zijn te Sion (Amos 6 : 1); want daar is geen rust voor degenen, bij wie de eeuwigheid in gevaar is; en die blijft in gevaar, zoolang wij niet ten anker gekomen zijn in den vasten grond van de liefde Christi. Laten wij onszelven toch ook niet vleien, dat het genoeg zou zijn van die liefde gehoord te hebben, en ons te dekken met den waan, waarmee Satan de eigengerechte ziel verblindt, »dat God toch liefde is"! Wie de liefde Christi niet zegent en omhelst; »indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft" (Paulus, de apostel der liefde, betuigt het ons!) »die zij eene vervloeking; Maran-atha!" Vel sursum, vel dorsum: opwaarts of naar omlaag; het een of het ander! de liefde Christi waarborgt u het eerste, en al wat daarbuiten is, het laatste. In zijne liefde is het leven, daarbuiten heerscht de dood; ei! waarom zoudt gij sterven?

Of dunkt u de liefde Christi te hoog en te heerlijk? Och! de liefde bij menschen vindt haren zegen hierin, dat wij elk-ander verstaan; maar de liefde des Heeren zegent alleen, omdat Hij ons verstaat. Of, als gij op uzelf ziet, acht gij uzelf te zondig, te gering, te onwaardig? En behooren dan

niet juist zij onder de banier zijner liefde, die met den tollenaar eene plaats zoeken van verre, en de oogen ook zelfs niet durven opheffen naar den hemel" (Luk. 18 : 13)? Vinden niet de Maria's van Magdala, die heure ziel aan zijne voeten uitweenen, daar eene plaats der vertroosting en des vredes, omdat Hij aan de boetvaardigen zijne liefde wil verheerlijken? Worden zijne oogen niet in gunst gewend tot treurenden en klagenden? En rijst het vriendelijk licht zijner genade niet te heerlijker uit den nachtelijken kommer en slommer der ziel? Immers, Hij »verlost het bedrukte volk" (2 Sam. 22 : 28). Hij heeft Sions poorten ontsloten, »opdat de bedrukten zijns volks eene toevlucht daarin hebben zouden." (Jes. 14 : 32)

Het is maar de vraag, of we in oprechtheid des harten bekommerd zijn, en alzoo in onzen kommer verootmoedigd; zoodat wij van onszelven af, en van onze eigenliefde los zijn; en alle schepsel voor ons aangezicht laten zwijgen, omdat de Heere alleen aan het woord is, en in zijn recht is, en genadig is. Want toch:

Gods vriendelijk aangezicht
Heeft vroolijkheid en licht
Voor alle oprechte harten,
Ten troost verspreid in smarten.

En Hij, die op den troon zit, wiens liefde de kennis teboven gaat, zegt: »Ziet, Ik maak alle dingen nieuw!" en Hij is dezelfde, die ook gezegd heeft: »Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw!" (Openb. 21 : 5)

En dan, geliefden! ik heb deze regelen geschreven met de ootmoedige bede, dat het u en mij eenmaal door genade gegeven worde, om van de liefde des Heeren te betuigen, dat zij ons te machtig was; en wij machtig door haar, zoodat wij meer dan overwinnaars bevonden worden; en eenmaal de kroon der overwinning met jubel en lof voor den troon mogen werpen. (Openb. 4 : 10) Want wie zijne liefde mogen bekennen, die kennen maar éene zaligheid; dat het zijne liefde is, anders niet. Wie zijnen naam mogen verheerlijken, die kennen maar éene heerlijkheid: dat Hij zich verheerlijkt, anders niet. Wie zoo op den Heere hopen, die kennen maar éene toekomst: dat Christus zal zijn de kroon der heerlijkheid van al zijn volk, en dat Hij het is, »die alles in allen vervult" (Efez. 1 : 23); anders niet.

Moge die liefde Christi ons dan ook dringen! (2 Cor. 5 : 14) Zij is het, die in alle lijden loutert, en die de genegenheden des harten opwekt, het allermeest naar de voorhoven des Heeren, en tot den vrijmoedigen toegang tot den troon der

genade. Zij is het, die den moeden kracht geeft, en den moed schraagt in den strijd des levens. Zij richt de gebogenen op, en bezoekt de eenzamen met vertroosting. Zij maakt den vreesachtige als een held, en dien, die benauwd en geprangd wordt, tot een ootmoedig en getrouw wachter des heiligdoms. Zij doodt alle bitterheid, en maakt ook alle bittere wateren zoet, en bluscht zelfs de bitterheid van den dood; zij is lankmoedig; zij zoekt zichzelf niet; zij verblijdt zich in de waarheid; zij maakt het sterven leven; zij kroont met louter goedertierenheid en barmhartigheden; zij vergaet nimmermeer; ook de baren uit den afgrond kunnen haar niet uitblusschen. En de poorten der hel zullen nimmermeer den lof en de zaligheid van al Gods lieve volk schaden of krenken. Tot die liefde ga dan ook alle lof en zaligheid van ons hart uit; opdat we hier met al het volk des Heeren de smaadheid van zijn liefdedienst mogen dragen, en eenmaal kennen, gelijk wij ook gekend zijn (1 Cor. 13 : 12), en zijn aangezicht in heerlijkheid mogen aanschouwen!

Wat nood, of het hier dan strijd en lijden is tot den einde toe; het einde zal licht zijn in vrede en glorie. »Wie zal ons scheiden van de liefde Christi? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard (gelijk geschreven is: Want om uwentwil worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting)? Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons liefgehad heeft. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere.” (Rom. 8 : 35—39)

Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
Waarvan, in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;

Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde.

De lieflijkheên van 't zalig hemelleven

Zal eeuwiglijk uw rechterhand mij geven. Ps. 16 : 6

En voorts, het geheele gebod van zijne liefde is in deze twee tafelen begrepen: »Gij zult ophouden van zondigen, verlost zijn van alle ellende; vrij uitgaan van alle gevaar der menschen;” en: »Gij zult in het licht wandelen; gij zult God zien; gij zult, ontwaakt, zijn lof ontvouwen.” Zijne genade make er een Pinksteren van voor ons huis en ons hart! AMEN.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLVIII

DE ROEPING DER OPGEWEKTEN.

DOOR

A. VAN VEELO,

PREDIKANT TE ROTTERDAM.

AMSTERDAM,

J A. WORMSER.

1888.

Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, daar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bittre smart
Of bangen nood, mijn vleesch en hart,
Zoo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed!

Psalm 73 : 13.

Geliefde toehoorders! Uit den morgenstond der opstanding onzes Heeren ruischten de tonen des levens alom over het wereldrond. Van den bergtop der hemelvaart weerklonk de stem van eeuwige hoop en zalige verwachting in het oor van zondaren, die elke hoop op een zalige toekomst door hunne zonden hebben verbeurd en nog voortdurend zich onwaardig maken.

Beide gebeurtenissen, beide wonderen Gods hebben we ons nu mogen herinneren. Maar de groote vraag bleef nog onbeantwoord: in welke betrekking de zondige mensch tot deze feiten en tot den Christus, dien ze wedervoeren, behoort te staan, zal hij deelgenoot kunnen geacht worden van den zegen, dien ze aan verlorenen brengen.

Er is een band, die den geloovige met den vernederden en verheerlijkten Christus verbindt, een geestelijke band, die hem ook doet gemeenschap hebben aan het middelaarsleven en

-sterven, en evenzoo aan de middelaarsverheerlijking van zijn dierbaren Verlosser. Er is een »met Christus begraven worden door den Doop in zijn dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit den dood is opgewekt tot heerlijkheid des Vaders, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.»

Het is niet genoeg, dat men ieder jaar 's Heeren opstanding en hemelvaart met de gemeente herdenkt. Wij moeten de verzekering hebben, dat de verheerlijkte Heiland die feiten ook in ons doorleeft en heur toepassing op geestelijke wijze tot stand brengt.

Komt, overdenken we tot beproeving van onszelfen het woord van den apostel Paulus, dat we lezen in zijn brief aan de Colossers, het derde hoofdstuk, het eerste vers.

Daar lezen we:

Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods.

Colossensen 3 : 1.

De gemeente te Colosse verkeerde in bloeienden toestand, toen de apostel der heidenen de pen opnam om ook aan haar, evenals aan zoovele andere gemeenten, een apostolisch schrijven te richten. Immers, haar geloof in Jezus Christus en hare liefde tot al de heiligen waren zóo krachtig, dat heur mare zich door geheel Azië verspreid had en ook Paulus was ter oore gekomen. Hij dankte daarom zijnen God, altijd voor hen biddende, dat zij vervuld mochten worden met de kennis van Gods wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand.

Dit geestelijk verstand hadden ze vooral ook dáarom noodig, omdat er, evenals elders, in de Colossergemeente zich hadden ingedrongen, die hun geestelijk leven poogden terug te dringen tot den toestand, waarin ze onder de wet leefden, hen tot besnijdenis verplichtten, terwijl zij allerlei reinigings- en onthoudings-verplichtingen oplegden.

»Raakt niet, en smaakt niet, en roert niet aan!» Zoo riepen deze leeraren der wet hun toe aangaande vele spijzen en dranken. Doch hoeveel waarde deze wetten vroeger ook hadden, als een schaduw der toekomstige dingen, nu Christus, als het tegenbeeld van al die schaduwen, gekomen was, werden het geboden en leeringen van menschen, welke wel een schijn van wijsheid hadden in eigendunkelijken godsdienst, nederig-

heid en gestrengheid tegen het lichaam, doch zonder eenige waarde tot voeding van hun geestelijk leven waren.

Zij dus, die niet meer behoorden tot den dienst der letter, die dood is, maar uit genade het leven in Christus hadden leeren vinden, moesten, eenmaal met Christus opgewekt, zoeken en zich bezighouden met de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Zietdaar

DE ROEPING DER OPGEWEKTEN.

Vergunt mij u haar nader toe te lichten, door u te wijzen op :

- I. Het doel, dat beoogd;
- II. De roeping, die vervuld;
- III. Het wonder, dat gewrocht moet worden.

Hiertoe verleene de Heere mij zijne genade om Christus' wille! Amen.

I.

Het doel, dat beoogd moet worden, beschrijft de apostel als de dingen, die boven zijn. Verontwaardigd over het pogen der dwaalleeraars om de gemeente tot het wel eertijds door God gegeven, maar toch lager standpunt der Godsopenbaring terug te leiden, weet Paulus zich met de gemeente op eenmaal verplaatst op het oneindig veel hooger gebied, dat des geestes des levens in Christus Jezus, en wel geklommen tot de hoogte der verheerlijking van zijn Verlosser, zooals deze, na zijn diepe vernedering, nu verheven is aan de rechterhand Gods in den hemel.

De dingen, die boven zijn, zijn dus de dingen, die zich in den hemel van Gods heerlijkheid bevinden, als de voltooide ontwikkeling der geestelijke genadegaven, welke de levende Christus zijne gemeente hier op aarde reeds toebedeelt.

De dingen, die boven zijn. Gij verlangt immers niet, geliefde toehoorders, dat ik ze in heur rijkdom en volheid beschrijf? Wie toch, die hier nog worstelt in het ondermaansche en die nog moet zuchten onder den last van het lichaam der zonde, is daartoe in staat? Slechts zeer gebrekkig en onvolledig kunnen wij stamelen van hetgeen wij nu nog zien als door een spiegel in een duistere rede, daar het ons nog niet geopenbaard is wat wij zijn zullen.

Toch weten wij, door Gods genadige openbaring, er iets van. Wij weten, dat wij zullen gelijkvormig gemaakt worden aan Hem, die daar nu gezeten is aan de rechterhand des Vaders.

Wat daarboven is? o, Het weinige, dat wij ervan mogen weten, wanneer wij door den Heiligen Geest een wandel in den hemel ontvingen, verheft zich voor ons zielsoog boven al wat te begeeren is!

Een stad, die fundamenten heeft, waarvan de kunstenaar en bouwmeester God zelf is; een huis, niet met handen gemaakt, waarin vele woningen zijn, die de dierbare Middelaar reeds gereedgemaakt heeft voor zijn worstelende kerk op aarde; schatten, die geen dief kan stelen, noch mot of roest verteren; kronen der heerlijkheid, die onverwelkbaar zijn; tronen, die niet wankelen, al is het, dat de aarde en al hare werken vergaan en de hemelen zelfs met groot gedruisch voorbijgaan.

Dáarboven zijn ook de engelen van Gods macht, die, terwijl ze het »Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen!» uitroepen, zich verlustigen in de aanschouwing van den Middelaar des verbonds, als het onveranderlijk Hoofd, waarin ook zij voor eeuwig zijn bevestigd.

Dáar zijn ook de geesten der volmaakte rechtvaardigen in ongestoorde rust, zich verliezend in eeuwige aanbidding van het Lam, dat geslacht is tot verzoening hunner zonden.

Dáar openbaart de Drieëenige op geheel bijzondere wijze den luister zijner majesteit en heerlijkheid, en geeft Hij zich aan engelen en gezaligden met ongekende volheid tot hun eeuwigen vrede te genieten.

Vraagt ge, nog eens, wat daarboven is? De apostel antwoordt in onzen tekst: Daar is »Christus, zittende aan de rechterhand Gods.»

Dat wij in deze aanduiding: »zittende ter rechterhand Gods» een figuurlijke spreekwijze zien, behoef ik u slechts te herinneren, om u bij haar vernemen onmiddellijk te doen denken aan de macht en majesteit en heerschappij, waarin de geze-

gende Christus optreedt, na zijn volbracht verlossingswerk, sedert zijn opvaart naar den hemel.

Dáarheen toch voer de dierbare Middelaar op vol majesteit en heerlijkheid, om, nadat Hij zich zeer diep vernederd en den vloekdood des kruises ondergaan had, tot redding en behoudenis van arme en in zichzelf verloren zondaren, tot hun volkomen verlossing en zaligheid de heerschappij over het koninkrijk Gods te aanvaarden.

Van Hem immers mocht reeds de Godskerk der oudheid zingen: »Gij zijt opgevaren in de hoogte. Gij hebt de gevangenis gevangelijk gevoerd. Gij hebt gaven genomen, om uit te deelen onder de menschen, ja ook om wederhoorigen bij U te doen wonen. o Heere God!"

Dáar is de gezegende Heiland bezig met het bereiden van plaats in het huis des Vaders voor allen, die gevoelen, dat zij hier op aarde hunne bestemming niet hebben, die zich hier vreemdelingen en bijwoners weten, en daarom een ander en beter vaderland bij God zoeken.

Dáar treedt de eenige Hoogepriester steeds in voor zijn volk als hun Voorspraak bij den Vader, en ontlokt hij telkens weer aan het Goddelijk vaderhart die trillingen der eeuwige liefde, welke doortrillen in de ziel dergenen, die, door schuldbesef getroffen en verslagen, zich wegens hunne zonden mishagen en in den gebede tot Gods troon leeren wenden.

Van dáar stort Hij zijn Geest uit in de wereld, die haar vernieuwt en heiligt en haar krachtig overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel, die geheel verdorven Adamskinderen naar het Goddelijk deugdenbeeld herschept, hen heiligt tot toonbeelden van Gods genade, en met hunnen geest getuigt, dat ze kinderen Gods zijn, en als kinderen ook erfgenamen van God en medeërfgenamen van Christus.

Dáar zwaait Hij zijn scepter over alle macht en heerschappij en kracht van de tegenwoordige en toekomstige eeuw, beteugelt alle geweld, dat tegen zijne kerk bereid wordt, en brengt al hare vijanden ten onder. Hij doet dit zóo volkomen, dat zelfs de poorten der hel zijne gemeente niet kunnen overweldigen.

Dáarboven, eindelijk, is Christus voortdurend werkzaam in het verzamelen der zijnen uit alle geslacht en taal en natie en tong. Dáar is Hij het Manna, dat verborgen is, dat van daar op aarde nederdaalt, om zijne uitverkorenen gedurende hunne woestijnreis hierbeneden te spijzigen met het levende brood, en stort Hij, als de Fontein des heils, het levend water

uit, om te laven de zielen dergenen, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, zoodat zij uit zijne volheid ontvangen genade voor genade; van dáar strekt Hij zijne liefdehand uit, om hen tegen wankelen te behoeden, hen in staat te stellen en te bekrachtigen tot de heerlijke taak, waartoe Hij hen verwaardigt, en doet Hij hen bij het bezwijken hunner kracht ondervinden, dat zijne genade hun genoeg is en Hij zijne kracht in hunne zwakheid volbrengt; van dáar leidt Hij hen naar Gods raad en beschikking voort en neemt hen eenmaal, aan het einde van hun worstelstrijd, in zijn volle heerlijkheid op, om hen in de ruste te doen deelen, die overblijft voor het volk Gods, om hen, gelijk nu reeds Gods engelen en de zalige verlostten, eene zaligheid te doen aanschouwen en genieten, zooals ze nooit door een oor gehoord, noch door een oog gezien, noch in een menschenhart opgekomen is, welke God, in den Zoon zijner liefde, bereid heeft voor allen, die Hem liefhebben.

Doch waartoe meer, geliefde toehoorders? Gij zijt er toch van overtuigd, dat geen tong, hoe ook bespraakt, kan uitdrukken wat de dingen, die boven zijn, behelzen en omvatten!

Onderzoeken we daarom liever nog wat het zegt, die dingen te zoeken.

II.

DE ROEPING, DIE VERVULD MOET WORDEN, is: »Zoekt de dingen, die boven zijn.» Zoo roept de apostel de gemeente te Colosse toe. En dat niet zonder reden, want de mensch zoekt van nature alles, behalve juist deze dingen. Wanneer men geen vreemdeling is van zijn eigen hart, en niet onbekend met zijne omgeving, dan erkent men gaarne, al is het met diepe schaamte en smart, dat er een algemeen jagen is onder de menschen naar de dingen, die op aarde zijn.

Hoevelen zijn er, die zich zelfs vermaken in het alleraagste; die in ontucht, dronkenschap of brasserijen hun hoogste levenslust vinden.

Hoevele anderen zijn er, die niet alleen uitsluitend in zinnelijkheid en stof zich bewegen, maar die ook, onder den invloed hunner vorming in materialistischen geest, zich tot geen hogere gedachte weten te verheffen, dan die dit ondermaansche ingeeft.

Ze zijn er ook, en dit zijn niet weinigen, wier lust en ge-

negenheden zich uitstrekken, niet naar de dingen, die boven, maar naar de dingen, die hoog zijn.

Wat is er een streven naar ontwikkeling en beschaving! Naar vooruitgang, zegt men, maar bij verre de meesten blijkt het een streven naar de hoogte te zijn. Concurrentie is schier de eenige macht, die in onzen tijd heerschappij voert. De eene persoon zoekt zich ten koste van de anderen er bovenop te werken. De eene kring zoekt in opschik en zingenot de andere te boven te gaan. De eene plaats zoekt de andere te overvleugelen in het verschaffen van gelegenheden voor zingenot en het kwistig uitgeven der penningen, door drukkende lasten verkregen, tot bevoordeeling van den een ten koste van de anderen harer burgers. De eene staat tracht zijn gebied ten koste van de andere uit te breiden. Ja, zelfs de eene kerk zoekt de andere in de schaduw te stellen. Allen zoeken op deze en dergelijke wijze, door hoogheid des harten gedreven, de dingen dezer aarde hooger op te voeren, doch niet allen zien in, dat ze juist op deze manier de grondslagen voor hun duur ondermijnen.

Of dan het zoeken van de dingen, die boven zijn, ons voor dit aardsche leven ongeschikt maakt? Of het kan leiden tot vertraging in het volbrengen van onze tijdelijke roeping? In geen geval!

Ze waren er wel te allen tijde, die dit meenden, die zich in woestijn of kloostercel terugtrokken, in den waan, dat de aarde voor hen te verdorven, de maatschappij voor ware godsvrucht te onrein was; doch dit kwam niet door het zoeken van de dingen, die boven zijn, want dan zouden ze de wereld-beheerschende en -overwinnende macht van Koning Jezus in die wereld erkend hebben en zijne rechten op het geheele gebied des menschelijken levens hebben geëerbiedigd; maar omdat ze, in het gunstigste geval, zich bezighielden met dingen, die te hoog zijn voor dit ondermaansche bestaan en dientengevolge zich in overdreven bespiegelingen verloren.

Er kan zijn een tijdelijk zich uit de wereld terugtrekken, zooals Paulus in Arabië, doch met geen ander doel dan om zich die afzondering ten nutte te maken voor een krachtiger optreden in haar midden.

Zoolang de bede des Hoogepriesters van kracht blijft: »Vader, Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den booze,» bestaat voor het zich aan de wereld onttrekken uit godsvrucht geen vrees. Veeleer zijn zij, die God vreezen, het zout der aarde, het licht der wereld, en ook nog in onzen tijd durven we den godvree-

zenden arbeider vrijmoedig monsteren met den dienaar der zonde.

Maar wie de dingen, die boven zijn, door Gods genade, leert zoeken en bedenken, zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, met de zekere verwachting, dat alle andere dingen hem door Gods genadige ontferming zullen worden toegeworpen.

Wat dit zoeken van de dingen, die boven zijn, dan is? De apostel zelf noemt het in vers 5 »een dooden van de leden, die op aarde zijn, namelijk hoererij, onreinheid, schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid en gierigheid, welke is afgodendienst,» aan de eene zijde, en in vs. 10 »het aandoen van den nieuwen mensch», aan den anderen kant, den nieuwen mensch namelijk, »die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld desgenen, die hem geschapen heeft,» waarbij niets in aanmerking komt, dan alleen Christus, die alles en in allen is.

Vat ik dus de bedoeling des apostels wèl, dan meent hij dit, dat de kinderen Gods in hun genot en verrichtingen datgene hebben te zoeken, wat den hemel vervult. Daar is Christus het genot van alle gezaligden, alsook het voorwerp hunner hulde. Zoo, wil hij zeggen, behooren ook al uw genot Christus ten grondslag en al uwe verrichtingen Christus tot voorbeeld te hebben.

Christus zoeken is dus hetzelfde als het zoeken van de dingen, die boven zijn. D. w. z. Christus leeren kennen, begeeren en ontmoeten, zooals Hij geworden is wijsheid van God en rechtvaardigmaking en heiligmaking en verlossing.

Dus beteekent het zoeken van de dingen, die boven zijn, het verlaten van de wegen en paden der zonde en ongerechtigheid, en dat alleen in en om Christus' wil.

Het is het als een arm en in zichzelf geheel verloren zondaar vluchten tot en zich verliezen in de algenoegzame gerechtigheid van dien dierbaren Borg en Middelaar; het met iederen dag meer overtuigd worden, dat men in zichzelf onbekwaam is tot eenig goed, en het daarom bij en van Christus alleen zoeken en verwachten van genade voor genade; het aanroepen van Hem, om de volbrenging zijner kracht in onze zwakheid en het dientengevolge wandelen in het midden van de paden des rechts.

Het is, bij het besef van eigen geestelijke blindheid en dwaasheid, alleen wijsheid zoeken bij Christus' licht op den levensweg.

Het is aan Christus alleen toekennen en alleen van Hem

verwachten de volkomen verlossing onzes lichaams en onzer ziel voor tijd en eeuwigheid.

Het is, eindelijk, in al onzen handel op elk gebied des levens, niet gedreven worden door lage eigenbaat, maar een in alles beoogen van de eer des Heeren, een zich dienstbaar stellen en onderwerpen aan den heiligen wil onzes Gods, om allerwegen zijne getuigen op aarde te zijn en als een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig en verkregen volk, de deugden te verkondigen van Hem, die ons uit de duisternis riep tot zijn wonderbaar licht.

Zoo in alle bezigheden werkzaam te zijn met Christus en het door Hem verworven heil voor onszelven, voor onze kinderen, voor onze omgeving, zietdaar, geliefde toehoorders, wat het zegt de dingen, die boven zijn, te bedenken.

Maar vraagt gij nog: Waarom moet een Christen zoo geheel en te allen tijde met Christus bezig en vervuld zijn? Ook op deze vraag geeft onze tekst het antwoord: »Indien gij dan met Christus opgewekt zijt." Of, want dit is duidelijk de zin: »Naardien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan Gods rechterhand."

Ziedaar eindelijk:

III.

Het wonder, dat gewrocht moet worden.

De opwekking der geloovigen met Christus is dan ook de krachtigste drangreden om Christus te zoeken.

Opgewekt met Christus! Dit zegt nog iets anders, dan opgewekt in Christus. Wat dat laatste betreft, evenals Christus voor de zijnen leed en stierf tot verzoening hunner zonden, evenzoo stond Hij ook op tot hunne rechtvaardiging, zoodat alle uitverkorenen met Christus' opstanding kunnen gerekend worden ontheven te zijn van het vonnis des doods en der veroordeeling, dat, wegens hun afval van God, op hen rustte.

Doch niettegenstaande dit wonder van Gods ontferming en van de liefde des Verlossers blijven zij in zichzelf nog

steeds die ze waren, door de misdaden en zonden dood, vreemd van het leven Gods, zonder God en Christus in de wereld.

Een tweede daad der verlossing van Christus is noodig, zullen zij deelgenooten worden van het door Hem verworven heil. Zij moeten ook met Hem worden opgewekt, zij uit het graf der zonde en des doods.

Het verheerlijkte leven, dat in den opgewekten Middelaar trilt, moet ook in den zondaar stroomen, zal deze door het geloof een lidmaat zijn van het lichaam, waarvan Jezus Christus het eeuwig gezegend Hoofd is.

Dit gezegende uur des Goddelijken welbehagens breekt echter eenmaal gewis voor al Gods uitverkorenen aan.

Het »Leef in uwen bloede!» met almacht tot hen gesproken, doet hen oprijzen uit het graf der zonde en een nieuw schepsel worden, geschapen in Christus Jezus tot goede werken.

Door dit herscheppingswonder, grooter dan dat van de schepping der wereld, omdat daarbij alles lijdelijk was en hier alles in den mensch in vijandschap en opstand zich keert tegen zijn Schepper en Formeerder, rijst het uitverkoren Gods-kind op uit het graf der zonde en vangt het eeuwige leven aan, dat, uit God geboren, uit de volheid der Goddelijke genade wordt gevoed en alleen in de heilige en hoogere levenssfeer der gemeenschap met den verheerlijkten Christus zich tot zijn zalige bestemming kan ontwikkelen.

Zoomin nu Christus andermaal kan sterven, zoomin kan ook dit hun door Gods onweerstaanbare genade hun inschepenen leven weder tenietgaan; want zij worden in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid, die gereed is, om geopenbaard te worden in den dag der toekomst van den Heere Jezus Christus.

Dit neemt echter niet weg, dat dit geestelijk leven in de kinderen Gods nog door velerlei oorzaken belet wordt te geraken tot zijn volle openbaring. Satan bestrijdt iedere levensuiting; de wereld laat niets onbeproefd om het onder het stof der zinnelijkheid en der zonde te verstikken; en het lichaam der zonde in de geloovigen zelf drukt het telkens weer neder, als het zich boven het ondermaansche poogt te verheffen.

Het verband nu tusschen deze opwekking der verkorenen met Christus en hunne vermaning tot het zoeken van de dingen, die boven zijn, ligt zeer voor de hand.

Het door die opwekking hun geschonken leven is geestelijk en beweegt zich uit den aard der zaak het meest vrij en ontwikkelt zich alleen in de dingen, die des Geestes Gods zijn.

Ook zijn zij, met Christus opgewekt, deelgenooten der bestemming van zijne opstanding. Immers, Christus is niet opgewekt uit den dood, om hier op aarde te blijven toeven. Zijne opstanding was de eerste schrede op den weg zijner eeuwige en hemelsche heerlijkheid. Alzoo zijn ook de kinderen Gods opgewekt uit den dood der zonde en der zinnelijkheid, niet opdat zij in de dingen dezer aarde weer bij vernieuwing zouden opgaan, maar opdat zij ook met Christus zouden ten hemel varen en eeuwig deelgenooten zijner heerlijkheid worden. Op dien weg der verheerlijking is dus ook hunne opwekking de eerste schrede.

»Wij zijn met Christus begraven,» zegt de apostel, »door den Doop in den dood, opdat, gelijkewijs Christus uit den dood opgewekt is tot heerlijkheid des Vaders, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.»

De Christus vertoonde zich tusschen zijne opstanding en hemelvaart slechts nu en dan op aarde, inzoover dit voor anderen noodig en nuttig was.

Zoo betaamt het ook den Christen het zoeken der dingen, die boven zijn, hoofdzaak te achten, en zich alleen dán en inzoover hier op aarde te bewegen, als dit noodig is en voor anderen tot zegen kan zijn.

Zijn leven behoort zóo Gode geheiligd en toegewijd te zijn, dat steeds en bij alles de eerste vraag moet wezen: »Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal?»

Wanneer de wandel der kinderen Gods zóo in de hemelen is, van waar zij ook eenmaal hun getrouwen Zaligmaker verwachten, dan zullen zij het zout der aarde zijn en een zegen verspreiden in hunne omgeving. Dan zal hun pad, als dat der rechtvaardigen, zijn als een schijnend licht, dat voortlicht tot den vollen middag; want de Zon der gerechtigheid bestraalt hen, en zijzelfen zijn dan schijnende lichten in een wereld, die in het booze ligt. Het getuigenis des Heiligen Geestes zal hen dan vergewissen, dat de vrede Gods, die hier reeds alle verstand teboven gaat, op geheel volkomen wijze hun deel zal wezen, wanneer zij, geheel van de dingen, die op aarde zijn, verlost, zullen ingaan in de vrede en vreugde huns Heeren.

'k Hef mijn ziel, o God der goden,

Tot U op; Gij zijt mijn God!

'k Heb op U vertrouwd in nooden.

Weer van mij toch schaamte en spot.

Dat mijn vijand nooit van vreugd
 Om mij opspring; die U wachten
 Dekt nooit schaamt, maar die de deugd,
 Zonder oorzaak, stout verachten.

Psalm 25 : 1.

Geliefde toehoorders, hebt gij reeds de dingen, die boven zijn, leeren zoeken? Hebt gij ze leeren kennen?

Op dit laatste komt het vooral aan; want ook in dezen geldt het spreekwoord: »Onbekend maakt onbemind.» Wanneer de dingen, die vergaan, uw hart nog geheel vervullen; wanneer Christus voor u nog geen gedaante of heerlijkheid heeft, om Hem te begeeren; ook wanneer gij u nog geheel of gedeeltelijk het bezit eener wettische gerechtigheid inbeeldt; weest er dan verzekerd van, dat gij de dingen, die boven zijn, nog nooit hebt gekend, dus evenmin gezocht.

Gij zijt dus nog niet met Christus opgewekt, verkeert nog in den staat des geestelijken doods, en zult, zóo blijvende, het oordeel des eeuwigen doods niet ontgaan.

Daarom zij u gebeden, gebeden van Christuswege, alsof God zelf door ons bade: »Laat u met God verzoenen.»

Nu is het nog de genadetijd, morgen zou het voor u te laat en dan voor eeuwig te laat kunnen wezen; daarom heden, nu gij de stem Gods uit zijn Woord nog moogt hooren, verhardt u niet, maar laat u leiden!

Gevoelt gij echter dagelijks meer en tot uw smart, dat uw hart zoozeer aan de dingen, die beneden zijn, gebonden is en dat gij uit uzelfen uw oog niet tot de dingen, die boven zijn, kunt opheffen? Tot uwe verootmoediging zij u dit voor het aangezicht des Heeren; doch ook tot uwe bemoediging zij u herinnerd, dat de dierbare Christus, die nu boven is, eenmaal afdaalde tot de nederste deelen der aarde, om zijne aan de zonde en het zinnelijke gebondenen los te maken en te verheffen boven alle dingen, die vergaan.

Alleenlijk dit zij u diep in de ziele geprent, dat het tevergeefs is u eerst tot de dingen, die boven zijn, te verheffen uit uzelfen, om daarna tot Christus te komen. In het besef uwer machteloosheid en ontrouw aan zijne voeten te vallen en zijne sterkte aan te grijpen is de weg, de eenige weg tot ontkoming.

Op Hem alleen zij uwe hope, van Hem al uwe verwachting.

Met al uwe ellende en nooden en zonden moogt gij vrijmoedig tot Hem komen, daar Hij, de dierbare Christus, de genadige verzekering geeft, dat Hij hen, die tot Hem komen, geenszins zal uitwerpen.

Wanneer ge, zinkend aan zijne voeten, straks zijne genadehand tot u zult voelen uitstrekken, dan zult ge ervaren, dat Hij, ook voor de verlossing uwer ziel, alle macht bezit in hemel en op aarde.

Allen gij, die den Heere vreest! is de koers van uw leven en de richting van uw hart naar de dingen, die boven, of naar de dingen, die beneden zijn? Wat weegt bij u het zwaarst, de eere Gods of het welbehagen der menschen? Waarheen strekken zich uw dagelijksche begeerten en behoeften uit, naar de genietingen, voorrechten en bezittingen dezès aard-schen levens of naar de geestelijke gemeenschap met uwen hemelschen Bloedbruidegom?

Gij klaagt wellicht over geestelijke duisternis en onttrekking des Geestes, maar vergeet, dat de Heere geen gemeenschap kan hebben met de onvruchtbare werken der duisternis, dat Hij een jaloersch God is, die niet kan gedoogen, dat gij de liefde van uw hart tusschen Hem en anderen verdeelt.

Daarom, heft op trage handen en slappe knieën en heel uwe ziel tot Hem in den hemel! Dan zult ge wel ervaren, dat in u de kracht niet is om aan den invloed van uw vleesch en van uwe zinnelijkheid te ontkomen, dan zal Satan u zijn helsche aanvechtingen niet sparen en de wereld zal voor u niets overhebben dan smaad, vervolging misschien en spot; maar als gij dan in oprechtheid des harten, gelijk Mozes, liever met het volk Gods wilt kwalijk gehandeld worden, dan zelfs ook maar voor een tijd deelen in de genietingen der zonde, dan zult gij ondervinden, ook, als uwe kracht bezwijkt, dat zijne genade u genoeg is en dat Hij zijne kracht in uwe zwakheid volbrengt.

En al krijgt ge hier dan alles ook tegen, dan nochtans geen nood; want de Heere, die uwe rechterhand gevat heeft, zal u door allen strijd en alle moeielijkheden heenleiden naar zijn raad, en u daarna, boven alle zonden en al het ondermaansche verheffend, opnemen in zijn eeuwige heerlijkheid. Dan zal alle stof en alles wat vergaat voor u zijn voorbijgegaan en uwe ziel zal vrijelijk ademen in de hoogere sferen der eeuwige gelukzaligheid.

Dan zal alle klacht voor u een einde nemen met allen strijd en alle moeite, en in het hemelsche paradijs zal uw eenig en eeuwig zalig denken zijn aan de dingen, die boven zijn, waar

Christus is, dien ge dan eeuwig moogt zien, gezeten aan Gods rechterhand. Amen.

Voer mij uit mijn gevangenis,
Tot roem uws naams, die heerlijk is!
Dat mij 't rechtvaardig volk omring,
En vroolijk van uw weldaën zing!

Psalm 142 : 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCHER GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

XLIX.

DE KOMST DES HEEREN TEGEN DEN STERKE.

DOOR

H. J. REUIJL,

PREDIKANT TE ZEVENHOVEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

Verhoogt, o poorten! nu den boog;
Rijst, eenwge deuren! rijst omhoog;
Opdat de Koning in moog' rijden.
Wie is die Vorst, zoo groot in eer?
't Is God, de almachtige Opperheer;
't Is God, geweldig in het strijden.

Psalm 24 : 4.

Ziet, de Heere Heere zal komen tegen den sterke, en zijn arm zal heerschen; ziet, zijn loon is bij Hem, en zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht.

Jes. 40 : 10.

Christus Jezus, niet alleen de Zaligmaker van zijn volk, maar ook, en in de eerste plaats, de Handhaver en Redder van de eere Gods, door de zonde van het menschelijk geslacht heen; dit punt mochten wij onlangs ¹⁾ bespreken naar aanleiding van het 5de vers van ons teksthoofdstuk: »En de heerlijkheid des Heeren zal geopenbaard worden.» Wij merkten toen op, Gel., hoe de Zone Gods die heerlijkheid, die Hij bij den Vader had, eer de wereld was, verliet en zich als het ware neerwierp midden in den poel der zonde en ellende op aarde, om de eere Gods te handhaven, waaraan door 's menschen zonde was te kort gedaan, en die door het schepsel als met voeten werd getreden. En wij mochten ook bij die gelegenheid zien, hoe de Christus dat naar beide zijden doet, naar de eene zijde door zelf aan Gods gerechtigheid genoeg te doen voor degenen, die Hem van den Vader gegeven waren, en naar de andere zijde, doordien Hij eens ten dage des ge-

---

¹⁾ Dit hoofdstuk werd in vervolgstoffen behandeld.

richts het vonnis der verdoemenis zal uitsproken over allen, die Hem verwierpen, en die door het geloof die gerechtigheid van Christus niet hebben leeren omhelzen. Gij bemerkt, Gel., dat er voor die handhaving van Gods eere op aarde een voortdurende strijd voor den Christus noodig was tegen den Satan, als den eerste, die het gif der zonde in de reine schepping Gods inbracht, door van zijn Schepper af te vallen en zich aan het hoofd te stellen van een door hem uitgedachte wereld, die tegen God over stond. Deze wereld bestond niet, Gel., dan alleen in de diepzondige gedachte van den Satan, en was daarom een leugenwereld, waarvan hij de leugenachtige schepper was, waarom de Schrift hem dan ook den vader der leugenen noemt. En ziet, Gel., om nu tegenover die wereld der leugenen een wereld van waarheid en der waarachtige dingen te stellen, daarvoor kwam Christus op aarde. Zelf beleet Hij het voor Pilatus: »Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort mijne stem." Komt, spreken wij in dit uur over dien strijd van Christus tegen Satan, zooals die:

- 1°. door de zonde werd veroorzaakt;
- 2°. in het paradijs reeds werd voorspeld;
- 3°. in onzen tekst nader wordt aangekondigd;
- 4°. met een heerlijk resultaat wordt bekroond; en
- 5°. nog steeds voortgaat tot aan de voleinding der wereld.

En moge de Heere God ons dan het harte openen, om zijn Woord met zegen te ontvangen, en het verstand verlichten door zijnen Heiligen Geest, opdat wij in de paden des rechts en der waarheid wandelen mogen, tot zijn eer en tot verwikking onzer zielen!

Dat vrij, als groene telgen,
 De booze welig groei;
 Gij zult, in zijnen bloei,
 Voor eeuwig hem verdelgen.
 Niets stelt U immer palen,
 Gij zijt de Hoogste in macht,
 Gij zijt de Heer! Uw kracht
 Zal eeuwig zegepralen.

De strijd tusschen Christus en Satan, door de zonde veroorzaakt. Toen de Heere God de schepping in het aanzijn had geroepen, bestond er niet alleen een planten- en dieren- en menschenwereld, maar ook een engelenwereld, waarvan wij bij Job lezen: »Toen de morgensterren tezamen vroolijk zongen, en al de kinderen Gods juichten." Geheel die schepping, Gel., stond in schoone harmonie voor den Heere. De engelen als troondienaren Gods, de redelooze schepping der natuur als boodschapster en verkondigster van 's Heeren wijsheid en almacht, en de mensch als Gods kind en bondgenoot, en de bewaarder van het paradijs. Er was geen strijd, geen worsteling op leven en dood, maar niets dan één Goddelijke volheid van leven en vrede op aarde en in den hemel. Al het schepsel erkende 's Heeren hooge majesteit, en genoot in die erkenning een onuitsprekelijke zaligheid, en God de Heere zag met welbehagen neer op het wondere werk, dat Hij geschapen had. Maar het duurde niet lang zoo, Gel. Onder de engelen was er één, die, de grootheid en majesteit des Heeren aanschouwende en tegelijk zijn eigen toestand van onderworpenheid aan dien grooten God overdenkende, het niet langer dulden kon, dat de Heere ook over hem God was. En nu, zijn vrijen wil, hem geschonken van God, tegen den Heere keerende, viel hij af van zijn Schepper, en handhaafde hij zichzelf als god over een geheele groep van engelen, die in verbond met hem vielen.

Ziedaar de eerste breuk, de eerste vernieling, in Gods heerlijke schepping aangericht. Maar ziet, daar stond in het paradijs een mensch, naar Gods beeld geschapen en bestemd om God te dienen en te verheerlijken, ja ook daar geplaatst, om die woonstede Gods op aarde te bewaren voor Satan. Dat kon en dat mocht niet geduld. En wat er gebeurde, Gel., het is u allen bekend, en daarom niet noodig het hier omstandig te verhalen. Het gelukte den duivel, om de zonde van nit de engelenwereld ook in de menschenwereld in te brengen. Satan had getriomfeerd. Gods recht lag geschonden, Gods eere en de majesteit van zijn wezen als met voeten getreden, en zijn scepter als ter aarde neergesmeten. Maar wij weten het, Gel., die triomf van Satan was in Gods raad besloten. God had dien gewild, om zijn luister heerlijker en rijker over de aarde en den hemel tentoon te spreiden.

Daar neemt de Zone Gods in den eeuwigen raad op zich om 's Heeren raad te volvoeren en 's Heeren heerlijkheid te openbaren, in en door zijn persoon. En in de volheid des tijds kwam Hij in het vleesch op aarde, om den strijd tegen Satan aan te binden, de werken des duivels te verbreken, door den

dood teniet te doen dengene, die het geweld des doods had, en hem met eeuwige banden onder de duisternis te bewaren, tot het oordeel des grooten dags. Zietdaar, Gel., den strijd, veroorzaakt door de zonde, die vernielende en verwoestende macht.

De Satan viel zonder eenigen invloed van buiten. De mensch door de verleiding des Satans. Was die verleiding toen reeds in den staat der rechtheid van den mensch een sterke macht, o, hoeveel meer kracht heeft ze nu, waar er in uw en mijn hart een aanrakingspunt voor is in onze oude natuur. De geheele wapenrusting Gods is ons terdege noodig om staande te blijven. Bidden wij er dagelijks om, opdat hij, die staat, niet valle, en die meent te staan, niet voor eeuwig neergeworpen worde.

Die strijd tusschen Christus en Satan, door de zonde veroorzaakt, is reeds in het paradijs voorspeld. »Ik zal vijandschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, en tusschen uw zaad en tusschen haar zaad!» zoo luidde het in het vonnis, uitgesproken tegen de slang, en in hem tegen den duivel, die in een slangengestalte tot den mensch was gekomen. Dat is die heerlijke paradijsbelofte, die ook wel het paradijsevan-gelie genoemd wordt, omdat zij, blijde boodschap reeds in het paradijs, de kiem in zich bevat van al datgene, wat het Evangelie tot Evangelie maakt.

Waarom het een blijde boodschap is, die belofte van vijandschap? Dat is voorzeker niet moeilijk te verklaren, Gel. Door de zonde was de band der liefde tusschen God en den mensch gebroken, niet waar, en was er voor dien band een andere in de plaats gekomen, namelijk de band der vriendschap tusschen den mensch en Satan!

En die vriendschap maakte den mensch voor eeuwig rampzalig, omdat hij in dienst van den duivel ook de bezoldiging der zonde zou ontvangen, dewelke is de dood, geestelijk, tijdelijk en eeuwig.

Welnu, kon er voor zulke gebonden ten oordeel wel een blijder boodschap, een heerlijker Evangelie komen, dan de belofte: »Aan die vriendschap tusschen u, o mensch, en den duivel zal een einde gemaakt worden; Ik zal vijandschap zetten»? Die vijandschap, door God gezet, is de eenige oorzaak, het eenige middel, door God verordineerd, om dienstknechten des Satans tot kinderen Gods te maken.

Want de vijandschap tusschen den mensch en Satan zou niet vanzelf komen. o Neen, Gel. de mensch blijft van nature altijd een vriend van Satan. Maar zij zou voortvloeien uit, en het gevolg zijn van die andere vijandschap tusschen het

vrouwenzaad Christus, en tusschen den duivel en al wat uit den duivel is. En ziet, krachtens die door God gezette vijandschap nu zou de Middelaar Christus den strijd komen aanden, en met en in Hem alle uitverkorenen Gods, Hem van den Vader gegeven, tegen den aartsvijand der menschenzielen, den vader der leugenen en den menschenmoorder van den beginne.

Die strijd nu is het, die in de derde paats in onzen tekst nader wordt aangekondigd. Uit den aard der zaak dienen wij bij dit punt eenigszins langer stil te staan. Komt, letten wij daarom eerst op de beide partijen in den strijd, en daarna op de wijze, waarop die strijd wordt gevoerd door den Christus.

»Ziet, de Heere Heere zal komen tegen den sterke,» zoo luidt onze tekst. De twee partijen worden hier genoemd aan de eene zijde de Heere Heere, en aan de andere zijde de sterke. Dat wij onder den eerste den Christus hebben te verstaan, zal ons zeker reeds uit het verband zijn duidelijk geworden. Immers, zijne komst is het hoofdthema van onze profetie. Die komst en haar gevolg was de troostgrond voor de geloovigen in Israel. Zij werd aangekondigd door de stem des roependen in de woestijn, vermeld als een openbaring van 's Heeren heerlijkheid, gevolgd door de zending der apostelen als zoovele roepende stemmen en door de prediking van het Evangelie aan de steden van Juda: »Ziet, hier is uw God!» Deze Messias is dus ook de Heere Heere, in onze tekstwoorden vermeld, dezelfde, van wien Jesaja reeds vroeger gezegd had: »Hij zal den dood verslinden tot overwinning, en de Heere Heere zal de tranen van alle aangezichten afwisschen.» En tegenover dien Christus, wiens Godheid hier uitdrukkelijk vermeld wordt onder den naam van Heere Heere, tegenover Hem staat nu in den strijd de sterke. »De Heere Heere zal komen tegen den sterke,» zoo luidt ook onze statenvertaling, Gel. En aan deze vertaling wenschen wij ons hier aan te sluiten. Anderen lezen hier: »De Heere Heere zal komen als een sterke»; weer anderen: »De Heere Heere zal komen met sterkte.» Doch hierover niet langer, M. H. Laat ons zien, wien wij onder dien sterke hebben te verstaan. Er zijn er, die, met het oog op de ballingschap, waarmee de Heere door den mond van Jesaja het volk had bedreigd, onder dezen sterke willen verstaan de vervolgers en verdrukkers van het Joodsche volk toenmaals en in het algemeen de vervolgers van Gods kerk op aarde, tegen welke de Heere Heere komen zal om hen te verdolgen en zijne kerk van hen te verlossen.

Doch ofschoon op zichzelf deze verklaring zeer juist is,

Gel., doen wij toch beter met er hier in overeenstemming met onze kanttekenaren den overste dier vervolgers onder te verstaan, hem, in wiens dienst zij staan, en wiens plannen en raadslagen zij als zijne werktuigen uitvoeren. Wij bedoelen Satan, die allerwegen in de Heilige Schrift als den hoofden troonvijand van Koning Jezus bekend staat, en zijne dienst-knechten voortdurend aanzet, om Christus van den troon te stooten, zijn rijk te vernielen en zijn gemeente te vervolgen en te verdrukken.

Hij is het, die hier de sterke wordt genoemd, en die naam, Gel., is niet ongewoon in de taal van Gods Woord. Ook elders spreekt Jesaja van hem: »De gevangenen des machtigen zullen hem ontnomen worden, en de vang des tirans zal ontkomen." En gij kent immers het beeld, dat onze Heiland gebruikte, toen Hij zeide: »Of hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen en zijne vaten ontroofen, tenzij dat hij eerst den sterke gebonden hebbe; en alsdan zal hij zijn huis berooven." En zoo op meer plaatsen in de Schrift wordt aan Satan sterkte, macht en geweld toegeschreven, ja, wordt hij zelfs vergeleken bij een leeuw, die zijne prooi zoekt te verslinden.

En geen wonder, dat hij ook in onzen tekst de sterke genoemd wordt. Immers, hij is een gevallen engel. En van de engelen leert ons de Schrift, dat zij een bovenmenschenlijke kracht bezitten. Lees er slechts de beschrijving bij den profeet Ezechiël van, die ze ons afbeeldt door de vurige raderen, en wat de apostel Petrus ervan zegt in zijn 2^{den} brief, namelijk dat de engelen in sterkte en kracht meerder zijn dan de heerlijkheden. Daarom ook zingt David: »Looft den Heere, zijne engelen, gij, krachtige helden, die zijn woord doet!" o, Gel., wij hebben van lieverlede zulk een onware voorstelling van deze dingen gekregen. Onwillekeurig denken wij bij den engel aan iets liefs en teeders, daar men zoo vaak een kind of ook een beminnelijk persoon met dezen naam betitelt. Maar de schriftuurlijke voorstelling is die van iets machtigs en grootsch. Eén engel sloeg honderd vijf en tachtig duizend man van het Assyrische leger, en een tweetal engelen waren instrumenten in Gods hand om Sodom en Gomorra te verderven. En evenals bij een mensch door de zonde de vermogens en krachten niet verloren gaan, maar in het tegendeel omslaan, zoo ook bij een engel en bij den Satan.

Neen, de Satan had niets van zijn vroegere uitnemende kracht verloren; nog was hij dezelfde machtige vorst; maar waar hij vroeger stond in dienst des Heeren met zijnen wil, daar staat hij nu tegenover zijn God als de overste van de macht der lucht. De sterke wordt hij genoemd ook om zijn

ontzettende verleidende kracht. o, Gel., wel moet de verleiding sterk zijn geweest, dat Adam, Gods gunsteling en bondgenoot, van zijn Heere en God afviel en tegenover Satan zijn God een leugenaar schold. En wij hebben er misschien wel de ervaring van, met welk een aandrang hij den mensch tot zonde zoekt te verleiden, en door zijn listige taal er ons toe brengt hem te volgen en onzen God te verlaten. o, Inzonderheid de gemeente van Christus weet van die macht des Satans te getuigen. En van den grooten draak, namelijk de oude slang, die genaamd wordt Duivel en Satanas, staat geschreven, dat hij de geheele wereld verleidt. Ja, sterk is hij ook in het grijpen en vasthouden van zijne prooi. Goddelijke kracht is ertoe noodig om hem die prooi te ontrukken; zonder deze blijft men Satans buit, want hij gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zou verslinden. Ook op die kracht van Satan, Gel.! wijzen onderscheidene schriftuurplaatsen, bijvoorbeeld als er zoo dikwijls gesproken wordt van de banden en strikken des duivels, onder welke wij gevangen zijn tot zijn wil. En het is zeker ook met het oog hierop, dat de apostel Johannes zegt: »Die uit God geboren is, bewaart zichzelf, en de booze vat hem niet." En om nu niet meer te noemen, Gel., sterk wordt hij genoemd om zijn vlijtig en rusteloos werken in het belang van zijn rijk. Overal waar Gods naam beleden en de Heere gevreesd wordt, is hij tegenwoordig om er de zielen van den Heere af te trekken en voor eeuwig te verderven. En juist dan, als een volk of een kring verwaardigd wordt om het eens ernstig op te nemen voor de eere van onzen God en van onzen grooten Koning, treedt hij in zijn volle kracht en wapenrusting op, om de gemeente van Christus te vervolgen en de wapenen te haren verderve te bereiden. »Ik kom", zoo luidt zijn woord bij Job, »van om te trekken op de aarde, en van die te doorwandelen." Genoeg, Gel., om u te doen zien, met welk recht de Satan in onzen tekst de sterke wordt genoemd.

De wijze, waarop de strijd tusschen den Heere Heere en den sterke wordt gevoerd, wordt in onze tekstwoorden aangeduid door te zeggen: »De Heere Heere zal komen tegen den sterke." Dit komen tegen iemand duidt in de Heilige Schrift altijd een vijandelijk komen aan, een komen ten strijde, met het voornemen om te verderven. Zoo ook hier, waar de profeet, na de komst van den Messias voorspeld te hebben, en de bekendmaking van die komst door het Evangelie, nu aantoonst hoe die Messias zich in het oprichten van een volk en koninkrijk zou verheerlijken, en alles overwinnen zou, wat zich daartegen zou willen verzetten. Zou Satan dit trachten te verbinde-

ren en trachtte hij ook nu reeds het geloovig Israel te onderdrukken en door twijfel aan Gods beloften dat Israel van den Heere afvallig te maken, »ziet, de Heere Heere zal komen tegen den sterke.” Laat ons in enkele trekken nagaan, hoe en wanneer de Christus den strijd met dien sterke zou aanden.

In de eerste plaats, zouden wij zeggen, zien deze woorden, althans eenigszins, op zijne komst in het vleesch. »Overmits dan de kinderen des vleesch en bloeds deelachtig zijn,” zoo zegt de apostel in zijn Hebreërbrief, »zoo is Hij ook desgelijks derzelven deelachtig geworden, opdat Hij door den dood teniet zou doen dengene, die het geweld des doods had, dat is den duivel.” Door die komst in het vleesch trad de Christus als het ware het strijdperk binnen, en geheel het doel van die komst was des duivels werken te verbreken. Maar ten tweede zou Hij tegen den sterke komen door zijn openbare prediking. Iedere prediking, Gel., van het koninkrijk Gods doet afbreuk aan Satans rijk, want iedere prediking is een overwinning op Satan. En welk een afbreuk voor het rijk der duisternis is het dan, als Christus zelf optreedt in het midden van een booze wereld en van een vervallen Jodendom, om te prediken: »Bekeert u, want nu is het koninkrijk Gods nabij gekomen; staat af van alle ongerechtigheid! Werpt de boeien van Satan verre van u. Zijn juk van uwe schouders af, en mijn juk er weer op, en dan van Mij geleerd, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van harte.” Wij wezen er u zoo-even op, hoe dan juist de werking van Satan op het felst is, als Jezus het meest nabij is. We kunnen dat zien, als de Heere rondwandelt op aarde. Toen is gebeurd wat vroeger en daarna nooit gebeurd is, dat de duivelen persoonlijk in den mensch invoeren. Maar ziet, de komst van Christus tegen den sterke geschiedde nu ten derde ook door het uitwerpen der duivelen uit de bezetenen. Waar Hij maar zulk een armen ongelukkige vond, de Satan moest er uit, zoodat de duivelen zelven zijne komst van verre reeds aanzagen als eene pijniging vóór den tijd. En toen de zeventig tot den Heiland kwamen met het bericht: »Heere! ook de duivelen zijn ons onderworpen in uwen naam,” zeide hij tot hen: »Ik zag den Satan als een bliksem uit den hemel vallen.” De Heere Heere kwam tegen den sterke ook en vooral in zijn lijden en sterven. o, Het scheen voor het oppervlakkig oog, dat Satan triomfeerde, maar het was een triomf als van den koning van Epirus op de consuls van Rome, waarvan hijzelf getuigen moest: »Nog één zulk eene overwinning, en ik ben verloren.” Neen, niet Satan overwon in dat lijden en in dien dood, maar

hij, die gekomen was om Satan den kop te vermorzelen, en die aan het vloekhout riep: »Het is volbracht." Immers, dat geheele werk der voldoening was tegen het rijk van Satan gekant, beroofde hem van een tal zijner onderdanen en deed voor al Gods uitverkorenen het recht en de macht van Satan, die hij door de zonde gekregen had op iederen zondaar, teniet. »Nu is het oordeel dezer wereld," zoo sprak de Heere Jezus met het oog op zijn dood; »nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden." En ten slotte, de Heere Heere is tegen den sterke gekomen inzonderheid na zijne hemelvaart, toen Hij, verheerlijkt aan 's Vaders rechterhand, door de prediking van het Evangelie, door het werk zijns Geestes en door de oordeelen en gerichtten over Satans werktuigen het rijk der duisternis heeft terneergeworpen.

Die strijd van Christus tegen Satan werd met een heerlijk resultaat bekrond.

Heerlijk voor zichzelf, heerlijk ook voor zijn arm, verdrukt volk. »Zijn arm zal heerschen!" zoo gaat onze tekst voort. Christus is overwinnaar in dien strijd. o, Wij zagen het reeds bij een enkelen blik op het kruis, en nu, ook onze tekst maakt er melding van. »Zijn arm zal heerschen!" Evenals wij vaak van de hand des Heeren en inzonderheid van zijne rechterhand gesproken vinden in de Heilige Schrift, zoo lezen we hier van zijn arm, om de macht en mogendheid des Heeren aan te duiden. De arm is dat lichaamsdeel, waar in het bijzonder 's menschen sterkte zetelt, en waardoor hij ook zijne kracht openbaart. Zoo komt het dan ook, M. H., dat wij het oorspronkelijke woord dikwijls door kracht vinden vertaald. En zoo hebben wij het dan ook hier op te vatten van de sterke macht en van de koninklijke heerschappij van den Heere Jezus en is het dezelfde arm, waarvan Jesaja zegt: »Daarom bracht Hem zijn arm heil aan, en zijne gerechtigheid ondersteunde Hem." En van die koninklijke macht staat er, dat ze zal heerschen, dat ze overwinnaresse zal zijn in den strijd tegen Satan. En zoo wijzen dan deze woorden op Christus' koningschap, Hem van God gegeven en Hem metterdaad geschonken door het zitten aan Gods rechterhand. Op het koningschap van den Heere Jezus over zijne kerk op aarde, die Hij krachtens deze verhooging door zijn Woord en Geest bestuurt. Als zulk een heerscher wordt Hij hier voorspeld aan een moedeloos en verdrukt volk tot troost en tot bemoediging. »Uit u zal Mij voortkomen die een heerscher zal zijn in Israël!" zoo klonk het ook uit Micha's mond tegen Bethlehem-Efratha. Ziet, Gel., die heerschappij, Hem door den Vader gegeven, zou

de grond zijn, waarop Hij tegen den sterke zou komen, die Hem deze heerschappij ontrooven wilde.

Zijn arm zal heerschen over de gansche wereld, want alle dingen zijn aan zijne voeten onderworpen. Zoo sluit dat heerschen dus in eene mogendheid boven alles wat groot of machtig schijnt in de wereld, de onderwerping van de wereld door die mogendheid, en een teniet doen van alles wat zich vijandig tegen Hem verzet. Zoo zou Satan overwonnen worden en Christus Koning zijn tot in eeuwigheid. Heerlijk resultaat van den strijd voor Christus zelf!

Komt, nu nog een enkel woord over het heerlijk gevolg voor zijn volk.

Wie vet is, eet en knielt voor Isrels Heer;
 Wie 't stof bewoont, bukt mede voor Hem neer,
 En wie zijn ziel bij 't leven nu niet meer
 Heeft kunnen houden.

Het vrome zaad van die op God betrouwden
 Zal, door zijn kracht, Hem dienen, voor Hem leven;
 Het zal den Heer eens worden aangeschreven
 In 't nageslacht.

Psalm 22 : 15.

»Zijn loon is bij Hem, en zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht.» Dat loon is het loon op het werk van Christus, de kroon op zijn strijd.

We hebben hier te doen met een beeld, geliefden, ontleend aan den krijgsdienst. Het was in oude dagen en wellicht ook nu nog de gewoonte in den oorlog, dat de overwinnaars den behaalden buit in zegepraal voor hun aangezicht lieten heenvoeren. Die buit was het teeken van de overwinning, en was als de voorlooper, die het den volke zou aankondigen: »De overwinning is ons.» Zoo ook in den strijd voor de eere Gods tusschen Christus en Satan. Hij, »die van Edom komt, met besprenkelde kleederen van Bosra, en die de pers alleen getreden heeft,» Hij draagt zijn buit uit den strijd voor zich uit, zijn loon, dat hij met zijn bloed heeft verdiend, zijn arbeidsloon, dat de Vader Hem gegeven heeft voor al zijn werk. En waarin bestaat die buit, dat loon, dat arbeidsloon? Het is het volk van God, van eeuwigheid door Hem verkoren en aan den Zoon gegeven, om het met zijn bloed te koopen en het door zijn Woord en Geest te regeeren. Geliefden, wij worden onwillekeurig hier weer teruggewezen naar den eeuwigen raad Gods, waarin Hij het genadeverbond oprichtte met den Middelaar als het Hoofd der uitverkorenen. En evenals in ieder

verbond twee deelen begrepen zijn, een voorwaarde en een belofte, zoo ook in het verbond, met den Middelaar opgericht, had de Christus zich verbonden aan den Vader tot het groote werk, dat Hij op aarde heeft uitgevoerd, en had de Vader van zijn kant Hem het loon op zijn werk beloofd, waarvan Jesaja elders spreekt, zeggende: »Als Hij zijne ziel tot een schuldoffer zal gesteld hebben, zoo zal Hij zaad zien." En nu gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, heeft God Hem daarom ook uitermate verhoogd, en heeft Hem een naam gegeven boven allen naam. En zoo bestond dan het loon, dat de Heere Christus op zijn werk van den Vader ontving, in de verheerlijking van zijn persoon aan zijne rechterhand en in de koninklijke heerschappij in het vleesch daarboven in den hemel, waarvan we zoo straks reeds spreken mochten; doch ook, en hier komt het nu op aan — want wat is een koning zonder onderdanen? — ook in dat volk des eigendoms, hetwelk Hij uit den bloedigen strijd tegen den overste der wereld nu als een buit voor zijn aangezicht heendroeg, in die kudde, waarvan het volgende vers zegt: »Hij zal zijn kudde weiden gelijk een Herder, Hij zal de lammerkens in zijne armen vergaderen en in zijn schoot dragen, de zogenden zal Hij zachtjes leiden." Ziet, mijne hoorders, als wij in dien zin het loon verstaan, waarvan in onzen tekst sprake is, dan stemt alles in ons tekstverband saam tot een schoon akkoord, dat God de Heere hier aanslaat tot verkwikking voor de zielen van Gods volk door de vingeren van zijn heiligen profeet. En wij willen nu daarmede geenszins de andere opvattingen van deze woorden veroordeelen, maar ons dunkt, dat de meening des Geestes de u bovengenoemde was. En dat loon nu is bij Hem, zooals er staat, en is voor zijn aangezicht. Het is als de kroon, die aan het einde van het strijdperk hangt en die prikkelt tot heiligen, Goddelijken ijver in de handhaving van Gods eere op aarde. Het is als de twee heiren, die Jakob als een herder voor zijn aangezicht deed henengaan, toen hij uit den dienst van Laban naar huis terugkeerde, en waarvan hij zeide: »Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan uwen knecht gedaan hebt; want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden." Dat loon is het heerlijk gevolg van den strijd tusschen Christus en Satan voor al Gods volk.

En nu, ten laatste, die strijd gaat nog steeds voort. Ja, Gode zij dank, wij weten het uit zijn Woord, dat Satan nu met eeuwige banden onder de duisternis wordt bewaard tot den dag des oordeels, wanneer hij in den poel des vuurs

geworpen zal worden. Maar juist, geliefden, om hem het best zijne gebondenheid te doen gevoelen, heeft de Heere hem nu als het ware nog eenig vrij spel gegeven. Wij kunnen het, om een eenvoudig beeld te gebruiken, niet beter vergelijken dan bij een stier, die in een stuk land aan een grooten ketting ligt vastgebonden. Hij kan veel, zeer veel kwaad uitrichten, maar toch, hij ligt gebonden. En dat dit nu ook zoo is met den grooten draak, waarvan Johannes in de Openbaring spreekt, och, geliefden, daarvan weet iedere ziel te spreken, die door genade aan haar verlorenheid voor God is ontdekt. o, Satan werkt er onze oude natuur nog zoo dikwijls boven op, en hij maakt nog zoo vaak een klove tusschen den Heere en onze ziel, en hij werpt nog zoo telkens een nevel voor ons oog en twijfel in ons hart, en niet tevergeefs heeft onze Heiland ons leeren bidden: »Verlos ons van den booze!» Maar geen nood, geliefden, voor eene ziel, die in Christus geborgen is. Hij ligt gebonden. Hij is overwonnen door Hem, die haar Borg en Middelaar is. Zijne kracht is gebroken, en eens, als de Heere haar naam afleest naar boven, dan zal zij ook met Christus over hem triumfeeren. Geen nood, arme en voortgedreven ziel, de strijd gaat nog steeds voort, ook tusschen Christus en het slangenzaad, dat het op uwe ziel heeft aangelegd. o, Op den hoofdpoot is de overwinning reeds behaald, en wat er nu nog is, het zijn slechts schermutselingen, waarvan de uitkomst niet twijfelachtig meer is. Die strijd wordt voortgezet, ook tusschen Christus' kerk en de wereld, die in het booze ligt. Wie nu tot die kerk behoort, wordt door den Heere opgeroepen ten strijde. Doet dan aan de geheele wapenrusting Gods, en staat dan, uwe lendenen omgord met de waarheid, en hebbende aangedaan het borstwapen der gerechtigheid, en de voeten geschoeid met bereidheid van het Evangelie des vredes; bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs en den helm der zaligheid en het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord. o, Wat is het tuighuis goed voorzien, geliefden, voor Christus' kerk. En de zege in den strijd, Luther zong: »Zij is ons beschoren», want:

Ons staat de sterke Held terzij,
Dien God ons heeft verkoren.

Zoo zal Christus' kerk altijd een strijdende blijven. En dat strijden, zoo het in de kracht Gods geschiedt, is juist het kenmerk, Gel. dat wij door de genade des Heeren verwaardigd worden om trouw te zijn in onze roeping. Waar strijd

is, daar is leven, en waar leven is, daar is hope, en waar hope is, gegrond op de gerechtigheid van Christus, daar is eene kroon weggelegd, onverderfelijk, onverwelkelijk, onbevlekkelijk, die in de hemelen bewaard is voor u, die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid.

»Ziet, de Heere Heere zal komen tegen den sterke; ziet, zijn loon is bij Hem, en zijn arbeidsloon is voor zijn aangezicht." Heerlijke profetie voor dat Israel van den ouden dag, dat naar die komst en naar die overwinning smachtend verlangde, en met Abraham zich reeds verblijdde in den dag van Christus.

Heerlijke profetie voor ons, gemeente van Christus onder den nieuwen dag, die er de vervulling van kent, en de toepassing ervan aan het eigen hart heeft overvonden. o, Dat wij den Heere danken mogen voor dien bloedigen strijd, dien Hij voor ons, arme doemelingen, die wij van nature zijn, volstreden heeft, en Hem smeeken, dat Hij nu ook ons aangorde met kracht uit de hoogte, om staande te mogen blijven in den strijd tegen Satan, zonde en wereld. En dat wij toch onszelven nauw onderzoeken, of wij in den strijd, waarvan wij spraken, wel aan de zijde van Christus staan. Het kan soms zoo schijnen te zijn door allerlei oorzaken, Gel., doordat wij Hem uitwendig met den mond belijden, doordat wij tot zijne kerk behooren, doordat wij voor het oog der menschen ook voor zijn eere strijden. En het kan ook onszelven somtijds zoo toeschijnen, doordat wij meenen Hem toe te behooren, en de kloppingen van ons geweten voor het zaligmakend werk des Geestes houden.

Maar o, dat wij onszelven en elkander toch niet bedriegen! Aan Christus' zijde en tegenover Satan staan inderdaad alleen zij, die tot dat loon Christi behooren, dat Hij van den Vader ontvangen heeft, die Hem door een oprecht geloof zijn ingeplant en daarom ook deelen in de victorie, over Satan behaald. Moge Gods Geest ons nu maar ontdekken, hoe het met een iegelijk van ons staat. Wie openlijk aan Satans zijde nog tegen den Heere Heere strijdt, zijn ondergang is vast besloten, zoo hij zich niet bekeert, »want de Heere Heere zal komen tegen den sterke"! o, Met welk een ontfermend en lankmoedig God hebben wij toch te doen. Ofschoon de zondaar in zijne dwaasheid tegen den Heere wil strijden aan Satans zijde, en het dus volkomen rechtvaardig was, dat de Heere hem terstond vernielde en voor eeuwig in den poel van verderf wierp, toch hebben 's Heeren barmhartigheden nog geen einde genomen en komt Hij tot zondaren door zijne dienstknechten, om hun te bidden hunne vijandschap af te leggen en zich met Hem te laten verzoenen. Mogen alle onvernieuwden van hart in

ons midden door den Heiligen Geest daarbij dan worden bepaald! En is de keuze nog onbeslist tusschen Christus of Satan, o wij denken dat ze nog onbeslist is, maar laat ons niet onszelven misleiden, ze is reeds beslist en wel tegen Christus en vóór Satan. Vóór Christus moet ieder partij kiezen. Wie niet wil kiezen, heeft reeds gekozen. Wie niet vóór Hem is, is tegen Hem. Wie niet vergadert, die verstroot. De keuze is altijd beslist, Gel.! o, Zij ons bede tot God: »Heere, geef Gij ons genade, om de rechte keuze te doen en genade om bij die keuze te blijven.»

En hebben wij mogen zien, dat wij van nature Satans dienstknechten zijn, en dat wij doemschuldig staan tegenover den Heere, en mochten wij dat zien met een zielesmart en droefheid naar God, o als dan de Satan komt met zijne aanvechtingen en ons ontnemen wil wat wij van God ontvangen hebben, richten wij dan het oog des geloofs op de overwinning, door Christus behaald. In Hem zijn wij meer dan overwinnaars, Hij heeft de slang den kop vermorzeld en zoo getriumfeerd, en de kroon bloeit Hem nu op het hoofd; en als wij in Hem gelooven, in Hem leven, in Hem strijden tegen den duivel, dan is ook ons eene kroon weggelegd, maar eene kroon om ze neer te leggen aan de voeten van Hem, die op den troon zit, en van het Lam, dat geslacht is. Amen.

Gij hebt weleer van hem, dien Gij geheiligd hadt,
Gezegd in een gezicht, dat zooveel troost bevat:
„Ik heb bij eenen held voor Isrel hulp beschoren,
Hem uit het volk verhoogd; hem had ik uitverkoren.
k Heb David, mijnen knecht, mijn gunsteling, gevonden,
En hem met heilge zalf aan Mij en 't rijk verbonden.

'k Heb eens gezworen bij mijn eigen heiligheid: —
Zoo Ik aan David lieg', zoo hem mijn woord misleid! —
Zijn zaad zal eeuwig zijn, zijn troon zal heerlijk pralen,
Zoo duurzaam als de zon, zoo glansrijk als haar stralen,
Bevestigd als de maan; en aan des hemels bogen
Staat mijn getuige trouw te schitteren in elks ooggen.”

Psalm 89 : 9 en 15.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

L.

GELASTERD.

DOOR

F. P. L. C. VAN LINGEN,

DIRECTOR VAN HET GYMNASIUM TE ZETTEN.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

o Heer! doe Gij mij recht;
Ik wandel als uw knecht
En vind mijn lust in uw gebod.
Ik blijf op U betrouwen,
Op U, mijn Rotssteen, bouwen;
Ik zal niet wanklen, groote God!

Beproof vrij, van omhoog,
Mijn hart, dat voor uw oog,
Alwetende! steeds openlag.
Doorzoek mij, toets mijn gangen,
Doorgrond al mijn verlangen
En stel mijn oogmerk in den dag.

Psalm 26 : 1 en 2.

Als de dorpeling de straten van hoofd- of hofstad doorwandelt, om, zooals de Vlaamsche dichter zong, »jeugd en grijsheid, fluweelen eelmanskleed en beedlaarspij, onwetende eenvoud en eenvoud'ge wijsheid, daarhenen te zien vlotten zij aan zij,» of als hij de paleizen der trotsche grachten heeft verlaten om de woningen te zien, welke dien naam niet mogen dragen, maar eer dien van holen, dan roept hij onwillekeurig uit: »Wat al onderscheid in het lot van menschen en menschen!» o, Ik weet het wel, dat die zijden gordijnen vaak liegen, en achter hardsteenen gevels vaak meer wordt gezocht dan achter leemen wanden, maar toch, hij, voor wie de aarde het laatste en het hoogste is, moet wel over onrecht, over onbillijkheid klagen. Duizenderlei maakt scheiding tusschen meerder en minder: wetenschap en kunst, beschaving en ontwikkeling, geld en eer en genot en wat niet al. En toch, als wij de torens der

steden of de heuvelen daarbuiten bestijgen en naar dit aardsch gewemel zien, dan wordt dat onderscheid al minder en minder zichtbaar; al wat daar is aan onzen voet, wordt o, zoo klein. Maar nietiger nog als onze geest zijne bergen beklimt en van Zions hoogten op het aardse nederziet. Eén groote scheiding tusschen menschen en menschen heeft dan nog maar beteekenis. Een scheiding, veroorzaakt door het nederdalen van die eeuwige Steenrots in het midden van de menschenstroomen, van Hem die, tot een oordeel in de wereld gekomen, de massa's dwingt tot scheiden naar rechter- of linkerzij. Er is maar één groot onderscheid, Christus of Belial, geloof of ongeloof, bekeerd of onbekeerd.

Aan de eene zijde het koninkrijk der hemelen met den Koning der eere, het Lam van God, en als onderdanen van dat rijk de Paulussen, als een brandhout uit het vuur gerukt, en de Timotheïssen, langs stille wateren op de liefelijkste weiden Gods geleid. Met de kerken van den Nieuw-Testamentischen tijd zijn één de kerken des Ouden Verbonds; de Davids, wien veel is vergeven en die veel hebben liefgehad, met de Obadja's, die van der jeugd aan den Heere hebben gediend.

Aan de andere zijde het rijk der hel met zijn vorst der duisternis, en al zijn gehoorzame dienaren, die de gevangenen vullen, maar ook de braven en eigengerechtigden, die ontzaglijk groote menigte, allen, die nooit zondaars zijn geworden voor God.

Het staat niet op ieders gelaat te lezen wie hij is; de onderscheiding der geesten is niet aller gave, en wie zal kunnen zeggen, dat hij de grenslijnen steeds duidelijk ziet? In de staatsiekoets zit vaak de man vol smarten en achter den kruiwagen gaat een blijmoedig hart. In de prachtige huizen is de schuldenlijst vaak o, zoo groot, en in de schamele woning de naarstig bewaarde schat. Niet wij, menschen, weten het steeds wie Gods kinderen zijn, de goede Herder alleen kent de zijnen. Maar waar ook dat koninkrijk en op wat wijze het naarbuiten treedt, steeds is het midden in den strijd. Die beide rijken staan onverzoenlijk tegenover elkander, alle bergen der aarde en alle wetenschap der menschen dempt de klove niet, want tusschen het slangenzaad en het zaad der vrouwe is een vijandschap gesteld door God zelf. Botsing, strijd, zijn tot geen anderen prijs te mijden, dan dat het licht onder de koornmaat wordt gezet. Halve vroomheid kan in verband met de wereld leven. Doe af van den vollen raad Gods, en omkleed het overschot met menschelijke wetenschap, en men dweept met uwe scherpzinnigheid; maar predik in

eenvoud wat zoo schoon op de lippen van Gods eenvoudige kinderen ligt: »God op het hoogst vereerd, de mensch op het diepst verneerd,» dan staan alle machten der wereld op, om uwe stem te dooven. o, Er is wel genade Gods in bijzondere mate noodig, om een getrouw getuige te zijn, en te blijven bij de belofte: »Ik heb mij voorgenomen niets te weten, dan Christus en dien gekruist.» En toch, het is heerlijk niets af te doen van het Woord, heerlijk ook om den wille van Christus smaadheid te lijden. Wie uwer niet onbekend is met hetgeen in de gemeenten op het gebied van Gods koninkrijk en kerk voorvalt, dien verwondert het niet, dat deze gedachte mij vervult, nu het mij door Gods genadige beschikking wordt vergund in uw midden van deze gewijde plaats te spreken. Leide de Heere mijne gedachten en uwe bepeinzigen, Hem tot eere!

Gelijk wij gelastert worden, ende gelijk sommigen seggen dat wij seggen.

Rom. 3 : 8.

Indien een Saulus van Tarsen den weg van het Joodsche Sanhedrin had willen, of laat ik liever zeggen had kunnen, volgen, indien Gods genade hem niet te sterk ware geworden, wat groots en heerlijks zou dan voor hem onbereikbaar zijn geweest? Een geest zoo groot, zulk een rijkdom van verstandelijke en van redenaarsgaven, zulk een werkkraft, hoe hoog hadden ze hem kunnen doen klimmen in Joodsche eer! Maar door Gods genade heeft hij dat alles leeren schade en drek achten om de uitnemendheid Christi, en ook achter zijnen naam kunnen wij dergelijke woorden schrijven als hijzelf achter dien van een Mozes schreef: »Door het geloof heeft hij geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben, achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte, want hij zag op de vergelding des loons.» Al die eer en dien rijkdom, hem voorgesteld, heeft Paulus laten varen, omdat hij niet anders kon, en hij heeft er een leven voor geruild, vol van smaad en lijden.

Van den Zone Gods, het Lam, ter slachting geleid, dat hij in den geest zag, heeft de profetenkoning geschreven: »Toen werd Hij verdrukt, doch Hij deed zijnen mond niet open;» in den lijdenden en zwijgenden Paulus zien wij het heerlijk, hoe de sappen van den wijnstok in de rank kunnen

doortrekken, en de Geest Gods den discipel aan den Meester gelijkvormig maakt. Hoe zelden komt er een klaagtoon van die lippen! Hij is de levende, die niet klaagt dan over eigen zonde, en liever roemt in de barmhartigheid, hem geschied. De man, wien dagelijks de zorg overviel van al de gemeenten, zorgde het allerminst voor zichzelf, daar hij zijn leven niet dierbaar achtte voor zichzelf. Die zorg der liefde deed hem de schrijfstift opnemen om zijn apostolisch getuigenis te doen vernemen, als hij verre was of in banden, en van eigen toestand of lijden schrijft hij karig, schrijft of spreekt hij alleen, als de eere Gods hem ertoe dwingt.

De optelling van al zijn lijden in 2 Cor. 11 evenzeer als de mededeeling van het wonderbaar gezicht in het volgende hoofdstuk zou in de pen zijn gebleven, ware het niet, dat het hem als het ware was ontperst, en de gemeente te Corinthe hem had genoodzaakt tot eene mededeeling, ingeleid door een: »Ik spreek niet naar den Heere, maar als in onwijsheid,» en besloten met een: »Ik wil veel liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone.» Maar het zijn niet alleen de steenworpen en de geeselslagen, welke den apostel »de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus in zijn vleesch deden vervullen»; hoordet gij niet den droevigen toon, in de woorden van onzen tekst aangeslagen: »Gelijk wij gelasterd worden, en gelijk sommigen zeggen, dat wij zeggen»? Ach, die leer van de volstreckte doemwaardigheid des menschen, die leer der vrije genade Gods, waardoor in Christus een doodschuldige wereld wordt gered, die waarheid, dat op de donkere wolk onzer zonden de Zon der gerechtigheid den regenboog der genade teekent, die wonderzoete en zaligende leer van rechtvaardiging alleen om het bloed Christi, werd zoozeer miskend, zooveel gelasterd, alsof de ongerechtigheden der menschen maar meer moesten worden, opdat Gods gerechtigheid te schooner mocht blinken. Dat doet Paulus niet alleen in verontwaardiging uitroepen: »Dat zij verre!» maar ook in droefheid spreken van de verdraaiing zijner woorden. Hij heeft hier den toon aangeslagen der elegie, waarop straks de hymne mag volgen: »Om niet gerechtvaardigd uit zijne genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is.» De man, die misschien het best van alle geloovigen den geest van Paulus was ingedrongen, teekent bij dit woord aan: »De apostel verwaardigt de roekeloze smaadrede eigenlijk niet met enig antwoord. Deze stelt voor: »Als God door onze ongerechtigheid wordt verheerlijkt en den mensch en zijn leven niets meer betaamt dan God te verheerlijken, dan moet men zondigen tot roem van Hem.» Maar

daartegen zeggen wij dadelijk: Wat kwaad is kan slechts kwaad voortbrengen. Dat door onze zonde Gods naam geprezen wordt, is geen werk van den mensch, maar van God, die als een bewonderenswaardig kunstenaar onze boosheid weet te onderdrukken en naar een andere zijde te wenden, zoodat Hij die het door ons beoogde doel voorbijleidt en tot vermeerdering van zijnen roem dienen laat. Ons heeft God de wijze voorgeschreven, waarop Hij door ons gediend wil zijn, namelijk vroomheid, welke rust op gehoorzaamheid aan zijn Woord. Wie deze grenzen overschrijdt, wil God niet eeren, maar schande aandoen. Wanneer nu deze zijn wil een anderen uitslag heeft, dan is het tot roem van Gods voorzienigheid te rekenen, niet van der menschen boosheid, aan welke het niet staat, om Gods majesteit te verstoren of te bevleken." Da Costa heeft erop gewezen, hoe der Jezuiten leer: »Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome," de revolutiegeest is, die zegt: »Laat ons geweld plegen, het zwaard trekken en brand stichten, om de wereld te zuiveren en de maatschappij te stichten van vrijheid, gelijkheid en broederschap." Van dezulken getuigt Paulus: »Welker verdoemenis rechtvaardig is."

Gij gevoelt, M. H.! dat de ervaringen, welke de belijdende gemeente in dezen tijd heeft, mijne aandacht vestigden op dit woord van den apostel. Waarlijk, Salomo had gelijk, toen hij zeide: »Hetgeen er geweest is, dat zal er zijn, en hetgeen er gedaan is, dat zal er gedaan worden, zoodat er niets nieuws is onder de zon." Vergunt mij dan, dat ik dat woord van Paulus in den mond legge der schare, die de belijdenis der vaderen met haar »Amen" achtervolgt. Vergunt mij, dat ik in de dagen, waarin wij denken aan den smaad en den hoon, den Koning der kerk aangedaan, ook u denken doe, hoe wat aan het groene hout geschiedde, ook nog aan het dorre geschiedt.

I.

Als de vraag voor ons oprijst: »Wat mag de oorzaak zijn van dien haat, waarvan Paulus spreekt, van die tweespalt, dien strijd tegen de van God geopenbaarde waarheid?" dan worden wij naar het paradijs gevoerd, waar het gehoorgeven aan de stem der leugen tegenover het geboden geloof slaan aan Gods getuigenis voor het eerst wordt ontmoet. De mensch kan, als Adams kind, niet anders dan verzenen tegen prikkels slaan. Ongeloof aan, strijd tegen Gods Woord, zietdaar

de hoofdreden, waarom wij ook heden de Paulusklacht hebben aan te heffen. Geliefden! indien God almachtig u in het hart heeft gegrepen en tot het licht zijner genade heeft gebracht, dan zegt gij immers met den prediker uit vroeger dagen gaarne herhaaldelijk: »Dierbare Bijbel, dierbare Bijbel!» en dat niet als van een boek, dat de eerste plaats heeft in de rij van dierbare boeken, maar dat één eenige plaats heeft en onvergelykelyk is, als Gods Woord niet te stellen naast dat der menschen. Is de Gereformeerde belijdenis door Gods genade de uwe, dan is ook voor u het formeel principe der kerk: »De Heilige Schriftuur de eenige regel des geloofs.» Het »Er staat geschreven» is ons het einde van alle tegenspraak. Onder die uitspraken geven wij ons verdorven verstand gevangen. Als aan de voeten van den Heere gezeten, die daarin tot ons spreekt, belijden wij onze onkunde bij het niet begrijpen, vragen wij om licht bij de tegenspraak van het natuurlijk verstand, en drinken wij bij volle stroomen de wateren des levens tot leering, tot vermaning, tot vertroosting, tot zaliging, wateren, vloeiende uit den troon van God, wateren, die bij de leiding des Heiligen Geestes met elke duizend ellen voorwaarts al dieper worden. o, Om daartoe te komen, dat wij dien Bijbel als het Woord Gods, als onomstootelyk en onaantastbaar erkennen, moeten wat bergen van menschelijken hoogmoed worden omgeworpen. Wie zich meester waant, wordt bezwaarlyk discipel; wie dweept met het menschelyk verstand, laat zich zoo moeielyk als een kindeke leeren.

Is het wonder, dat tegen dit Woord Gods met zijn strenge eischen zich alles verzet wat zinnelykheid liefheeft; dat van dit Woord, dat den mensch in de diepte des stofs nederlegt, de hoogmoed zich afkeert; dat van dit Woord, dat niet is naar den mensch, de wetenschappelyke wereld niet weten wil? Hoe zou zij zich niet ergeren aan dat: »Voor de wijzen en verstandigen verborgen»; aan dat: »De natuurlyke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn»? Zoolang nog de Heilige Schrift slechts Gods Woord bevat, is de mensch in zijn eere, want hij is het dan, die bepalen zal wat Gods Woord is. Zoolang het ontleedmes der kritiek nog kan worden gehanteerd om af te snijden, wat de wetenschap veroordeelt, is de menschelyke eer gered; zoolang nog kan worden toegegeven, om voor mythe of legende te verklaren, en het aan het schepsel staat, in historie slechts een onware omkleeding eener gedachte te zien, zoolang mag de Bijbel eene plaats behouden. Maar neen, dat mag niet toegegeven! »Geen klauw zal achterblijven!» zeide Mozes tot Farao; »Geen tittel of jota geven wij prijs!» zoo moet ons woord zijn, omdat Gods

Heilige Geest in onze harten getuigenis geeft, dat deze dingen uit God zijn. En als de Jeremia's dan staan, om al de woorden des Heeren, huns Gods, met welke de Heere, hun God, hen gezonden had, tot het gansche volk te spreken, dan spreken de Azaria's en de Johanans en al de trotsche mannen tot hen: »Gij spreekt leugen, de Heere, onze God, heeft u niet gezonden om dat te zeggen,» en de Zedekia's slaan de Micha's op het kinnebakken.

Zijt gij waarlijk tot het licht des eeuwigen levens gekomen, dan legt gij reeds hier de kroon aan 's Heeren voeten neer; zijt gij door Gods Geest in de Gereformeerde belijdenis ingeleid, dan is het materieel principe der kerk ook het uwe: »Gods vrije genade de eenige grond der zaligheid.»

o, Mijne broeders en zusters! dat wij tot dat heil zijn gekomen, het was, niet waar, omdat onze namen geschreven stonden in het boek der Godsgedachten, omdat Christus voor ons zijn dierbaar bloed stortte, omdat de Heilige Geest ons tot zijn tempel verkoos. Ware ook maar één zucht tekortgekomen aan het werk des drieënenigen Gods, één zucht, dien wij hadden moeten toevoegen, het ware voor eeuwig verloren geweest. Dat druischt in tegen het Godsbegrip van hen, die zich eene rechtvaardigheid Gods hebben gedacht, geschoeid op mensche-lijke leest, en tegen de meening van hen, die den apostel het »Wij kennen ten deele» weigeren na te zeggen, omdat het verband van mensche-lijke verantwoordelijkheid en verkiezende genade Gods niet onder het bereik hunner logica valt.

Christus' lijden en sterven mag een zoendood blijven, aan bovennatuurlijke inwerking tot gelooven mag plaats worden geruimd, als ten langen laatste toch aan den mensch maar de keuze, de beslissing, blijft, als, al is het dan ook nog zoo weinig, dat uiterst geringe maar aan 's menschen zijde wordt gesteld, zoodat van dat uiterst geringe, van dat willen, het mag afhangen, of hij behouden wordt of verloren gaat, ziet, dan is tenminste 's menschen hoogmoed gered, want de laatste beslissing bleef aan hem. Hij heeft eindelijk gewild. Maar niets mag worden losgelaten van dat: »Gods vrije genade alleen.» Gevoelt gij het niet, het is hier niet een neven-leerstuk, maar de vraag: God of de mensch? De Heere God drieëinig, de alles werkende, de alles beslissende, de alleen zaligende, of niet! En daarom geven wij geen letter prijs. Niet het minste van 's menschen werk of macht of wil nevens de genade, niets van den mensch als hulp aan Christus, den eenigen naam, toegevoegd! Wij zeggen met Gods Woord in Jeremia: »Heere! Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geweest, en hebt over-

mocht!" en in Jesaja: »Wij dwaalden allen als schapen, doch de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen."

Hooren wij den Heere bij Ezechiël: »Als Ik u voorbijging, zoo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: »Leef!" ja, Ik zeide tot u in uw bloed: »Leef." Als Ik u voorbijging, zoo dekte Ik uwe naaktheid; ja, Ik zwoer u en kwam met u in een verbond, en gij werdt de mijne. Ik wiesch u met water, Ik spoelde uw bloed af en zalfde u met olie, Ik bekleedde u met gestikt werk en versierde u met sieraad!" dan buigen wij ootmoedig het hoofd, en zeggen: »Ja, Heere! zoo is het." In dat geloof vinden wij zaligheid, en van alle zangen des hemels, die ons wachten, kunnen wij geen ander refrein ons denken, dan dit: »Gij hebt ons Gode gekocht met uw bloed."

Zijt gij waarlijk Gereformeerd, dat is: u buigende onder het Woord des Heeren, dan erkent gij wat Paulus zoo schoon aan de gemeente te Efeze leert, dat Jezus Christus is het eenig Hoofd der gemeente; dan zegt gij uw »Amen" op 's Heeren eigen woord: »Eén is uw Meester, namelijk Christus." Dan weet gij ook in Hem tot vrijheid geroepen te zijn. Gaat, geliefden! den weg van Rome op en duldt bij dat eerste, dat Christus zijne macht den menschen heeft afgestaan, dat de Heere zijn wetgevende, rechtsprekende en besturende macht heeft overgedragen aan een paus-synode, men zal u omhelzen; maar verworgen zal men u, als gij in Gideons taal spreekt: »Noch synode zal over mij heerschen, noch provinciaal, noch classicaal bestuur zal over de kerk van Jezus heerschen; de Heere zelf zal over u heerschen." (Richt. 8 : 23) Buigt u onder reglementenbundels, jaar op jaar al meer in omvang geworden, reglementenbundels buiten Gods Woord om, en men wil u wel het woord laten: »Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen"; maar spreekt zelfs niet van »onderwerping, voorzooverre niet strijdig met Gods Woord"; zegt veel minder (Mark. 7 : 13): »Gij maakt Gods Woord krachteloos door uwe inzetting, die gij ingezet hebt, en vele dergelijke dingen doet gij"; of zonder eenigen vorm van proces of verhoor of vermaning zijt gij voor den synodaal als de heiden en de tollenaar.

Maar wij laten Hem de eere niet ontrooven, die van God ons ten Koning is gegeven, noch vergeten het woord: »Staat dan in de vrijheid."

Men zegt, dat in oude tijden een vrijgeboren Romein t midden van wreede martelingen ten doode toe niets anders riep dan: »Ik ben een Romeensch burger", en met die woorden

op de lippen stierf; onder allen druk der kerke Gods zal haar woord zijn: »Christus Jezus heeft ons vrijgemaakt», en al ging het ook ten doode, dan zou de Heere God den ouden martelaarsmoed weer doen herleven, en onze dagen zouden herhaald zien, dat temidden van alle smart nog de prediking werd gehoord: »Geen andere Koning der kerke dan Jezus Christus alleen.» Neen, geliefden, geen lust tot losbandigheid, geen stijfhoofdigheid of haat bezielt ons, maar het gebod van onzen God verbiedt de knie voor een Haman te buigen; de eere van onze Liefde weerhoudt het beeld in Dura's dal te aanbidden, al is het hoog verheven en van goud, al gaat het ook onder veder- en citerspel!

Geliefden! wilden wij ook maar iets afdoen van dat »de gansche wereld verdoemelijk voor God», iets afdoen van het alles bedekkende en betalende van Christus' sterven, iets afdoen van de alles overwinnende, de onweerstaanbare macht des Heiligen Geestes, iets van dat »Gods vrije genade», iets van dat »God Souverein», ook maar aan één enkelen klank gehoorgeven van het duivelenwoord in Eden: »De mensch zal als God zijn», dan was de vrede gesloten; maar neen, wij mogen niet, wij dulden den zuurdeesem der wereld niet. Geen draad en geen schoenriem van den buit uit het Siddimdal. Geen vrede ten koste der waarheid. Als het dan moet, dan maar strijd, maar in het hart blijve eeuwig leven: »Gode en zijnen Gezalfde alleen de eer!»

Al zie ik zelfs een leger mij omringen,
 Nog vrees ik niet; 'k verlaat mij op den Heer;
 Al wil men mij door eenen oorlog dwingen,
 'k Leg mij gerust, hierop vertrouwend, neer.
 Deze éene zaak heb ik begeerd van God,
 Daar zoek ik naar, dit zij mijn zalig lot:
 Dat ik, zoolang mij 't levenslicht bescheen,
 In 's Heeren huis mocht wonen hierbeneên!

God zal mijn hoofd nu boven 's vijands benden
 Verhoogen; dies wil ik, met blij geschal,
 In zijne tent het offer opwaarts zenden,
 Daar psalm en lied zijn lof vermelden zal.
 Verhoor, o Heer! toon mij een gunstig oog;
 Ik zal mijn stem verheffen naar omhoog;
 Verhoor mij toch, bewijs mij uw genâ,
 En antwoord mij, die voor uw aanzicht sta!

II.

Zoolang wij hier in deze wereld leven met haren Godevijandigen, haren menschenverheerlijkenden zin, zal de gemeente Gods, die vrijmoedig en onbewegelijk den raad Gods belijdt en verkondigt, met Paulus moeten zeggen: »Gelijk wij gelasterd worden en sommigen zeggen, dat wij zeggen." Het kan niet anders, want de natuurlijke mensch, hoe wetenschappelijk overigens, begrijpt de dingen niet van het koninkrijk Gods. Dat is een smart, het meest, waar dat de ervaring is omtrent hem, wien wij zoo gaarne de broederhand zouden reiken. Indien dat ook uwe smart is, dat ik u dan herinnere aan het woord, door een Petrus (I, 4 : 12) geschreven: »Geliefden! houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame. Maar, gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, alzoo verblijdt u." De lijdensweken herinneren u telken jare wat aan uwen Zaligmaker is aangedaan. Onze Heiland had gezegd, doelende op den tempel zijns lichaams: »Breekt dezen af en Ik zal hem in drie dagen weder oprichten"; maar valsche getuigen lasterden en zeiden, dat Hij gezegd had: »Ik kan den tempel Gods afbreken en in drie dagen opbouwen." Bij het bitterst lijden op Golgotha verhief zich nog het spotwoord: »Ha, gij, die den tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos uzelfven." Als de Heere de heiligste getuigenis aflegt en zich op 's hooge priesters eed Zoon Gods en Zoon des menschen noemt, dan is het: »Hij heeft God gelasterd." Als Hij, niet in koningskoets of op witte paarden, maar arm en nederig en gezeten op het veulen eener ezelin, de heilige stad binnengereden is, dan wordt Hij gelasterd, alsof Hij den keizer van Rome naar de kroon stond en den Leeuw van Juda zou willen planten op Romes kapitoel. Zoo is het gegaan met de profeten vóór Hem, met de apostelen en hervormers, met een Paulus en een Calvijn, zoo is het ten huidigen dage, en zoolang de wereld bestaat zal het zoo zijn. In den raad van Israel is plaats voor Farizeër en Sadduceër, maar alleen voor den Christus niet. Herodes de Edomiet en de landvoogd van het wereldbeheerschend volk worden vrienden als het er op aankomt, al is het ook schoorvoetend, den Christus te verdelgen. Zelfs in het oude heidensche Rome was plaats voor elken godsdienst, alleen voor den Christelijken niet. In de herberg der wereld geen plaats voor het kindeke Jezus! Dat dit nog waarheid is, blijkt wel daaruit, dat onder de leerstoelen der heilige godgeleerdheid, door onzen staat onderhouden, alleen voor de volle belijdenis der vaderen geen

plaats is, ja openlijk de uitspraak kan worden gelezen, dat Gereformeerden onbekwaam zijn om te arbeiden op het gebied der hoogere wetenschap. Men bestempelt u met den liefelijken naam van nachtschool en dompers. Als hij, die vroeger blind was, den Heere Jezus gaat belijden, dan geschiedt hem nog naar het woord (Joh. 9 : 34): »Zij wierpen hem uit.» Doch zwijgen wij liever van al die lage scheldwoorden, van al dat berooven van goederen, dat uitwerpen en afsnijden. Wij prikkelen door die optelling uw gevoel niet; het is bezwaarlijk genoeg om inplaats van een: »God zal u slaan!» een: »Heere, vergeef het hun!» in het harte te houden. Dit alleen: Vertrouwt u, geliefden! want alzoo hebben zij niet alleen de profeten, maar ook uwen Heiland vervolgd. Vertrouwt u, zoo herhalen wij, want uw God brengt uit het kwade het goede voort.

Als de notenboom geen vrucht wil dragen, dan wordt hij dikwijls door de landlieden zoo geslagen, dat gij de stukken der takken hangen ziet, en den bast hier en daar ziet afgescheurd. Die kastijding levert vruchten op. Of als in den appelhof de boom te welig groeit en daardoor takken en bladeren wel overvloedig tevoorschijn treden, maar niet datgene, waarom het den eigenaar te doen is, dan moeten insnijdingen plaats hebben, opdat de boom sappen verlieze. Zoo moet ook Jeschurun, d. i. de rechtvaardige, »als hij vet wordt en achteruitslaat en God laat varen, die hem gemaakt heeft, en den Rotssteen zijns heils versmaadt,» (Deut. 32 : 15) geslagen worden; en God bezigt daartoe nu Kanaänietische volken, straks Assyrië of Babel. Als een Paulus zich op de uitnemendheid der openbaringen verheffen zou, dan bewaart de Heere door een doorn in het vleesch hem bij het: »Mijne genade is u genoeg», maar Hij laat ook na den Pinksterdag om diezelfde reden de vervolging los. Bij een Job, den rechtvaardige, is eigengerechtigheid verborgen in het hart. Jehova, zijn Heelmeester, wil die zonde naarbuiten doen treden en de taal van roem: »Och, of ik wist, dat ik Hem vinden mocht, ik zou mijn mond met verdedigingen vervullen!» (23 : 3 v.v.) veranderen in: »Ik verfoei mij, en ik heb berouw in stof en asch.» Daartoe laat Hij den duivel, den aanklager der broederen, den leugenaar van den beginne, tegen hem los. o, Heerlijk kruis, waar het hem brengt tot een: »Met het gehoor des oors heb ik u gehoord, maar nu ziet u mijn oog.» Bij zoo menigeen heeft ook de lastering der wereld geleid tot nauwlettender waken tegen den schijn ook des kwaads; zoo menigeen, ik weet het, tot dieper onderzoek geleid om de zaak des Heeren duidelijker te mogen verstaan en bekend te maken. En o, hoe dikwijls werd het

mij duidelijk, dat God de Heere juist mannen, die Hij op de voorposten zet, die smartelijke ervaringen geeft, om hen klein te houden, om den gevaarlijken hoogmoed des harten te fnuiken. Weest getroost, want uw God zal u vertroosten! Het gekastijde en berouwvolle kind drukt Vader te inniger aan het hart. Een »Hebt goeden moed!» wordt in de ure van druk den apostel gegeven. Het woord wordt bewaarheid: »Wie ulieden aanraakt, raakt ook mijn oogappel aan,» en de vertroosting Gods zijn niet te klein. Satan kan bij een Job niet verder gaan dan God toelaat, en zijn plagen heeft ras een einde. Egypte mag een tijdlang een harde opvoeder zijn van Gods volk, maar straks is de ure der verlossing. Egypte mag najagen, maar de wolkkolom breidt zich uit en stelt zich als een muur tusschen Gods uitverkoren volk en den vijand. Deze zou eerst God almachtig moeten uit den weg ruimen, vóór een hand aan Israel kon worden geslagen. Zóo veilig is dat volk van God. Vertrouwt u dan, of neen, »verblijdt en verheugt u», het zijn de eigen woorden uws Goddelijken Meesters, »want alzoo hebben zij vervolgd de profeten, die vóór u geweest zijn.»

III.

Het is dikwerf plicht, gelijk onze Heiland voor het Sanhedrin deed, te zwijgen op alle woordverdraaiing; maar ook soms is spreken plicht, gelijk voor den apostel op de beschuldiging tegen zijne leer der vrije genade, in ons teksthoofdstuk. En waar zou ik dan aanvangen en waar eindigen, als ik alle beschuldigingen wilde weerleggen? Vooraf ga, dat er zijn, om wier wille de gemeente Gods wordt gelasterd; maar als wij het water eener bron willen beoordeelen, dan onderzoeken wij niet dat, wat aan onreine invloeden een tijdlang blootstond, of wat voortstromdend allerlei slijk en modder in zich opnam; — wij nemen het water, als het pas frisch uit de fontein is opgeweld. Laat mij u een drietal mannen noemen, aan wier leven en werk wij mogen toetsen, wat van die beschuldigingen tegen de leer der vrije genade waar is, een Paulus, een Augustinus, een Calvijn, mannen in den tempel der Gereformeerde belijdenis, wat een Boaz en Jachin voor den tempel te Jeruzalem waren. En als ik nu na die namen herhaal, wat ik straks reeds zeide: »Wij, die de belijdenis der vaderen liefhebben, wij worden van de baan der wetenschap gewezen als de school, die alle licht schuwt,» kunt gij dan den glimlach weerhouden over zooveel onkunde? Wie van alle apos-

telen heeft uitgeblonken als man van geleerdheid, van veelomvattende kennis; wie had een scherpen blik, een diep doordringend verstand, als Paulus, die ons Rom. 9 heeft geschreven? Van Augustinus heeft een niet lang ontslapen hoogleeraar getuigd, dat hij »in alles uitging van God, ijverde voor de vrije genade, de bovennatuurlijke werken des geestes, de verkiezing der geloovigen ten eeuwigen leven en Gods ondoorgrondelijk welbehagen als eenigen grond der zaligheid." En van dienzelfden man getuigt hij: »Geen enkele hoek bijna van den uitgestreken akker der wetenschap, of deze is door hem met noesten ijver bebouwd." En zeker, grooter geleerde en dieper denker heeft zelden de kerk kunnen aanwijzen, dan den man, die aan Gods vrijmachtige genade de eer van 's menschen behoudenis gaf, den hervormer, naar wiens naam ook wij worden genoemd, wien door een vertrouwbaar beoordeelaar, door Melancton, de toenaam van »theoloog bij uitnemendheid" werd gegeven. Ik zie het, u zweven bekende namen op de lippen, God lof! de Heere wil nog heden ten dage die beschuldiging te schande maken.

Ik kom tot een tweede beschuldiging, die van hoogmoed des harten. Bij het »wij uitverkoren", »wij het volk Gods", valt de ootmoed weg. Zou het waarlijk zoo zijn? Maar van wien is dan het bekende: »Ik ben een voornaamste der zondaren"? Van wien dat andere: »Het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, doe ik"? Van wien die diepe klaagtoon: »Ik, ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods"? Of gaan wij voort tot dien anderen en lezen wij de confessies van den boeteling. Of betwijfelt gij de waarheid van den belijder? Op een sterfbed huichelt men niet. Ziet, daar sluimert met een miserere van David op de verbleekende lippen een Augustinus zachtkens in. Ik leid u naar een andere stervenssponde, waar, zooals Beza zegt, »weenende kinderen staan bij het sterfbed van hem, die voor allen een vader was geweest." En zijn het nu woorden van den hooggevoelende of van den ootmoedige, als gij hoort: »Wat mijzelfen aangaat, ik wil u nogmaals gebeden hebben, dat gij al mijne zwakheden vergeeft. Ik belijd ze gaarne en zonder terughouden voor u allen, gelijk ze Gode en zijnen engelen bekend zijn"?

Toen de opstellers van onzen catechismus de leer der rechtvaardigmaking alleen uit het geloof neerschreven, wisten zij wel, wat lastering zich tegen die leer verhief, en dit gaf hun de vraag in: »Maar maakt deze leer geene zorgeloze en goddelooze menschen?" Goddeloos? Alsof niet juist het zich gered weten tegen verdienste, alleen uit genade, de tranen

der dankbaarheid zou doen vloeien, niet het: »Ik heb gezworen en zal het bevestigen" een David zou doen nazeggen, achtervolgd door de bede: »Och, schonkt Gij mij de hulp van uwen Geest!" Getuigt niet het leven van het u genoemde drietal, dat aan rechtvaardigmaking ook heiligmaking zich bindt? Als gij het leven van een Paulus en Augustinus leest, is daarin niet de bevestiging te lezen van het woord: »Dien veel vergeven is, die zal veel liefhebben"? Of wilt gij niet, dat ik u langer bij dat drietal namen bepaal, hoort dan, wat de prediking van den Christus in het licht der eeuwige verkiezing Gods in de stad van Calvijn heeft teweeggebracht. Tijdgenooten gaven van Genève getuigenis: »Daar wordt in alle tempels en huizen het ware Evangelie verkondigd; daar gaat onophoudelijk een liefelijk psalmgezang op; daar zijn dag en nacht de handen gevouwen en de harten opgeheven tot God, den levenden God." En na honderd jaren werd nog het getuigenis gegeven: »Daar gaan gerechtigheid en liefde hand aan hand." Maar ach, hoe geheel anders werd het, toen de onzedelijke apostel des ongeloofs, anderhalve eeuw na Calvijns dood te Genève geboren, daar bewierookt werd!

Men verwijt ons gebrek aan liefde, gevolg van de harde predestinatieleer. Toehoorders! luistert naar deze woorden: »Die de zonde doet is uit den duivel; want de duivel zondigt van den beginne." (1 Joh. 3 : 8) »Indien iemand tot ulieden komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis, en zegt tot hem niet: Zijt gegroet." (2 Joh 9) »Indien ik kom, zoo zal ik in gedachtenis brengen zijne werken, die hij doet, met booze woorden snaterende tegen ons." (3 Joh. 10) Van wie zijn die woorden, denkt gij? Zeker van dien harden Paulus? Gij vergist u, dat heeft een Johannes, de apostel der liefde, gezegd. Laat mij u andere doen hooren: »Ik zou wel wenschen verbannen te zijn van Christus voor mijne broederen naar het vleesch." »Al ware het, dat ik de talen der menschen en der engelen sprak en de liefde niet had, zoo ware ik een klinkend metaal of luidende schel geworden. De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren, de liefde is niet afgunstig." Gij herinnert u dat hooglied des Nieuwen Testaments. Wie heeft het gedicht? Men zou meenen, dat dit alleen uit het hart kon wellen van den discipel, dien Jezus liefhad. Toch, neen, hij, die zoo dichten kon, was de man van die harde predestinatie, van een Paulus, ook een lieveling van Christus, een uitverkoren vat des Heeren.

Een ander bezwaar noem ik u, mij onlangs met deze woorden genoemd: »Het dwepen der Gereformeerden met en reprimanderen van den tijd vóór twee en een halve eeuw." Wat

zullen wij daarop antwoorden? o, Ik zou haast den tijd willen terugwenschen van vóór achttien eeuwen, toen het in de gemeente was: één hart en één ziel. Doch laat mij u eene gelijkenis van den Heere herinneren, met deze weinige woorden uitgesproken: »Een iegelijk schriftgeleerde, in het koninkrijk der hemelen onderwezen, is gelijk aan een heer des huizes, die uit zijnen schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.» o, Dit is onze bede, zulke schriftgeleerden te mogen zijn, die de oude dingen van vóór twee en een halve eeuw, de dingen uit den tijd der apostelen, voortbrengen, maar ook nieuwe dingen; niet die de oude omverwerpen of in de schaduw plaatsen, maar die ze versterken, verlichten, aanvullen. Wij keeren terug tot het ware pad op het punt, waar de zijweg is ingeslagen, om van daar opnieuw voort te gaan op de rechte wegen Gods.

Maar indien het vrije genade is, maakt dat niet traag in het benaarstigen? Waartoe gepredikt en aangehouden tijdig en ontijdig? God brengt toch zijne uitverkorenen wel toe. Alsof wij bij een opdracht van onzen grooten Redder traag zouden kunnen zijn! Ziet Mozes. Lang genoeg tevoren heeft de Heere gezegd: »Ik zal Farao's hart verharden"; worden daarom spaarzaam de roepstemmen gehoord? Heeft een Paulus niet uitnemender gaarheid dan al de apostelen, hoewel niet hij, maar de genade Gods in hem? En wie staat niet verbaasd over den arbeid van die beide andere mannen, u genoemd, bij hetgeen een Calvijn in al zijn lichaamszwakte heeft verricht? En nog heden ten dage mag worden gevraagd, hoe één mensch zooveel kan doen, juist daar, waar de Gereformeerde banier hoog omhoog geheven wordt. Is het niet duidelijk, dat de Heere Christus dáar krachten geeft en dáar den ijver aanvuurt, waar zijne genade ook de waarheid recht deed verstaan? De prediker, die niet in zijn hart die waarheid gelooft, redeneert alleen, want hij moet overtuigen; wie aan vrije genade gelooft, predikt niet alleen, maar gelijkt aan dien Nehemia, van wien wij lezen, dat hij bij het verzoek aan den mensch meteen biddende was in zijn hart; en is niet het gebed de hoogste werkzaamheid?

Men beschuldigt van huichelarij. Ik meen veel ten onrechte, soms ook terecht; maar wat dunkt u, zouden valsche bankbiljetten worden vervaardigd, indien er geen echte bestonden? Kiest niet de huichelaar het beste kleet? Hoordet gij ooit, dat een eerlijk man huichelde, dat hij een dief was? Immers, de dief neemt het uiterlijk aan van eerlijkheid. Evenmin huichelt de rechtzinnige het liberalisme, maar omgekeerd. Ligt dus niet de huichelarij juist aan de andere zij?

Het is een najagen, zegt men, van menschengunst. Het tegen-gestelde is waar. De wereld, de zoogenaamde ontwikkelde, de wetenschappelijke wereld, is van de waarheid niet gediend. Wie de wereld en haar eere wil, moet geen Evangelie prediken, moet niet liefhebben, wat geheel tegen de wereld indruischt. »Om menschengunst.” En dat komt van de lippen dergenen, die verdrukken en vervolgen, die ons jagen uit kerken en pastorieën, en wier eigen woeden tegen ons in vereeniging met rechtbank en krijgsmacht bewijst, dat wij zijn geworden »als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel”.

»Verdachtmaken der broederen”, ziedaar een nieuwe beschuldiging. Gij weet het, zij, die buiten onze rijen staan, bekennen het zelve met gevoel van eigenwaarde: »Wij zijn liberaal, wij zijn ethisch of irenisch.” Is het verdachtmaken, als wij die zelfgetuigenissen herhalen? En getuigt het van eerlijkheid en oprechtheid, als men zich die namen als eeretitels toeëigent, maar ze verborgen wil gehouden zien voor de belijdende gemeenten?

»Vasthoudendheid.” Maar die beschuldiging wordt door daden weerlegd. Wat reeds in tal van steden en dorpen in zoo kort tijdsbestek is tot stand gebracht, het getuigt van offervaardigheid; en ik weet het, waar een beroep wordt gedaan op u, Gereformeerden! tot instandhouding van hetgeen tot voorbereiding voor het academisch onderwijs noodig is, voor de geliefde hoogeschool, voor uw vrijgemaakte kerken, voor de bediening des Woords, daar vinden wij uwe harten geopend en uwe handen mild. Broeders, ik bid u, geeft ook ons uw gebed, onthoudt ook ons uwen geldelijken steun niet!

IV.

Maar ik heb op iets anders, iets veel gewichtigers in overeenstemming van onzen tekst bij u aan te dringen. »Lasteren en zeggen dat men zegt.” Ik roep u met al den ernst mijner ziele toe: »Maakt u daaraan niet schuldig”; wát men u aandoet, doet het aan anderen niet. Denkt aan het negende gebod, en hoe onze catechismus dat woord des Heeren uitbreidt; en terwijl gij bidt (Ps. 120 : 2): »Red mijne ziel van de valsche lippen”, zoo bidt ook (Ps. 141 : 3): »Heere! zet eene wacht voor mijne lippen, behoed de deur mijner lippen”

Een tweede woord hiernevens: »Geloof niet lichtvaardig.” Weet gij bij ervaring, waartoe de mensch in zijne verblinding in staat is, bewust of onbewust, bedenkt het: de gezindheid tegen u is ook die van uw eigen natuur tegen uwen naaste.

Wij zijn zoo geneigd van nature geloof te schenken aan het kwade, maar de liefde handelt niet lichtvaardig.

Ik voeg er een derde bij: »Geeft geene aanleiding." Ach, geliefden, het moet erkend, al te veel is dat geschied. Achans in het leger hebben zoo menigmaal een ban teweeggebracht. Waakt en bidt, dat men niet om uwentwil lastere en het bekende: »Leer uit éenen allen kennen!" van 's vijands lippen niet bij u als bij een afgewekene ga. Leeft nauw, leeft teer voor God.

En waar het u onverdiend overkomt, zoodat gij zeggen kunt met een David (Ps. 25): »Doe mij recht, Heere! want ik wandel in mijne oprechtheid," draag daar geduldig naar het voorbeeld van den grooten Meester, die zijn aangezicht niet heeft bewaard voor speeksel en zijn rug gegeven heeft aan de ploegers, die als Hij gescholden werd niet wedschold, en als Hij leed niet dreigde.

Stelt niet lichtvaardig buiten de rijen der vromen. Niet aller bekeeringsweg is als die van een Paulus en Augustinus zoo duidelijk een bewijs, dat het niet is desgenen, die loopt, noch desgenen, die wil, maar des ontfermenden Gods. Hoewel het nog wonder is, dat iemand tot God gebracht zou zijn, die niet ten volle erkent, dat het zijn vrije genade is, zonder eenig toedoen van 's menschen zijde, zoo is toch de liefde lankmoedig, en zegt, dat bij Evangelische bekeering die waarheid, door onze vaders beleden, minder op den voorgrond treedt. Bedenken wij het, gelijk Satan soms een vrome ziel een tijdlang in eene zonde des harten kan gebonden houden, zoo ook soms in eene dwaling des verstands. Merkt gij het niet op, dat soms bij uwen tegenstander onwillekeurig blijkt, dat iets anders op den bodem van het harte ligt, maar het is, alsof, waar het in zijne gevolgtrekkingen als Gereformeerde leer zich zou openbaren, een haastig terugtrekken of een zacht wenden op zijwegen is?

Hoort gij het niet vaak, dat leeraren en leeken gebukt gaan onder de anti-Christelijke hiërarchie, dat zij zuchten onder het bederf der kerk, maar waar van moedig handelen sprake komt, terugbeven? Niet te haastig afgesneden! Het is geen kleine zaak, als al uw eer, als uw betrekking, als brood van vrouw en kinderen eraan hangt! Daar is groote genade toe noodig om het op God alleen te wagen, genade om de zee, om de woestijn in te gaan. Juist het Gereformeerd beginsel, het geloof aan Gods vrijmachtig willen en bedeeien, stemt tot ootmoedigen dank voor onszelven, maar ook tot vergevende en dringende voorbede.

En eindelijk, dit vooral: »Weest niet bevreesd." Laat u niet

aftrekken van de waarheid. Wij zijn menschen. Ach, voor een Simon kan de vraag der dienstmaagd zoo gevaarlijk worden; een Petrus zelfs, die zoo krachtig op den Pinksterdag getuigde, kan zich eene bestraffing waardig maken. (Gal. 2:11 v.v.) Een Barnabas kan zoo gemakkelijk mede worden afgetrokken door anderer veinzing. Geen strijd gezocht, maar ook geen strijd ontweken! Getrouw aan de waarheid! En »de God aller genade, die ons geroepen heeft tot zijne eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, die volmake, bevestigte, versterke en fondeere ulieden. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen!»

Gij spot vergeefs, beschimpende den raad
 Van 't arme volk, dat, midden in de ellenden,
 Naar 's hemels troon gewoon is 't oog te wenden,
 En zich, in zijn' bedrukten jammerstaat,
 Op God verlaat.

Och, daalde 't heil uit Zion spoedig neer
 Voor Israel! Als God zijn volk uit lijden
 En banden redt, zal Jakob zich verblijden,
 En Israel al juichend geven de eer
 Aan zijnen Heer.

Psalm 14:6 en 7.

UIT DE DIEPTE.

LEERRLEDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN

(doleerende).

LI.

FILIPPUS EN DE KAMERLING.

DOOR

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN,

PREDIKANT TE MIJDRECHT.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888

Welzalig zijn de oprechten van gemoed,
Die, ongeveinsd, des Heeren wet betrachten,
Die Hij op 't spoor der godsvrucht wandlen doet.
Welzalig die, bij dagen en bij nachten,
Gods wil bepeinst en Hem als 't hoogste goed
Van harte zoekt met ingespannen krachten.

Ik ben, o Heer! een vreemdling hierbeneên;
Laat uw geboón op reis mij niet ontbreken,
Daar mijne ziel, omringd door duisterheên,
Zoo dikwijls van verlangen is bezweken,
Om U te zien ter Hooge vierschaar treên,
Tot straf van hen, die snood zijn afgeweken.

Ps. 119 : 1, 10.

Gel. hoorders! Reizen, dat is het wat gij in onze dagen bij velen vindt. Reizen, met name in dezen zomertijd. Als gij uw stille woning eens voor korten tijd verlaat, dan ziet gij het wel, hoevele honderden reizen.

Het reizen heeft dan ook in onze dagen iets uitlokkends. Het is voor menigeen een genot.

Gij ziet het reeds aan uw kind. Nauwelijks hebt gij het beloofd, dat het zal uitgaan, of het hunkert reeds ongeduldig naar den bestemden tijd. Het rekent de dagen al uit, die nog moeten voorbijgaan, vóór eindelijk de langverbeide dag zal aanbreken.

o Reizen! reizen! wij doen het allen. Want ieder oogenblik reizen wij voort. Elke dag, dien we beleven, brengt ons een schrede nader tot die groote reis, die reis naar de eeuwigheid, die we allen zullen ondernemen.

o, Mijn medereiziger, verstaat gij reeds, wat dat inheeft? Hebt gij het reeds verstaan, dat die reis voor u welhaast aanbreekt? Weet gij reeds, werwaarts gij voorttrekt? Hebt gij reeds een uitzicht, een welgegronde hope? Reist gij naar een zalig tehuis, of kunt gij u daarvan nog geen reken-schap geven?

Gij moet het toch weten, zeker weten, waarheen gij voortreist. Want al zegt gij nu ook, dat gij het hier zoo goed

hebt, dat gij nog volstrekt niet begeert van hier te gaan; al zijn de pinnen uwer aardsche tent ook nog zoo vast in den grond geslagen; al zegt gij ook, dat het ondankbaar zijn zou hier weg te willen, wjl gij het zoo goed hebt; dat alles baat u niet. Want gij reist voort en steeds verder, zonder ophouden, rusteloos door, naar uw eigen plaats.

Leerdet gij reeds verstaan wat die plaats is? Weet gij reeds, waar gij thuishoort? Want waar uw schat is, daar zal uw hart zijn. En waar is dan uw schat? Is dat reeds een uitgemaakte zaak? Hebt ge door genade reeds den schat gevonden, die eenwiglijk blijft? Werd Jezus uw schat? Dan zijt gij een reiziger, een reiziger naar Zion. En dat toch moet gij wezen, zal het wél met u zijn. Alle Zionskinderen toch stemmen met deze belijdenis in: »Wij zijn gasten en vreemdelingen op aarde.»

Zijt ook gij zulk een vreemdeling geworden? Spoedt ook gij u voort naar de stad, die fundamenten heeft? Dan trekt ook gij voort door de woestijn, waar de Heere u weleens onder de palmen doet nederzitten, maar waar gij toch steeds weer voort moet, om te komen in Kanaän. Het is dan zeker naar uw hart om eenige oogenblikken te vertoeven bij de ontmoetingen op die reize.

Want hij reisde zijnen weg met blijdschap.

Hand. 8 : 39b.

Het is een schoone geschiedenis van Filippus en den kamerling, welke ons de Heilige Geest heeft opgeteekend.

Beiden, zoo geheel vreemd aan elkander in uiterlijke levenswijze, op zoo wondervolle wijze van den Heere samengebracht.

Gij kent immers Filippus, een der eerste diakenen?

Hij was een uitdeeler. Hij deelde den armen. Hij diende ze in trouwe, en zal ongetwijfeld zeer voor hen gestreden hebben. Maar schoon daarin volijverig, hij deelde ook nog iets anders uit dan geld en goed. Hij was een uitdeeler van de verborgenheden Gods. Hij was toch een man vol des geloofs en des Heiligen Geestes. Hij was ook evangelist.

Nu kan het werk des Geestes niet bedekt blijven, al koestert gij ook in ernst het voornemen, om het geheel voor der menschen oog te verbergen. Op 's Heeren tijd wordt het openbaar. Dan maakt de Heere zijne kinderen tot getuigen, getuigen, die er in de wereld voor uitkomen, hoe zalig het is, door Koning Jezus te worden geregeerd.

Zoo was Filippus gegaan naar Samaria, om onder dat ge-

hate en verachte volk den Christus te prediken. Hij achtte zich niet te hoog, om dat volk bekend te maken met den eenigen weg ter zaligheid. En 't was wel volheerlijk, want de Heere werkte daar op majestueuze wijze. Er was menige geopende deur, menig hart werd ontsloten. En al waren er ook tegenstanders, het was voor Filippus een schoon arbeidsveld. Want in Samaria voegde de Heere tot de gemeente, die zalig werden. Zóozeer werd zelfs het werk van den evangelist gezegend, dat er groote blijdschap in die stad kwam. De snoeren waren Filippus daar in liefelijke plaatsen gevallen. Had hij naar den wensch van zijn hart gehandeld, zonder twijfel zou hij daar zijn gebleven, om onder dat volk voortdurend den vollen raad Gods te verkondigen.

Doch voor Filippus had de Heere nog iets anders te doen.

Hij moest van daar. Het geliefde Samaria, waar zij allen hem zoo aanhingen, moest hij verlaten.

De Heere sprak tot zijnen knecht en gaf hem bevel om weg te trekken. Door zijnen engel gelastte de Heere hem: »Sta op en ga heen tegen het zuiden, op den weg, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, welke woest is.»

Dat was plotseling een ommekeer.

Uit dat volkrijke Samaria, waar zoovele liefdebanden hem vastsnoerden, nu naar een woeste plaats te trekken, om in de eenzaamheid te gaan; dat was een weg, voor vleesch en bloed niet begeerlijk.

Gods kinderen ondervinden het steeds. Maar desniettemin zijn deze de heerlijkste en veiligste wegen, als gij van God zelf op den weg geleid wordt.

Zoo moest hij dan naar een woeste plaats. Waarom uit dat volkrijke land naar dat eenzaam oord? Om het werk des Heeren te werken. De Heere geleidt immers de blinden door den weg, dien ze niet hebben geweten. Hij voert hen langs paden, die ze nimmer hadden uitgedacht. Het is dan zoo veilig en gerust, om in het pad des Heeren te mogen treden. Doch de zondaar is in den regel onwillig. De weg des Heeren schijnt hem verkeerd. Als gij uw eigen pad bewandelt, dan alleen zal de uitkomst gewenscht wezen; zoo meent gij in uwe dwaasheid. En zoo wordt het openbaar, dat de dwaze mensch in zijne waanwijsheid steeds het werk Gods wil bedillen.

Nu was het hier voor Filippus, dat hij naar die onbewoonde plaats moest gaan, eene geloofsbeproeving. Was hij thans te rade gegaan met vleesch en bloed, dan had hij gewisselijk gezegd: Maar wat zal ik op dien eenzamen weg doen, waar ik toch niemand zal ontmoeten? Ja, dan ware hij zeker ook

niet gegaan. Doch de Heere had in hem het beginsel der gehoorzaamheid gewrocht. Filippus behoorde tot dat volk, dat voor 's Heeren woord beeft, tot diegenen, die den Heere vreezen. En zoo wist Filippus uit oude geloofservaring, dat de Heere het gewisselijk zou maken. Ja hij ging, hij stond op en trok in het geloof heen, op 's Heeren bevel.

Was het thans nog voor Filippus verborgen, waarom hij naar die woeste plaats moest trekken, kon hij het nu nog niet verstaan, toch geloofde hij, hij gehoorzaamde des Heeren woord. En zoo schittert de geloofsgehoorzaamheid van dezen evangelist hier op heerlijke wijze. Als eene ster, die haar liefelijk licht in den nacht doet stralen, blinkt zij hier. Zij is eene lichtbaak voor menige ziel, die in het donker verkeert.

Het echt, levend, het van God gewrocht geloof vraagt nimmer: Zou dat wel mogelijk kunnen zijn? Het vraagt niet: Waartoe?

Maar het bukt in diepen ootmoed voor 's Heeren bevelen, die voor Gods kind altijd aanbiddeijk zijn.

Zoo zou het ook hier openbaar worden, dat Filippus, schoon hij vele lieve vrienden verlaten moest, toch naar den lust zijns harten weder in 's Heeren wijngaard mocht arbeiden; al was het dan ook slechts om voor een enkel persoon den weg te wijzen ten leven.

Gij weet de geschiedenis. Van uw vroegste jeugd hebt gij ze reeds vernomen. Misschien werdt gij erdoor gelokt en geboeid; hoewel gij het eigenlijke er niet van verstaan kondt, toch was ze u liefelijk en goed.

Er leefde aan het hof van koningin Candacé in Ethiopië een man, die in hoog aanzien bij zijne meesteres stond.

Hij was gesteld over al haar rijkdom; hij was haar schatbewaarder. Hoeveel groote en aanzienlijke schatten dezen man ook waren toegevoegd, toch miste hij den grootsten aller schatten. Hoeveel hij ook genoot, waarin hij zich ook mocht verheugen, in den Heere zich verblijden kon hij niet. Want hij kende God niet.

Maar vraagt gij wellicht: Was hij dan niet vroom? Was hij dan een ongodsdienstig man? En al mogen wij dat ervoor houden; toch dient u gevraagd: Wat baat het, al zijt gij ook een toonbeeld der blinkendste vroomheid, als ge den Heere niet kent, als ge Jezus niet hebt tot uw deel? Wat nuttigheid zal het u aanbrengen, al schept gij behagen in een eigenwilligen godsdienst? Ge gaat dan met al uwe vroomheid, met al uwe godsdienstigheid verloren. Daartegen kan niet genoeg gewaarschuwd.

Ach, hoe menigeen leeft voort, ijverende, zoekende en jagende

naar een vrome gestalte! Hoe menig een schept vreugde juist in dat godsdienstig leven, zonder wedergeboren te zijn, zonder kennis te hebben aan de schuilhoeken van het arglistig hart, ja, zonder zelfs ooit naar den Heere Jezus te hebben verlangd. O, Er zijn in onze dagen zooveel godsdienstige menschen, lieve menschen, die zich gaarne godsdienstige Christenen noemen. Doch ze scheppen behagen in een eigenwillig geloof; in een geloof, dat niet is naar Gods Woord.

En daarop komt het toch ten slotte aan. Want wie zalig wordt, heeft dien weg te bewandelen, van God zelf verordeneerd. Wee, wee dengenen, die buiten den eenigen weg zich een gebouw der eigengerechtigheid zoeken op te richten; zij zullen ondervinden, hoe jammervol het is, met een eigenwillig geloof verloren te gaan.

O, Mijn reisgenoot, zijt gij dan weleens ontrust geweest, omdat ge nog steeds uw eigen pad bewandelt? Hebt ge weleens gevreesd voor den dag van Gods wrake? Want al meent gij het nu ook ten volle, dat uw scheepke wel terdege naar de veilige haven op weg is; al kunt gij het ook treffend met uw verstand beredeneeren; al kunt gij er ook volkomen gerust onder zijn; het zal u niet baten; gij komt er niet; ja, gij kunt er niet komen buiten den van God verordenden weg.

Gods volk leert dit bij ervaring verstaan. Hoevelen, die nu door genade op het enge pad voorttrekken, hadden voorheen lust in een eigenwillig geloof, in een geloof, dat een plante was, voortgesproten uit het verdorven hart!

Hoevelen meenden in ernst, in alle oprechtheid, te dien tijde met den rijken jongeling te kunnen zeggen: Wat ontbreekt mij nog? Ja, en als iemand het hun zeide, dat ze zondig en verkeerd en geheel verdorven waren; ziet, dan konden ze dat niet gelooven; dan was hun dat dwaasheid.

Maar gezegende ure van genade. Daar kwam verandering, heilzame verandering. De oogen werden geopend. Toen werd het deksel weggenomen; toen werd het verstaan, dat het hart arglistig is, meer dan eenig ding, ja, doodelijk; wie zal het kennen? Dat werd onder vele nooden en dooden verstaan. Maar aldus moet het gekend en ervaren worden, zal het ooit met u wél voor de eeuwigheid kunnen zijn.

Zoo was het ook gegaan met den moorman, met den kamerling van koningin Candacé.

Hoogstwaarschijnlijk was hij in vroeger dagen een heiden geweest. Hij leefde zonder God in de wereld. De dingen dezer wereld hadden allerlei begeerlijkheid voor hem. Maar het werd ook hem openbaar, dat de mensch bij brood alleen niet leven zal. Ook hij was een reiziger geworden, een reiziger naar

Zion; d. w. z. hij was opgeschrikt uit de gerustheid, waarin hij droomend had geleefd. Hij was ontwaakt uit den diepen en gevaarlijken zondeslaap. Genade werd aan hem verheerlijkt. En zoo was er in zijne ziel een vragen gekomen naar den Heere en zijne sterkte.

Hoe rijk, hoe onmetelijk rijk ook in aardse schatten, hij leerde zijn armoede kennen. Door God den Heiligen Geest werd hij naar het arme-zondaarsbankje geleid. Hij werd rondgeleid in de kameren der ongerechtigheid, waarin zijne gevallen natuur woonde.

Nu aanschouwde hij eerst de jammerlijke verwoesting der zonde. Hij zag de vele afgodsbeelden, die hij diende, in al hunne afschuwelijkheid. Hij vreesde en beefde. o, Zeer zeker zal hij daarover niet onverschillig geweest zijn; maar het eigenlijke, wat hem eene oorzaak van smart en droefenis was, dat was de zonde. De zonde was in hem levend geworden; levend door Gods genade. Nu kon hij er niet meer in leven. Nu werd zij hem de dood. Zoo kwam het bij hem tot die droefheid naar God, die een onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt.

Kunt gij, M. H.! u eenigermate met dezen kamerling vergelijken? Verstaat gij het, waarom hij nu zoo onrustig werd? Waarom hij geen vreugde in de zonde meer hebben kon? Verstaat gij er een weinig van, waarom nu al zijn zoeken was: naar Gods wet te leven, vlekkeloos, rein en heilig? Kunt gij het eenigermate inzien, hoe heilzaam die onrust en dat zoeken der ziele is?

Dat wordt in onze dagen bij zoovelen gemist.

Waar toch zijn de zielen, die zoo vreezen wegens de zonde, die in hen woont? Waar vindt gij ze, die vervuld zijn met die heilzame droefenis? Waar zijn ze, die de zonde kennen als een verterend vuur? o, Konden wij hier zeggen: Gij, menschen, ziet op elkander; gij, jongen, ziet op de ouden; en gij, ouden, ziet op de jongen. Doch al miskennen wij geenszins het werk, dat de Heere in onze dagen werkt, toch mogen wij dat niet zeggen. Dan toch zouden wij u pleisteren met looze kalk; wij zouden u den weg ten verderve aanwijzen, in stee van den weg ten leven. o, Medereizigers, wist gij eens recht wat zonde is, kondt gij dat eens verstaan! Gij zoudt klagen en kermen; geen oogenblik hadt gij rust. Gij zoudt zoeken, met alle macht zoeken, om tot den Heere te komen.

Maar hoe, hoe kan de zondaar, die voor God verdoemelijk is, met den Heilige Israels gemeenschap hebben? Hoe kan het menschenkind, dat in zonde is ontvangen en geboren, deel hebben aan den levenden God? Hoe kan hij tot God komen,

tot dien God, van wien hij zoo oneindig verre is verwijderd door zijn zonde?

Een zondaar leert dat niet in een enkelen dag. Ook de kamerling niet. Hij was nu wel ontdekt aan zichzelf. Hij was door genade wel uitgeleid uit het diensthuis der wereld. Hij zag nu wel met innig zielsverlangen naar den Heere uit. Daar was wel eenig licht, in zijn donkere ziel gevallen; maar daardoor nog des te meer werd zijne ziel ontroerd. Hij wist en verstond het zoo, dat hij met God verzoend moest worden. En daarom, daarom maakte hij de reis naar Jeruzalem. Daarheen togen immers al Gods kinderen. En hij, de zoon van Chams gevloekt geslacht, zou ook de reis ondernemen. Heilbegeerig was zijn verlangen. Naar den morgen zag hij uit. Geen ruste kon hij vinden. De reiswagen werd in gereedheid gebracht.

Daar reisde hij heen naar Zion. Om den Heere was het hem te doen. Hoe smachtend was zijn verlangen, hoe innig zijn begeeren! Als hij maar een enkelen troostdruppel mocht ontvangen voor zijn gewond hart!

Toen leerde hij bij ervaring verstaan het lied:

't Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frissche waterstroomen,
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den Heer!
God des levens! ach, wanneer
Zal ik nadren voor uw oogen,
In uw huis uw naam verhoogen?

Maar de Heer zal uitkomst geven,
Hij, die 's daags zijn gunst gebiedt!
'k Zal in dit vertrouwen leven
En dat melden in mijn lied;
'k Zal zijn lof, zelfs in den nacht,
Zingen, daar ik Hem verwacht,
En mijn hart, wat mij moog' treffen,
Tot den God mijns levens heffen!

Psalm 42 : 1 en 5.

Zoo was dan de kamerling vol van innig zielsverlangen naar Jeruzalem opgegaan. Daar had hij getoefd in het voorhof van den tempel. Daar had de aanzienlijke schatbewaarder gestaan als een dorpelwachter.

Zijne ziel begeerde naar den Heere. Zijn hart schreeuwde tot God. Om den Heere was het hem alleen te doen. En ziet, nog immer was hij een zoekende ziel. Hij keerde weder, en zat op zijn wagen.

Nu mag het metterdaad merkwaardig heeten, wat deze kamerling deed, toen hij op zijn wagen naar zijn vaderland terugkeerde.

Hij was geweest om te aanbidden. Naar Jeruzalem was hij opgegaan. Maar hij deed niet gelijk zoovelen doen, als zij zijn opgegaan om te aanbidden. Neen, nu hij wederkeerde, was hij niet tevreden over zichzelf. Nu stelde hij zich niet gerust. Nu zeide hij niet in zijn hart: Ik heb toch heden een goed werk verricht. Niets van dat alles. Er was bij dezen moorman zulk een heerlijke gestalte der ziel. Hij ging zich nu weer niet alleen bezighouden met de dingen dezer wereld.

Neen, hij las, hij las in den Bijbel. Hij las den profeet Jesaja.

Hoe beschamend is deze kamerling voor menigeen onzer! Menigeen onzer toch, die wel een heelen Bijbel heeft, beschouwt hem als van weinig waarde. In menig huisgezin is hij onder het stof bedolven. Ja, in menige woning ziet hij er zoo nieuw uit, dat het maar al te kennelijk blijkt, dat hij schier nimmer gebruikt wordt. En hoevelen, die ter kerke geweest zijn en nu tehuiskomen, laten den geheelen sabbat voorbijgaan, zonder zelfs een oog in den Bijbel te slaan.

Daarmee willen we nu niet zeggen, dat het genoeg is voor de eeuwigheid, om louter in den Bijbel te lezen. Verre zij zulks. Duizenden hebben dat gedaan, zonder daarvan gewin te hebben.

Maar Gods Woord moet gelezen en onderzocht worden, opdat gij tot de ervaring komt, dat dit Woord een tweesnijdend scherp zwaard is. Zalig zijn de zielen, die tot deze ervaring komen. Evenals de kamerling hebben zij behoefte om dat Woord te onderzoeken.

De moorman deed het nog wel eer hij thuiskwam, hij deed het op zijn wagen.

In dat lezen verdiept ziet Filippus op dezen eenzamen weg hem daar zitten. Op 's Heeren bevel loopt hij naar den wagen en nu hoort hij den vreemdeling den profeet Jesaja lezen.

Filippus spreekt hem aan en vraagt hem: »Verstaat gij ook hetgeen gij leest?» Dat was eene vraag, een stoutmoedige vraag van Filippus, maar eene vraag, waartoe de Geest hem drong. Uit het antwoord, dat de kamerling geeft, zien wij zijn heerlijke, ootmoedige, ja heilbegeerige gestalte.

Stelt het u eens voor, dat gij op reis ergens een aanzienlijk heer ziet lezen, en als ge dan vraagt: »Verstaat gij ook hetgeen gij leest?» dan zou het zoo natuurlijk mogelijk wezen, dat die heer vertoornd werd over zulk eene vraag.

Maar zoo was het bij den kamerling niet. Neen, juist die vraag was hier gewenscht en geliefd.

Gods kind, dat, aan zichzelf ontdekt, nog steeds in de armen van Satan denkt om te komen, hoort zoo gaarne spreken van dien weg, dien de Heere met zijne kinderen houdt. En leest hij dan in Gods Woord, wat hij niet verstaat, terwijl hij toch zoo gaarne dat Woord wil verstaan, wijl zijn hart dit begeert, dan is hij verheugd, als er een Filippus komt, die, in het geloof gefundeerd, hem de Schrift ontvouwt.

Weldra zit Filippus, op de bede van den kamerling, nevens hem. De reiswagen wordt een tempel, een plaats, waar Christus gepredikt wordt aan den zoekenden zondaar.

De kamerling las deze plaats: »Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo doet hij zijnen mond niet open. In zijne vernedering is zijn oordeel weggenomen; en wie zal zijn geslacht verhalen? Want zijn leven wordt van de aarde weggenomen.»

Wist nu de kamerling maar, van wien dat gezegd was. Dat moest hij weten. Het is dan ook uiterst merkwaardig, dat we lezen: »En beginnende van die Schrift, verkondigde Filippus hem Jezus.» Zoo wordt het hier dan weer met groote helderheid gezegd, dat de Heere Christus het eenig middelpunt is der geheele Schrift. Jezus geheel, Jezus alleen! De Schrift getuigt van Jezus, van zijn verlossingswerk, zoowel in het Oude als in het Nieuwe Testament.

Hoe schoon dan, als de zoekende zielen juist in die Schrift naar Jezus zoeken. Om Hem te bezitten, om zijn onvervreemdbaar eigendom te zijn, is het toch enkel den geestelijk levenden te doen. Hoe bemoedigend, hoe opbeurend en vertroostend was het voor den kamerling, uit deze Schrift Jezus te hooren prediken! Zoo had hij het nog nimmer gehoord. Dat was hem spijs, ja zielevoedsel. Dit was teerkost op den weg. Want in deze Schrift werd het plaatsbeksleedend lijden en sterven van Christus hem zoo roerend gepredikt! Het werd daar in aanschouwelijke taal gezegd, dat er een weg is, een versche en levende weg, een weg voor den armen en troosteloozen zondaar om tot God te komen, om met den heiligen God te worden verzoend, een weg om aan den Heere deel te hebben en eeuwiglijk met Hem te zijn.

Dat was het, waarheen zijne begeerten uitgingen. En terwijl Filippus sprak en hem den Heere Christus verkondigde, werkte de Heilige Geest. Er werd balsem gelegd, balsem uit Gilead, door den eenigen Heelmeester, op de wonden der ziele. Toen werd de kamerling door den Heiligen Geest bevestigd in het geloof. Hij mocht zich het woord toeëigenen. Het was voor hem, den troosteloozen zondaar.

Hoe jubelde het toen in zijn hart, wijl Jezus was gekomen

om zondaren zalig te maken; zondaren, zooals hij er een was; geheel verloren in zichzelf.

Op dien wagen gaf de Heilige Geest getuigenis aan het hart van den kamerling. Daar kwam de Heere Jezus zelf, door den Heiligen Geest, het zware zondenpak afnemen van den moorman. Daar werd het woord aan zijne ziel toegepast. Hij kreeg daar te gelooven, dat niet alleen aan anderen, maar ook aan hem genade en vergeving was geschied. Het was een wonder, dat hij niet doorgronden kon. Een wonder, dat de Heere op zulk een zondaar nog in gunst wilde nederzien.

Het was hem nu zoo goed in zijn hart. Innerlijke vrede was zijn deel. Jezus was zijn Schat, zijn Bruidegom, zijn Heere en Heiland. Hij was thans rijk en verrijkt geworden. Hij bezat nu een Hoogepriester, die medelijden met zijne zwakheden wist te hebben. Een, die hem vrijsprak van den doem, die zijne schuld volkomen had betaald. Nu was hij, schoon zondig en onrein in zichzelf, gewasschen en gereinigd door het zoenbloed van zijn lieven Heiland.

En als zij nu op de reis aan water komen, dan wenscht de kamerling nu ook vurig het teeken en het zegel van die reiniging te hebben. »Ziedaar», zegt hij, »water; wat verhindert mij gedoopt te worden?»

En Filippus antwoordde hem: »Indien gij van ganscher harte gelooft, zoo is het geoorloofd.»

Op het hart komt het dus aan. Want met het hart gelooft men ter zaligheid. Zoo kon hij dan belijdenis des geloofs afleggen; niet als zoovelen, die belijden wat ze niet gelooven; neen, hij beleed wat werkelijkheid met hem was. Hij kon betuigen door den Heiligen Geest, dat Jezus Christus de Zoon Gods is.

Dies werd hij gedoopt en Filippus van hem weggenomen. De kamerling zag hem niet meer, want hij reisde zijnen weg met blijdschap.

Met blijdschap, want nu was hij door den Heere zelf ervan verzekerd, dat Jezus zijn Borg en Zaligmaker was en dat geen macht in staat was hem te scheiden van de liefde Christi. Aldus hebben de kinderen Gods hunne feestgetijden, hunne uren, dat ze juichen en van vreugde opspringen in hun getrouwen God en Zaligmaker.

Zoo reizen Gods kinderen met blijdschap, als zij de zekerheid in hunne ziel omdragen: Ik ben des Heeren.

Gij, kinderen Gods, gij, die door genade in deze dingen geen vreemdelingen zijt, gij, die de verzegeling des Geestes bezit, gij verstaat het wel een weinig, waarom de kamerling met blijdschap zijn weg kon reizen. Maar gij weet het dan

ook, dat niet den geheelen weg over de Halleluja's weer-
klinken. Neen, Gods volk van den ouden dag moest de woestijn in, en zoo wordt het nog heden ten dage door Gods kinderen ervaren.

Op den voorgrond echter sta bij een iegelijk, gelijk bij den kamerling, de reis; hij reisde.

Hier is het land der ruste niet; hier zijt ge nog in den strijd; hier nog in moeite. Maar als dan de hemel voor u geopend is, als gij dan door Christus den toegang tot den genadetroon hebt, dan is deze zekerheid de zalige blijdschap op de mocitevolle reis.

Uwe reis, o Christen, gaat door de diepte, in den weg van smaad. Zult ge toch eenmaal deelen in de heerlijkheid des Heeren, dan moet gij ook zijne smaadheid dragen. Zalig degenen, die den Heere mogen liefhebben in den weg van het kruis!

Toch ziet menig verslagene van hart met jaloerschheid op dien kamerling, wijl hij met blijdschap reisde. En gij staat nog van verre. Doch ook hier biedt de Heere u een staf, waarop gij zoudt leunen op de reis. Immers, wat had de kamerling al veel gereisd, eer er van hem geschreven mocht, dat hij met blijdschap verder toog. Eerst moest hij ontledigd worden van de werken der eigengerechtigheid, eerst toen reisde hij met blijdschap. En zoo zullen alle aangevochten Zionskinderen ervaren, dat zij alleen door Jezus hun weg met blijdschap kunnen reizen.

Ieder zondaar reist voort, zijn eigen reis. Ook gij, die nog neerzit aan de gebroken bakken. Ook gij snelt naar het einde. Hebt gij hier dan slechts met blijdschap gereisd, wijl gij u verlustigt in de zonde, gij zult eeuwig jammeren, wijl gij den schat gezocht hebt, die vergaat. Hoe dikwijls hebt gij uw hart reeds verhard onder de roepstemmen Gods. Hoe dikwerf zocht gij den dood voor het leven. Heden nog zendt de Heere de stem des ontfermens uit, de stem der teederste liefde. Och, of de zondaar, door die liefdestem gelokt, hier een vreemdeling mocht worden, om te reizen naar het Zion Gods! Amen.

God zal hen zelf bevestigen en schragen

En op zijn rol, daar Hij de volken schrijft,

Hen tellen, als in Isrel ingelijfd,

En doen den naam van Zions kindren dragen. Ps. 87: 4.

UIT DE DIEPTE.

LEERREDENEN

DOOR

DE PREDIKANTEN

DER

NEDERDUITSCH E GEREFORMEERDE KERKEN
(doleerende).

LII.

„EEN NIEUW VERBOND.”

DOOR

G. H. VAN KASTEEL,

PREDIKANT TE KOLLUM.

AMSTERDAM,

J. A. WORMSER.

1888.

't Gebruisch der zee doet Gij bedaren,
Daar Gij haar golven stilt;
't Rumoer der volken, als de baren,
Betoont Gij, waar Gij wilt.
Die de einden dezer aard' bewonen,
Aanschouwen dag aan dag
De teeknen, die uw almacht toonen,
Met vreeze en diep ontzag.

Uw goedheid kroont de jaargetijen;
Waar Gij uw voetstap zet,
Daar doet Gij 't al ten zegen dijen,
Daar druipt het al van vet.
Het woeste veld vangt zelfs die droppen,
Zijn weide blijft niet droog;
De heuvels steken blijde toppen
Met lachend groen omhoog.

Psalm 65 : 5, 8.

Er bestaat, mijne hoorders, tusschen de beteekenis van het Pinksterfeest voor oud-Israel en de beteekenis van het Pinksterfeest voor de Evangeliekerk des Nieuwen Testaments een schoone en treffende overeenkomst; ook daarin is de Goddelijke hand zichtbaar, die in de openbaring van het verbond der genade alles zoo heerlijk en teeder ordende en schikte, dat wij telkens in bewondering moeten betuigen: »Die dit alles gebouwd heeft, is God!»

Welke eene overeenstemming tusschen de grondlijnen en het bestek van de kerk van oud-Israel en de grondlijnen en het bestek van de kerk des Nieuwen Testaments. Dit is geen menschenwerk. Alleen die God, die eeuw in, eeuw uit regeert

en de draden zoowel der gewijde als der ongewijde geschiedenis in zijne hand heeft, kan dit zoo hebben beschikt. Hetzelfde trekt onze aandacht bij de beschouwing van het Pinksterfeest des Nieuwen Testaments. Het is geen herhaling van het oude, maar het oude Pinksterfeest in een nieuwe gedaante, heerlijker, dieper, rijker.

Waaraan dacht oud-Israël op Pinksteren?

Niet alleen aan de inzameling van het veldgewas, aan den volbrachten tarweoogst; het eerde niet alleen den Heer des oogstes als zoodanig; maar het herdacht ook de wetgeving op Sinaï op den vijftigsten dag na de bevrijding uit Egypte.

Toen had Jehova onder ontzaglijke teekenen zijner majesteit in het rijk der natuur zijn eeuwigdurende wet aan zijn bondsvolk bekend gemaakt. Daaraan gedachtig, mocht dit zingen: »Hij maakt Jakob zijne woorden bekend, Israel zijne inzettingen en zijne rechten. Alzoo heeft Hij geen volk gedaan; en zijne rechten, die kennen zij niet, Halleluja!» (Ps. 147 : 19 en 20)

De wetgeving op Sinaï is eene der gewichtigste gebeurtenissen uit Israels geschiedenis.

In de uitgestrekte woestijn, waar Sinaï en Horeb hun steile berggevaarten verheffen, was het volk gelegerd aan den voet des bergs, die rondom afgepaald was. Streng, op straffe des doods, was verboden, dat mensch of dier den berg ook maar aanroerde. Zorgvuldig was het volk reeds drie dagen geheiligd tegen het oogenblik, waarop de Heere zijne wet zou bekend maken. En toen dit oogenblik daar was, en Jehova op den berg nederkwam in vuur; toen de geheele berg beefde en rookte als een oven; toen donderslagen en bliksemstralen en het geluid eener sterke bazuin predikten: »Bij God is een vreeselijke majesteit!» — hoe beefde toen het volk!

Toen heeft de Heere zijn vurige wet bekend gemaakt en die, in steenen tafelen gehouden, aan Mozes gegeven.

Onwaardeloos groot was de weldaad, die Israel in deze wet ontving. Niet alleen in de wet der tien geboden, maar in al die wetten, inzettingen en rechten voor het burgerlijk en kerkelijk leven. De wet was voor de ware bondgenooten, voor het geestelijk Israel, een regel des levens, waarnaar zij uit dankbaarheid hadden te wandelen. Toch ging onder het geheele Oude Verbond een sterk verlangen uit naar de dagen des Nieuwen Verbonds, waarin die wet, inplaats van op steenen tafelen, in vleeschen tafelen des harten zou worden geschreven. Wiens werk zou dit zijn? Het werk des Heiligen Geestes.

Welke schatten van Evangelische vertroosting brengt ons dan de Pinksterboodschap des Nieuwen Testaments!

Op Pinksteren toch is niet op Sinaï, maar op Zion de Heilige Geest nedergekomen. Ook toen natuurtekenen, het geluid van een geweldigen, gedrevenen wind, verdeelde tongen als van vuur, een spreken in vreemde talen, maar naar den aard van de nieuwe bedeeling niet zoo strafrichterlijk, niet zoo schrikverwekkend als op Sinaï's top.

Toen heeft zijn intocht in Jezus' kerk gehouden de beminlijke, gezegende Trooster, die de liefde Gods zou uitstorten in verwoeste zondaarsharten; die den armen, bangen, moeden klager zou voeren in de ruste, in de blijdschap, in den vrede des geloofs; die Christus en zijne verdiensten zou verheerlijken; die van den puinhoop des harten een tempel des Heeren zou maken, de wildernis zou doen bloeien als eene roos, de woestijn zou stellen tot een mild doorwaterden hof; die des Heeren volk zeer gewillig zou maken in heilig sieraad, gewillig en van harte bereid om voor den Heere te leven.

Staan wij bij enkele van de gezegende werken des Geestes in deze ure stil, en wel naar aanleiding van hetgeen uwe aandacht vindt opgeteekend in Jerem. 31 : 31—34 :

Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken;

niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaders gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere;

maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de Heere: Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot eenen God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.

En zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: „Kent den Heere!” want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere: want Ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken.

De profeet Jeremia, mijne hoorders, was de boetgezant, die, levende bij het begin van de ballingschap naar Babel, de bazuin aan de lippen moest zetten en het huis van Juda hunne overtreding verkondigen. Maar dezelfde boetgezant mocht ook getuigen van de onwankelbare verbondsliefde en verbonds-

trouw des Heeren. En die verbondstrouw, dat nakomen van zijne beloften, is heerlijk gebleken op den Pinksterdag. Immers, in onze tekstwoorden is tusschen de regels duidelijk de belofte van de uitstorting des Heiligen Geestes te lezen.

Jeremia's oog was geopend om te zien, hoe schrikkelijk zijn volk van den Heere was afgeweken en afgehoereerd; hij moest een blik slaan in den diepen, donkeren weg van lijden, waarin het volk moest worden gebracht om van zijne afgoderij en zijn beeldendienst te worden genezen; maar ook werd aan Jeremia getoond, hoe de Heere zijn volk in dien lijdensweg niet zou laten varen, maar het door die diepte heen nader zou brengen tot zichzelf en zijne gemeenschap.

Nog zeventig jaren van lijden en vernedering zouden voorbijgaan, zou het geliefde land woest liggen. Naar Gods wet had Israel het land elke zeven jaar telkens een jaar moeten laten rusten; doch dit had niet plaats gevonden; ook dit gebod was overtreden; nu zou evenwel Gods wet haar eisch ontvangen; zeventig jaren aaneen zou het land onbebouwd blijven, zou het rusten en aan zijne sabbaten een welbehagen hebben. Al dien tijd zouden Zions harpen aan de wilgen hangen, zou geen der liederen Zions worden gehoord, zou Juda vreemden dienen in een vreemd land.

Doch eindelijk zouden de dagen van treuren een einde nemen, zou de Heere eene wending geven. Ook dit mocht de profeet aankondigen: »Want ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik de gevangenis van mijn volk, Israel en Juda, wenden zal, zegt de Heere; en Ik zal hen wederbrengen in het land, dat Ik hunnen vaderen gegeven heb, en zij zullen het erfelijk bezitten.»

En wederom:

»Zij zullen komen met geweene, en met smeekingen zal Ik hen voeren; Ik zal hen leiden aan de waterbekken, in een rechten weg, waarin zij zich niet zullen stooten; want Ik ben Israel tot eenen Vader, en Efraïm is mijn eerstgeborene.

Want de Heere heeft Jakob vrijgekocht, en Hij heeft hem verlost uit de hand desgenen, die sterker was dan hij.

Dies zullen zij komen, en op de hoogte van Zion juichen, en toevloeien tot des Heeren goed, tot het koren, en tot den most, en tot de olie, en tot de jonge schapen en runderen; en hunne ziel zal zijn als een gewaterde hof, en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn." (Hoofdst. 30 : 3; 31 : 9, 11, 12)

Hier denken wij aan Juda's terugkeer uit Babel, naar het geliefde Zion, toen het hunzelf een blijde droom scheen te zijn, toen men zelfs onder de heidenen zeide: »De Heere heeft groote dingen aan dezen gedaan.»

Maar wij bedenken ook, hoe Gods beloften als diepe waterwelen zijn, waaruit telkens opnieuw levende wateren ontspringen voor elke eeuw; en hoe deze laatstgenoemde belofte heerlijk vervuld wordt aan elke ziel en aan elke kerk, die weer uit een diensthuis van zonde en ongeloof wordt uitgeleid en gezet midden in de onnaspeurlijke rijkdommen, waarmede Christus zijn volk rijk maakt.

Aan welken tijd hebben wij nu te denken bij ons tekstwoord?

»Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken.» Uit de aanhaling van deze plaats in Hebreë 8 blijkt, dat wij hier moeten denken aan de volheid des tijds, aan de dagen van Messias, aan den dag, dien Abraham begeerd had te zien, den tijd, dien vele koningen en profeten zoo vurig verlangd hadden te mogen beleven. Bij de komst van den Zone Gods in het vleesch zou het Nieuwe Verbond zijn intrede doen; bij zijn verzoeningsdood zou de geheele schaduwdienst van het Oude zijn opgeheven; en bij de uitstorting van den Heiligen Geest op Pinksteren zou het Nieuwe Verbond worden afgekondigd.

Met wie zou nu dat Nieuwe Verbond worden opgericht?

In volstrekten zin alleen met hen, wier zonde uit kracht van dat verbond zou worden vergeven en in wier harten Gods wet zou worden geschreven; maar verder dan de dadelijke mededeeling dezer genade breidt zich de uitwendige bediening van het verbond uit.

De Heere belooft dit verbond te zullen maken met het huis van Israel en met het huis van Juda; met de geheele nakomelingschap van Abraham alzoo; aan deze moest in de eerste plaats het Evangelie gepredikt, de overvloedige genade des Nieuwen Verbonds bekend gemaakt en aangeboden worden.

In de tweede plaats hebben wij hieronder te verstaan de geheele kerk des Nieuwen Testaments; ook de scharen, die uit de heidenen zouden worden toegebracht en in het verbond opgenomen. Ook dezen, van Christus zijnde, waren Abrahams zaad en naar de belofte erfgenamen.

Dit Nieuwe Verbond zou grootelijks verschillen van het Oude (vs. 32). »Niet naar het verbond, dat Ik met hunne vaders gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, welk mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere.»

Met een sterke hand had Jehova zijn volk Israel uit het diensthuis van Egypte uitgevoerd. Hoe machteloos was dit

volk om zichzelf te verlossen, hoe vreesachtig; hoe menigmaal zonk het weder in moedeloosheid neer en gaf het zich aan het ongeloof over! Zij hadden noodig, dat een almachtige hand hunne hand aangreep en hen uitleidde. Dit nu had Jehova gedaan. Door alle bezwaren heen had zijne almacht hun den weg gebaad en hen veilig uitgeleid.

Teeder, vaderlijk en getrouw had Hij hen bij de hand gehouden. Hij had hen niet vóór zich uitgedreven, maar gelijk een herder zijn kudde leidt, zich voegende naar den gang des werks, gelijk een liefhebbend vader zijn zwak kind bij de hand neemt en zachtkens leidt, zoo had Hij zich jegens Israël gedragen. Met onuitputtelijk geduld had Hij hunne hand blijven vasthouden, hoe menigmaal zij ook door ongeloof en murmureering zich van Hem zochten los te rukken.

Dezelfde aanbiddelijke goedheid betoont de Heere nog in de uitleiding van al zijne kinderen uit het diensthuis des Satans en der wereld; ook dan leidt Hij hen bij de hand en laat hen niet los. Zij zwerven gedurig van Hem af, zij zoeken zich telkens aan zijn heilige leiding te onttrekken, zij maken Hem arbeid met hunne zonden, zij zouden zich duizendmaal weder in het verderf hebben gestort, indien niet deze almachtige, Goddelijke hand, die hen eenmaal gegrepen heeft, hen vasthield, den geheelen weg over, totdat zij zijn ingegaan in het Kanaän der ruste.

Met dat volk Israël nu, dat Hij uit het diensthuis had uitgeleid, heeft de Heere bij den Sinaï een verbond gemaakt. Toen, vijftig dagen na den uittocht, was de herinnering aan de wondervolle verlossing bij het volk nog versch en levendig. Het had aan het oeverstrand van de Roode Zee zijne vervolgers zien wegzinken in de diepte, en voor altoos aan diens geweld onttogen, had het in de eerste blijdschap den lof des Heeren gezongen en in de eerste liefde der ondertrouw den Heere nagewandeld in de woestijn, in onbezaaid land.

Bij Sinaï ontving het de wet des Heeren. Toen heeft het plechtig aan Jehova het woord van trouw gegeven en beloofd: „Al deze woorden, die de Heere gesproken heeft, zullen wij doen.” Toen heeft de Heere Israël ten nauwste met zich vereenigd als zijn volk en is het besprengd met het bloed des verbonds.

Doch van hoe korten duur was de trouw des volks! Hoe spoedig daarna heeft het dit huwelijksverbond vernietigd!

Wat toch is er geschied?

Op dezelfde plaats, waar het verbond was gesloten, aan den voet van den Sinaï, slechts enkele weken daarna, gaf het volk zich reeds weder over aan ongeduld en ongeloof. Ver-

droot hun wellicht het lange wegblijven van Mozes op den berg?

In ieder geval, zij wilden voortaan evenals de heidenvolken een god hebben, dien zij konden zien. Zij dwongen Aäron om een zichtbaar voorwerp van aanbidding te vervaardigen. En in de woestijnvlakte verrees het gouden kalf. Daaraan bracht Israel nu zijn eerbetoen, zijne offeranden; en zich aan feestgelagen overgevende, roept het Godtergend: »Dit zijn uwe goden, Israel, die u uit Egypteland opgevoerd hebben.»

Zoo is van de zijde des volks het Sinaïetisch verbond vernietigd.

Heeft de Heere toen dit trouweloos volk laten varen?

Er was reden voor. En voorzeker, een oogenblik scheen het, alsof Israel zweefde boven den afgrond der verwerping en alsof Israels toekomst aan een zijden draad hing; maar nochtans, de Heere heeft het volk niet losgelaten. Wel draagt Israels geschiedenis de sporen der vele Godsgerichten, doch de Heere heeft met het volk geen voleinding gemaakt. Hij heeft het nog in Kanaän gebracht. En thans, zoovele eeuwen later, zendt Hij zijn profeet Jeremia om een nieuw verbond aan te kondigen, zooveel uitnemender dan het eerste, waarin veel meer de volheid zijner liefde zou openbaar worden en veel overvloediger mate van genade zou worden medegedeeld.

Met zulk een God hebben wij te doen.

Toen de mensch het werkverbond had verbroken, kwam God den bondsbreker opzoeken en openbaarde Hij het genadeverbond. Nu Israel het Sinaïetisch verbond had vernietigd, nu beloofde Hij een nieuw verbond, dat veel heerlijker en bovendien bestendiger, vaster zou zijn dan het vorige en nooit meer door een ander zou worden vervangen.

Onder dat nieuwe verbond hebben wij het voorrecht te leven. Het mag ook ten volle den naam van een nieuw verbond dragen. Want bestaat er veel overeenkomst, er is ook groot onderscheid tusschen het Oude Verbond en het Nieuwe.

In hoofdzaak is het hetzelfde. Immers, er zijn geen twee genadeverbonden; er is er slechts één.

De hoofdbeloften zijn dezelfde: »Ik zal u tot een God zijn en gij zult Mij tot een volk zijn.» (vgl. Deut. 26 : 17 en 18) Ook onder het Oude Verbond wordt beloofd: »De Heere, uw God, zal uw hart besnijden en het hart van uw zaad, om den Heere uwen God, lief te hebben met uw gansche hart en met uwe gansche ziel, opdat gij leeft.» (Deut. 30 : 6)

De gemeenschap met en de genieting van den algenoegzamen, volzaligen God door en in Christus is het groote goed, èn onder het Oude, èn onder het Nieuwe Verbond aan de ware bondgenooten geschonken.

De weg om deelgenoot van dat heil te worden is onder beide verbonden dezelfde. Het is de weg der hartgrondige bekeering tot den levenden God en van het zaligmakend geloof in den Middelaar.

Beide, zoowel het Oude als het Nieuwe Verbond, rusten op het werk des Middelaars. Het was naar het bloed van het Lam Gods, dat het bloed der offerdieren in den dienst der schaduwen heenwees.

En toch is het verbond, onder welks bediening wij leven, in vele opzichten nieuw.

Het Sinaietisch verbond was gelijk aan eene bloem in den knop, het genadeverbond, maar in een wettisch omhulsel, ingewikkeld in een wettische wijze van bediening, in tal van schaduwachtige instellingen, ceremoniën, reinigingen, bloedstortingen.

In de volheid des tijds, met Christus' komst, is deze bloem geheel ontloken en ontplooid, het omhulsel is afgevallen, de schaduwen zijn voorbij.

Onder het Oude Verbond was de openbaring der waarheid duisterder, omhuld door schaduwen; de weg des heilighdoms was wel geopend, maar nog niet openbaar gemaakt.

Thans, onder het Nieuwe Verbond, is de Evangelieleer helderder, volkomener geopenbaard dan tevoren.

Onder het Oude Verbond gingen met de geestelijke beloften vele tijdelijke gepaard; God handelde met het volk Israel, zooals een vader met een kind, dat hij lokt met de belofte van een appel of een stuk speelgoed; zoo lokte de Heere Israel met de beloften van tijdelijke weldaden, het wonen en lang leven in het aardse Kanaän, een land, vloeiende van melk en honig, het talrijk worden als het zand aan den oever der zee en de sterren aan den hemel, tijdelijken voorspoed, het heerschen over hunne vijanden.

Het Nieuwe Verbond daarentegen belooft meest geestelijke en hemelsche zegeningen, menigmaal met verdrukking en vervolging verbonden.

Het Oude Verbond was beperkt tot het volk Israel. Destijds was de kerk uitsluitend bij Israel te vinden. Het waren zeldzame éénlingen, schaarsch en op zichzelf staande, die uit de heidenvolken aan Israel werden toegevoegd.

Een Ruth, de Moabietische, die haar toevlucht kwam nemen onder de vleugelen van den God Israels. Een Naäman de Syrier, voor wien de ontmoeting met Elisa een wonderbare genezing het middel was om hem tot de kennis van den eenigen waren God te brengen. De bekeering eener heidensehe bevolking als die van Ninivé —

althans uitwendig — is eene op zichzelf staande, eenige gebeurtenis.

En toch loopt er door het geheele Oude Testament heen een stroom van toezeggingen en beloften voor de heidenvolken. Is er wel één heidenvolk uit Kanaäns omgeving te noemen, voor hetwelk geen belofte in de Heilige Schrift staat opgeteekend? Op éene plaats (Jes. 19 : 25) wordt Israel op éene lijn gesteld met twee heidenvolken. Daar luidt het woord des Heeren in de toekomst: »Gezegend zij mijn volk, de Egyptenaars, en de Assyriërs, het werk mijner handen, en Israel, mijn erfdeel!»

Het schijnt, dat Israels oog hiervoor gesloten is geweest. Maar in de volheid des tijds, toen de Heilige Geest werd uitgestort en de apostelen in vreemde talen het Nieuwe Verbond predikten, toen viel de scheidsmuur, die de kerk tot Israel beperkte, en straks gaan ze nit, de Evangelieboden, om het Evangelie te prediken aan alle creaturen, aan Grieken en Barbaren, en de Evangeliekerk maakt de plaats harer tent wijd, ze breekt uit ter rechter- en ter linkerhand in alle volken en landen, want de Zone Gods vergadert zich eene kerk uit alle volken, natiën en tongen, en als glinsterende dauwdruppelen in den dageraad worden de gemeenten uit de heidenen gezien, in welke de Zonne der gerechtigheid haar stralen weerkaatst.

Eindelijk, onder het Oude Verbond waren ook Geestesgaven. Geen zaligmakende godskennis toch, noch godsvrucht, dan door dien Geest. Maar terwijl die Geestesmededeeling onder het Oude Verbond meer spaarzaamelijk, druppelsgewijze plaats vond, zou zij onder het Nieuwe Verbond gelijk zijn aan de uitgieting van een regenstroom, gelijk op Pinksteren geschiedde.

De Heer is God! Erkent, dat Hij
Ons heeft gemaakt (en geenszins wij)
Tot schapen, die Hij voedt en weidt,
Een volk, tot zijnen dienst bereid.

Gaat tot zijn poorten in met lof,
Met lofzang in zijn heilig hof;
Looft Hem aldaar met hart en stem,
Prijst zijnen naam, verheerlijkt Hem!

Want goedertieren is de Heer!
Zijn goedheid eindigt nimmermeer,
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht,
Tot in het laatste nageslacht!

»Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de Heere; Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven.»

In datzelfde binnenste, in datzelfde hart, waar de tegenstand huist, de onwil zetelt, waar Satan zijne bolwerken bouwde, zou almachtige, overvloedige genade eene herscheping teweegbrengen. »Zoodat, waar voorheen de oproerigheid en wederspanning des vleesches een volstreckte heerschappij voerden, nu een gewillige en oprechte gehoorzaamheid des geestes begint te heerschen.» Daaraan hebben wij behoefte. Immers, alleen almachtige genade kan ons getrouw en gehoorzaam maken. Alle ondervonden verlossingen, alle plechtige verbintenissen, alle teekenen op Sinaï bleken op zichzelf niet bij machte om Israel van de zonde met het gouden kalf terug te houden. Maar nu belooft de Heere zijne wet in het hart van zijn volk te zullen schrijven, zóo in hun binnenste te zullen geven, dat zij haar uit hartelijke verkleefdheid aanhangen en zeggen: »Hoe lief heb ik uwe wet, zij is al mijne vermaking.»

Neen, de wet zou niet worden afgeschafft, noch terzijde gesteld, maar, eeuwig van duur, zou zij door Christus op volmaakte wijze worden vervuld; en die vervulde wet zou als een liefdegescchenk Gods in het binnenste van zijn volk worden gegeven, in hunne harten geschreven door den Heiligen Geest. Hoe geheel anders zou de verhouding worden tusschen de wet en hun hart. Boven elk gebod zou de Christus schrijven: »Ik heb het te uwen behoefte vervuld.» Boven elke strafbedreiging: »Ik heb de straf in uwe plaats gedragen.» Beminnelijke belofte: »Ik zal mijne wet in hun binnenste geven.» Wat bij de menschen onmogelijk was, zou de Heere in hen tot stand brengen.

Ach, mijne hoorders, door alle vleeschelijke inspanning, zelfs door al onze tranen en zuchten kunnen wij ons niet geschikt maken voor den hemel. Alle werken des vleesches blijven doode werken, waarvan wij moeten gereinigd worden om den levenden God te dienen in geest en in waarheid. En toch, het steenen hart moet weggenomen, want met een steenen hart in ons binnenste kunnen wij de gemeenschap niet genieten van een God, die liefde is; de onwil, de afkeerigheid moet in ons hart gebroken, want God wil door zijne kinderen niet uit slaafsche vrees, maar uit liefde gediend worden.

Wie alleen kan dat in ons tot stand brengen? De Heilige Geest.

En daarnaar gaat dan ook de zielsbegeerte uit van hen,

die door genade hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, die zoo gaarne met Gods wil en wet van harte vereenigd zouden wezen en oprecht voor zijn aangezicht zouden willen wandelen. Het valt hun zoo zwaar, het is hun voortdurende last, dat God niet tot zijn eere komt in hun hart en in hun leven; dat is de oorzaak van hunne treurigheid, van hun stilzwijgen, van hun innerlijken rouw; maar voor dezulken is deze belofte des verbonds. o Zij, wier zielen schreien om losmaking van zondebanden, om wegneming van al wat hun hart van het vriendelijk aanschijn huns Gods scheidt, bij wie het er om gaat, dat God tot zijn eere komt, al moest al wat zich in hen tegen zijne genadeheerschappij verheft, er ook onder, zij bidden met een bede, die de Heilige Geest zelf in hun hart gelegd heeft, zij zullen verhooring vinden.

»Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, spreekt de Heere, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.»

Hij is de Waarmaker van zijn Woord.

Wondervol, verrassend komt Hij op zijn tijd hen verblijden en geeft hun te gelooven, dat Hijzelf hun hart omgezet en met zijn wil en wet vereenigd heeft, dat Hij hen van harte willig en bereid maakt om Hem voortaan te leven.

Zoo maakt Hij, dat wij in zijne wegen wandelen; zoo werkt Hij in ons het willen en het volbrengen naar zijn welbehagen en verkrijgt Hij van geheel het werk der zaligheid alleen de eer.

»En Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.»

Uit kracht van schepping, onderhouding en regeering zijn alle volken der aarde de zijne. In zijne oppermacht over hen bracht 's menschen afval geen verandering. De mensch bleef gehouden zich in alles Gode te onderwerpen, Hem in alles te gehoorzamen.

Doch hier wordt op een nauwere betrekking, op een verbondsbetrekking gedoeld. Zij, die deelgenooten van dit Nieuwe Verbond zouden wezen, zouden door den Heere »van alle ander volk afgezonderd en Hem toegeëigend zijn, opdat Hij hen naar de belofte zijns verbonds zou zegenen en zij in zijne geboden heiliglijk volgens zijne verbondsbeloften zouden wandelen.»

Hij zou hun tot een God zijn. Al zijne algenoegzaamheid zou zijn om hen zalig te maken, al zijne deugden om hen te verzorgen. Hijzelf zou hun zijn tot een zielvervullend Goed.

»En zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: »Kent den Heere!» want zij zullen Mij allen kennen, van hunnen kleinste af tot hunnen grootste toe, spreekt de Heere.»

Onder het Oude Verbond was de openbaring Gods als het ware omzwachteld, verborgen onder tal van schaduwachtige instellingen en plechtigheden. Een schat van Goddelijke wijsheid en leering was verborgen in de instellingen van den schaduwdienst. Wel verstonden de godvruchtigen onder Israel, hoéveel groote en heerlijke zaken omtrent den Middelaar en zijn werk en weldaden daarin werden aangeduid. En zij wekten elkander op om die na te speuren, teneinde aldus in de kennis Gods in het aangezicht van Christus toe te nemen. Maar tot de zooveel helderder en overvloediger kennis, die onder het Nieuwe Verbond geschonken wordt, kwamen zij niet, hebbende God wat beters over ons voorzien, opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden.

Met de intrede des Nieuwen Verbonds heeft de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, Hem aan zijne gemeente verklaard. Haar groot voorrecht is God te kennen in het aangezicht van Jezus Christus. Dit is een geestelijke kennis, uit welke alle ware gemeenschap met God ontspruit en die vergezeld gaat met geloof en liefde. »Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.»

Underscheiden zou de mate dier kennis in de gemeente des Nieuwen Verbonds zijn: er zouden kleinen en grooten in kennis wezen, maar allen zouden der zalving des Geestes deelachtig zijn.

»Zij zullen niet meer, een iegelijk zijnen naaste en een iegelijk zijnen broeder, leeren, zeggende: »Kent den Heere!»

Zouden dan zij recht hebben, die beweren, dat onder het Nieuwe Verbond geen onderwijs of predikambt meer noodig is? Geenszins, mijne hoorders. Dit wangevoelen is in strijd met duidelijke uitspraken der Heilige Schrift, die ons leeren, hoe Christus de openbare verkondiging des Evangelies en de ambten heeft ingesteld tot volmaking der heiligen, tot opbouw der kerk; hoe het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods.

»Want ik zal hunne ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken.»

Deze genadige schulddeiging op grond van de volkomen genoegdoening van Christus is de oorsprong van alle andere verbondsweldaden en zegeningen. Eerst als de scheidsmuur der onverzoende zonde is weggenomen, zal de stroom des Geestes uitvloeien.

Al deze beloften zijn gewaarmerkt door het herhaalde: »Spreekt de Heere».

Het zijn alzoo geen menschelijke voorspiegelingen, maar

het is het eigen betrouwbaar getuigenis Gods, waarop het geloof zich veilig mag laten zinken, waarop het mag rusten.

Dit Nieuwe Verbond, op Pinksteren afgekondigd, blijft vast en bestendig, het wordt nimmer opgeheven of vernietigd, het wankelt niet.

Welgelukzalig wie uit dat verbond worden verzorgd, wie ervan zeggen: »Daarin is al mijn heil en alle lust.»

Kunnen wij dit reeds zeggen, mijne hoorders?

Hoevelen, uit wier handel en wandel het tegenovergestelde blijkt! Die niet de zegeningen van dit verbond toonen te begeeren, maar den zwijnendraf der wereld. Die niet begeeren te worden bevrijd uit hunne verslaafdheid aan het wandelen naar den lust hunner oogen en naar het goeddunken van hun hart. Die zich gedragen, als hadden zij een verbond met den dood gemaakt en met de hel een voorzichtig verdrag gesloten. Die de leugen zich tot een toevlucht hebben gesteld.

Hoevelen gevoelen geen behoefte aan dit verbond, omdat zij de gerechtigheid Gods niet kennen en nog stil liggen op den droesem hunner eigengerechtigheid, hunner hoogmoedige inbeelding van een genomen geloof, een genomen vergeving, een genomen heiligmaking. Nog nimmer doorploegd door de overtuigingen des Heiligen Geestes, nog nimmer van hunne zorgeloosheid en eigengerechtigheid ontledigd.

Toch zullen deze allen zich niet kunnen dekken met hunne werken, noch met hunne voornemens, noch met hunne vleeschelijke wenschen, ten dage als de Heere hen meten zal met den maatstaf zijner heilige eischen. Hier hebben zij den eenigen betrouwbaren weg der ontkoming verworpen; dáar zal elke verzondigde roepstem, elk verzondigd voorrecht, elke verzondigde aanbieding van genade hun oordeel verzwaren.

Nog wordt dit verbond gepredikt en aangeboden aan ellendige, doemschuldige zondaren. Aan ouden en jongen, aan uitwendig eerbaren en aan hen, wier geheele leven een schandvlek is.

Wie onzer gevoelt begeerte, dien God des verbonds, tot zijn deel te verkrijgen? Wie onzer is keer op keer beschaamd uitgekomen met al zijn goede voornemens en verbintenissen en geloften, zoodat hij niets goeds van zichzelf meer verwacht en betuigen moet: »Wanneer ik aan mijne zaligheid iets zal moeten toebrengen, al ware het dan ook slechts één uur van gehoorzaamheid, dan staat mijne zaak hopeloos»? Ziet, hier is een goed, een beminnelijk verbond voor u, om aan te gaan, een verbond, dat u past!

Want hier behoeft ge zelf niets mede te brengen. Hier belooft de Heere alles te zullen doen.

Het is van het begin tot het einde: »Ik zal het maken, Ik zal geven, Ik zal hun tot een God zijn.»

Dat ge dan uw hard, onbuigzaam, machteloos hart mocht leggen onder de belofte van dat ontfermend, almachtig, Goddelijk: »Ik zal!» Dat gij uw ziele mocht wentelen op dat verbond, op den Middelaar, in wiens bloed het bevestigd is, om, alle steunsel buiten Hem loslatende, het op Hem te laten aankomen, op Hem u te laten zinken, van Hem af te hangen, u door Hem te laten zaligen.

In dien weg zult ge leeren verstaan, welk een rotsbodem u geschonken is in dat verbond onder uw ingezonken ziel, welke schatkamers van geestelijk goed u daarin verzorgd zijn tegenover uw innerlijke verarming.

Maar dan zal ook genade in uw binnenste den doorslag geven, om dat verbond met Jezus aan te gaan, zonder iets achter te houden, zonder het ooit te herroepen, onbedongen, naar lichaam en ziel, in leven en in sterven, uzelf aan Hem overgevend en onderwerpend, om u door Hem te laten leeren en verlichten, reinigen en heiligen, bewaren en zaligen. Dan zult gij ook liever met Hem gaan in een weg van druk en nood, dan zonder Hem in een weg van voorspoed. En waar gij het van uw zijde zoo menigmaal trouweloos schendt, daar zal het uw troost wezen, dat het aan de zijde Gods nimmer wankelt. Amen.

Gij hebt mijn ziel beveiligd voor den dood,
 Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot,
 Gij zijt voor mij een schild in allen nood,
 Gij hebt mijn smart verdreven;
 Uw dierbre gunst is me altoos bijgebleven.
 'k Zal, voor Gods oog, naar zijn bevelen leven;
 Zoo word' door mij zijn naam altoos verheven,
 Zoo word' zijn lof vergroot!

Psalm 56 : 6.

I N H O U D.

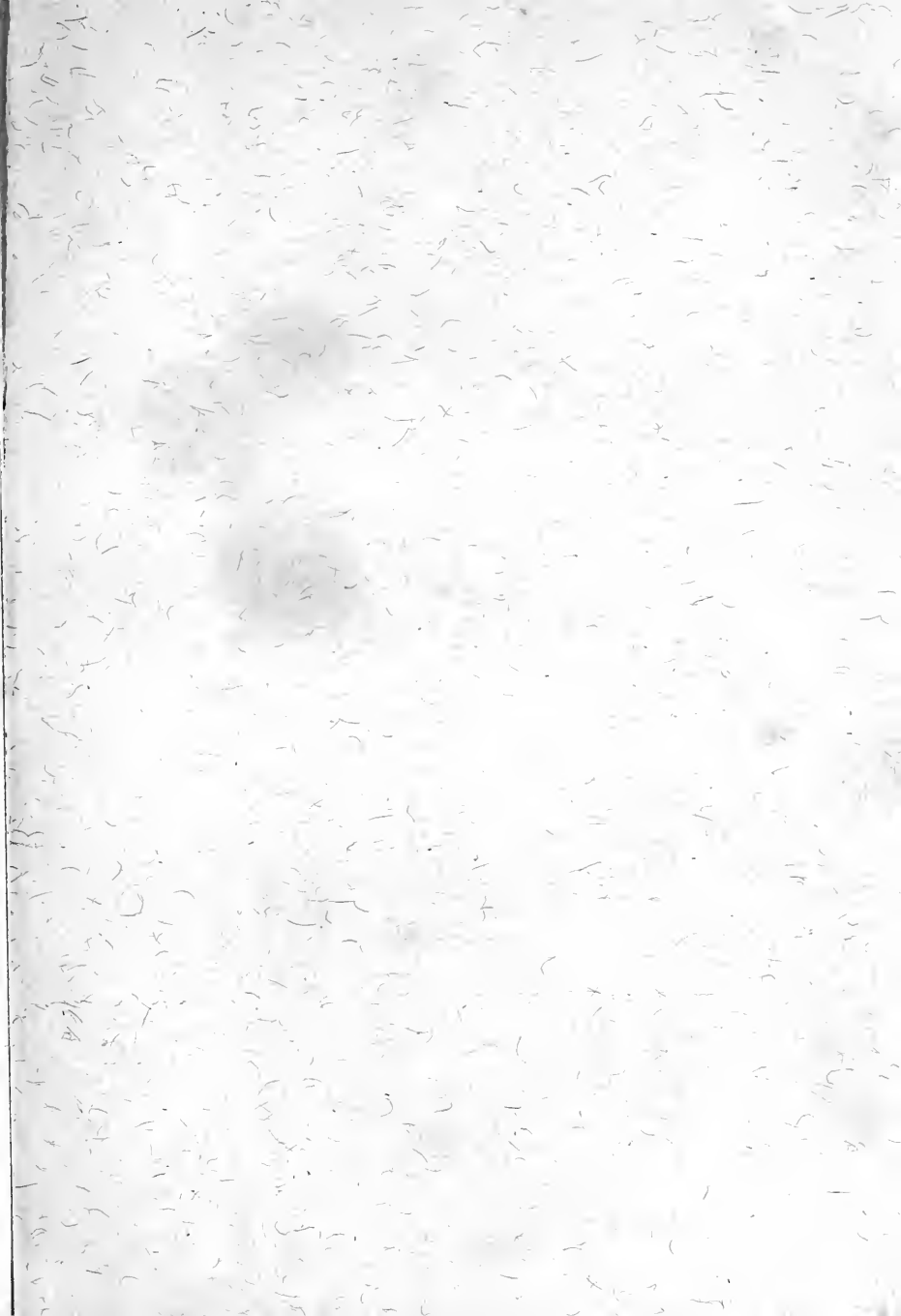
	Bladz.
I. H. HOEKSTRA. Indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort	1
II. F. FORTUIN. Gevallen, maar opgestaan	13
III. J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. De storm op zee	25
IV. J. H. F. GANGEL. De wondervolle leidingen Gods	41
V. DR. L. H. WAGENAAR. Het visioen van den onreinen Hoogepriester	57
VI. DR. A. H. DE HARTOG. De regel des levens.	69
VII. J. BAJEMA. „Ik zal mijnen Geest geven in het binnenste van u.”	81
VIII. J. H. HOUTZAGERS. „Genade, genade zij denzelveu.”	97
IX. J. C. SIKKEL. Geef eeye uwen naam	113
X. P. VAN SON. Eene bede, door den Heere afgewezen	129
XI. DR. G. VAN GOOR JHZ. Het teeken, aan den vijgeboom geschied	145
XII. F. P. L. C. VAN LINGEN. Het dal Achor	161
XIII. XIV. DR. A. KUYPER. De verborgene dingen voor den Heere onzen God.	177
XV. F. P. L. C. VAN LINGEN. Dient den Heere	209
XVI. W. F. A. WINCKEL. Geen ander juk met de ongeloovigen.	225
XVII. C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIANI. Tweeërlei keuze	245
XVIII. W. MAAN. Hoelang, Heere?	265
XIX. DR. A. H. DE HARTOG. De gave van het gehoor.	281
XX. H. W. VAN LOON. Een drievoudig vermaan.	293
XXI. G. RINGNALDA. De beste wensch	305
XXII. N. A. DE GAAY FORTMAN. Wee der wereld van de ergernissen	317
XXIII. D. J. KARSSSEN. Gij zijt het licht der wereld.	329

<i>Jes. 9: 5</i> XXIV.	A. VAN VEELO. De machtige Messias-Koning	345
<i>Psalm 61: 3</i> XXV.	B. VAN SCHELVEN. „Als mijn hart overstelpt is.”	361
<i>Jes. 49: 10</i> XXVI.	T. H. WOUDESTRA. Niet hongeren, noch dorsten.	377
<i>Jes. 60: 1-3</i> XXVII.	H. HOEKSTRA. „Maak u op, word verlicht.”	389
<i>Rom 8: 34</i> XXVIII.	J. H. HOUTZAGERS. Paulus, staande in het geloof	401
<i>Hebr. 4: 9</i> XXIX.	DR. A. H. DE HARTOG. Er blijft eene rust.	417
<i>Psalm 56: 10</i> ^b XXX.	J. H. F. GANGEL. God met ons	433
<i>1 Joh 4: 9</i> XXXI.	C. A. RENIER. Gods reddende zondaarsliefde.	449
<i>1 Sam. 7: 12</i> XXXII.	W. MAAN. Eben-Haezer	469
<i>Zach 4: 6</i> ^b XXXIII.	W. F. A. WINCKEL. „Niet door kracht, niet door geweld.”	485
<i>Efeso 1: 18-19</i> XXXIV.	H. J. REUJL. „Verlichte oogen des verstands.”	501
<i>Matth 28: 20</i> XXXV.	J. BAJEMA. „Ziet, Ik ben met ulieden.”	517
<i>Hoogl. 5: 7-8</i> XXXVI.	J. LANGHOUT. De kerk in betrekking tot den Heere	533
<i>Hebr 5: 7-9</i> XXXVII.	H. HOEKSTRA. In de dagen zijns vleesches	549
<i>Matth 27: 15-21</i> XXXVIII.	C. L. D. VAN COEVERDEN ADRIAN. Barabbas of Jezus?	561
<i>Matth 10: 34-39</i> XXXIX.	DR. C. C. SCHOT. Niet den vrede, maar het zwaard.	581
<i>Hebreëen 3: 19</i> XL.	G. KLAARHAMER. Zij hebben niet kunnen ingaan	593
<i>Joh 20: 24-29</i> XLI.	J. C. SIKKEL. Thomas, een van de twaalfen	617
<i>Joh b: 66-69</i> XLII.	J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. Wilt gijlieden ook niet weggaan?	629
<i>Matth 4: 1-11</i> XLIII.	H. HOEKSTRA. Verzocht in de woestijn	645
<i>Psalm 46: 5</i> XLIV.	F. P. L. C. VAN LINGEN. Zions beekskens	661
<i>Joh 20: 26</i> ^b XLV.	F. P. L. C. VAN LINGEN. Vrede.	677
<i>openb 1: 17</i> ^b en ^a XLVI.	A. VAN SCHELVEN. De verheerlijkte Heiland van zich- zelven getuigende	693
<i>Efeso 3: 19</i> ^a XLVII.	DR. A. H. DE HARTOG. De liefde Christi	709
<i>Col. 3: 1</i> XLVIII.	A. VAN VEELO. De roeping der opgewekten	725
<i>Jes 40: 10</i> XLIX.	H. J. REUJL. De komst des Heeren tegen den sterke.	741
<i>Rom 3: 8</i> L.	F. P. L. C. VAN LINGEN. Gelasterd	757
<i>Hand. 8: 39</i> ^b LI.	J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN. Filippus en de kamerling.	777
<i>Jer 31: 31-34</i> LII.	G. H. VAN KASTEEL. „Een nieuw verbond.”	789

T. Wever
Antiquarian
Frankfurt

